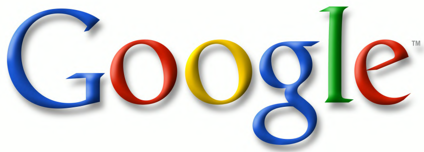
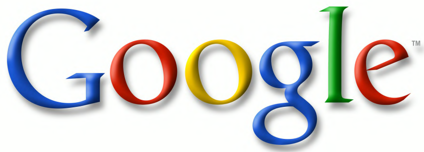
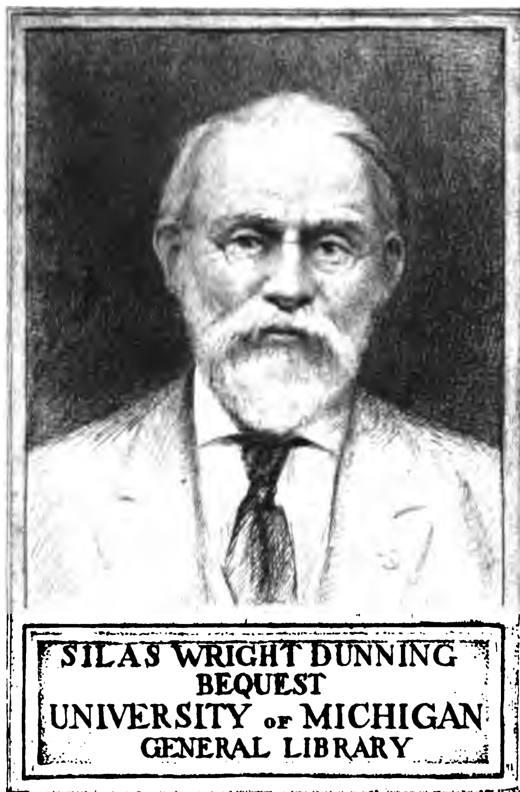

DE
MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Geevende een volledig bericht van alles, wat 'er Aanmerkenswaardig ieder Maand, in EUROPA is voorgevallen, benevens de Origineele Stukken en Bewyzen daar toe dienende; als PLACATEN, MEMORIEN, BESLUITEN, VERWEERSCHRIFTEN, DECLARATIEN, TRACTATEN, CAPITULATIEN, ONTWERPEN, BESCHRYVINGEN &c.

Als mede het voornaamste KERKNIEUWS *der*

LUTHERSCHE GEMEENTENS

uit alle de Provintiën;

De *Verkoopingen* van de *Huizen*, *Obligatiën* en de *Scheepen* met de *Pryzen*, en Naamlyst der *Overleedenen*, dienstig voor MAKELAARS &c.

VIER EN TWINTIGSTE DEEL.

AGT STUKKEN,

Van January tot Juny 1768.

Met Kunst Plaaten opgehelderd.

TE AMSTERDAM,

By BERNARDUS MOURIK;

Boekverkooper in de Nes, by de groote Vlees-Hal, 1768.

[illegible]

INLEIDING.

Ademaal wy, onder de goedgunſtige Beſcherming des Allerhoogſten, wederom in een nieuw Jaar getreden zyn, zo achten wy 't van onze plicht den geliefden Leezeren, niet alleen daar in, maar ook geduurende een reeks van volgende Jaren, alle zelfs begeerende Zeegeningen toe te wenſchen; dat de Bron-Ader van alle goede Gaven dezelve in ryke mate over hunne Perzonen, Handel en Handteeringe uitſtortte en hen dezelve tot in den allerhoogſten Ouderdom moge doen genieten!

Het is ons aangenaam gelegenheid te hebben veelen onzer Leezeren onze dankzeggingen te konnen betuigen, voor 't geen ons door hen van tyd tot tyd, ter verfraaying van dit Maandlyks Werk is mede gedeeld, inzonderheid met betrekking tot het Nieuws, betreffende de Gemeentens deezer Landen, toegedaan de onveranderde Augsburgſche Geloofsbelydenis, hen verzoekende ons daar toe verder hulpe te willen bieden, waar toe Wy voornaamlyk de Eerwaarde Heeren Leeraaren verzoeken, als beſt in ſtaat zynde om het by hunne Kerken voorvallende met naauwkeurigheid te berichten, daar door zullen veelmaals

mislagen, welke byzondere Leden in hunne Berichten konnen begaan, vermyd worden.

Wy herhaalen ons te meermalen gedaan verzoek, ons geene Dichtstukken toe te zenden, konnende daar van geen gebruik maken, zo mede geene naamloze Geschriften, dewyl wy dezelve, ter vermyding van verdrietlykheden, aan een zyde zullen leggen; wat anderzints onzen Leezeren nutlyk en aangenaam zyn kan, en ons word medegedeeld zullen wy met vermaak plaatzen, en desselfs Zenders daar voor onzen dank betuigen; terwyl wy ons dan verder in hunne Gunst beveelen, wenschen wy dezelve alle Welvaart, en hervatten onzen gewoonen Arbeid.

MAAN-

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand JANUARY 1768.

ASIA. Batavia. Vervolg en Slot der Berichten uit deeze Gewesten (*ziet ons voorgaande bladz.* 210.

Den 10 *April* wierd, in plaats van wylen Christ. Ernst Eekhout, als *Soldy-Boekhouder* en *gezwooren Scriba te Soura Baja* aangesteld met Titel en Rang van *Onder-Koopman*, de Boekhouder, Rud. Flor. van der Niepoort, dewelke als *eerste Klerk van Politie te Samarang* vervangen zal worden door den titulair Onder-Koopman en Margilanist ter generaale Secretary alhier Maxim. Lamb. Faure, dewelke in die Bediening zal worden gesuccedeerd door den gezwooren Klerk en provisioneel Dagregisterhouder en Archivarius, Adriaan de Bock, zynde deze twee laatste Bedieningen wederom begeeven aan den ordinaris Klerk, Jac. Hugo Huigens, beide met den Titel en Rang van *Onder-Koopman*, om nevens den gem. Van der Niepoort by de eerste gelegenheid aan de Heeren *Majores* ter verlenging van de effective Qualiteiten gunstig te worden voorgedraagen.

Den 16 *April* wierden aangelegt de Schepen *Borselen* na *Coromandel* en *Popkensburg* over Bengalen voor de Kamer Zeeland; Zullende de Kapitein militair François Albertus Prins, die als Gecommitteerde nevens den Malsabaarsen Prins van Ceylon herwaards gekomen was, by de eerste gelegenheid wederom na Ceylon vertrekken, vermits hy aldaar een Compagnie onder zyn commando heeft.

Den 21 *April* wierd beslooten, dat ter uitdeelinge van de Heilige Bond-Zegelen na Bantam zouw overgaan de Predikant, Jan Jacob Meyer. Tot *Vendrig* onder het Garnizoen alhier wierd bevorderd de Sergeant, Jan George Ernst, onder een verband van vyf Jaaren: En in plaats van den overleeden *Kapitein der Chineesen te Bantam*, Que Boeko, wierd aangesteld de Lieutenant aldaar, Tjan Tjanko. Wyders wierden dien dag aangelegt de Schepen *de Vrouw Elizabeth* over *Bengalen* voor de Kamer *Rotterdam*, en *'t Huis ten Donk* tot een Contra-Schip over *Bengalen* na *de Kust*, zynde de Kapiteins, op die twee Schepen commandeerende, op hun verzoek verwisseld; in dier voege, dat *Anthony Leertouwer* nu geplaatst is op het Schip *'t Huys*

Ten Donk, en *Jan Moorland* op het Schip *de Vrouw Elisabeth*.

Den 24 *April* wierd de Schipper Joh. Arn. van der Werven op zyn verzoek van het Commando op het Schip *de Liefde* ontslagen, om teffens met een der Schepen van de aanstaande eerste Bezending na Nederland verlost te worden; Zynde voorts de jongst uitgekomen Predikant, Benjamin Heynen, in de Gereformeerde Nederduitsche Gemeente alhier beroepen, in plaats van wylen den Predikant, Herm. Wypkens.

Den 27 *April* wierd het besluit genoomen om het Corps *Marienen*, sterk *honderd* Koppen, na *Padang* te laaten vertrekken onder het Gezag van hunnen Kapitein Commandant J. H. Maurer, nevens één Lieutenant en *twee* Vendrigs met de nodige Onder-Officieren, waar by zig zullen voegen *twee honderd* wel geoeffende Oosterlingen, nevens *twee* Kapiteins, *twee* Lieutenants, *vier* Vendrigs en de nodige Onder-Officieren.

Dien dag wierd de *Oud Directeur* van *Suratte*, Johan de Roth, op zyn verzoek, en wel in aanmerking van zyne langjaarige Diensten met den Titel en Rang van *Oud-Gouverneur* vereerd.

Den 28 *April* is ook aan den *Oud-Opperkoopman*, Jac. Joh. Craan, de Titel en Rang verleend naast den *Oud-Visitateur* of *Boekhouder-Generaal*: Dien dag is op zyn verzoek tot *Vendrig* bevorderd de onlangs uitgekoomen Sergeant en Ingenieur, Paul Ludewich Tiebout: Wyders is aan de *Krank-bezoeker*, Corn. Mannekens, permissie gegeeven om in die qualiteit met het Bengaalse Retourschip *Popkensburg* te repatrieeren.

In plaats van wylen Gideon Victor is dien dag de Notaris, Hendr. Kelman, tot *derden Vendumeester* aangesteld, zynde deze vervangen door den Advocaat Mr. Piet. Willem Lammens: En in plaats van de Weduwe Swanevelder is tot Binnen-Moeder van 't Weeshuis aangesteld de Weduwe Eckhard van Sourabaya.

Voor het overige is dien dag aangelegt het Schip *Blyenburg*, om met het eerste uit het Vaderland verwagt wordende Schip van 140 Voeten na *Padang* te vertrekken.

De Voorstelling van zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins van Oranje en Nassau enz. enz., als Opper-Gouverneur-Generaal van Nederlands Indiën, is den eersten May 1767 met veel plechtigheid alhier geschied, zo als blykt uit het volgende

VERHAAL.

Den 26 *April* wierden in alle Kerken dezer Stede voor de Goedertierenheeden des Allerhoogsten, tot hier toe aan onzen Hoog-Waarden en 's Lands zoo zeer geliefden *Prins Erfstadhouder* genadiglyk beweezen, plechtige Dankzeggingen voor Gods Genade Throon, en teffens op de plechtigste wyze Smeekingen gedaan tot Verwerving

ving van het heilrykste van *Jehova's* Zegeningen over de dierbaare Persoon en het Doorl. Huis van hoogstgem. zyne Hoogheid en deszelfs nu bekome nadere Betrekking tot de Nederlandsche Maatschappy in deze Gewesten, door de opgedragene en gunstig aangenomene Waardigheid van *Opper-Bewindhebber* en *Opper-Gouverneur-Generaal.*

Den *eerste May* wierd de Plechtigheid van dien dag in den vroegen Ogtenstond begonnen door het Kanon van de Kasteels en Stads-Poorten en Bolwerken, zoo als ook vervolgens van alle de Compagnies-Schepen en de particuliere Kielen, onder de Compagnie ressorteerende, en zoo op de Rhede als aan de Eilanden *Onrust* en *de Kuyper* ten Anker leggende.

Na het lossen van het Kanon *op den eersten May* kwamen ten 6 uuren in 't Geweer, en trokken in order onder het geleide van hunne Officieren na de hun aangeweeze Posten, de Compagnien Pennisten, Burger-Schuttery, Burger-Cavallery, het Corps Dragonder-Lyfwacht, de Bataillons-Infantery, de Compagnien van de inlandsche Christen Burgers, de Compagnie Mooren, nevens die van de Boegenese, Baliers en Macassaaren, als mede een Corps van de Chineese Natie; zynde ter oorzaake van de weinige Ruimte, tot het rangeeren der Pennisten *enz.* binnen het Kasteel, de Compagnien Mariniers en Ambagts-Gezellen geëxcuseert geworden: Wyders wierden de Wagten by de Poorten en zo wel binnen als buiten de Stad versterkt door Vrywerkers en nog andere Manschap, waar onder zig ook bevond de zesde Compagnie inlandsche Burgers, doorgaans genaamd *Papangers.*

Alle de voorgem. Corpsen gingen van hunne Verzamelplaatsen op marsch om zig te rangeeren; De Optogt geschiede de *Rotterdammer Poort* uit, over den Weg van Jacatra tot voor de Buitenwooning van den Heer Gouverneur-Generaal, werwaards de Leden van de Indiaansche Regeering, en verders meer andere Heeren van hooge Waardigheid en Rang, zig reeds voor zeven uuren begeeven hadden, *enz.*

Ten half zeven vervoegden zig in de Vergader-Zaal van de Hooge Indiaansche Regeering de Oud-Gouverneurs, de Agtb. Raad van Justitie, het Collegie van Schepenen, de Kerken-Raaden zoo van de Gereformeerde als Luthersche Gemeentens, Weesmeesteren, Heemraaden, Commissarissen van de Bank-Courant en van Leening, zoo als ook die van de Huwlyks-Zaaken, Boedelmeesters, Notarissen, de Buiten Regenten van het Lazarus en Vrouwen-Tugthuis en voorts nog een menigte andere Personen zoo hooge als mindere Gequalificeerdens tot Onder-Koopluiden toe. *enz.*

De Gouverneur Generaal begaf zig met deszelfs hoog Gezelschap uit de Tuin van deszelfs Buitenwoning *en Corps* naar het generaale Gouvernement, wordende de marsch, na het gegeeven Sein, door het Corps Dragonders-Lyfwagt geopend, die gevolgd wierden door

een

een Fourier te paard, de Trompetters van gem. Heer Gouverneur, twee Hellebaardiers te paard, en de Loopers; Hier op kwam zyne Hoog-Edelheid in een Koets bespannen met zes Paarden, en aan weerszyden drie Hellebaardiers te voet met hunne Hellebaarden, en in de gewoone Statie Kleeding: Vervolgens de Koetsen van de verdere byeen gekomene Heeren, alle met vier Paarden, volgende agter de laatste Koets tot sluiting van den Trein de Compagnien Burger-Cavallery.

Zoo dra de Trein van den Heer *Gouverneur Generaal* door de dubbelde Ryen Chineesen, Mooren en inlandse Christen-Burgers gepasseerd was, wierden deze bedankt, maar de verdere Militie en Pennisten, zoo als ook de Burger-Cavallery, de Fuseliers, en de Burger-Infantery bleeven mits eenige verandering van de Posten in parade, terwyl de Dragonder Lyf-Wagt binnen de Poort van de Hoofd-Wagt gekomen zynde, aan 't hoofd van de Trein regts af zwenkte, met alle spoed na de Valbrug van het Kasteel voortrok, en zig aldaar links af op de plaats, die voor het zelve opengelaaten was, posteerde, om de Heeren van de Hooge Regeering onder het slaan van den Marsch en het geluid van de Pauken en Trompetten, met Vaandel en Esponton by derzelver aankomst te salueeren *enz.*

Na dat Hunne Hoog Edelheeden op het Kasteel waren aangekomen, hielden dezelve met de verdere Heeren een *Dejeuné*, terwyl de byzondere Corpsen wederom van Standplaats veranderden in diervoege dat de Compagnie Granadiers het *Centrum* maakte van alle de andere, en zig rangeerde voor de *Estrade*, die expresselyk tot de plegtige Voorstelling van den Prins Erfstadhouder, als *Opper-Gouverneur-Generaal enz* opgeregt was.

Na het gehouden *Dejeuné* geschiedde in de Vergader-Zaal met de behoorlyke Ceremonien aan de respective Collegien en verdere by een gekomene gequalificeerde Dienaars en Burgers de Aankondiging der Opdragt van de evengem. hooge Waardigheid, aan zyne *Doorl. Hoogheid* den Prins van Oranje en Nassau *enz. met byvoeging* dat de eerste Secretaris Verscleewel Faure terstond op de Plaats der Installatie publik den Eed van Trouw en Gehoorzaamheid zouw gaan afleezen, zoo als ook kort daarna met alle Plegtigheid, en wel onder het voorafgaande geluid van Trompetten, Pauken, Trommels en andere Musicaale Instrumenten op de voorn. *Estrade* verrigt, en met een algemeene toejuiching van *Vivat* beantwoord wierd: Hier op hoorde men weder het Musik terwyl een generaal Salvo door de gezamentlyke Infantery en wyders door het lossen van het Kanon op de Wallen *enz.* gedaan wierd: Omtrent half twee uuren des middags kwam men wederom op het Kasteel by een, alwaar het overige van den dag met Vrolykheeden wierd doorgebragt, tot Zonnen Ondergang, wanneer nogmaals een *Salvo* uit het Kanon gedaan wierd.

Den 2 May des avonds was binnen en buiten de Stad een generaale

raale Illuminatie, dewelke door de Leden van het aanzienlyk Gezelschap in Rytuigen bezigtigd wierd, waarna een Kunst-Vuurwerk, op de Chineese wyze vervaardigd, afgestoken en gevolgd wierd door een Collation en Ball, 't welk tot in den ogtent duurde.

Den 3 May was 'er geen publiek Gezelschap, maar des avonds waren de Schepen op de Rhede geïllumineerd; Eer deze Illuminatie begon, deed men ten zeven uuren een Decharge uit het *Kanon* van de Schepen: Dit Salvo wierd ten tien uuren herhaald; Vervolgens wierd de Wagt afgeschoten, in manier als na gewoonte, en alles was op de Rhede stil, zynde dien avond buiten de voorn. twee Salvoos aldaar niet geschoten, behalven op het commandeerende Schip, hoewel met alle mogelyke omzigtigheid.

Den 4 May wierden de Festiviteiten beslooten door een Illuminatie en het afsteeken van Vuurwerken op het Land *Slingerland*, en vervolgens door een Collation en Ball, 't welk op het Plein op den Weg van Jacatra gehouden wierd, en niet dan met het aanbreeken van den dag eindigde.

Voor het overige heeft den Titulair Major en Ritmeester van de Dragonder Lyfwagt, David Bacheracht, op den dag der meergem. plegtige Voorstellinge, als Adjudant Generaal van de Gouverneur Generaal, gefungeerd; De Water-Poort van het Kasteel was van zeven uuren des ogtents tot na het eindigen der Ceremonien geslooten; en wyders zyn die dag zoo als ook de drie volgende dagen de Wagten binnen en buiten de Stad versterkt geweest; terwyl ook telkens de Dragonders gepatrouilleerd hebben *enz.*

PORTUGAL. Lissabon. De in onze voorgaande bladz. 210 beloofde

W E T.

Dat Ik bericht van den Procureur myner Kroon hebbende ingenomen, door hem (onder andere gewigtige zaken) onderricht ben niet alleen van de wangebruiken, waar van zich de Leden der zo genaamde Societeit van Jesus zedert meer dan twee Eeuwen herwaards tot bereiking harer vleeschlyke (*Carnales*) en verderflyke doeleinden bediend hebben; van de grote menigte Medebroederen, met welke zy bedektelyk en ongemerkt de gantsche Christenheid onder de gehoorzaamheid van hunnen Generaal hebben getracht te brengen, en van hunne blinde en onmiddelyke Gehoorzaamheid aan de beveelen door hem uitgegeven; maar ook van andere abuisen, ten zelven fine strekkende, waar mede de voorsz. Generaal (met een uit haar zelve kenbere nulliteit) ontwrongen en onder den eerwaardigen Naam van den H. Vader Clemens den XIII., thans Opperhoofd van Gods Kerke, heeft doen passeeren een obreptive en sub-

reptive Bulle gedateerd den 10 September 1766, beginnende met de woorden *Animarum Saluti*, en welke gantsch ontydig de gemelde Societeit ophoopt met verscheide zeer buitengemene en excellerende Voorrechten, des Evennaastens Recht zonklaar kwetsende, gelyk zy zyn in opzicht tot myne Koninglyke Kroon, tot de Gerichtshoven der Inquisitie, de Prelaten, Capittelheeren en het Tribunaal van de Bulle der Kruisvaarten in alle myne Koningryken en Domeinen, met gruwelyke kwetzing van gemelde myne Kroon en de publieke rust myner Koningryken en Onderdanen; zonder dat de voorsz. Concessien voorgegaan waren door een Consent van My, of dat men om de voorsz. Bulle in myne Ryken en Domeinen, waar in zy gedivulgeerd is, in te voeren, myne Koninglyke Approbatie verzocht of afwachte, als volgens de forme der Wetten en loflyke gebruiken, in myne Koningryken vastgesteld, noodzaaklyk was: En over die oplettenheid waardige Zaken geraadpleegt en gehoort hebbende niet alleen verscheide der Godlyke, Kerklyke en Burgerlyke Wetten kundigen van myn Raad, begaafd met verscheide Deugden en Geleerdheid en zeer yverig voor den dienst van God en voor de mynen, maar ook myne Staats-en Cabinets-Raden, met wier Opinien Ik My ten vollen heb geconformeert; ZO IS 'T, dat Ik ten einde voorsz. vastgestelt en geordonneert heb, gelyk Ik by dit Edict en algemene en perpetueele Wet uit eige beweging, verzekerde Wetenschap en Koninglyke Opper-Volmagt vaststel en ordonneer, als volgt:

I. Zal geen myner Onderdanen, hy zy een geordend of wereldlyk Priester, Geestlyke of Leek, of van welke waardigheid, Rang, Stand, Conditie of Sexe zynde, mogen aanneemen of ontfangen enige Brieven van Confraterniteit, Medebroederschap, Medegenootschap, Correspondentie of Kennisneeming in of van de Privilegien van den Generaal der zich noemende Societeit van Jesus; noch van enigen zyner afgezonden Gedelegueerde en Subgedelegueerden; en dit op alle rigoureuse straffen, tegens Schuldigen aan de *Misdaad van gekwetste Majesteit* gestatueerd, maar zullen zy alle moeten waken op de hun voorkomende *Bewyzen* van enige begane Contraventie tegens dit Verbod, het welke gerechtigd word door de *algemene Noodzaaklykheid* van zo vele door de voorsz. Societeit begaanen *gruwzame Euveldaden* te extirpeeren en uit te roeyen.

II. Ordonneer Ik, dat alle en een iegelyk, die voor dit myn tegenwoordig Koninglyk Verbod de voorsz. Brieven ontfangen en by zich behouden mogten hebben uit een hun voorgekomen onderstelling en mening, dat zy enkel geestlyke Plichten voorschryven (daar zy in tegendeel enkel zyn geschikt voor de zulken, die gewoon zyn alle Kerken-Plichten te overtreden, om andere zeer verderflyke en wereldlyke doeleinden te bejagen) gehouden zyn de voorsz. Brieven over-en te rug te leveren; naamlyk de In-en Opgezetenen der Stad Lisbon en van hare Omlanden aan de Rechtbank der Inconfi-

den-

dentie binnen agt achter een volgende dagen, te rekenen van den dag der Publicatie van deze Wet; de Ingezetenen der Landen dezer Ryken en van de Azores Eilanden en Madera aan hunne respective Rechten binnen een gelyken tyd, als hier boven geordonneert is, en de Ingezetenen der Gouvernementen van de Westlyke en Oostlyke Kusten van Africa, van America en Asia aan hunne respective Rechters en territoriale Ministers binnen de behoorlyke tyden, welke zy bepalen zullen by de Edicten, welke ik hun ordonneer tot dat einde te doen publiceeren; en zulks op dat zy spoedig door de Ministers, aan welke zy zullen zyn overgelevert, aan den Rechter der Inconfidentie gezonden worden, om in de bovengemelde forme in zyn magt te zyn.

(Het Vervolg hierna)

POOLEN. Warschauw. Vervolg van het Relaas van den *extraordinaris Ryksdag*, ziet December laatstleden bladz, 212.

Den 6den begon de Prins Marschal der generale Confederatie te spreken, en vermaande de Vergadering tot een voorzichtig en bedaard beraad over de gewigtige zaken, welke 's daags te voren in't voorgelesen Project waren voorgedragen, wegens welk Ontwerp hy verlangde, dat men zich uitede, gelyk ook in opzicht tot het Ontwerp der Volmagt voor de te benoemen Gecommitteerden om met den Russische Ambassadeur te confereeren en te handelen. Aleer het laatstgemelde Opstel gelezen wierd, las men 2 Brevetten van den Paus aan den Senaat en de Ridderschap geaddresseerd, en welke daarop door den Aardsbisschop van Lemberg en den Bisschop van Chelm met veel yver wierden ondersteund, harangeerende die Prelaten, offschoon met een eenigzins mindere drift, echter in den zelven zin als de Prins Bisschop van Cracau. Zy uitgesproken hebbende, deed de Prins *van Radzivil* het Opstel der bovengemelde Volmagt voor de te benoemen Gecommitteerden voorleezen; doch zodra zulks was geschied, riepen eenige Landboden luidekeels, dat niets konde worden uitgerecht, dewyl alle Vryheid van spreken en stemmen was weggenomen, vermits men zich door de Russise Troepen omsingeld bevond; 'er byvoegende dat de onveiligheid zich zelfs in opzicht tot den Koning openbaarde, en dat dus, hoe ook de zaken gedwongen zouden worden, niemands *Votum* mogt worden begeert, ten zy de beide voorgelezen Projecten of Opstellen gedrukt en Exemplaren van dezelve ter examinatie van een ieder Medelid van den Ryksdag gedristribueert waren. Dit geroep overschreeuwde zodanig de redenen, waarmede de bedaarde Geconfedereerden die driftige Gemoederen poogden ter neder te zetten, dat de Prins Marschal na enige Audientie te weeg gebragt te hebben, beloofde, de beide bewuste Projecten te zullen laten drukken. Ondertusschen had de Koning het Ministery weder by zich ontbo-

den en limiteerde daarop de Sessie tot den 12den.

Betreffende het Ontwerp der Volmagt kan men melden, dat in het zelve, buiten de reeds aangeroerde Pointen, ook de bepaling der Grenzen van dit en het Russise Ryk vervat en gereguleert is, dat de Prins-Primaat, een Bisschop, 3 Senatoren en 15 Landboden de Commissie tot confereering met den Russisen Ambassadeur zullen uitmaken.

Wegens de Sessie van den 6den moet men nog melden, dat na dat men de lezing van 't Ontwerp van Volmagt voor de te benoemene Gecommitreerden had uitgestelt, tot dat de twee Brevetten van den Paus (welke in zeer moderate Uitdrukkingen de Republiek het maintien van de Roomsch Catholieke Religie in hare onkrenkbare Rechten aanbevolen) gelezen waren; de volgende Magnaten successivelyk spraken; naamlyk: De Aardsbisschop van Lemberg, Sierawski, en de Bisschop van Chelm, Turski, die gelyk de vorige Prelaten gestemt hadden, spraken toen over het benoemen van Gecommitteerden, om met den Russisen Ambassadeur te handelen, en begeerden, dat de Roomsch Catholieken en Disunitse Grieken opgaven al wat in hunne respective Provincien tegens de Dissidenten ware in te brengen, ten einde dien aangaande Recht te erlangen. Vervolgens sprak de Landbode van Podolien, Golejowski, schetsende den droevigen toestand van 't Ryk op een akelige wyze af, en betuigende niet te weten, „ aan wien hy toeschryven moest, dat in zyn „ Waiwoodschap te Kaminieck de Landdag nog zo vry was afge„ lopen: 't zy aan de goede en Patriotiese geaartheid zyner lieden; „ 't zy aan de goedertierenheid der Russise Troepen; of aan de naby„ heid der Vesting Kaminieck, of aan de nabuurschap der Turken; „ daar in het tegendeel in de overige Provincien geen enkele Land„ dag vry, maar alle onder dwang der Russise Wapenen gehouden, „ en zelfs daar van vrye Edelen afgeweert waren, als ten voorbeeld „ strekte de Hr. Czacki, Kroon-Mondschenker, die nog steeds op zyn „ Landgoederen in arrest gehouden wierd. Over dit alles moest hy „ (zeide hy met nadruk) verstomd staan, dewyl ook tot aan de „ zyde des Konings geen veiligheid meer plaats had, gelyk bleek „ uit het voorbeeld van den Heer Kozuchowski, welke boven dien „ zelf een Raad van de generale Confederatie was. En dus had ook „ (voegde hy 'er by) gene Vryheid meer op den Ryksdag plaats; „ vermits men het maken van Wetten aan weinige personen stond „ over te laten, en genoegzaam niemand aan die beschikking deel „ nemen, noch zodanig zich uiren zoude, gelyk hy deed, die als „ een Patriot dacht, ziende reeds de Vryheid ter neder geveld, doch „ willende echter nog spreken, dewyl hy in zyn Vaderland niets „ meer bezitten noch langer leven wilde, indien de Vryheid uit het „ zelve verdreven wierd." Hier op vattede de (Pools) Pruissise Landbode de Hr. Sarnacki het woord, begeerende, dat het Project vol-

volgens de Resolutien van den laatsten Ryksdag 3 dagen ter examinatie opengelegd blyven zoude, dewyl zyne Instructie hem naar 't zelve wees, en dat zulks thans te noodzakelyker was, vermits dat nieuw Project voor de Vryheid en de Godsdienst gevaarlyk scheen te zyn. De Hr. Pac, Landbode van Trock en groot Notaris van Litthauwen, begeerde insgelyks, dat het Project ter tafel bleef, en dat ook het Ontwerp van Volmagt gelezen wierd; doch beweerde mede, gelyk de Landbode van Podolien, dat men de Gecommitteerden niet volmagtigen moest, om enig besluit te nemen. Dit beweerde ook de Hr. Kosciesea Zaba, Landbode van Wilda, met vermaning, dat men voor al by deze omstandigheden alle attentie behoorde in acht te nemen. De Hr. Rzewuski, Starost van Dolio, Zoon van den Kroon Onder-Veldheer en Woiwode van Cracau, uitede zich met een verregaande drift, verklarende, „ in niets te konnen toestemmen, maar alles te moeten tegen gaan, vermits niemand alhier „ meer sedert den jare 1764 zyn Vaderland kende; dewyl de Wetten der oude gelukkige tyden vernietigd waren; de nieuwe alle „ jaren veranderd wierden; en vermits thans de Wetgeving niet „ meer aan de Ridderschap stond, maar dat de Staatszaken, die nog „ op den laatst verleden Ryksdag aan een eenparig *Conclusum* waren „ gestelt, nu aan de Meerderheid van Stemmen stonden overgelaten „ te worden.

(Het Vervolg hierna)

DUITSCHLAND. *Berlyn.* De Koning onzen Souverein, en hoogstdesselfs Voorvaderen strenge Wetten tegen de Bankroetiers gestatueerd hebbende, en dezelve zedert eenigen tyd in verval geraakt zynde, zo heeft zyne Majesteit goedgevonden, in dato den 30 November 1767 dien aangaande te statueeren de navolgende

ORDONNANTIE.

I. Een opzetlyk en moedwillig bankroet, trekt niet alleen van zelfs naar zig het verlies van een eerlyke naam, en de onbekwaamheit tot alle bedieningen, gildens, ambagten, en waar toe een eerlyk persoon anders geraken kan; maar word ook daarenboven even zoo gestraft als een diefstal, met de Kaak, met Vestings-of Tugthuis straf, voor eene langen of geheelen leeftyd, ook wel geesseling of de koord, naar de omstandigheden der zaken en de groote van het bankroet.

II. Maakt een in protectie genomen Jood zig aan dergelyk bankroet schuldig, zo word deszelfs Acte van Protectie voor hem en zyne familie, aanstonds geannulleerd. Sterft zulk een bankroet gemaakt hebbende Jood, zoo worden deszelfs Ouders en Erfgenamen met allen ernst gelast, om, nog voor de begraafnis zyne schulden

te

te betalen, of borgtogt daar voor te ſtellen: kunnen dezelve hier aan, voor de begraafnis, niet voldoen, zoo word het Lyk van zulk een Jood wel begraven, dog zyne Ouders en Erfgenamen, tot de voldoening van het gene hy ſchuldig is gebleven, door de ſcherpſte Exëcutie gedwongen, en zulk eene Jood kan van de gemelde ſtraffen niet vry komen, ten zy zyne Majt. hem daar van (op de van hoogſtdeszelfs Staats Miniſters ingekomene berichten, ten voordeele van den Jood) eigenhandig diſpenſeert of ontheft.

III. Indien zulk een ſchuldenaar zig onzigtbaar maakt, word, zoo dra men weet dat zyne nalatenſchap, ter betaling zyner ſchulden niet voldoet, crimineel tegens hem geprocedeerd, en ingevolge de *Sententie declaratoir*, zyn naam aan de galg gehegt, dog hy egter niet bevryd van de hier voor No. I gemelde ſtraffe, die men niet te min aan hem oeffent, zoo dra men zyn perſoon bemagtigd, het zy in 't kort of over langen tyd; en in geval van weg blyven, word de hem toegerekende ſtraffe aan zyn beeldtenis volvoerd; voorts word in beide gevallen, door de openbare Berigten en Couranten, drie agter een volgende reizen bekend gemaakt, op wat wyze hy de ſtraffe ondergaan heeft, het zy reëel of in beeldtenis.

IV. Wanneer het overlyden van een bankroetier belet, het over hem uitgeſprokene Vonnis, het zy levens-of lyfſtraffe, door den Scherprechter aan hem te voltrekken, zoo word zyn lighaam geenſins eerlyk ter aarde beſteld, maar, naar bevinding van zaken, aan de galg gehangen, of op het Vilders Veld ter aarde gebragt.

V. Brengt een ſchuldenaar, die van bankroet beſchuldigd word, in, dat hy niet buiten ſtaat zy te betalen, of dat hy door ongelukkige toevallen buiten ſtaat geraakt is om te kunnen betalen, en dus voor de ſtraffe der moedwillige bankroetiers onvatbaar; zoo word alleen acht gegeven op het vermogen dat hy thans reeds zoodanig in bezit heeft, dat hy ter bevrediging zyner ſchuldeiſſchers bevoegd is daar van te diſponeeren, maar geenſins op toekomende gevallen, wagtende winſten &c , en op zulke ongelukkige toevallen, die hem buiten zyn toedoen zyn overgekomen.

VI. By gevolg is her niet genoeg, dat hy aantoond, dat hem ongelukkige toevallen zyn overgekomen, als hy teffens niet bewyſt:

(*a*) dat hy zyne eigene of genegotieerde middelen, niet los en onbedagt gehazardeerd, en zig dus het ongeluk zelfs op den hals gehaald heeft.

(*b*) dat hy, voor dat hem zoodanige ongelukken gebeurd waren, een toereikend vermogen heeft gehad; en

(*c*) dat, als hy dit of dat ongelukkig geval, niet ontmoet had, hy in ſtaat zoude zyn gebleven, alle zyne ſchulden te betalen.

VII. Dog, indien ook dit alles konde aangetoond worden, zoo helpt het egter niet, wanneer

(*a*) of de in ongeluk geraakte ſchuldenaar, niet, zoo dra hem dit

toeal

toeval overkomt, of ten minfte niet by het einde des Jaars, waar in het zelve gebeurd, een balans en overflag van zyn vermogen, en van den tyd der bevondene ontoereiklykheit aan te rekenen, binnen twee maanden zyn vermogen aan de Overheit of aan zyne fchuldeisfchers gedeclareerd en geopenbaard heeft.

(b) of wanneer de fchuldenaar zig met de vlugt falveert, en op de gemelde termynen van indaging niet in perfoon te voorfchyn komt.

(c) of wanneer dezelve zyn ongeluk meerendeels aan zyn onhuishoudlyk gedrag en groote depenfes toe te fchryven heeft, zoodanig, dat al had hy ongelukkige toevallen ontmoet, egter niet infolvent zoude geworden zyn, had hy een ordentlyk huishouder geweeft.

VIII. Voor een voorbedagt Bankroetier word gehouden:

(a) die, welke Geld of Waren bergt, en opneemt, met voornemen, zyne fchuldeisfchers of hunne eigenaars, daaromme te bedriegen.

(b) die, welke van zyn vermogen iets verbergd, uitzet, buiten 's Lands fleept, of ook maar verzwygd, om het zyne fchuldeisfchers te onttrekken, hy moge ter verfchooning daar van inbrengen wat hy wil.

(c) die, welke na ontwaar gewordene ontoereiklykheit van zyn vermogen, nog Geld of Waren op crediet borgt of aanneemt, of anderfins, het gefchiede onder welk voorwendfel het wil, het getal zyner fchuldeisfchers en zyn fchulden werklyk of door heimlyk verftand, en in fchyn vermeerderd, en dus zyne middelen verminderd.

IX. Wie in zyn huishouden, door overdaad, gloryzugt of weeldrigheid meer verteerd als met zyn ftaat overeen komt, ten uittrouw zyner kinderen meer befteed, of anderfins grooter ondernemingen doet als zyn eigen vermogen toelaat; en byzonder het geborgde ligtvaardiglyk te wagen ter uitvoer; dien helpt het niet, als hy voorgeeft en beveftigd, dat andere zyns gelyke, mede zoo veel verteren en ondernemen, en dat hy vafte hope gehad heeft, zoo veel te winnen, dat hy het opgenomene, aan zyne fchuldeisfchers zonder fchade had kunnen te rug geven.

X. Als een bovenmatig groot fchuldenaar met zyne fchuldeisfchers ten vergelyk komt, het zy op wat wyze en in welker voegen het wil, zoo word hy daar door geenfins bevryd van de noodzaaklykheit, het verval zyner vermogens te bewyzen, nog van de verdiende ftraffe, ingeval hy zulks niet kan doen; en zulk een Conventie, beveiligd hem alleen tegen de aanmaning zyner fchuldeisfchers.

XI. De Vrouwen der Bankroetiers, ftaan met hunne ten echt gebrachte of anderfins bezittende middelen, onder het bereik der fchuldeis-

ſchuldeisſchers, wanneer zy haare Mannen tot onnodige verteringen hebben aangezet, of door onmatige pragt of ſlegte huishouding hunnen val verhaaſt, of op eene andere wyze aan de misdaad hunner Mannen deel hebben genomen.

XII. Het gene voorſchreven ſtaat, heeft niet alleen plaats by Mansperſonen, en by eigentlyke Kooplieden, Bankiers en Negocianten, maar ook by Vrouwlieden, en by allen en een iegelyk die hunne ſchulden niet betalen kunnen, van wat ſtaat, waardigheid en beroep zy mogen wezen.

XIII. Die van het voornemen eens ſchuldenaars, om te vlugten, narigt heeft, en zulks niet in tyds gerechtlyk meld, maar nog meer die met raad of anderſins, daar toe, en tot bedrog der rechtmatige ſchuldeisſchers behulpſaam is, die word hun, *welke dieffstallen verbeelen*, of zig dezelve op eenigerlei wyze deelachtig maken, gelyk geacht, en geſtraft.

XIV. De Gerechten, Amptenaren, Gerechtsperſonen en Fiscaals worden voor het overige op de Edicten zelfs, en den *Codicem Fredericianum* gewezen, en herinnerd, dezelve op het naauwkeurigſte, by vermelding der daar in geordineerde ſtraffe in agt te nemen, niemand door de vingers te zien, en in allen gevalle het verzuimde zonder uitſtel na te gaan; waar naar zig een yder hebbe te gedragen!

NEDERLANDEN. *'s Gravenhage,* Den 11 January (1768) is alhier de GENERALITEITS 51ſte LOTERY van twee Millioenen, zes honderd veertien duizend Guldens gearreſteerd, dezelve beſtaat uit 45000 Loten, 23600 winnende Pryzen en 562 Premien.

Den Inleg van de *Eerſte Claſſe* is 5 Guldens, en daarin te trekken: Een Prys van 20000, een van 10000, een van 7500, een van 5000, een van 3000, vyf van 1500, twintig van 1000, vyf en twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, vyf-en-zeeventig van 50, honderd van 40, twee-honderd van 30, vyf-honderd van 20; duyzend van 15, en duyzend vyf-honderd van 10 Guldens, beneevens 62 Præmien. Den Inleg van de *Tweede Claſſe* is 10 Guldens, zynde daarin te trekken: Een Prys van 25000, een van 15000, een van 10000, een van 5000, een van 3000, vyf van 1500, twintig van 1000, vyf-en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, vyf-en-zeeventig van 50, honderd van 40, twee honderd van 35, vyf-honderd van 30, duyzend van 25, en duizend-vyf-honderd van 20 Guldens; beneevens 62 Præmien. Den Inleg van de *Derde Claſſe* is 14 Guldens, en daarin te trekken: Een Prys van 30000, een van 15000, een van 10000, een van 5000, een van 3000, vyf van 1500, twintig van 1000, vyf-en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, vyf-en-zeeventig van 60, honderd van 55, twee-honderd van 50, vyf-honderd van 45, duyzend van 40, en duyzend vyf-

hon-

honderd van 35 Guldens; benevens 62 Præmien. Den Inleg van de *Vierde Classe* is 16 Guldens, en daar in te trekken: Een Prys van 40000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, een van 3000, vyf van 1500, twintig van 1000, vyf-en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, vyf-en-zeeventig van 80, honderd van 75, twee-honderd van 70, vyf-honderd van 65, duyzend van 60, en duyzend vyf-honderd van 55 Guldens; beneevens 62 Præmien. Den Inleg van de *Vyfde Classe* is 20 Guldens, en daarin te trekken: Een Prys van 50000, een van 30000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, een van 3000, drie van 2000, zes van 1500, twintig van 1000, vyf-en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 130, zeeventig van 115, honderd van 100, twee honderd van 95, vyf-honderd van 90, duizend van 85, en twee-duizend van 60 Guldens; benevens 72 Præmien. En den Inleg van de *Zesde Classe* is 10 Guldens, als ook 2 Guldens Præmie voor 't Land, en daarin te trekken: Een Prys van 100000, een van 80000, een van 60000, een van 40000, een van 20000, een van 10000, twee van 5000, vier van 3000, agt van 2000, honderd van 1000, honderd en tien van 500, honderd en twintig van 250, honderd vyftig van 130, twee-honderd van 120, vier-honderd van 110, agt-honderd van 100, duizend twee-honderd van 95, en twee duizend vyf-honderd van 90 Guldens; beneevens 242 Præmien, daaronder een van 20000 Guldens voor 't laatste Lot.

Van het betaalen der Præmie voor 't Land, zullen de Loten, waar van den vollen Inleg van 75 Guldens aanstonds betaald is, vry weezen.

De Collecte zal beginnen op Maandag den 7 Maart 1768, en uiterlyk op Saturdag den 26 dito worden gesloten, en de complete Trekking der Eerste Classe als dan beginnen op Maandag den 25 April.

De Trekking der Tweede, Derde, Vierde, Vyfde en Zesde Classen, zal geschieden vyf weeken de eene na de andere, te reekenen van het begin der Trekkinge van de Eerste Classe af, moetende de Verwisseling van de ongetrokkene Loten, op absolute verbeurte van het regt der Verwisselinge, des Vrydags voor de respective Trekdagen zyn volbragt, waar na de Inleggers zig moeten reguleeren.

Amsterdam. Vervolg en Slot van 't Oproer aan boord van 't Schip *Duynenburg* ziet ons Stuk voor de Maand *December* bladz. 221.

Dat de tweeentwintigste Gevangen *Jacob Rosé*, of schoon hy voorgeeft, met niemand weegens een Revolte gesprooken te hebben, van niemand daar toe aangezocht was, en ook van dezelve niet geweeten had echter wanneer de drie ontdekten *Pieter Hermanus*, *Nicolaas Jean Baptist* en *Jean Etienne de Noël*, uit de Schippers kamer te rug gekomen

komen waren, en voorts *Baptist* tot hem twee en twintigste Gevangen, dewelke met noch twee mannen aan 't Roer gestaan had, in 't voorbygaan had gezegt: staat gy met u drien aan 't Roer? daarop in de Fransche taal gerepliceerd had: *& vous vous êtes trois Jean foutre*; waar uit, alhoewel de Gevangen protesteerd daar mede niets van belang te hebben bedoeld, echter blykt dat die ontdekking tegens zyn zin zy geschied, en hy van de Conspiratie eenigzints kennis gehad moet hebben, zulks dezelve al mede niet ten eenemale ongepunieerd blyven kan.

Dat de drientwintigste Gevangen *Judoc du Bleaux* wanneer, 't Volk op zeeker dag door veelvuldige beezigheden tot 's avonds ten zes uuren, of zo hy zelfs voorgeeft tot acht uuren had moeten arbeiden, zonder brood te hebben bekomen, tot eenen ander der gemeene Scheeplingen had gezegt: indien dat noch meer gebeurd dat wy zo lang moeten werken zonder dat men ons kost geeft, hebben wy niets anders te doen als ons meester van 't geweer te maken, en *main basse* te speelen, invoege dezelve door die verregaande muitzuchtige woorden, waar door dadelyk eene Revolte zoude konnen gevolgd hebben, zich ten hoogsten strafbaar gemaakt had.

Dat de gedetineerde Corporaal *Johannes Parqué*, zo door zich onder de gesmeede Conspiratie ziek te veinzen, een verdacht persoon op Schildwacht te stellen, en tegens de order, wanneer 't zyn wacht niet was, tusschen Deks vertoond had, hem zeer suspect had gemaakt, enige kennis van de voorsz. op handen geweest zynde Revolte gehad te hebben, dierhalven, dewyl hem daar van den Rechter ten genoegen niet had konnen purgeeren, dezelve, als boven 't Gemeen zynde, daar door in zo veel te groter suspicie vervallen was al mede strafbaar blyft, terwyl de verdere Gedetineerdens *George Drieban*, *Dominicus le Maire*, *Joseph Fontaine* en *Jean Charles Lamborée* by gedaane disquisitie ten eenemaal onschuldig bevonden zyn.

Maar nademaal zulke door den eersten Gevangen tegens de Goddelyke Oppermacht *Summo gradu*, gepleegde *Blasphemien*, mitsgaders zo door hem, als door den tweden Gevangen beraamde, tot het aflopen van 's Ed. Compagnies kostlyken Bodem, aan de verdere Gevangenen tot deelneming in dezelve voorgeslagene, by sommige geamplecteerde, en door de overige verzwegene Conspiratie, dewelke door de Gevange niet alleen als een der plichtvergeetene dienaaren, maar ook alle menschelykheid afgelegt hebbende booswichten, onder het vermoorden, der op dien Bodem beschreidene, henlieden tegenstand bieden zullende Manschappen, en dus onder het plengen van veel bloed, ter uitvoer gebragt zoude zyn, by aldien de Goddelyke Voorzienigheid, dat afschuwlyk voornemen niet weinig uuren voor den vastgestelden tyd had doen openbaar worden, geenzints ongestraft konnen gelaten, maar ten Spiegel en afschrik van anderen op 's Ed. Compagnies Schepen varende, tot diergelyke

en

en andere Gruwelstukken genegene boosdoenders, rigoureuselyk gestraft moeten worden.

ZO IS 'T dat den Ed. Achtb. Raad van Justitie voormeld, ten dage dienende, met oplettenheid gelezen en geresumeerd hebbende, den Schriftelyken crimineelen Eisch en Conclusie, door den *per interim* het Fiscaals-Ampt waarnemenden Ouder-Koopman den Ed. *Otto Luder Hemmy*, *ex Officio*, op ende jegens de Gevangens gedaan ende genomen, mitsgaders gelet op der Gevangens vrywillige Confessien en andere Stukken, behoorlyk gerecolleerd, voorts op al het geene ter zaken dienende was, en haar Ed. Achtb. eenigzints konde doen moveeren, recht doende uit name ende van wegens *de Hoog Mog. Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden*, alle de Gevangens hebben gecondemneerd, zo als haar Ed. Achtb. dezelve condemneeren mits dezen om gebragt, te worden ter plaatse alwaar men alhier gewoon is crimineele Sententien ter uitvoer te brengen, en aldaar den 1. 2. 3. 4. 6. 7. 10. 12. 13. 15. 16. 17. 19. 20. 21. en 23. Gevangen aan den Scherprechter overgelevert zynde den 1 Gevangen *Jean Baptist Paradys* op een Kruis gelegd van onder op levendig geledebraakt, voorts den 2 en 3 Gevangen, *Pieter Jean de Neckere en Jean Pierre Pomier*, met hunne moordmessen boven hunne hoofden, zodanig met de koorde aan de Galg gestraft te worden, dat 'er de dood' na volgd, zullende derzelver doode lighamen vervolgens werden gebragt naar het Strand op de Zee-duinen, achter de zogenaamde Moelje, alwaar dat des 1sten Gevangens op een daar toe expres opgerecht Rad gelegd, het hoofd op een pen gezet, voorzien met een yzere beugel, en het moordmes met een ketting aan den paal van het Rad zal vast gemaakt, mitsgaders de lighamen des 2den en 3den Gevangens aan een aldaar gestelden Galg, met hunne Moordmessen boven hunne hoofden, in yzere harnassen weder opgehangen werden, in diervoegen tot een exempel en afschrik voor andere Zeevarende persoonen aldaar verblyven zullen, tot dat dezelve door de Lucht en Vogels des Heemels zyn verteerd.

Wyders den 4 en 23 Gevangen *Louis Kenard* en *Judoc du Bleaux*, met een Strop om den hals onder den Galg, ten pronk gesteld, vervolgens benevens de 6 7. 10. 12. 13. 15. 16. 17 19. 20. en 21. Gevangen, in naamen, *Jean Baptist de Tasac*, *Honoré Bruné*, *Thomas Joseph Heelmond*, *François Allard*, *Jean Bodyn*, *Nicolaas Joseph Chatillon*, *François Rosé*, *Charles Joseph Delcamp*, *Claude Nicolaas*, *Pieter Chas* (alias) *François Bossen*, en *Jean François de Schelle*, aan een paal gebonden zynde, met roeden op de bloote Rugge, strengelyk gegeesseld; mitsgaders de 4. 7. 10. 12. 13 15. en 23. Gevangen, in naame *Kenard*, *Bruné*, *Heelmond*, *Allard*, *Bodyn*, *Chatillon* en *du Bleaux*, daar en boven gebrandmerkt teworden, zullende den 4 en 23 Gevangen, *Louis Kenard*, en *Judoc du Bleaux*, ieder voor den tyd van 25 Jaren, de 7. 10. 12. 13 en 15. Gevangen, *Honoré Bruné*, *Thomas Jo-*

Joseph Heelmond, *François Allard*, *Jean Bodyn*, *Nicolaas Joseph Chatillon*, ieder voor den tyd van 10, mitsgaders de 6. 16. 17. 19. 20. en 21. Gevangens, *Jean Baptist de Tosac*, *François Rosé*, *Charles Joseph Delcamp*, *Claude Nicolaas*, *Pieter Claas* (alias) *François Basine* en *Jean François de Schelle*, ieder voor den tyd van 5 achter een volgende Jaren in de Ketting geklonken werden, omme, daar in, aan des Ed. Compagnies gemeene Werken te arbeiden, terwyl de 5. 9. 11. 14. 18 en 22 Gevangen, *Claude le Bruné*, *Joseph Triescbaar*, *Jean Baptist Apparée*, *François Marega*, *Joseph Sprokkel* en *Jacob Rosé*, de Justitie aanschouwd hebbende, als onwaardige Subjecten voor den dienst der Ed. Compagnie voor de kost Scheeps dienst doende, naar het Vaderland zullen verzonden worden, en zulks met en benevens den gedetineerden Corporaal *Johannes Pasqué*, die inhabiel verklaard zynde, om de Ed. Compagnie ooit in eenige kwaliteit wederom te konnen dienen. benevens dien ten eeuwigen dage uit deeze Landen en den Ressorte van diengebannen is.

Hebbende den Raad de verdere Gedetineerdens, *George Driebam*, *Dominicus le Maire*, *Joseph Fontaine* en *Jean Charles Lambarrée*, kost en schadeloos uit hunne Detentie ontslagen, en zullen derzelver Gagien van den dag hunner Apprehentie, aan hen te goed gedaan werden, met verbeurt verklaaring van des bovengemeldene Gevangens te goed hebbende Maandgelden, ten behoeven der Ed. Compagnie, mitsgaders Condemnatie in de kosten en misen van Justitie, en ontzegging van den verderen of anders gedaanen Eisch van den Officier.

(Onder stond) Aldus gedaan en gesententieerd in 't Kasteel *de Goede Hoop*, den 2 Octob. 1766, mitsgaders gepronuncieerd en geëxecuteerd den 11 daar aan volgende (Was geteekend)

J. W. Cloppenburg, *J. Meinershagen D D. Ailly*, *P. Hacker*, *O. M. Bergh*, *H. Möller*, *D. Westerhoff*, *L. C. Warnick* en *T. C. Rönnenkamp*. (Lager)

My present, en geteekend
C. L. Neetelingh, Secretaris

(en margine) *Fiat executie*.

(Is geparagrapheerd) *R*, *Tulbagh*.

Magistraturen en Amptenaren.

Uit eene overgeleverde Nominatie van Vroedschappen der Stad *Gouda*, zyn door den Prins Erfstadhouder, tot Burgemeesteren aldaar voor den jare 1768 verkoren, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Willem Decker*, Heer van Urcem, Mr. *Barthol. de Moor van Immerzeel* en Mr. *François de Mey*.

Op voorsz. wyze zyn tot Burgemeesteren der Stad *Alkmaar* voor den Jaare 1768 verkoren, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Hendrik Nanning Daey*, Jonkhr. *Jacob van Catz*, Heer in Catz, Coulster, Heiloo en Oesdom, Vryheer van Veenhuyzen, Mr. *Jan Hendrik de Carpentier* en Jonkhr. *Gerrit Martyn du Tour* tot Schepenen de Ed. Achtb.

Achtb. Heeren Mr. *Antb. van Westhoven*, *Pieter Elias Cornelisz*, *Gerrit Pan*, *Hendrik Houtcamp*, Mr. *Pieter Binkhorst*, Mr. *Hendrik Ryser* en Mr. *Jacob Buert*, Heer van Cranenbrouck; tot Thesaurier de Wel Ed. Gestr. Heer *Jan Fredrik de Mey*, en tot Schepenen Commissarissen van des Gemeenelands Middelen over die Stad en desselfs ressort de Heeren *P. Elias Cornelis*, *H. Houtcamp* en Mr. *P. Binkhorst*.

Op den 25 December (1767) zyn tot Burgemeesteren der Stad *Monnikendam* tot den 9 Aug. 1768 verkoren de Heren *Frans van Daalen*, Mr. *Arent van Sanen*, Mr *Dirk de Leeuw* en *Klaas Kous Bos*.

Van wegens de Stad *Schiedam* is gecommitteerd, om met primo May 1768 zitting te neemen in 't Collegie van de Ed. Mog. Heeren gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Westvriesland in 't Zuider-Kwartier, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Pieter Loquet*, Heere van der Burch.

Uit een overgeleverde Nominatie zyn door den Prins Erfstadhouder tot Schepenen der Stad *Gorinchem* en den Lande van *Arckel*, voor den Jare 1768 geëligeerd, de Heeren *Willem van Gennep*, Mr. *Nicolaas de Gyselaar*, *Simon van Steeland*, *Theodorus van Diepenbrugge*, Mr. *Jan Ouwens*, *Thomas Dolegius*, *Adriaan Verboom* en Mr. *Jan Abraham van Pye Hannes*; tot Schepenen Commissarissen, de Heeren *Diepenbrugge*, *Ouwens* en *Verboom*. Op gelyke wyze is tot Burgemeester dier Stad voor de Jaaren 1768 en 1769 verkozen, de Wel Ed Gestr. Heer Mr. *Hendrik van Schuylenburch*.

De Ed. Mog. Heeren Raaden van Staate der Vereenigde Nederlanden hebben de Heer Mr. *Cornelis Jacob Ockers*, aangesteld als Ontfanger der Gemeene Middelen en Rentmeester der Dominicale en Geestelyke Goederen over *Axel* en *Neuse*.

Door den Prins Erfstadhouder is aangesteld tot Schout en Dykgraaf van Standhaze en Drimmolen, de Heer Mr. *Arnoldus Gysbertus van Doorn*.

Den 26 December (1767) zyn tot Burgemeesteren der Stad *Zierikzee* verkozen de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr *Johan Boeije* en *Samuel Schuurbeque*.

Ingevolge de Electie van den Prins Erfstadhouder, uit een overgeleverde Nominatie gedaan, zyn op den 31 December (1767) volgens Jaarlykse Gewoonte als Burgemeesteren voor den jaare 1768 te *Amersfoort* geinstalleerd, de Heeren Mr. *Carel van Coeverden* en Mr. *Willem Methorst*; en als Scheepenen de Heeren *Anthony van Brinkensteyn*, *Jacobus van Bemmel*, *Everard Joan Montauban*, *Dirk Wyborgh*, Mr. *Simon Petrus Trouillard*, *Johannes Jonas*, *Willem Hendriksen*, *Cornelis van Deventer*, *Wilhelmus Gualth. van Veersen*, Dr. *Mattheus Sas*, *Gysbert van Raalt* en Dr. *Johannes van Bennekom*. Wyders is door haar Ed. Achtb. Gecommitteerde de Heer Mr. *Anthony van Brinkenstein*, omme in plaatze van den Heer Mr. Willem van Methorst, met den 1 Jan. 1768 zitting te neemen ter Vergadering van de Heeren haar Ed. Mog. Ordinaris Gedeputeerden enz.

Door den Prins Erfstadhouder zyn voor den Jare 1768 tot Burgemeesteren der Stad *Bommel* aangesteld de Heeren *Petrus Goris* en Mr. *Diederik Gerard van den Steen*; en tot Schepenen de Heeren *Walraven*, Baron *van Balveren*, Heere van Weurt, *Dominicus van Hoytema*, *Johannes Hermanus Kelderman*, *Otto Mesteecker*, *Jacobus Verzyl*, Mr. *Gerard Vermeulen*, *Hendrik de Ruuk* en Mr. *L.. Cox*.

Den 31 Decemb. 1767 zyn op recommandatie van den Prins Erfstadhouder tot Burgemeesteren der Stad *Medenblik*, voor den Jare 1768 geëligeerd, de Ed. Gr. Achtb. Heeren *Pieter Uilenburgh*, President, Mr. *Jo-*

han-

han Joseph Nobeling en *Pieter Spaander.*

Op den 1. Jan. 1768 zyn uit een overgeleverde Nominatie door den Prins Erfstadhouder verkozen tot Burgemeester der Stad *Delft*, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Isaac van Buren*, Mr. *Adriaan Wevering*, Mr. *Adriaan Menabon*, en Mr. *Bruno Röver*; tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren Dr. *Willem van Blommesteyn*, Mr. *Joan Carel van Alderwereldt*, Mr. *Adriaan van Assendelft*, Mr. *Adriaan van der Goes*, Mr. *Gerard van Heegeveen*, Dr. *Willem den Appel* en *David Grasswinkel*; en tot Schepen Commissarissen de Heeren *van Blommesteyn van Alderwereld* en *van Assendelft.*

Den 1 Jan. (1767) is by de Vroedschap der Stad *Haarlem* tot Raad en Rentmeester der Geestelyke Goederen in de Commandery van St. Jan aangesteld, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Justus Witte*, in plaatse van wylen den Heer Pieter Samuel Crommelin.

Tot Commandeur en Sergeant Major der Stad *Naarden* is aangesteld de Heer Colonel *Cornelis Ghadt van Spanbroek.*

Op den 2 dito zyn tot Burgemeesteren der Stad *Nimwegen* voor deezen Jaare aangesteld de Heeren Mr. *P. Verschoor* en Mr. *G. W. Hasbaert*; en benevens dezelve tot Schepenen de Heeren Mr. *J. de Beijer*, Heer van Hulsen, Mr. *J. Engelen*, Mr. *D.* Knippinг, Mr. *J. Jesselet*, Mr. *S. Groenlaer*, Mr. *J. van Leeuwen*, Mr. *A. van den Bergh*, Mr. *J. in de Betouw*, Mr. *H. W. van Groenray* en Mr. *H. Piek.*

Ten voorsz. dage zyn, door de daartoe by loting gequalificeerde Burgers, tot Burgemeesteren der Stad *Enkhuizen* geëligeerd, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Fredrik Verbruggen*, Mr. *Adriaan van Bleiswyk* en *Lucas Westenendt*; zynde voorts daags daaraan op de hooggunstige recommandatie van den Prins Erfstadhouder tot President Burgemeester aangesteld de Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Hendrik van Stralen*: Ook zyn uit eene overgeleverde Nominatie door hooggemelde zyne Doorl. Hoogheid tot Schepenen benoemd, de Ed. Achtb. Heeren *Claas Coning*, *Pieter Ebbenhout*, *Steuart Ris*, Mr. *Hugo Adriaan van Bleiswyk*, *Arnoldus Buisker*, Mr. *Anthony Pieter Duivensz*, en Mr. *Jan van Romond*; en tot Schepenen Commissarissen de Heeren *Ebbenhout*, *Ris*, en *van Bleiswyk*. Ook is in de Maand December gecommitteerd in 't Collegie van Gecommitteerde Raden te *Hoorn* resideerende, de Wel Ed. Gestr. Mr. *Everhard Pan*, Raad en Oud-Burgemeester; en vermits het overlyden van den Heer Burgemeester Duyvensz, tot Raad in de Vroedschap aangesteld de Heer *Pieter Buyskes.*

Uit eene overgeleverde Nominatie zyn door zyne Doorl. Hoogheid den Heer Prins Erfstadhouder, tot nieuwe Magistraats persoonen der Stad *Leeuwaarden*, in plaats van de afgaande Heeren verkozen, tot Burgemeester, de Oud-Schepen *F. C. Taber*; tot Schepen, de Oud-Schepen *O. N. Thelen*, en tot Bouwmeester de Hopman *E. Couperus*. Te *Franeker*, tot Burgemeester de Oud Burgemeester Mr. *W. Ouwens* en Vroedsman *Sicke Pieters Kas*. Te *Bolswaard*, tot Burgemeester de Heer Jr. *G. S. van Heemstra*, en tot Raadsman *F. Tichelaar*. Te *Sneek*, tot Burgemeester, Mr. *Adrianus Borgsma*, en tot Schepen *Justus Nyland*. Te *Staveren* tot Burgemeesteren Mr. *Simon Binkes* en *Lammert Olting*. Te *Dockum* tot Burgemeesteren Mr. *Johan van Idsinga* en Mr. *G. Branssma*. Te *Workum* tot Burgemeesteren de Vroedsluiden *Eelke van Coeverden* en *G. J. van der Zee*. Te *IJlst* tot Burgemeester, de Vroedsman *Q. W. H. Willema.*

By 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit

resideert t'*Amsterdam* zyn de volgende Oorlogschepen begeven, als: 2 van 44 Stukken aan den Schout by Nacht *Roemer Vlacq* en *Pieter Hendrik Reynst*; een van 36 Stukken aan *Adriaan van der Does*; 2 van 24 Stukken aan *Lodewyk*, Grave van *Byland* en *Georg Willem Hendrik van der Pelts*.

Zyns Hoorl. Hoogh. de Prins Erfstadhouder heeft tot Meesterknapen van de Houtvesterye van Gooyland en onderhorige hooge en vrye Heerlykheden aangesteld, de Heeren *Theodorus de Smeth*, Vryheer van Deurne en Liessel, Heere van Alphen en Rietvelt Oud-President Schepen der Stad Amsterdam enz. en Mr. *Isaac Ernst de Petersen*, Commissaris der gemelde Stad enz.

Uit een overgeleverde Nominatie van de Vroedschap der Stad *Gouda* zyn door den Prins Erfstadhouder geëligeerd tot Schepenen aldaar, de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Jacob Speelman*, Heere van Nuland, Mr. *Adriaan Prins*, Mr. *Bonaventura de Lange*, Mr. *Cornelis van den Burgh*, Mr. *Jan Noortberg*, Dr. *Willem Griffioen* en *Dirk Daniel de Kedts Houtman*; en tot Schepenen Commissarissen de Heeren *de Lange*, *van der Burch* en *Griffioen*.

Op gelyke wyze zyn tot Schepenen der Stad *Medenblik* verkozen de Ed. Achtb. Heeren *Nicolaas Agricola*, *Dirk Mol*, *Dirk Spanjaart*, *Cornelis Zalm*, *Cornelis Elias*, Dr. *Huibert Geldolph de Lange* en *Nanning van Houten*; en tot Schepenen Commissarissen de Heeren *Agricola*, *Mol* en *Elias*.

Tot Burgemeesteren der Stad *Veere* Dr. *Johan Andriessen* en *Stephanus van der Leef*: tot Schepenen *Johannes de Vriend*, Dr. *Jacobus Reinouts*, *Guillaume Fredrik Godin*, *Jan Cornelis Convert*, Mr. *Daniel Pieter de Moureghault*, *Anthony Bolen*, Mr. *Daniel Willem de Clievor*, *Willem Marinissen* en *Jan Fredrik Hesselenberg*.

In plaats van den in den Ed overledenen Heer Burgemeester Joost Valche, is door hun Ed. Mog de Burgemeester en Raad der Stad *Groningen* gekozen, de Raadsheer *Jacob Wolthers*; en weder tot Raadsheer in plaats van den laatstgemelden Heer, de Heer Mr. *Jan Herm. Keizer*, Rentmeester der Stads Veenen van Sappemeer enz.

Amsterdam den 28 January 1768 zyn alhier tot Raaden verkoosen Mr. *Nicolaas Fans*, Mr. *Willem Gerrit Dedel Salomonsz.*, *John Hope*, *Daniel Hooft Gerrits*, *Heer van Vreeland*.

AANMERKELYKE ZAKEN, &c.

Op den 1. Jan. 1768 's avonds tusschen 10 en 11 uuren is aan de Weetering buiten de Raampoort tot *Amsterdam* de Hout-Zaagmolen de *Fortuin* tot de grond toe afgebrand, zynde echter de drie daar by staande woonhuizen behouden gebleven; 's nachts van den 2 op den 3 der voorf. maand ontstond aldaar brand in de Noorderkerkstraat gelyk mede op Kattenburg, en den 5 dito op de Pypenmarkt, edoch alles van weinig belang.

Te *Veere* is de Heer Mr. *Cornelis Godin*, Burgemeester dier Stad overleden.

Den 3 dito overleed te *Groningen* de Wel Ed. Gestr. Heer *Joost de Valcke*, President Burgemeester dier Stad, en Bewindheeber der West Indische Compagnie.

Zeekere *Susanna van Hekke* is onlangs in het Dorp *Wetteren*, gelegen omtrent *Gend*, in den ouderdom van 106 Jaren overleden.

Den 16 dito werd te *Groningen* het tydelyke met het eeuwige afgewisseld by de Wel Ed. Gestr. Heer *Hugo van Haltinge*, Gezwooren dier Stad en Weesheer, oud zynde 33 jaren.

Den 9 dito overleed t'*Amsterdam* in den ouderdom van ruim 73 Jaren de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer *Jan Calkoen*, regeerend Burgemeester en Raad dier

dier Stad, mitsgaders Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer aldaar.

Den 11 dito stierf op een Buitenplaats naby *'s Hage* in den ouderdom van byna 40 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Johan Evertze van Ledyke*, Kapitein ter Zee.

Ten zelven dage overleed te *Rotterdam* in 't 82ste Jaar zyn's ouderdoms, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Engelbert van Berckel*, Oud-Burgemeester dier Stad, mitsgaders Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie.

Den 12 dito overleed te *Trier*, *Johan Philips* Baron *van Walderdorf*, Aartsbisschop en Keurvorst van *Trier* enz, enz. in den ouderdom van 67 Jaren.

Den 14 dito overleed te *Groningen* de Hoog Welgeb. Heer *E. J. Lewe*, Heere van Aduard enz. Gecommitteer den der Generaliteits Rekenkamer wegens de Provincie Stad en Lande enz. enz.

Te *Vechel* een Dorp in de Meyery van 's Hertogenbosch zyn onlangs drie perzonen in een hogen ouderdom over leden, als een van over de 100 en twee ieder van 99 Jaren.

Te *Groningen* is op den 18 January in den ouderdom van 72 Jaren overleden, de Wel Ed. Gestr. Heer *Gualterus Hamminck*, Oud Raadsheer der voorsz. Stad.

Na dat met te *Condom* eene Stad in Vrankryk, geduurende wel anderhalf Jaar een groote droogte gehad had, heeft men 'er eindelyk zware Sneeuw en Regen gekregen, waar door de Rivier de *Baïse*, op Nieuwejaarsdag zodanig opzwol, dat dezelve des nachts overstroomde en de geheele Voorstad van *la Bouquerie* onder water zette. Alles was in de weer om de onheilen van deeze overstroming zo veel mogelyk was, af te wenden. De Bisschop van de Plaats verschafte al het Brood, dat de Inwoners van de Voorstad nodig hadden, 't welk hen op een Schuit door den Heer *Dobson*, Luitenant van een Koopvaardyschip, die van twee mannen verzeld was, werd toegevoerd, welke ook het geluk had van verscheidene rampspoedige Inwoners te redden, en onder anderen een Huisgezin met 8 Kinderen die anderzints onvermydelyk had moeten omkomen.

Deeze Heer gaf daar door bewyzen van menschen liefden en edelmoedigheid dewelke echter niet zyn te vergelyken by die in 't volgende geval gemeld. Op een Plaats daar alles rondom weggespoeld of overstroomd was stond noch één Huis overend, waarin zich een Man en Vrouw met 6 Kinderen, waarvan het jongste noch een Zuigeling was, bevonden, welke ongelukkige Ouders de handen ten Hemel opstaken om hunne verlossing. Geen bykomen was 'er aan, of men moest het snelle van den Stroom doorwaden, daar het Vaartuig gevaar liep om weggevoerd of verbryzeld te worden, en dewyl het Huis door het water ondermynd wierd, liep men gevaar, van 'er al by gekomen zynde, door 't neêrstortend Gebouw verpletterd te worden. Een Heer van aanzien, die deeze ongelukkige Omstandigheid zag bood een beloning van 100 *Louis d'or aan*, aan den geenen, die dat Huisgezin zou redden; doch te vergeefsch: niemand dorst het wagen. Eindelyk komt 'er een Timmermans Knecht, die begeeft zich in een bootje met eenige ladders by zich, en weet met kracht van roeijen en behendig stuuren het zo ver te brengen, dat hy aan eenige gedeeltlyk ingestorte Muuren komt, waarover hy een zyner Ladders heen legt en vervolgens de andere Ladders daar aan vast maakt, door welk middel hy tot aan het huis naderd, en dat ongelukkig Gezin, dat niet dan de dood voor oogen zag red. Naauwlyks is hy met deeze behoudenen op het vaste Land gekomen, of de bovengem. Heer, welke

welke den Prys beloofd had, bied hem dien aan, doch hy weigerd dezelve edelmoedig zeggende; *ik heb myn leven niet gewaagd om Geld te verdienen, maar om myn evenmensch te redden: ik ben in staat om voor my en de mynen met den arbeid myner handen de kost te winnen, geeft dat Geld liever aan dit van alles beroofde Huisgezin, dat het waarschynlyk beter zal van doen hebben dan ik.* O! Edelmoedige Gevoelens van een man van geringe Geboorte, maar dubbeld waardig om in de Gedenkboeken ter Navolging aangeteekend te worden.

In den Jare 1767 zyn in de navolgende Landen en Steden

	Geb.	Gest.
Aalburg (Stift)	2228	1802
Aarhuus (Stift)	3772	3149
Aggerhuus (Stift)	10994	6616
Amsterdam	4917	6999
Brunswyk	1241	1022
Drontheim (Stift)	4926	4431
Frankfort	928	984
's Gravenhage		1222
Groningen	636	623
Haerlem	468	951
Hamburg	2918	4256
Hanau	502	481
Heidelberg	325	311
Holstein (Hertogd.)	4771	3736
Koningsbergen	2197	2101
Koppenhagen	2957	3361
Leeuwaarden	370	
Leiden	1096	1251
Londen	15980	22612
Manheim	778	931
Munchen	631	1108
Parys	19749	19875
Rotterdam		1688
Rypen (Stift)	3743	3443
Sleeswyk (Hertogd.)	6971	6384
Stuttgard	655	777
Thorn	423	337
Utrecht		1029
Weenen	6378	6834
Zeeland (Deensch)	10187	8892

NB. *Hieromtrent diend aangemerkt met betrekking tot verscheide Steden, als onder andere* Amsterdam, *dat onder de Geboorene niet zyn begreepen, de kinderen der Mennonieten, Roomschgezinden, Joden en die van andere Religien.*

Gedaurende den Jaare 1767 zyn in de onderstaande Havens

	Ingek.	Uitgez.
Texel	1472	
Memel	291	287
Koningsbergen	766	761
Dantzig	1126	1112
Goeree	1010	576
Maas	449	729
Londen	2344	
Libau	229	216

De Koude deezen Winter ongemeen streng geweest zynde, heeft men in verscheide Steden dieswegens Observatien gemaakt, om dezelve alle by te brengen laat ons bestek niet toe, en dus zullen wy alleen verslag doen van die welke te *Haerlem* 's morgens ten 7, 's middags ten 12 en 's avonds ten 10 uuren genomen zyn op een zeer goede Thermometer van *Prins*.

	Graden.		
22 December	25.	28½.	24½
23	19.	23.	16
24	16.	27.	28
25	19.	20.	18
26	17.	22.	20
27	23.	23½.	9
28	8.	23.	29
29	33.	38.	35
30	30.	39.	34
31	34.	32.	19½

	Graden.		
1 January	9.	19½.	8½
2 . . .	12.	23½.	11
3 . . .	6.	13.	7½
4 . . .	5½.	14½.	9
5 . . .	15.	23.	9
6 . . .	6.	15½.	13
7 . . .	18.	29.	27
8 . . .	27.	25.	. .

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Ingevolge de Nominatie, in ons stuk voor de maand November laastleden bladz. 189 gemeld, heeft op Zondag den 10 January 1768 des avonds in de Oude Kerk alhier gepredikt, de Eerw. Heer *Johannes Klap*, Predikant in *'s Gravenhage*, en verklaard de opgegeven Text, die zyn Eerw. door 't Lot is te beurt gevallen, zynde Paulus Brief aan Titus 3. vs. 10 en 11: *Myd een ketters Mensch, als hy eens of tweemaal vermaand is. en weet dat zulk een verkeerd is, en zondigt, als die zich zelven vooroordeeld heeft.* Voor werd gezongen Ps. 34. en Ps. 14. en nagezongen het 2de vers uit het 52ste Lied.

Op Woensdag den 13 dito heeft zyn Eerw. gepredikt over een vrye Text uit Deuteron. 33. vs. 4.: *Hy is een Steenrots; zyne Werken zyn onbestraffelyk: Want all' wat Hy doet is recht. Getrouw is God, en geen kwaad aan Hem, Rechtvaardig en Vroom is Hy.* Voor werd gezongen het 87 Lied en Ps. 73. nagezongen het 2 en 3. vers uit den 5 Ps.

Op Zondag den 17 dito heeft alhier des avonds in de Oude Kerk gepredikt de Eerw. Heer *Jan Hendrik Munnikhuyzen*, Predikant te *Zwolle*, en verklaart den opgegeven Text, zyn Eerw. door 't Lot te beurt gevallen, uit 1 Joh. 5. vs. 16. *Indien iemand zyn Broeder ziet zondigen, een, zonde niet ten dood, die zal bidden: zo zal Hy het leven geven dien die zondigen niet ten dood. Daar is een zonde ten dood, voor dezelve zeg ik niet dat iemand bidden zal.* Voor werd gezongen den III. Psalm en Ps. 79, nagezongen het 3. 4 en 5. vers uit het 108 Lied.

Op Woensdag den 20 dito heeft zyn Eerw gepredikt over een vrye Text uit Evang. Johan. 8. vs. 28. *Toen sprak Jesus tot hem: als gy des Menschen Zoon verhoogen zult, dan zult gy erkennen dat Ik 't ben en niets van My zelve doe: maar gelyk myn Vader My geleerd heeft, zo spreek Ik.* Voor werd gezongen het 57 en 't 59 Lied, en nagezongen het laatste vers uit het 115 Lied.

Waar na op Maandag den 25 January 1768 door den Eerw. Kerkenraad alhier, tot Leeraar deezer Gemeente verkoren is, de Eerw. zeer Geleerden Heer ERICUS FREDERICUS ALBERTI van *Dordrecht*, welk Beroep terstond aan de Gemeente door den Koster bekent gemaakt, en van de tegenwoordig zynde Leden met algemeen genoegen en blydschap goedgekeurd wierd, zulks de Kerk van 't gejuich weergalmde, door dien de toevloed der menschen by die gebeurtenis zeer groot was.

Op Vrydag den 22 dito zyn in de Nieuwe Kerk door den Wel Eerw: en veel Gel Heer *Jacobus Boon* tot het H. Predik-Ampt ingezegend en bevestigd geworden, de Eerw. Heeren *C. F. G. Ritter* en *Johan Rudolph Eilers*, beroepen Predikanten te *Groningen* en in de *Pekel-Aa*, na dat de eerstgem. voor af verklaard had Rom. 1. vs. 16: *Want ik schaame my het Evangelium van den Christus niet: Want het is een kragt Gods, die zalig maakt allen, die daar aan gelooven: de Joden*

den voornaamentlyk in ook de Grieken, hebbende de laatstgemelde op Woensdag den 27 January 1768 in de Oude Kerk een Afscheids-Reden gehouden, om dat hy drie Jaren als vast Proponent deeze Gemeente met eenige Leerreden gestigt heeft, zyn Eerw. verklaarde uit 2 Thess. 3. vs. 1. *Voorts lieve Broeders bid voor ons, op dat het woord des Heeren loope en gepresen worde, gelyk by U.*

HAERLEM. Op Zondag den 3 January (1768) 's nademiddag heeft alhier in de beurt van den Wel Eerw. en zeer Gel. Her *C. C. H. van der Aa*, voor de eerste maal in onze Landtaal gepredikt de Eerw. Heer *Joh. Martin Wild*, Proponent. De Verhandeling was genomen uit 2 Cor. 5. 17. *Daarom is iemand in Christus, zo is hy een nieuw Schepzel: Het oude is vergaan, ziet! het is altemaal nieuw geworden;* waar uit zeer stichtlyk voorgesteld wierd: de noodzaaklykheid der Wedergeboorte. En om het gewichtig onderwerp duidelyk te verhandelen, verklaarde zyn Eerw. in 't begin: Waar in de Wedergeboorte bestond. Ten tweden, den Weg om daar toe te geraken, en eindelyk de beweegredenen, welke ons menschen noopen dit gewichtig Genadenmiddel door Gods bystand deelachtig te worden. Zyn Eerw. heeft in de verkiezing van zynen Text, overeenkomstig met den tegenwoordigen tyd, en in de zeer gewichtige betrachting, derzelver Oordeel een diepe Godgeleerdheid te kennen gegeeven.

WEESP. Wegens de meenigvuldige achter elkander volgende Feestdagen, heeft alhier op Zaturdag den 2de Kersdag voor een aanzienlyke Vergadering gepredikt, de E. Heer *Jan Kopke*, Studiosus van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *H. van Garél*, Leeraar by de Gemeente t'Amsterdam, verklarende de woorden Joh. 1. 14. het eerste gedeelte. *Het woord wierd Vleesch.* De Inleiding was Hand. 14. 11. het tweede gedeelte: *de Goden zyn de menschen gelyk geworden en tot ons hier nedergekomen.*

Op Zondag na Kersdag predikte voorsz. Heer andermaal, over Jes. 33. 17: *Uwe oogen zullen den Koning zien in zyne schoonheid.* De inleiding was 1 Koning. 10. 8: *Zalig zyn uwe lieden, en uwe knechten, die altyd voor u staan, en uwe Wysheid hooren!* Na het verklaren van deeze Stoffe floot zyn Eerw. het Jaar met een zeer stichtlyke Toepassing; zynde deeze beide Leerreden met zodanige gaven en bekwaamheden verricht, dat deeze Heer de volkomene goedkeuring van onze Gemeente heeft weggedragen.

WOERDEN. Op Zondag den 13 December (1767) heeft de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *H. L. Kolver*, Predikant te *Rotterdam*, onzen nieuw beroepen Leeraar, den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *J. F. Scheffer* deezer Gemeente voorgesteld, neemende tot zynen Text 2 Timoth. 2. 15: *Benaarstigd u, u zelve Gode te bewyzen, eenen oprechten en onstrafbaaren Arbeider, die het woord der Waarheid recht deeld.* Zyn Eerw. stelde daar uit voor, de plichten die een Leeraar by het begin en geduurende zyn Amptsbediening moet oeffenen, verhandelende

de 1. *De Vermaning van den Apostel.* 2. *Waar in deeze Oprechtheid en onstraffelykheid van eenen Arbeider bestaat.* De Voorafspraak werd genomen uit Gen. 28. 16. 17.

Des Namiddags hield de Wel Eerw. zeer Gel Heer. *J. F. Scheffer*, desselfs Intree-Reden, over Jes. 52. vs. 7. *Hoe lieflyk zyn op de Bergen, de voeten van die boden, die Vrede verkondigen, het Goede prediken, Heil verkondigen! die tegens Zion zeggen: uw God is Koning.* De Voorafspraak werd genoomen uit Ps. 121 vs. 1. 2. De Inleiding uit Matth. 5. vs. 14. En na eenige aanmerkingen gemaakt te hebben over de Bergen, die beroemd zyn geweest wegens aanmerklyke voorvallen, die zich op dezelve hebben toegedragen, als onder anderen: de Berg Sinaï, waar op God zich rechtvaardig en verschrikkelyk vertoonde; over de berg Zion, en over die Bergen, op welke Jesus predikte en zyne Genade verkondigde, wierden de Bergen betragt als een Zinnebeeld van de Kerke Gods hier op aarden, en uit de Woorden van den Text, *de heerlykheid van Jesus Kerke* voorgesteld, en deeze heerlykheid beweezen: 1. Wegens de lieflyke Voeten van hen die op de Bergen staan, om de geestlyke Stad van God, de Kerk van Jesus, te bewaken. Waar van de Propheet zegd: *Hoe lieflyk zyn op de Bergen de voeten der boden.* 2 Wegens de heerlyke prediking, welke de boden op de Bergen van 't geestlyk Zion moeten verkondigen. Dewyl zy, volgens de woorden van den Text, *Vrede verkondigen, het goede prediken, heil verkondigen*, en tot de Onderdanen van Jesus Koningryk uitroepen en zeggen: *O Zion uw God is Koning.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 18 *November* 1767. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Woensdag den 18. *November* 1767.
Maria Romyn, Huisvrouw van Willem Libeton. A. K. H.
Dingsdag den 15 *December.*
't *Kind* van Adrianus de Groot. O. K.
Donderdag den 17 *dito.*
't *Kind* van Fredrik Ryne. N. K.
Woensdag den 23 *dito.*
Anthony Ebeling. L. O. K.
't *Kind* van Jan Halfweeg. O. O. K.
't *Kind* van Jan Martens. N. Z. K.
't *Kind* van Johannes van de Velden. O. K.
Twee *Kinderen* van Jan Paagel. O. K.
Donderdag den 24 *dito.*
Paulus Stelling. L. O. K.
Borghardt Dirk Wreesman. O. K.
Hendrik van der Meulen. O. K.
Jacoba van Ewyk, laatst Weduwe van Willem Poel. N. O. K.
Maria Thomson, Weduwe van Willem Johson. E. N. K.
't *Kind* van Gerardus Cramer. O. K.
't *Kind* van Jacob Hooyberg. N. K.
't *Kind* van Laurens La Maison. W. A. K.
't *Kind* van Dirk Hanebeek. L. O. K.
Maandag den 28 *dito.*
Christiaan Boogman, *Mr. Keurslyfmaker*. W. K.
Maria van der Stoot, laatst Weduwe van Ignatius Franciscus Matthei. O. K.
Anna Maria van der Does, Weduwe van Albertus Schuyt, *Oud Scheepen*. N. Z. K.
't *Kind* van Hendrik Greefel. L. O. K.
't *Kind* van de Weduwe Carel Orri. N. K.

Dings-

Dingsdag den 29 dito.
Jacobus van der Schilt. Z. K.
Klaas Paas. N. Z. K.
Hendrik de Vyver. Z. K.
Jacob Chamois. A. K. H.
Margaretha Beudeker, Weduwe van Jan Nieuwenhuys. W. K.
Albartha Margaretha Sparker, *Bejaarde Dogter*. N. K.
't *Kind* van Jacob Sas. N Z. K.

Woensdag den 30 dito.
Carel Fredrik Bagge. L. O. K.
Dirk Leeuw. O. K.
Giertje Pool, laatst Weduwe van Hermanus de Wolff. O. O. K.
Sara Cloek, Huisvrouw van Jan Constantin Cuyk van Mierop. W. K.
Myntje Dominicus. O. O. K.
Jeanne Elisabeth Le Coq. W. A. K.
't *Kind* van Dirk Weyhuysen. L. N. K.

Donderdag den 31 dito.
Christoffel Hendrik Aapke. L. O. K.
Andries Cooll, *Jongste Zoon* van Cornelis Cooll. N. K.
Christoffel Schols-bleker. L. N. K.
Isaac Egels. W. K.
Dirk van Giften. W. K.
Jacobus Sent, Mr. *Broodbakker*. N. O. K.
Nicolaas Lammers, Mr. *Kleermaker*. A. K. H.
Jannetje Bernardt. O. O. K.
Anna Maria van Seeventer. O. K.
Philippina van Oosterwyk, *Jongste Dogter van wylen* Mr. Jacob van Oosterwyk. W. K.
't *Kind* van Nicolaas Elderbeek, Mr. *Sadelmaker*. Z. K.

Vrydag den 1 January 1768.
Debora van Vollenhoven, Huisvrouw van Abraham Bruyn. N. Z. K.

Zaturdag den 2 dito.
Jan Cornelis Kellerman, *Cargadoor*. O. K.
Pieter Roeloffe Plekker. O. K.
Geertruy Lely, Weduwe van Coenraad de Roode. L. O. K.
Johanna Margaretha Evers, Huisvrouw van Jan Knees. O. O. K.
Dulciana Anthonetta Christina Welders, Huisvrouw van Coenraad Diderik Kamperman. L. N. K.
Antonia Ten Bergen, Huisvrouw van Abraham Sluyter, Jacobsz. N. Z. K.
Hester van der Vlier. W. K.
't *Kind* van Johannis de Vos. Z. K.
't *Kind* van Gerrit Lankhorst. N. O. K.
't *Kind* van Ryn Vos. N. O. K.

Zondag den 3 dito.
Jacoba Rowee, Weduwe van Pieter Sterk. W. K. H.

Maandag den 4 dito.
Giertje Reurix, Weduwe van Carst Baanman. W. K.
Maria Margaretha Kruyff. N. K.

Dingsdag den 5 dito.
Christiaan West Laessoe. L. N. K.
Bernard Hendrik Berkemeyer Mr. *Chirurgyn en Vroedmeester*. L. N. K.
Steven van Lengerik Mr. *Keurslyfmaker*. N. Z. K.
Jan Pietersz van Grouw, *oudste Meesterknecht op de Admiraliteit*. O. O. K.
Anna Verhel. Z. K.
't *Kind* van Johannes Ewald. O. K.
't *Kind* van Pieter Bugerus Bunel. W. A. K.

Woensdag den 6 dito.
Dirk Elders. L. O. K.
Wouter de Winter. N. O K.
't *Kind* van Willem Carel Tack. N. K.
't *Kind* van Kistamaker. N. K.
't *Kind* van Hans Monsen. L. N. K.
Twee *Kinderen* van Barend Scheurleer. W. K.

Donderdag den 7 dito.
Mr. Hendrik Boom. N. K.
Isabella Cornelia Jacobi, laatst Weduwe van Pieter Schrimp. O. K.
Anna Margaretha Schot, Weduwe van Jacobus Meylink. O. K.
Maria Johanna Klynpenning, Weduwe van Pieter Scholten. W. K.
Magdalena van Lennep, Huisvrouw van Pieter Wilsterman. L. O. K.
Clasina van Pembroek, Huisvrouw van Gasper Gabriel Abbt. L. O. K.
't *Kind* van Jan Tonnekens. Z. K.

Vrydag den 8 dito.
Matthys Diephout. L. O. K.
Dirk van Limmik. N. Z. K.
Bartholomeus Siering. N. K.
Gysberta van Varik, Huisvrouw van Abraham Nieuwbroek. W. K.
Neeltje Zaal, Huisvrouw van Barend Bode. W. K.
Christina Kok, Huisvrouw van Eekel Windelaar. N. O. K.
Niesje van Muyden, *Bejaarde Dogter.* W. K.
Zaturdag den 9 dito.
Gerard Wessing. N. K.
Elisabeth Mensendyk, laatst Weduwe van Jan Nieuwenhuis. N. Z. K.
Anna Christina Louisa Meulman, Weduwe van Frans de Roode. L. O. K.
Anna Maria Cocq, Weduwe van Hendrik van Castricum. O. K.
Hester Jansen, Huisvrouw van Joseph Joubert. O. K.
Johanna Muhl, Huisvrouw van Nicolaas Simon van Winter. O. K.
Grietje Mens Bakker. E. Y. K.
't *Kind* van Gerrit Vaalhout. N. Z. K.
Maandag den 11 dito.
Cornelia van Lingen, Weduwe van Jan Louwerhek. W. K.
Elisabeth van Eyssen, Weduwe van Marten van de Poel. Z. K.
Martha Kersting, Huisvrouw van Hendrik Zwaveling. W. K.
Johanna Jacoba van den Berg, Huisvrouw van Jan Willem Verwit. E. Y. K.
Marianne Pareau. W. K.
't *Kind* van Pieter Noom. W. K.
Dingsdag den 12 dito.
Daniel Beuk, Mr. *Brood Bakker.* O. K.
Willem de Koker. O. K.
Jacob Onse. L. O. K.
Coenraad Harmen Metger, Mr. *Brood Bakker.* N. O. K.
Johanna Volmans, Weduwe van Albert van Twilhaar. O. K.
Maria Prins, Weduwe van Arnoldus van Reekom. W. K.
Susanna Boonen, Weduwe van Willem van den Bosch. N. K.

Maria Eykens, *Bejaarde Dogter.* O. K.
Jannetje Robbé. E. Y. K.
't *Kind* van Jan Bouwer. O. K.
't *Kind* van Albertus Cloppenburg. N. Z. K.
't *Kind* van Frans van der Straate. N. O. K.
't *Kind* van Jacob Thöne. L. O. K.
Woensdag den 13 dito.
Cornelis Eykens. Z. K.
Willem Gaan. N. Z. K.
Jan Lodewyk Rempter. L. O. K.
Hendrik van Soele, Mr. *Timmerman.* N. K.
Benjamin Siarmaar. W. K.
Agatha Verhoeff, laatst Weduwe van Gerrit Mossis. N. O K.
Maria Aldenhoven, Weduwe van Jesse van Bunschoten. W. K.
Elisabeth Gesken, Weduwe van Jan Wolterburg. L. N. K.
Anna Boekhout, Huisvrouw van Lucas Mulder. O. K.
Johanna Eggink, Huisvrouw van Cornelis Koster. W. K.
't *Kind* van Louis van der Voort. O. K.
't *Kind* van Johannes Lodewyk Strandwyk. N. Z. K.
Donderdag den 14 dito.
Jacob Marthen. O. K.
Margaretha Portenaar, Weduwe van Pieter Tenckink. N. K.
Hendrina van der Horst, Weduwe van Hendrik van Lingen. N. K.
Hendrina Nibbelink, Huisvrouw van Barent Tallen. N. O. K.
Maria Elisabeth Kerkhoff, Huisvrouw van Pieter Maffée de Jonge. N. Z. K.
Mayke van Bosveld, Huisvrouw van Jacob Mynard Isz. W. K.
Alida Sweerus, Huisvrouw van Johannes Munscher. W. K.
Margaretha Smit, Huisvrouw van Fredrik Dibbetz. W. K.
Helena Meyeraan, Dogter van Hendrik Meyeraan. N. Z. K.
't *Kind* van Isaac Martenau. W. A. K.
Vrydag den 15 dito.
Jan Calkoen, *Regerend Burgemeester en Raad, mitsgaders Bewindhebber van*

de *Oost-Indische Maatschappye.* W. K.
Sebastiaan Michel, Jongman. N. K.
Geesje Ulhoorn, Weduwe van Joris Bakker. W. K.
Maria Scholten, Huisvrouw van Hendrik Altena. Z. K.
't *Kind* van Arnoldus van der Horst. W. K.
't *Kind* van Gerrit Lindeman. O. K.
't *Kind* van Anthony van Limbeek. O. K.

Zaturdag den 16 dito.

Jan Abels Cnoop. E. Y. K.
Jacobus Johannes de Bruyn. N. Z. K.
Petrus ten Brink, *Grutter.* W. K.
Alida Valk, laatst Weduwe van Fredrik Schröder. L. O. K.
Aaltje Pen, Weduwe van Thomas Swaan. L. N. K.
Grietje Smit. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Casper Leverens. L. N. K.

Zondag den 17 dito.

Femmetje Essenkout, Huisvrouw van Jan Elfering. L. K. H.

Maandag den 18 dito.

Jacob Ketel. N. K.
Jan Andries Sieben, *Fruit Meester.* N. Z. K.
Elisabeth Holing, Huisvrouw van Barend Ostenoord. N. Z. K.
't *Kind* van Pieter Ryssnyder. L. N. K.
't *Kind* van Johannes Schotteling. L. N. K.

Dingsdag den 19 dito.

François van Zanten, *Comies ter Recherche ter Admiraliteyt.* W. A. K.
Assuerus Heekelman. N. Z. K.
Henricus de Haan. O. K.
Jan Brouwer. N. K.
Catharina Maria Paerslaken, Weduwe van Jan de Roy. E. N. K.
Marika van Vleuten, Weduwe van Nicolaas Tamwaard. W. K.
Feytje Reygraft, Huisvrouw van Willem Kramer. O. K.
Diewertje van der Wey, Huisvrouw van Hendrik Moll. N. O. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 11 *January* 1768. geveyld.

Amstel (*A. Follé*, *R. Pietersz Schoonegevel*, *C. Twisk* en *P. Slagregen*, Een Katoen Drukkery en Erve, &c. aan den) Westzyde, by de 200 Roeden. *f* 17950, in slag *f* 100. *G. Jorman.*

Egelantiersgraft (*J. Speekman*, Een Huis en Erve. op de) Zuidzyde, tusschen de twee laatste Bruggen. *f* 6000, in slag *f* 1000. *H. Helmers.*

Heerengraft (*N. Blinkvliet*, *C. van Eelen* en *A. van Ketwich*, Een Huis en Erve, op de) op de hoek van de Heerenstraat. *f* 12550, in slag *f* 1. Verk.

Keyzersstraat (*H. Bosch*, *L. Hoop* en *J. Marius*, De helft in twee Huizen en Erven, in de Lange) naast de Kerk de Paauw. *f* 2400, in slag *f* 100. Verkogt.

Lelygraft (*S. Bosma*, *B. Stemberg*, *C. ten Kate*, *H. Volkmar*, *D. G. Römer* en *H. ten Kate*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, agter 't Hoekhuis van de Prinsegraft. *f* 8975, in slag *f* 1100. *G. Rebel.*

Palmstraat (*H. Bosch*, *L. Hoop* en *J. Marius*, Een Huis en Erve, in de Kromme) Noordzyde, het 3de van de Baangraft. *f* 510, in slag *f* 60. Verkogt.

Reguliersgraft (*J. Siefkens*, *G. Speekman* en *J. van Leerdam*, Een Huis, Agterhuis en Erve. op de) Oostzyde, tusschen de Keizersgraft en Amstel Kerkstraat. *f* 7000, in slag *f* 300. *N. Bremer.*

Spiegelgraft (*G. Beerman* en *C. van de Velde*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, het 3de van de Baangraft. *f* 3975, in slag *f* 20. opgehouden.

Steene Pad (*H. Bosch*, *L. Hoop* en *J. Marius*, Een Tuin en Huizing. op

Stads

Stads Grond, genaamd nooit gedagt, op het) buiten de Raampoort. *f* 730, in flag *f* 30 *J. Kwikx.*

En deze *Obligatie* op *Maandag* den 11 *January* 1768. geveild.

Obligatie (*N. Bremer* en *A. van Ketwich*, Een) ten Lasten van Holland en Westvriesland, ten Comptoire 's Hage, op Naam 9 pap. *f* 2000 100 Pt. *J. Menkema.*

—— op Naam 8 pap. *f* 2000. 100¾ Pt Deselve.

—— op Naam 3 pap. van 1733 *f* 500. 100¾ Pt. Deselve.

—— op Naam 8 dito. *f* 1000. 100¾ Pt. *W. H. Stoopendaal.*

—— op Naam 7 pap. *f* 1000. 100¾ Pt. *E. Croese.*

Obligatie (Een) ten Comptoire Dordrecht. op Naam 3 pap, van 1733. *f* 1000, 100¼ Pt. *J. Menkema.*

Obligatie (Een) ten Lasten de Generaliteit. op Naam 3 pap. van 1731 *f* 1000. 104½ Pt. *N. Bremer.*

—— op Naam 4 pap. Redelyk *f* 500. 104½ Pt. *A. van Ketwich.*

Myne Heeren van den Gerechte der Stad *Amsterdam*, hebben op *Saturdag* den 23 *January* 1768 't volgende Perceel geëxecuteert.

Lange Lydsedwarsstraat (Een Huis in de) by de Lydsestraat *f* 1500, in flag *f* 14. Verkogt.

En deeze volgende op *Maandag* den 25 *January* 1768. geveyld.

Anjeliersstraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, tusschen de 1ste en 2de Dwarsstraat. *f* 2575, in flag *f* 6. opgehouden.

Blomgraft (*F. Apostool* en *A. Buys*, Een Huis en Erve, op de) Noorzyde, op den hoek van de Baangraft. *f* 10000, in flag *f* 125. opgehouden.

Egelantiers Dwarsstraat (*J.* en *D. Blaauw*, Een Huis en Erve, in de tweede) by de Helletjes Brug. *f* 3600, in flag *f* 40. *G Rebel.*

Nieuwezyds Agterburgwal (*C. Hoeneker* en *F. J. Melissen*, Een Huis en Erve, op den) het 8ste van de Toorensteeg. *f* 7600, in flag *f* 400, opgehoud.

Vinkestraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, by de korte Prinsengraft. *f* 675, in flag *f* 30. *A. Buys.*

Watergraafs-Meer (*W. B. de Roo*, Een Tuin en Huizing, genaamd *Binnen Best*, en nog 4 Woonhuisjes, in de) aan den Ringdyk. *f* 1350, in flag *f* 200. *C. Hoeneker.*

Y-Graft (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, op de) het 4de van de Nieuwe Heere- of Schippersgraft. *f* 5025, in flag *f* 400, *J. Lafrens.*

Deeze volgende dagen zyn ter Secretary t'*Amsterdam* vastgesteld tot de willige Verkoopingen van Huizen en Obligatien te houden in den Jare 1768.

January	11	Juny	13	October	31
——	25	——	27	November	7
February	8	July	11	——	14
——	22	——	25	——	21
Maart	7	Augustus	8	——	28
——	21	——	22	December	5
April	4	September	5	——	12
——	11	——	26	——	19
——	25	October	3	——	20
May	9	——	17	——	21
——	30				

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand FEBRUARY 1768.

PORTUGAL. Lissabon. Vervolg der door den Koning van Portugal tegen de Jesuiten gepubliceerde en in ons voorgaande Stuk bladz. 5 gemelde

W E T.

III. Ordonneer Ik, dat alle ingeborenen of Ingezetenen myner Koningryken en der onderhorige Landen, van wat stand, Sexe of Conditie zy zyn mogen, die zich (ter goeder trouwe gemeent hebbende, dat enkel geestlyke zaken en doeleindens beoogt wierden) geassocieerd of ingelyfd bevinden in de voorsz zich noemende Societeit van Jesus, of die Geloften gedaan of zich enigermate verbonden hebben aan een Confraterniteit, die onder directie der voorsz. Societeit opgerecht is; even verplicht zyn op de zelve pœnen en forme van Proceduren van zich aan de Rechters en Magistraten aan te geven binnen de hier boven bepaalde tyden, en expiratie van welke de voorsz. Straffen hun zonder enige Remissie zullen worden opgelegt, gelyk Ik by deeze Wet beveel, dat absolut worde uitgevoerd.

IV. Gebied Ik, dat de zulken der voorsz, *exterieure Jesuiten*, enkel in de zo genaamde Societeit van Jesus by Brieven van Associatie en geheime Professie geraakt zynde, en die zich met overlevering van die Stukken in de bovengemelde forme binnen de voorsz. termynen ter goeder trouwe openbaren, niet in het minsten daarom zullen worden miszegt of misdaan, als hebbende *gene andere Schuld*; maar dat hunne Namen voor altoos verzwegen zullen blyven, op dat hun niet ten enigen tyde tot kennis en verhindering strekken, dat zy de voorsz. Professie gedaan of zodanige Brieven ontfangen hebben, die onder dezelve Secretesse der Justitie aan den Rechter der Confidentie zullen worden ter hand gestelt, om door hem met de grootste omzichtigheid bewaard te worden.

V. Dewyl men door verscheide op elkander gevolgde Feiten ondervonden heeft, dat gene weldaad noch goedertierenheid baat, om de

de ondankbaarheid en wederspannigheid van 't gros der Leden van de zo genaamde Societeit van Jesus te verwinnen, in wier Geest een onbedwingbare hardnekkigheid geprent is, tonende het notoir Kenmerk der voorsz. Societeit; verklaar Ik, expliceerende en amplieerende myne Wet van den 3 September 1759, alle de zo openbare of geheime Leden der zo genaamde Societeit van Jesus, voor *onafscheidbare van hun verderflyk Hoofd*, voor *onverbeterlyke*, voor *volslagen Vyanden van alle wereldlyke Magt en alle Opper-en Wettig Gezag, door God den Almagtigen onmiddelyk verleend*, voor *Vyanden van de Rust en het Leven der Souvereine Vorsten* en voor *Vyanden van de publieke Rust der Koningryken en Staten*, en ordonneer Ik, dat alle en een iegelyk der voorsz openbare en geheime Leden van die Societeit ontzet zyn van de Genade, welke hun by de bovengemelde Wet van den derden September 1759 geaccordeerd was en dat zy verplicht zullen zyn op de zware straffen, by de zelve Wet gestatueerd, deze Ryken en derzelver onderhorige Landen te ruimen binnen de termynen en in forme, als Ik de respective Ministers en Gouverneurs heb voorgeschreven, aan welke Ik de uitvoering myner tegenwoordige Koninglyke Dispositie opgedragen heb. Echter is het myne Koninglyke mening niet, de voorsz. uitgedreven Leden der zo genaamde Societeit van Jesus te ontzetten van de Pensioenen, welke Ik hun heb ingewilligt; ordonneerende Ik in het tegendeel, dat zy dezelve gedurende hun leven en tot myn nader Bevel ontfangen alomme en waar zy zich ophouden, mits vertonende daar toe t'elkens einde des jaars Certificaten *de Vita* aan myne Ministers of Consuls in de Landen, naast by hunne Woonplaats gelegen, welke alle nodige voorzieningen tot hunner betaling maken zullen.

VI. Zonder Ik voor tegenwoordig uit die der voorsz Uitgedrevenen, welke myne particuliere en personeele Decreeten, en door My ondertekend, verkregen hebben, om te blyven, onder voorwaarde nochtans dat zy binnen deze Koningryken en derzelver onderhorige Landen niet mogen leeren, onderwyzen, prediken noch Biecht aanhoren; dat zy terstond op het zien dezer tegenwoordige voor de Canceleryen der Parlementen hunner respective plaatse den Eed van trouwe afleggen, en heiliglyk beloven, opentlyk noch heimelyk enige Correspondentie te zullen houden met hunnen Generaal, noch ten faveure van die Societeit direct of indirect enige insinuatie of moeite te zullen doen, dat zy tot dat einde plechtig verklaren, te verloochenen en te versoeyen alle Voorwendsels van Onbevoegdheid (Pretexten van Incompetentie) en in-of uitwendige Restrictien, door de Schryvers hunner Societeit uitgevonden om de Godsdienstigheid en de trouw der Eeden te ontduiken; dat zy op gelyke wyze versoeyen de Onderwerping en blinde materieele Gehoorzaamheid aan de bevelen van den Generaal der voorsz. Societeit en alle gemeenschap met hem en zyne onderhorigen, en dat zy niet zullen komen ver-

trekken

trekken uit de Landen, welke hun ter hunner woning zyn aangewezen, zonder verlof van My of van de Ministers, welke Ik daar toe gedeputeert zal hebben; en zulks op Straffen, tegens Verstoorders der publieke rust gestatueerd, en van op dezelve wyze te worden vervolgt, als men Schuldigen aan zo gruwelyke Euveldaden persecuteert in forme, als hier beneden geordonneerd is: Ook zonder Ik uit de zulke enkele, die in de voorsz. Societeit gene Professie gedaan hebben; die, na uit dezelve gegaan te zyn, in een andere geestlyke Orde in myne Koningryken zullen zyn getreden en aldaar plechtige Professien gedaan zullen hebben, uit krachte van welke zy in de respective Communiteiten daar zy Professie gedaan hebben, ontfangen zyn; ontslaande Ik dezen van 't afleggen van den nieuwen Eed, hier boven voorgeschreven.

VII. Beveel Ik, dat geen der Medeleeden van de zo genaamde Societeit van Jesus, welke Ik gebannen en geordonneert heb dat uit myne Ryken en derzelver onderhoren gedreven worden, 'er weder in zullen konnen worden geadmitteert, noch gezamentlyk noch in 't byzonder te rug te komen; en dat tot weder aanneeming of dulding van enigen der voorsz. Medeleeden Verdrevenen gene Requesten door particulieren zullen worden aangenomen, om dezelve te presenteeren, noch door de Ministers of Gerichtshoven om dezelve te depecheeren; alles op poenen, naamlyk tegen de voorsz. Particulieren, die Requesten tot de gemelde Verzoeken ontfangen zullen (ten ware dezelve niet voor de bovengemelde zyn) van by enkel Proces verbaal te worden beschuldigd en gekastyd met de straffen, die naar Rechten tegen Verstoorders der publieke rust gestatueert zyn, dienende tegens hen de Bewyzen, welke de Wetten en Rechtsgeleerden sufficient oordeelen, om de zulken, die Misdaden van de gekwetste Majesteit begaan, te condemneeren; en tegens de Ministers en Rechters, welke zodanige Requesten mogten aanneemen en niet terstond vervolgen de zulken, die dezelve gepresenteert hebben, van hunne Ampten versteken en voor inhabiel verklaart te worden, om ooit enig ander Employ in myn Koninglyken Dienst te exerceeren, boven de andere poenen, welke zy naar de zwaarheid van hunne begane overtreding bevonden mogten worden verdient te hebben.

VIII. Ordonneer Ik, dat van gelyke de zelve straffen opgelegt zullen worden aan alle en een iegelyk, die in deze Ryken en onderhorige Landen een of meer der Leden van de voorsz. uitgedrevene Societeit ontfangen, of die wetende dat nog ergens in de gemelde Ryken en Landen enigen zyn overgebleven, dezelve niet binnen den tyd van 24 uren aan de Rechters hunner respective plaatsen aanbrengen, om in hechtenis genomen en wel verzekerd zonder enig uitstel gelevert te worden aan den Rechter der Inconfidentie, doende die overlevering van de eene Jurisdictie in de andere, en zyndegene grotere

tere precautie daar toe nodig, vermits de Officieren van 't Gerecht, welke hen gevat zullen hebben, die Gevangenen zullen moeten verzellen, tot dat zy dezelve aan den bovengemelden Rechter hebben in handen gelevert, stellende de onkosten van hun Transport op rekening myner Koninglyke Finantien, te ontfangen in de naaste Kas dier Finantien; alwaar 't geld naast by de hand zal zyn, aldaar latende Quitantien, om in afrekening gebragt te worden daar zulks behoren zal.

IX. Ordonneer Ik, dat het zelve Verbod en de zelvn Straffen, by dezen hier boven vermeld, plaats hebben niet alleen tegen de voorsz. uit deze Ryken gedreven Jesuiten, die het gewaad hunner Societeit hebben gedragen, maar ook teffens tegens de zulken, die voorgeven uit den Lande geweken te zyn, en welke onder Pretext van enige verkregen permissie, uit de voorsz. zo genaamde Societeit van Jesus zyn gegaan en een ander gewaad, 't zy van Priesters of enige Geestlyke of Wereldlyke Orde, aangenomen hebben; aangezien zy Leden zynde geweest van de gemelde uitgedrevene Societeit en in deze Koningryken en derzelver onderhorige Landen gevonden zynde, gestraft moeten worden als Schuldigen aan gekwetste Majesteit in de bovengem. forme, gelyk de zulken, in wier Huizen zy zullen geweken zyn, en die zulks wetende, hen niet by 't Gerecht zullen hebben aangebragt; alles in maniere als boven gemeld.

X. Beveel Ik, dat al het hier boven gestatueerde ook in acht genomen worde met opzicht tot alle de voorsz. personen, van wat staat of conditie zy zyn, die de bovengemelde Professien en Associatien gedaan hebbende, dezelve niet binnen de hier boven bepaalde termynen ter ontdekking zullen hebben geopenbaart, als mede tegens de zulken, aan wien deze Feiten bekend zyn en die dezelve niet ontdekken; waar tegen de Aanbrengers, of schoon medeplichtig aan de zelve misdaad, zo zy die van hunne andere strafschuldige Metgezellen bewyzen, ontheven zullen worden van de straffen, welke zy hadden verdient.

XI, Gebied Ik, dat alle en een iegelyk, van wat staat of conditie hy zy, die by monde of in Geschrifte Gemeenschap of Correspondentie houden met de geordende Geestlyken der voorsz. zo genaamde Societeit van Jesus, of met enige der Medegenoten van die uit deze Ryken, verdrevenen, of met enige bedekte Medebroeders of Professien der zelve Societeit, van wat rang of stand zy ook wezen mogen, wetende dat zy Medebroeders of zodanige Professien zyn; gestraft worden met een Bannissement van agt jaren naar enige plaatsen der Garnisoenen van Angola, zo zy niet in de voorsz Gemeenschap of Correspondentie schuldig bevonden worden aan misdaden, die volgens deze en andere Wetten van dit Ryk zwarer Kastyding verdienen.

XII. Beveel Ik, dat alle de Ministers en Magistraten der respec-

tive

tive plaatsen dezer Ryken en derzelver onderhoren voortaan in hunne respective Departementen in 't begin der Maanden January, April, July en October van ieder jaar publiek vaceeren om naauwkeurige Informatie neemen, of een of eenige personen gevonden worden, die kennisse hebbende van eenige schuldige of bedekte Correspondenten der voorsz. zo genaamde bekende of onbekende Jesuiten, dezelve verheelen tot nadeel van myn Koninglyken dienst en de publieke rust, manqueerende dus aan de plichten van getrouwe, goede en gehoorzame Onderdanen en aan den loflyken yver, welken zy voor 't gemeen welzyn van hun Vaderland en de rust hunner Landsgenoten behoren te hebben.

XIII. My conformeerende met het advis der voorsz. myne Raden en Ministers en met de groote menigte Voorbeelden, successief in soortgelyke gevallen gepracticeerd door verscheide Monarchen, die zich in hunne Eerbied en Protectie voor den H. Stoel en de H. Vaderen Pausen gedistingueert hebben en distingueeren: verklaar Ik het Brevet der bovengemelde Bulle, beginnende met de woorden *Animarum Saluti*, als mede de Exemplaren van dezelve voor ob- en subreptief (in 't geen myne Ryken en onderhoren raakt) en als zodanig voor nietig om eenige uitwerking te weeg te brengen of enig belet voor te wenden in 't geen door myne Gerichtshoven geweezen is, en gegrond bevonden en geobserveert word by de loflyke gebruiken van myn Hof en de Conventien tusschen het zelve en en H. Apostoliesen Stoel subsisteerende.

(Het vervolg hierna.)

POOLEN. Warschauw. Vervolg van het Relaas van den *extraordinaris Ryksdag*, ziet onze voorgaande bladzyde 7.

Eindelyk sprak de Prins Kroon Kamerheer Poniatowski, Landbode van Zakroczyn, roemende den yver van hen alle, die patriotties dachten, en gevende ter opmerking, dat men zich naar den tyd en de omstandigheden schikken moest, vermits de laatste Ryksdags-Wet enkel sprak van gewone en vrye Ryksdagen, waartegen de buitengewone en geconfedereerde niet onder die Wet begrepen waren. Zich in een breedvoerig Betoog van dit laatste Onderwerp niet willende inlaten, conformeerde zich zyne Hoogheid met een (Pools) Pruissisen Landbode Mr. Sarnacki, pondereerende de noodzaaklykheid van 't enige dagen open leggen van 't Project ter deliberatie voor de Woiwoodschappen. Doch terwyl het twede Ontwerp (naamlyk het Opstel der Volmagt van de Gecommitteerden (zo naauw aan het eerste verknocht was, vleidde hy zich, dat de Heer Sarnacki en alle de verdere Leden der Vergadering consenteeren zouden, dat ook dit wierde gelezen en met het ander in druk gebragt, om te zamen geëxamineert en in ryp beraad genomen te konnen worden. Deze propositie ontmoetende veel tegenspraak en oppering van zwarig-

righeden, welke het leezen van 't Opstel der Volmagt verhinderden. Dan na dat de Prins Bisschop van Cracau was opgerezen en aan de Vergadering vertoont had, dat het Opstel wel konde worden geleezen, mits de Prins Confederations Marschal beloofde het te zullen doen drukken en *ad deliberandum* uitdeelen, stilde alle tegenspraak en las men het Project van Volmagt, waarop de Prins van Radzivil verzekerde, de beide Ontwerpen te zullen doen drukken en distribueeren. Hier op ontbood de Koning het Ministery by zich, en men limiteerde de sessie tot Maandag den 12den.

De volgende dagen passeerden met drukke Conferentien, inzonderheid by den Prins Primaat, die alle de Provincien, na elkander, ten zynen huize vergaderd had en alles aanwende, om de zaken wel te plegen en verdere hinderpalen weg te ruimen. De Prins generaal Confederations en Ryksdags Marschal arbeidde aan zyn kant ten zelven goeden einde en wel zoodanig, dat, daar zyne Hoogheid tegens den Prins Czartoriski, Groot Cancelier van Litthauwen, den Hr. Przedziecki, Onder Cancelier van dat Groothertogdom, en vele andere Magnaten Contumatiaale Decreeten by 't Gericht der Litthauwse Confederatie verkreegen had, hy aan dezelve byzondere blyken zyner grootmoedigheid en liefde voor 't Gemenebest gaf, door hen van 't effect dier Decreeten te ontslaan en by een Acte gantsch te bevryden, gelyk zyne Hoogheid ook reeds anderen gedaan had, by voorbeeld de Heeren Starost van Samogitien en Litthauwschen Groot Thesaurier, welke daardoor bereids weder zitting en stem ten Ryksdage hadden verkregen, alwaar de beide bovengemelde nu mede konden verschynen. Dit ontslag verleende hun zyne Hoogheid op een zeer aandoenende wyze, begevende zelf zich naar den Prins Groot-Cancelier van Litthauwen, dien hy daarvan kennisse gevende teffens van zyne Vriendschap verzekerde, in 't vertrouwen dat hy in de tegenwoordige netelige omstandigheden alle particuliere betrekkingen aan een zyde stellen, het Vaderland met zyne wysheid, ervarenheid en goeden raad dienen en in alle vriendschap en eendracht met hem medewerken zoude, om te verhoeden dat het algemeen door 't byzonder belang leed.

De derde Sessie, op Maandag den 12den, was zeer onstuimig en zal in de Historien gedenkwaardig blyven. Vermits in de bovengemelde Conferentien niets heilzaams had konnen geprepareerd worden, addresseerde zich de generaal Confederations en Ryksdags Marschal Prins van Radzivil in de Harangue, welke hy by 't openen dezer Zitting deed, aan den Koning, verzoekende van zyn Majesteits Wysheid een Patriottieschen en heilzamen raad nopens de wyze, hoe de ter deliberatie gebragte twee Ontwerpen ten besten effecte afgehandelt mogten konnen worden. Doch de Prins Bisschop van Kiow, geprangd door de drift, waarmede hy zich had aangestookt, barstede, toen de Koning den Prins Marschal wilde antwoor-

woorden, in de scherpste en hardste Expressien tegens de Dissidenten en derzelver Pretensien uit, noemende de Vryheid, welke zy verlangen een zo .... lyke als de Aards-Ketter *Beza* een soortgelyke Vryheid betiteld had; en declareerende, nu noch nimmer in 't Project te willen toestemmen, dewyl zynes erachtens niemand in goed geweten daartoe gecommitteerd konde worden. Alles (schreeuwde hy) was tot 's Lands verderf gericht. Daarvan had men een klaar bewys in het alhier nieuw gesticht Bedehuis, (mentioneerende teffens een ander Bedehuis, tegens het welk de Prins Bisschop van Cracau op den vorigen Ryksdag zo driftig geyvert heeft), en de gruwelyke behandeling jegens eenen Czacki, die men op zyne Goederen in hechtenis hield en jegens den onlangs alhier gearresteerden Kozachowski, dien het als eenen *Habakuk* was vergaan, met het onderscheid alleen, dat hy geen geleiden van Engelen gehad had. Alhier mogt gene pluraliteit van stemmen gelden, ten ware men zich wilde bloot stellen aan de Revolutien in Engeland door de meerderheid van stemmen veroorzaakt. Ten minsten moest een Project, zo men het al mogt willen doorzetten, aan ryp beraat overgelaten werden. Voorts bestrafte de driftige Prelaat de zulken, welke zodanig een yver, als hy betoonde, een *Fanatismus* of Geestdryvery noemden, en hy betuigde gaarne voor de zulken te willen bidden als voor die den Kerkhemel, even gelyk de Reuzen van ouden tyd, bestormden. Vervolgens sommeerde hy den Koning, daar aan mede de hand te slaan, dewyl Hem zyn Troon en Genade in 't stuk van Godsdienst evenwaardig moesten zyn en zyn onmiddelyke Voorvaderen, offchoon zy niet Roomsch Catholiek geboren waren, nimmer iets diergelyks geduld hadden, als nu geschiedde.

Hier op trok hy een gelykenis uit de voorzegging, aan *Agrippina*, de Moeder van *Nero*, zwanger zynde gegaan, dat het geen zy baren zoude, haar het leven zoude beneemen. De Koning (zeide hy) zoude met alle zyne Talenten niet te bewonderen, noch in zyne Majesteit enige Deugd te roemen zyn, indien Hy zich thans niet een vromen Koning betoonde. Ten minsten konde zyne Majesteit (voegde hy 'er by) zich niet bemind achten, wanneer Hy met zyne Projecten de Vryheid weg neemen en het Despotismus invoeren wilde. Wat zware burgerlyke Oorlog konde daar uit ontstaan; een Oorlog zo bloedig als in Engeland, die tusschen de Huizen van *York* en *Lancaster* gevoert was; waar hy de voornaamsten der in 12 Batailles gesneuvelden opnoemde, besluitende met te declareeren, dat hy om die en de verdere aangetogen redenen niets in alle de voorgedragen Pretensien wilde toegeven, noch 't voorsz. Project zoude laten passeeren.

De Koning vattede hier op het woord, zeggende (om den generaal Confederations Marschal, die zyn Raad verzocht had, te beantwoorden) dat gezonde Raad met Verstand en Wysheid meest ken-

baar

baar was, wanneer men aan beide kanten gevaar zag, dat gelyk Hy voor zyn deel 's Lands besten ook in aanzien der tegenwoordige Voorvallen getracht had te bevorderen en alles nadeeligs af te wenden, de onpartydige Nakoomlingschap uit authentieke Documenten eenmaal zoude konnen getuigen, dat de laatst verleden Ryksdag noch getuigenis konde dragen, hoedanig Hy alles ten besten gezocht had te schikken; doch dat een vry Volk de Vryheid om een besluit te nemen voor zich zelven behouden had, en dat daar uit was ontstaan al wat men thans zag gebeuren; doch dat men behoorde wel te letten op 't geen men deed, daar de Natie zich had geconfedereert, in hare Pointen van Verbond alles gestelt, wat in het Project stond, ja ook, dat zelve hare Gedeputeerden in mandatis naar Moscouw medegegeven had om aan de Keizerin te verzeekeren en van hare Keizerl. Majesteit te verzoeken; dat zulks alles by de Provincien, Woiwoodschappen en Landschappen verricht en ook derzelver verlangen geweest was, dat de generaal Confederations Marschal Ryksdag Marschal zoude zyn; dat de natuurlyke verplichting derhalven vereischte, dat de Stenden der Republiek de Acte der generale Confederatie op den Ryksdag volgden, en dat dus hunne Vergadering betaamde 't gunt hunne naar Moscouw geaccrediteerde Gedeputeerden aan den grote Keizerin volgens hunne Instructien hadden voorgedragen: Weshalven zyne Majesteit van Advis was, dat men de thans vergaderde Stenden diende voor te leezen alle de Credentialen, den naar Moscouw door de geconfedereerde Natie afgezonden Gedeputeerden mede gegeven, in welke alles reeds vervat was, wat thans geresolveert moest worden.

Mitsdien wierden de voorsz. Credentialen door den Secretaris van den Ryksdag gelezen, en na dat gevraagt was, *wie ze ondertekend had?* en daar op geantwoord *de Prins Marschal en de Raden der generale Confederatie*, vattede de Prins Bisschop van Cracau het woord, zeggende: Dat Confederatien gene vaste en bepaalde Instructien hadden, en dat derhalven by een Confederatie alles door den Ryksdag verandert konde worden. *Dat* (zeide hy by affirmatie) *een Confederatie doet, kan de Republiek, op een Ryksdag vergaderd, aanneemen of verwerpen.* Hy moest, zeide hy voorts, bekennen, dat nooit enige Heeren by Confederatien Credentialen hadden behoren op te stellen, vermits Credentialen geen kort Begrip van Instructien waren, maar enkel dienden om de Afgezondenen geloof te doen meriteeren; en dat, indien zy anders waren gestelt, de Wereld dog wist, dat wat de Confederatie geschreven had, 't zelve haar door anderen was gedicteert. Voorts begeerde hy van den Koning, te doen voorleezen de Instructie van den Heer Psarski, door zyne Majesteit uit het *Senatus Consilium* mede naar Moscouw gezonden, op dat de Stenden daar van geïnformeert wierden. Eindelyk zeide hy niet te begrypen, waarom men den tyd met Ryksdagen doorbragt, dewyl niemand

vry was, noch vry fpreken konde, maar alles volgens ftrenge beveelen gefchieden moeft; begeerende, dat een Deputatie van wegens alle de Stenden aan den Prins van Repnin wierde gezonden, om hem af te vragen de *Volmagt*, welke hy had, en of hem dezelve. *zodanig* was gegeven, *dat hy vrye lieden konde arresteeren*, gelyk enen Czacki en Kozuchowski wedervaren was? Of men geen *Vryen* Ryksdag houden mogt, dan na bekomen *Bevel*? een Bevel ftrekkende *ten nutte der Beveelenden* en niet van een *vry Volk*! Bereid was hy (zeide hy ten befluite) om terftond zyn *Votum* te uiten op 't geen geproponeerd was; doch wilde dat die Deputatie gefchiedde, en dat Repnin op hare Vragen ftellig antwoordde en zich finaal declareerde. Zo lange dit niet was voorgegaan, zoude hy niet ftemmen, noch het Project laten pafleeren; en hy vroeg daar op zeer luid, of de gantfche Vergadering des eensgezint (*zgoda*) was? Dit wierd beantwoord door een algemeen gefchreeuw van *Zgoda! Zgoda! Zgoda!*

Hier op begon de Koning zelf weder te fpreken, zeggende, dat het niet de eerftemaal was, dat men een verzoek afloeg in plaats van in te willigen, ten einde 's Lands beften te behartigen; betuigende zyne Majefteit voor God, dat hy alles gedaan had om te verhoeden, gelyk hy voorzag, dat alles flegter en fchandelyker voor den Lande zoude aflopen, wanneer men zich niet voorzichtlyk naar den tyd en de omftandigheden fchikte: en gelyk hy in zyne vorige Rede geconcludeert had, dat men over alles nogmaals delibereeren moeft, zeide zyne Majefteit thans ten befluite, dat dewyl men in de vorige Conferentien niets had konnen uitrechten, hy nog drie dagen tyd zoude nemen, om indien mogelyk alle ftenen des aanftonts weg te ruimen; waarom hy de feffie tot Maandag den 16den limiteerde.

Dewyl nu de Hr. Soltyk, Prins Biffchop van Cracau, met welke de Hr. Rzewuski, Woiwode van Cracau en Onder-Veldheer in alles communicatief arbeidde, na dat nog alle aangewende voorftellingen te vergeefs waren geweeft, fteeds in zyne drift volhardde en niets toegeven wilde; ja nog 's Dingsdags voormiddags de generale Confederatie bygewoont en men hem ten ernftigften tot reden te brengen gepoogt had, waar tegen de Prins Primaat, zo dra hy was weggegaan, aan de Confederatie had vertoont, hoe fterk de Biffchop van Cracau en de Biffchop van Kiow zich uitgelaten hadden; zo gebeurde het, dat de in en om Warfchouw liggende Ruffife troupen door meer andere verfterkt zynde, de Prins Biffchop van Cracau 's Dingdags nachts op 't onverwachtft in 't Paleis van den Kroon-Hof-Marfchal Graaf van Mniszek, de Biffchop van Kiow in zyn Logiment en de Onder-Veldheer Woiwode van Cracau met zyn Zoon, den Staroft van Dolin, in zyn Huis alle in ftilte door Ruffife Officieren gearrefteert en onder een fterke bedekking over de Weiffel weggevoert wierden, terwyl de Ruffen ook terftond alle de toegan-

 gen

gen van Warfchouw bezetteden en den volgenden dag niemand permitteerden te vertrekken.

Des Woensdags verzamelden zich alle de Magnaten en de gantfche Adel by den Prins Primaat, om over 't voorgevallene te delibereeren en te raadplegen, hoe men de gearrefteerden zouden te rug bekomen. Ondertusfchen had de Prins van Repnin aan de generale Confederatie een Declaratie overgelevert, waar in het Arreft der bovengemelde Heren verklaard wierd gefchied te zyn, vermits zy door hunne drift en verkeerde uitlegging van de oogmerken der Keizerin, zyne Meefteres, die Vorftin beledigd hadden. De Pauslyke Nuncius, die 's Maandags en 's Dingsdags by de Stenden Audientie verzocht, doch om zekere differenten, het Ceremonieel rakende, niet bekomen had, poogde nu by den Koning gehoor te bekomen: dan vermits zyne Majefteit door de tegenwoordige importante zaken van Staat te zeer geoccupeert was, mifte dit hem mede.

Donderdag had een Deputatie der Magnaten en Ridderfchap, die 's daags te voren by den Prins Primaat vergaderd geweeft waren, by den Koning Audientie, en verzocht zyne Majefteit, zyne goede Officien tot het ontflag der Gevangenen te willen aanwenden. Dit beloofde de Koning niet alleen zelf te zullen doen, maar benoemde ook den Aardsbisfchop van Lemberg, den Staroft van Samogitien en den Woiwode van Kalifch, om den Prins van Repnin uit zyn naam en uit dien van de Republiek 't gemelde ontflag te verzoeken. Terwyl dezen zulks deden kwam den Hr. Zamoyski, groot Cancelier der Kroon, by den Koning en leide het Zegel in zyn Majefteits handen neder, verklarende in zodanige tyds omftandigheden, als de tegenwoordige, geen deel meer aan de Regeering te begeeren. Kort daar op reverteerde de aan den Prins van Repnin gezonden Deputatie, met het Antwoord dat zich die Ambasfadeur op zyne 's daags te voren ingeleverde Declaratie had beroepen, vermits in dezelve van wegen de Keizerin verzekeringen voor de welvaart der Republiek gedaan waren, en dat hy in die zaak gene verandering konde maken. Toen liet zich de Koning in een Rede aan de Gedeputeerden dus uit: Het ging alzo, wanneer men niet met ware Liefde voor het Vaderland naar tyds gelegenheid goeden Raad behartigde. Zich den dienft van den lande in netelige tyden te onttrekken, was een compleet manquement aan den plicht, dien men het Vaderland verfchuldigd was, en ftemde nimmer met een waar Patriotismus over een. Gene konft was het, een Schip by goed weêr en gunftigen wind te beftieren. Een rechtfchapen Stuurman moeft ook ftorm en onweêr doorftaan, en het Schip niet verlaten. Hy was reeds dikwils voornemens geweeft, de Kroon, die hem zo zwaar viel, neer te leggen, en Hy was het ook nog voornemens, indien de liefde tot zyn Vaderland Hem niet te rug hield. Zy moeften allen wel overwegen, wie zich deze verdrietige omftandigheden op den hals gehaald had.

Hy

Hy was altyd voor het beste van het Vaderland bezorgd geweest, en had ook daar aan gearbeid; weinigen hadden hem geholpen, en de meesten hem verlaten; en Hy kon verzekeren, dat, indien Hy hen by deze zo hachlyke omstandigheden verliet, het slecht met hun zoude gestelt zyn.

Vrydag den 16den hield men weder Sessie, nadat publiek gemaakt was het Antwoord, door den Rus-Keizerl. Vice-Cancelier Prins van Gallitzin, in naam van de Keizerin van Rusland gegeven, op de Harangue den 27sten Sept. door den Mr. Pociey te Moscouw aan hare Keizerl. Majesteit uit naam van alle de Heren Gedeputeerden der generale Confederatie gedaan; welk Antwoord overeenkomstig zynde met al 't geen in de hun mede gegeven Credentialen en dienvolgende in 't Project vervat is, door de gemelde Gedeputeerden over gezonden was.

Nadat de Prins van Radzivil de Sessie met een korte Rede geopent had, begon de Prins Primaat te spreken, en dewyl dit de eerste maal was, dat hy als Primaat in den Senaat sprak, bedankte hy alvorens, naar gebruik, voor zyne verkregene Waardigheid en ging, verzeld van enige andere Magnaten en Lanboden, met den Koning ter handkus. Vervolgens weder zyne plaats hebbende geoccupeert, vertoonde hy, hoe zeer het by den geringen voortgang van den Ryksdag, en vermits extraordinaire Ryksdagen gemeenlyk niet langer dan 14 dagen duurden, nodig was, deze nog 14 dagen te verlengen en Gecommitteerden tot het delibereeren over de Constitutien te stellen, waar door de zwarigheden, over de twee ten tapyte gebragte Projecten ten gevoeglykften zouden konnen weggeruimt worden, wanneer men als naar gebruik, eenige Leden der Stenden benoemen konde, om met den Prins van Repnin over het bevorderen der Projecten te confereeren, ten welken einde hy een Project overleverde, 't geen ook gelezen wierd. Hierop vattede de Heer Rzewuski, Landbode van Nowogrod en Zoon van den gearresteerden Woiwode van Cracau, het woord, verklarende, dat de plicht der Natuur en der gesteltenis van 't Vaderland hem als een Zoon en Medeburger drong, met geween en hartzeer te smeken om het ontslag van zyn Vader en een Senateur, gelyk ook van andere Magnaten en een Landbode, zyn Broeder, vermeldende daarby de verdiensten van zyn Vader, en insteerende op de noodzaaklykheid van middelen te beramen, om die waardige Mannen, welke uit 'sLands dienst waren weggenomen, weder in vryheid te doen stellen. Vervolgens sprak de andere Zoon en Broeder, de Heer Drohobycki, Landbode van Chelm, zeggende, dat het een ongehoorde zaak ware, zo de zulken een onschuldig slachtoffer wierden en blyven moesten, die nooit tegens de Keizerin van Rusland door manquement aan schuldige eerbied misdaan, noch de Koning in zyne eere verkort hadden; en dat de Stenden zich om Gods, om des Godsdiensts,

der Vryheid en hunner Eere willen behoorden te laten bewegen, die Patriotten in vryheid te doen stellen.

Hem volgde de Heer Chodkiewicz, Storost van Samayten, Schoonzoon van den Woiwode van Cracau, en verzocht, dat, dewyl daartoe reeds pogingen van den kant des Konings gedaan waren, de Stenden zelven Gedeputeerden aan de Keizerin van Rusland zonden, om hun ontslag te verzoeken. De Heer Poninski, Kroon-Keukenmeester en Landbode van Kalisch, brak het verder spreken van den laatstgenoemden af door te proponeeren, dat alvorens iets te resolveeren, het Ontwerp van den Prins Primaat in overweging genomen wierd; doch de Heer Zagorski, Landbode van Volhynien, viel dezen in de reden, zeggende, dat dewyl de Koning een welgevallen hebben moest in 't geen uit een rein en vry hart geuit wierd, hy het den Koning op zyn hart lag te overwegen, in wat akeligen toestand men zich bevond, als Ryksdagen en Landboden, die vrymoedig ten algemeen besten geadviseert hadden, crimineel gehandelt wierden. Hier van was nergens in de Historien eenig voorbeeld te vinden. De despotiekste Koning handelde, hoe absolut hy ook regeerde, echter volgens Recht en Gerechtigheid, doch hier, in een vryen Staat, wierden de voornaamsten onaangeklaagd, onverhoord en onveroordeeld aldus gehandeld! Men had slechts den waardigen Onder-Veldheer der Kroon, een anderen Roomschen Fabricius, te noemen, die leed, zonder iemand beledigt te hebben, ten zy dat het een Belediging ware, een Patriot en volgens Eed en Trouwe een Ryksraad te zyn. De Koning moest zorgen, dat alle deze Patriotten in vryheid hersteld, en alle en een iegelyk, die hier tegenwoordig waren, voor soortgelyke bejegeningen zeker gestelt wierden.

De reeds hier voren gemelde Heer Cholejowski, een Collega van de gevangen jongen Heer Rzewuski onder de Landboden, vattede toen het woord, zeggende, dat hem dacht, dat Eed, Landboden plicht en Patriotismus vorderden te spreken, of schoon dat gene, het welk men zag voorvallen, alle begrip te buiten ging; doch dat de Koning helpen moest en ook wel weten zoude hoe te helpen, vermits zyne Majesteit 's daags te voren aan de by Hem gewezen Gedeputeerden betuigt had, dat Hy begreep, als het ten ergsten uitzag, het meest verplicht te zyn met raad en daad te moeten byspringen. Als het dus langer toeging, betuigde hy, was niemand meer vry, en ingeval men thans niet hoorde spreken, konde by hem wel de verdenking opkomen, dat Verraad des Vaderlands bedoelt wierd; washalven zynes bedunkens de Zetels en Banken, door wegvoering der Medeleeden van de Vergadering open geraakt, de der Kamer toegebragte Wonde beweenen zouden. Hierom verklaarde hy ten besluite, in niets te zullen bewilligen, noch te willen toelaten dat iets ter hand genomen wierd, voordat de Gevangenen in vryheid en

en alle verdere Leden der Ryksvergadering voor soortgelyke behandelingen zeker gestelt waren.

Een andere Landbode van Podolien, te weten de Hr. Los, liet zich mede horen, verklarende niet verlangt te hebben in de Zaal der Senatoren te spreken, dewyl hy, volgens de Wetten nog niet in der Landboden Kamer geweest was, doch dat hy echter spreken moest, om den Koning met geween te smeeken, de smerte en schande weg te neemen, welke de wegvoering van zo waardige Mannen aan alle de Leden der Vergadering veroorzaakten.

Hier op sprak de Heer Sydlowski, Castellan van Slonsk, en vermits hy mede voor de eerstemaal na zyne bekomene Waardigheid in den Senaat sprak, dankte hy eerst den Koning en begaf zich, door velen begeleid, naar zyne Majesteit ter handkus. Vervolgens weder zyne plaats genomen hebbende, voer hy voort met te vertonen, hoe alles ten dezen tyde ten besten te schikken ware, als men anders handelde, dan op den laatst verleden Ryksdag, dewyl al het thans voorgevallene een gevolg was van de wyze, op welke het toen geresolveerde by Rusland zo kwalyk was opgenomen. Derhalven citeerde hy ten bewyze en recommandeerde tot opmerking het Antwoord, door den Russisen Vice-Cancelier in naam van de Keizerin den Gedeputeerden der generale Confederatien ter hand gesteld, en 't geen men reeds in druk lezen konde. Doch toen ontstond zodanig een geraas en gescharrel, dat de Prins Marschal van den Ryksdag met zyne staf vele slagen doen moest, om enigen stilstand te weeg te brengen. Echter toen de gemelde Heer Sydlowski, na eindelyk weder enige Audientie verkregen te hebben, voortvoer te spreken en te beweeren, dat men ingevolge de Propositie van den Prins Primaat met den Prins van Repnin wegens de twee Projecten behoorde te convenieeren en inzonderheid in alles een byzondere moderatie in acht te nemen; begon 't geraas op nieuw zodanig, dat de Redenaar zyne Harangue ten halven afbreeken moest en met weinige woorden besloot, doch die niet gehoort konden worden; des niet tegenstaande echter de Aardsbisschop van Lemberg enigen meerderen stilstand waarneemende, met een luiden stem zich liet horen, biddende den Koning in 't byzonder doch zo veel te willen uitwerken, dat tot ontslag der twee Gevangen en weggevoerde Bisschoppen iets ernstig aangevat wierd.

In deze onstuimige omstandigheid behaagde het den Koning weder zelf te spreeken, zeggende, dat Hy aan de by Hem geweezen Gedeputeerden zyne geneigtheid nopens het thans voorgevallen en betreurt wordende ongeval oprecht en hartgrondig betuigt had, en hoe zeer Hy verlangde de Senatoren, wier Stoelen men ledig zag, gelyk ook de anderen, welke mede niet meer present waren, ontslagen te bekomen; dat Hy van harte deel nam in de algemene smerten en enkel wenschte, dat daar door de hardnekkigheid van velen,

die alles verhinderden, gebogen zoude worden, en dat men enkel delibereerde over 't geen thans heilzaamst te resolveeren en te doen ware; dat Hy gehoord had het verlangen der Stenden tot verlenging van den Ryksdag en om tot uitwerking van een gelukkige Conclusie Gecommitteerden te benoemen, om met den Prins van Repnin te handelen; dat Hy, Koning, daartoe mede stemden en den Prins Generaal Confederations en Ryksdags Marschal aanbeval, *den Stenden te vragen*, *of zy deswegens* (Zgoda) *eensgezint waren?* Hierop vroeg de Prins van Radzivil met luide stem, of 't *Zgoda* ware, om volgens het gelezen Ontwerp den Ryksdag tot den 2 November te prolongeeren? en daarop volgde driemaal een algemeen geroep van *Zgoda*. Hierna vroeg de Prins Ryksdags Marschal weder driemaal, of men bewilligde Gecommitteerden aan den Prins van Repnin te zenden, om over de beide Projecten te handelen, en men hoorde driemaal een algemene inwilliging.

Dewyl nu de Ryksdag tot den 2 November inclusive geprolongeert was, benoemde de Koning tot Gecommitteerden uit den Senaat de Heeren Ostrowski, Bisschop van Cujavien; Gondzki, Woiwode van Polachien, en Borch, Woiwode van Lyfland; en de Prins Ryksdags Marschal benoemde uit de Ridderschap de Heren Raczynski, Landbode van Posen; Gadowski; Landbode van Sochaczew, Wielopolski, Landbode van Cracou; Sosnowski, Landbode van Chelm; Pac, Landbode van Wilda, en Zabiello, Landbode van Kauen. Hierop bepaalde de Koning de naaste Sessie op den volgenden dag, den 17; als wanneer zyne Majesteit op den Troon gezeeten en de opening door den Prins Ryksdags Marschal op de gewone wyze geschied zynde, men vernam, dat de daags te vooren benoemde Gecommitteerden nog niet met den Prins van Repnin iets zaaklyks hadden konnen ter hand neemen en dus den Stenden nog niet reëels konden rapporteeren. Derhalven limiteerde men de Sessie tot den volgenden Maandag den 19den.

(*Het Vervolg hierna.*)

DENEMARKEN. *Koppenhagen*. Na dat wy den 27 January (1768) des namiddags gewaar wierden, dat de Verlossing van haare Majesteit de Koningin naderde, zo vond onzen Monarch dienstig, dat de Masquerade, welke dien zelfden dag op den Hof-Schouwburg zou gehouden worden, uitgesteld en afgezegd wierd. Intusschen vertoefden de bevalling tot den volgenden avond, ten 10 uuren, wanneer hare Majesteit van een welgeschapen Prins gelukkig verloste. Deeze heughlyke Gebeurtenis werd terstond aan de Stad, en de omleggende Plaatsen, door een drievoudig salvo uit het Geschut van de Vestingwerken, en door het blazen van Muziek van alle de Torens deezer Stad, bekend ge-

gemaakt. Den 30 dito, 's namiddags ten 4 uuren, werd de H. Doop aan den Jonggebooren Prins in 's Konings Slot door den Bisschop van *Harboe*, met de gewoone Plechtigheden toegediend, bekomende den naam van *Fredrik*.

DUITSCHLAND. Weenen. Alles is hier in vreugde over het aanstaande Huwelyk van den Koning der beide Sicilien met de Aartshertoginne *Carolina*. Men meend ook dat de Echtverbintenis van zyne Keizerl. Majesteit eerlang verklaard zal worden; en dat 'er nog twee Huwelyken op 't tapyt zyn, naamlyk een tusschen den Prins *Karel August* van *Tweebruggen* en de Aartshertoginne *Maria Josepha Barbara*, en het ander tusschen den Prins *Maximiliaan Joseph* van *Tweebruggen* met de Aartshertoginne *Antonetta Josepha*.

Dresden. By *Ubigau* staat in de aanstaande Lente een Lust-Campement van 24000 man geformeerd te worden.

Trier. Den 9 Febr. (1768) deed de Keizerlyke Commissaris, Graaf van Neuperg, zyne plechtige Intrede in 't Dom-Kapittel alhier, alwaar dezelve aan de vergaderde Domheeren de gewone Voorstelling des Keizers deed. Den volgenden dag, na geëindigden Godsdienst, trad men tot de Verkiezing van eenen nieuwen Aartsbisschop en Keurvorst, welke op den Perzoon des Koninglyken Poolschen en Keur Saxischen Prins, CLEMENS WENCESLAUS, Bisschop van Freisingen en Regensburg, en Coadjutor van Augsburg, met eenparigheid van Stemmen gevallen is.

Hamburg. De jongst alhier aangebragte Brieven uit *Polen* vervatten de volgende merkwaardige tydingen: De grootste zwarigheid welke de Commissie te *Warschauw* ontmoed, betreft de zaak der Katholyke Geestelyken, welke op geenerlei wyze toestemmen willen, om eenige Giften of Gaven van hunne groote Goederen en Rykdommen, welke zy in dit Koningryk bezitten, te zullen mede deelen. De Jezuiten inzonderheid, wier aantal op drie duizend begroot word, willen in 't geheel niets mede deelen, vermits zy voorgeven, dat zy al te veel nodig hebben tot onderstand van hunne arme vervolgde Medebroederen; of echter de Regeering zich met diergelyke Voorwendzelen van de hand zal laten wyzen, en afstand van hun billyken eisch doen, moet de tyd leeren.

De

De Ryksdag, welke op den 1 Febr. 1768 weder een begin genomen heeft, is niet van dat gevolg geweest, welk veelen zich daarvan beloofd hadden, uit overweginge van de verbazende moeite, welke zo wel de Hooge Commissarissen der Republiek, als ook de Vreemde Ministers, by de tot dus verre menigvuldig gehouden Conferentien, aangewend hebben. De Stoel van Rome heeft desgelyks alle deszelfs kragten ingespannen gehad, om alles, wat by gemelde Conferentien is besloten geworden, weder over hoop te smyten en te vernietigen. Ten dien einde, heeft deszelfs *Nuntius* met voordagt, eerst op den dag, voor het weder openen van den Ryksdag, het Pauselyk Brevet aan den Koning overgeleverd, op dat de uitwerkinge van dien des te kragtdaadiger en gevoeliger zoude zyn, om den wil des Konings te buigen, en zyne Magt, ware 't mogelyk, te fnuiken, vermits Zyne Koninglyke Majesteit in dezelve zo nadrukkelyk, en met zulke kragtige bewoordingen vermaand word, om niets te zullen vergunnen, wat tegen de Catholyke Godsdienst strydig is, dat deze Vermaaningen zeer wel naar Dreigementen gelyken, naardien Zyn Heiligheid volstrekt schynt te eischen, dat Zyne Majesteit anders liever de Kroon en Scepter neder zal leggen. Boven dien heeft gemelde *Nuntius* naderhand nog een Manifest doen bekend maken, welk hy zelfs door den Groot-Canzelier geprotocolleerd verlangt te hebben, waar in hy alle de geene, die tot nog toe by de Confœderatien en Conferentien in iets, dat voor den Catholyken Godsdienst nadeelig was, toegestemt hadden, met den Ban drygt. Hier by komen nog eenige andere Omstandigheeden, en eindelyk ook inzonderheid een stoutmoedig Manifest van den Grodnischen Confœderations Maarschalk *Chareptowitz*. Men kan lichtelyk begrypen, dat dergelyke onverwagte Geschriften by veelen geen geringe indrukselen zullen gemaakt hebben; inzonderheid wyl de voorgaande Pogingen van den Paus nog by veele Bisschoppen niet uit het geheugen gewischt zyn. By zulke gesteldheid der Zaaken derhalven heeft men raadsaamst gevonden, om den Ryksdag verder tot den 22sten dito uit te stellen. De Russische Troepen staan weder in Warschauw, en men hoopt deswegen, dat aldaar de Rust en Vrede niet zullen gestoord worden.

NE-

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. De Uitschryving van den Algemeenen DANK- VAST- en BEDE-DAG voor dezen Jaare, by Hun Hoog Mog. de Heeren Staten Generaal op Woensdag den 17 February 1768 vastgesteld, en op dien dag plechtig gevierd, luid als volgd:

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

De zonderlinge teekenen van gunst en goedertierenheit, die de Opperste Regeerder en Bestierder van Alles by aanhoudendheit aan deze Republiek bewyst, roepen Ons en alle de Inwoneren des Lands, om, als een Volk, beweldadigd door algemeene zegeningen, Gods Hooge Gebied te erkennen. Zyn goedertierenheit aan te bidden, en op een plegtige en algemeene wyze Ons aan Zyne Almagtige Beschherminge op te dragen.

De Vrede, de Vryheit, en den Overvloed tot hier toe, onder de schaduwe van een regtmatige Regering genoten, benevens de zuivere Godsdienst, gebouwd op de gronden en het gezag van het Evangelie der Waarheit, verschaffen aan alle de Ingezetenen van deze Republiek, alle de zegeningen, die haar dierbaar kunnen wezen, in hare verscheide betrekkingen, als Menschen, als Burgers, en als Christenen.

Een gelukkige gebeurdtenis daar en boven, welke Wy vertrouwen, in de Raadslagen der Voorzienigheit verknogt te zyn met de verlenging van deze onwaardeerlyke zegeningen, geeft Ons een nieuwe stoffe en vergenoegen, door de gewenschte Huwelyks-Alliantie van Onzen Doorlugtigsten Erf-Stadhouder met een Princes van luisterryke geboorte en deugden, gesproten uit Voorouders, welker namen in de Geschiedenissen bekend staan, en uitblinken als getrouwe Geallieerden van dezen Staat, en wakkere Voorstanders van de gezegende Reformatie, en van de Vryheden van Europa.

Gelukkig zoude het voor ons wezen, indien het genoegen dat Wy gevoelen, uit een gezigt van deze aangename Voorwerpen, niet verbitterd wierd door een moeilyke aandoening over de zonden en overtredingen van de Natie, die een ongelukkige strydigheit maken met de gunstbewyzen van den Hemel, en een ondankbare beantwoording aan de goedertierenheid van dien God, door wiens langmoedige bescherming Wy bestaan. De overdenking van Gods barmhertigheit, tot hier toe aan Ons uitgestrekt, hoewel veelsins misbruikt, van de misdryven begaan, tegen de Hand, die Ons gezegend heeft, en van die geest van ongodsdienstigheit en ongebondenheit, die daaglyks meer en meer schynt toe te nemen, vorderd van Ons, om de hertelykste gevoelens van vernedering en verootmoediging, by de ernstigste uitdrukkingen van lof en dankbaarheit te voegen.

Het is met dat inzigt, dat Wy noodig hebben geoordeeld, wederom uit te schryven, een Algemeenen DANK-VAST-en BEDE-DAG, *over alle de Geünieerde Provincien, Geassocieerde Landschappen, Steden en Leden van dien, tegens* Woensdag *die wezen zal den* 17 February *eerstkomende, om ten zelven dage, in alle de Kerken dezer Landen, God Al-*

magtig aan te bidden en groot te maken, Ons zelve en Ons Land op nieuw aan Zyne Voorzienigheit op te dragen, Zyne goedheit, die de eenige oorsprong is van alle Onze gemeene zegeningen, te verheffen, en te bidden, om de aanhoudenheit van de onverdiende barmhertigheit des Allerhoogsten, om Ons zelven te vernederen voor den Throon der Genade, onder een levendig gevoel van Onze overtredingen en ongeregtigheden, en om te smeeken om de vergevinge van zonden, te gelyk met de hulp van Gods Geest, tot verwekking van boetvaardigheit en verbetering van een zondig Land.

Het is een van de wezentlykste vereischtens van deze plegtlyke gelegenheit, den Godlyken Zegen af te bidden over de Persoonen en Regering van de Hooge Overheit des Lands, ten einde derzelver Raadslagen vrugtbaar gemaakt mogen worden, tot bevordering van Godsdienst en deugd, behoud van Vryheit en Vrede, vermeerdering van de Commercie, aanmoediging van nuttige Kunsten en Wetenschappen, en bevestiging van het ware geluk en de grootheit van deze Republiek.

Wy moeten ook by deze gelegenheit de Godlyke bescherming en rykste zegeningen van de Voorzienigheit afsmeeken, ten behoeve van zyne Hoogheit den Heere Prinse Erf Stadhouder en Zyne Koninglyke Gemalinne, ten einde Hare dagen langdurig, gelukkig en roemrugtig mogen wezen; dat een vry en gelukkig volk dezen veel geliefden Prins lange voor een ware Vader van Zyn Vaderland mogen aanzien, en toejuichen, en dat een luisterryke Nakomelingschap Zynen onsterflyken Naam tot de laatste tyden moge overbrengen, en onder des Hemels zigtbare bescherming altoos blyven de Voorstanders van de Burgerlyke en Godsdienstige Vryheden dezer Vereenigde Nederlanden.

Eindlyk zyn Wy ook gehouden Onze Gebeden aan den Hemel op te zenden ten behoeve van de Protestantsche Kerken in alle Plaatsen, en byzonder van die in deze Provincien zyn gestigt, ten einde de arbeid van derzelver Leeraaren strekken moge tot bevordering van Godvrugt en Waarheit, Regtvaardigheit, Liefde en Eendragt, en alle die deugden, die hoop kunnen geven de bescherming des Allerhoogsten over deze Republiek te doen duren tot in het laatste Nageslagt.

Alles tot grootmakinge van des Heeren Allerhoogsten Naam, voortplanting en aanwas van de ware Christlyke Gereformeerde Religie, conservatie van Onze duurgekogte Vryheit, en Onzer allen Zielen Zaligheit, &c.

Lyst der Texten, Gepredikt op den Algemeenen Dank- Vast- en Beede-Dag, gehouden op den 17 February (1768), in de Nederduitsche Gereformeerde Kerken der navolgende Steden.

Te HAERLEM.

GROOTE KERK.	NIEUWE KERK.
Voorm. *W. van Asperen*, Jes. 33. 6.	Voorm. *J. Trellont*, Jerem. 2. 31. 32.
Nam. *H. Spykers*, Jerem. 3. 12. en 1ste deel van 't 13.	Nam. *L. Pels*, Prop. Jacob. 4. 8-10.
Avond. *G. de Brouwer*, Zeph. 2. 1, 3.	

BA-

BAKENESSERKERK.
Voorm. *D. Veegens*, Jerem. 2. 17-19.

JANSKERK.
Voorm. *A. Hansen*, Jes. 26. 10.
Nam. *A. Hesbusius*, Jes. 33. 5. 6.

WALSCHE KERK.
Voorm. *J. L. Magnet*, Psalm 89. 16. 17.
Nam. *van Swinden*, Hosea 14. 10.

Te 's GRAVENHAGE.

GROOTE KERK.
Voorm. *Munnekemolen*, Jerem. 7. 1-7.
Nam. *Serrurier*, Job. 36. 9-13.
Avond. *Rauwertz*, Jer. 7. 1-7.

KLOOSTERKERK.
Voorm. *De Koning*, Deuter. 32. 5.
Nam. *van Spaan*, Jer. 17. 12-14.

NIEUWE KERK.
Voorm. *Muilman*, Jes. 5. 4-6.
Nam. *Castendyk*, Deut. 8. 11-14.
Avond. *Barkey*, Hoogd. Deut. 8. 11-14.

FRANSCHE-KERK.
Voorm. *Armand*, 2 Chron. 15. 1-2.
Nam. *l'Honoré*, Eccl. 7. 14.
Avond. *Chais*, Zeph. 1-12.

ENGELSCHE KERK.
Voorm. *Maclaine*, Zeph. 3. 5.
Nam. *Ernst*, Hoogd. Tit. 1. 16.

REMONSTRANTSCHEKERK.
Voorm. *Frets*, Deut. 30. 19.
Nam. *Jongbroer*, Ps. 100. 4.

TE ROTTERDAM.

GROOTE KERK.
Voorm. *P. Bonnet*, Jer. 8. 4. 5.
Nam. *J. W. de Heyde*, 2 Chron. 34. 29-33.
Avond. *P. Hofstede*, Ps. 147. 12-20.

PRINSE KERK.
Voorm. *J. van Marle*, Deut. 32. 3-6.
Nam. *J. Patyn*, Spreuk. 19. 1.

ZUYDER KERK.
Voorm. *H. Bruining*, Ps. 147. 12-14.
Nam. *A. Hon*, 2 Chron. 15. 10-12.
Avond. *J. Habbema*, Klaagl. 3. 21-22

OOSTER KERK.
Voorm. *B. Frieswyk*, Hos. 12. 7-15.
Nam. *B van Velsen*, Jer. 17. 19-27.

WALSCHE KERK.
Voorm. *Guyot*, Ps. 116. 12.
Nam. *Benion*, Jes. 45. 6 't laatste deel en 7.
Avond. *Chatelain*, Jes. 5. 1-4.

ENGELSCHE KERK.
Voorm. *P. Sowden*, Spreuk. 14. 34.
Nam. *T. Greaves*, Luc. 13. 6-7.

IN SCHIELAND.

SCHIEDAM.

GROOTEKERK.
Voorm. *van Eyk*, Jes. 26. 10. 11.
Nam. *W. Schouten*, Jer. 2. 3-5.
Avond. *H. van Hiltrop*, Joh. 13. 17.

BERGSEN HOEK.
Voorm. *J. Takens*, Jes. 1. 2.
Nam. *Dezelve*. Klaagl. 3. 40.

HOOGVLIET.
Voorm. *Sprenger*, Rom. 2. 4-6.
Nam. *Dezelve*. Luc. 12. 48.

PORTUGAL.
Voorm. *Bieruma*, Ps. 125. 1-5.
Nam. *Dezelve*, Exod. 17. 15.

KRAALINGEN.
Voorm. *Van der Groe*, Jer. 2. 13.
Nam. *Dezelve*, Ezech. 33. 11. 't laatste deel.

CHARLOIS.
Voorm. *A. G. van Bylert*, Zach. 2. 1-5.
Nam. *Dezelve* Jer. 13. 23.

HILLEGONSBERG.
Voorm. *D. Campingh*, Dan 9. 15.
Nam. *Dezelve*, Spreuk. 28. 13-14
CAPELLE OP DEN YSSEL.
Voorm. *B. van de Kasteele*, Ex. 19. 3-6.
Nam. *Dezelve*. Pf. 85. 9.
BLEYSWYK.
Voorm. *W. H. s'Jacob*, Jes. 26. 11. 1ste deel.
Nam. *Dezelve*. Jes. 26. 11. 2de d.
YSSELMONDE.
Voorm. *J. de Leeuw*, Pf. 136. 1.
Nam. *Dezelve*. Spreuk. 12. 15.
MOERCAPELLE.
Voorm. *A. Holstein*, Jer. 17. 12-13
Nam. *Dezelve*, Jer. 17. 14.
ZEVENHUYZEN.
Voorm. *Fenema*, Pf. 111. 1. 2.
Nam. *Dezelve*, Ezech. 9. 4.
PERNIS.
Voorm. *van der Poel*, Pf. 119. 120.
Nam. *Dezelve*. Openb. 3. 19.
RHOON.
Voorm. *J. Hubert*, Jer. 7. 20.
Nam. *Dezelve*. Job. 9. 15.

Te LEYDEN.

PIETERSKERK.
Voorm. *Zoutmaat* Pf. 62. 8.
Nam. *Van de Casteele* Pf. 50. 21-23.
HOOGLANDSE KERK.
Voorm. *Prof. v. d. Kemp*, Jer. 13 16.
Nam. *Zoutmaat de Zoon*, 1 Kon. 8. 58. 59.
LOOTZ KERK.
Voorm. *Munnekemolen*, Hof. 6. 4.
Nam. *Hoogvliet*, Nehem. 9. 35.
MARE KERK.
Voorm. *Caen*, 2 Chron. 15. 12-15.
Nam. *Stresa*, Jer. 17. 12-14.
GASTHUYS KERK.
Avond. *Prof. Scholten*, Micha 6. 6-8.

Te GOUDA.

GROOTE KERK.
Voorm. *Sibelius*, Zeph. 3. 5.
Nam. *Couperus*. Zach. 8. 19.
Avond. *Blauw*, Spr. 1. 29-33.
WALSCHE KERK.
Voorm. *La Rochette* Jes. 57. 15.

Te ZIERIKZEE.

GROOTE KERK.
Voorm. *La Vilette*, Matth. 5. 2-5.
Nam. *Hogendorp*, Openb. 3. 1-3.
KLEINE KERK.
Voorm. *Hogendorp*, Ezech. 22. 24.
Nam. *v. de Velde* Mal. 3. 6-7.
Avond *La Vilette*, Bedest. Jer. 14. 20-21.
WALE KERK.
Voorm. *P. Soyer*, Pf. 32. 11.
Nam. *De Martines*. Jes. 43. 21.

TE UTRECHT.

		Gecollecteerd
DOMS KERK	Voorm. *Hinlopen*, Zach. 8. 14-17.	*f* 1033:8
	Nam. *Engel*, Rom. 2. 4. 5.	433:2
	Avond. Bedest. *Bachiene*, Luc. 13. 8 9.	372:1
JANSKERK.	Nam Prof. *Burm.*, 1 Petr. 3. 10-12.	280:5
JACOBIKERK.	Voorm. Prof. *Elsnerus*, Pf. 96. 6-9.	624:14
	Avond. Bedest. *Hinlopen*, Jer. 5. 21.	412:19
BUURKERK.	Voorm. *Rutgers*, Micha 6. 3-5.	209:8
	Nam. *Roemer*, Jer. 3. 12.	275:18
NICOLAI KERK.	Voorm. *Smeets*, Prop. Zeph. 2. 1-3.	79:
GEERTE KERK.	Nam. Prof. *Segaar*, Jer. 18. 13-16.	294:4
CATHARINE KERK.	Voorm. *Bachiene*, Luc. 13. 6, 7.	162:19
	Nam. *Schouw*, Lev. 9. 23, 24.	500:3
		f 4678:1.

Op nieuw wil Utrechts Schaar ontsluiten
Haar harten; voor der armen noot,
Die hunne jammer klagten uiten
En storten uit, in haaren Schoot.
Zy heeft die les zich voorgeschreven
(Van hem, die neemt, en deeld het goed;
Die zegd „ 't is zaliger te geven,
„ Als dat men steeds ontfangen moet.
U loon zal nimmer zyn verlooren:
Die armen hebt verkwikt, gevoed;
God wil uw' smeekingen verhooren,
En steeds vervullen u gemoed,
Met zyne Schatten van genaden:
Aanvang'lyk, in dit tranen dal,
Maar volmaakt uwe ziel verzaden
Hiernamaals, met het zalig al.

Voor den Jaare 1768. zyn by de Gereformeerde Gemeente te Amsterdam, verkooren tot

OUDERLINGEN.

Nicolaas Sas.	Evert Muller.	Cornelis Tuynenburg.
Jan de Laat.	Hendrik Volkers.	Marten Kooy.
Bernard Raams.	Roelof Verschuyl.	Douwe Goethart.
Jan Tollenäar.	Jacob Hecra.	Bernardus Dronryp.
Jacobus Sas.	Jan van Kleeff.	Jan van Wyk.

DIACONEN.

Rheinhardus Wernerus Lelius de Rhoer.	Teunis Kragt.	Willem Hendrik Dregman.
Gysbert Jan Noording.	Isaac Antoni Soetens.	Gerrit Vaalhout.
Daniel Rolandus.	Jacobus van den Noord.	Johannes van Essen.
Dirk de Kruyff.	Gerard Gleuvink.	Dirk Colhaas Barends.
Barend Scheurleur.	Daniel de Maresz.	Drillenburg le Jolle.
Willem Kok.	Jan Kips.	Harmen Lubly.
Hendrik Ekkelboom.	Jan Wyndels.	Willem van der Meulen.
	Daniel Herman Post.	

DIACONESSEN *die aangekomen zyn.*

Petronella van der Byl, Wed. Pieter van Heel.	Sara van den Valk, Huisv. van Pieter Pett.	Anna Maria de Melander, Wed. Hendrik van der Hoogt.
Cornelia Watermans, Wed. Jan van Zutphen.	Anna Bastert, Wed. Hendrik Redoch.	

Magistraturen en Amptenaren.

In onze voorgaande Bladz. 16. onder de Aanstelling van Burgemeesteren der Stad *Gouda* is een fout begaan; moet zyn; de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Willem Deeker*, Heer van Urcem, Mr. *Bartholomeus de Moor van Immerzeel*, *Dirk Verryst* en Mr. *François de Mey*.

Uit een overgelevende Nominatie van drie Hoofd-Participanten, is door dem

den Prins Erfstadhouder tot Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer Enkhuizen geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer *Anthony Jacob de Jong van Persyn*, Raad in de Vroedschap en Oud-Schepen der gemelde Stad enz. in plaatze van wylen de Wel Ed. Gestr. Heer *Cornelis François Duyvensz.*

De Heeren Staten Generaal hebben den Heer Mr. *Jan van Romond* aangesteld tot Contrarolleur van de Convoyen en Licenten in Westvriesland en 't Noorderkwartier, om te Enkhuyzen te resideeren.

Op recommandatie van zyne Doorl. Hoogh. den Heere Prins Erfstadhouder, zyn door de Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Medenblik verkoozen, om met den 1 May aanstaande van wegens deze Stad zitting te neemen in 't Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raden, de Heer *Carel Heinsius van Willigen*, en tot Gecommitteerde Raad ter Admiraliteit, de Heer *Hendrik de Zee*, beiden en Westvriesland in 't Noorderkwartier voor den tyd van twee jaren.

Haar Hoog Mog. hebben de Heer Mr. *Abraham van Stralen* aangesteld tot Commis Generaal van de Convoyen en Licenten, residerende by het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit in Westvriesland en 't Noorderkwartier.

Door den Wel Ed. Achtb. Raad der Stad *Amsterdam* is Gecommitteerd om met primo May aanstaande zitting te nemen in het Ed. Mog. Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raden, de Wel Ed. Achtb. Heer Mr. *Jan Elias Huydecoper van Maarseveen*, Heer van Maarseveen, Neerdyk enz., mitsgaders Schepen en Raad der voorsz. Stad.

Den 1 Febr. (1768) zyn door den Ed. Achtb. Oud Raad tot Burgemeesteren der Stad *Amsterdam* verkozen, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Egbert de Vry Temminck*, *Jan Clifford*, en Mr. *Willem Huyghens*, Heer van Honcoop, enz. dewelke met de afgaande Heeren Burgemeesteren tot President Burgemeester verkozen hebben, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Gualterus Petrus Boudaan*.

Voorts zyn uit een door den Wel Ed. Achtb. Raad geformeerde Nominatie van Veerthienen, door den Prins Erfstadhouder tot Schepenen der voorsz. Stad geëligeerd, de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Willem Gerrit Dedel* Salomonsz., Mr. *Marten Adriaan Beels*, *Egidius van de Poll*, *Jan Hope*, Mr. *Marten Wevering* Anthonsz., *Joan Fredrik d'Orville*, en Mr. *Zacharias Hendric Alewyn*, Heer van Mynden en beide de Loosdrechten. De volgende dag hebben welgem. Heeren Schepenen in hunne qualiteit zitting genomen, en teffens uit de afgaande Heeren Schepenen verkozen de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Gerbrand Elias* tot President, en Mr. *Nicolaas Faas* tot Vice President; voorts zyn tot Schepenen Commissarissen benoemd de Wel Ed Achtb. Heer Mr. *M. A. Beels*, *E. van de Poll*, *J. Hope*, Mr. *M. Weveringh* Anth., *J. F. d Orville* en Mr. *Z. H. Alewyn.*

Ten voorsz. dage zyn door den Prins Erfstadhouder tot Burgemeester der Stad *Montfoort* aangesteld de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Hendrik Anthony Gobius* en *Jan Henrdik van Dam*; en tot Schepenen de Heeren *Jan Story*, *Jacobus van Ek*, *Arnoldus Ultne*, *Willem Noteboom*, *Jan de Beus*, Olivier *van Wyngaarden* en *Adrianus Luyken*

Tot Bewindhebber der Oost Indische Compagnie ter Kamer *Delft* is aangesteld de Ed. Achtb. Heer Mr. *Gerard van Hogeveen*, Veertig-Raad en Regerend Schepen dier Stad

Zyne Doorl. Hoogheid de Heer Prince Erfstadhouder, heeft de Heer Mr. *Daniel Willem de Cliever*, aangesteld tot Raad in de Vroedschap der

Stad *Veere*, in plaatze van de Heer Oud-Burgemeester Mr. *Cornelis Godin*; gelyk mede tot Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Amsterdam* de Heer Mr. *Elias Schellinger*, Schepen en Raad der voorsz. Stad, mitsgaders Commissaris van haar Ed. Gr. Mog. Posteryen.

Hoogstgemelde Vorst heeft de volgende Ampten begeven en aangesteld tot Curator van de Universiteit van *Stad en Lande*, in de plaats van wylen den Heer W. Wolthers, den Heer *Cornelis Tjassens*, Burgemeester te *Groningen*; en te *Leeuwaarden* tot extraordinaris Staat-Generaal, den Heer Mr. *J. van Idsinga*; in 't Mindergetal, de Heeren Mr. *W. Ouwens*, en Mr. *S. Binkes*; tot Gedeputeerde Staten, Jonkheer *H. W. B. von Plettenberg*, en den Heer *Anne Clases*; in de Provinciale Reekenkamer, Jonkheer G. *S. van Hiemstra*; in de Admiraliteit te Harlingen, den Heer Mr. *Nicolaas Arnoldi*; en tot Monster-Commissaris *W. A. B. van Hambroick*.

Door de E. E. Heeren Representant en verdere Bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie ter Kamer Amsterdam zyn de volgende Schepen begeven en daarop aangesteld, als op 't Schip *Renswoude*, lang 150 voeten tot Schipper *Michiel Hamelo*, tot Opperstuurman *Pieter Pietersz.* Junior, Onderstuurman *Zwerts Vrolyk* en Derdewaaks *Christoffel Beem* en *Egge van Zoeden*, op 't Schip *Enkhuizen*, lang 140 voetee, Schipper *Jan Fredrik Stout*, Opperstuurm. *Jacob Pieterfen*, Onderst. *Nicolaas Hilkes*, Derdew. *Jan Beudeker* en *Lodewyk du Moulin*, 't Schip *Vredestein* lang 140 voeten, Schipper *Jan Houtwyk*, Opperst. *Paulus Jacobsz.*, Onderst. *Carel Axel van Hoorn*, Derdew. *Hendrik Steedsel* en *Jan Andries Schutze*, 't Schip de *Oranjezaal*, lang 140 voeten, Schipper *Severus Laurens Klink*, Opperst. *Andries Bruin*, Onderst. *Willem Brule*, Derdew. *Carel Magnus Poulien* en *Harmanus Wolters*.

Zyne Doorl. Hoogheid de Heere Prince Erfstadhouder heeft aangesteld tot Commandeur van *Furns*, de Luitenant Generaal van de Infantery, *Eggerig van Tiddinga*, en tot Groot-Major van voorsz. plaats, *George Rappart*, Kapitein by 't Regiment van Holstein-Gottorp.

AANMERKELYKE ZAKEN, &c.

Op het Kasteel *St. George d'Elmina*, is in den ouderdom van 39 Jaren overleden, de Ed. Heer Mr. *Jan Pieter Theodoor Huydecoper*, Directeur-Generaal van de Noord- en Zuidkusten van Africa.

Den 28 January 1768 viel in het huis van den Hertog van *Montmorency*, in het Dorp *Boulogne*, naby *Parys* gelegen het volgende droevig geval voor: Een groote Deensche Hond, gewoon voor de Koets uit te lopen, ziek geworden zynde; had men aan een ketting gelegd, doch kort daarop dol wordende, brak hy dezelve aan stukken, en na vyf fraaye Engelsche Paarden gebeeten en de deur opengebroken te hebben, viel hy vier van de Dienstboden aan, die mede geweldig door hem gebeeten wierden; vervolgens het Dorp *Boulogne* dooorlopende beet hy aldaar noch tien perzonen, gelyk mede noch zeven andere in het Dorp St. Cloud. De Hertog deed opstaande Voet uit het Dorp *Viroflay*, naby *Versailles*, zeker perzoon ontbieden, welke Madame *d'Etrées* van een diergelyk beet genezen heeft, die haar door een kleine dolle hond gegeven was. Hy deed de gebeeten perzonen zyn hulpmiddel gebruiken en men had geen teekenen van dolheid in hen bespeurt.

Te l'*Orient* is onlangs in den ouderdom van 102 Jaren overleden *Anna Perrou*. Te *Montauban Susanna Lapon*, oud 108. Te *Limoges*, *Michiel Poulenat*, oud 101 en *Margaretha Fournieux* oud 109 Jaren.

In

In de Maand January 1768 ging een Boer van een Dorp naby *Waldshut* in 't *Zwartewald*, welke veele Kinderen en een Vrouw te geneeren had, in het woud om hout te hakken, en het zelve tot de noodige warmte naar huis te dragen. By deeze Verrichting gebeurde het, dat de Wig uit de kloove van het groote en sterke stuk hout uitschoot. en daar tegen den hand van den onvoorzichtigen Man zo vast daar in beklemt wierd, dat hy ze zelfs onmogelyk weder los maken konde. In deeze verwarde omstandigheid schreeuwde hy erbermlyk om hulp, en de Lieden van het naast daarby gelegen Dorp hoorden het ook, maar de felle koude liet hen niet toe hem met een haastige hulp by te springen. De volgende dag, dewyl de man niet naar huis was gekomen, zochten hem zyne Vrouw met assistentie eeniger Nabuuren in het Woud, maar vonden niet anders van hem dan de in het stuk hout vast geraakte en gekwetste hand, en veel bevroren bloed. Hy was een roof der hongerige Wolven geworden, want men vond ook naderhand zyne verstrooide Gebeentens en verscheurde Kleding.

Te *Schwerin* bragt onlangs een Kledermaker zyn eigen Huisvrouw om 't leven, en was, na 't begaan van dien Moord, ombeschaamd en vermetel genoeg, om van de Directeuren van een Fonds tot begravinge van behoeftige dooden geschikt, 14 Ryxsdaalders voor de begraafenis te eisschen, dewelke ontfangen hebbende begaf hy zich daar mede op de vlucht, maar werd kort daarop achter haald.

De Heer *C. Hesterman*, Kapitein en Adjudant in het Regiment Zwitersche Gardes van den Prins Erfstadhouder, is te Altona overleeden.

Dona *Francisca Grimani*, Gemalin van den Ridder *Mocenigo*, Zoon van den regeerenden Doge van *Venetien*, eene Dame van uitmuntende deugd en schoonheid heeft het ongeluk gehad het leven te verliezen door een soortgelyk ongeval, als oorzaak geweest is van den dood van Stanislaus, Koning van Polen, Hertog van Lottharingen enz. Zich voor 't vuur staande te warmen, met den rug naar de haart gekeerd, geraakten haare Kleederen in brand, en in zo hevige Vlam dat het onmogelyk was dezelve spoedig genoeg te blusschen.

Te *Schweidnitz* is een Vrouw van 4 Zoonen in de Kraam gekomen; drie waren drie vierendeel en de andere een half el lang.

Den 19 February overleed in *'s Hage* in den ouderdom van 24 Jaren en 9 Maanden, Jonkhr. *Jacob Godefroi*, Baron *van Boetzelaar*, Heer van Kyfhoek, beschreven in de ordre van de Ridderschap van Holland enz.

In den omtrek der Stad *Thiel* zyn onlangs 4 Booswichten gevat, een van welke den knegt van een Priester was. Deeze Geestlyke by een zieke gehaald zynde, passeerde een Boeren woning waarin veel licht was en de oorzaak daar van willende verneemen, bevond hy dat de Man en Vrouw deerlyk vermoord en de Meid in de schoorsteen waren opgehangen, die nog in tyds afgesneeden zynde, ontdekte dat des Priesters knecht een van de Moordenaars was. Deeze Priester vervolgens tot zynent te rug komende vond zyn knecht zittende by 't vuur, en hem geboden hebbende een Vles wyn uit de Kelder te haalen, sloot hy de deur daarvan achter hem toe tot dat 'er, op 't trekken van de Klok, volk by een kwam, wanneer men niet alleen die Booswicht, maar ook de drie andere die zich in des Pastoors kelder verborgen hadden, waarschynlyk om hem desgelyks van kant te helpen, by de kop vatte en in verzeekering bragt.

Op Maandag den 22 February 1768 is voor de eerste maal over de Nieuwe gemaakte Sluis aan de Munt t'Amsterdam met Rytuigen gereden.

Op

Op den Algemeenen *Dank- Vast-* en *Bede dag* deezes Jaars is in de Nederduitsche Gereformeerde Kerken gecollecteerd, naamlyk te

Amsterdam, behalven 't geene voor- en namiddags in de Oude en Nieuwe Kerken, mitsgaders in de Vroeg- en Namiddags-Predikatien en in de Gasthuis Kerk is vergaderd *f* 11940:8

Dordrecht . .	4673: — 11
Rotterdam en voor de Weezen, als mede in de Walsche Kerk	4835: 16
's Gravenhage . .	3508: —
Utrecht . . .	4678: 1
Leeuwaarden . .	2220: 18: 8
Groningen . .	2895: 15: 6

In de navolgende Steden zyn in den Jaare 1767.

	Geboor.	Overl.
Halle in Saxen. .	766	894
Bergen in Noorwegen	460	564
Helsingöer . .	111	. 139
Madrid . .	4200	. 4097
Nordköping .	283	. 335
Lauban . .	201	. 182
Leyden . .	1096	. 1251
Turin . .	2956	. 5680

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 2 en 16 Maart (1768) onder Voorzitting van Do. *Jan Mulder.*

DORDRECHT. Vermits het beroepen van onze geliefden Leeraar, de Wel Eerw. en zeer Gel. Heer *Ericus Fredericus Alberti* by de bloeyende Gemeente der Stad *Amsterdam*, is deeze Plaats *Vacant.*

EDAM, *Vacant.*

LEEUWAARDEN. Op Zondag den 7 Febr. 1768. heeft onze veelgeliefde Leeraar de Wel Eerw. zeer Geleerde Heer *Wilhelm Godlieb Jutting*, ter gelegenheid van een zeker voorval, ons met zieltreffende uitdrukkingen vermaant tot het oeffenen van werken der Liefde en Barmhertigheid aan de behoeftigen. De aanleiding tot het houden van deze Redenvoering gaf het volgende geval. Het was op Maandag den 1 Febr. dat aan 't huis van onzen Geliefden Leeraar Do. *W. G. Jutting*, door eene hem onbekende Persoon, een zakje met geld gebracht wierd, met verzoek om het zelve aan de arme Leden van onze Gemeente na hare behoeftens uittedeelen; Zyn Eerw: die reeds zedert eenigen tyd bekommert en aangedaan was over de grote Noodruft en behoeftigheid van onze Armen, die wy wegens derzelver groote menigte, meest alle van den Militairen staat afkomstig, en die ons uit hoofde, dewyl ze Luthersche heeten, te verzorgen toegewezen worden, niet na hun lieder Nooddruft konden verzorgen, nam dit zakje met blydschap aan, onder hertelyke toewensching van een ryke Vergelding en Zegen over den mildadigen Gever, die zyne Naam deed verborgen houden! Van dit blyde voorval gaf zyn Eerw. terstond kennis aan de Broederen Diaconen; overgaf hun dat zakje met verzoek van het zelve na te zien, en met hem te overleggen, hoe deze Liefde-Gifte wyslyk mogte besteed worden. De Broederen Diaconen dit zakje met blydschap openende, bevonden daar in te zyn *f* 100 en 2 stuiv. waar op geresolveert wierd, daar voor te kopen en uit te deelen, Dekens, Hemden,

Gort, Meel en eenig Geld. Dit voor de Armen van onze Gemeente gelukkig geval gaf onzen veelgeagten Leeraar gelegenheid op Zondag den 7 Feb. 's Namiddags te prediken over Psalm 41. vs. 14: *Welgelukzalig is die, die zich den nooddruftigen aanneemd; dien zal de Heere redden in den kwaden tyd. De Heere zal hem bewaaren, en in 't leven behouden, en 't hem laten wel gaan op d'Aarde, en niet geven in den wil zyner Vyanden. De Heer zal hem verkwikken op zyn ziekbedde: Gy helpt hem van alle zyne Krankheid;* waar uit zyn Eerw. na dat hy zyne Inleiding had ontleent uit Matth. 5. vs. 7. betoogde: de Gelukzaligheit van hun die uit een Christelyk medelyden zich der behoeftigen aanneemen. Zyn Eerw. verdeelde zyne Redenvoering in twee delen en sprak.

I. Van de Personen die David alhier gelukkig pryst, naar aanleiding der woorden *die zich den Nooddrugtigen aanneemt.* Na dat zyn Eerw. kortlyk verklaart hadde wat nooddruftige waren, en gesproken had van den drukkenden Last der armoede, toonde hy kortelyk de verscheidene oorzaken der armoede aan; wyders liet hy daar op volgen een vertoog, hoe men uit Chistelyke Liefde en zuiver medelyden zich den behoeftigen Naasten moest aanneemen.

II. In het twede deel dezr Redenvoering sprak zyn Eerw. van de grote gelukzaligheit van hen die zich der Nooddruftigen aannemen, naar aanleiding der overige woorden des Texts. Den overgang tot de Toepassing maakte zyn Eerw. met een hertelyke Dankzegging aan den onbekende Gever, dier Liefde Gift, en wenschte hem toe, die Zegensbeloning, die David in den Text, toeeigend aan hen, die zich den Nooddruftigen aannemen. Hier op stelde ons zyn Eerw. de voortreffelykheid van de werken der Liefde en Barmhertigheid zeer nadrukkelyk voor, en vermaande ons tot het navolgen van het pryswaardige voorbeeld van hem die onze armen zo liefderyk bedagt had, en besloot eindelyk met eene zielroerende aanspraak aan onze armen, die hy tot dankbaarheid aan, en tot het stellen van hun vertrouwen op den levendigen God, en tot een godzaligen wandel in ware armoede des Geestes, zeer liefderyk vermaande.

Op Woensdag den 17 Feb. als den plegtigen Dank-Vast en-Bededag, heeft onze veelgeliefde Leeraar, Do. *W. G. Jutting*, onze Gemeente met twee zielroerende Leerreden gestigt. Om aan het oogmerk der viering van dezen plegtigen Dag, en het bevel van onze hoge Overheden te voldoen, predikte zyn Eerw. des Voormiddags over Psalm 50. vs. 14: *Offert Gode dank, en betaald den Hoogsten uwe Geloften*, na dat zyn Eerw. in de Voorafspraak kortelyk gesproken had, van het tegendeel der dankbaarheid de snode ondankbaarheid, betoogde hy, naar aanleiding der woorden van Asaph: De grote verpligting der menschen tot de dankbaarheid aan God hunnen groten Weldoender; zyn Eerw. verdeelde zyne Leerreden in twee hoofdstukken, en betoogde.

I. Eerstelyk: waar in de natuur van dezen pligt bestaat, naar aanlei-

leiding der woorden *Offert Gode Dank en betaalt den hoogsten zyne Geloften.* By nadere verklaring overwoog zyn Eerw eerstlyk de woorden *Offert Gode Dank*, en zeide dat deze woorden eigentlyk naar den Letter overgezet zynde, zeer nadruklyk luidden: *Offert Gode Dankoffer*, gelyk men deze spreekmanier dus uitgedrukt leest Ps. 116. vs. 17. in de grondtale. Zyn Eerw. toonde hier op, dat alhier gezinspeeld wierd op de Lof en Dankoffer des O. Testaments waar van men leest Levit. 3. en 7. vs. 11. en leidde hier uit wyders af, waar in de Lof en Dankoffer des geestlyken Israëls der Kinderen des Nieuwen Verbonts bestaan moesten, en hoe men die Geloften moest tragten te betalen, niet uit eigene kragten, maar door de genade van hem die in ons werkt beiden het willen en het volbrengen.

II. Ten twede betoogde zyn Eerw. hoe redelyk het is, dat wy dezen pligt volbrengen. De redelykheid van dezen pligt, zeide zyn Eerw., kunnen wy bemerken, indien wy overwegen.

Eerstlyk de Natuur van God gelyk zy zich aan ons opdoet.

Ten tweden de Natuur van den Mensche, gelyk ze op God betrekking heeft.

En ten derde de Natuur van de pligt zelve. Na dat zyn Eerw. deze stukken kortelyk had betoogd, ging hy over tot de Toepassing, vermaande tot eene opregte zelfsbeproeving, en besloot eindelyk met eene zieltroerende vermaning tot dankbaarheid.

'S Namiddags predikte zyn Eerw. over Joel 2. vs. 12. 13: *Dus spreekt nu de Heere: bekeerd u tot My van gantscher herte, met vasten, met weenen, met klagen: Scheurd uwe herten, en niet uwe kleederen; en bekeerd u tot den Heere, uwen God: Want Hy is genadig, barmhertig, langmoedig, en van groote Goedheid, en de straf berouwd hem haast*, en stelde daar uit voor: Eene Goedertierene en Christelyke vermaning van God aan Israël tot een spoedige en hertgrondige bekering. Na dat zyn Eerw. dezen Text kortelyk en zakelyk verklaart had, besloot hy met een hertelyke vermaning aan ons, tot een grondige bekering tot God.

GRONINGEN. By deeze Gemeente op alle de Feestdagen Muziek in de Kerk hebbende, zo is dezelve op de eerste dag van het laastleden *Kers-Feest* uitgevoerd geworden van 34 Personen, als (I) de Vocaal-Musiek van 13 Personen, welke waren 5 Discantisten, 3 Altisten, 3 Tenoristen en 2 Bassisten. (II.) De Instrumentaal-Musiek van 21 Personen, als 4 eerste Violinen, 4 twede Violinen, 3 Bas-Violinen, 1 Fagot, 1 Orgel, 4 Dwars-Fluiten en 2 Waldhoornen.

LYST DER TEXTEN gepredikt op den Algemeenen *Dank Vast en Bededag*, gehouden den 17 Februarii (1768) in de Luthersche Kerken der navolgende Steden, als te

ROTTERDAM.	HAERLEM.
Voorm. *Smit*, Spreuk. 14. 34.	Voorm. *C. V. Brands Holtszapffel*, Mal. 1. 6.
Nam. *Weslingh*, Num. 23. 21. 22.	Nam. *Van der Aa*, Spreuk. 21. 27.
Thorb. *Kolver*, Joh. 9. 31.	

'S GRAVENHAGE.

Voorm. *Lobmeyer*, Spreuk. 14. 34.
Nam. *Klap*, Spreuk. 1. 24-31.
Avond. *Sander*, Psalm 65. 2-4.

SCHIEDAM.

Voorm. *F. Munnikhuyzen*, Ps. 147. 12-15.
Nam. *Dezelve*, Jerem. 42. 20.

UTRECHT.

Voorm. *Deyman*, Klaagl. 3. 22-24.
Nam. *Veltgen*, Jes. 63. 7.

PARAMARIBO. Op den 18 November (1767) viel het 25 Jaarige Feest in der gunstige toestemming tot vrye Oeffening van Godsdienst voor de Gemeente toegedaan de Onveranderde Augsburgsche Geloofsbelydenis in deeze Colonie, en den 22sten dito werd 't zelve alhier plechtig gevierd.

Voor de Luthersche Kerk waren geplant elf stukken Kanon die voor de eerstemaal des morgens met Zonnen-Opgang, en voor de tweedemaal, 's morgens ten half acht uuren, werden losgebrand, en telkens beantwoord door het Geschut der alhier ter Reede leggende en op 't cierlykste met hunne Vlaggen en Wimpels pronkende Schepen.

De geheele Godsdienst van dien dag, welk met een prachtig Musiek, uitgevoerd door de Heeren Liefhebbers van het weeklyks Concert werd geopend en beslooten, nam zyn begin des morgens ten acht uuren. De Predikant der voorsz. Gemeente, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Abraham Zegerquist*, deed eene op dit plechtig gedachtnis Feest toepasselyke Redenvoering over het laatste gedeelte van het 5de vers uit Psalm 93. *Heiligheid is de cieraad van uw Huis eeuwiglyk.*

Voor de Predikatie werd gezongen *Ps.* 87 en na Ps. 150.

By 't eindigen van den Godsdienst brandde het Geschut der voorn. Schepen ten derden maale af, en werd beantwoord en bedankt door de elf stukken Kanon die men vooor de Kerk geplant had.

De toevloed, van menschen van allerlei gezindheden, onder dewelken zich geen gering aantal Joden bevonden, was ongemeen talryk, en dus de Kerk te klein om ze alle te bevatten. De vreugde der Inwooners, zonder onderscheid van Godsdienst was zeer groot, doende vierige Wenschen en Bede, dat de dierbaare Voorzienigheid, het Surinaams Lutherdom, voor 25 Jaren, met de vergunning van Godsdienst en Vryheid beschonken, benevens alle Kerken op den gantschen Aardbodem, in desselfs Vaderlyke Heilhoede, mogen neemen.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 26 *December* 1767. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Zaturdag den 26 December 1767.

Frederik Eggers. L. K. H.
Harmen Wiegers. A. K. H.
Maria Magdalena Willems, Weduwe van Jan Raams. L. K. H.

Sondag den 3 January 1768.

Jan Hendrik Schollmeyer. A. K. H.
Geesje Kamphuyze, Weduwe van Johannes van der Horst. W. K. H.
Johanna Hondenbrink, Huisvrouw van

van Roelof Bakker. W. K. H.
Woensdag den 6 dito.
Michiel Briejaal. A. K. H.
Vrydag den 8 dito.
't *Kind* van Gerrit van Raalte. E. Y. K
Woensdag den 6 dito.
Mighiel Briejaal. A. K. H.
Saturdag den 9 dito.
Sibilla Lucnis, Huisvrouw van Jan van Meurs. L. K. H.
Sondag den 10 dito.
Hendrik Buuring. L. K. H.
Willem Voet. W. K. H.
Dingsdag den 12 dito.
't *Kind* van Arend Vos. N. K.
Woensdag den 13 dito.
Hendrik Wellenziek, *Droogsobeerder.* K. K. H.
Gerritje de Vries *Bejaarde Dogter.* L. K. H.
Donderdag den 14 dito.
't *Kind* van Hendrik van Eyl. N. K.
't *Kind* van Abraham de Visch. N. O. K.
't *Kind* van Dirk Lammers. O. O. K.
Zaturdag den 16 dito.
't *Kind* van Hendrik Sigterman. N. K.
Zondag den 17 dito.
Beatrix Eggerdes, Huisvrouw van Jurriaan Steenhage. W. K. H.
Anna Luytena, Huisvrouw van Anthony Scheurhoff. L. K. H.
Maandag den 18 dito.
't *Kind* van Coenraad Lourens Nering Begel. O. O. K.
Dingsdag den 19 dito.
't *Kind* van Gerrit Pronk. O. Z. K.
Woensdag den 20 dito.
Hendrik David Bolle. W. A. K.
Geertruy van der Putte, Weduwe van Cornelis Vos. Z. K.
Helena Eeke's, Huisvrouw van Hendrik Serwouters. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Rensen. W. K.
't *Kind* van Jan Wuurman. N. Z. K.
Donderdag den 21 dito.
Jan Ebmeyer, *Suiker Rafinadeur.* L. O. K.
Ysak van Wynkom. Z. K.
Michiel Pieter Hashaagen, *Stuurman om de West.* Z. K.
Aaltje Leemkuyl, Huisvrouw van Samuel Tjongh. W. K.
't *Kind* van Jacob Laban. W. K.
't *Kind* van Louis van der Voort. O. K.
Vrydag den 22 dito.
Fredrik Adolph Schrikking. O. Z. K.
Ysak de Vries. A. K. H.
Anna Sieleman, Huisvrouw van Dirk Smit. E. Y. K.
Anna Looman, Huisvrouw van Jan Vlierboom. A. K. H.
Theresia Volkers, *Begyntje.* E. N. K.
Zaturdag den 23 dito.
Pieter de Leeuw, *geweesene Schipper om de West.* L. N. K.
Johannes di Minas, *Priester der Armenise Gemeente.* O. K.
Rebecca Kat, laast Weduwe van Arnoldus van Sprang. O. O. K.
Sara Valandt, Huisvrouw van Olof Klamus. W. K.
Clara Hinneveld *Bejaarde Dogter.* Z. K.
Alberdina Willemina Dankers. Z. K.
't *Kind* van David Nievelt. N. Z. K.
Zondag den 24 dito.
't *Kind* van Karel Ypelaar. N. K.
Maandag den 25 dito.
Cornelis Arends, *Junior Mr. Koekebakker.* N. K.
Helena Weyntjes. laast Weduwe van Harmanus Julius. L. K. H.
Maria Elisabeth van der Nuell, Huisvrouw van Gerrit Willem Bierman. N. K.
Engeltje Roeskers, *Bejaarde Dogter.* N. O. K.
't *Kind* van Hendrik van Dyk. O. K.
't *Kind* van Adriaan van Dyk. W. K.
Dingsdag den 26 dito.
't *Kind* van Jan Torop. L. N. K.
Woensdag den 27 dito.
Pieter van Oest, *en deszelfs Huisvrouw* Hendrikje Schiphorst. Z. K.
Willem Hendrik Luder. L. K. H.
't *Kind* van Claas Boes. E. Y. K.
Donderdag den 28 dito.
Carel Hasevoet. E. N. K.
Gerrit Lindeman. O. K.
Elisabeth Bronswyk, laast Weduwe van

van Johannes Eelbreg. N. O. K.
Johanna van den Burg., Huisvrouw van Franscicus Robol. O. K.
Donderdag den 28 dito.
'tKind van Johannes Rodenburg. L. N. K.
Vrydag den 29 dito.
Machiel Wargyn, *Schipper in dienst van de Oostindije Comp.* L. N. K.
Gerrit Permesant. N. K.
Jan Hendrik Heyring. L. N. K.
Jan Bocques. W. A. K.
Dirk Claas van der Bies Z. K.
Hendrik Wyntjes. O. K.
't *Kind* van Jacob H. Vernede. W. A. K.
Zaturdag den 30 dito.
Anpries de Vriend. Z. K.
Joannes Martel, *oudste Zoon* van Joseph Martel. N. K.
Augenietje Gilbers, Weduwe van Pieter Janse Visser. Z. K.
Johanna Sinnegen, Huisvrouw van Harmanus Schadé. N. K.
Catharina Kiemer. W. K.
Gerritje Kosing, *Jongste Dogter* van Matthys Kosing. N. K.
't *Kind* van Hendrik van Biesterbos. W. K.
't *Kind* van Christoffel Wisman. Z. K.
Zondag den 31 January.
Maria Keunen, Huisvrouw van Hendrik Schouten. L. K. H.
Herrmina Schenkels. L. K. H.
Maandag den 1 February.
Roelof Bergh L. O. K.
Elias Kien. W. K.
Hendrik Erny. O. K.
Teuntje van Schagen, laast Weduwe van Fredrik Brink. O. Z. K.
Johanna Jalink, Huisvrouw van Gerrit Ten Tye. N. K.
Dingsdag den 2 dito.
Tibout Regters. W. K.
Hendrik Dykman. L. K. H.
Lambertus ten Bos. A. K. H.
Anna van Anklam, Weduwe van Hendrik Stagen, Junior. N. K.
Evarina Riefink, Weduwe van Arnoldus Keufink. O. O. K.
Anna Maria Vorsters. W. A. K.

't *Kind* van wylen Willem Bleveld. N. K.
't *Kind* van Dirk Lammers. O. O. K.
't *Kind* van Joseph Middendorp. O. K.
't *Kind* van Arnoldus Willem Vink. W. K.
Woensdag den 3 dito.
Pierre Daniel Belanger. W. A. K.
David Hoornouw. N. Z. K.
Agatha Bredero, *Jongste Dogter* van Treyo Johan Bredero O. Z. K.
't *Kind* van Jean Rabie. W. A. K.
Donderdag den 4 dito.
Marten Pruis. O. K.
Harmanus Wigerinck. N. K.
Wyntje Lastdrager, Weduwe van Gysbert Groeneveld. N. Z. K.
Wendela Leonora Reael, Weduwe van Willem Sautyn. N. K.
't *Kind* van Samuel Anthony Collard. W. A. K.
't *Kind* van Adam Hackman E. Y. K.
't *Kind* van Petrus Egidius Wildeman. Z. K.
Vrydag den 5 dito.
Jan Jacob Adam. O. K.
Cornelis Bakker, *oud Schipper om de West.* L. N. K.
Anna Brand, Huisvrouw van Harmanus Bekkering. A. K. H.
Christina Geertruy Asschoff, *Bejaarde Dogter.* W. K.
Catharina Johanna Potholt, *Eenigste Dogter* van Pieter Potholt. N. K.
Zaturdag den 6 dito.
Jacob Aleus, Mr. *Timmerman.* N. Z. K.
Jan de Raat. N. K.
Pieter de Wolff van Lennep. N. K.
Petronella van Hoogland, Weduwe van Pieter Poel. N. O. K.
Elisabeth de Wys. L. N. K.
Johanna Petronella Merk. E. Y. K.
't *Kind* van Hendrik Ordykus. O. K.
't *Kind* van Harmanus van Ysser. N. Z. K.
't *Kind* van Matthys Wylacker. N. K.
Maandag den 8 dito.
Jacob Neves van Schooten, Mr. *Loodgieter,* W. K.
Hermina Asschenbergh, Weduwe van Men-

Mensfo Ten Caate. O. K.
Anna Catharina van Broyel, *Huis- en Kraamvrouw* van Pieter Blang. N. Z. K.
't *Kind* van Christiaan Tuffel. L. O. K.
't *Kind* van Jelle Verstel. O. O. K.

Dingsdag den 9 dito.

Willem Ganswyk. N. Z. K.
Gerrit de Klyn, Mr. *Chirurgyn* O. K.
Margaretha Elisabeth Huisveld, laatst Weduwe van Christoffel Pietersz. L. N. K.
Elisabeth Methorst, Huisvrouw van Cornelis de Rhee. N. O. K.

Woensdag den 10 dito.

Abraham van Engbrink. N. Z. K.
Catharine Henriette du Sart, Huisvrouw van Dirk Luden. O. K.
Maria Kooyman, *Huys- en Kraamvrouw* van Jan de Visser. W. K.
Johanna Oortman, Huisvrouw van Pieter van Vliet. O. O. K.
Maria Avers, Huisvrouw van Willem Emmelkamp. O. K.
Alegonda Bekkeringh, *eenigste Dogter* van de Weduwe Jacobus Bekkeringh. Z. K.
't *Kind* van Hendrik Willem Ulleman. L. N. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds-Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 8 *February* 1768. geveyld.

Amstelstraat (*A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Twee Huizen en Erven onder een Dak staande en gelegen in de) op de hoek van en in de Waagestraat. *f* 3075, in slag *f* 20. *B. van Belkom.*

Bleekerspad (*R. P. Schoonegevel*, *H. Ribben*, *G. Muller* en *J. Anthonis*, Den Opstal van een Bleekery, gelegen op 't korte). *f* 900 in slag *f* 40. Verkogt.

Wagestraat (*A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Twee Huizen en Erven onder een Dak staande in de) *f* 3150, in slag *f* 500 *Jan Kwikx.*

En deze *Obligatie* op *Maandag* den 8 *February* 1768. geveild.

Obligatie (*H. ten Hoove* en *P. Graauwenbaan* Een) Ten Lasten de Generaliteit, ten Comptoire Generaal in 's Hage. op Naam 5 pap. *f* 1000. 104½ Pt. *J. Menkema.*

—— op Naam dito *f* 200. 103¾ Pt. *J. Kwikx*

Obligatie (Een) Ten lasten het Gemeene Land van Holland en Westvriesland, ten Compt. 's Hage. op Naam 7 pap. *f* 1000. 100¼ Pt. *J. Menkema.*

Obligatie (Een) ten Compt. Amsterdam. op Naam 5 pap. *f* 1000. 104 Pt. *P. Graauwenbaan.*

—— op Naam dito *f* 1000. 101¼ Pt. *Jan van Wattens.*

Obligatie (Een) Ten Compt. Haerlem op Naam 7 pap. *f* 800. 101 Pt. *A. Jolles.*

—— op Naam dito *f* 440. 100 Pt. Verkogt.

Obligatie of Losrentenbrieven, (Een) ten Lasten Westvriesland en 't Noorder Quartier. Ten Comptoire Alkmaar. op Naam 5 pap. *f* 1000. 102¼ Pt. *P. Mortier.*

—— op Naam dito *f* 800. 101 Pt. *P. Graauwenbaan.*

—— op Naam dito *f* 1321: 15: 12. 101¼ in slag ¼ Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten Compt Hoorn. op Naam 7 pap. *f* 1000. 102½ Pt. Deselve.

Obligatie, (Een) ten Compt. Edam. op Naam 7 pap. *f* 1000. 103 Pt. Deselve.

Obligatien (*O. C. Tüsing*, Een) ten Lasten

Lasten van Holland en Westvriesland, ten Comptoire Amsterdam. op Naam 9 pap. *f* 1500. 102½ Pt. *J. van Eyk.*

—— op Naam 12 pap. *f* 2000. 101¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 4 pap. *f* 1642: 14. 103½ Pt *Walland.*

—— op Naam 3 pap. van 1749. *f* 4500. 101¼ Pt. *J. van Eyk.*

—— op Naam 4 pap. *f* 4457: 6. 101 Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten Comptoire 's Hage. op Naam 2 pap. in order *f* 500 49¼ Pt. *G. Mulder Antb.*

Obligatien (Een) ten Lasten de Provincie van Zeeland. op Naam *f* 200. 89¾ Pt. *H. Hogewal.*

—— op Naam *f* 200. 89¾ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 200. 94½ Pt. *O. C. Tiifing.*

—— op Naam *f* 200. 95¾ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 3000. 99½ Pt. Dezelve.

—— op Naam *f* 1000. 99½ Pt. Dezelve.

—— op Naam *f* 200. 94 Pt. Deselve.

Obligatie (Een) Ten Lasten de Provintie van Friesland. op Naam *f* 250. 71 Pt. *J. van Eyk.*

En deeze volgende Perceelen op *Maandag* den 22 *February* geveyld. 1768.

Diemen (*J. Schoonhoven* en *B. Stemberg*, Een Bruikweer Lands, met zyn Huizing, groot 28 Morgen. 5 Hond. en 92 Roeden, aan den Stammerdyk, of de vier Huizen, onder). *f* 3800, in flag *f* 800. *P. A. Strunk.*

Korsjessteeg (*J. Sluyman*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 2850, in flag *f* 100. *A. de Mol van Otterloo.*

Passeerdersstraat (*J. Schoonhoven*, *J. Bruin*, *A. Rutgers* en *B. Meyer Junior*, Agt Huizen en Erven, in de) op den hoek van en in de van Ouds genaamde Walvis Gang. *f* 1825, in flag *f* 10. Verkogt.

Raampoort, *D. van Schorrenberg* en *J. Roose*, Een Huis en Erve, en Opstalling No. 37. buiten de) in de Vinkenbuurt. *f* 2025 Verkogt.

Vinkenstraat (*G. van de Riese*, Een Huis en Erve. in de) tusschen de Korte Prinsengragt en Oranjestraat. *f* 1250, in flag *f* 150. *G. van de Riese.*

Weterings Dwarsstraat (*J. Sluyman*, Een Huis en Erve, in de eerste) by de Vyzelgraft. *f* 3025, in flag *f* 600. *G. Jarman.*

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Scheepen* op *Maandag* den 8 *February* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Galjas-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, en *C. Nieuwout de Jonge*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Sara* en *Maria Lilsabeth*, Gevoert by Schipper *Hidde Hendriks Seba.* Is in 't Jaar 1764. N. U., L. 92¼ voet, W. 27 voet 5½ duim., H. 11 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 5400. in flag *f* 1000. *T. Beth Ysbrandsz.*

En dit volgende *Schip* op *Maandag* den 22 *February* 1768. gev.

Hoeker-Schip (*J. de Fiines*. *T. Beth Ysbrandz.*, en *Isaak van Jagen*, Een Extraordinary Welbezeilt) met Drie Masten, genaamt De Juffrouwe *Maria* en *Catharina*. Gevoert by Capitein *Andries Markgraaf.* Is in 't Jaar 1757. N. U., L. 99½ voet, W. 25 voet 4 duim, H. 12 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 2 Yfere Gotelingen. *f* 4200, in flag *f* 1000. *Anthony Daniel Biesens.*

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand MAART 1768. EERSTE STUK.

AFRICA. *Algiers.* Den 13 January 1768 is, 12 mylen bewesten het Eiland St. Pedro onder Sardinie, door een van onze Kruissers genomen, het Koopvaardyschip de *Nicolaas Theodorus*, gevoert door *Cornelis Evertsen*, en te Rotterdam te huis hoorende, komende van Livorno en de wil hebbende naar Smirna, en in den nacht van den 16 en 17 dito alhier opgebragt, ter oorzake dat gemelde Schipper een schoot met scherp gedaan had op de Bark, door dien Kruisser op hem afgezonden. De Schipper, op verzoek van den Hollandschen Consul aan land gekomen zynde, verklaarde, dat hy de Bark met 23 mannen hebbende zien aankomen, dezelve voor een Zeerover had aangezien, om dat de Kruisser zo ver van daar was, dat hy, noch het hol van het Schip, en noch veel minder de Vlag had konnen beöogen, en gemelde Bark ook geen Vlag of eenig teeken vertoonde. De Dey, van alle deeze omstandigheden onderricht zynde, heeft daar op dat Schip, met al 't geen 'er toebehoord aan dien Consul te rug gegeeven. De Kruisser, aan wiens boord zich twee Stuurlieden en twee Matrosen van dat Schip bevinden, is noch in Zee, terwyl de Schipper van het vrygegeven Schip, de Prinse Vlag weder heeft opgehyst, en zich gereed maakt, om, wanneer hy 5 of 6 man bekomen heeft, de reis te vervolgen.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* De Groote Heer heeft de Princes, zyne oudste Dochter, zynde 7 of 8 Jaren oud, wel eer uitgehuwd aan den voor 3 Jaren onthalsden Eersten Visier, aan den Nizandgi-Bacha ter Vrouwe geschonken en dien Gunsteling met een Geschenk in Juweelen begiftigt, ter dier waarde, op 150000 duizend Ryksd. geschat zynde, de gemelde Bacha een tegengift in goude specien heeft moeten doen.

Dit Huwelyk zal eerlang met grooten luister gevierd worden, doch de Voltrekking ter bekwamer tyd geschieden.

PORTUGAL. Lissabon. Vervolg en Slot der door den Allergetrouwsten Koning tegen de Jesuiten gepubliceerde en in ons voorgaande Stuk, bladz. 29 gemelde

W E T.

En ordonneer Ik aan alle Ingezetenen myner Koningryken en onderhoren, van wat staat en conditie zy ook mogen zyn, op pœne van myne Koninglyke en uiterste verontwaardiging, van Confiscatie van alle hunne Goederen ten behoeve van myne Kroon, en van andere straffen, by myne Wetten gesteld tegens de zulken, die aanspannen ter beleediging van myne Koningl. Majesteit en tot storing van de publieke rust myner getrouwe Onderdanen; niet alleen den inhoud der voorsz. Bulle en van hare Exemplaren niet onder zich te houden, noch aan anderen te communiceeren, noch dezelve te behouden of 'er eenig gebruik van te maken; maar ook dat alle, by wien de voorsz. Exemplaren gevonden zullen worden, de gemelde straffen incurreeren zullen, indien zy binnen den tyd van dertig dagen, te rekenen van de Publicatie dezer Wet, de gedachte Exemplaren niet leveren aan het Hof en in de Provincie Estramadura aan den Rechter der Inconfidentie of zyn gesubdeleguéerden, en in andere Provincien dezer Koningryken en onderhorige Landen aan de Politique Gouverneurs van dezelve, om aan den voorsz. Rechter der Inconfidentie gezonden te worden; gelyk Ik ook aan de gemelde Rechters van myn Hof en der Departementen van myne Koningryken en derzelver onderhoren, aan de Auditeurs, Luitenants crimineel, Hoofd-Schouten en andere Justicieren myner Koningryken en onderhoren beveel, gestadige Vacatien te houden, om te waken en te procedeeren tegens alle die gebruik van de voorsz. Exemplaren maken of dezelve onder zich behouden, nemende ook in stilte kennis van de Namen dier Overtreders en houdende dezelve steeds even geheim, tot dat men derzelver Exemplaren en derzelver Verheelers in handen bekomen en gevat zal hebben; gevende aan My kennis van dat alles door middel van 't gemelde Gerichtshof der Inconfidentie, opdat Ik decideere zodanig My voorkomen zal recht te zyn naar exigentie der gevallen en de omstandigheden der persônen, die ten dezen opzichte zullen voorkomen; ordonneerende ten besluite, dat dezelve straffen opgelegt zullen worden aan alle, die de voorsz. Exemplaren in enige Vellen of geschreven of gedrukte Boeken, hadelende van andere des verschillende stoffen, gelascht of gehouden zullen hebben, gelyk ook aan die dezelve van een gescheiden en in losse bladen communiceeren of onder zich behouden, zo zy de Vellen of Boeken, in welke de voorsz. Exemplaren gelascht

tafcht of gebonden gevonden worden, niet binnen den tyd van dertig dagen in de bovengemelde forme overleveren of aanbrengen.

XIV. En rakende het heimlyk inbrengen van enige andere Bullen, Brevetten, Decreeten, Ordonnantiën, Mandamenten, Sententien of enige andere Gefchriften, by het Hof van Romen geëmaneerd, of van elders buitenlands komende, verklaar Ik, dat het niet alleen myn Koninglyke wil en mening niet is, enige nieuwigheid of verandering te maken in 't geen Ik ten dien opzichte by myne Wet van den 16 May 1765 heb geftatueert, maar zelfs veel eer, om die Wet te bevestigen en te bekrachtigen, gelyk Ik dezelve by deze bevestigd en bekrachtigd houde; en op dat deze ten vollen naar haren inhoude worde geëxecuteert, ordonneer Ik aan de Leden van 't Hof-Gericht, aan den Rhetor van het Tribunaal de Requeften of zyn Gefubdelegeerden, aan de Infpecteurs Generaals myner Thefaurie, het Tribunaal der Inconfidentie, de Raden myner Koninglyke Financien en van myne Overzeefche Domeinen, het Tribunaal der Confcientie en Ordres, de Prefidenten van den Raad en der Kamer, van de Kamer der Commercie dezer Ryken en derzelver Onderhoren, van de Kamer van 't publiek Depofitum, aan de Capiteinen Generaal, Gouverneurs, Raden, Politique Stedehouders en andere Justicieren en Krygs-Officieren, welke kennis van deze tegenwoordige behoren te hebben, dat zy dezelve uitvoeren en bewaren in haar geheel, gelyk gezegt is, zonder enige twyffel of bedenklykheid, en in weerwil van enige Wetten, Reglementen, opene Brieven, Difpofitien of Ufantien, des ftrydig, welke alle Ik voor gederogeerd houde, als of Ik van dezelve enig uitdruklyk en fpecifiek gewag maakte, echter ten voorfz. effecte alleen, blyvende anderzins fteeds in hunne kracht; ook ordonneer ik aan Dr. Pedro Gonzalvez Cordeiro Pereyra, Lid van myn Raad, Rechter van 't Paleis en Opper-Cancelier myner Koningryken, deze ter Cancelary te doen publiceeren, en dat men Copyen van dezelve zende naar alle Gerichtshoven, voornaamste Steden der Provincien en Burgten dezer Koningryken en onderhorige Landen, ten einde alomme geregiftreert te worden, daar men gewoon is foortgelyke Wetten te regiftreeren, leverende het Origineel ter Archive.

SPANJE. Madrid. De Koning de Bisschoppen van dit Ryk tot een buiten gewoone Vergadering hebbende doen herwaards ontbieden, gelyk wy in ons Stuk voor September laatstleden bladz. 89 hebben aangemerkt, ziet men thans de Pointen van deliberatien, welke tot hunner onderzoek voorgefteld worden. Dezelve beftaan in de 16 volgende. I. *De oorzaak van de uitdryving der Jefuiten.* II. *De Difpofitie hunner tydelyke Goederen.* III. *De beoordeeling hunner Zedekundige en andere Boeken.* IV. *De Reformatie der Geeftlyke*

in Wereldlyke Kerken-Ordeningen. V. *De Reforme der Judicature van den Pauslyken Nuncius en der verdere Kerklyke Tribunalen.* VI. *De Provinciale en Bisschoplyke Raads-Vergaderingen.* VII. *De oprechting van Kweek-Scholen in ieder Bisdom.* VIII. *De Reforme der Universiteiten en Collegien, en het instellen van een nieuwen manier om de Wetenschappen te onderwyzen.* IX. *De onwettig gemaakte aanslagen op het Koninglyk Rechtsgebied, en de Censure over de Schryveren die het zelve aangerand hebben.* X. *De gevallen die ter eerster instantie, onder het Rechtsgebied van de Nunciature behooren.* XI. *Het verbod van den toevlucht naar Romen te neemen, uitgezonderd in zaken van het uiterste gewicht.* XII. *Het verbod van eenige Onderdanen te ordenen om zyn Vaderlyk Erfgoed.* XIII *De bedrieglyke Contracten en Giften, ten nadeele van het Koninglyk Recht, enz* XIV. *De bepaling van de vrydommen der Kerke en het misbruik van derzelver Censuren.* XV. *Het Gerechtshof, der Inquisitie dat der Kruisvaarten en Brevetten van Subsidie.* XVI. *Het ontslaan der Huwelykschе en andere Contracten, waar van in de Werken van* Majansius *gehandeld word.*

ITALIEN. Napels. De Koning heeft ter verdryving van de Jesuiten uit zyne Koningryken doen publiceeren het volgende

BEVEL.

FERDINAND *de* IV, *door Gods genade, Koning der beide Sicilien en Jerusalem. Infant van Spanje, Hertog van Parma en Plaisance, van Castro, &c.*

De rust, de zekerheit en de welvaart van onze zeer beminde Onderdanen, hebben van Ons gevorderd, dat wy Ons zouden vereenigen, met het geen Ons eenparig is voorgedragen door den Raad, in derzelver vertogen van den 25 October laatstleden, en door verscheide andere Personen, achtenswaardig door hunnen rang, godvrugt en geleerdheit. Ingevolge van dien, gebruik makende van de opperste en onafhankelyke Magt, die Wy onmidlyk van God Almagtig tot regering en bestiering van Onze Onderdanen ontfangen hebben, willen en bevelen Wy, dat de *Maatschappy naar* Jesus *genaemd*, voor altoos zal vernietigd in en uit onze Koningryken van Sicilien verdreven worden.

I. Gelasten en bevelen Wy. dat alle de Leden dier Maatschappye, het zy Priesters, Diakonen, Onder-Diakonen, Klerken, en alle anderen, die het kleed dier Order willen dragen en derzelver Instellingen volgen, uit Sicilien zullen verdreven worden.

II. Bevelen wy, dat de uitgedrevenen nooit in Onze Koningryken zullen mogen wederkeeren, op straffe van als schuldig aan de mis-

misdaad van gekwetste Majesteit gehandeld te worden, zelfs niet wanneer zy met volkomen toestemming van den Paus die Maatschappy verlaten en in een andere Orde overgegaan zyn.

III. Willen Wy, dat alle tydlyke goederen van gemelde Maatschappy, het zy roerende of onroerende, en alle andere Effecten, tot zoodanig een gebruik zullen worden aangelegd, als de teederheit en liefde voor onze Onderdanen Ons zullen aan de hand geven, en Wy het nuttigste en bekwaamste voor het algemeen welzyn bevinden zullen.

IV. Verklaren Wy en hebben reeds volgende onze Koningl. goedertierenheit bevel gegeven, dat aan yder van onze Jesuïtische geördende Onderdanen 6 Dukaten 's maands tot hun onderhoud, buiten onze Koningryken, zal worden toegelegd, en dat, ten dien einde, en yder van hun volmagt zal geven aan een zyner naaste bloedverwanten, die dit Jaargeld in de Koningl. Thesaurie zal ontfangen en hen doen toekomen. Wel verstaande, dat die gene, welke, na de Publicatie van deze Onze Koninglyke Verklaring, tot die Maatschappy zouden willen overgaan, in deze Onze Koninglyke goedertierenheit niet begrepen zullen zyn.

V. Willen en bevelen Wy, dat dit Jaargeld voor alle de Jesuiten zal ingetrokken worden van het oogenblik dat zy, of iemand van hunne Maatschappy, eenig geschrift, het zy by vorm van verantwoording of op eenige andere wyze, het zy onder een bekende of verdigte naam, of op wat wyze het ook wezen mag, zullen uitgeven: En op dat dit des te beter nagekomen werde, gelasten en bevelen Wy, alle en een ygelyk van onze Onderdanen, op straffe van Onze Koninglyke ongenade, om over dit tegenwoordige besluit iets te schryven, zelfs niet om het te pryzen of goed te keuren, ten ware zy daaar toe van Ons uitdruklyk verlof bekomen hebben.

VI. Geene van Onze Onderdanen, het zy Kerklyke of Weereldlyke, zullen van gemelde Maatschappye brieven van Broederschap mogen ontfangen, op straffe van als schuldig aan gekwetste Majesteit gehandeld te worden, en op gelyke straffe; indien zy ze te voren ontfangen hebbende, niet binnen een maand aan de Presidenten van Onze Rechtbanken overhandigen, die de lyst van zoodanige persoonen zorgvuldig aan de Secretary van Staat zenden zullen.

Met betrekking van 't voorsz. Bevel zyn alhier noch gepubliceerd de beide volgende

EDICTEN.

FERDINAND IV. &c.

Vermits wy willen en begeeren, dat niet alleen alle liefdaadige Werken en Aalmoesen (welke de *Jesuiten* van deze Hoofdstad, het zy om dat zulks aan hen by Testament belast was, het zy om

an-

andere Oorzaaken hebben uitgedeeld) vervuld zullen worden, maar ook dat deze liefdaadige Werken en Aalmoesen van veele Misbruiken gezuiverd worden.

ZOO IS HET, dat Wy mits dezen beveelen en verlangen dat de daaglykfche Aalmoesen ten eersten zullen worden uitgedeeld, ten einde de arme Lieden, welke dezelve van de Huizen der *Jesuiten* van deze Stad in Geld of Brood ofte in iets anders ontfingen, niet van dien onderhoud, al was het zelfs maar voor een korten tyd, beroofd blyven: Ook belasten Wy, dat alle de gem. Aalmoesen voortaan in Geld door zes Curés [welker byzondere Naamen gespecifieerd staan] zullen worden uitgedeeld.

Dus kunnen zig alle de arme Lieden, welke op de Regifters van de zes Huizen der *Jesuiten* in deze Stad ingeteekend waren om de daaglykse Aalmoesen te ontfangen, aan de gem. Curés vertoonen en dezelve van hen op de bestemde tyden in Geld ontfangen &c. &c.

FERDINAND IV. &c.

Ingevolge het geen door Ons in de Wet van den 5 November laatstleeden bevoolen is om de *Jesuiten* uit Onze Ryken van Sicilien te verjagen, hunne *Societeit* te vernietigen, en de Wereldlyke door hun bezeetene Inkomsten in beslag te neemen, is door het *Geregts-Hof der Abuizen*, op de Aanzoekingen, die de Fiscaalen aan dezelve gedaan hebben, voorgesteld, dat het nodig was ter volkome Uitvoering van Onze bovengem. Wet eenige Schikkingen te beraamen: Na rype overweeging hebben Wy op het Advis van het gem. *Geregts-Hof* besloten en bevoolen, zoo als Wy mits dezen beveelen dat de volgende Pointen in dit Ryk de Kragt van een Wet zullen hebben, en op de daar by vermelde Straffen in agt genoomen worden.

I.) Vermits Wy by Onze bovengem. Wet bevel gegeeven hebben, dat zoo wel alle in de Ordes aangestelde *Jesuiten* als alle Geestlyken en Klooster-Broeders, dewelke uit hunne eige Wille het Gewaad van die *Societeit* behouden, en de Instelling daar van opvolgen willen, uit Onze Ryken van Sicilen voor altoos zullen worden verdreeven; *Zoo is 't* dat Wy nu verklaaren en beveelen, dat alle *Jesuiten* zonder onderscheid, van wat Natie zy ook mogen zyn, en wel in 't byzonder alle die, welke uit *Spanjen*, *Vrankryk* en *Portugal* zyn weg gezonden, aan deze Wet onderhevig en daar in begreepen zullen weezen, niet tegenstaande zy misschien de Instelling van de Societeit met of zonder Dispensatie hebben gequitteerd, of tot den Wereldlyken Staat of wel tot een andere Geestelyke Orde overgegaan zyn: Derhalven verbieden Wy mits dezen aan ieder *Jesuit*, het zy hy een Inboorling, Vreemdeling, uit de Domeinen van andere Vorsten verjaagd, of niet, met of zonder Verlof voor Wereldlyk verklaard, ofte wel tot een andere Geestlyke Overgegaan zyn of niet,

dat

dat hy buiten Onze uitdrukkelyke toestemming op de Straffen, die in de gem. Wet gesteld zyn, niet over het Territoir van onze Domeinen mag passeeren.

II.) Wy belasten en gebieden aan alle Onze Onderdaanen, van wat Staat, en Conditie, het zy Geestelyke of Wereldlyke, dat zy, weetende, dat op onze Territoiren zig eenig *Jesuit* onthoud of over dezelve passeerd, hem, zoo als boven verklaard is, aanhouden of doen vatten, of ingeval dit niet doenlyk, zulks aan Ons of aan Onze Magistraaten, die met de Regeering van deze Hoofdstad of met die van de Provincien belast zyn, bekend maaken, op dat zy hem kunnen doen arresteeren; Wy belooven aan alle zoodaanige, die op de voorn, wyze een *Jesuit* gearresteerd of aangegeeven zal hebben, Onze Genade en een Belooning.

III.) Nadien in de *zesde* Afdeeling van Onze meergem. Wet aan Onze gezaamentlyke Onderdaanen is verboden, dat zy van de verjaagde *Jesuiten* in die manier als in de gem. Afdeeling vermeld word, geene Brieven van Broederschap mogen bewaaren, voegen wy mits dezen nog daar by en begeeren, dat onder dit Verbod ook begreepen zal weezen het Verbod, om met de gem. *Jesuiten*, zoo als in de eerste Afdeeling van dit Ons Edict is geordonneerd, geen Brief-Wisseling te onderhouden. En ten einde Onze Koninglyke Willeten dien opzigte met meerder naauwkeurigheid in agt genoomen moge worden, beveelen Wy op straffe van een *drie jaarige* Ballingschap op de Galeyen, voor de Burgerlyken, en van *drie Jaaren Gevangenis* voor de Edellieden, dat niemant en voornaamentlyk de Zee en Voer-Lieden zig verstouten zal om aan de gem. *Jesuiten* het zy te Land of ter Zee eenige Brieven te zenden, te behandigen, ofte van hunnent wegen te rug te brengen, onder waarschouwing, dat hy zonder genade tot de boven bepaalde Straffen zal verweezen worden. Alleenlyk geeven Wy aan de Nabestaanden, welke door de verjaagde *Jesuiten* zyn benoemd om hunne Lyf-Pensioenen te ontfangen, verlof dat zy over deze Zaak alleen de vereischte Brieven aan hen mogen schryven en het gem. Pensioen remitteeren.

De *vierde* en *vyfde* Afdeeling van dit Edict behelzende verscheide Schikkingen, die op de *Wereldlyke* Goederen der *Jesuiten* betrekking hebben.

Parma. 's Nacht tusschen den 7 en 8 Febr. (1768) wierden alle de Jesuiten, zo hier als in de Staten van den Hertog onzen Souverein, uit hunne Huizen geligt, en die van deeze Stad naar 't Hospitaal van St. Lazarus even buiten onze Poorten gevoerd, werwaards men ook die van *Plaisance*, *Borgo St. Donnigo* en *Buzzeto* bragt; doch die van *Guastalla* voerde men langs eenen anderen weg tot op de Postroute van *Reggio*, langs welken

zy

zy gezamentlyk den lande uitgedreven en naar Bologne gevoerd zyn. In ieder Huis der Jesuiten bevond zich een Magistraats persoon, om de beveelen van den Infant ter uitvoer te brengen, het welk volgens de oogmerken van zyn Koningl. Hoogheid met alle omzichtigheid en bescheidenheid geschiedde. Op den laatstgemelde dag werd de *Pragmatique Sanctie*, inhoudende de gemaakte schikkingen omtrent de uitgedreven Geestlyken opentlyk afgekondigd en aangeslagen. Terzelver tyd affigeerde men ook een nieuw Reglement, waarna de Studien ende Scholen moeten worden ingericht. By het zelve heeft zyne Koningl. Hoogheid de bestiering der Scholen en het onderwys in dezelve aan andere Geestlyken uit Toscanen, met toestemming van den Groot-Hertog ontboden, opgedragen. Door deeze schikkingen zyn alle de Ampten, welke de Jesuiten bekleedden, op het oogenblik van hunne uitdryving, door anderen vervuld.

Betreffende het Brevet van den Paus, den 30 January (1768) te *Romen* aangeslagen (en hier na onder Romen te leezen) vind ons Hof 't zelve zo lælief en het gezag van alle Souvereinen zo zeer krenkende, dat hy niet alleen daartegen een ampel en nadruklyk Manifest zal uitgeven, maar ook van den Roomschen Stoel een zo compleete Satisfactie begeeren, als desselfs Handelingen vermeetel en onrechtvaardig zyn.

Romen, Den 30 January (1768) is alhier gepubliceerd en aan de Hoofddeuren der Kerk van St. Jan van Lateraan, der Kruiskerk van St. Pieter, der Apostolische Cancelary, op 't Camp van Flore en alomme, daar men gewoon is publieke Affixie te doen, aangeplakt een *Brevet* van onzen H. Vader Clemens de XIII. tegens eenige Decreeten zedert de maand October 1767 te *Parma* tot nadeel der Rechten van den H. Stoel en der Kerklyke Immuniteiten door Wereldlyke Gerechtshoven geëmaneerd, en wel inzonderheid tegens een Pragmatique Sanctie, aldaar den 16 January (1768) uit de Hertoglyke Drukkery in 't licht gebragt. Dit Brevet luid in Substantie:

CLEMENS XIII.

Met een onuitspreekelyke smerte heb Ik vernomen, dat in *ons* Hertogdom Parma en Plaisance (*in Ducato nostro*) door een Wereldlyk en bygevolg door een onwettig Gerichtshof enige Ordonnantien tegens de Rechten en Immuniteiten der Kerk gepubliceert zyn

zyn " (*wier inhoud en oogmerk gespecifieert word; inzonderheid die van den 25 October 1764, 13 January 1765 en 12 January 1767*)

Na een zo grote inschiklykheid van onzen kant verwachteden Wy onze hulpe van den Allerhoogsten, en baden om dezelve met aanhoudende tranen. Dan men heeft behagen geschept in ons met verdriet te overstelpen, zynde daarenboven den 16den dezer uit de Hertoglyke Drukkerye in 't licht gekomen een injurieuse Pragmatieque Sanctie, allerverderflykst en strekkende tot een Scheuring, welke strekken konde om de Schapen van hunnen Herder af te rukken enz.

Na met een te tranquil oog die afgryslyke slagen, het gezag van den H. Stoel en der Kerk toegebragt, heb Ik, buiten hoop van dezelve op een andere wyze af te keeren, geoordeelt, dat het eindelyk tyd ware, den zo wreden aanval op de Kerklyke Vryheden te wreken, ten einde niet geacht te worden in myn plicht nalatig te zyn gebleven.

Derhalven verklaren Wy uit onze eige beweging en zekere Wetenschap en zelfs met advis van enige onzer Eerwaarde Broederen de Kardinalen der H. Roomse Kerk de voorsz. Acten, Decreeten en Edicten nul, van gener waarde, vermeetel, misbruikig enz. als zynde gegeven door lieden, welke gene autoriteit bezitten om dezelve te geven, zo min als alle die nog mogten volgen ('t geen Ik den Heere bid te verhoeden) en verbieden onze Eerwaarde Broederen de Bisschoppen dier Hertogdommen en anderen, zich naar dezelve te gedragen.

Dewyl het daarenboven in Rechten notoir is, dat alle die aan het opstellen, afkondigen en ter uitvoer brengen der voorsz Ordonnantien de hand hebben geleent, zich aan alle de Kerklyke Censuren onderhevig gemaakt hebben en met alle, die hunne plaatsen by vervolg bekleden mogten, van alle onze Genadebewyzen versteeken zyn; verklaren Wy, dat zy van die Censuren niet konnen worden ontheven nog ten enigen tyde Absolutie verkrygen, dan van Ons of den existeerenden Opper-Priester (uitgezonderd het geval van Doodsgevaar) behoudens nochtans, na ontkoming uit dat gevaar, te wraken 't geen zy der Kerklyke Immuniteiten kwetzende begaan zullen hebben, blyvende by gebreke van zodanig een herroeping de zelve pœnen onderworpen; aangezien myn Wil is, dat dit Brevet steeds alle autoriteit behoude.

Edoch, nadien ook oogschynlyk is, dat men vele beletselen ontmoeten zoude, om deze tegenwoordige in de Staten van Parma, Plaisance en Guastalla te doen publiceeren en veilig (*tutè*) aanplakken, ordonneeren Wy, dat Afdrukken van dezelve geaffigeert worden aan de Deuren der Kerk van St. Jan van Lateraan; der Kruiskerk van St. Pieter, der Apostoliese Cancelary, op 't Campo de Fiore en andere Plaatsen, als naar gebruik, en dat zy dus aangeplakt en afgekondigd

 zynde

zynde, geacht worden de zulken, dien zy raken, te verbinden als hun in persoon voorgelezen te zyn.

Gegeven te Romen *in* Sto. Maria Maggiore *onder den Ring des Visschers, den* 30 *January* 1768, *in het tiende jaar onzes Opper-Priesterschaps, Geaffigeerd en gepubliceerd op heden, daar en zodanig hier boven voorgeschreven was.*

POOLEN. *Warschauw.* Vervolg van het Relaas der *extraordinaren Ryksdag*, ziet ons voorgaande bladz. 42.

Maandag den 19 October opende de Prins Ryksdags Marschal de Sessie met het proponeeren van waardige mannen tot vervulling van de vaceerende Charges van Groot en Klein Zegelbewaarders, zynde de Heren Kroon Onder-Cancelier, Kroon- Groot-Cancelier en de Heer Borch, Woiwode van Lyfland. Hierop ontbood de Koning het Ministery by zich en begaf het groot Zegel aan den Heer Mlodzywski, Bisschop van Praemhsl, hem teffens tot Kroon- Groot-Cancelier benoemende, en het klein Zegel aan den gemelden Heer Borch, Woiwode van Lyfland, teffens dezen tot Kroon- Onder-Cancelier verklarende. Hierop leide de Heer van Borch als Cancelier den Eed voor den Troon af en keerde het Ministery naar zyne plaats.

De opening der Sessie van dien dag geschiedde door den Prins Primaat met een dankbetuiging in naam der Stenden voor de vervulling der Canceliers Charges; waarna hy verzocht, dat rapport gedaan wierd van 't verhandelde in de Conferentie, volgens besluit der Stenden, met den Prins van Repnin tot modificeering der bewuste Projecten gehouden. Hierop vattede de Bisschop van Cujavien het woord, zeggende, dat hy tot hier toe gezwegen had, vermits een dubbele plicht op hem lag, als Bisschop en Senateur, daar de Raad thans naar tyd en omstandigheden geschikt moest zyn, en dat hy zyne meening uitten zoude, als men over deze stoffen tot noteering mogt komen. Thans zoude hy enkel verslag doen van 't geen in de Conferentie met den Prins van Repnin was verricht, waarvan hy een schriftlyke Aanteekening van de voornaamste punten had en den Prins Marschal verzocht dezelve te doen lezen. Hierop las de Ryksdags Secretaris dat Geschrift, bevattende 10 Vragen, welke gedaan waren om zekere Veranderingen in de Projecten te maken; doch waar op den Gedeputeerden geantwoord was: Dat zulks geenzins konde geschieden, vermits de Natie alles, wat in het Project begrepen was, van de Keizerin verlangt en belooft had, dat alles te doen, dat het dezelve Natie was, die nu Ryksdag hield, en dat niemand, zonder zich tegen de Keizerin te verzetten en als een Vyand des Vaderlands verklaart en behandelt worden, zich opponeeren konde, om te beletten, dat zulks niet naar het verlangen en de eige aanbiedingen der geconfedereerde Natie tot stand gebragt wierd.

Vervolgens sprak de Waiwode van Podlachien; zeggende, dat hy

bekennen moest, dat zo de Prins van Repnin by al 't geen men daar had horen lezen verbleef, en dewyl de Prins Primaat en enige anderen uit het Ministery, die mede de Conferentie hadden bygewoont, zo min als de Heren Gedeputeerden iets naar wensch konden uitrechten, Gods hulp nodig was; dat hy voor zyn deel, indien het baten konde, bereid was, ten gemenen besten goed en bloed op te offeren; doch dat hy wel zag, dat in het Voorschrift nu gene verandering meer te maken was; en dat men door een langer onmagtigen tegenstand den Godsdienst en de Vryheid nog meer zoude benadeelen terwyl men thans uit een toestemming van alles mooglyk nog iets goeds konde verwachten; dat hy derhalven geen anderen Raad overig zag, dan zich alles te laten welgevallen en te hopen, dat een algemene Approbatie tot het een of ander nut gedeyen zoude, en verzocht dat het Project zodanig, men het enigzins gemodificeerd konde noemen gelezen, en daar op door de Stenden een Besluit genomen wierd.

Hierop gaf hy het Opstel der Acte van Limitatie en 't Ontwerp der Volmagt den Rykdags Secretaris te lezen. Al eer deze begon te lezen, verzocht de Heer Starost van Samayten te spreeken, doch dit wilde men niet accordeeren, wordende het zeggen van enigen, *dat hy een Senator was*; door anderen gerescontreert met te insteeren op de Lezing, *vermits hy, die laatst had gesproken, ook een Senator was en het Opstel en Ontwerp ter Lezing overgegeven had.* Om verdere Debatten hier over af te snyden, ontbood de Koning den gemelden Starost voor den Troon en benam hem dus de gelegenheid van te spreeken, gelyk hy ook hierop afzag van zyne Stem te voeren, en de beide Projecten wierden gelezen. In dezelve bevond men enkel gemodifieert te zyn dit, naamlyk: Dat offchoon de Ratificatie by de nadere Vergadering der Stenden (welke daarin op den eersten February van 't aanstaande jaar 1768 bestemd wierd, in plaats dat daar in te voren stond *ad tempus bene visum*) diende te volgen, het Tractaat echter intusschen *salva Approbatione Comitorum* gesloten zoude worden; en dat in plaats van 't gering getal van Gecommitteerden der Ondehandeling, thans met de Senatoren en die der Ridderschap 70 Personen en één, naamlyk de Prins Primaat, als President benoemd waren.

Na gedane Lezing vroeg de Prins Rykdags Marschal met luide stem: *of hierop een algemene Toestemming ware?* en wierd beantwoord met het gewoon geroep van *Zgoda! Zgoda! Zgoda!* Na deze drievoudige algemeene Bewilliging procedeerde men tot het ondertekenen der beide Projecten, en benoemde de Koning de Gecommitteerden uit den Senaat en de Prins Ryksdags Marschal die uit de Ridderschap, om met den Prins van Repnin te handelen, ten getale van 71; waarna zyne Excell. de Heer Kroon-Groot-Cancelier den Ryksdag, vermits in deze Sessie alles zodanig beschikt en afgehandeld was, als

men

men bezwaarlyk konde onderstellen, dat voor den 2 November aanstaande, op welken Dag de laatste Sessie gelimiteert was, afgedaan zoude konnen worden, in 's Konings naam tot den eersten February van 't aanstaande jaar 1768 limiteerde.

(Het Vervolg hierna)

DUITSCHLAND. Worms. Den 1 Maart (1768) is de Keurvorst van Mentz tot Vorst Bisschop deezer Stad verkoren.

Trier. Den 21 February (1768) tusschen 11 en 12 des morgens is zyne Koninglyke Hoogheid, onzen Aarts-Bisschop en Keurvorst, (*ziet onze voorgaande Bladz.* 43) in deze Stad van *Everard-Clausen* aangekomen, alwaar Hoogstdezelve den voorgaanden nagt vertoefd, en des morgens, zeer vroeg, voor zyn vertrek, den Kerkelyken Dienst verrigt had. Alle onze Militairen, het Corps der Kooplieden, de Burgery, de Studenten van onze Universiteit, de Rechtsgeleerden, alle met hunne Standaarden, in verschillende Uniformen pragtig uitgedost, werden om 't zeerst, om dezen beminnelyken Vorst te gemoet te gaan, en zyn Stoet te vergrooten by zyne Intrede in deze Stad. Het is met geen woorden uit te drukken, met welke vreugde elk was aangedaan: het lossen van het Geschut van onze Wallen, benevens het luiden der Klokken, het aangenaam Trompetten-Geschal en het Gejuich des Volks, verwekten gezamentlyk een buitengemeen treffend Muziek. De Magistraat presenteerde zyn Koningl. Hoogheid by de Poort van de Brug, de Stads-Sleutelen op een Zilveren Presenteer-Bord, welke dezelve met eene zeer minzaame houding ontfing. Van daar werd de Keurvorst na deszelfs Paleis geleid, en van het Groot-Capittel en verscheiden Departementen van den Staat gecomplimenteerd, aan welke Hoogstdezelve een Handkus vergunde. De Tafel werd vervolgens op het luisterrykste opgedischt. De Baron van Vogelsang, Commandant van de Stad en de Fortres van Luxemburg en andere Officieren van gemelde plaats, welke daar gekomen waren om hun Hof by dien Prins te maken, werden daar ter Tafel genodigd, met de Heeren van het Groot-Capittel en de Ministers.

Den volgenden dag is deszelfs zetting op den Troon, met groote pracht ter uitvoering gebragt, ten welken einde zyne Koningl. Hoogheid des morgens ten half elf uuren uit deszelfs Paleis kwam, zyn optocht naar de Hoofdkerk was ongemeen luisterryk, alwaar de Geestelykheid zich vergaderd had, hebbende aan hun hoofd

dem

den Suffragaan, Bisschop van Miroiphis, welke in de tegenwoordigheid van het Groot-Capittel, dien Vorst complimenteerde en onder een pragtig Verhemelte geleide naar het Choor van de Kerk. Zyn Koningl. Hoogheid dus op den Troon gezeten zynde, overhandigde men Hem de Myter, het Kruis en den Aarts-Bisschoppelyken Staf: waar na het *Te Deum* werd gezongen op het luiden der Klokken, het Muziek der Trompetten, en het geluid van verscheiden Salvoos van het Canon. De Suffragaan J. N. Hontheim, verrigtte deze pragtige Ceremonie in het Priesterlyk gewaad, na welke plegtigheid die Vorst weder naar deszelfs Paleis te rug werd geleid onder dat zelfde Verhemelte, en met die zelfde Orde en Stoet als hy naar de Kerk was gegaan. Het Hof was zeer talryk, en die Vorst spysde in 't openbaar met zyn gantsche Kapittel en veele andere Heeren van aanzien. Het Corps der Kooplieden en Regtsgeleerden, de Burgery en de Jongelingschap, kortom al het Volk zo groot als klein, hebben heden overvloedige blyken van Vreugde en Vergenoeging gegeven, wegens de gelukkige aanstelling van dien beminden Vorst.

NEDERLANDEN. Leyden. Den 18 February (1768) hebben de Heeren Professoren van 's Lands Universiteit alhier, aan welken de bezorging van het Legaat, door wylen den Heer JAN STOLP nagelaaten, is toevertrouwd, deeze navolgende Vraag uit de Christelyke Zedenkunde genoomen, voorgesteld: *Of God enkel willekeurig zyne wetgeevende magt oeffene, dan wel op eene wyze, dat de menschelyke rede zelve de volmaaktheid der Goddelyke Wetten beseffen kunne?* De geenen, welke lust hebben te dingen naar den Prys, bestaande in eenen gouden Penning, ter waarde van 250 Guldens, worden verzogt hunne Antwoorden in het Latyn of Nederduitsch, en niet uitvoeriger, dan dat dezelve 40 Bladzyden van den gewoonen Druk der reeds uitgegeevene Verhandelingen, tot dit Legaat behoorende, beslaan, met eene leesbaare hand geschreeven, voor den eersten July des Jaars 1769, aan den Heer Professor *E. Hollebeek*, thans Secretaris van dit Legaat, *franco* toe te zenden. Voorts word verzogt dat de Naamen der Schryvers niet mogen worden gemeld, maar dat dezelven door die Heeren in een beslooten of verzeegeld Briefjen gesteld worden, waarop van buiten dezelve Spreuk gezet zy, welken op de Verhandeling zelve, of aan het einde daar van is geschreeven,

wan-

wanneer den 13 October van dat zelfde Jaar 1769, waarop de uitspraak omtrent den Prys zal worden gedaan, alleen het verzegeld Briefjen zal geopend worden, het welk behoord tot de Verhandelinge, welke de Prys heeft weggedragen; de overige zullen ongeopend verbrand worden.

's Gravenhage De Schutters van het *blaauwe Vaandel*, van den Heer Capitein *Jacobus van der Hoek*, onder het Rot van den Luitenant *Johannes van Uizel*, staan op hunne beurt, deezen Jare alhier de MAYBOMEN te planten, en doen ten dien einde het nodige vervaardigen, zullende de *Zinnebeelden* en *Byspreuken* zyn als volgt:

VOOR HUNNE EDELE GROOT-MOGENDE, DE HEEREN STAATEN VAN HOLLAND EN WEST-VRIESLAND.

De *Staatsbulk*, met Hollandsche Vlag, en Oranje Wimpel, in 't midden der *Zee*, staande *Pallas* aan 't roer, en op de voorsteeven een met een zwaard gewapende *Leeuw*, wordende voortgedreeven, door de winden die *Æolus* uit de wolken blaast; met dit Byschrift:

SIC TUTA PER UNDAS. (Dat is:)

Zo gaat het veilig door de golven.

VOOR HUNNE HOOG-MOGENDE, DE HEEREN STAATEN GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN.

Een geslooten *Tempel* van *Janus*, waarop zyn Hoofd, na twee zyden ziende: Voor denzelven staat de *Wysheid* in de gedaante van *Minerva*, den ingang geslooten, bewarende; met het Devies:

HINC SALUS POPULO. (Dat is:

Hier van komt des Volks heil.

VOOR ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, DEN HEERE WILLEM DEN VYFDEN, PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, ERF-STADHOUDER, enz. enz. enz.

Een aloude gryze *Batavier*, in zyne antique wapenrusting, toonende op zyn Schild aan den uitgestrekten arm het borstbeeld van den Heere Prince Erf Stadhouder; met het Byschrift:

SPES PATRIÆ (Dat is:)

De hoop des Vaderlands.

VOOR HAARE KONINGLYKE HOOGHEID, MEVROUWE DE PRINCESSE VAN ORANGE EN NASSAU, enz. enz. enz.

Het *Wapen* van Haare Koninglyke Hoogheid, neffens het *Wapen* van den Heere Prince Erf Stadhouder, op een schild, gedekt, door een met edele gesteenten versierde gouden Kroon, te zamen omringd door een *Myrtus* krans, en van boven bestraalt uit het oog der Voorzienigheid; daar nevens staat:

GRATA BELGIS CONJUNCTIO. (Dat is:)

Een aangenaame vereeniging voor den Nederlanderen.

VOOR-

9 Afbeeldinge van de MAY-BOOMEN, door de Schutterye geplant, in 'S Gravenhage, 1768.

B. MOURIK excudit

VOOR HAARE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, MEVROUWE DE PRINCESSE VAN NASSAU-WEILBURG, enz. enz. enz.

Een *Arend*, op zyn nest drie jonge *Arenden* voedende, met deeze Spreuk:

UT MAJORUM VIRTUS ELUCEAT. (Dat is:)

Op dat der Voorouderen deugd daar in uitblinke.

VOOR ZYNE HOOGHEID, DEN HEERE PRINCE VAN NASSAU-WEILBURG, enz. enz. enz.

Een jonge *Wynstok*, aan een *Oranje* staak gebonden, in eenen vrugtbaaren grond, en drie schone druivetrossen dragende; met het Byschrift:

FRUCTUS FUNDIT AMOENOS. (Dat is:)

Hy brengt aangenaame Vrugten voort.

VOOR ZYNE HOOGHEID, DEN HEERE VELDMAARSCHALK, HERTOG VAN BRUNSWYK WOLFFENBUTTEL, enz. enz. enz.

Een geharnast *Held*, met een *draak* op den helm, houdende in de regterhand een zwaard, aan de linker arm een schild, waarop het Stamwapen van *Brunswyk-Wolffenbuttel*, staande voor een Staatsgebouw, rustende op zeeven pylaaren, vercierd met *Oranje* festonnen; met het Devies:

DEFENDERE PARATUS. (Dat is:)

Gereed om te verdeedigen.

VOOR DEN WEL-EDELEN AGTBAAREN MAGISTRAAT VAN 'sGRAVENHAGE.

Een *Herder*, weidende een troep *Schapen*, en dreigende met zyn staf een daar van vliedenden *Wolf*; met deeze Woorden:

HUJUS AD EXEMPLUM. (Dat is:)

Na 't Voorbeeld van deeze: te weeten, beschermd by de goede, en weerd de quaade af.

VOOR DEN WEL-EDELEN GESTRENGEN HEER, BURGEMEESTER EN COLLONEL, Mr. CAREL DE LA BASSECOUR,

Een *Wagter*, staande op eenen hoogen Burgt; met het Byschrift:

PRO CIVIBUS (Dat is:)

Hy waakt voor de Burgerye.

Den 8sten Maart zynde de Geboorteverjaaring van zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prinse Erfstadhouder, waarop die Vorst in het 21ste Jaar zyn's Ouderdom is getreden, was het Stadhouderlyke Hof in Gala, en hunne Hoogheden ontfinge deswegens de Gelukwenschings Complimenten van eene meenigte onderscheiden Staats- en Stands Persoonen; zyne Hoogheid op de Parade, die zeer volk- en luister-ryk was, geweest zynde,

de, heeft vervolgens de Deliberatien van de Hooge Regeerings-Collegien bygewoond. Des middas was groot Diné by zyne Hoogheid den Heere Veldmarschalk Hertog van Brunswyk, en des avonds groot Soupé by zyne Hoogheid den Heer Generaal Prinse van Nassau-Weilburg, op welke beide Plaatzen de Hooggemelde Doorl. Perzonen in gezelschap van veele andere Lieden van den eersten rang tegenwoordig waren, voorts hebben verscheide particulieren hunne blydschap over dit heuglyk Geboortefeest te kennen gegeven, en deswegens vreugdeschooten gedaan; vlaggen uitgestooken, enz.

Ter gelegenheid van dit Verjaarfeest heeft zeeker Liefhebber t'*Amsterdam* deeze volgende vervaardigd:

In 't Iaar sestIen honDert en agt en VeertIg	509
Is NeêrLant Voor een VrIJ VoLk VerkLaart	173
IVIJst na VerLoop Van honDert Iaaren	569
VVIert gebooren Oranges PrIns, ons eerste ErfstathoVDer.	517
	1768

* * *

VIVat Lang LeeVe zIJn HoogheIt	119
PrIns Van Orange en NassaV	11
Gebooren op VIII Maart In 't Iaar	1010
Toen gesChreeVen VVIert zeVentIen honDert agt en VeertIg.	628
	1768

Amsterdam. De Wel Ed. Heeren de Representant van zyne Doorl. Hoogheid en Bewindhebberen van de Generaale Geoctroijeerde O. I. Comp., ter Vergaderinge van de Zeventienen, presenteeren in de Maanden April en May dezes Jaars 1768, in de respective Kameren, aan de meestbiedende in 't openbaar by de Stok op te veilen, de onderstaande Waaren en Koopmanschappen, als: 7200 Baalen Bruine Peper, zynde ongevaar alles dat de Compagnie hier te Lande in voorraad is hebbende. En verder 400000 ℔ Caneel in Fardeelen, en 90000 ℔ Blanke Foulie. En zullen de voorsz. en verdere Waren worden geveild, in de respective Kameren by verdeelinge en ten dage, als volgt. In de Kamer Zeeland, op Maandag den 25sten April 1768. In de Kamer Amsterdam, op Maandag den 9den May. In de Kamer Delft,

Delft, op Dingsdag den derden May. In de Kamer Rotterdam op Donderdag den 5den May. In de Kamer Hoorn, op Dingsdag den 17den May. En In de Kamer Enkhuisen, op Donderdag den 19den May. Als mede de Goederen van Particulieren, aangehoude Goederen, en verdere Restanten of Kleinigheden, die by de Respective Kameren, aan handen mogten zyn. De bovenstaande Peper, Caneel en Foulie, worden verkogt met een stilstand tot den eersten Maart 1769. Met het afleveren der Nooten, tot de gestelde prys, van 75 Stuivers Bankgeld het Pond, zal worden gecontinueert tot den eersten Maart 1770.

Appeldoorn. Op den Algemeenen *Dank-Vast en Bededag* gehouden op Woensdag den 17 February (1768) is alhier over de volgende Texten gepredikt.

Vorm. Do. *Schimmelpenninck.* V. A. Ps. 62. vs. 9. *Text* 5 Boek Mosis. vs. 7. 8. 9. en een ged. van 't 10de vers. *Inleiding* Jerem. 2. vs. 13. *Voorgelezen* het 30 Kap. van 't 5 B. Mosis *Voorgezongen* Ps. 86. 1ste Paus; Nagezongen Ps. 80. 9.

Nam. *Dezelve.* V. A. Ps. 51. vs. 20. *Text* Rom. 2. vs. 4 .5. *Inleiding* Ps. 50. vs. 21. Voorgez. Ps. 80. 1. 2; Nagez. Ps. 51. vs. 9.

Magistraturen en Amptenaren.

Tot de Generaliteits en Provinciale Commissie wegens de Stad *Groningen*, zyn de navolgende Heeren gekoozen, en door den Prins Erfstadhouder, goedgekeurd. *Staten Generaal:* De Burgemeester *P. Alstorphius*, de Raadsheeren *E. E. Sickinghe* en *W. H. Lohman. Raad van Staten*: de Burgemeester *W. Siccama. Generaliteits Rekenkamer*: de Raadsheer *B. van Iddekinge. Admiraliteit te Harlingen*: de Raadsheer *J. H. Keizer. Gedeputeerde Staten:* De Burgemeesteren *H. van Sysen* en *J. Woldering*, de Raadsheeren *L. Trip* en *N. van Nyveen. Provinciale Reekenkamer*: de Raadsheer *P. van Ham A. H. van Swinderen* en *R. de Drews.*

Door de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit *t'Amsterdam*, zyn met Kennis en Approbatie van den Prins Erfstadhouder aan den W. E. M. Heeren Schout by Nacht en Kapiteins ter Zee de volgende Scheepen van Oorlog ter Commando opgedragen; te weeten aan den Schout by Nacht *Roemer Vlack*, het Schip *de Phenix* van 44 Stukken Kanon; aan Capt. *Pieter Hendrik Reynst*, het Schip *Blois*, mede van 44 Stukken; aan Capt. *Adriaan van der Does*, het Schip *Beverwyk* van 36 Stukken; aan Capt. *Lodewyk* Grave *van Byland*, het Schip *de Thetis* van 24 Stukken; en aan Capt. *George Willem Hendrik van der Feltz*, het Schip *Boreas* mede van 24 Stukken Kanon.

Op hooggunstige recommandatie van den Prins Erfstadhouder is by de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad *Purmerende* gedispicieerd tot de Commissie van Raad ter Admiraliteit in Vriesland met primo May 1768, voor den tyd van 3 jaaren; de W. E. Gestr. Heer Mr. *Willem van Neck*, Raad en Oud-Burgemeester der voorsz. Stad.

De Heer *Adam Rauws*, is by haar Hoog Mogenden aangesteld tot Ontfanger van de Convoyen en Licenten te *Heusden.*

Door den Wel Ed. Manhaften Krygsraad der Burgerye der Stad *Amsterdam*, op den 9 Maart (1768) vergaderd, zyn verkozen de volgende Heeren tot *Capiteins*: in de Wyk 3, Mr. *Leonard Kuysten van Hoesen*, Wyk 11 *Anthony van den Berg* Junior, Wyk 12 *Hendrik Hofman*, Wyk 17 *Jan Deeser Nyman*, Wyk 25 Mr. *Theodore Baandermaker*, Wyk 34 Mr. *Adriaan Matthys Temminck*, Wyk 37 *Adriaan van Aulst*, Wyk 42 *Jan Luden*, Wyk 44 Mr. *Nicolaas Bondt* en Wyk 49 *Anthony de Bordes*; tot *Lieutenants* in de Wyk 22 Mr. *Jodocus Daniel van Laaren*, Wyk 25 *Josias Bellesaigne* Junior, Wyk 40 *Jan Tayspil* Fransz., Wyk 44 *Pieter van der Sprang*, Wyk 53 *Tamme Beth* Ysbrandsz., en Wyk 57 *Jan Andries Pauw*, en tot *Vaandrigs* in de Wyk 19 *Daniel Marssenier* Junior, Wyk 29 *Joannes ter Borch*, Wyk 37 *Jacob Ploos van Amstel* Corneliszs. Wyk 56 *Gerard Adriaan Onder de Linden*, Wyk 58 *Hendrik Melissen*, en Wyk 60 *Jonathan Dabenis*, Zynde onvervuld gebleven de Plaatzen van *Luitenant*: In de Wyken 11. 12. 16. 19. 37. 41. en 59. en van *Vaandrig* in de Wyken 29. 32. 34. 40. 42. 44. en 45.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 12 Febr. 1768 is de Groot Hertogin van *Toscanen* van een Prins in 't Kraambedde bevallen, zynde genaamd geworden *Franciscus*, *Josephus*, *Karel*, *Johannes*.

Den 23 dito overleed te *Nymegen*, in den ouderdom van byna 80 jaren de Hooggeb. Heer *Otto Rudolf Frederik* des H. R. Ryks Graaf van *Byland*, Vryheer van Oy, Persingen, Warcheren, Spalderop, Palsterkamp, Linden, Leeden, Oudenweerd, Vuuren, Dalem en Marienweerd; Heere van Zeverler en Maas Bommel, beschreven in de Ridderschap des Kwartiers van Nymegen, Oud-Amptman, Richter en Dykgraaf des Ampts van tusschen Maas en Waal, enz.

Te *Thiel* is overleden de Heer *J. P. Schmidt*, Ritmeester in 't Regiment Cavallery van Cannenburg, Groot-Major dier Stad en Commis van 's Lands Magazyn aldaar.

Den 24 dito stierf in 's Hage in den ouderdom van 101 jaar 4 Maanden en 6 dagen, zekere Vrouw van de Hoogduitsche Joodsche Natie genaamd *Jitena Isaes*, Weduwe van *Andries Opjenheimer*.

In deezen Jare 1768 zullen na de *Straatdavids* ter Walvischvangst vertrekken 40 Schepen, daaronder 3 Hamburgers en naar *Groenland* 122 Schepen, als 72 van Amsterdam, 18 van Zaandam, 5 van Rotterdam, 4 Alkmaar, 4 van de Ryp, 3 van Hoorn, 3 van Westzaan, 2 van Wieringerwaart, 2 van Zaandyk, 2 van de Koog, 2 van Jisp, 1 van Dordrecht, 1 van Krimpen, 1 van Monnikendam, 1 van Oostzaan, 1 van Harlingen; van Hamburg 24, van Altona 2 en van de Oost 1.

Ten voorsz. dage stierf te *Groningen* in een hogen ouderdom de W. E. Gestr. Heer *Theodorus Helpert*, oud Taalman dier Stad en Kluftheer.

In den nacht tusschen den 23 en 24 dito, is de Stad *Zierikzee* en het geheele Eiland *Schouwen* in ontroering en allarm gebragt, door eene onverwachte Grondzakking des Zeedyks van de Ooster-Inlage by het heventje van Burgtsluis. Omtrent 30 roeden van den Dyk zyn onherstelbaar weg en de diepte en steilte is ysslyk. Alle Arbeiders en Dykwerkers zyn bezig om verdere ongevallen te verhoeden.

Den 28 dito overleed te *Utrecht* in den ouderdom van omtrent 75 Jaren zyn Excell. de Heer *Hendrik Lynslager*, Luitenant Admiraal van Holland en

en Westvriesland ressorteerende onder het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit op de Maaze; en op Zaturdag den 5 Maart 's morgens ten 9 uuren werd deszelfs Lyk in de Oude Kerk tot Amſterdam bygezet, zynde gedragen door de Bodens van het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit aldaar.

Den 1 Maart ſtierf te *Zierikzee* in den ouderdom van ruim 73 Jaren, de Wel Ed. Geſtr. Heer *Jacob de Jonge*, Oud-Burgemeeſter en Raad dier Stad, enz.

Den 2 dito overleed te *Schiedam* in in den ouderdom van byna 53 Jaren, de Wel Ed. Geſtr. Heer *Jan van der Hain*, Preſident Burgemeeſter en Raad in de Vroedſchap dier Stad.

Den 8 dito overleed t'*Amſterdam* in den ouderdom van omtrent 63 Jaren, de Wel Ed. Geſtr. Heer *Abraham Crock*, Heere van Ooſtweert, Oud-Schepen dier Stad enz.

Van *Constantinopolen* heeft men dat op deszelfs Buitenplaats te *Bujukdere* den 26 January (1768) in het 42ſte Jaar zyn's ouderdoms overleden is, zyn Excellentie de Heer Mr. *Willem Gerrit Dedel*, Extr. Ambaſſadeur van hun Hoog Mog. by de Ottomanniſche Porte, mitsgaders Oud-Schepen en Collonel van de Burgery der Stad *Amſterdam*.

De Heer *Jan Jongeneel*, Koopman te *Rotterdam* heeft onlangs uitgevonden een byzonder zoort van *Watermolen* welke het Water, door middel van Trommels, in plaats van Schepraderen, in zoo veel menigte uit de Polders op brengt, als anders twee even groote Scheprad molens in gelyke tyd doen. Ook is deeze Uitvinding door Heeren Gecommitteerden wegens de Heeren Staten van Holland goedgekeurd, en dierhalven aan den Uitvinder Octrooi verleend door Hooggemelde Heeren Staten.

Te *Zutphen* is in een hoogen ouderdom overleden, de Wel Ed. Geſtr. Heer *J. A. J. Baron Sloet*, Heer van Diepenbroek en Oye enz.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Conſiſtorie deezer Gemeente ſtaat alhier gehouden te worden op Woensdag den 6 en 20 April (1768) onder Voorzitting van Do. *Hermanus van Gaert*.

Op Woensdag den 2 Maart, heeft de Wel Eerw. en zeer Gel. Heer *Christianus Tiſtein*, zich, ter oorzaake van een zwaar toeval en verswakking van Gezicht, in 't Eerw. Conſiſtorie tot Ruſtend Predikant verklaard.

Zyn Eerw. wierd beroepen van *Haerlem* op den 28 Juny 1728 en deed den 24 July daar aan volgende alhier zyn Intre-Predikatie over de woorden van den Propheet Jeſaias 52. vs. 7. *Hoe lieflyk zyn op de Bergen de Voeten dier boden, die Vrede verkondigen, het goede prediken, Heil verkondigen! die tot zion zeggen uw God is Koning*; hebbende dus byna 40 Jaren zyn openbaar Leer-Ampt, met allen vlyt, yver en trouwe waargenomen. Zyn Eerw. deed zyn laatſte Predikatie op den eerſten Zondag na 't laaſtleeden Nieuwe Jaar uit Matth. 2. vs. 13 welke Leerreden hy met een aandringende en zielroerende nieuwe Jaars wensch aan zyne Toehoorderen besloot, zynde ter dier tyd noch van gedagten, zo God hem geliefde te herſtellen, zyne talenten, gedurende zyne overige levensdagen, tot nut en dienſt zyner lieve Gemeente te beſteden. Daar is nu wederom een Leeraars

plaats

plaats *Vacant*, ter vervulling van dewelke op Dingsdag den 8 Maart (1768) by den Eerw. Kerkenraad is uitgebragt een Nominatie van de navolgende Eerw. Heeren Leeraaren, als

Paulus Wesling, Predikant . . . . te *Rotterdam.*
Willem Noordenbout. . . . . te *Leyden.*
Johannes Didericus Deiman. . . . . te *Utrecht.*
Christiaan Retman. . . . . te *Leyden.*
Johannes Klap. . . . . te *'s Gravenhage.*
Carel Brinkman. . . . . te *Weesp.*
Jan Hendrik Munnikbuyzen. . . . . . te *Zwolle.*

Zynde de Texten door het Eerw. Consistorie verkozen en waar van de drie eerste Leeraars hunne gaven zullen doen hooren deeze navolgende: Mattheus 11. vs. 26 en 27. Joh. 5. vs. 19 en 20. Joh. 6. vs. 63. Joh. 10. vs. 33-36. Joh. 14. vs. 8-11 en Handel. 13. vs. 30-33.

HAERLEM. Op Zondag den 6 Maart (1768) des avonds heeft alhier in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *C. C. H. van der Aa*, wederom gepredikt de Eerw. Heer *Joh. Martin Wild*, Proponent. In de Inleiding wierd met veel geleerdheid gesprooken van de Bezetenen, waar van in 't nieuwe Verbond gewag gemaakt word, waar door zyn Eerw. zich den weg baande tot de Verhandeling die genomen was uit 1 Joh. 3. vs. 8. *Wie zonde doed, is van den Duivel; want de Duivel zondigd van het Begin. Hier toe is de Zoon Gods verscheenen, op dat hy de Werken des Duivels verstooren zoude*; waar uit zeer nadruklyk getoond wierd, 1. *Welke menschen onder de macht des Duivels zyn.* 2. *Welk het middel is om van deeze macht bevryd te worden.*

Voor werd gezongen het 59ste Lied tot het 8ste vers, en Nagezongen het laatste vers uit het 106 Lied.

AMSTERDAM *Vacant.*
DORDRECHT. *Vacant.*
EDAM *Vacant.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 10 *February* 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Woensdag den 10 February 1768.

't *Kind* van Dirk Stoeten. N. K.

Donderdag den 11 dito.

Margaretha Bosman, Weduwe van Willebord Wakki. W. K.

Maria Margaretha Robert, Weduwe van Wynant Stant. O. O. K.

Helena Rees, Weduwe van Lambert Trieboo. N. K.

Johanna Sophia van Stokken, Huisvrouw van Jurrian Bonnemeyer. L. O. K.

't *Kind* van Thomas Johannes Sanderson. Z. K.

't *Kind* van Christoffel Brands. L. O. K.

Vrydag den 12 dito.

Christiaan Baartspul, *Solliciteur.* L. O. K.

Anna van Loon, Huisvrouw van Jan Nieuwenhuisen. E. N. K.

Catharina van Bustrop, *dogter* van Johannes Bustrop. O. K.

't *Kind* van Jan Brenkelaar. O. O. K.

't *Kind* van Jan Barent Pieterse. L. N. K.
't *Kind* van Christiaan de Groot. N. Z. K.

Zaturdag den 13 *dito.*

Jan Knees, *opziender van 't Compagnies buiten Magazyn.* O. O. K.
Maria Commelin, Weduwe van Reynoldus van der Linden. O. K.
Cornelia Klinkert, Huisvrouw van Jan Mars. O. Z. K.
Catharina Haskink, Huisvrouw van Jacob Golt. N. K.
't *Kind* van Bernardus Christoffel de Groot. O. K.

Maandag den 15 *dito.*

Johannes Michell *Medecina Doctor.* N. Z. K.
Willem Verwey. Z. K.
Harmanus Kreftings, Mr. *Schoenmaker.* W. K.
Matthys de Lange. L. N K.
Sara Pieterse Schouten, Huisvrouw van Hendrik Roodenburgh. N. O. K.
Alida Brouwer. O. K.

Dingsdag den 16 *dito.*

't *Kind* van Jan Srikkel van der Linden. O. K.
't *Kind* van Arnoldus Herbergh. O. K.
't *Kind* van Jasper Smets. N. K.

Dingsdag den 18 *dito.*

Stephanus Lottingh. L. N. K.
Joannes Reynooy, *Pakker in de Spaansche Kelder.* N. O. K.
Petronnella La Rooy, Weduwe van Johannes Slink. W. K.
'*t Kind* van Barend Ter Duyts. N. K.
't *Kind* van Pieter van Dokgum. N. O. K.

Vrydag den 19 *dito.*

Simon Pierre Cartier. W. A. K.
Dirk Metz. N. Z. K.
Cornelis Karsseboom. W. K.
Jan Voskuyl, Zoon van Hendrik Voskuyl. N. O. K.
Hillegonda Trontyn, laatst Weduwe van Wouter de Kemp. Z. K.
Lysbeth Dirks, *bejaarde Dogter.* Z. K.
Ida Uyterdyk, *jongste Dogter* van wyllen Stoffel Uyterdyk. W. K.
't *Kind* van Sweerus Hanssen. Z. K.

Zaturdag den 20 *dito.*

Alexander Hobroek, Mr. *Kleeremaker.* N. Z. K.
Joannes Minuiet. E. Y. K.
Elisabeth Kleyn, laatst Weduwe van Jan Fredrik Gooten. L. O. K.
Barentje Bevings, Huisvrouw van Jan Broekhoven. O. O. K.
't *Kind* van Hendrik van Weesel. Z. K.
'*t Kind* van Dirk Stoeten. N. K.
't *Kin* van Hayo van Lingen. N. K.
't *Kind* van Hendrik Maas. N. Z K.
't *Kind* van Marcus van Selouw. L. O. K.

Zondag den 21 *dito.*

Willem Korteling. W. K. H.

Maandag den 22 *dito.*

Alida van der Straeten, Huisvrouw van Jan Schut. N. Z. K
't *Kind* van Pieter Harmanus Sluyter.
't *Kind* van Pieter de Vries. N. O. K.

Dingsdag den 23 *dito.*

Hendrik van Blokland. N. K.
Mathys van Wetten. Z. K.
Margrietta van Riemes, Weduwe van Gerrit van 't Veer. Z. K.
't *Kind* van Coenraad Omeyer. Z. K.

Woensdag den 24 *dito.*

Johanna Bly. W. K.

Donderdag den 25 *dito.*

Een eerstgebore Kind van Elisa Louis Bellingwoud. N. Z. K.
't *Kind* van Arnoldus Keuning. N. K.
't *Kind* van Anthony Mens. O. K.
't *Kind* van Justus de Veer. O. K.
't *Kind* van Daniel Kly. N. K.

Vrydag den 26 *dito.*

Daniel Seer, Mr. *Broodbakker.* L. O. K.
Nicolaas Jan Paal. N. Z. K.
Anna van Leuwen, Huisvrouw van Pieter Brinkel. N. Z. K.
Maria van der Burgh, *Meesteres.* E. N. K.

Zaturdag den 27 *dito.*

Harmanus Kool. L. N. K.
Arent Swart. N. O. K.
Petrus van Crombrugge, *Ontfanger der*

der Convoyen en Licenten te Heusden. N. O. K.
Margreta Kruyt, Weduwe van Jan van der Wiele. N. O. K.
't *Kind* van Jacob van Vlissingen. Z. K.
't *Kind* van Jan Targharson. O. Z. K.
't *Kind* van Justus Wedding. W. K.
Maandag den 29 dito.
Mr. Egidius Laurens Tolling. O. K.
Jacob Mersier. W. K.
Jan Hummink, *Bode van de honderste Penning.* N. Z. K.
Barbera Swan, Weduwe van Gerrit Stam. W. K.
Anna Margaretha van Coeverde, Weduwe van Lambertus Termars. E. N. K.
't *Kind* van Zeger Arnold Zegerins. N. K.
't *Kind* van Johannes Plenger. N. O. K.
't *Kind* van Jan van Millingen. O. K.
Dingsdag den 1 Maart.
Elsebeen Beunink, Huisvrouw van Daam Dyk. N. O. K.
Anna Dirkse van der Aa, Huisvrouw van Jan Klyn. N. K.
't *Kind* van Mr. Johan Cornelis Ramacher. N. K.
't *Kind* van Johannes Arpman. L. N. K.
't *Kind* van Balthasar Gleim. N. Z. K
Woensdag den 2 dito.
Gerard ter Borch. O. K.
Hendrik Hussem, *Helbardier van het Ed. Mogende Collegie ter Admiraliteyt.* Z. K.
Jan Scholten, Mr. *Kastemaker.* L. O. K.
Petronella van der Byl, Weduwe van Pieter van Heel. E. Y. K.
Maria van Turenhout, Weduwe van Harmanus van der Velde, *geweesen Ziekemoeder in 't Oude Manne en Vrouwe Gasthuis.* N. K.
Geertruy Ten Hoopen, Huisvrouw van Jan Rykser. O. K.
't *Kind* van Gybertus van End. N. Z. K.
Donderdag den 3 dito.
Anna Ladiges, Weduwe van Hendrik de Harder. L. N. K.
Catrine Berger, Huisvrouw van Paul Lavalette. W. A. K.
't *Kind* van Albertus Rynders. N. K.
Vrydag den 4 dito.
Hendrik Christiaan Theesing, *Apotecaar.* L. N. K.
Fredrik Sjoerts. O. Z. K.
Cornelia Wittenburgh, Weduwe van Hendrik Groskamp. N. K.
Mariken Heerdinks, Huisvrouw van Jonas van Hobrink. N. Z. K.
't *Kind* van Caspert Heytman. N. K.
't *Kind* van Alexander Griepman. L. N. K.
Saturdag den 5 dito.
Hendrik Lynslager, *Luitenant Admiraal van Holland en Westvriesland. van Utrecht alhier gebragt.* O. K.
Jacob Barkhuysen. W. A. K.
Annetje Brugnik, Weduwe van Willem Uders. N. K.
Maandag den 7 dito.
Nicolaas Kemp, Mr. *Vleeshouwer.* L. N. K.
Elisabeth Rietveld, Huisvrouw van Fredrik Brouwer. W. K.
't *Kind* van Assuros Issendorp. L. O. K.
Dingsdag den 8 dito.
Abraham van der Vliet, Mr. *Loodgieter.* N. O. K.
Jacob Busingh. L. O. K.
Cordt Hendrich Harmssen. O. K.
't *Kind* van wyle Gerardus Eperkum. N. O. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 7 *Maart* 1768. geveyld.

Agtergragt (*B. de Bosch*, *Jeroninusz.* en *G. Nieuwent de Jonge*, Een Huis en Erve, op de) by de Stads Timmertuin. *f* 2075, in flag *f* 40, opgehouden.

Dwars-

Dwarsboomsloot (*P. de Heen*, *H. J. van Wyk*, *P. van Winter Junior* en *G. Jarman*, Een Pakhuis en Erve, genaamd het Wapen van Noorwegen, op) *f* 3450, in slag *f* 600, *J. Kwiks.*

Drie Baarsjes (*B. de Bosch*, *Jeronimusz.* en *C. Nieuwout de Jonge*, Een Huis en Erve, aan de). *f* 1025, in slag *f* 150. *A. de Clercq.*

Elandsgragt (*G. Beerman*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Prinsengragt en Haazenstraat. *f* 6000, in slag *f* 80, opgehouden.

Jonkerstraat (*G. Schalken*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, by de Oude Schans. *f* 1750, in slag *f* 50, opgehouden.

Kalkmarkt (*P. de Hoen*, *H. J. van Wyk*, *P. van Winter Junior* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Ygragt en Binnekant. *f* 16050. *G. Muller John Anthz.*

Kerkstraat (*B. de Bosch*, *Jeronimusz.* en *C. Nieuwout de Jonge*, Een Huis en Erve, in de) by de Spiegelstraat. *f* 3600, verkogt.

Keizersgragt (*C. Hoeneker*, *C. van Vreede*, *J. Slebes Hendriksz.* en *J. van Orsoy*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, tusschen de Huide- en Wolvestraat. *f* 42000, in slag *f* 6000, verkogt.

Lange Leidsche Dwarsstraat (*H. Campen*, Een Huis, Tuin en Erve, in de) voorby de Kruysstraat *f* 3000, in slag *f* 100, opgehouden.

Leidsche Dwarsstraat (*B. Twiks*, Een Huis en Erve, in de kleine) Westzyde, 't 4de Huis bezuiden de Leidsche Kruisstraat. *f* 2550, in slag *f* 200, *B. Twiks.*

Looyersgragt (*B. Bosch*, *Jeronimus* en *C. Nieuwout de Jonge*, Een Huis en Erve, op de) in de Moerbyengang. *f* 1000, in slag *f* 125. *H. Bieben.*

Nieuwe Waalsgragt (*D. Schorrenberg* en *M. van der Linden*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Buiten Bantemerstraat en Kraansluis. *f* 6000, in slag 550, opgehouden.

Noorder Kerkstraat (*R. Hageman*, De Helft in een Huis en Erve, in de) by de Lindenstraat. *f* 3950, in slag *f* 50, opgehouden.

Princengragt (*P. de Hoen* en *H. van den Berg*, Een Huis en Erve, op de) Zuydzyde, het 3de benoorden de Noorder Dwarsstraat. *f* 11100, verkogt.

Roozenstraat *J. Ottens de Jonge* en *J. Slebes Hendriksz.*, Een Huis en Erve, in de) het 13de van de Princegragt. *f* 4400, in slag *f* 400, opgehouden.

Vier Huizen (*B. de Bosch*, *Jeronimusz.* en *C. Nieuwout de Jonge*, Een Huis en Erve, aan de) onder Slooten &c. *f* 325, in slag *f* 10. *B. van Belkom.*

Wyde Kerksteeg (*D. van Schorrenberg* en *M. van der Linden*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 3000, in slag *f* 10. *B. de Heen.*

En deze *Obligatie* op *Maandag* den 7 *Maart* 1768. geveild.

Obligatie (*H. van Tell* en *G. H. Westerlo*, (Een) ten Laste van Holland en Westvriesland, ten Comptoire Amsterdam. op Naam 3 pap. *f* 1000. 103¼ Pt. *J. Sluyman.*

—— op Naam 3 pap. *f* 1000. 103¼ Pt. Deselve.

—— op Naam dito *f* 1000. 103¼ Pt. Deselve.

—— op Naam dito *f* 1000. 103¼ Pt. *H. van Thel.*

—— op Naam dito *f* 1000. 103¼ Deselve.

—— op Naam dito *f* 1000. 103¼ Pt. *Jan Sluyman.*

Obligatien (Een) ten Laste en Comptoire

toire als vooren, gesproten uit de Loterye van Zes Millioenen Guldens, gearresteert den 27 February 1751. op Naam 3 pap. *f* 1000. 105 Pt. *P. Wenkink.*

— op Naam dito *f* 1000. 105 Pt. Deselve.

— op Naam dito *f* 1000. 105¾ Pt. *W. H. Stoopendaal.*

— op Naam dito *f* 1000. 105 Pt. *W. Ebbenhorst.*

Obligatie (Een) Ten Comptoir Generaal in 's Hage. op Naam 5 pap. *f* 2000. 100½ Pt. *W. H. Stoopendaal.*

— op Naam dito *f* 2000. 100¼ Pt. Deselve.

Obligatie (Een) Ordinaire kleine Pryssen, ten Lasten en Comptoire als vooren, gesproten uit de Loterye van Tien Millioenen, van Ao. 1746. op Naam 2 pap. *f* 1000. 101½ Pt. Deselve.

— op Naam dito *f* 1000. 101½ Pt. *J. Steenbergen.*

— op Naam dito *f* 1000 101½ Pt. Deselve.

— op Naam dito *f* 1000 101½ Pt. *H. van Tol.*

— op Naam 3 pap. *f* 1000. 101¼ in slag ¼ Pt. *G. Mynsen.*

— op Naam 3 pap. *f* 1000. 101½ Pt. *J. Steenbergen.*

— op Naam 3 pap. *f* 1000. 101½ Pt. *W. H. Stoopendaal.*

Obligatie (Een) Ten Lasten en Comptoire als vooren, gesproten uit de Lotery van 4300000 Guldens, gearresteert 21 December 1747. op Naam 5 pap. *f* 1000. 101 Pt. *R. Hageman.*

— op Naam 5 pap. *f* 1000. 100¼ Pt. *P. Bunel.*

— op Naam 2 pap. *f* 1000. 100¼ Pt. Deselve.

— op Naam 3 pap. *f* 2000. 104¼ in slag ¼ Pt. *P. Mortier.*

De volgende *Makolaars* hebben deeze onderstaande *Scheepen* op *Maandag* den 8 *Maart* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Fregat-Sthip (*De Gemeene Reders*, Een Extraordinary Welbezeilt) met Vaste Bak en Schans, genaamd de *St. Gregory*, Gevoert by Capt. *Jan Brand.* Is in 't Jaar 1749. N. U., L. 101 voet, W. 28 voet 10 duim, H 12 voet 8 duim, 't V. 5 voet 4 duim, de B. 5 voet 6½ duim, de S. 5 voet 6½ duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Stukken Kanon. *f* 4200, in slag *f* 175. *Zacharias Sonavent.*

Fregat-Schip (*P. van Dyk* en *U. van Ketel*, Een Extaordinary Welbezeilt) genaemd de Juffrouw *Sara*, Geveert by Capitein *Syme Klindt.* Is in 't Jaar 1754. N. U., L. 101½ voet, W. 29 voet 4 duim, H. 12 voet 8 duim, 't V. 5 voet 4 duim, de B. 5 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 12 Ysere Gotelingen. *f* 5000, in slag *f* 175. *Ulbo van Ketel voor zyn Meester.*

Galjas-Schip, (*A. Noteman*, en *J. van Bergen*, Een Extraordinary Welbezeyld) genaamd *De Emanuel*, Laast Gevoert by Schipper *Thomas Ferrest*, L. 72½ voet, W. 22 voet 10 duim, H. 10 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1100, in slag *f* 14. *Gerrit van Sante, voor zyn Meester.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand MAART 1768. TWEEDE STUK.

EUROPA. *TURKYEN. Pera Voorstad van Constantinopolen.* Op den 31 January (1768) werd het Lyk van zyne Excellentie den Heer *Dedel*, extraordinaris Ambassadeur van hunne Hoog-Mogende de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden by de Ottomannische Porte, met groote pracht en staatie alhier ter aarde besteld.

PORTUGAL. Lissabon. Het Gerechtshoff van de *Inconfedença* heeft 40 Misdadigen van Staat veroordeeld, sommigen tot de Galeyen en andere tot een altoosduurende Ballingschap in *Angola*. De Compagnien van *Maragnao en Fernambucq* hebben aan hunne Interessanten bekend gemaakt, dat de Interessen der Acten van de eerstgemelde 11 en 1 half PCto bedragen, en van de laatste 6 en 1 half PCto.

SPANJE. Madrid. Deezer dagen arriveerde alhier een Courier van *Napels*, met tyding, dat de Paus goedgevonden had de *geheele Regeering van Parma*, en alle die 'er toe behooren, *te excommuniceeren*: welke bestaan lichtlyk onaangenaame gevolgen voor het Hof van *Romen* zou konnen hebben.

Den 19 February (1768) gevoelde de Pauslyke Nuncius, terwyl hy beezig was zich te kleeden, een hevige pyn in den arm, die van daar op het hart schoot. Men riep terstond drie Doctoren (een is genoeg om een Lyder naar de andere Wereld te zenden) waar van 'er een oordeelde dat hy noodwendig moest adergelaten worden, doch de anderen verstonden dat de aderlating in dit geval doodlyk was; men volgde echter het gevoelen van den eersten en liet hem 16 oncen bloed af, doch hy gaf op het zelve oogenblik den geest.

ITALIEN. Napels. De Commissarissen, door den Koning

benoemd tot het bestieren der Goederen, dewelke aan de uit dit Koningryk verdrevene Jesuiten toebehoorden, hebben bevel gegeven tot een publieke Verkooping van alle de Meubelen, Effecten, Gereedschappen, Mondbehoeftens, en ingezamelde Veldvruchten, dewelke men, zo in de huizen als op de Landeryen van die Paters gevonden heeft, waar uit blykt dat zy geenzints alles heben weeten weg te krygen en te bergen, gelyk men in den beginne heeft voorgegeven, nademaal men voorgeeft dat uit die Verkooping aanzienlyke geldsommen voor de Koninglyke Schatkist spruiten zullen.

De preparatien die tot de receptie onzer aanstaande Koningin gemaakt worden zyn ongemeen groot.

Parma. De PRAGMATIQUE SANCTIE, van den Hertog onzen Souverein, vervattende een Bannissement der Jesuiten uit desselfs Staaten, (waar van wy in ons voorgaande stuk bladz. melding maakten) gepubliceerd den 8 Febr. (1768) luid als volgd:

FERDINAND, *door Gods Genade Infant van Spanje, Hertog van Parma, Plaisance, Guastalla* enz. enz. enz. Dringende en onvermydbare redenen, welke Wy ryplyk overwogen en door onzen Staatsraad hebben doen goedkeuren, en die door het Advis onzer Godgeleerden onderschraagd zyn, ons Koninglyk Hart genoopt hebbende, de Societeit genaamd van Jesus in onze Staten te vernietigen, vereischen dienvolgens de zelve redenen, dat Wy alle en een iegelyk, welke die Societeit uitmaken, uit onze Domeinen dryven. Derhalven statueeren en ordonneeren Wy uit krachte onzer volstrekte Magt en volkome Gezag, aan onze onafhanglyke Souvereiniteit ten wezentlykste verknocht.

I. Dat alle Persoonen, het Instituut der Jesuiten belydende, 't zy Priesters, Klerken, Nieuwlingen, Coadjuteurs, Wereldlyke of Leken-Broeders, die hunne Proefjaren volbragt of niet volbragt hebben, voor altoos gebannen zyn, en weggevoert worden; beveelende Wy, dat tot des te spoediger uitvoering van onzen Wil, aan de zulken, die thans in onze Staten zyn, gelevert worde al het hun nodige, om zich zonder uitstel naar hunne destinatie te begeven.

II. Betreffende de Jesuiten, geboren in onze Staten en thans wonende in andere Landen (nogthans in Italien gelegen) bewilligen Wy aan alle de zulken onder hen, die door een plechtige Professie aan hunne Instelling zyn gehouden, een jaarlyks Pensioen van zestig Romeinsche Studi's, indien zy in de geweide Ordens zyn, en van veertig, zo zy zich nog niet in dezelve bevinden, zullende hun dat jaargeld ten bestemden tyde op vertoon van een Attestatie *de vita* betaalt en in 't vervolg dien aangaande de vereischte beschikking beraamt worden.

III.

III. Ordonneeren Wy, dat zulke dier Geestlyken, welke door ouderdom of zwakheden belet worden, zich terstond op weg te begeven, in andere Huizen van Geestlyken gebragt en met alle bescheidenheid en zorge behandelt worden, tot dat zy in staat zyn, gelyk de anderen, te vertrekken.

IV. Zal geen der voorsz. Geestlyken, van wat Natie of Stand hy zy, in onze Staten mogen te rug komen, noch door dezelve passeeren, offchoon hy van den H. Stoel ontslag van zyne Geloften verkregen, het Gewaad van enkel Klerk of van Leek aangenomen hadde, of in een andere Geestlyke Orde overgegaan ware; en zal een iegelyk van hen, die het hun ten dezen opzichte gedaan Verbod overtreden mogt, als een Schender der Wetten van den Staat gestraft worden.

V. En dewyl de Goederen, welke de voorsz. Geestlyken bezitten, en die, welke zy op onderscheide tyden verkregen hebben, oorspronglyk hun door de Souvereinen, onze Voorzaten, door onze Gemeentens en particuliere Onderdanen vergunt zyn geweest tot onderhoud van Leermeesters voor de Scholen en tot godvruchte en 't gemeen nuttige liefdadigheden en oogmerken, zal onze Koningl. Kamer alle die Goederen, als thans vacant geworden, in bezit nemen, en willen Wy, dat derzelver inkomsten, als voorheen, wordende aangelegt tot onderhoud der voorsz. Scholen, tot maintien der pieuse Stichtingen en om te voorzien in de voor hun hier boven vastgestelde Jaargelden.

VI. Zal het Overschot dier Inkomsten door Ons tot onderstenning van de armste Gasthuizen, tot godvruchtige Werken of tot zodanig een andere Stichting of gebruik, als wy ten meesten nutte onzer Onderdanen vorderlykst oordeelen zullen, aangelegt worden.

VII. Zullen de Nieuwlingen, Klerken en andere onzer Onderdanen, welke de Proefjaren niet hebben doorgestaan en derhalven nog volle vryheid hebbende van uit de Societeit te gaan en echter in dezelve willen blyven, geen Jaargeld of Pensioen genieten, doch daar tegen de zulken, die van hun Institut renuncieeren, hun Gewaad afleggen en verlangen weder by hunne Maagschap te komen inwonen, in onze Staten, na daar toe verzocht en verkregen verlof, konnen reverteeren.

VIII. Zullen de Procureurs (Rentmeesters) van ieder Huis der Jesuiten, of die met de directie hunner zaken belast zyn, in de Steden hunner Residentie blyven en in Huizen van andere Geestlyken gebragt worden, ten einde aan den Commissaris, dien Wy tot dat einde benoemen zullen, een bestipte Opgave te leveren van de vaste Goederen, Cynsen en van alle verdere Inkomsten der Collegien en Huizen, waar van zy Administrateurs en Rentmeesters geweest zyn; ook zullen zy van gelyke getrouwlyk leveren moeten een specifiquen staat van alle zo roerende als onroerende Goederen, aan ieder Huis

of iedere Gemeenschap behoort hebbende, ten einde dezelve geschift worden van die, welke aan particulieren mogen toebehoren.

IX. Zullen de geweide Vaten, Sieraden en andere tot de Godsdienst-pleging behorende Effecten, van wat soort of waardy zy mogen zyn, blyven in de Kerken, aan welke zy behoort hebben, en willen Wy, dat de zelve Kerken, gelyk voorheen, dienen tot oeffening van Christlyken Godsvrucht en voornaamlyk ten nutte van jonge Studenten, welke Wy van dit ogenblik aan in onze onmiddelyke Koninglyke Protectie neemen.

X. Verbieden Wy op pœne van onze Koninglyke Indignatie allen onzen Onderdanen, van wat stand of conditie zy ook zyn mogen, en allen Vreemdelingen, in onze Staten wonende, direct of indirect enige gemeenschap of Correspondentie met de voorsz. Geestlyken te houden, ten zy het cas van Familie-zaken of andere billyke redenen het tegendeel vorderden, als wanneer het niet geoorlooft zyn zal aan hen te schryven, dan na daar toe van den President der Koningl. Junta van Jurisdictie permissie te hebben bekomen, aan wien men kennis geven zal van de redenen, om welke men zulks doet, en in cas men enigen Brief van de voorsz. Geestlyken, zelfs langs een indirecten weg bekwam, ordonneeren Wy, denzelven terstond in handen van den gemelden President te leveren.

XI. Zullen die enige Brieven van Aggregatie of Affiliatie der voorsz. Societeit of slechts enige Papieren en Geschriften rakende de Jesuiten in 't algemeen of iemand van hen in 't byzonder hebben, dezelve binnen drie dagen aan onzen Minister en Secretaris van Staat moeten overleveren of zenden; gebiedende Wy een iegelyk, wie hy ook zy, van dit ogenblik af genen te ontfangen en verklarende alle die onze beveelen ten dien opzichte overtreden, voor Staats Crimineelen.

XII. De publieke rust in een gebeurtenis, als de tegenwoordige, van een te groot gewigt zynde, dan dat Wy niet onze Beveelen tot dat einde zouden uitbreiden, verbieden Wy dienvolgens een iegelyk, wie hy ook zy, op pœne van zonder enige remissie de strengste straffen te ondergaan, opentlyk of in 't byzonder van deze Uitbanning der Jesuiten te spreken, of schoon het zelfs geschiedde om zulks goed te keuren, gelyk Wy ook onder dit Verbod alle soort van schryven begrypen.

XIII. Konnen onze zeer waarde Onderdanen uit de hoge achting, welke Wy den Godsdienst steeds toedragen, en uit onzen yver om denzelven te beschermen en alle verschuldigde eere te doen bewyzen, een yver, welke Ons aangeboren is, niet twyfelen, of Wy hebben in deze omstandigheid inzonderheid zorg gedragen, dat de Jesuiten in alle opzichte, in alle functien en oefeningen van Christelyke Godsdienstigheid door Geestlyken van een bekende geleerdheid en voorbeeldige Godsvrucht geremplaceert worden. Mits dien hebben

ben Wy in een zaak van een zo groot gewigt Ons naar de Bisschoppen en Prelaten van onze Staten gewend, aan welke Wy onze ware Oogmerken hebben verklaart. Ook zal het Reglementen door Ons teffens ten voordeele van 't publiek onderwys en de bevordering der Letteroefeningen gemaakt, onzen Onderdanen tonen, hoe zeer Wy hunne Welvaart en al 't geen daar toe strekken kan behartigen.

XIV. En dewyl onze wil is, dat deze onze Sanctie, door Ons eigenhandig onderteekend en met ons Koningl. Zeegel en de ondertekening van onzen Minister en Staats Secretaris bekrachtigd, door onze Onderdanen als een altoos durende en onherroepelyke Wet in acht worde genomen, beveelen Wy, dat zy in de gewone forme in de Acten van onzen Staatsraad, in die der Koningl Junta van Jurisdictie, in die van onzen Raad van Plaisance, van de Magistraat onzer Financien en andere publieke Archiven worde geregistreert, gelyk ook in de Tribunalen van ieder civiel Gouvernement en in de Actens der onderscheide plaatsen onzer Staten geregistreert worden.

Gegeven in ons Koningl. Paleis van Parma den 3 Febr. 1768.

(Was getekend) FERDINAND.

(Lager stond) GUILLAUME DU TILLOT.

Romen. De tegenwoordige verschillen van den H. Stoel met het grootste gedeelte der Roomsch Catholyke Mogendheden van Europa trekken thans alle den aandacht tot zich; in de Geschiedboeken is daar van geen voorbeeld; de Paus dreigd met de Banbliksem, edoch derzelver Schichten hebben hunne kracht verlooren. *Portugal*, *Vrankryk*, *Spanje*, *Sicilien* en *Parma* eischen van den H. Vader, waar toe hy ongaarne zal willen verstaan; en weinig verschilde het of dit Hoofd der R. Kerk zou ook in onmin met den Hertog van *Modena* vervallen zyn: zeeker is 't dat dit zou geschied zyn by aldien de Kardinaal *Albani*, door zyn wyze Raadgevinge den Paus niet hadde overgehaald om aan dien Hertog toe te staan, eene belasting op de Kerklyke Personen te leggen en zeekere kleine Kloosters te mogen vernietigen, waarom hy by dit Hof heeft aangehouden.

Zekere *Escalonne*, een Franschman, voorheen in dienst van den overleden Hertog van Parma, vroeg, eenige jaren geleden, eene Juffrouw *Vauvilliers*, geboren in Spanje, wiens Vader in dienst van den Infant was, ten Huwelyk. Zy was toen zeer jong, en haar moeder drong haar sterk tot het aangaan van dat Huwelyk. De Bisschop van Parma, onderrigt zynde van haren afkeer voor het zelve, ontbood haar by zich, om te weten of zy volkomen in dezen Echt bewilligde; de jonge Juffrouw hare ware meening voor den Kerkvoogd ontveinzende, maakte hy geene zwarigheit om dat Huwelyk

welyk te laten voltreken; het geen egter geene gevolgen had, dewyl Juffrouw *Vauvillers* nooit eenige gemeenschap met *Escalonne* hielt: haar moeder midlerwyl overlydende, en *Escalonne* daar door zyn Huwelyk en fortuin verydelt ziende, wilde het recht van zyne aangegane verbindtenis doen gelden. De zaak dan voor den gewonen Rechter gebragt zynde, werd *Escalonne* zynen eisch ontzegt, en Juffrouw *Vauvillers* volkomen vry verklaard. *Escalonne* scheen zich aan deze uitspraak te zullen gedragen, dewyl hy van dezelve niet appelleerde. Na verloop van eenigen tyd trouwde deze Juffrouw met toestemming van den Bisschop, zekeren Heer *Rigbi*, in welk Huwelyk sedert verscheide kinderen verwekt zyn. *Escalonne* ging kort daar op, tegen alle wys van Rechtspleging en Privilegien van de Stad *Parma* aan, zyne klagten aan het Hof van Romen doen, eisschende niet, zyne vryheit om weder te trouwen, maar de vernietiging van het Huwelyk tusschen Juffrouw *Vauvilliers* en den Heer *Rigbi*, en de confirmatie van zyn voorgewend Huwelyk met haar. Het Hof van Parma beweerde, dat zyn toevlugt naar het Hof van Romen gantsch onwettig was, zich beroepende op een *Indult* van *Paulus* den III, by het welk die Paus aan den Bisschop van Parma het recht heeft toegestaan, om alle Kerklyke zaken van zyn Bisdom, zonder kennisneming van het Roomsche Hof te beslissen. Dit *Indult* is sedert dien tyd in volle kracht gebleven en ter uitvoer gebragt, zelfs noch in de laatste Jaren van het Pausschap van *Benedictus* de XIV. Doch dewyl 'er thans aan het Roomsche Hof lieden gevonden werden, welken beweren, dat dit *Indult*, die uitgestrektheit niet heeft, welke die van Parma 'er aan geven, beleidde de Paus eene buitengewone Congregatie, niet om de wettigheid van het gemelde Huwelyk te onderzoeken, maar om het geschil over de uitgestrektheid van het *Indult* te beslissen, doch het werd, gelyk doorgaans in soortgelyke gevallen geschied, ten voordeele van het Roomsche Hof uitgewezen. Dit gaf den Infant Hertog van Parma aanleiding alle zyne onderdanen te verbieden om ooit, zonder zyne toestemming, den toevlugt naar het Hof van Romen te nemen, en dit verbod gaf wederom den Paus aanleiding tot het uitvaardigen van zynen brief aan den Hertog van Parma in de form van een Brevet (ziet die in ons voorgaande Stuk bladz. 68.) Ondertusschen is de meergemelde *Escalonne* een man, die geene middelen heeft, doch die door kwalyk gezinden personen, welke deze gelegenheit hebben waargenomen om verwydering tusschen de beide Hoven te verwekken, niet alleen met geld om van te leven, maar ook om te procedeeren, ondersteund word.

POLEN. Warschauw, Vervolg en Slot van het Relaas van den *extraordinaris Ryksdag* ziet onze voorgande bladz. 70.

De Sessien van dezen extr. Ryksdag dus tot een bepaalden dag gepro-

prorogeerd zynde, binnen welken tusschentyd al het thans onafgedane door de benoemde grote Commissie zal worden gereguleerd, zyn den Stenden gelevert Copyen van 't bovengemelde Opstel der Acte van Limitatie, in 't welk gene andere veranderiog is te maken dan den onbepaalden tyd der naaste Vergadering te bestemmen op den eersten February aanstaande en de Namen der Gecommitteerden in te vullen. Die Acte luid:

Wy STANISLAUS AUGUSTUS, *Koning van Polen, Grootbertog van Litthauwen* &c.

DEwyl de Stenden van de Kroon en van Litthauwen zich door een generale Confederatie ter behoudenis van de Nationale Vryheid, gelyk ook ter wegneming van de feilen en misbruiken, en teffens ter verbetering van al het geen voor het Vaderland enigermate dienstig is, verenigd hebben, is dit Patriottisch gedrag door de Keizerin van Rusland, onze oprechte Bondgenote en goede Nabure, ondersteund. De Stenden, die van deze niet twyfelachtige Vriendschaps-bewyzen op het hartgrievendste overtuigd geworden zyn, hebben een plechtige Deputatie aan hare Rus Keizerl. Majesteit afgezonden, om hunne oprechte dankbaarheid daar over te betuigen en teffens te verzoeken, dat Zy haren bystand en magtige Guarantie voor de onveranderlyke en eeuwige behoudenis van de Rechten, Vryheden en Prerogativen van een iegelyk, als ook van de Regerings-forme van de Republiek, volgens de daar omtrent gemaakte Wetten, wilde voortzetten. Teffens hebben de geconfereerde Stenden aan de hoogstgemelde Keizerin verzekering gegeven, dat men aan de gedisunieerde Grieken en Dissidenten, hunne Mede-Broederen en Mede-Burgeren, voor welke de Keizerin zich met hare Geallieerden, uit krachte der Tractaten, als eene Beschermster verklaard heeft, Gerechtigheid en Voldoening verschaffen zoude, zo dat die Stenden de oprechte en vriendelyke Erkentenis der Leden, die op den tegenwoordigen Ryksdag vergaderd zyn, aan hare Rus Keizerl. Majesteit volgens verschuldigde Plicht hebben aan den dag gelegt.

Van die Erkentenis kwyten Wy ons op nieuw door deze tegenwoordige Acte, en vermits alles door de Garantie der hoogstgemelde Keizerin een eeuwige kracht en geduurzaamheid hebben moet, zo zal ook alles, 't geen Wy op dezen Ryksdag voor de Nationale Vryheid, en voor de handhaving der Wetten mogen vaststellen, eenpariglyk met de Vriendin van onze Republiek gereguleerd worden. Dienvolgens benoemen Wy hiertoe als Gecommitteerden de Heren . . . . terwyl Wy aan hen alle gezamentlyk een volkomen magt geven om de Onderhandelingen (door welke, zo als Wy wenschen, alle misbruiken ten voordele van de Republiek verholpen, en de Rechten, de Regerings-form en de Nationale Vryheid door de hoge Garantie van hare Keizerl. Majesteit bekrachtigt zullen

len worden) te beginnen, voort te zetten, te sluiten en te onderteekenen. Wy wenschen teffens dat men onder het verlenen van die hoge Garantie aan de gedisunieerde Grieken en Dissidenten, onze Mede-Broeders en Mede-Burgers, volgens de Tractaten en naar de Gerechtigheid, welke men aan hen verschuldigd is, buiten nadeel van de heerschende Roomsch-Catholieke Religie en naar den Inhoud der Verklaringen van hare Rus-Keizerl. Majesteit een volkome satisfactie zal doen erlangen.

Derhalven autoriseeren Wy en geven aan de Heren Gecommitteerden mits dezen een volkomen Magt, om met den Prins van Repnin, extraordinaris Ambassadeur van het Rus Keizerl. Hof, of wel met die, welke de Keizerin ten dien opzichte met genoegzame Volmagt voorzien mogt, zo als hier boven gemeld is, te handelen, te sluiten en te onderschryven; als mede om ter zelver tyd, na dat zy de zaken in der minne zullen geschikt hebben, met de Gedeputeerden der Confederatien van Thorn en Sluck te handelen.

Alles, wat die Gecommitteerden mogten vaststellen, beloven Wy te zullen goedkeuren, gelyk ook het geen binnen een zekeren Termyn, omtrent welke men overeenkomen zal, beraamd, gesloten en onderteekend zal zyn, voor zo verre zy naar den inhoud dezer Acte gehandeld, en de daar in uitgedrukte Pointen vervuld zullen hebben.

Ten einde de Gecommitteerden met den Ambassadeur van Rusland of met die, welke hare Rus-Keizerl. Majesteit daar toe zal autoriseeren als Gevolmagtigde Ministers van Ons en de Republiek in onderhandeling treeden kunnen, begeeren Wy, dat deze Acte by onze Onderteekening ook door den Generaal Confederations Marschal onderschreeven, en met Zegels der beide Natien van Polen en Litthauwen bekragtigd worde: welke Zegels Wy ter informatie van de tot den Ryksdag vergaderde Stenden hier by voegen, ten einde de beide Partyen dezelve tegen elkander kunnen uitwisselen, en men daar en tegen de Volmagt aannemen kan, welke van wegens de Keizerin van Rusland aan haren Ambassadeur, den Prins van Repnin, of andere Gemagtigden ter onderhandeling gegeven is. Na dat dit in dier voege zal volbragt wezen, oordeelen Wy het raadzaam tot voltooijinge van het bovengemelde Werk, dat de Ryksdag gelimiteerd werde tot op een tyd, dien men zal goedvinden daar toe te bepalen.

Alle Mede-Leden van den tegenwoordigen Ryksdag zullen ter zyner tyd door Ons gewaarschouwd worden, of zy verbonden zyn, op den Termyn, die bepaald zal wezen, op nieuw te vergaderen. Zullende deze Waarschouwing geschieden door circulaire Missiven, die aan hen in hunne respective Grods zes weken te voren eer dat de Ryksdag weder begint, zullen worden toegezonden.

Of schoon Wy van den Patriotschen iever van onze Gecommitteerden overtuigd zyn, en weten, dat zy enkel en alleen het algemeen

meen welzyn voor ogen zullen hebben, willen en bevelen Wy nogthans, als zy in sommige stukken van een verschillend gevoelen wezen mogten, dat een diergelyke verscheidenheid van meening door meerderheid van stemmen beslist zal worden; terwyl Wy teffens hen alle in 't gemeen en een iegelyk van hen in het byzonder in de verpligting brengen, om onder wat voorwendzel het ook zyn mogt, alleenlyk een hoogdringende Krankheid uitgezonderd, zich in gene deele van de Onderhandelingen te verwyderen, maar ter bestemder plaatse en uure by dezelve te verschynen. Wanneer echter iemand door zware ziekte genoodzaakt wierd de Conferentien te verlaten, zal hy dieswegens by Ons, den Koning, een schriftelyke Instantie moeten doen, en op den tyd, die naderhand zal worden voorgeschreeven, te rug komen en zonder enige verschoningen of uitvlugten in de eerste Zitting van den Ryksdag de Artikelen van de Onderhandeling ondertekenen, in diervoege als dezelve, het zy met eenparigheid, het zy met meerderheid van stemmen vastgesteld zullen zyn.

En ingeval het gebeurde, dat verscheide van de Gedelegeerden, en wel meer dan tien, zich op verkregen verlof moesten verwyderen, zullen die gene, welke ter bestemder plaate de Conferentien blyven voorzetten, wanneer zy maar veertien in getale wezen mogten (zonder den Vorst Primaat, als President, mede te rekenen) namentlyk een Bisschop 3 Senatoren, een Minister en negen Landboden volkomen magt hebben, om alles af te doen by afwezendheid van de anderen, welke by hunne te rug komst gehouden zullen zyn om alles te ondertekenen. En als een van dien, welke zich verwyderen, de vermetelheid hebben mogt, om deze tegenwoordige Wet en Orde te overtreden, zal hy verklaard worden uit alle zyne Ampten en Activiteit vervallen te zyn &c.

(Geteekent) STANISLAUS AUGUSTUS.

De Koning heeft aan de Gecommitteerde Stenden, welke onder den naam van Commissarissen der Kroon en van Lithauwen met de Russischen Ambassadeur Prins van Repnin ter algemene Pacificatie handelen, gegeven deeze

VOLMAGT.

STANISLAUS AUGUSTUS, *Koning van Polen, Grootbertog van Litbauwen &c.*

Nademaal de geconfedereerde Stenden der Republiek den 5 October, den door Ons ten Ryksdag bestemden dag, t'zamen gekomen zyn, bebben Wy Ons op onzen Troon vervoegt, van welken Wy, na dat de booggeboren Prins Carel van Radzivil teffens als Marschal van 't Woiwoodschap Podlachien en vervolgens als Marschal van de gemelde Confederatie der Kroon de Marschals Staf van de Confederatie en van den Ryksdag te gelyk opgebe-

ven had, met toestemming van alle de Stenden der Republiek getreden zyn tot het benoemen der Personen, welke met den Hooggeboren Prins Nicolaas Repnin, Extr. Ambassadeur en Plenipotentiaris van hare Majesteit Catharina de Tweede, Keizerin aller Russen, handelen zullen, en welke wy alhier by hunne Namen hebben gespecificeert (hier volgen hunne Namen).

En dewyl nu alle deze door Ons benoemt en geautoriseert zyn, geven Wy hun by deze volle magt en autoriteit om zich in alle Omstandigheden, Propositien en Verklaringen, gelyk ook in alle beschikkingen en onderhandelingen met gemelden Prins Repnin, of met die genen, welke door hare Keizerl. Majesteit tot deze Zaak benoemt en geautoriseert mogen worden, in te laten.

Teffens oorloven Wy hun, te reguleeren, te arresteeren, te sluiten en te ondertekenen alles, wat zy ten waren besten der Stenden, 't geen God Ons toevertrouwt heeft, en in 't byzonder tot behoud en verzeekering der Immuniteiten, Vryheden en onzer Grenzen, als mede tot de Welvaart der Republiek en voor hare Rechten, Constitutien en Digniteiten vorderlykst en oorbaarst bevinden zullen,

Ook zal het in de volle magt en autoriteit van deze onze thans benoemde Plenipotentiarissen zyn, alles zodanig af te doen en vast te stellen, als of Wy zelven het afdeden en vaststelden, gelyk Wy dan mitsdien hun by ons Koninglyk Woord, met toestemming van alle de Stenden, daar toe uitdruklyk verlof geven en by deze verklaren, dat Wy ons plechtiglyk verbinden, om niet alleen al 't geen de voorsz. Plenipotentiarissen afdoen en arresteeren zullen, goed te keuren en te bewilligen, maar ook daadlyk ter uitvoer te brengen en te doen brengen, Warschauw den 19 October 1767.

(Getekend) *STANISLAUS AUGUSTUS.*

(Mede ondertekend door het Ministery en bekrachtigd met de grote Zeegels der Kroon en van Litthauwen.)

De voorsz. Gecommitteerde Stenden vervolgens hunne zittingen gehouden hebbende, is, ten aanzien der Dissidenten het navolgend TRACTAAT, tusschen de Keizerin van Rusland, en de Koningen van Engeland, Pruissen, Denemarken, en Zweden, als Guarandeurs van de Vrede van Oliva in 1660 gesloten, aan de eene, en den Koning en de Republiek Polen aan de andere zyde gesloten, bestaande in vyf Artykelen.

„ Het *eerste Artykel* heeft vier Afdeelingen, en vervat dat geen, „ 't welk ten beste der Grieken en Dissidenten vernietigd is, als de „ twee Verordeningen van Jagello van 1424 en 1439, tegen de Ketters, welke noch de de Grieken betreffen, die reeds in 1340 vrye „ Godsdienst-Oeffening in Poolen hadden, noch de Dissidenten, „ die toen nog niet bekend waren: voorts de Verordening van Masovie van Hertog Jan in 1525, dewyl dezelve, na dat Masovie „ aan Poolen gekomen is, en zich aan het Poolsche recht onderworpen heeft, geene Kracht meer kan hebben. En dewyl het

„ Jaar

„ Jaar 1717 als het *Annus Normalis* aangenomen word, zo worden „ alle de Verordeningen en Besluiten, van den eersten January des „ gemelden Jaars af, tegen de Dissidenten gemaakt, vernietigd en „ afgeschaft.

„ Het *tweede Artykel* heeft 17 Afdeelingen, en vervat de Rechten „ en Voorrechten, in welken de Grieken en Dissidenten in Poolen „ en Litthauwen en de onderhoorige Provincien hersteld worden. „ Zy kunnen alle Ampten en Waardigheden, ook die van Raadsheeren „ en Ministers bekleeden; Landboden op de Ryksdagen en Gedeputeerden „ by de hooge Vierschaaren zyn; zy kunnen als Gezanten „ aan vreemde Hoven worden gezonden; en tot alle Landsbedieningen „ komen. In de Koninglyke Steden kunnen zy Kerken „ bouwen, na verkregen Privilegie van den Koning; en op Adelyke „ Goederen, na verkregen verlof van den Erfheer. Zy kunnen dus „ door het geheele Land Kerken, Schoolen, Hospitaalen, Klokken, „ Orgels hebben. Zy behoeven aan de Roomsche Geestlyken „ geene *Jura Stolæ* meer te geeven. Hunne Geestlyken kunnen, „ zonder eenige verhindering, alle Geestlyke *Actus* verrichten, „ Consistorium en Synoden houden. Hunne Geestlyken zyn van „ het Rechtsgebied der Roomsche Geestlykheid bevryd. In de Huwlyken „ van verscheidene Religien zullen de Zoons den Vader, en „ de Dochters de Moeder volgen. De Inzegening van het Huwlyk „ zal geschieden door eenen Geestlyken van die Religie, welke „ de Bruid belyd; en indien deeze een Roomschgezinde was, en „ zwaarigheid maakte, kan zulks ook geschieden door eenen Geestlyken „ der Dissidenten. Het Bisdom Mohilow of Wit Rusland zal „ met alle zyne Kerken voor eeuwig aan de Oostersche Grieken blyven. „ In de Steden kunnen de Dissidenten tot alle Gilden en „ Magistraatsbedieningen geraaken; Huizen en Landeryen bezitten, „ en alle Burgerlyke Voorrechten genieten.

„ De dertiende Afdeeling van het *tweede Artykel* begint met eene „ Beschryving van het *Judicium Mixtum*, of gemengd Gericht, welk „ opgerecht zal worden, om alle de Zaaken, die den Godsdienst „ der Grieken en Dissidenten betreffen, voor het zelve af te doen. „ Het Plan daarvan behelst 14 byzondere Puncten. Het zelve zal „ uit 16 Leden en eenen President bestaan. De Leden zullen voor „ de helft Roomschen, en voor de andere helft Grieken of Dissidenten „ zyn. De President zal om de drie Maanden een Roomsche, „ Griek of Dissident weezen. Wanneer de beurt aan de Grieken „ komt, is de Bisschop van Mohilow altyd President, die „ daarom ook den tytel van *Præses natus* voert. Deeze 17 Persoonen „ worden door den Koning benoemd, en wel jaarlyks in July, uitgenomen „ de eerstemaal, wanneer het op den Ryksdag geschieden „ zal. De Koning kan jaarlyks nieuwe verkiezen, of de ouden bevestigen. „ De Voorzitter word door meerderheid van Stemmen

,, verkooren. Dit Gericht zal te Warschau gehouden worden. By
,, hetzelve zullen ook twee Notarissen, een Roomsche en een Griek
,, of Dissident zyn. Alle deeze Persoonen worden uit 's Lands Schat-
,, kist betaald. In dit Gericht wordt alles door Meerderheid van
,, Stemmen beslist. Wanneer de Voorzitter Roomsch is, moet de
,, Notaris een Dissident zyn; of integendeel.
,, Het *Derde Artykel* vervat, in 13 Afdeelingen, de Punten die
,, de groote en kleine Steden in Pruissen betreffen. Thorn zal een
,, Consistorie hebben voor de Dissidenten in de Woiwoodschappen
,, Culm en Marienburg. Het Besluit in 1724 wegens de Thornsche
,, Zaak gemaakt, word vernietigd. De Marmeren Tafel, ter ge-
,, dachtenis dier zaak op den Kerkhof opgerecht, zal door de Je-
,, suiten opgenomen, en aan den Magistraat van Thorn overgege-
,, ven worden. Dewyl de Koningen van Polen, en de Raad van
,, Thorn het *Jus Collationis*, of Recht van Beroep, in de Parochie-
,, kerk beurt om beurt hebben, maar zulks door de Koningen ge-
,, geeven is aan de Jesuiten, die zich naderhand dat Recht alleen
,, hebben aangematigd, zoo word de Raad in zyn oude Recht her-
,, steld, en zal zelfs by de oude vacatuur de Collatie hebben. De
,, Aanspraak der Roomschen op de Hoofd-Kerk te Danzig wordt
,, vernietigd, en houd voortaan op.
,, Het *vierde Artykel* behelst 8 Afdeelingen nopens de Courland-
,, sche Zaaken. Niemand is aldaar verbonden den Roomschen plaat-
,, sen aan te wyzen, waar zy hunnen Godsdienst zullen houden.
,, De Roomsche Geestlykheid zal geene Onderdaanen en Dienstbo-
,, den, zonder Schriftelyk verlof hunner Heeren, trouwen. De
,, Roomsche Kerken te Goldingen en Mittau, zullen de Hertoglyke
,, Ampten Neu-Friedrichshof en Roennen te rug geeven, en zich
,, met de Som, in 1740 vastgesteld, vergenoegen. Alle de Kerken,
,, die de Lutherschen thans bezitten, of in het vervolg mogten bou-
,, wen, zullen altyd voor hun blyven, maar nooit Gereformeerden
,, worden. De Oud-Grieken zullen in Courland vrye Godsdienst-
,, Oeffening hebben.
,, Het *vyfde en laatste Artykel* handelt, in 4 Afdeelingen, van het
,, Distrikt van Pilten. Het Traktaat van Cronstadt des Jaars 1685,
,, waar by het zelve geseculariseerd is, wordt bevestigd. De Bis-
,, schoppen van Lyfland zullen zich voortaan niet meer Bisschoppen
,, van Pilten moogen noemen.
,, Dit Traktaat is den eersten December 1767 onderteekend, door
,, den Vorst *Repnin*, in de Russische Taal, ter rechter hand; daar
,, tegen over door den Vorst Primaat; en vervolgens door alle de
,, anderen Gevolmagtigden der Republiek; hebbende een ieder
,, zyne Zegel daar nevens gedrukt."

Toen de Ryksdag, welk tot den 1 Febr. (1768) was gelimit-
teerd,

teerd, wederom ſtond te beginnen, werd dezelve om redenen, (in ons Stuk van Febr. laatſtleden bladz. 44 gemeld,) andermaal uitgeſteld tot den 26 dito en vervolgens nochmaals tot den 5 Maart deſſelven Jaars.

DUITSCHLAND. Weenen. Het is thans vaſtgeſteld, dat de Hertog van *St. Eliſabeth*, Siciliaanſchen Extraord. Ambaſſadeur den 5 April (1768) de Aartshertogin *Carolina*, op een plechtige wyze, voor zyne Maj. den Koning van beide *Sicilien* ten Huwlyk zal verzoeken; den 7 zal de Ondertrouw by Procuratie geſchieden en de hooge Bruid de reize naar Italiën op den volgenden dag aanneemen.

Op den 27 Febr. 1768 gevoelde men een vry ſterke Aardbeving, welke echter hier geen ſchade van belang veroorzaakt heeſt, edoch zwol het Water in den Donauſtroom zodanig op dat de omliggende Voorſteden en Landeryen geheel overſtroomd wierden, en men vreezen moeſt dat daar door veele Gebouwen zouden om verre vallen en de Inwooners gevaar loopen te vergaan: want men het Water nog ſteeds meer en meer zag opzwellen. Zyne Majeſteit de Keizer, is door deeze erbarmelyke toevallen zodanig geroerd geworden, dat hoogſtdezelve niet alleen alle bedenklyke hulpmiddelen heeft in 't werk laten ſtellen, maar ook zich zelfs, het oogſchynlyk gevaar niet achtende, in de onder water gezette Voorſteden in een kleine Boot over zetten, en brood en geld onder de noodlydende heeft uitdeelen laten. Deeze Watervloed heeft bedroefde Gedenkteekens nagelaten, echter is 't voor een geluk te achten dat daar by weinig menſchen zyn omgekomen.

Wegens de voorſz. Aardbeving heeft de Jeſuit, Pater *Hell* de volgende waarnemingen gedaan.

Den 27 February (1768) even na middernacht, nam die Pater waar, dat de Thermometer van *Reaumur* 5 ½ graad boven het Vriespunt ſtond. De Lucht was ſtil, doch met gelykvormige donkere nevels of Wolken betrokken. De Barometer ſtond op 28 duim en 4 linie. Omtrent half twee uren begonnen de Venſter-Ramen in het Vertrek van den Pater te kraken. De Lucht was echter nog ſtil. Een quartier daar na ontſtond ſchielyk een hevige Zuidweſten Wind, met ſchielyk op een volgende harde Stoten. Ten twee uren wierd de Lucht weder ſtil, doch de Wolken bleven

ven nog. Enige minuten na quartier voor 3 uren begon het Observatorium schriklyk te beven; de vyf Schellen in het Vertrek van den Pater gaven geluid van zich, en alles wierd merklyk bewogen; ook hoorde men een onderaardsch gedruis. De Schuddingen van deze Aardbeving kwamen voort van Stoten, die van onderen op zeer schielyk op elkander volgden, als of onder de aarde een minerale stoffe in volle gisting stond. Deze om zo te spreken, opspringende Schudding duurde niet langer dan 30 seconden, in welken tyd enige honderd diergelyke Stoten, met ongeloofiyke schielykheid, den een op den anderen volgden. Naauwlyks was de Schudding opgehouden, of de Pater hoorde weder enige kraken in het Hout, waar mede zyn Vertrek van anderen afgescheiden is, als of het zelve, uit zyn plaats gebragt, in zyn stand wilde te rug keren. Na de Aardbeving stond de Barometer 2 linien hoger, en de Lucht was nog stil en betrokken. Men besluit uit deze omstandigheden, dat de gemelde Aardbeving uit een onderaardsche zeer schielyke ontsteking eniger Vuurstoffen ontstaan zyn.

Berlyn. Den 8 Maart 1768, Geboortverjaardag van den Prins van Orange, Erfstadhouder der Vereenigde Nederlanden, gaf de Princes Douarriere van Pruissen, Schoonmoeder van zyne Doorluchtige Hoogheid, te dier gelegenheid een fraay Festyn.

Hamburg. Alhier zyn eenige ryke Jesuiten aangekomen en hebben by den Raad verzocht zich in deeze Stad te mogen nederzetten, maar men weet noch niet, of hun verzoek is toegestaan of niet. Het schynd dat de onweersbuyen welke die Paters in *Spanje*, *Napels*, *Sicilien* en *Parma* getroffen hebben, noch niet zyn opgeklaard, vermits men verneemd, dat ook de Groot-Meester van Maltha, alle die Geestlyken, dewelken op 't Eiland Maltha eenige Huizen, of Kloosters bezeeten hebben, in navolging van de voorsz. Souvereinen, onverhoeds heeft doen oplichten en wegvoeren. Te *Venetien* loopen zy niet minder gevaar, zo mede in de Staten van *Genua*, by aldien de Paus blyft weigeren, hen op verzoek van den Venetiaanschen Senaat tot Wereldlyke Priesters te verklaren, gelyk men te Genua insgelyks dat verzoek tot nu toe te vergeefs aan zyn H. gedaan heeft, weshalven de Genueeschen Senaat dezelve eerlang staat te verdryven,

ven, by aldien de bewilliging van den Roomschen Stoel niet spoedig inkomt, wordende die Paters midlerwyl zo te Venetien als te Genua van naby in 't oog gehouden, op dat zy geene Geldsommen door middel van Wisselbrieven of anderzints, of eenige Kleinodien of andere Kostbaarheden in stilte naar vreemde Landen overmaken, zo als die van Spanje en Napels, onaangezien de waakzaamheid van 't Ministerie echter hebben weeten te doen.

Men ziet alhier een Extract Schryven van *Weenen*, gedagteekend den 3 Maart (1768) nopens de Overstroming van den Donauw, luidende 't zelve als volgd.

Voor eenige dagen geleden, vertoonde zich deeze Stad als een tweede Venetie, op de Wateren gebouwd, en verdeeld in Eilanden: met dit onderscheid echter, dat hier de Gebouwen in de Golven gedompeld waren en zy daar 'er boven verheven zyn. Verbeeld U eens het eensklaps losgaan van een Stroom zoo snel en krachtig als de Donauw, die 50 Mylen ver bevrooren was geweest. Dit Ys altemaal in éénen gebroken zynde, werd door het opborlende Water over alles heen gevoerd, en vormde niet anders dan een baare Zee met Schotsen bedekt, voor welker geweldigen Aandrang de sterkste Gebouwen ter naauwernood beveiligd waren, en waar door sommigen mindere weggesleept werden. De schoone Brug over de Rivier werd, in 't Gezicht van den Keizer, verbroken, en het Water nam toe, van oogenblik tot oogenblik. Men begon te wanhoopen 't Gevaar van eene Algemeene Overstrooming te ontkomen. De Menschen moesten zig hier en daar tragten te redden, en zelf die van de laagste Huizen op de Daken klimmen, dewyl ook de bovenste Verdieping hen geen Schuilplaats meer verschaften, en men hoorde van alle kanten niets anders dan Jammerklachten. In 't midden van dezen Nood en Elende, toonde de Keizer een onverschrokken Moed en een Vaderlyk Hart en Genegenheid voor Zyne Onderdanen, en deedt alles, wat mogelyk was, in 't werk stellen, om die Ongelukkigen te redden. Zyne Majesteit begaf zig te Paarde overal naar toe, daar hy maar by konde komen, om zyne Bevelen te geeven; en daar die Vorst niet op het Drooge by kon naderen, daar liet hy zig met Schuiten naar toe roeijen, en deelde Mildadigheden in Geld, Brood, en andere Eetwaaren aan de geenen, die zig niets kweeten, en de Noodlydende uit. Die Monarch begaf zich daar niet van daan, voor dat de Schuitevoerders hem verzekerden, dat 'er groot Gevaar was in 'er langer te toeven. Van daar vervoegde hy zig naar een Quartier, genaamd Rossau, alwaar de Rivier op zyn wydst is,

is, en hy vondt in de Cazernen de Soldaaten der Cavallerie, op de bovenste Trappen geklommen, om de Overstroming te ontgaan. Aldaar stelde hy ook Order; en begaf zig dus, van 't eene uiterste der Stad tot het andere, schenkende de geenen die Wanhoopten 't gevaar te ontkomen, genoegzaam het Leeven door zyne tegenwoordigheid weder. Men kon niet zonder aandoening aanschouwen, den Keizer in Zyne Uniforme gekleed, met Laarzen aan de Beenen, tot de Kniën toe door den Slyk en Modder heen worstelende, het Volk te zien aanmoedigen; dezen te doen aanrukken en die te doen aftrekken, de Stoutmoedigen te pryzen en te beloonen; de Laf hartigen te verwyten en te berispen: kortom alles te doen wat de Menschelykheid en Vorstelyke Oppermacht tot Afweering of Vermindering van zulk een Ramp konden in 't werk stellen.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. Den 10 Maart (1768) begaf zich de Koning met de gewoone Plechtigheden, naar het Hogerhuis, en de Gemeentens aldaar ontboden hebbende, gaf zyne Majesteit desselfs Koninglyke toestemming op eenige gereed leggende Bills. Vervolgens besloot zyne Majesteit de tegenwoordige Zitting met de volgende

AANSPRAAK VAN DEN TROON.

Mylords en Edellieden.

De vaardigheid met welke Gyl. de zaken, die Ik by de opening van deze zitting Ul. had aanbevolen, behandeld hebt en de naarstigheid met welke gyl. u zelven, op het afdoen van de publyke bezigheden hebt toegelegd, geven My een groot genoegen. De hartlyke genegenheit die Gyl., ten zelven tyd, getoond hebt voor het welvaren van uwe mede onderdanen, door de heilsame Wetten, die 'er ter hunne verligting gemaakt zyn, met opzicht tot den hoogen prys van het Koorn, kan niet anders dan Ul. van hunne allerdankbaarste achting verzekeren.

Ik heb, met betrekking tot de buitenlandsche zaken, Ul. niets nieuws mede te deelen. Het oogschynlyk belang van de verschillende Mogenheden in Europa, en de uitdruklyke verzekeringen, die Ik van dezelven ontfangen heb, laten My geen twyfel over aan hare genegenheit tot bewaring van de algemeene rust. Van Myne zyde, kunt Gyl. ook verzekerd zyn, dat alle maatregelen, welke bestaanbaar zyn met de eer van Myne Kroone, en de rechten Myner onderdanen, standvastig strekken zullen tot bereiking van dat allerheilsaamst oogmerk.

Hee-

Heeren van het Huis der Gemeentens.

Uwe gewilligheit in het toestaan van de noodige onderstanden, en uwe oplettendheit tot gemak van Myne goede onderdanen in de manier van dezelve te verligten, vereisschen mede Myne erkentenissen. Ik zie, met vermaak, dat Gyl. uwe onderwerpen, tot vermindering van de Nationale schuld, hebt kunnen bevorderen, zonder eenige nieuwe belastingen op Myn volk te leggen.

Mylords en Edellieden.

Dewyl de tyd, by de Wet bepaald tot het eindigen van dit Parlement nadert, heb Ik besloten Myne Proclamatie, tot ontbinding van het zelve en beroeping van een nieuw Parlement, uit te vaardigen. Doch Ik kan niet nalaten, alvorens, Ul. Myne dankzegging te betuigen, voor zo vele treflyke bewyzen, als Gyl. My gegeven hebt van Ul. allertoegenegenste aankleven aan Myn Persoon, Familie en Regeringe, van Ul. allergetrouwste aandagt omtrent 's Lands dienst, en van den alleropregtsten yver voor de bewaring van onze uitmuntende Regeringform. Wanneer Ik door den kragtigen onderstand, welke Gyl. My, gedurende den laatsten oorlog, gaaft, in staat gesteld werd, om onder bystand van de Godlyke Voorzienigheit, Myn volk in alle de voordeelen van den vrede te herstellen, zyt Gyl. met gelyken yver en standvastigheit voortgevaren, in het nemen van al zulke maatregelen, die strekken konden tot handhaving van de algemeene rust en veiligheit; welken, gelyk Gyl. wel begreep, op geene andere wyze konden behouden worden dan door het vermogen, het credit en den koophandel van de Natie op eenen onwrikbaren grond te vestigen. Ik houde My verzekerd, dat de ruime onderstanden, die Gyl. van tyd tot tyd ingewilligd, en de wyze schikkingen, die Gyl. omtrent deze gewigtige onderwerpen gemaakt hebt, de allerheilsaamste gevolgen hebben zullen.

Ik twyffel niet of Myn volk, zal in de aanstaande verkiezing van Gemagtigden, My versche bewyzen geven van hunne aankleving aan het waar belang van hun Vaderland, het welk Ik altyd zal houden voor het alleraangenaamste teeken van zyne genegenheit Mywaarts. De welvaart van alle Myne onderdanen is Myn eerste doelwit. Niets heeft my daarom ooit wezentlyker bekommering gebaard, dan te zien, dat sommigen van hun, in eenig gedeelte van Myn gebied, hebben getracht die banden van wettige ondergeschiktheid, zo wezentlyk voor hun aller welvaart, te ontbinden. Doch met zo veel te meer genoegen zie Ik hen thans wederkeeren tot een veel regtmatiger begrip van het geen hun eigen belang, niet minder als hun pligt onwedersprekelyk van hun vordert; en daar boven geeft het My een

vooruitzigt om te blyven regeren onder een volk dat vereenigd en daarom gelukkig is.

Toen de Koning deze *Aanspraak* geëindigd had, zeide de Lord Kancelier op 's Konings bevel:

Mylords en Edellieden.

Het is zyne Majts. Koninglyke wil en welbehagen, dat dit Parlement verschoven worde tot op Donderdag den een-en-dertigsten van deze maand Maart, om dan alhier gehouden te worden; en by gevolg is dit Parlement verschoven tot op Donderdag den een-en-dertigsten dezer maand.

Den 10 deed de Koning een *Proclamatie* tot ontbinding van het Parlement publiceeren; en de volgende dag werden de circulaire Brieven tot de algemeene Verkiezing van een *nieuw Parlement* afgevaardigd, 't welk men verzeekerd in May naastkomende, te zullen vergaderen tot het verkiezen van eenen Spreeker, en tot het passeeren van een of meer Acten, en dat het vervolgens geprorogeerd zal worden tegen den gewoonlyken tyd, om als dan te zitten en zaken te doen. Ondertusschen verwekt de verkiezing van de Representanten van deeze Stad alhier hevige Debatten. De geheele Natie is over deeze Verkiezing in beweeging, en men reekend dat 'er by die gelegenheid ten minsten 500000 Ponden Sterl. door het Gemeen zullen besteed worden.

Door de schikkingen van het voorleden Jaar 1767 gemaakt, was de Nationale Schuld, den 5 January (1768), verminderd *tot een hondert negen-en twintig Millioenen, zeven maal hondert, vier-en twintig duizend, negen honderd zes en dertig* ponden Sterlings, agt Schellingen, *twee en een vierde stuiver*; en dus de Jaarlykse Intresten tot *vier Millioenen, zes maal honderd zes en veertig duizend en zeven-en twintig* Ponden Sterl. *zeven* Schellingen en *vyf* stuivers, zynde diensvolgens de Jaarlykse Intressen meer dan 51 *Millioenen* Hollandsche Guldens.

VRANKRYK. Parys De Koninginne, zedert eenigen tyd zeer onpaslyk zynde, en wel in zo verre dat men uit hoofde van derzelver haghelyke toestand, alle Carnavals vermaaklykheid heeft doen ophouden, zedert merklyk gebeterd en men had groote hoope opgevat tot derzelver gantsche herstel, wanneer men op 't onverwachtst vernam dat haare Majesteit weder ingestort en erger geworden is.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. By hun Hoog Mog. de Hee-

Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, is een Publicatie in dato 2 Maart 1768 afgezonden, waarby het Placcaat van den 29 December 1766 raakende het Verbod op den Invoer van allerley soort van Rundvee, hoedanig genaamd en onder wat pretext het ook zoude mogen weezen, wederom tot den eersten April 1769 geprolongeerd word.

Desgelyks is by hun Ed. Groot-Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, naar de respective Steden dier Provincie verzonden, een Placaat, behelzende het openstellen van den invoer van 't Rundvee, op denzelven voet als in 't voorleden Jaar, en te zien in ons II. Stuk voor de Maand Maart 1767, bladz. 99.

Hunne Doorl. Hoogheden de Erfprins van *Saxen-Gotha* en hoogstdesselfs Broeder alhier aangekomen zynde, en van hunne aankomst plechtig kennis gegeven hebbende aan hun Hoog-Mogende, zyn door den Baron *van Wassenaar*, Heer van beide de Catwyken en 't Zand, presideerende ter Vergadering van hoogstgem. Heeren Staten wegens Holland, verzeld van zes Bodens van Staat, in hun Logement, de Marschalk van Turenne over derzelver arrivement gefeliciteert.

Men ziet hier een brief van *Cagliary*, hoofdstad van Sardinie, met bericht, dat het Escader van deezen Staat van 4 Oorlogschepen en een Koopvaarder, met de Presenten van *Algiers*, zonder dezelve ontscheept te hebben, was vertrokken, en dat de Algeryners den Oorlog aan de Hollanders verklaard hadden; edoch men heeft daarvan alhier noch geen direct bericht, zulks deze tyding als een bloot gerucht werd aangemerkt.

Den 17 Maart (1768) heeft zyne Doorl. Hoogheid, de Heer Prins Erfstadhouder, de Wel Ed. Achtb. Heeren Balliuw en Burgemeesteren deezer Stede prachtig ter Maaltyd onthaald, en aan ieder derzelven een Gouden Gedenkpenning, toepaslyk op zyn Hoogheids voltrokken Huwlyk, met haaren Koningl. Hoogheid Mevrouwe de Princes van Pruissen, vereerd, de volgende dag heeft hoogstgemelde Vorst aan de Heeren Schepenen, Secretarissen en Thesaurier, als mede aan de Vroedschappen deezer Hof-Plaats, gelyk ook aan de Hoofdlieden en Secretaris van de Hof Buurt (waar van zyn Hoogheid Deken is) door den Heer Auditeur Brand, als Secretaris van de Hof-Commissie, een dierge-

lyken Gouden Gedenkpenning doen ter hand ftellen. De volgende dag zynde den 19den voordemiddag waren, op begeerte van zyne Hoogheid, de Heeren Officieren van de Haagfche Schuttery op denzelven Doelen by den anderen, en ontfingen, uit naam van Hooggemelde zyne Hoogheid, door voornoemden Heer Brand, mede ieder een zodanigen Zilveren Gedenkpenning; en daags daar aan werd dezelve op gelyke wyze aan ieder Schutter van 's Hage uitgedeeld.

Op de Voorzyde van den gemelden Penning ziet men de *Borftbeelden* van hunne Doorluchtige en Koninglyke *Hoogheden*, met het bygevoegde randfchrift.

WILHELM. V. AURIAC. ET FREDER. SOPHIA. WILHELM. PRUSSIACA.

Dat is:

Willem de vyfde, Prins van Orange, en Frederica Sophia Wilhelmina, Princes van Pruiffen.

Op de Tegenzyde ziet men, in een fchoon Landfchap van Bloemen en Vruchten, een Godsdienftig *Altaar*, met een brandend Vuur, kenbaar aan zyne Graveerfels en Ornamenten; aan de eene zyde ruft daar tegen het *Roer van Staat* en *de Staf van Commando*; en aan de andere kant het Schild van *Minerva*, kenlyk wegens het hoofd van *Medufa* daar op gegraveerd, als teekekenen, zo wel van het hoog gezag in Staats-en Krygszaken, waar mede zyne Doorluchtige Hoogheid is bekleed, en waar in Hoogftdezelve zich reeds met zo veel roem heeft begonnen te kwyten, als van de wysheid, deugd en voorzichtigheid die in hare Koninglyke Hoogheid uitmunten; terwyl men aan den voet van den Altaar, als het gefchikte Zinbeeld van Vruchtbaarheid en overvloed een fchoone *friffe Wynftok* vind, welke met zyn weelige ranken het gemelde Roer, Staf en Schild omflingerd, en als aan den Altaar vaft maakt, tot een Zinneprent, hoe men verwacht, dat door een gewenfchte Vruchtbaarheid van dit hooge Huwlyk de gelukkige Regeering van het Doorluchtig Huis in Wysheid, Deugd en Voorzichtigheid, beftendig en vereeuwigd zal zyn; inmiddels vertonen zich boven den Altaar twee Kindertjes of Engeltjes, welke in de eene hand elkander *twee brandende harten* toebrengen, en daar door de tederfte en door een Hemels vuur ontftoken Huwlyksmin tot elkander te kennen geven, dragende het eene in zyne andere hand *een Krans van Lauwrieren*, ten blyke

vam

van Vrede, Eer en bestendigheid, die over dit Huwlyk door gantsch Nederland gewenscht, gebeden en verwacht word, en het andere eene *Koninglyke Kroon*, ten bewyze van de Hooge geboorte en aanzien van haare Koninglyke Hoogheid, met dit Omschrift:

SPES PATRIÆ, POPULI DELICIÆ.

Dat is:

Gy zyt Doorluchtig Paar de Hoop van 't Vaderland.
In u vind Neêrlands Volk zyn Lust en Vreugd bestand.

En onder aan den Voet vind men deeze woorden:

NUPTIÆ CELEBRATÆ BEROLINI IV OCTO. M. DCC. LXVII.

Dat is:

Dit Hoogs Huwelyk is Ingezegend en gevierd binnen Berlyn den 4den van Wynmaand 1767.

Men ziet hier een Brief door den *Koning van Pruissen* aan *de Keizerinne van Rusland* geschreven, en door den Graaf van Solms Minister van dien Vorst, aan den Graaf *Panin* toegezonden, by gelegenheid van het Plan van het nieuw *Wetboek*, op bevel van hare Rus-Keizerlyke Majesteit, aan dien Minister, voor den Koning zyn Meester behandigd.

De Brief van den Graaf *van Solms*, aan den Graaf *Panin*, ten geleide van dien zyner Pruissische Majesteit aan de Keizerinne, is van den volgenden inhoud:

Ik heb my gehaast, om aan uwe Excellentie den Brief af te vaardigen, welke de Koning myn Meester de eere heeft van aan hare Keizerlyke Majesteit tot antwoord te zenden, op dien dewelke haare Majesteit gezonden heeft by desselfs bericht omtrent het formeeren van een nieuw *Wetboek* in *Rusland*, my gebiedende dezelve te doen presenteeren aan haare Keizerlyke Majesteit. By dit bevel heeft de Koning met zyn eigen hand aan my geschreven: *Ik heb met verwondering het Werk der Keizerinne gelezen. Ik heb 'er niet van willen zeggen het geen ik 'er van denk, om dat zy my niet zou konnen verdenken van vlyery, doch ik kan u met allen ernst zeggen, dat het een manlyk en bondig werk is, waardig aan een groot Man. De Historien melden dat* Semiramis *het bevel over een Leger voerde; De Koninginne* Elisabeth *werd als een Staatkundige aangemerkt;* de Keizerin-Koningin, *toonde eene ongemeene standvastigheid by haare komst tot de Regeering; edoch tot heden toe heeft men geen Vrouw gezien die een Wetgeefster was: die eere was voor* de Keizerin van Rusland *bewaard, welke ze verdiend.*

De Brief van den Koning luid aldus:

Ma-

Mevrouw, myne Zuster!

Ik begin met uwe Keizerlyke Majesteit dank te betuigen voor de gunst die zy my beweezen heeft, met my haar Werk over de *Wetten* mede te deelen. Sta my toe te zeggen dat dit een stuk is 't geen weinig voorbeelden in de Wereld heeft. Ik durf zeggen *Mevrouw*, dat uwe Majesteit de eerste Keizerin is, die zulke geschenken doed als Ik ontfangen heb. De oude Grieken, die alle kenners van verdiensten waren, vergoodden groote Mannen, en gaven de eerste plaats aan de Wetgevers, die zy oordeelden de waare Weldoeners van het menschlyk geslacht te zyn. Zy zouden uwe Majesteits tusschen *Lycurgus* en *Solon* geplaatst hebben. Ik heb begonnen, *Mevrouw*, het keurlyke werk, het welke Gy opgesteld hebt, te lezen, en om my voor alle vooroordeel te beveilligen, heb ik het zelve aangemerkt als of het van een vreemde hand gekomen was. Ik moet bekennen *Mevrouw*, dat Ik opgetogen ben geweest, niet alleen wegens het grondbeginzel van menschlykheid en zachtheid, 't geen in deeze Wetten doorstraald, maar ook wegens de juiste orde, de aaneenschakeling van denkbeelden, de groote klaarheid en naauwkeurigheid, die in dit werk gevonden worden, en de uitgebreide kundigheden die 'er vooral door verspreid zyn. Ik heb, My zelf in plaats gesteld, en terstond begrepen, dat ieder Land iets byzonders heeft, het welk van den Wetgever vorderd, dat hy zich schikke na de gesteldheid zyner Natie, even gelyk de Hovenier zich schikt na de aart van zyn land. Daar zyn oogmerken, die uwe Keizerlyke Majesteit zich vergenoegd heeft niet alleen aan te wyzen en waar omtrent haare Voorzichtigheid haar belet heeft te blyven staan. Eindelyk, *Mevrouw*, schoon ik in de grond niet kenne den aart van die talryke Natie over welke Gy zo roemruchtig regeerd, weet ik 'er echter genoeg van om My te overtuigen dat indien zy zich na uwe Wille gedraagd, zy het allergelukkigste Volk van de Wereld zyn zal; en vermits Uwe Keizerl. Majt. begeerig is te weten alles wat ik hier omtrent denke, ben ik gehouden Uwe Keizerl. Majt. vryelyk te zeggen, dat deeze goede Wetten, gemaakt op zulke grondbeginzelen als Gy 'er toe gelegd hebt, niet ander dan Rechtsgeleerden nodig hebben, om dezelve in uwe wyduitgestrekte landen ter uitvoer te brengen, en ik geloof *Mevrouw*, dat 'er na het goed, het welk Gy met deeze Wetgeving gedaan hebt, niets meer dan U te verrichten is, als een Academie op te richten, om lieden voor de Rechtbank bekwaam te maken, het zy tot Richters het zy tot Advocaten. Hoe eenvoudig ook de Wetten zyn, ontstaan 'er moeilyke gevallen, en daar komen verwarde en donkere zaken voor, waar in de Waarheid als uit den grond der zaak moet worden opgedolven, en die Rechters en Advocaten vereisschen welke bedreven zyn om ze te ontwarren. Zie daar, al 't geen Ik Uw Keizerl. Majt.

waarheid zeggen kan, behalven dat dit kostlyke Gedenkstuk van uwe Arbeid en Werkzaamheid, dat Gy aan My toevertrouwd hebt, als een der zeldzaamste stukken in myne Bibliotheek zal bewaard worden. Indien 'er iets is, *Mevrouw*, dat myne verwondering kan vermeerderen, het zal het goed zyn dat Gy aan Uw talryk Volk doen zult. Ontfang met uwe gewoone goedheid de verzeekeringen van de hooge achting met welke ik ben, *Mevrouw, myne Zuster*, uwe Keizerl. Majs *goede Broeder* en *Bondgenoot*.

FREDERIK.

De Leezer heeft in ons Stuk voor half May, een kunstige afbeelding der plechtige Begravinge, van zyn Exc. den Heer DEDEL, *Ambassadeur van haar Hoog Mog. by de Porte, te verwagten.*

Magistraturen en Amptenaren.

De ingekooren en vervolgens door zyne Doorl. Hoogheid, den Heer Prins Erfstadhouder, geapprobeerde Wel Ed. Gestr. respective Heeren, Mr. *A. J. ter Burgh*, Raadsheer, tot *Burgemeester*, en *R. Emmen*, Admiraliteits Heer, weder in plaatze van den eerstgemelde, tot Raadsheer der Stad *Groningen*, hebben in voorn. qualiteiten den eed afgelegd en in den Raad zitting genomen.

By hun Hoog Mog. zyn de Heeren Baronnen *van Lynden* en *van Harden broek*, Heere van Bergenstein, die in hunne Vergadering wegens Zeeland en Utrecht zitting hebben, benoemd, om als dezelver Commissarissen Decisseurs naar Maastricht te vertrekken.

De Heer Mr. *Isaac van Teylingen*, Oud-Schepen der Stad *Rotterdam*, is door hun Hoog Mog. aangesteld tot *Adjunct-Commis-Generaal* over alle de vereenigde Provincien, in het beneden Kwartier van het Collegie ter Admiraliteit op de Maaze ter voorsz. Stad.

AANMERKELYKE ZAKEN, &c.

Den 13 Maart (1768) overleed te *Haerlem* in den ouderdom van 57 Jaren en 3 Maanden, de Wel Ed. Gr. Acktb. Heer Mr *Justus Witte*, Presideerend Burgemeester, en oudste Raad in de Vroedschap der voorn. Stad, Raad en Rentmeester Generaal van hun Ed. Gr. Mog. Domeinen van Noord Holland, Kennemerland en Bredenrode in 't *Zuider Kwartier*, Rentmeester van de Geestlyke Goederen, en van de Commandery goederen van St. Jan, Meesterknaap van de Houtvestery van Bredenrode enz.

Men verneemd thans van goeder hand, dat het bericht wegens het wegzakken van een gedeelte Dyks by 't Eiland *Schouwen* in ons voorige Stuk bladz. 78. gemeld, van geen zo groot aanbelang is, zynde met geen gevaar vermengd, en in 't minste geene overstrooming van dit Eiland te vreezen.

Te *Sterling* in Schotland is onlangs zeeker Vrouw in den ouderdom van 103 Jaren overleden, zynde ten negende male Weduwe; en te *Ruthven* by Badenoch zeeker *Lachmen M, Gregon*, oud 111. Jaren, 4 maanden en 9 dagen, hebbende tot drie dagen voor zyn dood 't vol gebruik zyner zinnen behouden.

Te *Ildford* in *Chesbire* was thans nog in leven zeekere *Eduard Parker*, en zyne Huisvrouw, wier ouderdom te zamen 218 Jaren uitmaakt, zynde de Man 112 en de Vrouw 106 Jaren oud.

Den 18 Maart is te *Leyden* in den ouderdom van ruim 103 Jaren overleeden zeekere *Debora Verdiskan*; dezelve was aldaar gebooren en zedert

byna

byna 40 Jaren Weduwe geweest van *Andries Wesel*, dewelke 8 Kinderen by haar verwekt heeft, waarvan noch twee Zoonen en twee Dochters in leven zyn: Zy was Grootmoeder van 40 Kinderen, van welk nageslacht noch 36 in wezen zyn: Voorts heeft de gemelde overledene tot aan haar dood toe zonder behulp van stok of kruk konnen gaan, enz.

Te *Groningen* is overleden, de Hoog Wel Geb. Heer *W.* Baron van *In-* en *Knipbuizen*, Heer van Nyenoort, Essum, Aykema enz. Gedeputeerde Staat dier Provintie.

Te *Leeuwaarden* is in een hogen ouderdom overleden, de Heer Baron van *Glinstra*, Luitenant Generaal van de Infanterie, en Chef van het twede Bataillon van het Regiment van den Heer Generaal van Aylva.

In 't Najaar 1767 ontstond tot *Amsterdam* een gerucht, dat de middelste Boog onder der Kooplieden Beurs aldaar inzakte of gescheurd was, 't geen aanleiding gaf tot het besluit in January 1768 genomen, 't zelve te doen onderzoeken, en vervolgens in de Maand February om de Beurs te wederzyden te doen afdammen en van naby te examineeren. Ingevolge van dien werd den 20 der laatstgemelde Maand, door eenige Vuilnis-Schuiten aangebragt de nodige Aarde waarmede een Dam werd gelegd in 't zogenaamde Water by de *Damrak*, en een ander in 't *Rokkin*, waarna men op Maandag den 21 Maart, door twee Molens by de voorsz. Damrak geplaatst, heeft begonnen het Water van tusschen de voorsz. twee Dammen uit te malen, 't welk zo spoedig verricht werd, dat de gehele ruimte onder de Beurs en Vismarkt binnen 4 dagen genoegzaam droog was, en dat men 'er de slyk, enz. uithaalde.

Alzo May-Avond van 1768 komt op *Zaturdag*, zynde der *Joden Sabbath* zo is 't, dat myne Heeren van den Gerechte der Stad *Amsterdam* hebben goedgevonden te ordonneeren, dat de Vierschaar die men op May-Avond-Dag gewoon is te houden, in dit Jaar 1768, in plaatze van op *Zaturdag* zal worden gehouden op *Vrydag den* 29 *April* 1768 belastende een iegelyk, op den zelfden Vrydag, voor de klok van twaalf uuren des Middags, te verhuizen, en de huuren te betalen, even als of het dan May-Avond-Dag ware.

Den 21 Maart overleed te *Hamburg*, in den ouderdom van 76 Jaren, de Heer *Johannes Jacobus Mauritius*, Minister van hun Hoog Mog. by de Neder-Saxische Kreits.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Op Vrydag den 11 Maart (1768) heeft alhier in de Nieuwe Kerk voor de eerste maal gepredikt, de Eerw. Heer *Jan Kopke*, Proponent, over Jes. 53. 4 en 5. *Voorwaar! Hy droeg onze Krankheid, en laadde op zich onze smerten: maar wy hielden Hem voor dien, die geplaagd, en van God geslagen, en gemarteld was: Maar Hy is om onze misdaden gewond, en om onze zonden geslagen: de straf legd op Hem op dat wy vrede zouden hebben; en door zyne Wonden zyn wy genezen.*

Op Vrydag den 18 dito heeft de Eerw. Heer *J. H. Fortmeyer*, Proponent; in de voorsz. Kerk, zyne gaven voor de eerstemaal alhier doen hooren en verklaard, Matth. 20. 28 *Gelyk als des Menschen Zoon niet is gekomen, dat Hy zich zoude laten dienen; Maar dat Hy diene, en gave Zyn leven tot een verlossinge voor veelen.*

Ook heeft de Eerw. Heer *J. Reisig*, Proponent, Zoon van den Heer

Heer *Johannes Gedlieb Reisig*, Ouderling dezer Gemeente, zich alhier ter voorsz. Plaatze voor de eerste maal doen hooren, over de Woorden, Hebr. 9. 14: *Hoe veel te meer, zal het Bloed van Christus, die zich zelven, onbevlekt, door den H. Geest Gode geofferd heeft, onze Geweetens te reinigen van de doode-werken om den levendigen God te dienen.*

AMSTERDAM: *Vacant.*

DORDRECHT. *Vacant.*

EDAM. Ter vervulling der Vacante Leeraars Plaats by deze Gemeente, is by den Eerwaarden Kerkenraad alhier eene nominatie uitgebragt, en zyn daarop gesteld, de Eerwaarde zeer Geleerde Heeren

Johan Wilhelm Feritz, Predikant te *Harlingen.*
Frans Munnikhuizen, ... te *Schiedam.*
Joh. Fredrik Schlosser, ... te *Amersfoort.*

GRONINGEN. Op Zondag den 28 February 1768) is de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Carel Ferdinand Gunther Ritter*, op Vrydag den 22 January laatstleden t'*Amsterdam* tot het H. Predikampt ingezegend (*ziet ons Stuk voor die Maand bladz.* 22) alhier in zynen Dienst bevestigd door den Wel Eerwaarden zeer Geleerden Heer *Jacob Muller*, Leeraar deezer Gemeente, predikende ter dier gelegenheid des Voormiddags over de Woorden van den Proph. Jesaias 58. 1. *Roep luidkeels, schroom niet! verhef uw Stem, als een bazuin; en verkondig aan Myn volk hunne overtreding, en aan Jacobs huis hunne zonden.* Hieruit stelde zyn Eerwaarde voor in 't Hoogduitsch.

Propositie: Wie ein Lehrer seine stimme recht anwenden soll, in unterweisung seiner Gemeine. 1. *Die jenigen, welke er unterweisen soll*; 2. *Was er ihnen Lehren soll.* 3. *Wie solches geschehen soll.*

Waarop de bevestigde Leeraar des Namiddags zyn Intrée Rede deed over Handel. 20. 28. *Hebt dan acht op u zelve, en op de geheele Kudde, onder dewelke de heilige Geest u gesteld heeft tot Bisschoppen, om de Gemeente Gods te weiden, dewelke hy door zyn eigen Bloed verworven heeft*; en daaruit voorstelde: Een volleedig, kort en beknopt onderwys, voor een Evangelisch Leeraar. 1. *Desselfs Verplichting*, en 2. *De beweegredenen tot deeze Verplichting.* Zyn Eerw. nam zyn Inleiding uit 1 Samuel 3. 8. *Ziet hier ben ik; want gy hebt my geroepen enz.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 1 *Maart* 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 1 Maart 1768.
't *Kind* van Christiaan Tuurnout. Z. K.
Woensdag den 2 dito.
't *Kind* van Lodewyk van Schoonhoven. W. K.
't *Kind* van Jean Florentyn Voogt. W. A. K.

Donderdag den 3 dito.
Hendrik van Dregt, *Lydekker.* L. K. H.
Zondag den 6 dito:
Jacobus Hoppenbrouwer. L. K. H.
Maandag den 7 dito.
Cornelis van der Kamp. K. K. H.

Woensdag den 9 dito.

Jan Jacob Muller. L. O. K.
Lambertus Brouwer. N. K.
Fredrik Frendenberg, Mr. *Broodbakker.* L. K. H.
Petronella van Amersvoort, Huisvrouw van Harmen van Buuren. A. K. H.
't *Kind* van Siewert Deugen. L. N. K.
't *Kind* van Johannes Arpman. L. N. K.
't *Kind* van Paulus van den Berg. N. K.

Donderdag den 10 dito.

Frans Geers, Mr. *Chirurgyn.* N. K.
Jan van Heyningen, oudste Zoon van Gerardus van Heyningen, *Leeraar der Doopsgezinde.* N. O. K.
Esther Aagje van den Bempden, Weduwe van Gerard Deutz, *Schepen.* N. K.
't *Kind* van Johannes Och. L. N. K.

Vrydag den 11 dito.

Daniel Lansdouwe. N. Z. K.
't *Kind* van Carel Bogaart. O. O. K.
't *Kind* van Jan Hendrik Smaalen. L. N. K.
't *Kind* van Joost Meyer. N. O. K.

Zaturdag den 12 dito.

Jacobus de Putter. O. K.
Harmanus van Deyl. N. O. K.
Johanna Magtelina de Marez, Weduwe van Adrianus Johannis Elsevier, *in zyn leven Bedienaar des Goddelyken woords alhier.* O. K.
Trintje Overweg, Huisvrouw van Abraham van der Velde. N. K.
Clara Jacoba van Collen. O. K.
Magtelda Lepeltak. O. K.
Maria Strockel. N. K.
't *Kind* van Pieter Axfel. O. K.
't *Kind* van Fredrik Reyne. N. K.
't *Kind* van Johannes van Lutterveld. N. Z. K.

Zondag den 13 dito.

Pieter de Loegher. A. K. H.

Maandag den 14 dito.

Abraham Croock, *Heere van Oostweert, Oud Schepen.* O. K.
Pieter Tornée, *Mr. Chirurgyn.* O. O. K.
Maria Zeep, Weduwe van Jan de Vroom. E. N. K.
't *Kind* van Abraham Hemelop. O. Z. K.
't *Kind* van Joseph Anthony du Coup. W. A. K.

Dingsdag den 15 dito.

Hendrik van Maanen, Mr. *Timmerman.* O. K.
Joseph Martes. N. K.
Abraham van Hoorn. L. K. H.
Anna Maria Konraat, Huisvrouw van Christoffel Munnik. L. O. K.
Anna Eliesabeth de Vries. N. O. K.

Woensdag den 16 dito.

Adriaan Brest. Z. K.
Dirk Bontenakel, Mr. *Wagemaker.* A. K. H.
Maria Alida Aansorgh, Huisvrouw van Jacobus Hendrik Valk. O. Z. K.
't *Kind* van Nicolaas van Heurn. O. Z. K.

Donderdag den 17 dito.

Tryntje Jedelo, Huisvrouw van Gerrit Strootman. L. O. K.
Petronella Dankelman, Huisvrouw van Arnoldus Brinkman. N. K.
Anna Maria Pleugers. L. O. K.
't *Kind* van Harmanus Schored. N. O. K.
't *Kind* van Hendrik Bosdries. N. O. K.
't *Kind* van Abraham Vinkenta. O. Z. K.
't *Kind* van Jean Esai Duyvene. W. A. K.
't *Kind* van Hendrik Tiedeman. L. O. K.
't *Kind* van Lambert Wyk Junior. N. K.
't *Kind* van Benjamin Bothomley. N. K.

Vrydag den 18 dito.

Gerrit Woestenraad, Mr. *Koekebakker.* E. N. K.
Cornelis van Halderen. O. Z. K.
Marie Madelaien Hourdebourg, Weduwe Pierre le Cointe. W. A. K.

Zaturdag den 19 dito.

Aart Dirk Schouten. N. Z. K.
Johannes Fruythof. W. K.
Hendrikje de Goeje, Weduwe van Christoffel Brinkman. N. O. K.
Margrieta Alderkamp, Huisvrouw van Hendrik Stokebrand. E. Y. K.
Eliesabeth Scholte, Huisvrouw van Jan Klingo. L. O. K.
't *Kind* van Jan Pelletie, *Junior.* N. K.

De

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 21 *Maart* 1768. geveyld.

Amsteldyk (*G. Rebel* en *H. van den Berg*, Een Buitenplaats, genaamd *Sonnendaal*, aan den) in den Rondenhoep. *f* 1825, in slag *f* 1, *G. Rebel*.

Amsteldyk (Dezelve, Een Party Wyland, aan den) agter bovengemelde Plaats, groot omtrent 4½ Morgen. *f* 2225, Dezelve.

Bierkaay (*R. Pietersz. Schoonegevel*, *J. P. Giraudet* en *H. Angel*, Twee Huizen en Erven, op de) in de Blaauwlakensteeg. *f* 1300, in slag *f* 100, *B. Stemberg*.

Egelantiersgragt (*C. Roos Carelsz.*, Een Huis, vier Agterhuizen en Erven, op de) Z. Z. by de Scheepjes Dwarsstraat. *f* 3000, in slag *f* 125, *H. van den Berg*.

Egelantiersstraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, in de) N. Z. het 5de bewesten de laatste Dwarsstraat. *f* 1425, *P. de Hoen*.

Grafsteede (*W. Duizenddaalders*, *P. van Winter Junior* en *R. Hageman*, Een) in de Oude Kerk, by het Orgel, derde Laag; No. 31. *f* 190, in slag *f* 10, *R. Hageman*.

Halsteeg (*G. Rebel* en *H. van den Berg*, Een Huis en Erve, in de). *f* 4900, in slag *f* 500. *Jan Tuer*.

Jansstraat (*R. Pietersz. Schoonegevel*, *J. P. Giraudet* en *H Angel*, Een Huis en Erve, in de St.) Oostzyde. *f* 5300, in slag *f* 200, opgehouden.

Lelystraat (*C. Roos Carelsz.*, Een Huis en Erve, in de Nieuwe) N. Z. by de Scheepjes Dwarsstraat. *f* 2075, in slag *f* 350, *G. Ermerlink*.

Obligatie (*G. Rebel* en *H. van den Berg*, Een) op Haerlem op Naam 12 pap. groot *f*. 1203: 6: 10. 99 Pt.

Obligatie (Dezelve, Een) als voren op Naam 12 pap. *f* 900. 1025½ Pt. *L. Kuypen*.

Princengraft (*W. Duizenddaalders*, *P. van Winter Junior* en *R. Hageman*, Een Huis en Erve, op de) op den hoek van de Raamstraat. *f* 6000, in slag *f* 200, verkogt.

Princengraft (Dezelve, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Binnen-Amstel en Weesperstraat. *f* 8200, in slag 1800, verkogt.

Raamstraat (Dezelve, Een Agterhuis en Erve, in de) *f* 2650, in slag *f* 5. *J. P. Giraudet*.

Utrechtschestraat (Dezelve, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Heeren en Keizersgraft. *f* 8300, in slag *f* 450, *J. Kaakenbos*.

Waal (*J. Lafrens*, *A. de Mol van Otterloo* en *A. Westerbaan*, Een Huis en Erve, met een vryen eigen Gang, op de Oude) tusschen de Kraansluis en Binnen-Bantammerstraat. *f* 10350, in slag *f* 200, verkogt.

En deeze volgende den 28 *Maart* 1767. geveyld.

Beursteeg (*J. de Raadt* en *A. van Asperen*, Een Huis en Erve, in de) het 3de benoorden de Kromme Elleboogsteeg. *f* 12000, in slag *f* 400. *Jan Kakenbosch*.

Egelantiers-Dwarsstraat, (*N. Bremer*, *J. Schoonhoven* en *P. Dissel*, Een Huis en Erve, in de tweede) Oostzyde, tusschen de Negelantiersgraft en Straat. *f* 6450, in slag *f* 175. *A. de Boreau*.

Enge Kerk-steeg (*N. Bremer* en *W. Stroband*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, by de Warmoesstraat. *f* 5500, in slag *f* 200. opgehouden.

Keizersgraft (Deselve, Een Pakhuis en Erve, genaamd 't Schuitje, op de) op de hoek van 't Molenpad. *f* 14600, is flag *f* 2400. *Jan Schoonhoven.*
Langestaat (*J. Slebes Hendriksz.*, *C. Twisk*, *J. Smit*, *A. van Ketwich*, en *O. C. Titsing*, Een Stal, Koetshuis en Agterhuis, in de) tusschen de Korsjes en Romolensteeg. *f* 6000, in flag *f* 8, *A. de Barbauson.*
Lauriergraft (*H. Bosch* en *C. A. van den Bosch*, Een Huis, Tuin en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Princengraft en eerste Brug. *f* 10800, in flag *f* 1400. *W. Ebberhorst.*
Nieuwendyk (*J. Slebes Hendriksz.*, *C. Twisk*, *J. Smit*, *A. van Ketwich* en *O. C. Titsing*, Een Huis en Erve, op den) op de hoek van 't Hekelveld. *f* 13300, in flag *f* 1400. *A. de Barbauson.*
Obligatie (*N. Bremer J. Schoonhoven* en *P. Dissel*, Een) op Amsterdam, op Naam 2 Pap. *f* 1000. 105¼ Pt. *J. de Wysman.*
Obligatie (Deselve, Een) Ut Supra 2 Pap. *f* 1000. 105¼ Pt. Deselve.
Princen Eiland (*J. Slebes Hendrikz.*, *C. Twisk*, *J. Smit*, *A. van Ketwich* en *O. C. Titsing*, Een Pakhuis en Erve, genaamd de Eendragt, op 't) by de Galge Brug. *f* 2000, in flag *f* 100. *Jan Smit.*
Princen-Eiland (Deselve, Zeven Lootsen op 't) omtrent het laastgemelde. *f* 5700, in flag *f* 350. opgehouden.
Princengraft (*P. Byl*, Een Huis, Stal, Koetshuis en nog een Huis en Erve, het eerste op de) over de Amstel-Kerk, en de andere daar agter, in de Utrechtse Dwarsstraat. *f* 18850, in flag *f* 50. opgehouden.
Raampoort (*N. Bremer*, *J. Schoonhoven* en *P. Dissel*, Een Tuin, buiten de) op het eerste Steenepad. *f* 560. in flag *f* 60. *P. de Hoen.*
Rockin (*J. Slebes Hendreksz.*, *C. Twisk*, *J. Smit*, *A. van Ketwich* en *O. C. Titsing*, Een Huis en Erve, op het) op de hoek van de St. Pieters-Poort. *f* 7200, in flag *f* 20. verkogt.
Schager-Laan (*A. Kramp*, *N. A. van Hoorn* en *J. H. van Nieuwenhuis*, Een Tuin, genaamd Louissenburg, in de) aan de Wetering. *f* 2000, in flag *f* 100. opgehouden.
Stilsteeg (*A. van Asperen* en *O. C. Titsing*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde. *f* 7100, in flag *f* 250. *O C. Titsing.*
Teertuinen (*J. Slebes Hendriksz.*, *C. Twisk*, *J. Smit*, *A. van Ketwich* en *O. C. Titsing*, Een Pakhuis en Erve, genaamd 't groote Compas, in de) *f* 6600, in flag *f* 1400. *O. C. Titsing.*
Teertuinen (Desselve, Een Pakhuis en Erve, genaamt 't kleine Compas, in de) daar naast. *f* 4450, in flag *f* 700. Dezelve.
Voorburgwal (*J. Slebes Hendriksz.*, *C. Twisk*, *J. Smit*, *A. van Ketwich* en *O. C. Titsing*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op den) naast het Hoekhuis van de Lynbaanssteeg en op de Agterburgwal. *f* 14500. *W. H. Stoopendaal.*
Vygendam (*A. van Asperen* en *O. C. Titsing*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde. *f* 9200, in flag *f* 1500. *P. de Hoen.*
Wetering (*J. Slebes Hendriksz.*, *C. Twisk*, *J. Smit*, *A. van Ketwich* en *O. C. Titsing*, Een Warmoes-Tuin en Huizing, op de) over de Lymmakery. *f* 2450. in flag *f* 200. *J. van Eyk.*

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Scheepen* op *Maandag* den 14 *Maart* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Buys-Schip (*T. Beth Ysbransz.* een Extraordinary Welbezeyld) genaamd de *Alida*,

Alida, Gevoert by Schipper *Adriaan Bakker*, L. 80 voet, W. 20 voet 4 duim, H. 10 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is verdubbelt met een Eeke Huid, en is in 't Jaar 1764. een nieuwe Groote Mast ingeset.) *f* 1900, in slag *f* 300, *Tamme Beth Ysbrandsz.*

Galjoot-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, *D. Tenlye* en *H. Moens*, een Extraordinary Welbezeld) met 3 Masten, genaamd de *St. Antonio de Lixboa*, Gevoert by Capitein *Cent Pieters*, L. 75¾ voet, W. 22 voet 3 duim, H. 11 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1800, in slag *f* 150, *Willem Ris Willemsz.*

En deeze volgende Perceelen op *Maandag* den 21 *Maart* 1768. geveyld.

Fluit-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz*, en *W. Möller*, 1/17 Part in 't) de *Jonge Jappe*, Gevoert by Schipper *Simon van Putten*, Is in 't Jaar 1760. N. U., L. 138 voet, W. 33 voet, H. 15 voet, 't D. 7¼ voet, Legt hier ter Steden en werd verkogt zo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Schipper. *f* 900, in slag *f* 150. opgehouden.

Fluit Schip (Deselve, 1/17 in 't) de *Anthony* en *Fredrik*, Gevoert by Schipper *Aldert Sybrands*, Is in 't Jaar 1760. N. U., L. 124 voet, W. 26 voet, H. 13 voet, 't D. 5 voet, Legt hier ter Steden, en werd verkogt zo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, vaart onder Directie van de Heer *Ige Iges Blom*, à Hindlopen. *f* 600, in slag *f* 90. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve, 1/17 Part in 't) *Castericum*, Gevoert by Schipper *Frans Franssen*, Is in 't Jaar 1757. N. U., L. 129 voet 2 duim, W. 30 voet, H. 14 voet, 't D. 6½ voet. Legt hier ter Steede of in, Texel, gedestineert na St. Ubes, en word verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, vaart onder de Directie van Mevrouwe de Wed. *Hendrik van Castericum en Zoon* à Amsterdam. *f* 400, in slag *f* 60. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve, 1/17 Part in 't) de *Hoop*, Gevoert by Schipper *Lammert Pieters*, Is in 't Jaar 1753. N. U., L. 137½ voet, W. 33 voet 1 duim, H. 14 voet 9 duim, 't D. 7½ voet. Legt hier ter Steden en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder de Directie van de Heer *Gerrit Wiggers*, à Amsterdam. *f* 850, in slag *f* 150. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve 1/17 Part in 't) *Bosch en Hove*, Gevoert by Schipper *Sietje Lammers*, Is in 't Jaar 1765. N. U., L. 138¾ voet, W. 32½ voet, H. 15¼ voet, 't D. 7½ voet. Legt hier ter Steden, en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder de Directie van de Heer *Lammert Annes*, a Hinlopen. *f* 1300, in slag *f* 50. *J. de Flines.*

Fluit-Schip (Deselve 1/17 Part in 't) de *Vrouw Maria*, Gevoert by Schipper *Romke Feikes*, Is in 't Jaar 1764. N. U., L. 100 voet, W. 26 voet, H. 12½ voet, 't D. 4½ voet, Legt hier ter Steden, en werd verkogt met de Gelde by de beurs, de Uitgaande Equipagie is voor Reekening van den Kooper, Vaart onder Directie van de Heer *Anne Jacobs* en *Volkert de Vries*. in Comp. a Amsterdam. *f* 200, in slag *f* 40. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve, 1/17 Part in 't) de *Immagonda*, Gevoert by Schipper *Ijsbrand*

brand Poo, L. 113¾ voet, W. 23 voet 9 duim, H. 12 voet 6 duim, 't D. 4 voet 2½ duim, 't S. 9 voet 2 duim, is van Dantzick tot Livorne gearriveert, werd verkogt zo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Heer *Dirk Kuyper*. *f* 100. opgeh.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Juffrouw Maria*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereedschap, Gevoert by Commandeur *Dirk Cornelisz. Hogerduyn*, Is in 't Jaar 1742. N. U., L. 110½ voet, W. 28 voet 8 duim, H. 12 voet 4 duim, 't D. 6 voet 7 duim, Legt hier ter Steden, is gedestineert na Groenland, werd verkogt zonder de Gelde by de beurs, de Uitgaande Equipagie, en Vertimmering is voor Rekening van den Kooper, Vaart met 6 à 7 Sloepen, onder Directie van de Heer *Nicolaas de Myn*. *f* 125, in slag *f* 25. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) 't *Vertrouwen*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Hans Jacobsz*, Is in 't Jaar 1752. N. U., L. 110 voet, W. 28 voet 6 duim, H. 12½ voet, 't D. 7 voet, is gedestineert na Groenland met 6 à 7 Sloepen, en werd verkogt de Uitgaande Equipagie en Vertimmering voor Rekening van den Kooper, Vaart onder de Directie van de Heer *Frederik de Harder*, a Amsterdam. *f* 275, in slag *f* 18. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Vryheidt*, Gevoert by Schipper *Scholte Hiddis*, Is in 't Jaar 1752. N. U., L. 133½ voet. W. 30 voet 8 duim, H. 14 voet 3 duim, Legt hier ter Steden, werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van Mevrouwe de Wed. *Cornelis van Castricum* en *Zoon*. *f* 375, in slag *f* 16. *V. de Vries*.

Fregat-Schip (*P. Berck*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de Vrouwe *Catharina*, Gevoert by Wylen *Pieter de Leeuw*, Is in 't Jaar 1760. N. U. L. 116½ voet, W. 29 voet 9 duim, H. 14 voet 7 duim, 't V. 6 voet 3½ duim, de B. 5 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 14 Yzere Gotelingen. *f* 16000, in slag *f* 2000. *Thomas de Vogel & Zoon*.

Fregat Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Tsbrandsz.* en *W. Möller*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Vrouw Elisabeth Jacoba*, Gevoert by Capitein *Pieter Steenman*, is in 't Jaar 1765. N. U., L. 105 voet, W. 31 voet, H. 13 voet 5 duim, 't D. 5½ voet, de B. 5½ voet, de S. 5½ voet, Gemonteert met 14 Stukken Kanon. Legt tot Surinamen, werd verkogt met de verdiende Vragt, Vaart onder Directie van de Heer *Mattheus Preber* *f* 1000. in slag *f* 10 *J. Bruin Abrahamsz*.

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Johanna*, Gevoert by Capitein *Willem Alberts*, Is in 't Jaar 1761. N. U. L. 110¼ voet. W. 27 voet 1½ duim H. 13 voet 1 duim, 't D. 5 voet 1½ duim, Gemonteert met 10 Stukken Kanon. Legt hier ter Steden, werd verkogt met de verdiende Vragt zoo 't reilt en zeilt, Vaart onder Directie van de Heeren *Jan* en *Jacob van Laar*. *f* 225, in slag *f* 16. *T. Beth Tsbrandsz*.

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Joannes Bruno en Philip*, Gevoert by Capitein *Hendrik de Vos*, Is in 't Jaar 17.. N. U., L. 113¼ voet, W. 26 voet 8 duim, H. 11 voet 10 duim, 't D. 6 voet, Gemonteert met 8 Stukken Kanon, gedestineert na Cadix, de Uitgaande Equipagie is voor Rekening van den Kooper, Vaart onder Directie van de Heer *Jacobus de Bergh*. *f* 45. in slag *f* 3. Deselve.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Condite als boven. *f* 45, in slag *f* 1. Deselve.

Part

$\frac{2}{64}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 45. Deselve.

$\frac{1}{64}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 45, in slag *f* 1. Deselve.

Galjoot-Schip (Deselve, $\frac{1}{64}$ Part in 't) de *Catharina* en *Maria*, Gevoert by Schipper *Jan Poppes*, Is in 't Jaar 1764. N. U., L. 120 voet, W. 25½ voet, H. 12½ voet, is van Dantzick gearriveert, werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Heer *Pieter Reynders*, a Warde. *f* 150, in slag *f* 10. *R. Paauw.*

Galjoot Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Vreede*, Gevoert by Schipper *Doede Baukes*, Is in 't Jaar 1759. N. U., L. 90¾ voet, W. 22 voet 7½ duim, H. 11 voet 3 duim, Legt tot Marseilje, en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Heeren *Anne Jacobsz* en *Volkert de Vries*. in Comp. *f* 200. in slag *f* 40. opgeh.

Kof-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't de *Michiel Tjelmuyden*., Gevoert by Schipper *Eeuwe Foeckles*, Is in 't Jaar 1759. N. U., L. 89 voet, W. 22½ voet, is van Rochel aan de Stad gearriveert, en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie als boven. *f* 150 opgehouden.

Kof-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Jonge Petronella*, Gevoert by Schipper *Teunis Hendriks*, Is in 't Jaar 1760. N. U., L. 92 voet, W: 23 voet, H. 11½ voet, is van Bourdeaux aan de Stad gearriveert, en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met Verdiende Vrgt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie als boven. *f* 150. opgehovden.

Kof-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Jonge Michel Tromp*, Gevoert by Schipper *Harmen Louwrens Raan*, Is in 't Jaar 1761. N. U., L. 100 voet, W. 23½ voet, H. 11¾ voet, is tot Cadix van hier gearriveert, en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt, en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Heer *S. T. Koopmans*, a Drielst. *f* 200. opgeh.

Kof-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Jonge Tiebbe*, Gevoert by Schipper *Bauke Dirks*, Is in 't Jaar 1748. N. U., L. 88 voet 5 duim, W. 22 voet 5 duim, H. 10 voet, is van Koningsbergen aan de Stad gearriveert, en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Heer *Teltje Tjebbes*, a Terhenne. *f* 150. opgehouden.

Kof-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Erfstadhouder*, Gevoert by Schipper *Jan Abrams*, Is in 't Jaar 1762. N. U., L. 87½ voet, W. 21 voet 4 duim, H. 9 voet 10 duim, is van Riga bevragt na Fecamp, en werd verkogt zoo reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Heer *Fedde Abrams*, a Hindlopen. *f* 125, in slag *f* 20. opgeh.

Kof-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Jonge Reelof*, Gevoert by Schipper *Pieter Mynders*, Is in 't Jaar 1751. N. U., L. 71 voet, W. 20 voet, H 9¾ voet, Legt te Stettyn, is gedestineert na . . . ., en werd verkogt zo 't reilt en zeilt, met verdiende Vragt en Gelde by de beurs, Vaart onder Directie van de Heer *Cornelis Bergh*, a Amsterdam. *f* 20. *T. Beth Ysbrandsz.*

Walvis-Vangers Gereetschap (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) Gevoert by Commandeur *Meyer Melcherse Beth*, is Gedestineert met een Gehuurt Schip, met 6 à 7 Sloepen, na Groenland, werd verkogt met de Uitgaande Equipagie, voor Rekening van den Koper, Vaart onder Directie van de Heer *Cornelis Wetboeren*, à Zaandam. *f* 5. in slag *f* 9. *Weduwe Siewert van Moyzik.*

En

En deze Perceelen, op *Maandag* den 28 *Maart* 1767 geveyld.

Fluit-Schip (*F. Bontekoning*, *S. Aukesz*, *V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *A. Kluft Lamiou* en *A. Noteman*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd 't *Vertrouwen*, Gevoert by Schipper *Jouke Pieterse de Haan*, Is in 't Jaar 1767. N. U., L. 146 voet, W. 35 voet. Alles Amsterdammer voeten. *f* 20200, in slag *f* 800. opgehouden.

Fluit-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de Jonge Juff. *Neletta*, Is in 't Jaar 1751. voor het eerst na Zee gegaan. L. 133½ voet, W. 30 voet 7 duim, Alles Amsterdammer voeten. *f* 8000, in slag *f* 300. *F. Bontekoning*.

Fluit-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Kluft Lamion*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd *De Groot Hertog Paul Petrowitz*, Gevoert by Schipper *Itse Pieters*. Is in 't Jaar 1762. N. U., L. 140½ voet, W. 34 voet 2 duim, Alles Amsterdammer voeten. *f* 6200, in slag *f* 800. opgehouden.

Fregat-Schip (*H. Steenveld* en *H. van den Bergh*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Johanna Margaretha*, Gevoert by Capitein *Jan Selien*, Is in 't Jaar 1757. N. U., L. 88 voet, W. 25 voet 8 duim, Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 8 Ysere Gotelingen, *f* 3000, in slag *f* 500. *H. Moens*.

Galjoot-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 Masten, genaamd de *Vryheid*, Gevoert by Schipper *Broer Tjeerts*, Is in 't Jaar 1764. N. U., L. 100¾ voet, W. 24 voet 6 duim, Alles Amsterdammer voeten. (En is voorzien met een Greene Huit.) Gemonteert met 4 Ysere Gotelingen. 1 Draaystuk. *f* 12800. in slag 900. *J. Coopman Junior*.

Galjoot-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Kluft Lamiou*, Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 Masten, genaamt de *Goede Hoop*, Gevoert by Capt. *Jan Rynders*. Is in 't Jaar 1762. N. U., en is voorzien met een Spyker Huit en Eeke Gang, L. 145 voet, W. 32 voet, Alles Amsterdammer voeten. *f* 6400, in slag *f* 250. *V. de Vries*.

Galjoot-Schip (*P. Croos*, *P. Woestenraad*, en *J. Blok*, Een Extraordinary Welbezeilt 3 Mast) genaamt de *Zwanedrift*, Gevoert by Schipper *Jan Hanje Metz*, Is in 't Jaar 1748. N. U., L. 106 voet, W. 26 voet 9 duim, Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Ysere Gotelingen. *f* 5800, in slag *f* 900. *I. Schut*.

Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Stad Enkhuizen*, Gevoert by Schipper *Riwert Ruerts*, Is in 't Jaar 1759. N. U., L. 103 voet. W. 22 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 6000, in slag *f* 50. Deselve.

Kof-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *A. de Lange*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Zee-Harder*, Gevoert by Schipper *Jelle Poppes*, L. 87½ voet, W. 20 voet 7 duim, Alles Amsterdammer voeten. *f* 2100, in slag *f* 3. *W. Ris Willemsz*.

Kopjagt-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Vryheid*; L. 44 voet W. 12 voet, Alles Amsterdammer voeten. *f* 750, in slag *f* 50. opgehouden.

Smak Schip (Deselve, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Jonge Brommerga*, Gevoert by Schipper *Kuene Japkis*, L. 82½ voet, W. 19 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1600, in slag *f* 5. *M. Gunther*.

Tjalk Schip, By Executie. (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Jonge Eppo*, Gevoert by Schipper *Eppo Fredriks*, L. 71 voet W. 14 voet. Alles Amsterdammer voeten. *f* 700. in slag *f* 9. *V. de Vries*.

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand APRIL 1768.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopelen.* De Sultan voor eenigen tyd onpasslyk geworden zynde, zo baarde dit alhier een algemeene verslagenheid, maar vervolgens hersteld zynde, heeft het Gemeen dieswegens de duidlykste bewyzen van desselfs genegenheid voor dien Vorst doen blyken, door de Vreugde opentlyk daar over betoond. In aanmerking van deeze herstelling heeft ook de Sultan, tot verlichting van verscheide insolvente Debiteuren, welke gevangen zitten, en welker Schulden op meer dan honderd vyftig duizend Leeuwendaalders begroot worden, naar alle de Gevangenhuizen bevel gezonden hen in vryheid te stellen, en bepaald, dat zy aan hunne Crediteuren niet meer dan 25 PCto zullen betalen, welke sommen hy aan hen uit zyn Schatkist geschonken heeft. Ook heeft de Sultan aan alle Ballingen, behalven aan die, welke wegens misbedryven tegen den Staat en tegen het Ministerie in Ballingschap zyn gezonden, vergiffenis verleend, en hen doen te rug ontbieden. Die Vorst is echter op den 19 Febr. (1768) de dag van de *Bairam* niet naar de Mosqué gegaan, uit hoofde der felle koude van dien dag; maar de Vizier, Mufti en verdere Hovelingen aldaar geweest zynde, kwamen, by hunne te rug komst, de Sultan volgens gewoonte, wegens dit Feest complimenteeren, gelyk alle de Buitenlandsche Ministers wegens desselfs herstelling gedaan hebben.

PORTUGAL. Lissabon. Het Schip, gevoerd door Capitein Joaö da Costa, is naar Brazil onder zeil gegaan, en aan Boord van het zelve, vier Gouverneurs naar byzondere Districten. Ook zyn 'er een menigte Manspersoonen, die op de Galeijen gedoemd waren, en een party jonge Meisjes, die om haar Wangedrag in Tuchthuizen waren opgesloten, aan elkanderen ge-

getrouwd, derwaards gezonden, om de wyduitgebreide Landſtreek van Malo-Groſſo te bevolken. De Procurator dezer Hoofd-Stad heeft aan den Cardinaal-Patriarch onder 't Oog gebragt, dat het Verbod van Eijeren en Melk te gebruiken, geduurende de Vaſten, zeer bezwaarlyk was voor de Gemeente: waarom die Kerkvoogd een Mandement aan de Deuren der Kerken heeft doen aanplakken, dat alle Zyne Parochianen Vryheid hadden, om zig van deze Voedzels te moogen bedienen. Voorhenen was door de Bulle der Kruistogt hen dit vergund; doch dewyl die Bul, ſedert drie Jaaren tyds, niet meerder afgekondigd is, moeſt het Volk zig van deze Spyze onthouden, dewyl de Biſſchoppen daar toe geen Verlof wilden geeven, De Aarts-Biſſchop van Evora, heeft het Voorbeeld van den Patriarch van Lisbon opgevolgd.

SPANJE. Madrid. Ingevolge van het verſlag door 's Konings Fiſcalen aan den Raad van Caſtilie den 11 Maart (1768) gedaan, wegens het Pauſlyk *Brevet* tegen het Miniſterie van Parma (*te leezen in onze Mercuur* Maart *laaſtleden Iſte Stuk bladz.* 69) is een *Decreet* aan allen Aarts-Biſſchoppen en Biſſchoppen van dit Koningryk afgezonden, waar in bevolen word, om in 's Konings handen te ſtellen, alle de gedrukte en geſchreven Exemplaren van het bovengemeld *Brevet*, en dat het zelve ook geſchieden moet van alle andere Geſchriften, Brieven en Dépeches van het voorſz. Hof, die in 't vervolg in dit Koningryk komen zouden, en ſtrydig kunnen zyn aan de Koninglyke rechten of aan eenige grondwetten van het Ryk, of zoodanige anderen, die ſtrekken zouden kunnen tot verſtoring van de algemeene ruſt; met verbod van dezelve te drukken of te verſpreiden, en met bevel om dezelven op ſtaande voet aan den Raad te behandigen, op ſtraffe des doods voor Notariſſen en Procureurs, die daar tegen zullen handelen, en minder ſtraffe voor andere perſonen,

Na dat 's Konings Fiſcalen, in het gemelde DECREET, de verkeerde en met voorgaande Bulle ſtrydige handelwyze, hebben aangetoond, drukken zy zich onder anderen dus uit: „ De „ Fiſcalen kunnen niet nalaten aan te merken, dat de Paus zich „ het recht van Souverein aanmatigt over een Wereldlyken „ Staat, gelyk dien van Parma, dewelke door het recht van op- „ volging en overwinning, als mede door de plegtigſte Tracta- „ ten, byzonder door dat van Aken, aan de Koninglyke Fami-

„ lie

„ lie van Parma behoord, en dat dit gedrag alleen, en deze u- „ furpatie aantoonen, met welke onbefcheidenheit en ligtvaar- „ digheit men getracht heeft den yver van zyne Heiligheit voor „ den Godsdienft te verfchalken. — De gantfche inhoud van „ dit *Brevet* doet duidlyk zien de overyling en verraffing, die „ daar in doorftralen; en het valfch gezigtpunt, waar onder de „ Paufiyke Minifters de zaken voorgedragen hebben, om zyne „ Heiligheit tot een ftap te brengen, die niets als ergernis en ge- „ mor in Kerk en Staten kan verwekken; een ftap, die men wel „ verzekerd kan zyn, dat ver af is van de oogmerken van den „ Heiligen Vader, die daar in nooit toegeftemd zoude hebben, „ ware hy beter onderregt geweeft.

„ Ook hebben de Fifcalen verfcheiden goede redenen om te „ gelooven, dat de grond van deze gantfche zaak gelegen zy, in „ den geeft van de Maatfchappy der Jefuiten, en hunne aanhan- „ geren, by het Roomfche Hof, die zich vleyen, door deze „ onbillyke weg, hunne zaak te vermengen, met de pretenfien „ van het zelve Hof, en de uitwerking te beletten van de onver- „ anderlyke maatregelen, die genomen zyn door de fouvereine „ Vorften van het Doorluchtig Huis van Bourbon, om hunne „ Staten te zuiveren van eene Maatfchappy zoo gevaarlyk voor „ de Regeering en de algemeene ruft.

ITALIE. Napels. De Koning heeft 14 Hofdames benoemt, dewelken in dienft zullen ftaan van de Aartsbertogin *Maria Carolina*, zyn Majts. aanftaande Gemalin. Ook heeft zyn Maj. een nieuwe Magiftrature opgerecht, bekleed wordende door drie perfonen, waar van de Prins van *Aliano-Colonna* tot Prefident verklaart is, welker voornaamfte werk zal weezen, zorge te dragen, dat niemand voortaan in 's Konings Staten in een vadzige leedigheid en werkloosheid zyn leeven verflyte, en dus door gebrek aangetaft werde.

Deezer dagen zyn eenige Regimenten Koninglyke Troepen, uit de verfcheidene Bezettingen getrokken zynde, beneevens 200 Granadiers van 't Regiment van Macedonie, op 's Konings bevel opgebroken tot het formeeren van een Campement aan de kant van *Benevento*.

Hier is, voor eenige dagen een groote Opfchudding geweeft, veroorzaakt door een gefchil tusfchen een Regiment Mariniers,

en een Regiment Dragonders, welk zyn begin aldus heeft genomen. Een Soldaat van het Regiment Cavallery van Bourbon, komende uit het Campement van *Matalona*, ontmoette 4 Soldaten van de Marine, die uit hoofde van een oude wrok, welk tusschen hun beider Corps plaats had, den Ruiter beschimpten en beledigden, de Ruiter sloeg de hand aan 't Geweer, en velde twee van zyne vier bespringers neder. De Dader bleef verborgen, dewyl hy zich stil weder naar zyn Cantonnement begaf. De Mariniers dachten, dat de Moorder van hunne Makkers een Dragonder van 't Garnisoen deezer Stad was, en hoonden om die reden alle die van dat Lighaam waren. Dit heeft aanleiding tot veele buitenspoorigheden gegeven; om welke voor te komen zyne Majesteit de beide Regimenten in hunne Casernen in arrest heeft doen zetten, doch kort daar na is het Regiment Dragonders weder ontslagen geworden.

Romen. Tusschen de H. Stoel en de Republiek Venetie is een nieuw verschil ontstaan, ter oorzake van den Griekschen Bisschop, die zich te Venetie bevind, en die door den Paus, als een Ketter word aangemerkt. Zyn H. den hier resideerenden Venetiaanschen Ambassadeur voor weinige dagen tot zich ontboden hebbende, heeft hem te kennen gegeeven *dat hy binnen* 14 *dagen dien aangaande een cathegorisch antwoord zou hebben te geeven, of dat zyn H. anderzins een uitdruklyke Bulle zou doen uitvaardigen, om den gem. Bisschop tot een Ketter te verklaren, en den Latynschen Grieken alle gemeenschap met denzelven te verbieden.* De Ambassadeur echter hernam, *dat ten minsten drie weeken nodig waren, om dat antwoord in te winnen*, waar op hem zulks door den Paus wierd ingewilligd; doch 't is zeer waarschynlyk, dat de Venetianen den Grieken geen moeite zullen willen aandoen, dewyl zy door hunne aanzienlyke Commercie dien Staat veele voordeelen toebrengen.

Aan een andere kant schynt het Pauslyk Ministerie tans eenen veel zachter toon te slaan dan te voren. Men had den Pauslyken Nuntius in Polen gelast, aldaar 't protest van zyn H. te publiceeren teegen de nieuwe reglementen, by de commissie van den laastgem. Ryksdag gemaakt, doch de Paus, vreezende dat een zoodanige gewelddadigheid zich zelven zou vernietigen, heeft gemeent, vervolgens teegen bevel ten deezen opzigte te moeten zenden, en men hoopt, dat het tydig genoeg in Polen zal inkomen. Ook had

had men, gelyk verzeekerd word, een Bulle ontworpen, om zich met ernst aan te kanten teegen alle de schikkingen, door verscheide Souvereinen gemaakt, als strydig teegen de rechten van de Kerke en teegen de geheiligde Canons; doch men verzeekert thans, dat die Bulle niet afgekondigt of ingehouden zal worden, na mate van 't gedrag, 't welk de Infant-Hertog van Parma houden zal ten opzigte van 't Brevet, het geen de Paus teegen zyn Kon. Hoogh. en deszelfs Ministers heeft doen afgaan.

De verschillen midlerwyl tusschen dit Hof en dat van Napels staan noch steeds op een zelven voet, en de Napelsche Troepen groeijen van dag tot dag merklyk aan op onze grenzen.

Parma. Men heeft alhier op bevel van den Infant een Decreet gepubliceert, waar by het Brevet van het Roomsche Hof (*ziet Maart laastleden Iste Stuk bladz.* 69.) word gesupprimeerd, als strydig met de allerwettigste en onveranderlykste Rechten de Souvereiniteit. Ten zelven tyde is 'er een Manifest in 't licht gekomen, waar in zyne Koninglyke Hoogheid, de redenen aan den dag legd, dit hem tot het afvaardigen van die Edicten, welke door het Roomsche Hof gecondemneerd zyn, bewogen hebben.

Florence. De Groot-Hertog onzen Souverein door onpasslykheid, verzeld van braaken, overvallen zynde, was men voor de Kinderziekte beducht, edoch zyne Koninglyke Hoogheid is zedert volkomen daar van hersteld, en heeft den 21 Maart (1768) zyn Zoon den Koningl. Aarts-Hertog-Groot-Prins, met de Ridder-Orde van het gulde Vlies bekleed.

INGERMERLAND. St. Petersburg, De Gedeputeerden, welke het Hof herwaarts van Moscou gevolgd zyn, tot opstelling van een nieuw Wetboek, hebben, onlangs hunne Vergaderingen weder geopend.

De Keizerin, 't Resultaat van den laatsten Poolschen Ryksdag, rakende zo het Tractaat ten behoeve der Dissidenten als de Staats-Constirutien, mede onder Garantie vastgesteld, goedgekeurd hebbende, zyn de Acten dier Garantie en Ratificatie van haare Keizerlyke Majesteit met een Courier naar Warschauw afgezonden.

POOLEN. Warschauw. Den 5 Maart (1768) de dag tot welke de Ryksdag was uitgesteld geworden, (ziet onze voorgaande bladz. 97.) zal altoos merkwaardig zyn in de Geschiedenis,

ver-

vermits dezelve als toen is besloten, en Eenigheid, Gelykheid, Zekerheid, Orde en Gerechtigheid over dit Ryk en aller derzelver Ingezetenen gegrondvest geworden. De Koning, de Ministers en de Generaal-Confederations Marschalken, onderteekenden dien dag alles, en dus wierd het zelve een eeuwig *Tractaat* en onverbreeklyke *Rykswet*; hier na deden de voorsz. Marschalken hunne dankbetuiging, en kwamen, zo als ook de Landboden, alle na hunne rang, by den Koning ter handkus, en deeze begaf zich eindlyk met de Stenden naar de Kerk, om de Misse en het *te Deum*, 't welk door den Bisschop van Cujavien voorgezongen werd, by te woonen.

Zeedert is alhier een Bericht met den druk gemeen gemaakt aangaande alles wat by de laatste zittingen van dien Ryksdag is voorgevallen, waar van wy onzen Leezeren hier by mede deelen een beknopt

UITTREKZEL.

By de zitting van den 27. February laatstl. onderteekenden en bezeegelden de Vorst van Repnin, de Vorst Primaat en de Commissarissen der Republiek een ontwerp, bestaande in 9 Artikelen; te weeten. 1. Dat het Vreedes-Tractaat van 1686 tusschen Rusland en Polen in allen opzigte plegtig zou worden vernieuwt. 2. Dat uit krachte van die vernieuwing derzelver teegenwoordige en wederzydsche Staten in Europa zouden worden gegarandeert. 3. Dat de Rechten en Vryheeden, zoo van 't Koningryk als van de oude Grieksche en Gereformeerde Ingezeetenen, die by verscheide acten door tusschenkomst van de Keizerin van Rusland en van hare Geallieerden en Vrienden gereguleert waren, voor altoos als heilig en onschendbaar zouden worden aangemerkt. 4. Dat eeven 't zelve geschieden zoude ten opzigte van de Acte van Confœderatie rakende de Grondwetten. 5. Dat haar Ruskeizerl. Majt. als formeel en ten eeuwigen dage zoude garandeeren, zoo voor haar zelven als voor haren Troons-Opvolger, 6. Dat in dit alles niet het minste nadeel aan de Tractaten van Carlowitz en Oliva zou worden toegebragt. 7. Dat dienvolgens volkomene veiligheid zou weezen ten opzigte van de Grenzen. 8. Dat daar beneevens volgens de gebruiklykheid tusschen Natien, goede vrienden zynde, de Commercie der Russische en Poolsche Onderdanen tot elkander weederzyds voordeel zoude geschieden; en 9. Dat te reekenen zeedert den dag der onderteekening van het teegenwoordige Reglement, het zelve binnen 2 maanden tyds zou geratificeert worden, en dat de uitwisseling daar

van

van zoude geschieden door middel van twee exemplaren daar van in de Russische en in de Poolsche taalen.

Voorts wierd ten voorschyn gebragt de eerste Acte van het Tractaat, den Dissidenten betreffende, bestaande in de vier volgende afdeelingen; naamlyk. 1. De Roomsch Cath. Godsdienst zal in alle Wetten en andere publieke Actien *de domineerende Godsdienst* genaamt worden. 2. Geen Vorst, by aldien hy den Roomsch Cath. Godsdienst niet in der daad is toegedaan, zal zich als meededinger tot den Troon vermogen aan te bieden, en geen Prinses zal tot Koningin konnen gekroont worden, indien dezelve den gem. Godsdienst niet belyd. 3. Het verlaten van dien Godsdienst tot het omhelzen van eenen anderen, zal een misdaad weezen, strafbaar door een verbanning, die door de werklyk in weezen zynde Gerechtshoven zal worden ter uitvoering gebragt; en 4. Tusschen personen van verschillende Gemeentens zullen geene weederzydsche pretensien gelden ten laste van elkander, dan zeedert den eersten Januari 1717.

Het tweede Artikel, waar by de Confœderatie der Dissidenten wettig en vaderlandslievende verklaart is, behelst 17 afdeelingen; te weeten. 1. Het vernietigen der Statuten van *Jagello* van 1424 en 1439; van een Decreet van *Janus* van 1525, en van de Constitutien van 1717, 1733, 1736, 1764 en 1766, wel verstaande, in zoo verre dezelven den Grieken en Dissidenten nadeelig zyn. 2. De naam van *Dissident*, waar meede men de Protestanten pleeg te benoemen, en de hoedanigheeden, waar door zy en de Grieken, als meede derzelver Kerken en Geestlyken voortaan zullen worden onderscheiden. 3. Welke te voren hunne Kerken en Landeryen waren, en welke vorige Kerklyke en Wereldlyke bezittingen zy reclameeren. 4. Het recht, dat hen word vergunt tot het bouwen van Kerken en Scholen op alle plaatzen, en tot het oeffenen van hunnen Godsdienst, vryelyk en zonder eenige bepaling of bedwang.

5. Het recht der Dissidenten tot het houden van Consistorien, en tot het maken van Reglementen voor hunne Kerken volgens de fondamenteele wetten. 6 De volstrekte onafhanglykheid der Grieken en Dissidenten van alle Roomsch Cath. Consistorien en van 't Kerklyk Gerechtshof van Litthauën. 7. De ontheffing der Grieken en Dissidenten van alle de rechten van den Stool of *Jura Stolæ*, dewelken zy te voren gehouden waren, aan de Roomsch Cath. Geestlykheid te betalen. 8. De onverdeelbre bewaring van het aloude Grieksche Bisdom in Wit-Rusland, en van alle de Kerken, Scholen, Hospitalen en territoiren, tot dat Stift behorende, als meede van alles, waar van die Bisschop gerechtigt is, de restitutie te eisschen.

9. De vryheid, die de Dissidenten genieten, om tot hun eigen gebruik Boekdrukkeryen te mogen hebben. 10, De vergunning aan personen van verschillenden Godsdienst, om Huwelyken onder elkan-

kander aan te gaan, en om hunne kinderen op te brengen in den Godsdienst, het zy van hunnen Vader of van hunne Moeder. 11. Het ontslaan der Dissidenten en Grieken van den hen opgelegden pligt, om de Feestdagen der Roomsche Kerk te vieren. 12 De jurisdictie der Queek en Leerscholen van de Grieken, derzelver ressort, en de verpligting der personen, die daar toe behoren, om gelyklyk de publieke lasten te helpen dragen.

13. Het oprechten van een vermengt Gerechtshof, bestaande in Roomschgezinden, Grieken en Dissidenten, voor 't welk alle de zaken tusschen de Geestlyken en Wereldlyken zullen worden uitgeweezen, zoo ten opzigte van 't recht van Kerken en Vryheid, als met betrekking tot allerlei goederen, stichtingen en pretensien, hoe genaamt. 14. Het *jus Patronatus*, zonder onderscheid van Religie. 15. Het handhaven van allerlei Wereldlyk verklaarde Stichtingen by hunnen teegenwoordigen toestand. 16. De gelykheid tusschen de Griekfche, Dissideerende en Roomsch Cath. Eedellieden omtrent derzelver toelating tot alle emplooijen van de Kroon en tot alle bedieningen by de Gerechtshoven, zonder uitzondering zelfs van de waardigheid van Senateur, van 't indigenaat, en van de graden van Adeldom; en 17. Eenzelve gelykheid tusschen de Burgers en Boeren, volgens hunnen staat.

Het derde Artikel betreft in 't byzonder de grote en kleine Steeden van Poolsch-Pruissen, en vervat 13 afdeelingen, behelzende onder anderen, dat in alle de Steeden en Dorpen der gem. Provintie overëenkomstig met den inhoud van het Tractaat van Oliva de vrye oeffening van den Evangelischen Godsdienst zal plaats vinden; dat de Grieken uit krachte van dat zelve Tractaat meede een diergelyke vryheid zullen genieten; dat niemand van hen daar van zal worden uitgesloten, zelfs niet de geenen, die ter zake van hunnen Godsdienst van hun recht tot de Burgery en tot emplooijen mogten berooft weezen; dat echter de verkiezing tot de emplooijen vry zal blyven, achtervolgens de Stads Privilegien, en zulks onaangezien het decreet van den jare 1724, 't welk de Stad Thorn betreft.

Dat de gem. Stad Thorn een Consistorie voor de Dissidenten zal hebben in de Waiwoodschappen Culm en Mariënburg; dat de Resolutie of het Decreet van 1724 met betrekking tot de Thornsche zaak geheel vernietigd zal worden; dat de Schand-Zuil, ter gedachtenisse van het toen aldaar aangerechte bloedig toneel op de markt geplaatst, weggenomen en beneevens de honende inscriptie aan de Magistraat van Thorn overhandigt zal worden; dat voortaan niet meer aan het in den jare 1724 voorgevallene zal worden gedacht; dat de Dissidenten in die Stad en verder in de Provintie in hunne vorige Rechten zullen herstelt worden.

Dat vermits de Koningen van Polen en de Raad en Magistraat van Thorn het *jus collationis* of 't recht van collatie of beroeping in de

Pa-

Parochie Kerk by beurten pleegen te oeffenen, en de Koningen dit hun recht vervolgens aan de Jesuiten hebben afgestaan, dewelken zich dan ook dat recht in vervolg van tyd gantsch alleen aangematigt hebben, den Jesuiten dat recht jeegenswoordig ontnomen, en de Stadsraad in haar oude recht herstelt word, zoodanig, dat dezelve by voorvallende vacaturen 't *jus collationis* weeder gelyk te voren bezitten zal, en eindlyk dat den Roomschgezinden hunne pretensie of aanspraak op de Hoofdkerk te Dantzig ontzegt word en vernietigt, en dat dezelve dienvolgens ten eeuwige dage niet meer zal gelden.

(Het Vervolg hier na.)

ZWEDEN. Stokholm. De Koning in overweeging neemende de noodzakelykheid, van het vervroegen van den termyn ter weder opening van den Ryksdag, heeft aan den Senaat doen overgeven het volgende

GESCHRIFT.

Verscheide maanden zyn reeds verlopen, dat Ik aan de Senatoren heb te kennen gegeven de noodzaaklykheid, van in overweging te neemen en My hun Advis te zeggen wegens een zaak, die in 't algemeen myne Onderdanen op de gevoeligste wyze, ten opzicht van hun welzyn aangaat. Sedert heb Ik meer dan eens aangehouden, om het Antwoord, dat Ik op dit gewigtig Onderwerp verwachte, te ontfangen. Het gebrek van opheldering en de nodige kundigheid, zyn de redenen geweest, welke My altoos zyn voorgeworpen, om dit Antwoord van dag tot dag uit te stellen. Maar zoodanig is de natuur van zekere zaken, dat het uitstel alleen de beslissing daar van onnut maakt; en het licht, 't welk men zich beloofde te laat verkregen zynde, is niet meer dan een ydele toevlugt. Ik laat het aan de Senatoren over, om in overweging te nemen, of de Zaak waar van heden gehandeld is, niet van den zelfden toestand is. Voor My, Ik ben 'er volkomen van overtuigd, en Ik grondveste myne overtuiging op de menigvuldige Voorstellingen van den Raad der Mynen, van 't Comptoir van 't Yzer, en van verscheide Genoodschappen en gehele Provincien, welke alle gereed zyn om de uiterste verwarring aan te tonen, in welke alle Werken der Yzer Mynen, alle Konsten en Handwerken, zich daaglyks bevinden, en hoe dezelve gedurig vermeerderen. En dewyl ter zelver tyd door menigvuldige Banqueroeten, hoe langer hoe meer het algemeen vertrouwen verzwakt word, zo is het mogelyk, dat het credit, de onderlinge Handel en wandel, en alle soort van bedryven, in het binnenste van 't Ryk op eenmaal zouden kunnen te niet gaan. En daar de gebeurtenissen zo onverwacht, en de gevolgen zo dodelyk zyn; zo geeft de gesteldheid van dezen Staat een altoos zeker middel aan de hand, dat is het by een roepen van de Staten des Ryks. Deze al-

zeen hebben een volkomen magt om het lot van den Staat en deszelfs Onderdanen te beslissen. Zy hebben in 't welzyn van alle Onderdanen van dit Land een wezendlyk belang, waar in myn vaderlyk Hert in waarheid met hun deeld; maar het is niet in myne magt, om zulks zonder hun hulp ter uitvoer te brengen. Ik verlang dan, dat zy zonder uitstel by een geroepen worden; Ik heb hun getrouwen Bystand nodig; dezelve is nooit noodzakelyker voor het handhaven van dezen Staat geweest, dat tegenwoordig. De Raadsheeren zullen zich over dit Voorstel verklaren, volgens de Wetten en de gesteldheid van deze Regering.

DUITSCHLAND. *Weenen.* Den 5 April (1768) namiddags ten half zes uuren begaf zich de Hertog *van Ste Elisabeth* Ambassadeur van den Koning der beide Sicilien, in een prachtige statie naar 't Hof, wierd met de gewone formaliteiten ontfangen en allereerst by den Keizer en vervolgens by de Keizerin Koningin geintroduceerd, aan welke zyne Excellentie de Aartshertogin *Maria Carolina Louisa*, geboren den 13 Augustus 1752, voor den Koning, zyn Meester, ten Huwelyk verzocht. Haare Keizerlyke Majesteit daar in hebbende bewilligd, ontbood haare Koningl. Hoogheid by zich, die, in de Audientie Zaal tredende, een diepe reverentie aan haar Doorl. Moeder maakte, en van Haar haar consent vernam, waar op zy uit handen van den Ambassadeur ontfing een Brief van den Koning, haaren aanstaanden Gemaal, en het Portret van zyne Majesteit, 't geen haar door de Gravin *van Lerchenfeldt*, Grootmeesteres van haar Huis, op de de borst gehangen werd. Den 6. heeft de Aartshertogin Bruid, volgens gebruik, by het Doorl. Huis van Oostenryk in zoortgelyke gevallen in acht wordende genomen, van de erfelyke zo Vaderlyke als Moederlyke Successie plechtig gerenuncieerd. Den 7 zynde de dag tot het Huwelyk bepaald, begaf het Hof zich naar de Kerk der Augustynen, langs de Gaandery, die van het Paleis derwaards leid. De Kerk was ongemeen fraai en zeer prachtig tot deeze plechtigheid verciered. De Staet was by uitstek heerlyk en zeer talryk. De Aartshertogin Bruid was in zilver Laken gekleed, en de voorsz. Grootmeesteres Gravin *van Lerchenfeldt*, droeg de sleep van haar Kleed. De Aartshertog *Ferdinand* representeerde de Koning der beide Sicilien, en de Aartshertogin Bruid plaatste zich op Armstoelen, recht tegen over het groote Altaar. De Trouw-Plechtigheid werd verricht door de Pauslyken Nuncius;

cius, Heer *Visconti*, verzeld door verscheide Bisschoppen en gemyterde Abten. Daar na wierd het *te Deum* gezongen en het Geschut van de Wallen deezer Stad gelost Na deeze plechtigheid had de Napelsche Ambassadeur zyne Afscheids Audientie by hunne Keizerlyke Majesteiten, de nieuwe Koningin ontkleedde zich in een reisgewaad, spyzde des middags met haare Doorl. Vrouw Moeder in 't byzonder, nam afscheid van dezelve en ging ten half vier uuren op reis, zynde haare Majesteit door den Aartshertog Ferdinand, door de groote Apartementen van het Hof, die zeer luisterlyk waren, naar de Koets geleid, waar na haare Majesteit een Staatlyk uitgeleide wierd gedaan, hebbende de Keizer dezelve tot Neustad verzeld.

NEDERLANDEN, *'s Gravenhage*, Den 18 April vertrokken hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, de Prins Erfstadhouder en desselfs Gemalin van hier naar Delfshaven, en aldaar aan boord van een Buitenjagt gegaan zynde vertrokken hoogstdezelve 's namiddags ten 2 uuren, voorby Rotterdam, naar de Oost-Indische Compagnies Werf aldaar, zagen 'er ten 4 uuren het nieuw gebouwde Schip de *Tempel* van de Helling in 't Water loopen, en keerden kort daar op, na een tour door de voornaamste Straten dier Stad te hebben gedaan, naar herwaarts te rug.

Van wegens hoogstgem. zyn Doorl. Hoogheid is de volgende Order aan de respective Regimenten in dienst van deezen Staat afgezonden.

Zyne Doorluchtige Hoogheid, in ervaaring gekomen zynde, dat onder de respective Regimenten in dienst van deezen Staat zich bevinden differente Persoonen, welke te voren, zo onder Hoogstdeszelfs derde Regiment Orange-Nassau, als onder het tweede Regiment van zyne Furstelyke Doorluchtigheid, den Heer Generaal Majoor, Prins van Waldek, geëngageert geweest, en van dezelve Regimenten gedeserteert zyn, ten tyde dat dezelve zich nog in Duitschland in Guarnisoen bevonden, en dat aan de andere kant onder de beide voorsz. Regimenten, verscheide Deserteurs uit andere Regimenten in dienst van deezen Staat, zich insgelyks bevinden, mede ten zelven tyde geëngageert; en gelet, dat de twee gemelde Regimenten thans alhier te lande staan over te komen, en over zulks uit de wederzydsche voorsz. Desertien veele difficulteiten zouden konnen ontstaan; heeft goedgevonden te verklaaren, gelyk Hoogstdezelve verklaart by deezen, dat geene der voorsz Desertien, voor zo verre dezelve voor den 15 April van het loo-

 pende

pende Jaar zouden begaan zyn, tot Misdaat zullen worden geimputeert aan de wederzydsche Deserteurs; welke zich zo onder de beide voorsz. Regimenten, wanneer zy hier te Lande zullen aankomen, als onder de anderen Troepen in dienst van deezen Staat, over en weder, op den voet hier vooren gemeldt, zouden mogen bevinden, maar dat dezelve deswegens werden gepardonneert, gelyk Hoogstdezelve hen pardonneert by deezen; permitteerende hooggemelde zyne Hoogheid over zulks, alle de gemelde Persoonen in de respective Regimenten en Compagnien, onder welke zy zullen mogen gevonden worden, te mogen blyven behouden, met last aan alle Colonels en commandeerende Officieren van de respective Regimenten in dienst van deezen Staat, alle nodige zorge te dragen, dat over en weder werde afgezien van alle reclame, welke ten aanzien van de meergemelde wederzydsche Deserteurs zoude mogen vermeent worden plaats te konnen hebben.

En zal deeze zyne Hoogheids Orde aan alle de gemelde Colonels of commandeerende Officieren der Regimenten in dienst van deezen Staat werden toegezonden, om te strekken tot derzelver naricht, en zich daar na te reguleeren.

Gegeeven in 's Hage, den 11 April 1768 enz.

By gelegenheid dat alhier op den 11 April (1768) op de gemeene Straten een dolle Hond geloopen heeft, waar door veele andere Honden gebeten zyn, heeft het Hof van Holland de volgende dag by Publicatie verboden, eenige Honden op de gemeene Straten te laten loopen; en geboden, de gebetene Honden ten eersten te doden.

By de Heeren Staten van Vriesland is eene vernieuwde Ordonnantie gepubliceerd, tot het beter maken van de Boter-Vaten, en daar toe te gebruiken droog goed Klaphout, zonder Spint en ten einde de Boter in de Vaten beeter geconserveerd blyve, en de peekel daar van niet loopt.

Wyders is door gemelde Heeren Staten, by Placaat gepubliceerd: dat alle 's *Lands-Middelen* van *Contributie* en *Consumtie* die tegenwoordig geheven worden, in het volgende jaar, te weeten van de 1 May 1768 tot den 30 April 1769, op denzelven voet gecontinueerd zullen worden enz.

Utrecht, Voor weinig dagen is alhier van wegens de Heeren Staten deezer Provincie gedaan de volgende

PUBLICATIE.

De *Staten van den Lande van Utrecht*, op de representatien dezen aangaande ter dezer Vergaderinge gedaan, voorgenomen hebbende,

bende, zo veel de omſtandigheden van 's Lands Financien toelaten, de Ingezetenen dezer Provincie in de Laſten, die zy dragen, enige verligting toe te brengen; hebben by proviſie, en in hope, dat de Financien mogen in ſtaat zyn, om by vervolg op meerdere verligting bedacht te zyn, goedgevonden en verſtaan op te heffen en af te ſtellen, zo als opgeheven en afgeſteld word mits dezen, de Verhoging van den Impoſt van 't Dienſtboden-Geld, over de Stad, Steden en Landen van Utrecht, by Publicatie van den 3 May 1747 geintroduceerd, en nader vaſtgeſteld by de Ordonnantie van 't Heren-of Dienſtboden-Geld van den 3 December 1749.

Zullende dienvolgende voortaan worden betaald van ieder der Dienſtboden of Domeſtieken, in het eerſte en twede Artikel van de Ordonnantie van den 3 December 1749 vermeld, in plaats van negen Gulden zes Guldens.

En van de Dienſtboden of Domeſtieken, in de volgende Artikelen 3. 4 en 5 uitgedrukt, de Vingerhoedmakers en Zuikerbakkers mede, onder anderen in het 4 Artikel begrepen, in plaats van 4 Guldens 3 Guldens, in te gaan met primo May dezes jaars 1768.

Blyvende voorts de bovengemelde Ordonnantie op den voornoemden Impoſt, nevens de opgevolgde Ampliatien of Reſolutien ten dien opzichte genomen, alle in volle kracht en vigeur, in zo verre die alhier niet zyn gealtereerd.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendeere, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd naar behoren.

Gedaan t'Utrecht den 23 Maart 1768.

(*Was géparagrapheerd*)

J. H. G. VAN RECHTEREN, Vt.

(Onder ſtond)

Ter Ordonnantie van myne voornoemde Heren de Staten.

(Was getekend) MILAN-VISCONTI.

Amſterdam. Den 15 April (1768) kwam behouden in *Texel* binnen, het Ooſt Indiſch Compagnie-Schip *Weſtvrieſland*, Schipper *Cornelis Pieters*, den 26 December 1767 aan de Kaap de Goede Hoop van Batavia gearriveerd, en den 9 January 1768 weder van daar herwaards geſtevend, als Voorzeilder van de verwagt wordende Vloot der Retour-Schepen, voor het Najaar 1767 en Voorjaar 1768: als direct van Batavia. Voor de *eerſte Bezending*. Voor de Preſidiale Kamer Zeeland, *Duynenburg*, als Commandeur van de Vloot, Kapt. *Jan van Eysden*. Voor deeze kamer, *'t Huis te Byweg*, Schip. Arie Franſz, *Ouder-Amſtel*, Schip. Mart. Pieters Mooy, *'s Comp. Welvaren* Schipper Arent Willemſe, en *Lycocbton* Schipper Jan Baltus Meyer. Voor de Kamer Delft, *Rittbem* Schipper Jacobus de Frein. Voor de Kamer Rotterdam, *Eekker-*

kerkhoft Schipper Bernardus Holleman. Voor de Kamer Hoorn, *Westvriesland* Schipper Cornelis Pieters, als Voorzeilder alreeds in *Texel* binnen. Voor de Kamer Enkhuysen, *Welgelegen* Schipper Josua Hartman. Voor de *Tweede Bezending*. Voor de Kamer Zeeland, de *Burg* Schipper Barend Rust. Voor deze Kamer *Schagen* Schipp....... Tot een *Na Schip*, mede voor deze Kamer, de *Bevenkerker Polder* Schipper ...... Over Ceylon. Voor de Kamer Zeeland, *Noord Beveland* Schipper ...... Voor deze Kamer, *Ruiteveld* Schipper Frans Overzee, *de Vrouw Geertruida* Schipper Michiel Hk. Kerke, en de *Vrouw Petronella Maria* Schipper Laurens Helmstroom. Voor de Kamer Rotterdam, *Schoonzigt* Schipper ...... Over Bengalen. Voor de Kamer Zeeland, *Popkensburg*, Capt. Dirk Wagtels. Voor deze Kamer, de Vrouw *Cornelia Hillegonda* Capitein-Luitenant Cornelis van der Stam. Voor de Kameren Delft en Rotterdam, de *Vrouw Elisabeth* Schipper Jan Moorland. Voor de Kamer Hoorn en Enkhuysen, de *Vrouw Antonetta Coenrardina* Schipper Abraham van Leeuwen. Over China. *Gansenhoeff* Schipper Tys Viereman, *Gynwensch* Schipper Cornelis Kuyper, de *Pallas* Schipper Jacobus Boekhout, en de *Vrouw Margreta Maria* Schipper Arie Arkenbout.

Magistratuuren en Amptenaaren.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Heer Prince Erfstadhouder heeft tot Vice-Admiraal van Holland en Westvriesland benoemd, de Wel Ed. Gestr. Heer *Nicolaas Hooting*, Chef van 's Compagnies Zeemagt in Neêrlands Indiën.

Door den Raad van Staten is de Heer *E. A. Bost de la Calmette*, aangesteld tot tweden Commis van 's Lands Magazynen te Mastricht.

Hun Ed. Gr. Mog. hebben aan derzelver eersten Secretaris de Heer en Mr. *Aris van der Mieden* den tytel van Oud-Secretaris toegestaan en in desselfs plaats aangesteld tot eerste Secretaris van welgem. hunne Ed. Gr. Mog. den Heer tweden Secretaris, de Heer en Mr. *Alexander Hieronimus Royer*, Pensionaris der Stad Brielle.

Den 31 Maart zyn uit een overgeleverde Nominatie door den Prins Erfstadhouder enz. enz. enz. tot Burgemeesteren der Stad *Dordrecht* voor den tyd van 2 Jaren geëligeerd, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Hendrik Onderwater*, Heere van Puttershoek, en M. *François van den Brandeler*.

Door de Ed. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Schepenen der Stad *Middelburg* is tot Raad dier Stad aangesteld, de Heer *Daniel Steven Schorer*, in plaats van den Heer Mr. Paul Hurgronje, thans gecommitteerde Raad wegens de Provincie Zeeland ter Admiraliteit t'Amsterdam.

De Heeren Staten Generaal hebben tot Gouverneur van de Colonie de *Berbice* benoemd, de Wel Ed. Gestr. Heer *Stephan Hendrik de la Sabloniere*, Kapitein Commandant van de Grenadier Compagnie van 't Bataillon van den Luit. Gen. Thierry.

Door

Door hun Ed. Gr. Mog. is, op gedane electie van den Prins Erfstadhouder, tot Raad en Rentmeester Generaal van hoogstderzelver Domeinen van Noordholland, Kennemerland en Brederode, in het Zuider Kwartier, in de plaats van wylen den Heer Justus Witte, aangesteld, de Heer Mr. *Elbert Testart*; als mede tot Ruard en Opperdykgraaf van den Lande van Putten, in plaats van wylen den Heer Mr. Elias van der Hoeven, de Heer Mr. *Dirk Bouwens*.

Hun Hoog Mog. hebben op voorslel van den Prins Erfstadhouder aangesteld tot Generaal Major van de Cavalery, de Prins *Frederik* van *Hessen-Kassel*.

De Achtb. Heeren den Represensant en verdere Bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie, ter Vergadering van XVII. by de presidiale Kamer Zeeland, hebben onder goedvinden van den Prins Erfstadhouder, tot Hoofd van de Militie aan *Cabo de Goede Hoop* aangesteld, de Wel Ed. Gestr. Heer *Hendrik Pasin*.

Den 1 April zyn tot Burgemeesteren der Stad *Hoorn* geëligeerd, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Jean Allard Schagen*; Mr. *Cornelis Christoffel Akerlaken*, Mr. *François de Vicq* en *Floris Abbekerk Tromp*. Voorts zyn uit de ter zelver tyd geformeerde Nominatie door zyn Doorl. Hoogh. den Heere Prince Erfstadhouder enz. enz. enz. tot Schepenen verkoozen, de Ed. Achtb. Heeren *Jacob Groot* Matthysz.; Mr. *Sybrand Schagen*, Mr. *François de Vries*, Mr. *Adolph Bordes Schellinger*, Dr. *Jan Dirxs*, Mr. *Abraham van Straalen* en *Herman Verboren*.

Hun Hoog Mog. hebben de Heer Mr. *Hendrik Hop*, Secretaris van den Ed. Hove van Holland, Zeeland en Westvriesland, in plaats van wylen den Heer Mr. J. J. Mauricius, tot hunnen Minister by de Neder-Saxische Kreits, resideerende te Hamburg, en de Heer Mr. *Johan David Ghyselin le Sage*, Schepen en Raad der Stad Middelburg, tot ontfanger van de Convoyen en Licenten aldaar aangesteld, in plaats van den Heer Mr. Paul Hurgronje welke daar van vrywillig afstand heeft gedaan.

Zyne Doorl. Hoogh. de Heer Prince Erfstadhouder, heeft, uit een overgeleverde Nominatie tot Bewindhebber van de Oost-Indische Maatschappy ter Kamer Zeeland, wegens de Stad *Veere* benoemd, de wel Ed. Gestr. Heer *M. F. Godin*, Schepen en Raad der voorsz. Stad in plaats van wylen desselfs Vader, de Heer Burgemeester C. Godin.

Den 18 April is, op recommandatie van zyne Doorl. Hoogheid, den Prins Erfstadhouder, door de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad *Brielle*, tot Pensionaris aangesteld de Heer Mr. *Guilliam Balthazar Emants*, Advocaat voor de respective Hoven van Justitie in plaats van den Heer Mr. A. H. Royer, thans twede Secretaris van hun Ed. Groot Mog.

Ten voorsz. dage is door de Ed. Achtb. Vroedschap der Stad *Haarlem* tot Raad en Rentmeester der Geestelyke Goederen en der Commandery van St. Jan, aangesteld, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Reinier Floris van Zaanen*, in plaats van wylen den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Justus Witte.

Zyne Doorl. Hoogh. de Prins Erfstadhouder heeft uit een overgeleverde Nominatie tot Burgemeester der Stad *Goes* geëligeerd de Heer Mr. *Laurens Pieter van de Spiegel*, in plaats van den Heer Dr. *Cornelis Lepsse*, dewelke van 't Burgemeester-Ampt vrywillig afstand heeft gedaan.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Van den 1 Febr. 1767 tot den 31 January 1768 zyn te *Venetien* geboren 5024 Kinderen, en overleden 5608 Perzonen.

In den Nacht tusschen den 19 en 20 Maart (1768) heeft eene Visschers Pink het ongeluk gehad, met het daarop zynde Volk, tusschen Noordwyk en Zantvoort, in Zee te vergaan.

Op den Huize *Blankenbemert* is in 't 78ste Jaar zyn's ouderdoms overleden, de hoogwelgeb. Heer *Jan Andries*, Baron *van Sytzama*, Generaal Major van de Infantery enz. enz.

Te *Utrecht* is in den ouderdom van 54 Jaren overleden, de Eerw. Heer *Jean Jacques Rambonnet*, oudste Predikant by de Walsche Gemeente der voorsz. Stad.

Te *Ville francbe* in Vrankryk hoorde men den 9 Maart (1768) 's morgens ten half 10 uuren, terwyl de Lucht helder en het Weer ongemeen Koud was, een vry sterk geraas in de Dampkring, en teffens zag men eene Wolk, zeer verheven en in de gedaante eener Slang, waarvan het uiterste gedeelte in eeene zoort van Globe eindigde. Deeze Wolk sterk voortgedreven naar het Zuiden, daalde tot dicht op den Aardbodem needer, behoudende steeds haaren snellen voortgang, en passeerde kort voorby twee Menschen, welken zy den indruk van een zeer sterken Wind deed gevoelen Op een zeekeren afstand van die menschen geraakte die Wolk in vollen Vlam, met eenen slag, gelyk aan 't geluid van zes achter een volgende Kanon schoten, waar van de twee laatsten zo zwaar niet waren, als de vier eersten, verdwynende vervolgens die Wolk, in eenen zeer dikken rook.

Den 19 Maart is de Hofstede van den Heer *de Bie*, gelegen omtrent *Alkeren* tot de grond toe afgebrand, by welk ongeluk 7 Koebeesten verbrand zyn.

In den Nacht van de voorsz. dag had men te *Koningsbergen* een verschriklyke Storm en Onweer; in het Dorp *Brandenburg*, drie mylen van daar gelegen sloeg de Blixem den Toren in de Brand, welke 4 uuren duurden, en eindelyk door de dikke daarop gevallene Sneeuw geblust werd.

Te *Milaan* is overleden zyn Eminentie de Kardinaal *Grivelli*, waardoor een tiende Kardinaals-Hoed vacant is.

Den 24 Maart heeft *Joseph Salomon*, of *Joseph Hamburger*, eigenhannig overgegeven aan zyn Doorl. Hoogh. de Prins Erfstadhouder een Boek, *de verguldε Penne Joseph* voor de Verjaardag, verciert met Platen en Zinspreuken, en met de Pen geschreven, het welk Hoogstgemelde Vorst met groot genoegen en zeer gracieus ontfing.

Den 31 dito overleed in *'s Hage*, de Hoog Ed. Heer *Christian Fredrik Anthon*, Grave *van Bentink*, Heer van Varel en Kniphausen enz. Hoog Heemraad van Rhynland enz. oud zynde 30 Jaren.

Ten voorsz. dage overleed te *Zierikzee*, in den ouderdom van 74 Jaren de Wel Ed. Gestr. Heer *Daniel de Brauw*, Luitenant-Generaal enz. enz.

Ten voorsz. dage 's avonds ten 11 uuren ontstond brand in de Priory van St. Benedictus te *Parys*, waarby zeven Kost-Dames of verbrand of zeer beschadigd zyn geworden.

In de nacht tusschen den 1 en 2 April is de jongste Zoon van den Wel Ed. Gestr. Heer *Pesters*, zitting hebbende in de Raad van Staat wegens Utrecht, na dat dezelve de Kinderpokjes op de nieuwe Engelsche wyze

ze waren ingeënt, in *'s Hage* overleden.

By de Achtb. Heeren de Reprefentant van zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfftadhouder, en verdere Bewindhebbers der Ooft-Indifche Maatfchappy dezer Landen, ter Vergadering van XVII onlangs in Zeeland gehouden, is befloten, tegen den 16 May (1768) eene Uitdeeling van 20 PrCt. te doen.

Te *Maffiac* in Vrankryk leeft thans noch zeeker *Johan Amoureux*, die den ouderdom van byna 114 Jaren heeft bereikt, zynde geboren den 14 May 1654. zyn eerfte werk is geweeft de Landbouw, daarna heeft hy gediend onder den beroemden Marfchalk van Turenne, en vervolgens zyn affcheid hebbende bekomen, keerde hy weder naar zyn Vaderland en hervatte de Landbouw, welke hy tot heden met veel kloekheid oeffend. Zyn dagelyks voedzel is Soep en weinig Wyn, maar hy rookt fterk Tabak.

Zeeker Heer *Figg* te Londen heeft voor eenigen Jaren een Onfeilbaar Hulpmiddel tegen de beet van dolle Honden ontdekt, beftaande in 't volgende: Zmelt een pond gemeen zout in een mengelen regenwater; wafcht, bet, en knypt het gebeete deel een uur lang daarmede, zonder iets van het vocht te nuttigen, en legt vervolgens eenig droog zout, 12 uuren lang op de wonde. Gemelde *Figg* was zo overtuigd van de Onfeilbaarheid van dit middel, dat hy, om zyne Landgenooten te overreden, aanbood, zich voorbedachtlyk te laten byten, zo als ook zesmaal met gewenfcht fucces, gefchied is.

Op Witte Donderdag verrichte hunne Keizerlyke Majefteiten de Gewoone jaarlykfche voet wafching te *Weenen*. De Keizer verzeld door twee Aarts-Hertogen deed dit aan 12 arme Mannen te zamen 1019 jaren oud; en de Keizerin Koningin aan een gelyk getal oude Vrouwen bereikende te zamen 1011 Jaren.

Den 19 April overleed te *Leyden* in den ouderdom van ruim 66 Jaren, de Ed. Gr. Achtb. Heer *Pieter Clauw*, Raad in de Vroedfchap en Oud-Burgemeefter der voorz. Stad, mitsgaders Directeur van den Levantfchen Handel enz. enz.

Den 22 dito overleed te *Schoonhoven* de Wel Ed Geftr. Heer *Jacob Hoogftadt*, Raad in de Vroedfchap, Oud-Schepen en Electeur dier Stad (oud zynde 70 Jaren en ruim 11 maanden.

De Graaf *de Sade*, zynde een Edelman uit het Graaffchap Avignon, op Paafchdag alleen gaande naar zyn buitenhuis, ontmoete op den weg eene bedelende Vrouw, die hy onder voorwendzel van haar uit medelyden in zyn dienft te zullen neemen, naar het gemelde huis bragt, alwaar hy ze in een Cabinet opgefloten en een bal in den mond geftooken hebbende, handen en voeten bond en vervolgens met een pennemes het lighaam op verfcheide plaatzen openfneed, latende in de wonden een zoort van lak of wafch druipen. Dit verricht hebbende ging hy bedaard zyn wandeling vervolgen, latende het ongelukkig fchepzel in het vertrek opgefloten blyven, doch hy was zo dra niet vertrokken of zy wierp zich uit een venfter, zonder zich merklyk te bezeeren. De inwooners van het Dorp het geval hoorende, zouden den Graaf verfcheurd hebben, indien zy hem hadden konnen vinden. Zyne familie heeft daarop, onder voorwendzel dat hy niet wel by 't hooft is, een bevel verworven om hem in 't Kafteel van Saumur te doen opfluiten, en de Vrouw door eene groote fomme gelds bewogen om van hare klagten tegen hem aftezien. Zedert verteld men, dat hy deeze verregaande wreedheid alleen bedreven heeft, om de proef van zeekere balfem te neemen, die hy, een groot beoeffenaar van

van de Chymie zynde, had uitgevonden, om alle soorten van wonden op staande voet te geneezen; doch anderen verhalen, dat dit Vrouwspersoon hem, voor koppelaaster gediend hebbende, gewichtige redenen van ongenaegen gegeven heeft.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 4 en 18 May (1768) onder Voorzitting van Do. J. Boon.

Op Zondag den 10 April 1768 heeft alhier op het Beroep en ingevolge de Nominatie, (ziet Maart I Stuk blads. 80 gepredikt,) de Eerw. zeer geleerde Heer *Paulus Wasling*, Predikant te *Rotterdam*, en verklaard de opgegeven Text Math. 11. vs. 25. tot 27: *Ter zelver tyd antwoordde Jesus en sprak. Ik pryse u Vader, en Heere des Hemels en der Aarde, dat gy zulks voor den wyzen en verstandigen verborgen hebt; en hebt het den onmondigen geopenbaart. Ja Vader, want het is alzo welbehaaglyk geweest, voor u. Alle dingen zyn my overgegeven van myuen Vader: en niemant kent den Zoon, dan alleen den Vader; en niemant kent den Vader dan alleen de Zoon, en wien 't den Zoon wil openbaren.* Voor werd gezongen de eerste 13 versen uit den 89 Psalm; na gezongen de 2 eerste versen uit het 57 Lied.

Desgelyks heeft zyn Eerw. op Woensdag den 13 dito gepredikt over een vryen Text uit den 17 Ps. vs. 15: *maar ik wil Jehovaas uw aangezigt in geregtigheid, ik wil verzadigt worden wanneer ik ontwaake na uwen beeldt.* Voor werd gezongen het 62 Lied en het 101 Lied; nagezongen het 14. 15. en 16 vers uit het 100 Lied.

Op Zondag den 17 dito heeft op het voorsz. Beroep gepredikt, de Eerw. zeer geleerde Heer *Willem Noordenbeut*, Predikant te *Leiden*, en verklaart de opgegeven Text, uit Handelingen 13 vs. 30 tot 33: *Maar God heeft Hem opgewekt van den dooden: en hy is verscheenen veele dagen lang den geenen die met Hem van Galilea na Jerusalem opgegaan waren; welke zyne getuigen zyn aan het Volk. En wy verkondigen u ook de belofteniss, die tot onze Vaderen geschied Jesus heeft is, dat God dezelve aan ons haren Kinderen vervult heeft, daar in, dat hy opgewekt. Gelyk dan in den tweeden Psalm geschreven staat: Gy zyt myn Zoon, heden heb ik u gewonnen.* Voor werd gezongen den 111 Ps. en 118 Ps: nagezongen het 7de vers uit den 2 Psalm.

Op de volgende Woensdag zynde den 20 dito heeft zyn Eerwaarde gepredikt over een vryen Text uit Hebreen 11 vs. 39 en 40: *Deeze alle hebben door het Geloof getuigenis bekomen, en de belofte niet ontfangen om dat God iet beters voor ons te vooren voorzien heeft, op dat zy zonder ons niet zouden voleind worden.* Voor werd gezongen Ps. 68. nagezongen het 2 en 3 vers uit den 98. Ps.

Op

Op Woensdag den 20 April heeft de Eerw. en zeer Geleerd. Heer *Hermannus van Gartl* zig in 't Eerw. Consistorie, als Rustend Predikant verklaart, hebbende alhier ruim 49 Jaren, en in 't geheel 62 Jaren het Predikampt, met allen onvermoeiden yver en getrouwheid bedient en thans den hogen Ouderdom by de 87 Jaren bereikt, zulks zyn Eerw. de rust wel te gunnen is. Wy erinneren hier by de woorden van den H. Paulus Hebreen 13. vs. 7. *Gedenkt aan uwe Leeraars die u het woord Gods gezegt hebben; ziet hun einde aan* (namentlyk van hun Ampt) *en volgt hun Geloof na.*

Op Donderdag den 21 dito heeft de Eerw. zeer Gel. Heer *Jan Mulder*, den Nieuw beroepen de Eerw. zeer Gel. Heer Do. *Alberti* in de Oude Kerk aan de Gemeente voorgesteld, met een Leerrede uit de Brief aan de Ephesen 4. vs. 11. *En Hy heeft zommige tot Apostelen gezet, maar zommige tot Propheeten, zommige tot Evangelisten, zommige tot Herders en Leeraars*; na welkers afhandeling, waar in zyn Eerw. voornamentlyk betoogde, dat het Leerampt van een Goddelyke instelling was, zyn Eerw. over ging met een welgepaste aanspraak aan den nieuw beroepen Leeraar, als ook aan de Gemeente, welke hy met een gebed besloot. Voor werd gezongen de 122 en 84. Psalm; nagezongen het 8. 9. 10. vs. uit den 115 Psalm.

Op Vrydag den 22 dito heeft de Eerw. en zeer Geleerde Heer *Ericus Fredericus Alberti*, zyne Intreede gehouden in de Nieuwe Kerk uit Ephesen 6. vs. 19. *En voor my; op dat my gegeven worde het woord met een vrymoedig openen doen myn's monds: dat ik mag bekent maken de verborgentheid van 't Evangelium*; zyn Inleiding was, uit 2 Corinth. 2. vs. 16. het laatste gedeelte, *wie is hier toe bekwaam.* Voor werd gezongen de eerste 11 versen uit den 119 Psalm; na gezongen het 3 en 4 vers uit den 132 Psalm.

Den 24 April heeft des Namiddags in de Nieuwe Kerk de Eerw. Heer *Alberti* zyn eerste Ampts-Bedieningen waargenomen, en verklaart uit het gewoone Epistel 1 Petri 2 vs 11. *Lieve Broeders ik vermaan u als Vreemdelingen en Pelgrims, onthoud u van de vleeschlyke Lusten, die tegens de Ziele stryden.*

Alzo door den groten Kerkenraad, tot voordeel voor Kerk en Armen, is goetgevonden, dat voortaan het eene Jaar in de Oude, en het andere Jaar in de Nieuwe Kerk, des nademiddags in plaats der Epistelen de Catechismus zal verklaart worden, en dat des avonds in plaats van den Catechismus over een vrye Text zal gepredikt worden, zo heeft op den 24 April in de Oude Kerk de Eerw. Heer *Willem Reuter* Proponent daar mede een begin gemaakt, en verklaart het 8ste Gebod over de Achterklap.

Ingevolge de voorheen gemelde Nominatie, heeft de Eerw. zeer Gel. Heer *Johan Diederich Deiman*, Predikant te *Utrecht*, den 24 des vonds op het beroep gepredikt over de opgegeven Text uit Joh. 6. vs. 63. *De Geest is 't die levendig maakt, het Vleesch is geen nut. De*

woorden die Ik spreek, *zyn Geest en Leven.* Voorgezongen den eersten en 45 Psalm; nagezongen het 26 vers uit den 119 Psalm.

Op Woensdag den 27 dito heeft zyn Eerw. gepredikt over een vrye Text uit Rom. 3. vs. 28. *Zoo houden Wy 't nu dat de mensch recht-vaardig word, zonder de Werken der Wet*, (alleen) *door het Geloof.* Voorgezongen de 19 en de 103 Ps. twede comp:, nagezongen het 2 en 3 vers uit de 130 Psalm.

Op Woensdag den 13 April (1768) zyn by deeze Gemeente ter Nominatie van Ouderlingen en Diaconen gebragt, de navolgende Heeren, als:

OUDERLINGEN.

Matthys Herfst.	*Willem Roos.*
George Hendrik Siewers.	*Jonas Hoop.*
Hendrik Lodewyk Meyer.	*Johannes Godlieb Reisig.*
Paulus Justus Determeyer Westingh.	*Julius Akker.*
Albertus Jolle Vermeer.	*Olof Jolles.*

DIACONEN.

Anthony Ebeling.	*Christoffel Bormeester.*
Johan Augustus Sultz.	*Hendrik Ogelwigt.*
Johan Christoph. Linsen.	*Christiaan Ernst Wackernagel*, Junior.
Barent Zur Muhlen.	*Leonard Frederik Storp.*
Jacob Pieter Holstyn.	*David Cappelen.*
Bernardus Bonn.	
Coenraad Muyskem.	

Door dien *Hendrik Burgers*, Deurwaarder van de Oude Kerk alhier ter oorzake van lighaams zwakheid bedankt heeft voor deeze plaats, welke hy 45 Jaren bediend heeft, is daar toe aangesteld *Dirk Denker*, Deurwaarder van de Nieuwe Kerk, en aldaar in desselfs plaats *Hendrik Feyns*.

'S GRAVENHAGE: Ter NOMINATIE van *Ouderlingen* en *Diaconen* zyn gesteld:

OUDERLINGEN.	DIACONEN.
Arnoldus Gerritze.	*Adolf Spruit.*
Hermanus Klefke,	*Christiaan Mikke.*
Johan Godfried Heinrici.	*Pieter Heitfeld.*
Johan Cyriacus Hooft.	*Gabriël Berkemeyer.*

En zyn op Paasch-Dingsdag den 5 April 1768. met meerderheid van Stemmen, verkooren tot

OUDERLINGEN.	DIACONEN.
Hermanus Klefke.	*Pieter Heitfeld.*
Johannes Cyriacus Hooft.	*Gabriël Berkemeyer.*

AF-

AFTREEDENDE.

Georg Schoel. | *Johannes Brugman.*
Michaël Clefken. | *Andries Coenraad Hagen.*

IN DIENST BLYVENDE.

Jacob Lodewyk van Breemen. | *Johan Hendrik Trensch.*
Hendrik Brussauw. | *Jan Joost Michels.*

KERK-MEESTEREN.

Justus Fredrik Christophorus Schede.
Johannes Brugman, in plaats van *Augustus Terwesten.* |
en zyn verkoren tot

REGENTEN VAN HET WEESHUIS:

Hermanus Clefken. | *Pieter Heitfeld.*

Als Regenten van het Weeshuis zouden afgetreden hebben:
Marcus Hartingh. | *Andries Coenraad Hagen.*

Doch, op verzoek van de Eerw. allergrootste Vergadering, zullen deeze noch een Jaar in Dienst blyven.

ROTTERDAM. Op Zondag den 10 April heeft de Eerw. Heer *Tilman*, Proponent in *'s Hage*, alhier in de plaats van den Eerw. zeer Gel. Heer *Paulus Wesling*, gepredikt over de woorden Joh. 17. vs. 3. *Maar dit is het eeuwige leven, dat zy u, dat Gy alleen waare God zyt, en dien Gy gezonden hebt, Jesus de Christus, kennen.*

Desgelyks heeft voorsz. Proponent, op Woensdag daar aan volgende, zynde den 13. April voor gemelde Heer *Wesling* gepredikt over Matth. 7. vs. 13. 14. *Gaat in door de enge Poort: want, de Poort is wyd, en de weg is breed, die tot de verdoemenis afleid, en veele zyn 'er, die daar op wandelen. En de Poort is eng, en de weg is smal, die tot het leven leid; en weinig zyn 'er, die hem vinden.*

HAERLEM. Op Paasch-Maandag den 4. April, 's namiddags heeft alhier in de beurt van den Wel Eerw. en zeer geleerden Heer *C. C. H. van der Aa*, gepredikt de Eerw. Heer *Johann Martin Wild*, Propon. Zyn Eerw. verkoos tot zynen Text de voortreffelyke Woorden van Paulus, 2. Tim. 2 vs. 8. *Houd in Gedachtenis Jesus Christus, die opgestaan is van de Dooden.* Waar uit in de Verhandeling zelfs voorgesteld wierd: *De Opstanding van Jesus uit de Dooden, als een allerwaardigst Voorwerp van onze Dankbaarheid*; en hier by gaf zyn Eerw. drieërly te kennen 1.) *dat deeze Opstandig van Jesus waarachtig geschied is.* 2.) *dat zy eene Weldaad is voor de Stervelingen.* 3.) *dat wy alzoo verplicht zyn tot de grootste Dankbaarheid* De Inleiding nam zyn Eerw. uit Sir. 29. vs. 21. 22. *Vergeet de Weldaden van uw Borg niet: want hy heeft zig zelven voor u tot Borg gesteld.* Na het verklaaren van de Text-

woorden

woorden, floot zyn Eerw. met een Toepassing, die niet alleen voor de zeer talryke Vergadering in 't gemeen, maar ook in 't byzonder, voor de Lidmaten, die geduurende deeze H. Dagen Dischgenooten aan Jesus Genaden-Tafel geweest waren, tot groote stichting verstrekte, zoodanig dat onze Gemeente over de blyken van zyn Eerw. grondige Geleerdheid, ernstige dog aangenaame Vrymoedigheid en goede uiterlyke Houding ten vollen vergenoegd was.

Voor wierd gezongen het 47 Lied, en nagezongen het 5. 6. en 7. vers uit het 116. Lied.

DORDRECHT. Op Zondag den 10 April heeft de Eerw. zeer Gel. Heer *Ericus Fredericus Alberti*, tot leedweezen onzer Gemeente, alhier zyn Afscheids-Reden gehouden, predikende over 2 Thess. 3. vs. 16: *Maar Hy, de Heere des Vredes, geve u den vrede altyd, en op allerlei wyze: de Heere zy met u allen.*

EDAM. In onze voorgaande Mercurius staat eene Nominatie van drie Predikanten, als of die ingebragt was door den Eerw. Kerkenraad deezer Gemeente, edoch dezelve ontschuldigd zich deswegens en zegt dat die hen van Amsterdam is toegezonden, en dat zy die niet zullen aanneemen.

AMSTERDAM, DORDRECHT en EDAM *Vacant.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 18 *Maart* 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Vrydag den 18 Maart 1768.

'*t Kind* van Wilke Muller. L. O. K.
'*t Kind* van Dirk Kuyken. L. O. K.

Zondag den 20 dito.

Selia Bergh, Huisvrouw van Jonas Sanders. A. K. H.
Johanna Deetjes, Huisvrouw van Johannes de Ranter. L. K. H.
Johanna Mulders. K. K. H.

Maandag den 21 dito.

Willem Heupers. O. K.
Nicolaas Duerentydt. Z. K.
Anna Margreta Kyser, Huisvrouw van Barent Ellersiek. L. O. K.
'*t Kind* van Albertus Allebé. N. K.
'*t Kind* van Johannes van Assendorp. W. K.

Dingsdag den 22 dito.

Gysbertus van Hogerwoer. O. K.
Dirk Booms. A. K. H.
Anna Raaveld, Weduwe van Jan Demter. O. K.
Catharina Sluytman, Huisvrouw van Hendrik Treurniet. E. Y. K.
Alida van Heek, Huisvrouw van Jan Bernard Smitt. W. K.
'*t Kind* van Pieter de Wolff. O. K.
'*t Kind* van Willem Ledeboer. L. N. K.

Woensdag den 23 dito.

Jan Hopmeyer, *Meesterknegt op de Scheeps Timmer Werf* 't 4 *Hoek*. O. K.
Dominicus de Richemont. W. A. K.
Anna Hellendoorn, Huisvrouw van Willem van Voors. O. K.
Catharina Amelia Schutz. W. K.
'*t Kind* van Philip Voorwerk. L. O. K.
'*t Kind* van de Weduwe Nathan Richard. W. A. K.

Donderdag den 24 dito.

Helena de Vries, laast Weduwe van Pieter Selas. E. Y. K.
Reynoutje Louwrier, Weduwe van Dirk te Nuyl. O. K.
'*t Kind* van Gerard Wansing. O. K.
'*t Kind* van Adrianus Hoos. N. K.
'*t Kind* van Jan Hobrink. Z. K.

Vrydag

Vrydag den 25 dito.
Godert Verbeedt, *Waagdrager in 't Medenblikker Veem.* W. K.
Adriaantje Zeekoet, *bejaarde Dogter.* O. O. K.
Zaturdag den 26 dito.
Wouter Aalders, *Makelaar.* N. K.
Abraham van Waning. N. O. K.
Eldert Struys. N. Z. K.
Gerrit Veldbruggen. W. K.
Tryntje Nieuwenhuis, Weduwe van Dirk Waterman. N. O. K.
Johanna van der Linden, Weduwe van Gerrit Broerssen. N. O. K.
Wyna Jacoba Verhamme, Huisvrouw van Jacobus Verhamme. N. K.
Tryntje Roos, Huisvrouw van Willem Fredrik Ter Horst. E. Y. K.
Gesina van der Wel, Huisvrouw van Hendrik Buys. O. O. K.
't Kind van Willem Schuylenburg. W. K.
Zondag den 27 dito.
Johanna Bergschee, Huisvrouw van Pieter Vleugel. A. K. H.
Maandag den 28 dito.
Joannes de Broen, *Boekverkooper.* N. Z. K.
Jacob van Breda, *Generaal opsigter van de Stads Graaf en Modderwerken.* Z. K.
't *Kind* van Anthony Snoek. N. Z. K.
Dingsdag den 29 dito.
Casper Hendrik Kok. L. O. K.
Hendrikus Boekelman. N. K.
Anna Roelvink, Huisvrouw van Gerrard Bredee. N. O. K.
Engeltje Hendriks Hoop, Huisvrouw van Christiaan Meyboom. L. N. K.
Sara van Gaasbeek, Huisvrouw van Isaak Spierenburgh. N. K.
Alida van der Hoeve, Huisvrouw van Isaak Dekker. L. K. H.
Isabella Aletta Karsseboom. W. K.
't *Kind* van Jan Vis. N. O. K.
't *Kind* van Abraham Cappelhoff. O. Z. K.
't *Kind* van Dirk van der Meulen. N. K.
Woensdag den 30 dito.
Catrina Kramers, Huisvrouw van Marte Gleeske. A. K. H.
Catharina Snyders, Huisvrouw van Rudolff Bossert. L. K. H.
't *Kind* van Gerrit Ryssnyder. N. K.
Donderdag den 31 dito.
Willem Voorman, *Voorsanger in de Nieuwezyds Kapel.* N. Z. K.
Samuel Brantius. N. K.
Jannetje Creynen, Weduwe van Gerrit Dons. O. O. K.
't *Kind* van Lucas van Heeteren. N. Z. K.
't *Kind* van Nicolaas Leuring. W. K.
Vrydag den 1 April. 1768.
Pieter Koster. N. K.
Dirk Kuyper. N. O. K.
Aaltje Kroon, Weduwe van Albert Kats. O. O. K.
't *Kind* van Nicolaas Ketelaar. Z. K.
't *Kind* van Adriaan Westerbaan. Z. K.
't *Kind* van Dirk Glasing. N. Z. K.
Zaturdag den 2 dito.
Hendrik van Greuninge. O. K.
Margaretha Beekman, Weduwe van Harmanus Kool. L. N. K.
Anna Maria van Noortwyk, Weduwe van Jacob Sombart. L. K. H.
Susanna Maria Meyer, Huisvrouw van Gerard Blank. O. K.
Barentje de Graaf, Huisvrouw van N. Kellekes. W. K.
Johanna Verwey, Huisvrouw van Jan Kruseman. L. K. H.
't *Kind* van Johannes Gyprianus. W. A. K.
Maandag den 4 dito.
Abraham Dumareyk. L. K. H.
Anna Swartenbergh, Huisvrouw van Joghem Reghter. L. K. H.
Dingsdag den 5 dito.
Michiel Carstens. N. K.
Gerbert Rebel, *Makelaar.* E. Y. K.
Catharina Andrietta Toutlemonde, Huisvrouw van Fredrik Lodewyk Böhm. Z. K.
Catharina Susanna Straalman, eenige Dogter van wylen Abraham Straalman *de Jonge.* N. K.
't *Kind* van Jan Herman Scheidius. N. Z. K.
Woensdag den 6 dito.
Petrus Schepper. W. K.
Johanna van Schooten, Weduwe van Jo-

Johannes Beekman Z. K.
Anna Prange, Huisvrouw van Berhardus Volkerts. L. O. K.
't *Kind* van Mattys Houtman. N. Z. K.
't *Kind* van Pieter Ligthart. N. O. K.
't *Kind* van Claas Ten Haghuyſen. N. K.
't *Kind* van Bernhardus Volkers. L. O. K.
't *Kind* van Gerard Schuurman. L. N. K.
't *Kind* van Hendrik Waning. L. N. K.

Donderdag den 7 dito.

Jan Kooperſmit. L O. K.
Anna Quelenburgh, Huisvrouw van Mr. Jodocus Daniel van Laren. N. K.
Styntje Roeskers. N. O. K.
't *Kind* van Anthony Snoek. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Vis. N. O. K.
't *Kind* van Barend Baars. N. O. K.
't *Kind* van wylen Fredrik Adolf Strickling. O. Z. K.

Vrydag den 8 dito.

Pieter Fiebes. Z. K.
Nicolaas Boom, Mr. *Sleeper*, N. Z. K.
Michiel Frook. L. O. K.
Dirk der Kinderen de Jonge, jongſte Zoon van Dirk der Kinderen. L. O. K.
Grietje Mulder, Huisvrouw van Hendrik Snyders. Z. K.

Zaturdag den 9 dito.

Harmanus van der Pas, *Grutter*. O. K.
Hendrik Peeper, *out Stuurman van 't Admiraliteyts Binnen Jagt*. O. O. K.
Pieter Quelenburgh. Z K.
Jan Bruyn, Mr. *Broodbakker*. N. Z. K.
Hermina Elfrinck, Weduwe van Gerrit Domna. Z. K.
Anna Brouwer, *Jonge Dogter*. N. O. K.
't *Kind* van Gerardus Chevallier. N. K.
't *Kind* van Andreas l'Heureux. N. Z. K.
't *Kind* van Johannes Gerardus Fauvarg. N. Z. K.
't *Kind* van Cornelis Meyrik. O. K.

Maandag den 11 dito.

Anna Meyerhoff, laatſt Weduwe van Fredrik Beynema. O. K.
Sara Codde, Weduwe van Johannes Tichelhoff. O. Z. K.
Chriſtina Veldbrugge, Weduwe van Gerrit de Cork. N. Z. K.
Maria Catharina Teſſier, Huisvrouw van Claude Broſſard. O. K.
't *Kind* van Jacobus van der Schuur. N. O. K.

Dingsdag den 12 dito.

Anthony van Alphen. N. K.
Hendrik Verhel. E. N. K.
Pieter Ellet. N. Z. K.
Jean Morrellon La Cave. W. K.
Maria Eeke, Weduwe van Carel Sielling. L. O. K.
Agneta de Flines. O. K.

Woensdag den 13 dito.

Hendrik Herſevoort. W. K.

Donderdag den 14 dito.

Joan Caſper Mulder. N. O. K.
Pieter Krit. O. K.
Uranie Chion, Weduwe van Abraham François. W. A. K.
Johanna Hendrika Sluyskens, Huisvrouw van Dirk Weſtrigh. Z. K.
Aaltje Kaaskamer, Huisvrouw van Cornelis Bocx. O. Z. K.
't *Kind* van Lambertus Johannes van Laar. O. K.

Vrydag den 15 dito.

Jan Weſterbaan. N. O. K.
Gerrit Stikker, *bejaarde Jongman*. Z. K.
Margaretha Hagen, Weduwe van Abraham Harmens. O. Z. K.
Willemina van der Linde, Weduwe van Jacobus Moerkercken. N K.
Anna Geertruy Barbiers, Huisvrouw van Jan Fredrik Habert. E. N. K.
Cornelia Coffers, Huisvrouw van Hendrik Sichtermans, *Junior*. N. K.
Geertruy Mulder, Huisvrouw van Jan Willem Negers. O. K.

Zaturdag den 16 dito.

Pieter Bedoe. W. K.
Abraham Muller. N. Z. K.
Jan Opmeer, *Makelaar*. N. O. K.
Hepke van Ooſtrum. N. O. K.
Anna Geſula van der Helſt, Weduwe van Wilhelmus Vonk, *in leven Bedienaar des Goddelyken woords alhier*. O. K.
Elieſabeth Jongeboer, Weduwe van George Gilleſpie. W. K.

Jo-

Johanna Verdog, Weduwe van Hendrik van Harte. N. O. K.
't *Kind* van Isaac Hogenbergh. O. K.
't *Kind* van Roddolph Lowies Crips. W. A. K.
't *Kind* van Johannes Roosekrans. N. O. K.

Maandag. den 18 *dito.*

Jan Smits. O. O. K.
Maria van Limmen, Weduwe van Hendrik van Dyk. N. K.
Geertruy Johanna Pestalozzi, Weduwe van Daniel Camerling. W. K.
Maria Veldhuysen, Huisvrouw van Jan Volkers. O. O. K.
Petronella van der Schoor. N. O. K.
't *Kind* van Jacobus de Haan. W. K.

Dingsdag den 19 *dito.*

Hendrik de Ridder. N. O. K.
Clara Carpfanger. L. N. K.
't *Kind* van Jan Ter Swaak. N. O. K.

Deeze volgende *Obligatien* op *Dingsdag* den 5 *April* 1768.

Obligatien (*J. Steenbergen*, Een) ten Laste van Holland en West-Friesland, ten Comptoire in 's Hage, op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *L. Kuyper.*
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *A. v. Ketwich.*
—— op Naam *f* 2000. 104¾ Pt. Deselve..
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *J. Steenbergen.*
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *A. v. Ketwib.*
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *J. Steenbergen.*
—— op Naam *f* 2000. 104½ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 104½ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 103½ Pt. *A. v. Ketwich.*
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *J. Steenbergen.*
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *P. Dissel.*
—— op Naam *f* 2000 104¼ Pt. *A. v. Ketwich.*
—— op Naam *f* 2000. 104. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. *D. Carull.*
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 104¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 103. *J. Steenbergen.*
—— op Naam *f* 2000. 103. Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 102¾ Pt. *E. W. Rietmeyer.*
—— op Naam *f* 2000. 102¾ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 2000. 102½ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 1000. 102½ Pt. *J. Steenbergen.*
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. *Jan Smit.*
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. *D. G. Römer.*
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. *L. Oververst.*
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. *P. de Hoen.*
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. *G. Jorman.*
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 102½ Pt. *J. Lafrens.*
—— op Naam *f* 1000. 102¾ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 1000. 102¾ Pt. Dezelve.
—— op Naam *f* 1000. 102¾ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 1000. 102¾ P. Deselve.
—— op Naam *f* 1000. 102¾ Pt. Deselve.
—— op Naam *f* 1000. 102¾ Pt. *P. de Hoen.*
Obligatien (*J. Cartens* en *J. Wacbteis*, (Een) ten Lasten van Holland en Westvrieslant, ten Comptoire Amsterdam, op Naam 4 pap. in order *f* 1000. 104¾ Pt. *L. Jacobse.*
—— op Naam 6 pap. in order *f* 1000. 103¾ Pt. Deselve.
—— op Naam 7 pap. in order *f* 1000. 103¾ Pt. Deselve.
—— op Naam 7 pap. in order *f* 1000 103 Pt. Deselve.
—— op Naam 5 pap. in order *f* 1000. 103½ Pt. Deselve.
—— op Naam 6 pap. in order *f* 1000. 103 Pt Deselve.
—— op Naam 6 pap. in order *f* 2000. 102½ Pt. *D. Kaselits.*
—— op Naam 5 pap. in order *f* 2000. 103¾ Pt. *L Jacobse.*
—— opNaam 9 pap. in ordre *f* 500. 103¾ Pt. Deselve.
Losrente (Deselve, Een) ten Comptoire Hoorn op Naam 7 pap. in ordre *f*. 1000. 103. Pt. *A. v. Kerwich.*

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 11 *April* 1768. geveyld.

Agterburgwal (*W. Ebbenhorst*, *P. de Hoen* en *H Moens*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, het tweede benoorden de Bloedstraat. *f* 5800, in slag *f* 900 *P. de Hoen.*
Anthonies Breestraat (*B. van Bellekom*, *C. Twisk*, *W. Strobaud* en *J. van Orsagen*, Een Huis en Erve, op de) voorby de Portugeesche Jooden Kerk. *f* 5100, in slag *f* 1300. *G. de Myn.*
Bloemstraat (*G. Jarman* en *H. H. Helmers*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) zuidzy, het eerste benoosten de tweede Dwarsstraat. *f* 3750, in slag *f* 350. *G. Jarman.*
Brouwersstraat (*P. Slagregen*, Twee Huisen en Erven in de binnen) in de Hoornse Gang. *f* 1750, in slag *f* 50. *P. Grauwenbaan.*
Dykstraat (*J. Schoonhoven* en *H. van den Bergh*, Een Huis en Erve, in de lange) by de Nieuwe Markt. *f* 7050, in slag *f* 1100 *E. Croese.*
Haerlemmer Poort (*G. Jarman*, Een Moolen, buiten de) aan de Hoogendyk. *f* 1950, in slag *f* 50. opgehouden.
Herengraft (*L. Hoop*, *A. van der Glint*, *B. Carul*, *G. Jarman*, *M. Poortermans* en *J. Elders*, Een Huis en Erve, op de) bezuiden de Wolvestraat. *f* 16300, in slag *f* 2200 *P. Croos.*
Keizersgraft (*P. Croos* en *G Rebel*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Brouwersgraft en Princenstraat. *f* 7850, in slag *f* 2000. *C. Hoeneker.*
Keizersgraft (*C. Hoeneker* en *F J. Melissen*, Een Huis en Erve, op de) Z Z. tusschen de Utrechtschestraat en Binnen-Amstel. *f* 17400, in slag *f* 1300. opgehouden.
Lange Houtstraat (*W. Ebbenhorst*, *P. de Hoen* en *H. Moens*, Een Huis en Erve, in de) N. Z. *f* 1200, in slag *f* 60. *P. de Hoen.*

Maar-

Maarſeveen (*J. Rocamora*, *J. Cohen de Lara*, *J. Lafrens* en *I. de J. Mendes*, Een Hofſteede genaamd Marienhoff, bygenaamd het Klokje onder Nieuw) aan den Diependaalſche Dyk. *f* 4200, in ſlag *f* 100. opgehouden.

Mandemakers Steeg (*W. Ebbenborſt*, *P. de Hoen* en *H. Moens*, Een Huis en Erve, in de). *f* 3000. *P. de Hoen*.

Nieuwendam (*J. Siebes Hendriksz*, Een Huis, Tuin en Erve, genaamd Bergluſt, aan 't Weſteinde van) *f* 2700, in ſlag *f* 600, opgehouden.

Overwaalder of Over-Amſtel-Polder (*B. van Bellekom*, *C. Twiks*, *W. Stroband* en *J. van Orſagen*, Een Stuk Weiland, in de) groot 1040 Roeden, *f* 2225, in ſlag *f* 150. *H. Campen*.

Palmſtraat (*W. Ebbenborſt*, *P. de Hoen* en *H. Moens*, Een Huis en Erve, in de) N. Z. daar de Graadboog in den Gevel ſtaat. *f* 4000, in ſlag *f* 300. *P. de Hoen*.

Palmſtraat (Dezelve, Een Huis en Agterhuis in de) Z. Z. by de Brouwersgraft. *f* 1900, in ſlag *f* 200. *G. Jarman*.

Palmſtraat (*P. Slagregen*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) voorby de eerſte Dwarsſtraat. *f* 2000, in ſlag *f* 850. opgehouden.

Plantage (*B. van Bellekom*, *C. Twisk*, *W. Stroband* en *J. van Orſagen*, De Helft in een Opſtal, zynde zes Wooningen op Stads Grond: in de) op den hoek van de Kerklaan en Raapenburgergraft. *f* 1450, in ſlag *f* 150. verkogt.

Prinſen Eiland (*W. Ebbenborſt*, *P. de Hoen* en *H. Moens*, Een Huis en Erve, aan de Noordzyde van 't) beweſten het Pakhuis de Koorendragers Sak *f* 2100, in ſlag *f* 950. *E. de Milde*.

Rockin (*C. Twiks* en *E. T. van Duyn*, Een Huis en Erve op 't) naaſt het Kl. ſtermakers Pand. *f* 7100, in ſlag *f* 50, opgehouden.

Vinkenſtraat (*W. Ebbenborſt*, *P. de Hoen* en *H. Moens*, Een Huis en Erve, in de) Z. Z. het 4de beooſten de Waagenſtraat. *f* 2000, in ſlag *f* 80. *P. de Hoen*.

Watergraafs-meer (*J. van Wamen*, *J. Siebus Hendriksz.*, *I. Bruyn* en *A. de Jongh*, Een Hofſteede, in de) aan de Middelweg, op den hoek van de Molie-Laan. *f* 11600. opgehouden.

En deze *Obligatie* op *Maandag* den 11 *April* 1768. geveild.

Obligatie (*C. Twisk* en *E. T. van Duyn*, Een) ten Laſten van Holland en Weſtvriesland, ten Comptoire Amſterdam, op Naam, met 3 pap. A°. 1746. in order. *f* 1000. 101½ in ſlag	¼ Pt. *G. Scholten*. —— op Naam dito *f* 1000. 101¼ Pt. *D. G. Römer*. —— op Naam dito *f* 2000. 100½ in ſlag ¼ Pt. *W. Ebbenborſt*.

By Executie op Zaturdag den 23 *April* 1768. Verkocht.

Ooſtenburgerſtraat (Een Huis en Erve, ſtaande en gelegen in de groote) tuſſchen de Ooſtenburger Gragt en Dwarsſtraat. *f* 1600. *Jan Sluyman*.

En deze Perceelen op *Maandag* den 25 *April* 1768. geveyld.

Agterburgwal (*G. Rebel*, *H. Planter* en *L. Kuyper*, Een Huis en Erve, op den *N. Z.*) tuſſchen de Wyde en Rozemarynſteeg. *f* 9300, in ſlag *f* 950. *H. Planter*.

Cingel (*P. de Hoen* en *G. Beerman*, Een Huis, twee Agterhuizen en Erven, in een koop op den) by de Oeelvinkſteeg. *f* 7800, in ſlag *f* 1000, *C. Twisk*.

Dykſtraat (*G. Rebel*, *H. Planter* en *L. Kuyper*, Een Huis en Erve, in de Lange). *f* 7000, in ſlag *f* 600. *G. Jarman*.

Franſche Pad (*G. van de Rieſe*, *J. C. de Kaarsgieter*, *N. A. van Hoorn*, *P.*

Dissel, en *I. van Jagen*, Een Huis en Erve, op 't) Z. Z. by de Baangraft. *f* 1800, in slag *f* 100. *G. Jarman*.

Goudsbloemstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) N. Z. by de tweede Dwarsstraat. *f* 3550, in slag *f* 400. *P. A. Strunck*.

Grafstede (*J. Schoonhoven*, Een) gelegen in de Nieuwe Zyds Kapel, No. 428. *f* 300, in slag *f* 50. O. *C. Titsing*.

Haerlemmerdyk (*J. Roos*, *L. Kuyper*. *E. Hostein*, O. *C. Titsing* en *J. van Orsagen Paulusz.*, Een Huis en Erve, op den) 't 2de agter de Korte Prinsegraft. *f* 3550, in slag *f* 600. *A. de Mol van Otterloo*.

Jonkerstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) het 3de van de eerste Dwarsstraat. *f* 1900, in slag *f* 125. *A. Hanenberg*.

Keizersgraft (*C. van Ophoven*, *A. de Mol van Otterloo*, *J. van de Velde*, *P. Veeckens*, *C. Mooy* en *D. Leuveling*, Een Huis en Erve, op de) N. Z. het 5de van de Brouwersgraft. *f* 11100, in slag *f* 400. *J. van de Velde*.

Looijersstraat (*J. Roos*, *L. Kuyper*, *E. Hostein*, O. *C. Titsing* en *J. van Orsagen Paulusz.*, Een Huis en Erve, in de) 't 7 van de Blinde Hoek. *f* 1050, in slag *f* 150. *H. Lauverbek*.

Obligatie (Deselve, Een) ten Compt. Holland in 's Hage, op Naam, groot *f* 1000. 100½ Pt. *W. H. Stoopendaal*.

——— op Naam *f* 400. 101½ Pt. *D. de Haan*.

Oostenburgstraat (*J. Schoonhoven* en *J. van Orsoy*, Een Huis en Erve, in de groote) N. Z. bewesten de tweede Dwarsstraat. *f* 2200. verkogt.

Oostenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de groote) Z. Z. *f* 2225 in slag *f* 100. *W. Ebbenhorst*.

Oostenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de groote) naast het laatstgemelde. *f* 2550, in slag *f* 200. *Van Belkom*.

Oostenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de groote) naast het zo evengemelde. *f* 2525, in slag *f* 150. *W. Ebbenhorst*.

Oostenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de groote) daar de Leepelaar in de Gevel staat. *f* 2125, in slag *f* 50. *I. Schrender Willemsz*.

Oostenburgstraat (Deselve, Een dubbeld ledig Erf, in de Agterstraat agter het laatstgemelde. *f* 825, in slag *f* 6. Verkogt.

Raapenburgstraat (*J. Roos*, *L. Kuyper*, *E. Hostein*, O. *C. Titsing* en *J. van Orsagen Paulusz.*, Een Huis en Erve, in de) over 't eerste Waaygat. *f* 7100, in slag *f* 800. *H. van den Berg*.

Roozeboomsteeg (*N. Bremer*, Twee Huizen in de) tusschen de Kalverstraat en Begynesteeg. *f* 7250, in slag *f* 850. Verkogt.

Rust en Werkspad (*J. Roos*, *L. Kuyper*, *E. Hostein*, O. *C. Titsing*, en *J. van Orsagen Paulusz*, Een Tuin en Huizing op 't) uitkomende op 't Kuiperspad *f* 1525, in slag *f* 50. *H. Campen*.

Rust en Werkspad (Deselve, Een Tuin en Huizing op 't) uitkomende als vooren. *f* 325, in slag *f* 70. *A. Buys*.

Sloterdyker Meer (*J. Lafrens* en *M. Poortermans*, Een Buitenplaats, genaamd Meerendyk, in de) aan den Meerweg. *f* 3450, in slag *f* 600. *Gerrit Jarman*.

Spiegelgraft (*J. Roos*, *L. Kuyper*, *E. Hostein*, O. *C. Titsing* en *J. van Orsagen Paulusz.*, Een Huis en Erve, op den Hoek van de) en tweede Weterings Dwarsstraat. *f* 5100, in slag *f* 100. *B. van Belkom*.

Uilenburg (Deselve, Een Huis en Erve, op) in de Agterstraat over de Gang van de Jooden Kerk. *f* 1425, in slag *f* 125. *L. Kuyper*.

De

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Scheepen* op *Maandag* den 11 *April* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Fluit-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, *M. Gunther Davidsz.* en *A. Kluft Lamion*, Een Extraordinary welbezeilt) genaamt de *Liefde*, Gevoert by Schipper *Jan Harmens de Bok*, Is in 't Jaar 1767. N. U. L. 140½ voet, W. 31 voet, H. 15 voet 5½ duim, 't V. 7. voet. Alles Amsterdammer voeten *f* 18000, in slag *f* 3000 opgehouden.

Koff-Schip (*J. Kwikx*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *M. Gunther Davidsz.*, Een Extraordinary Welbezeylt) met twee Masten, genaamt de Vrouw *Margaretha*, Gevoert by Schipper *Cornelis Teunisse Geest.* L. 94½ voet, W. 24 voet, 5 duim, H. 11 voet, 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. Is in 't Jaar 1764. zwaar Vertimmert, en in 't Jaar 1765. een Nieuw Tuygh in gezet. *f* 2800, in slag *f* 450. *Melloff Rickers.*

Smak-Schip (*D. Tentye*, *N. J. van Baggen* en *J. van Otterlo*, Een Extraordinary Welbezeylt) genaamt de *Johannes* en *Bartholomeus*, Gevoert by Schipper *Johannes Lourens*, L. 86½ voet, W. 20 voet 10 duim. H. 9 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1600, in slag *f* 5. *M. Gunther Davidsz.*

En deeze volgende op *Maandag* den 18 *April* 1768. geveyld.

Fluit-Schip (*L. Groen*, *H. Volkmar* en *A. Kluft Lamion*, Een Extraordinary Welbezeylt) genaamt de *Jonge Jan Jacobus*, Gevoert by Capitein *Jan Swart*, L. 121½ voet, W. 23 voet 3 duim. H. 12 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 3 Yfere Gotelingen, *f* 3400, in slag *f* 10. *Isaac Schut voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*V. de Vries*, $\frac{2}{12}$ Part in 't) de Vrouwe *Anna Clementia*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereedschap, Gevoert by Commandeur *Dirk Kim.* Is in 't Jaar 1761. N. U. L. 104½ voet, W. 28 voet, H. 12 voet 6½ duim, 't D. 6 voet 2 duim, is Gedestineert na Groenland met 6 à 7 Sloepen, werd verkogt met zyn aangebragte Vangst en de Uitgaande Equipagie voor den Kooper. Vaart onder Directie van de Heer *Pieter Engele* en Comp. *f* 375, in slag *f* 16. *Gysbert Egeling.*

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{12}$ Part in 't) de *Wilhelmina Elisabeth*, en deszelfs Walvis-Vangers Gereedschap, Gevoert by Commandeur *Pieter Bandix.* Is in 't Jaer 1753. N. U. L. 111 voet 7 duim, W. 28 voet 7 duim, H. 12 voet, 7 duim, 't D. 7½ voet, is Gedestineerd na Groenland, met 6 à 7 Sloepen, werd Verkogt op Conditie als boven, vaart onder de Directie van de Heer *Fredrik de Harde.* *f* 100, in slag *f* 14. *Th. Swam voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) 't *Vertrouwen*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereedschap, Gevoert by Commandeur *Hans Jacobsz.*, is in 't Jaar 1752 N. U. L. 110 voet, W. 28 voet 6 duim, H. 12½ voet, 't D. 7 voet 1 duim. is Gedestineert na Groenland met 6 à 7 Sloepen, wert Verkogt op Conditie als boven. *f* 100, *Dirk van Eyk.*

Fluit-Schip (Dezelve, $\frac{2}{32}$ Part in 't) de Vrouw *Maria*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereedschap, Gevoert by Commandeur *Fredrik Pieters*, is in 't Jaar 1743. N. U., L. 111 voet 5½ duim, W. 28 voet 9 duim, H. 12 voet 5 duim, 't V. 6 voet 10½ duim, is Gedestineert met 6 à 7 Sloepen na Groenland,

land, en werd Verkogt de Uitgaande Equipagie voor Reekening van den Kooper, Vaart onder de Directie van de Heer *Cornelis Abrahamsz de Veer*. *f* 175, in slag *f* 18. *Henricus Moens voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Castricum*, Gevoert by Schipper *Frans Franse*, is in 't Jaar 1757. N. U., L. 129 voet 2 duim, W. 30 voet, H. 14 voet, 't D. 6 voet 6 duim, is den 6. Maart na St. Ubis gezeilt, werd verkogt vry in Zee, Vaart onder Directie van Mevrouwe de Weduwe *Hendrik Castricum* en *Zoon*. *f* 500, in slag *f* 1. *Gerrit van Santen voor zyn Meester.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven *f* 475, in slag *f* 20. opgeh.

NB. Op dese $\frac{1}{32}$ is verzeekert *f* 800, 1½ Pt. welke premie door den Koper moet gerestitueerd werden.

Fregat-Schip (*H. van Toll*, *J. van Monnem*, *U. van Ketel* en *I. van Jagen*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Jonge Abraham*, Gevoert by Capitein *Matthys Mouw*, (is in 't Jaar 1757. N. U., L. 108¾ voet, W. 31 voet 7 duim, H. 14 voet, 't V 5 voet 5 duim, de B. 5 voet 8 duim, de S. 5 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 14 Ysere Gotelingen. *f* 5900. in slag *f* 150. *T Beth Ysb. voor zyn Meester.*

Fregat-Schip (*C. Boen*, *M. Jansz. Schaap* en *B. Tideman Joannesz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Vriendschap*, Gevoert by Capitein *Jan Pieter Schreuder*, L. 104½ voet, W 27 voet, 6 duim, H. 11 voet 10, 't V. 5 voet 3 duim, de B. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 8 Ysere Gotelingen. *f* 5200, in slag *f* 1000. *Theodoor Hend. van Saanen.*

Fregat of Hekboot Schip (*T. Beth Ysbrandsz* en *A. Goldberg*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Vriesland*, Gevoert by Capitein *Hans Jurijans Luit*, is in 't Jaar 1743. N. U., L, 117 voet, W. 27 voet 7 duim, H. 12 voet 6 duim, 't V. 5 voet 5 duim, de B. 5 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Ysere Gotelingen en 2 Draaystukken. *f* 4400, in slag *f* 30. *Zacharias Sonavent.*

Fregat Schip (*V. de Vries*, *H. Planter* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaam *L'Helvetien*, Gevoert by Capitein *Jacob Verbern*, L. 106 voet, W. 27 voet 4 duim, H. 11 voet 10 duim, 't V. 5 voet, de B. 5 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 12 Ysere Gotelingen. *f* 3700, in slag *f* 9. *R. Hageman voor zyn Meester.*

Fregat - Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Geertruydenberg*, Gevoert by Capitein *Pieter Zeeberg*, is in 't Jaar 1761. N. U., L. 106 voet 2 duim, W. 31 voet 2½ duim, H. 14 voet 2½ duim, 't D. 5 voet 5½ duim, de B. 5 voet 4½ duim, de Schans 6 voet ½ duim, Gemonteert met 10 Stukken Canon, is uit Texel gezeilt na Surinamen 14. October, en verder op alle goede en kwaade tydingen, werd verkogt vry in Zee, Vaart onder Directie van de Heer *Joachim Teyssen*. *f* 575, in slag *f* 10 *Jan Bruyn Abrahamsz.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven *f* 550, in slag *f* 40. opgeh.

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de Vrouwe *Johanna Catharina* en *Magdalena*, Gevoert by Capitein *Fredrik Verwer*, is uit Texel gezeilt na Surinamen 22. November, en verder op alle goede en kwaade tydingen, werd verkogt vry in Zee, Vaart onder de Directie van de Heer *Andries Barendse*. *f* 350, in slag *f* 50 opgehouden.

Fregat Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de, *Jonge Jan*, Gevoert by Capitein *Jan de Groot*, is in 't Jaar 1752. N. U., L. 97 voet, W. 26 voet, H. 12 voet,

voet, 't D. 5 voet, de B. $5\frac{3}{4}$ voet, Gemonteert met 10 Stukken Canon, is van de Reis van Marseille herwaarts vertrokken, werd verkogt met de verdiende Vragt en Gelde by de Beurs, Vaart onder Directie van de Heer *Marcus Fraissenet en Zoon.* f 225, in slag f 20. *Vuleert Fredrichson.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. f 250, *M. Fraissenet en Zoon.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. f 250, in slag f 4. *Lambert Olyn.*

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Johanna en Jacoba*, Gevoert by Capitein *Jan Slebis*, in 't Jaar 1765. 't eerst na Zee gegaan, L. 107 voet, W. 28 voet 7 duim, H. 13 voet 2 duim, 't D. 5 voet 4 duim, de B. 5 voet. Gemonteert met 10 Ysere Gotelingen, legt hier ter Steede, Gedestineert na Curacao, werd verkogt vry in Zee, Vaart onder de Directie als boven. f 1200, in slag f 6. *V. de Vries voor zyn Meester.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. f 1200, in slag f 4. Deselve.

Galjoot-Schip (*F. Bontekoning, S Aukes, C. A. van den Bosch, C. Ploos van Amstel, J. Cornelisz. A. A. Aukes*, Een Extraordinary Welbezeild) met 3 masten, genaamt *De Goede Hoop*, Gevoert by Schipper *Lucas Pieters*, is in 't Jaar 1752. N. U., L. $111\frac{1}{2}$ voet, W. 26 voet $5\frac{1}{2}$ duim, H. 12 voet 3 duim, 't V. 6 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 2 Ysere Gotelingen. f 4200, in slag f 125. *Bontekoning* en *Aukes voor zyn Meester.*

Galjoot-Ship (*H. Planter, G. Essing, D. Tentye* en *G. Vestenburg*, Een Extraordinary Welbezeilt Drie Mast) genaamt de *Jonge Jan*, Gevoert by Schipper *Simon Paauw*, L. $98\frac{1}{2}$ voet, W. 24 voet 9 duim, H. 12 voet 6 duim, de B. 4 voet 4 duim, Alles Amsterdammer voeten. f 2900, in slag f 300. *Gerrit de Haan mede Reders.*

Galjoot - Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{32}$ Part in 't Twee-Mast) de *Nieuwe Koorn-Beurs van Amsterdam*, Gevoert by Schipper *Pieter Cornelisz. Vetschoen*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 95 voet, W. 24 voet, H. 12 voet, Legt tot Riga werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met de gelde by de Beurs, Vaart onder de Directie van den Heer *ten Broeke* en Compagnie. f 850, in slag f 50. *V. de Vries.*

Hekboot-Schip (*C. A. van den Bosch* en *A. Hennebo*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Langgewenst*, Gevoert by Capitein *Gerrit Jockes*, is in 't Jaar 1753. N. U., L. 111 voet, W. 26 voet 10 duim, H. 12 voet 5 duim, 't V. 5 voet $3\frac{1}{2}$ duim, Alles Amsterdammer voeten. f 5800, in slag f 700. *Cornelis Zeeman.*

Hoeker Schip (*T. Beth Tybrandsz, D. Tentye*, Een Extraordinary Welbezeilt) met 2 Masten, genaamt de *Jan* en *Theodorus*, Gevoert by Schipper *Teunis van Bockum*, L. 71 voet, W. 19 voet 6 duim, H. 11 voet 10 duim Alles Amsterdammer voeten. f 1200, in slag f 50. *Cornelis Zeeman.*

Hoeker-Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Zee-Ploeg*, Gevoert by Capitein *Claas de Vries*, is in 't Jaar 1762 N. U., L. $101\frac{1}{4}$ voet, W. 28 voet $2\frac{1}{2}$ duim, H. 12 voet $5\frac{1}{2}$ duim, 't D. $5\frac{1}{4}$ voet, Gemonteert met 10 Stukken Canon, legt hier ter Stede, werd verkogt met de verdiende Vragt en verder zoo het reilt en zeilt, Vaart onder de Directie van de Heer *Daniel van Hecht.* f 250, in slag f 50. opgehouden.

Kof-

Kof-Schip (*D. Tentye*, Een Extraordinary Welbezeilt) met Barkentyns Tuyg, genaamt de *Anna Jacoba*, Gevoert geweest by Schipper *Marcus Roelands*, en nu Gevoert by Schipper *Christiaan Baars*, L. 92 voet, W. 22 voet 2 duim, H. 13 voet. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4400, in slag *f* 100. *Volkert de Vries voor zyn Meester.*

Kof-Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{16}$ Part in 't) de *Zeevaart*, Gevoert by Schipper *Teunis Tjalke Reus*, L. 87½ voet, W. 21 voet 10½ duim, H. 10 voet 3½ duim, legt hier ter Steede, werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, Vaart onder de Directie als boven. *f* 300, *T. Beth Ysbrandsz. voor zyn Meester.*

$\frac{1}{16}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 300, *V. de Vries voor zyn Meester.*

Kof-Schip (Dezelve, $\frac{1}{16}$ Part in 't) de *Eendragt*, Gevoert by Schipper *Cornelis Teunisz. Reus*, is in 't Jaar 1765. N. U., L. 90 voet, W. 23½ voet, H. 11¾ voet, legt tot Riga, werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met de Gelde by de Beurs, Vaart onder Directie als boven. *f* 650, in slag *f* 10. Deselve.

Kof-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Meer-Zorg*, Gevoert by Schipper *Jan Teunis Reus*, is in 't Jaar 1755. N. U., L. 98¼ voet, W. 28 voet 6 duim, H. 10 voet ½ duim, legt hier ter Steede, werd verkogt zoo 't reilt en zeilt, met de Gelde by de Beurs, Vaart onder de Directie van de Heer *Gerrit de Vries Abrahamsz.* *f* 175. in slag *f* 4. Dezelve.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 175. Deselve.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 175, in slag *f* 5 Deselve.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 175, in slag *f* 10. *V. de Vries voor zyn Meester.*

Smak-Schip (*De Gemeene Reeders*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Jonge Anna Maria*, Gevoert by Schipper *Dirk Broersz.*, L. 81 voet, W. 19 voet 5 duim, H. 8 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1751. N. U., en in 't Jaar 1767 swaar vertimmert). *f* 1500. *Dirk Vlaar.*

Smak-Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Lente*, Gevoert by Scipper *Fokke Abes*, is in 't Jaar 1757. N. U., L. 76¾ voet, W. 17 voet 5½ duim, H. 7 voet 3½ duim, legt tot Riga, en werd verkogt zoo 't reilt en zeilt. Vaart onder de Directie van de Heer *Lodewyk Groen.* *f* 100. *V. de Vries voor zyn Meester.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 100. Deselve.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 75, in slag *f* 7. Deselve.

$\frac{1}{16}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 75, in slag *f* 14. Deselve.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 75, in slag *f* 8. Deselve.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 75, in slag *f* 8. Deselve.

NB. Op dese 6 portien is verzeekerd *f* 1500, 6½ Pt. welke moet gerestitueerd werden door de Kopers.

Spiegel-Jagt (*I. Schut*, Een Extraordinary Fraay en Welbezeilt) L. 45 voet, W. 12 voet 6 duim, H. 5 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. (En is voorzien met een Extra Fraay Paviljoen, Roef en Combuis, waar in veele Commoditeiten. *f* 928. opgehouden.

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand MAY EERSTE STUK 1768.

ASIA. Batavia. Vervolg van het voorgevallene in deeze Gewesten zedert den laatsten April (1767), *ziet January laastleden bladz.* 2.

Van den 1 tot den 3 May, hebben de Vreugde-bedryven geduurd wegens de Installatie van zyne Doorluchtige Hoogheid, de Prins van *Orange* en *Nassau*, als Opper-Gouverneur-Generaal, waar van wy in 't voorsz. Stuk bladz. 2. 3. 4 en 5 een Breedvoerig verhaal hebben medegedeeld.

Den 6 May kreeg men van den Commandant van *Tangerang* narigt, dat een party Kwaadwilligers in het Gebied des Konings van *Bantham* te voorschyn gekomen was, en niet alleen verscheide Vyandlykheeden aldaar gepleegd had, maar ook voorneemens scheen om het Territoir van de Compagnie te ontrusten; doch dat zy, na dat men 150 Man Inlanders en een Detachement Dragonders, vereenigd met die van *Tangerang* voorn., tegen hen had uitgezonden, genoegzaam ter zelver tyd, dat hun kwaade Toeleg was begonnen, verstrooid waren.

Den 8 *May* arriveerde alhier van Macassar de Pantjalling *de Goude Trouw* met den Koning aan boord, dewelke van *Goab* gevlugt, op *Bima* agterhaald en aldaar in verzekering genoomen was: Deze wierd terstond na zyn Aankomst op de *Gevangen-Poort* gebragt, om aldaar tot nadere dispositie van *Hunne Hoog Edelheeden* te blyven.

Dien dag wierden de Schepen *Ruiteveld*, *'s Compagnies-Welvaaren*, *de Vrouwe Geertruida*, en *de Burg* tot *Retour-Schepen* over *Ceylon* na *Nederland*, en het Schip *Vredenhof* na Japan geprojecteerd. In plaats van wylen Schipper Carsten Vink, op *Ruiteveld* in commando gesteld de Schipper Frans Overzee; en op deszelfs Schip *Kiewitsheuvel* by provisie geplaatst de Schipper Alb. Alders, wiens Schip *Vredenhof* aan Barent van Loven begeeven wierd.

Den 15 *May* wierd aan den Militairen Kapitein, Johannes Nestius, dewelke van Java te rug gekomen was, de Cours neeming van Gage vergund, en aan den *Advocaat* Mr. Casper Pieter van Santen de Permissie verleend om een Spring-togtje na *Sumatra's Westkust* te doen.

Dien dag wierd in plaats van wyle Anthonia Vlotman tot *Binnen-Moeder van het Weeshuis* aangesteld . . . Van Thongeren, Weduwe van den Onder-Koopman Christ. Eckhard. Voorts ten zelfden dage het Schip *de Liefde*, in plaats van *Straalen*, na *Malacca* aangelegt.

Den 28 *May* kreeg men door het Bengaalse Schip *Wel-geleegen* de confir-

confirmatie der onaangenaame tyding: Dat *de Vrouwe Petronella*, gevoerd by Schipper Steven Booms, in het opzeilen van *Hyely* na *Kasseryen*, ofte wel op de Droogte van het zogenaamde *Jannegat* vaftgeraakt, geborften, en den 1 Febr. des ogtends het onderfte boven geflagen was; dat buiten het Zilver, het welk volgens de Orders voor de Banken in de Loots-Sloep was overgefcheept, niets gered was; maar dat niemant by dit Ongeluk was vermift, dan alleen de Loots Barend Janffen, die het Schip had binnen gebragt, maar nu, volgens de Gerugten zich te Sjendernagor fchuil houdende zeer verdagt geworden was, dat hy zig aan eene of andere Onvoorzigtigheid had fchuldig gemaakt.

Den 29 *May* wierd in het Collegie van *Schepenen* ontflage de *Vice-President* Willem Schol, zoo als ook de *Leden* Jan Breekhout en Johannes Waffenberg, welker Plaatfen teffens vervuld wierden met den *Koopman* Lieuve Nicolaas Meybaum, den *Advocaat* Mr. Johannes Gabriel van Gehren, en den *Burger Vaandrig* Abraham de Rooy; zynde als *Vice-Prefident* opgetreeden het *Burger Lid* Mr. Jan Hendr. Trewyn.

Tot *Schipper* wierd bevorderd de Opper-Stuurman en Gezaghebber op het Schip *de Liefde*, Julianus Raafel, en in plaats van wyle Johanna Adolphina du Bois van Chajallauw tot *Buiten-Regenteffe van het Weesbuis* benoemd Henrica Duurveld, Wed. van den Predikant Brouwer, zynde tot *Mantel-Verbuurfter* van de Weft-Zyde aangefteld Geertr: Sophia de Ravalet, Wed. van den Notaris Bert.

Den 2 *Juny* 1767 wierden de refpective Collegien en Regentfchapfchappen gecontinueerd, behalven dat het Lid der *Boedelmeefteren* Penkel ontflagen, en door den *Tranflateur der Maleitfe Taal*, Leendert Gooffe, opgevogld wierd. *Den* 4 *Juny* wierd op het vacante Schip *Welgeleegen* geplaatft de Schipper Pieter van Braam, wiens Schip *Amerongen* begeeven wierd aan M. P. Mooy. Voorts kreeg de *Predikant* in *de Maleitfe Gemeente* alhier, Herm. Petr. van der Werth, verlof om tot herftelling zyner Gezondheid een Springtogtje na Malacca te doen, en de *Onder-Koopman* Marinus Jacob van Loo, zynde nu op Coromandel, om ter afwagtinge van een Employ, na Ceylon over te gaan.

Den 9 *Juny* kreeg de Caftelein van 't Heeren Logement, Leon. van Heis, den Rang als *Oud-Burger-Luitenant*. De tot *Scheepen* verkooren Heer Abrah. de Rooy, wierd als Burger-Vendrig ontflagen, om door Jan Hend. Becke te worden opgevolgd, in wiens plaats als *Adjudant* komen zal de Burger Jan Hend. Croefe. De Kapt. militair, Franc: Alb. Prins, die van Ceylon gekomen is, zal wederom derwaards vertrekken, zynde met den Titel, Rang en Honneur van *Major* vereerd: Tot *Vendrigs* onder het Garnizoen alhier wierden bevorderd de Sergeanten Flor. Diederik van Limberg en J. F. Mertens. De eerfte Prefident te *Manapuar*, H. M. Vos, wierd met den Titel en Rang van *Onder-Koopman* begunftigd, doch buiten confequentie.

Diem

Dien dag kreeg men van *Macasser* tyding: Dat het Schip *het Huis te Byweg*, 't welk in 't begin van dit Jaar van hier na *Banda* vertrokken was, te *Macasser* voorn. in behouden staat was aangekomen, maar een verlooren Reis gedaan had.

Den 10 *Juny* 's namiddags omtrent 2 uuren ontstond even buiten de *Utrechtse Poort* een zwaare Brand, waar door *veertien* Steenen Huizen, en wel onder anderen *drie* van den Oud-Onder-Koopman, van Oordt, *een* van den Koopman, van Swaardt, en *twee* van den Onder-Koopman, van Reisig, in een puinhoop gelegt, en eenige andere zeer beschadigd zyn.

Den 11 *Juny* wierd aan Mar. Marcelina Josepha de la Fontenelle, Wed. *du Pouget*, vry Transport na *Bengalen* toegestaan.

Den 14 *Juny* kreeg men met het Schip *Leckerlust* uit Nederland narigt: Dat de extraordinaris Raad Louis Taillefert tot *ordinaris Raad van de Indiën* was aangesteld [Doch deze Heer is reeds in het voorleeden Jaar overleeden;] Wyders dat wederom tot *Raaden extraordinair* van de Indiën benoemd waren, de Heeren Hendr. Breton, Gouverneur van *Amboina*, en Mr. Iman Will. Falck, Gouverneur van *Ceylon*: Voorts dat met den Titel van *ordinaris Raad van Indiën* vereerd was de Raad extraordinair en Gouverneur van de *Kaap de Goede Hoop*, Ryk Tulbag; Dat de Heer en Mr. Pierre Poelman in het Water Fiscaalschap alhier bevestigd was; Dat Mr. Joach. van Plettenberg, ordinaris Lid in den Raad van Justitie alhier, tot *independent Fiscaal aan de Kaap de Goede Hoop* is aangesteld: En eindelyk dat alle de Persoonen, dewelke aan Hunne Hoog-Edelheeden by Brieven van den 8 May, 20 Oct. en 31 Decemb. 1765, als mede van den 10 Jan. 1766, zyn voorgedraagen, in de respective Bedieningen bevestigd zyn met toelegging van de daar toe staande effective Qualiteiten en Gage.

Den 16 *Juny* is de Predikant in de Portugeese Gemeente alhier, Bastiaan Jansz., tot *f* 130 in Gage verhoogd. Tot vervulling der vaceerende *ordinaris Klerk-Plaatsen* ter generale Secretarye zyn benoemd de extraordinaire Klerken en Adsistenten Nic. Versteeg, Gysb. Ladenus, Dan. Did. van Haak, Klaas Kraanen, Anth. van Meel, Joh. van der Linde, M. C. Weyerman en J. C. Visboom.

Voorts is dien dag aanteekening gedaan, dat zyne Hoog-Edelh. de Heer *Gouverneur-Generaal* Petrus Alb. van der Parra, op hoogstdeszelfs gedaane Instantie, om uit het Hoofd-Bestier van Indiën te mogen ontslagen worden, door den Heer Representant en de verdere Bewindhebbers, by een afzonderlyken Brief uit de Vergadering van *Zeventienen*, op eene niet minder vriendelyke als nadrukkelyke wyze verzogt geworden is om te willen continueeren; waar in dan ook zyne Hoog-Ed. heeft geconsenteerd.

Den 17 *Juny* is tot *Equipagie-Meester van Bengalen*, in plaats van wylen Luc. Zuidland, aangesteld de Schipper Pieter van Braam, en aan hem teffens het Gezag opgedraagen op het Schip *de Cornelia Hillegonda*

da (het welk dien dag teffens met het Schip *Antoinetta Conradina* wierd geprojecteerd om over Bengalen na Nederland te retourneeren); Zullende met het eerstgem. Schip van Bengalen naar het Vaderland vertrekken de aldaar zynde en *ad interim* het Equipage Meesterschap waarneemende Kapit. Lieutenant Corn. van der Stam; en de Onder-Koopman L. Verspyk ter afwagtinge van Employ na *Bengalen* overgaan.

Den 23 *Juny* wierden tot *Retourschepen* van dit Na-Jaar en het aanstaande Voor-Jaar aangelegt tot de *eerste Bezending* voor *Amsterdam* de Schepen *de Vrouw Petronella Maria*; *het Huis te Byweg*; en *Sonnestein*: voor *Zeeland*, *Duinenburg*: voor *Delft*, *Bleiswyk*: voor *Rotterdam*, *Walenburg*: voor *Hoorn*, *Westvriesland*: en voor *Enkhuizen*, *Welgelegen*: Tot de *tweede Bezending*; voor *Amsterdam*, *Schagen*: voor *Zeeland*, *Rittbem*: en voor *'t Na-Schip*, *de Bovenkerkerpolder*.

Tot een *vierde* Retourschip over *Ceylon* voor *Nederland* of voor de Kamer *Zeeland* wierd geprojecteerd *Noordbeeveland*, in plaats van het Schip *'s Compagnies Welvaaren*, en direct voor *Ceylon* wierden aangelegt de Schepen *Toornvliet*, *Vryburg* en *Luxemburg*; mitsgaders na *Mallabar* het Schip *Kiewitsheuvel*; en voor de *Kaap de Goede Hoop* de Schepen *de Hertog van Brunswyk* en *Keukenhof*: zullende nog ter afwagtinge van Employ na *Bengalen* overgaan de *Onder-Kooplieden* Jan Albert van Iddekinge, en Hans Carel Baron van Arnim.

Den 25 *Juny* wierd met de vacante Plaats van *ordinaris Lid in den Raad van Justitie* alhier begunstigd het *extraordinaris Lid* Mr. Jacob de Meyer; en men gaf de approbatie tot de aanstelling van den Boekhouder, Adriaan Berghuis, dewelke door de Ceylonse Ministers tot *tweeden Visitateur te Colombo* met den Titel en Rang van Onder-Koopman benoemd is. Wyders wierd in den dienst van *Administrateur te Jaffanapatnam* bevestigd de Onder-Koopman Joh. Barbertus van Coeverden, met Titel en Rang van Koopman.

De Epuipage - Meester te Colombo, Paulus Engelaar, kreeg verlof om te repatrieeren, en teffens, wierd de Schipper Pieter Klinkert tot zyn Vervanger benoemd. Van *Mallabar* wierd herwaards verlost de millitaire Kapitein, Lodewyk August de St. Etienne, zullende in deszelfs plaats als *Hoofd der Militie* derwaards overgaan de op Ceylon militeerende Major J. H. Medeler.

Den 26 *Juny* wierden de Gezanten des Konings van Candia, dewelke den 23 gearriveerd waren, met zeer veel plegtigheid binnen de Vergader-Zaal *Hunner Hoog-Edelheeden* ter Audientie ontfangen; en *den* 30 *Juny* kreegen die Gezanten met geen minder Statie hunne Affscheids Audientie.

Den 3 *July* is aan de Krank-bezoekers, dewelke in dit Land heen en weder vaaren, verlof gegeeven om even als de Scheeps Opper-Chirurgyns *twee Lasten* te mogen mede voeren. Dien dag wierd, in plaats van het Schip *Burgh*, tot een Retourschip over *Ceylon* aangelegt

legt het Schip *de Vrouw Petronella Maria*, in welkers plaats tot een Schip voor de eerste Bezending geprojecteerd is het Schip *'s Compagnies Welvaaren.*

Wyders wierd ten opzigte van den Heer *Vernet*, op *Bengalen* (die zyn Ontslag na Nederland verzogt had) beslooten aan hem het verzoek te doen, om te blyven continueeren.

In plaats van wylen .... Wiggers wierd tot *Pakhuis-meester te Cassambasar* benoemd de Onder-Koopman, Daniel Overbeek, die als *Cassier* alhier zal vervangen worden door den Onder-Koopman en ordinaris Gecommitteerde te Hougly, Jac. Nicasius Meyer, welke laastgem. in zyn dienst zal worden opgevolgd door den buiten emploi zynden Onder-Koopman, van Haugwits, zullende ter verkryginge van *Onder-Koopmans-Qualiteit* aan de Heeren Meesteren worden voorgedraagen de Persoon van Will. Kerkman, mede ordinaris Gecommitteerden te Hougly.

Den 6 *July* zyn de Afgezanten van den *Vorst* van *Bantam* met de gewoone Plegtigheid binnen de Vergader-Zaal van Hunne Hoog-Edelheeden toegelaaten.

Den 10 *July* is de Schipper Christiaan Adriaanse van het Schip *Torenvliet* op zyn Verzoek ontslagen, en heeft verlof gekregen om als tweeden Schipper te mogen repatrieeren: Dien dag is het Schip *Boschbenboven* na *Malacca* aangelegt.

Den 13 *July* is de geweezen Sabandaar, Jacob Corn. Matthias Radermacher, dewelke dagelyks uit Nederland als Passagier verwagt word, met den Rang naast de Oud Schepenen vereerd. Dien dag is beslooten, dat de Onder-Koopman, Paul Jac. Scheltus, ter afwachtinge van Employ na *Ceylon* zal overgaan. Voorts is, in plaats van den Schipper Jan Stuiver, op de herwaards reize van Suratte overleden, op het Schip *Ouder Amstel* geplaatst, Matt. Piet. Mooy; en op het vacante Schip *Torenvliet* Steven Booms, terwyl Jurriaan Verburg op het Schip *Oostbuizen* geplaatst is.

Den 14 *July* is in den nagt in de *Chinase Campongs* een zeer zwaare Brand geweest, waar door meer dan *tagtig* zo groote als kleine Huizen in de assche gelegt zyn.

Den 17 *July* kreegen de Afgezanten des Konings van *Bantam* hunne Audientie van Afscheid.

Den 20 *July* wierd beslooten, dat de Lieut. Ingenieur Kindsbergen, als zoodanig na Macassar zou overgaan.

Den 21 *July* is het besluit genomen, om voortaan de Huizen in alle de *Campongs* met steenen Muur te laaten ophaalen, en met *steenen Dak Pannen* in plaats van met *Adap* te voorzien.

Den 24 *July* is de geweezen Burger-Ritmeester te *Samarang*, Hans George Christoffelsz., vereerd met den Rang naast den Oud-Ritmeester van de Burger-Cavallery alhier.

Wat aangaat de Zaaken op *Java* is de *eerste Resident* te *Souracarta*, Jan

Jan Christoffel Beumen, verlost om herwaards te repatrieeren; zynde tot deszelfs Vervanger benoemd de Lieutenant Fred. Lod. van Stralendorff, onder Avancement van *Kapitein*, met den Rang boven den aldaar zynden Commandant: Voorts is de titulair Koopman, Jan Lapro, als *Resident van Diokiocarto* met den Rang naast den jongste Opper Koopman op *Java* bevestigd; En tot *Kapitein Commandant* van de Militie te *Samarang* is de Lieutenant Patricius Baron de Mackena, in plaats van den overleden Blanke, aangesteld.

Tot *Kapitein* en tot *Lieutenant* in de Mattarin zyn bevorderd de Lieutenant Casper Lod. Troponegro, en de Cornet Koert Hendrik Reygers, in plaats van welken laatstgem. als Cornet is opgetreeden de Vendrig Abrah. Maloerne: Zynde voor het overige nog geavanceerd tot *Lieutenant* en *Commandant* te *Passaroang* de Vendrig Jan Dan. Gondelag; tot *Lieutenants*, de Cornets Warin. Rob. Althuizen en Hendr. Wipperman; mitsgaders tot *Vendrig* en *Commandant* te *Palemboang*, Adriaan van Ryke.

Den 27 *July* is ten aanzien der *Dienaren* in *Souratte* beslooten in hunne provisioneele Diensten te bevestigen: 1.) den Onder-Koopman, Reyner van Harn, als *Fiscaal*; 2.) den Onder-Koopman, Lod. Andr. van Jeger, als *Soldy Boekhouder*; 3.) den Boekhouder, Christ. Heydeman, als *Factoor te Brootchia*; en den 4.) den Mede-Boekhouder Josua Hen, als *Tweede van dat Comptoir*, de *eerste* en *derde* met volle Gagie.

Den 31 *July* is aan den Koopman en geweezen Resident te Careek, ... Houting, Kours-neeming van Gage toegestaan; en aan den Binnen-Regent van het Binnen-Hopitaal alhier, W. A. Hommel, nevens zyn Dochter Verlossing na Nederland vergund zynde, in deszelfs plaats tot Binnen Regent van het voorn. huys aangesteld de Onder-Koopman Lamb. Dan. Krebs, wiens Bediening van *tweeden Administrateur in de Medicinaale Winkel* begeeven is aan den Opper-Chirurgyn van het Ambagts-Kwartier Louis Reliaan, welke laatste opgevolgd is door den titulair Stads-Doctor Gerardus Maasbeek, met behoudenis van hunnen tegenwoordigen Rang.

Als tweede Schipper na Nederland is verlost de Schipper van het Schip *de drie Papegaayen*, Fredrik Visser: En aan de Stads-Chirurgyn, Ferdinand de Jean, is toegestaan te repatrieeren met medeneeming van zyn ondertrouwde Bruid Anna Maria Pack, en haar Zoontje, Jacob Wilh. Buschman; zynde in deszelfs plaats tot provisioneelen *Stads Meester* aangesteld de Opper-Chirurgyn . . . Kraamer; Daarenboven is na Nederland verlost de Baas Blokkemaker van de Equipage Werf alhier, Pieter Olivier en de ordinaris Klerk ter generaale Secretarye, Thieleman Hamers.

Tot *Opper-Chirurgyn van het Wees- en Arm-Huis*, in plaats van den overleden Arnoldus Opdenool, is aangesteld de Oppermeester Casper Ludeken, en in plaats van wylen Nicolaas Langenberg is tot

Op-

Opper Chirurgyn van 't *Kasteel* te *Macasser* benoemd Rudolph Jeeke, die als Opper-Chirurgyn van de Kruitmoolen alhier vervangen is door den Chirurgyn Gerrit Volle; Zynde voor het overige met den vacant geraakten dienst van *Baas Blokkemaker* begunstigd de Meester-Knegt dier Gezellen, Joh. de Veer.

(Het Vervolg den eersten Juny.)

LYST der gequaliceerde en andere Perzonen, in dienst der Ed. Oost-Indische Comp. die van primo October 1766 tot ultimo September 1767 overleden zyn.

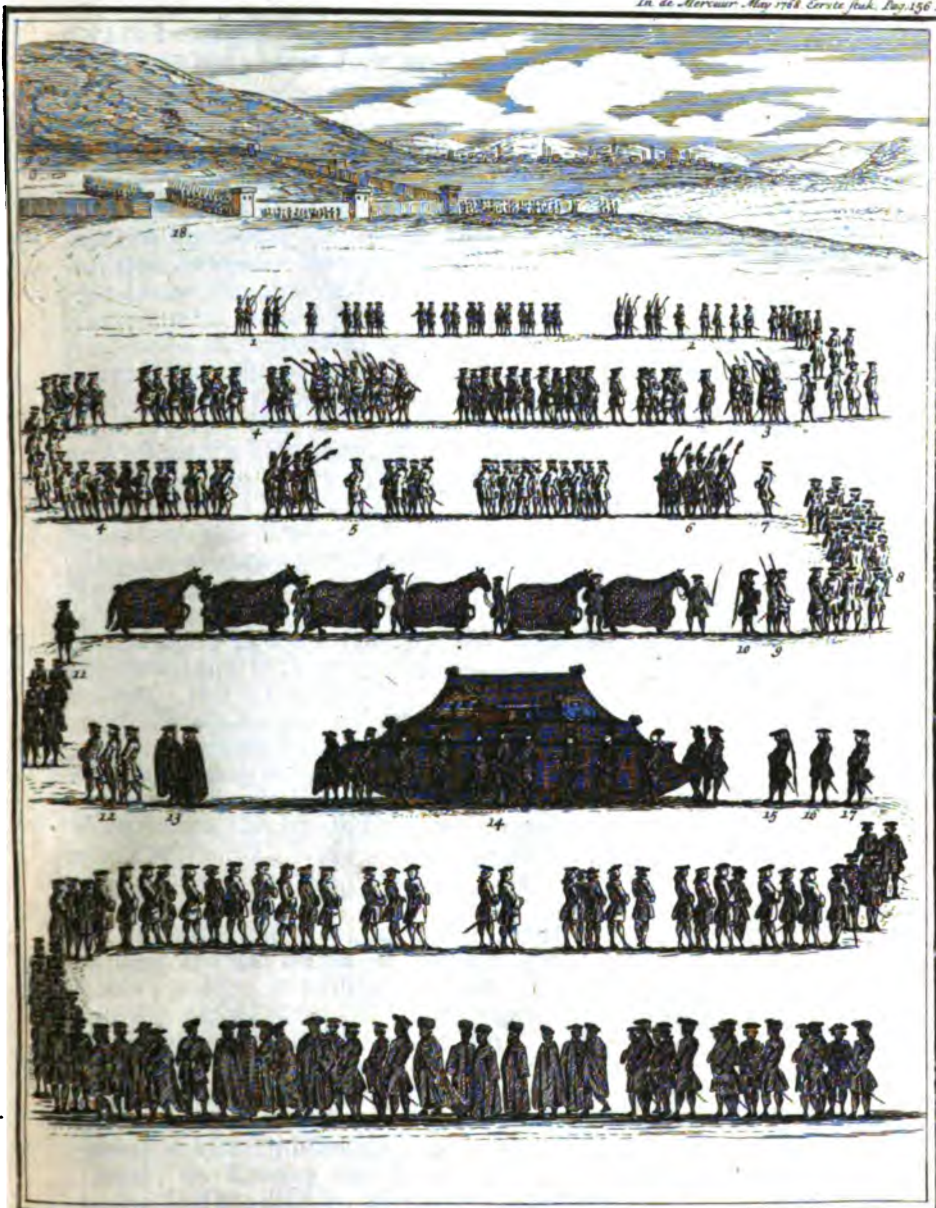
De Ed. Heer Nicolaas Hartingh, Raad Ordinaris van Indiën; de Ed. Heer Louis Taillefert, geëligeerd Raad Ordinaris van Indien; de Ed. Heer Jacob van Schoonderwoert, oud-Gouverneur van Ternaten; Mr. Gerard Mulier, Ordinaris Lid in den Raad van Justitie; Johannes Philippus Barnewal, Collonel Titulair; Jan van Weezel, Luitenant Collonel op Ceylon; Andreas Jacobus de Ly, Boekhouder Generaal; Abraham Dormieux en Anthoni Mooyaart, oud Commandeurs van Jaffenapatnam; Predikanten, Hermanus Wypkens, Everhard Heyneke, en Joh. Barth. Grimmelius en Banda; Capiteins ter Zee, Jacob Wiebe, op de reis na China, en Lucas Zuidland in Bengalen; Oud-Schepenen, Dirk Oostwald en Hendrik Zurmegede; Kapiteins Militair, Gerrit van Laar, Gerrit Swarts, Jan Dykman, Jan Frederik Wolf in Banda, Anthon August Croos, Albertus Quade en Jan Jacob Meyer, alle drie op Ceylon, Johannes Gosseling en Erdwyn Blanke op Java; Kapiteins Ingenieurs Jan Adam van Kinsbergen; Kapt. Luit. ter Zee, Johannes Martinus Klein, op de reis na Nederland; Kapt. Luit. der Infantery Jean Pierre Cartelet in Banda; Kooplieden, Petrus Wigersma, Huibert Hogerwaard op Jaffenapatnam, Benjamin van Doorn op Java, en Mr. Gerbrand de Jonge te Souratte; Schippers Jan Dupré, Dirk Klinkert, Petrus Nathanaël Idema, Carsten Vink, Hans Corneliffe op Padang, Jan Stuiver, op de reis naar Souratte, Meinderd Teide op de reis naar Nederland, Willem du Bois, op de reis naar Java, Christiaan Wysbaard, op de reis naar Amboina; Heemraad Hans Hendrik Specht; Vendumeester Gideon Victor; Opper-Chirurgyns, Jan Zegers in Banda, Nicolaas Langenberg en Franciscus Clausen beide op Maccassar, Jan Christoffel Helmes, op Java; Werkbaazen Anthoni van Rossum en Johannes de Veer; Notaris Andries Zallee; Luitenants-Militair, Christiaan Green, Albertus Michel van den Eynde, in Amboina; Jan Joachim Pauluszn. en Fredrik Dither, beide op Ternate, Pieter de Weert, op Maccasser, Johan Anthon Knorre, op Malacca; Jan Christoffel Tweed, op Choromandel, Jan Ridel, Henricus Theodorus Famelaar, Jan Jeronimusz. Bartelsz. en Jacob Hendrik de Vries, alle vier op Ceylon, en Hermanus Dysman op Java

Java, Luit. van de Artillery Martinus Kleinis; Onder Kooplieden, Mr. Wilhelmus Johannes Buſchman, Simon Andries Vlaming, Johannes Willem Breemer, Johannes Wilhelmus Meurer, Johannes Pinket, Hendrik Jan de Graaf, Jan Oudenhoorn, Adriaan Brouwer van der Werve, Robert Hamilton, op de reis uit Nederland, Willem Slicher, Sebaſtiaan Boers, op Chormandel, Jan de Roth, Willem van Damaſt Limberger, Reinier Boekenberg Fledderus, Jan van de Leur en Jan Chriſtoffel Herſcher, alle vyf op Ceylon, Chriſtiaan Ernſt Ekhard, op Java, Gerard Reinier Wiggers, in Bengalen; Gezwooren Klerk van Weesmeeſteren Diederik Heyman; Oud Commiſſaris van Huwlykſche Zaken Theodorus Mulder, Buiten Regent van het Lazarus-Huis, Arnoldus op den Ool; Kornet van het Corps Dragonders Lyfwacht Carel Carlin van Sommaripa; Vaandrigs van de Infantery, Eduardus Baron de Mackena, Paulus van Weber, Johan Chriſtiaan Dinckel, Johannes Horneer, Johan de Hoeſt, Johannes Theodorus Vorſtius, Anthony Wasman, Matthys Diederik Swabe, Jan Haak, Cornelis Pieters, Klaas Kettenis op Ternaten, Chriſtoffel Auguſt Lodewyk Jonker op Chormandel; Willem Emmery, Izaak Lerooy, Auguſt Willem Boaring, Godfried Klausgalle, Jan Kruithof op Java, Hendrik Chriſtoffel Raadſer aan de Kaap, Fredrik Bannier op Cherebon; Ordinaris Klerk Emanuel Pelgrom de Bie; Binnen Regent van het Lazarus Huis Carel Hen; Adjudant van de Borgery Jan Hendrik Kroeſe; Overdrager in het Guarniſoen Comptoir Robbert van Elſt; Eerſte Reſident aan Caap Commorys Nanning Pieters; Negocie Overdrager te Gale Jan Andries Kail; Reſident van Portonovo Jacob Jacobsz. Organiſt van de Kaſteels Kapelle Chriſtoffel Schreuder.

EUROPA. *TURKYEN. Conſtantinopolen.* Den 16 Maart en volgende dagen, heeft het alhier noch ſterk gevrooren en verſcheide malen geſneeuwd, het welk hier te Lande, om dien tyd van het jaar, een zeldzaam verſchynzel is. De Sultan is tegenwoordig gantſchelyk van zyne ziekte herſteld, en verſchynd menigvuldige reize in 't openbaar.

Het Lyk van zyne Excellentie den Heer Mr. *Willem Gerrit Dedel* Afgezant van de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden by dit Hof, den 29 January 1768, in ſtilte met een Koets met zes Paarden beſpannen, en geëscorteerd door deſſelfs Heer Stalmeester, een Tolk, een Kamer-Dienaar, een Livreibediende, en twee Janitzaren, van het Dorp *Bujukdere*, drie uuren van hier gelegen, in de Voorſtad *Pera* gebragt zynde, werd het zelve (vermits het Hollandſche Paleis afgebrand is) in het Huis van deſſelfs Hofmeeſter gebragt en nedergezet, in een Zaal, gantſchlyk met

zwart

LYKSTATIE van de Hollandsche Afgezant den Heer W. G. DEDEL te Constantinopolen den 30 January 1768.

B. MOURIK excudit.

zwart behangen vervaardigd was. De volgende dag zynde den 30 wierd het voorsz. Lyk, met de volgende Plechtigheden, gelyk wy in de nevenstaande Plaat vertonen, te *Beoglou*, Begraafplaats der Franken of Kristenen ter aarde besteld.

I. Vier Janitsaaren, een Hofmeester, vier Huis-Officieren en twaalf Livrey-Bedienden van den Russischen Resident, alle in hunne gala Kleederen. II. Vier Janitsaaren, een Hofmeester, vier Huis-Officieren en twaalf Livrey-Bedienden, meede in gala Kleederen, van den Zweedsen Envoyé. III. Vier Janitsaaren, een Hofmeester, vier Huis-Officieren en twaalf Liverey-Bedienden van den Keizerlyken Inter-Nuntius, insgelyks in gala Kleederen. IV. Agt Janitsaaren, twee Hofmeesters, agt Huis-Officieren en vier-én twintig Lakeyen, in hunne beste Livreyen, van de twee Venetiaanse Ambassadeurs, die zig thans hier bevinden. V. Vier Janitsaaren, een Hofmeester, vier Huis-Officieren en twaalf Livrey-Bedienden, in hunne kostbaarste Kleederen, van den Franschen Ambassadeur. VI. Zes Janitsaaren van wylen zyn Excellentie. VII. De Portier van zyn Excellentie. VIII. Agtien Livrey-Bedienden van zyn Excellentie, in hunne gala Kleederen. IX. Twee Jagers. X. De Heer *Sitlig*, Stalmeester van wylen zyn Excellentie, gekleed in den zwaaren Rouw, en gevolgt wordende door zes Handpaarden, welke met lange sleepende Kleeden van zwart Laken gedekt waren. XI. De Hofmeester, gevolgt door zes Huis-Officieren van wylen zyn Excellentie, alle in 't zwart gekleed. XII. Drie Tolken van de Ambassade. XIII. De Predikant van de Ambassade, benevens de Lutherse Predikant van het Zweedse Paleis. XIV. Het LYK, gedragen door zestien *Chiongadars*, of Knegts, gekleed na de manier van het Land, dog in 't zwart. Het Doodkleed was aan de vier hoeken vercierd, met de Wapens van wylen zyn Excellentie. Op de linker zyde van de Kist lag de Deegen, en op de regter zyde de Stok van zyn Excellentie, beneevens een paar witte Handschoenen. De Sleepen van het Doodkleed wierden gedragen door zes der voornaamste Kooplieden, namentlyk twee van de Hollandse, twee van de Engelse en twee van de Franse Natie. XV. De Wel-Edele Heer *de Weiler*, thans gechargeerd met de zaaken van Haar Hoog Mogende, in den diepen Rouw, volgde immediaat het Lyk. XVI. De Heer *Tor*, Cancelier van de Ambassade, in 't zwart gekleed. XVII. De Heer *Chevrier*, Secretaris, in den Rouw. En XVIII. Eenige gewapende Manschap bezettende den ingang van *Beoglou*, Begraafplaats der Franken. Wyders volgden alle de Heeren Kooplieden en Geprotegeerden der verscheide Natien, als mede alle de Officieren uit de Paleisen van de vreemde Heeren Ministers. Edoch de Ambassadeur van Groot-Brittannie, de Envoyé van Denemarken, Pruissen, en Napels, doen hunne Hofhouding by diergelyke en andere Plechtigheden niet assisteeren, vermits zy zig onderling den rang betwisten.

Daags voor zyn overlyden, heeft zyne Excellentie, wiens verlies wegens deszelfs voortreffelyke hoedaanigheden in 't algemeen betreurd word, zyn Testament gemaakt, en daar by alle zyne Bedienden edelmoediglyk bedacht.

POOLEN. Warschauw. Vervolg van het geen op den Ryksdag alhier is voorgevallen: *ziet ons voorgaande Stuk bladz.* 125.

De afdeelingen van 't gem. Artikel waren, gelyk wy gemeld hebben, 13 in getale, en behelsden eigentlyk. 1. Dat de Roomschgezinde Geestlykheid zich voortaan in 't geheel met geene Staatszaken meer zoude bemoeijen. 2. Dat de Stad Thorn de Consistorie weeder bekomen zou, die dezelve voorheenen had gehad, als der gem. Stad toebehorende, en dat onder die Consistorie zouden begreepen weezen alle de Dissidenten van Culm en Mariënburg, zoo verre het Stift van Culm zich uitstrekt, als meede die van het Aarts-Decanaat van Kaminieck en Pomerellie. 3. Dat alle de Visitatien en Decreeten der Roomsch-Cath. Bisschoppen ten opzigte van de Dissidenten van nul en geener waarde zouden worden verklaart.

4. Dat alle persoonen, dewelken door hunnen arbeid op Kerklyke landgoederen eenig nadeel toebragten aan de subsistantie der ingezeetenen van de Steeden, gehouden zouden weezen aan 't opbrenhen der impositien en belastingen, en dat zy aan de Souvereine magt zouden onderworpen zyn, 5. Dat alle Studenten zonder onderscheid van Religie gerustlyk zouden leeven alomme, waar zy hunne letteroeffeningen volbragten, en dat de geenen van hen, die de publieke rust mogten verstoren, gevat en voor competente Gerechtshoven gebragt zouden worden, om door dezelven te worden verhoort en gevonnist, 6. Dat de Jesuiten van Thorn, den Schand-Zuil en de Inscriptie, die by Decreete van 1724 aldaar is opgerecht, zouden wegneemen, en alles beneevens hun Collegie aan de Regeering van die Stad overgeeven, welke Regeering teffens ontslagen is geworden van hare verpligting ten opzigte van 't gem. Decreet.

7. Dat uit krachte van de vernietiging en intrekking van dat zelve Decreet het School van Thorn en de Boekdrukkery aldaar wettig verklaart en ten eeuwigen dage bevestigt zouden worden. 8. Dat de nieuwe aldaar gebouwde Evangelische Kerk bevryd zoude blyven van alle kwelling en mishandeling, en dat op dezelve een Toren, van Klokken verzien, zou mogen worden gebouwt. 9. Dat de Adel van Culm uit de leeden der Regeering van Thorn zoodanige persoonen tot Scheepenen van die Stad zoude verkiezen, als dezelve zou mogen goedvinden, zonder in deezen acht te geeven op 't onderscheid van den Godsdienst van zoodanige persoonen.

10. Dat het recht van benoeming tot de Roomsch-Cath. Cureschappen te Thorn aan de Magistraat der gem. Stad zou blyven, zonder dat de Jesuiten daar omtrent de minste verhindering zouden

ver-

vermogen toe te brengen, en dat de voorn. Magistraat reeds by de eerste voorvallende vacature dat recht zou konnen oeffenen. 11. Dat de Roomschgezinden te Thorn zouden behouden het Klooster der Nonnen van St. Jacob en 't Monniken Klooster der Bernardynen, mits dat de Republiek der gem. Stad deswegens schadeloos stelde. 12. Dat de Roomschgezinden van Elbingen stiptlyk en volgens haren gantschen inhoud zouden nakomen de Conventie, gepasseert in den jare 1686 tusschen die Stad en den Prelaat Runnicki, Bisschop van Wermeland; en 13. Dat de Constitutien van 1717, 1733 en 1764 teegen de voornaamste Parochie van Dantzig, geheellyk zouden worden gesupprimeert.

Het vierde Artikel betreft het Hertogdom Courland, en beveiligt alle de Kerklyke Rechten in 't gem. Hertogdom en in dat van Semigallie, ingevolge van de aldaar subsisteerende Wetten, zullende nochtans den Roomschgezinden Parochianen geoorlooft weezen, hunnen Godsdienst in hunne huizen te oeffenen; en daar beneevens is vastgestelt; 1. De vrye Godsdienst oeffening der Grieken. 2. De afschaffing van de abuisen der Roomsch Cath. Geestlykheid, hier in, dat de onderhorigen en dienstboden niet mogen trouwen, zonder verlof van hunne meesters. 3. De weedergeeving niet alleen van Neufriedhof en van Rouen aan den Hertog, waar van de Curés van Mittau en Goldingen tans in bezit zyn, maar ook van de Roomsche Kerken, waar aan de toestemming ontbreekt van de geenen, aan wien de collatie staat; als meede de handhaving der Jesuiten, en de onveranderlyke bewaring der Evangelische Kerken in de handen der Belyders van dien Godsdienst.

4. De uitdruklyke vergunning van den Hertog, zonder dewelke men in de Steeden van de Hertogdommen en Erflanden der Magnaten geene Kloosters, Kerken noch te Kapellen zal vermogen te stichten, terwyl ook de Geestlykheid voortaan geene onroerende goederen meer zal konnen erven: en 5. Het weederzydsche genot, het geen de Roomsch gezinde Poolsche Eedelen in Courland zullen hebben van alle de voorrechten, verknocht aan den Adel van den lande, eeven als de eedele Dissidenten van Courland in Polen de voorrechten genieten, dewelken tot den Adel van dat Koningryk behoren, welk weederzydsch genot ook plaats zal hebben omtrent de Burgery.

Het vyfde en laatste Artikel van de eerste acte vervat de zaak van den Piltener Kreits, waar by aan denzelven de Rechten verzeekert worden achtervolgens het Tractaat van Cronenburg van den jare 1586. Dat Artikel bestaat in de 4 volgenden afdeelingen: naamlyk 1. Men stelt de Kerklyke goederen en alles, waar van de Religie in bezit is, in 't afgezonderde; men vernietigd den titel van 't Bisdom van Pilten, en men casseert het Proces, 't welk voor de Relations-Gerechtshoven ontgonnen is. 2. Men verleent aan de Roomschgezinden, aan de Grieken en aan de Dissidenten een eevengelyke

vryheid, om goederen en emplooijen te bezitten, hoewel alles volgens de regeerings-forme, die in 1617 is ingestelt, en die in haar geheel zal blyven subsisteeren.

3. Alle de Adelyke Personen van Pilten, als meede de geenen, die op een betaamlyke wyze 't indigenaat verkreegen hebben, zullen ook teffens Eedellieden van Lyfland weezen, en altoos een eeven gelyk recht in de Republiek bezitten als de andere te Pilten, zonder onderscheid van Religie, by aldien zy aldaar woonachtig zyn. 4. Het Kasteel van Pilten en de daar toe gehorende Starosdy zullen onverandert blyven in haren aart in gevolge van de regeerings-form, en de overige vaste goederen zullen bezeeten worden op dezelve wyze als de Lyflanders, de hunne bezitten, overëenkomstig met de Constitutie van 1764.

Deeze eerste Acte word vervolgens besloten met deeze bewoordingen; *dat vermits de geheele inhoud van dezelve steunende is op 't Recht der volkeren, op 't Staatsrecht en op de subsisteerende Vreedes-Tractaten, de gem. Acte derhalven zal dienen tot een eeuwigduurende Wet, en dat een iegelyk, wie hy ook zy, die zou willen onderneemen, dezelve eenigermate te overtreeden, of te krenken, zich de straffe zal onderheevig maken, die eenen verstoorder van de publieke rust word aangedaan.*

De tweede Acte behelst in 21 Artikelen de Hoofdwetten en de zaken van Staat; te weeten. 1. Dat de Koning, de Senaat en de Ridderstand de Republiek altoos te famen zullen uitmaken, en dat zy niet dan op een gemeenschappelyke en verënigde wyze valable Ordonnantien zullen konnen uitvaardigen. 2. Dat de Koninglyke waardigheid ten eeuwigen dage zal verkiesbaar blyven. 3. Dat de Instelling van Jagello, waar by niet geoorloofc is, iemand te verwyzen, zonder dat hy alvorens desweegens voor 't Gerecht overtuigt zy, alleenlyk ten deezen opzigte zal blyven stand houden, doch dat dezelve geen plaats zal vinden in openbare gewelddaadige onderneemingen en euveldaden. 4. Dat men de Privilegien rakende eere en goederen in haar volle kracht zal handhaven.

5. Dat alle de voorrechten, op een wettige wyze aan een ieder der Provintien ingewilligt, zullen bevestigt worden, en dat ze door geene andere zullen konnen worden krachteloos gemaakt. 6. Dat de Verëenigingen of Unie, tusschen de Provintien en Districten aangegegaan, insgelyks voor altoos zullen worden bekrachtigd. 7. Dat de feudale Rechten in hun geheel zullen bewaart worden. 8. Dat de gelykheid van Adeldom zich alomme zal uitstrekken over de geenen, dewelken tot die classis behoren zullen. 9. Dat alles wat gedecideerd is ten behoeve van de Grieken en Dissidenten, ten eeuwigen dage zal worden bevestigt.

10. Dat de Rechten en Vryheeden der Waywoodschappen en Steeden van Pruissen zullen gehandhaaft worden, overeenkomstig met de Acte van inlyving. 11. Dat zulks ook geschieden zal ten op-

zigte

zigte van de Vrydommen van 't Vorstendom Lyfland. 12. Dat men 't Hertogdom Courland voor altoos zal handhaven volgens hare bedinging van onderwerping en volgens haare regeerings-form. 13. Dat de Kreits van Pilten insgelyks zal worden gehandhaaft volgens haare regeeringsforme van 1717. 14. Dat het *Liberum veto* by alle vrye Ryksdagen in volle kracht zal blyven stand houden.

15. Dat alle Contracten wegens Erfgoederen niet zullen ophouden, steeds te subsisteeren, zelfs niet wanneer ze met Vreemdelingen mogten zyn aangegaan, zullende een iegelyk vreemdeling, by aldien hy geduurende eenige jaren in 't Koningryk gewoont heeft, als een Inboorling aangemerkt worden. 16. Dat ieder Eedelman de rechten zal blyven genieten, die hy ten opzigte van zyne landgoederen verkreegen heeft, uitgezondert de hoge en lagere toediening van recht, het welk op een uitsluitende wyze aan de gewoonlyke Rechtbanken zal toebehooren. 17. Dat alle voorbedachte menschenmoorders met de gewoonlyke soort van straffen zullen gestraft worden, zonder onderscheid van rang.

18. Dat niemand gehouden zou zyn, aan den Koning trouwe of gehoorzaamheid te bewyzen, indien zyn Maj. zelve niet in acht nam 't geen by de Constitutie van 1600 voorgeschreeven is, behoudens echter de hoogachting, aan zyn Maj. toebehorende, dewyl men den Koning niet met verachting door woorden kan beleedigen, zonder zich aan misdaad schuldig te maken; getuige hier van de gem. Constitutie. 19. Dat de goederen, 't eigendom der Kerkelyke persoonen, zynde niet van natuur veranderen zullen. 20. Dat het recht van *aubaine* t'eenemaal zal werden afgeschaft, en dat binnen den tyd van drie jaren na 't overlyden van eenen vreemdeling, deszelfs nabestaanden, die buiten 't Koningryk wonen, deszelfs nalatenschap konnen beuren, mids betalende 10 percent van de waarde, doch dat die goederen na verlop der gem. 3 jaren aan den Koning zullen vervallen; en 21. Dat de tyd vastgestelt tot de duuring van de gewoonlyke vrye Ryksdagen, heiliglyk zal in acht genomen worden, en dat ze niet dan met eenparige bewilliging zullen konnen worden gelimiteert.

De Staatszaken, dewelken op de vrye Ryksdagen niet dan eenpariglyk behoren afgedaan te worden, bestaan in 14 artikelen; naamlyk 1. Het instellen, het afschaffen, het verhogen of 't verminderen der belastingen. 2. Het augmenteeren der Troepen. 3. Het negotieeren der Tractaten en Conventien. 4. Het aangaan van Vreede en Oorlog. 5. Het octrooi van Indigenaat en van titels van Adeldom, terwyl een iegelyk die daar na dingt, zal gehouden zyn te bewyzen, dat hy van zynen Grootvader af uit een gedistingueerde familie gesprooten is. 6. De staat van de Munt, en de reductie der Geld-specien. 7. Alles wat nodig is ten opzichte der Emplooijen van den Ridderstand. 8. Alles wat tot andere Emplooijen kan betrekking hebben. 9. De beschikking omtrent de Ryksdagen, derzelver

zelver deliberatien, en 't vernietigen der Decreeten, dewelken by eenen vorigen Ryksdag herroepen zyn.

10. Of de Republiek aan de raadvergaderingen van den Senaat een meerder gezag toevoegen, dan wel dezelven veranderen mogt, terwyl ze jeegenswoordig moeten blyven op den voet, vastgestelt by de Constitutie van 1717; dit artikel behelst ook, dat onder de huishoudelyke onderwerpen van den Ryksdag altoos zeekere sommen zullen worden vastgestelt tot buitengewone onkosten van den Staat, ter dispositie van 't *Senatus-Consilium*. 11. Wanneer een Koning verlof zal verkrygen, om goederen in eigendom te bekomen door middel van koop. 12. Op welken tyd 'er een *Pospolite Ruszenie* of algemeene Convocatie zal weezen. 13. Het reguleeren van de wyze, hoe iemand in bezit van goederen te stellen; en 14. Het veranderen van al 't bovengem. en van deeze artikelen. Deeze Acte is weederzyds onderteekent en bezeegelt.

(Het vervolg hier na)

DUITSCHLAND. Berlyn. De Vergadering die de Koningl. Academie der Wetenschappen den 14 April (1768) heeft gehouden, zal voor dezelve altoos in aanmerking blyven. De Secretaris Heer *Formey*, las daar in het gunstig antwoord het welk haare Majesteit de Keizerin aller Russen aan de Accademie heeft gelieven te zenden, op den Brief, waarby zy verlof verzoekt deeze Vorstin in het getal haarer Medeleden te mogen aannemen: Dit antwoord is door haare Majt. eigenhandig en in de Fransche taal geschreven en van deezen inhoud:

Myne Heeren der Pruissische Accademie. Ik bemoeije my de plichten van mynen stand te vervullen, en dagt niets gedaan te hebben, het geen my den tytel, dien Gyl. my in uw Schryvens van den 21 January laatstleden aanbied, verworven had. Van eenen Koning geleid, wiens Geest zo verheven als verlicht is, zyd gyl. gewoon, de menschen, zo wel als de zaken te beoordeelen, en dus kan geen valschen schyn Ul. verblinden. Gyl. betracht alleen den Mensch en benoemd my nochtans tot Ul. Medelid. Dit Kentteken uwer Hoogachting is zeer vlyend voor my; ik neme het aan: Maar myne Heeren, myne Wetenschap strekt zig slegts zo verre uit dat ik weet dat alle Menschen Broeders zyn. De bezigheid mynes levens zal zyn de Kunst te leeren om na deezen stelregel te handelen, is my zulks tot hier toe eenigermaate gelukt, moet Gyl. het alleenlyk aan deze Waarheid toeschryven. Ik wensch voor het overige Myne Heeren, dat ik der Wetenschappen en der Kunsten, maar byzonder uwer Accademie nuttig moge zyn. Ik verlange teffens dikwyls gele-

gelegenheid te hebben om den Medeleden derzelve myne Achting te betuigen.
Petersburg den 4 Maart 1768. CATHARINA.

P. S. *By dit Schryven voege ik twee onlangs vervaardigde naauwkeurige* Kaarten; *de eene behelsd den loop der* Wolga *van de Stad* Twer *tot in de* Caspische Zee; *de andere vertoond deeze Zee*, *Ik denk*, *Myne Heeren*, *dat beide dezelve Ul. aangenaam zullen zyn.*

Het Antwoord van de voorsz. Accademie aan haar Keizerlyke Majesteit toegezonden vervat het volgende:

Zy neemen met de uiterste eerbied aan de Gunst welke Haare Majesteit zich tot een Lid van de Academie verklaarende, aan dezelve bewyst. zy zullen deeze heuglyke Gebeurtenis met alle haare omstandigheden tot het laatste Nakomelingschap voortplanten. Het doet hun leed, dat zy niet in Persoon Haare Majesteit, voor haaren Troon, eenpaarig voor eene Geässocieerde van de Akademie kunnen uitroepen. Zy verzoeken de Vryheid, om de Verhandelingen der Akademie aan haare Majesteit te mogen presenteeren. En zy betuigen hunne onderdaanigste Dankbaarheid voor de Landkaarten, welke haare Majesteit by haar Antwoord heeft willen voegen; verzekerende, dat zy, de Landstreeken, welken die Kaarten voorstellen, doorwandelende, deel neemen aan het geluk, welk de Inwooners derzelven genooten hebben, toen zy hunne Allerdoorluchtigste Souvereine zelve aldaar alle haare schreden met de onuitwischbhaare trekken haarer Wysheid en Goedheid hebben zien uitbeelden.

NEDERLANDEN *'s Gravenhage.* Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, welke zo men zegt, tegen 't einde deezer Maand May een keer naar Amsterdam staan te doen, daar alles in gereedheid word gebragt genieten een gewenschte gezondheid.

Den 5 May (1768) heeft het Regiment Gardes te paard, op de gewoone Exercitie plaats, ter zyde de Maliebaan, voor zyne Doorluchtigheid de revue en monstering gepasseerd, den zelven namiddag heeft het Regiment Hollandsche Gardes te voet de revue gepasseert en afgevuurt, en den 6 voormiddags passeerde dit Regiment de Monstering; gelyk mede het Esquadron Gardes Dragonders alhier in Guarnizoen leggende; 's namiddags passeerde de revue en vuurden af het Regiment Zwitzersche Gardes, en den 7 passeerde het zelve de monstering, wanneer des namiddags het Esquadron Gardes du Corps van zyne Doorluchtige Hoogheid afexerceerde.

De

De gezamentlyke Troepen van dit Garnisoen, versterkt door drie Esquadrons Gardes Dragonders, in Leyden bezetting houdende, zullen in de week na Kermis, verscheide militaire excercitien verrichten.

Thans heeft men de verzeekerde tyding dat de Vrede met de Algerynen vernieuwd en gesloten is. De omstandigheden daar by voorgevallen zyn vervat in het volgende.

SCHRYVEN.

Den 16 February laastleeden kwam op de Rheede deezer Stad aan het Hollandsch Oorlogschip *de Zephier*, gecommandeert by Kapt. Loopuit. 's Anderendaags zette die Kapitein, en eenige andere Officieren, voet aan Land, en gingen den Dei en de voornaamste Officieren begroeten, die hun met veel Attentie ontfingen. Na eenige Provisie en Ververscbing gekocht, en van den Dei en de Ministers Afscheid genomen te hebben, ging dat Schip den 18 dito onder zeil, om naar *Marseille* te retourneeren. Den 16 Maart kwam *de Hektor*, Oorlogschip van dezelve Natie, gecommandeerd by Kapitein Bisdom, als mede het Fregat *de Bellona*, onder de ordres van den Kapitein van Hoey, alhier te rug. De Dei verklaard hebbende, dat hy die Schepen niet zou laaten salueeren, voor en aleer men hem van de reden van hunne komst onderrecht hadt, zo begaf zich de Hollandsche Consul aan boord van *den Hektor*, om den Kapitein Bisdom daar van te informeeren. De laastgenoemde overhandigde hem een Brief van den Kapitein Binkes, aan den Dei, aan welken de Consul denzelven, eenige uuren daar na, presenteerde. 's Anderendaags liet den Dei aan den Consul weeten, dat hy zich op niets kon uitlaaten, voor de te rug komst van Kapitein Binkes, Schout by Nacht van het Hollandsch Escader, en dat intusschen de beide Kapiteins vry aan Land konden komen, en verzeekerd zyn, dat zy vriendlyk zouden ontfangen en behandeld worden; maar alzo de Dei by zyne weigering bleef volharden, om de twee Schepen te laaten salueeren, wilden die Officieren niet van boord in de Stad komen, om hier door te toonen, dat zy den Vrede niet als gebrooken aanmerkten. De Dei eindlyk van besluit veranderd zynde, liet de twee Schepen met 21 schoten begroeten, het welk met een gelyk getal schoten beantwoord werdt. Kort daar op gingen de Kapiteins Bisdom en van Hoey, als mede eenige andere Officieren, aan Land, en leidden by den Dei en de Ministers de complimenten af. Den 27 kwam het Hollandsch Oorlogschip *de Zephir*, gecommandeerd door den Heer Kapitein Binkes, als commandeur van het Escader, als mede het Oorlogschip *Alphen*, Kapitein Reetraet, benevens het Koopvaardy-Fregat *de Snelle Post*, op deeze Rheede; maar de Dei wilde dezelven niet laaten

ten salueeren, voor dat hy een Missive van den Kapitein Binkes ontfangen hadt. Den 28, 's morgens, ging de Hollandsche Consul aan boord van het Oorlogschip *de Zephir*, om den Commandant hier van te informeeren, welke hem te rug zond, en den Dei deed weeten, dat hy met nadere Instructien voorzien was, en niet twyfelde, of zou nu met hem in accoord treeden; maar dat hy niet aan Land zou komen, voor dat, tot blyk van Vriendschap, het Salut gegeeven was. Hier op liet de Dei, na verscheidene gemaakte zwaarigheden, het Salut doen, welk door den Commandant, met gelyke schoten beantwoord werd. Gemelde Commandant en andere Officieren zetten toen tegen den avond voet aan Land en hadden 's anderendaags Gehoor by den Dei. De Commandant vervolgens de Presenten overhandigd, en met hem in conferentie getreeden zynde, werd het Accoord van *Vrede* en *Vriendschap* vernieuwd en getekend. *Algiers den* 16 *April* 1768.

Van *Leeuwaarden* heeft men, dat de Gedeputeerden Staten der Provincie Vriesland, by een Placaat van den 20 April (1768) het verbod van den invoer van buitenlandsch Vee tot den 1 April 1769 vernieuwd, en by Publicatie van den 25 derzelver maand het Reglement op de Botervaten, waar van wy gesprooken hebben in onze voorgaande bladz, 128. nader aangedrongen hebben, met uitdruklyk bevel, dat de Maakers van dezelve die van binnen zo glad zullen moeten maken, als mogelyk is.

Haerlem den 26 April (1768) heeft deze Stad het geluk gehad, zyne Doorluchtige Hoogheid, den Prins Erfstadhouder benevens haare Koninglyke Hoogheid, deszelfs Gemalin, binnen haare Muuren te zien. Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden wierden een half uur buiten de Stad verwelkomt, door de Heeren Pensionaris, Mr. *Cornelis de Ville*, en Secretaris, Mr. *Jan Hendrik van Dam*; en door dezelve in geleid tot de Bloemistery van *Nicolaas van Kampen en Zoonen*, alwaar Hoogstdezelve aan de Koets werden gerecipieerd door de Heeren regeerende Burgemeesteren, Mr. *Mattheus Willem van Valkenburg* en Mr. *Christoffel Jan van Dam*; zynde de Heer presideerende Burgemeester, Mr. *Arent de Raat*, door indispositie niet tegenwoordig. Na aldaar eenige ververscbing genomen, en de toen in bloei staande Hyacinten en andere Bloemen bezichtigd te hebben, begaven hunne Hoogheden zich ten gelyken einde naar de Bloemtuinen van *Schertzer*, *Kreps*, *Voorhelm en van Sompel*, en *Dirk Voorhelm*. Omtrent twee uuren kwamen de Doorluchtige Personagien, met

 hun

hun gevolg in 4 Koetzen met 6 Paarden bespannen, en door een Detachement Dragonders geëscorteerd in de Stad. De Burgery stond in de Wapenen, en in twee ryen geschaard, van de groote Houtpoort tot op de groote Markt, door welke hunne Hoogheden reden na het Huis van den Heer Burgemeester, Mr. *Mattheus Willem van Valkenburg*, alwaar Hoogstdezelve aftraden en plechtig gerecipieerd wierden door den Heer Hoofd-Officier Mr. *Jean Salomon la Clé*, de voorsz. Heeren Burgemeesteren, mitsgaders het Collegie van Heeren Schepenen; doende de gemelde Heer Hoofd-Officier, by die gelegenheid een welgepaste Aanspraak, dewelke door hunne Hoogheden in zeer gracieuse termen beantwoord wierd. Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, ontfingen de complimenten van de Heeren en Dames van aanzien, en verleenden ook gehoor aan de respective Officieren van de Schuttery, als mede aan de Predikanten van de Nederduitsche en Walsche Gemeentens, by welke gelegenheid de oudste Predikant, Do. *Wilh. van Asperen*, een gepaste Zegenwensch over de Vorstlyke Persoonen uitboezemde. Na dat Hoogstdezelve aldaar hadden gedejeuneerd, bezagen dezelve de eerste Drukken van *Laurens Koster*, en begaven zich vervolgens te voet, begeleid door de voorn. Heeren van de Regeering, door de geschaarde Burgery naar de Groote Kerk, om dezelve te bezien, en aldaar het beroemde Orgel te hooren speelen, al 't welk hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden admireerden. Vervolgens reed het Hooge Gezelschap, weder door eene dubbele rei der gewapende Burgery, in Koetzen door het voornaamste gedeelte der Stad, als de Jans Straat, Nieuwe Gracht, enz. naar het Spaarne, en, voorts langs de Cingels buiten de Stad, naar de Zeyl-Poort, alwaar twee binnen Trekjagten gereed lagen, om naar 's Hage te rug te keeren, wordende door de Heeren van de Regeering aldaar goede rys gewenst. By de komst en het vertrek van hunne Hoogheden is het Kanon van de Wallen gelost; ook werd 'er op de Klokken gespeeld, zynde voorts alles in goede order verricht.

Magistraturen en Amptenaren.

Tot President over de Noord- en Zuid-kust van Africa is aangesteld de Wel Ed. Heer *Pieter Woertman*, resideerende op *Delmina*.

Door zyne Doorl. Hoogheid, den Heer Prince Erfstadhouder, zyn uit eene Nominatie van de Wel Ed Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stede *Purmerende*, geëligeerd; tot Burgemeesteren, de,

Ed.

Ed. Gr. Achtb. Heeren *Willem Beydenbergh*, *Andries de Flines*, *Philipus Reinier Boon*, en *Pieter Wynbout*; tot Schepenen, de Ed. Achtb. Heeren *Pieter Pet*, *Simon Appel*, *Wigboldus Ryniuk*, *Pieter van Gent*, *Pieter Jordaan*, *Hermanus Timboor* en *Cornelis Smits*; en tot Schepenen Commissarissen de Ed. Achtb. Heeren *S. Appel*, *W. Ryniuk* en *P. van Gent*.

Den 26 April is door de Ed. Achtb Vroedschap der Stad *Haerlem* tot Raad in gemelde Vroedschap verkooren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Albert Fabricius*, in plaats van wylen den Heer *Justus* Witte.

Op gunstige Approbatie van den Heere Prince Erfstadhouder, hebben de Heeren Gecommitteerde Raden, tot tweede Contrarolleur-Generaal der Hollandsche Fortificatien, aangesteld de Heer *Cornelis Jacob van de Graaf*, Luitenant-Ingenieur ten dienste deezer Landen.

By 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit in Zeeland is het Oorlogs Fregat, *de Jonge Prins*, ter comman do opgedragen aan den Kapt. *H. B. Ledewyk*, Grave *van Byland*, om op de verwacht wordende Oost-Indische Retour-Vloot te kruissen.

Den 29 dito, zynde de gewoone Nominatie dag ter Verandering van de Regeering der Stad *Rotterdam*, zyn uit de Ed. Gr. Achtb. Vroedschap *Bonheeren* geworden de Heeren Mr. *Johannes Meerman*, Mr. *Dirk Cornelis van der Staal*, Mr. *Pieter Johan van Berckel*, Mr. *Thymon Abraham Elzevier* en *Philip Jacob van der Goes*; en uit een overgeleverde Nominatie zyn door den Prins Erfstadhouder tot Burgemeesteren geëligeerd, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Hugo Cornets de Groot*, Mr. *Gerard François Meyners*, Mr. *Jean Bichon*, Heer van Yselmonde en *Jacob Cossart*; tot Schepenen de Wel Ed. Achtb. Heeren *Gualtherus Twent Hennequin*, *Bastiaan Molewater*, Mr. *Anthony Wilhelmus Senn van Basel*, *Abraham Baartmans*, Mr. *Jacob Mossel*, Mr. *Pieter Cornets de Groot*, en *Jacob Diderik van der Wall*; en tot Schepenen Commissarissen de Heeren *A. W. Senn van Basel*, *J. Mossel* en *J. D. van de Wall*.

Tot *Veertig* in *Rade* der Stad *Leyden* is verkooren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Mattheus Sucet*, in plaats van wylen den Heer Pieter Caauw.

Tot Commandant van 't *Hooge en Lage Sas van Gend* en het onderhorig Fort, is door den Prins Erfstadhouder aangesteld, de Generaal Major *Duco Martina van Burmania*, in de plaats van wylen J. F. van Burmania.

Hunne Hoog Mog. hebben de Heer Mr. *Johannes Munninks*, aangesteld tot Consul van de Nederlandsche Natie te *Messina*.

Uit een overgeleverde Nominatie zyn door den Prins Erfstadhouder tot Burgemeesteren van *Schiedam* verkoozen, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren *Cornelis Voogd*, *Martinus Kneppelhout* en *Pieter Schouhamer*; tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Dominicus Doom*, Jacobsz. *Leonardus den Beer*, *Jacob Heereman*, *Isaac Tromer Daniel Constantius Pichot*, Mr. *Jacob van Santen* en Mr. *Thomas Joannes Pigeaud*; tot Schepenen Commissarissen der Gemenelands Middelen, de Heeren *L. den Beer*, *J. Tromer* en Mr. *J. van Santen*; en tot Vroedschappen de Heeren Mr. *Thomas Johannes Pigeaud* en Mr. *Daniel François Pichot*, in plaatze van den Heer Jan van der Heim, die overleden is, en van den Heer Thomas Pigeaud, die op desselfs verzoek is ontslagen.

Den 5 May is tot Directeur van den Levantschen Handel te *Leyden* aangesteld, de Heer *Pieter van Peene*, in plaats van wylen den Heer Pieter Caauw, geweezen Oud-Burgemeester der voorsz. Stad.

Uit een overgeleverde Nominatie zyn door den Prins Erfstadhouder tot Burgemeesteren van *Vlissingen* aangesteld, de Heeren Mr. *Evert Clyver*, en Mr. *Anthony Pieter Lambrechtsen van Rittbem*; en tot Schepenen de Heeren Mr. *Cornelis Caen*, M. *Steven Matthys Snouck Hurgronje*, *Jacobus Andriessen*, Mr. *Robert Hendrik du Pon*, *Pieter Jacob Clyver*, *Hendrik Booms*, *Pieter Spiering*, *Arend Rocbussen Jongerbeld* en *Matthys Jan Huyssen*.

Den 6 dito hebben de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren der Stad *Amsterdam*, tot Opper Directeur der Teeken-Accademie in het Raadhuis dier Stad aangesteld, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Willem Huyghens*, Heer van Honcoop enz. enz. Regeerend Burgemeester aldaar, in plaats van wylen den Heer Burgemeester Mr. Jonas Witzen.

AANMERKELYKE ZAKEN, &c.

Den 21 April (1768) overleed te *Veere* in den ouderdom van ruim 67 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Laurens Nebbens*, Oud-Burgemeester en Raad dier Stad, mitsgaders Rentmeester van zyne Doorluchtige Hoogheid over de Domeinen van het Marquisaat.

De Heer *H. W. van Cotzbuyzen*, Luit. Koll. by de Armé van deezen Staat, en Ritmeester van een Comp. in het Regiment van den Luiten. Generaal van der Beke, heeft het tydlyke met het eeuwige afgewisseld.

Te *West-Cappelle* is onlangs overleden zeekere *Jannetje Schietekutte*, Wed. *Maarten Schout*, in den ouderdom van 83 Jaren, die wegens haar nakrooft merkwaardig is, hebbende by dien Man verwekt 10 Kinderen, waarvan 9 zyn getrouwd geweest, en waaruit gesprooten zyn 98 Kinderen en 6 Kinds-Kinderen, zulks de familie van gemelde Jannetje van haar Trouwdag tot op haar overlyden heeft bedragen een aantal van 114 perzoonen.

In het Dorp *Erfte* naby *Rendsburg* is onlangs kort achter een tweemaal brand ontstaan, waar door 137 huizen in de Assche zyn gelegd geworden.

Te *Bukowitsch* in Neder-Silesien, is een arm Vrouws-Perzoon van 30 Jaren in de Kraam bevallen van 4 dochters, welke alle gedoopt en eenige dagen daarna noch in leven waren.

Het Dorp *Brailly* op de Somme, bestaande uit omtrent 55 huizen, is onlangs binnen twee uuren tyds meerendeels in de assche gelegd geworden, zynde slechts 4 of 5 van de Wind afleggende Huizen behouden gebleven.

Onderdaags is in 't Dorp *Friesem* 4 mylen van Bonn gelegen, een geweldige brand ontstaan, waardoor 20 huizen in de assche zyn gelegd geworden, hebbende de Man, by wien die brand is aangekomen, het leeven daarby verloren.

Den 28 April wierd het nieuw gebouwde Walsche Oude Armenhuis, 't welk die Gemeente te *Leyden* heeft doen stichten, door den oudsten Predikant derzelve Do. *Jean Louis Fleurnoy*, ingezegend, en s'avonds werden de Oude lieden en Kinderen, welke tot dat Huis behooren, op een smaaklyke Maaltyd onthaald, en door de Regenten en Regentessen bediend, die aldaar ook soupeerden. Te gelyker tyd, viel 'er in een ander Liefde Gesticht naamlyk het Stads Weeshuis, een veel onaangenamer Omstandigheid voor, doordien in het zelve op de Naai-Kamer brand ontstond; doch door een aantal brandspuiten en de schielyk toegeschoten hulp, is dezelve ras gebluscht geworden; en de schade die het gebouw daardoor geleden heeft, is niet zeer groot geweest, dewyl de Vloer van die Kamer met Steenen geplaveid was, en de

de brand niet verder is voortgeslagen.

Burgemeesteren en Raden der Stad *Groningen* hebben, by Publicatie van den 25 April, doen bekend maaken, dat aldaar een nieuwe *Jaarmarkt van Magere Beesten*, zal gehouden worden, alle Dingsdagen en Vrydagen, van den 1 May tot den 25 Juny incluis.

De Heer *J. Aneys*, Collonel-Commandant en Ritmeester in het Regiment van den Luitenant Generaal van der Beeke, heeft het tydlyke met het eeuwige afgewisseld.

Te *Sas van Gent* is overleden de Heer *J. F. van Burmania*, Generaal Major en Commandeur van Sas van Gend voorn.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Op Zondag den 1 May (1768) zyn by deeze Gemeente uit de Nominatie in ons voorgaande Stuk gemeld, verkooren, tot

OUDERLINGEN.	DIACONEN
Matthys Herfst.	*Anthony Ebeling.*
George Hendrik Siewers.	*Johan Augustus Saltz.*
Hendrik Lodewyk Meyer.	*Joan Christoph Linsen.*
Paulus Justus Determeyer Weslingh.	*Barent Zur Muhlen.*
Albertus Jolle Vermeer.	*Jacob Pieter Holstyn.*
	Bernhardus Bonn.

Op Maandag den 9 dito zyn by den E. Kerkenraad, uit de Nominatie, in ons I. Stuk van Maart laatstleden gemeld, in de plaats van de beide Eerw. Heeren *H. van Garël* en *C. Tisteyn*, thans rustende Leeraars, tot Predikanten by deeze bloeyende Gemeente beroepen de wel Eerw. zeer Gel. Heeren *Paulus Wesling* en *Johannes Klap*, thans Leeraars te *Rotterdam* en in *'s Hage*.

Op den 26. April is de Heer *Paulus Justus Determeyer Wesling*, in zyn dienst, als Regent van het Weeshuis, gecontinueerd en Mejuffr. *Alida Hoebé*, Huisvrouw van *Olof Jolles* tot Buitenmoeder van het Weeshuis verkozen.

DORDRECHT *Vacant*.

EDAM *Vacant*.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 10 *April* 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Sondag den 10 *April* 1768.

Hendrik Root, *Scheeps Timmerman op de Oostindische Werf*. A. K. H.

Theodorus Lussing. L. K. H.

Sondag den 17 *dito*.

Anna van Joole, Huisvrouw van Jan Dirkse van Nimwegen. A. K. H.

Johanna Victoria, *Jongste Dogter* van Dirk Victoria. A. K. H.

Dingsdag den 19 *dito*.

't*Kind* van de Wed. Abraham Malsemin. Z. K.

't *Kind* van Balthasar Philippus Goddicke. N. Z. K.

't *Kind*

't *Kind* van Otto van der Nooren. O. O. K.

Woensdag den 20 dito.

Philippe Couturier. W. K.
Lourens van Fixk, *Stilicteur.* N. Z. K.
Jacobus van Reenen, *Junior.* W. K.
Hendrik Vos, *Scheeps Timmerman.* O. O. K.
Catharina Rademaker, Weduwe van Joannes Groeneveld N. K.
Diena Francisca Dumon, *Bejaarde Dogter.* L. K. H.
't *Kind* van Daniel Willink. N. K.
't *Kind* van Jan Koeymans. N. K.
't *Kind* van Hendrik Oovendorp. L. N. K.

Donderdag den 21 dito.

Jan du Flo. W. K.
Leendert Kryne, *Turfdrager.*
Jacoba Menarda van Breda, laatst Weduwe van Hendrik Arntzen. W. K.
Constantia Bartha de Witt, Weduwe van Hendrik van Cranenburgh. E N. K.
Dorethea Drommont, Weduwe van Melchior de Reede. E. N. K.
Geertruy Sas, Weduwe van Jan Guerin. W. K.
Maria Jansz., Weduwe Sibrandt Muys. L. N. K.
't *Kind* van Matthias Spanseerder. Z. K.

Vrydag den 22 dito.

Hendrik van den Burgh, Mr. *Keurslyfmaker.* K. K. H.
Anna Margaretha Heusch, Weduwe van Engelbert van Vilsteren. O. O. K.
Maria van Kattenbald, Weduwe van Wouter van Leeven. N. Z. K.
Arijaantje Hoogendyk, Huisvrouw van Arie Willige. N. O. K.
Sophia Tulp, Huisvrouw van Jan van der Werff. N. O. K.
Geertrudis Warnink, Huisvrouw van Casparus Hamaker. O. K.
Geertruy Schoenmaker, *bejaarde Dogter.* W. K.
Een eerstgebore *Kind* van Maarten Magerus. O. K.

Zaturdag den 23 dito.

Marthe Nairac, Weduwe van Pierre Eyma. N. K.
Catharina de Swabe, Weduwe van Engelbert Brouwer. W. K.
't *Kind* van Jacob Tullius. O. K.

Maandag den 25 dito.

Hendrik Luykink, Mr. *Broodbakker.* O. K.
Siebout Born, Mr. *Steen en Beeldhouwer.* Z. K.
Anna Catharina van der Weyde, laatst Weduwe van Hendrik Peeper. O. O. K.
Johanna Cruyf, Weduwe van Arie Bakker. W. K.
Geertruy Selnouw, Huisvrouw van Jan Schreuder. O. K.
Gesyna van Rysselenburg. N. K.

Dingsdag den 26 dito.

Arent Willem van Kerchem. *Heer van Baarland, Bakendorp en Oswelande.* N. K.
Christoffel Plumper, *Distillateur.* O. K.
Willemina Ulhard, Weduwe van Roelof Malmström. L. N. K.
Trymje Dirks, Weduwe van Jacob Buys. O. O. K.
Helena Overrest, Huisvrouw van Jan de Witt Jacobsz. N. O. K.
Johanna Compyn, Dogter van wylen Daniel Compyn. O. K.
Twee eerstgebore *Kinderen* van Jan Christiaan Anspag. N. K.

Woensdag den 27 dito.

Anthony Oncker, *Apothecar.* L. N. K.
Egelina van Lingen, Weduwe van Jan Dingelhoff. O. K.
Elsje Loeninger, Huis en Kraamvrouw van Evert Vos. Z. K.
Catharina van Eerden, Huisvrouw van Jurriaan Speckman. O. Z. K.
Johanna Jacoba Wybrands. N. K.
Catharina Toorenburgh. N. K.
Twee *Kinderen* van Petrus Veekens. Z. K.

Donderdag den 28 dito.

Jan Bosch. E. Y. K.
Arend Jan Coenen, Mr. *Tinnegieter.* W. K.

Elie-

Eliesabeth Tribo, Huisvrouw van Gilliam de Graaf. N. K.
Jannetje Bouman, *bejaarde Dogter.* N. Z. K.
'*t Kind* van Jan Jooft Schaay Z. K.

Vrydag den 29 dito.

Maria Berkhoff; Weduwe Douwe Feres. O. K.
Flora de Ravallet. N. Z. K.

Zaturdag den 30 dito.

Maria Beuker, *bejaarde Dogter.* Z. K.
'*t Kind* van Claas Kuyper, *Junior.* N. K.
'*t Kind* van Jan Hendricus Le Blon. O. Z. K.

Zondag den 1 May.

Jurriaan Bruytloff. A. K. H.
Maria Margreta Thomas, Weduwe van Antonie Verwer. A. K. H.

Maandag den 2 dito.

Josua van der Velde, Mr. *Horologiemaker.* Z. K.

Dingsdag den 3 dito.

Nicolaas Vogelpoot. L. N. K.
Anthonia Stoffhoud. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 9 *May* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Amstel (*C. Hoeneker*, *C. van Vrede*, *B. Stemberg* en *B. de Bosch Jeronimusz.*, Een Hoffteede, genaamd de Morgenstond, en negen Morgen Weiland aan den) by de 1500 Roeden. *f* 12100, in flag *f* 450. opgehouden.

Anna Dwarsftraat (*A. Alens* en *I. Ryndres*, Een Huis en Erve, in de St.) *f* 6100, in flag *f* 125. *B. V. der Woude.*

Anna Dwarsftraat (Dezelve, Een Huis en Erve, agter het bovengemelde Perceel. *f* 1350, in flag *f* 50. *P. de Hoen.*

Baangraft (Deselve, Een Huis en Erve, op de) agter het hoekhuis van de Elandsgraft. *f* 1050, in flag *f* 100. *W. van Otterloo.*

Egelantiersgraft (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, in de) Hoedemakers Gang *f* 1425, in flag *f* 125. *A. de Barbauson.*

Egelantiersftraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, tusschen de eerste en tweede Dwarsftraat *f* 1950, in flag *f* 7. *P. de Hoen.*

Elandftraat (*L. Nieuwenhuis* en *C. van Ophoven*, Twee Huisen en Erven, in een Koop, in de) in de Dolphyns Gang. *f* 1100, in flag *f* 100. *L. Nieuwenhuis.*

Gelderse Kaay (*A. Alens* en *I. Ryndres*, De Helft in een Huis en Erve, op de) het 2de Huis agter het hoekhuis van 't Smids Steegje. *f* 400, in flag *f* 9. *W. H. Stoopendaal.*

Jonkerftraat *C. Pullen*, *J. J. Lindeman*, *L. Jacobsen*, *D. van Schorrenberg* en *C. van Eelen*, Twee Huizen en Erven, op de hoek van de) en dito Dwarsftraat. *f* 6600, in flag *f* 300. *G. Scholten.*

Leidsche Dwarsftraat (*J. Schreuder Willemsz.*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de korte) Westzy, tusschen dito graft en plein. *f* 3000, in flag *f* 350. opgehouden.

Molsteeg en Nieuwezyds Agterburgwal (*C. Pullen*, *J. J. Lindeman*, *L. Jacobsen*, *D. van Schorrenberg* en *C. van Eelen*, Een Huis en Erve, op den hoek van de). *f* 7200, in flag *f* 2000. *W. van Eelen.*

Negelantiersftraat (*G. H. Westerlo*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een Koop, in de) Zuidzyde, voorby de eerste Dwarsftraat. *f* 3200, in flag *f* 100. *F. Bruysaar.*

Nieuwendyk (*D. van Schorrenberg*, *M. van der Linden*, *G. de Roy*, *A. Westerbaan* en *J. Smit*, Een Huis en Erve, op den Oosterhoek van den) en Dam. *f* 18950, in flag *f* 100. opgehouden.

Nieu-

(Deselve, Een Huis en Erve, naast het bovenstaande op den) Dam. *f* 24900, in slag *f* 200. opgehouden.

S'ooten (*J. Posthumus* en *A. de Jongh*, Een Hofsteede, genaamd Keurlust, met zyn Huizinge, &c. in de Banne en Binnenpolder van) aan de Slooter Weg. *f* 2950, in slag *f* 550. *H. van den Berg*.

Slooterdykermeer (*P. de Hoen*, Een Hofstede, genaamd Altyd werk, met eenig Weiland, zamen groot 38 Morgen, in de) *f* 11000, in slag *f* 500. opgehouden.

Spaarne (*C. Hoeneker*, *J. van Schoonhoven* en *J. van Hooft*, Een Hofsteede genaamd de Leyster buiten Haerlem, aan 't). *f* 6100, in slag *f* 500. opgeh.

Tuin en Huizing (*M. van der Linden* en *A. Rutgers*, Een) genaamd F is quaat passen, buiten en schuins over de Weesper-Poort. *f* 1050, in slag *f* 150. *A. de Mol Otterlo*.

Uilenburg (*J. Wachtels* en *J. van Otterloo*, De Helft in een Huis, Agterhuis, Loots en Erve, op) in de Agterstraat. *f* 3100, in slag *f* 950. *J. Kwikx*.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Scheepen* op *Maandag* den 2 *May* 1768 in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amstrdam geveyld.

Fluit-Schip (*F. Bontekoning*, *S. Aukesz.*, *V. de Vries*, *T. Beth Tsbrandsz.*, *A. Klufft Lamiou* en *A. Noteman*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Stadt *Rotterdam*, Gevoert by Schipper *Jan Fredrik Breslak*, is in 't Jaar 1766. N. U. L. 142. voet, W. 33 voet, 8 duym, H. 14 voet, 10 duim, 't V. 6 voet, 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 14000, in slag *f* 1000. opgeh.

Snaauw-Schip (*De Gemeene Reeders*, Een Extraordinary Welbezeil) genaamt de *Eendracht*, Gevoert by Capitein *Gerrit Oepkes*, is in 't Jaar 1760. N. U. L. 78 voet, W. 23 voet 2 duim, H. 12 voet, 't V. 5 voet, 't D. 6 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. (is tot Barcelona in 't Jaar 1767 Nieuw Groot Wand en een Nieuwe Boegspriet opgelegt, en een Nieuwe Voorsteng opgezet) Gemonteert met 4 Yfere Gotelingen. *f* 2800, in slag *f* 50, opgehouden.

En deze volgende op den 9 *May* 1768. geveyld.

Galjoot Schip (*T. Beth Tsbrandsz.*, *M. Gunther Davidsz.* en *A. Klufft Lamiou*, Een Extraordinary Welbezeilt 3 Mast) genaamt) de St. *Nicolaas*, Gevoert by Schipper *David Swart*, is in 't Jaar 1767. N. U. L. 105½ voet, W. 28 voet 2 duim, H. 15 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 7500, in slag *f* 500, opgehouden.

Galjoot-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt Drie Mast) genaamt de *Siene Boterkoper*, Gevoert by Schipper *Willem Pieters Kalff*, is in 't Jaar 1761. N. U. L. 106 voet, W. 24 voet, H. 11 voet 5½ duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4200, in slag *f* 100. *H. Moens voor zyn Meester*.

Kof-Schip (Deselve, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Jonge Bernardus*. Gevoert by Schipper *Poppe Teyes de Vries*, is in 't Jaar 1763. N. U. L. 99¾ voet, W. 22 voet 9 duim, H. 11 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 5000, in slag *f* 1100. *N. J. van Baggen voor zyn Meester*.

Kof-Schip (Deselve, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Twee *Gebroeders*, Gevoert by Schipper *Wisse Joans*, is in 't Jaar 1751. N. U. L. 81¼ voet, W. 21 voet 6 duim, H. 11 voet. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2000, *V. de Vries voor zyn Meester*.

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand MAY TWEEDE STUK 1768.

ASIA. Batavia. Vervolg en Slot van het voorgevallene alhier, ziet onze laatste bladz. 155.

Den eersten Augustus vertrok zyne Hoog-Edelheid de Heer Gouverneur Generaal met Mevrouw deszelfs Gemaalin in den ogtendstont na zyn Landgoed *Buiten Zorg*, waar van dezelve *den 28 Aug.* te rug kwam.

Den eersten September is na Nederland verlost de Baas Timmerman in het Ambagts Kwartier, Jan Jurgen Butner, zoo als ook de Baas der Loodgieters, Joh. George Siegeler; zynde tot *Baas-Timmerman* in plaats van den eerstgem. benoemd de Meester knegt der Gezellen, Casper Andries Janke, en tot *Baas Loodgieter* Christ. Kraft. Ook is in plaats van den onlangs overleden, Johannes de Veer, *Baas-Blokkemaker* op de Equipagie-Werf benoemd Jan Christoffel Reyleman.

Tot *Inspecteur der Leproozen* is de nieuw aangestelde Binnen-Regent van het Binnen-Hospitaal, Krebs, bevorderd, in plaats van W. A. Hommel, die zo als te vooren gemeld is, na Nederland is verlost; en in plaats van wylen Odenool, tot Buiten-Regent van het Lazarus-Huis, de Opper-Chirurgyn van het Wees- en Armhuis, . . . Leidekker.

Voorts zyn geprojecteerd de Schepen 1) *Ouder-Amstel* voor een vierde Retour-Schip der *eerste Bezending* naar *Amsterdam* 2) *Lycogton*, in plaats van *Sonnestein*, ook voor *Amsterdam* 3) *Rittbem*, in plaats van *Bleyswyk* voor *Delft*; 4) *Leckerlust* in plaats van *Walenburg* voor *Rotterdam* 5) *Burgh* in plaats van *Rittbem* tot een Retour-Schip der *tweede Bezending* voor *Zeeland* 6) *Baarsande* naar *Amboina*, in plaats van *Leckerlust*; 7) *Vaillant* over *Malacca* na *Bengalen* en 8) *Vredelust*, in plaats van *Kiewitsbeuvel*, na *Malabar*. Tot *Commandeur van de Retour-Vloot* is aangesteld de Schipper Jan van Eysden; en tot Voorzeilder van die Vloot bestemd het voor de Kamer *Hoorn* geprojecteerde Schip *West-Vriesland*.

Wyders wierd dien dag passage verleend aan de Weduwe van den Opper-Koopman Emants, en den Boekhouder, van Alphen.

Den 8 September is de Kapitein ter Zee, Jan Zacharias Nauman, van zyn Schip *Nieuw Nieuwerkerk* ontslagen, met permissie om, behoudens qualiteit en Gage, te gelyk met zyne Huis-Vrouw, Rebecca Schal, na Nederland te vertrekken: Ook wierd na Nederland verlost de Advocaat Fred. Christoffel van Knuth.

Verders kreeg Joh. Arn van der Werve verlof om als tweede Schipper naar huis te vaaren, en zyne Huisvrouw, Constantia Jo-

hanna Rufchard, mede te neemen.

Tot *Ingenieur* wierd benoemd de Koopman Coenr. Piet. Keller; en tot *Fiscaal* van de aanstaande Retour-Vloot de Onder-Koopman Jac. Calkoen; als mede tot *Secretaris* de Boekhouder Jan Corn. Mayden, welke beide laatstgem. na Nederland verlost zyn.

Den 10 *September* is op het vacante Schip *Nieuw-Nieuwerkerk* geplaatst de Schipper ... Lindholm; en aan den militairen Lieut. .... Boechheunen gepermitteerd na Nederland te vertrekken.

Ten aanzien der zaken op *Malabar* wierd besloooten den Commandeur Breekpot, dewelke Instantien gedaan had om te mogen ontslagen worden, in dat Commandement nog te laaten continueeren; maar de Onder-Koopman Kronenburg, Opperhoofd van *Cannamoor*, wierd herwaards verlost, en in zyn plaats benoemd de Mede-Onder-Koopman van der Gryp, die als Winkelier te *Cochim* zal vervangen worden door den aldaar buiten Employ zynden Onder-Koopman van Spal; zullende voorts ter afwagtinge van Employ derwaards overgaan de Onder-Koopman, Hendrik de Lange: Wyders wierd tot *Kapitein-Lieutenant* van de Artillery bevorderd de Lieutenant aldaar, Dirk Zeynen, en de Sergeant, Jean Gustaaf Claasen, dewelken den dienst van Adjudant waarneemt, tot *Vaandrig* geavanceerd.

Voorts wierd dien dag besloten den onlangs uit Nederland aangekomen Predikant, ... Ramring, na *Java* te laaten overgaan, om aldaar by provisie dienst te doen.

Den 15 *September* is aan den Gouverneur, den Heer Sinkelaar, dewelke behoudens Qualiteit en Gage van *Macassar* gekomen is, verlossing na Nederland toegestaan; en teffens de Onder-Koopman, Hendrik de Lange, geëxcuseerd te worden om de Reis na *Malabar* te doen, zynde in tegendeel aan hem Verlof gegeeven om als Burger met den Rang van *Oud-Onder-Koopman* alhier te blyven.

Voorts zyn de Schippers Ary Fransz. en Gilles Pieters Verlee van Schip verwisseld, in dier voege dat de eerstgem. op het *Huis te Byweg* en de andere op *Rotterdam* geplaatst is.

Den 22 *Sept.* is aan den Koopman Jac. Spiegel, geweezen *Fiscaal van Samarang*, verlof gegeeven om, terwyl zyn Verband nog niet geëindigd is, in zyne voorige Qualiteit van *Onder-Koopman* te mogen repatrieeren: Ook is dien dag besloten, dat de Vendrig Jan Nic. Latterman na *Samarang* ter militeeringe zal overgaan.

Den 25 *Sept.* is de Oud-Schepen, Hendr. Zurmegede, en *den* 29 de Boekhouder Generaal, Andries Jac. de Ley overleeden, waar na *den* 30 *Sept.*, in plaats van den laatstgenoemden, tot *Boekhouder Generaal* benoemd is de Onder-Koopman, Franç. van Abkouw, dewelke als *Seconde* en *Hoofd-Administrateur van Malabar* zal worden opgevolgd door den alhier buiten Employ zynden Opper-Koopman, David Kelly; zullende tot op de aankomst van den voorn. Heer Abkouw de dienst van *Boekhouder-Generaal* door den titulair Onder-Koopman Carel Fredrik Metske *ad interim* worden waargenomen.

Den

Den 3 *October* (*zynde de dag waar mede dit Verbaal een einde neemt*) ontfing men met het Zeeuwsche Schip *Blydorp*. 't welk in de Straat Sunda was gearriveerd, narigt, dat het Schip *de Erf-Prins* voor de Kamer *Delft* op de Reis van *Surinamen* (alwaar het zelve vervallen was) door een Orcaan genoodzaakt is geweest om te *Lisbon* binnen te loopen, daar het zelve in een ontramponeerden staat was aangekomen, en op bevel der Heeren Bewindhebberen, verkogt was.

In plaats van wylen den bovengem. Heer de Ley is als geassumeerd Lid in den Raad van Justitie benoemd het Hoofd van de Chirurgyns alhier Jan de Put: Zynde voor het overige op den 3 Oct. voorn. aangelegt de Schepen *Nieuw Nieuwerkerk* en *Barresande* naar *Amboina*; *Bosch* en *Hoven*, *Voorland*, en *Amerongen* na *Banda*; *Oostbuizen* na *Ternaten*; *Rotterdam* na *Macassar*; en *de Jonge Prins Albertus* na *Timor*.

De Personen zedert het midden van September des Jaars 1766 tot den laatsten September 1767 van hier naar de Buiten-Comptoiren vertrokken zyn de volgende:

Na *Banda* Jacob Hend. Paringauw, provisioneel Secretaris van Politie, en Louis de Monroy, Kapt. Lieutenant: Na *Ternaten* Eric. Joh. Wiltenear, Predikant: Na *Macasser* de Heer Dav. Boelen, Gouverneur en Directeur, Bernard. van Pleuren, Seconde, Joh. Diederich, Lieutenant, Will. Hend. Gelthens en Joh. Ulr. Herm. Sachenwits, Vendrigs: Na *Timor* Alex. Cornabé, Opperhoofd: Na *Malacca* Ant. Abrah. Werndley, Fiscaal, Math. Gargon, Kapt. militair, Joh. Arn. Did. van Schelling en Joh. Jac. van Smedek, Vendrigs, en Paul Ludew. Thibaut, Vendrig-Ingenieur in Commissie: Na *Bengalen* Jan Alb. van Iddekinge, Leon. Verspyk en Hans Car. Baron van Arnien, Onder-Koopliedęn, ter afwagting van Emploi, en Jac. Piet. van Braam, Equipagemeester, in plaats van den Kapt. Lieutenant C. van der Stam, welke repatrieerd: Na *Ceylon* Gerh. Rein. de Cock, Onder-Koopman, ter afwagting van Emploi, Piet. Klinkert, Equipagemeester, Fr. Alb. Prins, Major titulair, Franç. van Ardenne en Dan. Ditlof Graaf van Ranzow, Lieutenants, Joh. Ernst Hend. Scheffer en Nic. Fetzinger, Vendrigs: Na *Java* Hend. de Wakker van Son, Resident van Rembang, Joh. Agat. Christ. Bruistens, Dispensier van Samarang, Maxim. Lamb. Faure, eerste Clerk van Politie van Samarang, Patricius Baron de Mackena en Dider. Christ. Burgemeester, Luitenants, Abrah. de Mathourne, Piet. van Mietop en Jan Nicl. Latterman, Vendrigs: Na *Cheribon* Matth. Elling, Vendrigs En na *Bantam* Jan Gust. van Witte, Vendrig.

De Persoonen, zedert den *laatsten September* 1766 na Nederland verleft en derwaards vertrokken, en die, welke met de Retourschepen van dit loopende Jaar zullen vertrekken, zyn:

Jan van Eysden, als Commandeur, Jac. Calkoen, als Fiscaal en Jan Cor-

Cornelis Maiden, als Secretaris van de Retour-Vlooot, de Heer Cornelis Sinkelaar, Oud-Gouverneur en Directeur van Macasser, Jan Zacharias Nauwman, Kapt. ter Zee, Jan Christoffel Beuman, Opper-Koopman, Mr. Jac. Spiegel, Koopman, Mr. Fred. Christoffel van Knuth, Advocaat, Joh. Arnold. van der Werve, Christ. Adriaaanse en Fred. Visser, op het Schip *'t Huis te Byweg*, als tweede Schippers Will. Aug. Hommel, Binnen-Regent van 't Binnen-Hospitaal, Ferdin. de Jean, Stads-Chirurgyn, Joh. Jurg. Butner, Baas Timmerman, Joh. George Siegeler, Baas Lootgieter, Piet. Olivier, Baas Blokmaker, Joh. Coenr. Ernst van Boecheimer, Luitenant militair; en Tilem. Hamers, ordinaire Klerk ter Generaale Secretary.

De Ed. Heeren *Directeuren* van *Suratte*, *Bengalen*, en de *Commandeurs* van *Malabar* hebben hun ontslag verzogt maar niet gekregen.

De Keizer van *Candia* heeft vier Ambassadeurs na *Ceylon* af gezonden, dewelke by het Gouvernement aldaar op eene zeer staatelyke wyze ontfangen zyn.

PORTUGAL. Lissabon. Op bevel des Konings is alhier een Wet gepubliceerd, waar by zyne Majesteit de zo genaamde Bulle *in Cœna Domini & Indices expurgationes*, door de Jesuiten geintroduceert, verbied en nietig verklaard; ordonneerende alle de Onderdanen, welke die Bulle of eenige Boeken daar over handelende, onder zich hebben mogten, dezelve binnen den tyd van drie maanden, in handen van de daar toe geauthoriseerde Ministers over televeren.

SPANJE. Madrid. Het Hof heeft bericht bekomen, dat de Gouverneur van *Nieuw-Orleans* formeelyk bezit genomen heeft van die Provincie, dewelke door onzen Monarch aan zynen Aller Chr. Majesteit is af gestaan.

Van *Cadix* word gemeld, dat het getal der Jesuiten aldaar veel grooter word dan men verwagt had. De beide laast uit de Havana gearriveerde Scheepen, hebben niet minder dan 200 dier Paters, zynde van de uit *Mexico* verdrevene, overgebragt. Dezelve zyn alle naar *Porto St. Marie* gebragt, van waar zy, zo men hoopt, eerlang verder naar *Corsica* zullen getransporteerd worden. Hun getal was aldaar meer dan 600, en men meende dat 'er noch veele van *Buenos Ayres*, uit *Peru* en *Chili* en de *Philippynse Pilanden* te wachten stonden.

ITALIE. Napels. Onze Koningin werd alhier met groot verlangen te gemoet gezien, zynde zyne Majesteit naar *Gaëta* vertrokken om die Vorstin aldaar te ontmoeten.

Livorno. Uit *Corsica* heeft men, dat de Generaal Paöli met den

Graaf

Graaf de Marbœuf, Commandant der Franse Troepen, Briefwisseling gehouden hebbende over zaken rakende een nieuwe schikking, door de Republiek Genua aan 't Franse Hof geproponeerd, de gemelde Graaf de nodiging van dien Generaal tot een t'zamenkomst geaccepteert en met denzelven lange geconfereert had, zynde vervolgens met de Officieren, welke hem verzelden, door zyne Excellentie prachtig en zeer kostbaar ter middagmaal onthaalt. Wat de Senaat van Genua by het Franse Hof te weeg gebragt kan hebben, is alhier zo min als in Corsica bekend; weshalven men niet weet, of gegrond zy het gerucht van een gantsche alteratie, welke in 't Systema der Corsen verwekt zal worden, naamlyk niet zo zeer ten opzicht tot de volstrekte Onafhanglykheid van de gemelde Republiek, ter afwerping van wier juk zy zo lange gestreden hebben en welke zy nu op 't punt stonden te bekomen; maar eigentlyk in opzicht tot hun oogmerk, om een gantsch vry en van alle onderdanigheid of cynsbaarheid aan enigen Vorst of Mogendheid ontslagen Gemenebest te formeeren, welke Souvereiniteit in deszelfs eigen boezem residеeren en door hunnen Senaat gerepresenteert zoude worden. Hier tegen wend Genua, zegt men, alle pogingen aan, wel willende den langen en verdrietigen Oorlog tegens de Corsen, met afzien van enig Gouvernement over hen eindigen, doch met enig behoud van cynsbaarheid over hen, of ten uiterften genomen, mits zy onderworpen worden aan enigen Souverein, welke hen in teugel houden kan, om niet by de minste onmin en particulier verschil (waar mede zich gene Mogendheid by gebreke van enige of- en defensive Alliantie bemoeyen zoude) de Genueesen uit een oude wraakzucht in hunne Navigatie en Commercie te ruïneeren, hunne voornaamste Havens aan te tasten en op hunne eige Kusten Vastigheden te formeeren. Dit is zeker, dat terwyl zaken ten tapyte zyn, welke de tyd wel haast ontwikkelen zal, de Corsen in hunne Vyandlykheden tegen de Genueesen ter Zee voortvaren. Onder andere heeft een Feloek, voor 4 weken van *Erbarlonga* in Zee gestoken, 5 Genueese Vaartuigen genomen, waar van een herwaards gezonden is, en de 4 andere te Erbalonga zyn opgebragt. Men schat hunne Ladingen meer dan 100 duizend Livres waardig, zynde aan boord van een derzelve vele Indiese zyden Stoffen en gouden Lakenen en in een ander veel Coffy, Suiker en Indigo gevonden.

Re-

Romen. Het antwoord, het welk de Paus gegeven heeft op de Instantien van den Spaanschen Minister den Heer van *Aspurn*, om zyn H. tot het herroepen van het Brevet tegen den Hertog van *Parma* te bewegen, luidde eigentlyk aldus: *Myn Heer. Indien UED. herwaards gekomen zyt om ons over te halen tot het herroepen van het* Brevet, *is 't onnodig dat gy spreekt; het geen wy gedaan hebben, is slechts geweest, om onze Conscientie te bevredigen, en om ons te schikken na den verschriklyken Eed, dien wy hebben afgelegt dat wy de Rechten der H. Kerke zouden verdedigen. Wy beryken genoegzaam den laatsten dag van ons leven, en wy wenschen, voor den Godlyken Rechterstoel te verschynen, niet als een meyneedige, maar met een gerust gemoed, dat wy in deezen ons van onzen plicht gekweten hebben.*

Wy weeten zeer wel, dat ons gedrag grovelyks zal worden afgekeurd mogelyk zelfs zal het de aardsche Machten tot toorn verwekken. Des niet tegenstaande hebben wy echter onze party gekozen, en wy zyn tegen alle gebeurtenissen, hoedanig die ook mogen wezen, gewapend. By aldien wy ons genoodzaakt zagen, ons bloed tot den laatsten droppel toe te storten, wy zouden met genoegen die Offerhanden doen, en wy zouden onze dankzeggingen tot God opzenden, wegens dat hy ons een plaats geliefd te vergunnen tusschen de Heilige Opper-Priesters, dewelken by de Kerke in Godsdienstige achting gehouden worden, en onder 't aantal van dewelken wy de verdiensten niet hebben worden te geteld.

De Heer *Aspurn*, met de uiterste verbaastheid een diergelyk antwoord horende, 't welk hy niet verwacht had, vroeg aan den Paus, van welke uitdrukkingen hy zich behoorde te bedienen in zyn antwoord aan zyn Hof; waar op zyn H. hernam: *Doed zulks in even dezelve bewoordingen, waar in ik myne gedachten aan U heb te verstaan gegeven.* Dewyl nu de Paus by de herhaalde Vertogen zo van gemelde Minister, als van die van Vrankryk en Napels steeds by dit zyn gezegde blyft volharden, zo is men niet zonder reden zeer verlangende, de Resolutien van die Hoven ten dezen opzichte te verneemen.

Ondertusschen verneemd men van *Orbitello*, dat aldaar twee Regimenten Napelsche Troepen te gemoet gezien werden; welke tyding alhier vry wat ontsteltenis in de gemoederen veroorzaakt, en voor noch erger gevolgen doed vreezen, indien de zaken met het Hof van *Parma* niet in der minne by gelegd worden, en waar toe de bovengemelde Verklaaring van den Paus weinig hoope geeft.

POO-

POOLEN. *Warfchauw.* Vervolg en Slot van 't Uittrekzel der Befluiten van den Rykdag, *ziet onze voorgaande bladz.* 162.

Het groot aantal der Conftitutien, by den Ryksdag gemaakt, zyn. 1. Het benoemen van Commiffariffen, om met Rusland in onderhandeling te treeden. 2 Het ontheffen der Rusfifche Koopliedeń van de particuliere tolrechten. 3. Het inftellen van een *Tranfito* voor derzelver koopwaren. 4. Het benoemen van Commiffariffen, om in onderhandeling te treeden met het Pruiffifche Hof. 5. Het beveiligen der goederen van den Saxifchen Huize, en 't vernietigen van alle weederzydfche pretenfien. 6. Het vaftftellen van een jaarlyks penfioen van 12000 Dukaaten voor ieder der twee Prinfen van Saxen, Xaverius en Carel, welk penfioen ook op de toekomende Prinfen zal overgaan, en een van 6000 Dukaten voor ieder der Saxife Prinfeffen.

7. Het beveftigen van de rechten der Hertogdommen Courland en Semigallie, uit krachte der befchikking van 1764, en der Decreeten van commiffie en inveftiture, door welke beveftiging vernietigt zyn alle de Actens rakende de onlangs geopperde zwarigheeden, als meede de gefchriften en berichten, daar toe betrekking hebbende, mits dat de reverfalen zullen hernomen worden. De Hertogen zullen ontflagen weezen van den pligt, om hunne inveftiture in perfoon te komen ontfangen; zy zullen 't recht bezitten, om pardon te verleenen, en niemand, dan alleenlyk de Eedellieden en de Advokaten voor 't Hof gericht, zullen daar van konnen appelleerén.

Het ftaat aan hen, om hunne goederen en renten te ftellen in zoodanige handen, als zy zullen goedvinden; daar zullen Commiffariffen worden aangeftelt tot het reguleeren der Grenzen tusfchen Litthauën en Courland; men zal een middel uitdenken, om de pretenfien te vereffenen, die de Litthauërs en Courlanders weederzyds tot elkanders laften hebben, doch zy zullen elkander echter geen proces konnen aandoen, zullende naamlyk de eerftgem. hunne fchuldenaars niet voor de Gerechtshoven van Courland, nochte de laatftgem. de hunne vooor de Poolfche Rechtbanken mogen trekken, ten ware alleenlyk in zaken van weezentlyk bezit.

8. Een Ordonnantie van den Ryksdag, waar by alle Captur Gerichten afgefchaft worden, die geduurende de laatfte tusfchenregeering waren ingeftelt, terwyl aan alle de andere Gerechtshoven, gelyk ook dat van den Koning, de toediening van 't recht word gecontinueert, uitgezondert by verkiezings Ryksdagen, wanneer een algemeen Captur-Gericht te Warfchauw plaats hebben zal. 9. Reglement rakende 't beroepen van de *Senatus Confilia*, en aanwyzing der plaatzen, die de Waywoden, de Minifters, de Kaftellans en de Kroons-Amptenaaren, dewelken tot nu geenen rang hadden, in die vergaderingen zullen bekleeden. Dienvolgens zyn een nieuwe Waywode van Gnefen en een nieuwe Kaftellan van Mafovie gecreëert,

en aan de Generaals-Perſonen is de toegang tot den Senaat verleent, in den rang der Miniſters.

10. Reglement rakende 't houden van eenen Ryksdag en 't verkiezen van Landboden, zullende niemand onder de 23 jaren daar toe konnen verkozen worden. In deezen opzigte laat men de Provintie haar aloude forme behouden, mids dat aldaar geene andere, dan ſlechts zeekere Landboden aſſiſteeren, alles volgens de ordonnantie van Uladiſlaus IV. 11. Het reguleeren der belaſtingen op de dranken, tot onderzoek van dewelken Commiſſariſſen zyn aangeſtelt. 12. Het prorogeeren van den gewoonlyken Ryksdag van deezen Jare teegen November aanſtaande. 13. Het vaſtſtellen van 't Muntweezen op den vorigen voet, zullende voor 100 millioenen aan zilvere geldſpetien en voor 12 milioenen aan kopere geſlagen worden, en twee nieuwe Poolſche juiſt een Pruiſſiſche floreen uitmaken.

14. Reekening der betalingen weegens de impoſiten, gedaan door de Treſorie zoo van de Kroon als van Litthauën. 15. De ſommen, toegeweezen aan 't Corps der Cadetten en tot onderhoud der caſernen van Caſimir. 16. Verhoging van tractement voor den Kroons-Generaal-Veldtuigmeeſter. 17-21. Penſioenen voor verſcheide voorname Officieren en Rechters. 22-31. Ingewilligde ſommen tot het bouwen of repareeren van geſtichten en weegen, enz. 32. Somme tot het bouwen en onderhouden van een geneeskundig Collegie. 33. Tot het voltooijen van 't Kaſteel te Warſchauw. 34. Tot ſchade-vergoeding voor Cracau, Lublin, Elbing en andere Steeden. 35. Tot het aankopen van een Paleis, 't welk altoos tot een Hotel der Ruſſiſche Ambaſſadeurs dienen zal.

36-41. Verſcheide ſommen gelds, tot het afdoen van ſchulden, 't beſtraten van de Stad Prag, het repareeren der Arſenalen, enz. 42. Somme tot goedmaking der koſten van onze Ambaſſades na vreemde Hoven. 43. Betaling der pretenſien van den Vorſt van Radzivil, met toewyzing op de Kroons-Treſorie. 44. Een rente van een millioen vooor den Koning, alleenlyk geſchikt voor de Perſoon van zyn Maj. als werklyk Opperhoofd des Koningryks. 45. Verhoging van de jaargelden der twee Groot-Treſoriers, dewelken in 't geheel 300000 floreenen van de Kroon zullen genieten, zonder gehouden te weezen, altoos by de Commiſſie teegenwoordig te zyn. 46. Een penſioen van 1000 Dukaten voor den Kroons-Secretaris Kierski. 47. Een afzonderlyke ſomme van 20000 floreinen aan de Stad Elbing, tot ſchade-vergoeding weegens de territoriale revenuen, waar van die Stad als noch beroofc is. 48. Verſcheide ſommen tot goedmaking van buitengewone onkoſten, aangewend door de Commiſſie der Treſorie.

49. Dankzegging te doen aan den Vorſt van Radzivil weegens zyne onbaatzugtigheid, hier in, dat hy geweigert heeft, eenige beloning aan te neemen voor de moeitens en zorgen, aan zyne functien

van

van Marschalk der algemeene Confœderatie verknocht. 50. Gelyke dankzeggingen aan den Baron van Goltz en aan den Heer Grabowsky, geweezene Marschalken van de Confœderatien der Dissidenten, weegens een zelve eedelmoedigheid. 51. Somme voor den Vorst Kroons-Kamerheer, in vergoeding weegens de Stad van zyne Starosdy, dewelke door de vlammen vernielt is. 52. Beloning voor den Heer Poninsky, die als Secretaris gearbeid heeft, aan de Tractaten, dewelken door de Commissarissen van de Republiek zyn geslooten.

53-59. Betalingen, te doen aan den Waywode Granowsky, den Kastellan Lipsky, de Heeren Popiel en Alexandrowicz, den Vorst Jablonowsky, den Heer Ricky, en den Heer Niemierzyc. 60. Betaling aan de Stad Cracau. 61-64. Dito aan den Starost Ludechowsky, de Heeren Wagrodzky en Matuszewicz, en den Starost van Czechow. 65. Recommandatie aan de Commissarissen van de tresorie, ten behoeve van de familien van Taube, Sparre, Korff en Groeben, ten einde 't verschuldigde aan hen betaalt werde. 66. Nieuwe oprechting van een Commissie der Tresorie van de Kroon en van Litthauën, met vermindering van 't aantal der persoonen, en van 't Octrooi van eenige Privilegien der Tresauriers.

67. Bepaling van 't gezag der commissien van de Tresorie, waarin beurtelingsche Gerechtshoven zullen weezen. 68. Vermindering van de territoriale en erf-rechten des Konings. 69. Ordonnantie rakende de Tol-bruggen in 't Koningryk. 70. Het instellen van een gelykheid tusschen de Tollen van den Koning en van 't Koningryk op de comptoiren. 71-78. Constitutien, rakenden Starosdyen, Hoofdgelden, Loteryën, Zoutgroeven, Gebouwen, enz. 79. Nieuwe instelling van Krygs Commissien zo van de Kroon als van Litthauën, waarvan 't aantal der Assessoren vermindert, en aan de Generaals eenige voorrechten ingewilligt zyn, mits dat zy zorge dragen voor 't onderhoud der 60 Dragonders, die de Vorst-Primaat tot nu op de been gehouden heeft. 80. Eenige veranderingen en nieuwe schikkingen ten opzigte van de Poolsche Vanen, dewelken echter hunne uniforme volgens den Kleederdragt van den Lande behouden zullen.

Onder de overige Constitutien zyn de volgende de voornaamste; 81. Toelating van de Generaals-persoonen in den Senaat in den rang der Ministers, zullende de Groot-Maarschalken in denzelven zitting hebben voor de Groot-Generaals, en de Hof-Maarschalken voor de Lts Generaals, na 't overlyden van de geenen, dewelken tans werklyk met die emplooijen bekleed zyn. 82. Het afschaffen der provinciale Militie van Halicz. 83. De magt tot het herstellen der Vanen van den Generaal van Groot-Polen. 84. Een nieuwe instelling van Kroons-Gerechtshoven te Peterkan, te Kalisch, te Lemberg en te Lublin, beneevens een nieuwe forme van Procedure, als meede een deputatie, gelast met het maken van verbeeteringen om-

 trent

trent de rechten van die Districten; aan welke deputatie men zal aanbeveelen, het voetspoor der rechten van Poolsch Pruissen in verscheide opzigten te volgen.

118. De Geestlyke Kanseliers des Konings zullen, onafhanglyk van deeze hunne bediening tot drie Bisdommen te gelyk konnen bezitten, te weeten dat van Gnesen, dat van Cracau, en dat van Cuyavie. 120. Het Collegie der Poolsche Natie te Rome zal ter beschikkinge van den Koning staan. 121. Men zal met den H. Stoel reguleeren de Collatie van alle de reguliere Abdyen aan andere Prelaten, twee van dewelken vereenigt zullen weezen in de persoon van den Vorst Primeat, terwyl een derde aan de Academie van Cracau zal toegeschikt blyven. 122. Alle de Feestdagen, slechts een zeer klein getal daarvan uitgezondert, zullen overeenkomstig met het verlof van den Paus, verplaatst worden op de naaste zondagen van de weeken, waarin ze pleegen voor te komen; een schikking, waarvan de zorge den Bisschoppen word aanbevolen.

123. Men bepaalt de keuze van 't Kloosterleeven, op eene wyze, dat uitgezondert de Jesuïten en de Curés, in geen Monniken Klooster eenige nieuweling zal vermogen aan te neemen, ten zy hy 25 jaren oud is, en geen Vrouwen Klooster een jonge dochter onder de 16 jaren tot het Geestlyke gewaad zal mogen toelaten, op poene van hare goederen te zullen verliezen. 125. 't Hospitaal van Gnesen zal op nieuws in een Queekschool verandert worden, tot onderwyzing van den jongen Adel, zoo als haare grondstichting meedebrengt. 129. Het aanstellen van een nieuwe Waywode van Gnesen, die de laatsten in rang onder de Waywode weezen zal. 132. Men zal te Posen, in navolging van dien van Pruissen, eenen algemeenen Ryksdag voor Groot-Polen instellen, dewelke steeds door particuliere Landdagen zal worden voorafgegaan.

133. Men zal den Tartaren ter bewoninge toewyzen zeekere goederen van de Kroon, dewelken zy als hun eigendom zullen bezitten. 134. De Rechten en Vrydommen der Tartaren zullen bevestigd worden, en men zal hen voor eeven zo goeden Edellieden aanzien, dan de andere. 135. De Societeit der opgerechte Manufacturen word insgelyks bevestigt; dezelve zal de tol vryheid genieten ten opzigte van alles, wat ze tot haar gebruik van buitenslands doen inbrengen; ook zal dezelve een fonds mogen hebben van 200000 florynen, doch niet meer, op poene van 't geen daarboven is te zullen verliezen, daarbeneevens zal men aan die Societeit geeven de Kerk van St. Benno, en het Tuchthuis te Warschau, op voorwaarde, dat dezelve aan de Kerk een zeekere somme gelds betaalen zal voor den dienst daar van.

136. In Polen zullen verscheide Koninglyke zoutkeeten worden opgerecht. 137. Ten opzigte van de pretensien der buitenlandsche Kooplieden, en aan de schuldeisschers omtrent hunne Crediteuren

In Polen, zullen behoorlyke verzeekeringen en veiligheden bezorgt worden. 138 Men zal de zogenaamde Koninglyke Steeden in hare Rechten handhaven, ten welken einde de Staroften de nodige schikkingen maken zullen; en ter plaatzen, alwaar het Brouwen aan een iegelyk pleeg vry te staan, zal dat recht nu voortaan enkel en alleen aan den Starost toebehoren, midts een zekere vergoeding daarvoor aan de gem. Steeden doende.

139. De civiele Staat zal worden gerespecteert; ook zullen 'er Advokaten mogen weezen voor de Gerechtshoven van 't Hof en van de Maarschalken voor het *judicium mixtum* of vermengt Gerechtshof en by Commissie der Tresorie en van den Oorlog. 140. De Stad Dantzig, welke uitwyzens hare reekeningen, een somme van 2 millioenen van de Republiek vordert, zal hare pretensien op nieuws liquideeren voor de Kanzeliers en Assessoren van s' Konings Gerechts-Hof, zelfs buiten den gewoonlyken tyd van audientie, wanneer de Kanzelier de gem. Stad daar toe doet aanmanen. 141. Vermits de Bisschop van Cujavie voorgeeft, insgelyks een pretensie ten laste van de gem. Stad te hebben, zoo zal de zaak nader onderzocht worden, en beide partyen zullen ten aanstaande Ryksdage daarvan verslag doen.

172. De Starosdy van Hammerstein word als erflyk afgestaan aan den geheimen Raad Unruhe, tot vergoeding van de schade en verongelykingen, ter zake van Godsdienst aan deszelfs familie aangedaan. 200. Het Indigenaat word verleent en geoctroijeert onder anderen aan den Grave van Cosel, aan de twee jongere Graven van Redern, en aan de Barons van Gartenberg en Fritsch. 237. De Boekdrukkery van Mitzleritz, wier grondlegger men tot den Adelstand heeft verheeven, zal in allen opzigte in veiligheid gesteld en beschermt worden.

242. De Koning heeft gemagtigd en geauthoriseert, om aan de Senateurs en aan de Staroften van 't Grod op hun verzoek verlof te verleenen, dat zy, wanneer een Ryksdag gehouden word, afweezig mogen blyven, om buiten het Koningryk te reizen. 245. Even dezelve vergunning word ook van weegens den Ryksdag verleent aan den Vorst Adam Czartorinsky en aan verscheide andere Leeden van die algemeene Landvergadering.

Voor 't Groothertogdom Litthauen zyn insgelyks verscheide Constitutien vastgesteld, waaronder de voornaamste zyn; 1. Het verleenen van jaargelden aan de Gardes van dat Groothertogdom, overeenkomstig met die der Kroons Gardes. 8. Het inwilligen van een somme gelds, toereikende tot het voltooijen van den bouw van 't Kasteel van Grodno. 9. Het stichten van een Hotel der invalides te Wilna. 15. Het vermeerderen van de revenuen des Konings met 100000 florcinen, te betalen uit de Schatkist van Litthauen. 16-33. Het inwilligen van sommen gelds tot andere stichtingen en eindens.

34. Het affchaffen van de tolrechten wegens de Koopmanfchappen dewelken uit het Koningryk na Litthauën, en uit Litthauën na 't Koningryk overgebragt worden. 39. Het vastftellen van de Litthauwfche Vanen op eenen geregelden voet, buiten en behalven twee regimenten Uhlanen of Tartaren, dewelken op den teegenwoordigen voet blyven zullen,

48. Beveiliging van de Adelyke Landgoederen met betrekking tot de Geeftlyken, dewelken geene daarvan zullen konnen in bezit krygen by weege van koop; en zelfs zodanige Landeryen, waarop de Geeftlykheid hypotheeken heeft, zullen konnen geloft worden door de familien, aan dewelken ze behoren; geen geeftlyke zal mogen difponeeren over meer dan een derdedeel van 't geen hy bezit, het zy ten behoeve van een of ander Klooster, of om tot Godsdienftige gebruiken aangewend te worden, zullende de twee overige derdedeelen aan zyne erfgenamen komen te vervallen; geene geeftlyke dochter zal de magt bezitten om haar uitzet aan 't Klooster te vermaken, in 't welk zy zich bevind, maar na haar overlyden zal 't zelve aan hare naafte bloedverwandten komen, en dit zal ook in Polen plaats hebben. 75. De Joden in Litthauën, dewelken den Chriftlyken Godsdienft omhelzen, zullen in de claffis van den Adel ingefchreeven worden, zoo dra zy den H. Doop zullen hebben ontfangen, zoo als zulks tot in den jare 1764 is in acht genomen.

Eindlyk hebben de Leeden van den Ryksdag ook zorge gedragen voor de verzekering en veiligheid van de geldfommen, dewelken door vreemdelingen in dit Koningryk worden uitgezet, hebbende dezelven den 5 maart laatftl. dienaangaande een wet ingeftelt, luidende als volgt:

TEn einde de vreemdelingen aan te moedigen, om hun geld in de Provincien der Republiek op renten uit te zetten, het geen zy tot nu niet hebben durven wagen, ter oorzake van de grote zwarigheden en drajingen, die daarin voorquamen, wanneer 't op het recht aanquam, zoo willen wy by de tegenwoordige wet, dat alle Rechtsgedingen van vreemdelingen, die geen inwoners van deezen Lande zyn, 't zy met betrekking tot het rembourfeeren van hunne kapitaalen, of 't zy ten opzigte van 't betalen der intereffen, onder geen ander reffort zullen ftaan, dan onder dat der Commiffie van de Trefori, gelyk mede de procedures weegens Wiffelbrieven Dienvolgens ordonneeren wy aan de gem. Commiffie, en dusdanige omftandigheden zoo dra mogelyk recht te doen, zonder eenige omweegen in de pleitgedingen te gedogen, ten welken einde een nieuw regifter zal worden geformeert.

(*Was getekent*;) ANDREA MLODZICIOVSKY, *Kroons-Groot-Kancelier*.

ZWEDEN. Stokholm. Den 20 April 1768 heeft de Staats-Raad en Arch. Heer *Reennouw*, het Præfidium in de Koning-

ninglyke Academie der Weetenschappen neergelegd, zynde de Bergraad, Heer *D. Heyckenskoeld* in deszelfs plaats weder tot Præses verkooren. In deszelfs Zitting, heeft de Academie de volgende buitenlandsche Medeleden verkooren, naamlyk *Eduard Sandifort*, Medicinæ Doctor in den Haage; *P. l'Archeveque*, een Fransch Kunstenaar; *Joh. Jac. Reinhard*, Geheimen Raad des Markgraaven van Baden Durlach; *Joh. Andr. Murray*, Professor Medicinæ te Gottingen; *Nic. Christ. Erys*, Bisschop in Norder-Lapmarken, en *M. Macquer*, een Fransch Chymicus.

Op de Vraag, in het voorleedene Jaar, door de Koniglyke Akademie der Weetenschappen, ter beantwoording opgegeeven, naamlyk: *Welke de beste wyze is, om de Honingbyen aan te kweeken*; zyn vier Zweedsche, eene Italiaansche en eene Hoogduitsche Verhandelingen aan dezelve ingezonden. Schoon nu de voorgestelde Vraag niet duidelyk genoeg, naar de begeerte der Academisten, beantwoord is, vinden dezelve echter in iedere Verhandeling iets nieuws en iets byzonders; weshalve de Academie besslooten heeft, in plaats van de beloofde gouden Medailje, aan ieder der zes gemelde Stukken eene zilveren Medailje, tot een teken haarer achting, toe te zenden, en de Beantwoording der eigentlyke Vraag voor het Jaar 1772, met eene dubbele Premie, ieder van 20 Dukaten, op nieuws op te geeven.

DENEMARKEN. Koppenhagen Den 6 May (1768) is de Koning met een talryk Gevolg van hier naar Holstein vertrokken.

De Koningl. Societeit der Wetenschappen alhier heeft voor 't aanstaande jaar 1769 de volgende 3 Vragen voor de Pryzen in de Natuur, Wis-en Geschiedeniskunde ter opgaven verkoren.

1. *Dewyl reeds, om de afwykingen en variatien der Magneetnaalde* a priori *te berekenen, enige proeven genomen zyn, verlangt men een opgave van de beste van die berekeningen, en wel zodanig een, welke op de beste Observatien gegrond en door voorbeelden der Zuider Noorder en Equinoctiale Emispheren geverifieerd is.*

2. *Of de zogenaamde midden Bewegingen* (motus medii) *der Planeeten bestendig blyven; dan wel of zy zodanig toeneemen dat de Hoofd-Planeeten steeds de Zon naderen, en de Neegen-Planeeten nader by de Hoofd-Planeeten komen?*

3. *Of de Cimbren, ten tyde van Tacitus onder den Duitschen gerekend, van 't gebruik der Letteren onkundig geweest zyn? Zo niet, in*

wat

wat Letteren zy geschreven hebben, en wat tuissen Merktekens daar van getoont konnen worden.

Die deeze vragen beantwoord, zal een goude Medaille, ter waarde van 100 Deensche Daalders courant tot belooning ontfangen.

De Verhandelingen moeten voor den laatsten Maart 1769, aan den Secretaris der Academie, Heer *Helmsierna*, franco worden toegezonden.

DUITSCHLAND. Weenen. Men heeft hier op het hooge Huwelyk van de Aartshertogin *Carolina*, met den Koning der beide Sicilien een Medailje doen vervaardigen, op welken eenen kant de Borstbeelden van hunne Koninglyke Majesteiten vertoond worden met deze bygevoegde Woorden: *M. Carolina Aust. Ferdinando IV. Utr. Siciliæ Regi Nupta* (Dat is) „ M. Carolina van Oostenryk, getrouwd met Ferdinand den IV, Koning der beide Sicilien". Aan den anderen kant van deze Medailje word een Antiek Altaar verbeeld, waar op de Wapenen van dit Doorlugtig *Paar* geplaatst staan, zynde verknogt door een Band, die de Huwelyks God en de Liefde vormen, met deze bygevoegde woorden: *Fortius Alternis Nexibus*, (dat is) „ Te Sterker door onderlinge samenknooping". Rondom den kant leest men : *Nuptiæ Celebratæ Vindob. Procuratore Ferdinando Arch. Aust. VII. April MDCCLXVIII*, (dat is) „ Het Huwelyk te Weenen gevierd by Procuratie door Ferdinand Aartshertog van Oostenryk, den VII. April, in 't Jaar 1768".

Frankfort. Wy hebben alhier bericht ontfangen van een Opstand te *Neufchâtel* ontstaan, welkers byzonderheden vervat zyn in de volgende Brieven, als van *Neufchatel* zelfs in date den 28 April, en van *Bern*, van den 30 dito, luidende als volgd:

Het Proces, het welk sedert twee Jaren tusschen dezen Staat en den Koning van Pruissen ontstaan is, eindlyk door het Kanton van Bern, dat sedert vier Eeuwen als Rechter in de geschillen tusschen den Vorst en de Staten erkend is, beslist zynde, kwam de Heer *Gaudot*, Burger van deze Stad en Advocaat des Konings, laatstleden Zondag den 24 Apr. van Bern, alwaar hy het gemelde Proces voor zyne Pruissische Majt. gewonnen had, alhier te rug. Het Gemeen, het welk hem beschuldigde het belang van zyn Vaderland verraden te hebben, ontfing hem met de uiterste verontwaardiging. Op eenigen afstand van zyn huis, trad hy uit de Koets, en leide het overige van den weg te voet af, onder duizenden scheldwoorden van het Gemeen, dat

dat hem volgde en met steenen zyn Glazen aan stukken smeet. Te vergeefs zond de Magistraat, van deze wanorde onderrigt wordende, eenige Deurwaarders derwaards heen. Zy was genoodzaakt zich zelfs naar de plaats te bezeven, en had zeer veel moeite om de muitelingen te doen bedaren. Dog des anderen daags kwam het Gepeupel op nieuws op de been en was zeer verbitterd, om dat de Magistraat getracht had den Heer *Gaudot* heimlyk ter Stad uit te helpen. De Magistraat deet toen eene Compagnie Granadiers, uit vrywillige Burgers bestaande, in de Wapenen komen, met bevel om het Graauw te verdryven. Dan de Advocaat, des avonds om 9 uuren, de Bajonetten ziende blinken en voor zyn leeven vreezende, deet verscheiden Pistoolschoten, doch had het ongeluk van eenige Granadiers, die 'er tot zyn verdediging gekomen waren, te kwetsen, het geen veroorzaakte, dat zy zich flaauwlyk te weer stelden, en den moed van het Graauw dermaten deet aanwakkeren, dat het op het huis aanviel, de deuren aan stukken sloeg, het huisraad ten vengster uit smeet, en zelfs het huis begon af te breken. De Heer *Gaudot*, verzeld van een zyner Neven, was op een Kamer van de tweede verdieping, daar hy zich agter de deur met Tafels en ander huisraad verschanst had; het Gepeupel de deur opengeloopen hebbende, schoot hy met een Pistool, de eerste die op de Kamer kwam over hoop, doch zy wreekten op staande voet den dood van hunen medemakker, en maakten hem met verscheiden schoten en steken af. Waar op terstond licht in de Kamer gebragt, zyn hoed buiten het vengster gestoken en het volk, op straat staande, toegeroepen werd: *hy is dood, lang leef de Prins, en sterve de Verraders*. Men heeft het Lighaam niet dan met zeer veel moeite onder de Aarde gekregen; verscheiden gemeenschappen weigerden hunne begraafplaatsen; niemand wilde het Lyk naar het Graf dragen, en men heeft het door 20 Granadiers naar het Graf moeten escorteeren, om het geweld van het Graauw af te keeren.

Ik bevestige hier mede myne voorige Berichten weegens den dood van den ongelukkigen *Gaudot*. Heden kan ik U melden, dat de Ontfanger *Guinet* insgelyks omgebragt is. Het Graauw is zo stout, dat het zelfs den Generaal, en nog 8 of 10 anderen, met de dood dreigt, indien zy des Konings Party houden. De wanorde is algemeen. By de begraafnis van *Gaudot* zyn nauwlyks 2 of 3 Persoonen tegenwoordig geweest; Daar in tegendeel de Wever *Droz*, die door den eersten dood geschooten is, byna de geheele Stad in zyne Lykstatsie gehad heeft. De Heer *van Derschau* word heden hier verwacht. Onze Regeering heeft reeds bevel gegeeven tot den marsch der Troupen naar Neufchatel, en teffens aan de Kantons Lucern, Freyburg en Solothurn geschreven, om ieder 500 Man, die zy volgens verdrag moeten leveren, ten eersten by die Troepen te zenden. Te *St. Blaise*, een Dorp, liggende een uur gaans van Neufchâtel, heeft

heeft men eene Kruitmolen verbrand, die den Heer *Faverge*, eenen Neef van Gaudot, toebehoorde. De Meyery *Locle*, die met deeze Zaak niets te doen heeft, is met Vuur en Zwaard gedreigd, wanneer zy maar de geringſte beweeging maakt, om iemand van des Konings Party in veiligheid te brengen. Dit alles niettegenſtaande, zyn hier nog Afgezondenen van daar aangekomen, om hulp en zekerheid van deezen Staat te verzoeken. 't Is te denken, dat door dit voorval de Staatsgeſteldheid en de Wetten van dit oproerig Land eene gantſch andere gedaante zullen verkrygen, en de ſchuldigen nadruklyk geſtraft worden.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. Het Parlement gediſſolveerd zynde, en de circulaire brieven ter verkiezing van Repreſentanten in het nieuwe Parlement afgevaardigd zynde, zo verſcheen ook onder het getal der Sollicitanten, de vermaarde Heer *Job Wilkes*, biedende zyn dienſt de Magiſtraat en Burgery deezer Stad aan, om derzelver Repreſentant in het Parlement te zyn, en ten einde daartoe in ſtaat te weezen, verkreeg hy op den 10 Maart (1768) het Burgerrecht van dezelve.

Den 16 dito toen de Verkiezing ſtond te geſchiede deed de Heer *Wilkes* aan de Vergadering de volgende:

AANSPRAAK.

Myne Heeren!

Ik ſchat my gelukkig van my nog eens onder de Voorſtanders en Begunſtigers der Vryheid te bevinden: Deze dag bezorgd aan my een roemwaardige Belooning voor de wreedheid van een lang en onverdiende Ballingſchap, in dewelke de eenigſte Vertrooſting die my overig bleef, deze was, dat Gyl. door myn Lyden het onafgebrooken genot van Uwe onwaardeerlyke Regten en Privilegien gehadt hebt; Zederd de Oeffening van myne Standvaſtigheid en eene gewichtige Omſtandigheid, heeft geen Miniſter ooit een generaal Bevel van Gevangenneeming tegen Uwl. Perſoonen durven publiceeren, of wegens het opligten van Uwl. Papieren een Ordre onderteekenen; En ik vlye my dat diergelyke Eigendunkelykheid voortaan nooit weer over de Vrye Onderdanen van dit Land zal worden geoeffend.

Ik ben hier, *Myne Heeren*, als een enkel Particulier, zonder met de Grooten in verbintenis of door eene Party onderſteund te te zyn: Ik heb geen anderen Steun als U Lieden, Ik begeer ook geen ander, en zou ook geen wezendlyker en roemwaardiger kunnen hebben.

Als

Als Ik, *Myne Heeren*, het geluk heb om door uwe Gunst weder in 't Parlement te komen, zal Ik altoos en by ieder gelegenheid een volkomen Ontzag hebben voor de Gevoelens van myne Committenten, en my ten hunnen Dienst overgeevende alle myne pogingen in 't werk stellen, om de Commercie en de Manufactuuren van deze groote Hoofd-Stad te bevorderen, door welk middel alleen dezelve den eersten Rang dien zy werkelyk heeft, en dien zy, zoo ik hoope, met haare Vryheeden altoos genieten zal, kan handhaven

Maar offschoon hy den Afgod van 't gemeen is, viel nochtans deeze verkiezing niet ten zynen voordeele uit, zulks hy 't op een ander boeg wende, en zich op de rang der Representanten wegens het Graafschap *Middlesex* stelde, Aldaar begon de Verkiezing den 28 dito; de drie Mededingers waren de Heeren *Wilkes*, *Beauchamp* en *Cooke*.

Omtrent 11 uuren, twee Schepens te *Brentford*, de gewone plaats der verkiezing aangekomen zynde, werden alle stemhebbenden opgeroepen en met het opneemen der Stemmen een begin gemaakt. Kort te voren was de Heer *Wilkes* daar aangekomen in een koets met 6 paarden bespannen, verzeld van een ongelooflyk getal personen, zo in koetsen en andere rytuigen als te paard, en eene ontelbare menigte gemeen volk, die geene rytuigen of personen naar Brentford wilde laten passeren, dan die met *Cocardes* voorzien waren, waar op stond WILKES EN DE VRYHEIT No. 45.

Kwartier voor elf uuren was 'er de Procureur *W. Beauchamp* te paard aangekomen, gevolgd door den Heer *Cooke*, in zyn eigen koets met 6 paarden bespannen, verzeld door eene menigte menschen te paard en in draagstoelen, hebbende by zich zyde vlaggen, waar op met vergulde letters geschreeven stond; NO BLASPHEMERS, NO FRENCH RENEGATE (*geen Godslasteraars*, *geen Fransch Renegaat.*

De Heer *Wilkes* deet by deze gelegenheid eene Aanspraak aan het gemeen, smeekende het zelve, om Gods wille, van geen geweld te plegen, en verzekerende dat de stemming op eene regelmatige wyze voortging.

Des avonds de stemming geëindigd zynde, trok het gemeene volk door alle de voornaamste straten der Stad, dwingende allen die hun ontmoetten om zich te verklaren voor WILKES EN DE VRYHEIT, loopende anders gevaar van mishandeld te worden.

In verscheiden oorden werden de lieden gedwongen om ter eere van *Wilkes* hunne huizen te illumineeren. De Lantaarns voor het huis van den Lord Major werden aan stuk geslagen en noch zo vele andere geweldenaryen gepleegd, dat men 'er nooit een voorbeeld van gezien heeft, zelfs zyn 'er verscheide menschen by deze gelegenheid om 't leven gekomen.

Den 29 werd de verkiezing beslist. De Heer *Wilkes* had 1292 en de Heer *Cooke* 827 stemmen.

Dien avond was 'er wederom een geweldig tumult: het graauw, in verscheiden oorden van de Stad byeen gerot zynde, liet niemand passeren, dan die uitriep: WILKES EN VRYHEIT, en dwong alle inwoners hunne huizen te illumineren; by die genen, welken het niet deeden werden de vensters aan stukken geslagen, onder anderen aan de huizen van de Lords *Bute* en *Egmond*, en by verscheide anderen voorname lieden, zelfs ging het huis van den *Lord Major* niet vry, maar men sloeg 'er alles aan stukken. Het tumult duurde den geheelen nagt, en zou waarschynlyk den volgenden avond hervat zyn geworden, indien men geene maatregelen beraamd had om het voor te komen, en eenige belhamels in hegtenis genomen had. De volgende dag liet de Lord Major eene Publicatie tegen de oproermakers doen, stellende 50 Pt. St. op het ontdekken van de schuldigsten. Men houd egter den Heer *Wilkes* en zyne vrienden volstrekt onschuldig aan alle deze oproeren, hebbende zy alles gedaan wat mooglyk was tot handhaving van de rust en goede orde, zo wel te Brentford als in deze Stad doch men meent evenwel gemerkt te hebben, dat het gepeupel is opgehitst en gaande gemaakt, door lieden, die verre boven het gemeene ras des volks zyn. De Heer *Wilkes* heeft reeds aan zyne verkiezers een compliment van dankzegging gedaan, wegens de hem aangedane eer, doch men stelt vast dat de wettigheid van deze verkiezing in het Parlement zal betwist worden.

Den 2 April begaf zich de Heer *Wilkes* naar Bath om aldaar de Wateren te gebruiken ter herstelling zyner Gezondheid, welke door al het voorgevallene eenigzints gekrenkt is, of misschien om aldaar met eenige van zyne Vrienden raad te plegen, terwyl zyne Tegenstrevers alle nodige schikkingen beraamen om te bewyzen dat hy op een onwettige wyze tot Lid in 't Parlement van 't Graafschap *Middlesex* is verkooren, en dat men hem de

straf-

straffen moet doen ondergaan dewelke in zyn verbanning vermeld zyn. Ondertusschen heeft de voorsz Balling belooft zich voor 's Konings Rechtbank by derzelver eerste opening te zullen stellen, 't welk was den 20 April, op welke dag dan ook de Opper-Cancelier, de Chartermeester, de Rechters en het geheel lighaam der Rechtsgeleerden, benevens alle de voornaamste Bedienden van de Onderscheiden Rechtbanken, zich tegen den Middag, naar Westmunster begaven. De zitting aldaar met de gewoone Plechtigheden geopend zynde, verscheen de Heer *Wilkes*, verzeld van verscheide Perzonen van den eersten Rang, voor den Lord Mansfield, Opperrechter van 's Konings Bank, en deed de volgende

A A N S P R A A K.

Mylords!

Ingevolge de vrywillige belofte, welke ik aan het Publiek gedaan heb, verschyn ik tans voor dit souvereine Gerechtshof, om my zelven in alles te onderwerpen aan de Wetten van myn Land.

Twee Vonnissen zyn 'er tegen my geslagen; het eerste wegens de tweede uitgaaf van de *North Breton* No. 45, het ander wegens de uitgaaf van een spotachtig Gedicht.

Wat de tweede uitgaaf van het Nommer van den North Breton belangt, kan ik niet zien, dat 'er de minste schyn van misdaad in gelegen is. Ik heb dikwerf dat berugt Geschrift met naauwkeurigheit gelezen en onderzogt. Ik weet dat het in allen deelen op de sterkste bewyzen gegrond is. Ik vind het vervult van eerbied en hoogachting voor den persoon des Konings, schoon het op de strengste wys het gedrag van zyne Majesteits toen malige Ministers ten toon stelt, en zeer hevige bezwaren tegen hun aan den dag legt. Ik ben overtuigd dat zy wel gegrond waren, om dat alle die Ministers sedert bedankt zyn. Tot nog toe is 'er geen de minste onwaarheit, in dat zoo genoemd Libel, aangetoond; ook was het woord *onwaar* in de informatien voor dit Hof niet genoemt. Ik ben derhalven volkomen gerust, onder alle beschuldigingen, wegens een papier, waar in de waarheit de pen des Schryvers, wie hy ook zyn moge, in yderen regel bestuurd heeft, en het is deze omstandigheit, die my, als den verdagten Schryver, alle de wreedheden van de Ministeriale wraak op den hals gehaald heeft.

Wat aangaat de andere beschuldiging, wegens de uitgaaf van een Gedigt, het geen billyken aanstoot gegeven heeft. Ik zal staande houden, dat zulk een denkbeeld nimmer in myn hart is opgekomen. Ik word nog schaamrood, als ik herdenk, door wat middelen en we-

gen, het in handen van 't Publiek geraakt, en uit de duisternis, waar in het onder myn dak begraven lag, in 't ligt gebragt is. Twaalf Copyen, van een klein gedeelte van dat Dichtstuk, waren 'er in myn huis en op myn eigen geheime Pers gedrukt. Ik had ze zorgvuldig opgesloten en 'er nooit een aan myn vertrouwste Vrienden gegeven. Het Gouvernement heeft, na het voorval met de *North Breton*, een van myne Knegts omgekogt om my dien afdruk te ontstelen, die in het Huis der Pairs en naderhand in dit Achtbaar Gerechtshof is ingeleverd.

De Natie was billyk geërgerd, doch niet over my, want het was klaarblyklyk, dat ik niet schuldig was van de minste ergernis aan het Publiek gegeven te hebben. Ik bid God, om het dien Rechter te vergeven, gelyk als ik doe, die my schuldig verklaart heeft, aan het uitgeven van een Gedigt, het geen ik zorgvuldig verborgen gehouden had, en het geen zelfs noch niet uitgegeven mag genoemd worden, indien men aan eenig woord, in onze taal, een naauwkeurig denkbeeld hegten kan.

Maar, *Mylords*, geen van de twee Vonnissen konden tégen my geslagen worden, indien de getuigenissen niet wezenlyk, buiten myne toestemming, en, zoo als ik onderrecht ben, strydig met de Wet, waren veranderd geworden. Alleen op den avond voor de twee rechtsplegingen, liet de Lord Opperrechter Mansfield, de getuigenissen aan zyn eigen huis veranderen, tegen de toestemming van myn Solliciteur en buiten myn kennis; want een gevaarlyke ziekte, veroorzaakt door eene *affaire d'honneur*, hielt my toen buiten 's Lands. De veranderingen waren van het uiterste gewigt, en ik werd ingevolge van dien, des anderen daags, te recht gesteld op twee nieuwe beschuldigingen; waar van ik niets kon weten. Ik verklaar volmondig, dat deze wys van procederen strydig is met onze Regeringsform, en heb advyzen ontfangen, dat ze onwettig en beide die Vonnissen uit dien hoofde van nul en geener waarde zyn.

Ik heb, Mylords in de verdediging der Wetten pal gestaan, tegen de willekeurige handelwyze der Ministers, Deze Rechtbank toond door het aannemen van een plegtig appel, teegen de algemeene volmagten der Ministers, deszelfs gevoelen wegens myn gedrag. Ik zal voortgaan met het wys en zagt Systema van de Engelsche Wetten, en deze uitmuntende Regeringsform te eerbiedigen. Men heeft my zeer haatlyk afgeschilderd, doch onder alle soorten van vervolging zal ik standvastig blyven, een beminnaar van de Monarchie, toegenegen en schuldpligtig aan den Doorlugtigen Vorst, die de Britsche Kroon draagt, en aan het geheel Brunswyksch Huis.

Belangende alle fyne en ingewikkelde punten van Rechten gevoel ik zeer wel hoe naauw en bepaald myne denkbeelden zyn; maar ik heb de diepe kundigheit en de groote bekwaamheden van myne Rechters ondervonden. Op hen betrouw ik de wettigheit myner verdediging

-ging, onderwerpende ieder punt 'er van aan het oordeel van dit Achtbaar Gerechtshof en aan de Wetten van Engeland.

De Notaris en Procureur Generaal des Konings en de Advokaten van den Heer *Wilkes* bepleitten vervolgens de zaak, voor en tegen met zeer veel welsprekenheit en klem van redenen, gedurende meer dan 2 uren, waar na de eerstgemelden eischten, om den Heer *Wilkes*, uit kragt dier Wetten, waar op zyn bannissement geslagen was, in hegtenis te nemen. Doch de Rechter Mansfield, hebbende doen opmerken, dat de manier, op welken men tegen den Heer *Wilkes* geprocedeert had, niet overeenkomstig was met de Wetten en gebruiken der Rechtbanken, of dat hy ook niet in rechten was betrokken, uit hoofde van eene byzondere Acte, ten dien einde gepasseert, oordeelden de Rechters, dat zy niet gehouden waren van deze zaak kennis te nemen, of 'er uitspraak in te doen; vervolgens vertrok de Heer *Wilkes*, en de zaak bleef *onbeslist*.

By deze gelegenheit, was 'er te Westmunster een groote toeloop van volk, om de uitspraak van deze gewigtige zaak te hooren, doch men bespeurde geen de minste wanorde. In andere oorden van deze Stad geraakte het Gepeupel op de been, en begon hier en daar eenig geweld te plegen, doch de voornaamste Magistraatspersonen zich derwaards begeven, en eenigen der Belhamels in hegtenis genomen hebbende, werd alle verdere oproerige bewegingen gestild.

Indien de eisch van 's Konings Notaris, om den Heer *Wilkes* in de Gevangenis te zetten, was toegestaan geworden, zou 'er waarschynlyk een heftig oproer ontstaan zyn, dewyl het volk rond uit verklaarde niet te zullen gedogen, dat den Heer *Wilkes* eenig leed geschieden.

Tot eer van den Lord Mansfield moet men erkennen, dat hy, schoon bekend voor een Vyand van den Heer *Wilkes*, zich in dit geval onzydig, rechtvaardig en gematigd gedragen heeft.

Noch dien zelven dag werd te St. James, in 's Konings tegenwoordigheit, eene groote Raadsvergadering gehouden, om te overwegen, wat 'er na het voorgevallene van dien morgen, verder in de zaak van den Heer *Wilkes* te doen stond: Waar op des namiddags een order de *Capias ut legatum* tegen den Heer *Wilkes* werd uitgevaardigd, uit kragt van welke hy moest in hegtenis geno-

genomen worden, doch borg gesteld hebbende, om te verschynen wanneer hy zou geroepen worden, heeft dit bevel geen verder gevolg gehad.

Den 27 dito verscheen de Heer *Wilkes*, ingevolge de voorsz. Acte *Capias ut legatum* voor 's Konings Bank te Westmunster. Men trad terstond in een omstandig onderzoek van zyn zaak; en na lange redeneringen en hevige debatten, onder de vermaardste Rechtsgeleerden, die 'er tegenwoordig waren, werd eindlyk beslist, dat in zyn geval geene Borgtogt konde toegelaten, maar hy naar de gevangenis van 's Konings Bank moest gebragt worden. Ingevolge van deze uitspraak, werd de Heer *Wilkes* in de bewaring van twee Deurwaarders van die gevangenis gesteld, die hem met een Huurkoets derwaards meenden te brengen: doch in het opryden van de Brug te Westmunster hielt het Gemeen de Koets tegen, keerde ze om, sneed de Paarden los, en trok dezelve, met alle die 'er zich in bevonden, door de voornaamste straten der Stad, naar het eind van Spittalfields, en bragten hem aldaar in die zelfde Herberg, waar in hy zich met zyne vrienden had bevonden, toen hy tot Lid van het Parlement wegens Middlesex verkoren werd. Wanneer zy naby gemelde Herberg gekomen waren, dwongen zy de gemelde Deurwaarders, om den Heer *Wilkes* te ontslaan, waar na zy hen zeer gerust lieten gaan. De Heer *Wilkes*, in gemelde Herberg gekomen zynde, ging uit het venster leggen, en vermaande het volk om zich naar huis te begeven; doch zy weigerden het, roepende, dat zy 'er tot 's morgens toe de wagt zouden houden. De Heer *Wilkes* ondertusschen aan de twee Deurwaarders vaste verzekering gegeven hebbende, dat hy zich, ingevolge het gewysde van de Bank, in de gevangenis zoude begeven, begaf zich des avonds om 10 uren in stilte en vermomd derwaards. Des anderen daags 's morgens, deden de Commissarissen van de Wyken alle de Amptenaren en Burger-Officieren van deze Stad en Vryheit van Westmunster vergaderen, tot handhaving van de openbare rust, doch zulks was onnoodig, dewyl het Gemeen, schoon het zeer talryk was, niet het minste geweld of wanorde, buiten het ontzetten van den Heer *Wilkes* gepleegd heeft.

De Borgtogt ten voorsz. dage voor den Heer *Wilkes* aangeboden, was zeer aanmerklyk, wegens den rang en aanzien van de lieden,

den, die zich daar toe aangaven. Een Joodsch Koopman, *Mendes* genoemd, en een zeer vertrouwd vriend van *Wilkes*, bood een borgtogt aan van *tweemaal honderd duizend Ponden St.*, met belofte van die somme noch te verdubbelen, indien het noodig geoordeeld werd.

Men heeft den Heer *Wilkes* nagegeven, dat hy de tusschenspraak van het Ministerie, ten zynen voordeele, had besolliciteerd, doch hy heeft zulks niet alleen openlyk tegengesproken, maar zelfs verklaart, dat hy altyd gereed zal zyn, om zyn pligt, liefde en trouw voor den persoon des Konings te doen blyken, maar nooit eenige laagheit noch voor het tegenwoordig noch voor een toekomend Ministerie doen zal.

Ondertusschen heeft men, sedert eenige jaren herwaards, in Engeland niet zoo vele binnelandsche beroertens gehad, als 'er nu binnen kort zyn voorgevallen. De zaak van den Heer Wilkes heeft een geest van tweedragt verwekt, die door de verkiezing van nieuwe Parlementsleden gevoed en vermeerderd word. De Linnewevers, aan het muiten geslagen zynde, hebben verregaande geweldenaryen omtrent hunne meesters gepleegd. Het volk, dat, op de Teems, tot het laden van Koolschepen gebruikt word, heeft herhaalde reizen, den genen die hun te werk stelden, geweldadig aangetast, om vermeerdering van dagloonen, by welke gelegenheit 'er verscheiden van weerskanten gedood zyn. Te Portsmouth zyn 'er mede zorglyke onlusten ontstaan, tusschen de Troepen van de Marine en 's Konings Scheeps-Timmerlieden by gelegenheit dat de eerstgemelde de laatste eenige voordeelen, die zy tot hier toe genoten hadden, zogten te ontrekken. Het een en ander doet zien, hoe zeer de hervorming van de grondbeginselen der tegenwoordige Regering noodzaaklyk geworden is, dewyl alles tot eene algemeene verwarring schynt te neigen, die by velen als eene voorbode van een willekeurige Magt aangemerkt word.

NEDERLANDEN, *'s Gravenhage*, Door den Raad van Staten zyn benoemd de Heer *de Kempenaar*, Gedeputeerde in gem. Raad, tot het visiteren van 's Lands Fortificatien en Magazynen langs de Maze, en de Heeren *Schrevelius* en *van der Borch*, Gedeputeerden als boven, mede tot het visiteren der Fortificatien en Magazynen in Wedde en Westwoldinger-Land.

By

By Placcaat van hun Ed. Groot Mog. in dato 5 May (1768) is verboden in deze Provincie in te brengen of te verkopen, het valsch zo genaamd Zilverwerk, bekend by den naam van *Argent haché*, of ook eenige andere compositie van Metalen, geen eigentlyk Goud of Zilver zynde, gekeurd of van een Meesters teeken voorzien; en 't geen zich daar van binnen deeze Landen mogt bevinden, mag na verloop van drie maanden niet meer verkogt, maar moet buiten 's lands verzonden worden, op verbeurte van honderd goude Dukaten enz.

Den 17 May (1768) heeft de Schuttery deezer Hof-Plaats bezyden de Malibaan voor hunne Doorl. en Koningl. Hoogheden enz. haare Jaarlyksche excercitien verricht, en vervolgens de gewone Trekking gedaan.

Den 19 dito heeft zyn Doorluchtige Hoogheid afscheid genomen van de hooge Collegien, voornemens zynde binnen eenige dagen een reisje te doen naar, Texel Amsterdam enz.

Amsterdam. Men maakt alhier, zo van Stads wegen, als by de Ingezetenen, ongemeen veel preparatien, tegen de heuglyke aankomst van hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, den Heere Prince Erfstadhouder en Mevrouwe de Princesse van Orange enz. enz. enz. ten einde hoogstdezelve met een nooit meer geziene luister te ontfangen.

NB. In 't volgende Stuk hier van een omstandig verhaal.

Utrecht. Den 10 May 1768 is alhier afgekondigd de volgende

PUBLICATIE.

S*chout, Burgemeesteren en die van den Gerechte der Stad Utrecht*, in het zekere geïnformeerd zynde, hoe voor korte dagen zeker Vroumensch, en vervolgens andere baldadige en moedwillige Persoonen henlieden verstout hebben niet alleen den Heer Commandant van het alhier Garnisoen houdend Regiment Infantery, maar ook andere Officieren van het zelve (presumtif uit eene wegens de goede ordre, die in het voorsz. Regiment, en de daar toe vereist wordende correctien zyn, en moeten worden gehouden) op een zeer indiscrete en verregaande onbetamelyke wyze te injurieeren, miszeggen en misdoen, ja zelfs met Steenen en Aardkluiten na dezelven, zo op den tyd, wanneer de Militie exerceert, als anders te werpen; waar uit niet alleen ongelukkige en gevaarlyke gevolgen zouden kunnen ontstaan, maar ook de Ordre en het Respect van welgemelde Officieren word geëcludeerd, en de Militie belet hunne Exercitien, na behoren, te kunnen verrichten.

En nadien de Justitie en goede Politie ten hoogsten daar aan gelegen

gen is, dat zo verregaande, als voorsz. gepleegde stoutigheden worden ontdekt, en de baldadige Daders van dien na exigentie van zaken gestraft, zo beloven myn Heren van den Gerechte voornoemt, ingevolge de speciale autorisatie van de Vroedschap dezer Stad, in dato den 9den dezer, een premie van 25 Guldens, by den Heer Thesaurier dezer Stad te betalen, aan den genen, die de voorsz. Dader of Daders zullen weten te ontdekken, zodanig dat in handen van de Justitie geraken, en van 't fait worden overtuigd.

Interdiceerende wyders allen een iegelyk, wie hy zy, de Heeren Commandeerende en andere Officieren van 't Garnisoen alhier, zo op derzelver publieke Exercitien en Parade-Plaatsen, als elders, enig beletzel in henlieder Dienst toe te brengen, dezelve met Daden of Woorden te insulteeren en te misdoen, op pœne van daar over geapprehendeerd, en, na voorgenomen feiten, zelfs aan den Lyven te worden gestraft.

En op dat deze Publicatie en Ordre zyn volkomen effect mogen sorteeren, zal deze worden gedrukt, gepubliceert en geaffigeert na behoren.

Den 14 werd alhier by diergelyke Publicatie van de Heeren Gedeputeerden Staten, aangemerkt de bezmettelyke Vee-Ziekte, die niet alleen op de Frontieren van de Republiek op nieuws ontdekt maar zelfs tot in eene der nabuurige Provincien doorgedrongen is den Invoer van buitenlandsch, en den Uitvoer van binnenlandsch Vee verboden, ten einde deeze Provincie daar door niet moge ontbloot worden van genoegzaam Vee.

Alkmaar. Den 7 May 1768 zyn alhier ter dood gebragt drie Landlopers en Dieven, met naamen, *Nathan Moses*, alias *Noisan Winnig*, *Moses Marcus*, en ook wel *Abraham*; *Marytje van Hove* alias *Alemande Sjouwels*, en *Kornelis Labans*, alias, *klein Keesje*, luidende aldus hunne

CRIMINEELE SENTENTIEN.

ALzoo *Nathan Moses*, alias, *Noisan Winning*, *Moses Marcus*, en ook wel *Abraham*, zeggende oud te zyn 72 Jaaren, en geboortig te *Wartenscheyt* in Westphalen, zynde van de Joodsche Natie, thans gedetineerde alhier, buiten pyn en banden van Yzer heeft bekend, dat hy geen vaste Woonplaats hebbende gehad, zig altoos, zoo in de zeven Provincien als elders, met schooijen, bedriegeryën, en schelmstukken heeft opgehouden, door het perpetreeren van welke hy gedetineerde dan ook diverse reisen alreede Publycque straffen heeft ondergaan, gelyk aan dezen Gerechte, door des gedetineerdens confessiën, meest al gesterkt door de daar by ingekome-

ne informatien, gebleeken is, dat hy gedetineerde

Eerst, nu ruim 30 Jaaren geleden, met eenen anderen Jood te *Asch* in het Drentische is gegeesselt geworden, ter zaake hy aldaar uit een Huis, daar hy van agteren was ingekomen, uit een Kas, met een tang open gebrooken, had gestoolen omtrent festig Gulden aan Geld.

Ten tweede, dat hy gedetineerde, met eenen anderen Jood, binnen de Stad *Thiel*, den 13 May 1743. agtervolgens het vonnis van den Gerechte des Ampts van Nederbetuwe, publycq is gegeesselt, en uit het zelve Ampt gebannen; leggende tegens hem sterke presumtiën, dat hy aan twee Diefstallen dies tyds dadig was, en waarvan hy de eene maar heeft opgegeven te hebben bestaan, in een Zilver Kruis, eenige Vrouwe en andere kleederen, als meede een Zilver Gespje, en een dito Ringetje.

Ten derde: dat hy gedetineerde vervolgens in dat zelve Jaar van 1743, in de Maand July, met zyn voorgaande Complice te *Nimwegen* is gegeesselt en gebrandmerkt, en voor tien jaaren in het Provinciale Rasphuis te *Aarnhem* geconfineert, en vervolgens gebannen, onder anderen, om dat hy gedetineerde daar om streeks ten platten Lande, quasi naalden en kleinigheeden verkopende, om des te beter de Huisen te kunnen bespioneeren, te *Wichem* in een Huis had gestolen een Camisool, een Borstrok, twee Mans en twee Kinderen hemden, neffens twee zilvere Gespen; als mede om dat zy beide te *Have* in een Huis, de Onderdeur met een Mes, en in een binnen Keuken een Kas met een Yzer geopent hebbende, uit gezegde Kas hadden gestolen een Mans Rok en Camisool, een Mans borstrok met Zilvere Knoopen, hebbende hy gedetineerde met drie andere Rasphuis-Boeven in het Tugthuis te *Arnhem* getragt uit te breeken in het Jaar 1744. waarom dan ook zyn Confinement, met nog een Jaar is verlangt geworden, of schoon hy egter om redenen den eerstgemelden tyd van tien Jaaren niet heeft uitgeseten.

Het vervolg hier na.

Magistratuuren en Amptenaaren.

De Edel Mog. Heeren Staten der Provincie Zeeland hebben de Heer Mr. *Cornelis de Jong* C. Z. Pensionaris der Stad *Zierikzee* en Rentmeester van zyne Hoogheids Domeinen te St Martensdyk, aangesteld tot Reekenmeester in de Provinciale Reekenkamer, in de plaats van wylen den Heer Mr. P. van Noemer.

Zyne Doorl. Hoogheid de Heere Prins Erfstadhouder heeft de Hoog Welgeb. Heer *Ludolph Diederik Willem Carel* Baron *van Tengnagel* aangesteld, tot Dykgraaf van den Ed. Hoogen Dykstoel in Bommelreweert, en de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Otto de Virieu* tot Richter van 't Ampt van Bommelreweert, beide in de plaats en by vrywilligen afstand van den Wel-Ed. Gestr. Heer *Petrus Goris*, thans noch regeerenden Burgemeester dier Stad.

Door de Ed. Manhaften Burger-Krygsraad der Stad *Amsterdam* zyn den 16 May (1768) aangesteld tot *Luitenants*: in de Wyk 11. *Casper Christiaan*

tiaan Sterk, in de Wyk 12. *Harmen van Ledden Hulsebos*, in de Wyk 19 *Harmanus Assenberg*, in de Wyk 37. *Nicolaas Kiere*, in de Wyk 42. *Albertus Kramp*, in de Wyk 59. *Jan Luden* Junior; en *Arend Dreyer* ontslagen. Tot *Vaandrigs*: in de Wyk 25. *Jan de Kempenaar*, in de Wyk 32. *Pieter Jager* de jonge, in de Wyk 34. *Cornelis van Oestrum*, in de Wyk 40. *Hendrik Croese*, in de Wyk 42. *Petrus Luden*, in de Wyk 44. *Ryklof Cornelis van Goens*.

Uit een overgeleverde Nominatie zyn door den Prins Erfstadhouder geëligeerd tot Burgemeesteren der Stad *Tholen* de Heeren Mr *Johan Hendrik Noey* en *Gerrit ten Hage*; en tot Schepenen de Heeren *Johan Jacob van Lichtenbergh*, *Johan Plevier*, *Marinus van der Vliet*; Mr. *Abraham Aegidius Rubbensz*, *Diederik Vleugels*, *Jacob Johan van Stapele*, *Adriaan van der Schoor*, en *Samuel Johan Philippus Cras*. Wyders is door hun Ed. Achtb. tot Thesaurier dier Stad aangesteld de Heer *Diederik Vleugels*, in de plaats van den Heer Johan Jacob van Lichtenbergh, die daar van vrywillig af stand heeft gedaan.

Hoogstgemelde Vorst heeft de volgende Promotie gedaan en aangesteld: *Willem*, Baron *van Wassenaar*, Vice-Admiraal, tot Luitenant Admiraal van Holland en Westvriesland onder 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit op de Maze, in de plaats van wylen den Luitenant Admiraal Lynslager; de Vice-Admiraal *Jan van der Waayen*, tot Luitenant-Admiraal van Holland en Westvriesland onder 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit t'Amsterdam, in de plaats van wylen den Luitenant-Admiraal Schryver; den Schout by Nacht *Jan Heuft*, tot Vice-Admiraal van Holland en Westvriesland onder 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit op de Maze, in plaats van den geavanceerden Vice-Admiraal Baron van Wassenaar: den Schout by Nacht *Roemer Vlacq* tot Vice-Admiraal van Holland en Westvriesland onder 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit t'Amsterdam, in de plaats van den geavanceerden Vice-Admiraal van der Waeyen; en den Kapitein ter Zee *Willem Theodoor Huyghens*, tot Schout by Nacht van Holland en Westvriesland onder 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit t'Amsterdam, in de plaats van den geavanceerden Schout by Nacht Roemer Vlacq.

AANMERKELYKE ZAKEN, &c.

De Heer *de la Motte*, Bisschop van *Amiens* bevond zich op zekere Avond dat 'er een Bal gehouden werd, in een der aanzienlykste Huizen van die Stad ter Maaltyd, en gaf aan de tafel zittende, het Gezelschap, 't geen zeer talryk was, te kennen, dat hy voornemens was, zich naar het Bal te begeven. Men laghte daarom, en niemand geloofde dat het ernst was, doch omtrent Middernacht begaf hy inderdaad zich derwaards. Het gantsche Gezelschap verbaasde op het zien van den Bisschop, de Muzikanten hielden op met speelen, en men beet elkander met verwondering in 't oor *Monseigneur* op het Bal, deeze verwondering was des te groter, om dat de Bisschop voor een groot yveraar te boek staat. Hy keerde zich terstond naar de Dames en zei haar: *Mevrouwen, ik kom niet om ul. te stooren, ik keur het danssen goed, het is een eerlyk vermaak, maar terwyl gyl. danst, vergaan 'er een groot getal Armen van honger en gebrek, als men middelen heeft om Bals te geven, heeft men ze ook om de Armen te onderstennen.* Op 't zelve ogenblik haalde hy zyn Goudbeurs uit, wierp eenige Louis d'Or in zyn hoed, en ging by ieder rond; en dus 125 Louis verzameld hebbende, ver-

 trok

trok by, en deelde ze den volgende dag aan de Armen uit.

In de nacht tusschen den 27 en 28 April ontstond brand in een dubbeld Huis te *Middelburg*, bewoond door een Schilder en een Kleermaaker, het zelve brandde van binnen geheel uit, en de bewoonders zyn het gevaar ter naauwer nood ontvlucht.

In 's *Gravenhage* is overleeden, de Heer *Gubert Anthoine Bely de Belfort*, eerste Luitenant met rang van Kapitein onder Zyne Hoogheids Regiment Zwitsersche Gardes.

Den 5 May is het nieuwe Orgel in de Kerk te *Woerden*, door den Orgelmaker *J. H. Hartman Pätz* te Utrecht gemaakt, door den oudsten Predikant, Do. *Wilhelmus Prins* met een Leerrede over Psalm 108. 2. 3. 4. en 5. plechtig ingewyd geworden.

Uit Italie heeft men naricht, dat by gelegenheid van het in brand geraakte Kruit-Magazyn te *Crema*, over de 700 Kruitvaten en 200 gereinigde Salpeter Tonnen in de Lucht gevlogen waren, waar door de Lucht geheel verdonkerd, en alle Vensters en Deuren der Kerken en Huisen waren geruïneerd geworden. De Inwooners liepen woedende door de Straaten, schreeuwden om hulp en verlieten de Stad, uit vrees dat het Vuur den nabyliggenden Kruittoren, waarin over de 1000 Kruitvaten waren, bereiken mogte; deswege werdt op bevel van den Magistraat, het dwalende Volk door de Soldaaten te Paard aangehouden, en genoodzaakt alle hulpmiddelen aan te wenden, om het Vuur te bluschen, het welk ook goede uitwerking gedaan hadt. De Veemarkt geraakte in de grootste Wanorde, want Menschen en Vee heel woedende van daar liepen. Op de Marktplaats waren 8 persoonen dood gebleven, veele anderen doodlyk en gevaarlyk gebleesseert, en drie Arbeiders in de Wynbergen by die Stad gedood geworden. In het Magazyn waren 10 Menschen verbrand, en een Ruiter te Paard, welke voorby reedt, in de Lucht gevloogen, waar van men naderhand niet anders dan het doode Paard gevonden hadt. Des avonds was het verloopen Volk weder in de Stad te rug gekomen. Men hadt geene Arbeidslieden genoeg, om de gebroken Vensters en Deuren te repareeren.

In 's *Hage* is overleeden, de Heer *Lyall* Luitenant, met rang van Kapitein, in het Regiment Hollandsche Gardes.

Een zeeker man te *Lessines* eene Stadt in *Henegouwen* gelegen, na eene langduurige ziekte, in een Slaapzucht gevallen zynde, geloofde ieder een, dat hy dood was. Zyne Vrouw deed terstond een doodkist komen, en na hem daarin gelegd te hebben, zond zy, onder 't een en ander voorwendzel, alle de Perzonen weg, die 'er tegenwoordig waren. Zo ras zy alleen was zogt zy, door gierigheid gedreven, het slechtste van hare bedlakens voor een doodkleed uit, doch dit na haar gedachten noch te goed zynde, viel haar in, dat zy noch een oud pakje van een *Arlequin* in huis had. Zy trok dit haren overleden Man aan en sloot vervolgens de kist toe. Het uur van begraving gekomen zynde trad de Priester, de andere Kerklyken en het overige der Staatsie ten huize uit, doch op weg zynde, vernamen de dragers eenige beweeging in de kist, waarom zy de doodbaar nederzetten en op bevel van den Priester de kist openden. Maar hoe groot was hunne verwondering toen zy een *Arlequin* uit de kist zagen opryzen! Dat de Duivel de plaats van den overledenen had ingenomen, was het eerste denkbeeld, 't geen het verschrikte Gemeen zich daar van vormde, en nam daarom wel haast de vlucht naar de Kerk, alwaar de Priester een van de eersten aankwam. De gewaande Doode was op zyn beurt niet wei-

nig

nig verwonderd, zich in een doodkist en in zo zeldzaam gewaad te bevinden. Een weinig by zich zelven gekomen en van zyn angst hersteld zynde, begaf hy zich naar huis, alwaar hy zyn Vrouw vond, die alleen welstaanshalve eenige tranen over haar man storte. Het gezicht van een Man, die zy reeds met haar hart in 't graf gebragt had, deed haar bezwymen, doch door een aderlating kwam zy ras genoeg by zich zelven, om de bittere klachten van haar man te hooren; hy verklaarde rond uit, dat hy niet langer kon leven met een vrouw, die hem zo bespottelyk uitgezust, naar het Ryk der dooden had willen zenden; en indien zy niet gewillig van hem scheiden wilde, hy zulks gerechtelyk zou eisschen, zedert is deze zaak voor den Raad van Henegouwe gebragt en staat eerlang bepleit te worden.

Op bevel van het Hof van *Manheim* is by een breedvoerige Advertentie in de Courant dier Stad bekend gemaakt, dat het verspreid gerucht, als of zyne Keurvorstlyke Doorluchheid van de Paltz den Ridder TAYLOR tot zyne Occulist benoemd had, ongegrond is, en dat die Vermetel zich noemende *Oogheeler* wiens winzuchtige Operatien zyne meeste Patienten elendiger maken, dan zy waren, niet van daar vertrekken mag, voor en aleer hy de in de kuur genomenen gantsch geneezen of aan de mislukten het van hen in voorraad begeerd Geld te rug gegeven heeft.

Den 16 May overleed t'*Amsterdam*, in den ouderdom van 81 Jaren, 3 Maanden en 17 dagen, de Hoog Ed. Gestr. Heer *Cornelis Sobryver*, Luitenant Admiraal ten dienste der Vereenigde Nederlanden, ressorteerende onder het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit der voorsz. Stad.

Te *Well* in de Meyery van 's Hertogenbosch is overleden de Wel Ed. Gestr. Heer *Floris Aarnout de Saint-Amant*, Major en gepensioneerd Kapt. van de Infantery ten dienste deezer Landen enz.

Zekere Vrouw te *'s Hertogenbosch* van een en zestig jaren, die voor negentien weeken uit voorgaande zwakheid en daarop volgende Koortzen een versterving in haar rechter been kreeg, brak het zelve 's nachts te bedde leggende, ter breedte van vier of vyf vingeren onder de knie, zo gelyk af, als of het door een Heelmeester was afgezet; de Wonde reeds klein en tot aan de been-pypen geneezen zynde, beloofde een spoedig herstel.

Den 13 May overleed te *Londen*, in 't 20ste Jaar haar's ouderdoms *Louise Anna*, Princes van Groot-Brittannien.

Hoe veele voorbeelden van akelige gevolgen de geschiedenissen van alle tyden af hebben uitgeleverd ten aanzien van 't dwingen tot het Kloosterleven, zo is nochtans de Wereld niet wyzer geworden; te *Parys* heeft men zedert kort een levendig exempel daarvan gezien. Zeeker jonge Juffer was door haar Ouders, in een Klooster dier Stad gestoken, en had aldaar het geestlyk kleed tegen zin moeten aanneemen, dog tot dus verre noch geene professie gedaan. De bestemde dag tot deze plechtigheid gekomen zynde, verzocht de jonge Juffer, alvorens daartoe overtegaan, een particulier onderhoud met haar Ouders te mogen hebben; dit werd haar toegestaan, en zy moest zich dienvolgens in een duister Spreekvertrekje begeven, en de Ouders voor de tralien staan. Als toen vertoonde de Kloosterlinge aan haar Vader en Moeder, hoe zeer deze haar nu aanteneemen Staat tegen haar natuur en zin was, en verzocht in de beweeglykste termen, en onder een gestadig geween dat deeze haar noch een jaar uitstel of nader

be-

bedenktyd wilden verleenen. *Neen Dochter wy konnen niet* antwoorde de Vader, teffens zodanige vermaningen gebruikende als hem het dienstigste dagt. De ongelukkige Juffer vernieuwde hare smeekingen met verdubbeling van droefheid, en verzogt dan maar een uitstel van drie Maanden, dog de Vader zeide op een forsse toon: *Neen Dochter! het is tyd te eindigen! Wel aan* (Sprak de gedwongen Dochter daarop) *dewyl gy een Slachtoffer moet hebben, zult gy 't hebben. maar gy zult reden hebben u daarover te beklagen.* Terstond hierop klom zy schielyk op een Stoel, maakte een touw vast aan een spyker die zy alvoorens te dezer plaatze in de muur had geslagen, deed het touw stropsgewys en met alle mogelyke gezwindheid om haren hals, schopte de stoel om en bleef hangen. De Vader en Moeder riepen in de uiterste ontsteltenis en schrik in deeze nare gebeurtenis om hulp die ook aankwam, doch helaas! te laat, wyl de ongelukkige dochter haar treurig leven reeds op deze droevige wyze had geeindigd; terwyl aan de Ouders niet dan zelfsbeschuldiging en een knagend naberouw is overgebleven.

Te *Liebwalde* in Pruissen is zeeker Landman, genaamd *Jacob Menkowski*, in den ouderdom van 111 Jaren overleden, en

In 't Ampt *Freudenberg* zeker *Hendrik Bauder*, hebbende den ouderdom van 118 bereikt.

Den 17 May is haare Koninglyke Hoogheid Mevrouwe de Erf-Princes van Brunswyk van een Prinses in het Kraambedde bevallen, welke genaamd is geworden *Carolina Amelia Elisabeth.*

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 1 en 15 Juny (1768) onder voorzitting van Do. *Wilhelm August Klepperbein.*

'S GRAVENHAGE staat *Vacant* te worden door het beroepen van Do. *Johannes Klap* naar Amsterdam.

ROTTERDAM staat *Vacant* te worden door het beroepen van Do. *Paulus Wesling* naar Amsterdam.

DORDRECHT. *Vacant.*

EDAM. *Vacant.*

Vervolg van den STAAT DER LUTHERSCHE GEMEENTENS IN DE NEDERLANDEN (ziet October I. stuk 1767 bladz. 143.)

De Tiende was CAREL BRINKMAN geboortig van Amsterdam, werd, noch Proponent zynde, alhier in 1748 beroepen en vertrok in 1754 naar Weesp.

De Elfde was JURRIAAN DYKMAN, gebooortig van Enkhuysen, werd beroepen in 1754 maar verliet zyn dienst in 1756.

De Twaalfde was ADAM FREDRIK CHRISTOPHORUS ADAMI, zyn Eerw. werd in 1756 van Harlingen beroepen, en staat als noch by deeze Gemeente.

IN DE PROVINCIE ZEELAND.

Van de Gemeente te MIDDELBURG.

In in den beginne der gezeegende Reformatie, hebben zich alhier reeds eenige Leden, toegedaan de onveranderde Augsburgsche Geloofsbelydenis opgehouden, edoch de Gemeente is eerst omtrent den

Jaare

Jaare 1588, gesticht geworden door de geenen welke uit Antwerpen en andere Steden van Vlaanderen en Braband om der vryheid van geweeten waaren gevlucht, en zich alhier met 'er woon hadden nedergezet, in 't vertrouwen om in den vryen Staat van Nederlands Gemeenebest, ook vryheid van geweeten en openbaare oeffening van Godsdienst te erlangen, ten welken einde zo aan de Regeering deezer Stad, als aan hun Hoog Mogenden, Requesten zyn gepresenteert geworden, vervattende onder anderen, dat de Gemeente bestond uit Leden die, vermits het overgaan van Antwerpen, onder 't Spaansch Geweld, van daar herwaards waren gevlucht, dat ze aldaar vrye oeffening van Godsdienst, genoten hadden, teffens aanhalende het loflyk getuigenis van Prins Willem den I. gegeven te Breda den 13 April 1667, inhoudende dat zy zich stoutelyk tegens de Magistraat hadden gedragen, en in de laatste beroerte tot Antwerpen hunne Overheden tegens Oproermakers bygestaan hadden; mitsgaders een Paspoort, of Certificaat, inhoudende dat zy zich behoorlyk en onderdanig omtrent hunne Overheeden hadden gedragen, welk Certificaat verleend by Burgemeesteren, Scheepenen en Raaden der voorsz. Stad Antwerpen, is gedagtekend den 20 Augustus 1585, en welker authentique Copyen, beneevens meer andere autenthique Documenten, ten bewyze dat hunne Voorouders, van den Jaare 1566, te Antwerpen onder vergunning van hun Hoog Mog: den Raad van Staten, Prins Willem de I. en de Overheid aldaar vryheid van Godsdienst genoten hadden, onder de Kerkelyke Papieren als noch berustende zyn.

Den 11 Augustus 1590 besloot men by provisie tot het verkiezen of aanneemen van een Leeraar, en den 18 Febr. 1591 werd daar toe werklyk aangesteld Mr. JOHAN KESSELER, onder andere met deeze voorwaarde, dat het geen de Leden der Gemeentens van Dordrecht, Rotterdam en Delft tot onderstand zouden contribueeren, ten voordeele van den Leeraar zou komen.

Het vervolg hier na.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 29 *April* 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Vrydag den 29 April 1768.

Clara Wylacker, Weduwe van Christoffel Plumper. O. K.

Dingsdag den 3 May 1768.

't *Kind* van Gerrit Dons. W. K.

't *Kind* van Jan Hendrik Weetzel. L. O. K.

Woensdag den 4 dito.

Sophia Holst, *bejaarde Dogter*. L. O. K.

Donderdag den 5 dito.

Jacobus de Ram. N. O. K.

Hendrik Ballster. L. O. K.

Hendrik Meybeek. N. K.

Michiel Lankhuysen. N. K.

Barend Hendrik Geuker. W. K.

Adolff Bierschenck, Mr. *Broodbakker*. A. K. H.

Vrydag den 6 dito.

Barend Gerbrand Homoet, *Commissaris deezer Stad, mitsgaders Bewindhebber der Oostindische Compagnie wegens Groningen en Ommelanden ter Kamer*

Kamer Middelburg in Zeeland. L. O. K.
Anthoni van Oostrum. O. O. K.
Eliesabeth Boursse, Weduwe van Jan Bitter. N. O. K.
Agneta Broekhoff, Weduwe van Hendrik Colonius. N. K.
Maria Buyt, Weduwe van Christiaan Potgieter. W. K.
Dorethea Jans, Weduwe van Jan Pieterse Bruyn. A. K. H.

Zaturdag den 7 dito.

Hermanus Boom. O. K.
Willem Kraak. O. O. K.
Thomas Bosman. N. Z. K.
Aaltje van Loenen, *eenigste Dogter van wylen* Jan van Loenen. N K.
Helena Hevenaar, *eenigste Dogter van wylen* Jacob Hevenaar. W. K.
't *Kind* van Dirk Willem Keyser. L. N. K.
't *Kind* van Pieter Brinkel. N. Z. K.

Zondag den 8 dito.

Jan Leggenaar. A. K. H.

Maandag den 9 dito.

Anna Frena. N. Z K.
't *Kind* van Jan Egbert. N. Z. K.
't *Kind* van Arnoldus Tunikens. Z. K.

Dingsdag den 10 dito.

Haasje de Rouw, Huisvrouw van Jan Lerminot. O. O. K.
Giertje van Munster, *oudste Dogter van wylen* Hendrik van Munster. Z. K.
't *Kind* van Anthony vander Bank. O. K.

Woensdag den 11 dito.

Cornelia Paauw, Huisvrouw van Coenraad Smit. O. K.
Hendrina Kappelhoff, *jongste Dogter van* Adolf Kappelhoff. O. K.

Donderdag den 12 dito.

Jan van Dulmen, *Turfdrager.* L. K. H.
't *Kind* van Isaac La Coedre. W. A. K.

Vrydag den 13 dito.

François Wynants. N. K.
Andries Tysen. E. N. K.
Jan Sleeff. O. K.
Aaltje Honing N. K.

Zaturdag den 14 dito.

Hendrik Burgers L. O. K.
Hendrik Turenhout Z. K.
Arnoldus Olossen, *Boek en Musiekverkoper.* N. K.
Christoffel Edink, Mr. *Schilder en Glasemaker.* E. N. K.
Catharina Beudeker, Weduwe van Teunis van Gent. Z. K.
Giertje van Willegen, Weduwe van Pieter de Boer. W. K.
Christina Schaak, Huisvrouw van Jacobus Houtbraken. N. Z. K.

Maandag den 16 dito.

Geertruy Siekeman, Huisvrouw van Willem Elink. N. O. K.

Dingsdag den 17 dito.

Evert Westrop. W. K.
Dina van Melst, Weduwe van Dirk van Felbert. W. K.
Geertruy Renshuysen, Huisvrouw van Barent Meyer. N. Z K.
Margareta van der Werf, Huisvrouw van Willem Kraay. O. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben dit onderstaande *Schip* op *Maandag* den 16 *May* 1768 in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amstrdam geveyld.

Fluit of Pink-Schip (*T. Beth Ysbrantsz.*, *A. Kluft Laniou* en *H. Haak van Veen*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Amsterdam*, Gevoert by Capitein *Pieter Alderse Roes*, is in 't Jaar 1767. N. U. L. 144 voet, W. 35 voet 8 duim, H. 16 voet 5 duim, 't V. 6 voet 3 duim, de B. 5 voet, de S. 5 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 8000, in slag *f* 450. *Arnoldus Noteman.*

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand JUNY 1768.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Den 13 April heeft het hier noch sterk gesneeuwd; 't welk in dit Land een zeer buitengewoone zaak is.

In 't begin der voorsz. maand heeft het Gemeen, ter oorzake van de schaarsheid en duurte van het Brood zodanige opschudding verwekt, dat men genooodzaakt is geweest om wachten te plaatzen, voor alle de huizen van de Bakkers dewelke door het Gemeen met een plundering gedreigd wierden. By geluk kwamen 'er de volgende dagen verscheide Schepen met Granen in onzen Haven binnen, en zedert heeft de overvloed van Brood het Gemeen doen bedaaren.

PORTUGAL. Lissabon. Alhier is door den Koning een Gerechts-Hof opgericht, dat het bestier over de Boekdrukkery en den Boekhandel zal hebben, en aan welk het onderzoek der Boeken word toevertrouwd. Dit zal zich niet alleen uitstrekken, over zulke, die in 't vervolg hier zullen gedrukt of ingevoerd worden, maar ook over die, welke hier gedrukt of ingevoerd zyn, van den tyd af aan dat de Jesuiten hier een vasten voet gekregen hebben, tot dat dezelve zyn uitgedreven toe. Het oogmerk, dat de Koning hier mede bedoeld, is, om uit zyn Staten een verdorven Zedenleer, het Bygeloof en de Onkunde te verbannen, en in de handen zyner Onderdanen geene andere Boeken te geeven, dan die van een gezonde Zedekunde en van wyze Leer-stellingen, en in staat zyn om de nuttige en nodige kundigheden aan te kweeken.

Wyders is ook het Brevet van den Paus tegen den Hertog van *Parma*, alhier by een Koninglyk Decreet gesupprimeerd. In dat Decreet word het gemelde Brevet verklaard, *door list en bedrog*

in de Wereld gekomen te zyn oproerig, strekkende tot verstooring van de gemeene rust, strydig met de Wetten en gewoontens van Portugal, aanloopende tegens de Vryheid en onafhanglykheid van de Kroon, niet overeenkomende met de Vaderlyke en godvruchtige oogmerken van zyne H. en als zodanig nul ipso facto & ipso jure. Noch word by dit Decreet verboden het gemelde Brevet te drukken, te verkopen, of onder zich te hebben, op straffe van als schuldig aan gekwetste Majesteit gehouden te worden.

Uit hoofde van de menigvuldige misbruiken, die 'er gemaakt wierden van de zo genaamde *Joden Lysten*, die nimmer met publiek gezag bekrachtigd waren, en waarin veelerlei vervalschingen en misslagen waren geslopen, waar door eene meenigte Familien over verdachtheid van Jodendom door de Inquisitie vervolgd, en ongelukkig gemaakt waren: heeft zyne Majesteit tot voorkoming van alle verdere zoortgelyke onrechtvaardigheden en onheilen, goedgevonden deeze *Lysten*, by een Decreet van den 2 May 1768 geheel en al af te schaffen en te vernietigen, en daar by te belasten, dat niemand daar van voortaan eenig afschrift zal mogen neemen of hebben, of 'er ooit eenig gebruik van maken.

SPANJE. Madrid. De afgaande en aankomende Couriers na en van Versailles zyn meenigvuldig, en derzelver Depeches konnen tot niets anders betrekking hebben, dan tot de verschillen van de Hoven van Romen en Parma, welke, indien de Paus by het gevoelen blyft zyn Brevet tegen het laatstgemelde Hof niet te willen herroepen, eerlang ernstige gevolgen, onaangenaam voor den Ouden Vader, zouden konnen hebben.

ITALIE. Romen. De wyze, waarop de Groot-Meester van Maltha de Jesuiten uit zyn Eiland heeft doen vertrekken, heeft aanleiding gegeven tot een vry zwaar verschil tusschen gemelde Groot-Meester en den Paus. Zyne H. had zyne toestemming tot die verzending gegeven, op voorwaarde, *dat zulks met alle mogelyke betaamlykheid zou geschieden; dat de Groot-Meester bezit zou neemen van der Jesuiten Goederen, met overleg van den Inquisiteur, die te Maltha de functien van Pauslyke Minister bekleed, en dat hy over die Goederen geene beschikking maken zoude dan met goedkeuring en bewilliging van den H. Stoel*; doch de Groot-Meester heeft geene van die voorwaarden in acht genomen; hy heeft de Jesuiten door

door Krygsvolk doen uitdryven, gelyk in Spanje, te Napels en elders mede geſchied is; hy heeft zyne Ediƈten, zyne Pragmatique Sanƈtie doen publiceeren volgens 't voorſchrift van de geenen, die te Madrid en Napels tegen de gemelde Paters zyn afgekondigt, en hy heeft de goederen der Jeſuiten, doen in beſlag neemen, zonder den Pauſlyken Miniſter daar over te raadpleegen enz.

Livorno. De narichten van *Ajaccio* en *Corſica* melden, dat de Generaal *Paoli* alle de onderhandelingen wegens een Vrede of vergelyk, zo wel met de Franſchen als Genueezen had afgebrooken, en zich zeer ſterk tot hervatting van den Oorlog uitruſte, dewyl zich alle de vryheidlievende Corſen opentlyk verklaard hadden liever onder de Wapenen te willen ſterven, dan het minſte van hunne Vryheid en Onafhanglykheid te willen verliezen. Dit zo zynde, zal dit Eiland eerlang, aangezien een merklyk aantal Troepen van Vrankryk derwaarts op weg is, een bloedig Oorlogs-Toneel uitleveren.

Den Envoyé van *Tripoli*, naar Holland gedeſtineerd en alhier gearriveerd, heeft men in 't Lazaret geadmitteerd, edoch weder aan boord van 't Schip, waar mede hy gekomen was, doen keeren, en onze Haven doen ruimen. Van de Equipagie van 't zelve waren op reis van *Tripoli* twee mannen overleden en derzelver Lyken noch aan boord; echter had men geene verdenking van beſmetting, en permitteerde mits dien, dat eenige Kooplieden in 't Lazaret met dien Envoyé ſpraken, met wien zy zelfs Coffy dronken, doch zedert nog drie mannen, daar onder een Neger, die de Coffy geſchonken had, overleden zynde met de allerduidelykſte teekenen van Peſt, wilde men 't Vaartuig verbranden, maar de Franſche Conſul zich daar tegen gekant hebbende, zo heeft men den Envoyé met zyn gevolg en de reſt der Equipagie genoodzaakt weder Zee te kiezen en naar *Tripoli* te rug te keeren. Ondertuſſchen ontdekt men niet, Gode zy dank, dat dit alhier bezmetting veroorzaakt heeft.

POOLEN. Warſchauw. Wy hebben in verſcheide onzer voorgaanden den gantſchen inhoud van het geſlootene op den Rykdag aan onzen Leezeren medegedeeld, zedert hebben zich, zo men zegt, verſcheide Confederatien opgedaan, meeſt al ſtrekkende om al 't geen op den Rykdag, inzonderheid den Diſſidenten betreffende,

fende, om verre te werpen. De veelvuldige en veel al tegen elkander ſtrydende berichten die men van tyd tot tyd daar van ontfangt, ſpooren ons aan om, aangezien derzelver onzeekerheid, niets daar van te melden, dan na dat wy op geruſte Gronden daar van verſlag zullen konnen doen. Ondertuſſchen is 't zeeker dat de giſting der Gemoederen in dit Ryk zeer groot is en nadeelige gevolgen kan hebben, by aldien het Hof van Petersburg daar in niets in tyts voorziet.

DUITSCHLAND. Berlyn. Den 1 Juny 1768 is de Koning, verzeld van den Prins van Pruiſſen en de beide jonge Prinſen van Brunswyk naar Magdeburg vertrokken, van waar zyne Majeſteit zich den 4 over Brunswyk, Minden, Bielfeld, Wezel en Cleve, naar 't Loo ſtaat te begeven, en aldaar eenige dagen verblyf te houden.

Gottingen. By de Koninglyke Maatſchappy der Weetenſchappen alhier, is in haare eerſt-gehoudene openbaare Vergadering in dit Jaar, onder anderen de leezing gedaan van een ingekomen *Supplementum ad Agroſtographiam Scheuchzeri*, beſtaande in een *beſchryving van verſcheide Soorten van Gras*, door den Heer Profeſſor *Haller* nieuw ontdekt.

De *Vraag* raakende *het Onderzoek der Verbeteringen van zeker Werktuig om aan het Water kragt by te zetten*, *als zynde van groot belang voor de Bergwerken*; zoo als ook de *Vraag of 'er een weezentlyk Voordeel in legt*, *dat men met de Graanen in 't bebouwen der Landeryen eene verwiſſeling maake*, *en dan eens* Rogge, *dan* Tarwe, *en dan* Gerſt *zaaije*, zyn onbeantwoord gebleeven.

De *Vraag*, die reeds te vooren bekend gemaakt is, en uiterlyk in de maand *September* dezes jaars moet beantwoord zyn, raakt de *Geographie*, naamentlyk *eene naauwkeurige Beſchryving der Saxiſche* Landen ten *tyde van Hendrik den Grootmoedigen*, en *Henricus Leo*, *zoo als ook de geſteldheid der Deeling onder de Zoonen van den laaſtgem. en wel uit geloofwaardige Narigten in volleedige Kaarten met derzelver Demonſtratie*; zynde op deze *Vraag* een Prys van 50 Ducaaten geſteld.

De nieuwe voorgeſtelde *Vraag* om in het Jaar 1769 te beantwoorden is deze: *Hoedaanig is de eerſte gedaante van de Embryo in de viervoetige Dieren van den eerſten Dag der Bevrugtinge tot den zeſtienden*: De Prys voor het voldoenend Antwoord is 50 Ducaaten.

Voorts is ook de volgende *Vraag* voor het naaſtkomende Jaar voorgedragen: *is het ter handhaavinge van de Neering en Handteering in een Staat volſtrekt noodwendig*, *dat de Inwoonders in de Steden de Stads bedryven*, *als by voorbeeld*, Brouwen, de Manufactuuren, de Fabriken, den Koophandel, de Konſten enz. *voor zig alleen behouden*, *zoo dat de*

Land-

Landman daar aan geen deel mag neemen: Of zou het voor een Staat voordeelig zyn, als men de gem. Takken van Negotie enz. *ook op het Land mogt oeffenen, dewyl de Levensmiddelen en het Arbeidsloon doorgaans ten platten lande minder van prys zyn, dan in de Steden: Moeten niet de Steden geheel afzien van de Bedryven des Landmans, als Akkerbouw, Aankweeking van Vee &c. en aan de Opgezeetenen, de noodzaaklykste Bezigheeden, voor al die, welke tot den Landbouw niet te ontbeeren zyn, toestaan? Hoe zou men dan in dit Geval de byzondere Bedryven best kunnen aanwyzen, om zoo wel voor de Stedelingen als voor de Opgezeetenen te bepaalen, 't geen hun toekomt? Wat voor soorten van Neering kan men zonder nadeel zoo wel in de Steden als op het Land toelaaten?* En eindelyk: *Moet men onder de Steden ook die kleine Plaatsen begrypen, die wel Stads Geregtigheid hebben maar zig meest van den Landbouw geneeren?* Vermits dit nu een *Huishoudelyk Staatkundige Vraag* is, bestaat de Prys, even als die van andere *Huishoudelyke* Vraagen, in een *gouden Medaille* of haare Waarde van *twaalf* Ducaaten.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. Het Oorlogschip de *Dolphin* onlangs van zyn tocht rondom den Aardkloot alhier te rug gekomen zynde, heeft de Kapitein van 't zelve verhaald, dat hy 't geluk gehad heeft, een nieuw Eiland in de Zuid Zee te ontdekken, zynde zeer groot en vruchtbaar, en ongemeen volkryk, dat de *Dolphin* ten anker gekomen is in een veiligen ruimen en gerieffelyken Haven, en aldaar 6 weeken is blyven leggen, en dat uit het gedrag der Bewoners te vooronderstellen was, dat zy voor den aankomst van den *Dolphin* nooit eenig Europiaansch Schip gezien hadden.

Hoe 't zy op den eersten dag van hunne aankomst aldaar, kwamen de Inwooners in een groot getal Canoes na 't Schip toe, met voorneemen, om zich van 't zelve meester te maken, en wel in twee divisien, te weeten een van Mans- en een van Vrouwspersonen, welke laatsten de oplettenheid der Matrozen trachten af te trekken, door hen haare bevalligheden te vertonen, terwyl de Mannen de Matrozen met een hagelbui van Steenen begroetten, waar door eenige Scheepelingen gekwetst wierden; doch vermits zy van geen ander Geweer voorzien waren, zo wierden zy wel haast door eenige schoten uit het klein Geweer genoodzaakt, om met de uiterste verbaasting en verwerring te vluchten.

Daags daar aan begaven zich eenige welgewapende Engelschen aan land, om versch water in te neemen, wanneer de geenen, die in de masten op den uitkyk stonden, door middel van Verrekykers bespeurden, dat de Inwoners aan alle kanten in een ongelooflyke meenigte na de waterplaats in aantogt waren, om de Engelschen te omcingelen, waar op aan dezelven een sein gegeeven wierd, om

wee-

weeder aan boord te komen, en hunne Watervaten achter te laten.

De manschap bevond zich niet zoo dra weeder op 't Schip, of 't zelve wierd geattaqueert door een vry groter aantal bewoners dan den vorigen dag, weshalven de Kapitein zich, hoe ongaarne ook, genoodzaakt zag, eenige stukken Kanon, met Druifkogels geladen, onder die onnozele menschen te doen speelen, terwyl eenige andere met enkele Kogels op hunne Huizen of Hutten losgebrand wierden, waardoor niet alleen veele Bewoners wierden gedood of gekwetst, maar ook eenige Huizen en Bomen om verre geraakten, en die lieden met een zoodanige vreeze wierden bevangen, dat zy de Engelschen voor meer dan blote menschen aanzagen, vermids hunne Huizen hen niet meer tot verberging dienen, en geen verre afstand hen buiten bereik der Kanonkogels stellen konden.

Dienvolgens gaven zy op allerlei wyze en door vreemde gebaarden hun verlangen te kennen, om vreede met de Engelschen te maken, zonder eenig misnoegen weegens het doden van hunne landsgenoten te betonen, schynende zy reeds te begrypen dat de Engelschen zich alleenlyk tot hun eigene verdeediging van die verschriklyke vuurbrakers bedient hadden, en wel om dat zy hen door hunne roekeloze onderneeming daar toe hadden genoodzaakt. De Engelschen namen daar op bezit van het Eiland, en noemden 't zelve *'t Koning Georges Land*, zynde dat Eiland geleegen op omtrent 20 graden Zuiderbreedte.

Zeedert deeze omwisseling van zaken hebben de Engelschen geduurende de 6 weeken, dewelken zy aldaar doorbragten, dagelyks op de vriendelykste wyze met de Inboorlingen handel gedreeven, geevende aan hen Naalden, Knopen, Koralen en andere snuisteryen in verruiling teegen versche leevensmiddelen, waar aan de Engelschen groot gebrek leeden. De Inboorlingen zyn doorgaans langer en dikker van gestalte dan de Engelschen, en koperverwig van huid met zwart hair, en sommige Vrouwspersonen hadden rood hair, hoewel sommige van dezelven niet geheel van een soort van schoonheid ontbloot waren.

Zy konnen zeer wel zwemmen, en weeten 't zelfs een geruimen tyd onder water uit te harden; hunne kleeding bestaat in een soort van stoffe, toebereid uit boomschorssen, eenige rood en andere geel, zweemende 't samenzweefzel daar van na dat van het allergrofste graauw papier, en konnende 't zelve geen vocht weederstaan. Buiten en behalven dit groot Eiland zyn daaromtrent verscheide kleinere Eilanden, dewelken genoemt zyn met de namen van *Charlotte-Eiland*, *Gloucester-Eiland*, *Keppel Eiland*, *Wallace-Eiland*, enz.

P. S. Het grote Eiland heeft zeer vermaaklyke landsdouwen, en brengt zeer goed Gras en een grote meenigte Vee en allerlei aardvruchten voort. Toen de Engelschen, na dat de Vreede door middel van hun Geschut gemaakt, by de Koningin van dat Eiland kwamen,

men, nam zy de Kroon van haar hoofd, en zettede dezelve op 't hoofd van den Kapitein, zynde de Heer *Wallace*, gelyk hy dan ook die Kroon te Richmond aan hunne Britsche Majesteiten gepresenteert heeft, en vermits de Koningin in 't rood gekleed was, 't welk aldaar een teeken is van rouw, zoo is waarschynlyk, dat de Koning door 't Geschut van de *Dolphin* het leeven verloren had.

Den eersten Juny (1768) arriveerde een Maal Brieven van Nieuwjork en een uit de West Indiën. Met het eerste heeft men zeer gewigtige depeches van 's Konings Gouverneurs aldaar ontfangen, inhoudende „ dat de vergaderingen der Provincien weigeren voor wet- „ tig te erkennen eenige der Actens van het Parlement van Groot- „ Brittanje, waar door eenige belastingen op de Kolonien gelegt „ zyn, beweerende dat zy het wettig en ontegenspreeklyk recht heb- „ ben, om zelfs alle die imposten in te vorderen, welke de Koning „ van zyne Volkplantingen zoude willen eisschen; dat de Kooplie- „ den en Commissionarissen zig plegtig onder elkanderen verbonden „ hebben, om na den 1 October aanstaande noch voor hunne eigen „ rekening noch voor die van een ander eenige Goederen of Koop- „ manschappen, (eenige weinige Artykels uitgezonderd) welke hun „ uit Groot-Brittanje werden toegezonden, te koopen of te verkoo- „ pen, tot dat de Acte van het Parlement, waar by zekere belastin- „ gen op het Papier, Glas &c. gelegd zyn, zal herroepen zyn; dat „ deze resolutie door de Kooplieden van Nieuwjork genomen en aan „ de andere Kolonien medegedeeld zynde, dezelve door alle die „ van het vaste land ondertekend was geworden, en de Koninglyke „ Tolbedienden met den dood gedreigd waren, indien zy onderna- „ men eenige nieuwe belastingen in te vorderen.

De bladen van de *Nieuwe Nord Breton*, sedert eenige weken in het licht gekomen, zyn vervuld met de snoodste lasteringen en scheldwoorden tegen alle de Leden van het Ministery in 't gemeen en den Lord Mansfield, Opper-Rechter van 's Konings Bank, in het byzonder. Dees bedreeven Rechtsgeleerde word daar in afgemaald als een partydig en zelfs als een onrechtvaardig Rechter in de zaak van Wilkes, en men heeft hem 'er in durven voorschryven, hoe hy zig zal te gedragen hebben, met bedreiging dat indien hy een ander vonnis streek, men hem in plaats van voor een getrouw en onpartydig handhaver der Wetten, voor een schender derzelve zoude houden. De allerachtenswaardigste persoonen zyn in dit geschrift niet gespaard, en de geheelen inhoud loopt op niets anders uit, dan om onrust en wantrouwen in de gemoederen te verwekken. Het is dan niet te verwonderen, dat een Geschrift van zoodanigen aart de oplettendheit van het Ministery, en van 's Konings Prokureur Generaal heeft gaande gemaakt; altans de laastgemelde deet den 4 Juny (1768) in de Rechtbank te Westmunster de openbare lezing van het 4de Nommer, het welk onder den tytel van *Extraordinaire Nord Breton* opentlyk verkogt

kogt word. Alle de Rechters oordeelden eenparig, dat dit blad moest worden aangemerkt, *de Standaart der Rebellie*, en dat dienvolgens tegen de Auteurs, Drukkers en Verkoopers, naar den inhoud der Wetten, moest worden geprocedeert, waar op de Drukkers en verkoopers van den *Nord Breton* No. 50 en van den *Extraordinaire Nord Breton* No. 4 naar Westmunster zyn gebragt, om aldaar voor 's Konings Bank te recht gesteld te worden.

Ter gelegenheid van de zaak van Wilkes heeft men de volgende *Anecdote* in onze Nieuwspapieren geplaatst.

„ Koning KAREL den II, die, gelyk men weet, dikwils door de
„ Stad wandelde, ging op zekeren tyd over de Plaats van het Paleis
„ te Westmunster, alwaar hy een grooten hoop volks by een verga-
„ derd zag; de reden daar van aan een Edelman, die hy by zig had,
„ gevraagd hebbende, gaf die hem tot antwoord: *Het is een man*
„ *die aan de Kaak staat, om dat hy een Paskwil op uwe Majesteit* Minis-
„ ters *gemaakt heeft.* — *Hy is een Gek*, hervatte de Koning, *hy*
„ *moest het op my gemaakt hebben, dan had men 'er geen acht op geslagen,*
„ *maar hoe kon hy verwagten dat hy de wraak van het Ministery zoude*
„ *ontgaan.*

Met een brief van *Gibralter* gedateerd den 2 May (1768, heeft men berigt, dat aldaar alle oogenblikken eene vredebreuk werd te gemoet gezien met den Keizer van Marokko, wiens Ambassadeur een beslissend antwoord had gevorderd, omtrent eene zwaare belasting welke van de Granen gevorderd werd, die de inwoners van Gibralter te Terrara, op de kust van Barbaryen, welke Haven niet onder het gebied van dien Keizer behoord, hadden doen inladen. Men had aan den Gouverneur niet meer dan 48 uren toegestaan om zig te verklaren, met bedreiging, dat ingeval van weigering de uitgaande rechten op de levensmiddelen, voor die Stad geschikt, verdubbeld en Kapers in Zee zouden gezonden worden, om zoo vele Engelsche Schepen te nemen of in hunne Havens aan te houden, als tot voldoening van den eisch noodig was. Dien dag moest 'er antwoord gegeven worden en de Ambassadeur maakte zig gereed om van den Gouverneur afscheid te nemen. Midlerwyl was 'er daags te voren een Schip naar Tertuan gezonden om den Heer Popham, Consul aldaar, benevens de andere Onderdanen van zyn Groot-Brittannischen Majesteit aan boord te neemen. Men verwagt vervolgens niet anders als dat de communicatie geheel zoude gestremd worden.

VRANKRYK. Parys. Dewyl de Paus niet tot het besluit wil komen van het Brevet tegen de Hertog van Parma in te trekken, is de Koning van voorneemen geworden, om als een Mede-Afstammeling van het Huis waar uit die Vorst gesproten is, zyne belangen ten hoogsten ter harte te neemen, en zyne Heiligheid, hoe veel eerbied en ontzag hy anders voor den Apostolischen Stoel

heb-

hebben mogt, op eene nadruklyke en krachtdadige wyze te noodzaaken, van deezen inbreuk op de Rechten der Wereldlyke Vorsten af te zien; en hy heeft daar na het besluit genomen, om *Avignon* en desselfs Grondgebied, een gedeelte van het Graafschap *Provence* uitmakende, doch aan de Pausen behoorende, en hen veel tyds ten schuilplaats gestrekt hebbende, wederom aan den Kroon te hechten, en met de overige Staten van Vrankryk te vereenigen.

NEDERLANDEN. DAGVERHAAL *Der Reize van zyne Doorl. Hoogh.* PRINS WILLEM DE VYFDE *Erfstadhouder en Mevrouwe Hoogstdeszelfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA *Princes van Pruissen*, &c.

Op Dingsdag den 24 May (1768) 's morgens omtrent 8 uuren zyn hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden de Heer Prince Erfstadhouder, en Mevrouwe hoogstdesselfs Gemalinne van 's Hage vertrokken, om een tour naar *Texel*, *Amsterdam* enz. te doen, en de volgende dag vertrok ook zyn Hoogheid de Heer Hertog van Brunswyk-Wolffenbuttel naar de Buitenplaats *Beekenstein*, toebehoorende aan den Heer Mr. *Jacob Boreel*, Raad en Advocaat-Fiscaal ter Admiraliteit tot Amsterdam, alwaar hoogstdezelve dien avond aankwam.

De voorsz. tocht van hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden ging van *'s Hage* over *Wassenaar*, alwaar zy de aangenaame Buitenplaats *Rykesdorp*, toebehoorende aan den Heer Thesaurier Generaal *Hop* bezichtigden, en na een kort vertoef over *Katwyk* naar *Noordwyk* vertrokken, daar de hooge Personagien op eene plechtige wyze wierden ingehaald. De Burgery van *Noordwyk* en *Noordwyk op Zee*, te zamen in drie Vaandelen bestaande, waren alle onder de Wapenen. De Zeelieden waren eenpaarig gekleed met linne Rokjes, witte Wambusjes en Kousen, en formeerden een Straat met de Burgers van het Binnen Dorp, ieder op 't zindelykst uitgedost zynde, langs de Voorstraat, alwaar een prachtig geschilderde Eereboog was opgerecht, gelyk mede aan 't begin van de Heerlykheid; by welke Eerepoort hunne Hoogheden door den *Heer van Noordwyk* werden verwelkomt; aan 't inkomen van 't Dorp bevonden zich de Bailjuw van de Heerlykheid, de drie Heeren Predikanten van de beide Dorpen, en de geheele Regeering, verzeld van Dorps-en Kerks-Bedienden; na dat de Hoog Ed. Heer het Vorstlyk Paar had verwelkomt, trad dezelve weder in zyn Koets en geleide den trein, bestaande toen in zes Koetzen, ieder met zes Paarden bespannen, tot aan het Huis of Plaats van zyn Hoog Ed. In het Dorp strooiden 16 jonge Dochters, alle zeer net in 't wit gekleed, en ten dien einde elk met een zindelyk vercierd Strooi Bennetje in de hand voorzien,

hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden met welriekende Bloemen en Kruiden. Na dat het hooge Gezelschap op gemelde Huis gekomen was, en aldaar by Mevrouw de *Douariere van Noordwyk* het ontbyt genomen had, is het zelve kort na de middag weder vertrokken, den weg neemende langs het *Schie* door de geschaarde Burgery, welke geduurende het verblyf van 't hooge Gezelschap voorby de Vensters van het Huis, van waar zy door den Prins en hoogstdesselfs Koninglyke Gemalin wierden bezichtigd, in zeer goede order was gedefileerd na het voorsz. *Schie*; de trein werd weder geleid door den Heer *van Noordwyk* en dezelve Heeren, die by het inkomen van het Dorp den Vorst hadden ontfangen, bevonden zich ook in dezelfde order weder aan 't einde van 't zelve, en zyn Hoog Edelheid het Gezelschap aan de Limieten zyner Heerlykheid hebbende begeleid, nam aldaar zyn affcheid, terwyl het hooge Paar dien Heer desselfs genoegen betuigde, zo over de receptie als de goede order daar by in acht genomen; by de te rug komst van zyn Hoog-Edelheid passeerde dezelve door de geschaarde Burgery en betuigde hen niet alleen zyne satisfactie, maar ook die van den Prins: zynde vervolgens de Heer Bailjuw, Burgemeester, Schepenen, Officieren enz. in het Gasthuis op een magnifiek *Collation*, waar by zyn Hoog Ed. zelfs een geruimen tyd tegenwoordig is geweest, onthaald; de Burgery met verscheide Tonnen Bier en aanzienlyke Geschenken begiftigd, en de 16 bovengemelde jonge Dochters door Mevrouwe de Douariere op eenige ververschingen onthaald. Omtrent 4 uuren arriveerde het Vorstlyk Paar op de Buitenplaats *Elswout* by 't Dorp *Overveen*, toebehoorende den Wel Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Gualterus Petrus Boudaan*, regeerend Burgemeester der Stad Amsterdam, alwaar hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden aan de Koets door voorsz. Heer *Boudaan* wierden ontfangen, terwyl ook de gemelde Heer *Boreel* daarby tegenwoordig was. De hooge Personagien hielden aldaar het Middagmaal, waar toe alles op 't heerlykst was gereed gemaakt. Na de Maaltyd deeden hunne Hoogheden een wandeling door de aangenaame Dreven van gemelde Buitenplaats, welke een van de prachtigste van de Provincie en na de Romeinsche Bouworder aangelegde Buitenplaats in den jare 1660 de eer genoot van het bezoek der Koninglyke Princes en haaren Zoon, *Willem den* III. Prins van Orange, naderhand Koning van Engeland, glorieuser gedachtnis, wordende toen door den Bezitter, wylen den Heer G. *Marcelis*, vorstlyk onthaald.

Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden vertrokken 's avonds ten half 8 uuren van daar, zeer voldaan over de beleefdheden van den Heer *Boudaan* genoten, naar de Buitenplaats *Beekenstein*, toebehoorende de Wel Ed. Gestrenge Heer Mr. *Jacob Boreel*, Raad en Advocaat-Fiscaal ter Admiraliteit tot *Amsterdam*; in passant gingen hoogstdezelve de Gaaren-Bleekery bezien van *Izaak Malefyt*, te O-

ver-

ervsen beneden de Duinen, over de Stad Haerlem gelegen. Het Doorluchtig Gezelschap bezag aldaar alle Manœuvres van bleeken; vermaaklyk was om te zien, het laatste bedryf der knechts van het gieten, het welk geschiede toen hunne Hoogheden de Bleekery aftraden.

Toen hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden omtrent half 10 uuren op de meergemelde Buitenplaats *Beekenstein* aankwamen, was aldaar alles in vreugde en luister; het Huis, de groote en andere Laanen waren met meer dan 4000 lampions verlicht en gaven een verrukkend gezicht; in 't naby gelegen Dorp *Velzen* werd de Klok geluid; de Orange Vlag woei van den Tooren, en men bedreef 'er allerhande Vreugde. Op voorz. Buitenplaats werd het Hooge Paar op een prachtig Soupé onthaald en hield aldaar nachtrust. De volgende dag zynde Woensdag den 25 gingen hunne Hoogheden, na zich aldaar gedivertеerd te hebben, ook de naby gelegen Buitenplaats van den Heer *Blaauw* bezichtigen; na het middagmaal begaven zy zich naar den *Kruidberg*, een Landgoed, of wel eer een Jachthuis van wylen Koning *Willem den* III. thans zyne Doorluchtige Hoogheid, den Prins Erfstadhouder toebehoorende, namen het zelve in ogenschyn en gingen vervolgens naar het *Duinbeekje* op de hooge Duin-Trappen, toebehoorende den Heer *Berwouts*, van waar men een overheerlyk uitzicht heeft op de Steden *Haerlem* en *Amsterdam*, het *Y* en de *Haerlemmer Meer*, de *Waterlandsche Dorpen*, enz. keerende vervolgens naar *Beekenstein* te rug, alwaar 's avonds fraaye Vuurwerken werden afgestooken.

Den 26 's morgens ten 8 Uuren vertrok het Doorluchtig Paar en hun gevolg van daar naar *Alkmaar* en arriveerden 'er ten elf uuren. Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden wierden buiten de Stad en op het Terrітoir van dezelve verwelkomt, door de Heeren Mr. *Arend Jan van den Steen*, Raad en Ordinaris Gedeputeerde ter Vergadering van hun Ed. Gr. Mog. en Mr. *Jan Winder*, Secretaris van de Heeren Burgemeesteren, en door dezelven met hun Gevolg in vyf Koetzen met 6 en een met 4 paarden bespannen begeleid, en door een Detachement Ruiters geëscorteerd tot aan de Stads-Poort, alwaar het zelve defileerde langs de Buitencingel na de Geestepoort, in de Stad; staande de Burgery in de Wapenen in twee ryen geschaard van de Kennemerpoort tot aan het Stadhuis, alwaar hoogstdezelve onder het lossen van het Geschut, en het muziek der Klokken, Trompetten en Waldhoornen, aftraden, en plechtig gerecipieerd wierden door den Heer Hoofd-Officier en twee Heeren regeerende Burgemeesteren, en verders tot op derzelver Kamer opgewagt door de twee oudste Heeren Burgemeesteren, mitsgaders de regeerende Heeren Schepenen, en de verdere Leden van de Regeering; wordende by die gelegenheid door den Heer Hoofd-Officier een welgepaste aanspraak en compliment gemaakt, welke door hunne Hoogheden

op het gracieuste beantwoord werden. Hunne Hoogheden ontfingen wyders aldaar de complimenten van de Heeren en Dames van distinctie en verleenden ook gehoor aan de respective Officieren, van de Schuttery en van 't Garnisoen, als mede aan de Predikanten van de Gereformeerde en Luthersche Gemeentens, by welke gelegenheid Do. *Dirk Lesier*, een zeer nette en welgepaste Zegenwensch over de Vorstlyke Personen uitboezemde. Het Hooge Paar dejeuneerde in de Prinsen-Zaal, en ging vervolgens de groote Kerk en de Graf-Tombe van Graaf *Floris de V.* bezien, wordende ondertusschen fraai op 't Orgel gespeeld; vervolgens wierden hoogstdezelve wederom op dezelve wyze, als by het aftreden, geconduiseerd en geleid tot aan hoogstderzelver Koetzen, om hunne reize naar *de Helder* te vervorderen, rydende door de Langestraat, Houtil en den Dyk, alwaar een dubbelde rey gewapende Burgery, meest alle met blaauwe Rokken en witte Kousen geschaard stond, door de Vriesepoort, voor af gereden en uitgeleid door twee Heeren Burgemeesteren, benevens de Heeren, gezeeten in een Koets, die hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden op het Territoir dier Stad hadden verwelkomt, tot aan de Zypse Jaag Weg, wordende door die Heeren aldaar gevalediceert en door het Geschut gesalueerd.

De Dorpen die hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden doortrokken, waren meest allen met Eerepoorten vercierd, byzonder *Heyloo*, alwaar, gelyk elders veel Vreugde bedreven wierd. Dien avond omtrent 5 uuren arriveerde het Hooge Paar en de Heer Veldmarschalk van Brunswyk, benevens derzelver Gevolg op de *Helder*. Aldaar, by Kykduin en op het strand waren drie Batteryen opgerecht, waar van hunne Hoogheden by derzelver aankomst uit verscheide Stukken Geschut wierden begroet, en voorts gerecipieerd door veele Perzonen van den eersten rang; als mede gecomplimenteerd door den Heer *Jacob van der Meer*, Oud-Schepen en Raad der Stad Leyden en Raad ter Admiraliteit van Amsterdam. Op de Rheede lagen vyf Oorlogschepen in eene Linie, waar over de Heer Vice-Admiraal *Roemer Vlacq* het gezag voerde, benevens zeven Admiraliteits-Jachten, ook in eene Linie ten dienste van hunne Hoogheden en de Suite. Op het middelste Schip commandeerde gemelde Vice-Admiraal; op het Schip aan de rechter Vleugel had de Heer Kapitein *Reynst* het commando; op het volgende de Heer Kapitein *van den Velden*; op het Schip aan de linker Vleugel de Heer Kapitein Grave *van Byland*, en op het daar aan volgende de Heer Kapitein *van der Does*; alle de Equipagie was in de uiterste order en netigheid.

Zo dra hunne Hoogheden op het Admiraliteits-Jacht aankwamen zag men de Vlag van den Admiraal Generaal daar van waayen, en de vyf Schepen deeden een Salvo, elk met 21 schooten, waar voor zyn Hoogheid liet bedanken door 22 Schoten van de Battery, die

op

op Strand voor 't Jacht was opgerecht. Kort hier na zag men op 't allleronverwagfte en als op een oogenblik van alle vyf Schepen de Vlaggen waayen van allerlei bekende Natien, 't welk een niet minder verrukkend als fraai gezicht uitleverde, en tot Zonnen ondergang duurde, toen die Vlaggen even zo fpoedig als zy uitgerold waren, weder ingehaald wierden.

Vervolgens had de Heer Vice-Admiraal Audientie by zyn Doorluchtige Hoogheid en ontfing de Ordres wegens het vertrek van des anderen daags na *Teffel*. Alles was in gereedheid om de Schepen op het magnifiekft te Illumineeren, doch ter oorzake van den ruwen Wind wierd goedgevonden zulks niet te doen: dus volgde het Soupé en men begaf zich tot ruft.

Den 27 des ogtens ten 4 uuren ging de Heer Vice-Admiraal na 't Jagt, waar in de Heer Hertog overnagt had: En kort daar na wierd het Jagt, waar in Hunne Doorl. en Koningl. Hoogheeden overnagteden, by het Admiraals Schip *de Phenix* gebragt; zo dat Hunne Hoogh. zig by het ontwaaken reeds voor het zelve bevonden, en ten 6 uuren met den Hertog en het verder Gevolg, langs een gemakkelyke Trap, met rood Laaken bekleed, uit de Jagten op het gem. Oorlogfchip kwamen waar op de Equipage paradeerde, en waar van de Vlag van den Admiraal-Generaal terftond afwoei; terwyl de Vorftelyke Perfoonen door eene decharge van alle de Schepen verwelkomt wierden.

De Oorlogfchepen en Jagten gingen vervolgens met de vereifchte formaliteiten onder zeil, en alzoo op het voorn. Schip *de Phenix* een pragtig Ontbyt vervaardigd was, begon men teffens te Dejeuneeren: Onderweg verrigte het Schip van Kapt. *Reynft* verfcheide zeer fraaye Manoeuvres, den Zeedienft betreffende; ook wierd 'er een Matroos, die uit hoofde van een Steek, welken hy voor eenigen Weeken aan een zyner Maats had toegebragt, op het evengem. Schip gevangen zat, door twee Granadiers op het Admiraals Schip overgebragt, en aldaar by den Krygraad, waar in *zyne Hoogh.* zig bevond, gevonnift om gekielhaald te worden, doch het behaagde den Vorft Gratie voor Rigeur van Juftitie te prefereeren en aan deezen Matroos pardon te geeven. Verders zag men een Koopvaardy Schip, 't welk verzuimde zyne behoorlyke Vlag te laaten waayen, maar door een Kogel van het Admiraals-Schip daar toe genoodzaakt wierd.

Omtrent ten een uur arriveerde het Hooge Gezelfchap aan *Teffel*, en wierd aldaar van eene Battery door 14 Stukken Gefchut begroet, het welk door de Schepen beantwoord wierd: Ook zag men onder het luiden der Klokken *enz.* veele andere Vreugde bedryven; De toevloed van Menfchen was ongemeen groot, en de menigte van allerhande Schepen zeer talryk, zo dat de Lugt van al het gejuig en geroep weergalmde. *Hunne Hoogheeden* begaven zig alhier uit het voorsz. Admiraal-Schip weder in het Jagt, en Zyne Doorl. Hoogh. verzeld door

door den Heer Vice-Admiraal &c. trad vervolgens aan land om de Battery en eenige andere zaaken te bezichtigen, van welke Battery Zyne Hoogheid zo by het aankoomen als vertrek door het Kanon wierd gesalueerd.

Ten half 4 uuren kwam die Vorst weder in 't Jagt: Men begaf zig een weinig dieper in Zee, en alles in order geschaard zynde begon men het Middagmaal te houden, waar by den Heer Vice-Admiraal tegenwoordig was; By het drinken der Hooge Gezondheeden wierden verscheide Salvo's uit het Kanon der Schepen gedaan, elk van 105 Schooten, en het eerste Salvo geschiede op het Sein van den Vice-Admiraal en zyn Schip. Tegen 6 uuren kwamen *Hunne Hoogheeden* nevens den Heer Vice-Admiraal aan boord van het Schip van den Heer Kapt. *Reynst*, en wierden aldaar ook met zeer veel distinctie ontfangen: Men ging vervolgens weder na de *Helder* onder zeil en wel nogmaals onder het doen van een decharge, zo van de Battery als uit de *vyf* Oorlogschepen.

Tegen 10 uuren arriveerde het geheele Esquader op de *Helder* terug, en hunne Hoogheeden begaven zich weder in de Jachten om te soupeeren en vervolgens de nachtrust te neemen.

Den 28 des ochtends ten 9 uuren zyn de Vorstlyke Perzonen, na het ontfangen van veel Afscheids-Complimenten, en ten hoogsten over alles voldaan, van *de Helder* vertrokken, en by derzelver vertrek even als by de aankomst door het grof Geschut begroet. Zyne Doorluchtige Hoogheid vond goed, om met den Heer Hertog, een anderen weg als Mevrouwe de Princes te neemen, ten einde noch eenige Merkwaardigheeden te bezichtigen; maar ten 11 uuren kwam het Doorluchtig Paar weder by elkander, en vervolgde dus deze rug reis naar de Buitenplaats van den Heer *Boreel*; hunne Hoogheeden namen het Middagmaal in de Herberg het roode Hart na by *Bergen*, en arriveerden dus over *Egmont op den Hoef* op *Beekenstein* alwaar het Soupé gereed stond, begevende zich kort daar na te rust. De volgende dag zynde Zondag assisteerden hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden by den Godsdienst in de Kerk te *Velzen* onder het gehoor van Do. *van der Sluis*, diverteerden zich voorts met het bezichtigen der Environs, en zagen 's avonds een prachtig Vuurwerk af steeken.

Van hier stond nu het Doorluchtig Paar de volgende dag te vertrekken naar *Amsterdam*, daar de Leden, der Regeering, bestaande toen in de Heer *Isaac Sweers*, Hoofd-Officier, de Heeren Mr. *Gualterus Petrus Boudaan*, Mr. *Egbert de Vry Temminck*, *Jan Clifford* en Mr. *Willem Huyghens*, regeerende Burgemeesteren; de Heeren Mr. *François de Witt*, Mr. *Daniel Deutz*, *Hendrik Hooft* Danielsz., *Willem van Heemskerck*, Mr. *Pieter Clifford*, *Mattheus Beendermaker*, Thesauriers en Mr. *Gerbrand Elias*, Mr. *Nicolaas Faas*, Mr. *Willem Gerrit Dedel* Salomonsz., Mr. *Marten Adriaan Beels*, *Egidius van de Poll*, *Jan Hope*, Mr.

Mr. *Maarten Weveringh* Anthonifz., *Joan Fredrik d'Orville*, Mr. *Zacharias Henric Alewyn*, regeerende Schepenen, midlerwyl eenige Heeren Commisfarisfen benoemden, te weten de Heeren Mr. *Jan van de Poll*, Mr. *Jacob Hop*, Mr. *Pieter Hartsink*, en *Nicolaas Geelvinck*; en Architecten de Heeren *Rendorp*, en *Rauws* welke laatste is Directeur Generaal der Stads Werken en Gebouwen; wyders tot *Dames* d'honneur: Mevrouwen *Clifford*, *Huyghens*, *Beels* en *Alewyn*.

Door de voorsz. Heeren werden de beveelen gegeeven, ten einde de vereifchte schikkingen op het Stadhuis te maken, tot het verblyf hunner Hoogheden aldaar, ter volvoering van welke weinig tyd over zynde, geschiede alles met de uiterste vlyt en naarstigheid.

De *Raad-Kamer* werd geschikt ter *Audientie-Zaal* van zyn Hoogheid, daar ook het Doorluchtig Paar, by hoogstderzelver aankomst, stond gerecipieerd te worden, ten welken einde dit Vertrek op het prachtigst werd gemeubileerd.

De *Justitie-Kamer* na de Raad Kamer volgende werd geschikt tot een *Anti-Chambre*.

De *Burgemeesters-Kamer* tot de Slaap-Kamer hunner Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, werd met rood gebloemd Damast behangen, en in dezelve werden twee Ledikanten, met het zelve stof behangen, geplaatst.

. *Burgemeesters-Vertrek* tot een *Audientie-Zaal* voor haare Koninglyke Hoogheid.

Het Portaal voor de *Wees-Kamer* wierd geschikt tot een Cabinet voor zyn Hoogheid.

Het Portaal voor de *Thesaurie Ordinaris*, tot een Cabinet van haare Hoogheid.

Scheepenen Kamer, een vertrek van 80 voeten lang en 32 voeten breed, tot de Eet-Zaal.

Alle deeze Vertrekken werden op 't kostbaarste met Spiegels, Tapyten enz. gemeubileerd na den eisch van een Vorstlyk Paleis, en volgens de kieste uitvinding der Heeren Magistraaten enz.

Het vervolg hier na.

Haerlem. De Hollandsche Maatschappy der Weetenschappen heeft in hare Vergadering op den 24 May 1768 alhier besloten, aan 't algemeen bekend te maken, dat de Vraag, door haar in 't Jaar 1766 opgegeeven. *Welke zyn de oorzaken van de belette doorzweiging in den Slokpyp dewelke langzaam geboren word, en doorgaans dodelyk is? welke zyn de reedenen, waarom dezelve nu veel meerder dan voorheenen voorkomt? En door welke middelen is zy voor te komen en te geneezen?* Haars oordeels best beantwoord is door den Schryver, dewelke zich bedient heeft van de zinspreuk: *Interdum*

dum Docta plus valet arte malum; en die by 't openen van zyn Billet bevonden is te zyn, *Matthias van Geuns, Med. Doctor te Groningen*, aan wien zy dan ook den beloofden Prys van eene Goude Medaille heeft toegeweezen.

Ook heeft zy besloten, als een *Accessit* eene Zilvere Medaille te geeven aan den Schryver van 't antwoord, onder de zinspreuk; *In magnis voluisse sat est*, in geval dezelve mogt goed vinden, zynen naam te melden; doch de Maatschappy moet tot voorkominge van misverstand hier by voegen, dat 'er twee antwoorden onder de laatstgem. zinspreuk ingekomen zyn, maar dat zy bedoelt dat antwoord, het geen onder die zinspreuk geschreeven is, en begint met de woorden; *Verhandeling over de langzaam belette doorzwelging van het Voedsel in den Slokdarm*, enz., en verdeelt is in 27 Paragraphen.

Voorts geeft de Maatschappy op tot eene Vraag, om die te beantwoorden voor 't begin van 't Jaar 1770; *Wat word'er vereischt tot de Kunst van Waarneemen, en hoe veel kan dezelve toebrengen tot volmaking van 't Verstand?* De Vraag, door haar in 't vorige Jaar voorgestelt, om ze te beantwoorden voor het begin van 't Jaar 1769, is; *Wat is 'er tot nu toe over de Natuurlyke Historie van ons Vaderland geschreeven? Wat ontbreekt 'er noch aan? En welk is de beste wyze, waarop de gem. Geschiedenis zoude dienen geschreeven te worden?* De Prys, gestelt op ieder van de twee bovengen. Vragen voor den geenen, die haars Oordeels dezelve best beantwoord heeft, is een Goude Medaille, op den gewonen stempel der Maatschappye geslagen, met den naam van den Schryver, en het Jaartal op den rand.

De Antwoorden op de Vragen moeten niet met den eigenen naam der Schryveren, maar met een zinspreuk geteekent, en met een verzeegeld Billet, het welk dezelve zinspreuk tot opschrift heeft, waar in des Schryvers naam en addres gemeld zyn, aan *C. C. van der Aa*, Secretaris deezer Maatschappye, zeer leesbaar geschreeven, in 't *Neederduitsch Fransch* ofte *Latyn*, franco gezonden worden. Ieder eenen, wie hy ook weezen mag, staat vry, na den Prys te dingen, uitgezondert hen, die in eenig opzigt Leeden van deeze Maatschappye zyn. Ook zal 't den geenen die den Prys behalen zal, niet vry staan, zyne Verhandeling, waar op hem de Prys is toegeweezen, 't zy in het geheel

heel ofte ten deele, 't zy apart ofte by eenig ander Werk, te drukken, zonder de uitdruklyke toestemming van deeze Maatschappye daar toe verkreegen te hebben.

's Gravenhage. Van 't Loo heeft men, dat hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden een gewenschte welstand genieten; dat zyne Pruissische Majesteit, verzeld van zyn Koningl. Hoogheid den Prins van Pruissen, en hunne Doorl. Hoogheden de beide Prinsen van Brunswyk, een bezoek by eerstgemelde Vorst en Vorstin afgelegd hebbende op den 15 Juny van daar over Wezel enz. naar Berlyn vertrokken was; dat de pracht, luister en vermaak, welke men deezer dagen op 't Loo had gezien, en het hooge Gezelschap aangedaan, niet waren uit te drukken; dat de Koning ter dier gelegenheid verscheide Presenten gedaan had aan byzondere Personen en dezelve heeft uitgedeeld.

De Heeren Gedeputeerden, welke hoogstgem. Monarch in naam van hunne Hoog Mogende te *Wezel* hebben gecomplimenteerd, naamlyk, de Baron *van Lynden*, Heer tot Hemmen, wegens Gelderland; *Huydecoper van Maarsseveen*, Heer van Maarsseveen, Neerdyk enz. wegens Holland; de Baron *d'Ablaing*, Vryheer van Giessenburg, wegens Utrecht; en de Graaf *C. van Wassenaar* Heer van Twikkelo wegens Vriesland, alle in hun Hoog Mog. Vergadering zitting hebbende, zyn alhier te rug gekomen.

By een Publicatie in dato 16 Juny (1768) van Heeren Gecommitteerden Raden van de Staten van Holland en Westvriesland, werd, aangezien de sterfte onder het *Rundvee* zich weder op de Frontieren van deeze Provincie heeft geopenbaard, den invoer van allerlei Rundvee, het zy vet of mager, jong of oud, hoe genaamd, verboden, enz.

Zyn Doorl Hoogheid de Heer Prince Erfstadhouder heeft den 20 Juny (1768) een keer van 't *Loo* naar *Arnhem* en *Nimwegen* gedaan, benevens den Hertog van Wolfenbuttel en is den 23 in gewenschte welstand aldaar geretourneerd.

Alkmaar. Vervolg der Crimineele Sententien enz. ziet onze voorgaande Bladz 198.

Ten vierden: Dat hy gedetineerde, in de Maand van January 1752. uit zyn Confinement ontslaagen zynde, op den 6 November deszelven Jaars, onder *Ouder-Amstel*, door een Venster in een Huis

was geklommen, en uit een Kas eenig gemaakt Zilver en Goud, en nog eenig geld hadt gestoolen; waaromme hy gedetineerde dan wederom, ingevolge het vonnis van Schepenen van *Ouder-Amstel*, tegens hem gepronuntiëerd den 16 November 1752. publyk en strengelyk is gegeesselt, en teffens gebannen voor den tyd van 25 Jaaren uit den Lande van Holland en Westvriesland.

Ten vyfden: dat hy gedetineerde des niettegenstaande, voortvarende in zyne vorige Levenswyze op de Hofsteede *Meerleveld* te *Abcoude*, onder het Sticht van Utrecht, door een openstaande Venster in een Huis is gekomen, en naar boven gegaan zynde van de Voorkamer gestoolen heeft een zyde Chamberloek met een Camisool daar in, een Catoene Deken, een Hoed, en twee paar Stropkousen; waar meede hy naar buiten keerende, *in flagranti delicto* is geapprehendeert geworden; zo als hy gedetineerde dan ook by Sententie van het Hof van Utrecht, tegens hem gedetineerde gepronuntieert den 16 February 1754 en ten zelven daage geëxecuteert, is gecondemneert, om met den Strop om den hals onder de Galg strengelyk gegeesselt en gebrandmerkt te worden, en voorts geconfineert voor vyf Jaaren in het Stads Tugthuis; na Expiratie van welke 5 jaaren, hy gedetineerde, niet tegenstaande hy by vonnis van Schepenen van *Ouder-Amstel*, hier voren gemeld, in de Provincie van Holland als nog niet mogte inkomen, egter het voorgemelde Bannissement heeft gevioleert, waaromme hy,

Ten zesden: dan ook met zekere byzit van hem gedetineerde, met welke hy agter het Land had loopen schooijen en bedelen, in den jaare 1766. in den *Hage* in hegtenis is geraakt, en ter zaake voorschreeven, op den 26 September deszelven jaars, al wederom, by Sententie van den Edelen Achtb: Gerechte van *'s Hage*, wel strengelyk met Roeden is gegeesselt geworden, en voorts ten Eeuwigen daage uit den Lande van Holland en Westvriesland gebannen, zonder ooit daar weder in te mogen komen, op pœne van zwaarder straffe.

Het vervolg hier na.

Magistratuuren en Amptenaaren.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Heer Prins Erfstadhouder heeft de Heer Mr. *Lambertus van den Bergh*, aangesteld tot Ontfanger Generaal der Verpondingen over de Stad en het district des Nimweegsche Comptoirs, in plaats van den op desselfs verzoek gedimitteerden Heer Mr. Matthys Verschoor.

De Heer Mr. *J. S. Ruys* is door Hun Hoog Mog. aangesteld tot ordinaris Raad van 't Hof van het Overkwartier van Gelderland tot Venlo, in plaats van wylen den Heer F. G. Ruys.

De Hooggel. Heer *Ryklof Michaël van Goens*, Hist. Eloq. & Ling. Græcæ: Professor ter Universiteit te Utrecht, is door haare Majesteit de Keizerin-Koningin aangesteld tot derzelver Hof-Raad.

Den 27 May (1768) is tot Raad der Stad *Veere* verkoozen, de Heer *Willem Marinissen*, in plaats van wylen den Heer Laurens Nebbens.

By hunne Hoog Mog. is Jonkheer

Johan Marten, Baron *Collot d'Escury* aangesteld tot Contrarolleur van de Convoyen en Licenten te *Rotterdam*, in plaats van wylen de Heer Oud Burgemeester van Teylingen.

Uit een overgeleverde Nominatie is door zyne Doorl. Hoogheid, de Heer Prince Erfstadhouder, tot Burgemeester der Stad *Gorinchem* geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Nicolaas de Gyselaar*, in de plaats van wylen den Heer Mr. Hendrik van Schuylenburg.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Dit Jaar zyn uit *de Maas* gevaren 92 Haringbuizen en 155 Yslandsvaarders, als: van *Rotterdam* 2 Haringbuizen en 4 Yslandsvaarden; van *Schiedam* 10 Haringbuizen en 6 Yslandsvaarders; van *Delfshaven* 7 Haringbuizen en 8 Yslandvaarders; van *Vlaardingen* 61 Haringbuizen en 68 Yslandsvaarders; van *Maassluis* 12 Haringbuizen en 72 Yslandsvaarders; en van den *Brielle* 2 Yslandsvaarders. Acht Haring-Jagers moeten te *Vlaardingen* binnen komen; een dito van Vlaardingen moet direct uit Zee naar *Hamburg* stevenen, en 4 dito moeten te Maassluis binnen komen, dus 13 Haringjagers uit de *Maas*; 2 Jagers zullen van *Maassluis*, en 2 dito van *Vlaardingen* naar Ysland varen, dus vier Jagers uit de Maas naar Ysland.

Uit *Noord-Holland* zyn onder Zeil gegaan: van *Enkhuizen* 41 Haringbuizen en 2 Yslandsvaarders, en uit de *Ryp* 15 Haringjagers; dus 56 Haringbuizen en 2 Yslandsvaarders. Drie Haringjagers moeten te *Enkhuizen* binnen komen, en een dito van Enkhuizen moet direct uit Zee naar Hamburg vertrekken; te zamen vier Haringjagers van Enkhuizen. Dus is het gantsche Getal, zo uit de *Maas* als uit *Noord-Holland* 148 Haringbuizen, 17 Haringjagers, 157 Yslandsvaarders en 4 Yslandsjagers, en dienvolgens is het getal dezer beide Vaartuigen het zelfde van voorleden Jaar. De Yslandsvaarders zyn begonnen den 15 April in Zee te steeken; en de laatsten den 15 Juny; op welken laatstgem. dag alle de Haringbuizen mede vertrokken zyn.

Den 15 May (1768.) 's namiddags ten 5 uuren, heeft men te *Stipton*, *Keighly*, en op andere plaatzen in het Westen van het Hertogdom *York*, een hevige Aardbeving gevoeld, die echter geen schade veroorzaakt heeft.

Ten voorsz. dage overleed te *Wenings* in het Ysenburgsche zeeker *Wendel Bayer*, in den ouderdom van 107 Jaren.

Te *Venlo* is overleden de Heer *F. G. Ruys*, ordinaris Raad van 't Hof van 't Overkwartier van Gelderland tot Venlo.

Den 24 dito overleed te *Utrecht*, in den ouderdom van omtrent 84 Jaren de Hoog Ed. Heer *Fredrik Willem*, Baron *van Falkenheim*, gepensioneerd Luitenant Colonel der Troepen van deezen Staat.

Den 27 dito stierf te *Amsterdam* de Heer *Jo.n Michaël Fleischman*, geboortig van *Neurenberg*, in den ouderdom van omtrent 67 Jaren, in leven geweest zynde de konstigste Letter Stempelsnyder, die 'er ooit, zedert de uitvinding der Boekdrukonst, in de Wereld is geweest.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 6 en 20 July (1768) onder voorzitting van Do. *Jan Mulder*.

Op Woensdag den 22 Juny (1768) heeft de Eerw. zeer Geleerde Heer *Jan Mulder*, in de Oude Kerk aan de Gemeente voorgesteld, de beiden alhier van Rotterdam en 's Hage beroepene Leeraars, de Eerw. zeer Gel. Heeren *Paulus Wesling* en *Johannes Klap*, met een Leerrede over Mattheus 5. vs. 16: *Laat alzo uw licht lichten voor de lieden: dat zy uwe goede werken zien, en uwen Vader in den Hemel pryzen.* Zyn Eerwaarde nam tot Inleiding de Woorden van den Apostel *Paulus* aan de Ephesers 5. vs. 8. *Nu (zyt gy) een licht in den Heere* enz. Voor werd gezongen Ps. 122 93 en 84. en na de Predikatie Ps. 115. de 5 laatste Versen.

De volgende dag, zynde Donderdag den 23 dito, heeft de Eerwaarde zeer Geleerde Heer *Paulus Wesling* zyn Intree-Rede gehouden, in de Nieuwe Kerk over 2 Corinth. 4. vs. 5. *Want wy prediken niet ons zelven, maar Jesus Christus, dat hy de Heere is: maar wy uwe Knechten, om Jesus wil.* Tot onderwerp zyner Inleiding nam zyn Eerw. Matth. 23. vs. 8: *Maar gy zult u niet Rabbi laten noemen: want een is uw Meester Christus: maar gy zyt alle Broeders.* Voorgezongen Ps. 132. 134. en 122; nagezongen Ps. 90. de 2 laatste versen.

Op Vrydag den 24 dito, heeft de Eerwaarde zeer Geleerde Heer *Johannes Klap* zyn Intree-Predikatie in de Nieuwe Kerk gehouden, neemende tot Voorafspraak de woorden van den Propheet Jerem. 10. vs. 23: *Ik weet, Heere, dat des menschen doen niet aan hem staat; en het staat in niemands macht, hoe dat hy wandelen zal, of zynen gang richten.* Zyn Eerwaardens Textwoorden waren genomen uit Handel. 20. vs. 28: *Hebt dan nu acht op u zelven, en op de geheele kudde, onder dewelke de Heilige Geest u gestelt heeft tot Bisschoppen, om de Gemeinte Gods te weiden, dewelke Hy door zyn eigen Bloed verworven heeft*; en de Inleiding uit Jerem. 3. vs 15. *En zal u Herders geven, naar Myn herte: die u weiden zullen (met) leere en wysheid,* Voor werd gezongen Ps. 45 en Ps 84. en na de Predikatie Ps. 132. de 3 laatste Versen.

Men heeft alhier tyding dat de Eerw. Heer Candidaat *Jan Kopke*, een jongeling van groote hoop en verwachting, die tot voortzetting zyner Studien naar Duitschland was vertrokken, te *Leipzig* overleden is.

's GRAVENHAGE. Op Zondag den 12 Juny (1768) heeft de Wel Eerwaarde zeer Geleerde Heer *Johannes Klap*, zynde naar Amsterdam beroepen, alhier zyn Afscheids-Rede gehouden over de woorden van den Apostel Paulus in zyn 1 Brief aan de Thessalonicensen Kap. 5. vs. 23. *En Hy, de God des Vredes, heilige u door en door, en uw geheele Geest, t'zamen met de ziele, en het ligchaam worde onberispelyk bewaard in de Toekomste van onzen Heere Jesus Christus.*

ROTTERDAM. Op Zondag den 5 Juny (1768) heeft de Wel Eerwaarde zeer Geleerde Heer *Paulus Wesling*, by de Gemeente t'Amsterdam beroepen zynde, alhier zyn Afscheids-Rede gehouden, hebbende tot zyn Text genomen uit Paulus Brief aan de Philippers, Kap.

Kap. 1. vs. 27. *Wandeld slechts waardiglyk naar 't Evangelium van Christus, op dat indien ik kom, en u zie; of afwezende, van u hoor, dat gy staat in een geest en in een ziele, en met ons stryd voor 't Geloof des Evangeliums.*

Op Dingsdag den 21 dito is by den Eerwaarden Kerkenraad deezer Gemeente ter vervulling van voorsz. Leeraars plaats, een Nominatie uitgebragt en zyn daar op gesteld, de Eerwaarde zeer Gel. Heeren

Willem Noordenbout, Predikant te *Leyden*.
Jan Hendrik Munnikbuyzen. . te *Zwolle*.
Isaac Scholten. . . . . te *Hoorn*.
Frans Munnikbuyzen. . . . . te *Schiedam*.
Wilhelm Godlieb Jutting. . . . te *Leeuwaarden*.
Johannes Fredrik Scheffer. . . te *Woerden*.

De Texten by den voorsz. Eerw. Kerkenraad verkozen en waar over deeze Heeren zullen verzocht worden te Prediken, te beginnen met den 10 July deezes Jaars (1768), hunne gaven alhier te doen hooren, zyn als volgt: *Prediker* 4. vs. 18-21; *Prediker* 12. vs. 7; *Matth*. 22. vs. 31-33; *Rom*. 2. vs 12. 13; *Handel*. 17. vs. 28; *Gen*. 3. vs 22; 1 *Kon*. 22. vs. 19-22; *Matth*. 12. vs. 31. 32; 1 *Petri* 3. vs. 19. 20. en *Openb*. 20. vs. 6.

DORDRECHT. Den 10 May (1768) werden alhier ter Nominatie gebragt, de Wel Eerw. Heeren *Johannes Hamelau* en *Reynhard Ritter*, respective Predikanten te *Bodegraven* en te *Nimwegen*, welke Heeren eene Gastpredikatie gedaan hebbende, is de volgende dag tot Leeraar by deeze Gemeente beroepen, de Eerw. Heer *Reynhard Ritter*, Predikant te *Nimwegen*, zullende die Leeraar des voormiddags in de Nederduitsche en namiddags in de Hoogduitsche Taalen prediken.

Zondag den 26 dezer is Voorgesteldt Do. *Ritter*, door Do. *Deyman*, van *Utrecht*, predikte des morgens uit *Hebr*. 13. vs. 17. Des Namiddags deed Do. *Ritter* zyn Intreede. Neemende zyn Text uit *Handel*. 26. vs. 17 en 18.

EDAM. *Vacant*.

NIMWEGEN. *Vacant*.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 10 *May*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 10 Mai 1768.
't *Kind* van Jan Morelit Stoltekamp. E. Y. K.

Dingsdag den 17 dito.
Catharina Wens. N. Z. K.

Woensdag den 18 dito.
Daniel Kruyskerk. N. Z. K.
Harme Brak. N. K.
Anna Boot, Huisvrouw van Fredrik Sweedenryk. Z. K.

Donderdag den 19 dito.
Christoffel Veenmeester. W. K.
Jan Troost, Mr. *Broodbakker*. O. K.

Vrydag den 20 dito.
Jaques Delprat. W. A. K.
Johanna Onnekink, Weduwe Barend Jongering. O. K.
Alida van Beest, Huisvrouw van Albertus Willems. N. Z. K.
Johanna van Munster. N. Z. K.

Zon-

Zaturdag den 21 dito.

Cornelis Schryver, *Lieutenant Admiraal ten dienste van de Vereenigde Nederlanden.* W. K.

Gerret Bartman. O. K.

Margareta Grashuysen, Weduwe van Cornelis van Kerkhoven. O. K.

Johanna Koorman, Huisvrouw van Johannes van der Winden. N. O. K.

Giertje Clara Bruykverstand, oudste Dogter van Pieter Bruykverstand. N. K.

Zondag den 22 dito.

Jan Schoen. K. K. H.

Dingsdag den 24 dito.

Jan van der Plaat, *Houtkooper.* E. Y. K.

Barendina Huyn, Huysvrouw van Simon Lekker. Z. K.

Alida de Riet, Huisvrouw van Jan Broekman. L. N. K.

Catharina Toll. O. K.

Woensdag den 25 dito.

Dirk van der Meyde O Z. K.

Albertus Schouten. N. Z. K.

Ellesabeth Sliethoff, Weduwe van Johannes Hageman. Z. K.

't *Kind* van Adam Hackman. E. Y. K.

't *Kind* van Jacobus Raynoud. O. K.

't *Kind* van Jan Valk. N. O. K.

Donderdag den 26 dito.

Johanna Coster, *Chaster van de Watergraafs of Diemermeer*, Huisvrouw van Abraham van Keller. Z. K.

Anna van Houten, Huisvrouw van Jan Barend Deppe. N. Z. K.

Anna Maria Grimaux N. Z. K.

Vrydag den 27 dito.

Sweerus Schaap, Mr. *Schoenmaker.* W. K.

Frans Fredriks. Z. K.

Ernst Hendrik Stroeck. L. O. K.

Zaturdag den 28 dito.

Anna van Loo. W. K.

't *Kind* van Everardus Hendricus Haak. *Medicina Doctor.* O. K.

Dingsdag den 31 dito.

Erasmus van der Burgh. L. O. K.

't *Kind* van Cornelis Westerbaan. N. O. K.

't *Kind* van Jan Everwyn. Glimmer. W. K.

Woensdag den 1 Juny.

Geertruy Weeboo, laatst Weduwe van Louwerens Jansz. L. N. K.

Adriana Spruytenburg, Huisvrouw van Willem Pont. W. K.

Wendelina de Wilde, jongste Dogter van Hendrik Barendse de Wilde. W. K.

't *Kind* van Jacobus Castaing. N. Z. K.

Donderdag den 2 dito.

Hendrik van Kampen. O. Z. K.

Joan Michiel Fleischman. L. O. K.

Symen Nagtegaal, *Scheeps Timmerman.* O. O. K.

Maria Korman. O. Z. K.

't *Kind* van Theodorus Coster. N. Z. K.

Vrydag den 3 dito.

Johanna Veltkamp, Huisvrouw van Jan Vos. N. K.

Theodora Peel, *Bejaarde Dogter.* O. O. K.

Willempje Cornelis Harskamp, *Bejaarde Dogter.* W. K.

Theresia Pelletier, *Dogter* van Jan Pelletier. E. N. K.

't *Kind* van Lourens Elers. L. O. K.

't *Kind* van Hendrik Kagenbos. E. Y. K.

Zaturdag den 4 dito.

Gerrit Wynands. O. K.

Jan Warnyk. W. K.

Johanna Boel, Weduwe wylen Balthazar Nolthenius. N. K.

Klaasje Schouten, Huis en Kraamvrouw van Jan Klaase Kreulen. W. K.

Grietje Klok. W. K.

Maandag den 6 dito.

Martinus Carius. O. K.

't *Kind* van Jan Abraham Meyn, *Heere van Spanbroek.* L. N. K.

Dingsdag den 7 dito.

Jan Verschuyl. N. Z. K.

Hendrik Monseur. N. O. K.

Roelofje Schreuder, Huisvrouw van Bartel Uythof. E. Y. K.

't *Kind* van Hendrik Walraves Laverge. Z. K.

Een eerstgeboren *Kind* van Fredrik Kierulf. O. K.

Woens-

Woensdag den 8 dito.
Jacob Vermaasen. W. K.
Abraham Oyens. W. A. K.
Hermanus Hendricus Duyvelshoff. O. K
Eliesabeth van Spaa, laatst Weduwe van Dirk Pont. N. O. K.
Treyntje Witmond. O. K.
Donderdag den 9 dito.
Willem Cooning, Mr. *Broodbakker.* L. N. K.
Simon Helt. L. N. K.
Pieter Siewers. O. K.
't *Kind* van Jan van Lochem. O. K.
Vrydag den 10 dito.
Hendrik Valkenburg. O. K.
Adolph Kalkbrander, Mr. *Spekslager.* W. K.
Gerrit de Vries. O. O. K.
Debora van Vleuten, Huisvrouw van Anthony de Vries. N. Z. K.
Anna van der Meulen, Huisvrouw van Jan Blom. W. K.
Maria Sibilla Steinkauber, Huisvrouw van Johannes Textor. N. K.
Margaretha Schoonman. L. O. K.
Zaturdag den 11 dito.
Hendrik Beekhuis. W. K.
Christoffel Lemmerhart. L. O. K.
Margaretha Jongbloet, Weduwe van Jan de Heer. N. Z. K.
Anna Bastert, Weduwe van Hendrik Redoch. W. A. K.
Grietje van Oort, Weduwe van Jan Alit. N. Z. K.
Maria Anthonetta Eenhooren. O. O. K.
Antje Bosch, outste Dogter van wyle Hendrik Bosch. N. Z. K.
Maandag den 13 dito.
Geertruy Loots, Weduwe van Jan Nicasius. O. K.
Johanna Verlaan, Weduwe van Bernardus van Thiel. O. K.

Dingsdag den 14 dito.
Pierre Serre. W. A. K.
Willem Schrimp. O. K.
Henderica Koelemans, Huisvrouw van Jurjaan Kok. Z. K.
't *Kind* van Jacobus Pieter Giraudet. W. A. K.
't *Kind* van Christoffel Smit. L. O. K.
't *Kind* van Jacob van Eyl. Z. K.
't *Kind* van Andries Baak. Z. K.
Woensdag den 15 dito.
Sara Cornelia de Graaff, Weduwe van Johannes van Wetten. O. K.
Magtildes Hubink, Huisvrouw van Hendrik Kragt. N. K.
Donderdag den 16 dito.
Christoffel van der Heyde. L. N. K.
Gerrit Warnan. L. O. K.
Agatha Remmers, laatst Weduwe van Samuel Carlier. Z. K.
Maria Tegelaar, Weduwe van Roelof Rypners. L. N. K.
Tryntje Karshoff, *Bejaarde Dogter.* Z. K.
't *Kind* van Henrich Schorn. O. K.
Vrydag den 17 dito.
Joan Leonnard Appost. L. O. K.
Zaturdag den 18 dito.
Geertruy Siewers, Huisvrouw van Claas Let. O. O. K.
Maandag den 20 dito.
Maria Constantina Valk, Huisvrouw van Albertus Kerkhoff. N. Z. K.
Dingsdag den 21 dito.
Jan Toeharkel. N. Z. K.
Gerrit Reverand. O. K.
Catharina Caarlse Rink, Huisvrouw van Christiaan Visser. L. N. K.
Alida Breda, Huisvrouw van Rutgerus Sprakel. O. K.
Agatha Hartoog, Huisvrouw van Johannes Theodorus Brand. N. K.
't *Kind* van Pieter Matthys. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 6 *Juny* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Amstel (*J. van Dyl de Jonge*, Een Plaisier Plaats, genaamd Amstel hoek, op den hoek van den Buiten Cingel en). *f* 7100, in slag 1100. *J. van Dyl.*

Beemster. (*C. Hoeneker*, *W. van Eelen*, *B. van Stemberg*, *C. van Eelen* en *H.*

Aems,

Aams, Een Boere Bruiker met zyn Landeryen en Huizinge, in de) aan de Zuid Ringdyk. *f* 16000, in flag *f* 2200. opgehouden.

Cingel *J. de Flines*, *R. Benten*, *F. J. Melissen* en *W. Stroband*, Een Huis en Erve, op den) over de Appelmarkt. *f* 27500, in flag *f* 2000. opgehouden.

Cingel (*C. Mol*, *A. Jolles*, *J. Brinko Junior*, *A. de Jong* en *G. Ermeling*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Korsjes steeg en Kattegat Sluis, *f* 9000, in flag *f* 1400. *G. van de Riese*.

Egelantierstraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, in de) zuidzyde, tusschen de laatste Dwarsstraat en Baangraft. *f* 1350, in flag *f* 50. opgehouden.

Fluweele Burgwal (Deselve, Een Huis en Erve, op de) westzyde, tusschen de Kuipers steeg en Grimburgwal. *f* 6600, in flag *f* 50. *P. de Hoen*.

Haerlemmerdyk (*B. Tideman*, *D. ten Tye*, *H. H. Hageman*, *J. Sluyman*, *J. Kokenbosch* en *J. Elders de Jonge*, Een Huis en Erve, op de) westzyde, het vyfde van de Kleine Vischmarkt. *f* 12100, in flag *f* 2200. *G. Scholten*.

Heeren graft (*C. Hoeneker*, *W. van Eelen*, *B. Stemberg*, *C. van Eelen* en *H. Aams*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Reguliers graft en Utrechtse straat, agter het Perceel een Koetshuis en Stal, uitkoomende op de Botermarkt. *f* 30000, in flag *f* 5000. opgehouden.

Keizersgraft (*C. van Opboven*, *C. Blasius*, *D. Ruelles de Jonge* en *C. van der Linden*, Twee Huisen en Erven, op de) zuidzyde, tusschen de Utrechtse straat en Reguliers graft. *f* 46000, in flag. *f* 6000. *C. van Opboven*.

Keizersgraft (*C. Hoeneker*, *W. van Eelen*, *B. Stemberg*, *C. van Eelen* en *H. Aams*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Utrechtse straat en Binnen-Amstel. *f* 16000, in flag *f* 4200. *C. Twisk*.

Kerkstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) by de Vyzelstraat. *f* 2750, in flag *f* 125 *Jan Carstens*.

Kerkstraat (Deselve, Een Koetshuis en Stal, in de) by de Vysestraat. *f* 2500, in flag *f* 550. *C. Hoeneker*.

Korsjessteeg (*C. Mol*, *A. Jolles*, *J. Brinko Junior*, *A. de Jong* en *G. Ermeling*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Cingel en Teerkeetelsteeg *f* 8000, in flag *f* 10. verkogt.

Lauwriergraft (*C. Twisk*, Een Huis en Erve, op de) over 't Lutherse Weeshuis. *f* 5000. in flag *f* 50. opgehouden.

Nieuwendyk (*J. Dabenis*, *H. van Waayenburg*, *C. A. van den Bosch*, *P. Slagregen* en *B. de Bosch Jeronimusz*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op den) het vierde huis van de St. Jacobsstraat *f* 17000, in flag *f* 700. opgehoud.

Plantagie (*B. Stemberg*, De helft in een Stal, Wagenhuis en Huisje, op Stads grond, in de) op de Middelweg, naast en bezuiden de Hoektuin van de Kerk Laan. *f* 1400, in flag *f* 100. verkogt.

Slooten en Rietwyk (*C. Hoeneker*, *W. van Eelen*, *B. Stemberg*, *C. van Eelen* en *H. Aams*, Agt Morgen 468 Roeden Weyland, in de buiten Polder van) *f* 350. *W. van Eelen*.

Teerkeetelsteeg (*C. Mol*, *A. Jolles*, *J. Brinko Junior*, *A. de Jong* en *G. Ermeling*. Een Huis en Erve, op den hoek van de). *f* 4225. verkogt.

Weesperstraat (*J. Kwikx* en *P. de Hoen*, Een Huis en Erve, op de tweede) westzyde. tusschen de Kerkstraat en Prinsen graft. *f* 4650, in flag *f* 400. *P. Suyderhoff*.

Wetering (*W. van Otterloo*, *A. Buys*, *A. de Mol van Otterloo* en *G. Jarman*, Een Houtzaag-Moolen, genaamd de Eenhoorn, met deszelfs Huizingen &c. mits-

mitsgaders nog twee Woonhuisen in een koop, aan de) tusschen de Zaagmoolens en Raampoorten. *f* 11950, in flag *f* 50. opgehouden.

En deze volgende op den 13 *Juny* 1768. geveyld.

Agterburgwal (*T. van Lingen*, *E. Hoftein* en *J. Elders de Jonge*, Een Huis en Erve, op de N. Z.) Noordzyde, tusschen de Mostertpot-en Lynbaansteegen. *f* 3650, in flag *f* 350. *G. Jarman*.

Blomgragt (*R. P. Schoonegevel* en *H. H. Helmers*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde hoek van de Lynbaans gragt. *f* 7800, in flag *f* 300. *F. Apostool*.

Blomstraat (*W. Stroband*, *L. Kuypers* en *H. Lauwerbek*, De helft in een Huis en Erve, in de) Noordzyde, in de Uylegang. *f* 140, in flag *f* 40. *G. Bierman*.

Brouwersgragt (*T. van Lingen*, *E. Hosteyn* en *J. Elders de Jonge*, Twee Agterhuisen en Erven in een Koop, op de) in de Kikkers Gang. *f* 925, in flag *f* 125. *J. Elders de Jonge*.

Brouwersgragt (*B. van Bellekom*, *G. Homburg* en *J. Schreuder*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Driehoekstraat en Braak. *f* 3000, in flag *f* 175, *H. Bieben*.

Cingel en Vyzelstraat (*W. Stroband*, *L. Kuypers* en *H. Lauwerbek*, Een vierde part in een Huis en Erve, op de hoek van de) *f* 2200, in flag *f* 400. *G Bierman*.

Goudsblomsgragt (*I. van Eyk* en *G. Jarman*, Vier Agterhuisen en Erven, op de) Noordzyde, op het Klooster. *f* 1175, in flag *f* 500. *G. Jarman*.

Grafstede (*J. Lamberts de Jonge*, *E. Croese*, *A. Nooteman* en *S. A. Leenaertz*, Een) in de Ooster Kerk, No. 61. *f* 50, in flag *f* 1. *B. van Belkom*.

Jacobs straat (*F. Boesjaar Junior*, Een Huis en Erve, in de St.) Zuidzyde. *f* 4000, in flag *f* 150. *L. Kuyper*.

Kadyk (*B. Twisk* en *A. de Mol van Otterloo*, Een Huis, Werf en Lootzen, mitsgaders nog een Huis in een Koop, op Stads Grond, op de hoogte van de). *f* 6550. in flag *f* 1000. *W. Ebbenberst*.

Kattenburg (*B. van Bellekom*, *G. Homburg* en *J. Schreuder*, Een Huis en Erve, op) in de Groote straat, het vierde Huis voorby de eerste Dwarsstraat. *f* 3950, in flag *f* 50. opgehouden.

Leidse Dwarsstraat (*D. van Schorrenberg*, *A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis en Erve, in de korte) Oostzyde, bezuiden de Leidsche Graft. *f* 2225, in flag *f* 20. *A. Buys*.

Overtoomsche Weg (*J. L. de Jonge*, *E. Croese*, *A. Nooteman* en *S. A. Leenaertz*, Een Herberg met zyn Huizing, genaamd Buitenhoff, voor aan op de). *f* 8000, in flag *f* 1900. *M. van Somerdyk*.

Overtoomsche Weg (Deselve, Een Plaisir Tuin met zyn Huizinge, genaamd Overzicht, op de) tusschen het Huis Blankenburg en den Overhaal. *f* 1600, in flag *f* 6. *W. H. Stoopendaal*.

Palmstraat (*I. van Eyk* en *G. Jarman*, Twee Agterhuisen en Erven, in de) Noordzyde, in de Vriese gang. *f* 575, in flag *f* 10. verkogt.

Pypenmarkt (*W. Stroband*, *L. Kuypers* en *H. Lauwerbek*, Een Huis en Erve, op de) in de Morejaanssteeg. *f* 950, in flag *f* 1. *D. Heydeman*.

Raampoort (*D. van Schorrenberg*, *A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Een Tuin en Huising, genaamd Zomer Lust, buiten de) op he Zaagmoolens Pad. *f* 2900, in flag *f* 100. opgehouden.

Tichelstraat (*T. van Lingen*, *E. Hofsteyn* en *J. Elders de Jonge*, Een Huis, Agterhuis en Erven, in de). *f* 2125, in slag *f* 5. *G. Jorman.*

Voorburgwal (*J. Kwikx* en *W. van Otterloo*, Een Huis en Erve, op de N. Z) Westzyde, op de Zuider hoek van de Mostertpotsteeg. *f* 7550, in slag *f* 350. *A. de Mol van Otterloo.*

En deze *Obligatie* op *Maandag* den 13 *Juny* 1768. geveild.

Obligatie (*B. Meyer Junior*, en *O. C. Titsingh*, Een) ten Lasten van Holland en Westvriesland, ten Comptoire Amsterdam, op Naam, 6 pap. *f* 1000, 103¾ Pt. *J. Schreuder.*

—— op Naam 6 dito *f* 1000, 103¾ Pt. *J. van Wattens.*

—— op Naam 5 dito *f* 1000. 103¾ Pt. *L. Jacobsen.*

Obligatie (Een) ten Comptoire s'Hage, op Naam *f* 500. 102 Pt. *J. Schreuder.*

Obligatie (Een) ten Lasten van haare Roomsch Keizerlyke Majesteit, *Maria Theresia*, Genegotieert op de Quik, ten Comptoire van de Heeren Verbrugge en Goll, rentende 5 Pt. op Naam *f* 1000. 108 Pt. *Jan Goris Terwe.*

—— op Naam *f* 1000. 108. Deselve.

En deze Perceelen op *Maandag* den 27 *Juny* 1768. geveyld.

Agtergragt (*C. Roos Carelsz.* en *C. Twisk*, Een Huis en Erve, op de) over Ossenmarkt. *f* 9000, in slag *f* 200. *H. van den Bergh.*

Bruiker, *C. Hoeneker*, en *P. Stiffry*, Een Boere) groot 35 Morgen, met Stallingen &c. *f* 5100, in slag *f* 400. opgehouden.

Goudsbloemstraat (*H. Lauverbek*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een koop, in de) tusschen de tweede en derde Dwarsstraat. *f* 3150. *D. van Scherrenberg.*

Hofstede (*C. Hoeneker* en *P. Stiffry*, Een) genaamd Kievietsheuvel, aan de Utrechtsche Trekvaart, zynde de tweed Plaats van de Voetangel. *f* 3500, in slag *f* 75. *H. Volkmar.*

Keizersgragt (*A. Menssendyk*, *J. Schoonhoven* en *C. van Ophoven*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, bewesten de Vyzelstraat. *f* 23300, in slag *f* 6400. *B. Stemberg.*

Laurierstraat (*C. Angel*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, tusschen de eerste en tweede Dwarsstraat. *f* 4100, in slag *f* 125. opgehouden.

Laurierstraat (Deselve, Twee Agter Huisen en Erven in een koop, in de) Noordzyde, in de Bakies Gang. *f* 1200, in slag *f* 20. opgehouden.

Leidsche Dwarsstraat (*G. van de Riejs* en *A. van der Glint*, Een Huis en Erve, in de Lange) Oostzyde, tusschen dito straat en Kruisstraat. *f* 2500, in slag *f* 500. opgehouden.

Leidsche dwarsstraat (*J. P. Giraudet*, *G. de Roy* en *G. Schelten*, Een Huis en Erve, in de korte) by de Leidsche Gragt. *f* 950., in slag *f* 100. opgehoud.

Lelygragt *A. Menssendyk*, *J. Schoonhoven* en *C. van Ophoven*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, tusschen de Heeren en Keizersgragten. *f* 16000, in slag *f* 400. *C. Twisk.*

Lindenstraat (*H. Lauverbek*, Een Huis en twee Agterhuisen in een koop, in de). *f* 2500, in slag *f* 6. *H. Lauverbek.*

Schaapenburger-Pad (*J. P. Giraudet*, *G. de Roy* en *G. Schelten*, Een Plaisier Tuin met zyn Huizinge en Erve, genaamd de Eendragt, op het) buiten de Leidsche Poort. *f* 2000, in slag *f* 200. opgehouden.

Utrechtsestraat (*C. Roos Carelsz.* en *C. Twisk*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op

op de) het vierde huis van de Agtergragt. *f* 6800, in flag *f* 600. *W. H. Stoopendaal.*

Utrechtse Poort (*P. Schuckink* en *N. J. van Baggen*, Een Thuin en Huizing, genaamd Klein Versailles, buiten de) op het groote Verwerspad. *f* 1200 in flag *f* 60. *B. Twisk.*

Utrechtse Poort (*H. van den Bergh*, Een Thuyn en Huisinge buiten de) op het groote Verwerspad *f* 8900, in flag *f* 25. opgehouden.

Vyzelstraat (*A. Roos* en *H. van Noerle de Jonge*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Keizersgragt en Kerkstraat. *f* 4600, in flag *f* 900. *H. van Noerle de Jonge.*

Warmoesstraat *G. Jerman*, Een Extra groot Erf, met deszelfs voor het grootste gedeelte afgebrande Huizen en Opstallen, Regenwaters Bakken en gebrande Bouw Materiaalen, Loot, Yzer, &c. in de) Oostzyde, op de hoek van en in het Wyngaards Straatje. *f* 3250, in flag *f* 1000. *J. Schreuder.*

Wittenburgerstraat (*P. de Hoen*, *D. van Schorrenberg* en *J. Broekhoven*, Een Huis en Erve, in de Groote) Noordzyde, voorby de dwarsstraat. *f* 5250, in flag *f* 450. *D. van Schorrenberg.*

De volgende *Makelaar* heeft dit onderstaande *Schip* op *Dingsdag* den 24 *Mey* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Smak-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Sara en Maria*, Schipper *Siets Pieters*, en Laast Gevoert by Schipper *Jan Jurriens* is in 't Jaar 1767. N. U., L. 70 voet, W. 19 voet 5 duim, H. 8 voet 5 duim. Alles Amsterdammer Voeten. *f* 14000, in flag *f* 200. *V. de Vries voor zyn Meester.*

En deze volgende *Schepen* den 6 *Juny* 1768. geveyld.

Fluit-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *I. Schut*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Visluft*, en deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Fredrik Broerse*, is in 't Jaar 1753. N. U., L. 110 voet, W. 28 voet 9 duim, H. 12 voet 10 duim, 't V. 6 voet 9 duim, de S. 9 voet 4 duim, is op Reis na Groenland, Vaart met 6 à 7 Sloepen, werd verkogt zoo als 't Reilt en Zeilt. Vaard onder Directie van de Heer *Hendrik Brinkman*. *f* 50, in flag *f* 50. *H. Brinkman.*

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{24}$ Part in 't) de *Vriendschap*, en deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Teunis Cornelisz. Root*, is in 't Jaar 1761. N. U., L. 107 voet 6 duim, W. 29$\frac{1}{2}$ voet, H. 12 voet 9 duim, 't D. 6 voet 4 duim, is op Rys na Groenland, Vaart met 6 à 7 Sloepen, werd verkogt de Uitgaande Equipagie en Vertimmering is voor rekening van den Kooper, Vaart onder Directie van den Heeren *Theodoor* en *Henrico van Saanen*. *f* 200, in flag *f* 2. *Theod. Henrico van Saanen.*

Fluit-Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Maria Anna*, Gevoert by Schipper *Tymen Driesz*, is in 't Jaar 1763. N. U., L. 141 voet, W. 33 voet 4 duim, H. 15 voet 5 duim, 't D. 7 voet 6 duim, leid hier Gedestineert na Nerva, en werd verkogt zoo als 't reilt en zeilt, met verdienende Vragt of Gelde by de Beurs, Vaart onder de Directie van de Heer *Dries Tymens*. *f* 750, in flag *f* 50. *Jacob de Flines.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 800, in flag *f* 40. Deselve.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *'t Vertrouwen*, en in deszelfs Walvis-

Vangers Gereedschap, Gevoert by Commandeur *Hans Jacobsz*, is in 't Jaar 1752. N. U., L. 110 voet, W. 28 voet 6 duim, H. $12\frac{1}{2}$ voet, 't D. 7 voet 1 duim, is Gedestineert met 6 à 7 Sloepen na Groenland, werd verkogt vry in Zee, Vaart onder de Directie van de Heer *Fredrik de Harder*. *f* 175, in slag *f* 35. *T. Beth.*

Fregat-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *I. Schut*, $\frac{1}{16}$ Part in 't) de Juffrouw *Anna Maria*, Gevoert by Capitein *Marten Eggers*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. $99\frac{1}{2}$ voet, W. 29 voet H. 13 voet, 't D. $5\frac{1}{2}$ voet, Gemonteerd met 12 Stukken Canon, is op reis na de kust van Gunee ter Slaven Handel, werd verkogt zonder de Gelde by de Beurs de Uitgaande Equipagie en Vertimmering is voor reekening van den Koper, ook zal den Koper voor zyn $\frac{1}{16}$ moeten Herrideeren in zodanig een Cargazoen, als tot den Slavenhandel vereist wort en de Penningen daar voor op de Eerste Aanmaninge Fourneeren, Vaart onder de Directie van de Heeren *Joachim Matthys* en *Coenraad Smit*. *f* 25, in slag 20. *T. Beth Ysbrandsz.*

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{1}{24}$ Part in 't) de *Nicolaas*, Gevoer by Capitein *Magnus Groof*, is in 't Jaar 1756. N. U., L. $98\frac{1}{4}$ voet, W. 21 voet 7 duim, H. 12 voet, 't D. 5 voet 1 duim, Gemonteerd met 12 Ysere Gotelingen, is Gedestineert ter Slavenhandel na de kust van Gunee, en werd verkogt op Conditie als boven, Vaart onder Directie als boven. *f* 20, in slag *f* 10. Deselve.

Fregat-Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{16}$ Part in 't) *Geertruydenberg*, Capitein *Pieter Seebergh*, is in 't Jaar 1761. N. U., L. 106 voet 2 duim, W. 13 voet $2\frac{1}{2}$ duim, H. 14 voet $2\frac{1}{2}$ duim, 't D. 5 voet $5\frac{1}{2}$ duim, de B. 5 voet $4\frac{1}{2}$ duim, de S. 6 voet $\frac{1}{2}$ duim, Gemonteert met 10 Stukken Canon, is uit Texel gezeilt na Surinamen, den 14 October, en verder op alle goede en kwade tydingen, werd verkogt vry in Zee, vaart onder de Directie van de Heer *Joachim Tyssen*. *f* 475, in slag *f* 20. *Leendert Hoop.*

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{1}{16}$ Part in 't) de Vrouwe *Johanna Catharina* en *Magdalena*, Capiteiu *Fredrik Verwer*, is in 't Jaar 1764. N. U., L. 106 voet, W. 30 voet, H. 13 voet 5 duim, 't D. 5 voet 7 duim, de B. $5\frac{1}{2}$ voet, Gemonteert met 10 Stukken Canon, is den 22 November uit Texel gezeilt na Surinamen, en verder op alle goede en kwade tydingen, werd verkogt vry in Zee, en Vaart onder de Directie van de Heer *Andries Barends*. *f* 425, in slag 10, *Jan Molenaar.*

Gaaljoot-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *I. Schut*, $\frac{1}{16}$ Part in 't 3 Mast) de *Jonge Willem*, Gevoert by Capitein *Andries Borst*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 107 voet, W. 25 voet, H. 13 voet, is op reis na Cadix, werd verkogt vry in Zee, Vaart onder Directie van de Heer *Hendrik Beth*. *f* 225, in slag 3. *Hendrik Beth.*

$\frac{1}{16}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven *f* 225, in slag *f* 16. Deselve.

Galjoot-Schip, (Deselve, $\frac{1}{16}$ Part in 't 3 Mast) de *Hengelaar*, Gevoert by Schipper *Teunis Classen*, is in 't Jaar 1740. N. U., L. $98\frac{1}{2}$ voet, W. 18 voet 4 duim, H. 11 voet $1\frac{1}{2}$ duim, is op reis na St. Petersburg, werd verkogt zo als 't reilt en zeilt, met 't geen te quaad mogte weezen, Vaart onder Directie van de Heer *Jacobus van der Schaaff*. *f* 11. *T. Beth Ysbrandsz.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 3. Deselve.

$\frac{1}{16}$ Part

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 3. *Jan Molenaar.*
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 3. Deſelve.
Galjoot-Schip (Deſelve, $\frac{1}{32}$ Part in 't 3 Maſt) *'s Lands Welvaaren*, Gevoert by Capitein *Gerrit Pieterſe Roos*, is in 't Jaar 1748. N. U., L. 101½ voet, W. 22¾ voet, H. 12 voet, lyt hier ter Steeden, is gekomen van St. Petersburg, werd verkogt zo als 't reilt en zeilt, met de verdiende Vragt en gelde by de Beurs, Vaart onder Direćtie als boven. *f* 125, in ſlag *f* 14. *T. van der Schaaff.*
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 125, in ſlag *f* 10. Deſelve.
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 125, in ſlag *f* 12. *Jan Molenaar*
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 125, in ſlag *f* 16. *Tamme Beth Ysbrandsz.*
Galjoot-Schip (*V. Vries*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Jonge Johannes*, Schipper *Jochem Schols*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 106½ voet, W. 25 voet 1 duim, H. 13 voet 3 duim, is op Reis na Cadix, en werd verkogt zo 't reilt en zeilt, met 't geen te goed of te kwaad mogt zyn, Vaart onder de Direćtie van de Heer *Adriaan Rogge*, à Saandam. *f* 75, in ſlag *f* 14. *G. van Sante.*
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 100, in ſlag *f* 4. Deſelve.
Hekboot-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *I. Schut*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de Vrouw *Anna Anthonetta Helena*, Gevoert by Capitein *Jeroen Roos*, is in 't Jaar 1765. N. U., L. 121½ voet, W. 29 voet 8 duim, H. 13 voet 8 duim, 't D. 5 voet 8 duim, de B. 5 voet 3½ duim, Gemonteerd met 10 Yſere Gotelingen, leit hier ter Steeden, en is gedeſtineert na Lisbon, werd verkogt zonder de Gelde by de Beurs, de Uitgaande Equipagie is voor Reekening van den Kooper, Vaart onder Direćtie van de Heeren *Jan Gildemeeſter* en *Zoonen.* *f* 375, in ſlag *f* 80. *Jan Gildemeeſter* en *Zoonen.*
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 475, in ſlag *f* 25. Deſelve.
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 500, in ſlag *f* 14. Deſelve.
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 525, in ſlag *f* 4. *Jan Pieters.*
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 500, in ſlag *f* 12. Deſelve.
Hoeker-Schip (Deſelve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Chatarina* en *Apollonia*, Gevoert by Capitein *Carel Fredrik Dumſtry*, is in 't Jaar 1766. N. U., L. 94½ voet, W. 25 voet 7 duim, H. 12 voet 3 duim, 't D. 5 voet 4½ duim, Gemonteert met 4 Stukken Canon, legt hier ter Steeden, is gekoomen van Salouw, werd verkogt zo als 't reilt en zeilt, met het geen te goed of te quaad mogte zyn, Vaart onder Direćtie van de Heeren *Jan Hendrik* en *Iſaac Schut.* *f* 475, in ſlag *f* 25. *Iſaac Schut.*
Hoeker-Schip (*V. de Vries*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Zee-Ploeg*, Capitein *Claas de Vries*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 101¼ voet, W. 28 voet 2½ duim, H. 12 voet 8½ duim, 't D. 5¼ voet, Gemonteert met 10 Stukken Canon, legt hier ter Steede, werd verkogt met verdiende Vragt, en verder zo het reilt en zeilt, Vaart onder de Direćtie van de Heer *Daniel van Hecht.* *f* 300, in ſlag *f* 12. *Elias Baart.*
$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 325, in ſlag *f* 7. *Coenraad Viſſering.*
Hoeker-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *I. Schut*, $\frac{1}{32}$ Part in 't Drie Maſt) de *Stad Zwolle*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetſchap, Gevoert by Comman-

mandeur *Martinus Klaase*, Is in 't Jaar 1753. N. U., L. 94½ voet, W. 26 voet 5 duim, H. 12 voet 4 duim, is op Reis naar Groenland, werd Verkogt vry in Zee, Vaar met 6 à 7 Sloepen, onder de Directie van de Heer *Lambertus Stolk*. *f* 475, in flag *f* 600. *Tamme Beth Tsbrandsz.*

Kof-Schip (Deselve, ⅛ Part in 't) de Jonge Juffrouw *Anna Maria*, Gevoert by Schipper *Paul Boysen*, L. 87½ voet, W. 22 voet 8 duim, H. 10 voet 5 duim, is op Reis na Noorweegen, werd Verkogt met de Gelde by de Beurs: Vaart onder de Directie van de Heeren *Poulles* en *Zurmublen* *f* 175, in flag *f* 5. *Poulles* en *Zurmublen.*

Pink-Schip (*T. de Beth Tsbrandsz.*, *F. J. Milissen* en *A. Goldberg*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de Vrouw *Geertruyd*, Gevoert by Capitein *Dirk Pepper*, L. 84 voet, W. 24 voet 5 duim, H. 11 voet 7 duim, 't V. 5 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 8 Ysere Gotelingen. *f* 2600, in flag *f* 225. *Lubelye de Wit.*

Smak-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.* en *I. Schut*, ⅛ Part in 't) de Jonge Juffrouw *Anna Maria*, Gevoert by Schipper *Hendrik Broers*, L. 83½ voet, W. 21 voet 5 duim, H. 9 voet 7 duim, is op Reis na Noorweegen, werd verkogt, en Vaart op Conditie en onder Directie als boven. *f* 125, in flag *f* 4. *Deselve.*

Snaauw-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Tsbrandsz.*, en *N. J. van Baggen*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Flora*, Gevoert by Capitein *Benedictus Christoffels*, L. 75¾ voet, W. 22 voet, H. 11 voet 9 duim, 't V. 5 voet 2 duim 't D. 6 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. (is in 't Jaar 1767. Een Nieuwe Spykerhuyt omgelegt, en de vasten Huyt Vertimmert en een Nieuw Dek ingelegt, en een Nieuw Roer, 2 Nieuwe Masten opgelegt en 't Schip verders swaar Vertimmert en Verbouwt. Gemonteert met 4 Ysere Gotelingen. *f* 6000, in flag *f* 300. opgehouden.

En deeze volgende op *Maandag* den 13 *Juny* geveyld.

Galjoot-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt Twee Mast) genaamt de *Victorie van Anclam*, Gevoert by Schipper *Johan Brauem*, is in 't Jaar 1757. N. U., L. 103 voet, W. 25 voet 9 duim, H. 12 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. Is in 't Jaar 1766. van 't water af geheel Vertimmert, en met een Nieuw Groot Wandt, Pardoens en Fokke Stag opgelegd. *f* 8000, in flag *f* 1000. opgehouden.

Kof-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.*, Een Extraordinary welbezeild) genaamt de *Jonge Roelof*, Gevoert by Schipper *Pieter Mynders*, L. 78½ voet, W. 19 voet 9 duim, H. 8 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1800, in flag *f* 200. G. *van Santen.*

RE.

REGISTER
VAN DE
MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE MERCURIUS,
VIER EN TWINTIGSTE DEEL.

DE

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Geevende een volledig bericht van alles, wat 'er Aanmerkenswaardig ieder Maand, in EUROPA is voorgevallen, benevens de Origineele Stukken en Bewyzen daar toe dienende; als PLACATEN, MEMORIEN, BESLUITEN, VERWEERSCHRIFTEN, DECLARATIEN, TRACTATEN, CAPITULATIEN, ONTWERPEN, BESCHRYVINGEN &c,

Als mede het voornaamste KERKNIEUWS *der*

LUTHERSCHE GEMEENTENS

uit alle de Provintiën;

De *Verkoopingen* van de *Huizen*, *Obligatiën* en de *Scheepen* met de *Pryzen*, en Naamlyst der *Overleedenen*, dienstig voor MAKELAARS &c,

YYF EN TWINTIGSTE DEEL

AGT STUKKEN,

Van July tot December 1768.

Met Kunst Plaaten opgehelderd.

TE AMSTERDAM,

By BERNARDUS MOURIK,

Boekverkooper in de Nes, by de groote Vlees-Hal, 1768.

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand JULY 1768.

ASIA. Batavia. De laatste berichten van hier (ziet May laatstleden IIde Stuk bladz. 175 strekken zich uit tot den 3 October 1767. Den 6den dier maand werd de Opperstuurman Abraham Louis Kragt, voerende het Schip *Amerongen*, tot Schipper bevorderd; ende in Bengalen militeerende Sergeant, Johan Carel Philip Meynse, tot Vaandrig militair aangesteld.

Den 9 Oct. wierd aan de ordinaire Klerken Willem Vincent Helvetius van Riemsdyk en Michiel Hend. Romp, mitsgaders den Boekhouder Arnoldus Constantyn Mom, voorschryving verleend aan de Edele Heeren Zeventienen om de Qualiteit en Gagie van *Onder-Koopman* te mogen erlangen.

Den 16 Oct. wierd volgens de provisioneele aanstelling, die door de Ministers van Coromandel gedaan is, geapprobeerd de Onder-Koopman Willem Blauwkamer tot *Opperhoofd van Sadras Patnam*, in plaats van den overleedenen Koopman Jopander, onder toevoeging van den Titel en de Rang van *Koopman*; En volgens de provisioneele aanstellinge der Ceylonse Ministers wierden geapprobeerd de Onder-Kooplieden Daniel de Bok en Pieter Sluiskens, de eerste als *Visitateur*, en de laatste als *Lieutenant-Dessave te Colombo*, beide onder toevoeging van *Koopmans qualiteit*; en van de Boekhouders Klaas van Zitters en Nicolaas Bernardus Martese, de eerste als *Soldy Overdraager te Colombo* en de laatste als *Opziender van de Gale Corle*, met voordagt van hunne Persoonen ter verkryginge van de daar toe staande *Koopmans qualiteit*.

Voorts wierd op de gunstige voorstelling van den Gouverneur op Coromandel, Heer Haksteen, aan deszelfs Klerk, Christiaan Daurkoop, voorschryving van de Edele Heeren Zeventienen verleend, tot het verleenen van de *Onder-Koopmans qualiteit*; Ook wierd goedgevonden den Boekhouder en provisioneelen Banda's Secretaris, Parringaauw, in dien dienst te bevestigen en denzelven ter verkryging van de actueele qualiteit van *Onder-Koopman* aan de Ed. Heeren Zeventienen voor te draagen.

Den 20 Oct. is aan den na Nederland verlosten Opper-Koopman Jan Christoffel Beuman gepermitteerd, om met stilstand van Gagie alhier tot in het aanstaande Najaar te mogen verblyven; En aan den Koopman en Geheim-Schryver van den Heere Gouverneur-Generaal Johannes Robbert van der Burg, toegevoegd de Rang van *Onder-Koopman.*

Den 27 Oct. is aan den Opper-Koopman Jan Christ. Beuman, verlof gegeeven om behoudens Qualiteit en Rang in dit Land te blyven en op Samarang *Domicillium* te houden: Dien dag wierden tot *Schippers* bevorderd de Opper-Stuurlieden Martinus Labaan en Jan Albert Engel. Voors zal de Boekhouder Ludolph Fredrik Diderik Reemke, aan de Ed. Heeren Zeventienen worden voorgedraagen tot het verwerven van de Qualiteit en Gagie van *Onder-Koopman.*

Op verzoek van de gezamentlyke Heeren Predikanten is aan hen gedefereerd de Rang naast het Opperhoofd over het Generaale Soldy-Comptoir en boven den Commissaris over den Inlander en Sabandaar, nogtans zonder prejudicie van de thans fungeerende; Ook is hen het Prerogatief geaccordeerd omtrent de Waagens die aan de in Rang gelykstandige vergund zyn.

CEYLON. Colombo. Men heeft alhier den 15 October (1767) de plechtige voorstelling gedaan van zyn Doorl. Hoogh. WILLEM V. *Prins van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Kapitein Generaal en Admiraal van de Unie,* als *Opper-Gouverneur Generaal van Nederlands-Indiën.* Het Project tot die Ceremonie was opgesteld door twee Leden uit den Raad van *Ceylon*, den Lieut. Colonel en Hoofd der Militie alhier, Arnoldus Frankens, nevens den Opper-Koopman en Soldy-Boekhouder van dit Gouvernement, Adriaan Moens, als zynde expresselyk daar toe gecommitteerd door den Wel-Ed. Heer, Raad extraordinair van Nederlands Indiën, Gouverneur en Directeur van het Eiland *Ceylon* en Onderhoorigheeden, Mr. Iman Willem Falck.

Des ogtens met Zonnen-Opgang wierden, op een Kanon-schoot van de Matroozen-Punt, de Vlaggen op alle de Schepen zo groote als kleine, alhier ter Rhede leggende, opgeheist en bleeven tot den avond toe waajen.

Ten zes uuren na dat de Vergadering geslaagen was kwamen met stille Trom na het Delfse Plein op marscheeren de Compagnien Pennisten te voet; de Comp. Burgers; 5 Comp. Europeaanse Militie; 3 Comp. Oosterlingen; een Comp. Vrye Mooren; 3 Randjes Laskoryns der Garde van den Heer Gouverneur, en nog 11 andere Randjes Laskoryns alle met hunne Officieren en Vaandels: De Troeppen wierden door den Onder-Major gerangeerd in diervoege, als in het Project voorgeschreeven was: De Lieutenant van Houten met een Wagtmeester en 16 Man van des Gouverneurs Lyf Wagt posteerden zig te paard voor het Gouvernement op de regterzyde van het Speelhuis; en de Lieutenant Krans met twee Opper-Jagers en 30 Lyf-Jagers

gers'ftelden zig ter linkerzyde van het Speelhuis, en wel deze beide Corpsen met het Front naar het Gouvernement.

Ten 7 uuren kwam de Raad van Politie by een in in de ordinaire Vergader-Zaal: Na het doen van 't Gebed verscheenen aldaar de respective Predikanten, de Collegien van Justitie, de Heeren van de Weeskamer, de Civile Raad, en de verdere gequalificeerde Dienaaren, aan dewelke de Ed. Heer Gouverneur de Opdraaging en gunstige Acceptatie van *Zyne Doorl. Hoogh. den Heer Prins Erfstadhouder* &c. *tot Opper-Gouverneur Generaal van Nederlands Indiën* bekend maakte, met byvoeging, dat zy geoordeeld zouden worden tot Trouw en Gehoorzaamheid ten aanzien van den hoogstgem. Vorst verbonden te zyn op den EED, kort daar na publiek op de Installatie plaats af te leezen.

Ter zelver tyd kreeg de Lieut. Colonel Franckens bevel om met de Militie onder zyne Ordres van het *Delfse* Plein naar het *Amsterdamsche* op te marscheeren, ten welken einde zig die Heer nevens den Fiscaal Horwater, die de Pennisten commandeerde, uit de Vergader-Zaal begaf: De Optogt naar het *Amsterdamsche* Plein geschiedde in dezer voege; 1.) de Laskoryns van de Lyf-Wagt; 2.) de Pennisten in *twee* Divisien; 3.) het Bataillon Europeaanen, bestaande in 500 Man; 4.) de Oosterlingen en vrye Mooren in *vier* Divisien, geleid door haare eige Kapiteins; 5.) *twee* Divisien Burgers met hunnen Kapitein Jan Hendrik Scholtsz aan 't hoofd; 6.) de Laskoryns van de *Attepaltoe*; en 7.) de Laskoryns uit de *Corles* met hunne eige Officieren.

By het trekken voor by het Gouvernement wierd de Gouverneur, staande met de Leden van den Raad aan de Vengsters van de Raadkamer, met Vendel en Esponton gesalueerd, en de Lyf-Wagt, voor het Gouvernement geposteerd, deed de gewoone Honneurs aan het voor by trekkende Corps.

Zoo dra de Militie op het *Amsterdamsche Plein* gekomen was, begaf zig de Gouverneur met de Leden van den Raad in de Koetsen, en zulks wel *en Corps* zonder tusschenkomst van eenige andere, en vervolgens de verdere Heeren en Gequalificeerden volgens hunnen Rang, zynde met een aparte Notie daar toe verzogt geworden: De Optogt wierd geopend door een Randje Laskoryns van de Garde met de gewoone Vendels en Singalees. Musiek: Voorts de Dragonder Lyf-Wagt met de Pauken, twee Trompetters, met nog twee Lyf-Trompetters en twee Lyf-Schutters van den Gouverneur: Hier op volgde die Heer zelfs in zyne Koets met vier Paarden, zynde ter zyde verzeld van den Stalmeester Jan Cornelis van Offenburg, en gevolgd door vier Lyf-Schutters te paard: Wyders *drie* Koetsen met de Heeren P. T. Schmidts, Hoofd-Administrateur; Godfr. Leonard de Ratte, Dessave; Adr. Moens, Soldy Boekhouder; J. G. Angelbeek, Secretaris van Politie; Herm. Hier. van Cleef, eerste

Pakhuismeester, en Barth. Jac. Raket, Negotie Boekhouder: Vervolgens de verdere Heeren in byzondere Koetsen, en den Trein, die door verscheide Eer-Poorten passeerde, wierd besloten door de Lyf-Jaagers te voet.

Men hield halte ten Noorden van de *Estrade*, dewelke tot de Plegtigheid op de hoek van het Negotie-Comptoir was opgeregt: De meergem. Heer Gouverneur, de Leden van den Raad enz. begaven zig op die *Estrade*, terwyl de Cavallery zig regts en links aan de twee Opgangen verdeelde en geslooten wierd door de Lyf-Jaagers, dewelke zig in een Gelid met het front na buiten rondsom de *Estrade* geposteerd hield, zoo lang de Ceremonie duurde; Verders zwenkte de verdere Militie regts en links in dier voege dat de *regter* Vleugel stond tegen 't Huis van den Fiscaal, en de *linker* tegen 't Stadhuis, trekkende de Laskoryns een weinig binnenwaards na de *Estrade*.

Vervolgens wierd een Teken gegeeven, dat de Heeren Officieren tot voor de Estrade in een halve Cirkel moesten naderen: Dit geschied zynde wierd een korte Aanspraak gedaan, en de Eed voorgeleezen, 't welk met een algemeen Gejuich van *Vivat de Prins van Oranje*! en met het geluid van Trompetten en Pauken beantwooord wierd.

De Officieren vervoegden zig onmiddelyk weer by hunne Corpsen en deze alle herstelden zig kort daar na weder in een regte Linie: Hier op deed het Bataillon *drie* generaale Decharges, telkens met een Kanon-Schoot, en het Geschal van Pauken, Trompetten en verder Musiek tusschen beide.

Na de derde Decharge wierd al het Kanon van de Wallen gelost en de Schepen op de Rhede losten ook hun Geschut; Het Admiraal-Schip deed volgens expresse ordre 21 Schoten; het daar aan volgende 19 *enz.* Eindelyk toen de Heer Gouverneur wederom na zyn Gouvernement keerde, wierd dezelfde Statie en Order in agt genoomen als by den Optogt, behalven dat de Trein langs een anderen Weg passeerde, tot dat men kwam aan denzelfden Ingang van het Gouvernement, daar de Marsch begonnen was.

PORTUGAL. Lissabon. Den 9 Juny (1768) namiddag ten 2 uuren 20 min. gevoelde men een hevige Schudding eener Aardbeving, welke veel schrik maar geen schade veroorzaakt heeft. Derzelver beginzel was zeer klein, maar wierd gevolgd van een onderaardsch gedruis, waar van de strekking scheen te zyn van 't Noorden naar 't Zuiden ende 't gedruis duurde wel een minuut: Daar op volgde de Schudding, die sterk en geweldig, doch zeer kort was, durende maar twee Seconden. Wy zyn nu gegeele drie Jaren vry geweest zonder de minste schuddingen ge-

voeld:

voeld te hebben; maar dit voorval heeft ons wederom grooten schrik en geen kleine bekommering voor het toekomenden veroorzaakt. Het is zonderling, dat wy deeze Schudding met een betrokken lucht, wind en regen, gehad hebben, zynde het weer als noch zo koud, windig en regenachtig, als of wy in de maand February waren.

SPANJE. Madrid. De Koning heeft een nieuwe Ordonnantie in zyne Raad uitgevaardigd, betreffende de wys op welke moet gehandeld worden, in *het verbieden der Boeken, het publiceren van de Edicten der Inquisitie, en de uitvoering der Bullen rakende het H. Officie.*

De Koning zegt in de Ordonnantie dat hy, na een lang en ernstig onderzoek, met de Leden van zynen Raad en de vyf Prelaten, die in dezelve zitting hebben, en in overeenstemming met het advys van den gemelden Raad, beveeld:

I. Dat de Rechtbank der Inquisitie geene Boeken van Katholyke Auteuren, welke zich door hunne geleerdheit en arbeid eenen grooten naam gemaakt hebben, zal verbieden, ten zy dezelve alvorens gehoord zyn; en dat ingeval die Auteuren geene Nationalen zyn, die Rechtbank een publyk persoon van eene bekende bekwaamheit zal benoemen, om hunne zaak te verdedigen, en zich in allen opzigten gedragen naar de Constitutie *Sollicita & Provida* van den Paus *Benedictus* den XIV., die naar billykheit is voorgeschreven.

II. Dat om dezelve reden de Rechtbank geene uitgaven van Boeken of Geschriften zal stremmen, onder voorwendzel, dat 'er een lang onderzoek toe noodig is; maar dat indien 'er eenige stellingen of uitdrukkingen in gevonden worden, die berispelyk of strafbaar zyn, zy de plaatsen en bladzyden zal aanwyzen, en de lezing daarom niet belet maar de Lezer in staat gesteld worden, om 'er zelfs de noodige verbeteringen in te maken.

III. Dat alle verbiedingen van het Gerechtshof niet alleen zullen strekken tot het uitroeyen van alle dwalingen en bygeloovigheden, strydig met de Leerstellingen en beoeffening van den Godsdienst, maar ook omtrent alle losbandige gevoelens, die de Christelyke Zedekunde bederven.

IV. Dat voor het afkondigen van zoodanig een verbod, de Minut van het zelve eerst aan zyne Majt. zal worden vertoond, en de afkondiging worden uitgesteld tot dat hy de Minut zal terug gezonden hebben.

V. Dat geene Brevetten of Geschriften van het Hof van Rome, rakende de Inquisitie, of schoon betreklyk tot het verbieden van Boeken, ter uitvoer zullen gebragt worden, zonder dat 'er aan den

Koning kennis van gegeven is, en men de toestemming van den Raad verkregen heeft, als een onvermydlyk vereischte.

Wyders beveelt zyne Majt. op dat aan zyn oogmerk stipt en onschendbaar voldaan, en zyn bevelen door het gantsche Koningryk in acht genomen worden, dat deze Ordonnantie zal gezonden worden aan alle hooge en lage Gerechtshoven en Magistraten der Steden en Burgten van zyne Koningryken, om ze overal af te kondigen, ten einde alle en een yder 'er kennis van hebbe, en ze volgens deszelfs inhoud ter uitvoer gebragt worde, zonder dat men, onder eenig voorwendzel, 'er van zal mogen afgaan; hebbende zyne Majt. van al het bovengemelde aan het Opperste Gerechtshof der Inquisitie kennis gegeven en bevolen, dat de Copy van deze Ordonnantie, door zynen Secretaris *Don Ignace Esteban de Higareda* onderteekend, dezelve kragt en geloof als het origineel hebben zal.

ITALIEN. Napels. Den 22 May (1768) hebben hunne Majesteiten, de Koning en hoogstdesselfs jonge Gemalin alhier hunne plechtige Intrede gedaan. Den 13 Juny hebben onze Troepen bezit genomen van de Steden *Benevento* en *Monte-Corvo*, behoorende tot den Kerklyken staat.

Livorno. Van *Corsica* heeft men dat de nieuwe aangekome Fransche Troepen bezit genomen hebben van alle de Plaatzen op dat Eiland waar in noch Genueesche Bezetting was; en men verzeekerd dat de Republiek Genua met de Fransche Kroon gesloten heeft, dit volgende

TRACTAAT.

Art. I. De Republiek Genua cedeert aan Vrankryk het Eiland Corsica met alle de onderhoorige Fortressen, waar tegen Vrankryk voor de Artillerie de Waarde, waar op dezelve door Kundige Lieden geschat word, in geld zal vergoeden. II. De Souvereiniteit van Corsica, zal by de Republiek blyven. III. Men zal aan alle Particulieren de Goederen weder geven, welke zy in dit Ryk gehad hebben, mids dat zy daar van voldoende Bewyzen aantoonen, dat dezelve hen toekomen. IV. Geduurende den tyd, dat Vrankryk Corsica zal bezitten, zullen alle Inwooners als Onderdaanen van die Kroon aangemerkt worden. V. Vrankryk zal verbonden zyn 16 Bataillons op Corsica te onderhouden. VI. Vrankryk zal de Republiek guarandeeren voor de Barbaarsche Zeerovers en de Corsen, op dat dezelve een Vryen Koophandel in de Middelandsche Zee kan dryven. VII. In geval de Republiek Genua Corsica weder in bezit wilde neemen, dat zy dan alle Kosten, welke Vrankryk geduurende dien tyd zal gemaakt hebben, weder aan die Kroon zal vergoeden, zullende daar van intusschen accuraate Rekening gehouden worden. VIII.

Vrankryk zal de Republiek het vrye Bezit en de Eigendommen van het Eiland Capraja bezorgen.

Ondertusschen wil men dat de Corsen van dit Tractaat niets hooren, en hunne Vryheid tot den laatsten druppel bloed verdedigen willen; de berichten van het reeds voorgevallene Vyandlykheden noch onzeeker zynde, zullen wy in 't toekomende met meer gewisheid daar van spreeken konnen.

Romen. De Paus is zodanig getroffen door de ongelukkige gebeurtenissen die thans elkander van naby volgen als, 't bezetten van *Benevento*, *Monte-Corvo*, enz. door de Napelsche, en van *Avignon* door de Fransche Troepen dat de Geneesheeren voor 't leven van zyne H. beducht zyn, terwyl echter den ouden Vader in alle deze wederwaardigheden, onwankelbaar by zyne genomene besluiten schynd te volharden.

POLEN. Warschauw. Men hoord thans van niets anders dan van Confederatien. Veele plaatzen van dit Koningryk, uitgezonderd in Litthauwen, opgerecht. Volgens eenige tydingen zyn de Russische Troepen met verscheide van dezelve handgemeen geweest, dewelke dan ook geslagen en verstrooid zyn geworden; andere berichten in tegendeel melden van eenige voordeelen door de Geconfedereerde op de voorsz. Troepen behaald; ondertusschen schynt het zeeker dat de verwarring alomme groot genoeg is, om voor kwade gevolgen te vreezen, by aldien de Mogendheden Guarandeurs der Vrede van *Oliva* daar in niet voorzien. Het Rusch Keizerlyke Hof, verzeekerd men, neemd daar in de noodige maatregelen, zynde werkelyk 30000 man Troepen na dit Ryk in aantogt, en reeds *Bialacerkiew* gepasseerd.

DUITSCHLAND. Berlyn. De Koninglyke Academie der Wetenschappen den 2 Juny (1768) den 28ste Verjaardag van 's Konings komst tot den Troon, die den 31 May ingevallen was, met een openbaare Vergadering vierende, opende de Heer *Formey* perpectueele Secretaris die Sessie met de volgende

AANSPRAAK.

MYNE HEEREN!

DEze dag doet ons een zonderlinge merkwaardigheid opmerken, welke wy niet met stilzwygen mogen voorby gaan. Nooit is de Regering van

een Koning van Pruissen van een zo langen duur geweest als de tegenwoordige.

FREDRIK *de* EERSTE *heerschte van den aanvang dezer Eeuw tot in den* jare 1713. FREDRIK WILLEM *trad in het 28ste jaar zyner Regering; doch de Dood welke Hem in den jare* 1740 *gebood van zyn Troon te stygen, vergunde hem niet het einde van dit ingetreeden jaar te beleven.* FREDRIK *de* GROTE *verschaft heden zyn Regering dien voorrang, welke verzeld gaat met veelvuldige Gebeurtenissen, die haar ten roemruchtigsten hebben doen uitmunten.*

Immers, waar uit anders is de Grootheid dier Gebeurtenissen ontstaan, dan uit de Grootheid van 't Vernuft, 't welk haar heeft voortgebragt?

O dat dat Vernuft nog lange onze Bescherm-Geest blyve! O dat wy hem nog vele jaren, na Hem als FREDRIK *onzen* ACHILLES *bewondert te hebben, steeds als* FREDRIK *onzen* NESTOR *eeren konnen!*

By de Classe der fraaye Wetenschappen wierd de Prys gesteld op de beste *Eering der Gedachtenis van den beroemden Leibnitz* toegekent aan een Geschrift, voerende de Zinspreuk *omnia ad unum*, 't geen by opening van 't Billet bevonden wierd gecomponeerd te zyn door den Heer *Bailly*, Medelid van de Academie der Wetenschappen te Parys.

De Prys der Metaphysische Classe, tot welken men vier Verhandelingen genoegzaam zo waardig vond, dat men schier geresolveert zoude hebben, dezelve aan de decisie van 't lot te onderwerpen, wierd by meerderheid der stemmen toegekent aan een Duitsche Verhandeling, tot Zinspreuk voerende: *a teneris adsuescere multum*, en men bevond die te zyn van den Heer *Roch*, Hof-Prediker te Potsdam.

De 3 andere commiliteerende, mede in 't Hoogduitsch geschreven, voeren deze Zinspreuken.

1. *There are more things in heav'n and eahrt, —*
Than are dreamt of in our Philosophy.

SHAKESPEARE.

2. *Ut potero explicabo, nec tamen quasi Pythius Apollo certa ut sint & fixa, quæ dixero; sed ut homonculus unus e multis probabillia conjectura sequens.*

CICERO.

3. *Unde anima atque animi constat natura videndum.*

LUCRET.

De tweede, te weten die *Cicero's* zeggen ten Motte voert, niet gedrukt konnende worden, zodanig zy thans is, vermits zy uit het Hollandsch zeer gebrekkig in 't Duitsch is overgezet, verzoekt de Academie den Auteur, zo dra hy door de publieke Nieuwspapieren hier van onderrecht zal zyn, haar een betere Vertaling of zyn oorspronglyk Geschrift over te zenden.

Het zoude der Academie aangenaam zyn, zo de Auteurs dier 3 Ge-

ſchriften zich geliefden bekend te maken en te permitteeren, dat in de uit te gevene Verzameling hunne Namen voor dezelve geſtelt worden.

Drie andere Geſchriften zyn gekeurt de ter Kroon dingende naaſt by te komen, naamlyk:

Een Duitſch met de Zinſpreuk: *Amant meminiſſe periti.*

Een Franſch met het Devies; *Natura incipit, ars dirigit, uſus perficit.*

Een derde met het Motto: *Adoleſcens juxta viam ſuam, etiam cum ſenuerit, non recedet ab ea.*

De Mathematieſche Claſſe ſtelde voor den Prys van 't Jaar 1770 de volgende Vraag:

Welke Afmeetingen der Objectiefglazen uit twee Materien beſtaande, naamlyk uit gemeen Glas en uit Engelſch Criſtal 't zamen gezet, zyn de bekwaamſten om de afwykingen der Refractie en Sphæriciteit geheel of zeer merklyk te bekomen, zo ten aanzien der Voorwerpen die in als buiten den Ax zyn? En hoe groot het getal en hoedanig de ſtelling der Ogenglazen is, die men by zodanige Objectiefglazen zetten moet, om de volmaakſt mooglykſte Vergrootglazen te bekomen.

De Heer Profeſſor *Touſſaint* beſloot de Seſſie met het lezen van een Verhandeling *over de daadlyke Weldadigheid.*

VRANKRYK. Parys. Tot onuitſpreekelyke droefheid van den Koning en van het gantſche Hof heeft het den Almachtigen behaagd, na een langwylige, kwynende en zmertelyke ziekte, eindelyk den 24 Juny (1768) 's avonds ten half elf uuren, in den ouderdom van 65 Jaren en een dag, uit de tyd na de eeuwigheid te roepen, haar Doorluchtigſte, Grootmachtigſte Majeſteit *Maria Catharina Leizinska*, Koninginne van Navarra, Dochter van wylen *Staniſlaus Auguſtus*, voormaals Koning van Polen, en naderhand Hertog van Lotharingen en Bar. Wylen haar Majeſteit was gebooren den 23 Juny 1703, en met onzen thans regeerenden Souverein Louis den XV., den 25 September 1725 in 't Huwelyk getreeden, welke by haar 10 Kinderen verwekt heeft; te weeten 2 Prinſen en 8 Prinſeſſen, waar van thans alleenlyk noch in leven zyn Mesdames *Maria Adelaïde*, geboren den 23 Maart 1732; *Victoire Marie Thereſe*, geboren den 11 May 1733; *Sophie Philippine Elizabeth Juſtine*, geboren den 27 July 1734 en *Louïſe Maria*, geboren den 15 July 1737.

Van wylen Monſeigneur *Louis* den Dauphin, 's Konings oudſten Zoon, en wylen deszelfs Gemalin *Maria Joſepha* van *Saxen*, zyn thans 5 Kinderen in leven; naamlyk 1 *Louis Auguſtus*, Her-

tog van Berry, geboren den 24 Augusti 1754, en den 20 December 1765 na zyns Vaders dood tot Dauphin van Vrankryk verklaart; 2. *Louis Stanislaus Xavier*, Graaf van Provence, geboren den 17 November 1755; 3. *Charles Philippe*, Graaf van Artois, geboren den 9 November 1757; 4. *Maria Adelaïde Clotilde Xaviere*, geboren den 23 September 1759; en 5 *Elizabeth Philippina Marie Helene*, geboren den 3 May 1764.

De alleruitmuntendste Deugd en een wezentlyke en bestendige Godvrucht bestierden alle de bedryven van haar leven; hare aankleving en achting voor den Koning, hare tederheid voor hare Kinderen, hare goedheid jegens alle, die de eer hadden, Haar te dienen, hare yver voor den Godsdienst, hare onuitputlyke liefdadigheid maken dit verlies des te zwaarder, en zullen hare nagedagtenis aan den Koning, aan de Koninglyke Familie, en aan de gehele Natie altoos doen dierbaar zyn.

Hare Majesteit heeft by haar Testament begeerd, dat haar Hart zoude gebragt worden te *Notre Dame de Bon Secours* na by *Nancy*, zynde de Begraafplaats van den overleden Koning en Koningin van Polen, haren Vader en Moeder, en teffens bevolen, dat men haar Lyk met zo weinig plechtigheden, als mooglyk was, zoude ter aarde bestellen.

Ingevolge deeze beveelen, werd op den 2 July, alles gereed zynde om het Lyk te vervoeren, na het verrichten van eenige plechtigheden door den Bisschop van *Chartres*, eerste Aalmoesenier van haare Majesteit en het zingen van *de Profundis*, door 's Koning Muzikanten, het zelve in een Lykkoets gezet, om naar de Koninglyke Abdy van St. Denys gebragt te worden. Een weinig hier na, trok de Lykstatie in de volgende Order voort.

I. Een Detachement Gardes du Corps. II. Een groot getal Armen, in grys laken gekleed, dragende flambouwen. III. De Officieren van de Koningin, in den rouw, mede flambouwen dragende. IV. De overige Officiers, met mantels en te paard. V. Een groot getal Koetsen van de voornaamste personen die de staatsie verzelden. VI. De eerste en tweede Compagnien Musquettiers van 's Konings Garde. VII. De lichte Paarden. VIII. Twee groote Koetzen des Konings met violet laken, en drie andere met zwart laken bekleed, voortgetrokken door 8 paarden geheel met zwart laken behangen, en verlicht door een groot getal perzonen te paard, zittende in dezelve de Gravin *de la Marche*, en de Hofdames der Koninginne. IX.

De

De Pages van de Koninginne. X. De Pages en Stalmeesters des Konings en van haare Majesteit. XI. De Trompetters. XII. De Heraut van Wapenen. XIII. De Wapenkoning. XIV. De Ceremoniemeesters, de Marquis *de Dreux* en de Heeren *de Nantouvillet* en *Watronville.* XV. Vier lichte Paarden. XVI. De Lykkoets, voortgetrokken door 8 Paarden, met zwart fluweele dekkleden, waar op zilvere Kruissen en de Wapens der Koninginne gestikt waren, en omringd door de Bedienden der Koninginne en de *Cent-Suisses* van de Garde. De vier hoeken van het kleed werden gehouden, door de vier Almoesenieren van haare Majesteit te paard. Te rechter zyde van dezelve reed de Graaf van *Saulx-Tavannes*, Chevalier d'honneur, en ter linker zyde de Graaf *de Tessé*, eerste Stalmeester van haare Majesteit, beiden te paard. XVII. De Gardes du Corps. XVIII. De Gend'Armes van de Garde. XIX. Eenige Rouwkoetzen, waar in de Kamerdienaaressen der Koninginne gezeten waren; werdende XX. De marsch gesloten door eenige Koetzen. Alle de Troepen hielden flambouwen, gelyk mede de Pagies, de Bedienden en Stalknechts, die de Statie verzelden.

NEDERLANDEN. *'s Gravenhage.* Den 11 July zyn hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, den Prins Erfstadhouder en hoogstdesselfs Gemalin van 't Lustslot 't *Loo*, alhier, in gewenschte welstand op de *Oranje-Zaal* te rug gekomen.

De Staten van Holland en Westvriesland hebben eene Publicatie geëmaneerd, inhoudende verbod aan alle Stuurlieden enz. om op de Polacre genaamd *de Elizabeth*, Schipper *François Xavere*, komende van *Tripoli* en thans te *Marseille* onder Quarantynen leggende, als hebbende de Pest aan boord over te gaan of het zelve Schip in de Havens deezer landen in te lootzen, en in tegendeel het zelve zo veel mooglyk af te wyzen enz.

Een diergelyke Publicatie is ook gedaan door de Staten van Vriesland, als mede eene andere waar by den invoer van allerlei Rundvee in die Provincie op een boete van 100 Ducaten, voor ieder stuk, tot nader order werd verboden.

Vervolg van het DAGVERHAAL *der Reize van zyne Doorl. Hoogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogstdesselfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruissen enz.* Ziet onze voorgaande bladz. 213.

De *Zaal* van dit agste Wereld-wonder, het Stadhuis, een ruimte van 120 voeten lang en 57 voeten breed, een wonderstuk op zich zelven, werd geschikt tot het Bal, dat ter gelegenheid van het verblyf hunner Hoogheden stond gehouden te worden. De anderzints fraaye marmere Vloer werd met planken belegd, rondom werd dee-

ze Zaal met Kroonen, Lusters enz, vercierd, en ten einde dit Koninglyk vertrek by 't houden van 't Bal met meer dan 8000 lampions te konnen verlichten, werden de daar toe nodige vercieringen ter wederzyden van de Zaal gereed gemaakt; op ieder pylaster werden vyf zeer konstige groene Strikken geslingerd, daarenboven aan de beide Vleugels een fraaye Girandole, in ieder van welke vyf lichten zouden konnen pronken; voorts de lysten en boogen met lampions voorzien, en boven den ingang van Schepenen-Kamer werd eene Zon geplaatst, en ter wederzyden van dien ingang twee zeer aartige Orchesten gemaakt voor de Muzikanten, en alles zodanig verschikt, dat of schoon deeze Zaal daar door dezelfde niet scheen te zyn, echter de luister en pracht daarvan bleven doorstralen. Voor 't overige werd het Stadhuis van binnen zo op de voorsz. Zaal als anderzints, verder met zodanige vercieringen opgeluisterd, als ter verlichting vereischt werd, en wel in diervoege dat zulks alle denkbeelden te boven gaat.

Buiten aan het Stadhuis werden rondom de zeven Ingangen fraaie boogen gemaakt, en boven de gemelde Ingangen een lyst van drie voeten hoog en daar op agt colommen met hunne afgescheide voetstukken en Kapiteelen, tusschen dezelve negen lange en 20 kleinere Ramen, om alles met hnnne Lysten even gelyk de colommen geillumineerd te konnen worden; de voorsz. Colommen werden gedekt door een lyst van drie voeten hoog; daar boven weder een diergelyke lyst tot een voetstuk van de derde Verdieping, en ook bestaande in acht Colommmen even gelyk de eerstgemelde met veertien zo groote als kleine Raamen tusschen dezelve in, en afgescheiden door zeven Festonnen, die ook gedekt wierden door een generaalyk doorloopende lyst van drie voeten hoog waar boven zich weder een lyst vertoonde, die in een driehoek uitliep, en de frontispice van de Voorgeveluitmaakte welker midden voor het uitgehouwen beeldwerk pronkte, met een luisterryke Zon, wier straalen met lampions konden verlicht worden.

De Tooren van dat prachtig Gebouw, wierd rondom op het konstigste met 550, zo hangende als staande Lantaarnes, ieder met drie pitten, kroonswyze omhangen tot aan de hoogste top.

Voor het Stadhuis rondom het plein der kleine Steenen, werd een balustrade gemaakt waar binnen de Burgers, by dag en nacht, ongehinderd, geduurende het verblyf van 't Vorstlyk Paar, buiten aandrang der groote meenigte Aanschouwers, onder de Wapenen konden staan. Wyders werden ook tot verhoeding van Ongelukken balustraden opgeslagen langs de Damrak, een gedeelte van den Dam, langs de Waag, en Nieuwendyk om de aandrang der nieuwsgierigen te beletten, 't geen mede aan eenige Straten op den Nieuwendyk enz, uitkomende geschiede, ook werden de Batteryen op de Stads-Wallen met palisaden omzet

Onder-

Ondertusschen zag men den 24 May van wegens den E. A. Magistraat, ter verhoeding van wanordres, publiceren de volgende

ORDONNANTIE.

ALzoo hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, de Heere PRINCE, en Mevrouwe de PRINCESSE VAN ORANGE EN NASSAU, enz. enz. enz. op Maandag, die zyn zal den 30. deezer loopende Maand May, de Stad Amsterdam met Hoogstderzelver tegenwoordigheid zullen gelieven te vereeren; hebben Myne Heeren van den Geregte der gemelde Stad goedgevonden, de goede Burgers en Ingezetenen daar van in tyds kennis te geeven, en tevens te adverteeren:

Dat alle de Huizen binnen deeze Stad, op gemelde Maandag den 30. deezer, zullen worden geillumineerd: daar mede te beginnen des avonds ten half tien uuren, en te mogen eindigen ten half één uur des nagts, zullende het aan een iegelyk vry staan, zyne Illuminatien zodanig in te rigten, als hy, naar zyne omstandigheden, met gevoeglykheid, zal meenen te behooren, zonder dat de eene Burger en Ingezeten, of wie hy ook zoude mogen zyn, den anderen des aangaande, zal mogen molesteeren, noch tot het vermeerderen van derzelver Illuminatien, het draagen van Linten, en het pleegen van verdere Vreugdebedryven, boven 't geene een iegelyk, op deeze heugchelyke en lang gewenschte gelegenheid, zal goedvinden te doen, te noodzaken, op pœne van daar over, naar exigentie van zaaken, arbitrairlyk te worden gecorrigeerd.

Vervolgens hebben myne Heeren van den Geregte voornoemd goedgevonden te ordonneeren, en te statueeren, zo als haar Ed. Agtbaarheeden ordonneeren en statueeren by deeze: dat, tot voorkoming van ongelukken, niemant, van wat qualiteit of conditie hy zoude mogen zyn, geduurende de voorsz. Illuminatien, eenige Piktonnen zal mogen branden, Vuurwerken afsteken, Zwemmers, Voetzoekers, of andere soortgelyke brandende machines werpen, ook met geene Bussen, Snaphaanen, Pistoolen, of ander geweer schieten op de boeten tegen het afsteeken van Vuurwerken, gestatueerd.

Dat, op meergemelden Maandag, den 30 deezer, des morgens van agt uuren, tot dat de Burgery, als dan langs den Haerlemmer- en Nieuwendyk, by het doorpasseeren van Hunne Doorlugtige en Koninglyke Hoogheden, geparadeerd hebbende, zal zyn afgetrokken, geene Rytuigen of Karren, hoe genaamd ook geene Persoonen te Paard, als mede geene Kruy- of andere Handwagens, den gemelden Haerlemmer- en Nieuwendyk zullen mogen passeeren, of, voor dien tyd daar op gekomen zynde, blyven stil staan, midsgaders geene losse Paarden, of eenig ander Vee langs dezelven gevoerd, of gedreeven worden, op verbeurte van Vyf en twintig Guldens, te appliceeren, als naar Regten.

Dat

, Dat dit, op denzelfden dag en tyd, insgelyks niet zal mogen geschieden, over den Vygen-of Middeldam, voor by het Stadhuis, mede zo lang de Burgery, by de Inhaaling van Hunne Hoogheden onder de wapenen geweest zynde, niet zal zyn afgetrokken, op een boete, als boven, uitgezonderd de Koetsen, die aan 't Stadhuis moeten zyn.

En vermids de Haerlemmer-Poort, op den gemelden Maandag, van 's Morgens ten agt uuren, tot een uur na dat Hunne Hoogheden op het Stadhuis zullen gekomen zyn, zal worden geslooten, wordt een ieder gewaarschuwt, agter den train, Hunne Hoogheden verzellende, niet in de Stad in te komen, of in te dringen.

Dat op Maandag, den 30 deezer, te meermale genoemd, en verders geduurende 't Verblyf van Hunne Hoogheden, binnen deeze Stad, alle Persoonen met Koetsen, of andere Rytuigen, naar 't Stadhuis komende, gehouden zullen zyn hunne route te neemen door de Kalverstraat van den kant van de Munt en Osjes-Sluis, en de ledige Koetsen, tusschen het Stadhuis en de Nieuwe Kerk, door de Molsteeg en Toorensteeg naar den Cingel; dat de ledige Koetsen, die iemand van het Stadhuis zullen moeten afhaalen, gehouden zullen zyn hunne route te neemen van den Cingel door de korte Gasthuismolensteeg en Stilsteeg, en zig rangeeren agter en aan de Zuidzyde van 't Stadhuis, en aldaar blyven staan, tot dat zy zullen worden opgeroepen: dat in 't geheel, geduurende den gemelden tyd, geene Rytuigen of Karren, geene Persoonen te Paard, geen losse Paarden of ander Vee, de Kalverstraat van den kant van den Vygen-of Middeldam tot aan de Munt, de Toorensteeeg en Molsteeg, van den kant van den Cingel, noch ook de Stilsteeg, en korte Gasthuis-Molensteeg, van den kant van den Voor-of Agterburgwal naar den Cingel, zullen mogen passeeren, op een boete als boven.

Dat geduurende 't verblyf van Hunne Hoogheden, niemant, die aan 't Stadhuis geweest is, zal vermogen te blyven staan op de kleine steentjes, tusschen de wagt hebbende Burgers, op de verbeurte van zes Guldens, en op een dubbele boete voor die genen, die onder pretext van te moeten zyn aan het Stadhuis, aldaar zullen staan blyven.

Dat, laatstelyk, een iegelyk, wie hy ook zoude mogen zyn; hier mede wel expresselyk wordt gecommandeerd, zig zorgvuldig te wagten voor alle onordentlykheden; waar door het algemeen genoegen, over de Hooge presentie van Nederlands Erf-Stadhouder en Deszelfs Koninglyke Gemaalinne binnen deeze Stad eenigszins gestremd of aan de onder Wapenen komende Burgers en Schutters, in het uitvoeren van derzelvers ordres, eenige hindernis zou konnen worden toegebragt: verwagtende Myne Heeren van den Geregte voornoemd, dat de goede en welmeenende Burgery en verdere Ingezetenen van deeze Stad, by deeze heugchelyke omstandigheden, gee-

ne

ne mindere blyken van eene deeente en gefchikte vreugde zullen geeven, dan by voorige Feſtiviteiten, en wel byzonder by die ter occaſie der meerderjaarigheid van zyne Doorlugtige Hoogheid, is geſchied, waarover zy met reden eene eenpaarige goedkeuring hebben verdiend, en weggedraagen.

Het vervolg hier na.

Amſterdam. Het was den 29 Juny (1768) 's avonds omtrent 8 uuren dat zyne Majt. de Koning van Denemarken *Chriſtiaan de VII*, met een Gevolg van omtrent 60 Perzonen, van 't *Loo*, en laatſt van *Utrecht* alhier aankwam en zyn intrek nam in het Oude zyds Heeren Logement. Hooggemelde Vorſt, onder den naam van Prins van Travendahl reizende, bezag de volgende dag de Beurs, het Oude-Mannenhuis, het Stadhuis benevens deſſelfs Toren, de *Hortus Medicus*, de Snykamer enz. Den 1 July bezag die Vorſt 's Lands Scheeps-Werf en die der Ooſt-Indiſche Compagnie, *Joodſche Synagogen*, het Kabinet Schilderyen en Rariteiten van den Heer *Braamkamp*. Den 2 deed zyne Majt. een plaiſierreisje na Zaandam, bezag den 3 de Lutherſche en andere Kerken, en begaf zich den 4 naar Purmerend en van daar te rug gekomen zynde in de Comedie. Den 5 woonde zyne Koninglyke Hoogheid een Concert by boven de Manegie en vertrok den 6 's morgens van hier op *Haerlem*, *Leiden*, *'s Hage* enz.

Alkmaar. Vervolg der Crimineele Sententien enz. ziet onze voorgaande Bladz 222.

In plaatſe nu van tegens dit zyn tweede Banniſſement niet andermaal in de Provincie van Holland en Weſtvriesland te verblyven, en dus wederom het zelve te violeeren; is de gedetineerde egter aſſurant genoeg geweeſt, omme op Zondag den 6 Maart in en buiten deeze Stad te gaan beedelen; ja zelfs op gemelden dag alhier in de Lutherſche Kerk te gaan, aldaar een ſchyn te geeven, dat hy meede Lutherſch was, zo met het buigen onder den Godsdienſt, op het hooren van den Naam van den Heere Jeſus, als met den Heer Predikant en Ouderlingen voor te liegen, dat hy uit de Opper-Palts was, en zyne Atteſtatie verlooren had; om daar door, ingevolge zyne Confeſſie, medogentheid te verwekken, en dus een Reispenning te erlangen, waar op hy gedetineerde, ſuſpect van tweemaal te weezen Gebrandmerkt, alhier dan ook op gemelden Zondag is geapprehendeert. Waar na gedetineerde vervolgens dan.ook, in manieren als voren, heeft beleeden de navolgende menigvuldige Schelmſtukken, welke hy nergens als nu heeft geconfeſſeert, en waar voor hy dus geene ſtraffe heeft ondergaan, als naamentlyk:

Dat hy Gedetineerde in het jaar 1735, of 1736, met *Samuel Salomons*

mons, alias *Klootje* en *Levi Lixander*, alias *Poluƈte*, beide in het jaar 1740. te *Utrecht* opgehangen, en nog een derde Jood, in *'s Gravenhage* op de buitenkant op schildwagt heeft gestaan, toen aldaar smorgens vroeg by een Bakker de Deur open staande, en de onder Deur zynde open gedaan, gestoolen is, een Zilvere Beugeltas met een Goude Ketting, een Zilver Eau de Lareine Doosje en eenig Geld; welk Zilver en Goud aan een Smous, in den *Haag*, is verkogt; hebbende hy van het een en ander 14 of 15 Gulden voor zyn Portie ontfangen.

Dat hy Gedetineerde in denzelven jaare 1735, of 1736, met *Klootje* en *Lixander*, en eenen anderen derden Jood, een aanslag hebben gemaakt op zekere Winkel te *Zwammerdam*, na dat dezelve Winkel door *Klootje* en *Poluƈte* eerst was bespioneert en opgenomen, dat hy gedetineerde dan ook reëel op schildwagt heeft gestaan, terwyl de anderen des nagts aldaar, door het uitbreeken van eenige ruiten, gestoolen hebben Sergie, en eenig ander Boere Wolle Goed, en dat het gestolene te *Maarssen* aan een Jood is verkogt geworden voor 35 à 36 Guldens; waar van hy Gedetineerde negen Gulden heeft geprofiteert.

Dat hy Gedetineerde in den Jaare 1736 met twee andere Jooden (waar van de eene geweest is *Klootje* voornoemd) buiten *Delft*, van een Bleek heeft helpen steelen twee stukken Linnen en eenig ander goed, zynde hy Gedetineerde als doen over een heining geklommen, waar over hy het goed aan den anderen heeft toe gegooit, die het in den Haag aan een Jood verkogt hebben voor ruim 40 Gulden, hebbende hy maar ses Gulden, dies tyds voor zyne portie genoten.

Dat hy Gedetineerde in den Jaare 1737 met zekeren Jood, te *Middelburg* zyn eigen dood gesturven, en de te *Utrecht* opgehangene *Klootje* en *Poluƈte* meergemeld, in *'s Hage* in de Schevelingse Straat is daadig geweest aan het steelen van een Zilvere Kandelaar, met een Zilvere Snuiterbak, en een staale Snuiter; dat *Klootje* en *Poluƈte* eigentlyk den Diefstal hebben gepleegt, en hy met zyn derde Complice op schildwagt gestaan, dat zy het gestoolene te saamen hebben verkogt voor drie en veertig Gulden, waar van aan hem twee Ryksdaalders zyn gegeeven.

Dat hy Gedetineerde, mede in den jare 1737 met *Poluƈte*, *Klootje* en nog een derde, een toeleg heeft gemaakt, om de voorsz. Bleek, buiten *Delft*, andermaal te besteelen, dog dat dien toeleg, door het blaffen der honden van gemelde Bleek, is verhindert geworden.

Het vervolg hier na

Hilversum in 't Gooiland. Op Zondag den 3 July 1768 voormiddag is onze Kerk, door den fellen brand van den 25 Juny (1766) in de assche gelegd (*ziet Juny en Augustus Iste Stuk van 't zelve Jaar*, en wederom begonnen op te bouwen den 1 Juny 1767, en nu voltooid zynde, plechtig ingeweid geworden door den Eerwaarden zeer Geleerden

Heer

Heer *Johannus Wilhelmus van Yssum*, zeer geliefd Leeraar deezer Gemeente, predikende zyn Eerwaarde ter dier gelegenheid uit Esra 6. vs. 14-17. *Ende de Oudsten der Jooden bouwden ende gingen voorspoediglik voort, door de Prophetie des Propheeten Haggai ende Zacharia, des Zoons van Iddo: Ende zy bouwden ende voltrokken het, na den beveele des Gods Israëls, ende na den beveele van Cores, ende Darius, ende Arthahsasta, Koning van Persen. Ende dit Huis werd volbragt op den derden Dag der Maand Adar: dat zelve was het seste Jaar van het Koninkryk des Konings Darij. Ende de Kinderen Israëls, de Priesters, ende Leviten, ende de overige Kinderen der Gevangenisse, deeden de Inweyinge van dit Huis Gods, met vreugde. Ende zy offerden ter Inweyinge van dit Huis Godes, honderd Runderen, twee honderd Rammen, vier honderd Lammeren, ende twaalf Geiten-Bokken ten Zond-Offer voor gantsch Israël, na het getal der Stammen Israëls.*

De Godsdienst werd begonnen met het zingen van Psalm 100 daar na werd voorgeleezen Ps. 132. 133. 134 en 135. en wederom gezongen Ps. 43. vs. 3. 4. Tusschen beide werd gezongen Ps. 65. 1. en daar op een staatelyk en ter Inweying passelyk gebed gedaan, zynde de nazang Ps. 106. vs. 3.

Zyn Eerw. deed zyne Vooraffpraak uit 1 Kon. 8. vs. 11. en zyne Inleiding was genoomen uit Klaagl. 3. vs. 32. 33. Na eene zeer zaaklyke en bondige Verklaaring van den Text, toonde zyn Eerw. aan de overeenkomst die 'er kon gevonden worden in de eerste Tempel van Salomon en de twede door het volk Israëls herbouwd, met de door de brand verwoeste en weder herbouwde Kerk van dit bloeijende Dorp; daar na ging zyn Eerwaarde over tot Dankbetuigingen en Zegenwenschen aan hun Hoog Mogende die de daar toe gedaane Collecte hadden gelieven te consenteeren; aan hun Ed. Gr. Mog. die den opbouw van dit Tempelhuis hadden bevorderd; aan de Magistraat van *Hilversum*, onder wiens opzicht dit volbracht was; aan alle welke daar toe hunne weldadigheden beweezen hadden, en byzonderlyk aan zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prince Erfstadhouder, een aanzienlyke somme daar toe gegeeven hebbende; het mildadig *Utrecht*; het machtig *Amsterdam*, als wel de helft van de gecollecteerde penningen toegebragt hebbende; het naby gelegen *'s Graveland*, dat de elendige Inwooners in den nood heeft bygestaan en vervolgens, van brood en klederen verzorgt hebben; in 't byzonder ook de onbekende Gever van de fraaje Predikstoel; de Diakonen; alle die aan dit Tempelhuis gearbeid hebben en voornaamlyk de beide Heeren Ingenieurs de *Graaf* en *Pierreling* enz.

Ter gelegenheid van deeze plechtige Inweying bragt zyn Eerw. by dat in den Jare 1584 ter dezer plaatze de Reformatie was begonnen; dat *Hilversum* met *Laaren* zamen gevoegd in den Jare 1604 daar van werd afgescheiden, en met *Blaricum* vereenigd gelyk het heden is; dat de Kerk welke de Hervormden toen van den Roomsch-Catho-

holyken hadden, in den jare 1628 door de Spanjaarden wierd afgebrand; dat men begon dezelve in den jare 1629 wederom te herbouwen en in 1630 voltooide, en dat by deeze Gemeente zedert den Jare 1584 gestaan hebben *twaalf* Leeraars, te weeten *zes* Predikanten en *vier* noch Proponenten zynde, mitsgaders de Leeraar Do. *van der Voort*, in wiens plaats zyn Eerwaarde, noch Proponent zynde beroepen werd.

Des namiddags predikte de Eerw. zeer Gel. Heer *Petrus van Ysfum*, zeer gelieft Leeraar by de Gemeente te *Purmerende*, en Vader van onzen Leeraar, over Psalm 84. vs. 11: *Want een dag in uwe voorhoven, is beter dan duysent elders: Ik koos liever aan den dorpel in 't Huys mynes Gods te wesen, dan lange te woonen in de tenten der godloosheyt.* De eerste voorzang was Ps. 134. Voor werd gelezen Ps. 48. de twede Voorzang was Ps. 84. vs. 1. en de Nazang Ps. 84. vs. 5. De Voorafspraak nam zyn Eerwaarde uit 1 Kon 9 vs. 3.

NB. *In ons volgende Stuk voor half Augustus heeft de Leezer de welgelykende Portretten van den Heere Prince Erfstadhouder* Willem den V., *en hoogstdesselfs Gemalin Mevrouwe* Frederica Sophia Wilhelmina *Princesse* van Pruissen *te wachten.*

Magistratuuren en Amptenaaren.

Zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfstadhouder heeft tot Raad in de Vroedschap der Stad *Utrecht* aangesteld, de Heer Mr. *Cornelis Anthony van Waehendorff*, in de plaats van wylen den Heer E. A de Leeuw.

Uit een overgeleverde Nominatie is door hoogstgemelde Vorst tot Vroedschap der Stad *Gorinchem* geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Dionys Hendrik van Schuylenburch*, in de plaats van wylen de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Hendrik van Schuylenburch.

Den 24 Juny, zynde de gewoone dag ter veranderinge van de Wet der Stad *Goes*, heeft hoogst voorsz. Heer Prince Erfstadhouder uit een overgeleverde Nominatie verkozen tot Burgemeester, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *François Nicolaas Keetlaar*; en tot Schepenen, de Wel Ed. Gestr Heeren Mr. *Willem van der Bilt*, Heere van Cloetinge, Mr. *Jan Boogmaker*, Dr *Coenraat Coenraats* en *Jacobus van Eps*, om met en benevens de aanblyvende Heeren te fungeeren tot den 24 Juny 1769.

Den 27 dito is de Wel Ed. Gestr. Heer *Hendrik Maurits Weede*, Raad in de Vroedschap der Stad *Utrecht* ter Wees- of Momboir-Kamer gecommitterd, in de plaats van wylen den Wel Ed. Gest. Heer Eghert Anthony de Leeuw.

De Heer Mr. *Hendrik Jan Lulofs* is by hun Hoog Mog. aangesteld tot Contrarolleur van de Convoyen en Licenten te Zutphen.

Door hun Edel Groot Mog. zyn, op electie van den Heer Prince Erfstadhouder aangesteld, tot Castelein van den Huize, Bailjuw van de Stad, en Opper-Dykgraaf van den Lande en Groot Waterschappen van *Woerden*, in de plaats van wylen den Hoog geb. Heer C. F. A. K., Grave van Bentinck, Heer van Varrel enz. enz. de Hoog Ed. Heer Jonkheer *Vincent Gustaaf* Grave *van Hompesch*, Heer van Genderen enz. enz., en tot Bailjuw Dykgraaf en

en Schout der Stede *Oudewater*, in de plaats van den op zyn verzoek gedimitteerden Heer Bailjuw M. J. H. van Stryen, den Heer Mr. *Aart van der Goes*.

De Heer Roelof Baron *Sloet tot de Haar*, gedeputeerde ter Vergadering van de Staten Generaal wegens de Provincie Overyssel is by hun Hoog Mog. aangesteld tot Kwartier-Schout van het Kwartier van Peelland, Meyerye van 's Bosch, in de plaats van wylen den Heer Willem van Haren.

Tot onder-Major van het Kasteel van *Namen* heeft de Heer Prins Erfstadhouder aangesteld, den Kap. tit. en Luit. effect. in het Regiment van den Prins van Baden Durlach en tweeden Onder Major van 't voorn. Kasteel *Anthony Elgersma*, in de plaats van wylen den Onder-Major Franciscus Elgersma.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 11 May (1768) had men te *Syracusa* in *Sicilie* een betrokken lucht met zeer warm weer; doch tegen den avond een zeer geweldige storm met een geweldige scherpe koude. Omtrent middernacht scheen niets tegen den Orkaan bestand te zullen blyven. Alle Schoorsteenen stortte omver, en vermits men een afgryslyk geratel en gedruis van weggerukt wordende daken, het vallen van steenen en tichels, welke scheenen te hagelen, het kraken van Gebinten en Zolderingen hoorde, beving de yzing een iegelyk zodanig, dat zulks met geen pen is uittedrukken. Veele Ingezetenen, duchtende de gantsche omverstorting hunner Wooningen, vloden in den uitersten angst en gevaar ter Stad uit en naar het veld. Tegens twee uuren, wanneer de Orkaan een weinig verminderd was veranderde de dikke duister van den nacht in een oogenblik als in dag, en men zag in de lucht Zuidwaards van die Stad, een Vuurbol ter grote van een Bombe, die meer dan honderdmaal omdraaide, zich vervolgens Westwaards wentelde, en na tot de grote van een Wagenrad toegenomen te zyn, met een ongemeen en zonderling gedruis in Zee stortte. Terstond hierop wierd het weer zeer stil en continueerde met een dikken duister, tot dat het natuurlyk licht van den dag aanbrak, als wanneer een ieder bedaard van den schrik Steewaards keerde.

In het Koninglyke *Invalides Huis te Parys* bevinden zich thans *acht en veertig* Zoldaten ieder out 80 Jaren, *twintig* van 81, *twee en twintig* van 82, *elf* van 83, *zeventien* van 84, *veertien* van 85, *negen* van 90, *twee* van 91, *een* van 92, *één* van 94, *een* van 95, *een* van 97 *een* van 100 en *een* van honderd en een Jaaren oud.

Binnen de Stad *Amsterdam* een Maatschappy opgerecht zynde ter behoudenis van Drenkelingen, zo heeft dezelve thans het genoegen van haar ontwerp door verscheidene Steden en zelfs gantsche Provincien van ons Land, niet alleen goedgekeurd, maar ook begunstigd te zien. De zelve deeld een premie uit voor ieder Drenkeling, die volgens haar voorschrift gered werd. De Leden van deeze pryswaardige stichting, hebben zedert de Maand Augustus 1767 reeds acht Premien uitgedeeld, naamlyk vyf te *Amsterdam*, een te *Groningen*, een te *Breda* en een naby *Leyden*. Een gelukkige Uitslag die meer heilzaame gevolgen belooft, naar mate de zaak algemeener zal zyn bekend geworden. Deeze lofflyke en allezints tot roem der Nederlanderen strekkende Maatschappy staat eerlang een omstandig Verhaal in 't licht te geven, zo wel van de bovengemelde gevallen als van de Maatregelen tot verder bereiking van haar oogmerk genomen.

Den

Den 29 dito overleed te *Gornichem* in 't 73ste Jaar zyn's ouderdoms, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Hendrik van Schuylenburch*, Raad en regeerend Burgemeester dier Stad.

Den 31 dito overleed te *Weenen*, de door zyne Geleerdheid alom vermaarde Heer Ryks-Hofraad, *Hendrik Christiaan van Senkenberg*.

Ten voorsz. dage zyn te *Landsberg* aan de *Warte*, binnen den tyd van drie uuren 255 Gebouwen en Schuuren, de *Concordien-Kerk* daar onder begreepen, door een zware brand in de assche gelegd geworden en acht menschen daarby omgekomen.

Den 7 Juny 's morgens ten 2 uuren ontstond te *Amsterdam* in de Warmoesstraat op de hoek van het Wyngaard Straatje in het huis van een Kaarsfemaker, een felle brand, waar door niet alleen het zelve, maar nog een daar achter in gemele Straatje staande Huisje, tot de grond toe in de assche gelegd werden; de Vlam sloeg, door de wind, zodanig in 't rond, dat noch 7 of 8 andere huisen, zo aan de zyde als achter, en zelfs aan de overzyde van de straat grotelyks beschadigd zyn. Een klein kind is daarby op een ellendige wyze omgekomen; een man en zynd Vrouw, welke met noch verscheide anderen, zo onder als boven woonden, waaren beide uit de vengster op de luiffel gesprongen, en hebben dus met groot gevaar, benevens alle de overige huisgesinnen, waar onder zich ook een bevaard, welke slechts noch maar 7 of 8 uuren met haar goed op hun wooning waren geweest, noch ter naauwer nood hun leven gesalveerd.

Onlangs geschiede te *Amberg* in de *Opper-Palts* een executie die weinig voorbeeld heeft, te weten het onthalzen van een Meisje van 13 Jaren, overtuigd van twee Kinderen vermoord en verscheide diefstallen begaan te hebben. De Regeering dier Plaats had de Sententie des doods niet geveld, dan na dat haar gebleeken was, dat de boosheid van dit jonge mensch haar jaren te boven ging; en offschoon van daar geen Appel, tot een hooger Gericht, plaats heeft, had men in aanmerking der zonderlingheid van 't geval, daar van wel aan den Keur-Beyerschen Raad te *Munchen* kennis willen geven, die, na 't onderzoeken van alle de stukken van den Processe dezelve te rug gezonden had, met bevel *van de executie haaren loop te doen gaan*, en na de Gerecht plaats te doen komen alle Schoolmeesters, Meestresse en Naaimeestressen met alle de leerlingen hunner Scholen en Winkels, om die jeugd en kinderen te doen aanschouwen, wat straffe op den aanvang en volharding in 't kwaad volgt, en om hen door dit voorbeeld ten affschrik te doen begrypen, dat gruwelyke misdaden zelfs in jonge jaren niet door de gestrengheid der Justitie verschoond worden.

Den 9 Juny overleed te *Utrecht* in 't 47ste Jaar zyns ouderdoms, de Wel Ed. Gestr. Heer *Egbert Anthony de Leeuw*, Raad in de Vroedschap en Gecommitteerde ter Wees- of Momboir-Kamer dier Stad.

Den 11 dito overleed te *Rotterdam* in den ouderdom van 78 Jaren de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Theodorus van Teylingen*, Oud-Burgemeester der gemelde Stad.

Den 11 dito stierf te *Leeuwaarden* in den onderdom van ruim 70 Jaren, de Wel Ed. Hooggel. Heer *Jacob Voorda*, Hoogleeraar in de Rechten, eerst te Franeker, daar na te *Utrecht*, en laatstlyk Gecommitteerde ter Vergadering der Heeren Staten van Vriesland.

Den 12 dito overleed te *Veere* in den ouderdom van ruim 39 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Nicolaas Matthes d'Assonville*, Heer van *Brigdamme*, Raad in de Vroedschap dier Stad.

De

De beroemde Abt *Winkelman*, van Romen door den Koning van Pruissen naar Berlyn beroepen zynde, hield zich eenige weeken te Weenen op, alwaar hy besloot zyne reize niet verder voorttezetten, maar na Italie te rug te keeren. Van het Keizerlyke Hof en den Adel veele aanzienlyke Geschenken ontfangen hebbende, vertrok hy naar Trieste, daar hy bekend werd met eenen anderen Reiziger die insgelyks een kenner der Oudheden scheen te zyn. De Heer *Winkelman* had dezen uit gulle vriendschap verhaald, hoe gunstig hy te Weenen ontmoet en beschonken was. De onbekende hield sterk by hem aan, om die presenten te zien, en als zy hierop in 't zelve Vertrek te bed waren gegaan, overviel hem die Vreemdeling, en bragt hem 5 steeken toe zo zwaar, dat hy, niettegenstaande alle aangewende moeite, den tweden dag daaraan overleed. De dader is wel terstond, zonder iets te hebben mede genomen ontsnapt, doch vervolgens op de Grenzen van 't Hertogdom Crain gearresteerd en naar *Trieste* gebragt.

Den 1 July in de nacht arriveerde te *Vlaardingen* de eerste nieuwe Haring, bestaande in een en een half Last, van welk by veiling een ton voor 280 Gulden, en de overige alle voor 208 Gulden de ton verkogt zyn.

De Aloë Americana ex vera cruce Major, die te Leyden by den Bloemist Jacobus Schuurmans Stekhoven, een bloemsteng heeft beginnen te schieten, is wegens haar zeldzaamheid naar Amsterdam gevoerd daar dezelve dagelyks is te zien, in de Plantagie over de Muiderpoort in de Tuin *Edom*.

Te *Brussel* is aan een beroerte overleden, de Heer Mr. Jonker *Willem van Haren*, Grietman van 't Bild, Kwartier Schout over het Kwartier Peelland Meyerye van 's Hertogenbosch, Gedeputeerde van deezen Staat aan 't Hof van Brussel, enz.

Den 9 dito is te *Harmelen* in den ouderdom van ruim 37 Jaren overleden, de Wel Ed. Heer Mr. *David de Wildt*, Secretaris van de Zeezaken t'Amsterdam.

Ten vooren dage zyn in *s'Hage* achter de Dennewegs-straat, vyf huisjes, die nieuw uit den grond opgebouwd wierden, terwyl men bezig was dezelve met pannen te dekken, ingestort, waardoor een kind, daarnaby speelend, gevaarlyk, en eenige van 't Werkvolk licht gewond zyn geworden.

Den 11 dito is in *s' Hage* het tydelyke met het eeuwige afgewisseld by den Heer Mr. *Jacob van Santen*, Raad in de Vroedschap en regeerend Schepen der Stad *Schiedam*, hebbende slechts den ouderdom van ruim 30 Jaren bereikt.

Den 12 dito ontstond weer brand te *Hilversum*, waar door één huis tot de grond toe in de Assche gelegd wierd, zonder de nabystaande te beschadigen.

Een Markt-Schip van *Laeken* naar *Zurich* varende, verongelukte en daarby kwamen 25 Menschen om. Eene Vrouw in de eerstgem. Plaats woonende, meende dat haar man zich onder de verongelukte bevond, en daar van schrikkende, beviel van vyf levendige welgeschapen, hoewel maar zes maandige kinderen, dewelke alle gedoopt maar eenige dagen daarna overleden zyn. Den derden dag na 't gebeurde kwam de man gezond tot zynent te rug.

Le *Heel* in de Meyery van 's Bosch is overleden de Heer Mr. *Jacob Elzevier*, Schepen der Stad s' Hertogenbosch.

Den 15 dito overleed te *Hoorn* de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Joan Allard Schagen*, President Burgemeester en Raad dier Stad, Ontfanger des Gemeene Lands middelen, mitsgaders

Be-

Bewindhebber der Ooſt-Indiſche Compagnie.

Den 24 dito overleed te *Gouda* in den ouderdom van ruim 83 Jaren, de Wel Ed. Geſtr. Heer *Reinier Crabeth*, Oud-Raad en Oud-Burgemeeſter der voorsz. Stad.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Het gewoone Conſiſtorie deezer Gemeente ſtaat gehouden te worden op Woensdag den 3 en 17 Auguſtus (1768) onder voorzitting van Do. *Ericus Fredericus Alberti.*

Den 26 Juny (1768) zynde de Zondag van de Augburgſche Confeſſie, heeft de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Paulus Weſling*, alhier zyn eerſte Ampts Predikatie gedaan over 't eerſte Artykel der Onveranderde Geloofsbelydenis, en verklaard deeze navolgende Woorden: *dat 'er een eenig Godlyk Weezen zy, het welk genoemd word, en ook waaracbtig is God.* Waar uit zyn Eerwaarde voorſtelde de beſtaanlykheid van een God, en dat deeze beſtaanlykheid een eenig Wezen zy, welke gewisheid van een Godlyk Wezen zyn Eerwaarde uit het ryk der Natuur met levende verwen afſchilderde, en betoogde, dat het *Geval* onmogelyk eene Wereld als wy zien en waar in wy leven kan voortbrengen. Zyn Eerwaarde heeft by dit Leerſtuk van het uiterſte gewicht, en waar op het gantſche fundament van den Chriſtelyken Godsdienſt beruſt, uitmuntende ende doorſlaande bewyzen eener verhevene en bevatbaare Geleerdheid doen blyken, zulks men toeſtemmen moet dat de keuze van den Eerwaarden Kerkenraad op een zeer waardig Voorwerp is gevallen, dewelke dan ook van alle rechtgeäarde Ledematen met eerbied beantwoord werd.

Van Curacao heeft men dat aldaar op Zondag den 6den Maart. 1768 een ſolemneele Predikdienſt is gehouden, door den Wel Eerw. en zeer Geleerden Heer *Johann Georg Muller*. A. L. M. Phil. Doctor, en Medelid van het Duitſche Genoodſchap op de Hooge School te *Erlang*, ter Gelegenheid van de opregting van het koſtbaar *Monument*, of Marmore Gedenk Stuk, van de ſtigting der Lutherſche Gemeente daar ter plaatze. Van welk Gedenkſtuk, wy in onzen Mercurius voor de Maand September Ao. 1766 reeds eene omſtandige Beſchryving hebben medegedeeld.

Het genoegen over de Opregting van dit cierlyk Stuk, vergaderde op gemelden Zondag eene talryke Gemeente, en Do. *J. G. Muller*, hield by die geleegenheid een Leerreden, geſchikt om de nuttigheid van diergelyke Gedenkſtukken te betoogen. In de *Vooraſſprak* hoorde men in een kort beſtek, de byzondere Goddelyke Weldaden, aan die Gemeente in deſſelfs ſtigting beweezen, en de groote Verpligting om daar van eene Gedagteniſſe te ſtigten. Wordende tot Text genoomen. Pſalm 102. vs. 17 18. 19. *Wanneer de Heere Zion bouwt, en verſchynd in zyne Eere; Hy wend zich tot het Gebed der Verlaatenen, en verſmaad zyn Gebed niet. Dat worde geſchreeven tot op de Nakomelingen, en het Volk dat geſchaapen zal worden zal den Heere looven.* De Inlei-

leyding was uit Deut. 4. vs. 9. *Wacht U nu, en bewaard uwe Zielen wel, dat gy niet en vergeet de geschiedenissen die uwe Oogen gezien hebben, en dat ze niet uit uw herte koomen all Uw Leefdagen.* De Verhandeling van den Text vertoonde: *De wyze Maatreegelen van David, om de Goddelyke Weldaaden in het geheugen der Nakomelingen te onderhouden*, wanneer in het eerste Deel: *de Goddelyke Weldaden*; in het tweede: *desselfs Grootheid en Merkwaardigheid* en in het derde: *De Maatreegelen om dezelve in het geheugen der Nakomelingen te onderhouden*, verklaard wierden. By welke geleegenheid de voornaamste Voorbeelden uit de H. Schriftuur wierden bygebragt, die van zoortgelyke plegtigheden getuigen, naar Inhoud van Gen. 28. vs. 18. 19 en 22. Exod. 28. vs. 9. 10. 11. 12. cap. 31. vs. 18. Deut. 42. vs. 7. Jos. 4. vs. 45. 6. 7. cap 24. vs, 24. 25. 26. 27. 1. Sam. 7. vs. 12. Ps. 78. vs. 5. 6. 7. 1. Cor. 3. vs. 2. 3. en 1. Petri 2. vs. 5. In de Toepassing wierd, onder waare Dankbetuiginge voor de Goddelyke Weldaaden het *Monument* zelfs plegtig ingeweid, tot een Gedagtenisse, tot een Getuigenisse, en tot een altoos duurende Verbindtenisse, wordende Jehovah de Eere gegeeven, die den Leeraar, en Kerken-Raaden, wier Naamen en Wapens als stigters deezer Kerke in het Gedenk-Stuk zyn uitgehouwen, tot uitvoering van dit Heilig Werk kragtdadig heeft ondersteund, en de herten der Leedematen, en andere, tot eene Liefdadige onderschraging heeft verwekt, zo dat in een kort bestek van ruim vyf Jaaren, alles naar Wensch is voltooid. Niet minder wierd by die plegtigheid, het Verbond van getrouwigheid tusschen den Leeraar, Kerkenraaden, en Gemeente, door eene gemoedelyke Aanspraak vernieuwd, en het Gedenk-Stuk gesteld als een getuigenisse van zodanig Heilig Verbond; en na dat een iegelyk tot eene inwendige verciering van den Tempel zyns Herte was opgeleid, wierd deeze Leerreden geëindigd met de uitnoodende, en zeer verkwikkelyke Belofte, uit de Openb. Joh. cap. 3. vs. 12. *Wie overwint, dien zal ik maaken tot een Pylaar in den Tempel myns Gods, ende hy zal niet meer daar uit gaan, en ik zal op hem schryven den Naam myns Gods, en de Naam van het nieuw Jerusalem, de Stad myns Gods, die van den Hemel nederdaald van mynen God en mynen Naam den Nieuwen.*

Voor de Predikatie wierd gezongen het 57ste Lied, en de 111de Psalm, en na de Predikatie eenpaarig verheft. Psalm 150.

Ook hoorde men na het spreeken van den Zeegen, het Geschut in de Haaven losbranden, wordende het Salvo by het opheissen en neerhaalen der Vlaggen en Wimpels van de aldaar leggende Schepen herhaald.

Dus geniet Do. *J. G. Muller*, als eerste Leeraar dier Gemeente, beneffens die geene die van de Eerwaarde Stigters onder de Kerkenraaden nog in leeven zyn, het zonderling genoegen, omme by haar leeven reeds een duurzaam Gedenk-Stuk van de gezeegende stigting

 dier

dier Gemeente te aanschouwen, zig niet weinig daar door aangespoord vindende, tot eenen onvermoeiden yver, voor den aanwas en bloei hunner Kerke, nademaal zy zien dat hun Arbeid niet te vergeefs is in den Heere.

Men leest het volgende Vers, betrekkelyk op deeze heuggelyke Gebeurtenisse.

Zie hier voor 't Naageslagt, een Teken opgerigt,
Hoe men in 't ver Gewest voorbeeldig Zion stigt,
Door Eendragt, Liefde, en Trouw. Ey, mogt in alle Landen,
Het Evangelie Licht, eens klaar en veilig branden!
Graveer Uw Naam in steen, Gy die gy Zion plant.
Druk Jesus Naam in 't Hart, de Waarheid in 't Verstand,
De Deugd in Uw Gemoed; dan zal in 's Hemels Zalen,
Uw Naam, Uw G'loof, Uw Deugd, als gulde Starren pralen.

ROTTERDAM. Do. *W. Noordenbout* van Leyde heeft voor de Nominatie bedankt.

Zondag den 17 July heeft alhier gepredikt Do. *Jan Hendrik Munnikhuyzen* van Zwol, verklarende de opgegeven Text, Gen. 3. vs. 22. *En Godt de Heere sprak, ziet Adam is geworden als onzer Een. En weet wat goed en quaad is.*

Woensdag den 20 dito heeft zyn Eerw. gepredikt over een vryen Text Prediker 11. vs. 9. *Maar weet dat God u om dit alles zal voor 't Gerichte doen komen.*

Zondag den 24 dito heeft alhier gepredikt Do. *Wilhelm Godlieb Jutting*, van Leeuwaarden, over de opgegeven Text. Matth. 12. vs. 31. 32. *Derhalven zeg Ik U, alle Zonde en Lasteringe word den mensche vergeven, maar de Lastering tegen den Geest word den mensche niet vergeven. En Wie iets spreekt tegen den heiligen Geest dien word het niet vergeven, nog in deeze nog in geene Wereldt.*

Woensdag den 27 dito heeft zyn Eerw. gepredikt over een vryen Text Rom. 3. vs. 28. *Zoo houden wy 't nu daar voor dat de mensch Rechtvaardig wordt zonder de werken der Wet (alleen) door het Geloof.*

DORDRECHT. De Eerwaarde zeer Geleerde Heer *Reynhard Ritter*, van *Nimwegen* herwaards beroepen, en zyn Intree-Reden alhier op den 26 May 1768 gehouden hebbende, zal niet beurtelings in de Nederduitsche en Hoogduitsche, maar alleen in de eerstgemelde Taal prediken.

EDAM. *Vacant.*

NYMEGEN. Door 't beroepen van den Eerw. zeer Gel. Heer *Reinhard Ritter*, naar *Dordrecht* is deeze Kerk *Vacant.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 16 *Juny*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Donderdag den 16 Juny 1768.
Barend Hendrik Scheffer, Mr. *Brood bakker.* L. K. H.

Vrydag den 17 dito.
Johanna Ploeg, Weduwe van Lambert Kluppel. L. K. H.

Dings.

Dingsdag den 21 dito.

Sara de Wint, Weduwe van Gerbrant Swart. A. K. H.

Geertje de Maſchou, Huisvrouw van Steven van Horſen. L. K. H.

Woensdag den 22 dito.

David Crop. O. K.

Hans Cornelisz., *Schipper om de West.* L. O. K.

Evert Couſyaſer, Mr. *Timmerman.* E. Y. K.

Eſther Ricotier, Weduwe van Jean Louis Dumont. W. A. K.

Marretje Mugge, Huisvrouw van Hendrik Cramer. W. K.

't *Kind* van Hendrik Omeyer. Z. K.

't *Kind* van Daniel des Ruelles. de Jonge. O. K.

Donderdag den 23 dito.

Jacob Hoffman. N. K.

Willem van Orſoy. N. K.

Lodewyk de Perro. O. K.

't *Kind* van Christiaan Luymes. W. K.

Vrydag den 24 dito.

Catharina Leenderts van den Aartweg, Huisvrouw van Alexander Kruyt. W. K.

Zaturdag den 25 dito.

Gerrit Hendrik Helmering, Mr. *Kleeremaker in 't Lutherſe Weeshuis.* L. O. K.

Gerret van de Boogaard, Mr. *Schoenmaaker.* A. K. H.

Maandag den 27 dito.

Cornelis van Santen, *Makelaar.* N. O. K.

Gerrit Lankhorſt. O. Z. K.

Lucretia Elias, Huisvrouw van Johan Adam Wittig. W. K.

Johanna van Raalte. N. K.

't *Kind* van Caſten Haan. L. O. K.

Donderdag den 30 dito.

Jacob Preyer. N. Z. K.

Jan Suerhoff. O. K.

Sybregt Rinkoma, Huisvrouw van Johannes Riffing. W. K.

Vrydag den 1 July.

Jacob Ligthardt. N. K.

Petronnella Brommelkamp, Huisvrouw van Albertus Haring. N. Z. K.

Johanna Dorothea Antonetta van der Wómne. N. K.

Zaturdag den 2 dito.

Maria Magdalena de Deſcous, Huisvrouw van Jan Ferand Janſz. W. A. K.

't *Kind* van Lucas 't Hoen. N. Z. K.

Maandag den 4 dito.

't *Kind* van Bernardus van der Woude.

Dingsdag den 5 dito.

Otto Meyerfeldt. L. N. K.

Hendrina Bouman. N. Z. K.

Sieko Gerkama. L. K. H.

Eliſabeth Pietersz, Weduwe van Hermanus Mus. N. K. H.

't *Kind* van Fredrik Jan van der Horſt. N. O. K.

Woensdag den 6 dito.

Bernardus Chriſtiani. W. K.

't *Kind* van Jolle Albertus Jolles. W. K.

't *Kind* van Wilhelmus Groen. N. Z. K.

Donderdag den 7 dito.

Jacoba van Norden, Weduwe van Hermanus Ameſchot. N. Z. K.

Alida Settels, Weduwe van Jan Sluyter. E. N. K.

Catharina Margareta Singerling, Huisvrouw van Gerrit Rensman. N. K.

Clementia van de Putte, Huisvrouw van Anthony Dommer. N. K.

Elieſabeth de Vries, Huisvrouw van Chriſtiaan Luymes. N. Z. K.

't *Kind* van Hermanus Steenbergen. N. K.

Vrydag den 8 dito.

't *Kind* van Pieter Jan Entrop. N. Z. K.

Zaturdag den 9 dito.

François Morellon La Cave. W. A. K.

Maandag den 11 dito.

Chriſtoffel Viſſer, Mr. *Kleeremaker.* Z. K.

Louis Theodorus Pomereſſchen. N. Z. K.

Machtildis Hagendoorn, middelſte *Dogter* van Victor Hagendoorn. N. K.

't *Kind* van Gerrit Haanties. Z. K.

't *Kind* van Thomas Thamſtein. L. O. K.

Dingsdag den 12 dito.

Jacob Smit. L. K. H.

Hendrik Klynſorge. W. K. H.

Catharina Bruyninks, Huisvrouw van Harmanus Daalhoff. W. K.

Neeltje Ketel. L. K. H.

Woensdag den 13 dito.

Alexander van den Oever, Mr. *Timmerman*. N. K.

Margaretha van der Heyde, Huisvrouw van Coenraad Schooneveld. E. Y. K.

't *Kind* van Jan van Langen. Z. K.

't *Kind* van Johannes van Poelwyk. O. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 11 *July* 1768. geveyld.

Amstel (*C. Hoeneker*, *L. Olievier*, *J. Schoonhoven*, *G. van de Riese*, *B. Stemberg* en *H. van den Berg*, Een Huis, Loots en Erven, op de Stille) by de Hooge Sluys. *f* 12600, in slag *f* 550. *H. van den Berg*.

Angeliersgragt (*J. Schoonhoven* en *J. J. Lindeman*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, voorby de tweede Dwarsstraat. *f* 6700, in slag *f* 300. opgeh.

Bethaniestraat (*J. Lafrens*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy. *f* 5500, in slag *f* 100. opgehouden.

Cingel (*N. Bremer*, *W. van Eelen* en *P. Dissel*, Een Huis en Erve, op de) Oostzy, het tweede bezuiden de Jan Roodenpoortssteeg, *f* 9000, in slag *f* 500. opgehouden.

Lindestraat (*N. A. van Hoorn*, *S. Bosma* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, het derde bewesten de Dwarsstraat. *f* 6000, in slag *f* 350. *G. Jarman*.

Nieuwstraat (*N. Bremer*, *W. van Eelen* en *P. Dissel*, Een Huis en Erve, in de) het zesde van den Nieuwendyk. *f* 5500, in slag *f* 500. opgehouden.

Oostenburgerstraat (*N. A van Hoorn*, *S. Bosma* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, in de eerste) Zuidzy. *f* 2450, in slag *f* 30. verkogt.

Oostenburgerstraat (Dezelve, Een Huis en Erve, in de eerste) Zuidzy. *f* 2500. *J. Schreuder Wilmz.*

Oostenburgerstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy. *f* 2525, in slag *f* 50. *P. de Hoen*.

Plantagie (*J. Sluyman*, Een Tuin en Huizing, genaamd Stokholm, in de Nieuwe) over de Stads Geschut Werff. *f* 3000, in slag *f* 300. *P. de Hoen*.

Texelsche Kaay (*W. Ebbenhorst*, *A. Alens* en *M. van der Linden*, Een Huis en Agterhuis, in een Koop, genaamd de Hollandsche Tuin, op de). *f* 8000, in slag *f* 4000. opgehouden.

Wittenburg (*N. A. van Hoorn*, *S. Bosma* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, op) in de groote Straat, Noordzyde, ten einde van de Straat. *f* 3600, in slag *f* 100. *G. Jarman*.

Wittenburgergragt (Deselve, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een koop, op de). *f* 6700, in slag 300. *S. Bosma*.

Wolvestraat (*N. Bremer*, *W. van Eelen* en *P. Dissel*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, het zesde agter het hoekhuis van de Keizersgragt. *f* 6000, in slag *f* 450. opgehouden.

Deeze volgende *Obligatien* op *Maandag* den 18 *July* 1768.

Obligatie (*C. A. van den Bosch*, *G. Jarman*, *D. G. Rŭmer*, *A. van Ketwich*, Een) ten Lasten van Holland en West-Friesland, ten Comptoire Amsterdam, op Naam 7 pap. *f* 1000. 103 Pt. *W. H. Stoopendaal*.

—— op Naam 7 pap. *f* 1000. 103¼ Pt. *Jan Bostyn*.

—— op Naam 7 pap. *f* 1000. 103 Pt. *W. H. Stoopendaal*.

Obli-

—— op Naam 7 pap. *f* 1000. $103\frac{3}{4}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 6 pap. *f* 1500. $103\frac{3}{4}$ Pt.
Deſelve.
—— op Naam 6 pap *f* 1500. $103\frac{1}{2}$ Pt.
Deſelve.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. 103 Pt.
P. Veeckens.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. 103 Pt.
W. H. Stoopendaal.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. 103 Pt.
Deſelve.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. $103\frac{3}{4}$ Pt.
A. de Mol van Otterloo.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. $103\frac{3}{4}$ Pt.
Deſelve.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. $103\frac{3}{4}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000 $103\frac{3}{4}$ Pt.
Deſelve.
—— op Naam 5 pap. *f* 1000. $104\frac{1}{4}$ Pt.
A. Buys.
—— op Naam 5 pap. *f* 1000. $104\frac{1}{4}$ Pt.
Deſelve.
—— op Naam 5 pap. *f* 1000. $104\frac{1}{2}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. $102\frac{3}{4}$ Pt
Dezelve.
—— op Naam 9 pap. *f* 1000. $102\frac{1}{2}$ Pt.
W. H. Stoopendaal.
—— op Naam 9 pap. *f* 1000. $102\frac{1}{2}$ Pt.
Dezelve.
—— op Naam 6 pap. *f* 1000 $103\frac{1}{2}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 6 pap. *f* 1000. $103\frac{3}{4}$ Pt.
J. Lafrens.
—— op Naam 6 pap. *f* 1000. $103\frac{1}{4}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{2}$ Pt.
J. Schoonboven.
—— op Naam 10 pap *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $102\frac{3}{4}$ Pt.
Dezelve.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $102\frac{1}{2}$ Pt.
Dezelve.

—— op Naam 8 pap. 1200. $102\frac{3}{4}$ Pt.
H. Waarts.
—— op Naam 8 pap. 3000. $102\frac{1}{4}$ Pt.
J. Schoonboven.
—— op Naam 8 pap. *f* 2000. $102\frac{1}{4}$ Pt.
P. Woeſtenraad.
—— op Naam 7 pap. *f* 3000. $102\frac{3}{4}$ Pt.
Dezelve.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
J. van Eyk.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. 102 Pt.
Dezelve.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $102\frac{3}{4}$ Pt.
A. Kluft.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $102\frac{3}{4}$ Pt.
J. Lafrens.
Obligatie (Dezelve, ten Comptoire 's Hage, Een) op Naam 10 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{2}$ Pt. *D. G. Romer.*
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $101\frac{3}{4}$ Pt.
A. van Ketwich.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
D. Eyſſen.
—— op Naam 10 pap. *f* 1000 $101\frac{3}{4}$ Pt.
C. Mol.
—— op Naam 5 pap. *f* 1000. $102\frac{3}{4}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 5 pap. *f* 1000. 102 Pt.
Dezelve.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{2}$ Pt.
A. Kluft.
—— op Naam 7 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{2}$ Pt.
Deſelve.
—— op Naam 6 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 6 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
D. van Schorrenberg.
—— op Naam 6 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
Dezelve.
—— op Naam 8 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
C. Mol.
—— op Naam 8 pap. *f* 1000. $101\frac{1}{4}$ Pt.
G. Jarman.
—— op Naam 4 pap. *f* 1000. $102\frac{3}{4}$ Pt.
P. Veeckens.
—— op Naam 4 pap. *f* 1000. $102\frac{1}{2}$ Pt.
G. Jarman.

Obli-

Obligatie (Dezelve, Een) ten Lasten van West-Friesland en 't Noorder Quartier. Ten Comptoire Alkmaar. op Naam *f* 3000. 101¾ Pt, verkogt.

Obligatie (Dezelve, Een) ten Comptoire Edam, op Naam *f* 2000. 102¾ Pt. verkogt.

—— op Naam *f* 2000. 103 Pt. verk.

En deeze volgende Perceelen op *Maandag* den 25 *July*.

Angeliersstraat (*H. Lauverbek*, Twee Huisen, Agterhuizen en Erven, in een koop, in de) Noordzyde, tusschen de eerste en tweede Dwarsstraat, in de Stoppers Gang. *f* 1025, in slag *f* 25. *L. Kuyper.*

Bikkers Eiland (*J. C. de de Kaarsgieter* en *I. van Jaagen*, Een Huis en Erve, op het) over de Kerk. *f* 2800, in slag *f* 100. opgehouden.

Brouwers-gragt (*J. van den Bergh Dirksz.*, *P. Grauwenbaan* en *H. Lauverbek*, Een Huis en Erve, op de) tusschen dito straat en korte Prinsengraft, in de Mandemakers Gang. *f* 425, in slag *f* 80. *J. Schreuder Wilmz.*

Brouwers-gragt (Deselve, Een Huis en Erve op de). *f* 500, in slag *f* 50. *P. de Hoen.*

Elandsgragt (*J. de Raads*, *B. Stembergen* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Baangragt en Elands-Dwarsstraat. *f* 2600, in slag *f* 150. opgehouden.

Goudsbloems-gragt (*J. C. de Kaarsgieter* en *I. van Jaagen*, Een Huis en Agterhuis onder een Dak, benevens nog een Agterhuis en hunne Erven, in een koop, op de) of Franse Pad, by de Baangragt, op de hoek van en in de vier Heemskinderen Gang. *f* 2300, in slag *f* 100. opgehouden.

Grafstede (*J. van den Bergh Dirksz.*, *P. Grauwenbaan* en *H. Lauverbek*, Een) in de Luthersche Oude Kerk, No. 84 in het Middel-Perk. *f* 330, in slag *f* 20. *L. Kuyper Bosch.*

Leidsche Dwarsstraat (*J. Buys* en *H. van den Bergh*, Een Huis en Erve, in de korte) Westzyde, het elfde van de Leidsche graft. *f* 3400, in slag *f* 1600. *J. Bousquet.*

Leidsche Dwarsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de korte) naast het bovengemelde Perceel. *f* 3300, in slag *f* 1000. *G. Muller Joh. Amb.*

Leidsche gragt (*D. van Schorrenberg*, *G. de Rooy* en *H. Ordykes*, Een Huis, Agterhuis en Erven, op de) tusschen de lange en korte Leidsche Dwarsstraat. *f* 5250, in slag *f* 250. opgehouden.

Nieuwstraat (*P. van Buytene*, Een Agterhuis en Erve, in de) in de Hoedemakers Gang. *f* 1500, in slag *f* 100. *B. Stemberg.*

Oostenburg-straat (*N. Bremer* en *A. Buys*, Een Huis en Erve, in de groote) Noordzyde. *f* 2300, in slag *f* 100. *W. Streoband.*

Oostenburg-straat (Dezelve, Een Huis en Erve, in de groote). *f* 2000, in slag 100. verkogt.

Oostenburg-straat (Deselve, Een Huis en Erve, in de groote). *f* 1950, in slag *f* 200. *W. van Eelen.*

Oostenburg-straat (Deselve, Een Huis en Erve, in de groote). *f* 2150, in slag *f* 50. opgehouden.

Oostenburg-straat (Deselve, Een Huis en Erve, in de groote). *f* 3400, in slag *f* 250. *P. A. Strunk.*

Oostenburger-agterstraat (Deselve, Een Hout Getimmerte of Loots, mitsgaders een Agterhuis daar agter en hunne Erven, in een koop, in de) Noordwestzyde, tusschen de Gragt en Dwarsstraat. *f* 1000, in slag *f* 14. opgeh.

Oud-

Oude Waal (*A. Buys*, *G. Beerman* en *A. Rutgers*, Twee Huisen en Erven in een koop, op de) op de hoek van en in de Schippers straat. *f* 9000, in slag *f* 300. *W. Stroband.*

Saffenheim (*J. Buyn* en *H. van den Bergh*, Een Herberg met zyn Stalling, Koetshuis &c. te). *f* 800, in slag *f* 150. verkogt.

Saffenheim (Deselve, Twee Morgen, 235 Roeden Lands, geleegen te). *f* 625, in slag *f* 175. *N. J. van Baggen.*

By Executie op Maandag den 27 *Juny* 1768. Verkocht.

Damlooper-Schip (Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de 3 *Gebroeders*, Gevoert by Schipper *Joost Oort*, L. 66 voet, W. 14 voet 8 duim, H. 7 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 250. *Dirk Aassekooy.*

En deeze volgende *Scheepen* zyn op *Maandag* den 27 *Juny* geveyld.

Fluit-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Drie Gezusters*, Gevoert door Schipper *Broer Jacobsz.*, is in 't Jaar 1741. N. U., L. 134 voet, W. 31 voet 3 duim, H. 14 voet, 't D. 6 voet 4 duim, Vaart onder de Directie van de Heeren *J. Middelman* en *Zoon.* *f* 175. *A. Kramp.*

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Araxes*, Gevoert by Capitein *Andries Hall*, is in 't Jaar 1765. N. U., L. 95 voet, W. 27 voet, H. $12\frac{1}{4}$ voet, 't D. 5 voet, Gemonteert met 10 Stukken Canon. Vaart onder de Directie van de Heer *Isaac Fremeaux.* *f* 375, in slag *f* 6. *H. van Veen.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 375, in slag *f* 6. *T. Beth Ysbrandsz.*

Fregat-Schip (Deselve, $\frac{2}{32}$ Part in 't) *Asia*, Gevoert by Capitein *Monte Schryver*, is in 't Jaar 1744. N. U., L. $103\frac{1}{2}$ voet, W. 30 voet 4 duim, H. 13 voet, 't D. 5 voet, de B. 5 voet 1 duim, Gemonteert met 12 Stukken Kanon, Vaart onder Directie als boven. *f* 175, in slag 5. *T. Beth Ysbrandsz.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 125, in slag *f* 10. Deselve.

Fregat-Schip (*H. van Tol*, *L. Hoop*, *R. Hageman* en *S. A. Lenaerts*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Amsterdam*, Gevoert door Capitein *Klaas Martens de Vries*, zynde 't Schip oud circa 9 jaaren, L. 94 voet, W. 28 voet 6 duim, H. 13 voet 2 duim, 't V. 4 voet 10 duim, de S. 5 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. En is reeds voor een groot gedeelte vertimmert. Gemonteert met 8 Ysere Gotelingen. *f* 3900, in slag *f* 100. *Zacharias Zonevent.*

Galjoot-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, $\frac{2}{32}$ Part in 't) de *Dirk* en *Johannes*, Gevoert door Schipper *Cornelis Siebes Roggans*, is in 't Jaar 1750. N. U., L. $97\frac{1}{2}$ voet, W. 23 voet 1 duim, H. 12 voet, 't D. 5 voet, Vaart onder de Directie van de Heer *Pieter Roggans.* *f* 225, in slag *f* 30. *Jacob de Flines.*

$\frac{2}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 250, in slag *f* 20. Deselve.

Hoeker-Schip (Deselve, $\frac{2}{32}$ Part in 't) de Vrouw *Sara Elisabeth*, Gevoert by Capitein *Jacob Souw*, is in 't Jaar 1745. N. U., L. $102\frac{3}{4}$ voet, W. 23 voet 9 duim, H. 11 voet 7 duim, 't D. $4\frac{1}{2}$ voet, Vaart onder de Directie van de Heer *H. de Haan.* *f* 40, in slag *f* 10. *H. Moens.*

Hof-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *A. de Lange*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt het *Zee Gewas*, Gevoert by Schipper *Pieter Luytjes*, is in 't Jaar 1756. N. U., L. 78 voet, W. 19 voet, H. 8 voet 6 duim. Alles Amster-

dam.

dammer voeten. Is verdubbeld met een Eeke Huid. *f* 2000, in flag. *f* 70. *Gerrit Rers.*

Snaauw-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.*, $\frac{1}{12}$ Part in 't) de Vrouw *Cornelia*, Gevoert door Schipper *Oeble Geerts*, is in 't Jaar 1758. N. U., L. 70 voet, W. 23$\frac{1}{4}$ voet, H. 9 voet, 't D. 4 voet, Vaart onder de Directie van de Heer *B. van Homrigh.* *f* 225, in flag *f* 16. *I. Schut.*

$\frac{1}{12}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 225, in flag 16. Deselve.

En deeze volgende zyn *Maandag* den 11 *July* geveylt.

Buys-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Zee-Post*, Gevoert by Schipper *Barend Nannings*, L. 80$\frac{1}{2}$ voet, W. 20 voet 1 duim; H. 10 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. Is in 't Jaar 1766. een nieuwe Mast ingeset. *f* 1600, in flag *f* 60. *Roeloff Hagemann.*

Fluit-Schip (Deselve, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Margaretha*, Gevoert by Schipper *Jan Alders*, is in 't Jaar 1765 N. U., L 134$\frac{1}{4}$ voet, W. 30 voet 9 duim, H. 13 voet 9 duim, 't V. 6 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 22400, in flag *f* 225. opgehouden.

Fregat-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.* en *U. van Keetel*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Goede Verwachtingh*, Gevoert by Capitein *Lourens Jesse*, is in 't Jaar 1762. N. U. L. 100 voet, W. 27 voet 2 duim. H. 12 9 duim, 't V. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Yzere Gotelingen. *f* 9600, in flag *f* 400. *J. van Leerdam.*

Galjas-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Maria Dorethea*, Gevoert by Schipper *Christiaan Riet*, is in 't Jaar 1764. N. U. L. 87$\frac{1}{2}$ voet, W. 26 voet 1 duim, H. 13 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 3800, in flag *f* 300. *Jacob de Flines.*

Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Heleena*, Gevoert by Schipper *Reurt Martens Brouwer*, L. 91$\frac{1}{2}$ voet, W. 22 voet, H. 10 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2600, in flag *f* 200. *V. de Vries.*

En deeze volgende *Schepen* den 25 *July* 1768.

Fregat-Schip (*H. van Toll*, *V. de Vries*, *L. Hoop en S. Lenaertz*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *de Vriendschap*, gevoert door Capitein *Abraham Griepman*, L. 92$\frac{1}{2}$ voet, W. 25 voet 4 duim, H. 13 voet 3 duim, 't V. 5 voet 2 duim, 't D. 6 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonmonteert met 6 Yfere Gotelingen. *f* 3100, in flag *f* 9. *Dirk Huysman en Zoon.*

Galjas-Schip (by Executie, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *De Fortuna*, Gevoert by Capitein *Pieter Nicolaas Kieping*, is in 't Jaar 1765 N. U. L. 65$\frac{1}{2}$ voet, W. 23 voet 5$\frac{1}{2}$ duim, H. 8 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 600, in flag 150. *T. Beth Tsbrandsz.*

Snaauw-Schip (*H. van Toll*, *L. Olivier*, *V. de Vries*, *L. Hoop*, *S. A. Lenaertz* en *L. Roeper Bosch*, Een Extraordinary Welbezeild) genaamt De *Jan en Anthony*, Gevoert geweest door Wylen Capitein *Hans Corneliszs.*, zynde 't Schip in 't Jaar 1760 voor 't eerst in Zee gegaan, L. 97 voet, W. 27 voet 9 duim, H. 12. voet 8 duim, 't V. 5 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Yfere Gotelingen, en 4 Draaystukken. *f* 5400, in flag *f* 700. *L. Groen.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand AUGUSTUS EERSTE STUK 1768.

ASIA. Souracarta Adiningrad, Gouvernement van *JAVA'S Noord-Oost Kust.* Ter gelegenheid van de luisterryke Voorstelling van zyne Doorluchtige Hoogheid, WILLEM DEN V. Erfstadhouder enz. enz. enz. in het hooge Caracter van Opper-Gouverneur-Generaal der geheele Oost-Indische Compagnie, is aan dit Comptoir op den Isten May (1767) publieke Vreugde betoond, bestaande in de volgende plechtigheden.

By het opgaan der Zonne wierd deeze hoogluisterryke dag den Volke aangekondigd met het losbranden van het Geschut, het luiden der Klokken en opsteeken van Vlaggen en Wimpels: Omtrent half agt kwamen de Compagnien Dragonders en Infantery in volle Wapenen, met vliegende Vaandels en Oranje Cocarden op de Hoeden, van hunne Parade-plaats aantrekken, en posteerden zig voor het Huis van den *eersten Resident*: Vervolgens liet deze de hooggeëerde *Missive* van de *Groot Agtbaare Heeren Bewindhebbers* der *Presidiale Kamer Amsterdam* aan *Haare Hoog-Edelheeden* de *Hooge Indiaansche Regeering* te *Batavia*, gedateerd in de maand Maart 1767 nevens het *Formulier* van EED, door *Haare Hoog-Edelheeden* beraamd, aan den *tweeden Resident* en verdere Officieren en Gequalificeerden (dewelke in een expres daar toe gereed gemaakt Vertrek by een geroepen waren) door den Soldy-Boekhouder en gezwooren *Scriba* voorleezen; Waarop met alle verschuldigde Onderdaanigheid de EED van *Trouw en Gehoorzaamheid* gepresteerd wierd.

Naderhand posteerden zig de Heeren Officieren wederom voor het Front van hunne respective Compagnien; en na dat alle de Dienaaren van dit Comptoir, zoo wel *Europeaanen* als *Malaiers*, *Mooren* en *Chineesen* by een gekomen waren, wierd de bovengem. *Missive* en EED aan het Volk voorgeleezen; 't welk geëindigd zynde wierd door den *eersten Resident* aan een ieder afgevraagd, of zy *Zyne Doorl. Hoogheid* den PRINS van ORANGE en NASSAU als hunnen *Opper-Gouverneur-Generaal* zouden erkennen, gehoorzaamen en respectee-

ren: Dit wierd beantwoord met driemaal uit te roepen *Vivat! Lang leef Zyne Doorl. Hoogb. de Heer Prins van Orange en Nassau!* Hier op wierden, onder het lossen van het Geschut dezer Walle, de wederzydse Congratulatien ontfangen en afgelegt.

Omtrent ten 10 uuren wierd de *eerste Resident* door vier *Hof-Grooten* van den Keizer ten Hove genodigd, en op dit verzoek begaf zig deze met den *tweeden Resident* derwaards: Op de Passeer-Baan, van den eersten Residents-Wooning af tot in het Hof stond een party Manschap van den *Keyzer* en den *Kroon Prins* in twee Ryën geschaard met vliegende Vendels in volle Wapenen, en deed aan de voorn. Residenten in het voorby passeeren de behoorlyke Eerbewyzingen: Zelfs hadden de Inlanders tot een overtuigend bewys der algemeene Blydschap op de Laan voor de bovengem. Wooning, als mede op de Passeer-Baan de *Lamadoebour*, of Zitplaats van den Keizer, zoo als ook de *Souramanante* of Halt plaats, voor aan 't Hof met vrugtdraagende *Clappus* en *Pinang-Boomen* beplant.

De eerste en tweede Resident wierden door den *Keizer* en den *Kroon-Prins* beleefd onthaald, en na een poos gezeeten te hebben gingen zy na de Plaats, genaamd *Pangvalping Rawit*, en wel digt by den aldaar zynden Throon van den *Keizer*, dewelke kort daar na door den Javaansen Secretaris de hoogluisterryke Voorstelling van *Zyne Doorl. Hoogheid de* PRINS *van* ORANGE *en* NASSAU &c. &c. *als Opper-Gouverneur-Generaal der geheele Oost-Indische Maatschappye* aan zyn Volk deed bekend maaken: Vervolgens wierden door de Militie van den *Keizer* drie Salvo's gedaan onder het salueeren met de Piek en Vaandels, als mede onder een algemeen gejuich van *Hoezée*, verzeld van verscheide Eer-Schooten zoo uit Bassen als Kanon, terwyl op de Gezondheid en gelukkige Regeering van hoogstgem. *Zyne Doorl. Hoogb.* gedronken wierd.

Daar na wierd de *Keizer* door den *eersten Resident*, en de *Kroon-Prins* door den *tweeden Resident* na binnen in 't Hof verzeld ter afhaalinge van de *Keizerin*, dewelke in een Staatelyke Draagstoel naar de wyze der Javaanen, beneffens den Kroon Prins gezeeten zynde in volle Statie onder het Gevolg van nog twee Wagens, en geëscorteerd door de Compagnie Dragonders met een ongemeen groote *Suite* en Hof-Stoet na de Loge geconvoyeerd wierd, alwaar Hunne Hoogheeden met alle mooglyke Luister in een expres daar toe vervaardigd Vertrek geleid wierden.

Na verloop van omtrent een uur wierd de *eerste Resident* met de Prinssen en Hof-Grooten, als mede met veele andere Heeren, als verzogte Gasten, allerminzaamst onthaald aan Tafels, dewelke op het kostbaarste naar gelegenheid van de Plaats waren aangeregt: Men gaf aldaar geen minder blyken van Hoog-Agting en Eerbied by het drinken der Gezondheeden van *zyne Doorl. Hoogheid*, en den *Groot-Agtbaaren Heer Gouverneur* van de Kust.

Na

Na een vergenoegd Genot der Spyzen en het Drinken van verscheide ter gelegenheid dienende Conditien behaagde het den *Keizer* van Tafel te scheiden: En naderhand wierd de tyd tot tegen den avond met danssen en andere Vrolykheeden doorgebragt, hebbende de *Keizer* twee verscheide Reizen met den *Kroon-Prins* naar hunne wyze gedanst, en tot meerder betooning zyner Hoogagting negen van zyne Zangeressen, alle kostbaar opgetooid, doen zingen, terwyl nu en dan by tusschenpoozen wederom, niet zonder instelling van toepasselyke Conditien, gedronken wierd onder het lossen van 't Geschut en het groot Muziek van den *Keizer*.

Daarenboven deed een iegelyk ten dezen Comptoire, naar zyn staat en vermogen, hunne Huizen en Plaatsen Illumineeren: Ten Huize van den *eersten Resident* en *Opper-Koopman*, Johan Christoffel Beuman, zag men in de Agter-Galery, alwaar zig de *Keizer* en het verdere Gezelschap bevond, vlak over den *Keizer* den Naam van *zyne Doorl. Hoogheid* in kapitaale Romeinse vergulde Letters van drie voeten hoog, W. D. V. P. V. O. N. verligt met Lampions: Voorts was dat geheele Huis zo van buiten als binnen met een meenigte Lantaarnen en Wasch-Kaarssen geillumineerd. Boven op het Plat van 't Huis stond in het midden het Beeldtenis van *Zyne Doorl. Hoogheid*, omhangen met het *Ridder-Teken van de Kousseband*, staande ter regter en slinker zyde een Officier met de Esponton in de hand, alles op het fraaiste met Lofwerk en brandende Lampjes vercierd: Boven het Hoofd van hoogstgem. *Zyne Hoogheid* zag men een Duif zweevende en werpende een menigte Lugt-Ballen en Vuurpylen: Aan het voorste gedeelte van het Plat zag men nogmaals den naam van *Zyne Doorl. Hoogheid* geillumineerd zoo als ook die van Zyne Hoog-Edelheid den *Gouverneur* en den *Keizer* op blaauw Linnen, met gouden Letters gevlogten, en in Raamen van 4 Voet hoog en 3 Voet breed: Omtrent tien Schreden voorwaards van de Stoep af, ter regter en slinker zyde in de hoogte van 7 Voet, stonden twee wel uitgedoschte en naar 't leven geschilderde Hellebaardiers; naast aan, twee Piramides met brandende Lampen; en ter distantie van 30 Schreden voor de Stoep, een Eer-Poort, ruim 40 Voet hoog en 30 breed, vertoonende aan 't hoofd *drie* Leeuwen, en verders veel Schilderen, Loof Werk, bestaande in allerhande soorten van Gedrogten, Zee-Dieren *enz*, alles zeer frai naar de Chineese wyze: Aan beide kanten van de gemelde Eerpoort zag men aan de Voet den Naam van *zyne Doorl. Hoogheid* en dien van den *Keizer* in een Raam met goud vergulde Letters: En agter het Huis waren van de Gallery af door den Tuin heen veele Eerboogen met brandende Kaarssen en Lampen: In 't midden van de Laan was een vergulde Leeuw ter hoogte van 8 Voet, ook met Lampions, als mede aan beide zyden een geïllumineerde Pyramide, die met rood bekleed was: Voorts van den Tuin af tot aan de Rivier een party Eerboogen en Pinang-

Boomen, ook met brandende Kaarssen en Lampen: Het geheele getal der Lampen bestond in meer dan *zes duizend* en dat der Kaarssen in ruim *twee duizend*, dewelke een alleraangenaamst gezigt uitleeverden.

Terwyl de te vooren beschreeven Illuminatie duurde kwam het Hoofd der *Chineese Natie*, gemaskerd naar de Chineese wyze, met zyn geheel Gevolg en een party Manschap onder zyn bevel voor het Huis van den *eersten Resident*, daar die Illuminatie was, en deed een begin maaken met het afsteeken van een Vuurwerk, vertoonende een Poort, waar uit verscheide Lugtballen, Vuurpylen en Voetzoekers geworpen wierden, gevolgd wordende door een Spiegel-Gevegt, waar by de *Keizer* en *Keizerin* twee uuren lang hun vermaak namen: Vervolgens gingen zy beide met het verder Gezelschap na binnen, en wierden omtrent ten half elf te rug en naar Huis geconvoyeerd: Daar na nam de *Kroon-Prins*, zoo als ook de *eerste Resident* met het Gezelschap het vermaak om een Wandeling te doen; By die gelegenheid vertoefden zy een poos aan 't Huis van den *tweeden Resident*, den Koopman Mr. *Pieter Luzac*, wiens Wooning en Erf met ruim twee duizend Lampen verligt was; zynde de Voor-Geevel van 't Huis bekleed met blaauw Linnen, op het welke men in goude Letteren zag den Naam en Titel van *zyne Doorl. Hoogheid*, met een goud geschilderde Kroon, die boven het hoofd door twee op de Trompet blaazende Geniussen wierd vast gehouden, en van binnen met *Vivat* beschreeven was: Onder aan las men het volgende vier-Regelig Vers, alles in verguld Letteren.

Zoo blyve U Eeuwen by de Roem van NASSAUW's Helden,
Zoo moogt gy Scheppers Lof en milde Goedheid melden;
Neerlands Gemeenebest en Indiaans Gebied;
Dat heden dezen Dag aan 't Hoofd uw Luister ziet.

Eindelyk na dat ook de bovengem. *Kroon-Prins* alles met veel genoegen beschouwd had, nam dezelve van den *eersten* en *tweeden Resident* zyn affcheid: Na het vertrek van dien Prins keerde de *eerste Resident* met het andere Gezelschap weder na zyn Huis te rug, en vermaakte zig aldaar nog tot middernagt, wanneer deze Vreugde-Dag een einde nam.

DUITSCHLAND. *Berlyn.* 's Konings Minister tot Warschauw de Heer *Benoit*, heeft aan den Koning en de Republiek van Polen overhandigd de volgende:

DECLARATIE.

Nadien de Koning, Myn Meester, met misnoegen heeft vernoomen, dat de herhaalde vriendelyke Vermaaningen, die aan Poolen door zyne Majt. zyn gedaan om aan een iegelyk de Wegen van Gematigdheid en Vredelievendheid aan te raaden, zonder effect

reet gebleeven zyn en dat het in tegendeel de Misnoegden behaagd zig allerlei ongegronde Verbeeldingen te maaken, en te doen uitstrooijen dat zyne Majt. hun Gedrag goedkeurde, ja hen in 't geheim ondersteunde; *Zo is 't dat* zyne Majt. nodig heeft geoordeeld zig van de bekwaamste Middelen te bedienen, om van dit Verbond een einde te maaken en het Publiek van deze valsche Verbeelding te bevryden.

Dienvolgens heeft de ondergetekende Minister op uitdrukkelyk bevel van zyne Pruissische Majt. de Eer om aan den Koning van Poolen en de Republiek te verklaaren, dat de Koning zyn Meester (die niets minder als zulke gedagten heeft, welke kwaalyk gezinde en verkeerd onderregte Lieden aan Hem willen toeschryven) onveranderlyk volhard by de overeenstemmende Maatregelen, die Hy met Haare Majt. de Keyzerin van Rusland ten opzigte van de Poolse Zaaken genoomen en zo dikwils en opentlyk door plegtig herhaalde Declaratien te kennen gegeven heeft.

Zyne Majt. is ten volle overtuigd, dat de Katholyke Religie zo wel als de Poolse Vryheid nooit beter bevestigd zyn geworden als door den laatsten Ryksdag, en kan derhalven dusdaanige, welke poogen de Constitutien van den gem. Ryksdag om ver te stooten, en, onder het valsche voorwendsel van de Religie en Vryheid te beschermen, hun Vaderland moedwillig aan de grootste Rampen bloot stellen, [en wel in 't byzonder daar zy zig geen Bystand van buitenlandse Mogentheeden kunnen belooven] niet anders als voor Verstoorders der publieke Rust aanmerken.

Zyne Majt. raad derhalven aan elk Medelid van de Doorl. Poolse Natie om van zoo onregtmaatige en onbezonne Onderneemingen af te zien, en veel meer aan de Stemme van 't Vernuft gehoor te verleenen, door zig te gedraagen naar dat geene, 't welk het verstandigste Gedeelte der Natie beslooten en aangenoomen heeft.

De Koning, Myn Meester, vleid zig, dat zyne Majt. de Koning van Poolen en de Republiek deze Declaratie als een nieuwen gantsch niet dubbelzinnig Bewys van zyne opregte en onveranderlyke Vriendschap voor het Koningryk Poolen zullen aanneemen, en dat zy aan Hem ook by deze gelegenheid al het Regt zullen doen toekomen, 't welk met de zuiverheid zyner Oogmerken overeenstemd. Getekend Warschauw 9 July 1768. *G. van Benoit.*

Vervolg van het DAGVERHAAL *der Reize van zyne Doorl. Hoogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogstdesselfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruissen enz.* Ziet onze voorgaande bladz. 15.

Wyders vergaderden ook de Wel Ed. Heeren Colonellen, Kapiteinen, enz. van den Manhaften Krygsraad, om zo veel mogelyk was toe te brengen, dat by deeze blyde Inkomst hunner Doorluchtige

tige en Koninglyke Hoogheden geene ongeregeldheden of verwarring mogten komen te ontstaan, en boven dien dezelve allen luister by te zetten; eenige vacante Officiers plaatzen werden vervulden, de zestig Compagnien Burgers kwamen dagelyks op de Beurs, in de Nieuwe, Oude en Zuider Kerken, op bestemde uuren by den ander, om zich te oeffenen in de Evolutien by het recipieeren, en by het op- en aftrekken der Doorluchtige Perzonen gebruiklyk. Van eenige Compagnien welke geen honderd man sterk waren werden de ontbreekende uit de Contribuanten verzogt, en andere boden zich daar toe vrywillig aan, en op deeze wyze maakte men alle toebereidzelen om het Vorstlyk Paar in orde te konnen ontfangen, wordende voorts door de Ed. Heeren Colonellen den 27 dito in druk bekend gemaakt deeze volgende

ORDONNANTIE.

Eerstelyk zullen de respective Compagnien des morgens by tyds in de Wapenen moeten verschynen voor het Huis van een hunner Hoofd-Officieren, en zig van daar naar de gestelde Rendésvous plaatsen begeeven, en word aan allen Hoofd-Officieren by deeze gerecommandeerd, zorge te draagen, dat hunne Compagnien op de geassigneerde Loopplaatsen verschynen ten minsten een half uur vroeger, als by de Patenten is vastgesteld.

II. Wanneer de Regimenten op derzelver aangeweeze Plaatsen zullen zyn aangekoomen, zullen dezelve van daar opbreeken, om hunne Posten in de bezetting te betrekken in de volgende ordre.

Het Groen Regiment zal marcheeren van de Heerenmarkt langs den Haerlemmerdyk tot aan den Slagboom aan het Haerlemmer Plein.

Het Geel Regiment zal trekken van de Westermarkt, en de Keisersgragt ter wederzyde, langs de Lelygragt, oude Lelystraat, en westzyde van den Cingel tot op de Vismarkt, links om den Haerlemmerdyk op, om te sluiten aan het Groen Regiment.

Het Blaauw Regiment zal zig begeeven langs de Oostzyde van den Cingel door de Tooren en Molsteegen, tusschen de Nieuwe Kerk en 't Stadhuis door, den Nieuwen dyk op, om te sluiten aan het Geel Regiment.

Het Oranje Regiment zal van de Doelestraat af, over de Doelesluis trekken, het Rokkin langs, de Beurssteeg door, en over den Dam op den Nieuwendyk, om te sluiten aan het Blaauw Regiment.

Het Witte Regiment zal terstond, na dat het Oranje Regiment den Dam gepasseerd zal zyn, van deszelfs Standplaats den Nieuwendyk oprukken, om aan het Oranje Regiment op te sluiten.

III. En zal, by de Hoofd Officieren en Provoosten der onderscheiden Regimenten, zorge gedraagen worden, zo veel mogelyk, niet alleen, dat de Compagnien in die ordre marcheeren, waar in ze in de bezetting gepossteerd moeten staan, maar ook, dat de Regimenten

ten in den optogt den anderen niet croiseeren, of belemmeren.

IV. De Regimenten, op de Haerlemmer-en Nieuwendyk in order geplaatst zynde, zal de bezetting van wederzyde uitgezet worden tot aan de Stoepen van de huizen, om te beletten, dat de Gemeente tusschen de huizen en de bezetting doordringe.

V. Alle zoodanige Persoonen, die zig zullen willen of moeten begeeven na een der huizen op de Haerlemmer- en Nieuwendyken, of op den Dam staande, zullen by de bezetting der Burgerye mogen doorgelaaten worden, mits dezelve te kennen geeven, waar zy weezen moeten.

VI. Wanneer Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden de bezetting beginnen te naderen, zal de Staaten Marsch geslaagen worden by het Groen Regiment, en zullen Hoogstdezelve alleen door de Officieren met het vliegend Vaandel en de Sponton gesalueerd worden, terwyl de Schuttery het geweer presenteerd, 't geen successivelyk geschieden zal by elk Regiment, gelyk ook de Compagnien die op den Dam geposteerd zullen staan; na maate Hunne Hoogheden dezelve zullen naderen.

VII. Elk Regiment zal in ordre geposteerd blyven staan, tot dat de Koets van hunne Doorlugtige en Koninglyke Hoogheden het zelve geheel zal zyn gepasseerd, wanneer de voorste Compagnie van elk Regiment haare geleederen zal beginnen te formeeren, zoo spoedig mogelyk, om tusschen de reyen van de staande Burgery door te defileeren naar den Dam, zullende vervolgens successivelyk door de gantsche Burgery worden gevolgd.

VIII. En zullen de Regimenten, wanneer dezelve over den Dam voorby het Stadhuis gedefileerd zullen hebben, zig scheiden, en naar huis keeren, in deeze ordre: dat de Compagnien, behoorende tot het Groene en Geele Regiment, langs de Zuid- en Westzyde van het Stadhuis of den Voorburgwal; die van het Blaauwe Regiment door de Beursteeg langs het Rokkin; die van het Oranje Regiment langs het Water, de Warmoesstraat, of Hal-Steeg, en die van het Witte Regiment ook langs het Water of het Rokkin, na dat haare Wyken gestrekt leggen, zullen afzakken.

IX. Dog zullen hier van uitgezonderd weezen de Compagnien, die op den Dam geordonneerd zyn, welke aldaar zullen blyven Post houden tot 's namiddags ten 4 uuren toe, wanneer dezelve zullen kunnen aftrekken.

Inmiddels zag men een Lyst van het Gevolg 't welk beneevens hunne Hoogheeden te *Amsterdam* stond te komen, behelzende: Drie Freules van haare Koninglyke Hoogheid, als de Freules *Danckelman Schwerin*, en *van Rheede*; zyne Exc. de Luitenant-Generaal *Bigot*, Opper-Hofmeester; zyn Exc. de Baron *van Wulcknitz*, Opper-Stalmeester; zyn Exc. de Baron *Voigt van Elspe* Hofmarschalk; hunne Exc. de Heeren Graaf *de Marsay*, de Baron *van Heekeren tot Kel*,

Ren-

Rengers en de Graaf *van Heyde*, Kamerheeren; hunne Exc. de Heeren Graaf *van Heyde tot Ootmarssum*, Baron *Piek van Soelen*, Baron *van Heekeren tot Brantzenburg* en *van den Berg*, Kamerjonkers; de Heer Professor *Gaubius*, Lyf-Medicus; de Heer *Callot d'Escury*, Onder-Stalmeester; vier Pagies van zyne Hoogheid; drie Kamerdienaars, drie Kamerjuffers van haare Hoogheid; *Schanck* Chirurgyn; de *la Tour*, Friseur; *Neuwitz*, Hof-Fourier; vier Loopers, twaalf Lakeyen; twee Lyfkoetziers; vier Koetziers; vyf Postillons; vier Palfreniers; een Mondkok; een Aide-Kok. SECRETARY: de Heer Secretaris *Brand*, de Heer *van Riel*, Commis en twee Klerken. GEVOLG DER DAMES EN HEEREN: DrieKameniers van de Dames; een Kleederbewaarster van haare Koninglyke Hoogheid, een Kleederbewaarster van de Freule *Danckelman*; dertien Bedienden van de Heeren; een Bediende van de Secretary, twee Bedienden van de Kamerheeren; een Bedienden van de Pagies; de Bedienden van den Heer Secretaris *Brand*, en twee Postillons van de Secretary. Het getal der PAARDEN was in 't geheel 79.

Terwyl een ieder, als om stryd, verleedigd was, om by deeze gelegenheid uit te munten, zo ten aanzien der Illuminatien als anderzints, zag men de gewenschte dag der Inkomst hunner Hoogheden te gemoet, naamlyk Maandag den 30 May (1768) wanneer de verkwikkende Morgenzon noch naauwelyks haare Stralen op 't Aardryk had verspryd, waren verre de meesten Inwoonders der Wereld-Sadt Amsterdam reeds op de been; veelen zelfs hadden zig berooft van de gewoone nachtrust om 't bywoonen deezer heuglyke plechtigheden niet te verzuimen; de Koophandel, de Ziel van Stad en Staat en alle andere beezigheden stonden stil en maakten dus een te ruimer plaats voor de gulle blydschap der Ingezetenen van Amstels Vest en die van meer andere Steden deezer Provincie, in meenigte derwaarts gevloeid om deeze nooit voorheen geziene plechtigheid by te woonen. Behalven deeze waren 's Lands Vaderen mede al vroeg in de weer om by deeze Statie te adsisteeren en dezelve luisterryk te maken. In een woord een ieder was gereed en zag het Vorstlyk Paar met verlangen te gemoet.

Van de Haerlemmer Poort tot aan Halfweg Haerlem was de weg als bezaaid met menschen, de langs dien weg leggende Buitenplaatzen waren mede in overvloed daar van voorzien; langs de Haerlemmer-en Nieuwendyk binnen de Stad tot en op den Dam waren de Huizen, Luiffels, Stoepen enz. met duizenden Aanschouwers als opgepropt.

Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden op *Beekenstein*, gelyk wy hier vooren aanmerkten, overnacht hebbende vertrokken dien dag 's morgens ten 8 uuren van daar, en kwamen ten 10 uuren tot aan het Tolhek op de Haerlemmerweg aan, aldaar stonden hunne Statie-Koetzen gereed in welke hunne Hoogheden overstapten,

en

en voorts, benevens hun gevolg, tot de 200 Roê voort reden; hier bevonden zich de twee Heeren Secretarissen *Daniel Hooft* en Mr. *Pieter Cipriaan Testart*, verzeld van hunne Bedienden en twee Stads-Boden, welke het Doorluchtig Paar van Stadswegen verwelkomden. Zo dra hunne Hoogheden op het gebied der Stad gekomen waren, werden 21 Schoten uit het Kanon der Wallen gedaan, de Klokken begonden te luiden; vervolgens, vervolgde hunne Hoogheden de reis naar Amsterdam, voorgereden door de Koets, waar in de twee Heeren Secretarissen zich bevonden, ter zyde van welke de Livrei-Bedienden en voor welke de Bodens gingen. In deeze orde de Haerlemmer Poort ingereden zynde (die van 's morgens ten 8 uuren, tot de komst van hunne Hoogheden gesloten was geweest, en ook terstond na derzelver Intrede weder gesloten wierd) ende gepasseerd zynde door het Stads Garnisoen bestaande in Mariniers, welke van binnen van de Poort af, langs het Haerlemmer-Plein, tot aan den Slag-Boom aan 't begin van den Haerlemmer-Dyk in de Wapenen stonden, werden hunne Hoogheden aldaar door de twee jongste Heeren regeerende Schepenen *Joan Fredrik d'Orville* en Mr. *Zacharias Henrie Alewyn*, den Heer Pensionaris *van Berckel* en den Heer Secretaris *Graafland* geassisteerd met twee Boden, gecomplimenteerd. Verder door die Heeren, in hunne Koetzen getreden, voorgereden zynde tot binnen den Slagboom aan den Haerlemmerdyk, werd 'er ten tweedenmaalen het Salut van de Kanonnen gehoord, en hunne Hoogheden wierden aldaar door de Colonellen der Burgerye, de Heeren *Jacob Elias*, *Arent Hartjens*, *Theodoor Wynants*, en *Hendrik Baltbazar van Aalst*, verwelkomt. De Burgery bestaande uit ruim 6000 mannen stond in de Wapenen van daar af, den geheelen Haerlemmer- en Nieuwendyk langs, tot voor het Stadhuis toe, in twee ryen geschaard, door welke de trein op de volgende wyze passeerde:

I. *De vier Heeren Colonellen in twee Koetzen.*

II. *Vier Stads Roedragende Boden te voet, met ontdekte hoofden.*

III. *De twee Heeren Secretarissen* Daniel Hooft *en Mr.* Pieter Cipriaan Testart, *welke hunne Hoogheden aan de 200 Roê hadden verwelkomt, gezeten in hunne Koets*

IV. *Een Onderstalmeester te Paard.*

V. *Twee Pagies te paard.*

VI. *Vier Loopers, twee aan twee.*

VII. *Twee groote Staatiekoetzen met 6 Paarden bespannen, in welker voorste hunne Hoogheden gezeten waren, en daar achter twee Palfreniers te Paard.*

VIII. *In de twede, benevens de drie volgende Koetzen, alle met 6 Paarden bespannen waren de Heeren en Dames van het Hof gezeten; daar op volgde de verdere trein van Reiskoetzen enz.*

Dus omtrent 11 uuren aan den Dam gekomen, alwaar de Mili-

tie voor de Waag paradeerde, en hunne Hoogheden tot voor het Stadhuis genaderd zynde, werd het Geschut ten derdemaale gelost, de Klokken hielden op met luiden en begonden te speelen. Ook lieten zig Choor Muzikanten, met Pauken, Trompetten, Waldhoornen, enz. hooren, welke zich op het Bordes van de Stads-Waag bevonden: terwyl de Heeren Colonellen zich aan 't hoofd hunner Burgery voor 't Stadhuis geposteerd hadden. Uit het zelve kwamen ter geleidinge hunner Hoogheden, de twee jongste Heeren Burgemeesteren *Jan Clifford* en Mr *Willem Huyghens*, welke laatstgemelde Heer haare Koninglyke Hoogheid de hand presenteerde en geleidde, twee Heeren regeerende Schepenen, en de Heer Secretaris *van Slingeland*. Aldus tot de Vierschaar gekomen, wierden hunne Hoogheden aldaar opgewagt door de Vrouwen van de twee Heeren Secretarissen. By het optreden van de Trap deed zich een Choor Muzikanten hooren, op twee Orchesten, welke op de Groote Zaal aan weerskanten van 't Portaal naar Schepenen-Kamer geplaatst waren. De Trap opgetreden zynde werden hunne Hoogheden, aan de kopere deuren van de Zaal gerecipieerd door de Vrouwen van de Heeren regeerende Schepenen, Oud-Burgemeesteren en Vroedschappen. Door deeze alle werden hunne Hoogheden in de Justitie Kamer geleid, in welke de Heer Hoofd Officier, en twee presideerende Heeren Burgemeesteren met derzelver Vrouwen, de vyf overigen Heeren Schepenen, benevens de Heeren Oud-Burgemeesteren, die in de Raad Kamer waren, hunne Hoogheden te gemoet gingen, en vervolgens in de Raad-Kamer geleidden. In dezelve stonden twee nieuw vervaardigde vergulde Armstoelen, met groen fluweel bekleed, dat met goude Galonnen bezet was, aan 't hooger-einde, voor hunne Hoogheden gereed, en ter wederzyde derzelve de Stoelen der Regenten. Daar in getreden zynde, retireerde zich het Gevolg hunner Hoogheden en alle de Dames naar Burgemeesters-Vertrek, en hunne Hoogheden bleven dus met de Heeren van de Magistraat en de Oud-Burgemeesteren alleen; waarna zy alle gezeten zynde, de Heer Hoofd-Officier Mr. *Isaac Sweers*, hunne Hoogheden een minzaam compliment van verwelkoming maakte, dat zeer minzaam door zyne Hoogheid beantwoord werd.

Dit gedaan zynde retireerden zich de Heeren van den Gerechte, en de Oud Burgemeesteren, voor zo verre zy geene Vroedschappen waren, naar het Vertrek van Burgemeesteren en de Heeren die Vroedschappen waren, begaven zich naar de Kamer der Commissarissen van kleine Zaken, alwaar de Vroedschap was. Deze Heeren, aldaar gekomen zynde, werd 'er van wegen de Vroedschap, door eenen Secretaris terstond Audientie by hunne Hoogheden verzogt, terwyl zyne Hoogheid inmiddels van Gewaad veranderd was, en dat vervolgens hunne Hoogheden het defileeren en aftrekken der Burgety

ry beſchouwden. De Heer Secretaris met een toeſtemmend Antwooord te rug gekomen zynde vervoegde zich de gantſche Vroedſchap, voor af gegaan door twee Bodens en geadſiſteerd met den Heer Penſionaris *van Berckel* en twee Secretariſſen naar de Raad-Kamer; alwaar naar zitting genomen te hebben, ter wederzyden hunner Hoogheden, de Penſionariſſen de Vorſtlyke Perzonen van wegen Vroedſchap complimenteerde.

De Audientie van de Vroedſchap dus afgeloopen zynde, kwamen de Vrouwen van de regeerende Heeren Burgemeeſteren binnen, om hunne Hoogheden een *Dejeuné* of Ontbyt te preſenteeren. Na het *Dejeuné* keerden hunne Hoogheden weder in de Raad-Kamer, alwaar zy aan de volgende Collegien Audientie gaven: naamlyk, aan die van de Admiraliteit, de Ooſt en Weſt-Indiſche Compagnien, de Societeit van Suriname, 't Corps der Kooplieden, waaar toe verkozen waren, de Heeren *Hendrik Bikker* als Spreeker, *J. van de Poll*, *W. van Brienen*, *D. Hogguer*, *G. Blaauw*, *D. van Vollenboven*, *B. van den Santbeuvel*, *A. Hope*, *H. Cliffort*, *J. H. Vernede*, *J. Hodsbon*, *Controni*, *Muilman*, *Willink*, *Kruys*, *C. van der Oudermoolen*, *Ch. le Maiſtre*, *J. Neel*, *van der Hoop*, *C. van Taerlink*, *Ant. Gril* en *Goll*, vervolgens aan de Heeren Colonellen, 't Collegie van den Levantſchen Handel, de Leden van den Gereformeerden Nederduitſchen Kerkenraad, waar van de Eerw. Heer Predikant *G. Kulenkamp* Spreeker was, als mede die van de Waalſche en Engelſche Gemeentens. Daar na hadden de Gedeputeerden van den Remonſtrantſchen Kerkenraad Audientie, beſtaande dezelve uit de Eerw. Hooggel. Heer Profesſor *Abraham Arent van der Merſch*, de Eerw. Heeren Predikanten *Petrus Bliek*, *Iſaac van Gelein* en *Hendrik Schonegevel*, benevens de Opzieneren de Heeren *Hendrik Boſch*, *Abraham Koning* Willemsz. Doctor *Jacobus Byſterus*, *Arend van Eindhoven*, *Hermanus van Santen*, *Cornelis Bliek*, *Iſaac van Santen* en *Marcus van Arp*, wordende de Aanſpraak gedaan door de voorsz. Profeſſor *van der Merſch*, en door de hooge Perzonagien op een vriendelyke wyze beantwoord. Dit verricht zynde gingen hunne Hoogheden het Stadhuis bezichtigen. Dit alom vermaarde Gebouw bezichtigd zynde, werd 'er van Stads wege een Maaltyd op het Stadhuis aangerecht, waar toe genodigd waren de Heer Hoofd-Officier, Mr. *Iſaac Sweers*; de regeerende Heeren Burgemeeſteren Mr. *Gualterus Petrus Boudaan*, Mr. *Egbert de Vry Temminck*, *Jan Clifford* en Mr. *Willem Huygbens*; de regeerende Heeren Schepenen Mr. *Gerbrand Elias*, Mr *Nicolaas Faas*, Mr. *Willem Gerrit Dedel* Salomonsz. Mr. *Marten Adriaan Beels*, *Egidius van de Poll*, *Jan Hope*, Mr. *Maarten Wevering* Antz., *Joan Fredrik d'Orville* en Mr. *Zacharias Henric Alewyn*; de Heeren Oud-Burgemeeſteren Mr. *Gerrit Hooft*, Gerritsz. Mr. *François de Witt*, en Mr. *Daniel Deutz*; de Heer Penſionaris Mr. *Engelbert François van Berckel*

en

en de Heeren Secretarissen *Daniël Hooft* en Mr. *Cipriaan Tesfart*, alle met derzelver Vrouwen verzeld. Aan deeze Tafel, waar van de aanzittende ten getale van zestig Perzonen, waren acht of meer Couverts open gebleven, voor Gasten, die het zyne Hoogheid zou gelieven te nodigen, waar onder echter niet gerekend wierden de Heer Hertog van Brunswyk en de Heeren en Dames van 't Hof, welke van Stads wege daar toe genodigt waren. Van deeze openstaande Couverts werden 'er drie vervuld door de twee Heeren Representanten van de Oost-en West-Indische Compagnien *Thomas Hope* en Mr. *Ferdinand van Collen* en de jongste Heer Griffier *Fagel*. Over tafel was 'er een fraai Muziek in de Eetkamer, 't welk geexecuteerd wierd door eenige Choor Muzikanten, die in een Orchest, ten dien einde in dat Vertrek vervaardigd, geplaatst waren. Na het Middagmaal, dat twee uuren duurde, begaven zich hunne Hoogheden in Burgemeesters Vertrek en vertoonden zich aan de Gemeenten; betonende hunne Hoogheden ongemeen veel genoegen wegens de receptie en goede Orde in acht genomen by de Burgerye, bestaande in zestig Compagnien, wier Hoofd-Officieren in blaauwe Uniforme met Goud of Zilver en de Burgers meest alle in 't blaauw met witte Kousfen gekleed waren. Daar na retireerden hunne Hoogheden zich een wyl, en begaven zich vervolgens op de Zaal, om een formeel Concert by te woonen dat aldaar geexecuteerd wierd. Ondertusschen bleven twee Compagnien Burgers nacht en dag voor het Stadhuis geposteerd, wordende by dag om de vier uuren afgelost.

Het vervolg hier na

's Gravenhage. Van weegens hun Edele Groot Mog. zyn in dato 14 en 16 July 1768 twee Publicatien naar de respective Steden verzonden, als eerstelyk: *dat de Quotisatie, waar van in het XI Artykel van de Ordonnantie op 's Lands Recht van de Turf en Koolen gewaagd word, alleen maar van applicatie is op de Turf, die in der daad binnen de Hollandsche Veenen word gemaakt en geenzints tot buitenlandsche Turf enz.* en ten tweeden, *dat alle de Mee, die uit de Mee-Brouweryen na binnen deeze Provincie word afgeleverd, dadelyk by den uitslag, ter plaatze daar de Mee Brouwery gelegen is, moet worden ver-impost, enz.*

Den 21 July (1768) is de Prins *van Travendahl* van hier over *Delft* alwaar dezelve, verzeld van den Prins Erfstadhouder, de Hertog van Brunswyk en den Prins van Nassau-Weilburg de Kerken en Magazynen bezichtigd heeft, naar *Rotterdam* vertrokken. Aldaar spysde zyne Hoogh. verzeld van den Prins van Nassau-Weilburg, by den Heer President Burgemeester *de Groot*, deed

deed vervolgens een tour door de Stad, en begaf zich ten 9 uuren aan Boord van het Buitenjagt der Heeren Gecommitteerde Raden, waar mede dezelve de reize naar den Moerdyk voortzette.

Den 6 Aug. vertrok zyne Doorl. Hoogheid, den Prince Erfstadhouder van de *Oranje-Zaal*, naar het zogenaamde Fonteintje, buiten de Hoogewoerts Poort te *Leiden*, om aldaar zyne Koninglyke Hoogheid, de Prins *Hendrik van Pruissen*, in te wagten, en op de route, die de Hoogvorstlyke Perzonen passeerden stond een Detachement Gardes du Corps gepostеerd. 's Avonds even voor 10 uuren arriveerde zyn Koningl. Hoogheid beneevens twee Heeren van desselfs Gevolg, verzeld van den Heer Prins Erfstadhouder, in een volmaakte welstand op 't gem. Lusthuis, alwaar zich de gantsche Hofstoet, alle de Officieren van 't Garnisoen, en eenige andere Perzonen van distinctie op 't bordes lieten vinden; en hoogstgem. Vorst wierd aldaar by 't uittreden uit het rytuig door den Heer Veldmaarschalk Hertog van Brunswyk en den Heer Prins van Nassau Weilburg, en de verdere aanwezende Perzonen verwelkomt en na binnen geleid.

De volgende dag, Zondag, geboort verjaaring van Haare Koninglyke Hoogheid de Princes Gemalin van den Heer Prins Erfstadhouder, die toen in 't 18de Jaar haars Ouderdoms trad, ontfingen hoogst dezelve van de voornaamste Staats en Stands Personen de Complimenten van Gelukwensching.

Den 8 Maandag, wierd die heughlyke dag op het Oude Hof alhier plechtig gevierd, zynde gemelde Gebouw 's avonds uitmuntend geillumineerd.

Utrecht. De Leden van den Kerkenraad der Nederduitsche Gereformeerde Gemeente deezer Stad, twee achter een volgende Jaren in dienst blyvende, zo gaat jaarlyks een zeeker getal af, en eenige nieuw verkoorene Leden komen aan; welke nieuw verkoorene Heeren op Zondag den 24 July (1768) in hunnen Dienst zyn bevestigd geworden, door den Wel Eerw. zeer geleerden Heer *Matthias Daniel Römer*, predikende by die gelegenheid over Romeinen 12. vs. 11. *Zyt niet traag in 't beneerstigen. Zyt vierig van Geest; diend den Heere.*

OU-

OUDERLINGEN die aan blyven.

Roelof van Ghiesen.
Ysbrand van Hamelsvelt.
Huybert van Zeist.
Johannes Bosch.
Jan van Ommeren.
Gerardus van Thiel.
Gerard v. Schalkwyk. Adr. Zoon
Hendrik van Heuven.
Arnoldus Kok.
Mr. *Florus Petrus van Ewyck.*

OUDERLINGEN op nieuw verk.

Jan de Waal.
Lambertus van Geelkerken.
Jan van Leemput.
Jan Doedes.
Willem van Vlooten.
Paulus van Lanckom.

DIACONEN die aan blyven.

Roelof Mos.
Izaak Doedes.
Gerardus Bettink. (Scriba)
Huybert Nicolaas van Schalkwyk à Velden.
Albert Weppelman.
Hendrik van Dullum.
Leendert Noordyk.
Steeven van Schuppen.
Gerrit Westbuysen.
Abraham van Soomeren.
Jacob Cornelis Ten Bosch.
Rutgerus van Hamelsvelt.

DIACONEN op Nieuw verk.

Wouter van Dyk.
Roeland de Meyjere.
Cornelis Voogt.
Pieter van Schoonhoven.
Dirk Verhoesen.
Fredrik Egeling.
Nicolaas Uyt den Bongaard.
Gerrit Heyvelt.
Mr. *Jacob Cambier.* (Boekhouder.)

Alkmaar. Vervolg der Crimineele Sententien enz. ziet onze voorgaande Bladz 16.

Dat hy gedetineerde, nu wel 30 Jaren geleeden, met *Klootje* is geweest, tusschen *Nimwegen* en *Cranenburg*, waar dat hy by dag zyn hand gestoken hebbende door een gat, waar door hy de Deur van een Koestal by zekeren Boer aldaar, van binnen heeft weten open te krygen, zy als doen een binnendeur met een mes hebben open gebroken ofte gemaakt, en het goed dat voor handen was, als Lakens, Hembden, en een lapje nieuw Linnen van een El of zes lang, gestoolen; dat die Goederen te *Nimwegen* aan een Jood, na gis voor agtien Gulden. Hollands geld verkogt zynde geworden hy daar van vyf en een halve Gulden voor zyn aandeel heeft gehad.

Dat hy gedetineerde, mede wel 30 Jaren geleden, te *Alphen* in een Huis daar groentens verkogt wierden, des s'avonds, de kaars reeds op zynde, van een toonbank heeft gestoolen een stuk Linnen; lang ruim 60 Ellen, welk Linnen hy diestyds aan een Jood, die by hem was, heeft overgegeven, waar na het zelve door hem te *Amsterdam* op de Noordermarkt aan een Uitdraager voor 25 Gl. is verkogt

kogt, en de gelden onder hun zyn verdeelt geworden.

Dat hy gedetineerde, nu ook wel 30 Jaaren geleden, by nagt een Huisbraak en Dieftal met vier andere medepligtige Joden heeft geperpetreert in de *Lange Wiel*, onder het Sticht van Utrecht, in dezer voegen: dat zy een Plank over de Sloot hebben gelegt, na dat zy eerst een ton met water in het midden van de Sloot hadden gezet, waar op de Plank des te beter konde rusten; dat een der medepligtige als toen een glaaze Venster met een mes heeft open gebrooken, waar door dezelve met hem gedetineerde, en een derde Complice is ingeklommen, terwyl de twee anderen op Schildwagt bleeven staan; dat zy aldaar Tin, Koper, en een weinig Linnen hebben gestoolen, 't welk tot *Amsterdam* voor in de dertig Gulden, schoon hy niet weet, aan wien, is verkogt geworden, en waar van hy gedetineerde ook zyn vyfde Portie heeft genoten.

Dat hy gedetineerde, al mede nu wel ruim 30 Jaaren geleden (terwyl de mede gedetineerde *Kornelis Labans*, alias, *klein Keesje*, en klein Keesjes Zuster, *Klaartje* genaamt, thans in het Tugthuis zittende te *Amsterdam*, al in haar vroege jeugd, (om redenen met hem te hebben geschooit) met des gedetineerdens Byzit, welke hy diestyds had, *Rachel* genaamt, en opgemelde *klein Keesje* en zyn Suster hebben geslaapen by een Boer buiten *Ouderkerk*, dat *klein Keesje* (hoe Jong ook zynde) aan hem gedetineerde een Hoepelrok aan wees in de Koestal, waar eenig geld in was, waar uit hy gedetineerde gestoolen heeft honderd Sesthalven, drie enkelde Guldens, vyf stuivers en vyf duiten, met een oude Neusdoek, waar in het geld was gebonden; hebbende hy *Klaartje* voornt. daar voor gekogt een Katoen boezelaar, en een paar klompen, en voor *Keesje* een Rok, met welke mede gedetineerde *klein Keesje* hy nog eens een week of zes te *Delft* heeft vast gezeten, ter zaake hy gedetineerde de party trekkende voor *Phisone*, de Moeder van *klein Keesje*, daar over met den Broeder van gemelde *klein Keesje*, *Jan Reynout* genaamt, thans in het Tugthuis zittende te *Rotterdam*, ruzie had gekregen, en zy elkanderen hadden gewond.

Dat hy gedetineerde in den Jaare 1738, met *Poluce* en *Klootje* voornoemt, en nog een derde Complice, welke zyn eigen dood gestorven is, op de Middelburgsche Kermis zynde, op zekeren nagt zig heeft begeven naar het Huis van een Bakker, wonende op de Vleeshouders Cingel, dat hy gedetineerde, met een mes, een ruit in het raam hebbende los gemaakt, zyn arm daar door heeft gestoken, en dus de grendel waar mede de deur was toegemaakt, te rug heeft geschooven; dat hy gedetineerde dus binnen geraakt zynde, aldaar uit een Kleermand eenige natte goederen heeft gestolen, welke door twee zyner Complicen, zoo hy gedetineerde heeft gezegt, aan een Jood, diestyds te *Middelburg* woonagtig, zyn verkogt geworden, hebbende hy voor hem daar van getrokken agt gulden.

Dat

Dat hy gedetineerde, omtrent denzelven tyd, met bovengemelde drie, en nog een vierden medepligtigen, een overleg hebben gemaakt, om aan het Huis van zekeren Heer in dezelve Stad *Middelburg* te steelen, dat zy lieden te samen dat overleg ook op zekeren nagt hebben uitgevoert in dezer voegen: dat hy gedetineerde, staande op de schouder van eenen anderen Jood, alzoo over de heining is geklommen, en de deur van de heining, aan de binnen zyde, heeft open gebroken, waar door de anderen zyn ingelaten; dat zy vervolgens een schuifraam hebbende opengebroken, hy gedetineerde en gemelde Jood door een Salet gegaan zyn, en in het voorhuis de Wasch, die aldaar stond, hebben bestoolen; waar op zy beide het goed overgegeven hadden aan de drie buitenstaande Persoonen, terwyl zy niet meerder durfden steelen, om dat zy bevreest waren dat de hondjes, die aldaar in huis waren, aan het blaffen zoude zyn gegaan; dat zy lieden te samen aan den zelven Middelburgschen Jood, die het vorige gekogt had; het gestolene hebben overgegeven, zoo hy meend om 36 à 37 Gulden; hebbende hy voor zyn aandeel twee Zeeuwsche Ryxdaalders getrokken.

Dat hy gedetineerde in de voorsz. Stad, met bovengemelde vier, en nog een vyfde complice, mede ter zelver tyd, heeft begaan de navolgende derde Diefstal en Huisbraak aan het Huis van een Winkelier in de Vlissingerstraat, zynde hy gedetineerde, door een der Complicen geholpen op de luiffel voor het huis, waar na hy gedetineerde, eerst een ruit, en daar na het glaaze raam heeft uitgenomen, en toen met een mes de blinde of luiken opengebroken, en zoo vervolgens de voordeur geopent, waar door de anderen, except twee schildwagten, in Huis zyn gekomen; dat aldaar diestyds een grote quantiteit zyde en turks garen is gestolen, en dat zy lieden om meerder te steelen door de aankomende Wagt en Dienders zyn gestuit geworden; dat de voorgaande Koopman hen lieden dat goed wederom hebbende afgekogt, hy gedetineerde niet regt weet, of hy 'er zeven, dan wel agt gulden van genoten heeft.

Dat hy gedetineerde, in het Jaar 1739, te *Rotterdam* in een Winkelhuis is gegaan, en van een toonbank gestolen heeft eenige stukken of lappen Catoen, waar over hy diestyds. na zyn zeggen, te *Rotterdam* heeft gezeten, maar niet is gestraft geworden, alzoo het hem gedetineerde wel wierd opgelegt, dog niet konde bewezen worden.

Dat *Klootje* meergemeld, in het Jaar 1739 of 1740, in den Winter, in een Herberg te *Moordregt* logeerende, van binnen een Kelder Venster had opengemaakt, waar door hy den volgenden nagt was ingeklommen, en daar na de agterdeur had open gemaakt, waar door hy dan hem gedetineerde en nog eenen anderen Jood heeft ingelaaten; dat zy lieden met hun drien diestyds aldaar hebben gestolen, twee zilvere Theebossen, drie dito Zoutvaten, een dito Beker,

ker, een dito Beugel, een paar dito blaaden van Boeken, drie dito Kommen, een dito Suikerbakje, en eenig Geld, dat *Klootje* het gestolene verkogt hebbende aan een Smous te *Amsterdam*, hy gedetineerde in de veertig Gulden voor zyn aandeel heeft gehad.

Dat hy gedetineerde, 28 á 29 Jaaren geleeden, met nog twee medepligtigen, buiten *Buuren*, over dag met geweld een Huis hebben open gebroken, terwyl de Menschen in het veld waaren, en daar uit gestoolen twee hembtrokken met zilvere Knopen, eenig verder Linnen en Wollen goed, mitsgaders zoo een tien Gulden aan geld; zynde een der hemdrokken, na dat 'er de Knopen van waren afgedaan, door haar lieden verkogt te *Buuren* voornt., aan den knegt van de Vrouw daar zy diestyds logeerden, voor twee Gulden tien stuivers, en de zilvere Knopen van dat Hemdrok met al het verdere gestolene, te *Beusecom* aan een Jood voor 38 à 39 Gulden, en het een en ander onder hun lieden Egaal verdeelt geworden.

Dat hy gedetineerde, met een der twee vorige Complice, omtrent denzelven tyd zynde gegaan naar *Tricht*, aldaar uit een Huis, waar in zy van agteren waren ingebroken, op klaar ligten dag, uit een kist, die zy hadden opengebroken, hebben gestoolen, twee stukken Linnen, een paar zilvere Vrouwe Gespen, en vier Sesthalven aan geld; welk Linnen en Gespen zy te *Cuylenburg* hebben verkogt aan een Smous voor zeventien Gulden en tien stuivers, waar van hy gedetineerde voor zyn aandeel heeft gehad een somma van elf Guldens.

Dat hy gedetineerde, nu wel 26 á 27 Jaaren geleeden, een Jongen, toen 10 Jaaren oud, van de Joodsche Natie zynde, genaamt *Yzak Peskele* heeft geseduceert, en tot het Steelen aangezet; dewelke in *'s Hage* op een delict geapprehendeert, aangezien zyne Jonkheid, aldaar voor zes jaaren is geconfineert geworden.

Dat hy gedetineerde, wel al 25 Jaaren geleeden, met nog een Jood buiten den *Hoorn* niet ver van *Groningen*, maar op het Drentisch Territoir, by den dag door een agterdeur in een Huis zynde ingegaan, aldaar eenig Linnen goed heeft gestolen, het welk verkogt is geworden te *Delfziel* aan een Smous, na zyn gissing voor 26 à 27 Gulden, hebbende hy diestyds de zuivere helft daar van geprofiteert.

Dat hy gedetineerde, in den Jaare 1743 heeft op schildwagt gestaan, ten tyde dat aan het Huis van den Heer Ontfanger te *Renswoude* een Huisbraak, Binding en Diefstal is geperpetreert geworden, waar van hy gedetineerde de omstandigheeden heeft opgegeeven, in dezer voegen, namentlyk: dat hy gedetineerden en zeven andere medepligtigen over een schutting by het bovengemelde Huis zynde geklommen, zyne complicen als doen in de Keuken van agteren zyn ingebroken, en gegaan naar een vertrek daar de Meid lag te slaapen, welke zy handen en beenen gebonden hebbende, haar

 ver-

vervolgens hadde gevraagt naar Geld, welke daar op hadde gezegt, niets te hebben, dan haar Tas, en een Gulden of achtien aan geld, en dat haar Heer boven lag daar het geld was, dat zy toen die Tas en dat geld genomen hebbende, naar boven naar den Heer van 't Huis zyn gegaan, welke door het geweldig openbreken van een deur boven aan de trap, is wakker geworden, en die toen om menschen te hulp te krygen, met Schietgeweer uit een venster heeft geschoten, waar op zy de vlugt nemende, in passant uit de Keuken een paar Schoenen met zilvere Gespen hebben mede genomen. Dat zy alle door eenige Boeren, die tot hulp waren toegeschoten, op de weg zyn agtervolgt, dog door dien eenige der medepligtige mede Schietgeweer by zig hadden, en op gezegde Boeren schooten, zy buiten verder vervolg zyn gebleeven; dat vier der mede complicen de zilvere Beugel en Gespen voor hunne portie, hy gedetineerde alleen voor zyn aandeel zes, en de overige drie, ieder vier Gulden hebben genoten.

Dat hy gedetineerde, kort na dat hy te *Aarnhem* is gerelaxeerd geworden, zonder te wezen afgeschrikt door geleede Straf, weder om hebbende aangetroffen, den persoon van *Yzak Peskele* voornt., hy gedetineerde met denzelven als doen te *Maaslandsluis* uit een Huis, waar in zyn complice door een Venster was geklommen, en uit een vertrek daar een Man lag te slaapen, heeft gestolen een Broek met zestien zilvere Knopen en 18 Gulden aan geld, dat in het zelve vertrek op een kist lag, waar van hy heeft genoten negen Gulden; en nog twee Gulden en tien stuiver van de knopen.

Dat hy gedetineerde, met gemelde complice van daar is gegaan naar *Ter Goes*, op de Kermis, alwaar zy by een Kuivemaakster uit een Huis, dat open stond, hebben gestolen, een mantje met Kuifmutsen met Kant, en het zelve aldaar aan een Jood verkogt voor agtien Gulden, waar van hy gedetineerde dan ook weder de helft heeft geprofiteert.

Dat hy gedetineerde, met zekeren Jood, nu na gis 15 a 16 Jaaren geleeden, geweest is te *Alphen* by *Rynburg*, en dat gemelde Jood, terwyl het aldaar Koemarkt was, een Boer de beurs heeft geligt, waar in zy bevonden hebben eenig Geessch geld, ter waardye van zoo een twintig Guldens Hollandsch, waar van hy voor zyn portie de helft heeft genoten.

Dat hy gedetineerde en twee mede complicen, nu een Jaar of 15 geleeden, tusschen *Nieuwkerk* en *Amersfoort* by dag zyn ingegaan, ten huize van een Arbeider, dat zy de deur om in gemelde Huis te komen, zonder breeken hebbende open gedaan, vervolgens een binnendeur, en daar na een kas hebben open gebroken, uit welke kas als doen door hun gestolen is 48 Gulden aan geld, dat in een spoelkom was, waar van hy gedetineerde maar veertien Gulden heeft genoten gehad. *(Het Vervolg hierna)*

Ma-

Magistraturen en Amptenaaren.

Ingevolge de electie van zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins Erfstadhouder zyn op den 25 July (1768) tot Schepenen der Stad *Leiden* aangesteld de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Jacob Jan de Mey*, *Barthout Adriaan van Assendelft*, Mr. *Hendrik Balthazar van Halteren*, Mr. *Laurens Theodorus Gronovius*, Mr. *Johan Hieronimus van der Marck*, Mr. *Abraham van Gerwen*, Mr. *Bernhard Pieter van Snakenburg*, en Mr. *Jan van Royen*, A. Z. zynde wyders de zes eerstgem. Heeren tot Schepenen Commissarissen over des Gemeenelands Middelen aangesteld.

Hoogstgem. Prins Erfstadhouder heeft tot desselfs Kamerheeren benoemd de Baron *van der Borch*, de Baron *Piek van Zoelen*, en de Baron *van Heekeren tot Brantzenborg*; en tot Edellieden, de Heeren *de Bigot*, *C. W.* Baron *van Boetzelaar* en de Grave *van Bylandt*.

De Ed. Heeren Bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Delft*, hebben het Schip *Ritbem* begeven aan Schipper *Abraham van der Weyde*, om daarmede naar *Batavia* te stevenen.

Voorsz. Ed. Heeren Bewindhebbern ter Kamer *Zeeland* hebben het Schip de *Barbara Theodora* begeven aan Schipper *Christiaan Adriaansen*.

Tot Major der Stede *Steenbergen*, en 't Fort *Henricus* is door den Heere Prins Erfstadhouder aangesteld *Adriaan Hendrik van ..oersdyk*.

Door hoogstgem. Prins Erfstadhouder is tot Kiesheer der Stad *Middelburg* verkooren de Heer *Michiel Mounier*, Directeur der Commercie Compagnie.

Den 9 Augustus (1768) zyn tot Burgemeesteren van *Monnikkendam* verkooren de Heeren Mr. *Arent van Sanen*, *Willem Mostert*, *Theodorus Egbertus van Marle* en Dr. *Carel van Alsem van Lingen*; Tot Schepenen zyn uit een overgeleverde Nominatie door zyn Doorl. Hoogheid, den Heer Prins Erfstadhouder, geëligeerd de Heeren *Dirk Walbeek*, *Jan Oossaan*, *Pieter Landman*, *Jan Bent*, *Jan Mostert*, *Willem van Daalen*, en *Jan Koelemay*, tot Schepenen Commissarissen de Heeren *D. Walbeek*, *P. Landman* en *W. van Daalen*.

Zyne Doorl. Hoogheid de Heere Prins Erfstadhouder heeft de Heer *Jan Willem Ermerius* aangesteld tot Baillouw der Stad *Veere*, mitsgaders Rentmeester der Domeinen aldaar.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 12 July, is het Steedje *Adorf* in Vooigtland, door eenen ongelukkigen brand, binnen den tyd van twee uuren, genoegzaam gantschlyk in de assche gelegd.

Den 24 dito overleed in den Ouderdom van ruim 50 Jaren *Willem Hendrik*, Vorst van *Nassau-Saarbruch* en *Usingen*.

Den 25 July kwaam de Huisvrouw van *J. Koopman* te Oostende in de kraam van twee Zoonen en eene Dogter, welke alle drie den H. Doop ontfangen hebben.

Te *Bredevoort* is overleden, de Heer *Daniel van Bouricius*, Luitenant-Généraal van de Cavallery, en Commandant van voortz. Plaats.

Den 25 dito had men te *Osnabrug* een yslyk Onweer, waarby de blixem in 't Kruit-Magazyn geslagen zynde, het zelve heeft doen springen, zonder echter, vermits 'er weinig Kruit in was, merklyke schade te veroorzaken.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

Rotterdam. Ingevolge de Nominatie van deeze E. Kerkenraad (ziet Juny laatstleden bladz. 225) heeft de Eerwaarde zeer Gel. Heer *Frans Munnikbuyzen*, Predikant te *Schiedam*, alhier op Zondag den 31 July over de opgegeven Text gepredikt, zynde Prediker 12. vs. 7. *Want het Stof moet weder tot de Aarde komen, gelyk het geweest is; en de Geest weder tot God, die hem gegeven heeft.*

Op Woensdag den 3 Augustus predikte Zyn Eerwaarde over een vrye stoffe genomen uit Hebr. 13. v. 14. *Want, wy hebben hier geen blyvende Stad, maar de toekomende zoeken wy.*

Op Zondag den 7 dito, deed de Eerw. zeer Gel. Heer *Isaac Scholten*, Predikant te *Hoorn*, zyne gaven hooren over de opgegeven Text 1 Petri 3. v. 19. 20. *In denzelven is hy ook heen gegaan, en heeft gepredikt den Geest in de gevangenisse, die eertyds niet geloofden, toen God, in den tyd van Noach, eenmaal verwachte, en gedoogzaamheid bad, toen men de Ark toebereidde, in welke weinige (dat is, acht) zielen behouden wierden, door 't Water.*

Op Woensdag den 11. dito, predikte Zyn Eerw. over een vryen Text, genomen uit Coloss. 3. v. 4. *Wanneer nu de Christus, uw leven, zich openbaren zal, dan zult gy ook met hem openbaar worden in de Heerlykheid.*

Rotterdam. Vacant.

Edam. Vacant.

Nymegen. Vacant.

Vervolg van den Staat der Luthersche Gemeentens in de Nederlanden (ziet May laatstleden II Stuk, bladz. 203.)

Den 7 July 1590 waren eenige Huizen van Particulieren, by Resolutie bestemd, om daar in de Godsdienst te houden, en den 27 Augustus daar aan volgende werd besloten, dat ingeval eenig Huis of Huizen, daar men de Godsdienst-Oeffening hield, mogten worden bezwaard, zulks als dan tot gemeene Lasten zou komen. Verscheide achter een volgende Jaren, heeft de Gemeente in diergelyke Huizen Vergadering gehouden, en nu en dan eenige wederwaardigheden, dien aangaande ontmoet, edoch door den tyd meerder tolerantie genietende onder de loflyke Overheid, kogten de in dienst zynde Ouderlingen en Diaconen op den 9 Febr. 1617 eene plaats achter de St. Christoffel, uitkomende met een breede poort in de Spuystraat, eertyds een Pakhuis geweest zynde, welkers Zolder tot een Kerk bekwaam gemaakt en het beneden gedeelte ten voordeele van de Gemeente verhuurd werd. Door de ongelukkige Brand, in de Jaaren 1658 en 1673 geruïneerd zynde, werd de Kerk gantschlyk herbouwd, gelyk ze noch tegenswoordig gebruikt word, met uitzondering dat dezelve verbeeterd is met een schoon verwelfzel, twee boven elkander leggende Gaanderyen en een fraai Orgel.

Naam-

Naamlyst der Predikanten die van den beginne der Reformatie by deeze Gemeente gestaan hebben en als nocb staan.

De I. was *Johan Kersseler* in 1590 beroepen in 1605 overleden.

De II. was *Samuel Schouts*, gezegt *Prætorius*, beroepen 1605, overleden 1627.

De III. was *Johan Fredrik Tatingboff*, beroepen 1627, Emeritus geworden 1630.

De IV. was *Nicolaas Osai*, beroepen 1629, en zes maanden te gelyk met *J. F. Tatingboff* in dienst geweest zynde van daar vertrokken.

De V. was *Georgius Haan*, beroepen van *Hoorn* in 1631, overleden 1657.

De VI. was *Thomas Fugenius*, van Enkhuyzen beroepen 1652, overleden 1657.

Het vervolg hier na.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 14 *July*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Donderdag den 14 July.

David de Wildt, *Secretaris van Zeezaaken dezer Stad.* Z. K.

Jan Lohuys. L. K. H.

Alyd Gros, Huisvrouw van Jan Lutjens. Z. K.

Christina Remi, Huisvrouw van Harmanus Moorman. N. K.

Vrydag den 15 dito.

Kasper Boerhout, Mr. *Sleeper.* A. K. H.

Margaretha Boursse, Huisvrouw van Jan Fredrik Drever. O. K.

Zaturdag den 16 dito.

Alida Schuurman, *jonge Dogter.* O. O. K.

Maandag den 18 dito.

Maria Eliesabeth van der Woude, Huis en Kraamvrouw van Klaas Noordink. O. O. K.

't *Kind* van Jacob Lambert Marcelis. O. Z. K.

't *Kind* van Jacobus Magen. O. K.

Dingsdag den 19 dito.

Pieter Muyser. O. Z. K.

Alida Schulte, Weduwe van Abraham Oyens. W. A. K.

Hendrikje Ankersmit, Huisvrouw van Hendrik Wesseling. N. Z. K.

Maria de Lammoury. W. K.

't *Kind* van Jan Barend Pieterse. L. N. K.

Woensdag den 20 dito.

Pieter Blok. N. O. K.

Eliesabeth van den Berg, Weduwe van Jacob van Suylen. N. Z. K.

Donderdag den 21 dito.

Adolph Kappelhof. O. K.

Johanna Maria van de Pavert, Huisvrouw van Alexius van Lubeek. E. N. K.

't *Kind* van Albertus Voltelen. W. K.

Vrydag den 22 dito.

Dirkje van Vollevelde, Weduwe van Jan Meyer. N. Z. K.

Zaturdag den 23 dito.

Marie Bourigaud Grandpré, Huisvrouw van Jean Jaques Moliere. W. A. K.

Zondag den 24 dito.

Adrieana van den Burg. A. K. H.

Dingsdag den 26 dito.

Lambertus Bolten. O. K.

Barent Kordes. A. K. H.

Maria Coster, *Bejaarde Dogter.* Z. K.

't *Kind* van Harmanus Henssingh. Z. K.

't *Kind* van Hendrik Boldo O. Z. K.

Woensdag den 27 dito.

Isaäcus Smit, *Medicina Doctor.* N. Z. K.

Ba-

Barent Bartels. O. K.
Jan Berts. O. K.
Anthonia Wyland, Huisvrouw van Gerrit Muller. W. K.
Catharina Wiel, Huisvrouw van Philippus Berkman. L. K. H.
Geertruy Roosendaal. O. O. K.

Donderdag den 28 dito.

Dirk Dregman, *Waagdrager in het zwart hoede Veem.* N. Z. K.
Sara Sluytman, laatst Weduwe van Pieter Timmerman. L. O. K.
Anna Janse Fortuyn, Weduwe van Dirk Janse Staal. O. K.
Helena Kierit, Huisvrouw van Anthonie Janse van Brugge. N. K.
'*t Kind* van Jan Lucas van Eeden. N. O. K.
'*t Kind* van Isaac Hoogenbergh. O. K.

Vrydag den 29 dito.

Cornelis Pappegaay, Mr. *Scheeps Timmerman.* O. O. K.
Jan Bernart Ryniersz. L. O. K.
Jurriaan Heusman. L. K. H.
Johanna Catharina Muller, Huis en Kraamvrouw van Johannes Beudeker. L. N. K.
'*t Kind* van Harmanus Niewmeyer. L. N. K.

Zaturdag den 30 dito.

Pieter Donker, Mr. *Kooperslager.* L. N. K.
Catharina Boumeester, Huisvrouw van Abraham Costerus. O. O. K.
Sara de Boer, Huisvrouw van Jacob Buree. Z. K.
'*t Kind* van Daniel Jean Changuion. W. A. K.

Maandag den 1 Augustus.

Johanna van Dort, Weduwe van Abraham de Vlieger. W. K.
'*t Kind* van Carel Visscher. O. K.

Dingsdag den 2 dito.

Joannes Hermanus Schmitz. L. K. H.
Anna Geertruyd Musetts, Weduwe van Johan George Mohr. Z. K.
Maria Werkendonk, Weduwe van Albert Dumon. L. K. H.
Geertruy Bos, Huisvrouw van Casper Polder. N. Z. K.
'*t Kind* van Jan van Eibergen. N. K.

Woensdag den 3 dito.

Abraham Blom, *Boomwagter by de Oost. Comp.* O. O. K.
Barbara Hoffman, Huisvrouw van Christoffel van der Voort. L. O. K.
Anna Fytama, van Haerlem alhier gebragt N. K.

Donderdag den 4 dito.

Joost Hendrik Ellerman. N. K.
Jan ten Have, Mr. *Silversmit.* O. Z. K.
Hillegonda Stemfoorts, Weduwe van Jurvaas de Kruyf. Z. K.

Vrydag den 5 dito.

Geertruyda Adriana Mattheus, Weduwe van David George Escher. N. K.
Anna Hofmans, Weduwe van Jan Pelletier. N. K.

Zaturdag den 6 dito.

Hendrik Tichelaar. N. K.
Jan Harsveld, *Commies aan het Keulsche Post Comptoir.* N. K.
Anna Jndumpel, Huisvrouw van Gabriel van der Karsen. N. O. K.

Maandag den 8 dito.

Johanna Bagh, *middelste Dogter* van Andries Bagh. L. O. K.
'*t Kind* van Pieter Bakker. N. K.

Dingsdag den 9 dito.

Zacharias Zylmans. W. K.
Christina Trip, Weduwe van Degenhard Kloosterman. O. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 8 *Augustus* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Abkouwer Ryweg (*B. Stemberg* en *J. Smit*, Vyf Morgen 30 Roeden Weiland, onder Weesp, Weesper Carspel en Hoog-Bylmer, aan de). *f* 3050, in slag *f* 175. *A. Goldberg.*

Ab-

Abkouwer Ryweg (Deselve, Een Morgen Weiland, groot 32 Morgen 6 hond 75 Roeden. *f* 6600, in slag *f* 400. *J. Smit.*

Amstel (*C. Heeneker*, *W. van Eelen* en *C. van Ophooven*, Een Buiten-Plaats, genaamd Wyk, met zyn Heeren Huizinge, Koetshuis, Stalling, Coepel en verder Getimmertens, als mede zeven Campen Lands, groot volgens Verponding Brief, zes Morgen in een Koop, op de Oostzyde van den) strekkende het Land tot aan den Houtwaalder Weg. *f* 16500, in slag *f* 500. opgehouden.

Angeliersgragt (*J. Schoonhoven*, *B. Bosch* en *P. van Buitene Pietersz.*, Een Gruttery en Woonhuis, op de hoek van de) en Baangragt. *f* 9350. *P. van Buytene Pietersz.*

Bleekers Pad (*J. Schoonhoven* en *T. Bosman*, Een Tuin en Huizinge, buiten de Raampoort, op 't korte) als mede nog twee Huizen in de Pekelharingsgang, in een Koop. *f* 1200, in slag *f* 300. *P. Grauuwenbaan.*

Brouwersgragt (*D. van Schorrenbergh* en *H. ten Hoven*, Een Huis, Agterhuis en hunne Erven, in een koop op de) tusschen de Keizers en Prinsengragten. *f* 6750, in slag *f* 1000. *D. de Haan.*

Frans Taalingsteeg (*D. Blaauw*, Een Huis en Erve, in de) anders genaamd de Kromme Elboogsteeg, Noordzyde. *f* 1225, in slag *f* 150. *G. Scholten.*

Frans Taalingsteeg (Dezelve, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 480, in slag *f* 100. *J. Gaubert.*

Halsteeg *W. van* (*Otterloo*, *A. de Mol van Otterloo* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, het 5de beoosten 't Hoekhuis van de Warmoesstraat. *f* 4100, in slag *f* 50. *J. Broers.*

Lelystraat (*D. van Schorrenberg* en *C. Loover*, Een Huis en Erve, in de Nieuwe) Noordzyde, agter 't Hoekhuis van de eerste Dwarsstraat. *f* 5550, in slag *f* 30. verkogt.

Lely Dwarsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de Tweede) tusschen dito Straat en Blomgragt. *f* 2550, in slag *f* 50 *H. Lauverbek.*

Nieuwendyk (*W. de Leeuw*, *C van Noorle Harmz.*, *D. Ruelles de Jonge*, *N. van Noorle Harmz.* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, op den) Westzyde, over de Hasselaarssteeg. *f* 8800, in slag *f* 175. verkogt.

Olyslaagerssteeg (*B. Stemberg*, *W. Stroband* en *J. Wachtels*, Een Huis en Erve, in de). *f* 3450, in slag *f* 50. opgehouden.

Overtoomsche Weg (*H. Campen* en *C. Kopersmit*, Een Tuin en Huizing, op de) voorby de Pestbrug, genaamd Landzigt. *f* 1900, in slag *f* 200. verkogt.

Reguliersgragt (*C. ten Kate*, *A. de Mol van Otterloo* en *H. van den Bergh*, Een Stal, Koetshuis en Erve, op de) tusschen de Heerengragt en Botermarkt. *f* 14100, in slag *f* 1000 *D. van Schorrenberg.*

Slooten (*J. Slebes Hendriksz* en *C. van Broek Cornelisz.*, Een Warmoesiers Tuin en Huizinge en verdere Getimmertens, groot 600 Roeden in de Banne en Binnen Polder van) agter den Overtoom. *f* 2900, in slag *f* 400 opgeh.

Slooten (Deselve, Een Warmoesiers Tuin, groot een Morgen, aan of omtrent de drie Baartjes in dito Bannen van). *f* 2500, in slag *f* 500. opgehoud.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 1 *Augustus* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fregat-Schip (*J. de Flines* en *U. van Ketel*, 1/16 Part in 't) *Avantuur*, Gevoert by

by Capitein *Ary Cornelisz. Mulder*, is in 't Jaar 1760. N. U., L. 99½ voet, W. 29 voet, H. 12 voet 9 duim, 't D. 5½ voet, Legt hier ter Steede, Vaart onder Directie van de Heeren *K. Kersjes* en *J. Kersjes*. *f* 250, in slag *f* 50. *E. Baars.*

1/16 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 300, in slag *f* 14. Deselve.

1/16 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 300, in slag *f* 20. *D. ten Tye.*

1/16 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 300, in slag *f* 25. *J. Kersies.*

1/16 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 350, in slag *f* 5. *E. Baart.*

Fluit-Schip (Dezelve, 1/16 Part in 't) de *Ryp*, Gevoert by Schipper *Pieter van 't Sant*, is in 't Jaar 1754. N. U., L. 130 voet 6 duim, W. 28 voet 3 duim, H. 13 voet 1 duim, 't D. 6 voet, legt tot Allematte of is op Reis van daar herwaards, Vaart onder Directie van de Heeren *Aldert* en *Jan Boon*. *f* 275, in slag *f* 10. *A. J. Boon.*

Hoeker-Schip (Deselve, 1/16 Part in 't) de *Debora* en *Elisabeth*, Gevoert by Capitein *Juriaan van Binnegom*. is in 't Jaar 1761. N. U., L. 108 voet, W. 25½ voet, H. 12½ voet, 't D. 5 voet 4 duim, legt hier ter Steede, Vaart onder Directie van de Heeren *P. Spaander* en *G. Piers*. *f* 275, in slag *f* 20. *G. van Sante.*

Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) met een *Gaffels* en *Hoekers-Tuig*, L. 73½ voet, W. 18 voet 5 duim, H. 7 voet: Alles Amsterdammer voeten. Is in Jaar 1747. N. U. (En is in 't Jaar 1767. en 1768. swaar vertimmert. *f* 800, in slag *f* 7. *D. Jonas.*

En deze volgende *Schepen* den 15 *Augustus* 1768. geveyld.

Barkentyn-Schip, (*T. Beth Ysbrantez.* en *F. Boeysyaar Junior*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Catharina*, Gevoert by Capitein *Edward Hopper*, is in 't Jaar 1760. N. U., L. 77 voet, W. 23 voet 10 duim, H. 12 voet 5½ duim, 't V. 3 voet 7½ duim, 't D. 5 voet 7½ duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 1400, in slag *f* 500. *T. Beth Ysbrandsz.*

Fregat Schip (*H. Planter*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Waakzaamheid*, Gevoert by Capitein *Michiel Gollards*, is in 't Jaar 1761. N. U., L. 110¾ voet, W. 30 voet, H. 13 voet 3 duim, 't V. 6 voet 2 duim, de B. 5 voet 8 duim, de S. 5 voet 8 duim: Alles Amsterdammer voeten *f* 6200, in slag *f* 700. *Elias Baart.*

Fregat-Schip (*P. van Dyk*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *L. Hoop*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Weenard*, Gevoert by Capitein *Pieter Barts*, is in 't Jaar 1755 N. U., L. 110 voet, W. 31 voet 5 duim, H. 14 voet, 't V. 5 voet 9 duim, de B. 5 voet 8 duim, de S. 6 voet 3 duim: Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 12 Yzere Gotelingen. *f* 5900. in slag *f* 60. *Hartog Leezenberg.*

Hoeker-Schip, (*A. Goldberg* en *H. Moens*, Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 Masten, genaamt het *Welvaren van Curacao*, Gevoert by Capitein *Govert Roelofsz.*, is in 't Jaar 1753 N. U., L. 103¾ voet, W. 26 voet 6 duim, H. 12 voet 6 duim, 't V. 5 voet, de B. 5 voet 5½ duim: Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1768. Gekielt, en zoo onder als boven Water, Vertimmert.) Gemonteert met 6 Yzere Gotelingen. *f* 6400, in slag *f* 600. *Joan Fred. Beritb.*

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand AUGUSTUS TWEEDE STUK 1768.

AFRICA. Algiers. Van half May tot half Juny (1768) zyn door onze Kruissers 6 Pryzrn gemaakt, waar onder een Genueesch Schip met Wyn geladen, van *Salo* in Katalonien komende wil naar *Ceuta* hebbende, met 15 man Equipagie; een Catalaans, van *Armaria* naar *Cadix* gedestineerd, met Boonen en Bakkeljauw, en een Napels Vaartuig, naar *Cabo St. Antboni* moetende.

Den 8 Juni, zyn vier Venetiaansche Oorlogschepen alhier ten Anker gekomen, om de Vrede onder bemiddeling van den Engelschen Consul, tusschen die Republiek en onze Regeering te vernieuwen; en den 13 dito arriveerde een Deensch Schip met de jaarlykse Presenten.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Den 15 Juny (1768) deed, Hebeghi Pachi, of Opperste van de Krygs-Ammunitie, ter gelegenheid der geboorte eener Princes, waar van eene der Sultanen bevallen is, een kostbaar Vuurwerk afsteeken. Het zelve bestond in vier stellagien op grote Schuiten gemaakt; op drie van dezelve waren verscheide Piramiden en eenige vertoningen van menschen en beesten met Vuurwerk gevuld, geplaatst, en het vierde verbeelde het Kasteel van *Maltha*, dat door Turken moest ingenomen en door Christenen verdedigd worden, waartoe den Topchi-Pachi aan de alhier residerende Ministers hunne Livryen had te leen gevraagd, maar welke hem geweigerd waren. Deze stellagien, waren alle voor het Paleis van den Groten Heer gebragt. Even voor 9 uuren begon men een dier Pyramides, die tien voeten hoog was af te steeken, welke omtrent 3 minuten zeer langzaam brande, en

met een geklap als van zwemmers eindigde. Eenige minuten daar na ftak men een diergelyke af, en dus de eene na de andere, de brandendende figuuren van menfchen en beeften kon men toen niet zien, wegens de zwaare damp van het kruit. Eindelyk kwam men aan het Kafteel, dat vol met Vuurpylen was, en binnen een half uur moeft uitgebrand zyn, maar drie uuren zukkelde. Het einde daar van was akelig, door het fpringen van een kift, waar in 300 zware vuurpylen waren, welke op eenmaal wierden ontftoken, en niet alleen een yslyk vuur en flag veroorzaakten, maar boven dien het kruit dat onder in de Schuiten lag, waar op de ftellagie gebouwd was, aanftak, waar door het gantfche Kafteel, de ftellagie, en meer dan 40 menfchen eensklaps in de lucht vloogen.

De *Kislar-Aga* een purgeermiddel ingenomen hebbende, en kort daar op overleden zynde. is deffelfs Doctor naar *Smirna* in ballingfchap verzonden. Dit onverwagte fterfgeval is voor alle de hier zynde Doctoren mede zeer noodlottig geweeft, nadien dezelve zedert dien tyd op hooge order de een na den ander op de Academie alhier hebben moeten verfchynen, om in tegenwoordigheid van Hekim-Pacha, Opper-Geneesheer blyken van hunnen kundigheid omtrent de middelen tot geneezing van verfcheide ziektens te geven. Vermits nu eenige en wel de meefte van hen overtuigd wierden, dat zy geen de minfte kennis van de ziektens, en dus noch minder van de middelen hadden, die bekwaam zyn om dezelve te geneezen, en daar en boven het Publiek door dusdanige, welke teffens Apothecars zyn, aan het uiterfte gevaar bloot gefteld zou worden, is aan hen niet alleen de oeffening van hunne Practyk als Doctor, maar ook het houden van de Apotheek verboden. By aldien een diergelyk onderzoek in zommige Chriften Landen plaats had, zou het getal der Leden van de Faculteit waarfchynlyk zeer gering blyven.

PORTUGAL. Liffabon. Het Gerechtshof der Koninglyke Boekkeurders heeft den 14 Juny (1768) door Beuls handen twee Werkjes in de Portugeefche Taal opgefteld, doen verbranden. Het eerfte was een *verdedigende Brief van den Jefuït Anthony Vreira,* waar van den Schryver voorheen door de Inquifitie was in hegtenis genomen en geftraft. Dees brief, waar van men door lift de approbatie had weten te verkrygen, is eene allertreffendfte fa-

tyre

tyre tegen de Inquisitie, en is alhier in het Jaar 1757 gedrukt. Het ander was *de Levensbeschryving van den Heiligen Schoenmaker Simon Gomes.* Deze levensbeschryving mede door een Jesuït opgesteld, is met het oogmerk uitgegeven, om zekere Profetien, op de namen van twee schoenmakers, de een genoemd Bandarra en de ander Gomes, wereldkundig gemaakt, te bevestigen. Gelyktydig zyn nog andere Werkjes door het zelve Gerechtshof verboden, en aan yder een, die 'er exemplaren van heeft, gelast, dezelve in de Griffie te brengen, op straffe van als verstoorders van de gemeene rust te zullen gehandeld worden.

De Koning heeft eene nieuwe Wet doen afkondigen, waar by voor nul en geener waarde verklaard worden alle vereenigingen van het nuttig bezit met de eigendommen der op grond huur bezittende Landgoederen, door de Kerken, Ordens, Kloosters en andere Broederschappen, het zy dezelve geschied zyn door devolutie, commissie, vrykeur, of hoe het ook zoude mogen zyn, ordonnerende verders, dat dezelve Kerken, Ordens, Kloosters en Broederschappen, die zulke vereenigingen van Landgoederen zedert den jare 1611 gedaan hebben, dezelve binnen den tyd van één Jaar op grondhuur uitgeven moeten, voor geen hooger prys als zy die vooraf genoten hadden.

SPANJE. Madrid. De Pragmatike Sanctie des Konings met betrekking tot de Bullen, Brevetten, enz. van het Hof van Parma, als een vervolg der Ordonnantie in ons Stuk voor July laatstleden bladz. 5. gemeld, behelsd hoofdzakelyk. I. Alle de Bullen, Brevetten, Rescripten van het Hof van Romen, onder den tytel van eene algemeene Wet enz. overgezonden, zullen voor de bekendmaking aan des Konings Raad worden gepresenteerd, om te onderzoeken, of dezelve ook iets schaadlyks of strydigs met des Konings Gezag, de Wetten des Ryks, enz. behelzen. II. Ook alle de Bullen, Brevetten enz. zelfs de Particuliere, die iets van het Concilie van Trenten, van de Tucht, in dit Ryk aangenomen, enz. mogten veranderen, zullen insgelyks worden gepresenteerd. III. Insgelyks alle de Rescripten, betreklyk tot de Rechtsöeffeningen, die in Verschil zyn, de veranderingen van Rechters, enz. om te zien, of ze niet tegen de Wereldlyke Magt des Konings of de openbaare Rust stryden. IV. Verder alle de Brevetten tot verandering der Instellingen der Geestlyken in

in de Kloosters. V. Ook die, welke op verzoek van eene Gemeente of een Particulier zullen uitgevaardigd zyn, om dezelve van het gewoone Kerklyke Rechtsgebied te ontheffen. VI. De Bullen en Brevetten van Indulgentie zullen, voor alle dingen, aan den Commissaris Generaal der Cruzade worden gepresenteerd. VII. De Brevetten, behelzende Huwlyks-Dispensatien enz. behoeven maar aan den Bisschop van die Plaats, alwaar ze behooren, ter onderzoeking worden overgegeeven, die alle 6 Maanden eene Lyst daarvan aan den Koning moet overzenden. VIII. De Rescriptien, betreklyk tot de Boetöeffening, zullen, wanneer de Bisdommen vakant zyn, aan den Raad der Rescripten worden vertoond; en IX die, welke alleen op de inwendige Boetdoenining zien, behoeven niet gepresenteert te worden.

ITALIE. Napels. Ons Hof heeft andermaal een Edict doen publiceeren, ter vernietiging van het Pauslyk Brevet tegen den Hertog van Parma, (te zien in ons I Stuk van Maart laatstleden bladz. 69.) wordende dat Brevet daar by voor ongegrond en valsch verklaard, de Onderdanen deezer Ryken verboden eenig geloof daar aan te slaan, en ter zelver tyd de Bullen *in Coena Domini* te niete gedaan; met een woord men houd daarin, de leere der Vryheden van de Gallicaansche Kerk in allen opzichte staande, en verwyst de Bulle van den H. Stoel tot het onderzoek der keuze van het nieuw aangestelde Gerechtshof van St. Clara; dat Gerechtshof, 't welk men meent de opsteller van het nieuw Edict te wezen, zal, gelyk men voorziet, in allen deelen navolgen het gedrag der Parlementen in Vrankryk, ter handhavinge van de bovengemelde grondbeginzelen, om dus 't gezag van den H. Stoel te ondermynen, en eindelyk den byl aan de wortel zelve van 't Pauslyk rechtgebied aanleggen. Het gemelde Edict des Konings is van den volgende inhoud:

FERDINAND IV., *enz. enz.* Door onze Koninglyke kamer van Ste. Clara is ter onze hoogste kennisse gebragt, dat in onze heerschappyen een geschrift van Romen ingevoert was, tot titel voerende; *Littera in forma Brevis, &c.*, dat is; *Een brief by wyze van een Brevet, waarby vernietigt, afgekeurt en van nul en geener waarde verklaart worden zeekere edicten in de hertogdommen Parma en Placenza uitgegeeven, ten nadeele van de Kerklyke vryheid, onafhanglykheid en jurisdictie; te Rome 1768, uit de boekdrukkery der Apostolische Kamer*;

Dat dit geschrift gekomen zynde in handen van den Gedelegeerden van ons Koninglyk rechtsgebied, hy door de zeldzaamheid van

den titel was aangezet geworden, om 't zelve te examineeren, dewyl die titel een onrechtmatig gezag van 't Hof van Rome te kennen gaf; dat hy 't vervolgens van zynen plicht geacht had, de gem. Koninglyke kamer onder 't oog te brengen, dat alles wat de rechten van alle de Roomsch-Cath. Souvereiniteiten direct of indirect kan betreffen, en eindlyk alles, waarin de publieke rust aandeel heeft, haren yver en hare waakzaamheid behoort op te sporen, en dat vermids hy gedeligeerde bespeurt had, dat de geheele inhoud van 't gem. Geschrift strekkende was, niet alleen tot kwetzing van de rechten der Souvereinen, maar ook om tot de grondslagen toe om te keeren 't gezag, waar van God de Monarchen tot bewaarders gestelt heeft, zelfs zoodaanig, dat zy aan Hem alleen moeten reekenschap geeven van 't gebruik, 't geen zy daarvan maken en van de wyze hoe zy 't oeffenen; hy daarom niet had willen nalaten aan te tonen de verderflyke gevolgtrekkingen, teegen dewelken hy uit hoofde van zyn emplooi gehouden is, zich gestadiglyk aan te kanten.

Hy heeft vervolgens aan de Koninglyke kamer vertoont, dat wanneer men 't vastgestelde oogpunt volgt, het welk 't Hof van Rome geeft aan de edicten, die door de regeering van Parma zyn uitgevaardigt, men daar in zelfs niets aantreft, strydig met de voorgewende onafhanglykheid en vryheid der Kerke, nademaal die Edicten niets anders betreffen, dan enkel en alleen tydelyke voorwerpen, waarvan de grondreegelen van 't Euangelium, de preediking der Apostelen, de leering der Priesteren, en 't geen by de aloude zuiverheid der canons is voorgeschreeven, de volstrekte heerschappy en beschikking in de Souvereinen erkennen, aan dewelken God de zorge over de onderdanen heeft toevertrouwt, beneevens de zorge, om in alles te voorzien, 't welk ten publieke nutte gevordert word.

Dat de onrechtmatige bevoegtheid, dewelke 't Hof van Rome zich heeft aangematigt, haren oorsprong duidelyk ontleende uit de valsche grondreegelen der beneevelde en strafschuldige Eeuwen; dat men dat Hof zag aan den dag brengen grondreegelen, die wel is waar geduurende de onlusten der Volkeren door eenige Paussen aangenomen, en vervolgens door derzelver Opvolgers met bewilliging van de algemeene Kerke verworpen zynde, zoo als zonnenklaar betoogt word in de geschiedenis van de Kerke van Vrankryk, echter nimmer in eenigen Roomsch Cath. staat in kracht zyn geweest; dat die bevoegtheid inzonderheid sproot uit de uitdruklyke pretensie van 't mogen doen herleeven van de beschikking van de Bulle, doorgaans genaamt *in Cœna Domini*, dewelke zoo als bekend is, door alle de rechtzinnige Mogendheeden is afgekeurd, en inzonderheid door onze roemruchtige voorzaten Carel, zynen zoon Philips II., Carel II. en Carel III., onzen veel beminden Vader, tans gelukkig regeerenden Koning van Spanje en van de Indiën, dewelken niet alleen dezelve nooit op eenigerhande wyze wilden aanneemen, maar

die

die ook de uitwerkzelen van 't souvereine en œconomique gezag deeden gevoelen aan alle de geenen, die de stoutheid hadden, om daar van gebruik te willen maken.

Dat deeze is die zelve Bulle, dewelke Rome by haar nieuw Geschrift weeder ten toneele brengt, door zich aldus uit te drukken; *Prædecessorum nostrorum vestigiis & exempli insistentes . . . . . atque eorundem Constitutionibus, ac præsertim iis, quæ in* Cœna Domini *legi & promulgari solent firmiter inhærentes*; dat is; *Ons houdende aan 't voetspoor en 't voorbeeld onzer Voorzaten . . . . . . en vastlyk aankleevende aan derzelver constitutien, en wel inzonderheid aan de geenen, dewelke in de Bulle* in Cœna Domini *pleegen geleezen en geleeraart te worden*; en dat het is uit krachte van diezelve Bulle, dat men getracht heeft aan den Hertog van Parma alles te betwisten, 't geen tot de oeffening van de tydelyke magt toebehoort.

Hier door opgewekt zynde, en overweegende, dat de zaak van onzen welbeminden cousin, den Infant Hertog van Parma, voor alle Souvereinen gemeen zynde geworden, ons in byzonder betrof door de banden van bloedverwandschap, dewelke ons te samen verbinden, heeft de gedelegeerde van ons Koninglyk Rechtsgebied van zynen pligt geacht, vertogen aan onze koninglyke Kamer te doen, ten einde dezelve teegen 't bovengem. geschrift van Rome behoorlyke maatregelen name, en wel eeven dezelve, als in vorige tyden genomen zyn, op dat aan de Rechten der Souvereineteit geenerhande nadeel wierd toegebragt.

Hy heeft ook onze voorn. Kamer vermaant, dat dezelve ons alles in deezen zoude voorhouden, ten einde zulks langs bekwame weegen mogt tot kennisse gebragt worden van alle Prelaten, Kapittels, Vicarissen en Abten, en ten einde wy, offchoon zelfs wy overtuigt mogten geraken, dat het bovengem. Geschrift abusief ware, eevenwel mogten ordonneeren, *dat alle de geenen, die de stoutheid hadden, exemplaren daarvan by zich te houden, dezelve te debiteeren, of 't geen daarin voorgewend en staande gehouden word, voor te staan, geacht zouden worden, hunne tydelyke goederen en hun burgerrecht verbeurt te hebben, benevens hunne bevoegtheid tot eenige beneficie, en alle andere voordeelen, hoe genaamt, dewelken de hoedanigheid van inboorling des Koningryks aan iemand verleenen kan, zullende zy in allen opzigte van onze Koninglyke Genade uitgesloten weezen, en de straffen ondergaan, dewelken de misdaadigers van staat verdienen.*

Deeze eisch naauwkeurig onderzocht en ryplyk overwogen zynde in alle hare deelen door onze koninglyke Kamer van Sta. Clara, dewelke 't gem. Geschrift in haar volkomen inhoud voor zich had leggende, heeft dezelve geresolveert, niet alleen goed te keuren den eisch, door den voorn. gedelegeerden gedaan, maar ook toe te stemmen de onvermydlykheid, om dien eisch ter onzer hoogste kennisse te doen komen door middel van haar vertoog van den 27 Mai van

dezen

dezen jare, met byvoeging eenige andere aanmerkingen, gelyk onder anderen, *dat het Hof van Rome heeft willen verleevendigen het reeds in alle Roomsch Cath. Monarchien, Koningryken en Staten verwogene gebruyken aan de Bulle* in Cœna Domini, *een afschuwlyke, afgekeurde en verbodene Bulle, dewelke alleenlyk strekkende is ter vernitiging van de Souvereiniteit, ter vermenginge van de jurisdictien, en ter invoeringe van wanorder en van verwarring, waaruit onberstelbare schadens voor den staat voortspruiten zouden.*

Om deeze reedenen is 't, na dat wy alle deeze zaken hebben gezien, (dewelken wy veronderstellen, zeekerlyk den Paus onbekend te zyn geweest, die zonder twyfel als by verrassing is overmant geworden, om dezelven te wettigen,) dat wy gemeent hebben, niet te konnen nalaten, het tegenwoordig edict uit te vaardigen, waarby wy, betuigende de Godsdienstigste en kinderlykste hoogachting te hebben voor de Roomsch-Kath. Kerke en voor den eersten Bisschop, die 't middelpunt en de band van dezelve is, ordonneeren, willen en gebieden ter handhavinge van de souvereine Magt, die wy van God alleen ontfangen hebben, en ons gedragende volgens 't advis van onze koninglyke Kamer van Sta. Clara;

„ DAt elk en een iegelyk, wie en van welken staat, rang en toe„ stand hy moge wezen, die in deeze Stad eenige exemplaren „ van 't gem. Geschrift van Rome, of van de Bulle *in Cœna Domini* „ bezitten mogt, dezelven zonder nalaten en binnen den tyd van vier „ dagen zal hebben over te leeveren aan den gedelegeerden van ons „ koninglyk Rechtsgebied, en dat ze in de Provintien insgelyks moe„ ten worden ter hand gesteld aan de Presidenten of aan de Gouver„ neurs der plaatzen, dewelke gelast zullen weezen, die stukken aan „ gem. gedelegeerde te doen ter hand komen; verbiedende teffens aan „ alle Boekdrukkers en Boekverkoopers, te drukken, in hun huis te „ houden of te debiteeren zoo wel 't voorn. Geschrift, als de gem. „ Bulle *in Cœna Domini*, op pœne, dat de contraventeurs als misda„ digers van staat gehandelt, en door de junta van staat en door die„ der abuisen als zoodanige gestraft zullen worden; en willende wy, „ dat het tegenwoordig edict gedrukt, afgekondigt en aangeplakt „ werde, enz. *Gegeeven te* Napels *den* 4 *Juni* 1768.

(*Was getekend*) FERDINAND.

Wanneer men bericht ontfing dat 's Konings Troepen zich van *Benevento* en *Ponte-Corvo* meester gemaakt hadden, dagt men in den eersten opslag, dat deeze bezitneeming niet langer zou duuren, dan tot dat het daar toe aanleiding gegeven hebbende verschil in het vriendelyke vereffend was; maar zyne Majesteit heeft besloten de laatstgemelde Stad aan de Domeinen van desselfs Kroon te hechten, en aan de Inwooners van die Plaats doen afzenden het volgende EDICT.

EDICT.

Verpligt om onophoudelyk het Geluk van 't Volk, over het welke de Goddelyke Voorzienigheid de zorg aan onze Regeering heeft toévertrouwd, te vermeerderen, hebben Wy na een ernstig en ryp Onderzoek bevonden, dat van den tyd af dat de Monarchie *der beide Sicilien* haare Grondvesten gekreegen heeft, de Stad *Ponte Corvo* altoos een gedeelte van dit Ryk heeft uitgemaakt, zonder dat ten tyde van Onze Doorlugtigste Voorzaaten, zoo uit het Bloed der *Normannen* als uit dat van *Arragon*, ooit eenige Verbreeking daar in geweest is; en dat alleénlyk in de laatste tyden het *Hof van Rome* zig van die Stad, zonder eenige wettelyke Titel, heeft meester gemaakt.

Deze Redenen en verscheidene andere even billyke Beweegoorzaken hebben ons doen oordeelen betaamlyk te zyn, dat de voorn. Stad *Ponte Corvo* en de daar onder hoorige Landstreeken wederom met onze Domeinen vereenigd worden.

Nadien Wy dan niet twyffelen, of Gylieden zult u beyveren om in Ons Uwen Waaragtigen en Wettigen Meester te erkennen, hebben Wy *Don Tobias Longi*, Kapitein van onze Koninglyke Leger-Magt gedeputeerd, om Uwe Stad in bezit te neemen, en den Eed van Getrouwheid, dien Wy U beveelen in deszelfs handen af te leggen, van U te ontfangen.

Van Onzen kant belooven Wy op ons Koninglyk Woord Uliedeu als braave en getrouwe Onderdaanen te zullen handelen: En vermits het Ons eerste en voornaamste Doelwit is om, door de hereeniging van Uwe Stad en haare Onderhoorigheden aan Onze Domeinen, voor het Welzyn en Voordeel der Onderdaanen, door de Goddelyke Voorzienigheid aan Ons toevertrouwd, te waaken, verbinden Wy Ons niet alleen door dit tegenwoordig Edict op Ons Koninglyk Woord, om U in alle de Regten en Privilegien, waar van Gyl. tot nu toe het genot hebt gehad, te handhaaven; maar ook, met inzigt om de Heerschappy van Uwen Waaragtigen en Wettigen Souverain, Heer en Meester aan U meer aangenaam en geliefd te maken, belooven Wy nieuwe Gunsten aan Ulieden te verleenen, volgens het geen onze Liefde jegens U, en Uwe Gehooraaamheid en Trouw omtrent Ons, als raadzaam en betaamlyk zullen inboezemen &c.

Livorno. De berichten, die men hier van tyd tot tyd van 't Eiland *Corsica* ontfangen heeft, vervatten 't verhaal van verscheide rencontres tusschen de Franschen en die Eilanders voorgevallen, maar aan welker echtheid veelen alhier nochtans twyfelen, en van gevoelen zyn, dat het aldaar tot geene vyandlykheden zal komen, alzo de Corsen eenig en alleen van geen vergelyk met de

de Genueezen hooren, noch ook nooit onder derzelver gehoorzaamheid willen gebragt weezen. Men meend dat zy niet afkeerig zullen zyn, onder het bestier van Vrankryk, te bukken, vermits alle hunne Verklaringen alleen tegen de Genueezen gericht schynen. Ondertusschen heeft de Generaal *Paoli* by de tegenwoordige zeer critique gesteldheid op dat Eiland den Eed vernieuwd, welke zyne Aanhangers in 't Jaar 1764, toen de Franschen den Genueezen tegen de Corsen bystonden, gedaan hebben. Deeze Eed luid van woord tot woord.

Wy zweeren en roepen God tot getuige aan, dat wy allen liever sterven willen, dan ons met de Republyk Genua in een Tractaat in te laten, of onder haar Juk te rug te keeren. By aldien de Mogendheden van Europa en in 't byzonder Vrankryk, haar medelyden van een ongelukkig Volk aftrekken, haaren Arm tegen ons wapenen, en onzen Ondergang trachten te bevorderen, zo willen wy Geweld met Geweld verdryven; wy willen als wanhoopende lieden vechten, dewelke geresolveert zyn, of te overwinnen; of te sterven, tot dat onze Sterkten volkomen ontzenuwd zyn, en onze Wapens ons geheel uit de handen vallen; alsdan, wanneer wy geene krachten meer hebben dezelve op te heffen, zo zal onze vertwyffeling ons ten laatsten helpen, om het beroemde Voorbeeld der Saguntynen *te volgen, liever vrywillig in het Vuur te loopen, dan ons zelfs en onze Nakomelingen aan het ondraaglyk Juk en Tirannny der Genueezen te onderwerpen.*

Wyders heeft voorsz. Generaal eene zo deftige als welspreekende Redenvoering aan de Corsische Natie gehouden, als 'er een in *Tacitus* of *Livius* gevonden werd, om de jonge Manschap tot verdediging hunnes Vaderland, en der Vryheid aan te moedigen, luidende aldus:

DAPPERE JEUGD!

Alle de Natien, welke, gelyk de onze, over haare Vryheid yverden, ontmoeteden afwisselingen, die dezelve onsterflyk gemaakt hebben. Men heeft gezien, dat niet zo moedige en mindergeduchte Natien als wy door bestendige manmoedigheid en volharding den haat en overmaatige begeerten haarer Vyanden vermoeit hebben. By aldien 'er verder niets vereischt wierd om de Vryheid te behouden, dan dezelve alleenlyk te wenschen, zo waare zeekerlyk de geheele Wereld vry. Maar dit kostbaare Kleinood kan alleenlyk door deugd en dapperheid, die allen wederstand overtreft, verkreegen worden.

De ſtand en voorrechten van een vry Volk zyn al te groot, dan dat men dezelve recht zou kunnen affchilderen, en deswegens zyn dezelve het Voorwerp der verwondering en begeerte der grootſte Mannen. Zie daar, gy onverſchrokken Jongmannen, het hoogſtgevaarlykſte tydpunt. By aldien wy niet het ons drygende gevaar te boven komen, zo is het met onzen Naam en Vryheid gedaan. Te vergeefs hadden wy ons tot nu toe onzes heldenmoeds getrooſt. Onnuttelyk hadden onze Voorouders en onze Aanvoerders zo veele verdrietige bemoeijingen uitgeſtaan, en zo veel dapper bloed vergooten. Neen, beroemde Geeſten onzer edelmoedige Verdeedigers, gy, die het leven opgeoffert hebt, om ons de Vryheid te verwerven en te behouden, vreeſt niet, dat uwe navolgers uw dwingen ſchaamrood te worden, dezelve zyn vaſt gereſolveert in uwe roemwaardige Voetſtappen te treeden, en liever te ſterven dan als Slaaven te leeven. Men doet ons vreezen dat wy tegen Krygsheiren uit Vrankryk zullen te vechten hebben, dit kunnen wy ons niet verbeelden. Wy kunnen nooit gelooven, dat de Aller-Chriſtlykſte Koning, na dat hy een Mediateur van onzen ſtryd met de Genueezen is geweeſt, nu onze Vyand zou geworden zyn, en dat hy zo zeer op de zyde van de Republyk Genua treede, om een vry en edelmoedig Volk te willen onderbrengen. Maar zou het echter zyn, gelyk het ſchynt, dat de grootſte Monarch van de Waereld zig toeruſt, om het kleinſte Volk en het zwakſte van getal te beoorlogen, zo hebben wy oorzaak ſtoutmoedig daarop te zyn. Ondertuſſchen leven wy in de onveranderlyke Reſolutie om vry en met roem te leeven en te ſterven. Lafhartig, Vertzaagde en Kleinmoedige Zielen, by aldien eenige van zulke onder ons zyn, betreft deeze reeden gantſch niet, maar aan uw, moedvolle Jongelingen, is dezelve gericht. Zie alhier de geleegenheid om u een zo ſchoonen naam waardig te maaken. Men zegt dat een vreemd Volk aan onze Oevers komt, om wegens het voordeel van de Republyk Genua zyn leeven te wagen. Zouden wy dan niet ook het onze wagen en opofferen, die wy voor ons eigen beſt, voor onze nakomelingen te ſtryden, en den roem onzer Voorzaaten te handhaven hebben. Yder is overtuigt, dappere Jongelingen, dat gy onbekwaam zyt het verlies van uwe Vryheid te overleeven. Toont dan, dat uwe moed de algemeene verwachting nog overtreffe, en wyſt uwe Vyanden, dat het niet zo ligt zy een vry Volk te overwinnen. Leeft lang gelukkig voor uw Vaderland en voor uw zelfs.

INGERMERLAND. Petersburg. Haare Keizerlyke Majeſteit beſlooten hebbende, een Gezelſchap van geleerde en ervarene Mannen naar de zuidlyke Provincien van Rusland en Siberie te zenden, tot onderzoek van den Landbouw, de Manufaktuuren en Fabrieken, de Bergwerken en andere Zaaken, die voor het Ryk en de Weetenſchappen nuttig zyn; heeft de Akademie der

Wee-

Weetenschappen alhier daartoe bestemd de Professoren *Gmelin* en *Pallas*; de Doctoren *Lepechin*, *Guldenstadt* en *Falck*. De drie eerstgenoemde hebben reeds de eere gehad, den 13 Juny van de Keizerin en de Grootvorst Afscheid te neemen. Dr. *Lepechin* is ook den 19 dito al op reis gegaan, en staat in 't kort door de overige Heeren gevolgd te worden. De gemelde Heer en de Heeren *Pallas* en *Falck* zullen de Landen aan de Wolga, het Gouvernement Orenburg, het Uralische Gebergte, de Rechtsgebieden van Katharinenburg en Kasan; en de Heeren *Gmelin* en *Guldenstadt* alle de Landschappen aan den Don, Donez en tot aan den Dnieper, en van Astrakan tot de Grenzen van Persie gelegen, bereizen. Behalve de aanzienlyke Voordeelen, door haare Majesteit aan deze Reizigers toegestaan, zyn zy ook met het noodig Reisgereedschap, en met een genoegzaam getal Leerlingen, Teekenaars, Bedienden, Jagers en Soldaten tot dekking voorzien.

De Akademie heeft nu ook de bekwaamste Plaatsen van het Russische Ryk, om den Doorgang van Venus voorby de Zon in het aanstaande Jaar waar te neemen, bestemd; ingevolge van dien zal deeze Waarneeming geschieden, in het Noorden, te *Kola*, door den Professor *Rumowski*; te *Ponoi*, door den Heer *Mallet*; te *Koweda*, door den Heer *Piktet*, beide uit Geneve herwaards beroepen: In het Oosten, te *Jakutsk*, door den Kapitein *Islenjew*: In het Zuiden, te *Astrakan*, door den Professor *Lowitz*, en te *Orenburg*, door den Heer *Kraft* en den Luitenant *Euler*. Ten behoeve deezer Waarneeming heeft haare Majesteit eene Som van 11000 tot aankoop van de noodige Instrumenten, en nog eene andere Som van 10000 Roebels, tot de overige Uitrusting van deeze Astronomische zo wel, als Natuurkundige Togten ingewilligd. Alle de gemelde Persoonen zullen, geduurende hunne Reize, eene dubbele Jaarwedde genieten. De Geleerde Wereld heeft van deeze groote Onderneeming veel voordeel te verwachten.

ZWITZERLAND. Schafhausen. De Baron *van Derschau*, Minister Plenipotentiaris des Konings van Pruissen, heeft aan de Hoofden der Burgery van *Neufchatel* en *Valengin* een Antwoord van zyne Pruissische Majesteit ter hand gesteld: Het zelve is by wyze van een Rescript op eene Memorie dewelke door de voor-

noemde Burgery, aan het Zwitserſche Eedgenootſchap is geadreſſeerd geweeſt, kort nadat de Heer *Gaudot*, Advocaat Generaal des Konings van Pruiſſen, te Neufchatel door het misnoegde volk om het leven gebragt is. (*zie May laatſtleden IIde. Stuk. bladz.* 186.)

FREDRIK, door Gods genade Koning van *Pruiſſen*, Markgraaf van *Brandenburg*, Aarts-Kamerheer en Vorſt, Keurvorſt van het *H. Roomſche Ryk*, Souverain Hertog van *Silezien*, Souverain Prins van *Orange*, van *Neufchatel* en *Valengin*, zoo als ook van het Graafſchap *Glatz* &c. &c. &c.

LIEVE *en* GETROUWE.

Wy hebben op zyn tyd den Brief ontfangen, die aan Ons geadresſeerd is geweeſt op den naam der Corpſen en Gemeentens van ons Vorſtendom *Neufchatel* en *Valengin*, in dato 23 November 1767, met de *zeſtien Artikelen* der *Vertoogen*, dewelken den 11 van die Maand gedateerd waren: Zoo Wy niet aanſtonds daar op geantwoord hebben is zulks geſchied om te herhinderen, dat het Volk geen gelegenheid krygen zouw om de Maat van deſſelfs ongeregeld Gedrag ten aanzien van Ons nog verder te buiten te gaan, en de vermetele Aanſlagen, die zy ſtoutmoediglyk jegen onze Souveraine Autoriteit hebben durven onderneemen, nog grooter te maaken: Teffens vleiden Wy ons dat de dikwils herhaalde kragtige Aanmoediging of ten minſten de geregtelyke Uitſpraaken van de Republiek *Bern* (dewelke by de Stad *Neufchatel* ten allen tyde als haar natuurlyke Vriend, en als haare gunſtigſte Regter is aangemerkt) het Volk van *Neufchatel* &c. tot hunne pligt zouden doen wederkeeren.

Maar vermits het Gevolg ons heeft doen zien, dat de Scheurziekenden de party gekoozen hebben om verders in geenerhande maniere na de Stem van de Rede, van de Geregtigheid, nogte van de Zagtzinnigheid te willen luiſteren zoo willen wy ook van onzen kant niet langer uitſtellen om te doen zien, hoe Wy de bovengem. *Vertoogen* beſchouwen.

Wy hebben dan niet als met de hoogſte en regtvaardigſte Verontwaardiging kunnen aanzien dat Onderdanen (welke de Moeilykheeden begonnen hebben, die zy door daaden van openbaare Rebellie en Revolte Ons hebben durven aandoen) zig zelfs in zoo verre verzaakt hebben, dat zy hunnen bovengem. Brief opvullen met betuigingen van Trouw, Eerbied, en Onderwerping; ja dat zy zelfs geen zwaarigheid maaken om zig op de Bewyzen van hunnen Iever te beroepen, daar zy verſcheide Jaaren lang niet opgehouden hebben om aan Ons Bewyzen te geeven van hunnen oproer-zieken en muitzugtigen Geeſt! Eene Vermetelheid in der dand, die alleen alle onze Gevoeligheid verdiend.

Deze Roekeloosheid word ten hoogſten top gebragt, doordien zy lie-

lieden van den eenen kant zig niet ontzien om ons Verzekeringen van Trouw te geeven, nadat zy gantsch Europa hebben opgevuld met Geschriften, waar door onze Roem op het smaadelykste gehoond word, terwyl zy Ons daarin voorstellen als een Souverain, dewelken hunne Privilegien aan hen ontrukken, en een willekeurig Staats-bestier opregten wil, onaangezien de herhaalde Condemnatien, die zy te *Bern* ondergaan hebben, de beslissendste Bewyzen uitleeveren, niet alleen van de Onregtvaardigheid, waar mede hunne Pretensien en Handelwyzen gepaard gaan, maar ook van den onrustigen Wargeest, daar zy mede bezield zyn. Van den anderen kant brengen zy hunne Roekeloosheid ten allerhoogste, door dien de betuigingen van hunne Trouw verzeld worden met een zinneloozen Eisch van eene nieuwe *Capitulatie*, dewelke, terwyl zy aan de *Generaale Artikelen* eene Uitstrektheid en een Zin geven zouw, waar aan de eerste Contractanten nimmermeer gedagt hebben, enkel en alleen strekt om alle onze Autoriteit in dat Land te vernietigen en over hoop te werpen, als mede om Ons te doen afzien van onwederspreekelyke Regten, die uit hoofde der Qualiteit van Souverain Ons toekomen.

Wy beveelen U dan om van onzent wegen aan hen te verklaren, dat Wy, volstrektelyk gebelgd over hun Gedrag, en voornaamentlyk over den roekeloozen Eisch, dien zy aan ons gedaan hebben, om gewaande Bezwaarnissen, dewelke nooit in weezen zyn geweest, te verhelpen, deze Handelwyze in geenen deele kunnen aanmerken als eene Onderwerping maar veel eer als een nieuwe Hoon, die zy Ons hebben willen aandoen; en dat Wy voor het toekomende niet anders doen konnen, als hen aan hun eigen Noodlot en aan de billyke en natuurlyke Gevolgen van hunne Muitery over te laaten: En dat, zoo Wy ons niet bedienen van de Middelen, welke de Geregtigheid van onze Zaak Ons inboezemd, zulks alleenlyk geschied om dat Wy gelegenheid hebben gehad van aan te merken, dat onze Lydzaamheid nergens anders toe gestrekt heeft als om die Vryheeden te doen ontaarden, waar van zy het genot hebben in eene toomelooze Ongeregeldheid, dewelke hen tot een onvermydelyken Ondergang zouw kunnen brengen.

Voorts beveelen Wy U dat gy zult publiceeren, dat Wy, wel onderregt zynde van de vredelievende Inzigten en van de Aankleeving van een groot gedeelte der Inwoonderen in dit Land, zoo wel Geestelyken als Wereldlyken, aan onze Heerschappy, het voorneemen hebben om aan deze te doen gevoelen de Uitwerking van onze Koninglyke Goedgunstigheid en van onze Bescherming, door aan hen Vergoeding te doen bezorgen voor het nadeel en de Buitenspoorigheden die hun, ter oorzaake van hunnen leven voor Onzen Dienst, zyn aangedaan, en dat Wy in het vervolg de kragtdaadigste Middelen zullen aanwenden om de Vermetelheid te beteugelen

len, en de Getrouwheid te beloonen.

Ten oirkonde van 't welk Wy dezen eigenhandig onderteekend hebben. FREDERIK.

DUITSCHLAND. Berlyn. Onzen Monarch verdiend met recht den naam van *Fredrik den Groten*, zo door zyne roemruchtige Krygsbedryven als door zyne milddadigheid en landsvaderlyke goedertierenheid omtrent zyne Onderdanen. *Silesie* strekt daar van te bewys; *Breslau* zal dit getuigen, hebbende zyne Majesteit een *Genaden-fonds* gelieven op te rechten, tot herstel van zodanige Familien van den Adelstand in Silesien, die door den Oorlog of andere tegenheden in verval geraakt zyn. Een gedelte van den Adel te *Breslau* vergaderd, ontfing uit dat fonds, het Koninglyk geschenk 't welk zo aanmerkelyk was, dat enkele familiën, 10000, 20000 tot 30000 Ryksdaalders voor hun aandeel kregen. Acht dagen van te vooren is te *Glogau* een diergelyke uitdeeling gedaan, en kort na de vrede heeft zyne Majesteit aan den Boerenstand in Silesien de afgegane paarden vereerd, vervolgens in het gantsche land de aanzienlykste Magazynen laten uitdeelen; en nu laatstlyk by de revue zyner Troepen by *Bielefeld*, vernemende dat die Stad en *Herford*, wegens de brandschattingen van den laatsten Oorlog noch met schulden belast waren, heeft zyne Majesteit uit eigene beweeging aan de Stad *Bielefeld* 30000 en de Stad *Herford* 10000 Ryxdaalders geschonken; ook deeze twee sommen door desselfs Bank alhier reeds doen betaalen. Wyders heeft zyne Koninglyke Majesteit het Vorstendom *Minden* en het Graafschap *Ravensbergen* aan het op te brengen Cavallery- of Ruitery-Geld jaarlyks een aanzienlyke somme kwytgescholden, en aan dezelve een grote verlichting van dien last toegestaan.

Ongetwyffelt is gantsch Europa begerig het uiteinde te vernemen van 't Proces, te *Neufchatel* tegens de Moordenaren van den Heer *Gaudot*, Advocaat-Generaal des Konings gevoerd. Thans kan men die begeerte van 't Publiek voldoen; doch 't zelve moet als iets verwonderlyks voorkomen, dat by een zo gruwelyke euveldaad, waar aan zo vele personen handdadig geweest zyn, die in 't gezicht van de Magistraat en ten aanschouw en met behulp van een gantsch Volk na een Oproer van 30 uren durens geperpetreerd is, geen een der Schuldigen gevat heeft konnen worden: ook

ook moet aan het Publiek allerzonderlingst voorkomen, dat een zo eclatante en kostbaar aangevangen Procedure (welke inderdaad in zich zelve niet dan een schyn-geding geweest is) enkel tot hier toe op ydele Beschuldigingen van Inobedientie en geinventeerde straffen van Contumatie is uitgelopen, zonder dat men zo verre heeft konnen komen van aan enen enigen Medeplichtigen het op een grauwzame en lafhartige wyze vergoten Bloed van den vermoorden te wreeken en een Exempel tegens een zo enorme gruweldaad te statueeren. Zie hier een Extract der Sententie, den 14den passato door 't Gericht te Neufchatel, bestaande uit de Leden van den kleinen Raad, tegens de beschuldigde absente Moordenaren van wylen den Heer Gaudot geveld en uitgesproken.

Fredric Jaccot, Inwoonder te Neufchatel en Horologiemaker, gecondemneerd om met den koorde gestraft te worden, dat de dood navolge.

Elie Favarger, Burger en Blikslager te Neufchatel, ten eeuwigen dage uit den Lande gebannen.

Frederic Favarger, Burger en Kleêrmaker te Neufchatel, (Broeder van Elie voornt.) voor 10 jaren gebannen.

Jacques Jeanrenaud, Inwoonder te Neufchatel en Wyngaardenier, te worden gerabraakt.

Charles Chand, Burger van een deftige Familie te Neufchatel, voor 10 jaren gebannen.

Guillaume de Pierre, Burger en Drayer te Neufchatel, voor 25 jaren gebannen.

François Dandi, een Franschman van geboorte, Inwoonder en Slotemaker, te worden opgehangen.

Joseph Guary, een Franschman van geboorte, Inwoonder en Metselaar, te worden opgehangen.

Hennoud, Burger en Messemaker, te Neufchatel, voor 25 jaren gebannen.

Nicolaas Schouppach, Inwoonder en Plaasterwerker, te worden opgehangen

Henri Puri, Burger van Neufchatel, Med. Doctor en Lid van de Commissie der Magistraat, voor 10 jaren gebannen.

Pierre Philippin, Burger van Neufchatel en Vleeshouwer, gebannen voor 10 jaren; en daar en boven alle in de kosten en Misen der Justitie gecondemneerd.

Den

Den tweden dag daaraanvolgende wierd dat Vonnis in opzicht tot de ter dood verwezenen *in effigie* geëxecuteerd. Lieden van vernuft, onderricht van de zwaarwigtigheid der circumstantien, welke ieder der Veroordeelden meer of min ten lasten liggen, zyn zeer ontsticht, over het notoir onderscheid, 't geen in dit Vonnis tusschen de Burgers van Neufchatel en de Vreemden, welken men doodstraffen opgelegt heeft, gemaakt is; waarvan men klarer zal konnen oordeelen, wanneer de gantsche Procedure met den druk gemeen gemaakt zal zyn.

GROOT-BRITTANNIE. Londen. Den 11 Augustus (1768) omtrent de middag arriveerde de Koning van Denemarken, onder den naam van Prins van Travendaal, te *Douvres* en 's avonds tusschen 6 en 7 uuren te St. James. Den 12 had die Vorst de eerste entrevue met den Koning en de Koningin in 't Paleis van de laatstgemelde. Na dar het Ceremonieel gereguleerd was, begaf zyne Deensche Majesteit zig derwaards, verzeld met de voornaamste Heeren van zyn Gevolg, en werd met grote Tekenen van Eere en Achting ontfangen. Van daar vervoegde zig zyne Majesteit by de Prinsesse van Wales in haar Hôtel te *Carlton*, alwaar hy insgelyks op eene wyze, zyn Doorluchtigen Rangs waardig, ge; recipieerd wierd. Vervolgens ging zyne Majesteit de Tuinen en het Amphitheater van *Ranelagh* bezichtigen. Aldaar vertoefde hy eenigen tyd, en bleef het overige van den avond met de twee Prinsen van Saxen-Gotha by den Ridder Robinson, alwaar Bal was, en Ververschingen gepresenteerd werden. Den 13den, ontving die Vorst de Welkomstgroet van den Adel en aanzienlykste Lieden te St. James. Dienzelfden dag begaf hy zig by de Prinses Amelia, en vervolgens naar Richmond. Den 14den, leide die Monarch weder een Bezoek by de Prinsesse van Wales af, en ging daar na een Wandeling in 't Park van St. James doen, alwaar het Volk 't genoegen had van zyne Majesteit te aanschouwen. Den 15den gaf de Hertog van Glowcester een prachtig Festyn aan zyne Deensche Majesteit, in 't Paleis van Hamptoncourt. Den 16 was 'er Italiaansche Opera, en onze allervermaardste Acteurs maaken zig gereed, om, van tyd tot tyd, aan dien Vorst eenige der beste Engelsche Stukken, zoo Treur- als Blyspeelen, te vertoonen. De Hertog van Grafton, eerste Minister; de Graaf van Hertford, Groot-Kamerling, en verscheiden

fcheiden anderen Heeren van den eersten Rang, laaten groote Toebereidseien maaken, om kostbaare Festynen aan zyne Majesteit, geduurende deszelfs verblyf alhier te geeven: 't welk men zegt, dat niet langer dan tot den 10den September zal wezen. Hier word alle Oogenblikken Prins Hendrik, Broeder des Konings van Pruissen, uit den Haag te gemoet gezien.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Hunne Koninglyke en Doorluchtige Hoogheden, de Prins *Hendrik van Pruissen*; de Prins Erfstadhouder en hoogstdesselfs Gemalin genieten een gewenschte welstand, ook gaat haare Doorluchtige Hoogheid Mevrouwe de Princes van Weilburg gelukkig in haar zwangerheid voort.

Alles wat mogelyk is werd by het Stadhouderlyke Hof aangewend, om den roemruchtigen Vorst van Pruissen het verblyf alhier aangenaam te maken. Men ziet dagelyks, Bals, Soupeets, Plaiziertogtjes naar Scheveling, langs 't strand en door 't Westland enz. en men verwagt dat zyne Koninglyke Hoogheid een keer naar *Amsterdam* en verscheide andere plaatzen deezer Provincie staat te doen, waarna die Prins, zo men wil, naar Engeland zal oversteeken.

Vervolg van het DAGVERHAAL *der Reize van zyne Doorl. Hoogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogstdesselfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruissen enz.* Ziet onze voorgaande bladz 42.

Des avonds wierd de tooren, die een cierlyke kroon vertoonde, en de *frontispice* of uitstekende Voorgevel van het Stadhuis, van boven tot onder geillumineerd, bestaande de kleine koepel van den tooren, in acht boogen zynde ieder voorzien, met 2 groote groene lantaarnen, te zamen het getal van 16 uitmakende, brandende in sommige 3 en in anderen 4 kaarssen, en dus in 't geheel 56 lichten.

Op het dak boven de groote koepel, waren vier roode lantaarnen boven elkanderen; en in de rondte 8 zynde 32 stuks ieder met 3 lampen makende 96 lichten. Rondom den rand, aan het boven einde van gemelde koepel, was eene agtkante leuning gesteld, aan welke twee hoog lantaarnen waren geplaatst, correspondeerende de lantaarnen, op de hoeken van 't achtkant met die, welke op het dak van den koepel waren geschikt, zynde roode lantaarnen, en bedragende 56 stuks mede met 3 lampen ieder, en dus 168 lichten. De grote Koepel by 't klokkenspel mede uit 8 bogen bestaande, aan ieder boog 17 roode lantaarnen, bedragende 136 stuks, ieder met 3 lampen en dus 408 lichten.

Wyders waren de openingen of bogen, pieramidaalsche wyze verlicht

licht, ſtaande in ieder derzelver 10 grote groene lantaarnen makende 80 ſtuks, zo met 3 a 4 kaarſſen, bedragende derzelver aantal 280 lichten. De Lyſt onder gemelde bogen, was voorzien van 48 lantaarnen, ieder van 3 lampen, in 't geheel 144 lichten.

Onder de voorsz. Lyſt zag men piedeſtaalſche wyze, het getal van 32 lantaarnen ieder met 3 lampen en dus 96 lichten. Onder deeze was weder een lyſt mede met 48 lantaarnen ieder van 3 lampen en dus 144 lichten.

Voorts was het vierkant onder den tooren, boven het dak, met 80 roode lantaarnen omhangen, brandende in ieder 3 lampen, en makende dus een getal van 240 lichten uit; alle welke lantaarnen een getal van 528, en 1632 lichten uitmaakten.

De *Frontiſpice* of uitſteekende Voorgeevel, had rondom de zeven bogen of ingangen, fraaye bogen, en boven de ingangen van dit prachtig gebouw was eene lyſt van drie voeten hoog, waar op acht colommen met haare afgeſcheide Voetſtukken en Capiteelen, tusſchen dezelve negen lange raamen, welke alle met hunne lyſt even gelyk de colommen geillumineerd waren. De voornoemde colommen wierden gedekt door eene lyſt van drie voeten hoog; daar boven weder eene diergelyke lyſt, dienende tot een voetſtuk van de derde *etage* of verdieping, en ook beſtaande in acht colommen, even gelyk de eerſtgemelde, met veertien zo groote als kleine raamen tuſſchen dezelve in en afgeſcheiden door zeven feſtonnen, die ook gedekt wierden door eene generaal doorlopende lyſt van drie voeten hoog, waar boven zich weder een lyſt vertoonde die in één driehoek uitliep, en de *frontiſpice* van de voorgevel uitmaakte, welker middelen voor het uitgehouwen beeldwerk pronkte, met een luiſterryke Zon, wier ſtralen met lampions verlicht waren, en een luiſterryke vertoning uitleverden; zo wel als de geheele uitſtekende Voorgevel van dit wonder Gebouw 't geen op deze wyze met meer dan 6000 lampen verlicht was.

De meergemelde Heer *Rauws*, Directeur Generaal der Stads Werken en Gebouwen, die over dit Stuk zo wel als over alle de andere omſtandigheden van de Vreugdebedryven, voor zo verre het zyn departement betrof, het beſtier en bewind gehad heeft, moet alleen lof nagegeven worden.

Voorts was ook het Prinſen-Hof aan beide zyden geillumineerd; op de O. Z. Achterburgwal met elf bogen, waar van de boog voor den ingang van dat Gebouw, met een uitſtek boven aan de boog en aan de zyde onder de boog, zeer fraai verlicht was; boven op alle de andere bogen had men ſterren en andere vercieringen van lampions gemaakt, 't welk een fraai gezicht uitleverde. Op de Fluweele Burgwal, voor het gemelde Gebouw, waren tien bogen of poorten geſteld, mede allen den een van den anderen onderſcheiden, tot al

het

het welk eenige duizenden lampions gebruikt wierden, 't geen ongemeen fraai was aan te zien.

Het Generale Post-Comptoir was mede zeer fraai geillumineerd met vyf bogen, boven met allerlei lyst-en- lof-werk, waar in lampions gesteld waren, die dezelve fraai verlichten.

Vervolgens muntede ter deezer gelegenheid onder anderen de volgende in hunne illuminatien uit, als de Heeren *Geelvinck* op de Heeregragt by de Vyzel-en Spiegelstraten; niet minder was het huis van den Heer *Braamkamp*, die van den Heer *Straalman*, van de Heeren *Guaita*, op de Keizersgragt over de Westermarkt, van de Heeren *de Smedt*, achter de Doelestraat over het Water van den binnen-Amstel, alwaar men ook zag het Jacht van den Heer Pilotagie-Meester *Hop*, 't welk met allerlei koleuren, een Schip met volle zeilen vertoonden, waarvan de lichten in een daar toe gemaakt net hingen. 't Zogenaamde *Trippenhuis* op de Colveniers of Trippenburgwal, en het Oost-Indisch Compagnies logement van de vier kamers in de Doelestraat, waar in het Gevolg hunner Hoogheden verblyf had, muntten mede uit. Die van de Heeren *Herfst* en *Colinius*, welke achter over het Spui uitkomen, waaren mede heerlyk verlicht en vertoonde een luisterryk gezicht. Op de Prince gragt by de Leidze straat was een geheele hout-zaag-moolen gesteld, rondom met lampions verlicht; als mede de wieken, welke door middel van een spil binnens muurs gaande gedraaid werd, voor 't overige waren alle de gebouwen en huizen der vermaarde Stad Amsterdam op 't luisterrykste geillumineerd, en onder dezelve een zeer groot aantal welke by uitneemendheid fraai waren, als die van de Heeren *Hope*, *Calkoen*, *Hogguer*, *Cliquet*, *Pauw*, *Noppen*, *van Beek*, en ontelbaar veele andere, welke op te tellen by na eene onmooglyke zaak is.

Hunne Hoogheden inmiddels de verdere vermaken op het Stadhuis bygewoond hebbende, begaven zich des avonds ten tien uuren in hunne Koetzen, met een aanzienlyk gevolg, om de illuminatie te bezichtigen; voor uit reed zyne Doorl. de Heer Hertog van *Brunswyk* en twee Heeren Commissarissen Condicteurs uit de Vroedschap, de weg werd genomen van het Stadhuis over den Dam, den Vygendam door de Nes over de grimmenisse Sluis, langs de Oude Turfmarkt en door de Doelestraat tot op het 's Gravelandse Veer. Hunne Hoogheden en Gevolg traden aldaar in drie Jachten, welke ten dien einde aldaar gereed lagen; daar mede varende de Vorstlyke Personen en by hebbend Gezelschap, achter de Doelestraat om, na de Heeren gragt, en dezelve langs tot aan de Brouwersgragt, van daar door de Keizersgragt tot aan den Binnen-Amstel, alwaar hunne Hoogheden weder voet aan land zetten en in de rytuigen over gingen, met welke zy over de Blaauwebrug langs de Heerengragt door de Vyzelstraat, en Kalverstraat naar den Dam, en aldaar een tour maakten, om de illuminatie van het Stadhuis te bezichtigen, in 't welk

zy vervolgens verkozen alleen te soupeeren, waarna hunne Hoogheden zich ter rust begaven.

Terwyl het hooge Paar en derzelver aanzienlyke Gezelschap alle deeze Vreugdebedryven met de volmaakste vergenoeging bywoonde, was binnen Amsterdam de nacht als in den dag herschapen; duizenden van menschen wandelden langs de straten en grachten, en alhoewel mogelyk nooit diergelyk aantal van Nieuwsgierigen zo Inwoners als Vreemdelingen binnen Amstels vesten gezien zyn, is niet te min alles door de wyze voorzorge zonder ongelukken afgeloopen.

Dingsdag den 31 May 's morgens ten half negen uuren reed de Heer Prins Erfstadhouder met een Koets met zes paarden bespannen naar 't *Princen Hof*, om aldaar ter Admiraliteit zitting te neemen; over den Vygendam door de Warmoesstraat en voor by de Oude Kerk langs de Fluweele Burgwal. Van het *Princen-Hof* te rug gekeerd zynde was het omtrent elf uuren, toen die Vorst met haare Koninglyke Hoogheid, verzeld van den Heer Hertog *van Brunswyk*, verscheide Heeren der Regeering, de Ed. Achtb. Heeren Representanten by de Oost-en West-Indischen Compagnien, en hoogstderzelver Gevolg, door de *Moses en Aaron Straat*, langs de ongemaakte tooren, door de Mol-en Tooren stegen, langs de Cingel tot aan de nieuwe Haerlemmer Sluis reden, en aldaar de zogenaamde Mosselstyger aftraden om een toer op 't Y te doen. De Vorstlyke Perzonen traden aldaar in 't Groote Admiraliteits Jagt en wierden by het afzeilen begroet met 21 schoten uit het Kanon der Stad en vervolgens door alle de op de Rheede liggende Schepen en Jagten. Dewyl de wind tegen en daarby zeer stil was, wierd 't Admiraliteits-Jagt met roeiboten geboegseerd en naar *Zaandam* verzeld door 5 of 6 groote en eene aanzienlyke menigte kleine jagten, boeyers en andere Vaartuigen. Op een goede distantie van *Zaandam* kwamen de Regeering dier Plaats hunne Hoogheden te gemoet, om hoogstdezelve tot aan Land te begeleiden. Aldaar waren by deeze heughlyke gelegenheid vier zeer fraaye Erepoorten opgerecht, naamlyk twee aan de Oost- en de andere aan de Westzyde van dit groot volkryk en aanzienlyk Dorp. Toen het Doorluchtig Paar met desselfs Gezelschap aan Land gestapt was, vereerde het zelve met zyn bezoek den Heer Burgemeester *Nan*, vervolgens den Heer Do. *van Marle* en den Heer *Hamme Klinkert*, en ging van daar naar de Bulle Kerk. Het merkwaardige aldaar bezichtigd hebbende, passeerde men over de Plaats van den Heer Burgemeester *Dirk Dekker*, alwaar men zich weder in de Jagten begaf, waar mede langs de Zaan geroeid wierd tot aan de Plaats van den Heer *Dirk Cornelis Haring*, Diaken der Mennoniten Kerk aan de Westzyde, welke Kerk desgelyks door hunne Hoogheden bezichtigd werd. Hier stapte het hooge Gezelschap aan

land:

land en wandelde over die Plaats langs de de Oostzyde van *Zaandam* te rug naar den Dam. Vervolgens na al het verdere merkwaardige bezichtigd te hebben ging men ten vier uuren wederom aan boord van de Jagten.

De Gemeente te Amsterdam meende dat toen hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden naar de Mosselstyger te rug komen debarqueeren wierden daar zy aan boord gegaan waren: waarin de toevloed van menschen aldaar onbeschryflyk groot geworden was. Doch de wind tamelyk gunstig en opgewakkerd zynde, vonden hunne Hoogheden een byzonder vermaak in het zeilen, passeerende ten 6 uuren voorby de Stad onder een gevolg van meer dan honnert zo Jachten als Boeyers en andere kleine Vaartuigen, welke zo wel als de op stroom en voor de Stad liggende Schepen, hunne vreugde en eerbetuigingen by aanhoudenheid uit Geschut en klein Geweer te kennen gaven, het welk uit de Jachten van het hooge Gezelschap meenigwerf beantwoord wierd. Naar *Durgerdam* en 't *Pampus* tot even voorby de Vuurtoren gezeild en tot voor 's Lands Werf te rug gekomen zynde, ankerden hunne Hoogheden by een Oorlogschip, 't geen aldaar ter Rhede lag, en met allerlei Vlaggen, Wimpels en Geuzen vercierd was en 't geen by 't vallen van den duister geheel geillumineerd werd. Na die fraaye verlichting aanschouwd en in 't groote jagt gesoupeerd te hebben, kwamen hunne Hoogheden aan den gemelden Steiger debarqueeren, stapten aldaar in de Koetzen en arriveerden een uur na Middernacht te rug op het Stadhuis.

Woensdag den 1 Juny was des voormiddags ten half 10 uuren by de Wel Ed. Achtb. Heeren Representanten en Bewindhebber der Oost- en West-Indische Maatschappyen, in hunne respective Kameren vergadering. Ten 10 uuren begaf zyne Doorl, Hoogheid de Heer Prince Erfstadhouder zich derwaarts, wordende verzeld in desselfs Staatie-koets, hoewel maar met twee paarden bespannen door den Wel Ed. Achtb. Heer Representant *Thomas Hope*. De Trein nam den weg door de Mol- en Toorenstegen, langs de Cingel en door de Doelenstraat naar het Oost Indisch Huis, alwaar zyn Doorluchtige Hoogheid behoorlyk gerecipieerd zynde in de Stadhouderlyke Stoel zitting nam; vervolgens ging de Vorst, verzeld van den Ed. Achtb. Heer *Hope*, en de vier Departementen van dat Huis, en aldaar zo wel als op de specery of kruid-kamer, alles zeer naauwkeurig bezichtigd hebbende, keerde zyne Doorluchtige Hoogheid van daar te rug, en begaf zich naar het West-Indisch Huis. Aldaar door den Wel Ed. Achtb. Heer Representant Mr. *Ferdinant van Collen*, Heer van Guntenstein en Tienhoven enz. en verdere Heeren Bewindhebberen gerecipieerd, en in de Vergader-Zaal geleid zynde nam de hooggemelde Vorst ook sessie; dit verrichten het merkwaardige van dit Gebouw bezigtigd hebbende, begaf de Vorst zich ten twaalf uuren naar het Stadhuis te rug alwaar van dien tyd af tot 4 uuren groot en

zeer

zeer brillant Cour op de Zaal was, wordende alle Lieden van rang der beide kunnen, zo Ingezetenen als Vreemden, toegang verleend. Men reekend, dat toen meer dan 300 koetzen, alle met prachtige Equipagien en alle 'er inzittende als om stryd ten kostbaarsten uitgedoscht, naar het Stadhuis gereden zyn. Na dat Cour was plechtige Maaltyd waarby de Heeren 36 Raden, de Heer Hoofd-Officier, de regeerende Heeren Burgemeesteren, de regeerende Heere Schepenen, de Heeren Oud-Burgemeesteren, de Heer Pensionaris en twee Heeren Secretarissen tegenwoordig waren, zynde acht of meerder Couverts ter dispositie van zyne Hoogheid open gelaten.

Na de maaltyd, die tot 8 uuren duurde reden hunne Hoogheden met den Hertog van Brunswyk en verdere Edelen en Dames van 't Hof, benevens de Heeren van de Regeering in elf Koetzen van het Stadhuis naar de Schouwburg. Voor de koets van hunne Hoogheden marscheerde de Ed. Manhafte Heer Kapt. *Pieter Clockener* met de helft van zyn Compagnie Burgers, terwyl de andere helft achter de koets volgde; wordende aan den Schouwburg opgewagt door de aldaar onder de Wapenen geparadeerende Compagnien van de Ed. Manhafte Heeren *Kapt. Hartjens* en *Nyman*. De Trein was zo vorstlyk en luisterryk dat ieders oogen daarop schitterden, veele aanzeinlyke Lieden waaren reeds vooruit naar de Schouwburg gereden, om de blyde en heuglyke aankomst van het hooge Paar, aldaar af te wagten, en hunne nieuwsgierigheid ondertusschen te voldoen, in 't beschouwen van de luisterryke toestel die men aldaar gemaakt had, om hunne Hoogheden na hunnen rang in den Schouwburg te ontfangen. Aldaar was een Vorstlyke Troon Loge of Amphitheater, wier weerga nergens te vinden is, opgerecht, dat de vyf middel logies insluitende, rond voor uit ging tot over den achtersten doorgang van den Bak, hebbende van vooren drie uitzigt boogen, over welken balusters paars koleurde fluweele kleden met goude franjes bezoomd lagen, zo als ook voor de middelboog van boven, twee Gordynen van die zelfde stof aan weerskanten opgestrikt gezien wierden, en zynde van buiten troonswyze opgebouwd tot aan de hooge Zoldering voorby het middelgedeelte van de tien stuivers plaats. De schildering van dit Vorstlyk Konststuk had een witte grond, rondom belegd met goud en andere zeer fraai schaduwmakende koleuren. Het binnenwerk van deeze looge was niet minder fraai, zynde zeer cierlyk met rood zyde damast of andere zyde stoffen behangen, en met een fraai zolder werk vercierd. In de boge hangen vier fraaije Spiegels met Armblakers. De grond was met fluweel belegd, op dezelve stonden in de dertig zeer fraai gewerkte stoelen met rode zittingen, gelyk ook twee vorstlyke Stoelen, met rood fluweel bekleed en zeer zwaar met Goud belegd, dezelve waren geplaatst voor de middelste boog, op dat hunne Hoogheden, het gezicht volmaakt op het Toneel en van den geheelen Schouwburg konden hebben.

De

De opgang van deeze Troon-Loge ging recht op uit het binnen portaal, daar anders de ingang der Schellingsplaats is, met een brede trap na boven.

Het was in deze Loge, alwaar hunne Hoogheden met hun Gevolg de Heer Hoofd-Officier en Burgemeesteren met hunne Vrouwen, waren geplaatst. In de twee grote Loges, welke tot een gemaakt waren, zaten de regeerende Heeren Schepenen en Oud-Burgemeesteren benevens hunne Vrouwen. De Heeren van 't Edel Mog. Collegie ter Admiraliteit met hunne Vrouwen, zaten op de zogenaamde veertien stuivers plaats. In de Bak de Heeren Oud-Schepenen, Vroedschappen, Commissarissen, Pensionarissen, Secretarissen, Regenten van den Schouwburg met hunne Vrouwen, benevens de kinderen der Heeren Burgemeesteren enz.

De pracht en statie deezer byeenkomst was meer dan Vorstlyk, de meenigte edelgesteentens verbeelde een Diamant-myn, en de pen is ombekwaam om daarvan een volmaakte beschryving te geven.

Alkmaar. Vervolg der Crimineele Sententien enz. ziet onze voorgaande Bladz 48.

Dat hy gedetineerde, 8 a 9 Jaaren geleeden, met zekeren Jood heeft gestolen, by *Hattum*, een Hembtrok met zilvere knopen, met welke Jood hy by de *Steenekamer* onder *Harderwyk* ook nog uit een Huis, waar in zy van agteren waren ingegaan, uit een Kas, alvorens door hen met een vork of gaffel opengebroken, heeft gestolen een stuk Linnen van 40 Ellen, en een Lap dito van 18 Ellen, mitsgaders eenig ander Linnen en Wollen goed, zynde het een en het ander te *Harderwyk* aan een Smous, aldaar woonagtig, verkogt geworden, hebbende hy slegts voor zig daar van maar twaalf Gulden ontfangen.

Dat zekere Jodinne, nu circa of ruim 8 Jaaren geleden, te *Gorinchem*, een zak Horlogie ligtende, zulks door hem was gezien, waar op hy haar by den arm greep, en zeide ik moet ook leven, dat zy toen saamen voortgaande een boer aantroffen, voor welke hy gedetineerde ging staan, terwyl gemelde Jodin hem een beursje met Geld uit de zak ligte, hebben hy gedetineerde van het een en ander van haar gekreegen twee dubbelde agtentwintigen.

Dat hy gedetineerde, nu zo een zeven Jaaren geleden, offschoon hy niet in persoon geadsisteert heeft by het besteelen der Roomsche Kerk te *Bussem*, een half uur van Naardem gelegen, egter daarvan om redenen heeft geprofiteert; hebbende van de daar aan dadig geweest zynde Persoonen gekregen zeven Gulden.

Dat hy gedetineerde, nu vier en een half jaar geleden, op *Drie-Huizen*, digt by *Velsen*, by dag een Schuifraam hebbende open geschoven, daar door is ingeklommen, en van een Tafel heeft genomen een zilver Hoofd-Yzer met goude stiften, het welk te *Amsterdam* by een zilver Smit voor 28 Gulden is verkogt geworden, en waar van

van hy 14 Gulden heeft geprofiteert, alzo een andere Jood mede pligtig aan deze Dieverye, de wederhelfte gehad heeft.

Dat hy gedetineerde, met nog een Jood, tusschen *Ee* en *Aarnhem*, nu vier jaaren geleden, in de Herberg de Roskam logeerende, des nagts zyn opgestaan en uit de Rok van de Vrouw die te bed lag en sliep, een Sleutel hebbende genomen, en daar mede een Kas open gesloten, waar uit zy als doen gestoolen hebben, agtien Gulden aan geld, twee zilvere Lepels, een dito Suikerkommetje, en daar mede de agter deur zyn uitgegaan, zonder haar verteering te hebben betaald, welk zilver zy te *Amersfoort* hebben verkogt aan een Smous, den naam hem onbekend, voor twaalf Gulden, en die, en den andere gelden te saamen verdeeld.

Dat hy gedetineerde, nu een jaar of vier geleden, uit een Winkelhuis by of omtrent het *Huis te Dyl*, tusschen den *Haag* en *Leyden*, heeft gestoolen enn kopere koffy Ketel en een Boezelaar, waar voor hy by een Uitdrager, by of omtrend de Maare Kerk, te *Leyden*, heeft gemaakt een Gulden.

Dat hy gedetineerde, in het begin van 't jaar 1765, heeft gelogeert te *Leyden*; by een Brabander, genaamt *van Rossum*, dat aldaar meede gelogeert zyn geweest *Hendricus Stoffe*, alias: *Heintje van Gog*, *Hermondus Reynbolt*, alias: de *Schotsman*, de eerste gerabraakt, en de andere gehangen in *'s Hertogenbosch* op den 13 December 1766, dat *Heintje van Gog*, zyn byzit *Marian*, daar mede gelogeert, in het Bourgons toesprak, en dat hy gedetineerde zulks horende, zy daar op elkanderen voor Gauwdieven erkenden, dat hy gedetineerde dan ook, toen een afspraak heeft gemaakt met *Heintje van Gog*, om eenige Ponden gestolen oud Zilver, dat *Heintje* hem zoude bezorgen, te verkoopen, en dat hy by *van Rossum* zoo lang zoude blyven tot gemelde *van Gog* het Zilver zoude gehaalt hebben; dat hy gedetineerde, om dat het al wat te lang aanliep, uit *Leyden* is vertrokken, maar ook weder derwaarts gereist met een voornemen, om als nog het Zilver te verkoopen, dan dat hy gedetineerde by zyne te rug komst hoorende, dat *Heintje van Gog* en de *Schotsman* ook wel weder in *Leyden* waren geweest, maar ook reeds weder vertrokken, onverrigter zaake is heen gegaan.

Dat hy gedetineerde in het zelve jaar 1765, tusschen *Wassenaar* en *Katwyk* by een Boer uit een mandje, dat in de Koestal stond, heeft gestoolen twee swarte gestikte Mutsen, twee Hullen met kant, en een Mans Hemd, dat hy het Mans Hemd voor zig behouden, en het overige om niet heeft gegeeven aan een Byzit, welke hy dies tyds by zig had, en die met hem by bovengemelde *van Rossum* te *Leyden* was gelogeert geweest, zynde deeze Byzit onderscheiden van twee anderen, hier vooren al aangehaalt, alzoo hy gedetineerde, ingevolge zyne respective Confessiën; wel agt Byzitten heeft gehad, de eene langer, de andere korter tyd, en welk alle hy in het breede heeft opgegeeven en beschreeven.

Dat

Dat hy gedetineerde ook in het jaar 1765. is geweest met *Tzak Peskele* te *Middelburg*, van waar hy met hem gegaan is naar *ter Veere*, en dat zy daar buiten op een Buitenplaats zynde ingegaan, terwyl de Deur open stond, te saamen uit een Kamer hebben gestolen een Zilver knipbeugeltje, daar geen Geld of iets in was, met nog een Samaar die op een stoel hing, dat zy het Beugeltje aan een Zilversmit te *Middelburg* hebben verkogt voor vyf Gulden zes stuivers, en de Samaar aan een Smous voor vier Gulden, welke gelden zy onderling hebben verdeeld.

Dat hy gedetineerde ook in het zelve jaar 1765. met een ander Complice van zyne Natie, te *Zierikzee* uit een Huis van een Timmerman, by de Steene Brugh, een paar mouwen met een paar Goude mouwknoopjes daar in heeft helpen steelen, hoewel dezelve eigentlyk door zyn Complice zyn gehaalt uit een Rok die in huis hing.

Dat hy gedetineerde daar op met gemelde Complice is gegaan naar *Oostduiveland*, welke laatste onder weg by een Boer, door behulp van een Ladder, gehaalt uit de Wagenschuur, by een Venster is ingeklommen, waar op hy de Deur heeft geopent, door welke hy gedetineerde, als toen mede in Huis is gekomen, wanneer zy een Kas hebben open gesloten met een Sleutel, die zy op dezelve Kas vonden leggen, en aldaar uit gestoolen drie strengen Bloedkoralen met een Goud Slot, zes zilvere Lepels en zes Ryxdaalders aan Geld, welke Bloed-Koraalen, Goude Slot, en zilvere Leepels, met het te *Zierikzee* gestolenen, hier boven gemeld, zy te *Middelburg* verkogt hebben aan een Jood van Amsterdam, voor een Somma van 32 gulden; zynde die geprovenieerde en gestolene gelden onder hen beide verdeelt geworden.

Dat hy gedetineerde met denzelven Complice, tusschen de *Abeelen* en *Souburg* in Zeeland, by een Boer aldaar uit een Huis, waar van zy de Onderdeur hadden open gedaan, gestolen heeft een paar Schoenen met zilvere gespen, welke gespen te *Middelburg* aan een Smous verkogt zyn voor vier Gulden, terwyl het geld als voren tusschen hun beide is gepartageert geworden.

Dat hy gedetineerde, nu mede drie jaaren geleeden, met een medepligtigen (zynde een Lietjes Zanger) aan de Koorndyk in 't Land *van Stryen*, uit een Huis dat open stond, en waar in hy gedetineerde was gegaan, heeft gestolen een paar zilvere gespen, welke zy aan een Zilversmit in *den Briel* hebben verkogt, voor vier Gulden en tien stuivers, en dat geld te samen gedeelt.

Dat hy gedetineerde ook, omtrent drie jaaren geleeden, buiten den *Hoef*, by een Boer heeft gestoolen vier paar zilvere Gespen; zynde hy by dag ingeklommen in een venster, en hebbende dezelve van een Tafel, waar op die lagen, genomen; dat de Boer, de gespen missende, hem gedetineerde te Paard is na gereeden, en hem te *Noordorp* heeft agterhaalt, alwaar hy gedetineerde door dien Boer

de geheele nagt over, in een Herberg aldaar is vast gehouden, of schoon hy hem de gespen had te rug gegeven.

Eindelyk dat hy Gedetineerde door den mede gevangen *Klein Keesje*, des Sondags den 5 October 1766, by de Herberg by *Zwaag*, aangezogt is geworden, des namiddags circa twee uuren, om het Huis van den Heer *Nics*: *Bommer*, Pastoor in *de Kaag*, onder *Spanbroek*, te besteelen, alzoo 'er een buit te haalen zoude zyn. Dat hy gedetineerde dan ook in den nagt tusschen den 6 en 7 October, des zelven jaars, tusschen Elf en Twaalf uuren, by *Klein Keesje* en *Alemondus*, mede alhier gedetineert, en nog vier andere Personen, aan de slagboom voor by het Huis van gemelde Pastoor is geweest; dat hy gedetineerde verzogt zynde geworden, om voor het Winkelhuisje, het naast zynde aan de Pastorie, op schildwagt te staan, onder belofte van een mooie stuiver gelds te zullen verdienen; maar ook tevens onder bedreiging, dat men hem het leven zoude benemen, als hy gedetineerde niet zoo trouw als een Soldaat daar op zyn Post stond, hy gedetineerde dan ook met zyn oor gelegen heeft aan de Deur van het bovengemelde Winkelhuisje, om te hooren, of 'er ook de een of de ander mogte op komen; terwyl hem twee steenen waaren gegeven, waar mede hy tegens het Huis van den Pastoor moest gooien, als hy Menschen gewaar wierd.

(*Het Vervolg hierna*)

Magistratuuren en Amptenaaren.

De Ed. Heeren Bewindhebbern der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Rotterdam*, hebben het Schip *den Tempel* begeven aan Schipper *Wouter Macquilin*, om daar mede over *Batavia* naar *China* te stevenen.

Hun Hoog Mog. de Heeren Staten Generaal hebben den Heer Mr. *Jan Geelvinck*, Heere van Castricum enz. Schepen der Stad *Amsterdam* benoemd tot hunnen Minister aan het Hof van *Brussel*, in de plaats van wylen Jonkheer Willem van Haren; en de Heer Mr. *Ch. Fr. Bosc de la Calmette*, derzelver Minister aan 't Hof des Konings van Denemarken, tot Extraordinaris Envoyé by voorsz. Hof.

Zyne Doorluchtige Hoogheid, de Heer Prins Erfstadhouder heeft den Heer Mr. *Jan Theodorus Koek*, Raad en Oud-Schepen der Stad *Haerlem*, aangesteld tot Meesterknaap der Houtvestery van Bredenrode, in plaats van wylen den Heer Burgemeester Mr. Justus Witte.

Den 17 Augustus (1768) is door de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Raden der Stad *Hoorn* tot Raad in de Vroedschap geeligeerd de Heer Mr. *Abraham van Stralen*, in plaats van wylen den Heer Mr. Joan Allard van Schagen.

De Heer *Huybrecht de Haze-Bomme*, voorheen Kiezer enz. is tot Raad der Stad *Middelburg* geëligeerd.

Uit een overgeleverde nominatie is door zyne Doorl. Hoogh. de Prins Erfstadhouder, tot Schepen der Stad *Goes* geëligeerd, de Heer *Adriaan den Boer*, in de plaats van wylen den Heer Quiryn de Lasable.

Door de Ed. Ed. Heeren Representant en verdere Bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Amsterdam*, zyn de volgende Kermis-Schepen vor den Jare 1768 begeeven,

en

en daar op aangesteld, te weten: op 't Schip *Ouder-Amstel*, lang 150 Voeten, tot Schipper *Christiaan Blom*, Opperstuurman *Christiaan Schreuder*, Onderstuurman *Andries Siewertsz*, Derdewaaks *Ernst August Fogh* en *Cornelis Cornelisz*. Op 't Schip 't *Loo*, lang 150 Voeten, tot Schipper *Cornelis Pieters*, Opperstuurman *Jan Still*, Onderstuurman *Juriaan Beek*, Derdewaaks *Carel Gustaaf Dorst* en *Godlieb Mulder*. Op 't Schip *Gansenboef* lang 150 Voet, tot Schipper *Gerrit de Waal*, Opperstuurman *Barend de Lamaere*. Onderst. *Willem Vos van Avesaet*, Derdewaaks *Paulus Wentzel* en *Marten Nicolaas Jacobsz*. Op 't Schip *Oud-Haerlem*, lang 150 voeten, tot Schip. *Pieter Zybrands Flou*, Opperst. *Reinderd den Uyl*, Onderst. *Daniel Deune*, Derdew. *Sybrand Mol* en *Dirk Cornelis Plokker*. Op 't Schip *'t Huis te Byweg*, lang 150 voeten, tot Schip. *Michiel Hendrik Kerke*, Opperst. *Jan Theel*, Onderst. *Theunis Nannings* Derdew. *Fokke Hendriksz* en *Hermanus Daberbalt*. Op 't Schip *de Pallas*, lang 150 voeten, tot Schip. *Frans Overzee*, Opperst. *Jan Fredrik Raatjes*, Onderst. *Cornelis Oostwyk*, Derdew. *Jacob Jandroep* en *Matthys Bosman*. Op 't Schip *Vreeburg* lang 140 voeten, tot Schipper, *Jan Houtwyk*, Opperst. *Willem Buys*, Onderst. *Andries Levien*, Derdew. *Hendrik Paasbuysen* en *Jurriaan Cornelis Jurriaans*. Op *de Hoeker de Son*, lang 110 Voeten Schip. *Jan Daniel van den Bogaard*, Onderst. *Jan Paardekoper*, Derdew. *Pieter Radouwitz* en *Christiaan Weerde*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 16 July had men in *Opper-Silesien* een allerystykst Onweer van Donder, Blixem, Hagel en Plasregen, waardoor ongemeen veel schaden, zo te *Loslau* als ten platten Landen is veroorzaakt geworden.

Den 24 dito is het vermaarde Vorstlyk Gestigt van *St. Blasius*, negen uuren van *Freyburg* in 't Brisgau en op 't zwarte Woud gelegen, en van der Benedictynen Orde, door een te gelyk op drie plaatzen onverhoeds uitgebroken brand geheel in de assche gelegd geworden.

De Moordenaar van den *Abt Winkelman* (waar van wy in ons Stuk voor July laatstleden bladz. 21 gesprooken hebben) genaamd *Archangeli*, geboortig van Camplio in het District van Pistoja, is te *Trieste* levendig gerabraakt geworden.

De beroemde Heer *Neubert* te Hamburg, ongemeen bedreven in de Tuigwerkkunde heeft weder een bezienswaardig Konststuk voltooid. Het zelve is een mechaniesch Paard, trekkende een Phaëton, in welk een Vrouwenbeeld zit, voor 't welk een tafel en op dezelve een Klokken-Klavier gesteld is, waar op dat beeld verscheide Aria's, zo simpel als piano en gedempt speeld, en wel met welke vingers men begeerd. Dit beeld en de overige stukken wegen te zamen 600 ponden. Het Paard zet voet voor voet voort, ligt zodanig een voet op als men begeerd, drinkt een kom water ledig en loosd het zelve door den natuurlyken gang. Dit Konstuk word door geen Uurwerk of bestier van handen geregeerd, maar werkt uit zich zelven onophoudelyk.

Te *Breda* is overleden de Heer *des Rocques* Collonel-Directeur der Ingenieurs enz.

Den 21 Aug. overleed te *Rotterdam* de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Johannes van den Honert*, Raad en Oud Burgemeester der voorn. Stad.

Den 28 Augustus is te *Groningen* de

jaarlykse Bededag gehouden wegens de verlossing dier Stad in den Jare 1672.

In de nacht tusschen den 24 en 25 July, ontstond tot *Amsterdam* op 't Roeters-Eiland, in een Spaansche Zeepmaakery en Pakhuis, een zeer felle Brand, waardoor het Huis geheellyk en het grootste gedeelte van het Pakhuis in de assche is gelegd geworden.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 7 en 21 September 1768 onder voorzitting van Do. *Paulus Wesling*.

'S GRAVENHAGE. Op Zondag namiddag den 17 July 1768 heeft deeze Gemeente de eere genoten zyne Koninglyke Majesteit van Denemarken, onder den naam van Prins *van Traventahl*, in haare Kerk den Godsdienst te zien bywoonen, onder het gehoor van den Wel Eerwaarden zeer Geleerden Heer *Johan Gabriel Lohmeyer*, veelgeächt Hoogduitsch Leeraar derzelve Gemeente, wiens Leerreden voor hoogstgemelden Vorst benevens zyne Hoogvorstlyke Doorluchtigheid den Heere Hertog van Brunswyk-Wolffenbuttel, als mede voor eene talryke Vergadering van aanzienlyke Standsperzonen en andere Leden, zo van hoog- als laage rang uitgesprooken, reeds door de Drukpersse aan het Algemeen is mede gedeeld in de Hoogduitsche Taalen, zynde betyteld: *Die Seeligkeiten eines schönen Geistes, der sich aufs Christenthum gründet wurden am 7 Sontag nach Trinitatis 1768 in einer Nachmittags-Predigt. über Psalm* 32. *vs.* 2. *in allerhöchster gegenwart Seiner* Königlichen Majestait von Dännemarck, *unter dem incognito eines* Princen von Traventahl *im beysein so Durchläuchtiger als Erläuchter Personen und bey einer zahlreichen Versammlung van Hoben, Ansehnlichen und Ordentlichen Gemeins-Gliederen, öffentlich vorgestelt von*

JOHANN GABRIEL LOHMEYER,

Hochteutscher Prediger der Evangelisch-Lutherischen Gemeine im Haag, und der Hertzoglichen Teutschen Gesellschap zu Helmstadt Ehren Mitglied.

By den aanvang van den Godsdienst wierd gezongen het 13de Lied van de overgezette Gezangen, terwyl hoogstgemelde Vorst onder het zingen van den laatsten regel van het 6de Vers, in de Kerk trad, en door den Heere *Hertog van Brunswyk Wolffenbuttel* by den Ingang werd gerecipieerd en tot in het Vorstlyk gestoelte geleid en geplaatst. Na de gemelde Leerreden, werd, ten besluit van den Godsdienst, andermaal gezongen, het 7de of laatste vers van het voorgemelde 13de Lied; en een quartier over drie Uuren deeze heuglyke Zondagsnamiddags Godsdienst geëindigd zynde werd den hoogstgem. *Vorst*, door den Heer *Hertog van Brunswyk Wolffenbuttel*, wederom uitgeleid door denzelven ingang, deweiken zyne Koningl. Majesteit, had gelie-

lieven te neemen, te weten, door het huis van den Wel Eerwaarden, zeer geleerden Heer *Sander*, mede veel geacht Hoogduitsch Leeraar dezer Gemeente.

ROTTERDAM. Op Zondag den 14 deezer predikte alhier over een opgegeven Text de Eerw. zeer gel. Heer *Job Fredrik Scheffer*, Predikant te *Woerden*, zynde uit Paulus Brief aan de Romeinen 2. vs. 12. 13. *Die zonder de Wet gezondigt hebben, die zullen ook zonder Wet verloren worden; en die aan de Wet gezondigt hebben, die zullen door de Wet veroordeeld worden. Nademaal door God niet de geene, die de Wet hooren, rechtvaardig zyn: maar die de wet doen, zullen rechtvaardig zyn.*

Op Woensdag den 17 dito predikte zyn Eerw. over een vryen Text zynde uit de Brief aan de Hebreërs 1. vs 7 en 8. *Van de Engelen spreekt Hy wel: Hy maakt zyne Engelen Geesten, en zyne Dienaars vuurvlammen. Maar van den Zoon: God, Uw Stoel duurt van Eeuwigheid tot Eeuwigheid, de Scepter uws Ryks is een recht Scepter*; waar op dan Vrydag den 19 dito door den Eerw. kleinen Kerkenraad een tweetal is gemaakt, zynde daar op gekomen, de Wel Eerw. zeer geleerde Heeren *Jan Hendrik Munnikhuyzen* en *Johan Fredrik Scheffer*, Predikanten te Zwolle en Woerden; en den 23 dito is uit dit Tweetal door den Eerw. Grooten Kerkenraad met meerderheid van Stemmen beroepen, de Eerw. zeer gel. Heer JAN HENDRIK MUNNIKHUYZEN van *Zwolle*.

EDAM. Vacant.

NYMEGEN. Vacant.

ZWOLLE. Door 't beroepen van Do. *Jan Hendrik Munnikhuyzen* naar Rotterdam, staat deeze Kerk vacant te worden.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 3 *Augustus*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 9 Augustus.

't *Kind* van wyle Michiel Baffée. L. N. K.

Woensdag den 10 dito.

Adriana Lutgens, Weduwe van Isaac Blavier. W. K.

Jannetje Roos, *binne Moeder van het Vrouwe Gasthuys.* E. N. K.

Donderdag den 11 dito.

Abraham Mouchard. W. A. K.

Annetje Winneker, Weduwe van Gerbrand Roos. L. O. K.

't *Kind* van Gerrit Blaauw. O. K.

't *Kind* van Lourens Westroos. W. K.

Vrydag den 12 dito.

Tietje Gerlofs, Huisvrouw van Hendrik Stork. N. O. K.

Geertje Pieters. W. K.

Zaturdag den 13 dito.

Hendrina Wouters, Huisvrouw van Jan ter Meulen. N. K.

Luytje Hagemeyer, Huisvrouw van Ide Christiaanz. L. O. K.

Annaatje Lansdorp, Huisvrouw van Jan Putter. O. O. K.

't *Kind* van Jan Burie. N. K.

't *Kind* van Jacob de Vroom. L. O. K.

Maan-

Maandag den 15 dito.
Harmen Stokman. Z. K.
Gerrit Looman, *Oud Luitenant.* N. K.
Johanna Sasse, Weduwe van Abraham van Laten. O. O. K.
Dingsdag den 16 dito.
Wilhelmus Buchholtz. L. N. K.
Aaltje van der Schouw, laatst Weduwe van Abraham van der Schouw. W. K.
Hester van Nimweegen, laatst Weduwe van Gerhardus Boeté. W. K.
Abigel van Reekom, Weduwe van Jacob Dorst. W. K.
Mettje Schoenmaker, Huisvrouw van Adam Keymer. Z. K.
Woensdag den 17 dito.
Anthoni Maas. O. Z. K.
Margareta Roos, Huisvrouw van Bernardus Tak. O. K.
Eva Woudenberg. W. K.
Donderdag den 18 dito.
Hendrik Willemse, *Waagdraager in 't Wit Hoede Veem.* Z. K.
Jacob Janse Hoos, *Scheeps Timmerman.* O. O. K.
Marta Lones, Weduwe van Jan van der Port. N. K.
't *Kind* van Lucas Floors. O. Z. K.
Vrydag den 19 dito.
Gerrit Tinnemans. N. O. K.
Gerrit Coenraad Ojers. N. O. K.
't *Kind* van Fredrik Lodewyk Bohn. Z. K.
Zaturdag den 20 dito.
Margaretha Vleertman, Weduwe van Jacob Meyer. L. O. K.
Eliesabeth du Bourg N. Z. K.
Anna Backer. O. K.
Maandag den 22 dito.
Hendrik van Beek, Mr. *Schoenmaker.* N. Z. K.
Hendrik van de Bremte, *Koorn-Meeter.* W. K.
Maria van Louw, Huisvrouw van Carel Roos. N. K.
Geertruy Horsting, Huisvrouw van Barend Krumpelman. E. N. K.
Celia van der Hoeven, Huisvrouw van Pieter Wyngaarden. W. K.
't *Kind* van Johan Hendrik Wegman. L. O. K.
Dingsdag den 23 dito.
Cornelis Wagée. L. N. K.
Sebastian Vin. N. K.
Egbert Schutstal, Mr. *Broodbakker*, W. K.
Isaac Bruland. Z. K.
Maria van Straaten, Weduwe van Dirk Lenderman. E. N. K.
Geertruy Nieuwenhuyzen, Huisvrouw van Fredrik Bosch. K. K. H.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 22 *Augustus* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Boomstraat (*R. Benten*, *A. Buys*, *O. Twiks*, *J. Steenbergen*, *P. Abels Struyk* en *D. Leuveling*, Een Stal en Erve, in de). *f* 3425, in slag 1100. *B. Stemberg.*

Brouwersgragt (*P. van der Meulen* en *C. J. Spillenaar*, Een Huis en Erve, op de) het tweede Huis van de Oranjestraat. *f* 3200. *G. Jarman.*

Dirk van Assensteeg (Dezelve, Een Huis en Erve, in de). *f* 3650, in slag *f* 600. *J. Schoonhoven.*

Egelantiersgragt (*W. Ebbenhorst*, *P. van Buytene Pietersz.* en *A. de Barbanson*, Een Huis, Tuin en Erven, op de) Noordzyde, tusschen de 2de en 3de Brug. *f* 5300, in slag *f* 175. *P. van Buytene.*

Fluweele Burgwal (*P. van Winter Junior* en *H. van den Berg*, Een Huis en Erve, op de) over de Oude Kerk. *f* 7500, in slag *f* 500. *Hend. Ordykus.*

Grafsteede (*G. de Roy*, Een) in de Oude Kerk, 2de Laag. No. 23 in het hooge Choor. *f* 160. *P. Veekens.*

Graf-

Grafſteede (*A. Buys* en *G. Jarman*, Een) in de Oude Kerk, in de Middelkerk 12de Laag No. 165. *f* 105, in ſlag *f* 8. *G. Jarman.*

Haerlemmerdyk (*P. van der Meulen* en *C. J. Spillenaar*, Twee Huiſen en Erven, op de) tuſſchen de Oranje en Dommerſtraaten. *f* 8000, in ſlag *f* 1600. *H. H. Helmers.*

Haerlemmer Trekvaart (*J. van Dyl de Jonge*, *G. Jarman* en *D. Leuveling*, Een Plaizier Tuin met zyn Huizing, Tuinmans Wooning &c. aan de) aan de 300 Roeden, genaamd Vrede Luſt. *f* 4500, in ſlag *f* 1000. opgehouden.

Heerengraft (*R. Benten*, *A. Buys*, *C. Twisk*, *J. Steenbergen*, *P. Abels Strunk* en *D. Leuveling*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, het tweede van de Weſterhoek van de Vyzelſtraat. *f* 25100, in ſlag *f* 2400. *J. van Ryſſen.*

Lange Dykſtraat (*G. de Roy*, Een Huis, Pakhuis en Erve, in een koop, genaamt de Keizer, in de). *f* 11900, in ſlag 300. opgehouden.

Lindengragt (*W. Ebbenborſt*, *P. van Buyten Pietersz.* en *A. de Barbanſon*, Een Huis, Agterhuis en Erven, op de) Noordzyde, tuſſchen de Kerk en Zaturdagſche Brug. *f* 3075, in ſlag *f* 60. *C. Roos.*

Lindengragt (Deſelve, Een Achterhuis en Erve, op de) in de Gang, agter het bovengemelde. *f* 600, in ſlag *f* 10. Deſelve.

Lindengragt (Deſelve, Een Agterhuis en Erve, op de) in de Gang. *f* 625, in ſlag *f* 30. *P. de Hoen.*

Leidſe Gragt (*R. Benten*, *A. Buys*, *C. Twisk*, *J. Steenbergen*, *P. Abels Strunk*, en *D. Leuveling*, Een Pakhuis en Erve, op de) Zuydzyde, naaſt en beweſten 't hoekhuis van de Prinſengragt. *f* 5200, in ſlag 475. *Jan Slebes Hendrks.*

Losrente (*P. van der Meulen* en *C. J. Spillenaar*, Een) op Naam ten Laſte de de zes groote Steeden groot *f* 216, 88½ Pt. *A. van Vlooten.*

Losrenten (Deſelve, Twee) op Naam ten Laſte de Theſaurie Ordinaris der Stad Amſteldam, een groot *f* 600, en de andere groot *f* 100, 50 Pt. *G. Jarman.*

Lyfrente Brief (*R. Benten*, *A. Buys*, *C. Twisk*, *J. Steenbergen*, *P. Abels Strunk* en D. *Leuveling*, Een) ten Laſte Holland en Weſt-Friesland, ten Compt. Amſterdam, ten Lyve Leendert Schepper, Ao. 1736. oud geweeſt 9 Jaar, groot Jaarlyks *f* 75, *f* 510, in ſlag *f* 5. *P. van der Biet.*

Marken (*A. Buys* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, op) op de hoek van de Koehouders Gang. *f* 3950, in ſlag *f* 50. opgehouden

Nes (*P. van der Meulen* en *C. J. Spillenaar*, Een Huis en Erve, in de) tuſſchen de Kuiper en Langenbrugſteegen. *f* 5100, in ſlag 1500. *F. Switſer.*

Obligatie (Deſelve, Een) ten Laſte de Stad Groningen en Ommelanden op Naam groot *f* 666, 89½ Pt. *Corns. Dom.*

Overtoomſche Vaart (*S. Klink* en *G. Jarman*, Een Tuin en Huizinge &c. aan de overzyde van de) daar Itallen boven de twee ingangen ſtaat. *f* 2000, in ſlag *f* 200 opgehouden.

Prinſengragt (*W. Ebbenborſt*, *P. van Buitene Pietersz.* en *A. de Barbanſon*, Een Huis, Agterhuis en Erven, op de) Ooſtzyde, het 3de Huis bezuiden de Brouwersgragt. *f* 4550, in ſlag *f* 125. *Barbanſon.*

Raapenburgergragt (*R. Benten*, *A. Buis*, *C. Twisk*, *J. Steenbergen*, *P. Abels Strunk* en *D. Leuveling*, Een Pakhuis en Erve, genaamt 't Katſchip, op de Nieuwe) over de Plantagie. *f* 9850, in ſlag *f* 2600. *A. de Mol van Otterloo.*

Raap-

Raapenburgergragt (Deselve, Een Pakhuis en Erve, op de Nieuwe) genaamd 't Bourdeauxe Brandewyn-Stuk. *f* 8800, in slag *f* 2600. Deselve.

Vyzelstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, tusschen de Heeren en Keizersgragten *f* 4850, in slag *f* 350 *J. van Ryssen.*

En deeze volgende *Obligatie* op *Maandag* den 22 *Augustus* geveyld.

Obligatie (*P. van Winter Junior*, *H. van den Berg*, Een) ten Laste van 't Gemeene Land van Holland en West-Vriesland, ten Comptoire Generaal van den zelve Lande, in 's Graven hage. op Naam, 7 pap. groot *f* 2000 101 Pt. *H. van den Berg.*

—— op Naam 5 pap. *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.

Obligatie (Deselve, Een) ten Laste als vooren, ten Comptoire van Amstel-dam. op Naam 7 pap. *f* 812. 18. 102¼ Pt. *J. Menksina.*

Obligatie (Deselve, ten Laste van de Generaale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, op Naam *f* 1500. 70½ Pt. in slag ½ Pt. *H. van den Berg.*

Obligatie (Deselve, Een) ten Laste van West-Vriesland en 't Noorder Quartier, ten Comptoire Enkhuysen, op Naam *f* 2000. 102¼ Pt. *Engelsman.*

—— op Naam *f* 1200. 101¾ Pt. *P. Eswyler.*

—— op Naam *f* 1000. 102½ Pt. *Jan Carstens.*

—— op Naam *f* 1050. 101¾ Pt. *Engelsman.*

—— op Naam *f* 1000. 103¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 950. 103¼ Pt. Deselve.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 22 *Augustus* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fregat-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *W. Hoenson*, Een Extraordinary Welbezeil) genaamt de Vrouw *Alida*, Gevoert by Capitein *Dirk Eewouds*, is in 't Jaar 1744. N. U., L. 97½ voet, W. 28 voet 2 duim, H. 11 voet 10 duim, 't V. 5 voet 5½ duim, de B. 4 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 8 Yzere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. (Een in 't Begin van 't Jaar 1768. Verdubbelt met een Vyfquartiers duims Pynappellehuyt, en 't dek van de Kajuyt altemaal Vernieuwt. *f* 4300, in slag 100. *T. Beth Ysbrandsz.*

Snaauw-Schip (*D. Tentye*, *B. van Keizerswaard* en *R. Sprakel*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Schraveland*, Gevoert by Capitein *Jochem Jago*, L. 76½ voet, W. 22 voet 4 duim, H. 12 voet, 't V. 4 voet ½ duim, 't Dek 5 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 4 Yzere Gotelingen en andere Amunitie van Oorlog na advanant. *f* 1500, in slag 100. *D. Tentye.*

En dit volgende *Schip* op *Maandag* den 29 *Augustus* 1768.

Fregat-Schip, (*J. Freni*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Ipenrode*, Gevoert by Capitein *J. Rynders*, L. 85½ voet, W. 23 voet 10 duim, H. 12 voet 7 duim, 't V. 5 voet 1 duim, 't D. 6 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Yzere Gotelingen, 8 Draaystukken, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 3000, in slag *f* 400. opgehoud.

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand SEPTEMBER 1768.

ASIA. *CEYLON.* *Colombo.* Den 12 December (1767) arriveerde ter deezer Reede, na een rampspoedige Reize van meer dan tien maanden, het reets verlooren geagte Schip, de *Admiraal de Ruiter*, van de Kamer Zeeland herwaarts gedestineerd.

Dit Schip, de wil naar dit Comptoir hebbende, is den 17 January (1767) uit Zeeland gezeild, den 24 dito in een der Havens van Engeland binnen geloopen, en den 6 February wederom van daar vertrokken zynde, den 1 Augustus, in de *Baai Fals* gearriveerd, van waar het den 10den September wederom onder zeil ging, komende den 7 December met veele zieken voor *Punt de Galen*, hebbende zedert desselfs vertrek van voorsz. *Baai Fals* door sterfgevallen verlooren, *Hendrik Hermanus Deits*, Onder-Koopman, *Gerrit van Dyk*, Opperstuurman, *Abraham Gilles*, Oppermeester, *Laurens Meertman*, Derdewaak, *Eduard Broun*, Opperstuurman; *Christiaan Wieke*, Bottelier, *G. F. van Herk* Constapels-Maat, *Philip Assevoort*, Botteliers-Maat, *Pieter de Paauw*, Koks Maat, *Jan Joris*, Scheeps-Korporaal, *G. van den Blyke*, Provoost, *Teunis Evertsz*, en een groot geral Gemeenen.

De Heer *Arnoldus van der Ly*, Commandeur van *Punt de Galen*, deed de zieken terstond aan de Wal komen, waar op het Schip naar herwaards stevende, daar het wegens de ter dier tyd doorstaande kwade Mousson, eerst den 12 December met een styve koelte op den middag ter Reede ankerde, als wanneer des Compagnies Papieren volgens gebruik ten eersten aan de Wal gezonden wierden, terwyl de Schipper *Cornelis van der Putte*, benevens de overige zich achter op onthoudende Officieren, noch

aan boord bleven, tot dat het Schip zou vertuit wezen; edoch dit was zo ras niet geschied, of de wind begon meer en meer te verheffen en zodanig door te waayen, dat niemand van boord konde komen; des avonds was de Wind alreeds tot een sterken storm aangegroeid, meerendeels Noord ten Westen en Noord-West ten Westen, zelfs Noord-West waayende, zynde een bot lager op Wal. Deeze storm, verzeld van plasregen, duur de meer dan drie etmalen, zulks een Engelsch particulier Scheepje, 't geen alhier met Ryst lag, van zyne Ankers en tegen de klippen aan spaanders sloeg, terwyl een Hollands particulier Vaartuig, 't zelve noodlot te gemoet ziende, 's nachts zyn Ankers liet slippen en 't tusschen de klippen op strand zette.

Den 15 in den morgenstond hoorde men alhier een Kanonschoot van 't voorsz. Compagnies Schip, 't geen gemeenlyk een teeken is dat een van de anker-touwen breekt, maar dat men naderhand vernam een noodschoot geweest te zyn, om te kennen te geven dat men aan boord voor de ankers en touwen beducht was. Men kon ondertusschen het Schip met geen mogelykheid te hulp komen, en men deed hier van de Wal een blaauwe Vlag waayen, om daar door aan te duiden, dat dit Schip, by de minste ruiming van de Wind moest trachten van de Reê te loopen, als wanneer 't voor de Baai van *Punt de Galen* zou konnen geraken. Aan boord had men inmiddels de Raas-zeilen weggenomen en de stengen in 't hol gestreeken om dus minder vatbaar voor de bulderende Winden te zyn, zulks het Schip, en vermits de wind het mede niet toeliet, bleef leggen, niet tegenstaande men een en andermaal, met scherp voorby het zelve schoot om te kennen te geven dat het, indien mogelyk, zee moest kiezen. Ondertusschen bedaarde het Weer in de voornacht van voorsz. 15 December, en wel in zo verre dat *Christiaan Klinkert*, Equipagie-Meester, den volgenden morgen, den 16den, noch voor den dageraat, met een Schuit Compagnies Goederen aan de Wal bragt en ook weder te rug kwam. Op den middag omtrent 12 uuren vertrok hy andermaal van Scheepsboord verzeld van *Cornelis van der Putte*, Schipper, *Jan Geltens*, Luitenant Militair, *Casper Wetteringen*, Commandeur der Soldaten en *Daniel Fredrik Caspers*, die met de Equipagiemeester na boord was gegaan, om de Militairen aldaar te bezichtigen, terwyl de Zee

noch

noch wel hol, edoch gantsch niet gevaarlyk scheen te zyn. Een Bank genaamd *Schappenbaer*, waar door deeze Reê by stormwinden zo gevaarlyk is, moet, wanneer men de korste weg naar of van de Schepen neemd, gepasseerd worden; by styve koeltens heeft dezelve zware brandingen, nu echter waren 'er geene van belang, en zelfs zo dat 'er op andere tyden, terwyl 'er de brandingen heviger zyn, Vaartuigen veilig passeeren; echter gebeurde het ongeluk dat toen de voorsz. Schuit vlak op deeze Bank was, 'er eerst een hooge rollinge kwam, die achter op de Schuit brak en dezelve vol water sloeg, terwyl 'er onmidlyk eene op de zyde kwam, die 't Vaartuig ten eenemaal omsloeg en de daarin zynde perzonen in zee wierp. Men kwam hen wel, zo veel mooglyk was, te hulp, maar niet te min was de Equipagie-Meester *Klinkert*, toen men hem aan de Wal bragt, reets dood, de Luitenant *Geltens*, stierf aan Strand, terwyl de Schipper *van de Putte*, die een zwaren Overrok aan had, ten eersten gezonken was, den Onder-Adjudant *Caspers*, benevens den Commandeur *Weeteringen*, werden ook byna dood aan de Wal gebragt, maar zyn echter vervolgens weder bekomen, en het meeste van het Scheepsvolk verdronk desgelyks en spoelde vervolgens aan 't strand. De Brieven en bestel-Goederen welke in deeze Schuit waren, zyn ook, behalven eenige weinige welke aan de Wal gedreven zyn, verlooren gegaan. De Opper-Koopman, thans Soldy-Boekhouder *Adriaan Moens* deed de Lyken der beide overledenen terstond onder dak brengen, en onmiddelyk derzelver Nalatenschappen, gelyk mede die van den Schipper verzeekeren, en de volgende dag namiddags (gewoone tyd ter begravingen) op een deftige en met hun Caracter overeenstemmende wyze ten grave bestellen, by welkers staatie de Heeren van den Raad en de verdere Gekwalificeerden assisteerden, gelyk hy ook op dezelve wyze gedaan heeft met het Lyk van den Schipper, 't geen twee etmalen na 't ongeluk, of wel den 18 der voorsz. maand voormiddags ten 11 uuren was komen aanspoelen, of gelyk andere zeggen, door Visschers op de Reê was opgevist geworden.

De naauwkeurige en zorgvuldige iever voor de nalatenschap deezer ongelukkige Scheeplingen, de vaardigheid en werkzaamheid in de ter Aarde bestelling hunner Lyken, in die korten tyd;

 welk

welk zyn Ed. *ex Officio*. als Curator *ad lites* en als President van Heeren Weesmeesteren, welke twee Ampten zyn Ed. juist te gelyk bekleed, ongeacht zyn aanzienlyk Caracter van Opper-Koopman, zelven in eigen persoon, ter verhoeding van de hier in practyk zynde dieveryen, aan 't strand en elders, zonder het op zyne Bedienden te hebben laten ankomen in deze verwarring, by dit bedroefde geval onvermoeid vertoond, en zelfs gezorgt dat de beste goederen, welke de Overledenen ter bestelling onder zich aan boord gehad hebben, aan de Eigenaars behoorlyk verzorgd zyn, is niet alleen door alle de Scheeplingen, maar ook inzonderheid, door alle de Inwoonders deezer Stad, met de uiterste stichting aangemerkt, en verstrekt dus dien Heer tot onuitspreekelyke roem en lof, en de Nabestanden deezer Verongelukten, konnen dien Heer niet dankbaar genoeg zyn voor zynen iever, waar door Weduwen en Weezen ter zyner tyd het hunne zonder eenige vermindering zullen erlangen, wordende het nagelatene door zyne Ed. geadministreerd en ten gelde gemaakt.

Een geval als dit, weet men niet dat ooit alhier gebeurd is. Ondertusschen is zeeker Opper-Stuurman genaamd *Cornelis van Petten* die zich alhier buiten dienst bevond, terstond aan boord van dit Schip gezonden, om 't bevel daar van te aanvaarden en de Goederen te doen lossen; vermits 'er van alle de Officieren alleen waren overgebleven, de Onder Stuurman *Cornelis Eyks* en de Derdewaak *Pieter Fredrik Chaudon*, die dus als Opper en Onder-Stuurlieden, gelyk ook de Constapel *Leendert van der Staal*, benevens noch een ander bekwaam Perzoon tot Derdewaaks, en wyders eenige anderen tot Dek-Officieren opgetreden zyn.

AFRICA. *Algiers*. Onlangs arriveerde alhier een Fransch Schip van *Smirna*, mede brengende een Eere-Kleed van den Groten Heer voor onzen Dey, 't welk terstond, door het lossen van 't Geschut den volke bekend gemaakt werd, terwyl ook den Dey zich denzelven morgen, met dit Kleed omhangen, aan 't publiek vertoonde.

De Venetiaansche Admiraal, *Angelo Emo* slaagde den 16 Juny (1768) in 't sluiten en tekenen van het Tractaat der vernieuwing van den Vrede met zyne Republiek, en is den 5den July, na 't aan boord komen van alle de alhier geweest zynde Venetiaanse Slaven, met zyne Oorlogschepen naar Port Mahon vertrok.

trokken, om aldaar Quarantaine te houden, met beloften dat de bedongen en de geaccordeerde Prefenten binnen 40 dagen alhier gelevert zullen worden. Tusschen onze Regering en Spanje voorziet men mede een *Trevés* of formeelen Vrede door tusschenspraak of Mediatie van den Keizer van Marocco, van wiens wegen alhier door de Binnen Landen twee gevolmagtigde Gezanten kort na elkander gearriveert zyn, de eerste om een uitwisseling en vrykooping van alle Spaanse Slaven tegens alle in handen van Spanje zynde Algerynen, Turken en Moren te bemiddelen (waarom men ook daaglyks 4 a 5 Schepen met dezelve van Cartagena verwagt, om met de uitgewisselde en vrygekogte Slaaven naar Carthagena te keeren) en de laatste, zo 't gerucht algemeen is, om vervolgens ten minsten een Conventie van Wapenschorssing uit te werken, zo niet een volledig Vredes-Tractaat getroffen mogt konnen worden. Ondertusschen baren alle die Negociatien veel malcontentie onder de lieden, die voorheen met ter Kaap te varen een goed Fortuin maakten, welke occasie hun hoe langs hoe meer benomen word. Ook ziet men alhier geene Pryzen meer van eenige waardy opbrengen. De eenige opgebragte zedert 5 weken zyn een Spaans Een-Mast-Scheepje met Oly en Bonen en 4 mannen Equipagie en een Ragusaas met enig Geld en 13 man zo Scheepsvolk als Passagiers, welke de wettigheid hunner neeming contesteeren, vermits zy verklaren van een Pas voorzien geweest, doch hun Capitein met dezelve verongelukt te zyn.

EUROPA *TURKYEN. Constantinopolen.* De Grote Heer vernomen hebbende de onveiligheid, waar in deszelfs Onderdanen naby de Grenzen van Polen woonende, door de storing hunner rust by de thans in dat Ryk ontstane onlusten reeds meer dan eens geraakt en in gevaar zyn van telkens by incursien en schendingen van deszelfs Territoir gelyke rampen als de Ingezetenen van Polen te ondergaan, heeft goedgevonden, eenige van deszelfs Troepen naar die Grenzen te zenden, om voor de zekerheid der gemelde Onderdanen te waken; zonder dat het oogmerk zyner Hoogheid in dezen zy, eens anders Territoir te doen betreden of enige rede tot een Vredebreuk te geven; gelyk zyne Hoogheid bereids aan de Hoven van Rusland en Polen heeft doen verklaren.

Het getal der derwaards gedestineerde Troepen is in 't publiek nog niet bekend. Dit alleen word verzekert, dat het grootste gedeelte

deelte Tessaloniers zyn. Dezen trekken naar Moldavien en de Grenzen van Tartaryen en alhier zyn en worden nog na elkander ingescheept 15 *Ortas* of Regimenten Janitsaren, 4 dito Topchis, 3 dito Tschebis en 2 dito Arabigdis. De plaats hunner ontscheping is *Varna* in Bulgarien, van waar zy met de overigen moeten voortmarscheeren, terwyl verscheide Regimenten Asiatise Cavallery over *Oczakow* en *Bender* met hen conjungeeren moeten. Deze conjuctie zal hunne sterkte merklyk augmenteeren; doch vermits men 't getal der laatstgem. Regimenten niet weet, kan men niet bepalen, of de gantsche Observations Armée 50000 dan 80000 mannen zal uitmaken. Enige rekenen slechts 30000, doch men weet, dat zulks enkel te verstaan is van de Troepen, die by *Choczim* moeten t'zamen trekken, en waarover Halil Pacha, gewezen Groot-Stalmeester van den Sultan, tot Seraskier of Veldmarschal benoemt is. Die Generaal, teffens door zyne Hoogheid tot Pacha van Choczim aangesteld, is voor korte dahen per post derwaards vertrokken en heeft voor zyn vertrek een Eguipagie van den Groten Heer voor zyne toerusting benevens 100 Beursen in geld ontfangen.

PORTUGAL. Lissabon. De Koning eenige verzachting willende toebrengen aan zyn Edict van den 21 Juny des Jaars 1766., waar door bevolen was, dat de Actien der Maatschappyen van Maragnan, Fernambucq en Douro, in de Koophandel cours zullen hebben gelyk contant geld, en dat zy moesten aangemerkt worden als goederen van de eerste zoort, zo heeft zyne Majesteit thans verklaard, dat geen Vreemdeling voortaan zal gehouden zyn, dezelve tot betaling van Schulden of van koopmanschappen aan te neemen.

SPANJE. Madrid. Ons Hof heeft deezer dagen Memorien opgevuld met bittere klagten en smeekingen ontfangen van weegens de Jesuiten, die uit dit Koningryk verdreven zynde, zich jegenswoordig op het Eiland *Corsica* bevinden, aangaande den elendigen en jammerlyken toestand, waar aan zy bloot gesteld zyn, inzonderheid zedert dat de Franschen Troepen op dat Eiland zyn aangekomen; doch 't is zeer waarschynlyk, dat onze Regeering zich voor alle hunne klagten zal doof houden, en dat die Paters van deeze zyde zeer weinig troost te wachten hebben, 't geen zy billyk mogen toeschryven aan 't haatelyk gedrag, 't welk zy gêduu-

duurende hun verblyf in dat Koningryk hebben gehouden en waar van men nog den bitteren nasmaak niet verdryven kan.

Van den Koning is een Ordonnantie uitgevaardigt geworden, waarby zyne Majesteit den invoer in alle de Havens van zyne Staten verbied van alle zoorten van linnen of katoenen, hoe genaamd, van buitenlands komende, zynde alleenlyk aan onze Kooplieden, dewelken noch een voorraad daar van in hunne Winkels of Magazynen hebben, een tyd van twee jaren tot het verkoopen van dien voorraad ingewilligd, als mede een tyd van vyftien dagen voor 't geen van diergelyke Stoffen over land, en van dertig dagen voor 't geen ter Zee na zyne Majesteits Staten op weg is, alles te reekenen zedert den dag der afkondiging van deeze Ordonnantie. Om dit zoort van Koopmanschap te kunnen ontbeeren, zyn op 't Konings bevel in de Provincien Catalonie en Arragon Katoen Drukkeryen opgerecht geworden, die men zich vleid eerlang tot dezelve staat van volmaaktheid, als in andere Ryken, te zullen brengen.

ITALIE. Napels. Vermits de Bisschop van *Gaëta* geordonneerd heeft in zyn Stift na de Misse 't Gebed te doen *tegen de Vervolgers der Kerke*, zo is hy herwaards ontboden geworden, om rekenschap van dit zyn gedrag te geven.

In navolging van 't geen thans by verscheide Roomsch-Catholyke Hoven geschiet, is ons Hof voorneemens, een Lyst te doen opmaken van alle de Mans en Vrouwsperzonen, dewelken zich in de Kloosters van dit Koningryk bevinden, en vervolgens over te gaan tot het vernietigen van alle de kleine Kloosters, waar in doorgaans de ledigheid en luiheid, in de plaats van de onderhouding van den Kerkelyken tucht en van de Godvruchtige instellingen te vinden zyn, dewyl 't Hof geresolveerd is, niet alleen 't getal der Kloosters zelve, maar ook 't aantal der Monniken en Nonnen in de overblyvende Kloosters merklyk te verminderen.

Romen. De toestand waarin dit Hof zich zelve gebragt heeft door 't bewuste Brevet tegen den Hertog van Parma, blyft noch steeds even neetelig, en hoe langer 't zelve daarin blyft, hoe minder 't zich daar uit zal komen redden. De Hoven van Vrankryk en Spanje hebben alleenlyk langs 't Kanaal van den Nuntius te Parys en van den Internuntius te Madrid op de Pauslyke Brevetvetten

vetten doen antwoorden, en die antwoorden behelzen niets anders, dan *dat die twee Hoven blyven volherden by hun aandringen op 't herroepen van 't bewuste Brevet, vermits 't zelve strekt tot verkorting van de rechten der wereldlyke magt.*

De Paus begrypt aan zyne kant, dat hy zyn gezegde niet kan herroepen, zonder de rechten van 't Opperpriesterschap een onherstelbaar ongelyk aan te doen, en dat daar beneevens, by aldien hy zulks deed voor 't sluiten van een vergelyk, zo als de Hoven van Versailles en Madrid eisschen, zyn H. zich ter oorzake van de gebeurtenissen, die dit verschil heeft doen ontstaan, zou moeten onderwerpen aan alle zoodanige voorwaarden, als de gem. twee Hoven hem vervolgens zouden gelieven voor te schryven, en men is hier van gedachten, dat dit ook inderdaad het oogmerk van dezelven zyn.

De onaangenaamheeden midlerwyl van dit verschil vermeenigvuldigen zich; men verzeekert, dat de Fransche Ambassadeur alhier te kennen gegeeven heeft, *dat zyn Hof vastlyk blyft aanhouden op 't onmidlyk bezetten van Castro en Ronciglione door de Napelsche Troepen*; men voegt daarby, dat die bezitneeming binnen den tyd van 3 weeken geschieden zal, en deeze en diergelyke gebeurtenissen beginnen zo als zulks nooit ontbreekt by zodanige geleegenheeden, allengskens 't zaad van oneënigheid en tweedragt zelfs tot binnen 't Vaticaan te strooijen.

De Pater Baldanotti, zynde een der Godgeleerden, door den Paus benoemt, om hun advis te geeven omtrent het herroepen van 't Brevet tegen den Hertog van Parma, heeft na Vrankryk en Spanjen afschriften van zyn gevoelen gezonden, 't welke is, *dat de Paus 't zelve volgens conscientie herroepen kan*; vermids hy zulks buiten weeten en bevel van den Paus gedaan heeft, zo is zyn H. daar over ten uitersten gebelgt; gem. Pater verontschuldigt zich door te zeggen, *dat hy met dien arbeid gelast zy geweest door den Prelaat Rezzonico, neef en Major Dôme van zyn H.*; dit doet den gem. Prelaat verdacht houden weegens een geheime verstandhouding met de buitenlandsche Hoven; de Kardinaal Torregiani, Secretaris van Staat, heeft zelfs aangeboden, zulks door eigenhandige brieven van den Heer Rezzonico te bewyzen, doch de Pater Baldanotti heeft daar door zyn Pensioen verloren in de hoedanigheid van Consultant van den Paus, en hem is de commissie ont-

ontnomen, dewelke hem opgedragen was, om de geschriften te weederleggen van Febronius, die den H. Stoel op een gevoelige wyze gehoont heeft.

Het Weenerhof, tot het welk de Paus den toevlugt heeft genomen, heeft noch geen antwoord ingezonden; men acht, dat het, eer en alvorens zich in een mediatie van dien aart in te laten, vooraf verzeekert wil weezen van de gevoelens van den Huize van Bourbon dienaangaande, terwyl de Nuntius, die te Weenen resideert, ondertusschen gestadig de hope tracht op te wekken op een goeden uitslag van 't verzoek van zyn H. en terzelver tyd aanleiding poogt te geeven om te denken, *dat het lot van den Staat van Castro en Ronciglione zal afhangen van de resolutie, die hunne Keizerl. en Kon. Majesteiten ten opzigte van dat verzoek neemen zullen.*

Te midden van die doornen en distelen ziet men de Kardinalen dagelyks by den Paus vergaderen, en men veronderstelt, dat die particulieren Congregatien tot hun voornaamste onderwerp hebben 't geen in Vrankryk en te Napels teegen de Bulle *in Caena Domini* met den druk gemeen gemaakt is. Het verschil met den Hertog van Modena word meede van dag tot dag ernstiger, dewyl die Vorst op zyn eigen gezag 16 Kloosters afgeschaft, en over derzelver revenuën ten voordeele van de Hospitalen, Godshuizen, enz. gedisponeert heeft, en niettegenstaande dit strydig is met de rechten van den H. Stoel, heeft de Paus nochtans zyn misnoegen deswegens niet opentlyk te kennen gegeven, uit vreeze van de donkere wolk. die 't Ferrareesch schynt te bedreigen, daar door noch dikker te maken.

Men zou mogen denken, dat de H. Stoel, tans aan alle kanten van dreigende onweêren omringt, alles behoorden te vermyden, 't geen haar nieuwe onaangenaamheden zou konnen op den hals halen; doch niettemin heeft de Paus den Venetiaanschen Ambassadeur by zich ontboden en gelast, *den Senaat van Venetie te waarschouwen dat dezelve een Latynschen Roomschgezinden zal hebben te verkiezen ten opvolger van den Griekschen Bisschop, die onlangs te Venetie is overleden*, en tegen wien zyn H. voornemens was, een Bulle uit te blixemen, wegens dat hy by hem als een ketter was bekend geworden; de gem. Ambassadeur heeft wel alles belooft, doch terzelver tyd te kennen gegeeven, *dat hy aan den*

goeden uitslag van zyne waarschouwing twyfelde, vermits het belang der Venetianen vordert, de Grieken t'ontzien, om dat zy de voornaamste steunpilaren van de commercie aldaar zyn.

Een zaak van een enkeld ceremonieel dient al meede tot vermeerdering van onze ongeleegenheden; deezer dagen is de Grave van Aguilar, Ambassadeur van 't Hof van Madrid by den Koning van Sardinie, van Napels hierdoor na Turin gepasseert; geduurende zyn verblyf alhier heeft hy zwarigheid gemaakt, het eerste bezoek af te leggen by de Kardinalen, en inzonderheid by den Kardinaal Orsini, Minister Plenipotentiaris van den Koning der beide Siciliën, en deeze pretensie, offchoon niet ondersteunt by de andere uitheemsche Ministers, is echter by den Kardinaal Piccolomini goedgekeurt geworden.

Hoe 't zy, gem. Kardinaal is by den Grave van Aguilar met een grote stoet het eerste bezoek gaan afleggen, en denzelven op het plein der H. Apostelen ontmoet hebbende, is hy uit de koets getreeden, en heeft eenige oogenblikken een mondgesprek met zyn Excell. gehouden; het Sacro Collegio keurt dien vernederende uitstap van den Kardinaal Piccolomini t'eenemaal af, dewelke geen geleegenheid schynt voorby te laten gaan, om zich in de gunst der gekroonde Hoofden in te dringen; de Kardinaal Cavalchini is niet zo dra daarvan verwittigt geworden, of hy heeft aan hem een briefje, vol van verwytingen en hoon, geschreeven, 't welk ter Secretarie van 't Consistorie geregistreert is geworden, om voor de nakomelingschap tot memorie te dienen, en men verzekert, dat de Paus den Kardinaal Piccolomini heeft opgeschort in zyne functien als Legaat van Ravenna.

Livorno. Het is thans geen raadzel meer dat de recontres tusschen de Franschen en Corsen, gegrond zyn dan niet, men is in 't zeeker van de volgende onderricht.

I. Dat de Franschen hunne Cavalkery en een groot Detachement van 't Garnisoen van St. Fiorenzo hebben doen avanceeren, om een zeekere Post te overweldigen, alwaar zy door de spoedige aankomst van den Corsischen Kapitein Achilles met zo veel moed te rug gejaagt wierden dat, als die Kapitein de zynen niet belet had hen te vervolgen zy altemaal in de pan gehakt zouden zyn.

II. Dat zy met al hun magt gekomen zyn om de volgende Pos-

ten te bezetten, namentlyk: *Patrimonio*, eene opene Plaats en zonde andere defensie, als van eenige linien, die door 40 man bewaard wierden. 2. *Barbaggio* welke Plaats, schoon ook onbevestig zynde, nochtans den aanval van de Franschen drie dagen heeft uitgehouden, en zulks zeekerlyk noch langer gedaan zou hebben, als de Corsen geen gebrek aan Buspoeder gekregen hadden. 3. *Montebello*, een heuvel zonder Fortificatie. 4. *Farinole*, een Plaats, liggende aan de mond van de Golf van S. Fiorenzo, met haaren Tooren. 5. *Erbalunga*, zonder muuren en zonder eenige andere sterkte, liggenden deeze Plaatzen vyf mylen van Bastia.

III. Dat zy zich eenige reizen voor de Stad *Furiani* hebben doen zien, doch telkens zeer weinig voordeel daarby behaald hebben: alzo nu die Plaats eenigermaten gefortificeerd is en op een heuvel ligt, waar door de Corsen in staat zyn, om alle bewegingen die in *Bastia* voorvallen, te zien, twyffeld men niet of de Franssen zullen met allen ernst zoeken daar van meester te worden.

CORSICA. *Morato*. Den 18 Augustus (1768) ontfingen wy bericht van *Balagna*: Dat de Franssen te Calvi in Garnisoen leggende, ten getale van *agt honderd* in 't Veld verscheenen zyn, met nog *twee honderd* anderen, die zy in hunne Soldy hebben aangenoomen, en diergelyke zy dagelyks aan werven, zo te *Bastia* als te *San Fiorenzo* en in andere Plaatsen daar zy baas zyn; Zy marscheerden langs de Kust van deze *Golf* tot in de nabuurschap van onzen Tooren *de S. Catarina*: Zy hadden vier Stukken Geschut *Agt-ponders* by zig, en al het geen verder nodig was om zig aldaar te verschanssen, ten welken einde zy straks met het uitgraaven van het Terrein een begin maakten, in zeer korten tyd zig retrencheerden, en hunne Artillery heel voordeelig plaatsten: Dit belettede nogtans niet, dat het vliegend Esquadron van onze Militie manmoedig derwaarts trok. Onmiddelyk ontstond 'er een hevige Schermutseling, waar van het Geraas in minder dan een half uur omtrent *zes honderd* Man van *Calenzana*, *Pino* en *Lummia* derwaards deed komen, die alle even heftig de Franssen attaqueerden, zo dat deze hoe voordeelig zy ook geposteerd waren, en hun Kanon deeden speelen, egter wel haast gedwongen wierden om hune Retrenchementen te verlaaten, en by

het wyken geen anderen tegenstand deeden als dien om hunne Artillery te behouden, 't welk hun egter uit hoofde van de inzinkende Grond niet gelukt zou zyn, indien zy niet by tyds twee Vaartuigen hadden gekreegen, waar op zy het Geschut inscheepten.

De onzen vervolgden hen tot aan *Paggiola*, alwaar een Moeras aan de Franssen gelegenheid gaf om zig weder in order te schaaren en na hun Garnizoen te rug te trekken, zonder van de onzen verders te kunnen nagejaagd worden; zynde het zeker, dat de Franssen hunne Onderneeming zeer duur zou te staan gekomen zyn, als het andere Volk uit de nabuurige Streeken spoediger by de onzen had kunnen komen: Ondertusschen kunnen wy van hun Verlies niet spreeken, maar wy hebben hen geduurende den gantschen tyd tot aan 't bovengem. Moeras toe van vooren en van ter zyde beschooten; zynde voor het overige by deze vyandlyke Ontmoeting een van onze beste Kapiteins gesneuveld en drie Man gekwetst.

INGERMERLAND. St. Petersburg. Niet tegenstaande de meenigvuldige geruchten van een Vredebreuk tusschen ons Hof en de Ottomanische Porte, en de marsch van eenige duizend Man Turksche Krygsbenden naar de Grenzen van dit Keizerryk en Polen, is ons Hof zeer gerust en in 't minst niet beducht over de Gevolgen van dien, waar uit men, niet zonder reden besluit dat ons Ministerie van 't waare oogmerk der Ottomanische grondig onderricht zyn.

POOLEN. Warschauw. De veelhoofdige Draak is thans bedwongen. De groote en om zo te spreeken de Hoofd-Confederatie is vernietigd door 't veroveren van *Cracau*, waar van men de volgende omstandigheden ontfangen heeft. De Generaal *Apraxin* den 18 Augustus (1768) beveelen van den Vorst *Repnin* ontfangen hebbende, werd des anderen daags, 's morgens ten 2 uuren de storm begonnen welke tot 5 uuren duurde, terwyl 'er tusschen beiden noch twee looze stormen gedaan werden. De Russen eindelyk twee Poorten door Petarden hebbende doen open springen, vonden de Straten met kisten vol steenen bezet en met gragten doorsneden, zo dat het zeer veel moeite koste eer de Ruitery 'er konde door komen.

Midlerwyl vuurden de Geconfedereerden uit de huizen, en men

men zag de Geestelyken over al op de been om het Volk tot weerstand aan te moedigen. Niet tegenstaande deze hartnekkige tegenstand, hielden de Russische Officiers hun Volk in goede Order, en beletten hun zich door een algemeene slachting te wreeken, maar lieten onder Trompetten geschal afkondigen: *dat alle die goedwillig de Wapenen nederleiden, pardon zouden verkrygen.*

Veele voornaame Polen gaven zich hier op over, het geen door andere gevolgd werd, en dus de straten in rust geraakten; doch een troep Polen, zich in het Jesuiten Klooster geworpen hebbende, vuurde met zo veel geweld op de Russen, dat ze eindelyk genoodzaakt werden, om het zelve te forceeren. Schoon nu de Jesuiten volgens Krygsgebruik, verdiend hadden zwaar gestraft te worden, heeft egter de Vorst Repnin hen, op voorbede van den Heer Grabowsky, volkomen gepardonneerd, dewyl zy, geduurende de Belegering, de Dissidenten veel goed hadden gedaan, en tegen de woede van het Graauw beschermd.

Het verlies der Russen werd op 500 man geschat, doch zou waarschynlyk zo groot niet geweest zyn, indien de Polen, by gebrek van Koegels, de kleine Geldspecien, welke aldaar in de Munt gevonden wierden, niet aan stukken gehakt en daar mede geschoten hadden.

Wat de domme Religie iever op zommige Gemoederen vermag, heeft men ten allen tyden door voorbeelden zien bevestigen. Een jonge Pool omtrent een halve myl van deeze Stad, op een verraderlyke wyze twee Dissidenten vermoord hebbende en door de Uselanen alhier gevanglyk opgebragt en over zyn misdaad ondervraagd zynde, gaf ten antwoord: *dat hy niet anders gedaan had dan twee Luthersche honden den hals te breeken.* Een Grieks Priester alhier, deed door zyn jongen op het gevolg van een Roomsch Lyk, dat voorby zyn huis passeerde, met steenen werpen, 't welk die Lieden zo euvel opnamen, dat zy in des Priesters huis drongen, hem wakker afrosten, en mede namen, doende hem vervolgens door de wacht in arrest neemen. De Vorst Repnin deed hem in zyn Paleis brengen, en wilde, de oorzaak van 't oploop vernomen hebbende, den Priester in 't openbaar doen straffen; 't welk echter op sterke voorbede nagelaten is, zynde hy met een scherp verwyt los gekomen.

Ondertusschen is dit Ryk in een deernis waardigen toestand;

de-

de Koophandel kwynt jammerlyk; de wegen zyn alleronveiligst, en met een woord, dit alles voorspeld een droevig toekomende, terwyl de Koning inmiddels tot het houden van den naastkomende Ryksdag, heeft doen publiceeren deeze navolgende

UNIVERSALEN.

WY, *Stanislaus Augustus*, van Gods Genade Koning van Poolen, Groot-Hertog van Lithauwen &c. &c. &c. Doen te weeten aan de Welgeboorene Senatoren, hooge en mindere Lands-en Geregts-Bedienden, en de geheele Ridderschap . . . .

Wy kunnen niet genoegzaam uitdrukken, hoe smertelyk het ons valt de tegenwoordige Omstandigheeden aan Ulieden voor oogen te stellen: Deze doorgrieven het binnenste van ons hart, 't welk altoos voor deze Natie geneegen is, onder dewelke wy in *Gelykheid* gebooren, opgevoed en vervolgens naar des Hemels Schikking op den Throon, om zynen Scepter te voeren, door vrye Stemmen verkooren zyn, en steeds in Liefde en Trouw, zo als aan den alzienden God best bekend is, over haar heerschen.

Wy gaan nogtans met stilzwygen de Oorzaaken en Middelen voorby, waarom en waar door in veele Waywoodschappen de aangenaame Vrede gestoord, de binnenlandse Zekerheid aan 't waggelen gebragt, en ons geheel Ryk in het allerbeklaaglykst Ongeluk gestort is. Wy zugten slegts tot den God der Heirschaaren, op dat hy wil ophouden ons met zyne almagtige Hand te dreigen, en beginnen wil ons met dezelve te zegenen.

Wy verwagten van de Inwoonders dezer Republik, als welke zig niet sterker door Yver dan door Verstand laaten leiden, dat zy, in *drie Standen* vergaderd, bereidwillig zullen zyn, om de Rampen van hun Vaderland zonder Vooroordeel in te zien, en zig ten dien opzigte hunne Vooringenoomenheid te beraaden.

Met dit oogmerk derhalven, terwyl wy yverig wenschen om ons ten tyde van den aanstaanden ordinairen *Ryksdag* over een goed Gevolg te mogen verheugen, bestemmen wy denzelven, volgens de laatst gemaakte Constitutie, op den *zevenden* dag van *November* dezes Jaars alhier in *Warschauw*: Tot de *Land-Dagen* op de gewoone Plaatsen in de Waywoodschappen, Landen en Districten bepaalen wy den 27 *September*, en tot den *generaalen Land Dag* in het Land van Pruissen den 10 *October*, zynde insgelyks op den door de Wetten bestemden dag.

Wy vermaanen dan op eene Vaderlyke wyze alle Zoonen des Vaderlands dat zy op den voorsz. *Ryksdag* Landboden uit het midden van hen verkiezen willen, die het Vaderland en deszelfs Wetten lief hebben, de Belangen van den Staat ter deeg kennen, in hunnen Handel en Wandel onbestrafbaar, en van beproefde Waakzaamheid,

heid, Omzigtigheid en Liefde voor het Gemeene Best, ja zonder Eigenbaat en Party-zugt zyn.

Dus twyffelen wy in geenerhande maniere, of de Welgeboorne Landboden zullen door de hun verleende Instructien op zulk eene wyze verpligt worden, dat zy gemeenschappelyk met Ons hunne Schranderheid en naauwkeurige Opmerking in het werk stellen, en daar mede arbeiden, ten einde uit deze onze Raadslagen ook voor den volgenden Tyd onveranderlyke Uitwerkingen van het gewenschte Goed des Vredes en der Gelukzaligheid spruiten mogen.

Dewyl wy dit uit grond onzes Harten verlangen, zo wenschen wy UL. *Lieve, Getrouwe*, by ieder Landdags-Vergadering . . . de tegenwoordigheid des H. Geestes . . . . [Gegeeven den . . . Augusty 1768, in het *vierde* Jaar van onze Regeering.

ZWITSERLAND. Bern. De beruchte geschil-zaak van *Neufchâtel*, waar van wy in ons voorgaande Stuk gesprooken hebben, zie aldaar bladz. 68, is door de Gedeputeerden van dit Canton, en die van *Lucern*, *Freiburg* en *Solothurn*, dewelke als Mediateurs te *Morat* of *Murten* zyn vergaderd geweest, tot genoegen ten einde gebragt, en zulks wel op de volgende Voorwaarden.

1. Dat de Magistraat van *Neufchâtel en Corps* vergiffenis verzoeken zal by den Gouverneur wegens den Opstand en de verdere buitenspoorigheden, dewelke by en na het vermoorden van den Pruissischen Advocaat-Generaal *Gaudot* gebeurd zyn. 2. Dat het Corps of de Compagnie Granadiers voor altoos gecasseerd zal blyven. 3. Dat de Burgery een jaar lang ontwapend zal zyn. 4. Dat de Stad Neufchâtel alle de op de zaak geloopene Onkosten betalen zal: deeze onkosten reekend men op 100 duizend Ryksdaalders, hier by komen nog de kosten, dewelke door het afzenden der Troepen tot aan *Pont de Tiel* veroorzaakt zyn, doch door den Koning van Pruissen betaald zullen worden. Wyders is aan de Weduwe *Gaudot* in haar beklaaglyk geval niet meer dan 4000 Gulden toegelegd.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. Het Parlement staat den 8 November (1768) geopend te worden. In die Vergadering zullen de zaken der Subsidien voor dit Jaar, en de maatregelen omtrent de Americaansche Volkplantingen, 't eerst in overweeging genomen worden. Schoon by ons Hof is beslooten geworden Troepen derwaards te zenden, om de Inwoonders te noodzaken, zich aan de Besluiten van het Groot-Brittannisch

Parle-

Parlement te onderwerpen, hebben echter de Gouverneurs in die Gewesten bevel van niet tot het uiterste te komen, ten zy 'er zodanige Opstanden ontstaan mogten, die de rust deezer Volkplantingen in gevaar konden brengen, of tot kwade voorbeelden dienen: anders is de Koning en het Ministerie genygd hen, zo zacht mogelyk is te behandelen, en hunne bezwaarnissen, benevens de Gronden, waar op zy die vestigen, wel degelyk te onderzoeken.

VRANKRYK. Parys. Uit *Corsica* heeft men dat door het innemen van het Dorp *Nonza* van onze Troepen, *Capo Corse*, het volkrykste en handeldryvenste gedeelte van dat Eiland geheel vermeesterd was. Verscheide Opperhoofden van de voornaamste Plaatzen hadden bereids den eed van getrouwigheid in handen van den Koninglyken Commissaris afgelegd. Dat *Paoli* en de meeste andere Opperhoofden, zo het scheen, heimlyk in 't belang van onzen Monarch zyn, en zich alleen welstaanshalven tegen onze Troepen aankanten: ook verminderde het getal der Aanhangers van *Paoli* van dag tot dag, zedert de Marquis *de Chauvalin* de Declaratie des Konings, waar by den Corsen verzeekerd word, dat zy voortaan geenen anderen Heer dan den Koning te erkennen hebben, heeft doen publiceeren. In hoe verre deze tyding gegrond zy, zal de tyd openbaaren.

Nancy. Het opperste Gerechtshof van dit Hertogdom en dat van *Bar*, alhier residentie houdende, heeft des Konings Edict ter Verbanning der Jesuiten uit deeze beide Hertogdommen geregistreerd, hebbende die Paters voor den 1 Sept. 1768 ook deeze Landen moeten ontruimen: zo dat zy nu ook, nu zy den weldoenden Philosooph Koning *Stanislaus*, en desselfs Dochter, de Koningin van Vrankryk verlooren hebben, het lot hunner Medebroederen al mede moeten ondergaan.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Zyn Koninglyke Hoogheid de Prins *Hendrik van Pruissen*, die eenige dagen het vermaak genomen heeft, om, zo in *Amsterdam*, *Noord-Holland*, *Utrecht*, als de daar om heen liggende Plaatzen, het merkwaardige te bezichtigen, is den 10 September (1768), zeer voldaan over de minnelyke receptie over al genoten, in goeden welstand, alhier te rug gekomen, en bevind zich thans, benevens haare Koninglyke en Doorluchtige Hoogheden in gewenschte welstand.

Utrecht.

Den 26 September 1768 is zyne Koninglyke Hoogheid, Prins *Hendrik van Pruissen*, na een teeder affcheid van hunne Doorl en Koningl. Hoogheden, en alle voornaame Staatsperzonen te hebben genoomen, van hier over *Delft*, *Delfshaven*, *Bergen op Zoom*, *Antwerpen*, *Brussel*, en andere Plaatzen in *Braband* naar Berlyn gekeerd. Die Vorst heeft zyne roemruchtigen naam, door zyne heldhaftige Krygsbedryven verworven, alhier door zyne zonderlinge minzaamheid grootelyks vermeerderd.

De Baron *de Breteuil*, nieuwen Ambassadeur des Konings van Vrankryk alhier aangekomen zynde en het bezoek by den Heere Prince Erfstadhonder afgelegd hebbende, is den 23 September (1768) het tegen bezoek by denzelven afgelegd door zyne Doorluchtige Hoogheid, met drie Koetzen, ieder met zes paarden bespannen, en geëscorteerd door een detachement Gardes du Corps.

Utrecht. Ter begunstiging van de Maatschappy ten behoud van Drenkelingen, ziet *Mercurius* July laatstleden bladz. 191 binnen *Amsterdam* opgericht, heeft de Magistraat deezer Stad, in dato den 1 September (1768) alhier gedaan de volgende

PUBLICATIE.

Naardien Burgemeesteren en Vroedschap der Stad Utrecht, by derzelver Resolutie en Appoinctemente van dato den 22 Augusti laatstleden staande op de Requeste door Lekens en Overlieden van 't Chirurgyns-Gild den 15den daar te voren aan welgemelde Heren Burgemeesteren en Vroedschap gepresenteert, na ingenomen advis van den Ed. Achtb. Gerechte dezer Stad om redenen daar by breder gededuceert, aan de Supplianten en aan ieder Chirurgyn in 't byzonder hebben gelieven te permitteeren, om wanneer zy enig bericht krygen, dat ymand in het Water is gevallen of gezonken, het zelve Lichaam, 't zy het zelfs Levenloos geoordeeld word of niet, uit het Water te mogen laten vervoeren maar 't naast by gelegen Huis of Herberge, en aldaar aan het zelve zodanige hulpmiddelen tot weder opwekkinge der gedeeltelyk verloren Levens-geesten te attribueeren, als zy gevoeglykst en geschikst zullen oordeelen, mits van 't gebeurde ten spoedigsten aan den Heer Hoofd-Officier doende kennis geven, op pœne van by nalatigheid vyff en twintig Caroli Guldens ten behoeven van dezer Stads Aalmoesseniers Kamer te zullen verbeuren: hebben Schout, Burgemeesteren en die van den Gerechte dezer Stad, als daar toe by gedagte Resolutie en Appoincte-

mente geauthoriseert zynde, goedgevonden en verstaan, van 't gene voorsz. is by dezen aan alle en een iegelyk behoorlyke kennisse te geven.

En wyders aan alle Herbergiers binnen deze Stad en derzelver Vryheid, het naast wonende by die Plaats, alwaar zodanig Lichaam in het Water gevonden en uitgetogen word, te ordonneeren, gelyk dezelven geordonneert worden by dezen, omme te gehengen en te gedogen, dat het zelve uit het Water getogen Lichaam in hunne huizen werde overgebragt, en ten fine voorschreeve daar inne aan te nemen, mede op verbeurte van gelyke vyffen twintig gulden ten behoeve als voren, ingevalle zy zich daar tegen mogten komen te verzetten, ofte konnen goedvinden het zelve te weigeren.

Permitteerende niet te min aan alle Borgers en Ingezetenen dezer Stad en Vryheid van dien, dewelke ter liefde en behoud van hunne Evenmensch genegen mogten wezen, derzelver Huizingen of Woningen daartoe gewillig aan te bieden, om insgelyks zodanige in 't Water gevallene of gevondene Lichamen daar inne te laten overvoeren, ende te mogen huisvesten, ten einde de meergemelde Hulpmiddelen daar aan zouden konnen werden geappliceert.

En op dat niemand enige ignorantie zoude konnen pretenderen, zal deze worden gedrukt, gepubliceert, en alomme geaffigeert na behoren.

Vervolg van het DAGVERHAAL *der Reize van zyne Doorl. Hoogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogstdezelfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruissen enz.* Ziet onze voorgaande bladz 77.

Zo dra hunne Hoogheden in de Loge traden begon het Orchest te speelen, en na dat hoogstdezelve de Heeren en Dames op eene minzaame wyze begroet en de weder begroeting ontfangen hadden, ging het Gordyn open, het Toneel verbeelde het *Zonnenhof* en de beroemde Amsteldamsche Acteur *J. Punt* daalde, in de gedaante van *Apollo* in een Wolk neder, en verwelkomde hunne Hoogheden en verdere Regeering, met deeze volgende Dichtregelen, door den Heer *J. Nomsz* ontworpen.

Wat eedle mengeling van eerbied, liefde en vreugd
Verwekt in aller hart een levendige ontroering....
O WILLEM! 't is uw komst, zy baart die driftvervoering:
Ja, de Amstelstad herdenkt uw' stam, zyn moed en deugd,
Waaraan elk Neêrlands hart, door geenen waan bezeten,
De Vryheid, Neêrlands Schat, gewillig dank zal weten.

* * *

Verrukt door de eer die 't Y door uwe komst geschied,
Word eerbied in ons hart op de eêlste wyz' gebooren;

Daar

Daar uwer Vaderen deugd zich aan elks ziel doet hooren,
Ontfonkt zy liefde in ons voor U: we ontveinzen 't niet,
O Neen, wy doen met vreugd die liefde U klaar bespeuren.
Wie zou dien eerbied, liefde en vreugd onbillyk keuren!

* * *

Vergun ô dierbre Vorst die ons den Hemel gaf,
Dat ik der Dichteren God, in 's Amstéls vreugd moog' deelen,
Hier doe ik menig held der menschen harten streelen,
Hier perst vervolgde deugd de teêrste tranen af:
Maar nimmer zag ik 't volk op eedler wyz' bewoogen
Dan nu we, ô Heldenspruit! U hier aanschouwen mogen.

* * *

Nooit wierd 'er in dit Koor zo groot een pracht ontmoet!
'K zie Nassau, zyn Vorstin, en Amstelburgervadren,
Met blydschap op 't gelaat, myn Koor vereenigd nadren!
O Vorstlyk Paar! beschouw in dezen achtbren Stoet
De Vadren van myn Volk, en uw doorluchte Vrinden,
Die in den bloei huns Volks hun hoogst genoegen vinden!

* * *

Leef lang met uw Princes, en evenaar in moed
Haar Stamhuis, eischt de nood uw' arm in kryssgevaaren;
Dat daar geen krygsorkaan de Staatshulk op de baaren
Tot noch toe fel bestookt, en Neêrland sidderen doet,
Doe Neêrlands Volken U als hunn' Trajaan' beminnen,
Een Vaderlyke zorg doe U de harten winnen!

* * *

Een Vorst, wien 't Volk met recht gelyk een Vader acht,
Kan best op 't Schouwtoneel der menschen harten roeren:
Held Cezars oorlogsdeugd kan minder 't hart vervoeren,
Dan Titus eedle zucht voor 't menschelyk geslacht:
Op 't groot toneel, onze aarde, is 't hart der stervelingen,
Meer door menschlievendheid, dan Oorlogsdeugd te dwingen.

* * *

O Hoop van Nederland! Doorluchte Heldenspruit!
De Magt die 't all' bestiert zy met U in 't bestieren!
Bescherm de Koopmanschap, en help myn Koor versieren!
U Stam schiet', tot 's Lands heil, een reeks van Looten uit!
Elk roepe middlerwyl, door zulk een hoop gedreven,
Vorst WILLEMS deugd doe de eeuw van Vorst August herleven!

Na deeze Aanspraak, welke den Heer *Punt* onverbeeterlyk uitboezemde, veranderde het Toneel met open gordynen, gelyk gedurende al den tyd geschiedde, men gaf een Ballet de *Polakken* of *Cosakken* genaamd, waarna het Treurspel van *Demophontes* gespeeld werd, met vermindering van eenige honderd regels, speelende *Starrenberg* voor *Demophontes*, *Punt* voor *Timantes*, Juffrouw *Fokke* voor *Dirce* alle overheerlyk. Hier na volgde het Ballet van de *Galante Smit*, voorts

het grootste gedeelte van het kluchtspel den *Huwelyken Staat*, en eindelyk een nieuw *Demi-Caractere Ballet* van *Venus* en *Adonis* enz. met verandering van Toneel, waar in alle de Danssers in 't algemeen, en Juffrouw *Nieri* en *S. Godard* in 't byzonder, hunne konst lieten blyken, gelyk alle de *Acteurs* en *Actrices*, in 't spel en in de klucht speelende, gedaan hebben, waar over ook hunne Hoogheden zo wel als het gantsche Gezelschap hun genoegen betoonde.

Hunne Hoogheden uit den Schouwburg, welker ingang der Poort zeer fraai geillumineerd was, door de paradeerende Burgery weder op het Stadhuis gekomen zynde, was aldaar Soupé, waar by eenige Heeren en Dames tegenwoordig waren.

Op Donderdag den 2den Juny, werden de Audientien, welke door kortheid van tyd op den dag der aankomst hunner Hoogheden geen voortgang hadden, en door zyne Doorluchtige Hoogheid op deezen dag vastgesteld waren, aan de Gedeputeerden der Luthersche, Doopsgezinden en Roomsche Gemeentens, mitsgaders aan die der Joodsche Natie ten elf uuren voormiddags verleend. Alle die Deputatien wierden door onzen Vorst op eene zeer vriendelyke wyze ontfangen: die van de *Luthersche* Gemeente wierd bekleed door de Eerw. zeer Gel. Heeren *Hermanus van Garël*, *Jacobus Boen* en *Wilhelm August Klepperbein*, met tien Heeren Ouderlingen, en de Aanspraak werd gedaan door voorn. Heer *van Garël* die alreeds den ouderdom van 87 Jaaren bereikt, dewelke onder anderen met veel welsprekendheid aanmerkte: *Dat hy in zynen leeftyd het geluk had gehad van aan wylen de Hoog Vorstlyke Perzonen* GEORGE DE I. *en* GEORGE DE II. *beide geweezen Koningen van Engeland, vervolgens aan den Vorst* WILLEM KAREL HENDRIK FRISO (alle Hooglofl. Gedachtenis) *zynde aldus de Over Groot-Vader, Groot-Vader, en Vader van zyne Doorluchtige Hoogheid, en nu aan zyne Doorluchtige Hoogheid zelfs, een Aanspraak te doen, enz.*

Hierna behaagde het hunne Hoogheden met hun illuster Gezelschap te voet van het Stadhuis naar de Nieuwe Kerk door twee Reyen, in de Wapenen staande Burgers te gaan, en aldaar het merkwaardige te bezichtigen, als de Graftomben der Doorluchtige Zeehelden *de Ruiter* en *van Galen*, benevens het Orgel en de Colommen, waar op het zelve rust, en de konstige Predikstoel aldaar, als mede het weergaloos koperen Hek aan 't Choor, enz. terwyl ondertusschen op dat Orgel, 't welk alom beroemd is, wegens desselfs ongemeene *Vox humana* of *Menschen stem*, door den Organist gespeeld werd.

Van hier begaven zich hunne Hoogheden in Koetzen langs de Nieuwendyk, Haringpakkery en Buitenkant na de Admiraliteits Werf, op welke zyne Hoogheid alle de Winkels enz. naauwkeurig beschouwde. Vervolgens nam het Vorstlyk Paar een Dejeuné en begaf

gaf zich verder naar het Buitenhuis der Oost Indische Compagnie, alwaar insgelyks alles, en inzonderheid de Specery-Magazynen en Werf bezichtigd wierden, terwyl ook een Hoeker-Schip van 100 voeten, *de Zon* genaamd, in 't byzyn hunner Hoogheden van 't stapel in 't water gelaten werd. Het Vorstlyk Paar zag mede in de Lynbaan van voorsz. Compagnië een touw van achtien duimen dik slaan en vervaardigen. Na alles met de uiterste oplettenheid te hebben beschouwd, en iets te hebben genuttigd van het Ontbyt dat ook aldaar aan hunne Hoogheden werd aangeboden, keerden hunne Hoogheden, met derzelver Gezelschap naar het Stadhuis te rug, daar weder een prachtige Maaltyd gehouden werd, waar toe, behalven het hooge Paar en eenige van derzelver Gevolg, genodigd waren, de Heer Hoofd-Officier, de regeerende Heeren Burgemeesteren, en Oud-Burgemeesteren, welke Maaltyd tegen den Avond eindigde.

's Avonds was 'er een prachtig en uitmuntend Bal op de Zaal van het Stadhuis, 't welk door de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Regeerderen deezer Stad aan en ter eere van hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, werd gegeeven, waarop behalven hunne Eminente Perzonagien en hun byhebbend Gezelschap en Gevolg tegenwoordig waren de Prins van *Hessen-Kassel*, de Prins *van Lambese*, Groot-Stalmeester van Vrankryk, de Marquis *del Puente Fuerte*, Ambassadeur des Konings van Spanje by hun Hoog Mogende, nevens noch verscheiden Perzonen van hoogen rang; en voorts alles wat 'er aanzienlyk en voornaam van beiden Kunnen in deze Stad was, waartoe over de 1400 Briefjes waren uitgedeeld.

Het is volstrekt onmogelyk een volleedige beschryving, en zelfs slechts een volkomen schets van dit Bal te geven, aan die het zelve niet hebben bygewoond. Ontelbare veele Dames; welke aldaar verscheenen, hadden voor 50000 tot 100000 Guldens en meer Juweelen aan haar Lyf, de luister en pracht der Heeren was niet minder, en dit Illuster Gezelschap vervoegde zich, in meer dan drie honderd Koetzen, meest alle kostlyk uitgedost, langs de Kalverstraat naar het Stadhuis, welk Wereldwonder het hooge Gezelschap aldaar vergaderd zynde, ontwyfelbaar een zo groote Rykdom en Schat als men in 't gantsche Heelal naauwlyks zal vinden, vervatte. De Zaal was met meer dan 8000 Lampions verlicht, alle van Wasch met onderscheiden koleuren. De Pylasters waren omslingerd met Guirlandes, en met roode Lampions geillumineerd. De Festonnen waren in 't Groen, en de beide Deurgestellen aan de groote trap en 't portaal van Schepenen Kamer, van onder tot boven met lichten van allerlei koleuren. De Architraaf en Cornis waren insgelyks met lichten gantsch doorgaande bezet. De twee Orchesten waren festonsgewyze geillumineerd; en pronkten in hun midden met het Stads Wapen. Dit gevoegd by de gemelde kostbaarheid van Kleederen, Eedelgesteentens

tens en allerlei zoort van vercierselen, waar in een ieder poogde uit te munten, deed met recht uitroepen: *dat Amsterdam nimmer zodanig eene Vertooning als deze binnen haare Muuren gezien heeft.*

Een uur na Middernacht begaven zich hunne Hoogheden en het verder Gezelschap in Schepenen Kamer, alwaar een heerlyk Collation vervaardigd was, gelyk mede voor de overige Gasten in de twee zyde Gaanderyen insgelyks verscheide tafels met eeten en fyne wynen tot ververfschingen aangerecht waren. Ten drie uuren in den Morgenstond retireerden zich hunne Hoogheden, en het Bal duurde tot vyf uuren.

By 't opkomen van de groote Trap, aan de kopere Deuren der Zaal waren geduurende het Ball, twee Cadetten in gelyke Uniforme, met Granadiers mutzen op 't hoofd, en de Bajonetten op de Snaphaanen, behoorende onder de Burger-Compagnie van den Manhafte Heer Kapitein *van der Lyn*, geposteerd geworden.

(*Het Vervolg hier na*)

Alkmaar. Vervolg der Crimineele Sententien enz. ziet onze voorgaande Bladz 80.

Dat hy gedetineerde, na zyn gedagten, wel anderhalf uur aldaar, en dus een ent weegs van het Huis van den Pastoor, waar in dat hy ook niet geweest is, op schildwagt hebbende gestaan, ook geene meerdere omstandigheden, zoo van de Huisbraak, als respective bindingen en Diefstal heeft weeten te naderen; alleenlyk dat hy (het werk verrigt zynde) door een Lang Kaerel een zak heeft zien draagen, waar in de gestolene goederen waaren, en dat zy vervolgens alzoo te saamen zyn opgegaan den weg het naast gaande naar de Waart; dat hy in dezelve Waart van haar is afgegaan, en dat, in plaatsche van hem het beloofde geld in handen te geven, hy gedetineerde geen duit hadde genooten; onder voorwendsel, dat de goederen eerst moesten verkogt wezen; dat hy gedetineerde naderhand niemand der medepligtigen daar over heeft aangesproken, dan alleenlyk *Maartje van Hoven*, alias: *Alemondus*, voor Vasten Avond dezes jaars, by forme van verwyt tegens haar zeggende, in het Heidens: *Jy luy beht het niet mooi met my gemaakt, ik heb zo veel perykel uitgestaan, en nog*, waar op deze hem te gemoed hadde gevoert: *houje maar stil, ik zal nog wel om je denken*, zonder dat hy egter ooit iets voor dit zyn laatste Delict, door hem gedetineerde geconfesseerd, heeft geprofiteert.

En gemerkt ten vollen is gebleeken, dat de gedetineerde, alle Eer en Vreeze Gods, mitsgaders het ontzag voor de Heilige Justitie, ter zyde hebbende gestelt, den voornaamsten tyd zyns Levens, en zonder eenigsints door de veelvuldige straffen, welke hy wegens andere gepleegde Dieveryen inmisschen heeft ondergaan, te zyn afgeschrikt, is geweest en gebleeven een Fameuse Vagebond, Gaudief en Huisbreeker, die, volgens zyn eige Confessie, tot hier toe on-

ongestraft heeft gepleegt een menigte zoo Groote als Kleine Dieveryën: een Bleek bestoolen, behalven nog een aanslag, in vervolg van tyd, op dezelve Bleek gemaakt; byzonder nog, dat hy gedetineerde eenen Troep van zeven Persoonen, welke Schietgeweer by zig hadden, en daar ook daadelyk zig mede sauveerden tegen de vervolging van de Ingezetenen, heeft geadsisteert, en op schildwagt gestaan by de Violente Huisbraaken en Bindingen, zoo tot *Renswoude*, als te *Spanbroek*, en dan nog verscheide Huisbraaken in Persoon gedaan en geperpetreert.

En dat vervolgens dit zyn zaaken, die geensints kunnen of mogen ongestraft blyven, voor al in een Land van goede ordre, daar het Recht bewaard, en Justitie geadministreert, en ten dienste van het gemeen gehandhaaft word, maar dat, in tegendeel, zodanige enorme Delicten, volgens de Wetten en Placaaten van den Landen tot afschrik van anderen op de aller exemplaarste wyze moeten werden gestraft.

ZOO IS 'T: Dat Schepenen der Stad Alkmaar, gezien ende geëxamineert hebbende den Crimineelen Eisch en Conclusie, by den Heer Mr. *Rutgerus Paludanus*, Hoofd Officier dezer Stad, R: O: op ende jegens den gedetineerden gedaan ende genomen, ende gelet op de Confessien, door den gedetineerden, buiten Pyn en Banden van Yzer gedaan, en voorts op al het gunt in deze te considereeren stond en moveeren mogte, doende recht uit den Naam ende van wegens Haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, Condemneeren den gedetineerden, omme gebragt te werden ter plaatse daar men gewoon is alhier openbaare Crimineele Justitie te doen, en aldaar door den Scherpregter met de Koorde gestraft te werden, dat 'er de Dood na volgt; en wyders, dat het Geëxecuteerde Lighaam, zal werden gebragt buiten op het Ordinaris Galgeveld dezer Stad, en aldaar, anderen tot afschrik, aan de Galg gehangen, en overgelaten te werden tot een Prooije voor de Vogelen des Hemels en de Injuriën van de Lugt. Ontzeggen den Heer Hoofd-Officier zynen verderen, of anderen Eisch en Conclusie, op ende jegens den Gedetineerden gedaan ende genomen; dezelve daar van absolveerende by deze, en Condemneeren wyders den Gedetineerden in de kosten en misen van de Justitie.

Actum in Judicio der Stad Alkmaar den 2 May, 1768. Gepronunciëert en Geëxecuteert op den 7 daar aan volgende.

In kennisse van my Secretaris,
PIETER GROEN.

(Het Vervolg hierna)

NB. *In het volgende Stuk voor half October heeft de Leezer eene afbeelding van de nieuw gebouwde Koorn-Beurs tot Amsterdam te wachten.*

Ma-

Magistratuuren en Amptenaaren.

Uit een overgeleverde Nominatie zyn door zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfstadhouder tot Burgemeesteren der Stad *Haerlem* geëligeerd, de Wel Ed. Groot Achtbare Heeren Mr. *Arent de Raet*, Mr. *Mattheus Willem van Valkenburg*, Mr. *François Benjamin Fagel* en *Diederik Pauw*, geboren *Heuft*, Heer van Buttingen en Zandvoort, Heemstede, Rietwyk en Rietwykeroort. Tot Schepenen Mr. *Cornelis Arnout van Brakel*, Mr. *Adolph Hesbuysen*, Mr. *Pieter Vermeulen*, Mr. *Albero Fabricius*, Heer van Almkerk, *Adolph Jan Hesbuysen* en Mr. *Jacob Crommelin*; zynde de drie laatstgemelde Heeren teffens tot Schepenen Commissarissen van de Gemeene lands Middelen aangesteld.

Tot Onfanger der Gemeene Lands Middelen van de Stad *Hoorn* is door Hoogstgem. Heer Prince Erfstadhouder geëligeerd, de Heer Mr. *Pieter Schagen*, Vroedschap der voorsz. Stad.

Door Mannen van Veertigen der Stad *Dordrecht*, zyn tot Medeleden in derzelver Collegie verkooren, de Heeren *Hendrik van Ouryk* en Mr. *Roeland Paasschen Noltbenius*.

Door meer Hoogstgem. Heer Prince Erfstadhouder, is tot Bewindhebber der Oost Indische Compagnie ter Kamer *Enkhuisen* geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Jan Lambertus Appelman*, Raad in de Vroedschap der voorsz. Stad, in de plaats van wylen den Heer Mr. Joan Allert Schagen.

Tot Commandeur van de Forten, *Lillo*, *Liefkenshoek*, *Fredrik Hendrik* en de *Kruisschans* heeft Hoogstgem. zyne Doorl. Hoogheid aangesteld, de Kollonel *Johan Adolf Bachman*, in de plaats van den Generaal Major de Salve.

Tot Scholtus binnen en buiten *Lochem*, den Heer *Adolf Hendrik Sigismund*, Baron van Dorth, Heere van 't Velde en Holtbuyzen, in de plaats van wylen den Heer Mr. Joost Jan Op ten Noord.

Zyne Doorl. Hoogheid heeft aangesteld tot hoogstdessels eerste Adjudant-Generaal, in plaats van wylen den Generaal Major Baron van Cronstrom, den Adjudant-Generaal Major *Hendrik Jacob van Thuyl van Serooskerken*, en in dessels plaats tot Adjudant-Generaal, den Adjudant en Kollonel *David Louis d'Aulbonne*, en in plaats van den laatstgemelden, tot Adjudant den Kollonel, *Willem Fredrik*, *Baron van Wilcke*.

By de Hollandsche Maatschappy der Weetenschappen te *Haerlem* opgericht, zyn in derzelver Vergadering op den 24 May laatstleden aangesteld tot Directeuren, de Hoog Ed. Geb. Gestr. Heer *Johan Daniel d'Ablaing*, Vryheere van Giessenburg, gedeputeerd wegens Utrecht ter Vergaderinge van de Hoog Mog. Heeren Staten Generaal enz. enz., en de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *François Fagel*, Griffier van Hun Hoog Mog.; en tot Leeden de Heeren *Joannes Nettis*, Med. Doct. te Middelburg, en *Cornelis Ploos van Amstel*, Jacob Cornelisz., Directeur van de Academie der Teekenkonst te Amsterdam. Ook is aan de Maatschappy zedert den voorsz. dag gebleeken, dat de Heer *Alexander Peter Nahuys*, Med. Doct. te Hoorn, de Schryver zy van 't Antwoord onder de Zinspreuk, *in magnis voluisse sat est*, weshalven ook aan dien Heer dezelve Medaille, die den Schryver van dit Antwoord was toegewezen, overgegeven is.

Door de E. E. Heeren Representant en

en verdere Bewindhebbers der Oost Indische Compagnie ter Kamer *Amsterdam*, zyn de volgende Kers-Schepen begeven, en daarop aangesteld, als: op 't Schip *de Cornelia Hillegonda*, lang 140 voeten, Schipper *Johannes Sigismundus Hoeven*, Opperstuurman *Hendrik Nieuwboer*, Onderstuurman *Justus Hendrik Pyl* en Derdewaaks *Abel Sundborg* en *Hendrik Meyer*; het Schip *'t Compagnies Welvaren* lang 150 voeten Schip. *Jan Bergbuys*, Opperst. *Gerrit Springer*, Onderst. *Nicolaas Hendrik Bradenaal* en Derdew. *Louis George Walkart* en *Jb. Bool*; het Schip *de Vrouw Geertruyda*, lang 250 voeten, Schip. *Josua Hartman*, Opperst. *Lourens Buys*, Onderst. *Willem Hemsing* en Derdew. *Jan Linstroom* en *Lourens Cornelisz*; het Schip *Ruyteveld*, lang 150 voeten, Schip. - - - - - - Opperst. *Willem Ferret*, Onderst. *Johannes Oblket*, en Derdew. *Pierre Frearik Rube* en *Milis Steven Smith*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Op zondag den 22 Augustus had men te *Alem* in de Meyery van 's Hertogenbosch, onder de namiddags Predikatie omtrent ten drie uuren een allervreeslykst onweer, waardoor de Kerk, de Tooren en eenige menschen beschadigd werden.

Den 20 dito overleed te *Augsburg* zyne Hoog-Vorstlyke Doorl. *Joseph*, Landgraaf van Hessen-Darmstad, Bisschop der voorsz. Stad, in den ouderdom van omtrent 70 Jaaren.

Te *Wetzlar* is overleden in den ouderdom van ruim 73 Jaren, de Doorl. Vorstin *Eleonora Bernhardina* van *Hessen Rheinfels*, Gravinne Douariere *van Bentheim*.

Den 1 September overleed te *Gorinchem* in 't 68ste Jaar zyns ouderdoms de Wel Ed. Gestr. Heer *Willem van Gennep*, Raad in de Vroedschap en Oud-Burgemeester, mitsgaders President Schepen en Thesaurier der voorsz. Stad.

Te *Palermo*, heeft eene Siciliaansche Dame van aanzien, haar Schoonmoeder, die haar wegens haar slegte huishouding bestraft had, de volgende morgen in haar bed gewurgd.

De uit de Staten van verscheidene Mogendheden verdrevene *Jezuiten*, bestaan in 't volgende getal, als uit *Portugal* 1854; uit *Vrankryk* 3871; uit *Spanje* 4814; uit *Napels* 1443, te zamen 11982, *Parma* niet begreepen.

Den 11 dito is de Vrouw van een Brandersknecht te *Schiedam* van 3 zoonen in de kraam bevallen, welke alle drie den H. Doop ontfangen hebben.

Den 12 dito stierf te *Lillo* de Wel Ed. Gestr. Heer *Jean Marc de Salve*, Generaal-Major van de Infantery, en Kollonel van het Regiment Mariniers, mitsgaders Commandeur van *Lillo* en onderhorige Forten.

Ten voorsz. dage is door eenige Visschers van *Middelharnas*, met het afloopende Water, op het drooge, voor 't einde der Haven van voorsz. Plaats, uitkomende in de Rivier het *Noorddiep* of *Haringvliet*, ontdekt en aldaar binnen gesleept, een levendige jonge *Walvis* of zo zommige willen *Cagelot*, lang omtrent 20 voeten, zynde de kop alleen 7 voeten lang.

Den 14 dito is de Gemalin van den Erfprins van Hessen-Kassel in de kraam bevallen van eene Dochter.

Den 16 dito is in *'s Hage* overleeden, in den ouderdom van 44 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Anthony Hendrik van Hees*, Heere van den Tempel, Berkel en Rodenrys, Raadsheer in den Hoogen Rade over Holland, Zeeland en Vriesland enz. enz.

Te *Ferrare* is overleden, *Marcello Crescenzi*, Kardinaal-Priester, Aartsbisschop der voorsz. Stad en Legaat van den Roomschen Stoel, oud zynde 74 Jaren, 10 Maanden en 4 dagen.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Het Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden, op Woensdag den 5 en 19 October 1768 onder voorzitting van Do. *Johannes Klap.*

Op Vrydag den 2 Sept. (1768) heeft alhier in de Nieuwe Kerk in de beurt van den Eerw. zeer Gel. Heer *E. F. Alberti* gepredikt, de Heer *F. H. Muller*, Proponent van *Groningen*, na dat zyn Eerw. van Duitschlands Hooge School te rug gekomen was, en verklaart uit 1 Chronyken 28. vs, 9. het eerste gedeelte. *En gy myn Zoon Salomo kend den God uwes Vaders, en dient Hem met gantschen Herte, en met een willige Ziele*; waar uit zyn Eerw. voorstelde: de waare Religie, ten 1. *Het woord van Religie*, ten 2. *De veelheid der Religien*, ten 3. *Waar de waare Religie gevonden word.*

Op Zondag den 25 dito heeft alhier, des avonds in de Oude Kerk gepredikt, de Eerw. zeer Gel. Heer *Frans Munnikbuyzen*, Predikant te *Schiedam* en verklaart uit de 34 Psalm, het laatste gedeelte van het 9 vers. *Wel dien, die op Hem betrouwt.* Waar uit zyn Eerw. voorstelde het groote Gewigt dat door deeze weinige woorden word uitgedrukt, namentlyk, *op God te betrouwen*, en wel ten 1. *Waar in het betrouwen bestaat.* ten 2. *De Gelukzaligheid van den geenen die op God betrouwen.*

Edam. Vacant.

Nymegen. Vacant.

Zwolle. Op Zondag den 18 September (1768) heeft onzen Eerwaarden en zeer geliefden Leeraar, de Heer *Jan Hendrik Munnikbuyzen*, voor een ongemeen talryke Vergadering, zo van onze als andere Geloofsbelydenissen, zyn laatste Vermanings-en Afscheids-Reeden alhier gehouden, nemende tot zyn onderwerp, de Woorden van den Heiland, beschreeven by *Johannes* in zyn hooge Openbaaringe Cap. 3. het laatste gedeelte van het 11de vers: *houd wat gy hebt, op dat niemand uwe Kroon neeme.* De Gemoeds beweegingen, zo wel by den Leeraar als by meest alle zyne Toehoorderen, waaren zeer groot; vermits deeze zyne Gemeente met de hartelykste aandoening en met traanen, by zyn laatste Leere betuigde, met alle rede God te moeten danken, dat hy geduurende byna twee Jaaren, dat dezelven hier zyn Ampt bediend heeft, zulks met volkomene Vreede met zyn Amptgenoot en Kerkenraad, in ongeveinsde Liefde en gants niet zonder gepaste Vrugten, by zyne Gemeente, heeft mogen beleeven; dus zyne aanvertrouwde Zielen met hartgrievende aandoeningen, moest verlaaten; dat zyn Eerw. egter gehoorzaamen moest aan de Roepinge Gods, welke na zyne Voorzienigheid behaagt heeft hem na *Rotterdam* en dus by eene talryker Gemeente, te verplaatzen, waarom zyn Eerw. ook onderzogt of en in hoe verre het voor een

Leeraar

Leeraar geoorlooft was zyne Gemeente te verlaaten, en tot een andere over te gaan; bewyzende, uit de Kerkelyke geschiedenissen, dog byzonder uit de H. Schriftuuur dat zulks niet alleen oorbaar, maar zelfs schuldpligtig was, indien de Roepinge in zodanige vereistens geschiede als zyn Eerw. nu bewees in deze met hem te zyn voorgevallen.

Ter Vervulling dezer Vacature zyn op de Nominatie gebragt de Eerw. Heeren, *Johannes Hamelau*, te *Bodegraven*, *Johan Christiaan Baum*, te *Zierikzee*, *Frans Munnikbuyzen*, te *Schiedam* en *Johan Fredrik Schlosser*, te *Amersfoort*; werdende eerstgemelde hier op de Proef ter Prediking verwagt op Zondag den 2 October aanstaande en zo vervolgens na rang op ieder Sondag. Zynde door de Eerw. Kerkenraad, alhier tot Proef-Texten voorgeschreven, *Matth.* 10. vers 34: 35: 36. *Marcus* 6. vs. 5. *Johannes* 21. vs. 20 tot 23. *Actorum* 16. vs. 1: 2: 3: 1 *Corinthen* 14. vs. 37. 38. en *Jacobi* 5. vs. 14: 15. Waar uit, by Looting, ieder een Text zal werden toegezonden.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 22 *Augustus*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Maandag den 22 Augustus.

'tKind van Anthonie Meynders. O. O. K.

Dingsdag den 23 dito.

Anna Margaretha van Dyk, Huisvrouw van Jan van Eyl. O. K.

't *Kind* van Pieter Louw. W. K.

Woensdag den 24 dito.

Paulus Werleman, Mr. *Kuyper*. K. K. H.

Geertruy Rietmans, Weduwe van Jooft Hendrik Kolie. L. N. K.

't *Kind* van Johannes Bolius. N. K.

Donderdag den 25 dito.

Martinus Bogaard N. K.

Teunis Jacobse 't Hart, *Scheeps Timmerman op de Admiraliteyts Werf*. O. O. K.

Vrydag den 26 dito.

Gerrit van Leeuwen. N. K.

Jan Arnold Norman. L. N. K.

Jan du Mortier. W. K.

Anna Eyffingh. W. K.

Catharina Santen. W. K.

Zaturdag den 27 dito.

Hendrik van Werven. Z. K.

Margaretha Silvius. W. K.

't *Kind* van Hero de Vries. N. K.

't *Kind* van Jelmer de Bruyn. N. Z. K.

Zondag den 28 dito.

Henderik Adolf Dieners. A. K. H.

Maandag den 29 dito.

Gysberta Nieuwenhuis, Weduwe van Jan van Houtum. O. K.

Catharina Vosmeer, Huisvrouw van Jan Ruys. N Z. K.

Dingsdag den 30 dito.

Jan Gobbel. N. K.

Jean Vernesobre. N. K.

Willem Geerding. L. K. H.

Johanna Kastelyn, Huisvrouw van Gerbrand de Myn. N. K.

't *Kind* van Cornelis Poortermans Mathysz. W. K.

Woensdag den 31 dito.

't *Kind* van Johannes Barend Feltrop. N. Z. K.

Donderdag den 1 September.

Mr. Nicolaas Hendrick van Hoorn. N. K.

Timon Braamveldt. L. O. K.

Tryntje Koning, Weduwe Albert van der Sloot. W. K. H.

Tryntje Moolenbeek, *bejaarde Dogter*. N. Z. K.

Vrydag den 2 dito.
Coenraad Labie. W. K.
Dirk Beyen, Mr. *Zadelmaker.* N. Z. K.
Marie Raulet, Weduwe van Joseph Furet. W. A. K.
't *Kind* van Jacob Groot. O. O. K.
't *Kind* van Gs. de Graaff, *Vryheer van Suyd Polsbroek &c. &c.* N. K.

Zaturdag den 3 dito.
Pierre Godard. N. K.
Eliesabeth Elin, Weduwe van Philippe Androuin. W. A. K.
Hendrina van Gytenbeek. W. K.

Maandag den 5 dito.
Elisabeth van Sevenhoven, Weduwe van Cornelis Domburg. O. K.
Anna Albertina van Aelst., Weduwe van Willem Gunst. N. K.
Anna van der Berg, Huisvrouw van Johannes de Blaauw. N. O. K.
Femmetje Hartgering, Huisvrouw van Jan Hagedoorn. W. K.

Donderdag den 6 dito.
Pieter Chiretti. O. K.
Willempje Gilmer, laatst Weduwe van Theunis de Haan W. K.
Maria Roestraaten, Huisvrouw van Augustinus van Londe. L. O. K.

Woensdag den 7 dito.
Hendrik Minke, *de Jonge.* W. K.
Johan Kappelen, *Lid van de Engelsche Bos.* A. K. H.
Johanna Margaretha Buuning, Weduwe van Willem Daalhuis. L. O. K.
Geertruy Balster, Weduwe van Jan Baarentsen. K. K. H.
Maria Grieland, Huisvrouw van Jacob de Jongh. O. K.
't *Kind* van Fredrik Schumachers. L. O K.
't *Kind* van Wilhelmus Minkens. O. K.

Donderdag den 8 dito.
Conraad Cordes. N. K.
Barend Bruyn, oudste Zoon van Jan Bruyn. O. K.
Johanna Brouwer, Weduwe van Hendrik Haak van Veen. N. K.
Sophia Kip, *bejaarde Dogter.* N. K.
't *Kind* van Jan Smitker. O. K.

Vrydag den 9 dito.
Fredrik Hendrik Schmidt. N. K.
Jannetje van der Leeden, Weduwe van Hendrik van Halderen. Z. K.
't *Kind* van Isaak Hoogenbergh. O. K.
't *Kind* van Jan van Karnebeek. O. K.

Zondag den 11 dito.
Adrianis Settelaar. A. K. H.
Geertruy van Rosmaalen, Huisvrouw van Jan Casper Beumer. L. K. H.

Maandag. den 12 dito.
Jan Hubbelaar. N. K.
Joannes Berkman. Z. K.
Willem Kleyszen. N. O. K.
Johannes Aka, *Jongman.* K. K. H.
't *Kind* van Herman Lubley. N. Z. K.

Dingsdag den 13 dito.
't *Kind* van Jacob Kops Goedschalksz. O. K.

Woensdag den 14 dito.
Bruyn Olien, *Wynkooper.* L. N. K.
Cornelis Corneliisse. L. K. H.
Anna Eliesabeth Klyn, Huisvrouw van Dirk Forkinck Egbertz. N. K.

Donderdag den 15 dito.
Matthys de Moor. Z. K.
Petronnella Diemar, Huisvrouw van Johannis Buyk. N. K.
Hendrina Nuhout, Huisvrouw van Jan Blom. O. O. K.
't *Kind* van Gerardus van Ingen. O. K.
't *Kind* van Dirk Mulle. O. K.

Vrydag den 16 dito.
Salomon Nicolaas van der Ster. N. O. K.
Jan Arentsz Helmink, *Sleepersbaas.* L. K. H.
Anna Lub, Weduwe van Pieter Wolf. L. O. K.

Zaturdag den 17 dito.
Willem Massaart. N. O. K.
Johanna Margareta Koops, Weduwe van Gulljam Tielmans. E. N. K.
Aaltje van Helsdingen, Huisvrouw van Jan Seevenhek. L. K. H.

Zondag den 18 May.
Elsje Lagering. A. K H.

Maandag den 19 dito.
Jan van Kerchem. O. K.

Jaco-

Jacobus van Velse. W. K.
Dirk Wansbeek, Mr. *Lystemaker*. N. O. K.
Johannes Bles. N. Z. K.
Hendrik Neet, *bejaarde Jongman*. O. O. K.

Dingsdag den 20 *dito*.

Quirinus Pelgrom. O. K.
Hendrik Wegenaar. N. K.
Joachem Blanck, *Oud Schipper om de West*. L. N. K.
Jan van der Plas, Mr. *Kleeremaaker*. A. K. H.
Jacoba Calschooven, Weduwe van Adam van Andriesch. O. O. K.
Wilhelmina Cirkels, Huisvrouw van Hendrik van der Hoeven. O. O. K.
Sara van Heyningen. O. K.
Maria Wynouts. N. Z. K.
't *Kind* van Gerrit van Dracht. O. Z. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 5 *September* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Amstel (*D. van Schorrenberg* en *H. Ordykus*, De helft in een Herberg, genaamd Meerna, aan de Oostzyde van de *Rivier* den) omtrent de 300 Roeden; als mede de Helft in een Tuin die apart verhuurt word. Waar by nog de Helft in twee Weeren Lands daar agter, groot volgens de Kaart 13 Morgen 502 Roeden en 43 Voeten, dog Voetstoots *f* 9700, in slag *f* 800. *J. Meneven*.

Amstel (*J. Sleebes Hendriksz.*, *W. Kantelaar* en *W. H. Stoopendaal*, Een Hofsteede genaamd Overveen, met zyn Huizingen, Stallinge, Boeren Bruiker, Huismans Wooning, Stalling en Landeryen in een koop, groot ruim 40 Morgen aan den) voorby 't Dorp Ouderkerk. *f* 8400., in slag *f* 600. verkogt.

Annastraat (*J. Russeveld*, *C. van den Broek Cornelisz.*, *J. Sluyman*, *C. ten Kate* en *G. Scholten*, Een Huis en Erve, in de St.) Zuydzyde. *f* 3100, in slag *f* 300. opgehouden.

Binnen Amstel (*J. Slebes Hendriksz.*, *W. Kantelaar* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis, Pakhuis en Erven, op de) by de Halve-Maansbrug. *f* 18100, in slag *f* 1700. *D. Kester*.

Binnen Orangestraat (*P. de Hoen*, *G. van de Rise* en *A. Jolles*, Een Huis en Erve, in de). *f* 2425, in slag *f* 100. *P. Graauwenbaan*.

Egelantiersgragt (*H. Broekhuizen*, Een Huis en Erve, op de) Zuydzyde, op de hoek van de tweede Lelydwarsstraat. *f* 3700, in slag *f* 100. opgehouden.

Fluweele Burgwal (*N. A. van Hoorn*, *G. Scholte*, *H. Schorn* en *D. Leuveling*, Een Huis en Erve, op de) by de korte Niesel, mitsgaders een Huis daar agter op de Oudezyds Agterburgwal, in een koop. *f* 12300, in slag *f* 400. verkogt.

Haringpakkers Tooren (*P. de Hoen*, De Helft in een Huis en Erve, zynde twee Wooningen onder een Dak, over de) daar de Boter Ton in de Gevel staat. *f* 8500, in slag *f* 200 *D. Loofs*.

Heeremarkt (*A. de Mol van Otterloo*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde. *f* 7000. in slag *f* 100. *A. Rynders*.

Hofsteede (*A. van der Glint* en *J. van Orsagen Prulusz.*, Een) genaamd Vierhooven met deszelfs Huizing, Stalling &c. als mede twee Woonhuisjes, in een koop, in de Laanen van Nieuw Maarsseveen. *f* 3550, in slag *f* 450. *Jacobus Brincko Junior*.

Hofsteede (*B. Stemberg*, *C. van Eelen*, *D. G. Römer* en *D. Coster*, Een) genaamd Keukenhoff, met zyn Huizinge, Boerderye, Houtgewassen en Wilder-

dernissen in een koop, geleegen tusschen Lis en de Leidsche Trekvaart f 18000, in slag f 200. opgehouden.

Leidsegragt (*J. Russeveld*, *C. van den Broek Cornelisz.*, *J. Sluyman*, *C. ten Kate* en *G. Scholten*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, op de hoek van de Keizersgragt. f 10900, in slag f 400. opgehouden.

Molsteeg (*N. Bremer*, *D. Borski*, *H. Engelkind* en *C. J. Spillenaar*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. f 6100, in slag f 1100. verkogt.

Noordsche Bosch (*E. T. van Duyn*, De Helft in een Huis en Erve, in 't) Zuidzyde, in de Middelstraat, tusschen de Vyzelgragt en Weteringstraat. f 1100, in slag f 100 opgehouden.

Oetgens Pad (*B. Twisk*, *T. van der Lingen* en *I. Schut*, Een Plaizier Thuin, met zyn Huizinge, Thuinmans Wooning &c. genaamd Meer Vreugd, Buiten de Weesper Poort op het) f 4400, in slag f 175. verkogt.

Oetgens Pad (Deselve, Een Gebouw over het boven gemelde Perceel. f 650, in slag f 200. *B. Stemberg*.

Oostzaanen (*G. Jarman*, Een Huis en Tuin, als mede nog een Huis en Erve, in een koop, te) na by het Veer. f 600, in slag f 10. opgehouden.

Oude Waal (*J. Russeveld*, *C. van den Broek Cornelisz.*, *J. Sluyma*, *C. ten Kate* en *G. Scholten*, Een Huis en Erve, op de). f 12950, in slag f 800. *C. A. van den Bosch*.

Ridderstraat (*E. T. van Duyn*, Een Huis en Erve, in de) vooraan by de Gelderse Kaay f 2000, in slag f 250. *O. C. Titsing*.

Roosengragt (*N. Bremer*, *D. Borski*, *H. Engelkind* en *C. J. Spillenaar*, Een Huis en Erve, op de) Zuydzyde by de Prinsengragt. f 5750, in slag f 150. *O. C. Titsing*.

Utrechtschestraat (*D. van Schorrenberg* en *H. Ordykus*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, tusschen de Keizersgragt en Kerkstraat. f 8000, in slag f 550, *J. Havenaar*.

Wage Plein (*J. Schonhoven* en *D. van Schorrenberg*, Een Huis en Erve, aan het) by de Haerlemmer Poort. f 5150, in slag f 250. opgehouden.

Wagestraat (*J. P. Heimbach* en *J. van Leerdam*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) Oostzyde. f 4900, in slag f 40. opgehouden.

Wittenburg (*A. Peereboom*, Een Huis en Erve, op) in de eerste Dwarsstraat, anders genaamd het Dykje. f 2850, in slag f 60. opgehouden.

En deze volgende *Obligatien* op den 5 *September* 1768. geveyld.

Obligatie (*N. Bremer*, *D. Borski*, *H. Engelkind* en *C. J. Spillenaar*, ten Lasten Holland en West-Vriesland, als ten Comptoire Amsterdam, uit de Lotery van 6 millioen gearresteert 27 February 1751. op Naam 1 pap. groot f 1000. 105¼ Pt. in slag ¼ Pt. *D. van Schorrenberg*.

—— op Naam 2 pap. f 1000. 105½ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 pap. f 1000. 105 Pt. *Dirk de Haan*.

—— op Naam 3 pap. f 1000. 104½ Pt. *J. P. Heimbag*.

—— op Naam 3 pap. f 1000. 104¼ Pt. *N. Bremer*.

—— op Naam 1 pap. f 1000. 104½ Pt. *D. van Schorrenberg*.

—— op Naam 1 pap. f 1000. 104½ Pt. Deselve.

—— op Naam 1 pap. f 1000. 104½ Pt. Deselve.

—— op Naam 1 pap. 1500. 103½ Pt. *J. P. Heymbach*.

—— op Naam 3 pap. 1000. 103¾ Pt. *W. H. Stoopendaal*.

op

—— op Naam 3 pap. 2000. 102½ Pt. Deselve.
—— op Naam 1 pap. 1000. 104½ Pt. *D. van Schorrenberg*.
Obligatie (Deselve, Een) ten Lasten van de Generaliteit. op Naam 2 pap. *f* 1100. 106. Pt. *C. Spillenaar*.
Obligatie (Deselve, Een) ten Lasten van de Provintie van Utrecht, a 2½ Pt. op Naam 1 pap. *f* 500. 104¼ Pt. Deselve.
Obligatie (Deselve, Een) ten Lasten van de Provintie van Friesland. op Naam 1 pap. *f* 1000. 72½ Pt. *N. Bremer*.
—— op Naam 1 pap. *f* 1000. 72½ Pt. Deselve.
Obligatie (Deselve, Een) ten Lasten van Directeuren van het Scheeps-Diep, der Fortresse Blokzyl, Rentende 3½ Pt. op Naam 1 pap. *f* 1000. 104¾ Pt. *D. van Schorrenberg*.
—— op Naam 1 pap. *f* 1000. 100½ Pt. in slag ½ Pt. *N. Bremer*.

En deeze volgende Perceelen op *Maandag* den 26 *September*.

Agtergragt (*J. Havenaar*, *G. Jarman* en *J. Brincko Junior*, Een Huis Agterhuis en Erve, in een Koop, op de) tusschen de Utrechtsestraat en Binnen-Amstel, naast het Utrechtse Veerhuis. *f* 9550, in slag *f* 600. Verk.
Bethanien Dwarsstraat, (*M. Kly*, Drie Agtste Parten in een Huis en Erve, in de) op den hoek van de Boerensteeg. En Drie Agtste Parten in twee Huizen en Erven, onder een Dak, in een Koop, in de Boerensteeg. *f* 3000, in slag *f* 500. *A. Buys*.
Binnenkant (*D. van Schorrenberg* en *H. Ordykes*, Een Huis en Erve, op de) van het Nieuwe Eiland. *f* 10600, in slag *f* 1400. opgehouden.
Geyn (*N. A. van Hoorn*, Een Buiten Plaats, genaamt Patientie, met zyn Huizinge, geleegen aan het) by Bambrug, en vier Morgen Weyland, onder Nigtevegt, in een Koop, *f* 6000, in slag *f* 600. opgehouden.
Haerlemmer Houttuinen (*P. de Hoen*, *P. Stiffry* en *P. Veeckens*, Een Huis met een eige vrye wal daar voor, Loots en Erve, in de) 't 9de huis agter 't hoekhuis van de Wieringerstraat. *f* 10000, in slag *f* 2600. *A. Roos*.
Lange Leidse Dwarsstraat (*J. Roose*, *M. van der Linden*, *A. van Ketwich* en *C. Lover*, Een Huis en Erve in de) Westzy. *f* 2225, in slag *f* 200. *B. Twisk*.
Lange Leidse Dwarsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Westzy. *f* 2000, in slag *f* 60, *L. Kuyper*.
Leidse Kruisstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) 't 3de bewesten de Lange Leidse Dwarsstraat. *f* 2525, in slag *f* 300. *P. de Hoen*.
Lelygragt (*J. Posthumus*, *P. Croes*, *E. Croese*, *U. van Ketel* en *C. van de Broek Corneliszn*. Een Huis en Erve, op de) noordzy, tusschen de Heeren- en Keizersgragten. *f* 25200, in slag *f* 4800. *Carel Roos*.
Palmgragt (*J. Roose*, *M. van der Linden*, *A. van Ketwich* en *C. Lover*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzy op de hoek van de Baangragt. *f* 925. in slag *f* 60. *A. van Ketwich*.
Purmer (*J. van Wattens*, Een Perceel Weyland, in de) aan de Westerweg, groot 17 Morgen 31 Roeden. *f* 3100, in slag *f* 1600 *S. van Kamerbeek*.
Reguliers Dwarsstraat (*J. Roose*, *M. van der Linden*, *A. van Ketwich* en *C. Lover*, Een Huis en Erve, in de) 't 3de beoosten de Vyzelstraat. *f* 6800, in slag *f* 200. verkogt.

Roo-

Roosengragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Noortzy, 't 10de Huis van de Baangragt. *f* 4525, in slag *f* 450. *C. Lover.*

Roozegragt (*P. de Hoen, P. Stiffry* en *P. Veeckens*, Een Huis met een Thuin daar agter, op de) zuidzy, het 12de Huis agter het hoekhuis van de Princegragt. *f* 6000, in slag *f* 200 verkogt.

Rustenburger Pad. (*N. Bremer en J. Freni*, Een Buiten-Plaatsje, mitsgaders twee Woonhuizen, neevens een Stuk Warmoesland en Starbos, alles in een koop, buiten de Utrechtsepoort, op het). *f* 3800, in slag *f* 100. opgehouden.

Deeze volgende *Obligatien* op *Maandag* den 26 *September* 1768.

Obligatie (*B. van Belkom, C. Twisk, W. Stroband* en *J. v. Orsagen*. Een) ten Lasten van Holland en Westvriesland, ten Comptoire Amsterdam, op naam 6 pap *f* 1000 100½ Pt. in slag ½ *W. B de Roo.*

—— op naam 5 pap. *f* 800. 91½ Pt. *P. de Hoen.*

—— op Naam 4 pap. *f* 500, 97½ Pt. in slag ½ deselve.

—— op Naam 6 pap. *f* 500. 97½ Pt. deselve.

—— op Naam 6 pap. *f* 2000, 102½ Pt. *W. Ebbenhorst.*

—— op Naam 6 pap. *f* 1000. 71¼ Pt. *Jan Havenaar.*

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 5 *September* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Ballast-Pont, (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een) daar voor Schipper op vaart *Jonas Widestroom*, groot 23 Last, L. 59 voet. W. 12 voet, H. 5 voet 5½ duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 230, in slag *f* 50 *T. Beth Ysbrand.*

Fregat-Schip (*V. de Vriee, T. Beth Ysbrandsz.* en *D. de Ruelles de Jonge*, een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Petronella Wilhelmina*, Gevoert by Capitein *Joannes Pruyst*, is in 't Jaar 1761 N. U., L. 82 voet, W. 24 voet 4 duim H. 11 voet 5 duim, 't V. 4 voet 7 duim, 't D. 6 voet 1 duim: Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Yzere Gotelingen. *f* 3500, in slag *f* 150, *J. de Fines.*

Kop-Jagt (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) L. 51 voet, W. 14 voet 9 duim, H. 5 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 350. *P. Lankelman.*

En deze volgende *Schepen* den 19 *September* 1768. geveyld.

Fregat-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Elzer*, een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Maria Galey*, Gevoert by Capitein *Christiaan Laurens*: Is in 't Jaar 1746. N. U., L. 111 voet, W. 27 voet 2 duim, H. 12 voet 1 duim, 't V. 5 voet 3 duim, de B. 5 voet 1 duim: Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 13 Yzere Gotelingen. *f* 5800, in slag *f* 250, *M. Ooster en Zoon.*

Hoeker-Schip (*C. A. van den Bosch*, een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Vergulde Klok*, Gevoert by Schipper *Ryntje Jacobs Booy*, L. 105½ voet, W. 24 voet 7 duim, H. 12 voet 4 duim, 't V. 5 voet 6 duim: Alles Amsterdammer voeten. (Is Verdubbelt met een Eeken Huid.) Gemonteert met 10 Yzere Gotelingen. *f* 2900, in slag *f* 100. *R. Hageman.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand OCTOBER 1768. EERSTE STUK.

AFRICA. Tunis. Dat het fraudeeren van 's Lands rechten alhier ſtrenger dan elders geſtraft worden, blykt uit het volgende geval. Onlangs ontdekte men aan den Tol een ſluikery van 80 baalen Wol, aan boord van een Franſch Schip van Marſeille herwaards gebragt, en geäddreſſeert aan 't Comptoir der Heeren *Arnoux en Compagnie*, doch behoorende aan een alhier woonenden Maltheeſchen Koopman, die 11 Pr. Ct. inkomende rechten zou hebben moeten betalen, terwyl de Franſchen maar 3 Pr. Ct. geven. De Bei verklaarde de voorsz. Wol, waardig 40000 Piaſters, verbeurd, deed den Koopman *Cini* genaamd, in hechtenis neemen, en zedert is hy Slaaf gemaakt en in 't *Bagnio* by de andere Slaven gebragt.

EUROPA. *TURKYEN. Conſtantinopolen.* Zedert onze voorgaande (ziet ons Stuk. Sept. laatſtleden bladz. (92) is men hier met iever beezig geweeſt met het by een verzamelen van Geſchut en andere Oorlogsbehoeftens, die naar *Azoph* gezonden zullen worden, werwaards onlangs drie Schepen met Ryſt vertrokken zyn; ter zelver tyd heeft de Porte dertig Vaartuigen van verſcheide Natien naar *Vollo*, *Salonichi* en andere Plaatzen doen Cours zetten, om van daar Graanen naar deeze Hoofdſtad te brengen, ten einde het gemis te vergoeden van de Granen, die uit Moldavien naar onze Armee op de Grenzen zullen verzonden worden.

De Sultan ſchynt nevens de Janitzaren meer en meer tot den Oorlog genegen te worden; maar de Groot-Vizier, de Mufti, de Lieden van de Wet en alle de Leden van de Regeering kanten zich daar tegen aan.

De Heer *Obrescouw*, Minister van Rusland, die alhier eén fraai Paleis doed bouwen, heeft uit naam van de Keizerin zyne Souvereine, aan de Porte kennis gegeven: *Dat dezelve geen de minste reden tot ongenoegen tegen dezelve heeft, hoopende dat de geringe Wanorde, door eenige van haare Majesteits irreguliere Cosakken gepleegt, aan de Porte geene gelegenheid tot misnoegen zal geeven, en zulks te meer, nadien haare Keizerlyke Majesteit zorg zal dragen, dat voortaan diergelyke buitenspoorigheden niet gebeuren*, enz.

Men is alhier ook verzeekern, dat de Sultan geen de minste verdenking van eenigen Vyandlyken inval aan de Keizerin geven wil, hebbende aan derzelve Minister formeel doen verklaaren, dat hy enkel, een gedeelte zyner macht tot dekking zyner Onderdanen naar de kant van Polen doed t'zaamen trekken; en deeze Declaratie word bevestigd door dien men aan de *Rajaas* of Kapiteins der Vaartuigen welke behoeftens na de Zwarte Zee zullen brengen, bevel gegeven heeft, om in geval van storm of tegenwind, geen andere Rivier in te loopen dan den Donau.

'It Nachts tusschen den 6 en 7 Augustus (1768) ontstond in het Vizirat en wel in de *Harem*, of in de Vertrekken der Vrouwen van den Groot-Vizier, een zwaaren brand, waar door het grootste gedeelte van dat gebouw verteerd is, zynde zelfs de Gemalin van dien eersten Minister, zuster van den Grooten Heer, ter naauwer nood uit de Vlammen gered, met verlies van alle haare Meubilen en meeste Kostbaarheden, gelyk zyne veele verdere Bywyven, weinig of niets van het haare behouden hebben. Veel zou behouden hebben konnen worden, ja zelfs de brand in den aanvang te blussen geweest zyn, indien den Aanschouweren ingang was verleend; doch zulks heeft alhier tot Vrouwenvertrekken, geen plaats.

PORTUGAL. Lissabon. De Koning heeft aan drie Kooplieden dezer Stad verlof gegeven, om een Schip naar *Macao* te zenden: deze Kooplieden zyn van voorneemen het zelve in de maand January (1769) te doen vertrekken, indien het hen gelukt, eene Redery van vier maal honderd duizend Crusados, of omgeveer een halve Milioen Hollandsche Guldens aan Capitaal by elkander te krygen; ten dien einde geven zy in 't Publiek een ontwerp van hunne operatien uit. Volgens dit plan begeeren zy Directeurs en Cassiers van deeze onderneeming te weezen, en

daar

daar niet meer dan negentig duizend Crusados aan te kosten te leggen, dit is ten naasten by de waarde van het Schip, dat het toebehoord; en zy willen zig niet verplichten, om eerder, dan zes maanden, na dat het Schip weder zal 't huis gekomen zyn, reekenschap van 't product aan de Redery te doen. De pryt der Actien in deze Societeit is niet bepaald, en ieder kan 'er deel in neemen voor zodanig een som, als hy goedvind.

Deezer dagen heeft de Koningin, verzeld van de Infantes, in de Kerk van het Klooster der Carmelieten, haare devotie verricht wegens de zwangerheid der Princes van Brazilie. Deeze Princes was zelfs daar by tegenwoordig, hebbende zig in een draagstoel derwaards doen brengen.

SPANJE. Madrid. Tusschen dit Hof en de Regering van Algiers is een Tractaat tot wederzydsche uitwisseling der Slaven gesloten, maar 't gerucht van een Vredes-Tractaat of Treves met dit Roofnest, is ten eenemaal bezyden de waarheid.

ITALIE. Romen. De Paus is onpasselyk door twee toevallen, van aart zeer verschillende, doch hem treffende in zyn inwendig verdriet over de groote zaken, onder zyne Regeering voorvallende, en waar van de volgende Eeuwen gewagen zullen, terwyl hy zyne besluiten noch niet openbaard. Het een is eene plechtige Declaratie hem door den Kardinaal *Orsini* in naam van den Koning der beide Sicilien gedaan: *dat die Vorst de Hertogdommen* Castro *en* Roncíglione *aanmerkende als door voorige Pausen op een onwettige en onrechtmatige wyze van zyne Domeinen gescheurd, te rug eischt en geweldadiger hand door zyne Troepen zal doen inneemen, zo zyn H. niet binnen twee maanden aldaar order stelt, dat alles in behoorlyke form aan zyne Siciliaansche Majesteit en desselfs Commissarissen worde overgeleverd.* Het andere waar van den Paus zeer verschrikt is, was een zwaren brand, den 20 September (1768) in 't Vaticaan ontstaan in 't vertrek van den Heer *Evadio Assamanni*, die ter dier tyd afweezig was. Verscheide Heeren van aanzien, waar onder de Gouverneur deezer Stad, begaven zich derwaards en deden terstond eenige muuren omver halen, om ruimte tot blussing en stuiting van den voortgang der Vlammen te maken. Hier door is de beruchte Bibliotheek van het Vaticaan behouden; doch gemelde Heer *Assamanni* heeft zyn kostbaare verzameling

ling van Manuscripten en verdere Effecten en Meubilen verloren.

Men wil, dat de Kardinaal *Torregiani*, tot nu toe geweezen Staats-Secretaris, eindelyk van den Paus verkreegen heeft zyne bediening neder te leggen, en dat in desselfs plaats staat benoemd te worden de Kardinaal *Spinola* of de Kardinaal *Pallavacini*.

De hitte is alhier en in den gantschen Kerkelyken Staat by na ondraaglyk, en zelfs grooter dan die van den jare 1738.

Modena. Onze Souverein begonnen hebbende de Kloosters en Parochien in dit Hertogdom te verminderen, gaat daar mede voort, hebbende de Orden der Benedictynen een gelyk lot met verscheide anderen ondergaan; doch de Prior van het Klooster dier Orden, een Protest aan den Hoofd-Officier der Stad *Bologne* gezonden hebbende, waar in hy den Hertog tot diergelyke handelingen onbevoegd en zyne beveelen onwettig verklaard, is die Prins daar door zodanig verbitterd geworden, dat hy de geheele Orden voor altoos uit zyne Staten gebannen heeft.

Milaan. De Graaf van *Firmian*, Gouverneur van 't Oostenrykſch Lombardie, heeft aan alle de Bisschoppen van dit Hertogdom, betreffende de Pauslyke Bulle *in Cœna Domini*, toegezonden deezen

CIRCULAIREN BRIEF.

De Souvereinen, dewelken deezen Staat hebben bestiert, hebben altoos tot eenen zetreegel gehouden, nimmer te gedogen, dat de oeffening van de wereldlyke magt, die zy van God ontfangen hebben, zelfs in 't allerminste benadeelt of verkort wierd door de onrechtmaatige onderneemingen van 't Hof van Rome, en wel inzonderheid door de beruchte Bulle, genaamt *in Cœna Domini*. Dit is iets, waar van de geheele wereld lichtlyk kan overtuigd worden, by aldien men slechts doorloopt den langen reeks der Acten van jurisdictie, dewelken afgekondigt zyn door de roemruchtige voorzaten van Haar Maj., onze doorl. Souvereine in dit Hertogdom.

Ingevolge van deeze grondreegelen, die ten allen tyde in kracht gebleeven zyn, heeft de Kardinaal *van Ste. Praxede*, toenmaals Aartsbisschop van deeze Stad, onaangezien de uitdruklyke beveelen van den Paus *Pius V.* en van den Kardinaal *Alexandrini*, niet konnen besluiten tot het afkondigen van die Bulle, toen dezelve ten voorschyn kwam, houdende hy zich verzeekert, dat het ter uitvoeringe brengen van dezelve door 't Gouvernement niet zou vergunt worden, 't geen echter voor af nodig is tot het invoeren van een recht en een ge-

gewoonte, by aldien ze wettig zullen weezen: en vermids hy den Paus echter wilde gehoorzamen, zo zag hy zich genoodzaakt, die Bulle door indirecte en onbillyke middelen te verbreiden, makende hy dezelve bekend aan de Biechtvaders en aan de Geestlyken, en zich ten dien einde van bedekte en kromme weegen bedienende, waar van de wetteloosheid zonnenklaar bleek.

Ten einde die Bulle in 't Koningryk Napels te verbreiden, nam 't Hof van Rome meede den toevlucht tot die geheime middelen, en *Philips II.* Souverein van die Monarchie en van dit Hertogdom, keurde dezelve alomme met een eevengelyken yver af. Offchoon een zoodanige bekendmaking in 't voorleedene niet het minste nadeel heeft toegebragt, en noch veel minder in het toekomstige eenig beletzel toebrengen kan aan 't oeffenen der wettige rechten van haar Maj. , zo is 't echter, dat de gevoelens van Godvrucht, waar mede haar Maj. bezielt is, van haren Godsdienst vorderen, (overeenkomstig met de verpligtingen, waar onder de Regeeringen zich steeds bevinden, om alles uit den weg te ruimen, 't welk aan 't Geestlyke welzyn eenige verhindering veroorzaakt,) zich niet alleenlyk te bepalen by hare *regalia* en de daartoe behorende rechten, maar ook daar beneevens af te snyden alle geleegenheid tot ergernis in hare Staten, als meede alles wat tot verontrusting der Conscientien van hare Onderdanen strekken kan.

Dienvolgens heeft hare Maj. nodig en onvermydlyk geacht, tot den oorsprong van 't kwaad op te klimmen, en te verhinderen, dat men teegen den zin van de fondamenteele en eigenaardige eenvoudigheid van den Roomsch Cath. Godsdienst aan hare Onderdanen langs indirecte weegen inboezeme de beschikkingen van een Bulle, dewelke niet geoorlooft is af te kondigen. Om die reeden en op uitdruklyk bevel van haar Maj. is 't derhalven, dat ik, gebruik makende van de gewoonlyke formulieren van verbod, uw Doorlt. in naam van de Souvereine vermane, te willen ordonneeren, dat voortaan in den Almanach niet meer aangeweezen werden de dagen der afkondiging van de gem. Bulle *in Cana*, 't zy in 't geheel of ten deele.

Ook zal van nu af en vervolgens die afkondiging in uw Stift in geenerlei maniere en by geenerhande voorvallen of geleegenheeden meer mogen geschieden; men zal binnen een maand tyds na 't ontfangen van deezen circulairen Brief de afschriften van die Bulle uit alle de Sacrisdyen en Biechtstoelen weglichten; men zal dezelve alomme, waar ze elders gevonden word, van daar weg doen, en des te meer zal men zich wachten, de Bulle te doen herdrukken, terwyl ik aan my voorbehoude, om in naam van myne Souvereine de nodige orders met betrekking tot dit laatste artikel aan de Boekverkoopers en Boekdrukkers uit te deelen.

Ik vermane uw Doorlt. insgelyks in name van de Souvereine alsbo-

boven, dat by aldien de Synodale Acta, de Statuten en de Decreeten van uwe Kerke herdrukt mogten worden, als dan daar uit werde gelaten alles wat tot de meergem. Bulle eenige betrekking kan hebben, terwyl ik vooraf verzeekere, dat ik gelyklyk ten deezen opzigte de nodige beveelen aan de Boekverkoopers en Boekdrukkers zal doen toekomen. Dit is ook 't geen uw Doorlt. zal dienen in acht te neemen omtrent het uitgeeven, invoeren en herdrukken der boeken en werken, waar in van de geweetens gevallen en van de goede zeeden gehandelt word.

Het zal meede uwen yver waardig zyn, ten opzigte van uw Stift in te stellen en in te voeren een nieuw directorium der geweetensgevallen, gegrond op de fondamenteele zetreegelen van de Evangelische zeedenkunde, herstelt in hare oorspronglyke zuiverheid, en dewelke men niet betichten kan van die verregaande ondeugd, dat daar door de pretensien van 't Opperpriesterschap, die louter wereldlyk zyn, voorgestaan en met gezag bekleed worden; pretensien, die zo min met het Gelove als met de goede zeeden bestaanbaar zyn, en alleenlyk verstrekken tot eenen valstrik en tot grote verontrusting voor de Conscientien; enz.

Hierop heeft de Aartsbisschop van *Milaan*, aan voorsz. Grave *van Firmian* toegezonden het navolgende

ANTWOORD.

BY eenen Brief van den 9 Aug., dien ik eerst den 11 dito in de Stad *Grapello* ontfangen heb, behaagt het uw Excell., my in Koninglyken naame te verwittigen, dat haar Maj. in myn Stift supprimeert de Bulle *in Cœna Domini*, als in zich onrechtmaatige pretensien van 't Roomsche Hof vervattende, en om dat dezelve niet opentlyk in deezen Staat is afgekondigt geworden. Het staat aan my niet te onderzoeken, of die Bulle onrechtmatige pretensien vervat, dan wel niet. Ik eerbiedige en zal altoos eerbiedigen, gelyk 't eenen getrouwen Roomschgezinden, en inzonderheid eenen Bisschop betaamt, de Godspraken van den opvolger van Petrus, en nimmer zal ik roekeloos genoeg weezen, om weg te neemen of te verminderen de kracht der Wetten, dewelken door 't Oppergezag der Kerke worden uitgegeeven.

Wat aanbelangt de afkondiging, die men veronderstelt onwettig te weezen, om dat men voorgeeft, dat daar aan het verlof tot het ter uitvoeringe brengen van dezelve ontbroken heeft, en om dat men beweert, dat zulks geschied zy door den Kardinaal *van Ste. Praxede* op bevel van *Pius V.* en door den Kardinaal *Alexandrini* langs indirecte weegen, daaromtrent zou men moeten bewyzen, dat het recht, om de uitvoering van diergelyke stukken te verleenen, ten tyde der afkondiging van die Bulle reeds in 't Milaneesch geoeffent wierd,

ge-

gelyk zulks mogelyk te Napels geschiedde. Voor 't overige zoude ik vermeenen, de heiligheid van mynen roemruchtigen voorzaat, (den Kardinaal *van Ste. Praxede*, anders bekend met den eertitel van *St. Carel Bortomei*,) te kort te doen, by aldien ik wilde toestemmen, dat hy, weetende, dat hem het ter uitvoeringe brengen van de Bulle zou zyn geweigert geworden, raadzaam achtede, de afkondiging van de Bulle op te schorten, en zich teegen wille en dank van indirecte en onrechtmaatige weegen bediende, om dezelve publiek te maken.

De bestendige yver van dien Heiligen voor de eere en heerlykheid Gods zou hem zeekerlyk niet toegelaten hebben, eenen zo verdraaiden en verdachten weg in te slaan, en ik twyfel grotelyks, of de gevallen, bygebragt door de Historieschryvers, dewelken uw Excell. over die zaak geleezen heeft, wel na waarheid zyn te boek geslagen, vermids ik bewyzen heb van het teegendeel, en my bekend is, dat *St. Carel* de Bulle verscheide malen heeft doen afkondigen in zyn Stift en in de Provincie Milaan, niet alleen voor, maar ook na 't bevel, 't welk *Pius V.* uitvaardigde, om dezelve aan de Biecht-vaders en Geestlyken t'ontzeggen, een bevel dat toen met gemeen overleg met de wereldlyke Regeering gegeeven wierd.

Ik voeg daar by dat de indirecte weegen, die zo men voorgeeft zyn ingeslagen, veel eer Acten zyn, dewelken voor het ter uitvoeringe brengen der Bulle behoorden voor af te gaan, dan wel middelen, uitgedacht tot het afkondigen van de Bulle; en zelfs onder 't aantal van die middelen schynt de oprechtheid van eenen Historieschryver te vereisschen, dat hy gewag maakte van 't bestendig gebruik, 't welk *St. Carel* en de overige Aartsbisschoppen, myne Voorzaten, van die Bulle gemaakt hebben by geleegenheid der verschillen over de jurisdictie, en zulks met een achtervolgende goedkeuring van weegens de Ministers der Koningen in de Acten van vereëniging met de Kerke.

Uwe Excell. zal deeze myne verantwoording buiten allen twyfel gaarne toeschryven aan de belydenis, die ik doe, dat ik naamlyk met alle recht en reeden de nagedachtenis van eenen zoo heiligen Aartsbisschop van myne Kerke in hoge waarde houde, en ik vlei my teffens, dat ook die verantwoordinge niet mishagen zal aan uw Excell. zelve, wien ik weete, met eevengelyke gevoelens van hoogachting jeegens dien heiligen man bezielt te weezen.

CORSICA. Bastia. Men heeft alhier tyding bekomen, dat de Troepen des Konings van Vrankryk den 5 Sept. (1768) eene groote expeditie uitgevoerd en de posten van *Oletta*, *Olmetta*, *Biguglia* en *Furiani* bemachtigd hebben, dat de Toorens van *Fornali* en *Mortella*, door de Corsen verlaten zyn, en dat de Provincie *Nebbio*, en het district van *Casinca* zich aan die Troepen onder-

derworpen hebben. Van alle deeze omstandigheden heeft men noch geen Relaas, maar wel een kort bericht, uit het welk blykt dat dit voordeel noch geenzins decisief is, wordende dit bericht aldus gesloten: *Met dit alles zal het onmogelyk zyn, hen t'onder te brengen met de macht, welke wy thans alhier hebben, indien zy niet onder elkander oneenig worden. In deeze laatste attaques hebben wy zeer veel Volk verlooren.* Ook ziet men alhier een schryven van een Officier der voorsz. Troepen, waar in hy zich onder anderen aldus uitdrukt: *Wy hebben reeds veel velds maar doch inderdaad weinig gronds gewonnen. In de Gebergtens zitten zy, die besloten hebben de Koning niet als Souverein te erkennen, maar hunne vryheid tot den laatsten man te verdedigen.*

Alhier, te *St. Fiorenzo* en in andere Steden zyn gepubliceerd en aangeslagen geworden een Edict des Konings van Vrankryk en twee Ordonnantien van den Marquis de Chauvelin, luidende het

EDICT DES KONINGS.

LOUIS, *door Gods Genade Koning van Vrankryk en Navarre, aan allen, die deze tegenwoordige zullen zien, salut.*

De Doorl. Republiek van Genua by een vrywilligen Afstand de Rechten van Souvereiniteit, welke Zy over het Koningryk *Corsica* bezat, in onze handen toevertrouwt en aan onze Troepen overgelevert hebbende de bevestе Steden, welke de hare in dat Eiland bezet hielden; hebben Wy Ons met de Regering en onafhanglyke Souvereiniteit van het Koningryk *Corsica* des te vrywilliger belast, vermits ons doelwit is, dezelve niet dan tot welzyn der Ingezetenen van dat Eiland, onze nieuwe Onderdanen, te oeffenen.

Wy zyn voornemens, aan de Corsise Natie zodanige Voordeelen te vergunnen, als zy van Ons zal mogen verzoeken, zo zy zich aan onze Rechten van Souverein onderwerpt, zullen Wy haar behoeden tegens alle inwendige vreze voor de aanhouding der Beroertens, door welke zy sedert zo vele jaren verscheurd geweest is. Met de gevoelens van het vaderlyk Hart, 't geen Wy onze Onderdanen toedragen, zullen Wy waken voor den Voorspoed, de Glorie en de Welvaart van onze waarde Ingezetenen van Corsica in 't algemeen en van een iegelyk derzelve in 't byzonder. Op ons Koninglyk Woord zullen Wy onderhouden de Voorwaarden, welke Wy aan de Natie voor de forme van Regering en aan alle, die zich de yverigste en bereidvaardigste om zich aan onze Gehoorzaamheid te onderwerpen betonen zullen, belooft hebben. Ook hopen Wy, dat de voorsz. Natie, door zo dierbare Verbinteniссen het voordeel onzer Koningl. Bescherming genietende, Ons niet in 't geval zal brengen

gen van haar als een wederspannig Volk te moeten handelen, en dat zy in het Eiland *Corsica* niet eeuwigdurend maken zal Beroertens, welke ontelbaar verderflyk zouden zyn voor een Volk, 't geen Wy uit inschiklykheid wel onder het getal onzer Onderdanen willen aanneemen.

En op dat onze intentien ten dezen opzichte volkoomlyk bekend worden, hebben Wy aan deze tegenwoordige ons Zegel doen hangen.

Gegeven te Compiegne den vyfden dag der maand Augusti des jaars van Genade 1768, *onzer Regering des drie en-vyftigsten.*

(Was getekend) LOUIS.
(Lager stond) Hertog de CHOISEUL.

ORDONNANTIE

Vervattende een Verbod aan de Ingezetenen van Corsica van onder eenige andere dan de Franse Vlag te varen.

Claude François Marquis *de Chauvelin*, Groot Kruis der Koningl. en Militaire Orde van St. Louis, Gouverneur van de Stad en 't Kasteel van Hunningen, Lt. Generaal van 's Konings Armeën en Commandant *en Chef* der Krygsmagt van zyne Majesteit in 't Eiland Corsica.

De Koning by zyn Edict van den 5den dezer maand zyn wil en intentien betreklyk tot de Ingezetenen van *Corsica*, zyne nieuwe Onderdanen te kennen gegeven hebbende, en zyne Majesteit de zulken der Corsise Natie, die de bereidvaardigsten zullen zyn, om zich aan zyne Gehoorzaamheid te onderwerpen, het voordeel zyner Koningl. Beschermıng wel willende doen genieten, terwyl Hoogstdezelve voornemens is, als Rebellen en Wederspannigen te doen behandelen de zulken, die zyne Beveelen zullen contravenieeren: hebben wy derhalven uit krachte der magt, ons door zyne Majesteit verleend, gestatueert en geordonneert, statueeren en ordonneeren by dezen 't geen alhier volgt, naamlyk:

I, Dat, te rekenen van den dag der Afkondiging dezer tegenwoordige Ordonnantie in de verscheide Steden, Vlekken en Oorden van Corsica alle Capiteinen of Commandanten, Gezagvoerers of Schippers van enig Vaartuig, van welke soort het ook zy, den Ingezetenen van 't Eiland Corsica toebehorende, gehouden zullen zyn, onder Franse Vlag te varen, die voortaan de enigste zyn zal, welke in 't gantsche Eiland geplant en gevoert mag worden, op straffe tegens de Contraventeurs van als Zeerovers en Vrybuiters vervolgt en als zodanigen gehandelt te worden.

II. Alle Capiteinen, Commandanten, Gezagvoerers en Schippers, wie zy ook zyn, moeten binnen agt dagen voor ons verschynen, te rekenen van den dag der Afkondiging van deze Ordonnantie, ten ein-

einde voorzien te worden van Witte Vlaggen, welke hun op ons bevel voor niet zullen geleverd worden.

III. Van gelyken zullen *gratis* aan alle in Zee gaande Vaartuigen worden gelevert Expeditien (Klaerbrieven) of Verloven van uit te zeilen en te varen, door ons ondertekend op pœne tegens de weigerig zynde van zich hier naar te gedragen, of die in overtreeding dezes bevonden mogten worden, van hunne Vaartuigen ten profyte des Konings geconfisqueerd te zien.

In kennisse der Echtheid hebben wy deze tegenwoordige Ordonnantie ondertekent en door onzen ordinaris Secretaris doen contrasigneeren, na 't Cachet van ons Wapen daarop te hebben gedrukt.

Gegeven te Toulon in ons Hotel den 22 *Augusti* 1768.

(Getekend) CHAUVELIN.
Gecontrasigneerd) Door Monseigneur, *Taurel*.

ORDONNANTIE.

Tegen de Burgten en besloten Plaatsen, die weigeren mogten, zich aan den Koning over te geven, na daar toe gesommeerd te zyn.

Claude François, Marquis *de Chauvelin* &c. Gelyk het eene der eerste plichten van de Souvereinen is, den zulken hunner Onderdanen, die zich door onderwerping en gehoorzaamheid distingueeren, allen voorspoed te verschaffen en te doen genieten, is het niet min billyk, dat Zy als wederspannige Onderdanen handelen alle die, door verfoeilyke Grondregelen bezeten, trachten mogten de Beroertens, welke sedert zo vele jaren het Eiland *Corsica* verscheurt hebben, te doen aanhouden en dus eeuwigdurend te maken het verderf van een Volk, 't geen zyne Majesteit uit inschiklykheid onder zyne Onderdanen heeft aangenomen, en voor welks welzyn Hy onophoudlyk zorgt. Uit die oorzaken, &c. zal een ieder Burgt of besloten Plaats in 't Eiland Corsica, die na voorafgaande Sommatie zich niet aan de Troepen des Konings zal overgeven, uitgeplundert worden, en daar tegen een ieder Burgt of besloten Plaats, die hare Poorten openen of zich aan de in dat Eiland zynde Troepen overgeven zal, gelyke Protectie genieten, als de Fransen Burgten.

Gegeven te Toulon &c. als boven.

DUITSCHLAND. Weenen. Aan de beide Aartshertogen *Ferdinand Carel* en *Maximiliaan Xavier*, mitsgaders aan de Aartshertogin *Theresia* zyn de Kinderpokjes ingeënt, en hoogstdezelve zyn thans buiten gevaar. De jonge Dochter van welke men de etter genomen heeft, is door het Hof met een present van 24 Ducaten begiftigd, en aan haar Vader een pensioen toegelegd, 't welk op haar versterven zal.

Dres-

Dresden. Zyne Koninglyke Hoogheid de Prins Administrator heeft den 15 September 1768, zyne met onsterffelyke roem gevoerde Regeering deezer Landen nedergelegt, en dezelve overgegeven in handen van zynen Neef, Keurvorst, *Fredrik August*, en wel als Hertog van Saxen, want wat de zaken, van het Duitsche Keizerryk betreft, moet de Prins *Xaverius*, Administrator dezelve noch blyven waarnemen tot den 23 December aanstaande, als wanneer de hooggemelde Keurvorst den vollen Ouderdom van achtien Jaren bereiken, en volgens de Constitutiën van de *Goude Bulle* meerderjaarig zal verklaard worden.

Hamburg. Al over eenige Weeken heeft men hier tyding ontfangen, dat zeekere onlangs gehuwde jonge Koninglyke Princes zich zwanger bevond, deeze maare werd thans door verscheide brieven bevestigd, zulks men niet twyfeld of dit zwanger gaan zal eerlang bevestigd worden, wanneer wy verzekeren derven, dat mogelyk nooit eene tyding van dien aart, zo veel vreugde verwekt heeft, als ze by de Ingezetenen dier Landen zal veroorzaaken.

NEDERLANDEN. *'s Gravenhage.* Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, de *Oranje-Zaal* verlaten hebbende, zyn alhier te rug gekomen, en hebben hun intrek in 't Stadhouderlyk Kwartier genomen, genietende eene gewenste Gezondheid.

Haare Doorl. Hoogheden de Prins en Princes van *Nassau-Weilburg*, welke Vorstin in haar zwangerheid gelukkig voortgaat, zyn mede herwaards gekeerd.

Van weegens de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, is een *Placcaat*, in dato 19 Sept. 1768 geëmaneerd waar by gestatueerd word: Dat voortaan nooit meer eenig werk, het zy van het zogenaamd *Argent baché*, of ook van eenige andere compositie van Metalen, hoe genaamd, gekeurd of geteekend binnen deeze Landen zal mogen worden ingebragt, en dat 't geen zich daar van binnen dezelven als nu bevind, na verloop van drie maanden niet zal mogen worden verkogt, op een boete van 100 Nederlandsche Ducaten, voor ieder gestempeld of gekeurd stuk, dat ingebragt of na den gestelden termyn zal verkogt worden.

Van wegens hun Ed. Groot Mog. is eene *Publicatie* verzonden,

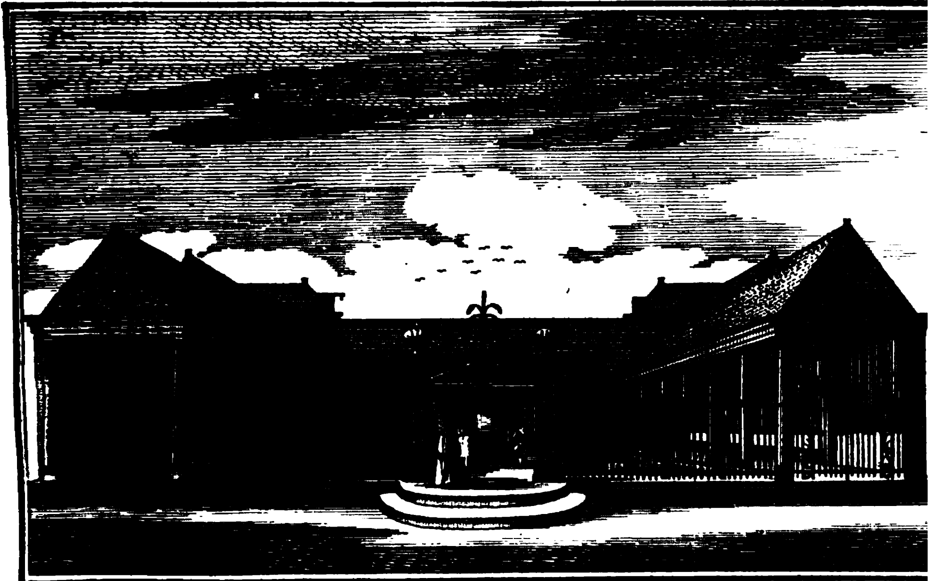
rakende het Middel der Brandewynen; behelzende, dat op het Schippers declaratoir zal moeten gesteld worden het woord *verwerkt*, met onderteekening van de naamen der Wynwerkers. Voorts by de In-en Uitslag de kwaliteit der Dranken distinctelyk aan den Gaarder op te geven, en laatstelyk, dat de Inlandsche Koornbrandewynen, sterker als acht negen, voor Voorloop zullen gehouden worden enz.

Ook hebben de Heeren Staten der Provincie *Utrecht* eene *Publicatie* doen afkondigen in dato 20 September, behelzende eene nadere aandringing en uitbreiding van hunne Ordonnantie van den 23 May laatstleden tegen den In-en Uitvoer van het Rundvee, zullende de Aanbrenger van ingevoerd wordend Vee, boven het reeds bepaalde, genieten een som van 150 Guldens, indien het by dag, en van 250 Guldens, indien 't by nacht geschied, verbiedende teffens den invoer van versche of natte Ossen-, Koeyen- of Kalfsvellen, op de boete van 10 Gulden voor ieder huid, enz.

Amsterdam. In ons IIde Stuk voor de Maand Augustus 1766, hebben wy onzen Leezeren bericht dat den 5 Juny desselven Jaars, den opbouw der nieuwe KOORNBEURS deezer Stad was begonnen, met het inheyen of in de grond slaan der Masten ten getale van 700 stuks, als mede van 273 Maatbalken en zogenaamde Juffers; den 1 Augustus desselven Jaars werd de eerste Steen gelegd, dit Gebouw thans voltooid zynde deelen wy daar van, eene naar het leeven geteekende afbeelding, van vooren en van achteren te zien, aan de respective Leezeren hier by mede.

De oude Beurs was genoegzaam vierkant, bestaande in de breedte, langte of diepte 80 Voeten, de nieuw gebouwde is 14 voeten langer en 12 voeten breeder, en dus 94 voeten lang en 92 voeten breed; van vooren is ze vercierd met een fraai yzer hek, waar door men van de Straat, langs twee ronde en aan weerzyde met drie vierkante trappen, in dezelve treed, de drie Gaanderyen zyn met hout, maar 't midden plein met steen bevloerd; ze rust op 16 ronde en 2 half ronde Pylaaren; ter wederzyden ziet men eene Gaandery waar in zyn 6 groote Nissen en in ieder van dezelve 12 kasjes, als mede 5 kasjes in ieder Zitbank; in de achter Gaandery zyn 2 Nissen, in ieder van welke 12 en in ieder Zitbank 5 kasjes zyn, zulks in alles 'er 14 Nissen en 238 kasjes

zyn,

Afbeelding van de nieuw Gebouwde KOORN BEURS *t' Amsterdam.*
van vooren en van agteren te zien, in September 1768.
B. MOURIK *excudit.*

zyn, om monsters van Granen in te bergen, ieder van welke met een nummer op de deur geteekend is, behalven eene meenigte andere, welke in twee winkelhoekige Kamers, tot het tellen van Geld, tegen de achtergevel der Beurs aangebouwd, zich bevinden, in de voorsz. 2 Kamers, aan ieder van welke 2 deuren zyn, heeft men Tafels geplaatst, als mede Schalen en Gewicht, zulks deeze nieuwe Koornbeurs een luisterryk Gebouw vertoond, alwaar op Maandag den 5 September (1768) de eerste Byeenkomst der Graan of Koornkoopers, met onderlinge toewensching van Zeegen en Welvaart, is gehouden geworden.

Vervolg van het DAGVERHAAL *der Rejze van zyne Doorl. Hoogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogstdesselfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruissen enz.* Ziet onze voorgaande bladz. 108.

Op Vrydag den 3 Juny 's morgens omtrent half twaalf uuren begaf zich zyne Hoogheid, verzeld van zyne Doorluchtigheid den Heer Hertog van Brunswyk en eenige Heeren van het Gevolg, naar 't Huis van den Heer *Braamkamp*, staande op de Heerengragt by de Nieuwe Spiegelstraat, om desselfs alom beroemd Kabinet van Schilderyen en andere zeldzaamheden te bezichtigen, waarin onzen teder geliefden Vorst zo veel genoegen vond, dat hoogstdezelve een half uur daarna haare Koninglyke Hoogheid desselfs Gemalin ook derwaarts verzocht, zulks die Vorstin, met de Staats-Dames, terstond daar na toe reed, die het voorn. Kabinet en Zeldzaamheden mede met verwondering en genoegen beschouwden.

De Vorstlyke Perzonen met hun Gezelschap tot omtrent half twee uuren daar geweest zynde, kwamen in hunne Koetzen naar het *Aalmoessiers Weeshuis*, (waar voor een Compagnie Burgers paradeerde, en ondertusschen veele Perzonen van aanzien gekomen waren, als mede de Regenten en Regentessen van dit Huis) om aldaar de kinderen te zien eeten, in dit Huis, waaren thans byna 1200 kinderen voedzel en onderhoud genieten, te bezichtigen. Ter deezer gelegenheid presenteerden de kinderen aan hunne Hoogheden, een in Wasch geboetseerd en op de wyze van dat Huis gekleed Jongetje en Meisje, leggende in een zilverdraads mandje, benevens een Vondelingetje in de luijeren zeer aartig toegemaakt, welke hare Koninglyke Hoogheid ook gunstig accepteerde en mede nam. Ook waren 'er alle de Minnemoeders met de Vondelingen van dit Huis, waaronder zich een Jongetje bevond, 't welk noch moest gedoopt worden. Wanneer men aan zyn Hoogheid vraagde. Hoe men dat kindje zou noemen? zou hoogstdezelve in 't heen gaan gezegd hebben, terwyl

hy het met de hand aan het wangetje drukte: *goeden dag Willemtje!* op deeze of diergelyke wyze, zynde ook dit kind vervolgens met den naam van Willem gedoopt, maar zedert overleden.

Van hier begaven zich hunne Hoogheden naar de Sinagogen der Hoogduitsche en Portugeesche Joden, en waren, behalven de Doorluchtige Vorst Hertog van Brunswyk en een groot-gedeelte van de Hofstoet, verzeld door den Heer Hoofd-Officier en de Heeren Burgemeesteren. De Sinagoge der eerstgem. Joden was zeer fraai, en op een prachtige wyze tot deeze receptie geprepareerd, zynde de geheele vloer met blaauw laken en zyde Tapyten belegd; de kas waar in de Boeken Moses staan was met rood Scharlaken bekleed en met goude kanten belegd.

Byna in 't midden van de Kerk stond een Vorstelyke Stoel, van binnen en rondom met Carmozyn Rood Fluweel behangen, en met goude passementen aan beide zyden belegd. Boven aan de Leuning der Stoel en van achteren, dat mede met Fluweel bekleed was, de naam van hunne Hoogheden met goude letteren gestikt en ingewerkt, en daar onder met fraaye Hebreeuwsche Letteren, mede ingelegd, de woorden van 2 Sam. 7. vs. 16. Op de voorzyde van deze Stoel, was zeer fraai in rood Fluweel ingelegd een Oranje Boom, en daar onder met Hebreeuwsche letteren ingewerkt, de woorden uit Psalm 1. vs. 3. Aan wederzyden voor den Stoel waren twee zitbanken gemaakt en mede met rood Fluweel behangen, zodanig dat het e-ven als een Choor uitmaakte. Op de grond voor de gemelde Stoelen of Zittingen, was een fraai Tapyt gelegd, en op 't midden van dit Tapyt, een stuk rood Fluweel, dat mede de trappen belegde van de plaats alwaar de Boeken Moses bewaard worden.

By het inkomen van het Hooge Gezelschap werd het zelve verwelkomt, met het opheffen van Psalm 118. vs. 26 en Psalm 115 vs. 18. Hier op werd een toepassend Gebed van den Opper-Rabyn gedaan, vervolgens ter dezer gelegenheid een zeer fraai Vocaal-Muziek gezongen, bestaande in een Gedicht toepasselyk op de Vorstlyke Perzonen. Voorts wierd het gewoone Kerk Gebed gedaan ter behouding van de Souvereine Collegien, voor dat van hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, en de Ed. Gr. Achtb. Heeren Regeerders der Stad Amsteldam, daar op werd gezongen Psalm 111. en een buitengewoon Gebed en Dankzegging uitgesprooken over deeze heughlyke dag, en de plechtigheid eindigde met het zingen van Psalm 67 en 84.

Hier na begaf het Hooge Gezelschap zich naar de Sinagoge der Portugeesche Joden, alwaar de Boeken Moses aan hunne Hoogheden vertoond werden gelyk by den Hoogduitschen Joden ook gedaan was. Het Autaar was aldaar vercierd met een kleed van wit Moor met Oranje rozen geborduurd. Hunne Hoogheden ontfingen daar de zegenwensch van den Opper-Rabyn, en vervolgens werd door twee Zangers

gers gezongen Psalm 115 vs. 18. Waarna een Gebed gedaan, en hunne Hoogheden door de Parnassins en Penningmeesters tot aan de Straat uitgeleide gedaan werd.

Nu begaven hunne Hoogheden zich door de Zwanenburgstraat, voorby het *Diaconie Weeshuis*, voor 't welk de Kinderen in order geschaard stonden, naar het *Oude Mannen en Vrouwenhuis* op de Colveniers-Burgwal, waar van de weerga in zyn zoort in gantsch Europa niet bekend is. Dit Huis was bezet door de Burger-Compagnie van den Ed. Manhaften Heer Kapitein *Jan van Marselis* Junior, Wyk 8. Hier beschouwde het Hooge Paar mede al het merkwaardige en reed van daar naar het Stadhuis te rug, verleende aldaar Audientie aan verscheide Collegiën, en hield vervolgens het Middagmaal, zynde behalven de gewoone Aanzittende, daar by genodigd de Heeren Raden ter Admiraliteit.

Tegen den Avond begaven zich Hunne Hoogheden weder naar de Schouwburg, alwaar Hoogstdezelve omtrent ten 8 uuren met den Heer Hertog van Brunswyk enz. zo ook de Heeren van de Magistraat, aankwamen, en alwaar zich behalven het luisterryk Gezelschap mede bevonden, de Manhafte Heeren Kolonellen en Kapiteinen der Burgery met hunne Vrouwen, nevens de Luitenants en Vaandrigs, en de Amsterdamsche Dichters die stukken aan den Schouwburg geleverd hebben. Zo ras hunne Hoogheden verscheenen, begon het Orchest te speelen, en na dat de wederzydsche begroeting verricht was, ging het Gordyn open, en men zag het Blyspel van *Gierige Gerard* vertoonen, na het zelve een Ballet, genaamd de *Vauxbal*, vervolgens het Kluchtspel *de gewaande Advocaat*, en het Ballet van *Venus* en *Adonis*, wordende alles besloten met eene dankzegging aan Hunne Hoogheden, door den Acteur *Duim*, verbeeldende de Schouwburg, uitgesprooken. Deeze Dankzegging in Dichtregelen door den voorheen gemelden Heer *J. Nomsz* ontworpen, was van deezen inhoud:

Zaagt Gy U door Apoll' Sieraad van Nassaus looten!
Verwelkomt, gun dan ook dat Schouwburg U genaak';
Dat by U dank' voor de eer door uwe komst genooten,
En U zyn groote Vreugd deswegens kenbaar maak'!
Apollo juichte om de eer, my deezen dag beschoren,
Ik voel nog hoe zyn klank myn ingewand verheugd! ....
Indien der Groten hart myn lessen meer wou hooren,
Ik strekte hen een school van ware heldendeugd.
Ik hoop op 't sterkst daar op: mogt dit niet ydel wezen!
Vaarwel, Doorluchte Prins, met uwe Gemalin!
Nooit hebb' de Oranjeboom een' storm van 't lot te vreezen;
Hy bloey', draag' vrucht, zyn schoon neeme alle harten in!
De Vadren van myn Volk, die thans myn grond betreden,
Wier Wysheid my beschermd, wier byzyn my verrukt,

Be-

Bedank ik voor al de eer, die ik geniet op heden,
Een eer, die eeuwig blyft in myn Gemoed gedrukt!
Vaarwel Doorluchte Stoet! Spoor Febus Gunstelingen,
Tot eer van 't Vaderland, in 't loflyk Oeffenperk:
Licht word alsdan, om eens van uwe deugd te zingen,
In eenen later' tyd, hun heerlykst heldenwerk!

Dit verricht zynde vertrokken hunne Hoogheden en 't verder Gezelschap naar het Stadhuis, neemende hunnen weg voor by het *Princen-Hof*, 't welk weder geillumineerd was, en langs de Nieuwe Heeren-Gracht, alwaar de Illuminatie van het Huis van den Heer Mr. *Willem Sautyn*, Equipagie-Meester by 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit t'Amsterdam, in netheid, goede order en kiesche zmaak uitmunte, gelyk mede het Schip van den Heer *Kannegieter*, 't geen niet alleen dien avond, maar alle avonden, zo lang hunne Hoogheden alhier verblyf gehouden hebben, cierlyk met Lantaarnen is verlicht geweest. Op het Stadhuis te rug gekomen zynde soupeerde het hoge Gezelschap en begaf zich vervolgens tot rust.

Op Zaturdag den 4 in den vroegen Morgenstond vertrok den Heer Hertog *van Brunswyk*, die by den Heer *J. Boreel*, Raad en Advocaat Fiscaal ter Admiraliteit was gelogeerd geweest, weder te rug naar *'s Gravenhage*, op gelyke wyze als zyn Doorluchtigheid op Maandag den 30 May alhier was aangekomen.

Dien dag, de bepaalde tyd dat hunne Hoogheden van Amsterdam stonden te vertrekken, kwamen de 60 Burger-Compagnien, 's morgens ten half vier en half vyf uuren weder in de Wapenen, en schaarden zich in twee ryen van den Dam af door de Mol-en Toorensteegen, door de Oude Lelystraat langs de Heere Gragt tot aan de Utrechtse Straat, en van daar de Utrechtse Straat langs tot aan de Utrechtse Poort.

Ten zeven uuren kwamen de Heeren van de Regeering, nevens vier Heeren Commissarissen uit de Vroedschap, alle met hunne Gemalinnen op het Stadhuis, en vergaderden ten half acht uuren in de Raad of Audientie-Kamer van zyne Doorluchtige Hoogheid, welke nevens haar Koninglyke Hoogheid desselfs Gemalin aldaar ook verscheen. De Heer Hoofd-Officier Mr. *Izaac Sweers* bedankte hier op uit aller naam hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden voor de eere de Stad en Burgery aangedaan, en leide verder het compliment van Vaarwel wensching aan hunne Hoogheden af. Het Vorstelyk Paar betuigde daar op desselfs hoogste genoegen wegens de receptie en verblyf alhier t'Amsterdam, en nam op de minzaamste wyze een recht teder afscheid. Ten acht uuren gingen hunne Hoogheden van het Stadhuis en stapten in derzelver Staatsie Koets, neemende de reis aan, terwyl de Klokkenspellen zich lustig deden hooren, met de volgende Trein.

I. *De vier Heeren Kolonellen in* twee *Koetzen.*
II. *Vier Stads-Bodens te voet met ongedekte hoofden.*
III. *De Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr.* Gualterus Petrus Boudaan, *Mr.* Egbert de Vry Temminck, *Mr.* Willem Huyghens *en* Jan Cliffort, *regeerende Burgemeesteren, benevens de Gemalinnen der twee laatstgenoemde Heeren, alle in drie Koetzen, met Stads-Bodens op zyde.*
IV. *De Heeren Commissarissen Mr.* Jan van de Poll, *Mr.* Jacob Hop, *Mr.* Pieter Hartzing *en* Nicolaas Geelvinck, *in* twee *Koetzen, met Stads-Bodens op zyde.*
V. *De Heer* Collot d'Escurie, *Onderstalmeester en twee Pagies te paard.*
VI. *Vier Loopers, twee aan twee.*
VII. *De Staatsie-Koets met 6 paarden bespannen, waarin hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden gezeten waren.*
VIII. *De Staatsie-Koets met 6 paarden bespannen van haare Koninglyke Hoogheid, waar in de Staats-Dames zich bevonden.*
IX. *De Heeren van het Hof gezeten in* drie *Koetzen alle met* 6 *paarden bespannen.*
X. *Twee Palfreniers te paard.*
XI. *Een Koets waar in gezeten was de Ed. Achtb. Heer* Th. Hope *Representant zyner Doorl. Hoogheid by de Oost-Indische Compagnie.*
XII. *Een Koets waar in gezeten was de Ed. Achtb. Heer Mr.* Ferdinand van Collen, *Heer van Gunterstein en Thienhoven, Representant zyner Doorl. Hoogheid by de West-Indische Compagnie.*
XIII. *Een Koets waar in gezeten was de Wel Ed. Gestr. Heer* Joan Agges Scholten, *Heere van A-Schat, Oud Schepen en Raad, mitsgaders Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie.*
XIV. *Twee ledige Koetzen.*

(*Het Vervolg hierna*)

Alkmaar. Vervolg der Crimineele Sententien enz. ziet onze voorgaande Bladz 109.

Alzoo *Marytje van Hove*, alias, *Alemondus*, of *Almonde Sjouwels*, zeggende ruim 21 Jaaren oud, en gebooren te zyn te *Oldenburg*, met ter zyde stellinge van alle eer en vreeze Gods, mitsgaders het ontzag voor de Heilige Justitie, zig niet en heeft ontzien.

Om al van haar vroegere Jeugd, schoon van de Vrouwelyke Sexe, die kunne te verzaaken, zig te kleeden in het gewaad eenes Mans, en alzoo zig te vertoonen, of zy waarlyk een Mansperfoon waare.

Dat zy, in dat gewaad, by continuatie ten Platten Lande heeft lopen Vagebondeeren, Beedelen en Schooijen, gaande niet alleen van de eene Provintie naar de andere, zonder ooit een vaste woonplaats te zoeken, maar zelfs zig vervoegende by en in het gezelschap van de allerfameuste Dieven, Huisbreekers, Knevelaars en Binders.

Dat zy met dezelve, Troeps of Complotts gewys, door den Lande heeft omgeloopen, de gestoolene of gebedelde Buit onder elkanderen verdeeld, en zig in bosschen, hutten en tenten opgehouden heeft, tot schrik en angst der mede Menschen.

Dat zy Gedetineerde dus al verder, tot den uitersten trap van Boosheid opklimmende, zig aan de allerstrafwaardigste zaaken heeft schuldig gemaakt, gelyk zy dat ook beleeden heeft:

Dat zy nu, zoo zy zegt, voor circa zes Jaaren, dog het geen volgens de ingekomene informatien, gebeurt is in October 1740, is present en medepligtig geweest, en ook op schildwagt heeft gestaan aan en by een Huisbraak, Binding en Diefstal, digt by *Medenblik* begaan ende gepleegt; alwaar zy onder de andere Gaauwdieven bekend was met den naam van *Almonde Sjouwels*, half Man, half Vrouw. *(Het Vervolg hierna)*

Magistraturen en Amptenaren.

Uit een overgeleverde Nominatie, is door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heer Prins Erfstadhouder, tot Vroedschap der Stad *Gornichem* geëligeerd, de Heer Mr. *Johan Abraham van Thye Hannes*, regeerend Schepen dier Stad, mitsgaders Drossaard en Dykgraaf der Hooge en Vrye Heerlykheid Empel en Meerwyk enz. Ook is by de Ed. Gr. Achtb. Heeren van de Vroedschap der voorsz. Stad tot Thesaurier aangesteld, de Wel Ed. Gest. Heer *Matthys van Borchuren*, Raad in de Vroedschap aldaar.

Uit een overgeleverde Nominatie als vooren zyn uit de Raden tot Schepenen der Stad *'s Hertogenbosch* verkozen, de Heeren *Jan Bouier*, President, Mr. *J. H. van Heurn*, *P. J. Franken*, *Anthony van Hanswyk*, Mr. *A. J. de Vlieger*, *C. H. J.* Baron *Sweerts de Landas*, Mr. *C. J. Bisdom*, *Steph. Rosendaal*, en in de plaats van wylen den Schepen Mr. *Jacob Elzevier*, de Heer *R. H. van der Does*.

Op voorsz. wyze zyn tot Schepenen der Stad *Dordrecht* voor den tyd van twee jaren geëligeerd, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Johan de Witt*, Vryheer van Jaarsveld, Mr. *Jan de Back*, Heer van Rysoort, Mr. *Pieter Matthys Beelaarts*, Heer van Emmikhoven, Ganswyk en Waardhuyzen; zynde nog aanblyvende Schepenen de Ed. Achtb. Heeren *Matthys Rees*, Mr. *Matthys Onderwater*, Mr. *Boudewyn Onderwater*, en Mr. *Willem Bartholomeus van den Sandheuvel*; en de aanblyvende Heeren Schepenen Commissarissen Mr. *Mattheus Onderwater* en Mr. *Willem Bartholomeus van den Sandheuvel*.

Den 1 October, zynde de gewoone dag der verandering van de Magistrature der Stad *Brielle*, zyn op meergemelde wyze tot Schepenen aldaar geëligeerd, de Ed. Achtb. Heeren *Jacob Roest*, *Hendrik van der Salm*, *Cornelis van Tiendoorn*; *Jacob Cornelis Warry van Blotenburgh*, Mr. *Ocker Gevaerts*, *Johz.*, Mr. *Adriaan Dirk van der Eyk*, en *Jan Preuyt*; tot Schepenen Commissarissen de Heeren *H. van der Salm*, *J. C. Warry van Blotenburgh*, en Mr. *A. D. van der Eyk*. Wyders zyn op recommandatie van den Heere Prins Erfstadhouder aangesteld tot Burgemeesteren, de Ed. Gr. Achtb. Heeren *Jacob Roest*, en Dr. *Adriaan de Mirell*; tot Oud-Schepenen de Heeren *Pieter Poorterman* en Dr. *Cornelis van Dam van Aerden*; tot Raden in de Magistraat, de Heeren Mr. *Adriaan Louis van Alderwereld*, Heere van de Streuyte, en Mr. *Jan Melvill*; met May

1769.

1769 gecommitteerd, in 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit op de Maze voor den tyd van drie jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Oud-Burgemeester *Jan Arnoud Gallas*; en tot Heemraad 's Lands van Voorne, van Stads wegen voor den tyd van zes jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Oud-Burgemeester *Hendrik van der Salm*.

Hoogstgemelde Heer Prince Erfstadhouder, heeft uit eene overgeleverde Nominatie tot Raad in de Vroedschap der Stad Rotterdam geëligeerd, de Heer Mr. *Jacob Herman Vingerboedt*.

Den 3 dito zyn door de Ed. Achtb. Heeren Electeuren der Stad *Schoonhoven* tot Mede Electeur benoemd, de Wel Ed. Heeren Mr. *Cornelis Parker* de jonge, en *Jacobus Spiegel*, in de plaats van wylen de Heeren J. Hoogstadt en Gualterus van der Beets.

De Wel Ed. Gestr. Heer *Adolf Jan Heshuysen*, op desselfs verzoek door zyne Doorl. Hoogheid den Prins Erfstadhouder, als regeerend Schepen der Stad Haerlem, ontslagen zynde, zo is door zyne Doorl. Hoogheid, uit een nieuwe Nominatie van twee personen, in desselfs plaats tot Schepen geëligeerd, de Wel Ed. Gestrenge Heer *Willem Hendrik van Schuylenburch*.

Zyne Doorluchtige Hoogh. de Prins Erfstadhouder heeft uit een overgeleverde Nominatie tot Burgemeesteren der Stad *Utrecht* verkoren de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Hendrik van Asch van Wyk*, en Mr. *Joseph Elias van der Meulen*; Heer van Maarssenbroek; tot Schepenen, de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Aarnout Anthoni van Zurk*, Mr. *Cornelis Jan van Royen*, Dr. *Franciscus Jan Lons*, *Maximiliaan Troy*, Mr. *Pieter Paulus van den Boogaart*, Mr. *Jan Willem van Musschenbroek*, *Hendrik Verbeek*, *Justus Godin* Heer van Papendorp, Mr. *Adriaan van den Brongborst*, Mr. *Steven Jacob van Muyden*, Mr. *Adriaan van Remondt* en *Hendrik Mauritius van Weede*. Voorts hebben Burgemeesteren en Vroedschappen verkoren, tot extraord. Raad in het Hof van Justitie der Provincie, voor den tyd van drie Jaaren, de Heer Mr. *Hendrik Aarnoud van der Laan*; tot Gecommitteerden ter waarneeming van de Posteryen zyn gecontinueerd de Heeren Mr. *Aarnoud Looten* en Mr. *Balthazar Wieling*; tot Gecommitteerden ter directie van 's Lands Finantien, Mr. *Nicolaas Kien*, Mr. *Bartholomeus de Greuter*, Heer van Groenewoude, Mr. *Jan Fredrik van Beek*, Heer van Dykveld, en Mr. *Cornelis van Hengst*; tot Thesaurier, de Heer *Jacob van Dam*; tot Kameraar of Inspecteur der publieke Gebouwen, de Heer *Adriaan Hendrik Eyk*; tot Gecommitteerden ter directie van de Wees- of Momboir-Kamer, de Heeren, Mr. *Franciscus van Veldhuysen*, Mr. *Cypriaan Berger*, Mr. *Adriaan Strick van Linschoten*, Heer van Polanen, en Mr. *Arnoud Pit*; tot Commissarissen ter ontfangst van de Impoften op de Wynen, het Geslagt, Zout, enz., de Heeren Mr. *Jan Jacob van Westrenen* en Mr. *Jan Fredrik van Lenden*; tot Commissarissen ter ontfang van den Impost op de Bieren en het Gemaal, de Heeren Mr *Thomas Adriaan Boddens* en Mr. *Jan van des Does*.

Wyders heeft hoogstgem. Prins Erfstadhouder tot Schepen der voorsz. Sted verkoren, de Heer Mr. *Cornelis Ayriaan de Back* in de plaats van den Heer Everhard Post.

AANMERKELYKE ZAKEN.

De Hollandsche Schepen dit Jaar naar *Groenland* uitgevaren, zyn alle weder te rug gekomen, behalven vyf die verongelukt zyn; en zyn door 119 Schepen, daar onder een van Rotterdam, 't welk naar de Straat-Davids gedestineerd was, gevangen 390 en 5 zesden Visch, of 9456 quardeelen Spek.

Den 22 September overleed op desselfs Buitenplaats naby *Arnhem*, in 't 67ste jaar zyn's ouderdoms, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Herman Hendrik Otters*, regeerend Burgemeester der voorsz. Stad, Advocaat-Fiscaal des Kwartiers van Veluwe, en Schepen der hooge vrye Heerlykheid 't Loo.

Den 2 October, is in ouderdom van 28 Jaren overleden, de Heer *Ludovicus de Dieu*. Secretaris van de Desolate Boedel-Kamer der Stad *Amsterdam*.

Op woensdag den 5 October, is de Academie der *Teeken-Konst* t'Amsterdam weder geopend, en met het teekenen naar het levend Model een aanvang gemaakt. Ook zyn dien dag, onder de opper-directie van den Wel Ed. Groot Achtb. Heer Mr. *Willem Huyghens*, Heer van Honcoop, Regeerend Burgemeester en Raad der voorsz. Stad, enz. de drie jaarlyksche Pryzen uitgedeeld: de eerste is toegewezen aan *Jacob Maurer*; de tweede aan *Cornelis Buys*, en de derde aan *Johannes van Dreght*. Daarenboven heeft *Jacob Maurer*, wegens zyne bekwaamheid, een Diploma ontfangen, hebbende de Directeur *Jacob Otten Husly* by die gelegenheid eene Redenvoering gedaan over de lotgevallen van dezelve Academie.

's Lands Oorlogschip de *Amazone* Kapt. *Willem May*, welk met 230 Mannen in December 1767 uit *Plymouth* na de Kust van *Guinee*, onder zeil is gegaan, den 13 Juny van de Kaap *Trespuntas* by *Delmina* was vertrokken, en den 18 July 1768 voor de Rivier van *Suriname* ten anker gekomen, heeft op de geheele reis geene Zieken gehad, 't geen als iets zeldzaam kan aangemerkt worden, om zo veel te meer, vermits men de volmaakte gezondheid der Scheepelingen verschuldigd is aan zeekere Kruiden waar van zy gebruik gemaakt hebben.

De Wel Ed. Heeren de Represant van zyne Doorl. Hoogheid, en Bewindhebberen der Oost-Indische Maatschappy deezer Landen ter Vergadering van Zeventienen, presenteren in de Maanden November en December 1768 by de respective Kameren in 't openbaar op te veilen, hunne Goederen (*by bekentmaking gespecificeerd*) en dat by verdeelinge in de Kameren en ten dagen als volgt: in de Kamer *Zeland* op maandag den 7 November; in de Kamer *Amsterdam* op maandag den 28 dito; in de Kamer *Delft* op dingsdag den 15 dito; in de Kamer *Rotterdam* op dingsdag den 17 dito; in de Kamer *Hoorn* op dingsdag den 6 December, en in de Kamer *Enkhuysen* op donderdag den 8 dito; wordende de Goederen verkogt met een stilstand tot den eersten September 1769. Met het afleveren der Kruidnagelen, zal by de Kameren werden gecontinueerd tot de prys van 85 stuivers Bankgeld, tot den 31 Augustus 1770;

Welgemelde Heeren de Represantant en Bewindhebberen de voorsz. Maatschappy ter Kamer *Amsterdam*, verzoeken alle Participanten in de gemelde Kamer, dat die op den 20sten October 1768., 's morgens de klokke 9 uuren, gelieven te compareeren op het Oost-Indisch Huis aldaar, om, volgens en in conformité van het Octroi, Ampliatie, nadere Interpretatie en Continuatien van dien, te treden tot de verkiezinge van vier Hoofdparticipanten, om, ingevolge de Resolutie van de Hoog Mog. Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden van 12 July 1728 te hooren, op te neemen en te sluiten; de een- en dertigste vierjaarige Reekening van de Compagnie in de gemelde Kamer, beginnende met het slot van de jongste opgenomen en gesloten Rekening.

Den 9 October overleed te *Amsterdam* in den ouderdom van 63 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *David de Wilhem*, Oud-Schepen dier Stad en Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden, op Woensdag den 2 en 16 November 1768 onder voorziting van Do. *Jacobus Boon.*

EDAM. Vacant.

NYMEGEN. Vacant.

ZWOLLE. Vacant.

ZWOLLE. Op Zondag den 2 October 1768 heeft alhier op de Vacature gepredikt, de Eerw. zeer Gel. Heer *Johannes Hamelau*, Predikant te *Bodegraven*, des Voormiddags uit Matth: 22. vs. 34 tot het einde, zynde de gewoonlyke Evangelie text op den 18 Zondag na de H. Drievuldigheid; verklaarende uit het zelve vers 37 tot 40, waar by zyn Eerw. voorstelde den principaalen Inhoud van Wet en Evangelium; de Voorafspraak had ten onderwerp *de noodzakelykheid der Liefde*, uit Eph. 5. vs. 11.; zyne Inleiding behelsde de woorden Joh. 1. vs. 17. : Dat wel Moses de Wet verkondigt hadde, dog dat God in een eigentlyken zin, moest gezegt worden de Wet te hebben ingestelt, en Christus de waare Vervuller derzelven was, tegelyk ook de Verwerver des Evangeliums, verdeelende zyn Eerw. zyne verhandeling in twee deelen: (I.) *de verkondiging van den Heiland tot de Liefde tegens God en den Evennaasten als de Vervulling der Wet.* (II.) *Wyl de Menschen zulks niet konden doen, zig te houden aan het Heilryk Evangelium, 't welk door Christus verworven is en ons geschonken word, aan de zyde Gods uit vrye Genaden, en by den Mensch te verkrygen door het Zaligmakende Gelove.*

Des Namiddags hield zyn Eerw. de Leereden, voor een meer dan gemeene talryke Vergadering, over de aan hem door het Lot te beurt gevallene Text, 1 Corinth 14. vs. 37 en 38. de Voorafspraak was genomen uit 1 Corinth 12. vs. 4. 5. 6. *Aantoonende dat God menigerley Gaven aan de Menschen meede deelt, ter bequaammaakinge tot het Ampt dat door de Voorzienigheid hen zal worden opgelegt.* Waar op zyn Eerw. tot Inleidinge ten onderwerp nam Gal. 6. vs. 3. *betoogende dat God alle het Goede werkt en bestiert en geenzints den Mensch zelfs.* Dus behelsde de Verklaring der Text *de Order in Gods Kerke, doenmaals te Corinthen vergadert en nu nog, onder Gods medewerkenden Geest, tot op heeden in de Christen Gemeentens onderhouden.*

Op Zondag den 9 dier Maand, deed alhier zyne gaven op de Vacature hooren, de Eerw. zeer Gel. Heer *Johan Christiaan Baum*, Predikant te *Zierikzee*, des Morgens uit het gewoonlyk Evangelium op den 19 Zondag na de H. Drievuldigheid, Matth. 9. vs. 1 tot 8: stellende daar uit voor: *het Leerstuk dat Christus, als den Eenigen en Opperften Regter op Aarden de Menschen de zonden vergeeft.* De Inleiding was genomen uit Psalm 103. vs. 1. *zynde den Loff van David tot God over dit Heilwerk*; de Verhandeling was drieleedig (1.) *dat Christus, als God en Mensch, magt had tot de vergeevinge der zonden als Hoogepriester, na het tegenbeeld der Levitische Priesteren, aan welke God de*

Magt

Magt opgedraagen had de Menschen, welke met krankheeden bezogt waaren, rein of onrein te verklaaren, volgens Leviticus 13; *Zoo ook Christus, de waare Hogenpriester, na den Geestelyken Staat:* (2.) *dat deeze Magt voorgezet wierd in den Dag des Evangeliums door den H. Doop en Avondmaal en* (3.) *dat deze Magt zal blyven duurren tot aan het einde der Wereld, by het H. Predik-Ampt, door de Verkondiginge des Woords en het bedienen van het Ampt der sleutelen des Hemelryks volgens* Johannes 20.

Des Namiddags verhandelde zyn Eerw. de aan hem ter beurt gevallene Text, Joh. 21. vs. 20 tot 23, stellende daar uit voor: *het merkwaardige Gesprek tusschen den Heiland en Petrus, over den toekomenden staat van Johannes;* Waar van den wezentlyken Inhoud nader uitgelegd wierd door de Woorden by Matth. 16. vs. 28. welke zyn Eerw. dan ook tot de Inleiding gebruikte.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 14 *September*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Woensdag den 14 September 1768.

't *Kind* van Dirk Forkink Egbertz. N. K.

Dingsdag den 20 dito.

Willem Boeken. L O. K.

't *Kind* van Moses Sai. W. A. K.

Woensdag den 21 dito.

Gerardus Le Quien. E. Y. K.

Gerrit Gyssius, Mr. *Koekebakker.* W. K.

Magdalena Stap, Weduwe van Jan Adam Matth. W. K.

't *Kind* van Bernardus Christoffel de Groot. O. K.

Donderdag den 22 dito.

Fronica Margaretha Stoepelini, laatst Weduwe van Philippus Tabria. W. K.

't *Kind* van Coenraad van Thul. N. K.

't *Kind* van Anthonie Frena W. K.

Vrydag den 23 dito.

Christoph Balthazar Frik. L. O. K.

Jan Bras, Mr. *Smit.* Z. K.

Jacob Roeland Schippers, *Mr. Timmerman.* Z. K.

Zaturdag den 24 dito.

Jan de Ruyter, *Mr. Silversmit en Kashouder.* N. K.

Hendrik Kloeken. O. K.

Anna Catharina Breyyers, Weduwe van Roelof Colthof. O. O. K.

Euphemica Rennekamp, Huisvrouw van Gerrit Westenink. O. K.

Jacoba van Beek, *van Maarse hier gebragt.* W. K.

't *Kind* van Georg Christoffer Kunth. L. N. K.

Zondag den 25 dito.

Johan Pieter Paas. A. K. H.

Lambertus van Peetegom, *Jongman.* L. K. H.

Maandag den 26 dito.

Sara Hoving, *middelste Dogter van* Johannes Hoving. O. K.

't *Kind* van Hendrik Immens. W. K.

't *Kind* van Jan van Langen. Z. K.

Dingsdag den 27 dito.

Harmanus Koopman, *Schipper van 't Stads Jagt.* A. K. H.

Gerretje Haarmans, Weduwe van Tennis van Oostveen. L. K. H.

Marytje Kok. E. Y. K.

't *Kind* van Johannes van Poelwyk. O. K.

't *Kind* van Jan Loover. O. O. K.

Woensdag den 28 dito.

Gerrit Abraham Milando. Z. K.

Ellesabeth Lievens, Huisvrouw van Jan Wilmerink. W. K.

't *Kind* van Abraham van Beem. N. O. K.

Donder-

Donderdag den 29 dito.
Egbert van Dyk. O. Z. K.
Jan Haagedoorn, Mr. *Broodbakker.* L. K. H.
Maria Margaretha van Hogerwoert, Weduwe van Godefridus Ringemberg. O. K.
Christina Catharina van Keulen, *oudste Dogter van wylen* Joannes van Keulen. O. K.
Dorothea Streykeling, *Jonge Dogter.* A. K. H.
't *Kind* van Cornelis Buys. N. O. K.
't *Kind* van Albert Rynders. N. K.
't *Kind* van Jan Nicolaas van Eys. N. K.
Vrydag den 30 dito.
Christina Rogge, laatst Weduwe van Johannes Veltman. W. K.
Anna Tornee, Huysvrouw van Pieter Lynslager. O. O. K.
't *Kind* van Pieter van de Poll. N. K.
Zaturdag den 1 October.
Harmina Perne, Huisvrouw van Jan George Heckman. W. K.
Tryntje Fikke, Huisvrouw van Cornelis Cornelisse de Ruyter. L. N. K.
't *Kind* van Jan Kloot. O. O. K.
't *Kind* van Hendrik Aveies. N. Z. K.
Zondag den 2 dito.
Willem Bergman. W. K. H.
Jacobus van den Bos. L. K. H.
Maria Rustleven; laatst Weduwe van Abraham Otto. K. K. H.
Maandag den 3 dito.
Catharina Dorothea Petscha, Huisvrouw van Lambert Fokkes. L. N. K.
Dingsdag den 4 dito.
Christoffel Crul. E. Y. K.
Susanna Ryke, Weduwe van Isaac Verduyn. N. O. K.
Anna Wormhout, Huisvrouw van Aart Taay, Mr. *Timmerman.* N. K.
Anna Imms, Huisvrouw van George Keller. L. N. K.
Geertruy van Eeden. O. Z. K.
Elisabeth van Almitee. L. K. H.
't *Kind* van Adolphus Haas. N. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 3 *October* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Agterburgwal (*E. Croese* en *A. van Ketwich*, Een Huis en Erve, op de Nieuwezyds) naast en bezuiden het Hoekhuis van de Vliegendesteeg. *f* 3125, in slag *f* 400. verkogt.

Agterburgwal (Deselve, Een Huis en Erve, op de Nieuwezyds) by de Vliegendesteeg. *f* 2400, in slag *f* 300. verkogt.

Begynhof (*D. van Schorrenberg* en *A. Hanenberg*, Een Huis en Erve, op 't ronde) op de hoek van de Beek. *f* 2775. *D. van Schorrenberg.*

Cingel (*W. van Otterloo*, *C. ten Kate*, *P. van den Bist* en *H. W. Rietmeyer*, Een Huis en Erve, op de) over het Latynsche School, mitsgaders een Stal en Pakhuis daar agter in de Reguliers Dwarsstraat. *f* 24500, in slag *f* 2000. opg.

Kalverstraat (*D. van Schorrenberg* en *A. Hanenberg*, Een Huis en Erve, in de) over de St. Jorissteeg. *f* 6100, in slag *f* 1000. verkogt.

Kattenburg (*D. Heideman*, Een Agterhuis en Erve, voor het Agterhuis een lang Erf en Loots, op) ten einde de kleine Kattenburgstraat. *f* 725, in slag *f* 3. verkogt.

Looyersstraat (*P. B. Bunel* en *A. van Asperen*, Een Huis en Erve, in de Nieuwe) op de hoek van 't Houtkopers Hofje. *f* 3500. *P. de Hoen.*

Nes (*E. Croese*, *C. van Ophoven*, *A. de Mol van Otterloo*, *H. Aams* en *D. Leuvelingh*, Een Huis en Erve, in de) Oostzyde tusschen de Pieter Jacobstraat en Vlee-hal. *f* 12500, in slag *f* 525 *J. van Leerdam.*

Nieu-

Nieuwendyk (*D. van Schorrenberg* en *A. Hanenberg*, Een Huis en Erve, op den) naast de Herberg de drie Moriaanen. *f* 5000, in slag *f* 575. *P. Suiderhoff*.

Prinsengragt (*J. Posthumus* en *N. Bremer*, Een Huis en Erve en Tuin, op de) over de Leidse Kruisstraat, *f* 13300, in slag, *f* 600. opgehouden.

Pylsteeg (*D. van Schorrenberg* en *A. Hamenbrink*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 3350, in slag *f* 100. *P. de Hoen*.

Roeters Eiland (*N. Bremer*, *D. van Schorrenberg* en *O. C. Titsing*, Twee Huizingen en Erven, mitsgaders een Ledig Erf in een koop, op het) by het Weesper Plyn. *f* 4100, in slag *f* 1200. verkogt.

Roeters Eiland (Deselve, Een Ledig Erf, op het) over de Kogel of Yzer Gietery. *f* 1675. in slag *f* 400. *D. de Haan*.

Runstraat (*J. Kaakenbosch* en *G. Scholten*, Een Huis en Erve, in de) *f* 3675, in slag *f* 2. verkogt.

Rust en Werks Pad (*P. Suiderhoff* en *E. W. Rietmeyer*, Een Plaisier Plaatsje genaamd Constantia en Labore met zyn Huizinge &c. buiten de Utrechtsche Poort op het). *f* 6200, in slag *f* 800. opgehouden.

Schager Laan (*D. van Schorrenberg* en *A. Hanenberg*, Een Plaisier en Moestuin, genaamt Recht door Zee, met zyn Huizinge &c. in de Nieuwe) *f* 825, in slag *f* 400. *Jan Havenaar*.

Utrechtsche Dwarsstraat (*E. Croese* en *A. van Kerwich*, Een Huis en Erve, in de) Zuydzyde by den Binnen Amstel. *f* 3450, in slag *f* 10. verkogt.

Voorburgwal (*C. Moll*, *L. Busob*, *P. Stiffry*, *C. Nieuwont de Jonge* en *T. Schut*, Een Huis, Onderhuis, Pakhuis en Erve, op de Nieuwezyds) over de Kolk. *f* 20000, in slag *f* 200. *J. Sluyman*.

Voorburgwal (Dezelve, Een Huis, Onderhuis en Erve, op de Nieuwezyds) tusschen de Molsteeg en 't Post Comptoir. *f* 9300, in slag *f* 1200. *Jan van Wattens*.

Wetering (*J. van Wattens*, *B. Meyer Junior* en *M. Poertetman*, Een Vol Molen genaamd Tilburg, met zyn Gereedschappen, Woonhuizen als mede twee Campen Weyland in een Koop, aan de) buiten de Raampoort onder de Jurisdictie van Amsterdam. *f* 8500, in slag *f* 475. opgehouden.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 3 *October* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Fluit-Schip (*C. Boen* en *M. Jansz. Schaap*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt 't *Jonge Schaap*, Gevoert by Schipper *Pieter Jansz. Brouwer*, is in 't Jaar 1749. N. U., L. 95½ voet, W. 25 voet 5 duim, H. 11 voet 8½ duim, 't V. 5 voet 6 duim, de S. 7 voet 10 duim: Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Yzere Gotelingen en 2 Draaybassen. *f* 4000, in slag *f* 800. opgehouden.

Galjoot-Schip (*W. de Leeuw*, Een Extraordinary Welbezeilt) met Drie Masten, genaamt de St. *Jacob*, Gevoert by Schipper *Sweeris Dirks*: Is in 't Jaar 1745. N. U., L. 91½ voet, W. 24 voet 1 duim, H. 10 voet 4 duim: Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1766. een Nieuwe Fokke-Mast ingezet, en in 't Jaar 1767. een Nieuwe Besaans-Mast.) *f* 2200, in slag *f* 35. *Hartog Leezenberg*.

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE MERCURIUS.

Voor de Maand OCTOBER 1768. TWEEDE STUK.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Eene aanzienlyke Staatsverwisseling is alhier, op 't onverwagtste voorgevallen: *Mbusum Ogly Mehemet* Bassa, Primo Vizier is op den 5 Sept. 1768 afgezet en in desselfs tot eersten Minister verklaard geworden *Hamzey* Bassa, Beglerbei van *Natolien*, werdende de zaken van het Viziriat inmiddels door den Nedzanghi Bassa, tot op de aankomst van den nieuwen Vizier waargenomen. De afgezetten eersten Minister werd den 6 der voorsz. maand aan boord van een Galei gebragt, welke hem naar *Tenedos* voeren moet, alwaar hy zyn verder lot verneemen zal. Alle welmeenende betreuren de disgratie van dien vreedenlievenden Staatsman, en zyn bevreest, dat de zulken, welke de gisting en zucht van het Gemeen voor een Oorlog aanstoken, nu licht wel in hun doel, 't geen van een wyde uitgestrektheid is, slagen zullen. Ondertusschen heeft de Sultan deezer dagen, op het verzoek eener nadere verklaring door den Russischen Minister wegens de nog aanhoudende Krygstoerustingen gevraagd, by herhaling dien Ambassadeur doen verzeekeren, dat de Porte niets offensiefs maar enkel de beveiliging harer eigen Onderdanen bedoeld.

PORTUGAL. Lissabon. Deezer dagen heeft de *Justitie* der Commercie door Beuls handen, verscheidene aanhaalde Contrabande Goederen, opentlyk doen verbranden.

Vermits men beducht is voor gebrek van Granen, heeft de Magistraat deezer Stad, om alle Monopolie te verhoeden, aan Particuliere verboden het opkoopen van Granen, moetende alle de geenen die eenig Koorn hebben te verkoopen, het zelve in een, op bevel des Konings opgericht Magazyn leveren, daar hen

het zelve zal betaald worden. Was het mogelyk een diergelyke schikking in veele andere Ryken en Staten te maken, als dan zou 't Gemeen niet van honger gedrukt, maar ook de zogenaamde Koornwolven geheel niet in hun schik zyn.

SPANJE. Madrid. Don *Antonio Barcelo*, Commandant van drie Chebekken, heeft tusschen de Eilanden *Ivica* en *Majorca* genomen en te *Barcelona* opgebragt, een Algiersche Kaper van 18 Stukken en 209 mannnen, waar van 'er 145 gevangen genomen en de overige in 't Gevegt gesneuveld zyn, 't welk byna zeven uuren geduurd heeft en waar in de Algeryneu zich wakkerlyk verdeedigden.

Verscheide Perzonen dewelke deel gehad hebben aan den beruchten Opstand, in 't Jaar 1766, alhier voorgevallen, hebben deswegens vertogen aan den Koning gedaan, waar in zy, om zich van hunne begaane misdaad te ontschuldigen, zeer veel schuld op den Marquis *de Squillace* leggen, en de oorzaak van dien Opstand toeschryven aan zyn kwalyk gevoerd bewind van zaken, door het welk het Koningryk gemineerd wordende, zy eindelyk tot de misdaad van muiting overgehaald waren, om zich daar door te ontslaan van de tyranny en ongeoorloofde handelwyze van een Minister, die de goedheid zyn's Konings misbruikende, tessens zyn ondergang zocht, zo wel als die zyner getrouwe Onderdanen.

In de bovengemelde Vertogen worden onder anderen deeze uitdrukkingen gebruikt: „ By 's Konings komst tot den Troon „ waren 'er 600 Millioenen Reälen (zynde ongeveer 160 Millioe„ nen Hollandsche Guldens), in de Schatkist; 6000 Mannen ge„ reguleerde Troepen op de been; 50 Oorlogschepen gereed, „ en al het Volk was in een voorspoedigen Staat. Toen wierd „ de Alliantie des Konings byna alomme gezogt, of men was ten „ minsten met zyne onzydigheid zeer wel vergenoegd; doch ze„ dert dat zyne Majesteit het Gouvernement in handen van den „ Marquis *de Squillace* over gaf, ging alles van goed tot kwaad, „ en van kwaad tot erger, en deeze ondeugende Minister bragt „ in den tyd van zes Jaren, de Koninglyke Schat van 600 Mil„ lioenen op 6 maal honderd duizend Reälen, of 165 duizend „ Gulden Hollandsch; de Armee van 60000 op 25000 mannen, „ en de Vloot van 50 op 14 Oorlogschepen. Kortom, de Mar-

quis

„ quis *de Squillace* heeft Spanje in zulk een ftaat gebragt, dat 'er „ veele Jaren vereischt worden, om dit Ryk weder in dien „ luisterryken en bloeyende ftand te brengen, waar in het zich „ voor acht Jaren heeft bevonden.

ITALIE. Venetien. De Regeering van dit Gemenebest heeft, betreffende de Geestelyke Ordens, in derzelver gantsche uitgestrektheid, doen afkondigen de volgende

ORDONNANTIE.

I. Worden alle Geestlyken in den Staat, zonder uitzondering van enige Orde, aan de gewone en oorspronglyke Jurisdictie der Bisschoppen onderworpen, in zo verre betreft de toedioning der Sacramenten en al 't geen daartoe betrekking heeft, te weten de gesacreerde en spiritueele Zaken, het gebruik der Censures, de Predikdienst en de visitatie der Kerken en Sacristien; zynde alle Exemptien ten dien opzichte ten vollen vernietigd en wordende alle de Concessien, op welke men zich beroepen mogt, van wat kant dezelve ook komen konnen, nul en van geene waarde verklaard.

II. Behouden de Superieuren der Geestlyke Orden de Inspectie en 't nodig gezag in 't geen de Kloosterlyke Tucht raakt, met het recht der mortificatien en canonieke Penitencien over ieder Kloosterling; doch zonder te konnen Processen aanrechten, noch Vonnissen vellen, noch iemand tot Gevangenis of enige lyfsstraffe veroordeelen, welke magt alleen aan de wereldlyke Overheid toekomt; wordende alle Constitutie, hier tegens strydig, by deze Ordonnantie vernietigd, aan alle bezwaarde of vervolgde Geestlyken Appel aan de Vierscharen en Gerichtshoven der Plaatsen hunner Woningen geoorloofd, zelfs in 't heimlyke; met verbod van enig Vonnis of Gewysde, van buiten komende, te admitteeren, gelyk ook van enig Proces naar buiten te zenden, of in de Kloosters enige Gevangenissen te hebben, welke alomme daar dezelve zyn, onder gezag der Regeringen van de Plaats vernietigd zullen worden.

III. Word met Confirmatie van 't Verbod in 1767 aan de Bedel-Ordens gedaan van gene Nieuwlingen aan te nemen, gestatueert; dat voortaan, zo in de Ordens, in welke het aannemen van Nieuwlingen gepermitteerd zal worden, als in die, in welke zulks bereids gepermitteerd is, gelyk in alle institût of Congregatie in gemeenschap levende, geen Nieuwling beneden de volle 21 jaren zal konnen worden ontfangen, noch de Geloften van de Orde, 't Institût of de Congregatie mogen afleggen, dan na den ouderdom van volle 25 jaren te hebben bereikt, ten einde men een gegronde zekerheid hebbe van een ryp en bestendig besluit, ware roeping en begeerte van den Nieuwling tot het leven, 't geen hy omhelzen wil; wordende

aan een iegelyk Onderdaan, wie hy ook zy, tot den bovengemelden Ouderdom nog niet zynde, verboden, in de Kloosters en Conventen te blyven, zelfs onder voorwendzel van Studie, Opvoeding of Dienst, uitgenomen in de Kloosters en Conventen, in welke by publieke Autoriteit Kweekscholen en openbare Collegien zyn opgerecht; op pœne tegens de des contravenieerende Onderdanen van uit de Kloosters en Conventen te worden gejaagt, en tegens de Superieuren van uit de Staten der Dominatie van de Republiek gebannen te worden, zullende ook niemand Dispensatie van deze Wet konnen bekomen dan by een Decreet, in den Raad en in den Senaat by meerderheid van stemmen verleend.

IV. Word geordonneerd, dat de Aanneemingen, het Noviciat, de Professie en de Studiën binnen de Staten van de Republiek moeten geschieden, en dat geen Postulant aangenomen mag worden, ten zy hy een geboren Onderdaan zy; dat ook gene verandering zal konnen worden gemaakt in het getal der Geestlyken, 't geen in iedre Provincie in elk Convent by publieke Autoriteit bepaald zal worden. By dit Artikel verklaart men ook incapabel tot enigen Stand, Aggregatie, Affiliatie en tot enig Officie, Graad en Stem, hoe genaamd, alle die, na de afkondiging van deze Wet, buiten de Staten dezer Republiek het Gewaad aangenomen, de Geloften gedaan of gestudeert mogten hebben, gelyk ook die den Graad van Leeraar mogten hebben aangenomen, zonder te observeeren de formaliteiten, by de Universiteit van Padua voorgeschreeven, moetende relatief tot al het hier boven gestatueerden van dien Naam, de Geboorteplaats en den Ouderdom van den Onderdaan bewys gelevert worden aan de Heren Gedeputeerden over de Kloosters, aan welke de des nodige Confrontatien en Registreeringen gedemandeerd zyn.

V. Moeten, tot zekerheid der volle Observantie van alle de inhibitoire Wetten der vreemde Superieurschappen in verscheide tyden gemaakt, gelyk ook om andere redenen van binnenlandse Oeconomie, de subject gemaakte Kloosters en Gemeenschappen voortaan altoos tot hunne Superieuren, Oeconomi en Provincialen hebben Persönen, die geboren Onderdanen en woonachtig in de Staten dezer Republiek zyn; ten welken effecte de subjecte Kloosters en Gemeenschappen zich scheiden moeten van alle Unie en vermenging van Verbintenisse met buitenlandse Provincien en zich aan de nationale Provincien vereenigen, of wel enige particuliere Congregatien aangaan, zodanig zy voor zich gevoeglykst zullen vinden, in gebreke van 't welk tot hunne vernietiging geprocedeert zal worden.

VI. Word gestatueerd, dat de nodige Bedieningen tot het bestier der respective Provincien tegens den tyd, by de byzondere Constitutien van ieder Orde voorgeschreven, by generale stemming verkoren zullen worden in de Capittelen en Provinciale Vergaderingen, en dat de Superieuren, Vicarissen, Oeconomi, Procurators en Sacristy-

cristynen der Conventen en Geestlyke Huizen insgelyks door de definitoire Provincialen of Capittels der respective Kloosters en Huizen verkoren zullen worden volgens de Reglementen van ieder Institût; als mede dat de Verkiezers en Verkorenen altoos geboren Onderdanen der Republiek zullen moeten zyn, ten welken effecte voortaan gene Kloosters van Generaliteit zyn zullen, die gedeclareert zullen worden in de Provincie geincorporeerd en aan het Opzicht van den Provinciaale in de Staten van de Republiek wonende, onderhevig gemaakt te zyn. Niemand zal in dezelve Bediening konnen worden geconfirmeerd dan na verloop van den tusschentyd, by ieder Institût voorgeschreven: ook zal ter handhaving der Order, welke nodig gevonden is om het *Despotismus* van een klein getal Onderdanen en de ingekropen vitieuse tourbeurten der Bedieningen te stuiten, niet meer geadmitteert worden enige gehoorzaming aan bevelen van buiten komende, noch enige dispensatie, hoe ook genaamd, tegens deze Wet strekkende; en zullen van gelyke nimmermeer ontfangen mogen worden enige Visitateurs, Presidenten, generale Vicarissen, Commissarissen en Correcteurs, van buiten komende, onder wat schyn of pretext zulks ook zoude mogen zyn; reserveerede den Senaat aan zich, ingeval ergens in de Staten der Dominatie van de Republiek de Kloosterlyke Tucht in enig Huis van Geestlyken zulks vereisschen mogt, aan den Paus of wel den Generaal der in dit geval zynde Orde te verzoeken, zodanige Inspecteurs te zenden.

VII. Zullen de Ordens genaamd Bedel-Ordens, en de onder een gelyke benaming bekende Congregatie en Broederschappen, die door een vastgesteld gebruik of verkregen Voorrecht vaste Goederen of Renten bezitten, niet meer mogen doen beedelen, zo de Goederen en Renten, welke zy bezitten, toereikende zyn tot onderhoud van 't getal hunner Leden, 't geen in iedere Provincie en Klooster bepaald zal worden: behoudende de Senaat aan zich te voorzien in 't onderhoud van de overige Beedel-Ordens, die gene vaste Goederen noch Renten bezitten; op dat de Leeken en boven al de arme Opgezetenen van 't platte Land niet onophoudlyk door hen gekweld worden.

VIII. Is gearesteert, dat dewyl de evengelykheid van stand en een bestipte Gemeenschap van Goederen de zeenuw der Klooster-Tucht zyn, die evengelykheid en Gemeenschap voortaan in alle Geestlyke Huizen onkreukbaar zal worden in acht genomen, zonder distinctie van iemand, gelyk zulks in verscheide Conventen van wel geregelde en voorbeeldige Institutien zeer stichtlyk en vreedzaam gepractiseerd word: vergunnende men aan niemand enige meerdere distinctie of eere, gelyk aan Officianten van 't Bestier en Bedienaren der Kerke toekomt, noch voorrang, oudheid in jaren of een betere Kamer of ruimere Celle; dan aan de Gradati en alleroudsten volgens het gebruik;,

bruik, 't welk in ieder Institut zal behoren in acht genomen te worden.

('t Overige hier na)

Livorno. Het schynt hoe langs hoe meer, dat de Corsen nu tot wanhoop gedreven, het uiterste zullen afwachten, en den Franschen noch oneindig veel werk verschaffen, eer zy zich hun juk zullen laten op den hals laden; ja het is zeeker, dat veelen hunne zieltogende Vryheid niet zullen willen overleven, maar met de Wapenen in de vuist, na haar tot den laatsten drüppel bloeds verdedigt te hebben, met haar te gelyk zullen nederstorten. Ondertusschen hebben de Franschen aldaar by verscheiden nederlagen, die zy ondergaan hebben, ruim 4000 mannen verlooren. De Franschen die te voren *Oletta* belegerd, en zich van een Klooster genaamd *San-Francesco* meester gemaakt hadden, waren te rade geworden, het zelve in een Magazyn te veranderen, en hadden aldaar alle hunne Bagagie, hunne Artillery, alle hunne Krygsbehoeftens en Krygskasse in bewaring gebragt, en door de omkeering van den Krygskans hebben zy nu dat Klooster met alles wat zy daar in geborgen hadden, verlooren, en in de macht der Corsen zien overgaan.

Niemand, dan die ooggetuige daar van geweest is, kan zich de woede en verbitterdheid verbeelden, waar mede de misnoegde Corsen de Franschen thans bevechten; de berichten van daar ontfangen melden onder anderen, dat de Neef van den Graaf *de Marbeuf*, die zich onder de Krygsgevangenen bevond, zedert aan zyne wonden is overleden; dat de voorsz. Graaf zich dodelyk gekwetst bevind; en dat de Corsen niet vergenoegd zynde met het herwinnen van genoegzaam alles wat hen door de Franschen ontnomen was, daar en boven de Steden *Calvi* en *Fiorenzo* werkelyk gebloqueert houden.

Men ziet thans alhier een Brief van een Fransch Reiziger, geschreven uit het Eiland *Corsica* den 20 Augustus 1768 welkers inhoud wy, om derzelver merkwaardigheid onzen Leezer hierby mededeelen.

Uwe Staatkundigen, Myn Heer overleggen wat wy met het Eiland Corsica zullen doen, maar weet gy wel, onderstellende de volkomen en vrywillige onderwerping der inwoneren, dat het één der beste bezittingen voor Vrankryk is, eene vruchtbare en uitmuntende Colonie, zeer geschikt om het verlies van een gedeelte van hare Colo-

lonien, te vergoeden, by voorbeeld, die van *Canada*, want behalven de Pelteryen vind men hier alles, het geen ons dat Land gaf. 't Is waar de uitgestrektheid van dat land is niet te vergelyken met die van het vaste land, doch dit is juist een nieuw voordeel; ons Vaderland is niet Volkryk genoeg, om zo veel menschen derwaards te zenden als het laatste vereischt, en de verdediging van zo veel van elkander verwyderde plaatsen, als 'er voor den Koophandel noodig zyn en die elkander niet onderling beschermen kunnen, heeft my altoos geschenen eene onoverwinnelyke hinderpaal, om ons in dat Werelddeel tegen de aanvallen der Wilden tot bescherming van hunne vryheid, en de geweldenaryen der Engelschen te handhaven. Ik spreek niet van de verafgelegenheid der nieuwe Wereld, de Vloten die by aanhoudenheid en met groote kosten derwaards moeten gezonden worden, en het verlies van zo veel menschen als 'er noodzaaklyk door zulke lange reizen veroorzaakt word. Ik keer weêr tot het Eiland Corsica, en zal u door eene korte beschryving in staat stellen, om zelfs te kunnen oordeelen, over het voordeel, dat 'er voor ons in gelegen is.

Het Eiland *Corsica* is gelegen in de Middelandsche Zee, tusschen de 41 en 42 graden breedte, hebbende ten Zuiden het Eiland Sardiniën en ten Noorden de Italiaansche Kust. Deszelfs grootste lengte is van Kaap *Bonifacio* ten Zuiden tot aan Kaap *Corso* ten Noorden, zynde 160 Italiaansche mylen, deszelfs breedte is 75 mylen van Kaap *Gabir* ten Westen tot aan het Meer van *Urbino* ten Oosten. Men rekent deszelfs omtrek op 225 Italiaansche mylen.

Dit Eiland word verdeeld in 10 Rechtsgebieden en 4 Leengoederen, uitmaakende 68 *Pieven*,, (zynde eene *Pieve* eene vergadering van verscheide plaatsen onder een Rechtsgebied). Van deeze 10 Rechtsgebieden zyn 'er 6 aan deze zyde van het Gebergte, te weten: *Kaap Corse*, *Balagna*, *Calvy*, *Bastia*, *Corte* en *Alleria*, benevens de Leengoederen *Nonza*, *Brando* en *Canary*. Aan gene zyde van het Gebergte zyn de 4 andere Rechtsgebieden *Vico*, *Ajaccio*, *Sartene*, *Bonifacio* en het Leengoed *d'Istria*. Verders zyn 'er 5 Bisdommen *Mariana*, *Nebbio*, *Alleria*, *Ajaccio* en *Sagoine*.

Het Eiland is landwaards en vervuld met Bergen, waarvan 'er verscheiden met Olyf- en Kastanje boomen beplant en goede Weilanden voor het Vee zyn. Tusschen het Gebergte vind men ruime vlakten met Wynstokken, Oranje- Citroen- en Olyfbomen bezet. Op den hoogsten van deze Bergen *Gradaccio* genoemd, zyn de Meren *Cremo* en *Dino* zeer naby elkander gelegen. Uit het eerste ontspringen de rivieren *Liamone* en *Tarignano*, waarvan de eerste westwaards aan loopt, terwyl de anderen een tegenstrydigen weg neemt. Uit het Meer *Dino* komt de *Guolo* voort, die zich by *Mariana* in de Zee werpt. Behalven deze drie Rivieren, die de aanmerklykste van het Eiland zyn, en met eenige kosten vaarbaar zouden kunnen gemaakt worden

worden, zyn 'er nog verſcheiden anderen, die egter niet meer dan Beken zyn, en byna alle vlaktens doorſnydende het land vruchtbaar maken.

De kleine Provincie van *Balagna* is de vrugtbaarſte van geheel Corſica, ſchoon die van Kaap *Corſo*, voor dezelve niet behoeft te wyken. Kortom 'er ontbreekt niets aan het Land dan handen om het te bearbeiden.

Wat deszelfs voortbrengezelen belangt, behalven de Wynſtokken die rooden en witten Wyn geeven, en welke ligtelyk, indien men eenige moeite wilde aanwenden, zo goed als die van *Candia*, *Cyprus*, *Siracuſa* of *Mallaga* zoude kunnen gemaakt worden, brengt het land, na het klein gedeelte dat 'er van bebouwd word, eene groote quantiteit Granen voort, en niettegenſtaande de vaadzigheid der inwoneren bedriegd de natuur dikwils hunne traagheid en verſchaft hun een ryken oogſt. Aan Vee is hier geen gebrek: men heeft 'er allerlei ſoort van Gevogelte en een menigte Wild, onder anderen roode Patryzen. Gedurende den winter vangt men 'er van deze laatſten zo veel met het net, dat 'er verſcheide Steden van Italie mede voorzien worden: ook verſchaft dit Jaargety zeer veel zwarte Lyſters, daar men elders niet veel om geeft, maar hier zeer gezogt en aangenaam zyn.

Voors zyn 'er in dit land heete en koude Baden; Minerale Wateren voor allerlei ſoorten van ziektens; Olyfbomen genoeg om geheel Vrankryk van Olie te voorzien; Zywormen, die wel behandeld wordende, zyde zouden uitleveren, beter dan de Italiaanſche, benevens allerlei Timmerhout, dat ons het verlies van *Canada*, ryklyk kan vergoeden; verder Goud, Zilver en Yzermynen; Steengroeven van wit en rood Marmer; Kriſtal van de ſchoonſte en verſchillendſte kleuren, het welk ſtolt in het gebergte van *Bergnana*.

In het algemeen is de luchtsgeſteldheid in Corſica zeer goed. De lucht is 'er nooit twee dagen agter elkander betrokken: men heeft 'er byna geen winter en de zomerhitte word in het gebergte zeer gematigd door de Noordewind, doch is zeer ſterk in de Steden *Baſtia*, *San Fiorenzo*, *la Gugtiola*, *Calvy* en *Ajaccio*. Het is aan deze ongetempertheid van de lucht, dat men de ziektens toeſchryft waar aan onze Troepen onderhevig zy, doch ik geloof dat dezelven veel eer haren oorſprong hebben van het gebrek aan zoet water, het geen men in zomer op verſcheiden plaatſen heeft, doch gemaklyk van het gebergte herwaards zouden kunne afleiden.

Uit dit kort verſlag, kan men ligtelyk over de gegrondheid van myne denkbeelden oordeelen, Ik wil egter niet ontveinzen dat deze voordeelen wel balanceeren met de groote koſten, die 'er aan dit Eiland moeten gedaan worden, om voor alle aanvallen beveiligd te zyn, niet zo zeer van de Eilanders, want ik onderſtel, dat die zich zullen onderwerpen, maar van vreemde Natiën. De uitge-

geftrektheid van deszelfs Kuften, en de vrye toegang aan verfcheiden oorden vereisfchen een arbeid, waar van de berekening der kosten verfchriklyk is. De meefte Steden zyn ontmanteld of met zeer onvolmaakte Veftingwerken voorzien de Havens gefloopt en in een flegte ftaat. *Corte*, wel eer de Hoofdftad van het Eiland, gelykt thans meer naar een Dorp dan een Stad. *Baftia* is tegenwoordig de voornaamfte Plaats, en men heeft reeds begonnen, om ze te verfterken, doch men zal genoodzaakt zyn de Haven te diepen, dewyl 'er geen Fregatten of gewapende Barken kunnen inkomen. Aan de Weftkuft vind men *San Fiorenzo*, in een flegten toeftand: deszelfs Golf of Zeeboezem is buitengemeen uitgeftrekt en geboord met zeer hooge Bergen, die de Schepen aldaar voor de Winden beveiligen zouden, doch overal, by het inkomen, blinde klippen hebbende, kan men 'er niet anders, dan met Sloepen invaren. Het daar by leggend *Lalegaliola* heeft een flegte reede, waarop men niet als met kleine Tartanen en Felouken kan ten anker komen. *Calvy* heeft wel een haven, die veel grooter is, doch van geen dienft als voor middelmatige Fregatten: die van *Ajaccio* is gemaklyker, dieper, en een bekwaame ankerplaats zelfs voor de grootfte Schepen. *Bonifacio*, waar door de Weftkuft bepaald word, heeft een kleine goede en veilige haven. Aan de Ooftkuft vind men *Porto Vecbio*, de fchoonfte haven van de Middelandfche Zee, waar in de allergrootfte Schepen konnen inloopen; doch de lucht is 'er ongezond, en heeft de Stad ontvolkt, zonder dat het ooit heeft willen gelukken, om ze op nieuws te bevolken. Aan deze zyde van de Kuft, vind men tot aan *Baftia*, die dezelve bepaald, niet anders dan het byna verwoefte *Alleria*.

Oordeel nu zelfs, Myn Heer! hoe veel geld 'er noodig is, om zo veel Steden en Havens in een behoorlyken ftaat te ftellen, en hoe veel of weinig gevaar 'er voor een vyand in gelegen is om te landen en de inboorlingen die in hunnen aart wederfpannig zyn, te ondefteunen.

Wat belangt de Dorpen, dezelven zyn oneindig beter dan de Steden, en byna alle aangelegd op lage Bergen, en dus als door de natuur verfterkt; alle de huizen zyn zo gefchikt en gebouwd, dat men uit het een het ander verdedigen kan, op eene wyze, dat elk Vlek eene belegering fchynt te vereisfchen; waarvan men een voorbeeld heeft gezien in de Dorpen *Barbagio* en *Patrimonio*.

Een andere en onvermydelyke uitgave, die de vorige noch verre overtreft, wordt 'er vereifcht aan de algemeene wegen, welken byna door het gantfche Eiland moeten gemaakt worden: Kortom onze Ingenieurs berekenen, dat 'er, om het Eiland Corfika in een bloeyende ftaat te ftellen, 200 Millioenen vereifcht worden. Het is waar, men maakt ftaat een goeden intreft van dit geld te trekken, maar zyn wy tegenwoordig wel in ftaat om zulke ontwerpen ter uit-

voor te brengen? Ons goed en wys Ministery kan dit best beoordeelen! Vast gaat het ondertusschen, dat alles wat hier gebeurd, het oogmerk aankondigd, om dit land te overwinnen en in bezit te houden, zo door de Troepen, die hier daaglyks aankomen, als door de instellingen van allerlei Civile en Militaire bestieringen.

Ondertusschen zullen de Magistraatspersonen hier werks genoeg vinden, want in 1739, toen wy voor het eerst dit Eiland, onder den overleden Marschalk de *Maillebois* in bezit namen, telde men reeds 28000 menschen, die ongestraft vermoord waren; oordeelt dan zelfs wat 'er zedert dien tyd gebeurd is! Het is waar, *Paoli* heeft, onder de zynen, een soort van Justitie ingevoerd, maar ze kan zich zo ver niet uitstrekken als de wreedheid van dit volk vereischt: ook verminderd het getal der inwoners van dag tot dag; want in dien tyd rekende men hun getal op *honderd zestien duizend*, daar 't zeker is, dat het tegenwoordig op verre na zo veel niet bedraagd. Zy zullen noodwendig de onder een verwarde rang en ordens van den Staat moeten herstellen, dewyl het recht van Adeldom door de Genuesen aan de oudste Familiën ontnomen is, zo dat men hedendaags geen onderscheid meer weet, tusschen hen die voorheen Edellieden of Boeren waren. Geen Collegien zyn 'er, of eenige soort van opvoeding voor de kinderen, dewyl de Republiek hen tot geene Kerklyke of Militaire ampten wilde bevorderen. Hun Opperhoofd heeft wel, zo goed als mooglyk was, getracht deeze wanorders te verbeteren, doch de aan hem vergunde magt, zyn reeds wisselvallig gezag, en het gevaar van zyn leven waar in hy zich byna alle oogenblikken bevind, hebben hem niet toegelaten zo veel goed te doen als hy wilde en waar toe hy door zyn verstand en geest, bekwaam was.

Voor het overige ziet gy nu ligtlyk, waaruit dien onverzoenlyken haat der Corsen tegen de Republiek ontstaan is; zy scheen tog alles in 't werk te stellen wat mooglyk was, om dit volk te verderven. Allerlei soort van Koophandel werd hun verboden. Jaar op Jaar dwong men hun de Oly en andere levensmiddelen goed koop af, terwyl men hen het zout, yzer, koper en andere dingen, die zy volstrekt noodig hadden, ten duurste deet betalen. Met een woord zy handelde hen eer als Barbaren, die men wil uitroeyen, dan als onderdanen die men tracht te beschermen. Het is te wenschen, dat de zagtheid van onzen aart, de wysheid van onzen Regering en de toegevenheid van onze Wetten alle die kwalen zullen herstellen, en aan het Koningryk *Corsika* doen gevoelen, hoe aangenaam het is te leven onder de Regering van *Lodewyk den wel Beminden.*

CORSICA. Corte. De Hoofden van de Republiek van *Corsica*, hebben tegen de Overheering van Vrankryk gepubliceerd het volgende

MANIFEST.

De Generaal en Opperste Raad van Staat van het Koningryk Corsica *aan ons waarde Volk.*

Zo onrechtvaardig geweest is het begin der Vyandlykheden, door de Fransche Troepen te *Barbagio* en *Patrimonio* gepleegd, zo zeer moet het ulieden vreemd voorkomen, dat de Heer Marquis *de Chauvelin*, Commandant Generaal dier Troepen, naauwlyks te *S. Fiorenze* aangeland zynde, zonder enige voorafgegane formaliteit, in naam van zyne Allerchr. Majesteit een Edict heeft doen publiceeren, waar in hy verklaart, *dat de Doorl. Republiek Genua hare Rechten op dit Koningryk aan Hem toevertrouwt en de Vestingen, welke zy nog in 't zelve bezat, aan zyne Troepen overgeleverd hebbende, zyne Majesteit die* (geprenteerde) *Rechten welke aan Hem door de Republiek Genua afgestaan zyn, zo wel door 't gantsche Koningryk als in de gemelde Vestingen meent te doen gelden*; en dat daarenboven in een particuliere Ordonnantie verklaart worden voor *Rebellen alle die* (niet willende worden beroofd van de Vryheid, welke ons oorspronglyk eigen is en die wy door 40 jaren Oorlogens herkocht hebben) *zich tegen de magt van zyne Majesteit met geweld verzetten zullen*; een *geweld*, waar toe een iegelyk van ons door de reden tot verdediging zyner eige Rechten aangedreven word.

De Natie heeft by verscheide Geschriften en Manifesten de ongegrondheid der gewaande Rechten van de Doorl. Republiek Genua op Corsica ontvouwt: ook hebben waarlyk alle de Mogendheden van Europa, inzonderheid *zyne Allerchristlykste Majesteit*, ons voor een *Vry* en *Onafhanglyk Volk* erkend. Op dien voet is het, dat men gedurende vier achtereen volgende jaren over een Vergelyk tusschen onze Natie en de Republiek van Genua gehandeld heeft: maar de vraag is, of die Republiek, of schoon zy enige Rechten van Souvereiniteit op Corsica had konnen pretendeeren, dat Eiland in eenes anders handen, zonder een uitdruklyke of stilzwygende toestemming der Natie, overdragen mag? De vaste grondslag der Souvereiniteit is *de Toestemming des Volks*, tusschen welk Volk en den Vorst men onvermydlyk een *Verdrag* onderstelt. Zo nu de Corsen uit krachte van enig Verdrag gehouden waren, de Repbuliek van Genua voor hunne Souvereine te erkennen, volgt hier uit, dat (dewyl de zelve redenen, welke hen tot zodanig een Verklaring hadden konnen brengen, in opzicht tot Vrankryk niet zodanig plaats hebben, als men onderstellen mogt in opzicht tot Genua plaats te hebben gehad) die Republiek haar Recht opgegeven hebbende, onze Natie *vry* en *onafhanglyk* blyft, en by gevolg niet verplicht is, zich voor een *Onderdaan van enige andere Mogendheid* te erkennen.

Jegens de in Corsica zynde Fransche Troepen is ons gedrag steeds

vol toegevenheid en achting geweest; ook hebben wy hun gene de minste oorzaak gegeven, om ons als *Vyanden* te handelen. Zelfs heeft de Heer Hertog de Choiseul ons eigenhandig nog in dato den 29 May jongstleden geschreven, *dat de Fransche Troepen, welke men op nieuw naar Corsica zond, de Natie gene de minste ongerustheid zouden verwekken; en dat derhalven de Generaal, die hen stond aan te voeren, met ons de bekwaamste schikkingen beramen zoude om te beletten, dat die Troepen ergens enige schade verwekten:* en na ons teffens verzekert te hebben van de *Goedheden* en *byzondere Bescherming*, dien het zyne Allerchr. Majesteit *wel behaagde* aan deze Natie te *verlenen*, betuigde hy ons daarenboven, dat wy ons niet verbeelden moesten, *dat onze toestand thans enigzins anders dan te voren ware*, en *dat zelfs de Negociatie*, betreklyk tot een Vergelyk met de Republiek van Genua, *op nieuw hervat konde worden.*

Uit aanmerking nu van dit alles, en wat de oorzaak zyn moge der verandering, welke wy thans ondervinden, zyn wy, hoe zeer dit met de rechtmatigheid strydig is, dies te meer in de vaste onderstelling, dat dit verre zy van de intentie van zyne Allerchristelykste Majesteit, en merken het veel eer aan als een uitwerkzel van een bedekte Kuipery van onze Vyanden en derzelver Begunstigers, waar door zy zich gevleid hebben, den volkomen ondergang van dit arm Koningryk uit te werken.

Om nu die Cabaal en arglistigheid te ontdekken en tyd te bekomen om t'zamen raad te plegen en onze billyke klachten tot aan den Troon van zyne Allerchristelykste Majesteit te doen komen, hebben wy besloten, een generale Raadsvergadering te convoceeren, gelyk wy dezelve by dezen convoceeren tegens den 20sten der maand September aanstaande te Casinca, gebiedende en biddende, dat aldaar verschynen niet alleen alle de Procureurs van alle de Parochien, de Representanten der Geestlykheid en alle andere, die recht hebben in generale Vergaderingen te stemmen, maar ook alle de yverige Patriotten, die begrypen verplicht te zyn het Vaderland in een zo dringend gevaar, het welk zyne Vryheid bedreigt, met hunnen raad by te staan. Gebiedende daarenboven, dat een ieder zich intusschen in de Wapenen houde, op dat dezelve Cabaal, die de Wapenen van Vrankryk tegens ons heeft aangehitst en de Fransche Troepen in hunne vyandlykheden doet voortvaren, haar beoogd doel niet treffe van ons door die Troepen overheerd, als een verwonnen Volk behandeld en als een Kudde Schapen op de Markt verkocht te zien.

De gantsche Wereld weet de rechtvaardigheid onzer zaak. God heeft dezelve gedurende een 40 jarigen Oorlog zichtbaarlyk beschermt. Hopen wy derhalven, dat het Hem behagen zal, ons in de tegenwoordige omstandigheid te ondersteunen en te behoeden tegens het verderf, waar mede wy bedreigd worden. Geen minder vertrouwen voeden wy ook, dat zyne Allerchristlykste Majesteit en de verdere

Vorsten

Vorsten Contractanten van den Vrede van Aken, getrouw aan hunne Verbintenissen, ten minsten met elkander over een zullen komen, om ons *in statu quo* met de Republiek van Genua onze verschillen te laten afhandelen, 't zy in het minlyke, 't zy door derzelver decisie aan de Wapenen tusschen ons en de Genueesen over te laten.

Eindelyk ziet hier *waarde Landsgenoten*, het ogenblik, 't geen ons nog overig blyft, om onzen yver voor 't Vaderland te betonen; en wy moeten hopen, dat de Godlyke Voorzienigheid ons in deze omstandigheid Besluiten inboezemen zal, die voor 't gemeen belang heilzaamst en loflykst zyn mogen.

Gegeven te Corte den 23 Augusti 1768.

(Getekend) GIUSEPPE MARIA MASSESI.

INGERMERLAND. Petersburg, De geruchten van een op handen zynde Oorlog met de Turken, beginnen thans alhier grond te winnen, en door de meenigvuldige Conferentien welke ten Hove gehouden worden, vinden dezelven meer en meer geloof; ondertusschen maakt echter ons Ministerie noch geene toebereidzelen, welke anderzints vereischt worden.

POLEN. Warschauw. Het ziet in dit Ryk als noch zeer verward uit, door dien de menigvuldige Gezonfedereerden over al, doch wel inzonderheid in de Evangelische Steden en Kerken, veelvuldige buitenspoorigheden pleegen.

Den 1 October (1768) heeft het *Judicium Mixtum* of vermengde Gerechtshof, dat by den laatsten Ryksdag vastgesteld was, om de Verschillen tusschen de Roomsch Catholyken en de Dissidenten te beslissen, zyne zittingen, welke drie maanden zullen duuren, geopend. Het zelve bestaat uit elf Perzonen, als een President en vyf andere Leden *Roomschgezinden*, en uit vyf *Dissidenten*, zullende het Presidentschap beurtelings door een *Dissident* bekleed worden; en om dat thans voor dit Gerechtshof geene zaken gebragt zyn, heeft het zelve haare zittingen gelimitteerd tot den 22 November aanstaande.

DUITSCHLAND, Weenen. Den 3 October 1768), heeft hare Majesteit de Keizerin - Koningin, in de Gaandery van *Schönbrun* 65 zo Jongens als Meisjes, aan welke men de pokjes had ingeënt, voor dat deeze Operatie aan de Aartshertogen en de Aartshertogin gedaan werd, op eene Maaltyd doen onthalen, hebbende haare Majesteit, benevens de Aartshertogen en de Aartshertoginnen dezelve aan de Tafel bediend, en aan ieder een twee Gulden Stuk in Geld gegeven. Hunne naastbestaanden

wier-

wierden aan een andere Tafel in het Slot onthaald;; naderhand woonden zy een Duitsche Comedie by, na 't eindigen van dewelke men aan deeze jonge lieden Muziek gaf, waar na zy dansten en zich tot in den vroegen morgen vermaakten.

Het is bekend dat de Paus by gelegenheid der onaangename omstandigheden, waar in hy ter oorzake van het bewuste Banblixemd-Brevet (te zien in Maart laatstleden Iste Stuk bladz. 68) tegen den Infant Hertog van Parma, geraakt is, zyn toevlucht tot de Keizerin-Koningin genomen, en om de bemiddeling van hare Keizerlyke Majesteit verzocht heeft. Zulks is door middel van een Brief geschied, waar by zyn H. onder anderen aan onze Souvereine te kennen gaf: *dat hy voor zich zelve en voor de Kerk op geen andere bescherming staat maakte, dan op die van haare Keizerlyke Majesteit, en van haaren allerdoorluchtigsten Zoon, den eersten Beschermer der Kerke en des H. Apostolischen Zetels.*

De Paus bragt vervolgens de oorzaken en gronden van dat vertrouwen by, hierin bestaande: *dat hy zich overtuigd hield, dat hare Keizerlyke Majesteit, uit hoofde van haar Godvrucht, verre verheven was boven alle verlokkingen van menschelyk en tydelyk Geluk, en boven alle vooroordeelen van een zodanige valsche Staatkunde, dewelke anderzints het herte der Vorsten lichtelyk vervoerd met den bedrieglyken schyn van 't ware Goed: en dat zyn H. om die reden zyne klagende stemme tot hare Keizerlyke Majesteit wendde, op gelyke wyze, zo als een Vader, aan 't zichtbaarste gevaar bloot gesteld zynde, dezelve aan zyne Kinderen doed hooren.*

Men heeft, voegde zyne H. onder anderen daar by, *der Wereld trachten te doen geloven, dat die stemme valsch, en 't louter ingebeeld was, en dewyl wy ons, Gode zy dank, met een waare standvastige en Priesterlyke gemoeds gesteldheid tegen een zo plicht- en eer- vergeeten begin hebben aangekant, zo keerd men tegen de Kerke dat zelve zwaard, het geen de Souvereinen alleenlyk ter bescherming van dezelve behoorden te voeren. Men spreekt met de Wapenen in de hand zmaadredenen uit tegen den Herder van de Kudde J. C., men ontrekt de Onderdanen van onder de gehoorzaamheid van hunnen rechtmatigen Heere, en men maakt zich meester van onze Landen en van ons Vaderlyk Erfgoed, of liever van het Erfgoed van den H. Petrus, van de Kerke en van God.*

Zyne H. eerde de hand der Souvereinen, waar van God zich bediend om hem te slaan, te bezoeken en te vernederen, en dewyl hy in deezen ge-

gevalle, wanneer 't zelf in zyne macht ſtond, geweld met geweld te keer te gaan, nochtans de ootmoedigheid boven den zegenpraal verkiezen zoude, zo verzocht hy, dat de Keizerin Koningin alleenlyk de goedheid wilde hebben van by de tegen hem aangehitſte Souvereinen, zyne geëerdſte Zonen, die door eenen valſchen ſchyn vervoerd, en door verderflyke raadgevingen verleid zyn, uit aanmerking dat haare Keizerlyke Majeſteit nader met dezelven aanverwand en bevriend is, aan te houden, dat zy aan de Kerke den Vrede wedergeven enz.

Op deezen Brief heeft de Keizerin Koningin, aan den Paus doen toekomen het volgende

ANTWOORD.

Heilige Vader; Ik heb, toen Ik in Uwen Brief van den 29 Juny laatſtl. de bekommeringen las, dewelken Uw gemoed by de teegenwoordige tydsomſtandigheden verontruſten, de leevendigſte ſmerte ondervonden. De kinderlyke liefde, die Ik de Perſoon van Uw H. toedrage, geeft my een treffend meedegevoel van alles wat u ſchade toebrengen of u bedroeven kan. Weeſt, *H. Vader*, verzekerd, dat niemand met meer yver dan Ik wenſch, dat de oorzaken tot den tegenwoordigen twiſt, nimmer voor handen geweeſt waren, en dat de aanzienlykſte onder alle de Roomſch Cath. Vorſten zich niet genoodzaakt hadden gezien, de Perſoon van Uw H. eenige reedenen tot ſmerte en droefheid te geeven. Ik zoude echter my niet onttrekken van myne bemiddeling aan te wenden ter bylegginge van de tegenwoordige verſchillen, in gevalle die verſchillen den Godsdienſt eenige de minſte ſchade konden toebrengen.

Vermits 't nochtans, Gode zy dank! tot daartoe noch niet is gekomen, en de tegenwoordige verſchillen alleenlyk de rechten der Souvereiniteit betreffen, waarvan ieder Vorſt alleen de gerechtigde ſcheidsman is, en dewelken ook geen regeerende Vorſt uit het oog verliezen moet, zo zal Uw H. lichtlyk konnen begrypen, dat gy my vereert met het opdragen van een neetelige commiſſie, die in de uitvoering zeer bezwaarlyk valt.

Ten einde echter Uw vaderlyk vertrouwen zo zeer te beantwoorden, als My geoorlooft is door de teegenwoordige omſtandigheden, door het tydsgewricht, en door 't geen ik verſchuldigd ben aan my zelve en aan de grondwetten der regeering, waaromtrent uw H. volkomen onderrecht is, en dewelken my als een Souvereine Vorſtin ten richtſnoere van myne handelingen dienen moeten, wil Ik 't verlangen van uw H. behulpzaam zyn, en myne goeden dienſten aanwenden in diervoege, dat Ik de drie Hoven op een vriendelyke

wyze

wyze zal vermanen, dat dezelven de oorzaken tot de droefheid en bekommeringen van uw H. spoedig doen ophouden.

De Hemel geeve dat deeze schrede, waartoe ik my alleenlyk uit hoogachting voor den Herder der Kerke heb laaten beweegen, een zodanig gevolg hebbe, 't welk met uwe hope en met mynen wensch overeenstemt! Alsdan zal Ik aan uw H. daarmede een bewys gegeven hebben, wat de eerbied, dien ik uwe Persoon toedraag, myn verlangen, om uwe rust te bevorderen, en myne liefde tot de vrede by my vermogen. In dit dubbelde vertrouwen bid ik den Hemel, den kommer van 't herte uwer H. te willen verzachten, terwyl ik met de kinderlykste hoogachting om uwen vaderlyke zeegen bidde. *Weenen den 2 Augusti* 1768.

Berlyn. De Hoofdbank-Directie alhier heeft laten bekend maken, dat te Frankforth aan den Oder (ten nutte van het Handeldryvende Publiek) een *Banco-Comptoor* en *Lombard*, van de Hoofd-Bank alhier afhangende, opgerecht, en de Directie daar van aan de Heer *Keyl* is opgedragen; en het Publiek, daarop, van de tegenwoordige *Martini-Mis* af aan, en voorts alle dagen (uitgezonderd Zon- en Feestdagen) goede Wisselbrieven op vreemde Handelplaatzen kan vernegotieeren, als mede goede Wissels disconteeren, en op goede en onbederfbaare Waaren en Effecten van de eene tot de andere Mis, contante penningen bekomen.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Hun Ed. Gr. Mog. de Heeren Staten van Holland en Westvriesland hebben eene PUBLICATIE in dato 12 Octob. (1768) naar de respective Steden der Provincie doen verzenden, behelzende „ dat alle de *Mee*, die „ uit de Mee-Brouweryen na binnen deeze Provincie word afgeleverd, en ingevolge de Publicatie van den 16 July des „ voorz, jaars moest worden verimpost ter plaatze van den Uitslag, nu ter plaatze van den Inslag zal moeten worden verimpost, even en in diervoegen als met de Wynen word gepractiseert; dat het Impost-Billet, ter plaatze van den Inslag verkreegen, ter plaatze van den Uitslag voor het doen van de „ verwerking aan den Gaarder zal moeten worden vertoond, en „ door hem *in dorso* getekend enz.

Gemelde haar Ed. Gr. Mog, hebben op gelyke wyze een *Placcaat* in dato 14 dito afgezonden, waarin by renovatie en ampliatie van voorige Placcaten, tot nader order geïnterdiceerd word „ den invoer van allerlei Rundvee van buiten in deeze Provin-

„ cie,

„ cie, het zy vet of mager, op een boete van twee duizend
„ guldens tot laften van den Inbrenger en verbeurte der Beef-
„ ten, of by incapaciteit van de betaling, op pœne van open-
„ bare Geesseling en bannissement ten eeuwigen dagen. Van
„ dit verbod werd, in aanmerking van de aanftaande Slachttyd
„ tot ultimo November incluis, uitgezonderd, den invoer van het
„ vette Vee uit de Provincie Vriesland, mits dezelve met Sche-
„ pen of Schuiten over de Zuider-Zee gebragt en nergens dan te
„ *Muyden* ontfcheept, en door de Schippers een Certificatie van
„ den Magiftraat der Plaats, alwaar ieder Beeft is vet geweid,
„ overhandigd worde. Wyders word gepermitteerd deeze Certifi-
„ catien zonder Zeegel uit te geven, maar teffens belaft om niet
„ meer dan 2 Stuivers eens voor het fchryven en caffeeren der-
„ zelve, en 2 Stuivers per Beeft voor het intrekken en caffeeren
„ van de Certificatien der Schippers te vorderen; met byvoe-
„ ging dat dusdanige welke bevonden zullen worden willens en
„ weetens valfche Certificatien te hebben gegeven, na alle ri-
„ gueur als Falfariffen zullen worden geftraft, en die zich wil-
„ lens en weetens met een valfche Certificatie zullen hebben be-
„ holpen, zonder conniventie publieklyk geftraft, gebrandmerkt
„ en ten eeuwige dagen gebannen zullen worden. Ook word aan
„ de dryvers of uitvoerders van Beeften binnen deeze Provincie,
„ die gene behoorlyke bewyzen kunnen vertoonen, den tyd
„ van twee maal 24 uuren toegeftaan om zodanig bewys te doen
„ haalen van de Plaats, waarvan zy de Beeften vervoerd heb-
„ ben. Eindelyk word tot nadere Order verboden, eenig Rund-
„ vee, jong of oud, mager of vet, buiten deeze Provincie te
„ vervoeren of te doen vervoeren direct of indirect op de ver-
„ beurte van elk ftuk Rundvee, en daarenboven een boete van
„ één honderd Guldens, mitsgaders van 't Schip of Schuit,
„ waar mede deeze vervoering zal zyn gefchied enz

Den 21 October (1768) is alhier de Generaliteits 52fte Lotery van twee Millioenen, zes honderd veertien duizend Guldens gearrefteerd in 6 Claffen, beftaande uit 45000 Loten, 23600 winnende Pryzen en 502 Premien.

Den Inleg van de *Eerfte Claffe*, is 5 Gulden, en daar in te trekken. Een Prys van 20000, een van 10000, een van 7500, een van 5000, een van 2500, twintig, van 1000, vyf en twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tachtig van 50, honderd van 40, twee honderd van 30,

vyf honderd van 20, duizend van 15; en duizend vyf honderd van 10 Gulden; beneevens 52 Premien.

Den inleg van de *Tweede Classe* is 10 Gulden, en daar in te trekken. Een Prys van 25000, een van 15000, een van 10000, een van 5000, een van 2500, twintig van 1000, vyf en twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tachtig van 50; honderd van 40, twee honderd van 35, vyf honderd van 30, duizend van 25, en duizend vyf honderd van 20 Gulden; benevens 52 Premien.

Den inleg van de *Derde Classe* is 14 Gulden, en daar in te trekken. Een Prys van 30000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, een van 2500, twintig van 1000, vyf en twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tachtig van 60, honderd van 55, twee honderd van 50, vyf honderd van 45, duizend van 40, en duizend vyf honderd van 35 Gulden; benevens, 52 Premien.

Den inleg van de *Vierde Classe* is 16 Gulden, en daar in te trekken. Een Prys van 40000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, een van 2500, twintig van 1000, vyf en twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tachtig van 80, honderd van 75, twee honderd van 70, vyf honderd van 65, duizend van 60, en duizend vyf honderd van 55 Gulden; benevens 52 Premien.

Den inleg van de *Vyfde Classe* is 20 Gulden, en daar in te trekken. Een Prys van 50000, een van 30000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, twintig van 1000, vyf en twintig van 500, dertig van 250, veertig van 125, tachtig van 110, honderd van 100, twee honderd van 95, vyf honderd van 90, duizend van 85, en twee duizend van 80 Gulden; benevens 52 Premien.

Den inleg van de *Zesde Classe* is 10 Gulden, als mede 2 Gulden voor 't Land, en daar in te trekken. Een Prys van 100000, een van 80000, een van 60000, een van 40000, een van 30000, een van 20000, een van 15000, een van 10000, twee van 5000, tien van 3000, honderd van 1000, honderd en tien van 500, honderd en twintig van 250, honderd vyftig van 125, twee honderd van 110, vier honderd van 105, acht honderd van 100, duizend twee honderd van 95, en twee duizend vyf honderd van 90 Gulden, benevens 242 Premien, daar onder een van 25000 Gulden voor 't laatste Lot.

Van het betalen der Premien van 't Land, zullen de Loten waar van den vollen inleg van 75 Gulden aanstonds betaald is, vry weezen.

De Collecte zal beginnen op Maandag den 12 December 1768, en uiterlyk op Zaturdag den 7 January 1769 worden gesloten, en de complete trekking der *Eerste Classe* als dan beginnen op Maandag den 6 February daar aan volgende.

De trekking der *Tweede*, *Derde*, *Vierde*, *Vyfde* en *Zesde Classen*, zal geschieden vyf weeken de eene na de andere, te reekenen van het begin der trekkinge van de *Eerste Classe* af, moetende de verwisseling van de ongetrokkene Loten, op absolute verbeurte van het recht

recht der verwisseling, des Vrydags voor de respective trekdagen zyn volbragt, waar na de Inleggers zich moeten reguleeren.

Vervolg van het DAGVERHAAL *der Reize van zyne Doorl. Hoogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogstdesselfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruissen enz.* Ziet onze voorgaande bladz. 135.

Deeze Trein tot aan de Utrechtse Poort genaderd zynde, traden de Heeren Kolonellen uit hunne Koetzen en salueerden hunne Hoogheden met de Esponton in de hand. Vervolgens reed de Trein door de Poort tot aan de Beerenbyt door twee ryen paradeerende Stads-Militie, liggende de Jachten aldaar gereed; na dat Hunne Hooghe-den nogmaals een minzaam affcheid genomen hadden van de vier Heeren Burgemeesteren en derzelver Gemalinnen, beneevens de Heeren Commissarissen uit de Vroedschap en Representanten zyner Doorl. Hoogheid, en na hun allerbyzonderst genoegen betuigd te hebben, over hunne receptie en verblyf in deeze Stad, mitsgaders de Vreugdebedryven der Burgery, stapten hunne Hoogheden en Gevolg in drie gereed liggende Jachten.

By het afvaren van hunnen Hoogheden, wierden hoogstdezelve gesalueerd door 21 schoten uit het geschut der Stads Wallen en de Jachten staken, omtrent kwartier voor tien uuren naar de Weesper zyde over, en voeren den Amstel op tot aan den Omval, wordende begeleid, door 't zogenaamde Admiraalschap, onder een Admiraal, Vice-Admiraal en Schout by Nacht, met Vlaggen en Wimpels, betuigende in 't algemeen met Schieten en Muziek geschal hunnen dank, voor de eere door het bezoek der Hooge Perzonagien genoten, 't geen niet alleen een juichende omstandigheid, maar teffens ook een ongemeen fraai gezicht uitleverde.

Midlerwyl de Vorstlyke Perzonen den Weg naar de Stad *Weesp* voortzetteden, om van daar langs de *Vecht* op Utrecht te varen, keerden de Heeren Burgemeesteren, de Dames, de Heeren Commissarissen uit de Vroedschap en de Kollonellen door de als noch geschaard staande Burgerye naar 't Stadhuis, aldaar gekomen zynde betuigde de Heeren Burgemeesteren aan de Heeren Kollonellen, hun genoegen over de getoonde iever en genomen moeite, door hen en de Burgery verricht en verzochten dezelve te laten aftrekken, gelyk ook kort daarna geschiede.

Daarna voor eenige dagen aan de Burgery gelegenheid gegeven zynde, om het Stadhuis te bezichtigen, met een briefje van de Heeren regeerende Burgemeesteren en Schepenen, werd hetzelve geduurende dien tyd door de Stads-Militie bezet, ten einde de groote aandrang af te weeren, zynde de toeloop krachtig groot, vermits een iegelyk nieuwsgierig was, de cieraad en pracht, nevens de kies-

heid van vinding, waar mede hunne Hoogheden ontfangen waren, met eigen oogen te aanschouwen.

Dus eindigde eene Gebeurtenis, waarvan onze Staatkundige Historie zullen gewaagen, en niet genoeg zullen konnen roemen, de prachtige deftigheid, de achtbaare minzaamheid, de billykste eensgezindheid, de kieschte vrolykheid, de beste order zonder dwang, en de wyste schikkingen tot voorkoming van Onheilen, 't welke is toe te schryven aan de zorge en beveelen der Groot Achtb. Heeren Burgervaderen en aan de ongeveinsde Liefde der Burgerye deezer volkryke Stad voor het roemruchtig Oranje Huis.

Het hooge Paar nu van Amsterdem vertrokken zynde, passeerde omtrent 12 uuren op den middag in de gemelde drie Jagten de Stad *Weesp*, by welke gelegenheid aan de Magistraat aldaar, na alvoorens door twee Gedeputeerden daar toe verlof verzocht te hebben, gehoor by zyne Doorluchtige Hoogheid verleend wierd, en de Burgery, hoe onverwacht de komst der Vorstlyke Perzonen ook was, zich spoedig in de Wapenen begaf, teffens luide men alle de Klokken, bedreef allerlei Vreugde en gaf alle mogelyke blyken van vergenoegzaamheid over de aankomst hunner Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, voor zo verre de kortheid des tyds het toeliet.

Van hier vertrok het Vorstlyk Paar naar *Maarsen*, vertoefde aldaar een uur ter bezichtiging van de vermaarde Buitenplaats van de Vrouwe *van Maarsen*, Douariere *Lokhorst*, en begaf zich verder naar *Zuylen*, daar het hooge Gezelschap uit de Jagten stapte en by den Baron *Tuyl van Serooskerken*, Heere van *Zuylen* inkeerde en heerlyk ter Maaltyd onthaald werd; de Ingezetenen hadden aldaar een Eere poort opgericht, door welke hunne Hoogheden te voet gingen.

Nu werd de reis verder voortgezet naar *Utrecht*, daar het Vorstlyk Paar ten half neegen uuren, benevens deszelfs Gevolg passeerde, en des avonds ten half eelf uuren op 't Lusthuis *Soestdyk* in gewenschte welstand aankwam.

Den 7 Juny begaven hunne Hoogheden zich benevens den Heer Hertog van Brunswyk, die uit *'s Hage* aldaar was aangekomen, van *Soestdyk* naar *Driebergen*, daar hoogstdezelve Mevrouw *le Leu de Wilhem*, Douariere van den Heer Oud-Burgemeester *van Berck*, op haar Buitenplaats *Sperrendaal* met een bezoek vereerden, en aldaar het Middagmaal hielden, waar na hoogstdezelve, benevens de Heer Hertog van Brunswyk en verder Gevolg des avonds ten half zes uuren naar *Zeist* vertrokken; aldaar was een Eerepoort opgerecht waar door hunne Hoogheden passeerden, en de plaats door de zogenaamde Evangelische Broeder Gemeente aangelegd, naderende, hoorde men het Lied: *Nun danket alle Gott*, enz. aanheffen, op Bazuinen en Trompetten, door Muzikanten, geplaatst op het plat van het Broederhuis; voor het zelve gekomen zynde stapten hunne Hoogheden uit de Koets, bezagen dit Huis, de Schrynwerkery, de Winkel, de

Lint-

Lint-Fabrieken en het Zusterhuis, vervolgens het Huis van *Zeist*, en begaven zich van daar naar de Vergaderplaats der Gemeente welkers Leden inmiddels, ter gewoone Avond Vergadering aldaar by den anderen gekomen waren. By 't intreden hunner Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden werd het gemelde Lied op 't Orgel, door andere Muziek-Instrumenten geaccompagneerd, gespeeld, en door de Gemeente gezongen; vervolgens werd een fraai Instrumentaal en Vocaal-Muziek gehoord, waarop een korte Aanspraak door den bekenden Godgeleerden de Heer *A. G. Spangenberg* gedaan werd, over den Text van dien dag, zynde Psalm 115. vs. 14, ter welker geleegenheid kortelyk werd aangemerkt, dat de Gemeente het hooge bezoek had aan te zien als een byzonderen Goddelyken zeegen, en dat, terwyl men zich daar over niet na waarde uitdrukken kon, men zich vergenoegen moest, met des Heeren dierbaarste zeegeningen aan het hooge bezoek toe te wenschen. Na dat de Vergadering van elkander was gescheiden namen hunne Hoogheden de te rug reize naar *Soestdyk* aan., van waar dezelve den volgenden dag naar het *Loo* vertrokken en aldaar in gewenschte welstand aankwamen; gelyk mede de Heer Hertog van Brunswyk aan 't hoofd van een Esquadron *Gardes du Corps*

Zyne Majesteit de Koning van Pruissen, verzeld van zyne Koninglyke Hoogheid de Prins van Pruissen, Broeder van haare Koninglyke Hoogheid de Princesse van Orange, en de twee Prinssen van Brunswyk *Fredrik August* en *Willem Adolph*, voorneemens zynde een bezoek by ons Vorstlyk Paar af te leggen, en den 13 Juny aldaar te arriveeren, begaf onzen dierbaren Erfstadhouder zich den 12 van daar naar *Dieren*, om aldaar zyne Pruissische Majesteit en desselfs hooge Gezelschap op te wachten en te verwelkomen.

(Het Vervolg hierna.)

Alkmaar. Vervolg der Crimineele Sententien enz. ziet onze voorgaande Bladz 136.

Dat die Huisbraak, Binding en Diefstal in deezer voegen was geschiedt:

Dat zy Gevange wel twee a drie weeken met een gantsche Troep Vagebonden en Landloopers, ten getalle van meer dan zes Mans, als mede eenige Vrouwspersonen, hebbende rond geloopen, (waar onder zyn geweest,) *Johanna Hendriks*, alias: *Henke*, die volgens Sententie van Scheepenen der Steede Woudrichem en Lande van Altena, in dato 13 Juny 1767, *van onderen op levendig is gerabraakt*, (en derzelver Dogter *Maria Jozephs*, volgens Sententie van het zelve Gerecht, ten dage voorschreeve opgehangen, en meer anderen) by hun, digt by *Wervershoofd*, een overleg is gemaakt, om te gaan in de Polder *de Braak*, aan een Boeren Huis, onder *Medenblik*, om van daar eenig Geld te verkrygen 't geen aan haar Gedetineerde als op dat moment niet naby genoeg zynde geweest, egter aanstonds is bekend gemaakt.

Dat

Dat zy dan ook alzoo troeps gewyze gezamentlyk des avonds daar naar toe zyn gegaan, en dat zy Gedetineerde, geschikt om op schildwagt te staan, by het Hek van het Huis is gebleeven, en de overige den Boet zyn ingetrokken; dat, zy Gedetineerde, kort daar op, een Manspersoon, hebbende in zyn hand een Lantaarn met een opgestooken kaars daar in, uit dat Huis heeft zien komen en daar mede gaan in dien boot; dat, een korte wyl tyds daar na, een der Complice, welke zoo wat af en aan liep, tegens haar heeft gezegt, dat de voornoemde Persoon, zynde de knegt van het Huis, de Lantaarn uit de handen getrokken, en hy bereids aan handen en voeten gebonden was.

Dat vervolgens eenige der Complicen, in het Huis zynde gegaan, en eenige by den gebonden knegt in den boet gebleeven, kort daar op, uit het Huis is komen vlugten een Meisje, welke het Hek, waar aan zy Gedetineerde op schildwagt stond, wilde passeeren of omgaan, dog waar in dezelve door haar wierd verhinderd en belet, alzoo zy Gedetineerde dat Meisje, volgens haar zeggen op aanraading van eene andere Complice, onaangezien het zeer sterk over haar Duim, waar in het gewond was, kermde, van boven neer in de sloot of het water heeft gestooten, dog waar uit dat Meisje egter heen gekroopen zynde, verder de vlugt heeft genomen.

Dat zy Gedetineerde, zoo een uur, na dat het *Meisje* van haar was gevlugt geweest, alle haare Complicen heeft zien komen met twee pakken, vol gestopt met goed, waar mede zy te saamen naar *Amsterdam* zyn gegaan, en aldaar op zekere plaats hebben gegeten en gedronken, wanneer haar Gedetineerde is gegeeven zes stuivers tot slaapgeld, zonder dat zy iets meerder van die gestolene buit heeft geprofiteerd, op voorgeeven der anderen, om dat zy niet al te wel hadde opgepast, en het hier voren gemelde ontvlugte Meisje beter had moeten tegen gehouden, of liever vermoort hebben.

Dat zy Gedetineerde, nu ruim vyf Jaaren geleeden, even voor Paasschen, in een Bosch aan de lange Reis, met den ouden *Rabonus*, naderhand te *Rotterdam* gerabraakt, deszelfs zuster *Galathé*, mede bereids te *Haerlem* gerabraakt, met zyne twee Dogters, *Anna Katrein*, thans gedetineerd te *Rotterdam*, en *Brazide*, die, volgens haar zeggen, in het Spinhuis te *Amsterdam* is overleden, en meer anderen, hutten hebbende opgeslagen, te zamen des zaturdags nagts voor Paasschen naar *Hensbroek* zyn gegaan, om aldaar eene bevorens overlegde Huisbraak en Diefstal ten uitvoer te brengen.

Dat zy alzoo te saamen aan het Huis gekomen zynde, 't geen eertyds bewoond wierd by eenen *Jan Harmensz.* de Inbraak is geschied naast de deur, naar de kant van de brug van de Waart, door middel van een Ploegyzer, waar mede de oude *Rabonus* eenige steenen uit de voering van de weeg heeft weg gebrooken, en alzoo een gat gemaakt, waar door hy in Huis gekroopen zynde, de deur van

binnen

binnen heeft los gemaakt, en alle de anderen daar door heeft ingelaaten; behalven haar Gevange en *Brazide*, welke buiten op schildwagt zyn blyven staan.

Dat zy als doen, volgens haar Gedetineerdens voorgevens, met elkanderen uit dat Huis hebben gestoolen, twee zakken Karl, vier dito met Meel, eenig Karlgraan, een trommel met Thee, een dito met Koffyboonen, eenige Kandy Suiker, item gaaren, band, veeters, en wat Erreten; waar van een gedeelte door hun te *Veenbuizen* is verkogt, en het Provenue daar van, benevens de eetbaare waaren, onder den anderen, logeerende in het Bosch by de Lange Reis, geconsumeert, verdeeld en verteert is geworden.

Dat zy Gedetineerde, mede nu circa vyf Jaaren geleden, op *de Nes* present is geweest by eene ruzie of gevegt, tusschen zeker Persoon, en den Landlooper of Vagebond, *Heintje* genaamt, waar in dat Heintje zodanig is gewond geworden, dat hy kort daar op, na dat hy met behulp van anderen naar deeze Stad was gebragt, is overleeden, en doen ook alhier begraven.

Dat zy Gedetineerde, nu ruim drie Jaaren, en wel zoo zy meenden, in de Maand van January 1765, op een Zaturdag te *Broek* in *Waterland*, omtrent ter plaatsche daar de ordinaire schuiten afvaaren, met anderen een overleg en bepaaling hebben gemaakt, om op Woensdag avond daar aan volgende, tusschen 11 en 12 uuren, een Huisbraak, Diefstal en Binding te doen aan het Huis, den Persoon en het Huisgezin van *Jacob Warnaarts*, anders genaamt *Jacob Kat*, in de Buikslooter Meer.

Dat zy Gedetineerde, ten dien einde, met nog dertien andere medepligtige Dieven en Huisbreekers, na eenige daagen al weder te samen Complots gewys te hebben gevagebundeert, des avonds ter bestemder uur, naar de bepaalde Plaats zyn getrokken; dat als doen door een van hun met een Ploeg-Yzer een gat in de Voormuur bezyden de Deur is gebroken, waar door twee der Complices zyn heen gekroopen, en toen de deur van binnen los en open gemaakt hebbende, zy Gedetineerde met de overige Elf in Huis zyn gekomen:

Dat vervolgens twee van hun als doen een binnen deur hebben opengebroken, in welk daar aan zynde Vertrek, de Baas en Knegt te saamen te Bedde leggende, door eenige van hun daar van zyn afgerukt, en aan handen en voeten gebonden; dat ook een Tuinman en Timmerman, die in dat zelve vertrek sliepen, mede zyn gebonden, en daar na meede de Meid, welke onder een afsluifel sliep, zoo als dit aan haar was verhaalt geworden, als hebbende dies tyds in het Voorhuis de Wagt gehouden.

Dat zy vervolgens met denanderen eenige Kisten en Kasten hebben opengebroken en als doen gestolen eenige Contanten, Goud, Zilver, Linnen, en andere Goederen, als meede de Boer zyn Broek, waar

waar dat nog eenig Geld in was; en dat door hun dat goed in twee zakken gepakt zynde; twee van hun daar mede zyn heen gegaan naar *Buikſloot*, en vervolgens naar *Amſterdam*, alwaar zy alle gezamentlyk in zeker Huis by den anderen zyn de ſaamen gekomen; aldaar zeer luſtig en vrolyk hebben geweeſt, gegeeten en gedronken, en dat zy Gedetineerde, voor haar aandeel van dien buit, nog daar en boven heeft genooten een en twintig Gulden aan Geld, en dan nog een Rok, Camiſool, Brook en Hemd, 't welk door haar op de Noorder Markt is verkogt.

Dat zy Gevange al wyders op Zondag den 5 October 1766. door *Kornelis Labans*, alias; *Klein Keesje*, thans mede Gedetineerde alhier; wanneer zy dezelve ontmoette, is verzogt, gelyk zy aan hem ook heeft beloofd te komen en op ſchildwacht te zullen ſtaan, by een voorgenomen Huisbraak, Dieffſtal en Binding aan het Huis, den Perſoon en het Huisgezin van den Heer *Nicolaas Bommer*, Paſtoor in de *Koog*, onder *Spanbroek*.

Dat zy, ten dien einde, des anderen daagts, tuſſchen den 6 en 7 October 1766, alleen is gegaan naar den zoogenaamden *Slagboom* onder *Spanbroek*, zynde de beſtemde Vergaderplaats.

Dat zy daar al mede in Mansgewaad gekomen zynde, heeft gevonden drie Manſperſonen, die mede deel in dat voornemen hadden, en dat, een kwartier uurs daar na, ook zyn gekomen de mede Gevangenen *Klein Keesje*, en *Nathan Moſes*, alias: *Moſes Marcus*, met nog een derden.

Dat zy alzo, met hun zeven Perſoonen ſterk zynde, het overleg hebben gemaakt en bepaalt, dat zy Gevange op ſchildwagt zoude ſtaan, of gaan rondsom het Huis van den Paſtoor, en dat de hier voren gemelde *Nathan Moſes*, by een Winkelhuisje, daar digt by ſtaande de wagt zoude houden.

Dat de andere vyf Perſoonen in het Huis van den Paſtoor zoude gaan om het werk te verrigten.

Dat vervolgens, na die afſpraak, het zelve ook alzoo is ter uitvoer gebragt, na dat door hun de buiten deur en venſters, en het daar binnen zynde ſchuifraam waaren open gebrooken.

Dat zy Gedetineerde, onder 't pleegen van hun Dieffſtal geſtadig rond geloopen, ook een gedeelte van de geſtolene goederen aangenomen en bewaart heeft, tot zo lange de geheele Dieverye was gedaan, wanneer dezelve goederen haar doen weder afgenomen, en haar in tegendeel voor haar gedaane dienſt gegeven zyn zeven Guldhn en tien ſtuivers, zulks zy niet heeft kunnen bepaalen, wat daar al geſtoolen is, dog het geen den Rechter genoegſaam uit de informatiën is gebleeken en in de Sententie van *Kornelis Laban*, alias: *Klein Keesje*, is uitgedrukt.

Dat zy Gedetineerde, in de Maand van April 1767, met een gantſche Troep, zo wel Mans als Vrouwsperſoonen, is geweeſt

on-

onder de Jurisdictie van *Calandsoog*; dat zy zig aldaar heeft uitgegeven den Zoon te zyn van een andere oude Bedriegster en Landloopster welke voorwendende een Doctores en Waarzegster te zyn, die gegaan is aan het Huis van eene *Neeltje Teunis*, in *Calandsoog* woonagtig, en aldaar aan eene *Neeltje Eelmers* heeft wys gemaakt, dat zy een grooten Schat zoude verkrygen, indien dezelve aan haar enig goed en Geld toevertrouwde, dat die zelve zoo genaamde Waarzegster daar op van die *Neeltje Eelmers* heeft ontfangen twee drie Guldens, twee enkelde Guldens en een Rood Bonte Neusdoek; dat zy Gevange dit geval niet alleen heeft geweten, maar na dat dezelve oude Bedriegster dat Mensch andermaal had bedrogen, en nog voor drie Gulden en een Goude hoepring had opgeligt, met haar en het verdere Complot is voortgegaan, en van dat zelve Geld heeft mede gegeeten en gedronken, gelyk daar uit ook haar slaapgeld is betaald geworden.

Dat een korte tyd daar na, volgens haar zeggen, dezelve oude Bedriegster een even gelyke Bedriegerye of Dieverye gepleegt hebbende te *Zwammerdam*, zy Gevangene al meede met haar omzwervende en Vagebundeerende, daar van heeft genooten een Rok, Broek, een Hemd en Doek.

(Het vervolg hier na)

Magistraturen en Amptenaren.

By hun Ed. Gr. Mog. is op electie van den Heere Prins Erfstadhouder, tot Raadsheer in den Hoogen Rade over Holland, Zeeland en Westvriesland aangesteld, de Heer Mr. *Thomas Hoog*, thans Pensionaris der Stad Rotterdam, in de plaats van wylen den Heer Mr. Anthony Hendrik van Hees.

Op gelyke wyze is de Heer Mr. *Dirk Rooleeuw t'Eple*, Oud-Schepen der Stad Enkhuizen aangesteld, tot Schout van *Schellinghout*, *Wydenes*, *Oosterbeek*, *Hem* en *Veenhuizen*.

Ter Vergadering van Zeventienen der Oost-Indische Maatschappy, die in *Zeeland* gehouden en den 14 October (1768) gescheiden is, zyn aangesteld tot Raad van Justitie de Wel Ed. Heer Mr. *Pieter Lelyveld*; tot Opper-Koopman de Wel Ed. Heer Mr. *Fredrik Johan Mand*, en tot Onder-Kooplieden de Heeren *Robbert Hendrik Gansneb* genaamd *Tengnagel*, *Alexander Champagnet* en *Jan van Noorle*.

Den 20 October, zynde de gewoone dag der Verandering van de Magistraat der Stad *Wyk by Duurstede*, zyn door zyne Doorl. Hoogh. den Heere Prins Erfstadhoder, uit een overgelevert verde Nominatie, aangesteld tot Burgemeesteren aldaar, de Ed. Achtb. Heeren *Theodorus Jan Casper Plucker* en *Ysbrand de Bruyn*; tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren *Lambertus Bernardus Frykenius*, *Gerard Pauw*, *Dirk Bruyn* Georgez., *Maximiliaan van Leeuwen*, *Wynand du Bois*, *Aarnout de Joncheere* en Mr. *Nicolaas van Ossenberg*; tot Kameraar de Heer *Abraham Witenwierde*; tot Kerk- en Postmeester de Heer *Wynand du Bois*; tot Rentmeester van de gebeneficeerde Goederen de Heer *Lambertus Bernardus Frykenius*; tot Heemraad binnen, de Heer *Aarnout de Joncheere*; tot Heemraad buiten, *Jan van Achthoven* en tot Molemeester *Jan van Amerongen*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Te *Maastricht* is overleden de Heer *Charreton*, Luitenant-Kollonel by het Regiment Orange-Nassau.

Te *Parys* is onlangs overleden den Abt d'*Olivet*, Lid der Koninglyke Academie der Weetenschap, door zyne Geleerdheid alomme beroemd, hebbende den ouderdom van omtrent 89 jaren bereikt.

Te *Annat* in Noord-Bretagne, Provincie van Vrankryk is een jonge Dochter van 24 Jaren, die een zo grooten afkeer van alle zoorten van voedzel heeft, dat het, zedert omtrent twee jaren, niet mogelyk is geweest, haar eenige spyzen te doen gebruiken. Zy is thans zedert eenige Maanden bedlegerig.

Onlangs stierf te *Helmstad*, in den ouderdom van 107 Jaren, *Johan Eberhardt Bartels*, geboortig van *Eschershausen*. Hy heeft geduurende zyn leven vier Hertogen van Brunswyk gediend, en was in de vermaarde Actie by den Schellenberg in den Jare 1704 reets Corporaal.

Te *Breda* is overleden, de Heer C. *van Suchteln*, Major - Ingenieur ten dienste dezer Landen; ook heeft de Heer *van Batenburg*, Kapitein Ingenieur ten dienste dezer Landen, het tydelyke met het eeuwige afgewisseld.

Volgens een aloud gebruik en Privilegie van de Ed. Achtb. Magistraat in *'s Hage* aan het *Collegium Pharmaceuticum* aldaar vergund, zyn de de toebereidzelen tot het maken van de *Mithridatium* en *Theriaca*, zo verre in gereedheid gebragt, dat de inspectie daar van op den 23 October (1768) door den Gedeputeerden Heer Burgemeester, benevens de Stads Doctoren, en vervolgens door eenige Leden van den Magistraat; als mede eenige volgende dagen door een ieder, gedaan is.

Den 17 Octob. overleed te *Darmstadt* in den ouderdom van 77 Jaren, 6 maanden en 12 dagen, Vorst *Lodewyk de* VIII., Regeerende Landgraaf van *Hessen-Darmstadt*, Keizerlyke-Koninglyke Generaal - Veldmarschalk, Overste van een Regiment Dragonders van den Opper-Rhynschen Kreits, Ridder der Ordens van den Adelaar en van St. Hubert enz enz.

Den 19 dito overleed te *Groningen* in den ouderdom van honderd en twee Jaren, zeekere *Tryntje Meimer*, Weduwe van Jan Bolten.

Den 25 dito is haare Doorl. Hoogheid, Mevrouwe de Princesse van *Nassau-Weilburg*, in het Kraambedde bevallen van *een Prins*, bevindende haare Hoogheid zich benevens de jonggeborene, na tyds omstandigheid, redelyk wel.

Den 26 dito stierf te *Amsterdam*, in den ouderdom van 67 Jaren en 4 maanden, de wel Eerw. Heer *Joh. Temmink*, Predikant by de Gereformeerden Gemeenten aldaar.

LUTERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Den 17 October (1768) was 't honderd jaren geleden, dat de eerste Steenen gelegd werden aan de *Nieuwe Kerk*, een trotsch en deftig Gebouw, liggende op den Cingel niet verre van de nieuwe Haerlemmer Sluis, by de eertyds geweest zynde Stroomarkt. Het Fundament van deeze Kerk rust op 3615 zware Masten, haare Muuren tot op de hoogte der Straat zyn 14 voeten, en van daar tot aan de lyst van het dak 10 voeten dik, zulks dit Gebouw, buiten zonderlinge ongelukken, waar voor de Hemel het genadelyk gelieve te behoeden, eeuwen kan verduuren; van boven is dezelve

met

met kooper bedekt en formeert deszelfs dak een Koepel, in welkers midden een Toorentje lantaarnsche wyze, en boven op 't zelve eene Zwaan ten Windwyzer als 't Wapen van den Groten Hervormer *Lutherus*, geplaatst is; van de straat af tot het uiterste einde van dit Toorentje is deeze Kerk 162 voeten en 8 duimen hoog. De voorn. Steenen ten getale van *vier* zyn by *ronding* gelegd door deeze vier volgende perzonen, als *Nicolaas Struyck*, *Hendrik van Riet*, *Gerrit Hillebrandsz.* en *Theodorus Dominicus*; en de *vier* Bouwmeesters, welke het opzicht over het Bouwwerk van dit Godshuis op zich genomen hadden, waren: *Jacob van Riet*, *Dirk Dominicus*, *Daniel van Koeschot*, en *David Huntbum*. Na eene bouwing van ruim 3 Jaren werd dit Godshuis, op den 3den Zondag van Advent zynde den 13 December 1671 door Do. *Johannes Erasmus Blum* plechtig ingewyd met eene Predikatie over Psalm 84. vs. 1-5. *Hoe lieflyk zyn uwe Wooningen, Heere Zebaoth! Myn' ziel verlangd, en haakt na de Voorboven des Heeren: myn lyf en ziel verheugen zich in den levendigen God: Want de Vogel heeft een huis gevonden; en de Zwaluw haar nest, daar zy jongen kippen: namentlyk, uwe Altaren, Heeren Zebaoth, myn Koning en myn God. Welgelukzalig zyn de geenen, die in uw Huis woonen, die loven U altoos, Sela!* Deeze Kerk is vervolgens met een fraay en deftig Orgel vercierd geworden, tot welker vervaardiging in den Jare 1716 eene Collecte in de Gemeente gedaan werd. De fraaije Predikstoel waar mede deeze Kerk pronkt door Do. *Paulus Weslingh* ingewyd zynde, verrichte dezelve Leeraar deeze Plechtigheid desgelyks ten aanzien van 't voorsz. Orgel met de woorden van één Koninglyken Propheet David Psalm 33. vs. 1. 2. 3: *Verheugd u in den Heere, gy rechtvaardigen: de vromen moeten Hem heerlyk pryzen. Dankt den Heere met Harpen; en lofzingt Hem op den Psalter van tien snaren. Zingt Hem een nieuw lied; maakt het goed op snarentuig met geschal.*

ROTTERDAM. Op Zondag den 16 Octob. (1768) voormiddags werd onzen nieuw beroepen Leeraar, de Eerw. zeer gel. Heer *J. H. Munnikhuyzen*, aan de Gemeente voorgesteld door den Eerw. zeer Gel. Heer *A. L Kolver* met de woorden van *Paulus* in zyn 1 Brief aan de *Thessalonicensen* Kap. 5. vs. 12. 13. *Maar wy bidden u, (lieve) Broeders, dat gy erkent die aan u arbeiden, en u voorstaan in den Heere, en u vermanen: Hebt ze dies te liever, om hun werk; (en) zyt vreedzaam met hen.* Des namiddags deed de voorgestelde Leeraar zyn Intree-Predikatie met de woorden van den voorsz. Apostel in zyn Brief aan *Timotheus* Kap. 3. vs. 1. 2: *Dat is immers gewisslyk waar, is 't, dat iemand een Bisschops Ampt begeerd, die begeerd een kostlyk werk. Maar een Bisschop moet onberstrafbaar zyn, een vrouws man, nuchter, matig, zedig, gastvry, leerachtig.*

ZWOLLE. Donderdag den 27 Octob. 1768 is alhier beroepen den Eerwaarden zeer Gel. Heer *Johan Fredrich Schlosser*, wagt dit omstandiger in de volgende *Mercurius*.

EDAM. *Vacant.* NYMEGEN. *Vacant.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 5 *October*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Woensdag den 5 October 1768.

Margaretha Theetens, Huisvrouw van Douwe Douwese. Z. K.

Tryntje Alberts, Huisvrouw van Cornelis Alderts. N. K.

't *Kind* van Jan Joost Wederhout. Z. K.

Donderdag den 6 dito.

Hendrik Kamphuysen. W. K.

Frans de Roover. N. K.

't *Kind* van Cornelis de Jongh. N. Z. K.

Vrydag den 7 dito.

Harmanus van Noorle. Z. K.

Lodovicus de Dieu. O K.

Constantia Catharina Munter, Weduwe van Mr. Jan Sautyn, *Burgemeester*. N. K.

Anna Volkema. W. K.

't *Kind* van Abraham Charron. W. A. K.

't *Kind* van Christiaan Hydkamp. A. K. H.

Zaturdag den 8 dito.

Jan Waarts, *Notaris*. O. Z. K.

Catharina Susanna van den Bempden, Weduwe van Mr. Pieter van de Poll, *in leven Oud Burgemeester dezer Stad, Baillieuw en Dykgraaf van Amstelland*. N. K.

Jeanne Boffet, Weduwe van F. Morrellon La Cave. W. A. K.

Maria Eppingh, Huisvrouw van Pieter Lorein. O. K.

't *Kind* van Godard van Hoeven. O. K.

't *Kind* van Hendrik Fenkhuys. O. Z. K.

Zondag den 9 dito:

Hendrik Steenwinkel, Mr. *Timmerman*. L. K. H.

Jan van Groningen, *Koorn Drager*. L. K. H.

Baltus van Dreunen, eenigste Zoon van Johannes van Dreunen. L. K. H.

't *Kind* Johannes Scherrel. L. K H.

Maandag. den 10 dito.

Angenita Dirksen, Weduwe van Adam Troutes. Z. K.

't *Kind* van Jan Stal. O. K.

Dingsdag den 11 dito.

Fredrik Ferber. N. Z. K.

Jean Pierre Corbiere. W. A. K.

Daniel van Droopen. N. Z. K.

Johanna ter Meer, laatst Weduwe van Nicolaas Torsiee. Z. K.

Maria Wilart, Weduwe van Abraham Vuur. A. K. H.

't *Kind* van Johannes Vos. O. Z. K.

Woensdag den 12 dito.

Coenraad Smit, *Suyker Rafinadeur*. W. K.

Margareta Sibilla Jacobi, Weduwe van Johannes Silvester Franke. A. K. H.

Anna Toll. O. K.

't *Kind* van Jacob Wansing. O. K.

't *Kind* van Pieter Lelyveld, *Junior*. O. K.

Donderdag den 13 dito.

Pierre Rondeau. W. A. K.

Maria Gerrits, laatst Weduwe van van Dirk Kiestra. N. O. K.

't *Kind* van Benjamin Koopman. W. K.

Vrydag den 14 dito.

Jan van Esch. N. Z. K.

Helena Holthuysen, laatst Weduwe van Pieter Kleuker. E. N. K.

't *Kind* van Dirk van Eyck. O. K.

't *Kind* van de Wel Ed. Gest. Heer Joan Geelvinck. N. Z. K.

't *Kind* van Do. Johannes Klap, *Predicant van de Luthersche Gemeente*. L. O. K.

Zaturdag den 15 dito.

Johannes van der Wielen, Mr. *Timmerman*. Z. K.

Maandag den 17 dito.

Johanna Le Melle, Huisvrouw van Jan du Bois. W. A. K.

Twee *Kinderen* van Hans Lourens. L. O. K.

De

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 17 *October* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Dwars Boomsloot (*P. Suyderhoff*, *N. A. van Hoorn*, *P. Stiffry*, *E. Doublet*, *P. Veeckens*, *H. van den Bergh* en *R. Sprakel*, Een Huis en Erve, op) het 2de van de Lange Dykstraat. *f* 4800, in slag *f* 650. *N. Breemer.*

Gelderse Kaay (*P. Byl* en *G. Ermelingh*, Een Huis en Erve, op de) over Boomsloot. *f* 4350, in slag *f* 1100. *N. Breemer.*

Houtgragt (*J. Rocamora*, *M. H. Medina Junior*, *M. van der Linden*, *R. P. Schoonegevel* en *A. de Pas*, Een Huis en Erve, op de) Noord Oostzyde daar het opregte Tapythuis in den Gevel staat. *f* 11800, in slag *f* 400. opgeb.

Jonge Roelofssteeg (*C. Roos Carelsz*, *R. Steenbergen*, *G. Jarman* en *P. A. Strunck*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 6150, in slag *f* 400. *C. Roos Carelsz.*

Jonkerstraat (*J. Speekman*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Geldersche Kaay en eerste Dwarsstraat, Noordzyde. *f* 1850, in slag *f* 100 opgehoud.

Kalverstraat (*P. Suyderhoff*, *N. A. van Hoorn*, *P. Stiffry*, *E. Doublet*, *P. Veeckens*, *H. van den Bergh* en *R. Sprakel*, Een Huis en Erve, in de) op de hoek van de Olyslagerssteeg. *f* 15400. verkogt.

Kalverstraat (*P. de Hoen*, *D. van Schorrenbergh*, *C. van Noorle* en *G. de Roy*, Een Huis en Erve, in de) schuins over de Gaapersteeg. *f* 9000, in slag *f* 500. *D. van Schorrenberg.*

Kattenburgstraat (*P. Suyderhoff*, *N. A. van Hoorn*, *P. Stiffry*, *E. Doublet*, *P. Veeckens*, *H. van den Bergh* en *R. Sprakel*, Een Huis en Erve, in de kleine) Noordzyde over 't witte Kruis. *f* 3100, in slag *f* 10. verkogt.

Kattenburgerstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de kleine) over het Rookhuis. *f* 2525, in slag *f* 20. verkogt.

Lauriergragt (*C. Roos Carelsz.*, *R. Steenbergen*, *G. Jarman* en *P. A. Strunck*, Een Huis en Erve, op de) op de hoek van de Haazestraat. *f* 5400, in slag *f* 550. *J. Hen.*

Nieuwezyds Voorburgwal (*B. Tideman*, *G. Scholten* en *A. de Jongh*, Een Huis en Erve, op de) by de St. Luciessteeg in het Turf Hooft Steegje. *f* 1300, in slag *f* 9. *A. Buys.*

Obligatie (*P. Suyderhoff* en *P. Vis*, Een) in blanco groot *f* 1000, Rentende vyf Percento 103¼ Pt. *G. Beerman.*

Oostenburgerstraat (*P. Suyderhoff*, *N. A. van Hoorn*, *P. Stiffry*, *E. Doublet*, *P. Veeckens*, *H. van den Bergh* en *R. Sprakel*, Een Huis en Erve, in de groote) Noordzyde. *f* 3825, in slag *f* 225. verkogt.

Palmstraat (*N. Breemer* en *Z. Handler*, Een Huis en Erve, in de) Zuydzyde. *f* 4000, in slag *f* 200. *P. de Hoen*,

Prinsengragt (*P. Slagroegen* en *P. A. Strunck*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde tusschen de Lelygragt en Nieuwezyds Huiszittenhuis. *f* 6950, in slag *f* 150. opgehouden.

Recepis (*P. Byl* en *G. Ermelingh*, Een) ten Laste de Oost-Indische Compagnie ter Kamer Amsterdam op naam groot Banco *f* 2000. 102½ in slag 1 Pt. *D. Kaselits.*

Runstraat (*J. Schoonhoven*, *P. Suyderhoff* en *D. Heydeman*, Een Stal, Koetshuis en Erve, in de) Noordzyde by de Prinsengragt. *f* 10900, in slag *f* 600, opgehouden.

Tuin-

Tuinstraat (*C. Roos Carelsz.* en *G. Ermeling*, Een Huis en Erve, in de) by de tweede Dwarsstraat. *f* 2350, in slag *f* 150. *A. de Barbanson.*

Wittenburgergragt (*P. Suyderhoff*, *N. A. van Hoorn*, *P. Stiffry*, *E. Doublet*, *P. Veeckens* & *H. van den Bergh* en *R. Sprakel*, Een Huis en Erve, daar de Smit in de Gevel staat op de). *f* 9050, in slag *f* 300. *J. Gaubert.*

Wittenburgergragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Oosterkerk en Oesjes Brug. *f* 4550, in slag *f* 400. *W. Strooband.*

En deze Perceelen op *Maandag* den 24 *October* 1768. geveyld.

Baangragt (*R. Pietersz. Schoonegevel*, Een Woonhuis, Pakhuis, Lootsen en verdere Getimmertens en hunne Erve, op de) tusschen het Weesper Plyn en Roeters Eiland. *f* 4800, in slag *f* 200. opgehouden.

Dommerstraat (*C. van Ophoven*, Een Huis en Erve, in de). *f* 1225, in slag 20. *P. Byl.*

Egelantierstraat (*J. Schoonhoven*, *A Alens*, *C. ten Kaate* en *H. ten Kaate*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de tweede en derde Dwarsstraat. *f* 2000, in slag *f* 250. opgehouden.

Egelantierstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) by de Baangragt. *f* 1750, in slag *f* 200 verkogt.

Goudsbloemstraat (Deselve, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) Zuydzyde, by de Baangragt. *f* 2775. *J. Hen de Jonge.*

Grafsteede (*E. Croese* en *A. Buys*, Een) in de Westerkerk Zuidzy No. 175. *f* 360, in slag *f* 100. *A. Buys.*

Haerlemmer Houtuinen (*C. van Ophoven*, Een Huis en Erve, in de) beoosten het hoekhuis van de Dommerstraat. *f* 1575, in slag *f* 20. *P. Byl.*

Heeregraft (*A. Menssendyk*, *P. Zuyderhoek*, *D. de Haan* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, op de) het 10de Huis beoosten 't Koningsplyn. uit de hand verkogt voor *f* 24000.

Heeremarkt (*J. Schoonhoven*. *A. Alens*, *C. ten Kate* en *H. ten Kate*, Een Huis en Erve, op de) Westzy. *f* 8350, in slag *f* 250. opgehouden.

Kromme Tuinstraat (*J. Kaakenbosch* en *C. Dom*, Een Huis en Erve, in de) over de Groeneveldsteeg. *f* 875, in slag *f* 9. verkogt.

Lely Gragt (*A. Buys* en *B. Stemberg*, Een Huis en Erve, op de) Noordzy naast het Hoekhuis van de Heeregragt. *f* 8050, in slag 200. *H. van den Heuvel.*

Lindeboom Dwarsstraat *P. Slagreegen*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Linden en Boomstraaten. *f* 2700, in slag *f* 50. *G. Jarman.*

Nieuwezyds Agterburgwal (*J. van de Velde* en *G. Ermelingh*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Mol en Mosterpot steegen, *f* 3175, in slag *f* 200. *G. Ermelingh.*

Ratelwagtsteeg (*E. Croese* en *A. Buys*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde tusschen de Angelierstraat en Tuinstraat. *f* 1625, in slag *f* 60. *R. Steenbergen.*

Utrechtsche Dwarsstraat (*J. Kaakenbosch* en *C. Dom*, Een Huis en Erve, in de) het 14de na de Reguliers Gragt. *f* 1625. *P. de Hoen.*

En deeze *Obligatien* op *Maandag* den 24 *October* 1768. geveild.

Obligatie (*J. Kwikx* en *J. J. Schaay*, Een) ten Laste van 't Gemeene Land, van Holland en Westvriesland, ten Comptoire van Amsteldam, op Naam 2 pap. groot. *f* 1000 105¼ Pt. *D. Kaselits.*

—— op Naam 2 dito. *f* 1000. 105¼ Pt. *P. de Hoen.*

Obli-

—— op Naam 2 dito. *f* 1000. 105¾ Pt. in flag ¼ Pt. *D. Kaselits*

—— op Naam 1 dito. *f* 1000. 105¾ Pt. in flag ¼ Pt. Deselve.

Obligatie (Deselve, ten Laste als voren, ten Comptoire Generaal van den zelve Lande in 's Hage, op Naam 2 dito. *f* 1000. 103½ Pt. in flag ¼ Pt. *C. Mol.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 103½ Pt. *P. Veeckens.*

—— op Naam 2 dito. *f* 1000. 102¼ Pt. in flag ¼ Pt. *C. Mol.*

—— op Naam 2 dito. *f* 200. 101½ Pt. in flag ¼ Pt. *P. de Heen.*

Obligatie (Deselve, Een) ten Laste van de Provintie van Vriesland, op Naam *f* 500. 72½ Pt. *H. Campen.*

—— op Naam *f* 1000. 73¼ Pt. in flag ½ Pt. *J. Lafrens.*

Obligatie (Deselve, ten Laste van zyn Keizerlyke Majesteit Karel de zesde, genegotieerd op het Kwikzilver Fonds, ten Comptoire van de Heer Willem Gideon Deutz, op Naam *f* 1000. 103½ Pt. *A. van Vlooten.*

—— op Naam *f* 200. 33½ Pt. *W. H. Stoopendaal.*

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 17 *October* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Buys-Schip (*I. Schut*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Zee-Meeuw*, Gevoert by Schipper *Leendert Johannes*, L. 77 voet, W. 17 voet 9 duim, H. 9 voet 8 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 1000, in flag *f* 125. *J. H. Klaasen.*

Fregat-Schip (*H. ten Hoove* en *P. Grauwenbaan*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Juffrouw Margareta* en *Niesie*, Gevoert by Capitein *Pieter Hanson*, (is in 't Jaar 1753. N. U., L. 87. voet, W. 23 voet, H. 12 voet, 't V. 5 voet, 't D. 6 voet 2 duim: Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Yzere Gotelingen. *f* 3800, in flag 250. *G. van de Riese.*

Kof-Schip (*S. A. Lenaarts*, Een Extraordinary Welbezeild) genaamt *Anna en Elisabeth*, Gevoert by Schipper *Uldrik Jansen*, is in 't Jaar 1762. N, U., L. 92 voet, W. 22 voet 9 duim, H. 11 voet: Alles Amsterdammer voeten. *f* 2800, in flag *f* 500. *Ole Kirulff.*

Kof Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Kluft Lamiou*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Vrouwe Susanna Johanna*, Gevoert by Schipper *Fredrik Laurensz*: is in 't Jaar 1749. N. U., L. 90½ voet, W. 22 voet 2 duim, H. 10 voet 5 duim: Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1762. een nieuwe Eeke Huid omgelegt, en een nieuwe Mast ingezet. *f* 2000. *T. Beth Ysbrandsz.*

Spiegel-Jagt (*V. de Vries*, Een Extraordinary Fraai en Welbezeilt) L. 45 voet, W. 12 voet 6 duim, H. 5 voet 10 duim: Alles Amsterdammer voeten. En is voorzien met een Extra Fraay Paviljoen, Roef en Combuis, waar in veele Commoditeiten. *f* 375. *G. van Sante.*

En deeze volgende *Schepen* den 24 *October* 1768.

Fluit-Schip (*H. Busch*, *C. Boen*. *M Jansz Schaap*, *J. de Flines*, *H. Planter*, en *A. Buys*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Hollandia*, Gevoert by Commandeur *Andries Cornelisz.*, is in 't Jaar 1757. N. U, L. 115½ voet, W. 29 voet 10 duim, H. 13 voet 1 duim, 't V. 7 voet 3 duim, de S. 9 voet 3 duim. Alles Amsterdammer Voeten. (Is in 't Jaar 1767 een Nieuw Boven-Dek opgelegt). *f* 16200, in flag *f* 400. *W. Konink Abrahams.*

Fluit-

Fluit-Schip (Deselve, Een Extrordinary Welbezeilt) genaamt de *Zeven Provinsien*, Gevoert by Commandeur *Siebe Ages*, is in 't Jaar 1737. N. U., L. 115 voet, W, 29 voet 8 duim, H. 13 voet, 't V. 6 voet 10 duim de S. 2 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 6600, in slag *f* 400. *V. de Vries*.

Fluit-Schip (*H. Eysfing*, *V. de Vries*, *A. Dykman*, *T. van Lingen*, *J. W. Beth*, *T. van der Lingen*, *H. Moens* en *I. Schut*. Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Anna Christiana en Maria*, Gevoert by Commandeur *Abraham Soeteman*, is in 't Jaar 1746. N. U., L. 112¼ voet, W. 29 voet 5 duim, H. 12 voet 8 duim, 't V. 7 voet 1 duim, de S. 9 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 6400, *T. Beth Ysbrandsz*.

Fluit-Schip (*H. Bosch*, *C. Boen*, *M. Jansz. Schaap*, *J. de Flines*, *H. Planter* en *A. Buys*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Eendracht*, Gevoert by Commandeur *Jan Inze*, is in 't Jaar 1736. N. U., L. 111 voet, W. 29 voet, H. 12 voet 6 duim, 't V. 6 voet 7 duim, de S. 9 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4700, in slag *f* 16. *A. Noteman*.

Fluit-Schip (*P. Croos*, *V. de Vries*, *W. Hoenson*, *J. Meneven* en *T. van der Lingen*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *de Vrouw Geertruid*, Gevoert by Commandeur *Ide Janse Kuyper*, is in 't Jaar 1744. N. U., L. 109 voet, W. 28 voet, H. 12 voet 2 duim, 't V. 6 voet 9 duim, de S. 8 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4400, in slag *f* 60. *Z. Sonnevent*.

Fluit-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd 't *Raadhuis van Westzaandam*, Gevoert by Commandeur *Simon Groot*, is in 't Jaar 1731. N. U., L. 114 voet, W. 28 voet 6 duim, H. 12 voet 5 duim, 't V. 6 voet 9 duim, de S. 8 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1767 een Nieuwe Fokke-Mast ingezet, en een Nieuwe Groot Fokke-Wand opgeleyt. *f* 4400. *J. W. Beth*.

Hoeker-Schip (Deselve, Een Extraordinary Welbezeild) met drie Masten, genaamd de *Hoop*, Gevoert by Commandeur *Cornelis Rootjes*, L. 71¼ voet, W. 17 voet 3 duim, H. 11 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1300, in slag *f* 30 *I. Schut*.

Walvis-Vangers Gereedschap (*H. Bosch*, *C Boen*. *M. Jansz Schaap*, *J. de Flines*, *H. Planter* en *A. Buys*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Jan Inze*. *f* 5100. *G. van Sante*.

Walvis-Vangers Gereedschap (Deselve, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Andries Cornelisz*. *f* 5000, in slag *f* 200. *S. Schelte*.

Walvis-Vangers Gereetschap (Deselve, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Siebe Ages*. *f* 4900. in slag *f* 250. *D. ten Tye*.

Walvis-Vangers Gereedschap (*H. Eysfing*, *V. de Vries*, *A. Dykman*, *T. van Lingen*, *J. W. Beth*, *T. van der Lingen*, *H. Moens* en *I. Schut*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Abraham Soeteman*. *f* 4300, *G. van Sante*.

Walvis-Vangers Gereetschap (*P. Croos*, *V. de Vries*, *W. Hoenson*, *J. Meneven* en *T. van der Lingen*. Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Ide Janse Kuyper*. *f* 4100, in slag *f* 60. *G. van Sante*.

Walvis-Vangers Gereetschap (*T. Beth Ysbrandsz*. Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Cornelis Rootjes*. *f* 900, in slag *f* 100. *M. der Kinderen*.

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand NOVEMBER 1768.

ASIA. *Batavia.* De laatste berichten van hier (ziet July laatstleden bladz. 2) strekken zich uit tot den 27 October 1767.

Den 3 November is tot Baas van de Kasteel-Drukkery aangesteld de Meester-Knegt *Egbert Heme*, in plaats van den overleden Ditmer, en de Boekhouder *Bernardus Martheze*, door de Ceilonse Ministers aangesteld, tot dispensier te *Gale* geapprobeerd.

Den 19 dito wierd Do. *Henricus Stoeven* op Banda beroepen, en de Kapt. Luit. aldaar *Louis de Monroy* is opgetreden tot Kapitein, zynde in desselfs plaats tot Kapt. Luit bevorderd de Luit. alhier *Johan Ulrich Schneider*, in wiens plaats tot Luit. zyn aangesteld de Vaandrigs aldaar *Jan Nicolaas Krassouw* en *Johan Hendrik Boschauw*, wyders tot Vaandrigs de Sergeanten *Hendrik Frybot* en *Oosterman*.

Den 20 dito wierd de Essayeur *Leendert Jan Eliot* in Gagie verhoogd tot 60 gulden 's maands; en tot Retourschip van de twede bezending voor Amsterdam aangelegd 't Schip *Asia*.

Den 27 dito wierd tot Major van de Artillery bevorderd, in plaats van wylen den Major Luepken, de Kapt. onder dat Corps *Fredrik Christiaan Andries Engelstroom*, en tot Kapt. de Luit. *Johan Zitchini*, tot Kapt. Luit. de ordinaris Luit. *Johannes Siegfried Boonacker*, tot ordin. Luit. de extr. Luit. *Johannes Vonck*, tot extr. Luit. de ordinaris Vuurwerker *Anthony Cesar*, en tot ord. Vuurwerker *Ernst Smetberg*; wyders is tot Kap, Luit. Ingenieur geavanceerd de Luit. onder de Artillery *Ekenberg*, en het Schip *Blyenburg* werd naar *Macasser* geprojecteerd in plaats van het Schip *Rotterdam*, en het Scheepje *de Oranje-Boom* na Timor, in plaats van *de Jonge Petrus Albertus*.

Den 30 dito wierd de Vaandrig, te *Macasser* militeerende, *Jan Passerman* tot Luitenant bevorderd, en de Sergeant *Frans Kockert* tot Vaandrig in desselfs plaats.

Den 1 December werd de Opperstuurman *Jan Gumberg*, in plaats van den overleden *Kragt*, in commando aangesteld op 't Schip *Amerongen* met optreding tot Schipper, en in plaats van wylen den Major Luepken werd in desselfs plaats aangesteld de Major *Engelstroom* tot Heemraad.

Het Vervolg den 4 December.

EUROPA. *TURKYEN.* *Constantinopolen.* Den 18 September (1768) deed onze Regeering het Kanon lossen, om aan den Volke kennis te geven van eene Overwinning, welke de Troepen van de Porte op de Rebellen van *Montenegre* hebben behaald. De Pacha, die dezelve commandeerd, heeft ten blyke van zyn zegenpraal *vyftig Hoofden*, en een zak vol met Ooren, als mede een verhaal van deze Actie herwaards gezonden, waar uit blykt dat hy die Rebellen ten eenemaal in de pan gehakt of verstrooit heeft; onder de Hoofden bevinden zich twee met baarden die men aanziet als van Geestelyke Perzonen te zyn: deeze Hoofden en Ooren zyn voor het *Serail* ten toon gesteld, en het Gemeen heeft zo veel te grooter blydschap dieswegens betoond, om dat kort te vooren alhier het gerugt verspreid was, dat deeze Rebellen eenig voordeel op de Ottomannen behaald hadden.

Den 22 dito kwam den nieuwen Groot-Vizier *Selistar Hamzey Pacha*, geweezen Gouverneur van *Kutabaja* alhier aan, zynde door den *Nichangi Pacha* Stedehouder alhier, den *Kiabaja* of eersten Minister van den Vizier, en verscheide andere Ministers van de Porte tot aan *Calcedonia* te gemoet gereden en herwaards verzeld. De Groote Heer verleende dit hoofd der Staatsdienaars terstond audientie, en begiftigde hem met een ongemeen fraai en zeer kostbaar gezadeld Paard; 't geen de Vizier of schoon aan de koorts zeer onpasselyk, op den Binnenhof besteeg, en op 't zelve, volgens gewoonte by zodanige geschenken, rond reed. Des anderendaags reed hy ook *incognito* uit en ontfing de Complimenten der Ambassadeurs en Ministers van de Chistelyke Mogendheden door monde van derzelver Tolken.

Den 26 dito is de *Reis Effendi* of Opper-Kancelier, die, zo men zegt, geen vriend van den nieuwen Vizier is, afgezet.

Den 5 October werd, na het houden van een groten Staatsraad, de Russische Minister Heer *Obreskow* in 't Paleis ontboden en hem door den Groot-Vizier, in tegenwoordigheid van meer dan 500 perzonen te kennen gegeven het misnoegen der Porte over het verblyf der Russische Troepen in Polen en het besluit by dezelve genomen, om, indien die Troepen niet ten spoedigsten uit dat Ryk werden getrokken aan Rusland den Oorlog te declareren. De Heer *Obreskow* vervolgens in een ander Vertrek geleid zynde, wierd hem zyn Arrest aangezegt en hy naar het Kasteel

der

der zeven Toorens, edoch te paard, en niet te voet gelyk anderzints geschied, overgebragt, alwaar men hem vergund tien perzonen van zyn Gevolg by zich te mogen hebben.

PORTUGAL. Lissabon. Het antwoord, het welk de Koning aan den Paus heeft toegezonden op deszelfs *Brevet* (ziet hier na onder 't Artykel van Romen) is van den volgenden inhoud:

HEILIGE VADER!

Het Brevet, hetwelk uw H. my toegezonden heeft, gedagtekent den 30 Augusti deezes jaars, doet my hoe langs hoe meer onwrikbaar volherden in de verzekertheid, waarin ik altoos geleeft heb, dat uwe gevoelens niet minder rein en heilig zyn, dan de myne zyn en altoos onveranderlyk zullen weezen, vervult met hoogachting jeegens den H. Stoel en den zeetel van St. Petrus, op denwelken uw H. het voorzitterschap in de algemeene Kerke bekleed met de voorbeeldlykste deugden. Onder die deugden is 'er geene, eenen algemeenen geestlyken vader meer waardig, dan die hertlyke verlangens, dewelken uw H. betoont te hebben, dat tot een krachtdadige onderſteuning van uw Opperpriesterschap de vreede bevestigt werde, dewelke de Verlosser der wereld heeft aangebragt als den grondsteun van zyn Evangelium.

Wat my betreft, die aan myne kant in uw H. erkenne en eerbiedige het middelpunt van den Christlyken eendragt, en uwe geheiligde persoon met de teederheid eenes zoons beminne, ik zal 't altoos van mynen pligt achten uw H. in zulke heilige verlangens na te volgen. Ik durf zelfs wel betuigen, dat ik nimmer een oogenblik daarvan ben afgegaan, en dat ik ook nooit daar van afgaan zal, om welke reeden ook 't zou mogen weezen. De hooge opperpriesterlyke waardigheid en de Godsdienstige reinheid des herten van uw H. zyn altoos geheiligde voorwerpen voor my geweest. By alle gelegenheid zal ik de hoogachting, die men daaraan verschuldigd is, handhaven met alle de krachten, dewelken God in myne hand gegeeven heeft.

Ik zal zulks doen met dien brandende yver, dewelke 't Brevet van uw H. getuigt, altoos in myne Godsdienstige voorzaten te hebben uitgeblonken, vermids ik van hen, te gelyk met de kroon, die ik drage, de grootste en luisterrykste voorschriften van Godvrucht als myn vaderlyk erfgoed ontfangen heb. Doch, *H. Vader*, my is 't niet te wyten, byaldien een lichaam van Geestlyken, 't welk *de verrovering van de geheele wereld* ten doelwit, en *'t ombrengen van Souvereinen en 't oproerigmaken van volkeren* tot grondregelen heeft het middelpunt van hare regering bezit in 't hof, van uw H. ten einde aldaar het afschuwlyk en verfoeilyk plan werkstellig te maken van

de

de hinderlagen en ſtrikken, die zy my leggen en ſpannen, zelfs tot in het binnenſte van myn Paleis.

Men kan aan my niet toeſchryven dien drom van konſtſtreeken, bedriegeryen, onderkruipingen en falſiteiten, waardoor, zonder ontzag voor de Godsdienſtige gevoelens en de rechtlievende vaderlyke eigenſchappen van uw H. de opperhoofden van de ſchandelyke ſamenzweering, die teegen myn leven berokkent was, in 't Hof van uw H. van dat yslyk oogenblik tot op deezen dag gevonden hebben die verfoeijelyke beſcherming, die verderflyke toelating, dewelke hen aan de hand gegeven hebben en noch geeven de middelen, om de publieke vreede van myne Staten te verſtoren, niet alleen door daden, maar ook door geſchriften, dewelken in geheel Europa wereldkundig gemaakt zynde, een algemeen ſchandaal hebben veroorzaakt.

Ben ik 't, die in Rome heb doen uitberſten alle die ſtreeken van onbeſchaamdheid en onvoorzigtigheid, waardoor, ſtrydig tegen de zeer Godvruchtige intentien van uw H. overrompelt door andere konſteryën en liſten, men in die ſtad myn koninglyk gezag gehoont en ſmadelyk gehandeld heeft in de perſoon van mynen gevolmagtigden Miniſter? Ben ik 't, die door veelvuldige ſmaadheden en beleedigingen, hem aangedaan, hem genoodzaakt heb, om 't Hof van uw H. te verlaten, alwaar hy niet meer in ſtaat was, de eere van myne kroon ſtaande te houden; om aan myne openbare vyanden 't ſlagveld over te laten; om aan hun, zeg ik, daar door volkomen vryheid te geeven, dat zy op een losbandige wyze teegen my, teegen myne pryswaardige Miniſters, en tegen myne getrouwe onderdaanen zouden uitvaren in de roekelooſte ſmaadheden, dewelke van dien tyd af tot op heden te Rome ſteeds groter en grooter zyn geworden, verzeld van een aaneenſchakeling van feiten, die by de geheele wereld bekend zyn?

Met een woord, men behoeft het my niet te wyten, byaldien myne dood vyanden my door hune daden en geſchriften tot de uiterſte noodzaaklykheid gebragt hebben, in dewelke ik my alsnoch bevinde, om teegen zulke verregaande en vermeenigvuldigde aanſlagen ſtaande te houden de eere en den luiſter van myne Koninglyke Perſoon, de rechten en de waardigheid van de Kroon, die de Godlyke Voorzienigheid my op 't hoofd gezet heeft, en de publieke ruſt der volkeren, dewelken onder myne beſcherming leeven.

Ik heb daarbeneevens in deezen 't voetſpoor nagevolgt van myne Godvruchtige voorzaten die zedert den aanvang van deeze monarchie ſtandvaſtiglyk de waarneeming van 't natuurlyk en Godlyk recht, en de wetten en gewoontens van dit Koningryk hebben gehandhaaft. Op deezen grondſlag is 't, dat gebouwt is de natuurlyke verdeediging, dewelke de Souvereinen niet nalaten konnen in 't werk te ſtellen.

ſten teegen alle hoon, zo wel als die altoosduurende en onverbreeklyke band, waarmede zy aan hunne onderdaanen verbonden zyn. Myne voorzaten en ik zouden van de verdediging van die onbetwiſtbre rechten, van die wetten en van die gewoontens niet hebben konnen afzien, zonder 't Souvereine gezag te verliezen, 't welk deeze Kroon onmidlyk van God heeft ontfangen.

Ziet daar *H. Vader*, 't geen de critique inhoud van uw Brevet my noodzaakt, u onder 't oog te brengen. Het is met de grievenſte ſmerte en terwyl ik myn herte 't uiterſte geweld aandoe, dat ik de nagedachteniſſe vernieuwe van alle die voorwerpen myner rechtmatige klagten. Verwaardig u, dezelven gade te ſlaan met dat recht, het welke uw H. aan myne kinderlyke hoogachting verſchuldigt is. De verdrietlyke omſtandigheden, die dezelven veroorzakt hebben, haare wereldkundigheid, en 't groot gerucht, het welk ze gemaakt hebben, gedogen niet, dat ik voor uwe Apoſtoliſche en vaderlyke voorzigtigheid ontveinze den rechtmatigen achterdocht waarin ik my bevinde, als of dat Brevet, het welk uiterlyk zo vol des H. Geeſtes is, echter wel verre van met de uitmuntende intentien van uw H. overeenkomſt te weezen, in der daad niets anders zy dan een nieuw voortbrengzel van dat zelve middelpunt van liſten en lagen, waaruit in deeze ongelukkige tyden zo veel andere Brevetten zyn voortgekomen, op een konſtige wyze met Godvruchtige uitdrukkingen doorweven, hoewel, zoo als duidelyk te zien is, geen ander oogmerk hebbende, dan de wonden, die men ſchynt te willen heelen, te verwyderen en te vergiftigen.

Daarenboven behoor ik aan te merken, dat zo dra uw H. zichzelven ten vollen wil doen onderrechten rakende alles wat in deezen is voorgevallen, uwe zo zeer verlichte geeſt aanſtonds zal overtuigt geraken, dat niet mogelyk zy, het doelwit te bereiken, 't geen uw H. zich voorſtelt, zonder de middelen by der hand te neemen, die alleen in ſtaat zyn, om 't zelve te doen treffen. Het Brevet van uw H. geeft volſtrektlyk geenerhande middel aan de hand, het welk direct of indirect tot de verzoening ſtrekkende is. Men vind daarin niet een woord, het geen de zaak, waarop 't eigentlyk aankomt, betreft, of 't welk aanleiding zou konnen geeven, om te hopen op een einde der oorzaken dewelken zoo lange ze zullen blyven duuren, niet nalaten konnen, de vreedebreuk te doen aanhouden.

Men ziet in tegendeel in dat Brevet niets dan onbepaalde betuigingen, die honende worden, om dat ze formeellyk door de daden worden tegengeſproken. Het geen, waarvan ze my beſchuldigen, kan in geen reine en rechtlievende ziele, gelyk de myne, opkomen. Ze zyn zeekerlyk niet in ſtaat, om van my te verwerven de ſchiklykheid, dat ik de rechtmatigheid zou benadeelen, waarmede ik op een noodzaaklyke en onvermydelyke wyze de Majeſteit

van

van myn Persoon, myne Staten, myne Ministers, en myne getrouwe Onderdanen moet verdeedigen. Ze zullen my nimmermeer overreden, om dezelven te verlaten en op te offeren, door 't ooge te sluiten voor de roekelooze verongelykingen van hunne en myne wreede vyanden. Ik kan derhalven die betuigingen niet anders dan als nieuwe wonden aanmerken, en geenszins als heelmiddelen, om de oude wonden te geneezen.

Vergunt, *Heilige Vader*, aan eenen zoon, wiens liefde, wiens eerbied en wiens gehoorzaamheid omtrent uw H. onveranderlyk zyn, u deeze vertogen te doen. Ik smeek u op de nadruklykste wyze, met een herte, vervult van bittere droefheid, en terzelver tyd doordrongen met de hertlykste en kinderlykste yver voor de eere van uw H. die geheele zaak in eigen Persoon te onderzoeken, alles te overweegen volgens uw verlicht en vaderlyk verstand, en daarover te oordeelen volgens uwe ongemeene schranderheid; uw H. zal alsdan moeten erkennen, dat de grote rampen, waaraan de gelovigen van myne Staten blootgestelt zyn, geen andere grondoorzaken hebben, dan de hardnekkigheid van die Societeit van geestlyken, dewelken zeedert ruim vyftien eeuwen der Kerke in geene deele zyn noodzaaklyk geweest.

Uw H. zal vervolgens teegen die rampen zodanige hulpmiddelen konnen in 't werk stellen, die ge als daartoe meest bekwaam en nadruklyk zult keuren. Dit zal een middel weezen, om uw Pausschap te bekronen met een veel groteren roem, dan dien uwe doorl. voorvaderen eeuwiger gedachtenisse verdient hebben, en om uw heilige en vaderlyke verlangens vervult te zien. Eindlyk, uw H. zal my door datzelve middel verlossen van de bittere droefheid, die ik gevoele, wegens dat my niet geoorloofd is, met uw Hof de unie te oeffenen, dewelke my onafscheidbaar verbonden houdt aan uwe geheiligde Persoon. God bewaare uw H. en overstorte u met zeegeningen geduurende eenen langen reeks van jaren. *Te* Villatresca d'Aguita.

(*Was getekent;*) *Uw Hs. onderdanige Zoon,*
JOSEPH.

ITALIE. Napels. Men ziet thans alhier het antwoord van onze Monarch op de Brevetten van den Paus na de inneming van *Benevento*, aan zyne Majesteit en den Koning hoogstdesselfs Vader gezonden, waar van den inhoud is vervat in het volgende

SCHRYVEN.

Allerheiligste Vader! Myn hart, door Gods Genade, altyd vervuld met de alleryverigste Godsvrucht en de oprechtste eerbied zo voor de Catholyke Kerk als voor deszelfs Eersten Bisschop, die 'er het hoofd

hoofd en middenpunt van is, wierd zeer gevoelig getroffen door de droefheid, die uwe H. deedt blyken in den Brief, welke het Hem behaagd heeft My den 27 Juny laatstleden te schryven, nopens de herneming van *Benevento* en *Ponto Corvo*, alsmede omtrent enige andere schikkingen van myne Magistraatspersonen. By deze reden om My te bedroeven komt nog een andere, die My niet minder treft: hierin bestaande; dat uwe H. blyft volharden te ontkennen, dat deszelfs Brevet tegen den Infant Hertog *van Parma*, myn Neef, alleen de oorzaak is van al 't geen de Vorsten van myn Huis zich genoodzaakt hebben gevonden, ter verdediging hunner Rechten te ondernemen. Zyne Koningl. Hoogheid van Parma heeft den Godsdienst niet aangetast: de handen niet aan het Heilige geslagen, nog iets tegen de Leerstukken, Plechtigheden of Leeringen van J. C. ondernomen gelyk men uwe H. heeft doen geloven. Het zyn de Souvereinen, die de Bisschoppen der Wereldlyke Rechtsoefening hebben toegestaan, en die de Goederen der Geestlyken ontheven hebben van het dragen der algemene Lasten; doch de bescherming der Wetten en der noodwendige schikkingen voor het algemene Welzyn, de rust en veiligheid der Onderdanen is onafscheidlyk van de Oppermagt. Niets is derhalven natuurlyker, dan dat een Vorst de magt hebbe, ja dat hy zelfs verplicht zy, een Wet te veranderen, die goed en nuttig was, toen hy dezelve instelde, maar welke de tyd, het misbruik en andere omstandigheden gevaarlyk, schadelyk en onbestaanbaar gemaakt hebben. Dus is het den Infant Hertog niet te wyten, dat Lieden, erkend voor Vyanden der Kerke, der Souvereinen en van het gehele menschelyk Geslacht, het Edict der Regering van Parma hebben afgemaald, als strydig met den Godsdienst en tot geen ander oogmerk ingericht als om den Schatkist te vullen.

Het zyn de kunstgrepen van deze kwaadaartige en muitzieke lieden, waaraan uwe H. te wyten heeft de rampen waar over Hy zich beklaagt, en waar van hy zich zoude hebben kunneu bevryden, indien Hy met geheel Europa had willen erkennen, dat de Infant Hertog volstrekt Souverein is in zyne Staten. Het was ligt te voorzien, dat men door het aanranden van de Oppermagt, door God zelven ingesteld en gegrond op de Voorschriften van Jesus Christus en den H. Petrus, den Vorsten de ogen moest openen, ter verdediging van hun geschonden Recht. De Magistraatspersonen waren verplicht het Volk voor verblinding te beveiligen, en het zelve te herinneren den eerbied en de gehoorzaamheid hun Souverein verschuldigd, zonder welken noch de goede Trouw, noch de Godsdienst bestaan kan. Wenschelyk ware het, dat de gehele Wereld en de Staatsdienaren en Raadslieden van uwe H. geen groter redenen van ergernis ontdekte, dan die welke uwe H. aan myne Magistraatspersonen en andere godvrugtige en verstandige Lieden, welke de Zaak, thans in

ver-

verschil, behandeld hebben, aanwryft. Deze Mannen, zeer gerust omtrent de beweegredenen en de handelwyze, hebben reden om te twyfelen dat, in den tyd van 9 dagen, welken verlopen zyn tusschen de afkondiging van hunne Uitspraak en den Brief van uwe H. Hy die dezen Brief van uwe H. heeft voorgeschreven, den tyd gehad hebbe, om alle de genen, die den Catholyken Godsdienst zyn toegedaan, te raadplegen; ten einde zich te verzekeren van de ergernis welke uwe H., uit de handelwyze en redeneringen van myne Magistraatspersonen. zegt voor te komen.

In plaats dan van tot in het oneindige te disputeeren, heb Ik besloten uwe H. aan te bieden, zo veel my mooglyk is, mede te werken tot voldoening van deszelfs verlangen, om een einde te maken van Geschillen, die zonder grond ontstaan zyn. Ik heb den Kardinaal Orsini gelast te luisteren naar de voorslagen, die uwe H. ten deezen opzichte zal willen doen, en te raadplegen met de Ministers van Vrankryk en Spanje over de middelen van een Vergelyk. Ik bid God, dat Hy alle die in deze Zaak gebruikt worden verlichte, en uwe H. beware by een lang, roemryk en gerust leven. Ik eindig, onderdanig verzoekende uwen Apostolischen Zegen.

Napels den 7 *September* 1768.

(*getekend*) FERDINAND.

Venetien. Vervolg en besluit van de door de Regeering van dit Gemeene Best onlangs gepubliceerde, en de Geestelykheid betreffende (ziet onze voorgaande bladz. 148)

ORDONNANTIE

IX. Zullen zodanige Kloosters en Hospitalen, gelegen in de Stad, het Dogat, op 't vaste Land en in Istrien, die in hunne onderscheide qualiteiten, hier boven vermeld, gene Inkomsten hebben van wier Beedelingen geen twaalf Geestlyken bestaan konnen, en in welke men mitsdien geen bestipte Conventualiteit volgens het Decreet van den 30 January 1766 observeeren kan, gesloten en vernietigt worden, doch het Product hunner Woningen, gelyk ook hunne Inkomsten tot het onderhoud hunner Geestlyken worden geëmployeert, welke men elders plaatsen zal, ter hulp van de Parochien en tot godvruchtige en liefdadige diensten: ten welken einde de extraord. Deputatie daar van een staat aan den Senaat leveren, en voorslaan zal de middelen om die kleine Gemeenschappen te vernietigen of wat in derzelver plaats te substitueeren zy, ingeval niet by alle een zodanige reforme zoude konnen geschieden.

X. Zal, om de Geestlyken aan hunne Tucht en Kloosterlyke Unie verbonden te houden, hun strenglyk verboden worden enige Parochien te bedienen en Zielen te bezorgen, ten zy de Parochie geplaatst zy in de Kerk van hun Convent en dat in hun Convent ten minsten

minsten twaalf Geestlyken t'zamen wonen, wordende nochtans hier van uitgezonderd de mindere Broeders der Observantie en der Gereformeerden, op den Zoom der Grenzen van Dalmatien en Albanien wonende, welke wy om particuliere redenen dulden. In Plaatsen, alwaar de voorsz. Conventualiteit geen plaats hebben kan, zullen de Regulieren, dien de benoeming der Parochien toekomt, zorge moeten dragen tot bediening der Parochien seculiere Priesters, geboren Onderdanen, te benoemen en dezelve binnen den tyd van 6 maanden, af te rekenen van heden, voordragen om door de Ordinaris geapprobeert en met toereikende Emolumenten onderhouden te worden; moetende de publieke Officieren hier op ten naauwkeurigste het oog houden en na den gemelden termyn te rug zenden alle Regulieren, in plaats van welke gene seculiere Priesters gesteld mogten zyn.

XI. Om ook te voorzien tegens het ingekropen misbruik van onder verscheide voorwendsels Geld uit het Land te zenden, 't welk ten beteren nutte tot onderhoud der Geestlyken, onze Onderdanen, zoude konnen geëmployeert worden, ordonneeren Wy uitdruklyk de Superieuren en andere Vaders, gelast met de Oeconomie en goede order in hunne Kloosters, gene andere Lasten en Contributien te betalen, dan die by 's Lands Decreeten geoorloofd en geordonneert zyn, op pœne van terstond van hunne Charges en Graden ontzet en daar en boven streng gestraft te worden, wanneer men by de Revisie hunner Rekeningen (welke de Superieuren zelfs op buitengewone tyden aan de Gecommitteerden der Magistraten, onder welker Jurisdictie hunne Kloosters gelegen zyn, zullen moeten leveren) of door andere middelen, hunne overtreeding ten dezen opzichte ontdekken mogt.

CORSICA. Corte. Zo 't schynd hebben de Franschen de Winterkwartieren betrokken, om het nieuw uit Vrankryk komende renfort Troepen af te wachten; inmiddels tracht de Generaal *Paoli* hen allen afbreuk te doen en dit gelukt hem byna altoos. Onder de voorsz. Troepen is groot gebrek aan levensmiddelen en veele Officiers wenschen wel met den Marquis *de Chauvelin* naar huis te keeren. Men wil dat de Grave *van Marbœuf* het Opper-Commando in desselfs plaats zal voeren; hoe 't ook zy, wy zyn op alles gevat, en geresolveerd tot den laatsten druppel bloed op te offeren.

INGERMERLAND, Petersburg. Volgens de laatst ingekomene berichten hebben de Turken den Oorlog aan ons werklyk verklaard. De Groote Heer eischt dat onze Troepen Polen ontruimen, edoch onze roemruchtige Keizerin, willende haare verbintenissen nakomen, is geenzints voorneemens dezelve daar uit te

doen trekken, voor en aleer aldaar alles in rust zal gebragt zyn, Men toond aan dit Hof geene de minste vrees voor de gevolgen van deeze Oorlogsverklaring, en een Leger van honderd duizend mannen wel geoeffende en dappere Krygslieden, zal den woesten hoop der Ottomannen zeer wel paal zetten; ook werd verzeekerd dat onze Troepen in Polen merklyk zullen versterkt worden. Volgens de tydingen van *Constantinopelen* ontfangen, is den Sultan door het Gemeen tot den Oorlog gedwongen geworden; veel licht zal 'er maar weinig tyd voorby loopen, wanneer dat zelve Gemeen mogelyk uit eenen anderen toon zal zingen; de Voorzienigheid eindelyk moede, van de gruwelen tegen de Dissidenten in Polen gepleegd, en welkers bescherming ons deezen Oorlog op den hals haald, zal, zo wy vertrouwen, de rechtvaardige Wapenen onzer Souvereine zeegenen.

POOLEN. Warschauw. In dit Ryk ziet het hoe langs hoe deerlyker uit, door de onmenschelyke wreedheden, welke de Geconfedereerden en derzelver stroopende partyen aan de ongelukkige Dissidenten pleegen, onder den geveinsden schyn van eenen heiligen yver voor de eere Gods en de Religie. Gantsch Poolen is tegen die onschuldigen op de been, van den Edelman tot den Boer is alles in beweeging; geen penne kan de gruwelen, welke zy pleegen, na behooren uitdrukken.

DUITSCHLAND. Weenen, Het is thans zeeker dat de Ondertrouw van den Aartshertoginne *Amelia*, welke den 20 Febr. 1769 den Ouderdom van 23 Jaaren staat te bereiken met den Hertog *van Parma*, op den 4 Jan. des voorsz. Jaars zal geschieden, en dat die Princes den 7 derzelver maand van hier zal vertrekken.

Berlyn. Den 3 November (1768) is zyne Koninglyke Hoogh. Prins *Hendrik*, van dessels reize naar Holland, in gewenschte welstand alhier te rug gekomen. Men wil dat haare Koningl. Hoogh. Mevrouw de Princes Douariere van Pruissen, op 't einde van dit Jaar desgelyks die reize staat aan te neemen om een bezoek by haare Koningl. Hoogh. de Princes van Orange enz. in 's Hage af te leggen.

GROOT-BRITTANNIEN. London. Den 8 November (1768) des avonds ten negen uuren verloste haare Majesteit de Koningin van eene *Princes*.

NE-

NEDERLANDEN. *'s Gravenhage.* den 29sten October, is in de Groote of St. Jacobs Kerk alhier, de H. Doop toegediend aan den jonggeboren PRINS van NASSAU-WEILBURG, welker geboorte wy in onze voorgaande bladz. 168 meldden.

Alles tot deeze Plegtigheid en het Ceremonieel hier by geobserveerd, omtrent den middag in gereedheid, en de gecommandeerde Detachementen van de Militie op de hun aangewezene plaatsen gekomen zynde, begaven hunne Doorl. en Koninglyke Hoogheden zich vervolgens ten één uure met hoogstderzelver suite (te samen gezeten in 6 Koetsen, yder met zes paarden bespannen) verzeld wordende door de detachementen, van het Binnenhof, alwaar de Wagten de gewone eerbewyzinge deden, naar het Hôtel van zyne Hoogheid den Vorst van Nassau-Weilburg, rydende derwaards door Prins Maurits Poort, langs de Noordzyde van het Plein, door de lange Houtstraat. De Train alhier in order gerangeerd zynde, begon daar op naar de Kerk te ryden, in dezer voegen, als:

I. Een Detachement Gardes Dragonders met zyn Officiers, Wagtmeester en Tambour. II. Een koets met 6 paarden van den Vorst van Nassau-Weilburg. III. Een dito koets met 6 paarden bespannen, (waar in de Edellieden van gemelde Vorst zaten) gaande naast yder dezer koetsen 2 Lakeien. IV. De Onder-Stalmeester *Schenk* te paard. V. Een koets van zyne Doorl. Hoogh. gemeenlyk de Doopkoets genaamd, met 6 paarden bespannen, waar in de Kamer-Jonkers de Heeren *van Heiden*, *de Bigot*, *de Larrey* en *van Byland*. VI. Een dito koets, genoemd de Paryse koets met 6 paarden bespannen, waar in de Kamerheeren *le Marsay*, *Rengers*, *van der Borch* en *Piek van Zoelen*. VII. De koets coupé met 6 paarden, waarin de Opper-Hofmeester *de Bigot* en de Opper-Stalmeester *van Wulkenitz*.

VIII. Een koets van den Vorst van Nassau-Weilburg, met 6 paarden bespannen, waarin den *jonggeboren Prins*, gekleed in Vorstlyk Doopgewaad, en overdekt met een kostbaar Doopkleed; wordende dien jongen Prins gehouden door de Freule *de Saumaise*: Voor op deze koets stonden twee Pages, en naast dezelve gingen vier Lakeien van gemelde Vorst.

IX. Een koets met 6 paarden, waarin zyn Hoogheid *de Vorst van Nassau-Weilburg* zelve was gezeten; voor deeze koets gingen 2 Lopers, en ter zyden 4 Lakeien van dien Vorst. X. De Hof-Fourier *Neuwirth*, te voet, 2 Mooren, 4 Loopers, en 16 Lakeien, alle te voet. XI. De Onder-Stalmeester *Börberg* te paard; en 4 pages te paard.

XII. De nieuwe Parade koets met 6 paarden, waar in zyne Doorl. en hare Koningl. Hoogheden *de Prins* en *Princes van Oranje en Nassau*, voorop stonden 2 pages en ter wederzyden gingen de Cent Suisses in hunne groote uniforme met hun Officiers, Tamboer en Fluiter. XIII. Een groot detachement Gardes du Corps met zyn Officier, en 2 Trompetters.

XIV. De groene koets van hare Koninglyke Hoogh. met 6 paarden, waar in de Freules *van Dankelman*, *van Schwerin* en *van Rheede*. XV. De ordinaire koets van zyne Hoogheid, ook met 6 paarden, waar in de Freules, *de Larrey*, *de Bigot* en *de Byland*. XVI. Een detachement Gardes te paard, met zyn Officier, Wagtmeester en Trompetter.

In deze order reed den Train van het Hôtel van den Vorst van Nassau-Weilburg, over het Tournoyveld, den langen Vyverberg, de Plaats-Royal,

 door

door de Hoogstraat, over de Groenmarkt tot aan de Zuidzyde van de Groote Kerk, arriveerde aldaar ten 2 uuren; alhier begaf zich de suite uit de koetsen, door een expres vervaardigden overdekten doorgang in de Kerk, alwaar het Parquet of Doophek opgenomen, en een ruimer Parquet tot deeze plegtigheid in gereedheid gebragt was, zynde het zelve behoorlyk behangen, bekleed, belegd, en van de noodige gestoeltens en het geen verder vereischt werd, voorzien. Ter wederzyden van buiten dit Parquet stond een detachement Grenadiers van het Regiment Zwitzersche Gardes gepost eerd, met zyne Officiers, Onder-Officiers, Tambours en Fluiters, als ook agter hunne Doorl. en Koningl. Hoogheden een klein detachement Gardes du Corps. De jonggeboren Prins werd by de aankomst der Staatsie aan de Kerk, met de Dame die Hem droeg, in de Consistorie Kamer geplaatst, en na het eindigen der Predikatie (die door Do. *Muilman* gedaan werd) in het Parquet by de Staatsie gebragt. Zyne Eerw. vervolgens het gewone Doop-Formulier gelezen hebbende, deed aan de hooge aanwezende Doorl- en Koningl. Personen eene welgepaste Aanspraak, verzeld van de vierigste geluk- en zegenwenschen over hoogstderzelver Personen en wederzydsche Huizen en Geslagten.

Hier op werd de jonggeboren PRINS, door den Vorst zyn Vader onder den Doop gehouden wordende, door Do. *van Spaan* gedoopt, en benoemd met de namen van FREDRIK WILLEM hebbende tot Peter en Meter zyne Doorl. en hare Koningl. Hoogheden, de Prins en Princes van Oranje en Nassau.

Na dat de Staatsie uit de koetsen was getreden, en midlerwyle dat de Doopplegtigheid verricht wierd, reden de ledige koetsen en detachementen, door het Westeinde, het Slop van de drie Boeren en langs de Prinsegragt, komende door de Lorrestraat en het Westeinde, in dezelve order als voren genoemd weder voor de Groote Kerk; waar na de Staatsie zich omtrent half 4 uren weder in de koetsen begaf, en langs denzelven weg als in 't aankomen naar huis reed.

By de plechtigheid van dezen Doop is gecollecteert *f* 1785, en is, voor de eerstemaal, onder het Kerkgezang, op het Nieuw gemaakt Orgel gespeeld, door den Organist *A. Groneman*; voor de predicatie wierd gezongen Ps. 33. en na Ps. 128. het laatste vers.

Dit NIEUWE ORGEL is gemaakt door den kundigen *Gerardus Stevens*, Mr. Orgelmaker alhier, en gestelt in de plaats van het *Oude Orgel*, het welk zedert den Jaare 1629 gestaan en dus 138 jaaren gediend had.

Het geheele Werk is ter Hoogte van 53 en ½ voeten en ter breedten van 40 voeten Rynlandsche Maat, gebouwd; en rust op 4 Steene en 2 Houte pylaaren, welke alle Groen gemarmelt zyn met witte Capiteelen en zwarte Pedestallen. Deeze ondersteunen het Orgel met zyne Beide Kassen, en Oxsalen, die van onderen met eene roode gemarmelde Lyst en met witte geverwde Borstweeringen, en van boven met een sierlyk Snywerk bezet, daar op rusten.

Boven op het midden van de Onderste Kas, of het Rug posetief staat het Haagsche Wapen, vastgehouden door twee staande Leeuwen; en op de Bovenste Kas een fraaije Uurwyzer, gemaakt door *J. B. Vryhof*. Waar nevens, wat lager, Twee Vaasen, en, noch laager, Twee Engelen met Speeltuigen, gezien worden. Dit Orgel is van buiten alles wit geverfd, en vertoond zich tegen een donkere Blaauwe Grond. Het Snywerk voor de Toon

pypen

pypen als ook alle derzelver Monden zyn verguld. Zynde de *Regifters* voor het

BOVENWERK.

Baardpyp, 8 voet.
Quintadena, 8 voet.
Præftant, 8 voet, *Discant.*
Cornet, 6 dik, 8 voet, *Discant.*
Præftant, 4 voet.
Quint, 3 voet, *Discant.*
Cymbal, 2 dik.
Vox Humana, 8 voet *gebalveerd.*
Tremulant.
Koppeling aan 't Manuaal. NB. *Deze kan gebalveerd worden zonder verfchuiving van het Bovenfte Clavier.*
Affluiting.

MANUAAL.

Præftant, 16 voet.
Præftant, 8 voet.
Quintadena, 8 voet.
Holpyp, 8 voet.
Cornet, 6 dik, 8 voet *Discant.*
Octaaf, 4 voet.
Mixtuur, 6 dik, 3 voet *gebalveerd.*
Super-Octaaf, 2 voet.
Gems-hoorn, 2 voet.
Nazart, $1\frac{1}{2}$ voet.
Scherp, 6 dik, 1 voet. *gebalveerd.*
Sifflet, 1 voet..
Bazuin, 16 voet. *gebalveerd.*
Trompet, 8 voet. *gebalveerd.*

Tremulant.
Koppeling van het Rugwerk is *gebalveerd.*
Affluiting.

RUGWERK.

Præftant, 8 voet.
Quintadena, 8 voet.
Octaaf, 4 voet.
Fluit, 4 voet.
Sesquialter, 2 dik 3 voet, *gebalveerd.*
Mixtuur, 6 dik 2 voet *gebalveerd.*
Super.Octaaf, 2 voet.
Gemshoorn, 2 voet.
Scherp, 4 dik 1 voet, *gebalveerd.*
Flajolet, 1 voet.
Tertiaan, 1 voet.
Dulciaan, 8 voet, *gebalveerd.*
Tremulant.
Affluiting.

PEDAAL.

Bourdon, 32 voet.
Præftant, 16 voet.
Præftant, 8 voet.
Octaaf, 4 voet.
Mixtuur, 6 dik, 3 voet.
Trompet. 8 voet.
Koppeling, aan het *Manuaal.*
Affluiting.

Deeze *Regifters* hebben *Kopere knoppen*, en zyn welvoeglyk gefchikt boven en ter wederzyden der *Drie Hand Clavieren* die van *Ivoor* en *Ebbenhout* zyn, van onderen C tot F boven dus vier octaven en een quart.

Het *Pedaal-* of *Voet-Clavier* is Twee Octaven van C, met *Cis* en D.

Vervolg van het DAGVERHAAL *der Reize van zyne Doorl^e Hoogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogftdeszelfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruisfen enz.* Ziet onze voorgaande bladz. 163.

Den 13 keerde zyne Doorluchtige Hoogheid, 's middags om twee uuren van *Dieren* op het *Loo* te rug, verzeld van den Prins van Pruisfen en de beide Prinfen van Brunswyk, wordende een wyl tyds daar na door den Pruisfifchen Monarch gevolgd, wier Koets niet zo ras de groote Allee was ingereden en de Garde de trom geroerd hebbende, of het gantfche Stadhouderlyke Hof bevond zich beneden aan den trap, alwaar hoogftgemelde Koning door den Prins Erfftadhouder en zyne Gemalin op het teederfte, alsmede door de Prinfen en de Hee-

Heeren en Dames ontfangen werd. De Koets van zyne Pruissische Majesteit was geëscorteerd door een Detachement Gardes du Corps van zyne Doorl. Hoogheid den Prins Erfstadhouder, het geheele plein voor dit Lustslot was met Officiers der omliggende Bezettingen en door een meer dan ongemeen getal van Aanschouweren als opgepropt. Na de Welkomst-Complimenten ging het hooge Gezelschap aan de tafel, en na het Middagmaal begaf zich de Koning na de Audientie-Zaal, en vervolgens, nevens hunne Koninglyke en Doorluchtige Hoogheden, na eene andere Zaal van het Slot, alwaar eene Opera vertoond werd.

Den 14 hield men groot-Tafel, wordende de Aanschouwers vergund, voor by dezelve te passeeren, en dus het genoegen te hebben het Koninglyk en Doorluchtig Gezelschap van naby te beschouwen. Dien zelven avond hield men Concert en Opera, wordende alles wat tot een deftig en brillant onthaal vereischt werd, werkstellig gemaakt.

Den 15 om half twaalf uuren in den Nacht vertrok zyne Pruissische Majesteit weder van het *Loo*, om door het Hertogdom *Cleve* wederom naar zyne Residentie te keeren, zonder eenige escorte, alzo zyne Majesteit niet begeerd had dat dit door de Garde du Corps geschiede, gelyk by hoogstdesselfs aankomst; een uur later begaven zich hunne Koninglyke en Doorluchtige Hoogheden, de drie Prinsen mede op den Weg om den Monarch te volgen. Het afscheid neemen tusschen de hooge Perzonen was ongemeen teder en kan by mond noch penne uitgedrukt worden. Gedurende het verblyf van den Koning was de toevloed der nieuwsgierigen zo groot dat, veelen van alle zyden toegevloeid bezwaarlyk onder dak konden komen, zo ongemeen groot was de begeerte om een der Grootste en Heldenmoedigste Monarchen, en den Grootsten Veldheer *Fredrik den Grooten* te zien.

Den 16. 17. 18 en 19 hielden hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden hun verblyf op 't *Loo* en genoten een gezegenden Welstand.

Den 20 begaf zyne Doorluchtige Hoogheid, benevens de Heer Hertog van Brunswyk Wolffenbuttel, zich naar *Nymegen*, komende aldaar 's avonds ten 9 uuren aan, neemende hun intrek by den Heer Burggrave des Ryks van Nymegen, Baron *van Lynden tot Hemmen.*

(Het vervolg hier na)

Magistraturen en Amptenaren.

Zyne Doorluchtige Hoogheid, de Prins Erfstadhouder heeft tot Rentmeester der Geestlyke Goederen van het Graaffchap *Zutphen* aangesteld den Heer Mr *Fredrik Robbert Toe Water*, in plaats van Jonkheer Jacob Dirk Ka-

Karel van Heeckeren tot Kell, welke daarvan vrywillig afstand heeft gedaan.

Hoogstgemelde Prins Erfstadhouder heeft als eerste Edele van Zeeland, tot hoogstdesselfs Representant aangesteld, de Hoog Edele gestrenge Heer Mr. *Johan Adriaan van de Perre* Heere van Nieuwerve en Welsingen, Schepen en Raad der Stad Middelburg.

Uit eene Nominatie van twee personen is door hoogstgemelde Vorst geëligeerd de Heer *Valerius van Thuynen*, Med. Doct. en Raad in de Vroedschap der Stad *Dockum*, om in plaatze van wylen den Heer regeerende Burgemeester Daam Fockema, de noch overig zynde tyd tot ultimo December 1769 als regeerende Burgemeester te fungeeren.

Den 30 Octob. zyn door hoogstgemelde Vorst uit een overgeleverde Nominatie tot Goede Luiden van de Achten der Stad *Dordrecht* geëligeerd, de Heeren Dr. *Gysbert Bendt*, Dr. *Jan Willem van Steenbergen*, *Anthony den Baudt*, *Hendrik Josselet*, Mr. *Herman Cornelis de Wit*, Dr. *Bartholomeus van Schellebeek*, en Mr. *Abraham Onderwater*.

Den 10 November is tot Hoofd-Officier der Stad *Leyden* beëedigt de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Nicolaas van Alphen*, in de plaats van den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Jan Hubrecht, en tot Burgemeesteren, de Wel Ed. Gr. Heeren Mr. *Jacob Heyns* eersten en presideerenden, Mr. *Hendrik van Buren*, Mr. *Jacob Pla*, en Mr. *Cornelis Chastelein*; zynde wyders als Thesaurier Ordinaris gecontinueerd de Heer Mr. *Johan van der Marck Æ. Z.*

Door zyne Doorl. Hoogheid den Heer Prins Erfstadhouder, zyn uit een overgeleverde Nominatie, geëligeerd tot Burgemeesteren der Stad *Schoonhoven*, de Ed. Gr. Achtb. Heeren *Johannes van Solen* en *Thomas van Kempen*; tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren *Willem van Solinge*, *Anth. Boon*, *Anth. Carnier*, *Johannes van Kempen*, Dr. *Willem van Lil*, Dr. *Carolus Carnier* en *Cornelis van den Bosch*, en tot Schepenen Commissarissen *W. van Solinge*, Dr. *W. van Lil* en Dr. *C. Carnier*

De Wel Ed. Achtb. Heeren de Representant van zyne Doorl. Hoogheid den Heer Prins Erfstadhouder en Bewindhebberen der generale Geoctroijeerde West-Indische Comp. ter Kamer van Tienen, wier Vergadering den 15 November 1768 gescheiden is, hebben, ter electie van een Directeur-Generaal een door hun Ed. Achtb. geformeerde Nominatie van Drie, aan hoogstgem. Vorst, als Opper-Bewindhebber en Gouverneur-Generaal overgegeven, uit dewelken meer hoogstgem. Prins tot Directeur-Generaal over de Noord en Zuid-Kust van Afrika heeft verkooren, de Wel Edele Heer *Pieter Woordman*.

Wyders zyn door Welgem. Heeren Representant en Bewindhebberen aangesteld, op *Guinea* tot Opper-Commis en Raad *J. C. Fenekol*, tot Commisen ter Negotie, *Adolph Thierens*, *Casper Hendrik Aukema* en *Cs. Oskamp* tot Commis ter Secratary, *Aart van Kolft*; tot Commis ter Soldy *N. van Bakergem*; tot Equipagiemeester, *Arnoldus Dedeus Poto*; tot Vendrig op *d'Elmina*, *Coenraad Fred. Aug. Bock*; tot Magazynmeester, *Willem Credo Cacot*; tot Onder Commisen, *Pieter de Bruyn*, *Jacobus van Royen*, *Rynbolt Anthony Clerq*, *Hendrik Woortman*, *Jan Sisling*, *Jan Elin*, *Daniel Dizi*, *Ab. van Bueren Burman*, *Onno Sickinghe*, *Anth. Lod. Suigbort*, *Gideon Visser* en *Hendk. Stadlander*, tot Adsistenten, *Jan Hendrik van Gilsen*, *Ludovicus Jacobus Pencier*, Mr. *Pieter Teerhuis*, *Leendert Zwaan* en *Aenius Lodewyk Wolters*; tot Schoolmeester *Hermanus Raave*. De Predikant Do. *Gerardus Verhoef* heeft op deszelfs

zelfs verſoek zyne demiſſie bekomen. Op *Curacao* tot Capt. Luitenant over de Militie, *Engelbertus Horſt*; tot Luitenant *Jacobus Otto van Brandt*, tot Adjudant *Johan Godfried Lebo'tz*; tot Predikanten *Johannes Elies*, zynde de tweede Predikautsplaats, nog vacant; tot Secretaris van den Grooten Raad, *Johannes de Veer Abrahamſen*; tot Secretaris van den kleinen Raad en Auditeur Militair, Mr. *H. Willem Both Hendrikſen*, beide met admiſſie om als Notariſſen te mogen fungeeren; tot Onder-Schout, *Jan Hartogsvelt*; tot Bottelier en Waag-Meeſter, *Jan Hendrik Plotz*; tot Adſiſtent Supernumerair, *Jan Matthias Graaft*; tot Commandant van Caraques, Baay en Bekenburg, *Theunis Dirkje Kock*; tot Commandant op Bonaire, *Andreas Daal*; tot Commandant aan Aruba, *Gilles Poppe*; tot Schoolmeeſter en Aanſpreker, *Johannes Jansz. Lucasz.* Op *St. Euſtatius* tot Adſiſtent, *Anthony Beaujon.*

AANMERKELYKE ZAKEN.

Te *Middelburg* is in den ouderdom van ruim 66 Jaren overleden de Wel Ed. zeer geleerde Heer *Wilhelmus Otto Reitz*, Joh. Henr. fil. Joh. Fred. & Joh. Henr. fr. J. U. D. Lector Juris en Rector aldaar.

De Heer *Hoogop*, Lui. Kollonel by 't Regiment van den Luitenant Generaal de Villegas, heeft het tydelyke met het eeuwige afgewiſſeld.

Den 30 October (1768) heeft de Heer *Cornelis Ploos van Amſtel, Jacob Corneliszoon*, Meede Directeur der Teeken-Academie te Amſterdam, en Lid van de Hollandſche Maatſchappy der Wetenſchappen te Haerlen, in 't licht gegeven zyn 14de Prent van een door hem uitgevonden Werk, om de Prenten als teekeningen te drukken. Deeze Prent is gevolgd na een fraaije teekening met zwart kryt van den grooten Konſtſchilder *Gabriel Metzu*, in de verzameling van den Heer Ploos van Amſtel zelve beruſtende. Voornoemde Heer heeft onlangs de eere gehad, het werktuiglyke zyner behandeling, omtrent het maken en drukken der Platen te vertonen, aan de Wel Edele Groot Achtbaare Heeren *Jan Cliffort* en Mr. *Willem Huyghens*, beide thans regeerende Burgemeeſteren dier Stad, en de laatſtgem. Hoofd-Directeur der Teeken-Academie; benevens de Wel Ed. Achtb. Heeren *Sypeſtein* en *Huyghens*, Directeuren; mitsgaders den Wel Eerw. Heer *van der Aa*, Secretaris van de Hollandſche Maatſchappy der Wetenſchappen te Haerlem; en is by die gelegenheid met een ampel Getuigſchrift deswege, door hun Ed. allen ondertekend, voorzien en vereerd geworden.

Den 4 November overleed te *Leyden* in den ouderdom van ruim 57 Jaren, de Hooggel. Heer *Johannes Lulofs*, A. L. Mag. Phil. & J. U. D., Philoſophiæ, Aſtronomicæ & Matheſeos Profeſſor.

De Ryks-Vryheer *Alexander Sweder*, Baron *van Spaan*, Heer van Hardeſtein, Generaal-Major der Cavallery ten dienſte dezer Landen, Lid van het Corps Edelen van 't Graafſchap Marck enz. enz. is op zyn Landhuis naby *Cleve* in den ouderdom van ruim 64 Jaren overleden.

Te *Aarnhem* is overleden de Hooggeb. Heer *Caſper Anthony* Baron *van Haarſolte*, beſchreven in de Ridderſchap des Kwartiers van Veluwe, en deswegens ordinaris Gedeputeerde in de Binnenlandſche Deputatie enz.

Te *Geertruidenberg* de Heer *Stuart*, gepenſioneerd Kapitein in het Regiment van den Kolonel Stuart.

Te *Paramaribo* is het tydelyke met het eeuwige afgewiſſeld by den Heer *J. C. Intra*, Kapitein titulair en Luitenant

tenant effectief in het twede Bataillon van den Luitenant Generaal de Maleprade, en eertyds Secretaris van het Gezantschap van den Staat aan het Hof te Berlyn.

In de nacht tusschen den 5 en 6 November, heeft men te *Langensaltz*, een Steedje in den Thurniger Kreits gelegen, een zware Brand gehad waardoor ruim 100 huizen in de assche zyn gelegd geworden.

Recept, van eene voornaame hand gekomen, tegen de *besmettelyke ziekte* van het *Rundvee*, om ten eersten te gebruiken als dezelve bespeurd word.

Neemd drie eyeren met de Schalen een hand vol roet uit den Schoorsteen en een oort of pintje Raap Oly dit alles wel door een gemengd en het Beest alle dagen en by continuatie ingegeven.

Neemd voorts leem, mengd die met Wyn-Azyn en zmeerd daarmede het Beest over den ruggegraad tot aan den Staart, dekt het met deekens wel toe in veel Stroo; zet het vervolgens op paarde-Mest maar niet al te bedompt vermits het Beest luchtig staan moet. Dit recept is by continuatie gebruikt op den Huize van *Netelhorst*, en zyn alle, die het gebruikt hebben, gebeterd tot zeventien in getal.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Het Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 7 en 21 December (1768) onder Voorzitting van Do. *W. A. Klepperbein.*

Edam *Vacant.*

Nymegen. Dit volgende is ons eerst voor weinige dagen toegezonden.

Op den 20 July 1768 is alhier in des Heeren name, door alle de gequalificeerde Ledematen, met eenpaarigheid van stemmen tot Leeraar deezer talryke Gemeente beroepen, de Eerwaarde zeer geleerde Heer *Christoffel Fredrik Hesse*, Predikant te *Deuticbem.*

Den 18 Augustus, zynde de 13 Zondag na Trinitatis, voormiddags werd onzen nieuw beroepen Leeraar aan de Gemeente voorgesteld, door den Eerwaarden en zeer Geleerden Heer *Joan Herman Steuerwald*, Predikant in 's Hertogenbosch, met de woorden van Paulus in zyn 1 Brief aan de Thessalon. 5. vs. 12. 13: *Maar wy bidden u (lieve) Broeders, dat gy erkend, die aan u arbeiden en u voorstaan in den Heere en u vermanen; bebt ze dies te liever, om hun Werk; (en) zyt vreedzaam met hem.*

Des namiddags deed de voorgestelde Leeraar, voor eene groote menigte van Toehoorderen, zyn Intree Predikatie over de Woorden van den voorsz. Apostel 1 Corinth. 2. vs. 1. 2. *En ik, lieve Broeders, toen ik tot u kwam, kwam ik niet met booge Woorden of booge Wysbeid, om u de Goddelyke Predikinge te verkondigen: Want ik bield my daar niet voor, dat ik wat wist, onder u, dan alleen Jesus Christus, den gekruisten.* Tot Inleiding nam zyn Eerw. de Woorden van Paulus aan de Philipp. 3. vs. 8. *Want ik achte 't alles voor schade, tegen de overvloedige kennis van Christus Jesus, myns Heeren: om wiens wil ik alles beb voor schade gereekend, en acbt bet voor drek, op dat ik Christus gewinne.*

Zwolle. Op Zondag den 16 Octob. (1768) heeft hier verders op de Vacature zyne Gaaven laaten hooren, den Eerw. zeer Gel. Heer *Frans Munnikhuyzen*, Predikant te *Schiedam*, des voordemiddags over het gewoonlyk Evangelium op den 20ste Sondag na de H. Drieeenigheid Matth. 22. vs. 1 tot 14; uit het welk zyn Eerw. het laatste vers tot onderwerp nam. De Inleiding behelsden, *de Eeuwige Liefde Gods tot de Menschen* (a.) in het overgeeven van zyn Eenigen, en Beminden Zoon, ter Verlossinge. (b.) in de Verkondiginge des Heils door de geheele Weereld en (c.) in het schenken van den H. Geest; welke dan ook de Menschen verligt en bekwaam maakt om de liefde Gods te kunnen omhelzen; waar op de Vraage wierd voorgesteld. *Waar van daan dan* (nadien alle geroepen werden tot de kennisse des Heils, en de Middelen der Genade, thans zo algemeen onder de Christenen zyn) *Zo weinige uitverkooren zullen worden?* het welk de Verhandeling deezer Leerreden uitmaakte en tweeledig wierd opgelost (1.) *Wyl sommige Gods H. Woord in 't geheel niet wilden hooren, maar zig alleen bezig hielden met de beslommering der Weereld* volgens het 5de vers. (2.) *wyl sommige Gods H. Woord, wel is waar, hoorden en den uiterlyken Goedsdienst teffens bywoonden, dog niet, door de Practyk, ter Zaligheid lieten werken*: volgens het 11de vers; hier uit besluitende dat de al zulke het waare Geloove niet hadden, nog ook zogten te verkrygen, gevolglyk de schuld (der weinige Uitverkoorenen) op de algemeene Roepinge, niet te zoeken was aan de zyde Gods, maar absolut te vinden, in het ongeloove der Menschen.

Des Na de middags hield zyn Eerw. de Leerreden over de hemte beurt gevallene Text. Matth: 10. vs. 34. 35. 36. hebbende tot Inleiding de Woorden by Lucas 2. vs. 14. Welke zyn Eerw. stelde dus te moeten verklaard en verstaan worden: *Eere zy God in de hoogte en op Aarden; de Vreede voor de Menschen is God een welbehagen.* Waar uit dan beslooten wierd dat God, door de Geboorten van den Heiland, de volkoomene Vreede voor de zondige Menschen verkondigt had: het welk dus zynde (gelyk het waarlyk is) moest de Vraage opgelost worden, begreepen in den Text: *of Christus op Aarden gekoomen was het Swaard onder de Menschen te zenden, Twist te verwecken tusschen Vader en Zoon, Moeder en Dogter en Vyandschap onder de huisgenooten?* dat zyn Eerw. verklaarde de meninge van Christus gants niet te zyn, maar dat den Heiland, als de Vorst des Vreedes, deze Deugt onder zyn Volk heeft gestigt; dat hier geprofeteerd wierd van de Tweedragt, welke ontstaan zoude onder de Lieden van verschillende Geloofsbelydenisse, tot straffe van haar ongeloove, gelyk God in het Oude Verbond reeds had voorzegt van de toenmaalige vergaaderde Kerke, by Micha 7. vs. 6. alwaar dezelve woorden van dezen Text aangetroffen worden.

Op Zondag, den 23 dito, Predikte hier op de Vacature den Eerw. zeer Gel. Heer *Johan Fredrich Schlosser*, Predikant te *Amersfoort*. Des

Voor-

Voordemiddags over het invallende Evangelium op den 21sten Zondag na de H. Drie Eenigheid: Joh. 4. vs. 47 tot 54. De Inleiding was genomen uit Ephes. 6. vs. 1 tot 4. Waar uit voorgesteld wierd *de Pligten der Ouderen en der Kinderen*. Verklaarende zyn Eerw. uit den Text (1.) *dat God de Ouderen gebruikt tot middelen om de Kinderen tot Hem te brengen* (a.) door het Gebed. (b.) door vermaaningen en verstandige opvoeding. (c.) door goede voorbeelden. (d.) ook wel door eene stigtelyke Dood. (2.) *dat het Kruis, 't welk God somwylen op de Kinderen legt, de Ouderen ook wel opleiden kan tot het Geloove en bekeeringe*, blykende uit het 53ste vers, van den Text; waar by de Koninglyke Officier, met zyn geheele Huis gelovig wierdt.

Des Nademiddags hield zyn Eerw. de Leerreden over de aan hem te beurt gevallene Text. Jacobus 5. vs. 14. 15. Nemende tot zyn Inleiding Psalm 145. vs. 18. 19. *Waar in verzeekering werd gegeeven dat het Gebed der Gelovigen verhoord werd.* Den Text verhandelde zyn Eerw. in twee hoofddeelen. (1.) *Welke Persoon hier beveeld?* Jacobus en aan wien? aan de twaalf geslagten Israels; welken ter dier tyd tot het Christelyke gelove gebragt wierden: Volgens Capittel 1. vs. 1. (2.) *Wat hier bevoolen werd, by gelegenheid van eenen Kranken, onder de Gemeenten?* (a.) te bidden. (b.) door een Geloovige Oudsten. (c.) te Salven met Oly in s'Heeren Naam, niet, als de Roomschen, tot bygeloove; maar tot verzagting der Lighaamelyke smerten. (d.) het gezeegend uiteinde, dat God den Kranken zal helpen en oprigten, het zy tot Lighaams geneezinge of tot de Eeuwige zalige verhuizinge.

Den 27 dito is, gelyk wy in onze voorgaande meldden, uit de Afgepredikte Nominatie, door den Eerwaarden Kerkenraad en stemhebbende Gemeente, by meerderheid van stemmen, tot onze Leeraar beroepen, den Eerwaarden zeer gel. Heer *Johan Fredrich Schlosser*, Predikant te *Amersfoort*.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 7 *October*, 1758. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Vrydag den 7 October.
't *Kind* van Harmen van Streeps. N. K.
Dingsdag den 11 dito.
't *Kind* van Johannes Henricus van Gyen. N. K.
Woensdag den 12 dito.
't *Kind* van Abraham van Vlooten. N. K.
Maandag den 17 dito.
't *Kind* van Christoffel Maneker. L. N. K.
Donderdag den 18 dito.
't *Kind* van Michiel Stifel. L. N. K.
't *Kind* van Jan van Heekeren. W. K.
Donderdag den 20 dito.
Petrus Hardenberg. O. K.
Regnerus van Dyk. W. K.
Anna Catharina Loos, Huisvrouw van Jan Corras O. K.
't *Kind* van Hendrik Raabe. W. K.
Zaturdag den 22 dito.
Marie Jeanne de Vos, Huisvrouw van David Gillot. W. A. K.
Anna Maria Moolemeester, oudste *Dogter* van Judovicus Moolemeester. O. K.

Jannetje Camerling, *Dogter* van Hendrik Camerling. A. K. H.
't *Kind* van Clara van Wassenaar. Z. K.
't *Kind* van Hendrik van Holm. L. N. K.

Zondag den 23 dito.

Jan Franciscus Kroes. L. K. H.

Maandag den 24 dito.

Hendrik Meyer. E. N. K.
Joan Adolph Hoeve. L. O. K.

Dingsdag den 25 dito.

Anna Margaretha Eyllerman, Weduwe van Lodewyk Helper. L. N. K.
Anna Margaretha Varwyk, Huisvrouw van Christiaan Mulder. N. K.
Regina Sofia Schreuder. L. N. K.

Woensdag den 26 dito.

Annetje Jacobs, Weduwe van Theunis Becker. L. O. K.
Maria Bisschop, Weduwe van Huybertus van Wyk. Z. K.
't *Kind* van Dirk van Eyck O. K.

Donderdag den 27 dito.

Hendrik Wenke. W. K.
Pieter Risljouw. A. K. H.
Engeltje van Giffen. L. K. H.

Vrydag den 28 dito.

Joseph Guiroye. W. A. K.
Geertruy van Stuyvenberg, Huisvrouw van Herman Lubeley. N. K.
Aaltje van Leeuwen, Huisvrouw van Jurriaan van Egten. W. K.
Johanna Stant. N. K.

Zaturdag den 29 dito.

Jacob Daems, *Makelaar.* N. Z. K.
't *Kind* van Dirk Veldhuysen. O. K.
't *Kind* van Jan van den Berg, W. K.

Zondag den 30 dito.

Dirkje Verbrugge, Weduwe van Dirk Weever. K. K. H.
Marretje Cornelisse. A. K. H.
't Kind van Abraham Last. K. K. H.

Maandag den 31 dito.

Dirk Wynouts, *Eerste Pakhuis Meester der O. I. Comp.* O. K.
Sybrand Wendel. L. O. K.
Cornelis Smit. W. K.
Anna Smit, Weduwe van Eduard de Wit. O. O. K.
't *Kind* van Jan Arend Vos. L. N. K.

Dingsdag den 1 November.

Johan Temmink Wem. M. fil. *Bedienaar des Goddelyken Woords alhier.* O. K.
Hendrik van Santen, Mr. *Mastemaker.* E. Y. K.
Jan Greuper, Mr. *Kuyper.* L. N. K.
Hendrik Meyer. L. N. K.
Alida Kerkman, laatst Weduwe van Hendrik Ulrich. N. K.
Claara Pieterson, Huisvrouw van Paulus Bon N. K.
Anna Bout, Huisvrouw van Barend Nooy. O. O. K.
't *Kind* van Jacobus Walland. O. K.
't *Kind* van Christiaan Fredrik Meik. L. N. K.
't *Kind* van Hendrik van Wasterlo. N. K.
't *Kind* vau Joost Wuurman. N. Z. K.

Woensdag den 2 dito.

Emond van der Voort. O. Z. K.
Simon Seegel, *Wynkoper.* L. O. K.
Catharina Swiep, Huisvrouw van Willem Veeling. N. Z. K.
't *Kind* van Hendrik Leeming. O. K.

Donderdag den 3 dito.

Willem Smit, *eenigo Soon* van Willem Smit. Z. K.
Angenietje van Rhyn, Weduwe van Jan van Nek. W. K.
't *Kind* van Jan Hythuysen. N. O. K.
't *Kind* van Adrianus van Staveren. E. Y. K.

Vrydag den 4 dito.

Jan Ruslevelt, *Makelaar.* L. N. K.
Helena Faas, Weduwe van Johannes Stil. E. Y. K.
Anna Constantia van Harencarspel, Huisvrouw van Joan Thierry, *Heere van Wyk op Zee en Wyk aan Duyn Secretaris dezer Stad.* Z. K.
Anna Catharina Costard de la Moralsiere, *van Utrecht hier gebragt.* O. K.
't *Kind* van Evert Hendriks van Setten. O. K.
't *Kind* van de Weduwe Kemp. E. Y. K.

Zatur-

Zaturdag den 5 dito.

Hendrik Becker. W. K.
Jan van Esfevelt. N. Z. K.
Hendrikus Dankelman. N. K.
Hendrik van der Beek. N. O. K.
Tjebbe Wigles. W. K. H.
't *Kind* van Claas Wyk. N. Z. K.
't *Kind* van wyle Hendrik Rynders. W. K.
't *Kind* van Casper Johan Georg Wenkerbach. L. O. K.

Zondag den 6 dito:

Fredrik Wilhelmus Schley. W. K. H.

Maandag den 7 dito.

Johannes de Hoop, *Zoon* van Jan de Hoop. Z. K.
Gerrit Colmes. O. K.
Andries Gaudelius. O. O. K.
Geesie Tonk, Huisvrouw van Abraham Cilje. E. Y. K.
't *Kind* van Johannes Jacob Trappers. O. Z. K.

Dingsdag den 8 dito.

Gysbert van Joole, Mr. *Schoenmaker.* Z. K.
Rympie van Quylen, Huisvrouw van Jan van Aken. N. K.
't *Kind* van Wessel Beyer. O. K.
't *Kind* van Frans Apostool. W. K.

Woensdag den 9 dito.

Jan Klyn. N. O. K.
Anthoni Ansloo, Mr. *Keurslyfmaker.* N. K. H.
Cornelia Verbiest, Weduwe van Hendrik van Horst. N. Z. K.
't *Kind* van Hendrik Leeman. O. K.

Donderdag den 10 dito.

Gerrit Swieters. O. K.
Maria Nieuwenhuis, laatst Weduwe van Jan van Oort. N. K.
Margreta Kly. L. N. K.
't *Kind* van Cornelis Bisdom. N. Z. K.
't *Kind* van Barend Mensing. N. K.

Vrydag den 11 dito.

Jan Westerdyk. E. Y. K.
Anna Eliesabeth Rochol, Huisvrouw van Johan Adolph Haas. N. K.
Anna Dooris, Huisvrouw van Jan Smelt. O. K.
Johanna Westveen, Huisvrouw van Anthony van Eyseldyk. E. Y. K.
Catharina Schoonevelt, Huisvrouw van Johannes van der Putten L. K. H.
't *Kind* van Jan Telghorst Pietersz. L. N. K.
't *Kind* van Hendrik Grebne. L. O. K.
't *Kind* vnn Matthys Tuschen. L. O. K.

Zaturdag den 12 dito.

Gerrit Otting. O. K.
Willem Haasenberg, *Koorndrager.* K. K. H.
Gerarda van der Voort, Huisvrouw van Jacobus Cramer Fredrkz. W. K.
Catharina Mulder. N. O. K.
Judith Bus. O. K.
Barbera Lanoy. W. K.
't *Kind* van Christoffel Tigges. W. K.

Zondag den 13 dito.

Gesewyn van Donselaer. L. K. H.

Maandag den 14 dito.

Christiaan Draak. O. K.
Roelof van der Linden. O. K.
't *Kind* van Isaac Esser. N. K.
't *Kind* van Johan Hendrik Meyer. L. N. K.

Dingsdag den 15 dito.

Harmen Schryver. W. K.
Jacobus de Haan W. K.
Jan David Albrecht. W. A. K.
Christiaan Pieterse Agerholm. N. Z. K.
Eliesabeth van Houten, Weduwe van Isaac Cannegieter. O. K.
Maria van der Kade, Huisvrouw van Jacobus Rutgers. N. K.
't *Kind* van Willem Wemeling N. K.
't *Kind* van Cornelis de Boer. O. K.
't *Kind* van Cornelis de Vries. N. O. K.

Woensdag den 16 dito.

't *Kind* van Jan Hendrik Kolmeyer. N. Z. K.
't *Kind* van Johannes Muller. L. N. K.
't *Kind* van John Engelbertus Ullenberg. O. K.
't *Kind* van Jean Botté. O. K.

Donderdag den 17 dito.

Barend Leuring, Mr. *Timmerman.* W. K.
Harmanus Willink. W. K.

Ca-

Catharina van Houten, Weduwe van Justus. Hayman. N. Z. K.

Vrydag den 18 dito.

Joannes Kemper. L. N. K.
Gerrit Cramer. N. Z. K.
Abraham van der Vliet, en zyn *Schoonmoeder* Ariaantje van Zyl, Weduwe van Jan Keyser. O. O. K.
Magdalena Havelaars, Weduwe van Hendrik de Bie. W. K.
Maria Eliesabeth Detmer, Huisvrouw van Christiaan Sepp. L. O. K.
't *Kind* van Hendrik Hendriks. O. K.
't *Kind* van Jan van den Berg. O. O. K.
't *Kind* van Abraham de Visch. N. O. K.
't *Kind* van Gerardus Erpekum N. O. K.

Zaturdag den 19 dito.

Harmen Toorenburgh. O. K.
Johannes Alexander van Bynum, *Portier van de Haerlemmer Poort* N. O. K.
Barend Pleckenpoel, *Stalmeester*. N. K.
Hendrik Kuyper, Mr, *Verselaar*. E. Y. K.
Lucas van Stockum. W. K.
Maria Sebille, Weduwe van Cornelis Francois Roos. W. A. K.
Marretje Swyters, Huisvrouw van Wynand Jan Moes. N. K.
Gesina Kier, Huisvrouw van Carel Tribus. L. O. K.
Barbera Brassert, *jongste Dogter* van Casparus Brassert. E. N. K.
't *Kind* van Barend Winter. N. Z. K.
't *Kind* van Alberd Voomberg. O. K.

Zondag den 20 dito.

Heybertus Verhey. A. K. H.

Dingsdag den 22 dito.

't *Kind* van Harmanus Jongbloet. N. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Huisen* op *Maandag* den 31 *October* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Baangragt (*J. Sluyman* en *J. Speekman*, Een Huis en twee Agterhuizen en Erve, op de) tusschen de Blomstraat en Roozengragt. *f* 2525, in slag *f* 60. *J. Speekman.*

Baangragt (Deselve, Een Huis met een Pakhuis of Stal en hunne Erven, in een koop op de). *f* 4000, in slag *f* 50. verkogt.

Binnen Brouwersstraat (*P. de Hoen*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een koop in de) Westzyde. *f* 5725, in slag *f* 20. opgehouden.

Boeren Bruiker (*W. B. de Roo* en *P. Graauwenhaan*, Een) genaamd het Klooster, met deszelfs Heeren Huizinge, Thuin, Boerenwooning, Stalling en Weyland, groot circa 24 Morgen, geleegen in de Bannen van Slooten en Sloterdyk aan de overzyde van de Haerlemmer Trekvaart aan de 1500 Roeden. *f* 3950, in slag *f* 100. *B. Twisk.*

Egelantierstraat (*J. Kwikx* en *J. J. Schaay*, Een Huis en Erve, in de) Zuydzyde voorby de laatste Dwarsstraat. *f* 900, in slag *f* 59. *P. Slagregen.*

Elandsgragt (*J. Sluyman* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, op de) op de Oosterhoek van de zeeven Huizen Gang. *f* 2000, in slag 750. opgehoud.

Elandsgragt (Deselve, Twee Agterhuizen en Erven, in een koop naast elkanderen op de) Noordzyde in de zeeven Huizen Gang. *f* 1150, in slag *f* 200. opgehouden.

Elandsstraat (*B. Tideman*, *G. Scholten*, *C. Lover*, *G. Muller* en *J. Anthonisz*, Een Huis en Erve, genaamd de drie Oude Baarsjes in de) Noordzyde agter 't Hoekhuis van de Haazestraat. *f* 3900, in slag *f* 100. opgehoud.

Goudblomstraat *J. C. Kaarsgieter*, *D. G. Römer* en *I. van Hagen*, Een Huis en Erve, in de) Zuydzyde. *f* 1725. *N. Breemer.*

Heerengragt (*C. Hoenker* en *P. Wessels*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de

de Vyzel en Spiegelstraaten. *f* 32900, in slag *f* 1100. opgehouden.

Leidsche Dwarsstraat (*W. Ebbenborst*, *P. de Hoen*, *D. van Schorrenberg* en *A. de Barbanson*, Een Huis en Erve, op de hoek van de korte) en Kruysstraat. *f* 3100, in slag *f* 200. opgehouden.

Lely Dwarsstraat (*J. Kwikx* en *J. J. Schaay*, Een Huis en Erve, in de witte) agter het Hoekhuis van de Blomgragt. *f* 3050, in slag *f* 1003. *J. Kwikx*.

Muyder Plyn (*P. van der Heiden*, *P. Veeckens* en *G. Scholten*, Een Huis en Erve, op het) over de Swaanenburgstraat. *f* 5325, in slag *f* 800 *G. Scholten*.

Negelantiersgragt (*J. C. de Kaarsgieter*, *D. G. Römer* en *I. van Jagen*, Een Huis, Agterhuis en Erven, in een koop, op de) Noordzyde voorby de eerste Brug. *f* 3425, in slag *f* 600. *D. van Shorrenberg*.

Negelantierstraat (Deselve, Een Huis en Erve. in de) Zuydzyde voorby de laatste Dwarsstraat. *f* 1575, in slag *f* 80. *P. de Hoen*.

Noorder Dwarstraat (*P. de Hoen*, Twee Huizen en Erven, in een koop in de) Noordzyde *f* 2500, in slag *f* 70. opgehouden.

Obligatie (*D. van Schorrenberg*, *W. van Eelen* en *C. van Eelen*, Een) ten Comptoire Amsterdam in blanco groot *f* 1000. 100½ Pt. in slag ¼ Pt. *P. Graauwenbaan*.

Obligatie (Deselve, op Naam groot *f* 1500. 102¼ Pt. *L. Kuyper*.

Pypenmarkt (Deselve, Een Huis en Erve, op de St. Lucien Burgwal op de) in de Moorejaanssteeg. *f* 1725, in slag *f* 60. *D. van Schorrenberg*.

Recepisse (Deselve, Een) ten Laste de Thesaurie Ordinaris der Stad Amsterdam groot *f* 1000. 102¼ Pt. verkogt.

Roozengragt (*Jan Kwikx* en *J. J. Sebaay*, Een Huis en Erve, op de) Zuydzyde voorby het Loosje. *f* 4325, in slag *f* 750. *Jan Kwikx*.

Surinaamen (*I. de Wit*. *P. van Dyk*, *J. Smit*, *O. C. Tissing* en *A. van Vlooten*, Een Suyker Plantagie, in de Colonie van) met zyn Gebouwen, Opstallen, Slaaven en Gereedschappen &c. genaamd Cana Wappibo. *f* 60000, in slag *f* 10000. opgehouden.

Tuinstraat (*J. C. de Kaarsgieter*, *D. G. Römer* en *I. van Jaagen*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde voorby de Ratelwagtssteeg. *f* 2850, in slag *f* 60. *N. Breemer*.

En deze Perceelen op *Maandag* den 7 *November* 1768. geveyld.

Amsterveensche weg (*R. Steenbergen* en *G. Jarman*, Een Buitenplaats, met deszelfs Huizinge, genaamd het Toorentje aan de). *f* 2850, in slag *f* 150. opgehouden.

Cingel (Deselve, Twee Huizen en Erven, in een koop, op de) over het Latynsche School op den hoek van de Geelvinksteeg. *f* 4800, in slag *f* 60. *C. Twisk*.

Cingel (*J. Siebes Hendrikz.*, *H. Hoogewal*, *P. Veeckens* en *O. C. Tissingh*, Een Koopmans Huis op den) tusschen de Molterpot en Lynbaansteegen, en op den Agterburgwal met een Pakhuis uitkomende. *f* 17850, in slag *f* 1700, verkogt.

Duivendrecht (*R. Steenbergen* en *G. Jarman*, Een Bruikweer Land, met deszelfs Huismans Wooning, Stalling, groot omtrent 32 morgen 126 roeden, geleegen in klein) by Ouwerkerk. *f* 5900, in slag *f* 800. *J. Schoonhoven*.

Fluwele Burgwal (*J. Kwiks* en *D. van Schorrenberg*, Een Huis en Erve, op de)

de) bezuiden de Bank van Leening. *f* 7600, in slag *f* 1400. *D. van Schorrenberg*.

Munnikestraat (*G. Jarman* en *J. R. Boom*, Een Huis en Erve, in de) op de hoek van de Dwarsstraat. *f* 4525, in slag *f* 450. verkogt.

Nieuwezyds Voorburgwal (*A. Kramp*, *P. Schuckink*, *N. van Noorle Hermensz.*, *C. Verschuur*, *P. Veeckens* en *H. Angel*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Nieuwstraat en Suikerbakkerssteeg. *f* 9200, in slag *f* 800. opgehouden.

Nieuwstraat (*M. Poortermans*, Een Huis en Erve, in de). *f* 5000, in slag *f* 300. *W. Strooband*.

Ridderstraat (*P. Graauwenbaan*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, by de Geldersche Kaay. *f* 3000, in slag *f* 20. opgehouden.

Vinkenstraat *M. Poortermans*, Drie Huizen onder een Dak, in een Koop, in de) naast de Kerk de Bok. *f* 3700, in slag *f* 600. *N. Breemer*.

Watergraafsch Meer (*J. Kwikx* en *D. van Schorrenberg*, Een Plaizier Tuin, met zyn Huizinge, genaamd Geduld en Hoop in de) aan den Ringdyk. *f* 1300, in slag *f* 300. *D. Wisman*.

Wenslouwer-Pad, *C. Roos Carelsz.*, Een Tuin en Huizing, genaamd Loovryk, op het) buiten de Raampoort. *f* 1000, in slag *f* 50. opgehouden.

Wittenburgstraat (*P. Graauwenbaan*, Een Huis en Erve, in de Zuidelyke) voorby de laatste Dwarsstraat. *f* 2600, in slag *f* 40 opgehouden.

En deeze volgende zyn *Maandag* den 14 *November* geveylt.

Ambagts Heerlykheid (*W. Sickesz*, *J. Steenbergen*, *C. ten Kate*, *H. Volkmar* en *R. Hageman*, Een) genaamd St. Pancras in Noordholland by Alkmaar. *f* 4800, in slag *f* 1200. *H. Volkmar*.

Binnen-Amstel (*J. H. Heyblom*, *W. van Rhyn* en *P. Wenkink de Jonge*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Zwaanen en Groene Burgwallen. *f* 9000, in slag *f* 100. opgehouden.

Cingel en Agterburgwal (*C. Hoeneker*, *W. Ebbenhorst*, *J. Schoonhoven* en *A. de Lange*, Een Huis, Pakhuis en Erve, op den) tusschen de Raam- en Schoorsteenveegerssteegen, mitsgaders nog een Huis in de Schoorsteenveegerssteeg, alles in een koop *f* 39200, in slag *f* 3800. opgehouden.

Egelantierstraat (*W. van Alst*, *Willemsz.*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, tusschen de laatste Dwarsstraat en Baangragt. *f* 925, in slag *f* 50 *P. Slagregen*.

Elandsgragt *B. Tideman*, *Joannesz.*, Een Huis en Erve, op de) bewesten de Haazenstraat. *f* 3000, in slag *f* 900. opgehouden.

Kalverstraat en Osje-sluis (*J. Speekman*, *L. Roeper Bos* en *G. Ermelingh*. De helft in vier Huizen en hunne Erven, op de hoek van de) aan de Oostzyde, in een koop. *f* 4200, in slag *f* 2000. *D. van Schorreuberg*.

Keizersgragt (*N. Bremer* en *D. van Schorrenbergh*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, benoorden het hoekhuis van de Huidestraat *f* 10900, in slag *f* 100. opgehouden.

Kerkstraat (*J. Schoonhoven*, *J. Siebes Hendriksz.* en *B. Steenbergen*, Een Stal, Koetshuis en Erve, in de) Zuidzyde, bewesten de Vyzelstraat. *f* 4900, in slag *f* 100. opgehouden.

Nieuwezyds Voorburgwal *J. Russevelt*, *J. Jolles*, *A. Jolles* en *G. Scholten*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een koop op de) by het Endje van de Wereld voorby de Klimopsteeg. *f* 9850, in slag *f* 1800. *G. Scholten*.

Ouwes-

Ouwerkerk (*B. Tideman* en *W. Möller*, Dertien Morgen zoo Wey als Hooyland, onder den Gerechten van) aan den Amstel in den Rondenhoeper Polder, aan de Waveren. *f* 2875, in flag *f* 150. *W. Ebbenborst.*

En deze volgende *Obligatien* op den 14 *November* 1768. geveyld.

Obligatie (*M. Kly*, Drie) ten Laste Holland en Westvriesland, ten Comptoire 's Hage, op Naam 6 pap. groot *f* 1200. 91½ Pt. in flag 3 Pt. *E. T. van Duyn.*

—— twee op Naam 6 dito *f* 600. 96½ Pt. in flag ¼ Pt. Deselve.

—— drie op Naam 6 dito *f* 400. 96¾ Pt. in flag ¼ Pt. *B. Stembor.*

—— twee op Naam 4 dito *f* 600. 98¾ Pt. *E. T. van Duyn.*

—— op Naam 6 dito *f* 200. 97¼ Pt. *B. Stembor.*

En deeze volgende Perceelen op *Maandag* den 21 *November*.

Boomstraat (*P. de Hoen* en *J. Huygen*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, tusschen de twee Dwarsstraaten. *f* 1070, in flag *f* 20. verkogt.

Grafsteede (*A. Follé*, *C. Twisk* en *B. de Bosch*, Een) in de Oude Kerk, in de 8ste Laag, No. 107. Zuidzy. *f* 200, in flag *f* 50. *A. Follé.*

Haerlemmerdyk (*O. C. Titsing* en *I. Schut*, Een Huis en Erve, op de) Noordzy, bezuiden de Oranjestraat. *f* 7000, in flag *f* 1400. *H. Planter.*

Haerlemmer Houttuinen (*D. van Schorrenberg*, *A. Rynders* en *M. vander Linde*, Een Huis, Twee Agterhuizen en Erven, in de) benoorden de Oranjestraat. *f* 8950, in flag 1000. *G. Jarman.*

Kalverstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Papenbroek en Spaarpotsteegen. *f* 13700, in flag *f* 600. *C. van Opboven.*

Keizersgragt (*D. Schorrenbereg*, *M. vander Linde*, *J. Smit* en *M. van Ketwich*, Een Huis en Erve, op de Noordzyde, van de) 't 5de Huis bezuiden de Nieuwe Spiegelstraat. *f* 14000, in flag *f* 6000. *C. Hoeneker.*

Koningstraat (*W. B. de Roo* en *G. Muller Johan Anthonisz.*, Een Huis en Erve, in de Korte) Noordzy, tusschen Dwarsboomsloot en de Konings Dwarsstraat. *f* 5400. in flag *f* 10. opgehouden.

Lelygragt (*A. Follé*, *C. Twisk* en *B. de Bosch Jeronimusz.*, Een Huis en Erve, op de) Noordzy, tusschen de Heere en Keizersgragten. *f* 13100, in flag *f* 1800. *W. van Otterloo.*

Oostenburgstraat (*B. van Bellekom*, Een dubbeld Erf, met deszelfs Opstal, Schutting en met al het Gemetselde en Getimmerde het gene daar thans aan en op leggende, in de laatste). *f* 900, in flag *f* 400. opgehouden.

Pieters Jacobsstraat (*P. de Hoen* en *J. Huygen*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy, over dito Dwarsstraat. *f* 2975, in flag *f* 20. opgehouden.

Prinsengragt (*O. C. Titsing* en *I. Schut*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Prinsenstraat en Brouwersgragt. *f* 13800, in flag *f* 575. *G. Jarman.*

Rapenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordwestzy, naast 't Pakhuis de Moolen. *f* 7800, in flag *f* 225. opgehouden.

Roozestraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, tusschen de laatste Dwarsstraat en Baangragt. *f* 3100, in flag *f* 100. verkogt.

Utrechtse Dwarsstraat (*I. van Eyk*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy, het vyfde huis bewesten de Utrechtsestraat. *f* 3850, in flag *f* 50. *G. van de Riese.*

Warmoesstraat (*O. C. Titsing* en *I. Schut*, Een Huis en Erve, in de) op de Noorderhoek van de Wyde Kerksteeg. *f* 4800, in flag *f* 250. verkogt.

Weesperpoort (*P. de Hoen* en *J. Huygen*, Vyf Huizen met deszelfs Thuinen en Erven, in een koop, buiten de) op 't Oetgens Pad, Noordzy. *f* 900, in flag *f* 125. *B. van Belkom.*

En deeze *Obligatien* op *Maandag* den 21 *November* 1768. geveild.

Obligatie (*A. le Grand*, *A. de Clercq de Jonge* en G. *Scholten*, Een) ten Laften Holland en West-Vriesland, ten Comptoire 's Hage, op Naam 5 pap. groot *f* 1000. 79½ Pt. verkogt.

—— op Naam 5 dito *f* 1000. 79½ Pt. verkogt.

Obligatie (Een) ten Comptoire Haerlem, op Naam 3 pap. *f* 1000. 102¼ Pt. *A. Blom.*

Obligatie (Een) op het Quik Zilver genegotieert ten Comptoiren van wylen de Heer W. G. Deutsz, nu betaalt werdende ten Comptoire van de Heeren George Clifford en Zoonen, op Naam 4 pap. *f* 1000. 104¼ Pt. *P. Croos.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 104¼ Pt. *A. Kluft.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 104¼ Pt. *J. Wachtels.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 104¼ Pt. *P. Wessels.*

—— op Naam 6 dito *f* 1000. 104½ Pt. Deselve.

—— op Naam 6 dito *f* 1000. 104½ Pt. *P. Croos.*

Obligatie (Een) op het Quik-Zilver Genegotieert ten Comptoire van de Heeren Verbrugge en Goll. op Naam 3 pap. *f* 1000. 110 Pt. *J. Wachtels.*

Obligatie (Een) ten Comptoire als boven. op Naam 3 pap. *f* 1000. 100 Pt. *P. Croos.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 100 Pt. Deselve.

—— op Naam 1 dito *f* 1000 100 Pt. Deselve.

Obligatie (Een) Op de Bank van Weenen, ten Comptoire als vooren. op Naam *f* 1000. 101½ Pt. *P. Croos.*

—— op Naam *f* 1000. 102 Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten Laften de Planters in de Colonie van Surinamen genegotieert ten Comptoire van wylen de Heer W. G. Deutsz nu betaalt werdende ten Comptoire van de Heeren J. en T. van Marcelis. op Naam 2 pap. *f* 1000. 106½ Pt. *A. de Clercq de Jong.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000 106½ Pt. *J. le Grand.*

—— op Naam *f* 1000. 106½ Pt. *A. le Grand.*

—— op Naam *f* 1000. 106½ Pt. *A. Kluft.*

Obligatie ten lafte als boven Genegotieert ten Comptoire de Heer Rutgerus Braamcamp Rentende a 6 Percento. op Naam *f* 1000. 103½ Pt. *G. Jarman.*

—— op Naam *f* 1000. 103¼ Pt. *P. Bunel.*

—— op Naam *f* 1000. 103¼ Pt. Deselve.

Hipoteecq op Surinamen onder Directie van de Heeren Luden en Speciaal van een Negociatie groot *f* 95000. op Naam 2 a 3 pap. *f* 3000. 103¼ Pt. *P. Croos.*

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 31 *October* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Fluit-Schip (*T. Beth Ybrandsz.*, *A. Dykman*, *T. van Lingen*, *A. J. Danckerts*, *J. W. Beth* en *S. A. Lenaartsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt

Groen-

Groenlandia, Gevoert by Commandeur *Okker Michiel Hogerzyl*, Is in 't Jaar 1747. N. U., L. 117 voet. W. 30 voet 7 duim. H. 13 voet, 4 duim, 't V. 7 voet 5½ duim, de S. 9 voet 9 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 12000, in slag *f* 900. *G de Myn*.

Fluit-Schip *V. de Vries*, *T. Beth Tsbrandsz.*, *A. J. Danckerts*, *J. de Bosch Jeronimusz.* en *E. de Milde*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt 't *Goed Vertrouwen*, Gevoert by Commandeur *Dirk Borst*, Is in 't Jaar 1752. N.U., L. 113 voet, W. 29 voet 7 duim, H. 12 voet 5 duim, 't V. 6 voet 8 duim, de S. 9 voet 1 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 5600, in slag *f* 5. *D. ten Tye*.

Fluit-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.* en *L. Hoop*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Standvastige *Eendragt*, Gevoert by Commandeur *Marte Jacobs Breet*, Is in 't Jaar 1747. N. U., L. 112½ voet, W. 28 voet 8 duim, H. 12 voet 10 duim, 't V. 6 voet 7 duim, de S. 9 voet 2 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 7200, in slag *f* 300. opgehouden.

Fluit-Schip (*F. Bontekoning*, *S. Aukes* en *L. Hoop*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de 3 *Zusters*, Gevoert by Commandeur *Reelof Outman*, Is in 't Jaar 1763. N. U., L. 109 voet, W. 29 voet 3 duim, H. 12 voet 10 duim. 't V. 6 voet 8 duim, de S. 8 voet 9 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 16000, in slag *f* 200. opgehouden.

Kof-Schip (*A. Swartwout*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Vrouw *Cornelia*, Gevoert by Schipper *Barent Jorisz.*, L. 93¼ voet, W. 21 voet 10 duim, H. 9 voet 9 duim: Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1767. Nieuw Wand en Pardoens opgelegt.) Gemonteert met 2 Draaybassen. *f* 2400, in slag *f* 8. *P. Vis*.

Smak-Schip (*L. Jacobsz* en *T. Beth Tsbrandsz.* Een Extraordinary Welbezeilt) met een Jtalks Tuyg, genaamt *Selde Rust*, Gevoert by Schipper *Harme Engelaart*, L. 72½ voet, W. 16 voet 6 duim, H. 7 voet 10½ duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 720, in slag *f* 5. *V. de Vries*.

Smak-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Eendragt*, Gevoert by Schipper *Jan Moens*, L. 74½ voet, W. 17 voet 2 duim, H. 7 voet 8½ duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 800, in slag *f* 35. *V. de Vries*.

Snaauw-Schip, (*J. W. Beth*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *David*, Gevoert by Capitein *Claas Stokman*, Is in 't Jaar 1748. N. U., L. 79½ voet, W. 23 voet 5½ duim, H. 11 voet, 't V. 4 voet 7½ duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 2000, in slag *f* 200. *V. de Vries*.

Snaauw-Schip (*V. de Vries* en *T. Beth Tsbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Nicolaas en Jan*, Gevoert by Capitein *Jan Hendrik Claasse*, Is in 't Jaar 1757. N. U., L. 73 voet, W. 22 voet 6 duim. H. 10 voet 8 duim, 't V. 4 voet 3 duim, 't D. 5 voet 7 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 1600, in slag *f* 200. *J. van Wayenburg*.

Walvis-Vangers-Gereetschap (*T. Beth Tsbrandsz.*, *A. Dukman*, *T. van Lingen*, *A. J. Danckerts*, *J. W. Beth* en *S. A. Lenaarts*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Okker Michielse Hogerzyl*: *f* 3700, in slag *f* 100. *T. Beth Tsbrandsz.*

Walvis-Vangers-Gereetschap (*T. Beth Tsbrandsz.* en *L. Hoop*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Marten Jacobs Breet*. *f* 5100, in slag *f* 500. opgehouden.

Walvis-Vangers Gereetschap (*L. Bontekoning*, *S. Aukes* en *L. Hoop*) Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Roelof Outmant* *f* 4000, in flag *f* 300. opgehouden.

Walvis Vangers-Gereetschap (*A. Kramp*, Een Extraordinary Welgestoffeert), Gevoert by Commandeur *Jacob Mooy*. *f* 4100, in flag *f* 50. opgehouden.

En deeze volgende *Schepen* den 7 *November* 1768.

Fluit-Schip (*J. de Flines*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *B. Carull* en *P. Veeckens*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *De Heerlykheid van Rhynauwen*, Gevoert by Commandeur *Reltje Dirksz.*, is in 't Jaar 1737. N. U., L. 116 voet, W. 30 voet 5 duim, H. 12 voet 7 duim, 't V. 6 voet 7 duim, de S. 9 voet. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4800, in flag *f* 40. *H. Baart.*

Fluit-Schip (*C. Boen*, *M. Jansz. Schaap*, *V. de Vries*, *D. Tentye* en *A. Blom*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Immagonda*, Gevoert by Capitein *Ysbrand Poo*, L. 114 voet, W. 23 voet 9 duim, H. 12 voet 9 duim, 't V. 4 voet 4 duim, de B. 8 voet 4 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 3600, in flag *f* 20 *R. Hageman.*

Fluit-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *J. Freni*, *T. van Lingen*, *A. Roos* en *J. W. Beth*, $\frac{1}{11}$ Part in 't) de *Vrouw Clementia*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Dirk Kim*, is in 't Jaar 1761. N. U., L. $104\frac{3}{4}$ voet, W. 28 voet, H. 12 voet $6\frac{1}{2}$ duim, 't V. 6 voet 2 duim, de S. 8 voet 8 duim, is gedestineert naar Straat Davids, met 6 à 7 Sloepen, en werd verkogt met de gedaane Vissery. Vaart onder directie van de Heer *Pieter Engelen*, en Comp. *f* 800, in flag *f* 1. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{11}$ Part in 't) *Vreedenburg*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Adriaan Jonge Kees*, is in 't Jaar 1756. N. U., L. 114 voet, W. $30\frac{2}{11}$ voet, H. $13\frac{2}{11}$ voet, 't V. $L\frac{2}{11}$ voet, de S. $9\frac{7}{11}$ voet, met 6 a 7 Sloepen, en werd verkogt, zo als 't uit Groenland is t'huis gekoomen. Vaart onder directie van de Heeren *Bleyenburg* en *Verle*. *f* 325, in flag *f* 9. *A. Roos.*

1 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 325, in flag *f* 9. *E. de Milde.*

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{11}$ Part in 't) de *Maria* en *Catharina*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereedschap, Commandeur *Jan Qack*, is in 't Jaar 1734. N. U., L. $109\frac{3}{4}$ voet, W. 29 voet 7 duim, H. 12 voet 6 duim, 't D. 6 voet $5\frac{1}{2}$ duim, met 6 a 7 Sloepen eu werd verkogt, zo als 't uit Groenland is t'huis gekomen. Vaart onder directie van de Heeren *Claas Cruyer*. *f* 500, in flag *f* 6. *C. Zeeman.*

$\frac{1}{11}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 525, in flag *f* 7. *Adam Hakman.*

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{11}$ Part in 't) de *Liefde*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Pieter Gerritsz Meyer*, is in 't Jaar 1755. N. U., L. 113 voet, W. 29 voet, H. $12\frac{3}{4}$ voet, 't D. 7 voet, leid hier ter Steeden, is gedestineerd na de Straad Davids, met 6 a 7 Sloepen. Vaart onder directie van de Heer *N. de Myn*. *f* 525, Deselve.

$\frac{1}{11}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 525. *Jan de Bosch Jeronimus.*

Fluit-

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Jonge Sara*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Fredrik Akkerman*, is in 't Jaar 1740 N, U., L. 110½ voet, W. 28 voet 3½ duim, H. 12 voet 4 duim, 't D. 6 voet 7 duim, legt hier ter Steede, is Gedestineerd na Groenland met 6 à 7 Sloepen, vaart onder Directie van de Heeren *M.* en *H. Smit*. *f* 300. *Jacob de Flines*.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetschap, op Conditie als boven. *f* 200, in slag *f* 16. *J. Gildemeester*.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetschap, op Conditie als boven. *f* 200, in slag *f* 7. *A. Roos*.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetschap, op Conditie als boven. *f* 200, in slag *f* 5. *J. Gildemeester* en *Zoon*.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{24}$ Part in 't) de *Agatha*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Adam Adriaansz. Oms*, is in 't Jaar 1741. N. U., L. 116¼ voet, W. 30 voet, H. 12 voet 6 duim, 't D. 6 voet, 7 duim, Legt hier ter Steede, is gedestineerd na Groenland met 6 à 7 Sloepen, Vaart onder Directie van de Heer *E. H. van Marle*, tot Zaandem. *f* 110, in slag *f* 1. *A. Roos*.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) 't *Fortuin*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Jan Pietersz*, is in 't Jaar 1760. N. U., L. 112½ voet, W. 29 voet 6½ duim, H. 12 voet 10 duim, 't D. 7 voet 6 duim, is Gedestineert met 6 à Sloepen na Straat-Davids, vaart onder Directie van de Heer *F. de Harde*. *f* 450 in slag *f* 12. *A. de Mol van Osterlo*.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetschap, op Conditie als boven. *f* 475, in slag *f* 3. *A. Roos*.

Fluit-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Portugaal*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Dirk Gerrits Broers*, is in 't Jaar 1740. N. U., L. 114 voet, W. 29 voet 3 duim, H. 12 voet 5½ duim, 't D. 6 voet 9 duim, de S. 9 voet 1½ duim, is Gedestineert met 6 à 7 Sloepen na Groenland, vaart onder Directie van Mejuffrouw de Wed. *J. Bosb* en *Zoon*. *f* 200, *H. Planter*.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetschap, op Conditie als boven. *f* 175, in slag *f* 9. opgehouden.

Fluit-Schip (Deselve $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Koornbeurs von Amsterdam*, en in deszelfs Walvis Vangers Gereetschap Gevoert by Commandeur *Jacob Baske*, is in 't Jaar 1753 N. U., L 115 voet, W, 30 voet, H. 13 voet, 't D. 7 voet 7 duim, Gedestineert na Groenland met 6 à 7 Sloepen, vaart onder Directie van den Heer *H. Das*. *f* 550 *G. van Sante*.

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetschap, op Conditie als boven. *f* 550. Deselven

Fluit-Schip (Deselve $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Vrouw Anna*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetscap, Gevoerd by Commandeur *Jacob Potter*, is in 't Jaar 1749 N. U., L. 113½ voet, W. 29 voet 7 duim, H. 12 voet 7 duim, 't V, 7 voet ½ duim is Gedestineert na Groenland met 6 à 7 Sloepen, vaart onder Directie van de Heer *H. de Haan*. *f* 125, in slag *f* 3 *Joannes de Weer. de Wit*.

$\frac{1}{32}$ Part t

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetſchap, op Conditie als boven. *f* 125, in ſlag *f* 5. *A. Roos.*

Fluit-Schip (Deſelve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Vrouw Suſanna*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetſchap, Gevoert by Commandeur *Nanning Teunisz. Viſſer*, is in 't Jaar 1734. N, U., L. 116 voet, W. 30 voet 2 duim, H. 13 voet 2 duim, 't D. 6 voet 8 duim, legt hier ter Steede, is gedeſtineert na Groenland, met 6 à 7 Sloepen, vaart onder Directie van de Heer *B. Lubely.* *f* 325, in ſlag *f*. 10. *J. de Boſch.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, en Walvis-Vangers Gereetſchap, op Conditie als boven. *f* 325, in ſlag *f* 10. *G. Bruin.*

Fluit-Schip (Deſelve $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Gebroeders*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetſchap, Gevoert by Commandeur *Lambert Rademaker*, is in 't Jaar 1738. N. U.. L 112 voet, W. 28 voet 6 duim, H. 12 voet 2 duim, 't D. 6 voet 9 duim, legt hier ter Steede, is gedeſtineert na Groenland, met 6 à 7 Sloepen, vaart onder Directie van de Heere *Luden* en *Speciaal.* *f* 175, in ſlag *f* 1. *J. Blok.*

Fluit-Schip (Deſelve $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Scheybeek*, Gevoert by Schipper *Wiebe Jooſten*, is in 't Jaar 1767. N. U., L. $138\frac{1}{2}$ voet, W. $33\frac{1}{2}$ voet, H. 15 voet, 't D. 7 voet, legt hier ter Steede, vaart onder Directie van de Heer *J. Alders.* *f* 1550, in ſlag *f* 25. *J. Aarnout.*

Fluit Schip (Deſelve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Petrus*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetſchap, Gevoert by Commandeur *Dirk Adriaans*, is in 't Jaar 1729. N. U., L. $112\frac{1}{2}$ voet, W, 28 voet 5 duim, H. 12 voet, 6 duim, 't D. 6 voet 5 duim, leit hier ter Steede, vaart onder Directie van Mejuffrouw de Wed. *Beukens*, en de Heer *N. Beukens.* *f* 200, in ſlag *f* 1. De Wed. *Beukens* en *Nauta Beukens.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip en Walvis-Vangers Gereetſchap, op Conditie als boven. *f* 200. Deſelve.

Fluit-Schip (Deſelve $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Zuzanna Maria*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetſchap, Gevoert by Commandeur *Ryck Harmens*, is in 't Jaar 1738. N. U., L. 112 voet, W. 28 voet 6 duim, H. 19 voet 8 duim, 't D. 6 voet 9 duim, Legt hier ter Steede, is Gedeſtineert na Groenland met 6 à 7 Sloepen, vaart onder Directie van de Heer *N. A. van Hoorn.* *f* 250. *G. van Sinte.*

Fregat-Schip (Deſelve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Beekvliet*, Capitein *Chriſtiaan Maas*, is in 't Jaar 1766. N. U., L. 110 voet, W. 32 voet, H. $14\frac{1}{2}$ voet, 't D. $5\frac{1}{2}$ voet, vaart onder Directie van de Heer *Jan van de Poll.* *f* 1200, in ſlag *f* 100. *C. Opmeer.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 1300, in ſlag *f* 10, *T. Beth, Ysbrandsz.*

Fregat-Schip (Deſelve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de *Vigelantie*, Capitein *David Hop*, is in 't Jaar 1757. N. U., L. 106 voet, W. $29\frac{1}{2}$ voet, H. $13\frac{1}{4}$ voet, 't D. $5\frac{1}{2}$ voet, leid in Texel, is Gedeſtineert na Surinamen, vaart onder Directie, als Boven. *f* 175, in ſlag 12. *A. Roos.*

$\frac{1}{32}$ Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 175. *G. van Sante.*

Fregat-Schip (Deſelve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) *Zeegen en Toer*, en in deszelfs Walvis-

Van-

Vangers Gereedschap, Gevoert by Commandeur *Hendrik Kim*, is in 't Jaar 1754. N. U., L. 109½ voet, W. 31 voet 2 duim, H. 14 voet 1 duim, V. 5 voet 7 duim, is Gedestineerd naar Straat-Davids, vaart met 6 à 7 Sloepen, en werd verkogt met de gedaane Vissery, vaart onder Directie van de Heer *Pieter Engelen*, en Comp. *f* 500, *f* 8. opgehouden.

1/16 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 450, in flag *f* 8. opgehouden.

Fregat-Schip (Deselye 1/16 Part in 't) *Beekvliet*, Gevoert by Capitein *Christiaan Maas*, is in 't Jaar 1766 N. U., L. 110 voet, W. 32 voet, H. 14½ voet, 't D. 5½ voet, de B. 6 voet, de S. 6 voet, Gemonteert met 16 Stukken Canon, is op reis na Suriname, vaart onder Directie van de Heer *Jan van de Poll*. *f* 1400, in flag *f* 20. opgehouden.

1/16 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 1400, in flag *f* 20. *A. Roos.*

Fregat-Schip (Deselve, 1/8 Part in 't) de *Delvenaar*, Gevoert by Capitein *Christoffel Meldau*, is in 't Jaar 1758. N. U., L. 96 voet, W. 27 voet, H 13 voet, 3½ duim, 't D. 5 voet 3½ duim, de B. 5 voet 2 duim, gemonteert met 8 Stukken Canon, legt tot Surinamen, vaart onder Directie van de Heeren *Ploeger* en *Freni*. *f* 300, in flag *f* 10. opgehouden.

Fregat Schip (Deselve, 1/16 Part in 't) de *Hoop*, Gevoert by Capitein *Pieter Schoon*, is in 't Jaar 1761, N. U, L. 111 voet 2 duim, W. 30 voet 5 duim H. 14 voet, 't D. 6 voet, de S. 5 voet ½ duim, Gemonteert met 10 Stukken Canon, vaart onder Directie van den Heer *P. W. van den Heuvel*. *f* 125, *Jacob de Flines.*

Galjoot-Schip (Deselve, 1/16 Part in 't Drie-Mast) de *Eendragt*, Gevoert by Schipper *Jan Wybes*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 115 voet, W. 26 voet, H. 14 voet, is uit de Oostzee te Cadix gearriveert, vaart onder Directie van de Heer *R. Posthumus*. te Leeuwaarden. *f* 124, in flag *f* 9. *V. de Vries.*

Galjoot-Schip (Deselve, 1/16 Part in 't) *Zeevrugt*, Gevoert by Schipper *Anne Hendriksz.*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 110 voet, W, 25 voet, H. 13½ voet, Legt hier ter Steede, vaart onder Directie van de Heer *T. Beth Ysbrandsz*. *f* 700, in flag *f* 50. *T. Beth Ysbrandsz.*

Galjoot-Schip (Deselve, 1/16 Part in 't) *Broeker Welvaren*, Gevoert by Schipper *Adriaan Verbaal*, is in 't Jaar 1741. N. U., L. 106½ voet, W. 26½ voet H. 13 voet 3 duim, legt tot Dantzig en is Gedestineert na deze Stad vaart onder Directie van de Heeren *Verlaan* en *Ploeger*. *f* 450, in flag *f* 6. opgehouden.

1/16 Part in dito Schip, op Conditie als boven. *f* 375, in flag *f* 1. opgehouden.

Galjoot-Schip (Deselve, 1/24 Part in 't) de *Stad Amsterdam*. Gevoert by Schipper *Sietse Pieters*, is in 't Jaar 1767. N. U, L. 80 voet, W. 21 voet, H. 10 voet. Hier by zyn ook verkogt Agt diergelyke Parten in verscheide Galjoten in een koop en de kooper zal zich moeten houden aan het contract daar van zynde. *f* 1500, in flag *f* 100. *A. Roos.*

Galjoot-Schip (Deselve, 1/8 Part in 't) *de Hoop*, Gevoert by Schipper *Nanning Nannings*, L. 91½ voet, W. 24 voet 6 duim, H. 12 voet 1½ duim, Legt hier ter Steede, vaart onder Directie van de Heer *J. Noteman*. *f* 50. in flag *f* 45. *A. Noteman.*

Hoe-

Hoeker-Schip (Deselve $\frac{1}{11}$ Part in 't) de *Stad Zwolle*, en in deszelfs Walvis-Vangers Gereetschap, Gevoert by Commandeur *Martinus Claaze*, is in 't Jaar 1758. N. U., L. 94½ voet, W. 26 voet 5 duim, H. 12 voet 4 duim, is Gedestineert met 6 à 7 Sloepen na Groenland, vaart onder Directie van de Heer *L. Stolk*. *f* 225. *J. Eggersma*.

Hoeker-Schip (Deselve, $\frac{1}{32}$ Part in 't) de Juffrouw *Sara Elisabeth*, Gevoert by Capitein *Jacob Souw*, is in 't Jaar 1751. N. U., L. 102¼ voet, W. 23 voet 9 duim. H. 11 voet 7 duim, 't D. 4 voet 2 duim, Legt hier ter Steede, vaart onder Directie van de Heer *H. de Haan*. *f* 75 *J. de Flines*.

Hoeker-Schip (Deselve, $\frac{1}{11}$ Part, in 't) de *Snelle Jager*, Gevoert geweest by Capitein *Pieter Louwrens Visser*, is in 't Jaar 1751 N. U., L. 99 voet 5 duim, W. 27 voet 6 duim, H. 14 voet 5 duim, 't D. 5 voet 1 duim, Gemonteert met 10 Yzere Gotelingen, Legt tot Suriname, vaart onder Directie van de Heer *G. Piers*. *f* 475, in slag *f* 4. *L. Thym*.

Hoeker-Schip (Deselve, $\frac{1}{11}$ Part in 't) de *Elsina* en *Catharina*, Gevoert geweest by Capitein *Anne Cornelisz.*, en nu by Capit. *Cornelis Annes*, is in 't Jaar 1746. N. U., L. 125 voet 7 duim, W. 21½ voet, H. 13 voet 5 duim, 't D. 6 voet 3 duim, Legt hier ter Steede, vaart onder Directie van de Heer *J. Luden* *f* 525. *C. Zeeman*.

Walvis Vangers Gereetschap, (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *A. J. Danckerts*, *J. de Bosch Jeronimusz.* en *E. de Milde*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Dirk Borst*. *f* 4100, in slag *f* 150. *E. Baart*.

En deze volgende *Schepen* den 21 *November* 1768. geveyld.

Fluit-Schip (*F. Bontekoning*, *S. Aukes*, *C. Ploos van Amstel J. Cornelz.* en *A. A. Aukes*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Burg*, Gevoert by Schipper *Hitke Fokkesz*, is in 't Jaar 1733. N. U., L. 134 voet, W. 30 voet 2 duim. H. 14 voet 2 duim. 't V. 6 voet 3 duim, de S. 9 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 2 Draaystukken. *f* 5000. in slag *f* 14. *J. Booy*.

Fluit-Schip (*T. Beth Ysbrands.*, *J. W. Beth* en *H. Moens*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Maria* en *Anna*, Gevoert by Capitein *Laurens Roos*: is in 't Jaar 1761. N. U., L. 83 voet, W. 18 voet 6 duim, H. 11 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1800, in slag *f* 200. opgeh.

Fregat-Schip (*G. de Myn*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Matthys en Gerrit*, Gevoert by Commandeur *Fredrik Gerrits Visser*, L. 94 voet, W. 25 voet 10 duim, H. 13 voet 7 duim, 't V. 5 voen 1 duim, 't D. 6 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2700, in slag *f* 50. *T. Beth Ysbrandsz.*

Hoeker Schip (*V. de Vries* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 Masten, genaamt de *Vrouw Maria*, Gevoert by Capitein *Christoffel Helgenveld*, is in 't Jaar 1746. N. U., L. 92 voet, W. 25 voet 4 duim, H. 11 voet 6 duim, 't V. 4 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 7 Yzere Gotelingen. *f* 3700, in slag *f* 80. *A. Neteman*.

Walvis-Vangers Gereetschap (*G. de Myn*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Fredrik Gerrits Visser*. *f* 2400. *G. de Myn*.

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand DECEMBER 1768.

ASIA. *Batavia.* Vervolg der berichten van hier, ziet onze voorgaande bladz. 175.

Den 7 December (1767) wierd na Macasser aangelegd *Lapinenburg* en de Chaloup *de Meeuw* na Timor.

Den 14 Dec. wierden de Bark *den Arend* en de Chaloupen *de Noteboom* en *Jaccatra* ten dienste van het Gouvernement Ternate geprojecteerd, en met relatie tot de Dienaaren besloten, om voortaan den Hoofd-Administrateur, Opper-Koopman en het Hoofd der Militie, Kapitein té doen zyn; Wyders is de Opper-Koopman en Secunde *Paulus Jacobus Valckenaar* na herwaarts verlost om te repatrieeren en vervangen te worden door den Koopman *Wolpbert Johannes van Lingen*, wiens plaats met de Titel en Rang van Koopman overgedraagen is aan den Onder-Koopman *Johan Georg von Raasfeld*, welke als Winkelier vervangen word door den Onder-Koopman en Resident te Bimas *Jacob Bikkes Bakker*, zynde de vervulling van die Residentie gedefereerd aan den Gouverneur van Macasser *Boelen*: Verders is met stilstand van Gagie na deze Hoofdplaats verlost de Onder-Koopman, *Johannes Revoet*, en met Cessie van gage de Lieut. *Hermanus Montier*, de eerste om in 't Secretariaat van Politie opgevolgd te worden door den ordinaris Clercq ter generaale Secretarie *Willem Fredrik Kersseboom* met Voorschryving tot Onder-Koopman, de tweede om van hier als Hoofd der Militie vervangen te worden door den tot Capt. aangestelden Sous-Lieut. onder de Dragonder Lyfwagt *Johan Fredrik Weedel*, die als Lieutenant opgevolgd is door den Cornet onder 't gem. Corps *Bernard Frans Tisson*; noch zyn tot Vendrigs bevorderd de Sergeant en Adjudant *Coenr. Germen*, en de Sergeant by den Koning van Batschian *Jac. Hendr. Rotschien*: Met Rang en Titel van Onder-Koopman wierden begunstigd de Boekhouder en Tolk *Franc. Barthol. Hemmekam*, en de tot Negotie Overdraager in plaats van Bendsny aangestelde Boekhouder alhier *Joh. Epeus Wendeler*: Laatstelyk wierd de Onder-Koopman buiten Emploi alhier *B. J. Balth* benoemd, om ter afwagting van emploi na Macasser te gaan.

Den 15 Dec. is aan den verlosten *Joan Georg Stromyer* toegestaan om in 't Garnisoen alhier te blyven dienst doen en beslooten om den Boekhouder en Resident *Simon Hommelberg* van Jamby herwaards te doen komen, zullende dezelve door den Palembangsen Resident met een Adsistent, tot nader voorziening der Regeering, worden gesuppleerd: Terzelver tyd wierd de Pantjalling *de Snelheid* voor Palembang geprojecteerd, en de Barken *de Mossel*, *de Buis* en *de Vryheid* na Java.

Den 18 Dec. is de Predikant in de Nederduitse Gemeente alhier *Jan Jac. Meyer* f 150 's Maands in Gage verhoogd en aan den Predikant *Isacus Vedder*, van Ternaten, om te repatrieeren, overgekomen, toegestaan, om tot het vertrek der eerste Bezending in 1768 hier te mogen blyven, Wyders is in plaats van den tot Kapitein geavanceerden *J. Fr. Wedel* tot Sous-Luitenant onder de Dragonder Lyfwagt aangesteld de Cornet *Elias le Jolle*, en als Cornets de Sergeanten *Saly* en *Hormery*.

Den 22 Dec. zyn tot Vendrigs in het Garnizoen alhier geavanceerd de Sergeanten *Brandus*, *Lindaus*, *Forsius*, *Worms*, *Bruschenk*, *Imbeek* en *Nier*.

Den 5 January 1768, wierd de Nominatie, die door den Lutherschen Kerkenraad gemaakt was, geapprobeerd; te weeten *Hendr. Coenr*, *Sandersen* en *Lamb. Dan. Kreps* tot Ouderlingen: en *Fr. B. Zimmerman* en *J. W. Wolff* tot Diaconen.

Den 8 Jan. wierd de gedaane Verkiezing van den Gereformeerden Kerkenraad geapprobeerd, namentlyk *Dan. Armenauld*, *Jac. Joh. Craan*, *Jan de Put*, *Olpbert Elias*, *Joh. van Echten* en *J. Vermeulen* tot Ouderlingen uit de Comp. Dienaaren; wyders Mr. *Mich. Hugo Veryzel*, *Jac. Heemskerk* en *Joh. Freis*, tot Diaconen uit de Comp. Dienaaren; als mede *Dav. Taillefert*, *Jan Blanke*, *Abr. Niebot* en Mr. *Pieter Corn. Cras* tot Diaconen uit de Burgers.

Den 10 Jan. overleed Vrouwe *Geertruida Margaretha Mossel*, Gemaalin van den Heer Raad Extraordinair van de Indiën Mr. *Pieter Cornelis Hasselaar*; Zynde Haar Lyk den volgenden dag in den avond nevens dat van Haar Ed: dood ter wereld gekomen Zoontje op het Hollandse Kerk-Hof met veel Statie bygezet.

Den 15 Jan. wierden de gestempelde enkelde, dubbelde en twee dubbelde Goude Ropyen alhier billoen verklaard, en de verdere Stempeling van de Ropyen gestaakt.

Den 27 Jan. wierd, in plaats van wylen Elias le Jolle, tot Sous-Lieutenant onder het Corps Dragonder-Lyfwagt bevorderd de oudste Cornet *Anth. Aumond*; zynde in plaats van dezen de Vendrig *Joh. Georg Ernst* tot Cornet aangesteld.

Den 5 February wierd aan den uit Nederland gearriveerden Advocaat Mr. *Piet. Corn. Cras* permissie gegeeven om alhier als zoodaanig en als Procureur voor de beide Collegien van Justitie te postulee-

tuleeren. Dien dag wierd het Schip *Leckerland* tot een Vroeg-Schip na Coromandel geprojecteerd, en men besloot „ dat alle de Bestel-
„ Goederen, die met de Schepen uit de *West* van *Indiën* komen,
„ niet direct aan de Houders zullen mogen worden afgegeeven;
„ maar dat men dezelve alvoorens in het nieuwe Kleede-Pakhuis ter
„ Visitatie moet overbrengen."

„ Voor het overige wierd toen ook een Præmie van duizend Ryksd.
„ by Billetten gesteld voor den geenen die valsche Munters ontdek-
„ ken mogt."

Den 22 Febr. wierd als Translateur in de Engelsche en Fransche Taalen alhier benoemd de gezwooren Klerk Mr. *Jac. Roeland Toemassen*, in plaats van den geëxcuseerden Vendumeester Garrison.

Dien dag wierd een Verbod gegeeven „ dat geene onderhandsche
„ Verkoopingen binnen 's Huis gehouden mogen worden."

Den 19 Febr. is by verwisseling van Schepen de Schippers *Hendr. Willems* op *Bleiswyk*, en *Corn. van Bratten* op *Vlissingen* geplaatst, en voor een Na-Schip, in plaats van het nog niet opgedaagde Schip *de Bovenkerker Polder*, het voorn. Schip *Bleiswyk* aangelegt; Zynde wyders *Vlissingen* voor Zeeland, en *IJsselmonde* voor Amsteldam beide tot Retourschepen over Bengalen geprojecteerd.

Den 26 Febr. is de Burger *Jan Coenr. Roseboom* als Adsistent in Comps. dienst aangenoomen.

Den 8 Maart is ter gelegenheid der Verjaaringe van zyne Doorl. Hoogheid den Prins Erf-Stadhouder &c. &c. &c. door zyne Hoog-Edelheid een deftig Tractement op het Generaal Gouvernement gegeeven.

Den 11 Maart overleed Vrouwe *Margaretha Beatrix van der Upwich*, Weduwe van wylen den Heer Raad Extraordinair van de Indiën *Joh. Pecock*.

Den 18 Maart wierd de Adsistent *Jan van der Salm* tot Procureur aangesteld.

Den 23 Maart stierf de Koopman en Scheepen dezer Stad *Gust. Will. van Hoorn*.

Den 25 Maart is de Fiscaal *Jos. Bayaard* van Bantam herwaards gerappelleerd; en de Koopman en Eerste in de Waterpoort, *Philip Gysb. Deurs*, tot eerste Administrateur in het Graan-Magazyn alhier benoemd in plaats van den gem. overleeden van Hoorn, en den 28 succedeerde, als Eerste in de Pakhuizen bezyden de Waterpoort, de Onder-Koopman *Reyn. Jac. Martens*, dewelke als Tweede in die Administratie opgevolgd is door den actueel alhier buiten Employ zynden Onder-Koopman *Will. Velingius*: En tot Bantams Fiscaal wierd benoemd de Scriba van dat Commandement, *Jacob Wils*, dewelke in die Functie vervangen is door den by den Heer Gouverneur Gen. dienst doenden gezwooren Klerk *A. van Haasten*.

Den 28 Maart wierd ook na Nederland verlost de Onder-Koopman

man *Jan Piet. Bredius*, en zyne Resìdentie te .... begeeven aan den actueel alhier buiten Employ zynden Onder-Koopman *Willem Phil. Nieuwerth.*

Den 31 Maart wierden tot Vendrigs bevorderd, om met den Kapt. Lieutenant *Paul Robahorn*, die na Java gecommandeerd is, derwaards over te gaan, de Sergeanten *Jac. Guttenberger*, en *Thom. Imhoff*; als mede tot Vendrigs, om in 't Garnizoen alhier dienst te doen, geavanceerd de Sergeanten *H. Arrighuis*; *Christ. Hendr. van Erats*; *Otto Christoff. Hengelveld* en *Joh. Jac. Hoekirgen*: Voorts is de Stoel die den 23 Maart door het overlyden van den Koopman van Hoorn in het Collegie van Scheepenen vacant raakte, vervuld door den Koopman *Jan Louis van Nimmegen*.

Den 7 April wierd tot een tweede Schip voor Coromandel aangelegt *Tulpenburg*; en in dienst van Opperhoofd te Paliacatta de Onder-Koopman, *Dirk Vrymoet*, bevestigd, zo als ook tot Kapt. Lieutenant de te Nagapatnam militeerende Lieutenant *Mart. Christoff. Hart.* Den 12 April zyn na Japan aangelegt de Schepen *Vredenhoff* en *'t Huis ter Mye*.

Den 15 April wierd aan *Christiaan Jansen*, ordinaris Klerk van den Ed. Heer Schreuder, uit hoofde van deszelfs aanhoudende Indispositie, toegestaan met het Na-Schip *Bleiswyk* te repatrieeren.

Den 22 April zyn de Bedienden van Japan nog voor een Jaar gecontinueerd; En dien dag wierd na Bantam verlost de Resident van Lampong Toulang Bauwang, *J. G. Hodenpyl*, en die Residentie opgedraagen aan den Boekhouder, *J. P. Steenhuyzen*.

Den 23 April bezeilde het Schip *Woestduin*, 't welk van Amsterdam komende voor China gedestineerd is, deze Rhede.

Den 26 April wierd, in plaats van den overleeden Johannes van Santen, tot Afslager van den Stads-Vendumeester benoemd *Jan van Vliet*, om als Bode van Commissarissen van Huuwlyks- en Klein- Gerigts-Zaaken gesuccedeerd te worden door zynen Zoon *Paulus van Vliet*. Voor het overige wierd de Zeildag van het Na- en Retour-Schip *Bleiswyk* op den 13 May bepaald.

Den 6 May wierd in plaats van wylen Stephanus de Vlaming, tot Soldy-Boekhouder van Samarang benoemd de aldaar buiten Employ zynde Onder-Koopman *Barthold van Eys*; en in plaats van den overleeden Onder-Koopman Boohn, tot Sumanaps Resident de Onder-Koopman *J. H. Domis*: Die als Administrateur te Sourabaya vervangen is door den titulair Onder-Koopman *R. F. van der Nieupoort*; welkers bediening van Soldy- Boekhouder en gezwooren Scriba aldaar, onder toevoeging van Onder-Koopmans titul. en rang, begeeven is aan den Boekhouder *J. M. van Rhyn*: Voorts is in plaats van den overledenen Maurer, tot Kapitein van de Comp. Marine op Java bevorderd de Lieutenant *J. A. Diets*; en tot Lieutenants de Vendrig *J. H. Beeck*; mitsgaders tot Vendrig de Sergeant *H. Jouwen van Tongeren*.

Den

Den 8 May arriveerde hier de Bark *de Leervis* van het afgeloopen Comptoir Jamby, hebbende aan boord den aldaar geweezen Resident *Simon Hommelberg*, dewelke ter oorzaake van die Afloping dat Comptoir verlaaten, en zig met de vlugt gesalveerd heeft.

Wyders heeft men van Suratte narigt, „ dat een Engelsch „ Schip, leggende in de Golf van Persien, en gecommandeerd „ door Kapt. Prince (Broeder van den tegenwoordigen Directeur „ wegens de Engelsche Natie in Suratte voorn.) des morgens in den „ tyd, dat men zat te ontbyten, door zyn eigen Buskruid in de lugt „ gesprongen is; zynde van de drie honderd Koppen, met dewelke „ dat Schip bemand was, niet meer dan elf behouden."

Het Compagnies Smal Schip *de Beschermer* heeft ook een Ongeluk gehad, te weeten, dat hetzelve in de Rivier van Suratte is omgeslagen, en twee Man met het Schip omgekomen zyn.

Dien dag zyn de Scheepen *Schaagen* en *Overnes* aangelegt; het eerstgem. tot een Contra-Schip na Bengalen, en het tweede na Malacca, terwyl.... *Wielard* op 't Schip *Schaagen* en Schipper *Lind* op 't Schip *Bleyenberg* geplaatst is.

Den 13 May wierd by verwisseling geplaatst Schipper *Willem van Braam* op 't Schip *de Liefde*, en Schipper *Julianus Rasel* op 't Schip *Overnes*.

Dien dag hebben zig aangegeeven om met de aanstaande Retour-Vloot te repatrieeren de Oud-Boekhouder *Hendrik Coenr. Sander*; de Burger-Koopman, *Willem Schol*, en de Predikant in de Nederduitsche Gemeente *Wiardus Hommes*.

Voor het overige heeft men tyding dat te Malacca overleeden is de Koopman en Sabandaar titulair, *Everhard Kramer*, die vervangen is door den Onder-Koopman *Abraham Daniel de Neufville*, Winkelier en Guarnizoen Boekhouder aldaar.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Den 30sten November 1768 is door den Reis Effendi of Groot-Kancelier aan alle de buitenlandsche Ministers ter hand gesteld het volgende

M A N I F E S T.

Waar in klaar aangetoond werd de inbreuk door het Russische Hof gemaakt, op de Artykelen van het Vredens-Tractaat, tusschen de Hooge Porte en het gemelde Hof.

Het volgende doet duidlyk zien, dat de Hooge Porte heiliglyk hebbende in acht genomen de Artykelen van het Vredens Tractaat, tusschen Haar en het Hof van Rusland gesloten, dit laatste Hof zeer veele redenen van klagte over het niet nakomen van gemelde Artykelen gegeven heeft. Het Russisch Hof heeft, tegen alle bewyzen van opregte vriendschap, niet opgehouden van verschillende

For-

Forten op de Grenzen aan te leggen en dezelven met volk en levens middelen te voorzien.

By het overlyden van Augustus den derden, Koning van Polen, wanneer die Republyk, volgens het systema der Poolsche vryheid, wilde treeden tot het vekiezen van een Koning, heeft het Hof van Rusland door kragt en geweld, een Poolsch Officier doen verkiezen, die van zyn oorsprong af geen Koning in zyn familie gehad heeft, en wien het Koningryk niet voegde; dus de party genomen hebbende van een zodanig Persoon, heeft het zich in alle de Poolsche zaken ingewikkeld, en tegen den zin van de Republyk, vele verhindering aan dezelve toegebragt.

Deszelfs Resident alhier, daar over onderhouden, verklaarde, dat de Poolsche Republiek een zeker getal troupen geëischt had, met oogmerk om hare eigen vryheid te beschermen, en dat men derwaards 6000 Ruiters en 1000 Cosakken, zonder Kanon of Ammunitie, gezonden, en die geheel aan de beschikking van die Republyk vertrouwd had, en 'er boven het gemelde getal geen één eenig man gezonden was; doch toen men hem naderhand vroeg, waarom 'er meer gewapende Troepen naar Polen gezonden worden? en om wat reden men zo veel geweld gebruikt had om Poniatowsky, Zoon van één der Poolsche Grooten, te doen verkiezen? gemelde Resident, door een geschrift van zyn hand, had verzekerd, dat het Hof van Rusland zich niet had belast of verbonden voor wien het ook zyn mogt, en nooit het minste geweld had gebruikt om den een of ander tot Koning te doen verkiezen.

Dat men egter naderhand kennis gekregen had, dat niettegenstaande de gemelde verklaringen en verzekeringen, het Hof van Rusland gestadig Troepen, met Kanon en andere Ammunitie voorzien, derwaards zond, onder het bevel van deszelfs eigen Generaals, die by aanhoudenheit de Poolsche vryheid aantasten, en hen ter dood bragten of in het openbaar en met geweld van alle hunne goederen, zoo roerende als onroerende beroofden, welke weigerden zich aan den Persoon, die zy zelfs niet tot Koning verkoren hadden, en die geen Konings Zoon was, te onderwerpen.

Dat een gedrag van dien aart, zeer veel wanordens had veroorzaakt op de Grenzen van de Hooge Porte, en daarom van wegen dezelve aan het Hof van Rusland was te kennen gegeven, dat volgens den inhoud der oude en nieuwe Keizerl. Verdragen, die Troepen het Koningryk Polen moesten ontruimen, waar op die Resident in verscheiden Memorien, met zyn Zegel bekragtigd, geantwoord heeft, dan eens dat zy 'er in de maand February zouden uittrekken en het dan wederom tot eenen anderen tyd verschoven.

Dat vervolgens tyding zynde ingekomen, dat de Russische Troepen, met Kanon voorzien, naar Balta, (één van de Grensplaatsen des Musulmannen) gezonden waren, en aldaar op het onverwagtste

de

de Musulmannen aangetast en meer dan duizend menschen zo mans als vrouwen en kinderen, hadden omgebragt, het Russisch Hof hier over van wegens de Hooge Porte was onderhouden geworden, doch dat niettegenstaande deze attaque opentlyk en tegen den inhoud der Tractaten met Kanon en Bomben was geschied, egter het gemelde Hof zulks alles had blyven ontkennen, alleenlyk ten antwoord gevende: dat de Heidamakken eenige schade hadden gedaan, en daar over zouden gestraft worden, daar het ondertusschen voor de geheele Wereld openbaar is, dat de Heidamakken nooit gewoon zyn Kanon en Bomben te gebruiken.

En wanneer men naar de reden van eene dergelyke handelwyze vroeg, zoo strydig met het Vredens Tractaat, en waarom men nu drie jaaren lang had geweigerd de Troepen uit Polen te rug doen komen, daar by het gemelde Tractaat duidlyk gezegd word: *dat zo dikwils 'er iet zoude gebeuren, dat bekwaam was om de goede orden en de altoosduurende Vrede te stoten, men* ipso facto *middelen zou in 't werk stellen om het uit den weg te ruimen*, het Hof van Rusland het geweld en de schade te Balta gepleegd en veroorzaakt, ontkend en zelfs de openbare straf van hun die het bedreven hadden, vertraagd en verwaarloosd had.

Dat mede wanneer de plenipotentiaris van het Russische Hof, by de Hooge Porte residerende, by de Porte was geroepen en men hem naar de reden en oorzaak gevraagd had, waarom, tegen de Artykelen van het Tractaat, de Troepen het poolsche Ryk noch niet ontruimd hadden, en men op gelyke wyze verklaring van de bovengemelde Artykelen vorderde, hy niet in staat was geweest om iets te kunnen antwoorden, waarom men zyn stilzwygen voor eene toestemming van de gedane inbreuk op het Tractaat gehouden had, te meer, dewyl hy, wanneer men van hem weten wilde om welke redenen de Russische Troepen Polen noch niet verlaten hadden, ten antwoord gaf, dat zy het niet verlaten zouden, dan na dat geheel Polen zich aan den Koning zoude onderworpen hebben.

Zo dat wanneer men hem zonder bewimpeling vroeg, of, volgens de oude en nieuwe Keizerlyke Tractaten, het Hof van Rusland van de pretensie wilde afzien om zig met de Polen, in hun Land en Regering, te bemoeyen, hy standvastig by het antwoord was gebleven, dat zyne Volmagt daar omtrent te bepaald en dit Artikel by zyn Hof alleen bekend was.

Eene dergelyke handelwyze duidlyk voor 't oog van 't Publiek getoond hebbende, dat de bovengemelde Mogenheid het zich geen schande geacht heeft het Tractaat te verbreken. Hebben de Wetgeleerden geoordeeld; dat, volgens den eisch der strengste rechtvaardigheid, den Oorlog tegen de Moscoviters noodzaaklyk is en zulks eenpaarig bevestigd: Ook heeft men het in hegtenis nemen

van

van den Refident billyk geoordeeld, en door dit Manifest aan de buitenlandsche Mogendheden kennis willen geven, dat gemelde Refident, volgens een oud gebruik der Hooge Porte, naar de Zeven Torens is gebragt, en dat 'er tot heden toe noch niets van den kant der Hooge Porte is gebeurd strydig met de goede verstandhouding en vriendschap, noch de minste daad bedreven strydig met den inhoud der Keizerlyke verdragen, maar deze zaak gedurende den tyd van 3 Jaren, uit hoofde der vriendschap, telkens verschoven en uitgesteld, schoon het Hof van Rusland op bovengemelde wyze het Tractaat verbrooken heeft.

INGERMERLAND. Petersburg. Dit Hof heeft aan alle de Hoven van Europa, betreffende het Arrest van deszelfs Minister te Constantinopolen resideerende, gezonden, en gedagteekend in deeze Stad den 21 November 1768 deeze navolgende

VERKLARING.

Haare Keizerlyke Majesteit, aan de belangen der Poolsche Republiek deel neemende, gelyk de Menschlykheid en de Verbindtenissen haarer Kroon haar daar toe noodzaakten, is des niet te min zeer zorgvuldig geweest, om geenen Agterdogt aan eenen naieverigen en magtigen Nabuur te geven. Alle haare handelingen geschiedden in 't openbaar, en dezelve gebruikte daar en boven de byzondere oplettenheid, dat zy aan de Ottomannise Porte in vertrouwen kennis deet geven van haare Besluiten, en van het Gedrag, welk zy voorgenomen had te houden, tot dat de Rust en Vreede in dat Ryk zou hersteld zyn. Ondertusschen vergaten de Vyanden der Rust in beide Ryken geenzins, de Handelingen haarer Keizerlyke Majesteit by de Porte zwart te maaken, en door valsche Uitleggingen het Zaad van Oneenigheid uit te strooijen. De Porte, ingenomen door het oprecht Gedrag van het Russische Hof jegens dezelve, gaf niet dan met omzigtigheid Gehoor aan die Lasteringen. Eenige Oplettenheid op de zaaken van Poolen, en een onzydig Onderzoek van het Gedrag van Rusland, vergeleeken met de Openingen, door het gemelde Hof zelve, aan de Porte daar van gegeeven, hadden allen argwaan verdreeven, en de openbaare Rust scheen geene Inbreuk te zullen lyden. De gemeenschaplyke Vyanden, met meer stoutheid eenen tweeden Aanval waagende, hebben de Ligtgeloovigheid des Turkschen Volks verrast, het zelve tot murmuuren gebragt, en zyn dus tot in het Serail doorgedrongen. De verandering van het Ministerie der Porte, daar door veroorzaakt, heeft ras in het vreedzaam Systema, zo dierbaar voor de beide Natiën, eene Verandering te weeg gebragt. De nieuwe Groot-Vizier was nauwlyks in zyne Bediening gezet, of hy ontboodt, den 4 October (N. Styl) den Russischen Minister, Heer Obreskow, by zich. Na dat hy,

in zyne tegenwoordigheid, eene Verklaaring hadt doen voorleezen, die vol beschuldigingen was, waar van sommigen door minlyke Verklaaringen uit den weg geruimd, en anderen zelfs nooit in de gedachten geweest waren; vorderde hy van hem, om op dat zelfde oogenblik, en onder de guarantie der Geallieerden zyner Souvereine, zulke Voorwaarden te onderteekenen, die nog nooit, geduurende de Poolsche Zaaken, waren voorgesteld geweest. Deeze Voorwaarden, die voor den Roem eens Souvereins, die niet gewoon is Wetten aan te neemen, onteerende waren, en met zo veel trotsheid voorgesteld werden, als met de Vryheid der Onderhandelingen tusschen Moogendheeden onbestaanbaar is, geweigerd wordende, waren met de onmiddelyke Verbreeking van den eeuwigduurenden Vreede tusschen de beide Ryken verzeld. De Russische Minister, op de zuiverheid der Gevoelens van zyn Hof, en op de Onberisplykheid van zyn Gedrag, geduurende zyn lang Gezantschap gehouden, vertrouwende, was niet in staat, om, op eene onwaardige wyze, zyn Hof en zyn eigen Karakter, door eene onteerende Verbindtenis, en welke de Volmagt van ieder Minister, hoe uitgestrekt dezelve ook weezen mag, te boven gaat, in gevaar te stellen. Eene duidlyke Weigering, door zyne Eere en pligt hem ingegeven, was zyn Antwoord; en het Besluit des Divans, onmiddelyk daar op gehouden, behelsde, hem met een gedeelte van zyn Gevolg in het Kasteel der Zeven Torens gevangen te zetten. Het zou overtollig zyn, indien het Keizerlyk Hof zich met het onderzoek van eene dergelyke Gebeurtenis wilde ophouden. De Zaak spreekt van zelve; de Eere en Waardigheid van haare Keizerlyke Majesteit, en het aanzien van haar Ryk, schryven haar het Besluit voor, welk Hoogstdezelve in deezen te neemen heeft. In het vertrouwen, welk Haare Majesteit in de Gerechtigheid haarer Zaake stelt, geeft Hoogstdezelve aan alle Christen Mogenheden Kennis van den toestand, waarin Zy zich tegen den gemeenschaplyken Vyand des Christlyken naams bevind; en is verzekerd, dat Haar gehouden Gedrag van ieder derzelven zal goedgekeurd worden, en Hoogstdezelve het Vergenoegen hebben, van met de Godlyke Bescherming den billyken Onderstand Haarer Vrienden en de oprechte Wenschingen der geheele Christenheid vereenigd te zien."

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Zyne Doorluchtige Hoogheid, de Heer Prince van Orange en Nassau, den 2 December (1768) ter Vergadering van Haar Hoog Mogende verscheenen zynde, heeft in die Hooge Vergadering voorgedraagen en bekend gemaakt. Dat haare Koninglyke Hoogheid Mevrouwe de Princesse zyne Gemalin, door Gods goedheid, zich in een *gezeegenden Staat* bevond, niet twyfelende of het zelve zoude aan hun Hoog Mog. aangenaam zyn. Waarop de Baron *d'Ablaing*, Vry-

heer van *Giessenburg*, ter Hoogstgemelde Vergadering presideerende, in naam van die Hooge Vergadering, haar uiterste Vreugd, Blydschap en Vergenoeging, over dit zo zeer gewenscht Evenement, aan zyne Hoogheid betuigde, Denzelven voor de gegeevene Communicatie bedankte en feliciteerde, met toewensching, dat God Almagtig Haare Koninglyke Hoogheid in Haaren *gezeegenden Staat* wilde bewaaren en gelukkig doen voortgaan, en ter zyner tyd eene gewenschte voorspoedige Uitkomst en Verlossing geeven, ten beste van de Republiek en het Doorluchtigste Huis van zyne Hoogheid.

Vervolgens begaf zich zyne Hoogheid, ten voorsz. einde, naar het Collegie van hun Ed. Mogenden de Heeren Raaden van Staate, alwaar Hoogstdezelve meede voor de gegeevene Communicatie bedankt en gefeliciteerd werd.

Zyne Hoogheid verscheen dien zelven middag in de Vergadering van hun Ed. Gr. Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, gaf aldaar meede kennisse van den *gezeegenden Staat*, waar in Haare Koninglyke Hoogheid, deszelfs Gemalin, zich bevondt; wordende zyne Hoogheid insgelyks door die Hooge Vergadering, voor de Communicatie hartgrondig bedankt en gefeliciteert. Hier op ontfing Haare Koninglyke Hoogheid, van verscheidene Persoonen van Rang en Staat, de Complimenten van felicitatie, met toewensching van een Gezeegenden Voortgang en Voorspoedige Verlossing. Voorts is van deeze aangenaame en heughelyke tyding kennis gegeeven aan de Heeren Staaten van de respective Provincien, en aan de Magistraaten in de Steeden en Plaatsen, onder het Gebied van den Staat, om ieder in de zynen, ordres te willen stellen, dat Gebeden mogen worden gedaan door de Bedienaaren des Goddelyken Woords, in de publieke Kerken deezer Landen, om Haare Hoogheids gewenschten voortgang in de Zwangerheid, en Hoogstderzelver gelukkige Bevalling, van den Hemel af te smeeken.

Vervolg en Slot *van het* DAGVERHAAL *der Reize van zyne Doorl. Moogh. Prins* WILLEM DEN V. enz. enz. enz. en *Mevrouwe Hoogstdesselfs Gemalinne* FREDERICA SOPHIA WILHELMINA, *Princes van Pruissen enz.* Ziet onze voorgaande bladz. 188.

Den 21 's morgens ten half negen uuren, reed zyne Doorluchtige Hoogheid met desselfs Gevolg naar de Buitenwerken dier Stad, alwaar

waar de twee Bataillons, voor eenige weeken uit de Duitsche Staten van zyn Hoogheid aldaar in Garnisoen gekomen, bezichtigd werden; deeze Troepen verrichtten vervolgens hunne Manœuvres, 't geen tot den middag duurde; ten vyf uuren in den achtermiddag werd dit gedaan by de twee Esquadrons Carabiniers en een Bataillon Zwitsers, terwyl inmiddels een Bataillon van het twede Regiment van den Vorst van Waldeck, 't welk desgelyks, eenige weinige Weeken voorheen uit Duitschland was gekomen, uit de Stad *Grave* kwam aantrekken, wordende door onzen Vorst dus paradeerende en naar *Nymegen* defileerende bezichtigd.

Den 22 voordemiddag werden alle de militaire Manœuvres als mede het vuuren verricht door het voorsz. twede Bataillon Zwitsers, een Compagnie Artilleristen en het gemelde Bataillon van Waldeck, 's namiddags geschiede zulks door een Bataillon Orange-Nassau en een der Schotten te *Nymegen* in bezetting zynde, over alle welke excercitien zyne Hoogheid groot genoegen betoonde.

Men kan zich lichtlyk voorstellen hoe groot de toevloed van allerhande zoort van lieden geweest zy, zo wel by de aankomst en gedurende het verblyf van zyne Hoogheid in de voorsz. Stad als by 't verrichten van alle deeze Manœuvres, zynde een iegelyk als om stryd begeerig onzen beminnenswaardigen Vorst van naby te beschouwen.

Den 23 vertrok zyne Hoogheid van *Nymegen* naar *Arnhem*, bezag de Troepen der Bezetting aldaar, assisteerde by derzelver excercitien en keerde vervolgens naar 't *Loo* te rug.

Op welk Lustslot den 24 aankwamen haare Doorl. Hoogheden de Prins en Princes van Nassau-Weilburg, wordende door ons Hooge Paar op 't allerminnelykste verwelkomt.

Nu was het Hof een bezoek van den Koning van Denemarken, onder den naam van *Prins van Travendahl* te wachten, waarom dan ook den 25 een escorte Gardes du Corps gecommandeerd werd, om dien Monarch te gemoed te trekken en vervolgens tot op 't *Loo* te geleiden, alwaar zyn Deensche Majesteit dan ook den 27 aankwam, het Middagmaal met hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden hield, en na een teeder afscheid genomen te hebben, dien zelven Avond naar *Utrecht* vertrok.

Den 28 begaf zich zyne Doorluchtige Hoogheid, altoos verzeld van den Veldmarschalk Heer Hertog van Brunswyk-Wolffenbuttel, naar *Zutphen*, ter bezichtiging van het Garnisoen dier Stad, en keerde dien zelven avond naar het *Loo* te rug; alwaar hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden in gewenschte Welstand verblyf hielden tot den 11 July, als wanneer het gantsche Hof naar de *Orange-Zaal* te rug keerde en aldaar in den achtermiddag in volmaakte Welstand arriveerden. De Heer Veldmarschalk Hertog van Brunswyk-Wolffenbuttel, welk de voorige dag benevens de Gardes du Corps

in 's *Hage* aangekomen was, recipieerde op de minzaamste wyze, eerst zyne Doorluchtige Hoogheid, Nederlands geliefden Erf-Stadhouder en kort daar na haare Koninglyke Hoogheid hoogst dessels Gemalinne, waar na het Hooge Paar de Complimenten van Gelukwensching wegens hun gelukkig retour, na een afzyn van 47 dagen, van alle voornaame Lieden ontfing.

Dus naauwkeurig verslag gedaan hebbende van de Reize hunner Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, zullen wy dit Verhaal besluiten met eene lyst der Geschenken, welke onzen dierbaaren Erf-stadhouder, zo tot *Amsteldam* als elders heeft doen uitdeelen.

Aan de Heer Fiscaal *Boreel*, een Goude Snuifdoos, met het Pourtrait van Haare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Princesse, met Diamanten omzet.

Aan de twee Zoons van de Heer Fiscaal *Boreel*, ieder een magnifieque Goude Snuifdoos.

Aan de Dames *van der Meer* en *Lakeman*, waargenomen hebbende de Honneurs op de Jachten in *Texel*, ieder een fraaije Goude Snuifdoos.

Aan de Heer Vice Admiraal *Roemer Vlacq*, een Degen met een fraai Goud Gevest.

Aan de Mevrouwen *Cliffort* en *Huigens*, als Dames de Honneurs te *Amsteldam*, ieder een geämailleert Goud Repititie Horologie en Ketting, rykelyk met Brillianten, ook op de Ketting bezet.

Aan de vier Heeren Commissarissen, als De Heer *Hartsinck*, een Goude Snuifdoos.

De Heer *Geelvinck*, De Heer *Hop*, en De Heer *van der Poll*, ieder een Ring geëntoureert.

Aan de vier Heeren Colonellen der Burgery: als De Heer *Jacob Elias*, De Heer *Arent Hartjens*, De Heer *Theodoor Wynants*, en De Heer *Hendr. Balth. v. Aalst*, ieder een Goude Snuifdoos.

Aan de Heer Eguipagiemeester *Sautyn*, een Goude Snuifdoos.

Aan de Heer Onder-Equipagiemeester *Elzevier*, een Goud Horologie, vermits hy de directie heeft gehad op het Schip de *Triton*, met het Illumineeren en Vlaggen.

Aan de Heer *Rauwsch*, als Architek van de Illuminatie en verdere Preparatien aan het Stadhuis, een Goud Horologie met een Ketting.

Aan de Heer *Jacobus van Buuren*, Conchergie op 't Stadhuis, een Goud Horologie met Brillianten.

Aan *Hendrik Elser*, Kamerbewaarder van 't Stadhuis, een Goud Horologie.

Aan de Dienstbooden op de Plaats van de Heer Burgemeester *Boudaan*, te zamen 20 Ducaten.

Aan de Dienstbooden op de Bleekery van de Heer *Malefyt*, 12 Ducaten.

Aan het Volk van de 5 Oorlogscheepen op *Texel*, te zamen 400 Ducaaten.

Aan de Schippers van de Jachten die in *Texel* geweest zyn, en ook geassisteerd hebben, by het pleizier Reisje na *Zaandam*, ieder 60 Ducaaten.

Aan de Schippers van de West-Indische Jachten, niet by de

Reis

Reis na *Zaandam*, geassisteerd hebbende, ieder 40 Ducaaten.
Aan de Acteurs en Actrices van de Amsteldamsche Schouwburg, zamen 100 Ryders.
Aan de Admiraliteits-Werf, twee vrye Dagen voor 't Volk, en daar en boven 150 Ducaaten.
Aan 't Volk op de Oost-Indische Compagnies-Werf, twee vrye Dagen, en daar en boven 150 Ducaaten.
Aan de Kinderen in 't Aalmoesse-niers Weeshuis, welker getal (zo men zegt) 1242 bedraagt, een voor hun extraordinaire Maaltyd, vrye Dag, en daar en boven aan ieder een Schelling.
Aan het Oude Mannenhuis, 20 Ducaaten.
Aan de Organist van de Nieuwe Kerk, 10 Ducaaten.
Aan ieder Stads Roëdragende Boden, 12 Ducaaten.
Aan de vier Ruiterwachts, ieder 12 Ducaaten.
Aan *Wouter van Es*, Opzigter van 't Ambachts Volk op het Stadhuis, 10 Ducaaten.
Aan *Dirk Adix*, Onder-Baas van de Metselaars, 4 Ducaaten.
Aan *Huibert de Ridder*, *Barthol. van Mill*, en *Dirk van der Grien*, Commandeurs van 't Stads-Volk, ieder 3 Ducaaten.
Aan *Pieter van Broekhuizen*, *Evert Reine*, en *Hermanus van den Heuvel* vaste Timmerlieden op het Stadhuis, ieder 1 Ducaat.
Aan de twee Knegts van de Wapen Kamer ieder 1 Ducaat.
Aan de drie Dienstbooden van de Conchergie, ieder 8 Ducaaten.
Aan de drie Dienstbooden, van den Cipier, 2 Ducaaten.
Aan de twee vaste Schoonmaaksters van 't Stadhuis, ieder 9 Ducaaten.
Aan de losse Schoonmaaksters van 't Stadhuis, ieder 3 Ducaaten.
Aan de Schryfster van de Burgerwagt, 2 Ducaaten.

Alkmaar. Vervolg en Slot der Crimineele Sententien enz. ziet October II Stuk Bladz 167.

Dat zy Gevange alhier in hegtenisse gekomen zynde en haare misdaden belydende, ook met en benevens den meeden gedetineerden *Klein Keesje*, den Persoon van *Lourens Bommer*, zynde de Broeder van den Pastoor te *Spanbroek* heeft beschuldigt, als de eerste en voornaamste aanlegger en uitvoerder van de hier voren gemelde Huisbraak, ten Huize van den Pastoor *Bommer* gepleegt, en tevens den zelven betigt, als of dezelve *Lourens Bommer*, zig met nog eenen anderen zouden hebben vermomt en zwart gemaakt.

Dat zy Gedetineerde, schoon in de tegenwoordigheid van gemelde *Lourens Bommer*, die accusatie by herhaaling heeft staande gehouden en hem opgestreeden, egter nu korteling *in Judicio* wederom heeft te kennen gegeeven en gezegt, dat zy en *Klein Keesje* den voornoemden *Lourens Bommer* ten onrechte hadden beschuldigd, en dat een zeker ander Persoon de voornaame aanvoerder van die Huisbraak, Diefstal en Binding was geweest, en dat zy Gedetineerde die beschuldiging, tot lasten van meergemelde *Lourens Bommer*, alleen

leen had gepractizeert, om waar het mooglyk voor hun zelfs meer verschoning te vinden.

En gemerkt, dat uit allen deze is gebleeken, dat zy heeft begaan eene verre gaande Goddeloosheid, en dat zy is een fameuze Vagebonde, een Bedriegster, een Huisbreekster, en een Diefwegge, eene die troepsgewyze, met meer dan zes Persoonen sterk, by het Land is omzwervende geweest: die zig in Bosschen heeft verschoolen en in Tenten gehuisvest: Ja die by de Huisbraak en Binding by *Medenblik*, haar evenmensch, onaangezien het gekerm, in 't Water heeft gestooten, en wat hier boven al meer gemeld is: alle welke enorme misdaden en gruwelen in een Land, daar de Justitie werd geadministreert, geensints kunnen werden getolereert, maar anderen ten Exempel en afschrik, volgens de Wetten en Placaaten van den Lande, op het aller Exemplaarste moeten werden gestraft.

ZOO IS 'T, dat Scheepenen der Stad *Alkmaar*, gezien ende geëxamineert hebbende den Crimineelen Eisch en Conclusie by den Heer Mr. *Rutgerus Paludanus*, Hoofd-Officier dezer Stad, R: O: op ende jegens de Gedetineerde gedaan ende genomen, ende gelet op de Confessien, door de Gedetineerde buiten Pyn en Banden van Yzer gedaan, en voorts op al het gunt in deeze te considereeren stond en moveeren mogte, doende recht uit den Naam ende van weegens Haar Ed. Groot Moogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, Condemneeren de Gedetineerde, omme gebragt te werden ter plaatze daar men gewoon is alhier openbaare Crimineele Justitie te doen, en aldaar door den Scherprechter met de Koorde gestraft te werden, dat 'er de Dood na volgt; en wyders, dat het Geëxecuteerde Lighaam zal worden gebragt, buiten op het Ordinaris Galgeveldt dezer Stad, en aldaar, anderen tot afschrik, aan de Galg gehangen, en overgelaten te werden, tot een Prooije voor de Vogelen des Hemels, en de injuriën van de Lugt. Ontzeggen den Heer Hoof-Officier voornoemd, zynen verderen of anderen Eisch, ende Conclusie, op ende jegens de Gedetineerde gedaan, ende genomen; dezelve daar van absolveerende by deze, en Condemneeren wyders de Gedetineerde in de Kosten en Misen van de Justitie.

Actum in Judicio der Stad Alkmaar, den 2 May 1768. Gepronuncieert en geexecuteert op den 7 daar aan volgende.

In kennisse van my Secretaris,

PIETER GROEN.

Alzoo *Kornelis Labans*, alias, *Klein Keesje*, zeggende in zyn 40ste Jaar te gaan, en gebooren te zyn te *Koppenhagen*, alle eer en vreeze Gods, mitsgaders het ontzag voor de Heilige Justitie hebbende ter zyde gesteld, buiten Pyn en Banden van Yzer heeft beleden, gelyk ook uit andere informatien, en de Confessien van de mede Gedetineerdens *Nathan Moses*, en *Marytje van Hoven*, alias: *Alemondus*, is gebleeken.

Dat

Dat hy Gedetineerde al van een klein Kind af, aan den meden gedetineerden *Natban Moses* kennis heeft gekregen, en met denzelven *Natban*, benevens zyn Gedetineerdens Zuster *Klaartje* thans in het Tugthuis te Amsterdam geconfineert, al voor 30 Jaaren in een Koestal te *Ouderkerk* is geweest, aldaar een Mans Rok (waar dat eenig geld in was) vindende, denzelven aan gemelden *Natban* heeft aangeweezen; dat *Natban* dat geld naar zig heeft genomen, en daar van onder anderen ook een Rokje voor hem gedetineerde gekogt.

Dat hy gedetineerde, al in zyn vroege Jeugd, zig heeft te buiten gegaan in Hoerery en Overspel; naderhand zyn wettig getrouwde Vrouw en Kinderen malitieus verlaten; met andere byzitten rond gezworven, en zo met die als de mede gedetineerden *Natban*, *Marytje van Hoven*, alias *Alemondus*, en andere bekende Vagebunden, Dieven en Knevelaars, een Vagebundeerend leven heeft gehouden; behalven dat hy ook te *Gorinchem*, zig onder den naam van *Kornelis Jongbloed* heeft opgehouden, en te *Amsterdam* een Pas heeft weten te krygen, onder den valschen naam van *Fredrik Christiaan.*

Dat, hoe zeer hy geduurende zyn Vagebundeeren, tot zyn detentie toe, van geene gepleegde Dieveryen, Huisbraken en Knevelaryen of dergelyke boosheeden heeft kunnen overtuigt worden, en niettegenstaande hy geduurende zyn detentie alhier, het daar op gestadig heeft toegelegt, om dezen Edelen Achtbaare Gerechten, zoo wel, als den Heer Hoofd-Officier, op diverse wyzen te misleiden in het opgeven van deze en geene omstandigheeden, en in het noemen van deze en geene medepligtigen, hy gedetineerde egter eindelyk vrywillig bekend en beleeden heeft: dat hy Gedetineerde, op Zaturdag morgen den 4 October 1766, door zekere Fameuse Gauwdief, en eene hem by naame onbekende Persoon, onderhouden en aangezogt is geworden om een Exploict te doen aan het Huis van den Roomschtx Priester *Bommer* in *de Kaag*, by *Spanbroek.*

Dat, hy gedetineerde, met die twee anderen wyders heeft overlegt, dat hy de medegevangenen *Natban* en *Alemondus*, benevens nog een derden, zoude onderhouden om by dat Exploict te assisteeren; gelyk hy gedetineerde dan ook de voornoemde *Natban* en *Alemondus* heeft ontmoet, en met dezelven afgesproken, dat zy beiden op schildwagt zouden staan, ten einde hy gedetineerde met de overige hun boos opzet te veiliger zouden kunnen uitvoeren, terwyl de mede gedetineerde *Natban* 'er by heeft geperfisteert, dat de gedetineerde hem wel een mooije stuiver geld beloofde, dog teffens onder bedreiging van hem het leven te zullen benemen, als hy *Natban*, niet zoo trouw als een Soldaat op zyn Post stond.

Dat hy, gedetineerde, *Natban Moses*, *Alemondus*, en de andere vier Mansperfoonen, 's Maandags den 6 October 1766, 's avonds tegens tien uuren aan den slagboom by *Spanbroek* zyn gekomen, en dat een der medepligtigen, wiens naam hy Gedetineerde heeft ge-

zegt

zegt niet te weten, diestyds zig eenigzints zwart had gemaakt.

Dat, volgens een bevorens gemaakt overleg, de mede Gedetineerde Jood *Nathan* by het na by gelegen Winkelhuisje, en *Alemondus* voor en om het Huis van den Priester in *de Kaag* voornt:, op schildwagt zyn gaan staan.

Dat hy Gedetineerde, en de vier anderen, vervolgens na dat eerst de deur van de heining, toen de buiten vensters en het raam van des Priesters Huis, met een Beitel door twee mede complices waaren opengebroken, alzoo in het Huis van den Priester zyn ingekomen.

Dat zy, in Huis zynde, het Waschligt, dat iemand hunner by zig had, hebben aangestoken, gaande 'er drie van hun naar het vertrek van den Priester, terwyl hy Gedetineerde en een ander des Priesters Meid in haar bed hebben aangegreepen; de handen op de rug gebonden, en als de voornoemde Meid van schrik begon te schreeuwen, en om hulp te roepen, haar gedreigt, dat wanneer zy schreeuwden, zy haar dan zouden vermoorden.

Dat de opgemelde Meid, zig eenigzints los gemaakt hebbende, door den Gedetineerden met zyn complice nog strikter, en wel met het touw van de Huisklok, is vast gebonden.

Dat hy Gedetineerde, na dat de Priester en de Meid waren geknevelt en gebonden, met zyn andere complices, naar zyn opgaaf, onder anderen een goude Ketting, drie a vier dito Ringen, de goude Oorringetjes uit de ooren van de Meid, en uit een kasje, dat hy Gedetineerde met een yzertje had opengebrooken een zakje met geld, en nog eenige andere goederen hebben gehaalt.

Dat zy vervolgens, uit een ander vertrek, aldaar nog hebben gerooft, eenige zilvere Lepels en Vorken, en dat zy zelfs uit de zogenaamde Sacristi, onder meer ander Zilver nog een Communiekop met Hosties en een doosje met Olysel hebben genomen.

Dat hy Gedetineerde het verdere geroofde niet Specificq heeft weten te noemen of op te geven; hebbende egter, volgens informatie, het gestolene van de Meid bestaan, in

Een goude Ketting met een Haak, twee goude Ringen, een Koralyne Ketting met een goude Haak, een paar dito Bellen een zilvere Beugel en Haak, een zilvere Punthaak, een dito *Eau de la Reine* doosje, een paar dito Schoengespen, eenige potstukjes, en over de honderd Gulden aan geld.

Dat van den Pastoor, in

Agt zilvere Lepels en Vorken, een zilver Zakhorologie, een paar dito Schoengespen, een dito Strop Gesp, een dito Knoopje met een Steentje, eenig Linnen goed en eenig Geld.

En dat van de Kerk, in

Zeven zilvere Kandelaars, een dito Schenkbord, twee dito Kannetjes, een dito Schel, een dito Wierooksvat, een dito Kommunicants

cants Beker, een dito Wierooksdoos, een dito Hosti-doos, een dito Christus Beeld, een dito Magdalena Beeld, eenig Zilverwerk, behoorende aan het Kruis, een zilver vergulde Kommuniekop en Deksel, een dito vergulde Kelk, een dito Schotel en Lepeltje, en een dito Zieken-doosje.

Dat, na het roven en inpakken van die goederen, nog hy Gedetineerde, nog iemand zyner medepligtigen den voorn. Priester *Bommer* of deszelfs Meid hebben ontbonden; maar dat dezelve Priester en Meid alzoo gebonden zyn gelaaten, tot dat zy, volgens ingekomen informatie, dingsdags 's morgens door Ingezetenen van *Spanbroek* zyn ontbonden.

Dat al het gestolene Goud en Zilver, buiten het contante Geld, in een linne zak, die een hunner by zig had, is geborgen, en door de andere medepligtigen naar *Amsterdam* gebragt, en dat hy gedetineerde van het contante Geld, naar zyn voorgeven, alleen de Som van twintig Gulden zou genoten hebben, terwyl hem gedetineerde egter door de medepligtigen belooft is geworden, als het andere goed verkogt was, dat hy gedetineerde dan zyn Portie wel nader zoude krygen.

Dat hy Gedetineerde, alhier in hegtenis gekomen zynde, in den beginne niet alleen zeer brutaal en hardnekkig het gruuwzaam Feit by *Spanbroek* heeft ontkent, maar dat hy daar na het zelve bekennende, gelyk ook de mede gedetineerde *Almondus*, den Persoon van *Lourens Bommer*, zynde de Broeder van den Roomschen Priester *Nicolaas Bommer*, als den eersten en voornaamsten aanlegger en uitvoerder van de voorsz. Huisbraak te *Spanbroek* heeft beschuldigt, en teffens denzelven betigt, als of deze gemelde *Lourens Bommer* de eenigste ware geweest, die zig hadde vermomd en zwart gemaakt; dat de gedetineerde by herhaling deze accusatie heeft staande gehouden in de tegenwoordigheid van gemelden *Lourens Bommer*, en naderhand *in Judicio* gedeclareert, dat hy gedetineerde om Wraak zoude roepen, zoo de voornoemde *Bommer*, als de eerste aanvoerder van dat Fait, niet met hem gedetineerde wierd gestraft.

Dat hy Gedetineerde, egter korteling naar na, *in Judicio* wederom heeft opgegeven, dat hy de voorsz. *Lourens Bommer*, valschelyk en tegen zyn beter weten aan, ten onregte hadde beschuldigt, voorwendende, dat niet gemelde *Bommer*, maar een geheel ander Persoon, met naame by hem onbekend de aanvoerder was geweest van de bewuste Huisbraak, en dat hy gedetineerde deze beschuldiging alleen hadde gepractiseerd, om daar door, ware het mogelyk, voor zig zelfs meerder verschooning te vinden.

Welke verregaande Goddeloosheid, gevoegd by de voorsz. gepleegde reclatante Huisbraak, Binding en Diefstal, met bedreiginge zelfs van moord, zaaken zyn, die in een Land, daar de Justitie werd geadministreert, volgens de Wetten en Placcaten van den Lande, an-

anderen ten Exempel en afschrik, op de aller-exemplaarste wyze verdienen en ook moeten werden gestraft.

ZOO IS 'T: dat Schepenen der Stad *Alkmaar*, gezien en geëxamineert hebbende den Crimineelen Eisch en Conclusie, by den Heer Mr. *Rutgerus Paludanus*, Hoofd Officier dezer Stad, R: O: op ende jegens den gedetineerden gedaan ende genomen, ende gelet op de Confessien, door den gedetineerden, buiten Pyn en banden van Yzer gedaan, en voorts op al het gunt in dezen te considereeren stond en moveere mogte, doende recht, uit den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende, de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren den gedetineerden, omme gebragt te werden ter plaatse daar men gewoon is alhier openbaare Crimineele Justitie te doen, en aldaar door den Scherpregter met de Koorde gestraft te worden, dat 'er de dood na volgt, en wyders dat het geëxecuteerde Lighaam zal werden gebragt, buiten op het Ordinaris Galgeveld dezer Stad, en aldaar anderen tot afschrik, aan de Galg gehangen, en overgelaaten tot een prooie voor de Vogelen des Hemels en de injurien van de Lugt. Ontzeggen den Heer Hoofd Officier zynen verderen of anderen Eisch en Conclusie, op ende jegens den gedetineerden gedaan ende genomen, denzelven daar van absolveerende by dezen, en condemneeren wyders den gedetineerden in de Kosten en Misen van de Justitie.

Actum in Judicio der Stad Alkmaar den 2 May 1768. Gepronuncieert en geëxecuteert op den 7 daar aan volgende.

In kennisse van my Secretaris,
PIETER GROEN.

Magistraturen en Amptenaren.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Prins Erfstadhouder heeft uit eene overgeleverde Nominatie tot Burgemeesteren van *'s Gravenhage* geëligeerd, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Adriaan van der Goes*, President, Mr. *Carel de Lille* en Mr. *Carel de la Bassecour*; tot Schepenen Mr. *Jan Hudde Dedel*, President, Mr. *Johan Dierquens*, Mr. *Johan Patyn*, Mr. *Philippus Matthias Mestre*, Mr. *Abraham van Neck* en Mr. *Pieter van de Poel*. Wegens Scheveninge *Boudewyn de Wit*, om te dienen van St. Catharina 1768 tot dien zelven dag van 1769; tot Schepenen Commissarissen Mr. *J. Dierquens*, Mr. *J. Patyn* en Mr. *Ph. M. Mestre*. Voorts tot Collonel van de Schuttery aldaar de Heer Mr. *Philippus Matthias Mestre*, thans regeerend Schepen, in de plaats van den Heer Mr. *Carel de la Bassecour*, regeerend Burgemeester, welke van den Ed. Achtb. Magistraat zyne demissie als Collonel versogt en geobtineerd heeft.

Den 5 December is door de Ed. Groot Achtb. Heeren van de Vroedschap der Stad *Rotterdam* gedisficieerd de Heer Mr. *Willem van Hoogendorp*, om tot May 1769 zitting te neemen in 't Collegie van de Heeren gecommitteerde Raden, en de Heer Mr. *Jacob Philippus Bogaart* in de Vergadering van hun Hoog Mogende.

Zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfstadhouder heeft uit eene Nominatie

van

van drie Perzonen, tot Bewindhebber der Oost-Indische Comp. ter Kamer *Amsterdam* verkozen, de Heer Mr. *Gerbrand Elias*, in de plaats van wylen den Heer Mr. David de Wilhem.

Door de Stemgerechtigde Burgers der Stede *Dockum* is tot Raad in de Vroedschap aldaar verkozen, de Heer *Johannes Fokkema*.

Door de Ed. Achtb. Heeren van de Vroedschap der Stad *Hoorn* is gedispicieerd om in de Generaliteits Reekenkamer zitting te neemen, de Wel Ed. Gestr. Heer *John Abbeke ek Crap*, Oud-Burgemeester en Raad thans Gedeputeerde ter Vergadering van Hun Hoog Mogende; ook is tot Ontfanger dier Stad aangesteld de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Joan Boreel de Mauregnault* Raad in de Vroedschap enz.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 16 November 1768. overleed te *Koningsbergen* in den ouderdom van omtrent 84 Jaren, de Hoog Ed. Heer *Hans van Lehwaldt*, oudste Generaal Veldmarschalk des Konings van Pruissen. enz. enz. enz.

Den 18 dito overleed te *Rimini*, zyn Eminentie de Kardinaal *Piccolomini*.

Den 24 dito stierf te *Groningen* in den ouderdom van 34 Jaren de Heer *D. Clant*, Gedeputeerde Staat der Provintie van Stad en Lande.

Den 3 December ontstond te *Leerdam* brand in een Boere Wooning waardoor dezelve gantschelyk in de asche gelegd wierd.

Den 4 dito overleed te *Rotterdam* in 't 53ste jaar zyn's ouderdoms, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Arnout Leuven*, Oud-Bailjuw dier Stad.

Den 7 dito 's avonds ten half 7 uuren ontstond brand in de Stads Waag op den Dam te *Amsterdam*, doch werd door de spoedige assistentie der Burgery en door verscheide Brand Spuiten spoedig gebluscht.

Den 9 dito 's morgens ten half 4 uuren, toen te *Scheveningen* de Ebbe kort te vooren eerst begonnen was, kwam een Vissers-Pink die om Garnaat was uit geweest, voor dat Dorp weder aan Wal, een van de daarop zynde Mannen, wilde met een Mande Garnaat Dorpwaarts gaan, maar had het ongeluk, ter oorzaake van de steilte of glooying van de Zandbank te vallen: De andere hem willende volgen, om te zien waar hy zo lang bleef trof een diergelyk noodlot, en verdronken dus beiden: men ontdekte hen kort daarna, maar te laat om behouden te kunnen blyven.

Den 6 dito is te *Sluis in Vlaanderen* in ondertrouw opgenomen *Jan Jacobsen Rock*, oud 88 Jaaren en 5 Maanden met *Johanna Barseele*, ruim 62 Jaren oud, zynde frische, gezonde, kloeke en sterke lieden, alzo dat de voorsz. Bruidegom is Sluismeester van de Stads Sluizen aan de Kaay, en Meeter van de Stads Koornmaaten aldaar, wordende die posten noch in perzoon door hem bediend, zo dat hy, by die gelegenheid, zonder veel moeite, een zak Tarwe, van 150 ponden gewicht, opneemt en brengt daar hy begeerd.

Den 12 dito overleed te *Alkmaar* in 't 40ste jaar zyn's Ouderdoms, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Abraham Wevertingh* Adriaansz., Raad in de Vroedschap en Oud-President Schepen der voorsz. Stad.

De Princes waarvan haare Majesteit de Koninginne van Groot-Brittannien is bevallen, heeft by den H. Doop de naamen van *Augusta Sophia* bekomen.

Den 18 dito overleed t'*Amsterdam* in den ouderdom van 19 Jaren, de Wel Ed. Heer *Gerrit Hooft* Junior, Secretaris der voorsz. Stad.

Aanmerklyk is geweest de gantsch ongewoone stand der Barometers op den

den 21. 22. en 23 Novemb. (1768) gelyk men van *Weenen* onder anderen mede vernomen heeft, dat de Barometers aldaar gedaalt zyn geweest tot op 27 duim 11 en 2 derden linie, overeenkomende met 28 duim 1 linie Londensche, en 26 duim 3 en 3 q. linie Parysche voet, zodanig, dat men aldaar voor een Aardbeeving of geweldigen storm beducht wierd. Te *Delft* stonden de Barometers den 22 November van 's morgens ten 4 uuren tot den 23 voormiddags ten 10 uuren 4 graden lager dan den ondersten graad van Storm, en de Controlleurs, wier hoogste graad is 96, te weeten Storm waren gesteegen tot 103 graden, den 23 s'avonds ten 10 uuren stonden de Barometers op 89 graden, en de Controlleur op 4 graden boven Storm en zedert is de Barometer aan 't ryzen en de Controlleur aan 't dalen gebleeven, terwyl de oudste lieden verklaarden, den Barometer nimmer zo laag en den Controlleur nooit zo hoog gezien te hebben, en men verneemt, dat even 't zelve ook te *Hamburg*, te *Leipzig*, te *Brunswyk* &c. en weinig dagen daarna is 'er ook zwaare Storm op gevolgt.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 4 en 18 January (1768) onder voorzitting van Do. *W. A. Klepperbein.*

Op Woensdag den 21 Dec. 1768 heeft alhier in de Oude Kerk in de beurt van de Eerw. zeer gel. Heer *P. Wesling*; voor de eerstemaal zyne cierlyke gaven doen hooren, de Eerw. Heer *Augustus Sterk.* Proponent, zyn Eerw. nam tot Inleiding Johannes 3. vs. 16. en tot Text uit Jes. 11. vs. 1. 2. *En het zal een Roede opgaan. &c.*

EDAM. Nademaal de Nominatie in vroeger tyd opgegeven defect geworden was, door het beroepen van den Eerwaarden Heer *Joh. Fredrik Schlosser* naar *Zwolle*, zo heeft de Wel Eerw. Kerkenraad onzer Presidiale Gemeente te Amsterdam, dezelve, op ons verzoek, den 22 Nov. 1768 weder aangevuld, bestaande de nieuwe Nominatie dus uit de volgende Heeren, als

Johan Willem Feritsz, Predikant te *Harlingen*.
Frans Munnikhuyzen, Predikant te *Schiedam*.
Joh. Christiaan Baum, Predikant te *Zierikzee*.
Johannes Meyer, Proponent te *Breda*.

De Eerw. Heer *Frans Munnikhuyzen* ten zelven dage voor de Nominatie bedankt hebbende, is daar uit op den 25 der voorsz. Maand, tot genoegen der Gemeente en met eenpaarige Stemmen beroepen de Heer *Johannes Meyer*, Proponent te *Breda*, die dit Beroep dan ook in de vreze des Heere heeft aangenomen.

AMERSFOORT. Op Zondag den 27 Novemb, (1768) hoorden wy voor de laatste maal, onzen met recht, niet alleen van onze gantsche Gemeente, maar teffens van de geheele Stad, by uitstek bemind en veel geacht Leeraar, de Wel Eerwaarde Heer *Johan Fredrik Schlosser*, zyn Eerw. had tot zyn Text verkoren Philipp. 1. vs. 12. Voor werd gezongen fol. 597 en Psalm 50. Tusschen de Predicatie fo. 512. vs. 2. en na gezongen fo. 525. vs. 11. 12.

Wy

Wy zouden te vergeefs onderneemen onze aandoeningen te willen beschryven, wyl in alle dien tyd, wanneer wy gehoord hadden, dezen wakkeren, ieverigen, liefderyken, omzichtigen, minzamen en veel geleerden Leeraar te zullen verliezen, onze Oogen in 't algemeen, en die van onze jeugd in 't byzonder, onophoudelyk met tranen overvloeiden. Geen wonder was 't dan ook dat de zeer groote, en uit de eerste Perzonen van rang deezer Stad bestaande Vergadering, by het hooren van desselfs laatste Vermaningen, vierige Gebeden en Zegenwenschingen, gelykzaam van weenen weg smolt; en de algemeene tranen en zuchtingen gaven te kennen, welk vermogen een oprecht en christlyk Leeraar, zo wel over zyne Kudde, als ook over hen, die buiten ons zyn, verkrygen kan. Ouden en Jongen beiden zyn ontroostbaar, en onze Jeugd in 't byzonder, beschreid zyn Eerw. met de heetste tranen, als haaren tweden Vader; ja, streed het niet met de christelyke Plicht, wy zouden zeggen: Wy benyden onze Broederen te *Zwolle*, vermits wy dien man moeten missen, welker verlies ons voor altoos en met recht zmertelyk moet en zal vallen.

Ter vervulling deezer Leeraars Plaats is op den 17 der voorsz. Maand gemaakt eene Nominatie, en zyn daarop gebragt deeze volgende Heeren

Pieter Christoffel Hageman, Predikant te *Vlissingen*:
Wilhelm Reuter, en *Hendrik Volkers*, Proponenten.

Waaruit zonder Proef-prediking met eenpaarigheid van Stemmen beroepen is, de Eerw. zeer Gel. Heer *P. C. Hageman*, Predikant te *Vlissingen*.

ZWOLLE. Op Zondag den 4 December (1768) des Voordemiddags wierd onzen nieuw beroepen Leeraar, de Eerw. zeer Gel. Heer *Johan Fredrick Schlosser* aan de Gemeente voorgesteld, door onzen ouden en veelgeliefden Leeraar, de Eerw. en zeer Gel. Heer *Coenraad Christoffel Rekjing*; het welk van den zelven, onaangezien zyne zeer hooge Jaaren, en na dat zyn Eerw. deeze Gemeenten reeeds 49½ Jaaren met veel vrugt en zeegen als Herder heeft gewyd, nog met veel kragt en nadruk verrigt wierdt, nemende zyn Text uit de Sendbrief van *Paulus aan Titus* Cap. 1. vs. 7. 8. en 9; waar uit zyn Eerw. een waar Dienaar Gods beschreef. De Inleiding had tot Grondslag de Gulde Spreuk *quaade Voorbeelden bederven goede Zeeden*, de Verhandeling der Text was tweeledig (1.) *Een Leeraar Christi betragt in zyne Leere* (a.) als een Geestelyke Wagter. (b.) beroepen van Christus, door middel van Kerkendienaars. (c.) in zyne verrigtingen, om te leeraaren, te staffen, te vermaanen, te troosten en de Sacramenten te bedienen, (2) *den Leeraar betragt in zyn Leeven* (a.) in het algemeen onstraffelyk. (b.) in 't byzonder, matig, gastvry en als een Huishouder Gods; bevryd van de Lasters, verders in den Text beschreeven: Waar uit zyn Eerw. met hartelyke Zeegenwenschen aan den nieuw Beroepenen en met gepaste Vermaaningen aan de Gemeente besloot.

Des

Des Nademiddags deed de nieuw beroepen Leeraar zyn Intreede by de Gemeente, voor een zeer talryke Vergadering, met den Text 1 *Timoth* 4. vs. 16. De Voorafspraak behelsden het gewigt van het Predikampt, beschouwt, aan de zyde der nalatige Herders, met het gevolg van hunne te dugtene straffe, en aan de zyde der Getrouwe Herders, die hun Ampt na alle vermoogen waarnaamen; waar op dan ook een genaaden Loon, voor de zelven was te verhoopen. In de Inleiding hield zyn Eerw. vóór de Gewisheid van aller Menschen einden en daar op volgende verantwoordinge, op welke den H. Paulus in den Text het oog gehad heeft; zo byzonder op Timotheus, als in 't gemeen op alle Zielzorgers, verklaarende dezelven in twee hoofddeelen (1.) *Paulus Vermaningen* (a.) hebt agt op uw zelven, als Mensch, na Lighaam en Ziele, als Medeburger en byzonder als Christen, (b.) Op de Leere gegrond in Gods H. Woord en op de H. Sacramenten. (c.) blyft volstandig in deze pligten Volharden, tot aan het einde (2.) *de daar op volgende Genaden beloften*, (a.) voor de Leeraar en (b) voor de Gemeente, sluitende zyn Eerw. met gepaste Aanspraaken aan de Hooge Overigheids Collegien, Kerken-Raad en Gemeente, gelyk ook met hartgrondige Zeegenwenschen, en met een kragtig Gebed tot God.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 15 *November*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 15 November. 1768.

't *Kind* van Jan Elmenhorst Jansz. W. K.

Woensdag den 16 dito.

't *Kind* van Harmanus Oldenkot. N. K.

Donderdag den 18 dito.

't *Kind* van Eldert Kraay. E. Y. K.

't *Kind* van Hendrik Koggenhoop. L. O. K.

Zondag den 20 dito.

't *Kind* van Fredrik Arnold. L. O. K.

Maandag den 21 dito.

't *Kind* van Willem van Hees. Z K.

Dingsdag den 22 dito.

't *Kind* van Jan van Leeuwen. L. O. K.

Woensdag den 23 dito.

Benjamin Willems, Mr. *Silversmit*. L. O. K.

Catharina de Koning, Huisvrouw van Dirk Craandyk. N. O. K.

Elisabeth Sipkens, Huisvrouw van Jan Geerts. A. K. H.

't *Kind* van Lourens Smits. O. K.

't *Kind* van Carl Elias Franke Sonmans. L. O. K.

Donderdag den 24 dito.

Hendrik van der Linden. N. K.

Abraham van Ketwich, *oudste Zoon* van Jan Ketwich. O. O. K.

Regiena Valyee, Huisvrouw van Hendrik Schreuder. A. K. H.

't *Kind* van Dirk van Lier. Z. K.

Vrydag den 25 dito.

Hendrik Hana. N. K.

Harmanus Wyten. E. Y. K.

Johan Feytama van Schravenhagen. N. K.

Rebecca Barker, laatst Weduwe van Casparus Ernhardt. L. N. K.

Jeanne Elisabeth Catuff, Huisvrouw van Pierre Henry Richard. W. A. K.

't *Kind* van Josias de Koning. Z K.

't *Kind* van Rynier Rulofs. O. K.

't *Kind* van wyle Cornelis Bakker. L. N. K.

't *Kind* van Harmanus Jongbloedt N. O. K.

Za-

Zaturdag den 26 dito.

Dirk de Wit. Z. K.

Anna Josina Steen, laatst Weduwe van Pieter van de Wall Ferne. W. K.

Margaretha Anna Eckhart, Weduwe van Christiaan Ludeweg Welling. L. N. K.

Alida van der Horst. O. K.

't *Kind* van Jacob Schoute. Z. K.

't *Kind* van Cornelis Vollenhoven. W. K.

Zondag den 27 dito.

Aaltje Braskamp, Weduwe. Maghiel Gabriels. A. K. H.

Dingsdag den 29 dito.

Pieter van Eysendyk, *Stalhouder*. O. K.

Jan Canter. O. K.

Sara Abres, Huisvrouw van Christoffel Staapelaar. W. K.

Geertruy Bossing, *bejaarde Dogter*. O. K.

't *Kind* van Steve Engel O. K.

't *Kind* van Johannes Scherrel L. K. H.

't *Kind* van Pierre Dronia. W. K.

't *Kind* van Albert Zedorff. L. O. K.

't *Kind* van Gysbert van der Linden. N. Z. K.

Woensdag den 30 dito.

Johannes de Jong. N. K.

Jan Hendrik Soomer, Mr. *Broodbakker*. L. N. K.

Jan van Kerckhellen, *eenige Soon* van Jan van Kerkhellen N. K.

Anna Gerdina Leweriks, Huisvrouw van Huybert Besselink. Z. K.

Elisabeth Jordaan, Weduwe van Ary Klaase Ruymbart. L. K. H.

Maria Johanna Wytvliet, Weduwe van Kasper Boerhout. A. K. H.

Johanna Hoedt, Huisvrouw van Joost Roskam. Z K.

Neeltje Eel. W. K.

Barbara Hoogveld, *bejaarde Dogter*. N. Z. K.

't *Kind* van Johannes Engelbertus Ullenberg. O. K.

't *Kind* van Dirk Bekkering. N. K.

't *Kind* van Hendrik Femer. L. O. K.

't *Kind* van Benedictus van Rys. N. O. K.

't *Kind* van Frans van Straate. N. O. K.

Donderdag den 1 December.

Jacob van Abcouw. N. O. K.

Jan Cannegieter. O. K.

Maria van Spithoven. W. K.

't *Kind* van Lucas van Eeden. N. O. K.

't *Kind* van Jan Jacob Vroom. N. O. K.

't *Kind* van Willem Schaffer. N. Z. K.

't *Kind* van Pieter Kryschaar. Z K.

't *Kind* van Jacob van Hibma. Z. K.

't *Kind* van Jan Visser. L. N. K.

Vrydag den 2 dito.

Hendrik Weelink. W. K.

Eliesabeth Theresia Brak, Weduwe van Lambertus van Offen. N. K.

Anna Giefeking, Weduwe van Hendrik Liebeking. W. K. H.

Fryntje Hantsuyker, Huisvrouw van Lucas van der Veen. N. O. K.

Cornelia Buys. O. K.

Maria Emmelott, *jonge Dogter*. N. O. K.

't *Kind* van de Wel Ed. Gest. Heer Barth. van den Santheuvel. Z. K.

Zaturdag den 3 dito.

Anna Margretha Graveshuyner, Huisvrouw van Harmanus Meyer. L. O. K.

Anna Christina Hambeek, Huisvrouw van Henricus van der Meer. W. K.

Hermina Olbrink. Z. K.

't *Kind* van Anthony Popper. L. O. K.

't *Kind* van Jan van Ligten. O. O. K.

Twee *Kinderen* van Capt. Jan Baars. L. N. K.

Maandag den 5 dito.

Cornelis Bosch. E. N. K.

Jan ten Tye, *Makelaar*. N. K.

Cornelia van Arck, Huisvrouw van Gerrit Jan Wolters. O. O. K.

't *Kind* van Jacob Freni. W. K.

Dingsdag den 6 dito.

Pieter Pommiers. O. K.

Evert Kolwagen. O. O. K.

Johannes Klein. *Junior*. Z. K.

Woensdag den 7 dito.

Samuel Sureau. W. A. K.

Pieter Maal. O. K.

Maria Ruyghaver, Weduwe van Claas Soet. N. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Perceelen* op *Maandag* den 28 *November* 1768. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Fluweele Burgwal (*C. Hoeneker*, *P. de Hoen* en *C. van Ophoven*, Een Huis en Erve, op de) naast het Zuidelyke hoekhuis van de Angenietestraet. *f* 35000, in slag *f* 1000. opgehouden.

Kerkstraat (*D de Haan* en *D. Leuveling*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, tusschen de Leidsche en Spiegelstraaten. *f* 5700, in slag *f* 5. *D. van Schorrenberg.*

Obligatie (Deselve., Een) ten Comp. Amsterdam op Naam groot *f* 1000. 104¾ Pt. *C. Dom.*

—— op Naam *f* 1000. 104¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 104¼ Pt. *C. A. van den Bosch.*

—— op Naam *f* 1000. 104¼ Pt. *J. Steenbergen.*

Obligatie (Een kleine Prys) op Naam ten Comp. 's Haage groot *f* 200. 102 Pt. *J. Schreuder.*

Prinsengragt (*N. Bremer*, *D. van Schorrenberg* en *M. van der Linden*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, tusschen de Prinsenstraat en Brouwersgragt. *f* 7000, in slag *f* 1100. *L. Kuyper.*

En deeze volgende op *Maandag* den 5 *December* 1768. geveyld.

Annastraat (*M. van der Linden*, Een Huis en Erve, in de St) Noordzyde. *f* 2525, in slag *f* 125. *B. van Keyserswaart.*

Annastraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de St.) naast het eerstgemelde. *f* 2275, in slag *f* 100. *Gerard Kleene.*

Angeliersgragt (*G. Jarman* en *I. de Wolf*, Een Huis Agterhuis en Erve, op de) Zuidzyde tusschen de eerste en tweede Dwarsstraaten. *f* 925, in slag *f* 25. *G. Jarman.*

Angelierstraat (*H. Lauverbek*, *F. Boesjaar Junior* en *D. Kaselits*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 2200. Verkogt.

Boomstraat (*D. van Schorrenberg* en *A de Barbanson*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, by de Kathuisers Dwarsstraat. *f* 2000, in slag *f* 100. opgehouden.

Egelantiersgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, tusschen de eerste en tweede Dwarsstraat. *f* 3900, in slag *f* 400. Verkogt.

Egelantierstaat (*H. Lauverbek*, *F. Boesjaar Junior* en *D. Kaselits*, Een Huis drie Agterhuisen en Erven in een Koop, in de) Noordzyde. *f* 2850, in slag *f* 100, *H. Lauverbek*,

Grafstede (*J. Sluyman* en *D. Heydeman*, Een) in de Zuider Kerk Lr. F. No. 20. *f* 145, in slag *f* 5. *Daniel Gerard Romer.*

Keizers en Muidergragten (*Mozes Henriquis Medina* en *Johannes Lafrens*, Een Huis en Erve, op de hoek van de Nieuwe) *f* 6500, in slag *f* 500. opgehouden.

Weesper Kerkstraat (*N. Bremer*, *M. de Crasto de Jonge*, *J. Rocamora* en *M. Raphael da Veiga*, Een Huis en Erve, in de) het 4de agter het Hoekhuis van de Weesperstraat. *f* 4800, in slag *f* 400 opgehouden.

Kokssteeg (*G. Jarman* en *I. de Wolf*, Een Huis en Erve, in de) op de Cingel over 't Utrechtsche Veer. *f* 575, in slag *f* 20. opgehouden.

Obli-

Obligatie (*H. Lauwerbek*, *F. Boesjaar Junior* en *D. Kaselits*, Een) op Naam ten Comptoire 's Hage, groot *f* 1200. 103¼ Pr. verkogt.

Regt Boomsloot (*M. van der Linden*, Een Huis en Erve, aan de Noordzyde van) *f* 4000, in slag *f* 125. *J. van den Berg Dirksz.*

Roose Dwarsstraat (*H. Lauwerbek*, *F. Boesjaar Junior* en *D. Kaselits*, Een Huis en Erve, in de eerste) Westzyde, tusschen de Roosegraft en straat. *f* 3400, in slag *f* 3. verkogt.

Slootstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. 1575, in slag *f* 100. verkogt.

Verwers Pad (*A. Rutgers*, Een Tuin en Huising op Erfpagts Grond, buiten de Utrechtsc Poort op het) daar Al Hoopende boven de Poort staat, *f* 825, in slag *f* 10. *A. Rutgers.*

Wittenburgstraat (*J. Lafrens*, *R. Pietersz. Schoonegevel* en *G. Muller Johan Anthonisz.*, Een Huis en Erve, in de kleine) Noordzyde, voorby de eerste Dwarsstraat. *f* 4200, in slag *f* 125. *Johannes Laffrens.*

En deeze volgende zyn *Maandag* den 12 *December* geveild.

No. 1 Baangragt (*C. Hoeneker*, *J. Posthumus*, *N. Bremer*, *J. J. Lindeman*, *W. Duisenddaalders*, *D. Borski*, *P. vander Meulen*, *C. Twisk*, *H. van den Berg*, *A. van Ketwich*, *J. van Leerdam*, *E. Hostyn*, *P. Dissel* en *C. Nieuwendt de Jonge*, Een Huis en Erve, op de) tusschen het Spiegelplyn en Leidsche Kruisstraat. *f* 1600, in slag *f* 200. *H. Campen.*

Blomstraat (*R. Steenbergen*, *A. de Mol van Otterloo*, *C. J. Spilleman* en *D. Leuveling*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, tusschen de eerste en tweede Dwarsstraat. *f* 3950, in slag *f* 300. *Hendrik Broekhuysen.*

Blomstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, 't 4de Huis beoosten de tweede Dwarsstraat. *f* 5300, in slag *f* 300. *Bernardus Twisk.*

Herborg (*A. Buys* en *W. H. Stoppendaal*, Een) met zyn Stalling, &c. van ouds genaamd Het Dorstig Hart, te Amsterveen. *f* 6000, in slag *f* 600. opgehouden.

Hoedemakers Pad (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Thuin en Huizinge, buiten de Utrechtsche Poort, aan de Zuidzy van het) daar de Standvastigheid boven de Poort staat. *f* 775, in slag *f* 10. *B. van Belcom.*

Kerkstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de) by de Utrechtschestraat. *f* 3550, in slag *f* 90. *G. Kleene.*

Kerkstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, ten Westen de Utrechtschestraat. *f* 3400, in slag *f* 600. *C. Twisk.*

Leidsche Dwarstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de lange) op de hoek van de Kruisstraat. *f* 4600, in slag *f* 100. verkogt.

Leidsche Dwarsstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de korte) tusschen de Kruisstraat en het Spiegelplyn. *f* 2600, in slag *f* 300. *L. Olivier.*

Loyersgragt (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, over de eerste Loyers Dwarsstraat. *f* 6500, in slag *f* 600. *C. Roos Carelsz.*

Nieuwe Loyersstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, beoosten de Vyzelgragt. *f* 4350. in slag *f* 100. verkogt.

Noorder Dwarsstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy, het 8ste van de Reguliers Gragt. *f* 3800, in slag *f* 200. *Dirk Koster.*

Noordsche Bos (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Twee Huizen en Erven, onder

onder een Dak, in een koop, in het) in de Middelstraat of tweede Weetering Dwarsstraat. *f* 5700, in slag *f* 100. verkogt.

Oude Loyersstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en diversche Huizen en Erven, in een koop, in de) zynde een Hofje. *f* 9600, in slag *f* 950. *J. Speekman.*

Plantagie (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Thuin en Huizing, genaamd Boszicht, nevens nog Vyf Huisjes, onder een Dak, in een Koop, in de) over de Nieuwe Heeregragt en Rapenburgergragt. *f* 4000, in slag *f* 100. verkogt.

Princegragt (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op de) zuidzy, het tweede van de Utrechtsestraat. *f* 11000, in slag *f* 1000. Verkogt.

Pieters Dwarsstraat (*Jan Schoonhoven* en *Jan Siebes Hendriksz.*, Een Huis en Erve, in de St.) op de Noorderhoek van de Zeven Sterregang. *f* 725, in slag *f* 10. *Barent van Belkom.*

Reguliersgragt (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis, Agterhuis en Erve, onder een Dak, op de) oostzyde, by de Kerkstraat. *f* 8150. in slag *f* 400. *D. Heydeman.*

Reguliersgragt (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, op de) westzy, agter 't hoekhuis van de Noorderstraat. *f* 4000, in slag *f* 10. verkogt.

Taksteeg (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de) noordzy. *f* 2550, in slag *f* 300. *H. van Til.*

Utrechtse Dwarsstraat (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de). Noordzyde *f* 1725, in slag *f* 10. *G. Beerman.*

Utrechtse Dwarsstraat, (*Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, in de) zuidzy, agter en ten westen 't hoekhuis van de Utrechtsestraat. *f* 2275, in slag *f* 50. Deselve.

Warmoesstraat (*M. van der Linden*, Een Huis twee Agterhuizen en Erven, in een Koop, in de) O. Z. tusschen de St Jans en St. Annastraaten. *f* 14700, in slag *f* 300. opgehouden.

Weesperstraat *Deselfde Maakelaars als op No. Een*, Een Huis en Erve, op de) oostzy, tusschen de Keizersgragt en Kerkstraat. *f* 3075, in slag *f* 8. verkogt.

Weterings Dwarsstraat (*A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis en Erve, in de) tusschen dito Straat en Spiegelgragt. *f* 2225, in slag *f* 2. *Gerret Homburg.*

En deze Perceelen op *Maandag* den 19 *December* 1768. geveild.

Annastraat (*J. Staats*, *C. Hoeneker*, *D. van Schorrenberg*, *M. van der Linden* en *G. de Myn*, Een Huis en Erve, in de St.) Zuidzyde. *f* 2050, in slag *f* 125: *W. H. Stoopendaal.*

Baanbrugsteeg (Deselve, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Haerlemmerdyk en Vinkestraat. *f* 1050, in slag *f* 30. *C. Dom.*

Barnesteeg (Deselve, Een Huis en Erve in de) Noordzyde, *f* 2975, in slag *f* 300. *D. van Schorrenberg.*

Binnen-Amstel (*J. Kwikx*, *S. Kamerbeek*, *M. van der Linden* en *E. Scholten*, Een Huis en Erve, op den) het eerste agter het Hoekhuis, van de Waagestraat. *f* 3600, in slag *f* 400. opgehouden.

Heerengragt (*W. van Eelen*, *W. Sickes*, *C. Twisk* en *J. Steenbergen*, Twee Huizen en Erven, onder een Dak, op de hoek van de) en Vyzelstraat, mitsgaders nog vier Huizen, Koetshuis, Stalling en Erve, naast elkanderen

deren in de Vyselstraat, alles in een Koop. *f* 70000, verkogt.

Heerengragt (*J. Frena*, *B. Tideman Johannesz.* en *D. Koster*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Reguliersgragt en Vyselstraat, als mede een Stal Koetshuis en Erve, daar agter op de Keizersgragt. *f* 6500., in slag *f* 6300. *J. van Jagen.*

Hofstede (Deselve Een) genaamd Berg-Zigt met zyn Heere Huizinge, Koetshuis, Stallinge en verdere Getimmertens, in 't Geyn, by het Dorp Baambrug tusschen het Gyn en Ryweg. *f* 2550, in slag *f* 1100. *J. Schoonhoven.*

Keizersgragt (*J. Kwikx*, *S. Kamerbeek*, *M. van der Linden* en *E. Scholten*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, benoorden de Huidestraat, *f* 13900, in slag *f* 125. *C. Roos.*

Keizersgragt (*A. Mulder*, *B. Stemberg* en *D. Heydemans*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Utrechtsestraat en Binnen-Amstel *f* 34000, in slag *f* 2500. *W. Ebbenhorst.*

Laurierstraat *G. Homburg*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde naast het Wester Hoekhuis, van de eerste Dwarsstraat. *f* 3350, in slag *f* 225. *W. H. Stoopendaal.*

Nieuwe Spiegelstraat (*J. Staats*, *C. Hoeneker*, *D. van Schorrenberg*, *M. van der Linden* en *G. de Myn*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Keizersgragt en Kerkstraat. *f* 5725, in slag *f* 750. *J. Speekman.*

Olyslaagerssteeg (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 3600, in slag *f* 275. *G. de Myn.*

Princegragt (*A. Mensendyk*, *A. le Grand*, *D. des Ruelles de Jonge* en *A. van Ketwich*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Reguliersgragt en Noorderstraat *f* 8800, in slag *f* 100. opgehouden.

Raapenburgstraat (*J. van den Bergh Dirksz.* Een Huis Erve, in de Nieuwe) of laagte van de Kadyk. *f* 1375. verkogt.

Raapenburgstraat (Deselve Een Huis en Erve, in de Nieuwe) naast het bovengemelde. *f* 1300. *J. Schoonhoven.*

Raapenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de Nieuwe) naast het bovengemelde. *f* 1275. in slag *f* 10. *J. van den Berg.*

Raapenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de Nieuwe) naast het laastgemelde. *f* 1200. in slag *f* 100. Deselve.

Raapenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de Nieuwe) naast het bovengemelde. *f* 1175, in slag *f* 125. verkogt.

Raapenburgstraat (*J. Staats*, *C. Hoeneker*, *D. van Schorrenberg*, *M. van der Linden* en *G. de Myn*, Een Huis en Erve, in de) Zuid-Oostzyde over 't eerste Waaygat. *f* 2125, in slag *f* 700. *J. Rocampen.*

Reaalen Eiland (*C. Mol* en *N. Bremer*, Een Huis en Erve, op het) in de Vierwindestraat, op de hoek van de Kruisstraat. *f* 4900, in slag *f* 100. opgehouden.

Schipperstraat (*J. Staats*, *C. Hoeneker*, *D. van Schorrenberg*, *M. van der Linden* en *G. de Myn*, Twee Huizen en Erven, naast elkaner onder een Dak, in een Koop in de) Zuidzyde. *f* 2400, in slag *f* 500. *G. Scholten.*

Slypsteenen (Deselve, Een Agterhuis aan de Zuyd-Oostzyde van de) met een Gang ingaande agter de Kerk de Bonte Kraayen. *f* 2525, in slag *f* 125. *W. Stroband.*

Slypsteenen (Deselve, Een Agterhuis aan de Zuid-Oostzyde van de) naast het Laastgemelde, *f* 2025, in slag *f* 150. *G. Scholten.*

Witteburg (*J. van den Bergh Dirksz.*, Twee derde Parten in een Huis en Erve, op) in de eerste Dwarsstraat, Oostzyde. *f* 1250, in slag *f* 250 *J. van den Berg.*

Wittenburg (Deselve, Twee derde Parten in een Huis en Erve op) naast het bovenstaande. *f* 1425, in slag *f* 150. Deselve.
Wittenburg (Deselve, Twee derde Parten in een Huis en Erve, op) naast het bovengemelde. *f* 1600, in slag *f* 40. Deselve.
Wittenburg (Deselve, Twee derde Parten in een Huis en Erve, naast het bovengemelde. *f* 1525, in slag *f* 250. *A. de Mol van Otterloo.*
Wittenburg (Deselve, Twee derde Parten in een Huis en Erve, op) naast het laatstgemelde. *f* 800, in slag *f* 200. Deselve.

En deeze Perceelen op *Dingsdag* den 20 *December* 1768 geveild.

Amstelstraat (*W. Duizenddaalders* en *C. van Opboven*, Een Stal, mitsgaders twee Woonhuizen, agter den anderen en een ruim Koets- en Wagenhuis en hunne Erven, in een Koop in de) tusschen de Botermarkt en Binnen-Amstel. *f* 14000, in slag *f* 1100. *Jan Schoonboven.*
Angeliersgragt (*J. van de Velde* en *W. B. de Roo.* Een Derdepart in twee Huisen en Erven, op de) noordzy, by de Noordermarkt. *f* 1450, in slag *f* 125. *J. van de Velde.*
Egelantiersgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) zuidzy in de Nieuwe Huizen Gang. *f* 1125, in slag *f* 1. *N. Breemer.*
Kamper Styger (*P. Suyderhoff* en *W. J. Mooy*, Een Huis en Erve op de) over het Zeeregt. *f* 10500, in slag *f* 6. opgehouden.
Kathuizersstraat (*N. Breemer*, Een Huis en vier Agterhuizen en Erven in een Koop in de) over dito Kerkhof op den Hoek van en in de Wieldraayers Gang. *f* 4650, in slag *f* 150, opgehouden.
Korte Leidse Dwarsstraat (*H van den Bergh* en *J. Toer*, Een Huis en twee Agterhuizen en hunne Erven, in een Koop, in de) Noordzyde tusschen de Kruisstraet en het Spiegel Plyntje. *f* 5900, in slag *f* 100. opgehouden.
Korte Leidsche Dwarsstraat (*E. Groese*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde het derde van de Leidsche Gragt. *f* 1500. *L. Kuyper.*
Lindegragt (*J. Willaars*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een Koop, op de) noordzy, by de Kerkbrug. *f* 4300, in slag *f* 200. verkogt.
Obligatie (*J. Slebes Hendriksz.* Een) op de Saxische Steur, groot Ryxd. 1000. 20¼ Stuiver *W. H. Stoopendaal.*
—— dito groot Ryxd. 1000. 20¼ St. Deselve.
—— dito groot Ryxd. 300: 20¼ St. *H. van den Heuvel.*
Oudezyds Agterburgwal (*E. T. van Duin*, Een Huis en Erve, op de) het 2de Huis aan het Kreupelsteegje. *f* 5600, in slag *f* 200. *Q. C. Tissingh.*
Oudezyds Agterburgwal (*C. Twisk*, *N. J. van Baggen* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, tusschen de Oude Manhuis Poort en Slykstraat. *f* 12650, in slag *f* 1500. *Jan Sluyman.*
Roozengragt (*W. van Otterloo*, *A. de Mol van Otterloo*, *P. van der Biet*, *G. Jarman* en *D. Eyssen*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de twee laatste Bruggen. *f* 3025, in slag *f* 5. verkogt.
Roozegragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) in de Foelyslagers Gang. *f* 300, verkogt.
Utrechtse Dwarsstraat (*J. van de Velde* en *W. B. de Roo*, Ee Huis en Erve, in de) noordzy bewesten de Binnen Amstel *f* 3400, in slag *f* 500. *D. de Haan.*
Vlooyenburg (*J. Kwikx*, Een Huis en Erve, op) op de Hoek van de Korte en Lange Houtstraat. *f* 7300, in slag *f* 100. opgehouden.

Waa-

Waagestraat (*J. Pieter Heimbach* en *J. van Leerdam*, Een Huis en Erve, in de) Oostzyde, en 't Agterhuis daar agter in de Cooymans Gang. *f* 4225, in slag *f* 400. *D. de Haan.*

Warmoesstraat (*J. van Walree*, *P. van Walree*, *I. Schut* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, by de Ouden Brugsteeg. *f* 19000, in slag *f* 2000. opgehouden.

En deeze volgende op *Woensdag* den 21 *December* 1768. geveild.

Brouwersgragt (*G. de Roy* en *J. Speekman*, De Helft in een Huis en Erve, mitsgaders een ledig Erf, in een Koop, op de) Zuidzy, tusschen de Goudsblomstraat en Gragt. *f* 3400, in slag *f* 10. *G. Jarman.*

Singel (*C. Hoeneker*, *C. van Ophoven*, *C. Blasius*, *J. Blaauw* en *D. Blaauw*, Een Huis en Erve, op de) 't tweede Huis bezuiden de Romyns Armsteeg, mitsgaders een Huis en Erve, in de Romyns Armsteeg, in een Koop. *f* 30500. in slag *f* 2600. opgehouden.

Egelantiersstraat (*R. P. Schoonegevel*, De Helft in en een Huis en Erve, in de) Zuidzy voorby de tweede Dwarsstraat. *f* 825, in slag *f* 5. *R. P. Schoonegevel.*

Goudsblomstraat (*W. van Otterloo*, *J. Gaubert* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy. *f* 1925, in slag *f* 100. *W. van Otterloo*,

Goudsblomstraat (Deselve Een Huis en Erve, in de) naast het bovenstaande. *f* 1900, in slag *f* 125. Deselve.

Goudsblomstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) naast het laatstgemelde. *f* 1975, in slag *f* 125. Deselve.

Goudsblomstraat (Deselve, Drie Agterhuisen en Erven, in de) agter de bovengemelde Perceelen. *f* 975, in slag *f* 175. Deselve.

Haerlemmer Houttuinen (*J. Schoonhoven* en *H. H. Helmer*, Een Pakhuis en Erve, met een vrye Wal in de) tusschen de Dommerstraat en Korte Houtstraat. *f* 5050, in slag *f* 20. *Jan Blok.*

Keizersgragt (*A. Mulder*, *H. Campen*, *J. Slebes Hendriksz.*, *B. Stemberg* en *B. Carull*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde. tusschen de Leidschegragt en Straat. *f* 49000, in slag *f* 9000, *Wr. van Eelen.*

Leidsche Plyn (*J. D. Wysman* en *J. Speekman*. Een Huis en Erve, op 't) Noordzy. *f* 6900, in slag *f* 40. opgehouden.

Linden en Brouwersgragten (*G. de Roy* en *J. Speekman*, De Helft in twee Huisen en een Loots, in een Koop, op de hoek van de) *f* 3900, in slag *f* 500. *G. Jarman.*

Moolenpad (*A. Mulder*, *H. Campen*, *J. Slebes Hendriksz.*, *B. Stemberg* en *B. Carull*, Een Stal en Erve, op 't) Zuidzyde. In een Koop. En Een Stal en Erve, op 't Moolenpad naast en beoosten het eerstgemelde, *f* 10300, in slag *f* 5500. *E. van der Port.*

Obligatie (*W. van Otterlo*, *J. Gaubert* en *A. van Vlooten*, Een) ten Laste Holland en Westvriesland, ten Comptoire Amsterdam groot *f* 1000. 103 Pt. *G. Jarman.*

—— ten Compt. Alkmaar. *f* 1000. 101¼ Pt. Deselve.

Spiegelgragt (*R. P. Schoonegevel*, Een Huis en Erve, op de) op de hoek van de Weterings Dwarsstraat. *f* 5750, in slag *f* 400. *G. Homburg.*

Vyzelstraat (*E. Croese*, *C. Twisk*, *A. de Mol van Otterloo*, *J. Smit* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, in de) westzy tusschen de Heere en Keizersgragten. *f* 8500, in slag *f* 500. *C. Twisk.*

Zoeterwoude (*A. Mulder*, *H. Campen*, *J. Slebes Hendriksz.*, *B. Stemberg*

en

en *R. Carull*, Een Stuk Weiland groot 13 Morgen 9 Roeden in de groote Polder in de Ambagte van) *f* 3750, in slag *f* 1500. *J. de Wolff.*

En deeze volgende op *Donderdag* den 22 *December* 1768. geveild.

Binnenkant (*P. de Heen, D. van Scherrenberg, W. Hoenson, A. de Visch, G. Jarman C. Lover* en *C. Akerboom*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Kraansluis en Buite Bantemerstraat. *f* 11000, in slag *f* 1000. verkogt.

Braak (Deselve, Een Derde Part in een Huis en Erve, op de) Oostzy, by de Brouwersgragt, *f* 925, in slag *f* 100. *C. Lover.*

Groote Oostenburgstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordwestzy. *f* 2500, in slag *f* 125. verkogt.

Groote Oostenburgstraat (De Helft in een Huis en Erve, in de) naast en benoorden het bovenstaande. *f* 1225, in slag *f* 125. verkogt.

Jan de Vriese Steeg (Deselve, Een Huis en Erve, op de Oudezyds Voorburgwal, in de). *f* 600, in slag *f* 10. *C. Lover.*

Nieuwezyds Achterburgwal (Deselve, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Mol en Mosterpotsteegen. *f* 3425, in slag *f* 5. *D. van Scherrenberg.*

Utrechtse Poort (*J. Carstens* en *A. van Ketwich*. Een Thuin en Huizinge buiten de) op het Kuipers Pad, tegen over de Pieksteeg *f* 1200. *Jan Carstens.*

Visch-Markt (*P. de Heen, D. van Scherrenberg, W. Hoenson, A. de Visch, G. Jarman, C. Lover* en *C. Akerboom*, Een Huis en Erve, op de groote) op de hoek van de Visch-Steeg. *f* 10050, in slag *f* 125. *P. Groenenboom.*

Visch-Steeg (Deselve, De Helft in een Huis en Erve, op de Hoek van de) over het laastgemelde. *f* 2600, in slag *f* 100. Verkogt.

De volgende *Makelaar* heeft dit onderstaande *Schip* op *Maandag* den 5 *December* 1768. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Kof-Schip (*D. Ten Tye*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Oly-moolen*, Gevort by Schipper *Reurd Alberts*: is in 't Jaar 1758. N. U., L. 95 voet, W. 21 voet 7 duim, H. 10 voet 7 duim: Alles Amsterdammer voeten. *f* 3400. *Denys ten Tye.*

En dit volgende *Schip* den 12 *December* 1768.

Kof-Schip (*T. Beth Tabrander* en *A. de Lange*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *De Trouwe Dienaar*, Gevoert by Schipper *Roelof Holm*, is in 't Jaar 1753. N. U., L. 80 voet, W. 21 voet 2 duim, H. 9 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is verdubbeld met een Eeke Huyd.) *f* 1600, in slag *f* 25. opgehouden.

En dit volgende *Schip* op *Dingsdag* den 27 *December* 1768.

Hoeker-Schip (*A. Swartwout, C. Been* en *M. J. Schaap*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Jonge *Hendrik*, Gevoert by Capitein *Jan Andersse Beck*: is in 't Jaar 1759. N. U., L. 111 voet, W. 25 voet 3 duim, H. 12 voet 8 duim, 't V. 5 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten Gemonteert met 4 yzere Gotellingen. *f* 10800. *V. de Vries voor zyn Meester.*

Getal der Perceelen, Hofsteden, Landeryen, Obligatiën en Schepen &c. welke in 't Jaar 1768. t'Amsterdam in de Oude en Nieuwe-Zyds Heeren Logementen zyn verkogt, mitsgaders derzelver gantsche beloop:

983	Perceelen	Somma *f*	2265186
213	Obligatiën		314069
84	Schepen		874647
135	Parten Scheeps		58313

REGISTER
VAN DE
MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE MERCURIUS,
VYF EN TWINTIGSTE DEEL.

Lissa

DE
MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Geevende een volledig bericht van alles, wat 'er Aanmerkenswaardig ieder Maand, in EUROPA is voorgevallen, benevens de Origineele Stukken en Bewyzen daar toe dienende; als PLACATEN, MEMORIEN, BESLUITEN, VERWEERSCHRIFTEN, DECLARATIEN, TRACTATEN, CAPITULATIEN, ONTWERPEN, BESCHRYVINGEN &c.

Als mede het voornaamste KERKNIEUWS *der*

LUTHERSCHE GEMEENTENS
uit alle de Provintiën;

De *Verkoopingen* van de *Huizen*, *Obligatiën* en de *Scheepen* met de *Pryzen*, en Naamlyst der *Overleedenen*, dienstig voor MAKELAARS &c.

SES EN TWINTIGSTE DEEL.
AGT STUKKEN,

Van January tot Juny 1769.
Met Kunst Plaaten opgehelderd.

DEN TWEEDE DRUK.

TE AMSTERDAM,
By BERNARDUS MOURIK,
Boekverkooper in de Nes, by de groote Vlees-Hal, 1769.

VOOR-BERICHT.

AAN DEN GOEDGUNSTIGEN LEEZER.

WY hebben thans onder de goedgunstige bescherming des Allerhoogsten wederom een nieuw Jaar aangevangen, ter gelegenheid van het welke wy, onzen Leezeren, allen zelfs begeerenden Zeegen over hunne perzonen, koophandel, neering en handteering, een iegelyk na zynen stand en staat, van herte toewenschen: niets zal ons aangenaamer zyn dan dat deeze onze welmeenende Wensch, in allen deele zyne vervulling erlange.

De Perzonen, welke ons in 't afgeloopen Jaar met hunnen bystand, in 't mededeelen van fraaye Stukken begunstigd hebben, betuigen wy hier mede onzen hartgrondigen dank, en verzoeken hen op 't allervriendlykste ons hunne bereidwillige toegenegenheid verder te willen doen genieten; alleen moeten wy aanmerken, dat wy om de kortheid van ons bestek, geen gebruik van Dichtstukken konnen maken, en naamloze geschriften, zullen by ons geheellyk verworpen worden.

Wy moeten hier wederom herhalen, het te meermalen gedaan verzoek, ten aanzien van het Kerknieuws, betreffende de Gemeentens deezer Landen toegedaan de onveranderde Augburgsche Geloofsbelydenis. Dit verzoek is inzonderheid gericht aan de Wel Eerwaarde Heeren Predi-

 kanten,

kanten, welke, ons mededeelende wat by hunne Gemeentens aanmerkenswaardig voorvald, zullen verhinderen dat wy geen gebruik behoeven te maken van berichten die ons door particulieren worden toegezonden, en welke zy vervolgens dikwils als gebrekkig genoodzaakt zyn door nadere berichten te verbeteren; ondertusschen zullen wy echter ook gebruik maken van 't geen byzondere Leden van deze Gemeentens ons zullen gelieven toe te zenden, en aan beiden zullen wy onze dankbaarheid betuigen.

Wyders zullen wy alle onze poogingen aanwenden om den Leezeren onder 't oog te brengen, de voornaamste Staats-gevallen, betreffende de ontstooken Oorlog aan het uiterste einde van Europa, als mede der onlusten en verdeeldheden onder de volken in andere Gewesten; wy zullen dienvolgens gebruik maken van alle de voornaamste Stukken en die in dit werkje plaatzen, ten einde dezelven tot een aandenken te bewaaren.

Dit weinige vooraf aangemerkt hebbende wenschen wy onzen Leezeren verder alle welvaard en treden tot onzen gewonen arbeid.

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand JANUARY 1769.

AFRICA. *Algiers.* Den 9 November (1768) was de Dei, ter gelegenheid der betaling van de Zoldaten, welke om de twee Maanden geſchied en waarby den Dei tegenwoordig moet zyn, byna vermoord, door een oud Zoldaat die na zyn Hoogheid toe trad. Een arm in den Dienſt verlooren hebbende, en om zyne gryze haairen achtbaar zynde, hield niemand hem tegen, noch had iemand eenig verdenken van zyn ſnood toeleg; doch zo dra hy den Dei genaderd was, trok hy een Piſtool, 't geen miſte en hierop zyn korte Sabel trekkende, bragt hy zyne Hoogheid een zo zwaaren houw toe, dat indien zyn dikke Tulband de ſlag niet wederſtaan had, hy onfeilbaar daarby het leven zou verlooren hebben. De byſtaanden verhoedden den Moordenaar zyn houw te herhalen, en hieuwen den ouden Turk terſtond in ſtukken.

EUROPA. *TURKYEN. Conſtatinopolen.* De toebereidzelen tot den Oorlog tegen Rusland werden alhier met den uiterſten iever voortgezet.

Behalven het *Manifeſt* van dit Hof tegen de voorsz. Kroon (ziet December 1768, bladz. 211) heeft de Porte aan de Geconfedereerden van Bar gezonden het volgende,

VERMAAN-SCHRIFT.

IN de Geſchriften, welke gyl. voor 6 à 7 maanden door 't Canaal der Baſſas van *Bender* en *Choczim* aan de Hoge Porte gezonden hebt, hebt gyl. aan dezelve geklaagt, dat toen uw lieder Republiek na het overlyden van Koning *Auguſtus den III.* tot de Verkiezing van een nieuwen Koning ſtond te treden, de Ruſſen op een arbitrale wyze in haar Territoir gerukt waaren en zich, ſtrydig met de Vryheid der Poolſe Natie, in 't werk dier Verkiezing gemengd hadden; dat het Ruſſiſche Hof het niet laatende by die Verkiezing

door dwang te hebben doen uitvallen op een Perſoon, wiens belangen het voorſtond, daarenboven nog onder 't pretext van den Vrede te mainteneeren, een conſiderable menigte Troepen in Polen had gezonden en door middel van dezelven allerlei wanorden doen begaan, gelyk ook de oude Conſtitutien van dat Koningryk ter neder geveld had, welke Troepen tegens de zich oppoſeerende door het ombrengen van hunne Perſonen en het plunderen van hunne Goederen tot de uiterſte extremiteiten waren overgeſlagen, weshalven gyl. aan de Hoge Porte onder ontvouwing der opmerkzaamheid, welke haare nabuurſchap jeegens Polen aangemerkt die omſtandigheden vorderde, verzocht hebt, by zyn Keizerl. Majeſteit den Sultan te willen te weeg brengen, dat zich zyne grootmoedige gevoelens ten voordeele van de Polen mogten nygen, ten einde hen de gelukkige uitwerkingen zyner krachtdadige beſcherming te doen ontwaar worden en hen tegens het geweld, waarvoor zy bloot lagen, te dekken.

Overtollig zoude het zyn, ul. onder 't oog te brengen het genoeglyke der zekerheid en ruſt, door de Poolſe Natie ſedert den Vrede van *Carlowitz* ſteeds genoten, onder begunſtiging der edelmoedige gevoelens, waarmede de Hoge Porte jegens de Polen bezield was, en door een gevolg van welke nimmer zo min door de Ottomanniſe Troepen langs de Grenzen liggende als door die van den Doorl. Chan der Tartaren, niettegenſtaande de dichte nabyheid der nabuurſchap, de minſte overtreeding van het Pools grondgebied begaan is.

In de Preliminaria zo wel als in het Tractaat zelve van Vrede en Vriendſchap, tuſſchen de Hoge Porte en het Ruſſiſe Hof in 't jaar der Hegyra 1133 (1719) geſloten, was bedongen en geconvenieert, dat de Ruſſiſe Troepen *niet in Polen zouden blyven*, en dat, zo ſomtyds naar vereiſch van omſtandigheden eenige dier Troepen in dat Ryk komen mogten, *zy hunne verrichtingen ſpoedig zouden afdoen en weder uit het zelve trekken*; eindelyk ook dat *zy de Polen op generlei wyze in 't genot hunner Privilegien en Vryheid zouden ontruſten.* Op dien grond was het, dat in het jaar der Hegyra 1152 (1738) de voorſz. Artikelen in het geſloten en uitgewiſſeld Tractaat van Vrede en Vriendſchap tuſſchen de Hoge Porte en 't Ruſſiſe Hof, om hunne oudheid *in ſtatu quo* bleven, als moetende even gelyk voorheen nagekomen worden. Dienvolgende hield zich de Porte, conſidereerende dat Rusland geen aanzienlyk getal zyner Troepen in Polen konde doen rukken noch aldaar lange doen verblyven, vaſtlyk verzekerd, dat de Republiek Polen en hare Ingezetenen, van alle ſtoornis bevryd, een diepe ruſt moeſten genieten.

Echter wierden op Keizerlyk bevel van zyne Hoogheid door den Primo Vizir aan de Republiek twee Brieven geſchreven, betreklyk tot de Verkiezing van een Opvolger van den overleden Koning ten faveu-

faveure van den een of anderen uit de Republiek. Men vermaande haar tot Eendragt en een goede verstandhouding, op dat de Polen onder elkander met eenparige bewilliging een Koning verkoren; 'er byvoegende, dat *zo zy hunne stemmen aan een vreemdeling gaven, by hen de deur geopent zoude worden voor vreemde Troepen, die de Republiek onfeilbaar zouden verwoesten, hare Vryheden schenden of mooglyk geheel vernietigen en daar door de grondslagen harer magt ondermynen.*

De Polen begrepen toen niet, dat de Hoge Porte door den raad, welken zy hun gaf van by hen gene vreemde Troepen te ontfangen, enkel in 't oog had, hen tegens de inval der Russen te dekken, en dat haar doelwit was, de Republiek te beschermen. Door die verblindheid zyn zy verdeeld gebleven en hebben door van tyd tot tyd voet te geven, dat de Russise Troepen by herhaalde reizen steeds onder den dekmantel van bevreediging in polen gekomen zyn, zich zelven de rampen op den hals gehaalt, welke de gestadige tweedragt niet dan hebben doen toeneemen; en thans ondervinden zy de noodschiklyke gevolgen, welke de komst der vreemde Troepen op haar Territoir haar voorspelde.

Gelyk het te lang verblyf der Russise Troepen in Polen strydig is met de eeuwigdurende Vriendschap, in vorige en latere Tractaten van de Hoge Porte met het Hof van Rusland gesloten, wat verdrietige gevolgen zyn niet daar door ontstaan, toen het eindelyk de beroertens tot op de Ottomanise Grenzen uitbreidende, vyandlykheden tot in het *Balta* heeft verwekt? Daar en boven is by de sluiting der bovengemelde Tractaten gestipuleerd, dat *zo de Landen der Hoge Porte, gelyk ook in die van Rusland, iets schadelyks nopens een der wederzydsche Staten mogt voorvallen, men zich terstond alle nodige bemoeinissen zouden geven, om zulks in 't vriendelyke te herstellen.*

Ingevolge die genegenheid had zig de Hoge Porte over de schadelyke gevolgen dier beroertens aan den Resident van Rusland geuit en hem gelast, daar over aan zyn Hof te schryven. Uit loutere Vriendschap had zy verscheide jaren haar ongenoegen ontveinst, en na dat zy de Russen by onderscheide herhalingen aangedrongen had Polen te doen ontruimen, bekwam zy ten antwoord, dat *zich slechts 6000 mannen Cavallery en 1000 Cozakken in dat Ryk bevonden, zonder Geschut en Krygsamunitien, enkel onder de ordres van de Republiek en op haar verzoek ingevolge de Guarantie van 't Russise Hof, en dat men dezelve eerlange weder 'er uit zoude trekken*, een zeggen, 't geen de Russen by formeele Geschriften bevestigden. Daar nu leverde de Resident verklaringen, waar in hy nu verzekerde, *dat Polen* binnen zekeren bepaalden tyd, dan dat het na nog een zekere te houdene Conferentie *ontruimt zoude worden; dat hy zulks verzekerde uit krachte van zyne Volmagt*, en dat hy *zich daartoe verbond by monde van zyn Hof*, bekragtigende, successelyk zyne verzekeringe met verscheide redenen, die alle nog geloofwaardiger schenen te zyn.

De

De Russische Troepen in Polen echter door hun gedrag direct stry-dig tegens zyne beloften handelende, was de Hoge Porte verre van enig geloof aan dezelve te slaan, en of schoon zy enkel uit Vriendschap haren tyd verbeidde, gaf zy den Russen duidelyk genoeg te kennen, dat zy zich door de valscheid hunner Verklaringen niet liet misleiden.

Hier om had de Hoge Porte geen Ottomanise Minister in Polen gezonden, in tegenstelling van die van wegen den nieuwen Koning van Polen te *Constantinopolen* gekomen was. Hierom had men dien zelven Minister een jaar lang op de Grenzen te rug gehouden, om te tonen, dat de Ottomanise Porte den Troon niet waardig keurde aan een persoon, welke onbestaanbaar was met dien van zyn Predecesseur, en die met den Prins van Saxen niet in gelykheid gestelt konde worden, eindelyk die wezentlyk niets anders dan een militair Officier was.

Het Hof van Rusland begreep het oogmerk dier handelwyze niet, noch voorzag de gevolgen 'er van; maar enkel zyn doelwit bejagende, heeft het gene zwarigheid gemaakt, de Tractaten en zyne Verbintenissen en Vriendschap met de Hoge Porte opentlyk te verbreken. Hoe kenbaar ook die verbreekingen door de te *Balta* gepleegde Vyandlykheden waren, heeft men zich by de Hoge Porte deswegens echter wel met den Resident van dat Hof willen inlaten en hem gevraagt, *of zodanig een gedrag niet tegens de Vriendschap en de Stipulatie der Tractaten streed en een kenlyke verbreekingen dier Tractaten was?* Hier op heeft hy niet konnen antwoorden en dus door zyn stilzwygen de overtreeding der Russen beleeden, en vervolgens verklaart, *dat Rusland zyne Troepen niet uit Polen zoude trekken, dan na dat het de rust in dat Ryk hersteld had, waar toe het Recht meende te hebben*, 't geen zo veel zegt als, tot dat het de Vryheid der Polen vernietigt had.

Hier op is die Resident met zyne voornaamste Bedienden, volgens het oud gebruik der Hoge Porte, naar de plaats gevoert de zeven Torens genaamd, en heeft de edelmoedigste der Doorl. Keizeren, de zeer hoge, uitmuntende en vermogende Monarch, myn Weldoener en heer, zo luisterlyk als *Darius*, zo dapper als *Alexander*, uit hoofde der geheiligde *Fetta*, en het eenparig Advis der eerste Amptenaren van de Hoge Porte besloten, de ontelbare menigte zyner Troepen tot een heiligen Oorlog tegens de Russen te gebruiken, en aangezien de rechtvaardigheid zyner Oogmerken al zyn vertrouwen op den Godlyken bystand stellende voorgenomen, in de aanstaande Lente de Russen, zo 't Gode behaagt, de verdiende straf te doen gevoelen, voor 't gedrag, door hen gedurende verscheide jaren tegens de Tractaten gehouden, en voor de breuke, welke zy op zich geladen hebben.

Het is dan nu de tyd, dat gyl., hoe genaamd, Leden van de Republick

publiek Polen, onze Vrienden en goede Naburen, uwe Landen en Onderdanen, uwe Goederen en Eer uit de Tiranny der Russen verlost, onder welke gyl. verscheide Jaren door 't geweld der vreemde Troepen gezucht hebt. Nu is het de tyd, om u zelven met yver en moed te wapenen en te wreeken door de volle uitdryving der Russise Troepen, en het vernietigen hunner trouwloze ontwerpen, en eindelyk om *door de verkiezing van een nieuwen Koning* uw Vaderland in zyn luister en magt te herstellen. Nu is het, dat gyl. de ogen openende, u met kennis van zaken naar den hartelyken raad der Hoge Porte behoort te gedragen, en dat gyl. in een naauwe Correspondentie met den Doorl. *Chan der Krim*, den *Bassa Seraskier*, de Gouverneurs van *Bender* en van *Choczim*, de Commandanten en Officieren onzer Grenzen en den Prins van Moldavien tredende en dikwerf de Hoge Porte bericht zendende, u zelven in staat kunt stellen, uw moed en yver, welke de magt en den luister van uw Koningryk herstellen moeten te doen uitblinken.

Zo gyl., onze voorname Vrienden, overweegt, wat droevige ondervinding gy, van de trouwloze Ontwerpen van Rusland tegens uwlieder Landen gehad hebt; zo gy den aart van deszelfs geweldenaryen opmerkt, en daartegen vergelykt de bestendigheid en het oprecht en toegenegen belang, waar van de Porte ulieden zo door hare vorige raadgevingen als door 't voordeel van hare tegenwoordige besluiten, doorslaande blyken heeft willen geven; houd zy zich verzekerd, dat gyl. niet min de oprechtheid harer gunstige oogmerken t'uwaards als de zwartheid der trouwloze doeleindens van Rusland tegens ul. zult erkennen en u zelven beyverende, om uw Vaderland uit de handen uwer Vyanden te verlossen, tot dat einde alle yver en dapperheid, welke de heilzame raad der Hoge Porte ul. inboezemen moet., inspannen zult. Ook verwacht dezelve, dat gyl. naar omstandigheid der zaken met den Doorl. Chan en de Seraskier, gelyk ook met alle de Commandanten onzer Frontieren, en met de Hoge Porte zelve de naauwste Correspondentie zult onderhouden.

PORTUGAL. Lissabon. Den 15 December (1768) is haare Koninglyke Hoogheid de Princes *van Brasilien* van eene Princes verlost welke by den Doop *Maria Victoria* is genaamd geworden.

INGERMERLAND. Petersburg. Den 5 December (1768) is alhier aangeslagen, en onder Trompetten en Pauken geschal afgekondigd de navolgende tegen het Turksche Hof gerichte

DECLARATIE VAN OORLOG.

Wy CATHARINA DE TWEEDE, *door Gods Genade Keizerin en Zelfsheerscheres van gantsch Rusland* &c. &c. &c. geven by dezen aan alle onze getrouwe Onderdanen 't volgende te kennen.

 Het

Het deel, 't geen Wy in de zaken der Republiek van Polen genomen hebben, is zo zeer gegrond op de oude plechtige Verbintenissen van dezelve met ons Ryk, als met de wezentlyke Belangen van alle hare Naburen met betrekking tot de handhaving harer Constitutie. De eerstgem. zyn de gantsche Wereld omstandig bekend, door het Tractaat van 1686, waar by name uitdruklyk gestipuleerd is, dat de Russise Griekse rechtzinnige Kerk met hare Bedienaren en Belyderen in de Landen en Provincien van de Kroon Polen en het Groothertogdom Litthauwen onveranderlyk en voor altoos by hare Vryheden, Rechten en Prerogativen behoorlyk gemaintineerd zoude worden.

De droevige ondervinding heeft echter sedert 70 jaren geleert, dat des onaangezien de Rechtzinnigen aldaar, of schoon niet totaal uitgeroeid, nochtans ongeloofiyk verdrukt, en, om dus te zeggen, uit de burgerlyke t'zamenleving en Rechten met het uiterste geweld gantsch uitgesloten zyn, niet alleen met te rugstelling der Verbintenissen van het voorsz. Tractaat, maar ook van den voornaamsten Grondregel der Poolse Constitutie, naamlyk de Vryheid en Gelykheid van alle Burgers, die aan den anderen kant verplicht zyn, zo wel de algemene als ook de wezentlyke Belangen van alle Naburen van Polen te handhaven, vermits hunne eige en algemene zekerheid van de onderhouding en handhaving van dien Grondregel afhangt.

In aanmerking dezer dubbele beweegredenen hebben Wy niet nagelaten op onze rechtgelovige Kerk en 't waar belang van ons Ryk een wakend oog te houden, ten einde zo wel dit als de Constitutie van Polen zelf in zo verre 't behoud der laatste met de belangen der eerste onafscheidelyk verknocht zyn, te handhaven; weshalven Wy onze Mediatie tot beiderzyds voordeel aangewend en minnelyke Vertogen hebbende doen doen, steunende op de billykheid en het gemeen welzyn der Republiek, doch voor 't overige alles aan haar zelve overgelaten, ten einde de gantsche zaak te spoediger en vriendlyker afgemaakt wierde, zonder dat Wy aan Ons alleen de Glorie van het daar uit volgend heil, met uitsluiting van anderen hebben, willen toeëigenen.

Dienvolgende hebben Wy ook, by de laatste, de nadruklykste vertogen en bemoeyingen ten faveure der rechtgelovige Griekse Kerk en de zich in denzelven toestand bevindende overige Dissidenten aangewend. Doch het Wangeloof en de Roof en de Heerschzucht hebben alle die Officien ja zelfs de allerheiligste Verbintenissen der Republiek in den wind geslagen, verydelt en te niet gemaakt alle maatregelen, die zo door Ons als door de aanzienlykste Protestantse Hoven genomen zyn, welke met Ons een gemene zaak hebben gemaakt, vermits van ouds alle en een ieder der Dissidenten waar onder de Rechtgelovigen mede verstaan worden, zich onderling plechtig en uitdruklyk verbonden hebben, elkander voor te staan

ſtaan en in een onverbreeklyk Verbond te blyven.

Na een zo vyandlyke vernietiging der door Ons en de met Ons gelyk gezinde Hoven aangewende Officien, welke Vyandlykheeden dag by dag erger en verderflyker geworden zyn, en om niet alleen te keer te gaan de verdryving en verdre verdrukkingen der onſchuldige Diſſidenten, maar ook inzonderheid de eigen aangematigde Uitſluiting van een gedeelte der Republiek uit deszelfs Rechten van Vryheid en Evengelykheid: welke zo verre gegaan zyn, dat eindelyk aan dezelve, om zo te ſpreken, byna gene gelykheid meer overig bleef, als die van met hunne Meedeburgeren een en dezelve Lucht in te ademen, zonder voor 't overige enig deel in den algemenen welſtand van hun Vaderland te genieten: hebben Wy uit menſchenliefde en naar 't geen Wy aan onze Kroon verſchuldigd zyn, Ons niet langer konnen onthouden van meer nadruk gevende maatreegelen by de hand te nemen, na dat alle overige middelen van moderatie, ja zelfs de bedreigingen, vruchteloos waren uitgeput.

Wel is waar, dat Wy toen reeds een gedeelte onzer Armee op het Grondgebied der Republiek Polen hebben doen inrukken; doch niemand is in Polen, die ignoreert, dat die Troepen de Grenzen niet eerder overtreden hebben dan by het werklyk iminent gevaar van een onvermydbaren binnenlandſen Oorlog en onderling moorden van elkander, terwyl de Diſſidenten alle hoop van eenig ſoulaas te verkrygen verlooren hebbende, zig eindelyk in de onvermydlyke noodzaaklykheid bevonden om zig door een Confederatie te verbinden.

In Polen heeft genoegzaam geen enige Confederatie geëxiſteert, die niet meer of min de Republiek in een afgrond van wanorden en verwarring geſtort heeft. Dit was mede van de Confederatie der Diſſidenten te duchten, vermits de Catholieken, ongelyk ſterker zynde, ongetwyfelt tegens hen een binnenlandſen Oorlog zoude hebben begonnen, die waarſcheynlyk niet eerder dan na de volle omwerping der gantſche Republiek geëindigt geweeſt zoudé zyn; want daar Wangeloof en een onbezonne yver tegens de Wanhoop ſtryd, is geen ander einde te verwachten.

Van dit verderf is Polen door de tegenwoordigheid van onze Troepen bevryd, waar aan insgelyks te danken is, dat de laatſte generale Confederatie zo gelukkig en ongeſtoord heeft beſtaan en de in den boezem der Republiek ingekankerde gebreken en abuiſen herſteld zyn nadien onder gezag van deze Confederatie (welke onze hulp en Garantie tot een preliminair Vergelyk van alle de binnenlandſe zaken dier Republiek door een expres daar toe aan ons Hof gezonde Deputatie verzogt had) de ten Ryksdage vergaderde Leden der Republiek, dien 't waar Belang van hun Vaderland grondig bekend was, door de volkome herſtelling van de Rechten en Prerogativen der Diſſidenten vele zeer noodzaaklyke en heilzame Wetten gemaakt hebben.

 Toen

Toen nu de Republiek dus door het redres van alle hare inwendige wanorden weder in haren ſtand herſteld was en onze wenſchen hier door vervuld waren, was reeds aan onze Troepen bevel gegeeven, naar Rusland te rug te trekken, alwaar ook dienvolgende bereids verſcheide Detachementen werklyk te rug gekomen waren. Doch eensklaps moeſt die gantſche te rugmarſch geſtaakt worden, vermits in Podolien niet verre van de Ottomanniſe Grenzen een Opſtand ontdekt wierd van de geringſten van den Adel, die zich door allerleivalſche voorwendſels en ſiniſtre verdichſelen van kwalyk geïntentioneerden en benyders van den roem en 't gelukkig ſucces onzer zaken zo verre hadden laten verleiden, dat zy niet alleen tegens de nieuwe Wetten en de vergevende Magt van haar Vaderland opſtonden, maar zelfs in hunne koenheid zich onderwonden, ons Ryk tot hunnen onmiddelbaren Vyand te verklaren, onzen Troepen gewapenderhand by *Winnitza* en op andere plaatzen aan te taſten en daarenboven ook in hunne oproerige Schriften onze getrouwe Onderdanen tot een gelyken Opſtand met hen aan te zetten.

By deze Confuſie nam de Regering der Republiek welke de uitbreiding van dat kwaad wenſchte te verhinderen, voor zo verre hare Conſtitutie extendeert, hare toevlugt tot onze Vriendſchap en Garantie; met ſchriftlyke requiſitie, dat Wy onze te rug keerende Troepen aldaar nog zo lange lieten blyven, tot dat de ontſtane opſtand gedempt en de teffens gewenſchte tranquiliteit weder herſteld, mogten zyn. De uitvoering van dit Verzoek der Poolſe Regering namen Wy te bereidwilliger op Ons, vermits Wy zo door het nieuwlings met de Republiek geſloten Tractaat als de zekerheid onzer Grenzen, de waardigheid onzer Kroon, welke door de Oproerigen te gevoelig aangetaſt was, en onze eige glorie daar toe verplicht waren. Ook zoude het onze Troepen zeer ligt gevallen hebben den eerſten hoop dier Rebellen te verſtrooyen, want dezealomme, daar zy dezelve ontmoeteden, geſlagen wierden; doch hun valſch voorgeven van den Catholieken Godsdienſt te beſchermen, gaf oorzaak dat hunne Party onder den geringen Adel dag by dag accresceerde en zich ſneller uitbreide dan men dezelve met reguliere Troepen verdryven konde.

Ondertusſchen hadden Wy met dit alles, na dat *Cracau* ingenomen, de reſt in *Litthauwen* werklyk herſteld en *Podolien* gezuiverd was, gegronde reden om te hopen, dat de overblyſſelen der Poolſe Onluſten insgelyks bygelegt zouden zyn en Wy onze Troepen onverhinderd naar Rusland zouden konnen te rug trekken, vermits Wy Ons op onze eige onberisplyken grondregel en handelwyze verlatende, niet anders onderſtellen, dan dat de andere Nabuuren, inzonderheid de Ottomaniſe Porte, die wanorden niet zouden onderſteunen.

Echter leeren thans de tyd en omſtandigheden, dat onze onderſtelling

ftelling ten aaanzien der Porte ongegrond geweeft is, niettegenftaande dezelve onze zaken in Polen lang genoeg zeer tranquil had aangezien, met innerlyke overtuiging, dat dezelve zo wel voor hare eige als onze Belangen voordelig en convenient waren. Ook zoude zy in haar wyze conduiten hebben voortgevaren tot de volkome eindiging der Poolfe onluften, zo niet de Benyders van onzen Vrede by de Porte geflaagt hadden in door hunne berichtingen en finiftre Konftenaryen de Turken tegens Ons aan te hitfen, om trapswyze tot de Regering te geraken; en zo niet de zich aan de Turkfe Grenzen verbergen houdende Poolfe Rebellen den Sultan zelven hadden weten in te nemen, met de ydele hoop, dat zy en gantfch Podolien en 't Pools Ukraine met hen zich voor altoos, op denzelven voet als de Wallachiers en Moldaviers, aan zyne Heerfchappy wilden en zouden onderwerpen.

(Het Vervolg hierna.)

ZWEDEN. Stokholm. Den 12 December (1768) verfcheen de Koning in den Raad en drong met veel ernft aan op de noodzaakelykheid der befchryving van de Stenden des Koningryks tot een Ryksdag, vermits de toeftand des Ryks zo zeer verergerd en de Wanorde in de Regeering en Financien zo algemeen is, dat zulks niet dan door de vergaderde Ryks-Stenden kon worden herfteld. Waarom zyne Majefteit begeerde, dat de Senaat niet langer mogt uitftellen maar binnen twee dagen ftellig antwoorden of dezelve des Ryks Vergadering wilde befchryven dan niet. Hierop retireerde zich de Koning terftond.

De Senaat op den voorflag zyner Maj. eenigen tyd geraadpleegt hebbende gingen de Heeren Ryks Raden *van Friefendorf* en *Ribbing* naar het Hof, om zyne Majt. op het beweeglykfte te verzoeken van zyn voorneemen af te zien, doch zyne Majt. bleef ftandvaftig by deszelfs befluit en begeerde nog dien zelven dag een beflisfend antwoord. Na verloop van een uur begaven zich 6 *Ryksraden* op nieuws naar het Hof en verzogten den Koning om een uitftel van 4 dagen, doch zyne Majefteit ongeduldig wordende, verklaarde:

Dat hy dit verzogte uitftel voor eene weigering hielt, en zich derhalve, van dit oogenblik af tot de byeenkomft der *Ryksftenden*, der Regeringe ontrok, verbiedende om iets in zynen naam te bevelen en eifchende dat Hem de Zegels zouden worden overgegeven.

Dit gezegt hebbende gaf zyne Majt. aan den *Kroonprins* bevel om zich naar alle Collegien der Regeringen, in deze Stad, te begeven, en de volgende order aan dezelven voor te lezen.

Wy

Wy bevelen by dezen onzen lieven Zoon den *Kroonprins*, om in onze Collegien en die van het Ryk kennis te geven, dat wy genoodzaakt zynde het by een roepen der *Ryks-Standen* te begeren, verwagt hadden, dat de *Ryks-Raad* daar toe, op heden den bepaalden dag, aan ons zyn toeftemming zoude geven, doch dewyl dezelve zich niet verklaard heeft, kunnen Wy dit niet anders als eene weigering aanzien, en zyn dus gedwongen geworden, om Ons, tot den tyd dat de *Ryksftanden* by een geroepen worden, niet meer met de Regering te bemoeyen.

Gedaan den 15 December 1768.
Geteekend.
ADOLPH FREDERIK.

De *Kroonprins* begaf zich hier op eerft naar het Cancelary Collegie, las aldaar, dit bevel des Konings, met luider ftemme, en eifchte in 's Konings naam het Zegel te rug; dan die, welke het zelve in bewaring had, 'er niet tegenwoordig zynde, kon 'er aan de begeerte van den Prins niet voldaan worden; hy verklaarde derhalven, dat de Leden van het Collegie aan zyne Majt. en de Ryks Stenden zouden verantwoordelyk zyn, indien zy verder eenig gebruik van den Stempel maakten.

De *Prins* reed vervolgens in Staatfie en gezeten in een zeer pragtige Koets, naar de andere Collegien, terwyl de ftraten met duizenden van menfchen bezet waren, om het einde van deze gebeurtenis te zien.

Gedurende dat dit voorviel, was de *Senaat* vergaderd gebleven, en na zyne Majt. voor de derdemaal te vergeefs verzogt te hebben om van befluit te veranderen, en onzeker zynde welke gevolgen dit hebben mogt, befloten de *Senatoren Baron van Friesfendorf*, *Hiaerne*, *Horn*, *Legerbielke*, *Walwick* en *Funk*, om aan de begeerte van zyne Majt. te voldoen en den Ryksdag in te willigen.

Zoo dra dit befluit genomen was werden de Secretariffen van Staat afgezonden, om den *Kroon-Prins* te verzoeken zyn togt te ftaken, dewyl 'er tot den Ryksdag befloten was, doch het Bergs-Collegie het eenigfte zynde daar zyne Hoogheid nog niet geweeft was, wilde Hy ook aldaar 's Konings bevel ter uitvoer brengen.

Men had voor af fchikkingen gemaakt om de Regimenten van Upland en Sudermanland in deze Stad te doen inrukken; ook waren 'er Couriers aan alle de Lands-Hoofdmannen en Conciftorien

rien afgezonden, met de volgende Brief van zyne Majt., om tegen alle bewegingen van het Volk te waken.

ADOLPH FREDERIK.

Nadien het wegens zekere onlangs geopenbaarde omstandigheden te vreezen is, dat door ongegronde gerugten en verkeerde bekommeringen onrust onder Onze getrouwe Onderdanen zouden kunnen verwekt worden; zo hebben Wy het noodig geoordeeld, Ul. by dezen te bevelen, van zorge te dragen, dat de algemeene rust in Ul. aanvertrouwde Gouvernementen daar door niet gestoord worde, en gyl. ten dien einde 'er steeds tegenwoordig zyt, en u niet zonder Onze byzondere permissie van daar begeeft, ook uwe onderhoorige dienaars daar toe verpligt, en een iegelyk van hun, in zyne hem toevertrouwde bediening, alles in acht neemt wat tot bevordering der aanbevoolen rust strekken kan; doch dat alles op zulk eene voorzigtige wyze geschiede, dat door uwe behandeling aan de Inwoneren van uwe Gouvernementen geen nadenken veroorzaakt worde.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Den 21 January is haare Hoogheid, Mevrouwe de Princesse van Nassau-Weilburg, van de Buitenplaats *Westerbeek*, alwaar haare Hoogheid zedert den 27 December laatstleden vertoeft heeft, ter gelegenheid dat aan Hoogstdezelve de Kinderpokjes, door den Professor *Schwencke*, met het uiterste Succes zyn ingeënt, en op de allergelukkigste en voldoenste wyze de ziekte gehad heeft, en nu wederom volkomen hersteld, in haar Hotel te rug gekomen.

De Uitschryving van den algemeenen DANK-VAST-EN BEDE-DAG voor deezen Jare, by Hun Hoog Mog. de Heeren Staten Generaal op Woensdag den 15 February 1769 vastgesteld, om op dien dag plechtig gevierd te worden, luid als volgd:

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

De aanhoudende teekenen van goedertierenheid en bescherming, die de Opperste Regeerder der Wereld aan deze Republyk bewyst, roepen Ons wederom, om met alle de Inwooneren des Lands, als een beweldadigd volk, voor den Troon des Allerhoogsten te verschynen. Terwyl burgerlyke oneenigheden en vervolgingen, gerugten en toebereidzelen van oorlog, in sommige gedeeltens van Europa, verwoestingen en schrik verspreiden, en de droevige gevolgen van schaarsheid en gebrek zich in andere hebben doen gevoelen, is onzen toestand zonderling gelukkig, en heeft de Godlyk

lyke Voorzienigheid deeze Vereenigde Nederlanden gezegend met burgerlyk Eendragt, innerlyke en uiterlyke Vrede, vryheid en overvloed, onder d bescherming van goeden Wetten, en met het genot van een zuiveren Gods dienst, voorrechten, die het ware geluk van een Land en Volk uitmaaken.

Des niettemin moeten Overheden en Onderdanen erkennen, dat een volks geluk nooit regt gevestigd kan zyn, dan wanneer het steunt op gronden van Godsdienst en deugd; dat de kragt van de beste Wetten af hangt van de heerschinge der goede zeden, en dat het grootste steunzel van de goede zeden bestaat in den invloed van Godsdienstige grondbeginzels.

Met opzigt tot deze gewigtige waarheden, kunnen Wy niet anders dan beklagen de geest van ligtvaardigheid, ongodsdienstigheid en losbandigheid welke dagelyks meer en meer toeneemt, benevens de zonden en overtredingen, die eene ondankbaare beantwoording zyn aan de Godlyke goedheid en kleinachting van zyne rechtvaardigheid; en door hare nadeeligen invloed allezins geschikt zyn, onzen voorspoed te verderven, en ons te berooven van de zegeningen die zoo zigtbaar misbruikt worden.

Het is derhalven uit een ernstige overweging van de Godlyke goedheid aan de eene, en onze onrechtvaardigheid aan den anderen kant dat Wy goedgevonden hebben uit te schryven eene Algemeenen DANK-VAST-en BEDEDAG, *over alle de Geünieerde Provintien, Geassocieerde Landschappen, Steden en Leden van dien, tegen* Woensdag *die wezen zal den* 15 February *eerstkomende, om ten zelven dage in alle de Kerken dezer Landen, God Almagtig aan te bidden en groot te maken, Ons zelven, onze Huisgezinnen en Ons Vaderland op nieuw aan zyne Almachtige bescherming op te dragen, met dankbaare herten zyn onverdiende goedheid in het bewaren van onze gemeene zegeningen te loven en te pryzen, om de aanhoudenheid daar van te smeeken, te gelyk met de bevryding van alle onheilen en zwarigheden, die Onze Vrede in gevaar zouden kunnen stellen; of onzen overvloed verminderen, en om met belydenis van zonden en ware boetvaardigheid, te bidden om vergevinge van dezelven, en om den bystand van de Godlyke genade, tot verbetering en bekeering van een zondig Land.*

Het is één van de wezentlykste pligten van deze plegtige Vastdag, *den Godlyken zegen af te bidden, over de Personen en Regering van de Hooge Overigheid dezer Landen, dat hare ondernemingen en raadslagen vrugtbaar gemaakt mogen werden, tot bevordering van Godvrugt en deugd; behoud van Onze Vrede, aanmoediging van nuttige Kunsten en Wetenschappen, uitbreiding van de Commercie, en bevestiging van den bloei en welstand van deze Republyk.*

De Doorluchtige Erf-Stadhouder en zyne Koninglyke Gemalinne, behooren ook eene byzondere plaats te hebben in de Gebeden, die wy ter dezer gelegenheid aan den Hemel opzenden, en moeten wy bidden, dat de Godlyke beschermingen haar allezints moge bedekken; dat de rykste zegeningen over haar mogen werden uitgestort; dat Land en Kerk, onder de bestiering van dezen luisterryken Prins, mogen bloeyen; dat een vry en gelukkig

kig

kig volk, hem lange mogen noemen den Vader van zyn Vaderland, dat zyn genoegen, en het verlangen van de gantsche Natie, eerlang vervuld moge worden door de gelukkige verlossing, en de bewaring van de dierbare dagen van die uitmuntende Prinses, welkers luisterryke deugden Haar met zoo veel recht, de Lust en Liefde van de Natie maaken, en dat zyne Stam zoo wel als zyne onsterffelyke Naam, tot de laatste nakomelingschap moge afdalen, en altyd overblyven, als een veilige toeverlaat, tot bescherming van de Burgerlyke en Godsdienstige Vryheid dezer Vereenigde Nederlanden.

Eindlyk zyn wy ook verpligt, onze Gebeden aan den Hemel op te offeren ten behoeve van de Protestantsche Kerken in alle plaatsen, en byzonder voor die in deze Landen zich bevinden, ten einde den arbeid van derzelver Leeraren strekken moge tot bevordering van Godvrugt en Waarheid, Rechtvaardigheid, Liefde en Eendragt, en alle die deugden, die Ons hoop kunnen geven de zegeningen des Allerhoogsten over deze Republyk te genieten, tot in het laatste Nageslagt.

Alles tot grootmakinge van des Heeren Allerheiligsten naam, voortplanting en aanwas van de ware Christelyke Gereformeerde Religie, conservatie van onze duurgekogte vryheid en onzer allen Zielen Zaligheid, &c.

Amsterdam. Den 20 December 1768 zyn aan de Hoof-Officieren der Burgery dezer Stad door de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren alhier op het Stadhuis ter hand gesteld de Zilveren Gedenkpenning, welke de Raad deezer Stede heeft doen vervaardigen ten heuchlyken aandenken van de blyde aankomst en het verblyf in deeze Stad van Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden Willem de V. Prins van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, der zeven Vereenigde Landen, Kapitein en Admiraal Generaal, en hoogstdesselfs Gemalinne Frederica Sophia Wilhelmina, Princes van Pruissen, van den 30 May tot den 4 Juny 1768 om aan de Wachthebbende Officieren en Schutters uitgedeeld te worden

Deeze Gedenkpenning, door den beroemden Medailleur, *Holtzhey* vervaardigt en hierby, in 't Koper gebragt, te zien (*) ver-

* Vermits dit een Gebeurtenis is welke nooit aldus in Amsterdam is voorgevallen, hebben de Ed. Achtbaaren Raaden en Magistraaten den gemelden beroemden Medailleur Holtzhey fyne zilveren Gedenkpenningen laaten maaken van onderscheide grooten, om die tot een eeuwig aandenken te bewaaren en te bewyzen haare toegenegenheid aan de Amsterdamse Schutterye, welke Schutterye ook haare dankbetuiging zal doen blyken; maar dewyl die uitdeeling niet anders is geschied als aan de Schutterye die by de Komste en Uittogt van haare Hoogheden zyn onder de Waapenen geweest, zo blyven eenige Burgers onkundig wat op die Gedenkpenningen is verbeeld, zulks ons;

vertoond aan de eene zyde de Borstbeelden van hoogst voorsz. hunne Doorl. en Koningl. Hoogheden, met het omschrift: WILH. V. D. G. PR. AR. & NASS. SOPH. WILH. D. G. PR. R. B. Op de Wederzyde: Een *Genius* houdende het Wapen der Stad Amsterdam, met Bundel-Byl en Krygstuig omringd, en daar onder het volgende: OP HET PLECHTIG ONTHALEN EN VERBLYF VAN HUNNE DOORL. EN KONINGL. HOOGH. DE PRINS EN PRINCES VAN ORANGE EN NASSAU TE AMSTERDAM (30 May / 4 Juny) 1768. DOOR DEN RAAD GEGEVEN AAN DE WACHTHEBBENDE BURGERS.

Des Stads Regenten wel te vreên
Van Burger plicht, doen dit thans blyken,
Door deez' Medaille, algemeen
In alle zestig Burgerwyken
Der Stad tot een' vereeuwiging
Te schenken: dies de Burgeryen,
Zo lang zy zyn in Amstelskring!
Met hunne Vad'ren zich verblyen.

Magistratuuren en Ampten.

Den 23 December 1768 hebben de Wel Ed. Achtb. Heeren Veertig Raden der Stad *Delft* tot Mede Veertig Raad geëligeerd den Heer Mr. *Adriaan van Vredenburch*, in de plaats van wylen den Heer Mr. Adriaan Wevering, Raad en Regeerend Burgemeester.

Door de Heeren Curatoren van 's Lands Universiteit is de Hoog Eerw. en Hooggel. Heere *Dionysius van de Wynpersse*, S. S. Theol. Doctor A. L. M. en Professor in de Wysgeerte te Groningen, benoemd tot Professor te Leyden, in de plaats van wylen den Professor Lulofs.

Den 24 December heeft zyne Doorl. Hoogh., de Heer Prins Erfstadhouder, uit een overgeleverde Nominatie tot Burgemeesteren der Stad *Alkmaar* geëligeerd, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Hendrik Nanning Dary*, *Carel de Dieu*, Dr. *Johannes Mossing*, en Jr. *Gerrit Martyn de Tour*: Tot Schepenen, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Anthony Westhoven*, *Gerard Pan*, *Jan Constantyn Rusius*, *Fredrik van de Wall*, Mr.

ons goed gedagt heeft daar van, naar een Origineele Penning, de verbeelding en de Inscriptie te laaten in 't Koper graveeren, volgens deeze nevens leggende Plaat daar deeze Penning in zyn onderscheide grooten word afgebeeld, als N. 1. wyst aan de afbeelding en groote der Penning die aan de Ed. Manhaften Heeren Capiteinen, Luitenanten en Vendrigs. N. 2. van die aan de Heeren Sergeanten en N. 3. aan die aan der Schutterye zyn gegeeven. Wy hebben die van de Ed. Manhaften Heeren Hoofd-Officieren alleen verbeeld met de Portretten en Inscriptie, en die van de Heeren Sergeanten en Schutterye maar in blanco gelaaten, zo dat de beschouwer zal gelieven te denken, dat in deeze ronde kringen het zelve word verbeeld als in N. 1. en dat dezelve alleenlyk de groote van de Penningen aanwyzen.

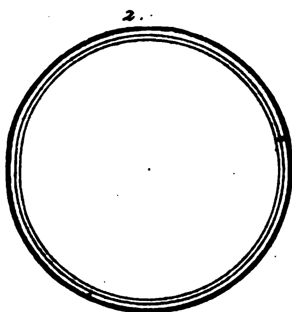
1.

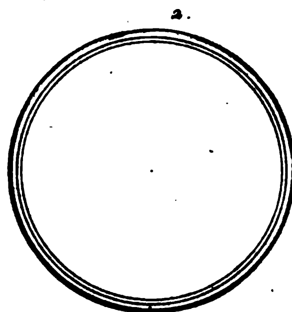
1.

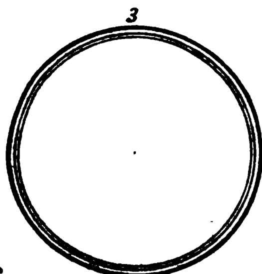
2.

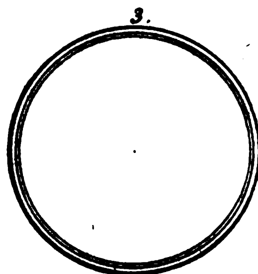
2.

3

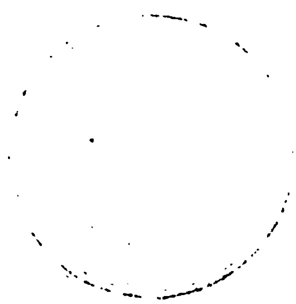
3.

Gedenkpenning aan de BURGERS *gegeeven 20 December 1768.*

B. Mourik, excudit.

Mr. *Barthelomeus Gerard van den Velde*, Mr. *Jacob Beert*, Heer van Cranenbroucq, en Jr. Mr. *Jan du Tour*; tot Thesaurier de Wel Ed. Gestr. Heer *Jan Fredrik de Mey*, en tot Schepenen Commissarissen de drie eerstgemelde Heeren Schepenen.

De Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad *Alkmaar* hebben aangesteld de Heer Mr. *J. H. de Carpentier*, om met primo February 1769 zitting te neemen in 't Collegie van Gecommitteerde Raden in Westvriesland en het Noorder kwartier, en gedespicieerd de Heer Mr. *Arend Jan van Steen*, om volgens Tourbeurt dier Stad met primo Mey 1769 te bekleden de Commisse ter Vergadering van Hun Hoog Mogende, en wyders de Heer Jr. *Jacob van Catz*, Heere in Cats, Coulster, Heylo en Oesdom, Vryheeer van Veenhuyzen, tot Gecommitteerde Raad ter Admiraliteit in Westvriesland en het Noorder Kwartier, om met primo February 1769 aldaar zitting te neemen.

Den 29 dito zyn als vooren tot Schepenen der Stad *Gorinchem* voor den Jare 1769 verkooren, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Nicolaas Ouwens*, Mr. *Sebastiaan van Nooten*, Dr. *Jacobus van Velen*, Mr. *Adriaan Hagoort*, *Pieter Goetzee*, Mr. *Matthys Snaek Gysbertsz.* en Mr. *Ludovicus van Toulon*; en tot Schepenen Commissarissen de Heeren *van Nooten*, *Hagoort* en *Goetzee*.

Zyne Doorl. Hoogh. de Heer Prins Erfstadhouder heeft aangesteld tot Ordinaris Meesterknaap van het Jagt-Gerigt van Stad en Lande, Jonkheer *Lambert Schotto Rengers*, Heer van Farmesum, in plaats van wylen Jr. A. P. T. J. van Starkenborch.

Op dezelve wyze is tot Burgemeester der Stad *Gornichem* verkozen, voor de Jaren 1769 en 1770, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Willem Hendrik van Barneveld*; en door de Vroedschap dier Stad Gecommitteerd in het Collegie van Gecommitteerde Raden, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Abraham van Bleyswyk*, Vryheer van Eeten en Meeuwen, Heer van Babeloniënbroek, Raad en Vroedschap dier Stad.

Den 31 dito zyn op hooggunstige recommandatie van hooggem. zyne Doorl. Hoogh. tot Burgemeesteren der Stad *Medenblik* geëligeerd, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren M. *Jan Joseph Nobeling*, President, *Jan Hendrik Brouwer* en Mr. *Cornelis Moorenvliet*.

Op de reeds meermalen gemelde wyze zyn tot Schepenen der Stede *Medenblik* verkozen, de Ed. Achtb. Heeren *Jan Roos*, Jacobsz., *J. Rootjes*, *Willem Smit* Jansz., *Claas Gerdenier* Mr. *Jac. Uylenberg*, *Jan Steenbuys* en *Jan Gorter*; en tot Schepenen Commissarissen de Heeren *Gerdenier*, *Uylenberg* en *Steenbuys*.

Den eersten January 1769 zyn uit een overgeleverde Nominatie als boven, verkozen tot Burgemeesteren te *Gouda*, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Willem Decker*, Heer van Urcen, Mr. *Cornelis Adriaan van den Kerkhoven*, Dr. *Willem van der Hoeve* en *Dirk Verryst*; by de Ed. Achtb. Heeren van de Vroedschap zyn tot Medelid verkooren de Wel Ed. Heer Mr. *Adriaan Pieter Twent*, in plaatze van den Heer Mr. Johan Carel van Cattenburg; in 't Collegie van de Staten General de Heer Mr. *Lodewyk Quarles* en in Gecommitteerde Raden de Heer Mr. *François de Mey*, beide Oud-Burgemeesteren, om met primo May 1769 zitting te nemen.

Op voorsz. wyze zyn op den 2 dito tot Burgemeesteren der Stad *Delft* geëligeerd, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Isaac van Buren*, Mr. *Adriaan Mouchon*, Dr. *Dirk van Heemskerk*, en Mr. *Franc. van der Burch* J. Z.; tot Schepenen de Wel Ed. Achtb. Heeren Dr. *Willem van Rommelen*, Mr. *Joan Carel van Alderwerelt*, Mr. *Adriaan*

Adriaan van Assendelft, Mr. *Adriaan van der Goes*, Dr. *Willem den Appel*, *David Graswinkel* en Dr. *Willem Verbrugge*; en tot Schepenen Commissarissen de Heeren *von Blommesteyn*, *van Alderwerelt* en *van Assendelft*.

Op gelyke wyze zyn tot Burgemeesteren der Stede *Dockum* verkozen de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren *Johannes Tadama* en *Duco de Haan*, beide Oud-Burgemeesteren.

Den 2 dito tot Burgemeesteren der Stad *Nymegen*, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *P. van der Steen* en *J. Josselet*, tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren *J. Josselet*, Mr. *J. de Beyer*, Mr. *J. Engelen*, Mr. *P. Verschoor*, *D. Knipping*, *S. Greveläar*, Mr. *Jan van Leeuwen*, Mr. *A. van den Berg*, Mr. *J. in de Betouw*, Mr. *H. W. van Grotenraay* Mr. *H. Piek* en *G. W. van Balveren*.

De Heeren regeerende Burgemeesteren en Raden der Stad *Amsterdam*, hebben tot Pensionaris dier Stad benoemd, de Heer Mr. *Carel Wouter Visscher*.

Den 5 dito zyn van wegens de Stad *Dordrecht* gecommitteerd in 't Collegie van Gecommitteerde Raden de Heer *N. van der Dussen*, Heer van Oostbarendrecht; en in 't Collegie ter Admiraliteit op de Maaze de Heer Mr. *J. Karsseboom*.

Tot Hoofd-Officier en Oud-Raad der Stad *Dordrecht* is wederom voor drie Jaren geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Hugo Repelaar*.

Uit een overgeleverde Nominatie zyn door den Heere Prins Erfstadhouder tot nieuwe Magistraats-Perzonen verkozen, te *Leeuwaarden* de Heeren *B. Dorhout* tot Burgemeesteren, *J. H. de Berchuis* en *Teunis Haakma* tot Schepenen; te *Bolswaard J. van Velzen* tot Burgemeester en *N. Elgersma* tot Raadsheer; te *Franiker Pieter Hessels Dykstra* en *Feyke Wassenaar* tot Burgemeesters; te *Sneek Dekken Coops* tot Burgemeester, *Joh. Loorma* tot Schepen en *B. Haga* tot Bouwmeester; te *Dokkum Johan Tadama* en *Duco de Haan* tot Burgemeesters; te *Harlingen Jan van Slooten* en *Cornelis Aardenburg* tot Burgemeesters, tot gezwoorene Gemeensleden, Jonkh. *Hans Willem van Plettenberg* en *Bernardus Jelgersma*; te *Stavoren Douwe Cramer* tot Burgemeesteren te *Workum*, *Hetke Eelkes Aitena* en *Hilke Jongers Dykstra* tot Burgemeesteren.

Den 8 January geschiede te *Groningen* de jaarlyksche Raadskeur, by uitloting van Boonen. De Keurheeren zyn geweest de Ed. Achtb. Heeren: Taalman *J. J. Appius*; Gezwoorens *A. B. de Trip*, *C. C. Emmery*, *S. Trip*, en *J. Buning*.

Tot Raad-Pensionaris der Stad *Rotterdam* is benoemd de Heer Mr. *Herman Niderburg*.

Door de Ed. Heeren Bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie ter Kamer Delft is het Schip *Lekkerlust* begeeven aan Schipp. *Abraham van Leeuwen*.

De Heer Mr. *Johan Mauritz van Pabst* is tot Secretaris der Stad *Amsterdam* aangesteld.

Uit een overgeleverde Nominatie, is door den Heer Prins Erfstadhouder, tot Bewindhebber der West-Indische Compagnie ter Kamer op de Maze geëligeerd de Heer *Herman Bichon*, in de plaats van wylen den Heer Mr. *Adr. Wevering*, Oud-Burgemeester der Stad Delft.

Hun Hoog Mog. hebben den Baron *van Haaften*, thans Minister van den Staat by het Hof van *Portugal*, benoemd tot derzelver extraordinaris aan het Hof van *Zweden*, in de plaats van den Heer van Cretschmar welke in deze qualiteit zyn demissie verzogt en bekomen heeft.

Den 18 January 1769 is tot Bisschop van Regensburg verkozen, Vorst *Antonius Ignatius Josephus*, Graaf van

Fug-

Fugger en Weissenhorn Proost van *Elwangen*.

Den 26 dito is tot Secretaris van de Desolate Boedel Kamer te *Amsterdam* aangesteld, de Heer *Willem Clifford*.

Den 28 dito is de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Willem Gerrit Dedel*, Salomonsz. Raaden Oud-Schepen der Stad *Amsterdam*, tot Hoofd-Officier dier Stede geëligeerd.

Ter vervulling van een vacante Vroedschaps plaats der Stad *Alkmaar* is verkozen de Heer Mr. *Pieter Binkhorst*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 17 December 1768. overleed te *Groningen* de Hoog wel geb. Heer *Allard Philip Tjarda van Starkenborg*, Heer op Tedema, Jonker ten Landsdage, Meesterknaap van 't Jacht Gericht en Gecommitteerd in 't Collegie der H. Heeren Abiters der Ommelanden.

Te *Brussel* werd onlangs een Officiers Weduwe omtrent 60 Jaren oud, door haaren eenigen Zoon, oud 20 jaren, die zyn gezicht door de kinderpokjes verlooren heeft, met een stuk hout in haar bed liggende, deerlyk vermoord.

Den 28 dito overleed in *'s Hage*, de Eerw. zeer Gel. Heer *Johan Gabriel Lohmeyer*, Predikant by de Luthersche Gemeente aldaar; *hier agter breeder in 't Luthersch Kerknieuws, voor deeze Maand.*

Te *Tripoly* is overleden de Heer *Johan George Hofmann*, Consul van den Staat der Vereenigde Nederlanden.

Den 16 January 1769 overleed te *Haerlem*, in 't 69ste Jaar zyns ouderdoms, de Wel Eerw. en zeer Gel. Heer Do. *Wilhelmus van Asperen*, oudste Predikant by de Gereformeerde Gemeente dier Stad.

Ten voorsz. dage overleed tot *Amsterdam*, in den Ouderdom van omtrent 78 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Gerard Bors van Waveren*, Oud-Schepen, mitsgaders Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer aldaar.

In den Jare 1768 zyn in de navolgende Landen en Steden.

	Geb.	Gestorv.
Aarhuus (Stift)	3636	3122
Altona	653	608
Amsterdam	4741	9656
Dantzig	1918	2188
Dresden	1620	1678
Frankfort aan den Meyn	921	979
Fuhnen (Stift)	4741	14914
's Gravenhage		1208
Groningen		688
Haerlem	475	915
Hamburg	2817	2902
Hanau	502	280
Holstein (Hertogdom)	4563	3946
Koningsbergen	2152	1763
Leyden	1136	1253
Leipzig	989	1205
Londen	16042	23639
Manheim	816	825
Mittau	532	200
Parys	18578	26898
Rantzau (Graafschap)	372	324
Rippen (Stift)	3584	4397
Rotterdam		1900
Sleeswyk	6726	6004
Thorn	368	266
Utrecht		882
Wyburg (Stift)	1701	1349

Getal der Schepen geduurende den Jare 1768 in de onderstaande Havens

	Ingek.	Uitgez.
Texel	1602	
Koningsbergen	763	777
Dantzig	1151	1190
Goeree	941	449
Maas	453	888

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden, op Woensdag den 1 en 22 February (1769) onder Voorzitting van Do. *J. Mulder*.

Op Woensdag den 18 January 1769 is alhier in de Oude Kerk door den Wel Eerw. en zeer Geleerden Heer *W. A. Klepperbein*, tot het H. Predikampt ingezegent en bevestigt, de Eerw. en Geleerde Heer *Anthony Christiaan Maas*, beroepen Predikant te *Deutichem* na dat de nieuw beroepen Leeraar voor af verklaard had uit 2 *Corinth.* 5. vs 20. *Zo zyn wy nu Boden in Christus stede; want God vermaant door ons; zo bidden wy nu in Christus stede, laat u met God verzoenen*; zyn Eerw. Inleiding was 1 *Timoth.* 3. vs. 1.

Op gelyke wyze is op Vrydag den 20 dito in de Nieuwe Kerk door den voorz. Heer tot het H. Leerampt ingezegent en bevestigt, de Eerw. en Geleerde Heer *Johannes Meyer*, beroepen Predikant te *Enkhuizen*, na dat hy vooraf verklaard had 2 *Timoth.* 4. vs. 5. *Maar Gy, weest nuchter over al, leid, doet het werk een 's Evangelischen Predikers: verricht u ampt getrouwelyk.* Zyn Eerw. nam tot voorafspraak 2 *Corrinth.* 5, vs. 20. en tot Inleiding *Matth.* 10. vs. 16. 17.

's GRAVENHAGE. Gelyk by den Aanvang van het gepasseerde Jaar, de Evangelische Luthersche Gemeente alhier mocht juichen op een Viertal wakkere Leeraaren, en van deeze, als ook van haare fraaije herbouwde Kerk, mogt gezegt worden:

Of schoon dees Nieuwe Kerk geen Pylers onderschraagen.
Zy heeft vier Leeraars, die met Moed, Kracht, Vreugd en Lust.
Thans de Arke des Verbonds op hunne Schouders draagen,
Vier Stylen, daar 't Geloof, Hoop, Liefde en Vrede op rust:
Wie Predik-Helden zoekt, ga hier met keurige Ooren,
LOHMEYER, SANDER, KLAP, *en* VAN DER HEIDE *hooren.*

Alzo heeft zy, by den uitgang deszelven Jaars, door het gemis van de helft dezer Wachters op Sions Muuren, rechtmatige redenen gehad van te treuren. Bereids aangedaan zynde door het vertrek van den Wel Eerw. en Gel. Heere *Johannes Klap*, thans Predikant te Amsteldam, wierd zy andermaal ongemeen getroffen, door het onverwagte Sterfval van wylen den Wel Eerw. en Gel. Heere JOHAN GABRIEL LOHMEIER: waar van wy de volgende Levensschetze, voor zo verre als wy die hebben konnen bekoomen, alhier mede deelen.

Wylen JOHAN GABRIEL LOHMEIER was gebooren in het Pruissische Vorstendom Minden, op den 10den van Wintermaand des Jaars 1706, deszelfs Vader *Johan Christoph Lohmeier*, weleer een Koopman in Wynen, is thans noch Oudste Voorstander in alle ampten der Stad Minden, en zyne overledene en zalige Moeder, *Anna Sligern*, was de Dochter eenes Burgemeesters van dien Naam, te

te Petershagen, in het zelve Vorstendom gelegen.

Na dat hy, onder 't opzicht van den Rector *Opitz*, en den Prorector *Jahn*, de 6 Classen der Latynsche Schoolen, met veel roem doorgepasseerd had, is Hy, in 't 17de Jaar zynes Ouderdoms, op het Gymnasium na *Zelle* gegaan, en aldaar, twee Jaaren, de getrouwe Onderwyzingen van den Rector *Marquart* en den Conrector *Steffens* genooten hebbende, vertrok Hy na de Hooge Schoole te *Halle*, in 't Maagdenburgsche; hier bezogt Hy voornamentlyk de Collegien van den beroemden en door zyne geest onsterflyken *Baumgarten*, en den Vryheer van *Wolff*. Twee Jaaren in Halle geweest zynde, ging hy van daar na *Helmstadt*, hoorde de Collegien by den beroemden Abt *Schubert*; wierd in het Seminarium Theologicum, als Theologiæ Candidatus, by de Collegien Kerk aangetekend, en tot geëerd Medelid der Hertoglyke Maatschappye te *Helmstad* aangenomen: aldus een Jaar in die Stad zyne Studiën voortgezet hebbende, nam hy de te rug reize na Huis aan, Conditionneerde eenige jaaren by verscheide voornaame Heeren, als derzelver Gouverneur; wierd in het Jaar 1759, als Predikant te *Löbne* beroepen; hier trouwde Hy zyne nu nagelatene Weduwe *Maria Christina Janocky*, en vertrok in dat zelve Jaar na *Levern*, alwaar Hy beroepen was. Hier bleef Hy 3 Jaaren, tot dat Hy, in den Jaare 1766. op den 20sten van Wiedemaand, met eenpaarigheid van Stemmen, tot Hoogduitsch Predikant alhier in *'s Gravenhage* is beroepen, na dat Hy, op Zondag den 8sten derzelver maand, des Voormiddags, als ook des Woensdags avonds, daar aan volgenden, over de opgegevene Proef text Pred. 3. vs. 21. als ook over eene vrye Text, *Actor.* 16. vs. 30. en 31, had gepredikt, en voorts zyne Intree-Predicatie deed over 2 Thess. 3. vs. 1-5, op Zondag den 7den van Herfstmaand, zynde Hy des morgens in den Heiligen dienst alhier bevestigd, door den Wel. Eerw. en Gel. Heere *J. A. Sander*, met eene Leerreden over Thess. 5. vs. 12. en 13.

Wy hadden wel mogen wenschen, om ons in 's Mans licht noch verder te konnen verheugen; maar 't behaagde God, naar den Onnaspeurlyken raad zyner Wysheid, ons dezen dierbaren Leeraar op den 28sten van Wintermaand, na eene ziekte van 9 dagen, aan eene *peripneumonie* te ontrukken; na dat Hy 42 Jaaren en 10 dagen heeft geleeft, en 2 Jaaren en 3 Maanden, den Evangeliedienst by ons had waargenomen. Het was op den 2den dag van dit aanvangene Jaar, dat zyn Lyk met eene deftige staatsie wierd bygezet in dezelve graf kelder, waar in, denzelven dag voor 5 Jaaren, Wylen dat van den Leeraar Johannes Torner is bygezet geworden.

De volgenden Zondag Namiddag zynde den 8sten van Louwmaand, deed de Wel Eerw. en Gel. Heer *J. C. A. Sander*, de Lykpredikatie, over wylen zynen Getrouwsten Vriend en veelgeliefden Collega,

lega, nemende tot zynen Text * Pf. 90. vs. 12. *HEERE, leer my bedenken dat ik sterven moet, op dat ik wys worde.* De Inleiding was, Joh. 5. vs. 35. verklarende zyn Wel Eerw. de Levensdagen der Menschen, en wel 1. Na hare Geschapenheid 2. Na haar Heilzaam gebruik: voor af wierd gezongen fol. 600. en Pf. 39. vs. 3. na Pf. 90. vs. 9.

TER GEDACHTENISSE
VAN WYLEN DEN
WEL EERWAARDEN EN ZEER GELEERDEN HEERE
JOHAN GABRIEL LOHMEIER,
HOOGDUITSCHEN LEERAAR
Der Evangelische Luthersche Gemeente in 's Gravenhage, en geëerd Medelid der Hertoglyke Maatschappy te Helmstadt;
In 's Gravenhage Overleden op den 28 van Wintermaand.
CIↃIↃCC. LXVIII.
En aldaar Begraven, in de Luthersche Kerk, op den 2. van Louwmaand CIↃIↃCC. LXIX.

GElyk 't al-lichtend Licht, op 't midden van den dag,
Word door een donk're wolk, op 't onverwagst verduisterd,
Zo wierd LOHMEIERS licht, dat elk te lichten plag,
Beschaduwt en de Kerk van zynen Glans ontluisterd.

De Bloem van 't Priesterschap verwelkte en zeeg ter neêr;
Geleerdheid zweeg en Taal; en Godsvrucht floot haare oogen:
De scherpe zeis des doods vond hier geen tegenkeer,
En trof 's Mans Sterflyk deel; maar feilde in haar vermogen

Op 't geen Onsterflyk bleef; dat, als een Ster vol glans,
By Heil'ge Leeraars, wierd geplaatst aan 's Hemels trans.

A. F.

Ter vervulling van de openstaande plaats, welke thans een Nederduitsch Leeraar staat te bekleeden, is, door den Eerw. Kerkenraad, op Dingsdag, den 17 January 1769. gemaakt de volgende Nominatie.

RUDOLPHUS KEMPER	Predikant te Gouda.
JOHANNES HAMELAU	te Bodegrave.
FRANS MUNNIKHUYZEN	te Schiedam.
WILLEM NOORDENHOUT	te Leyden.
JOHAN HENDRIK VORSTIUS	te Alkmaar.
ISAAC SCHOLTEN	te Hoorn.

Aan

* Dezelfde Woorden die de Overledene had verkooren tot zyne Inleiding, wanneer hy, als reets gemeld, voor de eerste maal alhier predikte, zie onze Maandelyksche Mercuren van de Maand Juny en September 1766, alwaar deszelfs Beroep en Bevestiging is bericht geworden.

Aan welke respective Leeraaren zullen naa Lotingen toegedeeld worden deeze Proeftexten Philip. 2. vs. 5-8. Zach. 9. vs. 11. Actor. 4. vs. 27-28, Ps. 139. vs. 14. Matth. 11. vs. 25-26. 1. Cor 15. vs. 27-28.

Breda. Op den 26 December (1768) heeft de Eerw. zeer Geleerde Heer *Johannes Meyer*, beroepen Predikant by de Luthersche Gemeente te *Edam*, alhier plechtig zyne Affcheids-Redenvoering gehouden, in tegenwoordigheid van schier alle Leden onzer Gemeente, en een groot aantal van andere aanzienlyke Toehoorderen, Inwooners deezer Stad, zyn Eerw. had tot onderwerp zyner Verhandeling genomen de woorden van den Apostel *Paulus* Handel. 20. vs. 32. *En nu lieve Broeders, ik beveel u Gode, en den Woorde zyner Genaden, die daar machtig is, om op te bouwen, en te geven, de Erffenisse onder alle die geheiligd worden.* Zyn Eerw. was de eerste die na de oprechting van het nieuwe Fonds, door deugd en Godsdienst lievende, doch zich tot dus verre by naamen onbekend houdende Christenen, gesticht, als Proponent hier gefungeerd, en zich, zo door Leer als leven, by allen, zo binnen als buiten de Gemeente deugdlievende Menschen, zeer bemind en gezien gemaakt heeft, zo dat wy zyn Eerwaardens vertrek van hier eenpaarig betreuren, en de Gemeente van *Edam* met zo waardig een Leeraar van herten geluk wenschen, biddende den Heere des Oogstes, dat het hem behagen mogt, het Dienst Werk van zyn Eerw. verder met desselfs gunstryken Zegen te achtervolgen, op dat door zyn Eerw. prediking van het Woord des Heeren, het Koningryk van Onzen Zaligmaaker meer en meer worde uitgebreid.

Bergen op Zoom. By deeze Gemeente eenige Onlusten gereezen zynde, zo is de Eerw. zeer Gel. Heer *F. G. C. Rutz*, geliefd Leeraar by de Gemeente te *Breda*, door den Kerken-Raad alhier verzocht, op dat dezelven door zyne bemiddeling mogten worden geassopiteert.

Om hier aan te voldoen is zyn Eerwaarde in den Jaren 1768, vyf maal, voor zyn eigen reekening herwaards gereist, en heeft alles onder de genade Gods tot rust gebragt en de eendracht hersteld, zulks deeze Gemeente thans de aangename Vrede geniet. De voorsz. Leeraar heeft ook op verzoek van den Eerw. Kerken-Raad een particuliere Kerken-Ordonnantie ten behoeven deezer Gemeente opgesteld, dewelke ook door het Wel Eerw. Consistorie t'Amsterdam geratificeerd en geconfirmeerd is geworden.

Vlissingen. staat vacant te worden, als hebbende den Eerw. Heer *P. C. Hageman*, tot dus verre Predikant by deze Gemeente de herhaalde en algemeene beroeping der Amersfoordse Gemeente, onder inwagting van Gods Zegen en zyne vreze, aangenomen zynde zyn Eerw. affcheid van deze Gemeente bepaald op den 22 Jan. 1769

Voorts zyn alhier de volgende Eerw. Heeren in aanmerking gebragt

de vacante plaats met het doen horen hunner Gaven te vervullen, en wel de Eerw. Heer *J. F. Scheffer*, Predikant te Woerden, de Eerw. Heeren *W. Reuter*, *H. Volkerz* en *C. Forsman* Proponenten by de Amsterdamse en Dordregtse Gemeentens, zyn de volgende Texten bepaalt, naar Loting des Zondags Nademiddags te laten afhandelen, als Jesaias 55. vs. 10. 11. Zach. 12. vs. 10. 1 Corint. 2. vs 8. Gal. 6. vs. 14. Hebr. 4, vs. 12. Hebr. 12. vs. 25. 26. 27. 28. Jer. 23. vs. 29. Job 38. vs. 4. 5. 6. 7. Terwyl des Dingsdags Avonds een vrye Stof ter hunner eige keuze is overgelaten, zullende op Zondag den 5 Febr. daar mede worden aangevangen.

Zondag den 22 January geschiede alhier het Afscheid van zyn Eerw. voorsz. by deze Gemeente, onder geen geringe aandoening van Spreker en Hoorders, verhandelende zyn Eerw. by die gelegentheid, dat de Vreze Gods de eerste oorzaak zy der Goddelyke Zegeningen in het tydelyke, volgens *Leviticus* 26. vs. 3. 4. 5.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 8 *December*, 1768. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Donderdag den 8 December 1768.

Hendrik de Bruyn. N. K.
Arnoldus Dykman. A. K. H.
Jan Jukkenekke, *Schoolmeester in 't Luthersche Weeshuis.* L. K. H.
Alida Hout, laatst Weduwe van Albert Tenwolde. N. O. K.
Swaantje Ten Hoeven, Huis en Kraamvrouw van Jacobus Noordbeek. O. K.
Maria Koop van Groen, Huisvrouw van Harmanus Wittemeyer. N. Z. K.
't *Kind* van Willem Pieter Despar. W. K.
't *Kind* van Jan Dregshuysen. L. N. K.
't *Kind* van Christiaan Greger. L. O. K.
't *Kind* van Stoffel Casperts. L. O. K.

Vrydag den 9 dito.

Frans van Galen. W. K.
Tryntje Hopper, Huisvrouw van Jurriaan Wittenhuysen. N. O. K.
't *Kind* van Anthony van der Bank. O. K.
't *Kind* van Arnoldus van Wayenburg. N. K.

Zaturdag den 10 dito.

Jochem Walman. L. O. K.
David van den Heuvel, Mr. *Schoenmaker in 't Aalmoesseniers Weeshuis.* W. K.
Johannes van Casteel. N. K.
Sara Pike, Huisvrouw van Robbert Neel. W. A. K.
Marretje van Nutteren, Huisvrouw van Markus Rakers. N. O. K.
Gerhardina Hesselink, *jongste Dogter* van wylen Harko Hesselink. O. K.
't *Kind* van Gerrit Mynssen. O. K.
't *Kind* van Jean Cordes. W. A. K.
't *Kind* van Joh. Engehen. O. O. K.

Maandag den 12 dito.

Anna Harpeslager, Huis en Kraamvrouw van Jan van Gellecum. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Christiaan Sperel, L. N. K.
't *Kind* van Loth Lothz. L. O. K.
't *Kind* van Adrianus Lutterop. L. O. K.

Dingsdag den 13 dito

Dirk Telghuys. N. Z. K.
Bernardus Sondorp. O. K.
Marretje Blaeuduyf, Weduwe van Jan Schotvanger. O. K.
Geertruy Suerhorst, Huisvrouw van Cornelis Sluys. N. K.
Catharina Elisabeth Melchers, Huisvrouw van Jan van Staaren, *Junior.* A. K. H.

't Kind

't *Kind* van Gerrit Kraamer. Z. K.

Woensdag den 14 dito.

David Borski, *Maakelaar*. N. K.
Dirk van Eyk, *Honder en Vogel Verkooper*. W. K. H.
Fredrica Collen, Huisvrouw van Johannes Roos. Z. K.
Susanna Gaillard, jongste *Dogter* van Pierre Phillippe Gaillard. W. A. K.
Catharina Prins. W. K.
't *Kind* van Jan de Petersen. N. K.
't *Kind* van Jacob Poulus. L. N. K.
't *Kind* van Frans Wenker. O. O. K.
't *Kind* van Daniel Lieferingh. O. K.
't *Kind* van Jan Servaas. K. K. H.

Donderdag den 15 dito.

Margaretha Sotting. Z. K.
't *Kind* van Johannes Pieterson. Z. K.
't *Kind* van Jan van Pizart. N. O. K.

Vrydag den 16 dito.

Hendrik Volkers. O. K.
Jan Staapel. W. K.
Jacob Eden, *Suiker Rafinadeur*. W. K.
Pieter van der Schilden. N. K.
Willemina van Campen, Huisvrouw van Johannes Verhoek. A. K. H.
Johanna Korver. K. K. H.
't *Kind* van Daniel Baart Verspyk. W. A. K.
't *Kind* van Maurice Martyn. W. A. K.

Zaturdag den 17 dito.

Hendrik Boltyn. N. K.
Ester Baron, Weduwe van Paul Auber. W. A. K.
Japie Spek, Huisvrouw van Gerardus Horsius. Z. K.
't *Kind* van Martinus Nieuwind. O. K.
't *Kind* van Philip Tiedeman. L. N. K.
't *Kind* van wyle Dirk Kampert. W. K.
't *Kind* van Jacob Le Jolle, *Junior*. N. K.

Zondag den 18 dito.

Tetje Pieterse Wassenaar, Huisvrouw van Willem Hiddes Bok. K. K. H.
Elisabeth Sneyder. L. K. H.

Maandag den 19 dito.

Johannes Wessing. N. K.
Johanna Maas, Weduwe van Pieter Reus. L. N. K.
Hester Dumoetjé, Weduwe van Willem de Ridder. N. Z. K.
Hendrina van Reifchoten. Z. K.
't *Kind* van Jacob van Eenebeek. L. O. K.
't *Kind* van Coenraad Klokkoen. N. Z. K.
't *Kind* van Claas Noording. O. O. K.

Dingsdag den 20 dito.

Mauritz de Wilhem. N. K.
Ryk Lover, Mr. *Timmerman*. N. K.
Grietje Hendrikse Ban, Weduwe van Haye Adde Dirksen. L. O. K.
Maria Schryver, Huisvrouw van Joost Hendrik Sweppe. L. O. K.
Maria Nagel, Huisvrouw van Jan Otto Tilkers. K. K. H.
Margaretha Wester. Z. K.
't *Kind* van Harmanus Meyer. L. N. K.
't *Kind* van Benedictus Rys. N. O. K.
't *Kind* van Pieter Roeters. O. K.

Woensdag den 21 dito.

't *Kind* van Jan Arnoud Bertram. L. N. K.
't *Kind* van Gerrit Hendrik Rogge. L. O. K.
't *Kind* van Willem Eeden. N. O. K.
't *Kind* van Stoffel Caspers. L. O. K.

Donderdag den 22 dito.

Gerrit Hooft, Junior, *Secretaris*. N. K.
Isaac Hen. Z. K.
Rebecca Carstenson, laast Weduwe van Gerrit Maarus. L. O. K.
Maria Lilloo, Weduwe van Abraham Leekingh. Z. K.
Johanna Antoonetta van Bommel, Weduwe van Dr. Jacob Mennes. O. K.
't *Kind* van Johannes Zymense. L. O. K.
't *Kind* van Daniel Pluiman. L. N. K.

Vrydag den 23 dito.

Johannes van Corbag. L. O. K.
Hendrik Ter Wolde, *Schipper op Buyk Sloot*. N. K.
Jan Ardesch. N. K.
Lena Brugman, Weduwe van Lucas Loven. W. K.
Johanna Wilhelmina Lindeman, Huisvrouw van Johan Gerard Grootveld. O. O. K.

Eliesabeth Gibbe, *jongste Dochter* van Maria van Ommering. O. K.
Geertruy Louis. N. O. K.
't *Kind* van Jan Roosendaal. L. O. K.

Zaturdag den 24 *dito.*

Susanna van Swieten. N. K.
't *Kind* van Jacobus van der Schuur. N. O. K.

Zondag den 25 *dito.*

Maria Jansen. L. K. H.

Maandag den 26 *dito.*

Gerritje Bolman, Huisvrouw van Henricus Wiegering. A. K. H.

Dingsdag den 27 *dito.*

Georg Andreas Knorr. W. K. H.
Anna de Bruyn, Huisvrouw van Hendrik Pothoff. L. N. K.
Eliesabeth Jans, Huisvrouw van Pieter Visser. A. K. H.
Eliesabeth Steenwyk. O. O. K.
't *Kind* van Willem Ros. O. O. K.
't *Kind* van Johannes van Engelen. O. O. K.

Woensdag den 28 *dito.*

Johannes Wilhelmus Dirker. L. O. K.
Barend Bernard. O. O. K.
Jacob Stokebrand. N. O. K.
Anthony Nieuwenhuys, *Deurwaarder van de Nieuwe Zyds Kapel.* N. Z. K.
Cornelia van Disseldorp, Huisvrouw van Cornelis Brouwer. K. K. H.
't *Kind* van Gerrit Vermeer. O. K.
't *Kind* van Cornelis Boelens. O. K.

Donderdag den 20 *dito.*

Willem van der Boom. N. K.
Catharina van der Heiden, Huisvrouw van Hans Barens. O. Z. K.
't *Kind* van Joan Graafland. Z. K.
't *Kind* van Tymen Kroon. Z. K.
't *Kind* van Jans Hemse. L. N. K.
't *Kind* van Cornelis Papendorp. N. K.
't *Kind* van Nicolaas Anthony van Hoorn. N. K.

Vrydag den 30 *dito.*

Johan Hendrik Schilling. O. K.
Maria Amelia van Notten, laatst Weduwe van Jan Meyn van Spanbroek. L. N. K.
Maria Piernella Renou, Huis en Kraamvrouw van Gerrit Swart. O. O. K.
't *Kind* van Pieter Arpes. N. K.
't *Kind* van Nicolaas Kantelar. N. K.
't *Kind* van Jan Fredrik Scholtse. N. O. K.

Zaturdag den 31 *dito.*

Pieter Zielkens, *Opperstuurman op de West.* L. N. K.
Hans Jacobs Quap. L. N. K.
Hendrik Aersen. O. K.
Cornelis Smallegange. O K.
Hendrik van Thulen. L. K. H.
't *Kind* van Willem van Alphen. O. K.
't *Kind* van wyle van Jacob Stap. O. K.

Dingsdag den 3 *January* 1769.

Saaling Aukes. O. O. K.
Johanna Maria van den Broek, Huisvrouw van Willem van der Houw Nederhof. W. K.
Clara Francisca de Molo. O. K.
't *Kind* van Dirk Bas Backer. O. K.
't *Kind* van Abraham Nooy. O. K.
't *Kind* van Joseph Middendorp. O. K.
't *Kind* van Gerrit Hendrik Rogge. L. N. K.
't *Kind* van Gerrit Torenburg. N Z. K.
't *Kind* van Dirk Koenders. E. Y. K.
't *Kind* van Dirk van Haarst. E Y. K.
't *Kind* van Jan Visser. N. K.
't *Kind* van Jan van Wyk N. K.
't *Kind* van Johannes Coster. N. K.

Woensdag den 4 *dito.*

Otto van Well. Z. K.
Neeltje van den Berg, Weduwe van Teunis Borg. L. N. K.
Margaretha Pasmoy, Weduwe van Josephus van Deventer. L. N. K.
Johanna Catharina van Boneval, Weduwe van Barend van Doorm, N. K.
Johanna Geertruyda Kemper. N. K.
't *Kind* van Gerrit Bartels, Z. K.
't *Kind* van Gerrit Ryssnyder. N. K.

Donderdag den 5 *dito.*

Hendrikus Bloesem. L. N. K.
Johanna Janson, Huisvrouw van Johannes Logerath. N. K.
't *Kind* van Clemens van Demmel. O. K.
't *Kind* van Jan Michiel Meyer. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Willem During. W. K.

't *Kind* van Cornelis Koning. W. K.

Vrydag den 6 dito.

Hendrik Jan Tydeman, *Medicina Doctor.* W. A. K.
Johannes van Thiel, Mr. *Chirurgyn.* N. K.
Gerrit van Wyn, Mr. *Broodbakker.* N. Z. K.
Barbara Sluyter, Weduwe van Pieter de Jong. A. K. H.
Maria Margaretha Ralenbeek Cramer, Huisvrouw van Johan Ernst Torke. L. N. K.
't *Kind* van wyle Willem de Vries O. K.
't *Kind* van Jan Fredrik Visser. O. K.

Zaturdag den 7 dito.

Dirk Groen, Mr. *Goudsmit.* N. O. K.
Abraham van der Stooff. N. Z. K.
Willemyntje Goudschalk, Weduwe van Hendrik Joost Renshuysen. N. Z. K.
Elisabeth Martens, Huisvrouw van Jan Blomrode. N. Z. K.
Johanna Maria Adriana van der Lip, Huisvrouw van Anthony Gretser. N. K.
't *Kind* van Gerrit Spin. O. Z. K.

Zondag den 8 dito.

Hendrik de Bruyn. A. K. H.
Teuntje Cornelis, Weduwe van Jacob de Wolf. A. K. H.

Maandag den 9 dito.

Rynier van Heemstée, Mr. *Koekebakker.* N. O. K.
Jan Gerritse, O. K.
Maria des Pommare, Huisvrouw van Jan Kerkhove. Z. K.
Dirkje Willemse, *Bejaarde Dogter.* N. O. K.
Twee *Kinderen* van Jacob Gutté. O. K.
't *Kind* van Catharina Wuk. L. N. K.
't *Kind* van Cornelis Pynappel. N. K.
't *Kind* van Jacob Christiaan Jissen. L. O. K.
Twee *Kinderen* van Louwerens Eelerts L. O. K.

Donderdag den 10 dito.

Jan van Wetering. N. K.
Willem Heemen. L. K. H.
Jannetje Kuyp, Huisvrouw van Hendrik Stark. E. Y. K.
Geertruy van Beeveren, Huisvrouw van Harmanus van Dulmen. L. K. H.
Helena Helverding. O. K.
Catharina van Veen, *Bejaarde Dogter.* Z. K.
't *Kind* van Jan Muller. N. O. K.
't *Kind* van Jan ter Swaak. N. O. K.
't *Kind* van Jan Abel. N. Z. K.

Woensdag den 11 dito.

Jurriaan Bakker. O. O. K.
Claude Trosyn Danglade. W. A. K.
Johannes Nicolaas Wilkens. K. K. H.
Maria Stibing, Weduwe van Hendrik Tankink. Z. K.
Alida Ten Bos, Weduwe van Andries Westenburg. O. K.
Margaretha Bergmeyer, Huisvrouw van Gerhard Florens Ahasuerus. L. O. K.
Johanna Mosbuysen, Huisvrouw van Albert ten Brink. A. K. H.
't *Kind* van Josias Masyk. N. K.
't *Kind* van Gerrit Torenburg. N. Z. K.

Woensdag den 12 dito.

Bartha Smook, Huisvrouw van Jacob Kok. O. Z. K.
Susanna van Voorst, Huisvrouw van Geerling Kops. N. K.
't *Kind* van Alexander Honingmans. O. K.
't *Kind* van wyle Harmanus Toorenburg. O. K.

Vrydag den 13 dito.

Gerrit Hendrik Prekkel. N. O. K.
Margaretha van der Moolen, Huisvrouw van Simon Vos. E. Y. K.
Sara Maria van Stryen, gebooren Witsen. W. K.
Adriana Geertruy Haring, *bejaarde Dogter.* O. K.
Henrietta Cornelia Haasbroek, *bejaarde Dogter* van Ernestus van Harlingen. W. A. K.
't *Kind* van Jan Ryke. O. K.
't *Kind* van Cornelis Verschuur. N. K.
't *Kind* van Wilke Mulder. L. O. K.

't *Kind*

't *Kind* van Abraham Wynberg. W. K.

Zaturdag den 14 *dito.*

Myndert Slegger. W. K.

't *Kind* van Jan van Santen. E. Y. K.

Zondag den 15 *dito.*

Anna Sophia Ouwerkerk, Weduwe van Klaas Haaye. K. K. H.

Maandag den 16 *dito.*

Alida Geyse, laast Weduwe van wyle Sybrand Blomberg. L. N. K.

Gerardina Verschuur, Weduwe van Jacobus Mens. Z. K.

Marie Jacobée Marthe Nairac, *Oudste Dogter* van Guillaume Nairac. W. A. K.

't *Kind* van Jan van der Stans. E. Y. K.

Dingsdag den 17 *dito.*

Anna Kaaskamer, laast Weduwe van Hendrik Kraneveld. A. K. H

Twee *Kinderen* van Jan Hendrik Otto. L. O. K.

't *Kind* van Willem Eysendoorn. N. O. K.

't *Kind* van Arend Swart. N. O. K.

Woensdag den 18 *dito.*

Jan van Heekeren. O. K.

Mida Stadniski, Weduwe van Reynier de Haan. W. K.

Catharina van Beerendrecht, Huysvrouw van Willem van Dieren. O. Z. K.

Maria Scheepers, Huisvrouw van Gerrit Reuveler. N. K.

Marguerette Françoise Naudy, Huysvrouw van Leonard Humbert *Oud Predikant van de Waalsche Gemeente te Middelburg.* W. A. K.

Jacoba Elisabeth van der Valk. N. K.

't *Kind* van Christoffel Bornmeester. N. O. K.

Donderdag den 19 *dito.*

Nicolaas Jacob Verkolje, *oudste Zoon* van de Weduwe Jacob Verkolje. N. K.

Giertje van Standeren, Huisvrouw van Jacobus Lamsveld. N. K.

Tryntje Raavenstyn, *Bejaarde Dogter.* W. K.

Maria Barbara Maillart. W. A. K.

't *Kind* van Michiel François Stave. N. O. K.

't *Kind* van Willem de Bruyn. N. Z. K.

't *Kind* van Johannes Coster. N. K.

't *Kind* van Barend Blanke Junior. N. K.

Myne Heeren van den Gerechte der Stad *Amsterdam*, hebben op *Saturdag* den 19 *January* 1769 de volgende Perceelen geëxecuteert.

Bethanien Dwarsstraat (Een Vierdepart in een Huis en Erve in de) op den Zuiderhoek van de Goude Poort. *f* 700. *H. van den Berg.*

Buiten Dommerstraat (Een Huis en Erve, in de) oostzy het tweede agter het hoekhuis van de Haerlemmer Houttuinen. *f* 2525, in slag *f* 20. *J. Schreuder.*

Diemen (Een Huis en Erve, genaamt *Diemerdam*, en een Boeren of Bouwhuis, Koeyen-Stalling en Tuintje, benevens den Opstal van een Schuur en Kolfbaan, gelegen onder den Geregte van). *f* 800, in slag *f* 20 verk.

Heerengragt (Een Zesdepart in een Huis en Erve, op de) het tweede Huis van de Wolvestraat. *f* 1225, in slag *f* 50. *J. Kwikx.*

Korte Houtgragt (Een Huis en Erve, op de) over de Portugeesche Joode Hal. *f* 5050, in slag *f* 275 *D. de Haan.*

Lauriergragt (Een Huis en Erve, op de) zuidzy, tusschen de Haazestraat en Beangragt, met de Tuin of Loots, of Verwery daar agter, een vryen Uitgang hebbende, op de Lauriergragt. *f* 5050. *G. Jorman.*

Weesperstraat (Een Huis en Erve, op de) oostzy, benoorden de Kerkstraat. *f* 2925, in slag *f* 60. *R. P. Schoonegevel,*

Wees-

Weesperstraat (Een Huis en Erve, op de) oostzy, benoorden de Kerkstraat *f* 2825, in slag *f* 175. *C. Twisk.*

Zwaanenburgwal (Een Pakhuis en Erve, zynde de Geweezene Brouwery *de Fortuin*, op de) *f* 12150, in slag *f* 650. *van der Linden.*

Zwaanenburgwal (Twee Huizen en Erven op de) *f* 7200, in slag *f* 950. *Denkelman.*

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* op *Maandag*, den 16 *January* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Amstel (*O. C. Titsingh*, (Zes Campen Weiland, groot 10 Morgen 120 Roeden, buiten de Utrechtse Poort aan den) tusschen de Beerenbyt en Pauwen-Tuin. *f* 9200, in slag *f* 850. *O. C. Titsingh.*

Binnen Oranjestraat (*B. Bosch* en *P. Abels Strunck*, Een Gruttery, Woonhuis, Stalling en Erve, in een Koop, in de), *f* 6900, in slag *f* 100. opgehouden.

Binnekant (*A. Hanenberg*, Een Huis en Erve, op de) 't 8ste Huis van de Buite Bantemerstraat. *f* 11500, in slag *f* 400. opgehouden.

Heeregragt (*E. Croese*, *C. A. van den Bosch* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Lely en Bergstraaten. *f* 9750, in slag *f* 250. *D. Heydeman.*

Hoogstraat (*O. C. Titsingh*, Een Huis en Erve, in de) 't 4de Huis van de Sand Dwarsstraat. *f* 13800, in slag *f* 50. opgehouden.

Leidsche Poort (*H. Campen*, *J. Schoonhoven*, *A. Peereboom*, *J. Steenbergen*, *B. Stembergen* en *J. Oortman*, Een Mout-Moolen, genaamd de Liefde, met de daarby behoorende Huizen, Thuin, Tuinhuis, Stalling en verdere Getimmerte op Stads Wal in het Bolwerk benoorden de) *f* 19200. in slag *f* 800. opgehouden.

Nieuwe Heerengragt (*F. J. Melissen*, Een Huis en Erve, op de) over de Plantagie het derde van de Rapenburgergragt. *f* 4425, in slag *f* 600. *J. Speekman.*

Noorder Dwarsstraat (*B. Stembergen* en *L. Kuyper*, Een Huis en Erve, met een Tuin daar agter, in de). *f* 3875, in slag *f* 600 verkogt.

Prinsengragt (*O. C. Titsingh*, Een Huis en Erve op de) tusschen de Tuin en Eglantiersstraaten. *f* 6400, in slag *f* 10. *G. Jarman.*

Prinsengragt (*F. J. Melissen*, Een Huis en Erve, op de) op de Turfmarkt 't 3de Huis van de Vyzelstraat. *f* 8000, in slag *f* 1200. *W. B. de Roo.*

Prinsengragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) 't 4de Huis van de Vyzelstraat. *f* 9100, in slag *f* 850. *J. Schoonhoven.*

Sandpad (*C. van Vreede*, *W. Ebbenhorst*, *P. Croes*, *J. Haay*, *P. Woestenraad*, *J. Blok*, *C. A. van den Bosch* en *J. de Bosch Jeronimusz.*, Een Thuin en Huizing, buiten de Leidsche Poort aan de Stads Buiten Cingel, op den hoek van het). *f* 4300, in slag 1800. *J. P. Heimbach.*

Slooterweg (*A de Lange*, *H. Hogewal* en *D. G. Römer*, Een Bruikweer Lands met zyn Huismans Wooninge en Tuin, Stallinge, Hooyhuis en Schuur op de) tusschen het Huis de Vraag en Dronkemans Huisje. *f* 7800, in slag *f* 200. opgehouden.

Vyzelstraat (*F. J. Melissen*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, het derde van de Prinsengragt. *f* 6000, in slag *f* 700. *J. Schoonhoven.*

En deze volgende *Obligatien* op den 16 *January* 1769. geveyld.

Obligatie (*C. van Vrede*, *W. Ebbenhorst*, *P. Croos*, *J. Haay*, *P. Woestenraad*, *J. Blok*, *C. A. van den Bosch* en *J. de Bosch Jeronimusz.*, Een) ten Laste van Holland en West-Friesland, ten Comptoire Amsterdam, op Naam 3 pap. *f* 1000. 104¼ Pt. *B. de Bosch Jeronimusz.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 104¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 dito. *f* 1000. 104¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 104¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 104¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 104¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 105¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 105¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 105¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 106 Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 106 Pt. *B. Meyer Junior.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105 Pt. *B. de Bosch Jeronimusz.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 106 Pt. *B. Meyer Junior.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 106 Pt. *Jan Bostyn Hendriksz.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105½ Pt. *B. de Bosch Jeronimusz.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105¼ Pt. *Jan Blok.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105½ Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105¾ Pt. verkogt.

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 105¾ Pt. *P. Croos.*

Obligatie (Een) ten lasten van Holland en West-Friesland, ten Comptoire 's Hage. op Naam 2 pap. *f* 1000. 102½ Pt. *C. A. van den Bosch.*

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 102½ Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 103 Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 103 Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten Lasten de Planters in de Colonie van Suriname genegotieert ten Comptoire van wylen de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer W. G. Deutsz nu betaalt wordende ten Comptoire van de Heeren J. en T. van Marcelis. op Naam 5 pap. *f* 1000. 106¼ Pt. *P. de Hoen.*

Deeze volgende dagen zyn ter Secretary *t'Amsterdam* vastgesteld tot het houden der willige Verkoopingen van Huizen en Obligatien geduurende den Jare 1769.

January	——	16	Juny	——	19	October	——	23
——	——	30	July	——	3	——	——	30
February	——	20	——	——	17	November	——	6
Maart	——	6	——	——	31	——	——	13
——	——	20	Augustus	——	14	——	——	20
April	——	3	——	——	28	——	——	27
——	——	17	September	——	4	December	——	4
——	——	24	——	——	18	——	——	11
May	——	8	October	——	2	——	——	18
——	——	22	——	——	9	——	——	19
Juny	——	5	——	——	16	——	——	20

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand FEBRUARY 1769.

EUROPA. *TURKEYEN. Constantinopolen.* De toerustingen tot den Oorlog tegen Rusland, worden met iever voortgezet, maar zyn echter zo groot niet als ze by zommigen gemaakt worden; onze geheele macht zal niet boven 200000 man bedragen, eene meenigte welke veel licht meer nadeel dan voordeel zal verwekken, aangezien, alle onze Troepen ongeoeffend zyn, en een derde van het voorsz. getal in Tartaren zal bestaan, die enkel bekwaam zyn tot stroopen, roven en plunderen, waartegen onze Vyanden wakkere Lieden zyn, en die zich eenigen tyd herwaards in 't gebruik der Wapenen, zonder voor 't Vuur te vreezen, geducht gemaakt hebben. Dit doed veele Musulmannen grootelyks twyfelen, of wy onze Vyanden, dan deeze ons, gelyk in het Vermaanschrift van de Porte (ziet onze voorgaande bladz. 6.) gedacht werd, zullen straffen.

PORTUGAL. Lissabon. Zedert eenigen tyd zyn in dit Ryk vry groote veranderingen voorgevallen, met betrekking tot de Geestlykheid; de Bisschop van *Coimbra*, die de beveelen des Konings niet na behooren is nagekomen, is in 't Carthuisers Klooster opgesloten; het Klooster der Augustiners is met Troepen omringd geweest, terwyl alle hunne papieren zyn weggelicht, en zeven van die Paters, die daar omtrent eenigen tegenstand wilden bieden, zyn gearresteerd en gevangen gezet. Daar benevens zyn verscheide Monniken uit het Klooster der Groote Carmeliten en uit dat der Groote Augustiners, na verscheide Kloosters ten platten lande verbannen geworden.

SPANJE. Madrid. Volgens tydingen uit de Havana had men aldaar op den 15 October 1768 een verschriklyke Orkaan gehad. Die Orkaan begon dien dag 's middags ten 2 uuren en

duurde tot den volgenden dag 's morgens ten 4 uuren. Verscheide publieke en particuliere Gebouwen zyn daar door verwoest. De Orkaan begon van het Zuiden van het Eiland *Cuba*, waar van *Havana* de Hoofdstad is, en liep na het Noorden. Men teld 96 groote Gebouwen 4048 Huizen, die geheel verwoest zyn, 37 Perzonen zyn onder de Puinhopen begraven en 116 zwaar gekwetst.

ITALIE. Romen. De Paus dezer dagen komende aanryden, ontmoete het H. Sacrement, het welk men na een armen zieken bragt. Terstond stapte zyne H. uit de Koets, volgde de Processie en wilde deeze plechtigheid bywonen; hy vertrooste den Zieken verkwikte hem niet alleen met Geestlyke hulpmiddelen, maar ook Aalmoessen, die hy hem deed geven.

Men ziet alhier een Brevet van den Paus aan den *Doge* en *Senaat* van *Venetien*, in antwoord van den Brief door denzelven aan zyne H. geschreven, betreffende de Ordonnantie, (te zien in October 1768. II Stuk bladz. 145) van voorsz. Doge en Senaat, waar in den Ouden Vader zich onder anderen aldus uitdrukt:

' Schoon de betuigingen van achting en onderwerping, waar mede Ul. Brieven vervuld zyn, my niet doen twyfelen of Gyl. bewaard nog Uwe oude aankleving aan den Apostolischen Stoel, hebben wy egter met de grootste aandoening gezien, dat Gyl. niet gedraagt als gehoorzame en onderdanige Zonen, en onze vermaningen geen behoorlyken indruk op Ul. gemoed gemaakt hebben, dewyl Gyl. een Edict in stand houd, het welk wy gehoopt hadden, dat Gyl. zoudt vernietigd hebben. — Denkt niet myne zeer beminde Zonen en Edele Heeren, dat ons oordeel over Uw Edict een werk van drift of opstoking van kwalyk gezinde lieden is, die de rust en vrede der Kerke trachten te storen.; Neen, wy hebben niemands raad ingenomen, niemand heeft onze Godsdienstigheit verschalkt. Het zyn de voorschriften der Heilige Vaders, de besluiten der Kerkvergaderingen, en de oude en bestendige gewoontens der Kerke, volgens welken wy de Geestlyke Ordens regeren. Gyl. zyt het veel eer, die zich hebt laten misleiden, indien Gyl. geloofc hebt, door dit Edict deze Heilige en van alle tyden aangenomen gewoonte te vernietigen; Gyl. hebt liever het oor willen leenen aan ligtvaardige en kwalyk gezinde lieden, aan voorstanders van nieuwigheden, dan U te gedragen naar de oogmerken der Kerke, naar de grondregelen der Heilige Vaders en volgens de voetstappen Uwer Voorvaderen. Hoe is 't mooglyk, dat deze Doorlugtige *Senaat*, die wegens zyne wysheit en voorzigtigheit zoo beroemd is, zich door valsche redeneringen op het punt heeft laten brengen, om de Geestlyke Ordens af

te trekken van hare onderwerping aan den Heiligen Stoel en het oordeel van haare Generaals, om de besluiten der Heilige Kerkvergadering van Trente, de grondwetten der Ordens, en alle grondregelen van Kerklyke regeringe te vernietigen; door het voorschryven van nieuwe regelen en instellingen, en het maken van zulke veranderingen, die noodwendig strekken moesten, tot eene geheele uitroeying van alle Geestlyke Ordens, en dat alles onder voorwendzel van deze Ordens, volgens den aart van hare instellingen en eerste zuiverheit van zeden, te herstellen? Wat is 'er tog ongerymder dan de Monniken voor Wereldlyke Rechtbanken te betrekken en ze door Magistraatspersonen te doen straffen? — Dus hebben zich uwe Voorvaders niet gedragen, maar, met eene volkomen onderwerping, de besluiten van de Heilige Kerkvergadering van Trente aangenomen. — Op deze wyze dagten wy, toen wy aan het hoofd der Kerke van Padua gesteld waren, en wy zyn niet van gevoelen veranderd, sedert ons de Godlyke Voorzienigheit, niettegenstaande onze onwaardigheit, op den Heiligen Stoel van den welgelukzaligen Petrus geplaatst heeft. Het is onder anderen altyd onze begeerte geweest, om de besluiten der Kerkvergaderinge van Trente ongeschonden te bewaren en te handhaven; om de Monniken te doen leven volgens den aart hunner instellingen; om zorg te dragen dat de Bisschoppen zich, omtrent de Geestelyke Ordens, geen meerder gezag aanmatigen als waar mede zy door de Kerkvergadering van Trente bekleed zyn; en de voorrechten door den Heiligen Stoel gegeven, de behoorlyke achting toegedragen werden. Uwe Godsdienstigheit vorderde, dat Gyl., in dit geval, niets ondernaamt, dan na alvorens den Heiligen Stoel geraadpleegt te hebben, en geen Decreet uitvaardigden, het welk niet door de Kerk goedgekeurd en met deszelfs gezag bekragtigd is.

Zyne Heiligheit vervolgens den Senaat, met voorbeelden uit de Kerkelyke Historie, tot onderwerping aan de Kerk vermaant hebbende, besluit op deze wyze: Om alle deze redenen vermanen wy Ul. uit onzen naam, in die van onze Eerwaarde Broederen de Bisschoppen en in naam van de gantsche Kerk. Gy weet hoe talryk tans onze Vyanden zyn, indien zy vernemen dat wy elkanderen bestryden, zullen zy ons nog geweldiger slagen toebrengen. Heelt liever deszelfs wonden, giet 'er Oly en Wyn in, gelyk uwe Godvrugtige Voorvaders gedaan hebben. — Wat ons betreft, schoon wy bukken onder tegenspoed en hartzeer, hopen wy dat ons, in den dag des oordeels, onze zonden zullen vergeven worden, om de standvastigheid met welken wy onzen pligt betragt hebben. O! myne beminde Zonen, geeft aan Gode dat Godes is; niets is 'er waar omtrent God zich een bepaalder recht toeëigend, dan omtrent hun die zich tot den Geestlyken staat verbonden en Hem hunne goederen, hunne vryheit en hunne persoonen opgeofferd hebben. Vreest derhal-

halven hen als uwe Beschuldigers en Rechters voor den Rechterstoel van J. C. te zien verschynen, die Gyl. tot beyveraars van uwe Zaligheid in deeze Wereld behoorden aan te merken.

INGERMERLAND. Petersburg. Vervolg en Slot der in ons voorgaande Stuk, bladz. 5 gemelde

DECLARATIE VAN OORLOG.

De der Porte aangebore hoogmoed dulde niet, dat zy dat verleidend lokaas verzuimde te capteeren, te min dewyl de Ottomannise Wet allen roof, op de Christenen behaald, rechtvaardigt, waarom zy dan ook, zonder verder enig acht op de billykheid te slaan, besloten heeft, daar van tot haar voordeel te profiteeren. Echter behoort de Porte te begrypen, dat het niet genoeg is, haar gedrag voor de Wereld te beglimpen, en dat tot treffing van haar doel ter benadeeling van de Republiek Polen andere gevoeglyker omstandigheden vereischt wierden. Uit dien hoofde kan men, hare handelwyze van dien tyd af tot nu wel opmerkende, niet twyfelen, of haar doeleinde in een Oorlog met Ons is enkel het zoeken van die bekwame gelegenheid, om dus buiten eenige rechtmatige oorzaak en zonder de minste aan onzen kant gegeven redenen, de geheiligde Verbinteniffen van een eeuwigen Vrede te verbreeken, gelyk zy ook daadlyk reeds heeft gedaan, met openbare schending van trouw en gelove door het arresteeren van onzen te Constantinopolen resideerenden Minister, den Geheimraad *Obreskow*, dien zy met zyn gantsch Gevolg in de Zeven Torens opgesloten heeft tegens alle Volk Rechten; welke echter doorgaans by de Barbaren zo in Vredes- als zelfs in Oorlogs-tyden heilig gerespecteert worden en ook by den laatsten Oorlog tusschen Ons en de Porte door de toenmalige Regering ongekreukt geobserveert geweest zyn jegens den Persoon en 't Gevolg van onzen Resident *Wetschnekow*, offchoon toen de Oorlog wederzyds begonnen wierd.

Eindelyk dan heeft de Porte het Momaangezicht afgeligt, na tot op den dag van 't arrest van onzen Minister niet opgehouden te hebben, Ons verzeekeringen van hare Vriendschap en vredelievende geneigtheid te geven; 't welk, gelyk nu klaar blykt, uit geen ander inzicht geschied is, dan om Ons daar door in slaap te wiegen en tyd te winnen om preparatien te maken.

In den beginne, toen de Porte aan de door onze Troepen verdreven oproerige Podoliers een wykplaats vergunde, nam zy genoegen met onze gegeven verzeekering, dat Wy den Vrede met haar bestendig en onveranderlyk zouden onderhouden, en op dat onze Troepen zelfs in 't vervolgen der vluchtende oproerigen het Turks Gebied vermydeden, hebben Wy ook bewilligt, dat zy gemelde onze Troepen deed attacqueeren en afweeren, ten einde zy haar Territoir

op-

op generhande wyze betraden, waar uit zy gelegenheid tot een Vredebreuk zoude hebben konnen opvatten. Doch ziende, dat alle hare handelingen om tegens de onveranderlyke maxime onzer Politie, pretexten te vinden vruchtloos waren, heeft zy zich van vreemde voorvallen trachten te bedienen, naamlyk de verwoesting der Tartaarsche Stad *Balta*, den Chan der Crimse Tartaren toebehorende, die door een Bende Struikrovers uitgeplunderd was; zonder in consideratie te nemen, dat Wy op de eerste tyding van dat voorval en alvorens van de Turkse zyde deswegens eenige de minste klachten gedaan waren, aan onze Troepen bevel gegeven hadden, die Struikrovers na te zetten en alle die 'er ondergevonden wordende Saparovise Onderdanen van Ons te straffen, gelyk ook reeds werklyk naar mate hunner misdryven, op de Grenzen in 't gezicht der gemelde Stad geschied is.

Mitsdien word de gemelde door Struikrovers gepleegde verwoesting der Tartaarse Stad *Balta* kwaadwilliger wyze op rekening van onze Troepen gestelt en het pretext van 't beschermen der door Ons verdrukt wordende Poolse Vryheid vruchtloos, terwyl inderdaad de begeerte dier trouwverbrekende en den Christlyken Naam altoos vyandig zynde Mogendheid naar vreemd goed en hare onverzadelyke roofzucht en verlangen, om van den Raad der Poolse Rebellen te profiteeren, de eigentlyke redenen zyn, waarom zy den Vrede verbroken, met uitsteking der Vlag van Mahomet Ons den Oorlog verklaart en aan hare Troepen bevel gegeeven heeft, in Ons Ryk te vallen.

Dit ongemeen vyandig gedrag hadden Wy te min konnen vermoeden, vermits Wy sedert het begin onzer besteiging van den Troon steeds tot een vasten grondregel gestelt hebben, met alle aangrenzende Naburen, volgens de met een ieder van hen subsisteerende Tractaten, in een goede Nabuurschap, rust en Vrede te leven. In opzicht der Porte inzonderheid hebben Wy Ons bevlytigd, de Tractaten met dezelve niet alleen bestipt te onderhouden, maar ook gene de minste oorzaak tot klachten of verkoeling tusschen de beide Hoven te geven; en hebben derhalven by verscheide gelegenheden, waar in Wy verplicht waren rechtmatige klachten te doen, telkens genoegen genomen met de satisfactie, welke de Porte zelve goed vond Ons te geven.

Doch thans, nu alle onze moderatie en vredelievenheid vruchtloos zyn, nu de onverzoenlyke Vyand van den Christen Naam op een zo kwaadwillige wyze de geheiligde banden van een eeuwigen Vrede verbroken en de waardigheid onzer Kroon zo vermetel beledigt heeft door het arresteeren van onzen Minister; houden Wy ons geweeten voor God, voor de Wereld, voor Ons zelven en voor onze getrouwe Onderdanen innig overtuigd, dat Wy niet alleen de Porte gene de minste rechtmatige reden tot die Vredebreuk gegeven, maar ook

ook gene gelegenheid verzuimt hebben, om zulks door aanwending van alle gevoeglyke, mooglyke en bekwame middelen en inschikkykheden te verhoeden en de dierbare Rust en Vrede, welke Wy als het allereedelste pand van 't gantsche menschlyk Geslacht aanmerken, ongekrenkt te onderhouden.

In deze onberisplyke handelwyze stellen Wy ons vertrouwen op den allesregeerenden God, dat, daar Hy Rusland zo lange op een zo zichtbare wyze in zyne bescherming gehouden heeft. Hy ook nu, by dezen aan ons Ryk onrechtvaardig verklaarden Oorlog, zynen Zegen op onze gerechte Wapenen nederzenden en dezelve met een gelukkigen uitslag bekronen zal, aangezien zy tot verdediging zyner heilige Kerk en het Ons dierbaar Vaderland opgevat worden; en dat Hy den hoogmoed der de heiligheid des Eeds vertreedende Vyanden verneederen hunne listige aanslagen verydelen en Ons tot roem van zynen heiligen Naam spoedig een voordeligen en roemruchten Vrede verlenen zal.

Van den yver onzer hun Vaderland hertlyk beminnende getrouwe Onderdanen verwachten Wy met een volkome vertrouwen, dat zy in een zo gewigtige omstandigheid hun hart en geest met Ons vereenigen en hunne Gebeeden voor den Koning allér Koningen vuriglyk uitstorten zullen, ten einde Hy zynen Zegen over 's Vaderlands Verdedigers nederzende, ja zelf hun Leidsman moge zyn; en dat in 't byzonder een ieder van hen naar zyn stand en vermogen gaarne en met een waren yver by alle gelegenheden het nodige en onvermydelyke tot aanwending van magt en middelen ter defensie toebrengen, bevorderen en accelereeren zal. Voor 't overige hebben Wy op de dapperheid en manhaftheid onzer zegepralende Arméen het volkomen vertrouwen, dat dezelve in dezen nieuwen en rechtmatigen Oorlog tegens de trouwbreekende Vyanden van den Christen Naam haren tot hier toe behaalden roem door nieuwe Overwinningen en dapperheid zullen verdubbelen.

Gegeven te Petersburg den 18. (29.) November 1768, en door hare Keizerl. Majesteit eigenhandig onderteekend.

(L. S.) CATHARINA.

ZWEDEN. Stokholm. De zeldzame Gebeurtenis, onlangs alhier voorgevallen, toen de Koning Kroon en Scepter nederleide (ziet onze voorgaande bladz. 9) geeft ons aanleiding onzen Leezeren eene korte schetze der Regeeringsform van dit Ryk mede te deelen.

Van onheuglyke tyden af vind men, dat 'er in *Zweden* vier Staten zyn ingesteld geweest, welker Gemagtigden gewoonlyk *Ryksstanden* genoemt, de Leden van den algemenen Ryksdag uitmaakten, als:

I. De *Adelstand*, onder welke de Kolonels, Luitenant Kolonels, Majoors, en de Kapiteinen der Regimenten, als mede de Zee-Officieren zitting en stem hebben.

II.

II. De *Geestlyken Stand*, welke uit de Bisschoppen en Opzieners der Kerke bestaat, en wier getal doorgaans, by het houden van den Ryksdag, omtrent 200 beloopt.

III. De *Burgerstand*, welke uit de Wethouderschap der Steden gekoren word, en die te zamen een getal van 250 uitmaken.

IV. De *Boerenstand*, waar van 'er uit elk Rechtsgebied één gekoren word, en die gemeenlyk ten getale van 250, ten Ryksdage verschynt.

Het getal der afgevaardigden op den *Ryksdag*, welke alle drie Jaaren moet gehouden worden, is altyd zeer groot. In de Jaren 1755 en 1756 beliep het getal der Afgezondenen uit den Adel meer dan 1000 Personen.

Elke Stand heeft zynen Voorzitter. De Adel verkiest 'er uit hun midden een, die den naam van *Ryksdags Marschalk* voert, terwyl de drie andere Standen hunnen Voorzitter den naam van *Spreker* geven, zynde dit doorgaans by den Geestlyken Stand de Aartsbisschop van Upsal, en by den Burgerstand één der Burgemeesters van Stokholm.

Het eerste werk, dat, na de byeenkomst der Rykstanden, verrigt word, is het kiezen van eenige Gemagtigden, aan welke de Regering van de geheime zaken kennis geeft, en die de punten, waar over ten Ryksdage moet gehandeld worden, ontwerpen en aan hunne Standen voordragen. Deze vergadering duurt doorgaans een vierendeel Jaars en zomtyds langer, naar vereisch van zaken.

De *Senaat* of *Ryksraad*, die benevens den *Koning* het Ryk regeerd en de Staten doet vergaderen, bestaat in 24 Personen, en is het hoogste en aanzienlykste Collegie van het Ryk; zonder deszelfs toestemming kan de Koning geene zaken van belang ter uitvoer brengen. De Aartsbisschop van Upsal is, als Primaat van Zweden, altyd een der Leden. De Koning zit in deze Vergadering voor, en men besluit 'er door meerderheid van stemmen. Ieder Ryksraad geniet een Jaarwedde van 12000 Ryksdaalders zilver munt.

Wanneer 'er een Ryksraad moet gekoren worden, (het geen nooit geschieden kan, dan wanneer de Rykstanden vergaderd zyn), gaat zulks op de volgende wyze: Vier-en-twintig Heeren van den Adelstand, twaalf uit den Geestlyken stand en twaalf uit den Burgerstand, (want de Boerenstand heeft geen stem in deze Vergadering) byeen gekomen zynde en den Eed van geheimhouding afgelegd hebbende, maken eene Nominatie van 3 Personen, waar uit de Koning een, naar zyn welgevallen, verkiest. Doch schoon de Koning dit recht van het verkiezen der Ryksraden heeft, en langs dezen weg wel eens zyne gunstelingen in den Raad kan brengen, gebeurd het egter doorgaans dat zy, zoo een groot deel van de Oppermagt in hunne handen gesteld ziende, hunne verpligting vergeten en een strydig belang aannemen.

Wat de Koninglyke regering belangt, dezelve is al van ouds binnen

nen zeer enge palen besloten geweest, in dier voegen, dat de Koningen van *Zweden*, tot den tyd van *Gustavus I*, niet meer gezag hadden, dan gewoonlyk een Voorzitter in den Raad en Opperbevelhebber in het Leger gegeven werd; daar en boven had de Erfvolging in *Zweden* geen plaats, maar de Kroon was verkieslyk.

Koning *Gustavus I*, zich by het Gemeen zeer bemind gemaakt hebbende, vond in het jaar 1523 middel om zyn Koninglyk gezag verder uit te breiden, waar toe de Leer van Luther, welke omtrent dien tyd in Zweden doorbrak, en de daar op volgenden Kerkhervorming niet weinig toebragt; altans dit gaf hem gelegenheit om de magt en het vermogen der Roomsche Geestlykheit, destyds zyn grootste Vyand, merklyk te besnoeyen, en hunne inkomsten aan de Kroon te hegten. Hy bragt het vervolgens zoo ver, dat niet alleen de Kroon voor zyne Manlyke en Vrouwlyke Nakomelingen erflyk verklaard werd, maar dat men ook, eenige jaren later, zyne belofte by de Krooning gedaan, om naar de Wetten te regeren, eenen ruimen uitleg gaf, en op deze wyze zyn gezag allengskens vermeerderende, bragt hy het eindlyk zoo ver, dat voor het einde zyner regeringe, zonder bewilliging der Staten en zelfs zonder hunne toestemming te vragen, Wetten gemaakt werden.

Karel de XI, in het Jaar 1672 meerderjarig geworden zynde, vond zyn Ryk in eenen zwaren Oorlog ingewikkeld, en zyne Onderdanen in de daar aan gehegte rampen gestort. Dit werd destyds toegeschreven aan het kwaad bestuur der Staatsdienaren, welke benevens de Koningin, gedurende 's Konings minderjarigheit, het bewind gevoerd hadden, en gaf aanleiding dat de Staten Gemagtigden benoemden om hun gedrag te onderzoeken. Zelfs oordeelden de Staten dat de *Ryksraden* zich gedurende 's Konings minderjarigheit te veel gezags hadden aangematigt, en verklaarden opentlyk, dat noch de Koning noch zy de *Ryksraden* noodig hadden. Dit had tot gevolg, dat de meeste van hunne ampten verlaten, en de overige in plaats van den tytel van *Ryksraden* dien van *Raden des Konings* gegeven werden.

Dus werd de *Senaat* eensklaps van al zyn gezag beroofd, en de Koning regeerde willekeurig tot aan zynen dood, die in het Jaar 1697 voorviel.

Karel de XII, noch geen 15 Jaren oud zynde, volgde zynen Vader in de regering op, doch om zyne minderjarigheit werden hem, even gelyk als ten tyde van zynen Vader geschied was, de Koningin en vyf van de voornaamste Staatsdienaren tot Regenten toegevoegd, terwyl de Senaat in deze tusschen-regering weder meer bewinds voerde, doch de Koning, in het volgende Jaar, door de Ryksstanden mondig verklaard zynde, regeerde even willekeurig als zyn Vader gedaan had.

Hoe weinig magt de *Senaat*, onder zyne regering behield, blykt onder anderen daar uit, dat dezelve, terwyl die Vorst zich in Turkye

kye bevond, ondernam de Ryksſtanden te vergaderen en zyn oud gezag te gebruiken; doch *Karel*, die de Leden van den Senaat niet anders aanmerkte als een deel huisbedienden, welke in het afzyn van hunnen Meeſter het huis regeren wilden, hier van verwittigd, deet hun ras weten, dat zy zich te veel aangematigd en vergeten hadden, dat zy niet meer Leden van den Raad des Ryks, maar van die der Koningen waren, en zonder derzelver uitdruklyk bevel de Staten niet mogten vergaderen; dat indien zy regeren wilden, hy hun eene van zyne Laarſen zoude zenden, om daar van bevelen te vragen, daarenboven beval hy hun de Ryksſtanden terſtond te doen ſcheiden, en beroofden hen by zyne terugkomſt van het weinige bewind, dat zy in de beſtiering van het Koningryk hadden.

Dus waren de zaken in Zweden geſteld, toen Koning *Karel* voor *Fredrikshal* werd dood geſchoten. Volgens het recht van Erfvolging verviel de Kroon op den Hertog van Holſtein, getrouwd met 's Konings ouſte Zuſter; doch des Konings jongſte Zuſter, gehuuwd met den Erf-Prins van Heſſen-Kaſſel, toen Generaal in het Zweedſe Leger, beloofd hebbende om de Staten des Ryks, in hunne oude voorrechten, te zullen herſtellen, werd het werk door de voornaamſte Ryksgrooten derwyze beſtookt, dat die Prinſes tot Koningin verkoren, en hare Zuſter voorby gegaan werd. Zy gaf terſtond eene verklaring uit, waar in zy de Souvereiniteit afſtond, en nam de Regeging aan, met zulke bepalingen als haar voorgeſchreven werden. Langs dezen weg werd 'er eene geheele nieuwe Regeringsform ingerigt, en de Ryksſtanden, door de Koningin byeen geroepen, beſloten: „ dat hare Majt. de Kroon zoude verbeuren, indien zy de „ willekeurige magt trachte te herſtellen, en dat hy, die eenige „ voorſlag ten dien einde zoude doen, als een Verrader en Vyand „ van zyn Vaderland zoude worden geſtraft. Zy ontwierpen vervolgens 36 artykelen, tot bepaling van het Koninglyk gezag, welke door de Koningin goedgekeurd en onderteekend werden.

De Ryksſtanden in het volgende Jaar wederom vergaderd zynde, gaf de Koningin hare begeerte te kennen, om de Koninglyke waardigheit op haar Gemaal *Fredrik*, *Erf-Prins van Heſſen-Kaſſel* over te dragen, waar in de Standen, na eene lange raadpleging bewilligden, en dien Vorſt op den 24ſten Maart 1720 tot *Koning* verkoren; doch vermits deze geene Erven had, verkozen de Standen, in het Jaar 1743, den tegenwoordigen Koning *Adolf Fredrik*, *Hertog van Holſtein en Biſſchop van Eutin*, tot Troonsopvolger, die in het Jaar 1751, toen Koning *Fredrik* overleed, den Zweedſchen Troon beklom.

Volgens de tegenwoordige Ryksgrondwetten zyn de Manlyke Nazaten des Konings tot de opvolging geregtigd, doch de Koning moet zich, voor het aanvaarden der Regeringe, met Eede verbinden, de willekeurige Regering of Souvereiniteit te wraken, en alle die dezelve pogen te bevorderen, als zyne en des Ryks Vyanden te zullen

 ſtraf-

treffen; hy mag niets van het Ryk of deszelfs inkomsten verminderen; noch zyne Kinderen met eenige Domeingoederen begiftigen, maar hun van een onderhoud en Huwelyksgave in geld voorzien; hy moet van den Lutherschen Godsdienst belydenis doen, en het Ryk met hulp der Rykraaden naar de algemeene Wetten, besluiten en vastgestelde Regeringsform bestieren; zonder voorkennis van den Ryksraad en de Rykstanden, mag hy geen Oorlog beginnen, noch het Ryk met nieuwe lasten bezwaren of eenige Wetten geven; ook mag hy de waarde der Geldspecien niet veranderen, de inkomsten, die de Officieren en Soldaten van de Kroongoederen trekken, niet aantasten, of de in stand zynde Wetten, omtrent den Koophandel en Manufactuuren verbreken; zelfs mag de Koning zonder bewilliging der Staten, niet buiten het Ryk of over de Grenzen reizen: ook hebben de Staten het recht aan zich behouden, om de Praeceptoren, Gouverneurs en Hofmeesters voor de Koninglyke Kinderen te verkiezen.

In het Jaar 1755 en 1756, heeft de Rykdag 's Konings gezag noch enauwer bepaald en besloten, om ingevalle de Koning weigerde eenige besluiten van den Raad, die volgens de Rykswetten met 's Konings ondertekening moeten bekragtigd worden, eigenhandig te ondertekenen, in plaats van dezelve, een Stempel met 's Konings naam te gebruiken.

Of nu de aanstaande Rykdag, die op zyne Majts. begeerte een jaar vervroegd is, eene verandering in de Regeringsform zal maken, en den Koning meer gezags geven, zal de tyd haast leeren.

POOLEN. *Warschau.* By aldien de toestand van dit Koningryk eerlang niet veranderd, staat deszelfs gantsche ondergang te duchten. Een geheel Boekdeel zou vereischt worden om alle de gruwelen, strekkende tot bevordering van dien Ondergang, te verhalen; het volgende staaltje alleen zal voldoende zyn om het gedrag der Geconfedereerden ten toon te stellen en teffens te doen zien, in hoe verre hun voorgeven, van den Roomschen Godsdienst en de Vryheid te verdedigen, gegrond is:

Den 31 December 1768 kwam er, in Groot-Polen, te *Nitsche* eene Plaats den Kamerheer *Bujanowski* toebehoorende, eene Confederatie tot stand onder zeekeren *Gogolewski*. Deze hield zich met 400 Paarden te *Nitsche* op. De Heer *Bujanowski* was naar Silesien geweeken, hebbende op zyn Landgoed eenen Amptman en eenen Poolschen Dienstknecht te rug gelaten, om de aankomende Geconfedereerden op de beste wyze te onthalen. Doch dit baatte weinig men begon die Lieden te mishandelen. *Gogolewski* vorderde acht recruten met Paarden. De Heer *Bujanowski*,

ki, die zyne Paarden naar Silesien in veiligheid gezonden had, zond 'er twaalf van daar te rug, uit welken Gogolewski zes uitkoos, met zo veel Zadels en Tuigen, en het Geweer van zes Man, benevens zeven Stukken Laken tot Montuur, waar by noch een aanzienlyke Somme Gelds overgemaakt werd, op dat het aan niets ontbreeken zou. Deze bereidwilligheid had ondertusschen een slechte uitwerking by hen, schoon ook de Amptman en de Poolsche Dienaar, die zelfs Roomschgezind en eene Edelman was, aan de opwachting niets lieten ontbreeken. 't Geen op 't Landgoed niet was, werd uit de nabuurige Stad Schmiegel gehaald, en daar het aan Voorraad en Levensmiddelen niet ontbrak, zo hadden ook 400 man nog eenen geruimen tyd aan die Plaats konnen onderhouden worden: Maar toen de Amptman en de Polack, niettegenstaande zy Roomschgezind waren, by alle gelegenheden geslagen en mishandeld werden, zo liegen het ook alles in de grootste wanorde toe te gaan. Men kan zich gemakkelyk voorstellen, wat 400 menschen, in eene toomlooze Vryheid levende, niet al konnen verwoesten en vernielen. Men slachte meer Vee dan men gebruiken kon. De geheele Wynkelder, waarin een groote voorraad van Wyn was, werd leedig gemaakt; behalven nog te reekenen den Wyn, die uit de naby gelegene Stad, ontboden werd. Men wierp den Paarden meer Voeder voor dan zy nodig hadden; zo dat het meeste onder de voeten getrapt wierd. Deze zogenoemde Geconfedereerden hadden misschien gehoord, dat men zich in Oorlogstyden voor Spions moest in acht neemen, deswegen namen zy in korten tyd 4 persoonen in arrest, deels Handwerksliedeu en deels Bedelaars, en deeden ook eenen Herbergier onder het zelfde Voorwendzel en verzekering neemen. Deze arme Lieden werden, niettegenstaande, alle Inwooners der Plaats betuigde, dat het welbekende en geenzins verdachte perzonen waren, op eene Barbaarsche wyze onder de Voetzolen geslagen, om hen tot bekentenis te brengen. Dewyl ook onder de gearresteerden twee Roomschgezinden waren, zo werden 'er twee Geestlyken van dien zelfden Godsdienst uit Schmiegel gehaald om dezelven tot de dood te bereiden. De Geestlyken zelve kenden deeze lieden, en baden derhalven met veel tranen, om dog geen onschuldig bloed te willen vergieten, Gogolewski beloofden ook aan de Geestlyken, dat hy die twee

lieden het leven zou schenken: maar de andere Edellieden die by de zogenaamde Confederatie waren, gaven aan de Geestlyken dit bescheid: *Indien zy de Biecht van die twee Deliquenten niet willen hooren, zo konden dezelve ook wel zonder gebiecht te hebben opgehangen worden.* De executie werd ook werklyk voltrokken, en den eenmaal den ander opgehangen, als of deeze onschuldige van misdaad waren overtuigd geweest. Twee dagen daarna moesten deeze Beulen, voor een Commando Russische Troepen, 't geen derwaards marscheerde als Hazen vlieden, terwyl zy ondertusschen Gods rechtvaardige Wraak niet ontkomen zullen.

DUITSCHLAND. Dresden. Den 17 January (1768) werd de Plegtigheid der Ondertrouw van onzen Souverein met de Princes *Maria Amalia Augusta van Paltz-Tweebruggen* te *Manheim* verricht.

Den 28 dito is die Princes te *Freyberg* aangekomen, werwaards onze Keurvorst hoogstdezelve was te gemoet gegaan en aldaar aangenaamlyk door haaren hoogen Bruidegom verrast werd; waarna beide Hooge Perzoonen met elkander spysden.

Den 29 dito kwam die Vorstin alhier aan, onder het losbranden van 100 Stukken Kanon van onze Stads Wallen; de Keurvorst, verzeld van de Prinsen van den Bloede, en gevolgt van de voornaamste Amptenaren, kwam haare Keurvorstelyke Doorluchtigheid, onder aan 't borders by de koets ontfangen en naar haar Appartement geleiden, alwaar die Vorstin door de Keurvorstinne Douariere en de Princessen verwelkomt werd, als mede door den Keurvorst van Trier (eenige dagen voorheen alhier gearriveerd) door wien de Inzegening van dit hooge Huwelyk, 's avonds ten 6 uuren, in een prachtig opgecierde Zaal verricht wierd in by zyn van het gantsche Hof, 't welk in Gala was, en zulks onder het driemaal losbranden van het Kanon der Stadswallen en van het klein geweer der Bezetting. Het Hoog-Vorstelyk Gezelschap trad ten 8 uuren ter tafel, zynde een zogenaamde Ceremonie-tafel, drie treden boven den grond verheven, terwyl ook aan zes Marschalks tafels wierd gesoupeerd. De algemeene vreugde wegens dat gelukkig tyd stip, die de herten van alle getrouwe Onderdanen vervuld heeft, is niet met mond noch penne uit te drukken.

GROOT-BRITTANIEN. Londen. Den 3 Febr. 1769 werd de

zaak

zaak van *Wilkes*, in het Lagerhuis voorgenomen, daar ze niet voordeeliger dan in 't Hogerhuis geschied is, voor hem is uitgevallen. Lang daarover geraadpleegd hebbende, stelde men voor te arresteeren. „ Dat *John Wilkes*, Lid van deze Kamer, die „ voor de Balie van dezelve beleden heeft, de Schryver en Uitgever geweest te zyn van een Geschrift, welk de Kamer een „ insolent, ergerlyk en oproerig Lasterschrift geöordeeld heeft „ te zyn; en die in 't Gericht van 's Konings Bank schuldig geoordeeld is aan het drukken en uitgeven van een oproerig Libel, en van drie schandelyke en godlozen Geschriften; die „ ook door een Arrest van dat zelfde Gericht tot een Gevangenschap van 22 Maanden veroordeeld is, en thans onder de „ executie van dat Arrest zit, uit de Kamer der Gemeentens „ gebannen zy." Dit voorstel, wierd door eene meerderheid van 219 Stemmen tegen 137 goedgekeurd.

VRANKRYK. Parys. Den 4 Febr. (1769) geraakte hier alles in de uiterste schrik en ontsteltenis. Een Courier kwam aan met de tyding, dat de Koning, welke drie mylen van hier, by *St. Germain*, uit jagen was, het ongeluk gehad had van zyn Paard te vallen, en een arm te breeken; doch kort daar op kwamen andere Couriers, die de algemeene neêrslachtigheid vry wat deeden bedaaren, met te melden, dat zyne Majesteit alleenlyk twee lichte kneuzingen bekomen had, en dat dezelve op 't oogenblik van zyn val, slechts zulk een zwaare pyn had gevoeld, om dat de geheele zwaarte van zyn Lighaam op den arm was nedergekomen. 's Avonds ten 8 uuren kwam de Koning zelfs in eene koets hier aan, en de geheele Wereld ging hem te gemoed. Na dat zyne Majesteit was adergelaten riepen de Chirurgyns uit de Vengsters de Menigte toe, *dat 'er geen Kwaad, noch Gevaar, noch Gevolgen te duchten waren*, waardoor het volk gerust gesteld wierd, en in uitroepige van, *lang leeve de Koning!* uitbarste.

NEDERLANDEN. Maastricht. Donderdag den 9 February (1769) verscheen op 't onverwagst een Corps Paltzische Troepen voor de Poorten der Keizerlyke Ryks-Stad *Aaken*. Zy vonden de Poorten gesloten, alzo zy door Buitenlieden reeds van den aantogt van dat Corps kennis hadden. Vrydag, den 10 dito, eischte een Officier de Heeren van de Regeering te spreeken, 't welk toegestaan wierd; binnen zynde, wierd hy naar 't Stadhuis geleid, en

en ging, na een kort verblyf, met een Secretaris weêr naar buiten; het heen en weergaan geschiede verscheidemaal, doch, zo 't scheen, geene Capitulatie naar genoegen getroffen zynde, begonden ze de Poort open te hakken, en 't Kanon daar voor te planten; aanstonds rukte de Militie naar binnen, streefden naar de Munt, en bemachtigde de Gereedschappen; terwyl ondertusschen die van binnen naar het Stadhuis ylden. 's Middags ten 1 uuren waaren de Paltsische Troepen van de geheele Stad en alle de Posten meester, en de Militie geïnquartierd, doen meest by de Regeering, die 'er sommige 40 à 50 in Huis kregen; ook wierdt 'er openlyk op de Markt een *Manifest* van den Keurvorst van de Paltz afgeleezen.

De Oorzaak van deeze onverwachte Gebeurtenis wordt aan het volgende toegeschreeven: De Keurvorst van de Paltz stelt den Groot-Majoor van *Aaken* aan, en heeft een Plaats in de Stad, *Malszweyer* genaamd, alwaar een groot Gebouw staat, geapproprieerd tot een Verwery, welke den Groot-Majoor ten profyte van de Keurvorst, aan wien hy 't goedvind, geeft. Zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheid had die Verwery aan een Protestant verhuurd, die zich toelag om allerhande Couleuren te verwen. De Magistraat van *Aaken* souteneerde, dat hy geen andere Couleur als Rood Scharlaaken mogt verwen, of hy moest het Gilde winnen, het welk geen Protestant te *Aaken* kan verkrygen. De Verwer beklaagde zich by het Paltzische Hof, over de belemmering die men hem deedt. De Keurvorst onderzoek gedaan hebbende, en ziende dat de Magistraat halstarrig bleef, zond, gelyk gezegt is, een Corps van 2000 Man naar die Stad, om de Regeering tot Reden te brengen, dewelke na hunne Tegenkanting en Beledigingaan zyne Keurvorstlyke Doorluchtigheid zeer duur moeten betaalen, kunnende men nog niet zien, wanneerze van die ongenoode Gasten ontslagen zullen worden.

's Gravenhage. Nademaal de bezmettelyke ziekte onder het Rundvee zich wederom in meer dan eene deezer Provincien geopenbaard heeft, hebben de Staten van Holland en Westvriesland, een Placcaat in dato den 10 Febr. 1769 afgezonden, waarby de in- en uitvoer van *Rund-Vee* verbooden, en op nieuw verscheide Schikkingen beraamd worden, om aan die *Ziekte*, dewelke in deze Provincie geheel is gecesseerd geweest, maar zig nu wederom in een

en

en ander Distrikt van dezelve heeft geopenbaard, den verderen voortgang, onder des Heeren Zegen, zo veel mooglyk te beletten; In dit *Placcaat* word beloofd aan de *Bailluwen en Hoofd-Officieren* een Præmie van 700 Gls. en aan alle andere Persoonen „ een van 600 Gls. voor het ontdekken van zulke, die *vreemd* „ *Rund Vee* hebben ingebragt. . . . . . Men verbied *publike Verkoopingen* van Vee, 't welk van meer dan eene Stal te zamen „ gebragt word, om ter Slagtinge verkogt te worden . . . Een „ ieder, in wiens Stal zig de Ziekte openbaard, moet een *Plank* „ ten minsten van een voet in 't Vierkant, by de gemeene Weg „ doen opregten, en niet mogen weg neemen als *vier Weeken* na „ dat in die Stal geen Beest meer zal gestorven zyn, op een boete van 100 Guldens. . . . . . Een iegelyk, die een ziek of „ dood Beest moet behandelen, moet de daartoe gebruikte Instrumenten aanstonds zuiveren, zyne Kleederen verlugten &c. „ . . . . Geen Kooper, het zy Slager of anderen, mogen in de „ Stallen komen, maar de Beesten, die men verkoopen wil, dienen in de open lugt aan de Koopliedea vertoond te worden . . . „ Als geduurende de Quarantaine van aangehaald Vee eenig Beest „ mogt ziek worden, zal de geheele aangehaalde Koppel terstond „ gedood of geslagt moeten worden.

„ Men zal over de Boetens in dit *Placcaat* vermeld, in 't geheel niet mogen composeeren of uitkoopen; zelfs niet op Decreet van den Regter. . . . En eindelyk word een Præmie van „ *tien duizend* Guldens beloofd voor den geenen, die met valable „ Bewyzen een middel, om het *Rund Vee* van de besmettelyke „ Ziekte te geneezen, zal hebben uitgevonden &c. &c.

Amsterdam. By de Regeeringen der meeste Steden deezer Provincie, gelyk mede te *Utrecht* zyn afgekondigd, Publicatien met betrekking tot *de loffelyke Maatschappy tot Redding der Drenkelingen*; die van myne Heeren van den Gerechte deezer Stede luid als volgt:

ALzo myne Heeren van den Geregte der Stad Amsterdam in ervaaring gekomen zyn, dat, in den Jaare 1767, binnen deeze Stad, onder den naam van MAATSCHAPPY TOT REDDING DER DRENKELINGEN, was opgeregt een pryswaardig Genootschap, het welke by eene publicque Bekendmaaking, met voorkennis van welgemelde Heeren, alomme gespargeerd, en aangeplakt, niet alleen hadt aan de hand gegeven zodanige middelen, waardoor Menschen, of Kinderen, die, het ongeluk gehad hebbende van in het

regallen, en hooge en laage Voorrechten, en ten einde de Leden van den Raad binnen derzelver behoorlyke paalen te houden, en daar en tegen de Burgers by haare Voorrechten te maintineeren, om zo veel te meer dewyl de Magistraat uit zodanige perzonen bestaat, welke uit hun midden verkooren worden, en slechts Administrateurs van de gemeene zaken en bezorgers van de algemeene Welvaart behooren te zyn, en zich geenzints eenige Opperheerschappy over hunne Medeburgeren, veel minder noch de macht van een Ryksstand in 't byzonder, konnen en vermogen aan te matigen.

Vermits nu dezelve zedert eenigen tyd de Burgers, in 't gemeen als Onderdanen, zelfs in openbare Billetten heeft aangemerkt, en in verscheide andere voorvallen, als door Militaire executie enz. de Vryheden en Privilegien der Burgers gekrenkt en dezelve te onderdrukken heeft aangevangen, zo heeft zyne Keurv. Doorl. na dat hoogstdezelve gezien heeft, dat door de veelvuldige aan de Magistraat geadresseerde Rescripten en gedaane Waarschouwingen, niet het geringste kon worden gewrocht, eindlyk, na 't verlies van alle langmoedigheid, geoordeeld noodwendig te zyn, deeze ongereegeldheden te doen eindigen. Hooogstdezelve verwacht dus van de Burgers, dat dezelve by dit, ten algemeenen nutte strekkende werk het hunne zullen toebrengen, ten einde de Magistraat te bewegen, alle die misbruiken ten spoedigsten uit den Weg te ruimen.

Dezelve bestaan hoofdzakelyk in deeze navolgende

I. De tegen de aloude gebruiken en voorgaande Raadsbesluiten ondernoomen krenking der perzoneele vryheid van den *Groot-Major* en *Secretaris-Major* door hen met geweld te ontneemen het zogenaamde Pannenrecht, als mede 't Weg geld der Gulikse Wagens, welke tot wederzyds behoeven hunne Waaren aanbrengen, en wel zedert den Jare 1766.

2. Het van de Magistraat zich aangematigde gebied over den *Major-Secretaris*, doordien dezelve zich heeft laten gelusten de gemelde *Secretaris-Major*, in weerwil van den uitdruklyken inhoud van het hoofd Verdrag van Anno 1660, als haaren Onderdaan aan te zien, en de Protestatie door dezelven wegens voorsz: Pannenrecht gedaan, verzeld van een Decreet en Verwyt aan hem te rug te doen geven.

3. De beleediging aan den *Groot-Major* door den Burgemeester *Kalbr* in den Jaare 1765, gedaan ter gelegenheid eener van de Commedianten, buiten zyn weeten en toedoen gehoudene Dankzegging en gewaande afschetzing van zyn Waapen, met eigenmachtig verbod der Comedie, benevens andere onbetaamelyke handelwyze en onaangenaamheden.

4. De van de Magistraat verdubbelde en aan onbehoorlyke plaatzen vermeerderde Weg-Gelden, en op openlyke landstraten aangehoudene en gearresteerde Gulyksche Onderdanen, terwyl ondertusschen dit recht niet behoord aan de Magistraat ten aanzien van eigen

gen Onderdanen veel minder van anderen, maar aan den *Groot-Major*, ingevolge het Hoofd-Verdrag van 1660.

5. De willekeurige af en aanvoering der Magistraats Gevangenen ter verhooring zonder de assistentie der Dienaars van den *Groot-Major*, of zonder dieswegens den *Groot-Major*, te requireeren, zo als dit in 1660 gestipuleerd en zedert is geobserveerd geworden.

6. Desgelyke Lieden door den *Groot-Major* gearresteerd ter eersten Verhoor te trekken, in weerwil van den duidelyken inhoud van meergemelde Hoofd Verdrag des Jaars 1660.

7. Dat de Magistraat aan wien niet competeerd, eenig recht noch Jurisdictie over Vreemdelingen, gelyk in 9 vastgestelde gevallen van het Hoofd-Verbond van Ao. 1660 vervat is, zich echter heeft laten gevallen Vreemdelingen te arresteeren en willekeurig vast te zetten, zo als in December 1767 met zeker *Pet Clots* en andere meer geschied is.

8. Dat de Magistraat aan den *Groot-Major* niet heeft willen toestaten, eene ter Stads veiligheid strekkende visitatie, of schoon het oplichten van slecht Volk, ten nutte der Burgery, en den *Groot-Major* tot nadeel verstrekt, door dien hy de vreemde gevangenen op zyn eigene kosten onderhouden moet, niet tegenstaande de *Groot-Major* aan de Burgemeester *Kuhr* heeft voorgesteld zyn gegrond verdenken ten aanzien van een groot getal gespuis 't geen zich herwaards begeven en nedergezet had.

9. Dat de Magistraat geweigerd heeft te geven Stroo tot de legging van vreemde Gevangenen, 't geen zo verre gegaan is by de in Augustus des voorleden Jaars vastgestelde executie van zeeker Delinquent *Minderjahn*, dat na 't aanzeggen van het dood vonnis aan denzelven, de noodwendigheden als licht, Tafel, Stoelen, tegen het gewoon gebruik aan, zyn geweigerd en zelfs met geweld (*via facti*) weggenomen, of schoon *Magistratus Carceros instructos* daar toe gehouden is.

10. De van den Burgemeester aan zeeker *Reumond* voor 1200 Ryksd. verleende willekeurige permissie tot hazard speelen, ten bederf van veele jonge lieden, en in weerwil van den *Groot-Major*...

(*Het vervolg hier na.*)

Lyst der Texten, Gepredikt op den Algemeenen Dank- Vast- en Beede-Dag, gehouden op den 15 February (1769), in de Nederduitsche Gereformeerde Kerken der navolgende Steden.

Te HAERLEM.

GROOTE KERK.
Voorm. *A. Hensbroek*, Maleach. 3. 13-18.
Mid. *L. Luyken*, Ps. 62. 29-31.
Nam. *G. de Brouwer*, Openb. 3. 14-19.

NIEUWE KERK.
Voorm. *P. Broen*, Jer. 13. 15-17.
Nam. *A. Hansen*, Maleach. 3. 6. en 1. deel van 't 7 v.

BAKENESSERKERK.
Voorm. *H. Spykers*, Jer. 13. 16.

JANSKERK.
Voorm. J. *Trellont*, Ezech. 21. 13.
Nam. D. *Veegens*, Jes. 5. 16-18.

WALSCHE KERK.
Voorm. *J. L. Magnet*, Matth. 16. 6.
Nam. *Brunier*, Predikant te Leiden, Exod. 15. 26.

Te 's GRAVENHAGE.

GROOTE KERK.
Voorm. *Muilman*, Rom. 2. 4-6.
Nam. *Castendyk*, 2 Chron. 32. 25 26.
Avond *van Spaan*, Ezech. 33. 11.

KLOOSTER KERK.
Voorm. *Nieuland*, Collos. 3. 23.
Nam. *Rauwertz*, Deut. 8. 11-14.

NIEUWE KERK.
Voorm. *Munnekemolen*, Hoz. 6. 4.
Nam. *Serrurier*, Luc. 19. 41. 42.
Avond. *Berkey*, Hoogd. Jer. 23. 6.

FRANSCHE-KERK.
Voorm *Armand*, Jer. 9. 9.
Nam. *Cussy*, Jes. 43. 21. 22.
Avond. *La Fite*, Gen. 20 11.

ENGELSCHE KERK.
Voorm. *Maclaine*, Jes. 66. 4.
Nam. *Ernst*, Zwitz. Predikant, Luc. 19. 42.

REMONSTRANTSCHE KERK.
Voorm. *Frets*, Matth. 11. 23. 24.
Nam. *Jongbroer*, Rom. 8. 26. 27.

TE ROTTERDAM.

GROOTE KERK.
Voorm. *J. van Marle*, Jes. 16. 10. 11.
Nam. *J. Patyn*, Jes. 1. 11-20.
Avond. *H. Bruining*, Dan. 9. 19.

PRINSE KERK.
Voorm. *A. Ham*, 2 Cor. 1. 10.
Nam. *J. Habbema*, Jer. 13. 16.

ZUYDER KERK.
Voorm. *B. Frieswyk*, Zeph. 2. 1-3.
Nam. *B. van Velsen*, Job 9. 4. 't laatste gedeelte.

Avond. *W. Knock*, Dan. 9. 18.

OOSTER KERK.
Voorm. *P. Bonnet*, Jes. 64. 6-9.
Nam. *J. W. de Heyde*, 1. 10-20.

WALSCHE KERK.
Voorm. *Guiot*, Joël 2. 13. 1ste d.
Nam. *J. L. Benion*, Ps. 81. 14-17.
Avond. *D. L. Chatelain*, Ps. 95, 7, laatste gedeelte en 8 eerste gedeelte.

ENGELSCHE KERK.
Voorm. *T. Greaves*, Deut. 10. 12. 13.
Nam. *P. Sowden*, P. 22. 29.

IN SCHIELAND.

SCHIEDAM.

GROOTE KERK.
Voorm. *H. van Hiltrop*, Job 22. 17. 18.
Nam. *J. van Eyk*, Hoz. 11. 7.
Avond. *W. Schouten*, Hand. 20. 36.

BERGSEN HOEK.
Voorm. *J. Takens*, 2 Chron. 36. 15. 16.
Nam. *Dezelve*. Ps. 39. 8 9.

HILLEGONSBERG.
Voorm. *D. Campingh*, Ps. 145. 3. eerste Deel.
Nam. *Dezelve*, Ps. 55. 20.

KRAALINGEN.
Voorm. *T. Van der Groe*, Openb. 2. 5. eerste deel.
Nam. *Dezelve*, Openb. 2. 5. tweede deel.

BLEYSWYK.
Voorm. *W. H. s'Jacob*, Hoz. 8. 12.
Nam. *Dezelve*. Hoz. 9. 12.

RHOON.
Voorm. *J. Hubert*, Jer. 7. 24.
Nam. *Dezelve*. Ezech. 33. 11. 't laatste deel.

CA-

CAPELLE AAN DEN YSSEL.
Voorm. *B. van de Kasteele*, Ez. 14. 12-23.
Nam. *Dezelve*, Job 7. 20 1ste deel en Job 9. 15. 2de deel.

YSSELMONDE.
Voorm. *J. de Leeuw*, Job. 22. 17. 18.
Nam. *Dezelve*. Job. 22. 21.

MOERCAPELLE.
Voorm. *A. Holstein*, Jes. 1. 2. 3.
Nam. *Dezelve*, Jer. 3. 22.

HOOGVLIET.
Voorm. *T. Sprenger*, Spr. 1. 32. 33.
Nam. *Dezelve*. Deut. 30. 19. 20.

PERNIS.
Voorm. *N. van der Poel*, Jes. 63. 17. 1ste deel.
Nam. *Dezelve*, Hoogl. 1. 4. 1ste deel.

CHARLOIS.
Voorm. *A. G. van Bylert*, Jer. 2. 1. 2.
Nam. *Dezelve*, 2 Chron. 15. 2.

PORTUGAL.
Voorm. *A. Bieruma*, Luc. 11. 31.
Nam. *Dezelve*. Amos 4. 11-13.

ZEVENHUYZEN.
Voorm. *A. Fenema* Ezech. 22. 24.
Nam. *Dezelve*, Hoz. 6. 1. 1ste deel.

Te L E Y D E N.

PIETERSKERK.
Voorm. *Munnekenmolen*, Jes. 5. 4.
Nam. *Prof. Scholten*, Ezech. 20. 43.

HOOGLANDSE KERK.
Voorm. *Zoutmaat*, Ps. 144. 15.
Nam. *Van den Casteelen*, Jes. 26. 10.

LOOTZ KERK.
Voorm. *Prof. v. d. Kemp*, Ps. 2. 11. 't laatste deel.
Nam. *Streso*, Hoz. 12. 7.

MARE KERK.
Voorm. *van der Mey*, Spreuk. 28. 14
Nam. *Hoogvliet*, Hoz. 11. 7.

GASTHUYS KERK.
Avond. Pred. *Koppiers*, Esra 10. 12.

Te G O U D A.

GROOTE KERK.
Voorm. *T. Sibelius*, Jes. 4. 5. 6.
Nam. *P. T. Couperus*, Jer. 18. 7-9.
Avond. *E. J. Metzke*, Mich. 6. 3-5.

WALSCHE KERK.
Voorm. *La Rochette* Jes. 58. 3-9.

TE UTRECHT.

		Gecollecteerd.
DOMS KERK.	Voorm. *Kortenhoef*, 2 Chr. 7. 12. 14.	f 396 : 4
	Nam. *Rutgers*, Klaagl. Jer. 3. 40.	417 :
	Av. Bedest. Prof. *Segaar*, Ps. 4. 6. 7.	821 :
JANSKERK.	Voorm. *Hinlopen*, Jer. 2. 21.	996 : 15
	Nam. *Bachiene*, Jer. 18. 9. 10.	307 : 8
JACOBIKERK.	Voorm. *Römer*, Jer. 18. 11.	192 : 6
	Av. Bedest. Prof. *Burm*. P. 122. 9. 1st. d.	275 : 2
BUUR KERK.	Voorm. *Du Toict*, Ps. 85. 9 10.	460 : 19
	Nam. *Holsappel*, Prop. Luc. 19. 41 42.	59 : 18
NICOLAI KERK.	Voorm. Prof. *Elsnerus*, Jes. 26. 8-10.	315 : 16
GEERTE KERK.	Nam. *Swanenburg*, Spr. Sal. 14. 34.	308 :
CATHARINE KERK.	Voorm. *Engel*, Ezech. 21. 13.	317 : 7
	Nam. *Schouw*, Jer. 26. 12. 13.	434 : 7
		f 5302 : 2.

Heb

Heb dank ô Utrechts Tempel schaaren!
Wier Liefde op nieuw haar glans verspreit:
En komt met Uw' gebeden paaren;
En nog voor 't Land een steunsel zyt,
Gezegent zulke die uitgieten!
En volgen 's Hemels voorbeeld nâ,
Zy zullen eens de vrugt genieten
In 't eeuwig zalig Canaä,
GOD zal daar zyn Uw' Loon volkomen:
En gy zult smaaken 's Hemels soet!
Ja uit die volle liefde stroomen,
Voor eeuwig scheppen overvloed.
Houd aan ô Utrecht! word niet moê
In 't geven, maar voeg' Ryk'lyk toe,
GOD neem Uw dan zyn Gebeden
Zyn Welgevallen hier, en nâ.

Te ZIERIKZEE.

GROOTE KERK.

Voorm. v. de Velde, Ps. 50 21-23.
Nam. van den Camp, Esaia. 55. 6-7.

KLEINE KERK.

Voorm. La Vilette, Hos. 4. 1-3.
Nam. Hagendorp, Mich. 6 6-8.

Avond. van de Velde, Predest. Deut. 9. 20 21.

WALE KERK.

Voorm. De Martiner. Joan 3. 16.
Nam. Soyer, Ps. 144. 11-14.

Te ENKHUYZEN.

WESTER KERK.

Voorm. J. van Binnewast, Matt. 24. 7.
Nam. H. Stochius, Mich. 6. 9.
Avond. W. v. Eyken, 1 Pet. 4 17. 1ste. deel.

ZUYDER KERK.

Voorm. W. J. Roldanus, Jos. 24. 16-18.
Nam. J. Tiedeman, Deut. 32. 18-20

KLEINE KERK.

Nam. W. J. Roldanus, Jos. 24. 19-24.

Magistraturen en Amptenaaren.

Den 17 January (1769) is Vorst *Antonius Ignatius Fugger*, Proost van *Elwangen*, tot Bisschop van *Augsburg* verkoozen.

Den 23 dito is de Vryheer van *Welden*, Dom Proost te *Freisingen*, tot Bisschop aldaar verkozen.

Den 24 dito is door de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerden Raden, ter Admiraliteit op de Maze 't Lands Schip van Oorlog de *Thetis* begeven aan Kap. *Gerardus Cornelis de Prato*.

De Heeren Staten Generaal hebben den Heer Mr. *Pieter Cel*, Practiseer-Advocaat voor de respective Hoven van Justitie in 's Hage aangesteld, tot een van derzelver 's Lands Advocaten, in plaats van den Heer Mr. Herman Nederburg, thans Pensionaris der Stad Rotterdam.

Door den Ed. Achtb. Raad der Stad *Amsterdam* is gecomitteerd om wegens de Provincie Holland in de Vergadering van den Raad van Staat tegen 1 May 1769 zitting te neemen, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Isaac*

Sweers

Swers; voorts de Wel Ed. Achtb. Heer Mr. *Joachim Rendorp*, Schepen dier Stad, om ter gemelde tyd Sessie te nemen in de Hollandsche Rekenkamer.

Den 1 Febr. zyn tot Burgemeesteren aldaar verkozen, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *François de Witt*, Mr. *Pieter de la Court* en *Hendrik Hooft* Danielsz; dewelke uit de afgaande Heeren Burgemeesteren tot President Burgemeester verkozen hebben, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Egbert de Vry Temminck*. Voorts zyn uit een door de Wel Ed. Achtb. Raad geformeerde Nominatie van Veerthienen, door zyne Doorl. Hoogh. den Heer Prins Erfstadhouder, tot Schepenen dier Stad verkozen, de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Pieter Huttsinck*, Mr. *Jan Six*, Vryheer van Wimmenum, Heere van Hillegom, Vromade, enz., *Bartholomeus van den Sandheuvel* Junior, Mr. *Willem Cornelis Backer*, Mr. *Bauduin Jan Hulft*, *Jan Albert Clifford* en Mr. *Adolf Willem Tersmitten*. Welke Heeren, den volgenden dag zitting genomen, hebbende tot President Schepen verkozen hebben de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Marten Adriaan Beels*, en tot Vice-President den Wel Ed. Achtb. Heer *Jan Hope*; wyders zyn tot Schepenen Commissarissen geëligeerd, de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *J. Six*, *B. van den Sandheuvel Junior*, Mr. *W. C. Backer*, Mr. *B. J. Hulft*, *J. A. Clifford* en Mr. *A. W. Tersmitten*.

Door de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren der voorsz. Stad is aangesteld tot Secretaris aldaar de Wel Ed. Heer Mr. *Johan Mauritz van Pabst* en tot Secretaris der Desolate Boedel Kamer de Wel Ed. Heer *Willem Clifford*, de eerste in de plaats van wylen den Heer G. Hooft Gerritz., en de laatste in de plaats van wylen den Heer Lodovicus de Dieu.

Uit een overgeleverde Nominatie is door den Heer Prins Erfstadhouder tot Burgemeester der Stad *Gorinchem* voor de Jaren 1769 en 1770 geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer *Simon van Steelandt*.

By den Raad van Staten is tot een van 's Lands Advocaten aangesteld de Heer Mr. *Jacob de Kempenaer*, in de plaats van de Heer Advocaat-Fiscaal 't Hoen, die zyne demissie verzocht en bekomen heeft.

By de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren der Stad *Amsterdam*, is de Hooggelerde Heer *Nicolaas Laurentius Burmannus*, Med. Dr. en Lidt van de Keizerl. Academie der Onderzoekers van de Natuurkunde, aangesteld tot Professor Botanices als Adjunct van zyn Hooggel. Heer Vader Johannes Burmannus, in het Athenæum Illustre en Hortus Medicus aldaar.

Op hooggunstige recommandatie van den Prins Erfstadhouder, is de Wel Ed. Gestr. Heer *Willem Blydenbergh*, Hoofd-Officier, regeerend Burgemeester en Raad der Stede *Purmerend*, met 1 May 1769 Gecommitteerd van wegens de voorsz. Stad in 't Collegie van Gecommitteerde Raden in West Vriesland en het Noorder Kwartier in plaats van de Wel Ed. Gestr. Heer Burgemeester *Lommen*, wiens Commissie als dan staat te expireeren.

Den 4 Febr. zyn door den Prins Erfstadhouder tot Burgemeesteren der Stede *Montfoort* aangesteld, de Ed. Achtb. Heeren *Jan Hendrik van Dam* en *Arnoldus Ulteo*, en tot Schepenen de Heeren Mr. *Hendrik Anthony Gobius*, *Jan Story*, *Jacobus van Ek*, *Willem Noteboom*, *Jan de Bous* en *Olivier van Wyngaarden*.

Door Haar Hoog Mogende is de Heer *W. Thyssen* aangesteld tot Schepen der Stad *Venlo*.

De Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit t'*Amsterdam* hebben met kennis en approbatie van den Prins Erfstadhouder, twee Schepen van Oorlog van 24 Stukken Ka-

non begeven als *Stellingwerf* en *de Dankbaarheid* aan de Capiteinen *David Hendrik Cras* en *Constantinus van Vlierden*.

Door haar Hoog Mog. is de Heer *C. Gerdenier*, Schepen der Stad *Medenblik*, aangesteld tot Ontfanger van de Convoyen en Licenten der gemelde Stad.

Te *Groningen* zyn de buiten en binnenlandsche Commissien op de volgenwyze gereguleerd; naamlyk: in de *Staten Generaal* de Raadsheeren *J. van Gesseler*, *H. Gockinga* en *L. A. Trip*; in de *Raad van Staten*, de Burgemeester *P. Alstorphius*; in de *Generaliteits Reekenkamer*, de Raadsheer *B. van Iddekinge*; in de *Admiraliteit te Harlingen*, de Raadsheer *W. H. Lehman*; *Gedeputeerde Staten*, de Burgemeesters *J. W. Folckers*, *J. Woldringh*, *C. Tjassens*, en de Raadsheer *J. van Heern*; in de *Provinciale Reekenkamer*, de Raadsheeren *J. Cranssen*, *H. van Sysen* en *A. H. van Swinderen*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 18 January is te *Stavanger* in Noorwegen, een hevige brand ontstaan, waar door 60 huizen in de Assche gelegd zyn.

Den 20 January (1769) overleed zyne Doorluchtigheid *Fredrik Christiaan*, Markgraaf van *Brandenburg-Bayreith*, in den ouderdom van 69 Jaren 6 maanden en 3 dagen.

Den 24 dito overleed te *Bergen op Zoom* de Heer *Caspar Frederik de Lely*, Major in 't Regiment van den Luit. Gen. Evertsen.

Den 25 dito is de Inwying van het nieuwe Orgel in de Groote Kerk te *Vlissingen* geschied, door den Wel Eerw. Heer *Jan Jacob Brabé*, Bedienaar des Goddelyken Woords aldaar met eene Leerrede over 2 Chron. 29. 25-27.

Den 28 dito is de Gemalin van den Prins *Karel van Hessen-Kassel* in 't Kraambedde gevallen van een Prins, welke by den H. Doop den naam van *Willem* bekomen heeft.

Den 1 Febr. stierf te *Montfoort* de Wel Ed. Gestr. Heer *Adrianus Luyken*, Raad en regeerend Schepen dier Stad.

Den 2 dito 's avonds ten half 11 uuren overleed te *Romen*, in den ouderdom van byna 76 Jaren, Paus CLEMENS DE XIII. uit den huize Rezzonico.

Den 5 Febr. overleed t'*Amsterdam*, in den Ouderdom van byna 41 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Gerbrand Elias*, Oud President Schepen en Raad dier Stad, mitsgaders Bewindhebber der Oost Indische Compagnie aldaar.

Te *Groningen* is in den ouderdom van ruim 51 Jaren overleden, de Heer Mr. *L. Bekkering*, Mede Gezworen dier Stad.

Te *Uden*, Lande van Ravestein, is in den ouderdom van 43 Jaren overleden, de Baron *C. W. Vonck*, Geheim-Raad van zyn Keurv. Doorl. van de Paltz, Historie-Schryver van Gulik en Bergh, Directeur van de Maatschappy te Haerlem, Lid van de Accademien van Manheim, Romen en Bologne enz.

Op de Buitenplaats *Reyn-Leeven*, even buiten de Stad *Leyden* is overleden, de Heer *Maarten Jan Louis Kip*, Generaal-Major van de Cavallery, mitsgaders Collonel-Commandant en Ritmeester in het Regiment van den Luitenant Generaal de Famars.

Den 13 February overleed in 's *Hage* de Heer *Egbert Buis*, Hof-Raad en Actueel Commissaris van den Koning van Polen, en Hofraad van zyne Pruissische Majesteit.

Den

Den 17 dito overleed te *Hoorn* in den ouderdom van 59 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Dr. *Joan Reeps*, Raad dier Stad, en wegens dezelve Gecommitteerd in de Provinciale Reekenkamer van Holland en Westvriesland.

Op den Algemeenen Dank-Vast-en Bede-Dag deezes Jaars is in de Neduitsche Gereformeerde Kerken gecollerd, naamlyk te

Amsterdam, behalven 't geene voor- en namiddags in de oude en Nieuwe Kerken, mitsgaders in de Vroeg-Predikatien en in de Gasthuis Kerk is vergaderd. *f* 11814:1.
Dordrecht. 3723:-
Rotterdam, en voor de Wezen, als mede in de Walsche Kerk. 4618:10.
's Gravenhage. 3237: 2.
Utrecht. 5302: 2.
Groningen. 3242:17.6
Leeuwaarden. 2583: 6.8

In den Jare 1769 zullen op de Walvisvangst naar *Groenland* vaaren 107 Hollandsche Schepen, als 61 van *Amsterdam*, 1 van *Dordrecht*, 6 van *Rotterdam*, 1 van *Crimpen op de Leck*, 4 van *Alkmaar*, 1 van *Hoorn*, 1 van *Wieringerwaard*, 18 van *Zaandam*, 3 van *Westzanen*, 2 van *Zaandyk*, 2 van *de Koogh*, 1 van *Jisp*, 4 van *de Ryp*, en 2 van *Harlingen*; naar de *Straat-Davids* te zamen 46 Hollandsche Schepen, als 26 van *Amsterdam*, 1 van *Rotterdam*, 8 van *Zaandam*, 3 van *de Koogh*, 2 van *Oostzanen*, 2 van *Westzaanen*, 2 van *Zaandyk* en 2 van *Crommenie*.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 1 en 15 Maart (1769) onder Voorzitting van Do. *E. F. Alberti*.

Men ziet alhier eene Resolutie van den Groten Kerkenraad der Gemeente te *Zaandam* op den 17 Maart 1768 genomen, waarby onze Leezeren onderricht zullen worden van het verschil tusschen voorsz. Kerkenraad en den Leeraar dier Gemeente *P. A. Monninx*, mitsgaders van 't schorten in zyn dienst en finaal deportement van den laatstgemelden. Deeze Resolutie luid als volgd:

De Grote Kerkenraad op heden ingevolge de Resolutie op gepasseerde Saturdag den 12 dezes genomen, extraordinair vergadert en daarin voorgedragen zynde, dat Do. *Petrus Albertus Moninx*, Predikant dezer Gemeente, niettegenstaande hy in het Jaar 1766, zo wegens zyn onrustig en tot tweedragt genegen humeur, als om zyn onbetamelyk en ergerlyk gedrag, door deze Vergadering gecorrigeerd geworden zynde, aangenomen en beloofd had, voortaan gene rede van klagten meer te geven, (in welke verwagting dan ook op deszelfs verzoek, het geen wegens het buitenspoorig en ergerlyk gedrag van hem en zyne vrouw in het Kerkenboek aangetekend was, en de resolutien dien aangaande genomen, zyn verzegeld geworden,) egter zedert dien tyd by continuatie zynen Predikdienst niet na behoren had waar genomen, uit en van huis was gegaan, zonder zyne Predikbeurten te bestellen, of aan den Kerkenraad daarvan kennis te geven, zo op andere gezette tyden, als in de vier Wintermaanden 's Dingsdags in 't geheel niet gepredikt, geweigerd om na ge-

dane Collecte voor de Wezen te bedanken, op pretext dat dezelve zyne Kat hadden dood geslagen, en Leden dezer Vergadering by hem volgens affpraak gekomen zynde, om huysbezoeking te doen, telkens (zonder rede) in haar oogmerk gefrusteerd; dat deze Vergadering hier over, als mede over deszelfs by aanhoudenheid ergerlyk en aanstotelyk gedrag, 't welk hem zelfs voor de regtbank van Schepenen dezer Bannaie verweten, en waardoor hy zig nog onlangs in een publieke Herberg tot een spectakel heeft gesteld, haar uiterst ongenoegen hebbende getoond, hy zig met een obstinaat gemoed tegen dezelve heeft verzet, en dezelve niet alleen in verscheide Predikaatsien veragtelyk getraduceerd, en de Gemeente tegen dezelve zoeken op te rokkenen, (hebbende zelfs nog op gepasseerde Bededag, in plaats van Predikaatsien na het oogmerk van den Souverain geschikt, te doen, zyne driften en passien zodanig den teugel gevierd, dat hy na 's voordemiddags deze Vergadering voor een oproerig rot te hebben uitgescholden, de nademiddags Predikaatsie met te reciteeren het 11de vers uit *Jesaia 50.* heeft besloten) maar ook aan dezelve met de uiterste brutaliteit zyn tractement voor de vervaltyd afgeperst, verscheide Leden van deze Vergadering uitgedaagd, om met hem te vegten, en onder anderen een op pretext, dat dezelve hem zoude nagegeven hebben, *dat hy zo goed van de K.. prate, als van de Bybel*, gelyk hy zo ook gedreigd heeft den zoon van den President Ouderling *te zullen trappen, dat hem de darmen uit het lyf vliegen, of hem in 't water te gooien*, als mede aan de Buitenmoeder van 't Weeshuis gezegd: *dat als de Wezen wederom over zyn schut kiken, hy ze schieten zoude, dat ze donders wierden*, en eindelyk op gepasseerden 2 Maart deze Vergadering wederom met geweld zoeken te dwingen, om hem zyn tractement te geven, en een Lid van dezelve onder het uitbraken van een yzelyk vloek en scheldwoord zoeken te attaqueeren, en hier in belet en daar op na huis gegaan zynde, vervolgens, na dat ondertusschen de Officier dezer Banne tot assistentie was geroepen, wederom met een dikken stok en daar aan vast gemaakt touw is gekomen, en daarmede dreigementen heeft gedaan; zo is het dat de Vergadering in aanmerking hebbende genomen dat die Conduites van den voorsz. *Do: Petrus Albertus Monnix* ten eenemaal onbestaanbaar zyn met het Caracter, het welk hy sustineerd, en dat deszelfs predikaatsien aan de Gemeente van geen nut of stigting konnen zyn, gelyk dan uit dien hoofde verscheide Ledematen deze Gemeente onder deszelfs gehoor niet komen, en dus daardoor de armen groot nadeel lyden, zig verpligt heeft gevonden, hier in tot voorkoming van verdere gisting en scheuring van de Gemeente en tot hun eigen securiteit en veiligheid kragtdadig te voorzien, en daarom geresolveerd heeft denzelven *Do: Petrus Albertus Monnix*, by provisie van deszelfs predikdienst te suspenderen, (gelyk dezelve daar van gesuspendeerd word by dezen) en voorts

aan

aan deze en de drie nabuurige Gemeentens van deze provisionele suspensiie kennis te geven, ten einde met communicatie en overleg van dezelve deze provisionele suspensie te veranderen in een finaal deportement. Aldus op dato dezes met eenparigheid van stemmen gearresteerd en geresolveerd, present alle de leden van den Grooten Kerkenraad, dempto *Jan Pyper*.

Uit naam en last van den Kerkenraad.
W. G.
JACOB MUNNIKHUISEN.
Synedrii h. t. Scriba.

(Onder stond) Accordeerd met het Kerkenboek van de Luthersche Gemeente te Westzaandam,
't Geen getuige
JACOB MUNNIKHUISEN, qq.

'S GRAVENHAGE. *Vacant.*

Op den Algemeenen Dank-Vast-en Bededag is alhier over de volgende Texten gepredikt.

Voorm. *Sander*, Spr. 8. 35. 36.	Nam. *Van der Heide* Mat. 24. 6-8.

ROTTERDAM. Texten alhier gepredikt op de voorsz. Bededag.

Voorm. *A. L. Kolver* Mich. 6. 13-16.	Nam. *F. Smit*, Luc. 19. 6-9
	Namm. *A. L. Kolver*, een Gebed.

GOUDA. De Texten op de voorsz. Bededag zyn geweest

Voorm. *Fisscher*, Luc. 13. 1, 2, 3.	Nam. *Kemper* Jes. 55. 6.

HAERLEM. Alhier zyn op voorsz. Bededag verhandeld de navolgende Texten.

Voorm. *C. v. Brands Holtszapffel*, Ezech. 14. 12-20.	Nam. *C. C. H. van der Aa*, Jerem. 5. 1-9.

SCHIEDAM. Op voorsz. Bededag zyn by deeze Gemeente verhandeld de navolgende Texten.

Voorm. *F. Munnikhuyzen*, Ps. 144. 15.	Nam. *Dezelve* Matth. 15. 7. 8.

EDAM. Op Zondag den 29 January (1769) is onzen nieuw beroepen Leeraar, de Eerw. zeer Gel. Heer *Johannes Meyer*, aan de Gemeente voorgesteld, door den Eerw. zeer Gel. Heer *Isaac Scholten*, geliefd Leeraar by de Gemeente te *Hoorn*, predikende zyn Eerw. ter deeze gelegenheid over de nadrukkelyke en gewichtige woorden by Ezech. 3. vs. 17. 18. 19. De Voorafspraak was genomen uit Jer. 3. vs. 15. De Inleiding 1 Timoth. 3. vs. 1. Vooraf werd gezongen Ps. 132. en na Ps. 122. de 3 laatste Versen.

Des Namiddags maakten onzen nieuw beroepen Leeraar een begin van het werk des Ampts, met *Paulus* Woorden by 1 Corinth. 3. vs. 7. Voor werd gezongen Ps. 84. en na 531 Lied het 3. en 4 vers.

UTRECHT. Op voorsz. Bededag, zyn by deze Gemeente de navolgende Texten verhandeld, als

Voorm. *Deyman*, Pred. 12, 13	Namm. *Veltgen*, Jes. 48. 17-19

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, ſedert den 2 *January*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Maandag den 2 January 1769.
't *Kind* van Cornelis de Jongh. N. Z. K.
Woensdag den 4 dito.
't *Kind* van Pieter Brouwer. N. Z. K.
Vrydag den 20 dito.
Gottfried Schultze. L. O. K.
Chriſtiaan Godfried Horn. N. K.
Harmanus Zeegers. O. O. K.
Dirk Teeling, Mr. *Broodbakker.* O. O. K.
Suſanna Lammertyn, Huisvrouw van Cornelis Stands. W. K.
't *Kind* van Anthony Wigman. N. O. K.
't *Kind* van Huybert Borſſie. N. Z. K.
't *Kind* van Lambert Labrecht. N. K.
't *Kind* van Bernardus Bouwman. O. K.
't *Kind* van Abraham Charron. W. A. K.
Zaturdag den 21 dito.
Mr. Gerard Bors van Waveren, *Oud Scheepen en Bewindhebber der Oostindische Compagnie.* O. K.
Mr. Johan Willem van Laar. N. K.
Jacob Koſt, *Junior.* N. O. K.
Cornelis de Groot. N. Z. K.
Adriaan Koekebakker. N. K.
Michiel de Beer. O. O. K.
Jannetje van der Schoof, Weduwe van Martinus Lakeman. N. K.
Margaretha Veekens, Huisvrouw van Cornelis Cos. Z. K.
Jannetje Vis., Huisvrouw van Coenraad Schott N. K.
Jannetje Bos, Huisvrouw van Andries Verdue. A. K. H.
't *Kind* van Hendrik Gaarland. W. K.
't *Kind* van Samuel Anthony Collard. W. A. K.
't *Kind* van Jacob Lambert Marçelis. O. Z. K.
't *Kind* van Caſper de Jong. L. O. K.
Zondag den 22 dito.
Martinus Smoſſer. A. K. H.
Andries Harmzen. L. K. H.
Maandag den 23 dito.
Gouwetje Langerak, Huisvrouw van Hendrik van der Weel. O. O. K.
't *Kind* van Jean Faure W. A. K.
't *Kind* van Hendrik Kakenburg. W. K.
Dingsdag den 24 dito.
Hendrik Rynders. W. K.
Anna van Dyk, Weduwe van Johannes Ploos van Amſtel. N. K.
Geurtje Bos, Huisvrouw van Gerrit Everſe. Z. K.
Geertruy Cork, Huisvrouw van Adolph de Barbanſon. O. K.
't *Kind* van Pieter Ryſſnyder. L. N. K.
't *Kind* van Jan Willem Kop. O. K.
't *Kind* van Gerrit Bom. N. K.
't *Kind* van Hendrik Jan Bredenoort. N. Z. K.
't *Kind* van Flip Guddeke N. Z. K.
Woensdag den 25 dito.
Anna Boon. N. K.
Donderdag den 26 dito.
Johan Fredrik Beynhauſen. L. N. K.
Coenraad Blok. E. Y. K.
Maria Linthorſt, Weduwe van Pieter van Heemſtée. N. O. K.
't *Kind* van Wilke Muller. L. O. K.
't *Kind* van Paulus Schukking. Z. K.
Vrydag den 27 dito.
Robert Oxenbery. O. Z. K.
Cornelius Chriſtiaan Caſpar Greeger. L. O. K.
Jan Schreuder. L. O. K.
Elieſabeth Boeree, Weduwe van Iſaac Camerling. Z. K.
Anna Elieſabeth Weſterheide, Weduwe van Gerrit Boomheuwer. O. K.
Fieke Jacobs, Huisvrouw van Arend Wolters. W. K.
Marritje van der Saan, Huisvrouw van Pieter van Minne. O. Z. K.
't *Kind* van Jan Dirkſe. N. Z. K.
't *Kind* van Pieter Volkwaard. L. N. K.
't *Kind* van Chriſtiaan Wittenberg. L. N. K.
Zaturdag den 28 dito.
Hendrik Sax, *Schipper om de West.* L. N. K.
Engeltje Beldrink, Weduwe van Seuveryn Banten. O. K.

Eliſa-

Eliesabath de Xaoot, Weduwe van Otto Jansz. K. K. H,
Anna Hennink. N. O. K.
Catharina Clockener, *oudste Dogter* van Hendrik Clockener. N. K.
't *Kind* van Thomas Brunet. L. N. K
't *Kind* van Cornelis Vollenhoven. W. K.
't *Kind* van Jan de Bas. N. K.
't *Kind* van Bernardus Stenvers. O Z. K.
't *Kind* van Hendrik Baart. O. Z. K.
't *Kind* van Guillaume Nairac. W. A. K.

Zondag den 29 dito.

Maria Mulder, laast Weduwe van Ari van Assel. A. K. K.
't *Kind* van Jan van der Swet. E. Y. K.

Maandag den 30 dito.

Pieter van Hoek. N K.
Anna Margaretha Berger, Huisvrouw van Joost Eggersman. L. N. K,
't *Kind* van Pieter Kintius. O. K.

Dingsdag den 31 dito.

Roelof Daalmeyer. K. K. H.
't *Kind* van Jean Gorion. W. A. K.

Woensdag den 1 February.

David Gaerst. L O. K.
Anna Vermeulen, Huisvrouw van Johannes van Putten. W. K.
Geertruy Huysland. N. Z. K.
Madelaine Anna Olivier, *Jongste Dogter* van Daniel Olivier. W. A K.
't *Kind* van Jan Hendrik Klynveld. Z. K.

Donderdag den 2 dito.

Jan van Casteren N. Z. K.
Margaretha Almerik, laast Weduwe van Hendrik Lintveld. O. K.
Eliesabeth Verstappen, Huisvrouw van Engel Sam. O. K.
Maria Pekkel, Huisvrouw van Jan Lipke. L. N. K.
't *Kind* van Adriaan St. Martin. W. A. K.
't *Kind* van Barend Lourens de Ruyter. L. O. K.
't *Kind* van Hendrik Gerardus van Eydenberg. O. Z. K.
'l *Kind* van Jan Braans. N. K.
'l *Kind* van Carel Pieters. N. K.
't *Kind* van Jan Hagendoorn. W. K.

Vrydag den 3 dito.

Johanna Vroom, Huisvrouw van Nicolaas de Wolff. N. K.
Eliesabeth Scholten, Huisvrouw van Jan Leydaar, L. K. H.
Christina Smit, Huisvrouw van Frans Meynte. O. K.
Geertruy van de Velde. N. K.
't *Kind* van Hendrik Blomberg. W. K.

Zaturdag den 4 dito.

Christoffel Scholten. W. K.
Claas van Aken. N. K.
Jochem Bankscheen, Mr. *Smit.* N.Z. K.
Anna Walraven, Weduwe van Jacob van den Merkt. N O. K.
't *Kind* van wylen Philip Meyer. L. O. K.

Zondag den 5 dito.

Marieke Baabeloon, Weduwe van Thomas Canyet. L. K. H.

Maandag den 6 dito

Hendrik van Herwerde N. K.
Tjerk van de Velde. Z. K.
Pieter Lambrecht. Z. K.

Dingsdag den 7 dito.

Wouter de Kruyff. Z. K.
Jan Anthony Witlandt *oudste Zoon* van Anthony Witland. L. N. K.
Maria Geertruid Thielen. O. K.
't *Kind* van Abraham Cappelhoff. O. Z. K.
't *Kind* van Carel Pieters. L. N. K.

Woensdag den 8 dito.

't *Kind* van Frans de Wilden. N. K.

Donderdag den 9 dito.

Adolph de Barbanson. O. K.
Johanna Lammers, Huisvrouw van Anthony Callewy. O. K.
Johanna Margaretha Hadding, Huisvrouw van Jan Bernend. W. K. H.
Grietje de Jong, Huisvrouw van Hermanus Bergvliet. L. K. H.
't *Kind* van Johannes Strans. L. N. K.
't *Kind* van Pieter Mesmaker. E. Y. K.

Vrydag den 10 dito.

Mr. Gerbraad Elias *oud President Schepen en Raad, mitsgaders Bewindhebber der O. I. Compagnie.* N, K.

Dionisius Petersen, K. K. H.
Hendrik Hoffte. A. K. H.
Hillegonda Augustinus. N. K.
't *Kind* van Jacob van Vlissingen, Abrahamsz. Z. K.

Zaturdag den 11 dito.

Balthus Schlommer N. O. K.
Jacob Kops, *oudste Zoon* van Hendrik Kops. N. O. K.
Grietje Ootmarinck, Laast Weduwe van Hans Barent Dykman. N. O. K.
Maria Barbera Efter, Weduwe van Jan Dringenberg. L. O. K.
Jacoba Wilhelmina Blanckenberg, Huisvrouw van Pieter Kintius. N. K.
Eva Hendriks. L. O. K.
't *Kind* van Isaac Bruin. N. K.
't *Kind* van Jan Veldman *Junior*. N. K.

Maandag den 13 dito.

Barend Werningh. N. K.
Hendrika Elisabeth Evers, Huisvrouw van Hillebrand Bruna. O. K.
'*t Kind* van Jacob Paatman. E. Y. K.
't *Kind* van Hendrik Grefte. N. K.
't *Kind* van Jacobus Cramer. W. K.
't *Kind* van Christoffel Brands. L. O. K.

Dingsdag den 14 dito.

Adrianus Somboit. L. K. H.
Hessel Hendrik Verhel, *oudste Zoon van wylen* Hendrik Verhel. E. N. K.
Jannetje Impelman, Huis- en Kraam vrouw van David van der Vygh A. K. H.
Maria Smit, Huisvrouw van Jacob Theunis Roodt. O. K.
Margaretha Linkenburgh, Huisvrouw van Jan Velthuisen. W. K.
Alida Kroeg, *oudste Dogter* van Hendrik Kroeg. N. K.
't *Kind* van Barend Kreemer. N. K.
't *Kind* van Johan Hendrik Meyer. N. K.
't *Kind* van Johannes Winser. L. N. K.
't *Kind* van Pieter van West. O. Z. K.

Donderdag den 16 dito.

Dirk van der Plaat, *Houtkoper*. N. O. K.
Aaltje Blank, Weduwe van Jan Treurniet. E. Y. K.
Pieternella Te Boekhorst, Huisvrouw van Harmen de Ridder. W. K.

't *Kind* van Christoffel Courier. N. Z. K.
Twee *Kinderen* van Wessel Dasvel. L. O. K.

Vrydag den 17 dito.

Maarten Broers. W. K.
Jan Smulders. N. Z. K.
Harmanus Walkot. O. K.
Paulus van Hemert *Junior*. O. K.
Neeltje Verschuur, Huisvrouw van Gerrit de Vries. O. K.
Anna de Swart *dogter van wylen* Galyn de Swart. W. K.
Hilletje Stygers, *bejaarde Dogter*. N. O. K.
't *Kind* van Zacharias de Medius. O. Z. K.

Zaturdag den 18 dito.

Egbert Buys, *Hofraad van Haare Koninglyke Poolsche en Pruissische Majesteiten van 's Hage albier gebragt*. O. K.
Lourents de Mey *Junior*. O. K.
Lodewyk van Segten. Z. K.
Jan Christoffel Sartorius, *Graavemaker van de Luthersche oude Kerk*. W. K.
Grietje Stikkel, Huisvrouw van Gysbert de Bruyn. O. O. K.
't *Kind* van Anthony van Raalte. E. Y. K.
't *Kind* van Albertus Muydeaman. O. K.

Maandag den 20 dito.

Matthys Lemaix, *Waagdrager*. E. Y. K.
Wilhelmina Eliesabeth Le Blon, Huisvrouw van Hendrik Nyman. W. K.
Gerritje Bruggings, Huisvrouw van Arend van Rinsum. O. K.

Dingsdag den 21 dito.

Frans Bakhuysen, Mr. *Chirurgyn*. N. K.
Jooft Daniel Marck. L. O. K.
Hillegonda de Wys, Weduwe van Johannes Vossenberg. L. N. K.
Agatha Blok, Weduwe van Gerrit Biebou. W. K.
Femmetje Duistermars, Huisvrouw van Harmanus Bardewisch. W. K.
Anna Katt. N. K.
Willemina Wybrands, *Eenige Dogter* van Pieter Wybrands Jacobsz. N. O. K.

De

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, en 30 *January* 1769. geveyld.

Baangragt (*C. Roos Carelsz.*, *J. Spekman*, *H. Leuverbek*, *M. Poorterman* en *J. van Orssagen*, Een Huis en Erve. op de) het derde bezuiden de Elandsgragt. *f* 1325, in slag *f* 4. *Jan Kwiks*,

Heerengragt (*D. d'Azevedo*, *A. Semach Aboab Isaacsz.*, *J. Rocambra*, *G. Fairman* en *P. Veeckens*, Een Huis en Erve, op de) over het Corvers Hof. *f* 10300, in slag *f* 700. opgehouden.

Huidestraat (*S. Kamerbeek* en *M. van der Linden*, Twee derdeparten in een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 2950, in slag *f* 200. *Jan Sluyman*.

Nes (*H. van Veen* en *J. Smit*, Een Huis en Erve, genaamd de Stad Lion, in de) tusschen de Barberstraat en Lommertsteeg. 15100, in slag 525. *Jan Smit*.

Nieuwe Zyds Voorburgwal (*B. Stemberg*, *M. Poorterman* en *D. Koster*, Een Huis en Erve, op de) naast en benoorden het Generaale Post-Comptoir, genaamd het Kasteel van Antwerpen. *f* 24000, in slag 1500. opgehouden.

Nieuwe Zyds Voorburgwal, (*I. de Wit*, *H. Hillenberg*, *W. van Otterloo* en *A. de Mol van Otterloo*, Een Huis en Erve, op de) naast en benoorden het hoekhuis van de Graavestraat. *f* 7000, in slag *f* 500. *J. C. de Kuersgieter*.

Utrechtsche Poort (*J. P. Giraudet*, Een Tuin en Huizinge, op het Rustenburger Pad, buiten de). *f* 1000. in slag *f* 300. opgehouden.

Voetboogstraat (*S. Kamerbeek* en *M. van der Linden*, Twee Huizen en Erven naast elkander, in een koop, in de) Oostzyde. *f* 8000, in slag *f* 100. *J. Kwiks*.

En deze volgende *Obligatien* op den 30 *January* 1769. geveyld.

Obligatie (*J. Posthumus*, *P. Croos*, *E. Croese*, *U. van Keetel*, en *C. van den Broek Cornelisz*. ten Lasten van Holland en West-Friesland, ten Comptoire der Stad Amsterdam, op Naam 2 pap. groot *f* 1000. 105½ Pt. *Cs. Dom*.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105. Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105. Pt. *A. de Mol van Otterloo*.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105. Pt. Deselve.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105 Pt. *Cs. Dom*.

—— op Naam 2 dito *f* 1000. 105. Pt. Deselve.

—— op Naam 4 pap. *f* 1000. 104. Pt. *A. Blom*.

—— op Naam 4 dito. *f* 1000. 104. Pt. *P. Croos*.

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103¼ Pt. *A. Blom*.

Obligatie (Een) ten Lasten en Comptoire als vooren, gesproten uit de Lotery van agt Millioen Guldens, geaffesteert den 4 October 1752. op Naam 4 pap. groot *f* 1000. 103¼ Pt. *D. Kaselits*.

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ Pt. *P. Croos*.

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ *E. T. van Duyn*.

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ Pt. *D. Kaselits*.

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten Lasten als vooren, ten Comptoire Generaal in 's Hage, op Naam 1 pap. *f* 1000. 103¾ *Jan Carstens*.

—— op Naam 1 dito *f* 1000. 103¼ Pt. *A. Blom.*
—— op Naam 1 dito *f* 1000. 103¼ Pt. *D. Seuvryn.*
—— op Naam 1 dito *f* 1000. 103¼ Deselve.
—— op Naam 1 pap. *f* 1000. 103 Pt. *A. de Mol van Otterloo.*
—— op Naam 1 dito *f* 1000. 103 Pt. Deselve,
—— op Naam 4 pap. *f* 1000. 102¾ *Jan Carstens.*
—— op Naam 4 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *E. W. Rietmeyer.*
—— op Naam 4 dito *f* 1000. 102¾ Pt. Deselve.
Obligatie (Een) ten Lasten van eenige Planters, op de Deense Americaanse Eilanden, St. Croix, St. Thomas en St. Jan, genegotieert onder Directie van de Heer *Abraham ter Borch*, staande de Naam in blanco, gedateert 1 January 1767. op Naam *f* 1000. 103 Pt. *J. Schreuder.*
—— op Naam *f* 1000. 102½ Pt. Deselve
—— op Naam 1 pap. *f* 5000. 102¾ Pt. *Claas Mol.*

En deeze *Perceelen* op *Maandag* den 20 *February* 1769. geveyld.

Blomstraat (*E. Croese*, *H. Lauwerbek* en *J. van Orssagen Pauluss.*, Een Huis en drie Agterhuizen, in een Koop, in de) Noordzyde by de laatste dwarsstraat, *f* 2150, in slag *f* 1000. *E. Croese.*

Kalverstraat (*H. Campen*. *R. Steenbergen*, *J. P. Giraudet* en *P. Graauwenbaan*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Taksteeg en Osjes Sluis. *f* 6950, in slag *f* 20. opgehouden.

Korte Koningstraat, *E. Croese*, *H. Lauwerbek* en *J. van Orssagen Pauluss.*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 5600, in slag *f* 400. opgehouden.

Leidse Poort (*J. Speekman* en *H. Ordykus*, Een Weyland en een Stuk Rietland, in de Buitenvelder Polder, buiten de) benoorden 't Schaapenburger Pad, zynde het Weyland groot 8 Morgen en 268 Roeden, en het Riet land groot 250 Roeden. *f* 5000, in slag *f* 1000. opgehouden.

Plantagie (*I. de Witt* en *D. G. Romer*, Een Coffy en Cacao) genaamd *La Retraite*, gelegen in de Colonie van Essequebo, groot 1000 Ackers. 50000, in slag *f* 36000. *C. Jan Spillenaar.*

Plantagie (*C. Dom*, Een Tuin en Huizinge, in de Nieuwe) over 't Roeters Eiland, genaamd *De Harmonie*. *f* 4975, in slag *f* 20. opgehouden.

Slooten (*D. van Schorrenberg*, *M. van der Linden*, *G. de Roy* en *F. Hollingerus*, Bruikweer Lands met zyn Wooning, Stalling, Berg en Schuur, groot 428 Roeden, in de Banne van) aan de Slooter weg, in de Slooter binnen en bovenwegse Polders. *f* 4800, in slag *f* 200. *P. de Heen.*

Weesper Poort (*D. van Bosse* en *C. Krol*, Een Tuin en Huizinge, buiten de) op het Outgens Pad, genaamd *Soli Deo Gloria.*

En deeze *Obligatiën* op *Maandag* den 20 *February* 1769. geveild.

Obligatien (*A. Mulder*, Een) ten Laste Holland en West-Friesland, ten Comptoire 's Hage. op Naam 6 pap. *f* 1000. 101½ Pt. *A. Mulder.*
—— op Naam dito *f* 1000. 101½ Pt Deselve.
—— op Naam dito *f* 1000. 101½ Pt. Deselve.
—— op Naam dito *f* 1000. 101¼ Pt. Deselve.
—— op Naam dito *f* 1000. 101¼ Pt. Deselve.
—— op Naam dito *f* 1000. 101½ Pt. *H. Campen.*

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand MAART EERSTE STUK 1769.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Op de herhaalde voorstelling dat de Troepen, by aldien dezelve na 't eindigen van den *Ramazan* of Vastentyd, welke den 9 January begonnen en vier weeken daar na geeindigd is, in 't Veld moesten trekken, onmoogelyk de felle koude zouden hebben konnen verduren, welke men dikwils in de maanden February en Maart in die Landstreek gevoeld, zullen dezelve zich eerst na de *Beiram* in 't Veld begeven.

PORTUGAL. Lissabon. Het Gerechts-Hof, het welk met de beoordeeling van alle gedrukte Boeken in dit Ryk belast is, onder den naam van *Mensa Censoria*, heeft een Pastoralen Brief van den Bisschop van *Coïmbra*, (waar van wy in onzen voorgaanden bladz. 29 gewag maakten) den 24 December 1768 alhier publiek op de Markt door den Scherp-Rechter doen verbranden.

Volgens de Sententie ten dien opzigte gegeeven, heeft de gemelde Bisschop Boeken verboden, die hy op de alleronbeschaamste wyze beweerd, dat zeer veel schade aan de goede zeden gedaan hebben, daar het nochtans (volgens de eige woorden van de Rechters) aan de gantsche Wereld bekend is, dat, indien het Gemeen in het Bisdom *Coïmbra* de naamen van *Voltaire* en *Rousseau* hoorde noemen, zy niet zouden weeten, of het steenen of planten waren, en of zy op het land of in het water leefden, dewyl zy nooit die namen hebben hooren noemen. Voorts word in die Sententie de Bisschop beschreven, als zulk een, die zich aan de verschrikkelykste misdaad van Rebellie heeft schuldig gemaakt, en aan zyne onderhoorigen, tot overtreding der Wetten van den Souverein, lessen ingeboezemt heeft, die uit de Winkel der Jesuiten te Romen voorgekomen zyn, als de laatste poogingen van hunne Wanhoop, en de vervloekte Kunstenaryen, die aldaar uitgebroeid worden,

ITALIE. Napels. De Hertog van *Torito-Caravita*, Kroons-Notaris, heeft deezer dagen de volgende vier ſtukken aan de overweeging van de Koniglyke Kamer voorgeſteld: I. De vernietiging der kleine Klooſters: II. De onbevoegdheid der Geördenden om Leengoederen te bezitten. III. De uitdryving der vreemde Geeſtlyken, en IV. Het groot getal der Geeſtlyken te verminderen, zo dat 'er niet meer dan 40 derzelve in de groote en 12 in de kleine Klooſters mogen zyn.

Parma. De Infant-Hertog, onze Souverein heeft in alle zyne Staten doen afkondigen de volgende

ORDONNANTIE.

Ferdinand, door Gods genade, Infant van Spanje, Hertog van Parma, Piacenza en Guaſtalla enz. enz. enz.

Van het oogenblik af, dat wy de Regeering van deezen Staat aanvaarde, hebben wy met het oog van een Vader, waar mede wy onze onderdanen beſchouwen, den elendigen ſtaat gezien van dat ſoort van menſchen, welke verſtoken van den nodigen onderſtand, onder den laſt der menſchlyke elendens zugten. Het groot getal arme zieken, die in de Gaſthuizen leggen, beroofd van alle onderhoud, of tot hun beſtaan of ten minſten om gemaklyk te ſterven; het groot getal van Bedelaars, die by gebrek van een verblyf, de ſtraaten vervullen en de Kerken ongenaakbaar maken; de jonge dogters, die zelfs des nagts langs de ſtraten omzwerven, en geen ander beſtaan hebben dan het geen zy vinden in de gevaren, waaraan zy zich blootſtellen; de ongelukkige toeſtand dier jonge lieden, welke zich aan de beoefening van Konſten en Wetenſchappen hebben overgegeven, en die voor zich zelven, voor hun Familie, en voor hun Vaderland onnuttig moeten worden, indien hunne vermogens door de behoeftigheid langer geboeid worden, en eindlyk de armoede, waar in zich de meeſte Prieſters bevinden, en die hen buiten ſtaat ſtelt om op een betaamlyke wyze de achtenswaardige verrigtingen van hun heilig ampt te bekleeden, zyn ſteeds voorwerpen geweeſt van ons mededogen, terwyl wy getracht hebben hunnen toeſtand draaglyker te maaken, door hun by aanhoudendheid met onze Finantien te onderſteunen.

Doch ziende, op de vertogen van onzen Staatsraad, de noodzaaklykheid om een vaſt en beſtendig fonds in te ſtellen, ten einde deze aanmerkelyke behoeftens te gemoed te komen, hebben wy beſloten, met advys van gemelde Raad, om van onze Souvereine magt gebruik te maken, en voor het algemeene welzyn te bevelen.

Dat het onmatig getal Monniken, die tot laſten van den Staat leven, in het toekomende zal verminderd worden alleen tot Inboorlingen

lingen van dezen Staat, en tot eenige weinige anderen, die om hunne byzondere verdiensten, godvrugt en geleerdheid, of om hunne hooge Jaren, van Ons de vryheid zullen verkregen hebben, om, volgens de regelen van hunne Order, in de verschillende Kloosters van ons gebied te leven.

Dat 'er noch binnen noch buiten de Stad eenige Kloosters zullen in wezen blyven, indien 'er geen genoegzaam getal Monniken in gevonden worden, om den Kloosterdienst behoorlyk waar te nemen.

Betreffende de Bedel-Monniken, die volgens hunne Instellingen, tot lasten van den Burger leven, indien wy bevinden dat hun getal te groot is, zullen wy, ten dezen opzigte, zulke maatregelen nemen, als de omstandigheden zullen vereisschen.

De Broederschappen en Godvrugtige Gestichten der Leeken, die van minder nut, gewicht en noodzaaklykheid zyn, als die dingen, waarby het publyk wezentlyk belang heeft, zullen worden vernietigd, hervormd of in elkander ingelyft, en men zal hier in dien weg van gematigdheid, welke wy reeds in dergelyke gevallen hebben voorgeschreven, in acht nemen.

Wy bevelen de gantsche uitvoering van deze Declaratie en van onzen volstrekten wil aan ons opperste Gerechtshof; het welk, omtrent deze verschillende voorwerpen, zal te werk gaan naar de vastgestelde en door ons goedgekeurde gebruiken, en verders handelen overeenkomstig onze Ordonnantien en Instructien, welke wy aan hetzelve hebben medegedeeld, in het tegenwoordig geval van dringenden nood, welke ons heeft bewogen, om uit eige beweging, wetenschap en volstrekt gezag, de tegenwoordige Declaratie uit te vaardigen; vernietigende, gelyk wy uitdruklyk vernietigen by deze al het geen deszelfs uitvoering zouden kunnen hinderlyk zyn.

Romen. Den 28 January (1769) wierden de Vasten Avonds vermaaklykheden alhier aangevangen, doch vervolgens den 1 en 2 February opgeschort, ter oorzake van den toen invallenden, hoogen Feestdag, dewelke met de gewoone plechtigheden gevierd wierd. Ten dien einde begaf zich de Paus in zyn Plechtgewaad naar de Paulinische Kapelle, alwaar hy door XXIV. Kardinalen wierd opgewacht, waar na zyn H. na gewoonte de Wasch-Kaarssen wydde en uitdeelde. De Paus verzelde in een Draagstoel gezeeten, de jaarlyksche Processie van dien dag; 't verhemelte onder 't welk de Draagstoel wierd gedraagen, werd gehouden door acht Prelaten referendarissen van 't Zeegel, vooraf gegaan door de Kardinalen, en gevolgt door de gantsche Geestlykheid.

Na de Processie verwisselden de Paus, de Kardinalen en de Prelaten hunne plegtgewaden teegen de violetverwige, en woon-

den de plegtige Misse by, die door den Kardinaal Priester *Calini* gedaan wierd; de Kardinaal Priester *Rezzonico*, en de Kardinaalen Diaconen *Neri-Corsini* en *Orsini d'Arragona* assisteerden by den Troon; na 't eindigen van de Misse wierd het *Te Deum* gezongen, om den Heemel te danken weegens dat deeze Stad by de verschriklyke Aardbeeving van 1703 was verschoont gebleeven, en deeze plegtigheid wierd besloten met den zeegen, dien de Paus uitsprak, verleenende zyn H. ter zelver tyd de aanweezenden eenen Aflaat van 30 Jaaren.

Clemens XIII., dewelke op die wyze gelyk wy gemeld hebben, den ganschen dag in zyne Godsdienstige verrichtingen met yver was beezig geweest, begaf zich 's avonds vermoeit zynde ter tafel, alwaar hy volgens gewoonte spysde; en vervolgens ter ruste, doch niet lang na dat zyn H. in 't bedde zich had needergelegt, gevoelde hy zich ten 10 uuren eensklaps aangetast door geweldige pyn en kloppingen aan 't herte, waar meede hy veelmaals gekwelt was, en dewelken reeds in 1765 en 1766 voor deszelfs leeven hadden doen duchten, doch dezelven, waren voor ditmaal dodelyk, gelyk zyn H. dan ook riep. *Ik sterf*; hier op wierd de Lyfmedicus van den Paus ten eersten geroepen, die hem terstond aan den rechten, en vervolgens aan den slinken arm een ader deed openen, doch beide te vergeefs, doordien daarop een bloedspuwing volgde, zynde 't bloed met schuim vermengt, en zyn H. dus in de armen der Geneesheeren niettegenstaande alle aangewende hulpmiddelen overleed omtrent ten 11 uuren in den ouderdom van byna 77 Jaren, zynde hy den 6 July 1758 Paus geworden in de plaats van Benedictus XIV. die den 14 May te voren overleeden was.

Dit sterfgeval was zo onvoorzien en zo schielyk, dat zyn H. reeds den geest gegeeven had, eer men deszelfs Neeven van 't gevaar konde waarschouwen, waarin 't zichtbre Hoofd der Kerke bevond. Dienzelven nacht wierd bevel gegeeven, om volgens gewoonte by diergelyke geleegenheid de gevangenen uit de publike gevangenhuizen na 't Kasteel van St. Angelo over te brengen, en eerst daags daaraan tegen den middag wierd door 't luiden der klok van 't Capitolium aan 't gemeen kennisse van dat sterfgeval gegeeven, doch de expressens aan de Pauslyke Nuntii, die zich aan verscheide Hoven bevinden, wierden ten eer-

eerſten met die ſmertelyke tyding afgevaardigt.

Deeze zo ſubite dood van *Clemens XIII*, heeft aanleiding tot reedeneeringen gegeven, als of 't iets buiten gemeens ware, een menſch in den ouderdom van ruim 76 jaren te zien ſterven, die aan veelvuldige flaauwtens onderheevig was, en wiens Pausſchap niets anders is geweeſt, dan een ſamenweefzel van onruſt, hertzeer, zorgen en moeitens. Het geen die overweegingen wel meeſt verwekt heeft, is, dat zyn H., toen de Miniſters der drie Hoven uit den Huize van Bourbon hunne laatſte memorie aan hem overhandigden, betreffende 't affchaffen van de Societeit der Jeſuiten, hen onder anderen antwoorde, *dat byaldien alle de Roomſch-Cath. Mogendheeden hem om die vernietiging verzocht hadden, hy alsdan met ernſt daaraan zouden hebben gedacht.*

Des avonds van den 4 February werd het Lyk van den Paus uit het *Quirinaal* naar het *Vatikaan* gevoerd in de volgende order: 12 Ruiters en 60 Stalbedienden, dragende brandende toortzen gingen vooruit; 2 Kapellanen te paard volgden hen, hier op kwam het Lyk in eenen open Draagſtoel, gaande ter wederzyden de Paters Penitentiariſſen van het Vatikaan, hebbende brandende Waſchkaarſſen in de hand. De Dragſtoel wierd voortgetrokken door twee witte Muilezels, gedekt met rood Karmoſyn fluweele kleeden, met goud geborduurd; achter het Lyk volgde wederom eenige Ruitery en Voetvolk, waarvan de Officieren zwarte Scherpen droegen, en welkers trommels en trompetten mede met zwart Floers bekleed waren. De Zwitſerſche Garde met zich voerende zeven ſtukken Kanon, ieder door twee paarden voortgetrokken, ſloot den trein.

De volgende morgen werd in het Vatikaan eene Congregatie gehouden, waarin de Heer *Caſali* in het Gouvernement deezer Stad beveſtigd, en verſcheide andere Schikkingen beraamd werden.

Dien zelven morgen werd het Lyk uit het Vatikaan naar de Kerk van St- Pieter overgebragt. De Heer *Laskaris*, Patriarch dezer Kerk gaf het Lyk de Abſolutie, het welk vervolgens in de Kapel van het H. Sacrament geplaatſt werd, alwaar deſſelfs voeten door de Gelovigen gekuſt werden.

Den 6 begonden de Lykdienſten, welke negen dagen duuren. By dezen gelegenheid werd de groote Miſſe door den Kardinaal *Orſini* gezongen. Na het eindigen van den Dienſt begaf zich

het

het S. Collegie naar de Sacristey en ontfing aldaar de Complimenten van Condoleantie, vervolgens werden alle de Ministers en Officieren van den H. Stoel in hunne Ampten bevestigd. Des avonds van den 7 werd het Lyk door de Kardinalen, creatuuren van den overleden Paus, gekist, en in eene andere Kapel geplaatst, alwaar het eenige tyd zal bewaard worden, en vervolgens naar de Kerk van St. Markus plechtig worden overgebragt.

INGERMERLAND. Petersburg. Dit Hof heeft, behalven desselfs Oorlog-Verklaaring, (te vinden in January deezes Jaars bladz. 5) tegen het Ottomannische Ryk doen publiceeren, ter Wederlegging van het Manifest der Turken (ziet December laatstleden bladz. 211) het volgende

GESCHRIFT.

HEt Russische Hof heeft met geen mindere verwondering dan aandoening, de redene, die de Porte tot kiezing van de party by dezelve genomen, om haar den Oorlog te verklaaren, verstaan.

Daar is voor het Menschdom geen afschuwelyker Schildery, dan dat men een Souverein in het midden van zyn Hof, door omkoopinge, misleid zie, ja zo verre van de oogen te sluiten, voor het weezendlykste belang van zyn Volk en haar veiligheid, zo wel als deszelfs roem, aan de drift van andere op te offeren. Dit is het, 't welk aan de gantsche Wereld aan den dag brengt, het by de Porte gepubliceerde Manifest, direct strydig teegens haare gemeene wyze van Politie. Van het begin tot het einde blinkt in haar uit eene vreemde Politie, die men zo meenigmaalen heeft ontdekt, uit de bedekte wegen, uit de intrigues, en uit de Cabalen, die de grootste werktuigen daar van zyn.

Voor alle dingen behoord men alle gedagten van directe bezwaarnissen, van wegens de Porte teegens Rusland, te verwerpen: Het Manifest behelst 'er geen een welk gegrond is. De aanwryving van Sterktens in de Nabuurschap van de Grenzen te hebben doen opreggen, vervald van zig zelfs. Dit is een voorgebragt verwyt zonder bewys, en zonder omstandigheid, waar van men ten eersten afstapt, om tot het eenige oogmerk, het welke de Vyanden van de twee Keizerryken betragten, te komen.

Men zegt niet waar die Sterktens, voorzien of niet voorzien met Kanon en Oorlogs-Ammunitie, en gebouwd tegens de Tractaaten, zyn. Men spreekt niet van eenige klagten daar over aan het Russise Hof gedaan, nog van de weigering van voldoening-geeving, wanneer 'er overtreeding mogt geschied zyn.

By het Tractaat van de eeuwigduurende Vreede, of liever by het Reglement der Frontieren, by de respective Commissarissen, uit hoofde van het Tractaat, gemaakt, is 'er vastgesteld, dat 'er in de Nabuurschap van *Asoff*, een zekere streek van onbewoond Land zoude blyven, ten einde tot Borstweering aan de beide Keizerryken te dienen. Die streek is zorgvuldiglyk door het Russise Hof in agt genomen, en dit was alles, waartoe zy tot nakoming der Tractaaten verpligt was; welke Tractaaten haar nooit de handen gebonden hebben, in haar eige Land. Ja wat meer is, in het binnenste van haar Land, heeft zy niets gedaan dat aan de Porte de minste ongerustheid kan verwekken. Die Mogendheid heeft niet meer regt van zig daar over te beklagen, dan het Russise Hof zou hebben om te vragen op wat voet dezelve haar afeischt te weten wat zy goedvind, tot de Politie en de goede order onder haare Onderdaanen te doen.

Een ander bygebragt voorval, om eenige directe bezwaarnis van de Porte tegens Rusland by te brengen, is de ongelukkige zaak van *Balta*. Die zaak is zo vers en by de Porte zo bekend, dat 't naauwelyks kan begreepen worden, hoe men dezelve dusdanig heeft durven vergrooten en veranderen. De Haydamakken zyn van alle tyden af zulke ongemakkelyke Nabuuren als onbedwingbaare Onderdaanen geweest.

Turkyen weet positief, dat zy het alleen zyn die buitenspoorigheden te *Balta* begaan hebben. Zy voerde met hun een Yzer stuk Kanon, dat zy op een der Landgoederen veroverd hadden, (zaak die opentlyk bekend is) en dit is het alles waar die train Artillerye op uitloopt, waar van men zo hoog in het Manifest van de Porte opblaast.

De gedaane opentlyke straf, welke diesweegens, zonder eenig voorafgaand aan haar gedaan verzoek, geoeffend is, toond de ontschuldigheid van Rusland duidelyk aan, zo wel als haare genegenheid tot het letterlyk navolgen der Tractaaten, door het geeven van de prompste en grootste voldoening.

Naauwelyks kreeg men van dat op de Russise Frontieren gebeurde voorval berigt, of men zond, ter vervolging van de Schuldigen, een Detachement Troepen af. Daar is 'er geen een ontkomen, zy en haare Aanvoerders hebben de strengste bestraffing welke Boosdoenders in de Staaten van Rusland verdienen, ondergaan.

Ten einde het voorbeeld te doordringender te maaken, en voor het tegenwoordige en het toekomende te doen dienen, heeft men de Schuldigen in drie benden verdeeld. De eene is op de Frontieren van *Balta*, de andere op die van Poolen, en de derde in het midden van het Land, waar uit die Rovers gekomen waaren gestraft.

Niet alleen is deeze Executie, door den Minister van Rusland,

aan de Porte bekend gemaakt, maar duizenden van haare Onderdaanen, die daar van Ooggetuigen zyn geweest, moeten haar zulks hebben bevestigd.

Rusland heeft haar dus, ten opzigte van dat voorval, als heiligste In-ag-neemster der Tractaaten, getoond welke in diergelyke geval behelzen, de bestraffing der Schuldigen, en niet de Verbreeking der Vreede, of anders zoude de beide Keizerryken, zo Rusland en de Porte, die in haare boezem zo veele verscheide Natiën hebben, en waar van eenige nog niet gesleepen zyn, zig gedurriglyk in de uiterste ombragie moeten steeken.

Het welzyn van een Volk vereischt, dat den Oorlog, de Geessel van het Menschdom, zo ligtvaardig niet begonnen word; de Porte begrypt zelfs ook, dat die twee aanwryvingen haar niet de minste schaduwe van een voorwendsel van Oorlog tegen Rusland uitleeveren.

Het is niet dan om het belang van een derde, dat zy den Standaart van Mahomet heeft laaten waayen, en zig in het Bloed gaat baden.

Het is niet alleen voor een onverschillig belang, maar strydig tegens het zyne, dat een Souvereine, wiens rechtvaardig- en Menschlykheid beloofde, onder zyne Regeering de zagtheid en vrugten van de Vreede, te zien toeneemen, dat nu dezelve eensklaps gaat verbreeken, en zyne Onderdaanen blootstellen aan de elende van een Oorlog, des te wreeder, hartnekkiger en buiten twyffel al zo ongelukkig, als dezelve zigtbaarlyk onregtvaardig is.

Die geene zelfs, welke met een zo valsch inzigt, het belang, uit hoofde van welke de Porte den Oorlog gaat beginnen, aan dezelve hebben voorgedragen, moeten op het leezen van deszelfs Manifest schaam-rood worden. Heeft men zig, eer dat de zaaken by de Porte tot dat uiterste kwamen, kunnen verbeelden, dat de oorzaak van een by haar ondernome Oorlog zoude wezen, dat 'er tot een Koning van Polen iemand, geen Zoon van een Koning, of wiens Voorzaaten geen Koningen geweest waaren, verkoozen was? Dit is ondertusschen alles, het welk het hoofdpunct van het by de Porte uitgegeeven Manifest uitmaakt. Men zal geen omwegen zoeken, om haar te declareeren, dat een diergelyke pretensie van haarentweegen is de opentlykste afstapping van al het behendigste en billykste dat haare Politie kan hebben, ten opzigte van een aangrenzende Staat, magtig uit haar natuur, geduurig voorwendzel van haare oplettendheid; dat zy dezelve in haare Bezittingen in Europa wil uitbreiden, dat zy dezelve alleen voor haar zekerheid wil waaken.

Te gelyker tyd dat het weezendlyke belang der Poolsche Vryheid vereischte dat de Kroon altoos verkiesbaar bleef, ging het voornamentlyk belang van de Porte, en dat van de Nabuuren van de Republiek, daar meede gepaard.

Hoe

Hoe groot ook de verblinding en vooringenomenheid, die by den Raad van de Porte de overhand genomen heeft, mag weezen, kan men nooit niet begrypen, dat dezelve zo onkundig in het intrest der Kroon, of zo groote Vyand van de zeekerheid van zyn Volk, is, om te verlangen, van den Throon van een Staat, zodanig als Poolen is, tegens zig over, als erffelyk te ftellen.

Wanneer het onmogelyk is deeze waarheid voor de Porte te verbloemen, hoe heeft men dan dezelve kunnen verbergen, dat de Verkiezing, welke zig, volgens de grondflagen van haar Manifeft, by de Zoons van den Koning, of by die, welkers Voorzaaten Koningen geweeft zyn, zig zoude bepaalen, de direĉte weg tot het Erffelyk maaken zoude weezen.

Maar behalven dat handtaftelyk belang, waar tegens men denzelven doet handelen en fpreeken, kan den Sultan, zo jaloers ten opzigte van de Poolfe Vryheid, en aan wien men de befchuldiging van de aantafting van die Vryheid door Rusland voordraagt, ooit ontkennen, dat het toelaaten van een diergelyke bepaaling, het toebrengen van den doodfteek aan de Voorregten van de Poolfe Natie zoude weezen.

Het fchoonfte regt van het Menfchdom, waarin den Poolfen Adel uitblinkt, is van op haar beurt te kunnen gebieden, dat is de grondflag van haare Vryheid en van de Conftitutien van Staat.

Zo dra de Kroon vacant is, heeft ieder Poolfch Edelman even veel vrydom daar na te dingen. De Tytel, de Bedieningen en den Rykdom, maaken tuffen Koningen en enkele Edellieden geen wettig onderfcheid.

Het zyn niet dan de Perfoneele qualiteiten, by de Natie zodanig gekeurd, die den grondflag aan de Verkiezing van de Perfoon van den tegenwoordige Koning gegeeven hebben.

Nooit was 'er een vryer en eenftemmiger Verkiezing.

Het Turkfche Hof, welke in de gebeurteniffen van dat Koningryk een zo groot belang neemd, en het zelve by ieder Interregnum, door zo veel troubles en defordres, verfcheurd gezien heeft, moet niet dan met de uiterfte verwondering en goedkeuring, de goede Ordre en Ruft, met welke de laatfte Verkiezing gefchied is, opmerken.

Twee zaken zyn daar toe in der daad behulpzaam geweeft. Daar was geen ieverige of kundige Inwoonder in Poolen, die niet begreep dat het uur gekomen was, om de Throons opvolging, die zig al te zigtbaar in de Familie van de laatfte Koningen getoond had, af te fnyden.

Daar was geen Poolfch Edelman nayverig op zyn titel, of hy oordeelde dat het tyd was, om den Adel, door het herleeven van het oude Regt op den Throon, haare oude Luifter en Roem te verfchaffen.

De ditmaalige uitsluiting van een Vreemdeling, in de verkiezing van een Piast, vereischte den staat, welke zulks zelfs begreep. Alle de Palatinaaten, van het Koningryk verkoeren hem met eenparigheid van stemmen, en zo min had het gebruik van geweld of onderbrenging plaats, als de aanbieding of voorstelling van een anderen Meededinger.

Het Rus-Keizerlyke Hof verbergt niet de aan de Republiek weezendlyke en ongeinteresseerd getoonde zorg, in de zo haggelyke omstandigheeden; maar wel verre van de beschuldiging te vreezen, van tegens de wil en de vryheid van de Natie geweld gebruikt te hebben, zal zy van gantsch Europa, en voornamentlyk van de Nabuuren van de Porte, zo wel als van de gantsche Natie verwagten, eene gebeurtenis begunstigd te hebben, welke heeft doen blyken, dat een Republiek, welke eenmaal is bevryd voor vreemde Cabaalen en Factien, daar aan niet minder onderheevig is, door haare Constitutien, wanneer haar grootste belang daar in legt.

Dusdanig is de Verkiezing van den Koning van Poolen geweest, geen der Palatinaaten, of hy heeft zyn stem gegeeven, waar van men geen voorbeeld, in alle de Verkiezingen van de Koningen van Poolen vind.

Wanneer de grootste en meeste Inwoonders van de Republiek Poolen, by het open staan van den Throon, bezield met de geneegenheid tot haar Vryheid, voorneemende zig een Piast tot Koning te geeven, verlangde dat een diergelyk inzigt van haarentweegen ondersteund, en teegens eenige vreemde onderneemingen, door Russise Troepen, verzeekerd wierd; zo is het, dat niet dan op haar verzoek Russise Troepen in Poolen gemarcheerd zyn, en dit was zo weinig strydig tegens de belangen van de Porte, als van die van de Republiek.

Buiten dit alles, zoude geen de minste consideratie het Russische Keizerryk kunnen beletten, om haare Nabuuren en Bondgenooten te helpen, en wanneer het Russise Hof daar van aan de Porte kennis gaf, was het alleen uit puure vriendschap, en in zuivere verwagting, dat zy, ten opzigte van de Poolse Zaaken, met haar nooit anders zoude kunnen denken.

Men verwonderd zig, dat de Porte Tractaaten aanhaald, als ten dien opzigte eenige verpligtingen aan Rusland opleggende. De blooте inziening van het Tractaat der eeuwigduurende Vreede, welke de Porte verbrooken heeft, zal het obuis regtvaardigen.

Het is ter geleegenheid van deeze zending der Russische Troepen in Poolen, en van het berigt, dat daar van aan de Porte gegeeven is, dat men ook ziet, tot hoe verre de omkopingen van die, door welkers hand de bestieringe van Zaken passeeren, gegaan zyn.

Men brengt als een groote bezwaarnis by, dat de Russise Troepen met Kanon en Oorlogs-Ammunitie voorzien waaren, eeven als of de

de gantſche Wereld zo dom was, en niet wiſt, dat de Troepen van alle de Mogendheeden van Europa, buiten dat, van weinig nut zoude weezen.

Alle de in Poolen, zeedert de Verkiezing, geſchiedde gebeurteniſſen, worden in het Manifeſt, met dit voorval, byeen gebragt, ſchoon zy daar op geen de minſte betrekking hebben, en dezelve geenzints raaken.

Turkyen zelfs zoude het zeekerlyk gedaan hebben, nademaal zy den Koning plegtig erkend heeft, en zy weet, dat nooit een Koning wettiger verkooren is; maar de inzigten, met welke men haar by die confuſie de Wapenen heeft doen opvatten, vonden daar by hun Reekening.

Schoon dat men dezelve te zaamen verbind, of den een na den ander wederlegt, Rusland heeft daar in haar ongeïntereſſeerdheid, welke de verregaande kwaadſpreekendheid van haare Vyanden de Oogen moet ſluiten, en baarblykelyk de verſchilligheid van hun inzigt tegens het haare doen blyken, beweezen.

Gantſch Europa weet, en Turkyen is daar van zorgvuldig onderregt, dat de Natien van Poolen en Litthauwen, welke de Republiek uitmaaken, een generale Confœderatie, tot verhelping der by den Staat ingeſloopen abuizen, geformeerd, en door een formeele Ambaſſade den byſtand van het Ruſſiſe Hof verzogt hebben. Het is niet dan met toeſtemming van de Republiek, dat Rusland in deeze binnenlandſche ſchikkingen, by alle de Ordens van den Staat vaſtgeſteld, deel genomen heeft,

De Troepen hebben geen andre ordre gehad, dan om de inzigten van de beide natien te begunſtigen. Niets is door haar gedaan dan op order van de Marſchalken der Confœderatien, het is niet dan aan hunne tegenwoordigheid, dat men de ordre en ſtilheid, waar mede deeze zo moeyelyke als heilzaame onderneeming gedirigeerd is, moet toeſchryven.

Dezelve was tot haar volmaaktheid gebragt, door de plegtige Ryksdag van *Warſchauw*, zo geen onruſtige geeſten, bekwaam om alles te waagen, den Standaard van oproer opgeheeven hadden, teegens de opperſte en wettigſte magt van de Republiek, en getragt hadden de Decreeten te vernietigen, waar door de Conſtitutien vereenigd, de abuizen van den Staat verholpen, de generale Vryheid, door onveranderlyke Statuten beveſtigd, en eindelyk de natuurlykſte en noodzakelykſte, zo wel als voor haare Nabuuren wenſchelyke zeekerheid, gegarandeerd wierd.

Het zyn zodanige Lieden, die by de Porte als Geconfœdereerden behandeld en aangezien worden, die tragten haare Arméen in hun Vaderland te voeren, om hun Opſtand te vuur en te zwaard te onderſteunen. Men laat aan het oordeel van de Porte zelfs over, uit de voorſlagen die zy bekwaam geweeſt zyn haar te doen, van

 hunne

hunne inzigten tegens hun Vaderland; inzigten tot oogmerk hebbende de generaale en tegens de belangen van Rusland zelfs in Poolen besloten omkeering, of zulks niet zoude gebeurd zyn, zo de Russise Troepen, die altoos te zaamen met die van de Republiek gehandeld hebben, hun aanslag niet verydeld hadden. Om dan alle aanwryving uit den weg te ruimen, moet men alleen zeggen, dat men de Rebellen uit geen andere reeden vervolgt heeft, dan om dezelven aan hunnen Koning te doen gehoorzaamen. Het geval is zodanig van alle waarheid ontbloot, als zy het zelfs in hun Manifest, waar by zy niets ontzien, hebben durven bybrengen. Dit heeft geen ander oorsprong, als uit de kwaadaardigheid, waar meede men alle de zaaken van Poolen by de Porte onder een gehaspeld heeft. Men vereenigd onder een en het zelfde oogpunt de vrye Verkiezing, over vyf Jaaren, in de Persoon van den thans regeerende Koning gedaan; zyne erkentenis als wettig Opperhoofd van den Staat, zeedert dien tyd, geen oogenblik teegengesproken, nog door de verdeeldens onder de twee Poolsche en Litthauwsche Natien, en de zeer versche opstand der Oproerigen, die tegens de laatste Ryksdag, dat is te zeggen, tegens de volkomen wettige magt van de Republiek en van Rusland, hunne Geallieerde, gekant hebben, die dezelven niet anders vervolgde, dan om hun tot de gehoorzaamheid van de Wetten te brengen, en niet om hun aan den Koning te onderwerpen. (*'t Vervolg hierna.*)

NEDERLANDEN: *'s Gravenhage*. Den 8 Maart (1769) ontfing zyne Doorluchtige Hoogheid, de Heere Prince Erfstadhouder, dien dag den ouderdom van 21 Jaaren bereikt hebbende, de complimenten van gelukwensching van alle Perzonen van aanzien, spysde benevens haare Koninglyke Hoogheid, 's middags by de Doorl. Vorst en Vorstinne van Nassau-Weilburg, en 's avonds by zyne Doorluchtigheid den Hertog van Brunswyk Wolffenbuttel.

De Schutters van het *Oranje Blanche Bleu Vaandel*, van den Heer Capitein *Abraham Louis Richard*, onder het Rot van den Luitenant *Willem Quast*, staan op hunne beurt, dezen Jaare, de MAY-BOOMEN te planten, en doen ten dien einde het nodige vervaardigen; zullende *de Zinnebeelden* en *Byspreuken* zyn als volgt:

VOOR HUNNE EDELE GROOT-MOGENDE, DE HEEREN STAATEN VAN HOLLAND EN WEST-VRIESLAND.

De *Godsvrucht*, staande voor een *Altaar*, en de ogen gevestigd houdende naar boven, alwaar zich de Godlyke Voorzienigheid in den gewoonen *Drieboek* vertoont, die een helder licht van zich afgeeft; met deeze Spreuk:

HINC NOSTRA SALUS. (Dat is:) *Van hier komt ons heil.*

VOOR HUNNE HOOG-MOGENDE, DE HEEREN STAATEN GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN.

De

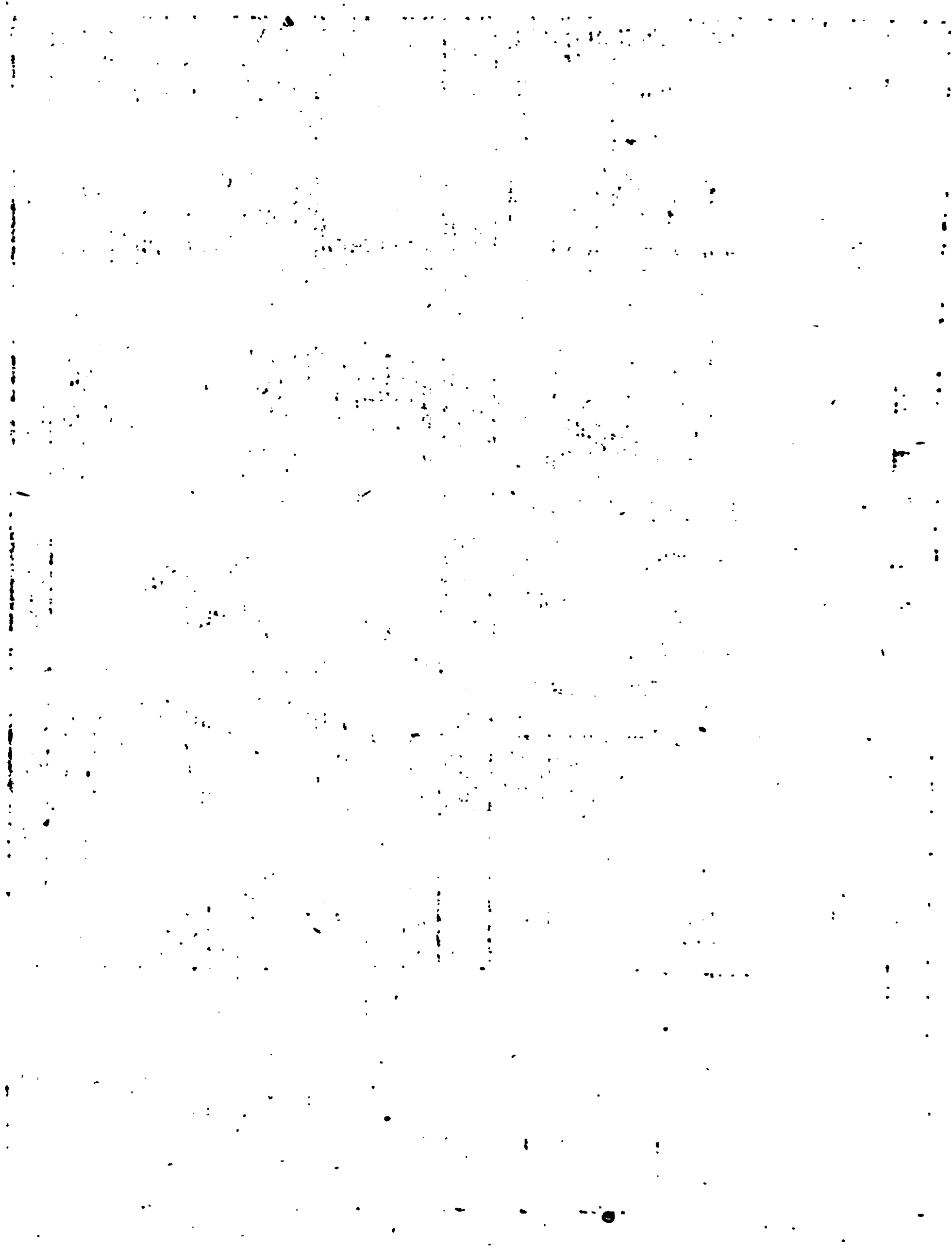

9. *Afbeeldinge van de* MAY-BOOMEN *door de Schutterye Geplant in 's Gravenhagen 1769*

B. MOURIK *excudit*

De *Republiek*, omhelst wordende door de *Vrede*, die in derzelver schoot den Hoorn des Overvloeds uitstort; met deeze woorden:

O ITA SIT SEMPER! (Dat is:) *Dat het altyd zoo zy!*

VOOR ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, DEN HEERE WILLEM DEN VYFDEN, PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, ERF-STADHOUDER, enz. enz. enz.

Een *Schip* in een *stille Zee*: Boven in de mast zit een *Wachter*, die naar alle kanten gestadig omziet; daar onder staat:

NULLUS OPPRIMAT HOSTIS. (Dat is:)
Op dat geen Vyand het overvalle.

VOOR HAARE KONINGLYKE HOOGHEID, MEVROUWE DE PRINCESSE VAN ORANGE EN NASSAU, enz. enz. enz.

Diana, omstuwd van hare Nymphen, boven welke zy met hals en schouderen uitsteekt; met dit Devies:

SUPEREMINET OMNES. (Dat is:) *Zy munt boven alle uit.*

VOOR HAARE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, MEVROUWE DE PRINCESSE VAN NASSAU-WEILBURG, enz. enz. enz.

Een *Tortelduif*, zich verlustigende met hare Jongen in de koesterende *Zon*; met dit Byschrift:

NUTRIX MATERQUE FIDELIS. (Dat is:)
Eene getrouwe Voedster en Moeder.

VOOR ZYNE HOOGHEID, DEN HEERE PRINCE VAN NASSAU-WEILBURG, enz. enz. enz.

Eene steil opvliegende *Arend*; met deeze Spreuk:

SUPER VOLAT OMNES. (Dat is:) *Hy streeft boven alle heen.*

VOOR ZYNE HOOGHEID, DEN HEERE VELDMAARSCHALK, HERTOG VAN BRUNSWYK-WOLFFENBUTTEL, enz. enz. enz.

Een geharnaste *Arm*, houdende een uitgetooogen *Zwaard* boven een Schild, waar op het Wapen van de Generaliteit staat; daar onder leest men:

DEFENDERE GAUDET. (Dat is:) *'t Beschermen is zyn lust en vreugd.*

VOOR DEN WEL-EDELEN AGTBAAREN MAGISTRAAT VAN 'sGRAVENHAGE.

De Godin der *Wysheid*, voor welker voeten de *Ondeugd* met ketenen geboeid ligt; terwyl zy de *Deugd* een fierlyke Krans op het hoofd zet; met deeze woorden:

MERITIS DIGNISSIMA MERCES. (Dat is:) *Loon na verdiensten.*

VOOR DEN WEL-EDELEN GESTRENGEN HEER, COLLONEL, Mr. PHILIPPUS MATTHIAS MESTRE, REGEERENDE SCHEEPEN, enz. enz.

Ses naast elkander staande *Vaandelen*, die door een moedigen *Leeuw* bewaakt worden; met dit Devies;

TUTA HOC CUSTODE MANEBUNT. (Dat is:)
Door zulk een Waker veilig.

Amster-

Amsterdam. Voor den Jaare 1769. zyn by de Gereformeerde Gemeente deezer Stad verkooren tot

OUDERLINGEN.

Paulus van Driest.
Daniel van Hooven.
Claas Veekens.
Willem van Maastrigt.
Lambertus Stolk.
Arent Wagemans.
Jan Blanké.
Abraham de Marre.
Jan Adolph Sluyter.
Christiaan Martsens.
Barent Udink.
Jan Klad.
Hendrik Brandt.
Jan Molenaar.
Jan Tayspil, Fransz.

DIACONEN.

David Doornik.
Pieter Ligthart.
Hendrik van Meurs.
Cornelis Struyks.
Jan Hana Jansz.
Willem Muyderman.
Barent Ketel Warnarsz.
Hendrik Luberti.
Gerrit Perizonius.
Bernardus vander Cloese.
Jan Hagen.
Dirk Koning.
Gerrit Weddeling.
Cornelis Warneke.
Lambert Wyk Junior.
Pieter van Coevenhoven.
Jacobus MatthyszeMaarszen.
Willem Best.
Gerrit Bonket.
Dirk Boerrichter.

DIACONESSEN *die aangekomen zyn.*

Alida Luis, Wed. Marten van der Streng.
Elisabeth Joon, Huisv. van Cosmus Timmerman.
Maria Stulen, Huisv. van Hendrik Stoopendaal.
Henrietta Holtius, Wed. Barend Rysbeek,
Cornelia Johanna van Teylingen, Wed. A. van der Putte.
Maria Drever, Huisv. van Gerrit Beekhuys.

Vervolg en *Slot* der Bezwaarnissen van den Keurvorst van de Paltz tegen de Stad *Aaken*, enz. *ziet onze voorgaande bladz.* 45.

11. De willekeurige permissie van Burgemeesteren in den tyd, aan vreemde Muzikanten en *Virtuosen*, insgelyks aan Comedianten, Koorden danssers, en diergelyke lieden meer, met macht om op hunne billetten te doen drukken; *par Permission de Messieurs les Bourguemaitres*, in de plaats dat dezelve slechts behoorden te vervatten *par Permission* of *met vergunning der hooge Overigheid*, welke nieuwigheden even zo strydig zyn met de voorrechten van den *Groot Major*, als nadeelig voor de geheele Burgery, terwyl het onderstusschen bespottelyk is, dat de Burgemeesters zich eenig recht op den Raad willen aanmatigen.

12. Het wegens openbaare en privaat Ballen willekeurig gehouden gedrag des Magistraat, als mede het by zeeker *Remise* in 't voorleden Jaar, met militair geweld, gestoorde Privaat Bal, en daar op gevolgde executie, door den Burgemeester *Kahr* willekeurig geordonneerd, zonder den *Groot-Major* in deeze gekend te hebben: al 't welk al wederom een bewys is dat men de Burgers in hunne Voorrechten en Vryheid benadeeld.

13. Dat de Magistraat, de visitatie van maten, ellen en gewicht, welke, volgens het hoofd-verdrag van 1660, des Jaars driemaal moet

moet geschieden door den *Groot Major* en Burgemeesteren, heeft uitgesteld en wanneer dezelve in 1765 niet langer konde uitgesteld worden, voorgewend heeft dat de maten, de biertonnen, en de maten der drooge Waaren, geene visitatie zouden onderhevig zyn; en dat op de klachten van den *Groot-Major* aangaande, dat 'er een a twee duimen aan de el, een halve pint aan de kan en een a twee oncen aan 't gewicht ontbrak, de schuldigen niet zyn gestraft geworden.

14 Het slaan van Koper geld zedert 10 a 12 Jaaren tot nadeel der nabuurige Gulyksche Onderdanen, daar de Magistraat van Aaken, en derzelver ongemeene vermeerdering, van welke zy tegen den duidelyken inhoud der Rykswetten, meer dan 70 a 80000 Ryksd. hebben doen Munten, waardoor zo wel tegen de Keur Resolutien, als tegen de Munt en Muntrechten van zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheid is misdaan geworden.

15. Dat de Magistraat in Augustus 1763, ten tyde, dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheid geoccupeerd geweest is, de zogenaamde Conventie voet in deeze Landen in te voeren, alle en ieder Conventie groot of klein, zonder onderscheid om zo te spreeken, tot verachting van zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheids Ordonnantien, buiten Cours heeft doen stellen.

16 Dat het Zilver binnen Aaken tot ongemeen groot nadeel der Burgery in 't gemeen niet volgens Keizerlyk bevel tot 13 loot, maar tot 12 ja zelfs tot 11 loot bearbeid word.

17. De in den Jaare 1767, ten nadeele der Ryks-Onderdanen ingevoerde Accys op 't Meel, en de dieswegens onder allerhande pretexten ondernomen militaire executie.

18 De administratie der Lombard aan zyne Keurv. Doorl. competeerende, welke, tegen den klaren inhoud van het pacht Contract en 1733 met de Magistraat geslooten, niet alleen zedert Ao. 1736 de jaarlyks te doen Reekeningen niet zyn gedaan maar, daarbenevens ook de intressen der gelden op panden geschooten, die ingevolge de uitdrukkelyke Wil van zyne Keurv. Doorl. hadden behooren verminderd te worden, in tegendeel zyn verhoogt geworden; waardoor de Burgery in 't gemeen, en in 't byzonder de behoeftige Arbeidslieden ongemeen onderdrukt worden.

19. Des Magistraat onderneemende Aanvallen, tegen het de Keurvorst toebehoorende Ryksleen in Aaken liggende, waarvan volgens duidelyke Oirkonde de Opperleens jurisdictie aan zyne Keurv. Doorl. competeerd.

20. De door de Magistraat Ao. 1756, en 68 en in dit Jaar 1769 tot hiertoe veroorzaakte stremming des *Groot-Mejers* autoriteit, waardoor de Burgery om zo veel te meer word benadeeld, zo lang dit aanhoud, overzulks geene vervallen schulden ingevorderd, de onderpanden verkogt en de schuldenaars niet geëxequeert mogen worden.

21. De

21. De ten aanzien van den *Groot-Major*, by gehoudene Exequien voor wylen zyne Keizerlyke Majesteit betoonde verachting, door 't nalaten van denzelven daartoe te verzoeken, daar 't nochtans tot dus verre altyd is gebruiklyk geweest, dezelven tot diergelyke Plechtigheden van Stadswegen door een Secretaris te doen inviteeren, en hem een byzondere eere plaats aan te wyzen.

22. De zo onbedachtlyk geschondene vryheid van het in Aaken liggende en den Keurvorst toebehoorende *Dominaal goed*, genaamd *Maltzweiler*, en de gantschlyke ruineering van deszelfs Huurder *Johan Antoni Richter*.

23. Dat van de Magistraat ter gelegenheid van den ten galge veroordeeld zynde, op voorspraak van den Heer Prins *Ferdinand van Pruissen*, door den *Groot-Major* en Schepens-Bank, ingevolge de aloude gebruiken, gepardonneerde *Minderjan*, nieuwlyks voorgenoomen *Jus Aggratiandi*.

24. De van den Magistraat verwaarloosde herstelling van het Monument opgericht voor *Willem de VII.*, Grave van Gulick.

25. De willekeurige in hechtenis neeming van verscheide Burgers zonder kennis van de *Groot-Major* zonder assistentie zyner Dienaars als meede de willekeurige straffe van Stokslagen opgelegd, dewyl beide met de voorrechten van den *Groot-Major* en de Burgerlyke Privilegien regelrecht strydig zyn.

26. De kwade Administratie van het pynlyk gericht, in eenige gevallen aan de Magistraat overgelaten, tot nadeel der daarby geinteresseerde Regalien des *Majors* in 't gemeen.

27. De weigering aan den *Groot-Major* gedaan in verscheide gelegenheden, wegens de Stads Wacht, onder allerhande onbehoorlyke voorwendzels.

28. Het aan zeker hier geweest zynde Operateur verleende Geleide, nademaal dit, inzonderheid met betrekking tot Vreemdelingen, alleen aan den *Groot-Major* competeerd, ingevolge het Hoofd-Verdrag van Ao. 1660.

29. De verwydering der Gulyksche Onderdanen van de Naalden Fabriek; de schuilplaats gegeven aan de Overloopers of Deserteurs der Keur-Paltzische Troepen, enz. enz.

Meer andere onbillykheden te gezwygen, waaraan Burgemeesteren in den tyd en hun Aanhang, zelfs by plechtige Processien, met beleediging van Gods eere, met voorbedachtlyk bloed vergieten, by hunne snoode Kuiperyen, en derzelver voortduurende Regeerzucht, voorts met openbaare onrechtvaardigheden tegen de Keizerlyke Majesteiten, tegen zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheid, en tegen de Burgery, zedert 20 en meer Jaaren, zich schuldig gemaakt hebben.

Nademaal nu zyne Keurvorstlyke Doorluchtigheid dusdanige onverdraaglyke aanmatigingen van Burgemeesteren, en de daaruit ontstaane

ſtaane ongeregeldheden, geoordeeld heeft verder niet te moeten dulden, ook buiten dien verſchuldigt te zyn, de hooge *Regalien*, aan zyne van God almachtig hem toevertrouwde Landen eigen, te behouden, daar benevens zyne en des Ryks Onderdanen, en andere onder derzelver beſcherming ſtaande, tegen diergelyke onrechtvaardige Geweldenaryen te verdeedigen, dienvolgens zich van de in handen hebbende hulpmiddelen, na inhoud der Rykswetten, en inzonderheid der Keizerl. Verkiezings-Capitulatie als van een waare noodweer te moeten bedienen; aldus zal, in den naam van zyne Keurvorſtl. Doorl., hoogſtdeſſelfs *Groot-Major*, alle tegenwoordige grieven der Burgerye voorſtellen en nochmaals ernſtlyk vermaanen, naarſtig en vlytig bedacht te zyn, op dat de ruſt en eendracht in deze Stad, en alle voor handen zynde bezwaarniſſen, volgens de oude gebruiken en gewoontens, eerlang mogen herſteld worden.

Laatſtlyk zal hy de gezaamentlyke Burgery verzeekeren, dat het herwaards gezonden *Commando* niet hen, maar de thans regeerende en voormalige Leden van den Raad tot laſten zyn zal, en dat 'er voor den aftogt deezer Krygsvolkeren zulke ſchikkingen zullen worden gemaakt, dat de daartoe opgebragte onkoſten niet tot laſte van de Burgery in 't gemeen en de publieke Schatkiſt (*Aerario publico*), maar op ieder Lid van den Raad in 't byzonder, komen zullen.

Appeldoorn. Op den Algemeenen Dank-Vaſt en Bede-Dag deezes Jaars is alhier over de volgende Texten gepredikt.

Voorm. *Schimmelpenning*, V. A. Klaagl. 3. 22. Text Hoſ. 11. 7-9. Inleid. Rom. 2. 4

Nam. *Dezelve*, V. A. Pſalm 51. 20. Text Rom. 11. 22. Inleid. Malach. 2. 2.

Magiſtratuuren en Amptenaaren.

Op hooggunſtige recommandatie zyner Doorl. Hoogheid, den Heer Prins Erfſtadhouder, is door de Ed. Achtb. Vroedſchap en Raden der Stad *Hoorn*, tot Mede-Vroedſchap en Raad geëligeerd en aangeſteld de Wel Ed. Achtb. Heer Mr. *François de Vries*, regeerend Schepen, in de plaats van wylen den Heer Joan Reeps.

Zyne Doorl. Hoogh. hoogſt voorsz. heeft van de volgende Ampten gediſponeerd, en aangeſteld tot Lid van de Staten Generaal, de Heer Mr. *Adrianus Bergsma*; in den Raad van Staten, Jonkh. Mr. *Baron van Coehorn*; in 't Mindergetal, de Heeren Mr. *W. Ouwens* en Mr. *S. Binkes*; tot Gedeputeerde Staaten, de Heer *N. Arnoldi*, Jonkhr. *A. W.* Baron *van Plettenberg* en *H. van Sloterdyk*; in de Admiraliteit t'Amſterdam, de Heer Mr. *J. van Idſinga*; in de Admiraliteit te Harlingen Jonkhr. *W. H.* Baron *van Haimbroick*; in de Provinciale Reekenkamer, Jonkhr. *G. S. van Hiemſtra* en tot Monſter-Commiſſaris, den Heer *Anne Claſes*, alle wegens Vriesland.

Door hoogſtgem. Prins Erfſtadhouder

der is uit eene Nominatie van drien, tot Bewindhebber van de Oost-Indische Maatschappy ter Kamer *Amsterdam* benoemd, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer *Jan Clifford*, oud-Burgemeester der voorsz. Stad, in de plaats van wylen den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Gerard Bors van Waveren.

Door den Ed. Achtb. Magistraat van *'s Hage* is de Heer *Maarten van der Goes* aangesteld tot vierde Secretaris dier Stede.

Hoogst meergem. Prins Erfstadhouder heeft, uit eene overgeleverde Nominatie aangesteld, de Heer Mr. *Cornelis Swalmius*, tot Weesmeester te *'s Hage* in de plaats van wylen den Heer Mr. Johannes van Breugel.

Door den Raad van State is de Heer Mr. *Anthony Jan de Vlieger* aangesteld tot Ontfanger van de Gemeene Middelen over de Stad 's Hertogenbosch en Vrydommen van dien, in de plaats van wylen den Heer Mr. Jan Bosschaart; als mede tot Rentmeester van de Geestlyke Goederen van het kwartier van Peeland en Meyerye van 's Bosch, de Heer Mr. *Danker de Kempenaar*, in de plaats van desselfs Heer Vader Mr. Hendrik de Kempenaar, welke daarvan vrywillig afstand heeft gedaan.

Den 16 February is de Heer *Giovanni Baptist Nigroni* tot Doge van Genua verkozen.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 24 February 1769 overleed te *Schiedam* in den ouderdom van 81 Jaaren, de Heer Mr. *Johan Bosschaart*, Ontfanger van de Gemeene Middelen over de Stad 's Hertogenbosch en desselfs vrydommen.

Zeeker Koopmans Zoon te *Dantzig* van de Inënting hebbende hooren spreeken, heeft zich zelve ingeënt buiten weeten zynes Ouders. Hy kreeg vervolgens de Kinderpokjes en herstelde daarvan zonder het minste kwade gevolg.

Op de Route tusschen *Haerlem* en *'s Gravenhage* zyn, voor de Rechthuizen der respective Dorpen en aan de Poorten der Steden Haerlem en Leiden enz. publicatien gedaan en aangeslagen van wegens de hooge Overigheid, aangaande het over eenige tyd in voorslag gebragte Project, van het maken van een Straatweg tusschen Haerlem en 's Gravenhage, waarop zeven Tolhekken, volgens het bestek, zullen gesteld worden; wordende de Ingelanden, en alle die het zoude mogen aangaan, gelast, binnen Belangen of Bezwaarnissen binnen drie Maanden na dato deezer aan te geven, enz.

De Wel-Ed. Heeren den Representant van zyne Doorl. Hoogheid en Bewindhebberen van de Generale Nederlandsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie, ter Vergadering van Zeventienen, presenteeren in de Maanden April en May deezes Jaars 1769, in de respective Kameren, aan de meestbiedende in 't openbaar by de Stok op te veilen, de onderstaande Waaren en Koopmanschappen: als 12000 Balen bruine Peeper, zynde ongevaar alles wat de Maatschappy hier te Lande in voorraad is hebbende, en verder 350000 ponden Caneel in Fardeelen, en 90000 ponden blanke Foulie. En zullen de voorsz. en verdere Waren worden geveild in de respective Kameren, en ten dage als volgt. In de Kamer *Zeeland* op Maandag den 24 April. In de Kamer *Amsterdam* op Maandag den 8 May. In de Kamer *Delft* op Maandag den 1 May. In de Kamer *Rotterdam* op

Woens-

Woensdag den 3 May. In de Kamer *Hoorn*, op Woensdag den 17 May. En in de Kamer *Enkhuizen* op Vrydag den 19 Mey. Als mede de Goederen van Particulieren, aangehouden Goederen en verdere Restanten of Kleinigheden, die by de respective Kameren aan handen mogten zyn. De bovenstaande Peeper, Caneel en Foelie worden verkogt met een stilstand tot den 1 Maart 1770. Met het afleveren der Noten, tot de gestelde Prys van 75 Stuivers Bankgeld het pond, zal worden geconstinueerd tot den 1 Maart 1771.

. Den 27 February is te *Bern* in Zwitserland overleden de Heer *Antoine Rudolphe Steiguer de Monaz*, Collonel van de Infanterie by de Armée van deze Staat, Groot Major der Stad 's Hertogenbosch.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden, op Woensdag den 5 en 19 April (1769) onder Voorzitting van Do. *Paulus Wessing*.

AMERSFOORT. Op Zondag den 19 February (1769) voordemiddag werd onzen nieuw beroepen Leeraar, de Wel Eerw. en geleerde Heer *Pieter Christoffel Hageman*, deeze Gemeente voorgesteld, door den Wel Eerw. en gel. Heer *Lucas Reeder*, Predikant te Kuylenburg, met eene Leerrede over 1 Cor. 13. vs. 1. *Waar 't, dat ik met menschen en met Engelen tongen sprak, en had de Liefde niet: zo was ik een luidend metaal, of een klinkende Schel*; waar uit zyn Eerw. geleerdelyk betoogde dat de welspreekendheid van een Leeraar met liefde moet gepaard zyn.

Des namiddags hield onzen nieuwen Leeraar zyne Intreêrede over 1 Sam. 12. vs. 23. *Doch het zy ook verre van my, my zo aan den Heere te verzondigen, dat ik zoude ophouden voor u lieden te bidden, en u te leeren den goeden en rechten Weg.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 4 *February*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Zaturdag den 4 February 1769.

't *Kind* van Johannis Voogt. N. Z. K.

Vrydag den 17 dito.

't *Kind* van Willem van Hees. Z. K.

Maandag den 20 dito

't *Kind* van Adolph Woesthoven. W. A. K.

't *Kind* van Gerrit Baay. O. O. K.

Dingsdag den 21 dito.

Matthys Kerckman. L. K. H.

Anna Brugging. L. K. H.

Twee *Kinderen* van Willem van Ingen. Z. K.

't *Kind* van wylen Jacobus de Haan. W. K.

Woensdag den 22 *dito.*
Christiaan Krull. L. N. K.
Jacobus Linthorst. N. O. K.
Anna Broers, laatst Weduwe van Roelof Lindeboom. O. O. K.
Maria Fuyk, Weduwe van Johannis Naderman. L. O. K.
Grietje Mulder, Huisvrouw van Jan van den Bergh. W. K.
't *Kind* van Jan Lachtrop. N. Z. K.
't *Kind* van Okke Okkes N. Z. K.
Donderdag den 23 *dito.*
Anthony Boursse. N. Z. K.
Daniel Endeman, Mr. *Kleermaker.* N. K.
Joseph Clement Bourdon *Jongman.* O. K.
Johanna Boddens, Weduwe van Adriaan Kock. Z. K.
Clara van Loon, Huisvrouw van Joannes Visser. N. O. K.
Hester van Bree. Z. K.
Johanna Houtman *Dogter* van Hendrik Houtman. O. K.
't *Kind* van Hendrik Ordykus. O. K.
't *Kind* van Jan van Eibergen. N. K.
't *Kind* van Fredrik Sieberge. N. K.
't *Kind* van Simon Schippers. O. O. K.
Vrydag den 24 *dito.*
Harmanus Meyer, *Schipper op Gouda.* L. O. K.
Lena de Jong, Weduwe van Harmanus Meyer. O. Z. K.
Sara van Sonnebeek, Huisvrouw van Nicolaas Kerloff. O. K.
Hendrikje Wesselinck, Huisvrouw van Pieter Magenius Z. K.
Susanna Eliesabeth de Bary *Jongste Dogter* van Jean. de Bary *Danielsz.* Z. K.
Catharina Rustemburg. Z. K.
Elsie Hartloop. O. O. K.
Anna Catharina Knutze. L. O. K.
't *Kind* van Hendrik Roode. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Milius. E. N. K.
't *Kind* van Claas Persein. O. Z. K.
't *Kind* van Samuel Nethenis. W. K.
Zaturdag den 25 *dito.*
Tobias Ryke. N. Z. K.
Nicolaas van Wetten. N. K.
Evert Bonge. L. O. K.
Jan van der Waart *Jongste Zoon* van Evert van der Waart. W. K.
Anna Barends, Huisvrouw van Gerrit van Reest. N. K.
Anna Tebbeke. N. K.
Constantia Izabella Huydecoper. N. K.
't *Kind* van Willem Dom. Z K.
't *Kind* van Rynier Engelman. L N. K.
Zondag den 26 *dito.*
Maria van Dyk, Huisvrouw van Helger de Haas. N. K. H.
Maandag den 27 *dito.*
Andries Fokke. L. N. K.
Pieter Willemse. W. K.
Jan Honing. N. K.
Engeltje Gonlachs, laatst Weduwe van Pieter Diederiks. O. K.
Catharina van Gaarte, Weduwe van Itze Klaaze. L. N. K.
't *Kind* van Hendrik Blekking W. K.
't *Kind* van Joan Fredrik Bereth. O. Z. K.
't *Kind* van Johannes van Essen. E. Y. K.
Dingsdag den 28 *dito.*
Isaac Oudart, Mr. *Kastemaker.* Z. K.
Metje Gerrits, laatst Weduwe van Arnoldus Baben. W. K.
Maria van Stam, Huisvrouw van Arnoldus van de Walt O. K.
Geertruy Storteboom, Huisvrouw van Jan Hendrik Snyker. W. K.
Ellesabeth Lieboom, Huisvrouw van Dirk van Reenen. N. O. K.
Anna van Noordeloos, Huisvrouw van Jacob Krap. A. K. H.
Geertruy ten Bos. W. K.
Anna Johanna Hartman, *van Utrecht albier bygezet.* O. K.
Sara Zaal. W. K.
't *Kind* van Jan Klinkert. E. Y. K.
't *Kind* van Barend Hendrik Klantrop. L. O. K.
't *Kind* van Andries Klitterman. L. O. K.

Woens-

Woensdag den 1 Maart 1769.

Pieter Hengevelt. N. K.
Johannes van Till, *Bejaard Jongman.* L. K. H.
Maria Leermans, Laast Weduwe van Hayo van Wyngaarde. N. K.

Donderdag den 2 dito.

Jan Elmenhorst. L. O. K.
Gerrardina van Zetten, Weduwe van Barend van Ketwich. N. Z. K.
Tietje de Jong, *Bejaarde Dogter.* L. N. K.

Vrydag den 3 dito.

Paulus Bryl, Mr. *Broodbakker.* W. K.
Hendrik Bussink Saynesz. *Jongman.* N. O. K.
Samuel Vignon van Duyn, *eenige Zoon van* Willem van Duyn. O. K.
Maria de Boer, Huisvrouw van Pieter de Nooy Simonsz. N. K.
Bartina Roelofs, Huisvrouw van Philip Roos. W. K.
't *Kind* van Isaac Harmanus Mes. N. O. K.
't *Kind* van Caspar de Jonge. L. O. K.

Zaturdag den 4 dito.

't *Kind* van Gerrit van Beek. Z. K.
't *Kind* van Cornelis van den Broek Cs. W. K.
't *Kind* van Christoffel Klynsorg. O. O. K.
't *Kind* van Pieter Goudrok. N. K.

Maandag den 6 dito.

Aaltje Bussemaker, Huisvrouw van Meyndert Kuyper. Z. K.
Josina van de Griend, Huisvrouw van Huybert de Ridder. Z. K.
Catharina Maria Washington, Huisvrouw van Johannes Albertus Schlosser, *Medecina Doctor.* W. K.
't *Kind* van Alexander Griepman. L. N. K.

Dingsdag den 7 dito.

François de Reus. N. O. K.
Gerrardus Theodorus van Korbag. L. N. K.
Marcus Gyselman, *oudste Zoon* van de Weduwe Marcus Gyselman. L. O. K.
Catharina Lodewyks, laast Weduwe van Thomas van der Heyden. W. K.
Wilmina Tromp, *Bejaarde Dogter.* W. K.
't *Kind* van Albertus Giesler. L. N. K.
Kind van Jan Pieter Lobé. N. K.

Donderdag den 9 dito.

Fredrik Groenenberg. L. K. H.
Catharina Bosman, Weduwe van Cornelis de Reu. L. K. H.

Haare *Wel Ed. Gr. Achtbaaren de Heeren Burgemeesteren en Thesaurieren Ordinaris der Stad Amsterdam*, hebben de volgende 104 Erven liggende op Wittenburg, op Maandag den 27 February 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement doen veilen, volgens de Kaart en Conditien daar van te Koop zynde, behelzende in 't hoofdzakelyke:

De Erven worden Stuk voor Stuk verkogt. De Koopers die hunne Erven niet binnen den tyd van een Jaar van den Koopdag af betimmeren zullen die voor en agter moeten beschutten op de boete van drie Guldens voor ieder dag naar dien tyd. De Erven mogen niet gesplist gesmaldeeld of tot Slopjes en Steegjes gemaakt worden; ook geen Lootzen of Varkensbokken worden opgeslagen. De Gebouwen moeten alle van Metzelwerk en niet van Hout daar opgezet worden. De Koopers moeten datelyk Borg stellen en de Kooppenningen moeten op de *Thesaurier Ordinaris* deezer Stad in drie Termynen betaald worden enz.

In

In 't Park C.

N. 1 Lang 30 voet 1 duim, Breet 19 voet 4½ duim *f* 120, in flag *f* 2 opgehouden.
2 dito *f* 120 in flag *f* 2 opgeh.
3 ————————
4 ————————
5 ————————
6 ————————
7 lang 58 voet 3 duim, breet 19 voet 2 duim *f* 228, in flag *f* 2. opgehouden.
8 ————————
9 ———— 229 ————
10 ————————
11 ———— 230 ————
12 ————————
13 ———— 231 ————
14 ————————
15 lang 58 voet 3 duim breet 19 voet 2 duim *f* 232, in flag *f* 2. opgehouden.
16 ———— 233 ————
17 ————————

In 't Park F.

N. 1 lang 30 voet 1 duim, breet 16 voet ½ duim *f* 105 *B. van Belkom.*
2 ———— *f* 90 in flag *f* 5 opg.
2 ———— 90 ———— 5 ————
4 ———— 90 ———— 5 *P. de Hoen.*
5 ———— 110 ———— 7 opg.
6 ———— 110 ———— 7 ————
7 ———— 110 ———— 6 ————
8 ———— 110 ———— 6 ————

En hier meede met de Opveilingen uitgescheiden.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 6 *Maart* 1769. geveyld.

Amstel (*O. C. Titsingh* en *J. van Orsfagen Paulusz.*, Een Boeren Bruiker, met desselfs Huismans Wooning, groot 19 Morgen, van ouds genaamd *Maerhuizen*, aan den) over de Schulpbrug. *f* 7150, in flag *f* 850. *H. Ordykus.*

Amstel (*H. Hollenbergh* en *L. Kuiper*, Een Bruikweer Lands, met zyn Heeren Huis en Huismans Wooning Stalling, Hooyberg en Schuuren, onder den Geregte van Nieuwer-) aan de Veendyk. aan de Kalfjes Laan. *f* 4050, in flag *f* 500, opgehouden.

Baangragt (*A. Swartwout*, *J. Posthumus*, *P. van Dyk*, *G. Jorman*, *R. Tideman Johannesz.* en *A. van Vlooten.* Een Pakhuis en Erve, op de) tusschen de Lindegragt en Gietersstraat. *f* 2450, in flag *f* 20. *G. Jarman.*

Cingel (Deselve, Een Huis en Erve, op de) westzy, tusschen de Korsjes en Roo-Moolensteegen, mitsgaders een Stal daar agter, in de Langenstraat, in een Koop. *f* 43700, in flag *f* 550. *J. Preni.*

Cingel (Deselve, Een Huis en Erve, op de) of Stroo-Markt, oostzy. *f* 3700, in flag *f* 100. *W. H. Staependaal.*

Groote Kattenburgstraat (*J. P. Heimbach* en *A. van Ketwich*, Een Huis en Erve, in de) het zeevende voorby de tweede Dwarsstraat. *f* 3600, in flag *f* 20. *Cs. Dom.*

Haring Pakkery (*W. van Otterloo* en *A. de Mol van Otterloo*, Een Huis en Erve, in de) *f* 17500, in flag *f* 500. opgehouden.

Keizersgragt (*O. C. Titsingh* en *J. van Orsfagen Paulusz.* Een Huis en Erve, op

op de) zyidzy, tusschen de Vyzelstraat en Reguliersgragt, nevens een Koetshuis en Stal, uitkomende in de Kerkstraat, in een Koop. *f* 61000, in slag *f* 10000. *M. H. Medina.*

Lange Leidsche Dwarsstraat (*J. Broekhoven* en *B. P. Raveker*, Een Huis en Erve in de) over het Aalmoessenierers Weeshuis. *f* 2050. verkogt.

Nieuwe Markt (*J. Willaars*, *H. Jan van Wyk*, *J. Sluyman* en *J. Ooriman*, Een Huis en Erve, op de) oostzy, tusschen de Keizers en Koningstraat. *f* 9700, in slag *f* 1500. *J. Freni.*

Oude Looyerstraat (*J. Havenaar*, Een Huis en Erve, met een groote Thuin daar agter, in de) zuidzy, tusschen de eerste en tweede Dwarsstraat. *f* 4100, in slag *f* 250. opgehouden.

Tichelstraat (*A. Swartwout*, *J. Posthumes*, *P. van Dyk*, *G. Jarman*, *B. Tideman Johannesz.* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, in de) westzy, tusschen de Lindegragt en Gietersstraat. *f* 2600. verkogt.

Tichelstraat (Dezelve, Een Huis en Erve, in de) benoorden het laatstgemelde *f* 2350, in slag *f* 20. *G. Jarman.*

Utrechtsestraat (*G. Homburg* en *H. van Ketwich*, Twee derde parten in een Huis en Erve, op de) westzy, het derde van de Agtergragt. *f* 6050, in slag *f* 1900. *D. Hydeman.*

Warmoesgragt (*L. Jacobsen* en *D. van Schorrenberg*, Een Huis en Erve, op de) zuidzy *f* 4400, in slag *f* 2. *W. Stroobands.*

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den *6 Maart* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Galjoot-Schip (*T. Beth Tsbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) met Een Mast, genaamt *'t Rotterdams Welvaaren*, Gevoert by Schipper *Gerrit Sjoers*, is in 't Jaar 1757. N. U., L. 82½ voet, W 22 voet 3 duim, H. 11 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4550. *T. Beth Tsbrandsz.*

Kof-Schip (*De Gemeene Reeders*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *5 Gebroeders*, Gevoert by Schipper *Jan Andries de Boer*. is in 't Jaar 1762 N. U., L. 86¾ voet, W. 20 voet 7 duim, H. 9 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten, *f* 1900, in slag *f* 18. *Lubberts en Pampus.*

En deeze volgende *Schepen* den 13 *Maart* 1769.

Fluit-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Tsbrandsz.* en *A. Kluft Lamiou*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *de Keizerin van Rusland*, Gevoert by Schipper *Jan Ruiter*, is in 't Jaar 1762. N. U., (in 't Jaar 1766. een Eeke Huid omgelegt, en 38 Eeke Knies en Steunders ingezet, en in 't Jaar 1767. een Nieuwe Grote Mast met een Eeke Top, en een dito Mars ingezet, en Nieuwe Fokke-Want opgelegt,) L. 141½ voet, W. 34 voet 2 duim, H. 14 voet 10 duim, 't V. 7 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 6000, in slag *f* 1200. *A. Kluft Lamiou.*

Fluit-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Juffrouw *Maria*

Maria, Gevoert by Schipper *Lolle Jelles*, L. 121½ voet, W. 25 voet 1 duim, H. 13 voet 2 duim, 't V. 4 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 3000. *D. Vlaar.*

Fregat-Schip (*J. de Flines* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt Vrouwe *Margaretha*, Gevoert by Capitein *Dirk Frost*, is in 't Jaar 1746. N. U., L. 107 voet, W. 29 voet 8 duim, H. 12 voet 6 duim 't V. 5 voet 9 duim, de B. 5 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1767. Verdubbeld met eene Greene Huid.) Gemonteert met 11 Ysere Gotelingen, en andere Ammonitie van Oorlog na advenant. *f* 5800., in flag *f* 800. *T. Beth Ysbrandsz.*

Fregat-Schip (*L. Olivier* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd *L'Amitie*, Gevoert by Capitein *Fredrik Bong*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 115 voet, W. 33 voet 10 duim, H. 13 voet 6 duim, 't V. 5 voet 8 duim, de B. 6 voet, de S. 6 voet. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 16 Ysere Gotelingen, en andere Ammonitie van Oorlog na advenant. *f* 9600, in flag *f* 3000, *C. Zeeman.*

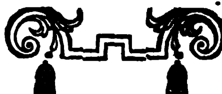
Galjoot-Schip (*P. Croos* en *J. de Flines*, Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 Masten, genaamd de *Paul Phenix*, Gevoert by Schipper *Jouke Reneman*, Is in 't Jaar 1754. N, U., L. 102 voet, W. 25 voet 2 duim, H. 12 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4400, in flag *f* 500. *A. Swartwout.*

Galjoot of Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt Drie-Mast) genaamt de *Resolutie*. Gevoert by Schipper *Fedde Imes*, is in 't Jaar 1745. N. U., L. 89¾ voet, W. 22 voet 6 duim, H. 11 voet. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1768 een Nieuwe Groote Mast ingezet,) *f* 2000, in flag *f* 100. *J. Stewers.*

Kof-Schip (Deselve, Een Extraordinary Welbezeilt) met een Barkentyns Tuyg genaamd de Jonge *Jelle Hollander*, Gevoert by Schipper *Douwe Tjemkes*, is in 't Jaar 1753. N. U., L. 103 voet, W. 24 voet 3 duim, H. 12 voet 2 duim, Alles Amsterdammer voeten *f* 3000 *V. de Vries.*

Kof-Schip (*D. Ten Tye*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Drie Gesusters*, Gevoert by Schipper *Ale Hendriks Backer*, is in 't Jaar 1753. N. U., L. 87 voet, W. 22 voet, H. 9 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. Is Verdubbeld met een Eeke Huid. *f* 2300, in flag *f* 35. *V. de Vries.*

Snaauw-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd *Catharina Maria Dorothea*, Gevoert by Capitein *Fredrik Bartels*: is in 't Jaar 1766. N. U., L. 108 voet, W. 29 voet, H. 13 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 9600, in flag *f* 70. *Wynd. Cappenberg.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand MAART TWEEDE STUK 1769.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Verscheide buitenlandsche Ministers wenden alle moeite aan, om de hooge Porte als noch vredelievende gedagte in te boezemen, en den aanstaanden bloedigen Oorlog met Rusland voor te komen, dezelven zouden niet alleen veel ingang vinden, maar ook goede gevolgen hebben, zo de vreeze voor een algemeenen nadeligen opstand geene verhindering daar aan toebragt: de Turken willen met geweld Oorlogen, en niets, als de zegenpralende Wapenen van Rusland alleen, zullen hen tot rede kunnen brengen. Ondertusschen staat de Veldtogt met een ontzaghlyke Macht geopend te worden; men schat het Leger dat zich eenige Uuren van deze Hoofdstad verzameld, ver over de 300000 mannen; aldaar zal de *Groot-Vizir*, die het bevel over dezelve is aanbetrouwd, zyn eerste Legerplaats neemen. De *Sultan* zal zich in perzoon derwaards begeven om deze Troepen te bezichtigen, welke na 'er eenige dagen vertoeft te hebben, vervolgens zullen opbreeken en in twee groote Divisien af defileeren: de eene Divisie sterk 130000 mannen, moet hunne Marsch naar *Adrianopolen* richten, en de andere, bestaande uit omtrent 200000 mannen, door Bulgarien naar Wallachien om dus tegen de Poolsche Grenzen te naderen, en alsdan de andere Operatien, volgens het ontworpen Plan, te beginnen. Het grootste gedeelte dezer Troepen, inzonderheid de uit Asien komende, jagen alom waar zy passeeren, de menschen schrik en vreze aan, mishandelen, roven en plunderen genoegzaam al wat zy op dien Marsch ontmoeten, even of zy reeds in 's Vyands Land waren; zo dat de Inwooners, om deze geweldenaryen te ontgaan, de vlugt naar het binnenste des Ryks neemen. Inmiddels en met alle deeze fraajigheden is 't zeker

dat de Muzulmannen niet meer dat zelfde Volk zyn, 't welk zich in voorige tyden zo gevreesd gemaakt en zo veele Landen verooverd heeft. Zy gedragen zich in alles tegenwoordig als zulke Volkeren, die het OorlogsWerk eerst moeten leeren: men ziet by hen meer traagheid dan spoed, en meer wanorder dan goede tugt, en 't zou lichtlyk konnen gebeuren, dat dit, oppervlakkig beschouwd wordende ontzaghlyk Leger, naauwelyks in de maand Juny in 't Veld zal konnen verschynen, en dat het mogelyk korten tyd daar na, met de kous op 't hoofd, gelyk men zegt, wederom te rug zal komen.

In het Arsenaal alhier is men beezig om de Equipagie van de Vloot, welke de Regeering voornemens is over de *Zwarte Zee* naar Azoph te zenden, in gereedheid te brengen: uit hoe veel Schepen van Linie dit Esquader zal bestaan is noch onbekend, maar het getal der Vaartuigen, op dewelke de Zee-Militie en de Bagagie getransporteerd zullen worden, is byna ontelbaar.

Eenige dagen na den aanstaanden *Bairam*, zullen aan de Poorten van *Adrianopolen* de *Paarden-Staarten* worden ten toon gesteld; deeze Staarten zyn volgens de gewoonte der Turken niet alleen het sein van Oorlog, maar ook Eer-teekenen, waar mede de *Sultan* de Pacha's begiftigd, en dienen teffens tot waarschouwing voor alle Kunstenaars en Ambachts-Lieden, dat zy zich moeten gereed maken om de Troepen naar het Leger te volgen.

PORTUGAL. Lissabon. Onlangs arriveerde alhier een Deensch Schip van (*) *Masagan*, aan boord hebbende de Gemalin van den Gouverneur, zyn Zoon en alle de Dienstboden, welke met zeer veel gevaar scheep geraakt waren, vermits de gemelde Plaats door 50000 Mooren belegerd, en onder directie van verscheide Fransche en Duitsche Officieren gebombardeerd wierd. Terstond zyn eenige Vaartuigen met Krygs- en Mondbehoeften derwaards afgevaardigd, en zedert nog 2 Oorlogschepen en 3 Konings-Jagten.

Deezer dagen heeft het Gouvernement een groot getal perzonen, die verboden Spellen gespeeld hebben, doen in hegtenis neemen, doende naauwkeurig onderzoek van derzelver Papieren.

SPANJE.

* *Masagan* eene Stad en Slot geleegen in 't Keizerryk van Marocco.

SPANJE. Madrid. De Koning onze Souverein heeft onlangs, aan den nu overleden Paus, met betrekking tot de Jesuiten, doen overhandigen, deze navolgende

MEMORIE.

De onlusten en verwerringen, dewelken de zoogenaamde Compagnie van Jesus in de heerschappyen van Spanje veroorzaakt heeft, en de verscheidene excessen, die zy, strydig met de Souvereineteit en 't algemeen welzyn, hebben gepleegt genoegzaam van 't eerste oogenblik van hunne instelling af, door hun bestendig, onwrikbaar en teegen alle wettig gezag strydig systema te volgen, hebben den Cath. Koning doen besluiten, om gebruik makende van de magt, hem van God verleent, de misdaden te kastyden en teegen te gaan, en die oorzaken tot onrust verre van zyne Staten te verwyderen. Doch by aldien hy in deezen opzigte de pligt vervult heeft van eenen Vader zynes Volks, staat hem echter als noch veel te vervullen als Zoon der Kerke, en als Beschermer van die Kerke, van den Godsdienst, en van de gezonde Leere.

Voor eerst behoort men niet te twyfelen aan de verdorvenheid van de zeedenleere deezer Geestlyken, 't zy men dezelve beschouwt als bespiegelende of als practicaal, zynde die Leere rechtstreeks strydig met de Leere van J. C.; niet alleen zyn 't de yslyke oproerigheeden en zamenzweeringen, waar meede zy alomme beschuldigt zyn, en de ongereegeldheid en wanorder van hunne bestiering, dewelke afgeweecken van de einden, die hunne H. eerstvader zich had voorgestelt, zich eindlyk bepaalt heeft tot een wereldlyk systema en verstrooit gemeenebest, het welk alleenlyk afhangt van eenen wille, strydende en vyandlyk teegen de Mogendheeden, door God op den aardbodem ingestelt, en teegens de Persooonen, dewelken die magt bekleeden, en zich toeleggende op 't uitvinden van bloeddorstige gevoelens in 't vervolgen van welgegoedde en verstandige Prelaten en andere Lieden.

Maar ook is de Apostolische zeetel zelve niet verschoont gebleeven van de vervolgingen, benadeelingen, bedreigingen en ongehoorzaamheeden deezer Geestlyken; en de geschiedenis van verscheide Paussen leevert overvloedige bewyzen uit van 't geen de H. Stoel geleeden en als noch te duchten heeft van weegens die Geestlyken, wanneer dezelve zich zou willen aankanten teegen hunne denkbeelden van heerschzucht, teegens hunne belangens, of teegen hunne gevoelens. Wat betreft hunne onbuigzaamheid en halsterrigheid in 't volgen van die gevoelens, en de volstrekte onmogelykheid, om ze te verhelpen of te verbeeteren, daar van hebben wy verscheide voorbeelden, buiten en behalven de geenen, die de zendelingschappen in 't Oosten, in Portugal en in andere Koningryken opleeveren.

In de Roomsch-Cath. landen, alwaar zy zich noch bevinden, moet men heeden eindlyk vooronderstellen, dat zy onnut geworden zyn, ter oorzake van den kwaden reuk, waarin zy zyn geraakt; zeedert dat men niet zonder zwaare kosten ten laatsten 't geluk gehad heeft, hen 't momaangezigt af te rukken, onder 't welk zy de geheele wereld bedrogen en misleidden. Zoo lang zy in weezen blyven, zal zulks ten onoverkomelyken hinderpaal verstrekken omtrent het wederkeeren der Ketters tot den schoot der Kerke; want die Volkeren, ziende de Roomschgezinden in verwerring gebragt, de geheiligde personen der Koningen beleedigt, de Volkeren oproerig geworden, en 't publieke gezag opentlyk aangetast door die Geestlyken, zullen 't gevaar van diergelyke ongeleegenheeden trachten t'ontwyken.

Om die reeden is 't derhalven, dat de Cath. Koning, getroffen weegens 't hier boven slechts aangeroerde, om dat het toch der geheeler wereld bekend is, en verlangende als een zeer toegeneegen Zoon der Kerke, hare uiterste verheffing te helpen uitwerken, alsmeede de belangen, de eere en 't wettig gezag van den H. Stoel, en de rust der Roomsch-Cath. Staten, wier geluk men nimmer zal konnen bevorderen, zoo lang die Compagnie in weezen blyft, en in acht neemende de pligten, die zyne Cath. Maj. aan den Godsdienst, aan onzen H. Vader, aan zich zelven en aan zyne onderdanen verschuldigt is, zyn H. met allen ernst smeekt, de instelling van de zogenaamde Compagnie van Jesus volstrekt en geheellyk te willen vernietigen, door alle de leeden daar van wereldlyk te verklaren, en zonder te gedogen, dat eenige van hen onder elkander een gemeenschap of congregatie houden, onder welken naam 't ook zou mogen weezen 't zy van reforme of van nieuwe instelling, als meede door hen t'onttrekken van onder 't opzigt hunner Superieuren, en door hen te stellen onder dat der Bisschoppen van 't land, alwaar zy zich by hunne wereldlyke verklaring bevinden zullen.

ITALIE. Napels. Een Officier van de Koninglyke Italiaansche Gardes deed onlangs alhier een verdacht perzoon arresteeren, deweike aanstonds schuldig bevonden, en door de belofte van pardon aangezet wierd, om zyne Medeplichtige te beklappen, zo als hy dan ook deed, waar op twee van dezelve, zich als perzonen van rang voordoende, in den Schouwburg wierden opgelicht, waar na de Wacht zich naar twee huizen begaf, die alleenlyk door zulke lieden bewoond wierden, en men maakte zich aldaar van noch 25 van dezelve meester, terwyl die huizen met gestolen Goederen vervuld waren; vervolgens wierden noch vyf perzonen in verscheide Straten in 't gewaad van Carmeliten

aan-

aangehouden; zy beweerden dat zy by zieltoogende menschen ontboden waren, waarop men hen naar 't Carmeliten Klooster bragt, doch vermits zy aldaar niet voor Leden van 't zelve erkend wierden, zo gaf men hen de Gevangenis ten verblyfplaats, en men bevond, dat zy onder hun zo schynend Geestlyk gewaat voorzien waren van Breekyzers en van allerlei Moordgeweer.

De Kardinaal *Orsini* heeft, aan wylen Paus *Clemens de XIII.* in naam van onzen Monarch overgeleverd deeze navolgende

M E M O R I E.

DOordien de H. Vader duidelyk te verstaan gegeeven heeft, dat hy tot luister van zyn regeering raadzaam acht, nader in deliberatie te treeden, ten einde de zaken van Parma in des te meer rust ten einde gebragt werden; en vermids de Koning aanmerkt, dat men ten welzyn van Gods Kerke 't gunstig oogenblik niet behoort te veronachtzamen, waar in de eeuwige Wysheid heeft kenbaar gemaakt het kwaad, het welk de instelling, genaamt de *Compagnie van Jesus*, zeedert twee eeuwen aan de Kerke toegebragt heeft; als meede aan de Roomsch-Cath. Regeeringen, Natien en Huisgezinnen, door een misbruik te maken van den Godvrucht, de toegeevenheid en de verdraagzaamheid der Souvereinen, Bisschoppen en Volkeren, zo heeft zyn Maj. niet konnen weederstaan de beweegingen van zyne Christlyke liefde tot het menschdom, den Godsdienst, het recht, de vreede en den tucht, en zyn Maj. heeft dienvolgens den Kardinaal *Orsini* gelast, in zynen Koninglyken naam zyn H. te verzoeken, dat hy met zyne Godvruchtige teederheid in aanmerking neeme den toestand der gelovigen van J. C., dewelken byzonderlyk door den H. Geest zyner zorge zyn toevertrouwt.

Het is geoorlooft te hopen, dat zyn H. bestraalt door de verlichting, dewelke God aan 't Opperhoofd zyner Kerke verleent, wel zal willen gade slaan, *dat de reedenen, die de twee derdedeelen der Roomsch-Cath. Souvereinen en Landen bewogen hebben, om zich van de Jesuiten t'ontdoen, zeekerlyk vry gewigtig moeten geweest zyn; dat een zo eenparig besluit van een zoo groot gedeelte der Roomsch-Cath. wereld niet wel op een dwaaling kan gegrond weezen; dat offschoon de Generaal der Jesuiten hen tot nu langs wereldsche weegen en door zyne gewoonlyke konstenaryen in 't overige gedeelte der Christenheid heeft weeten te handhaven, zulks echter van geen geduurzaamheid weezen kan; dat reeds in verscheide Staten 't berouw en de schaamte op 't punt staan, om op 't kleine gedeelte, 't welk zyn H. omringt, aan te vallen, het geen de vyanden van den Roomsch Cath. Godsdienst wel haast zal doen zeegenpraalen, wanneer zy zien, dat de Paus alleen zich aankant teegen 't algemeen gevoelen rakende de Jesuiten; en dat eindlyk zyn H., op het zien van zoo veele rampen*

pen en kwalen, niet behoort uit te stellen 't vernietigen van een Societeit, dewelke de Vrede en de Unie van de Roomsch Cath. Kerke, als mede de eere van den eersten zeetel des Christendoms altoos in gevaar gestelt heeft, en steeds in gevaar zal stellen, zoo lang dezelve in weezen blyft; enz.

Romen. Tegenwoordig is 'er byna niemand die de dood van Paus *Clemens de XIII.* niet als onnatuurlyk aanziet, vermits men thans erkend, dat verscheide twyfelachtige kenteekenen, zich by 't openen van 't Lyk hebben opgedaan, dewelken een verregaande achterdocht verwekt hebben, en wel te meer, om dat men voor gewis houd, dat zyn H. eindelyk 't besluit genomen had, om de drie Mogendheden uit den Huize van Bourbon genoegen te geven; weshalven men acht, dat de Jesuiten en hunne Aanhangers, voor het Onweer vrezende, raadzaam geöordeeld hebben, een onderneeming te waagen, waar door zy een of andere Revolutie zouden konnen doen ontstaan, of ten minsten, tegen dat Onweer worstelende, hunne eigene Vernietiging ten duursten zouden konnen verkoopen.

Wat hier van zy, 't is zeeker, dat men met allen ernst bezig is, alomme naspooringen te doen, en dat de Neven van wylen den Paus, hoe zeer zy ook den Jesuiten toegedaan zyn, mede niets verzuimen, om van de waarheid der zaak onderricht te worden. De hier resideerende uitheemsche Ambassadeurs hebben ieder een talryken Wacht voor hun Hotel geplaatst, en zy gebruiken alle mogelyke voorzorgen en behoedmiddelen tegen onbehoorlyke onderneemingen. Alles is hier midlerwyl zeer stil, doch in deze Stad zyn geene Snaphaanen, Pistolen, Sabels, Deegens of andere Geweer voor geld te bekomen, door dien de Jesuiten dit alles allengskens hebben opgekogt: met wat inzicht zal de tyd mogelyk ontdekken.

Eenige buitenlandsche Ministers hebben ieder afzonderlyk Memorien ingeleverd, waarby zy 't weglichten van 't Geweer duidelyk bewezen, en ter zelver tyd aangetoond hebben 't gevaar 't welk te duchten staat, dat naamlyk Lieden, die bereid zyn, om alles te wagen tot het staande houden van hunne verderflyke Societeit, wel licht eenige Revolutie zouden konnen te weege brengen, zo door geweld, als door de ontzaghelyke Geldsommen, dewelke zy in staat zyn, daar toe uit te deelen; en in die Memorien word eindlyk ook verzeekerd, *dat zich in verscheide Districten van den Kerklyken Staat ruim* 15000 *buitenlandsche Jesuiten bevinden,* de-

dewelken schier nacht en dag beezig zyn, om zich in den Wapenhandel te oeffenen, het geen ten allerduidelykste bewaarheid word uit de Verklaringen der geenen, by dewelken de Jesuiten inwoonen; enz.

Het Lyk van Paus *Clemens de XIII.*, in de Kapelle van *Benedictus de XIV.* in 't Choor van de St. Pieters Kerk alhier (gelyk wy in onze voorgaande bladz. 65 zeiden) ter bewaring leggende, zal eerst naar verloop van een Jaar naar de Kerk van St. Marcus overgebragt en aldaar ter Aarde besteld worden.

Het overlyden van een Paus, het open staan van den Kerkelyken Zetel, het verkiezen van een nieuw Opperhoofd der Kerke en de daar by voorvallende omstandigheden, geven ons gelegenheid, (in 't vertrouwen dat het den Lezeren niet onaangenaam zal zyn), dieswegens een beknopt Bericht aan den denzelven mede te deelen, aangaande de Plechtigheden dewelken in deze Stad worden in acht genomen van 't oogenblik, dat de Paus den geest geeft, tot dat de Kardinalen zich in 't Conclave begeven, als mede van het Conclave zelve.

Wanneer een Paus komt te overlyden, begeeft zich de Kardinaal Kamerling in violet-gewaad naar 't (*) *Quirinaal* of Pauslyk Paleis, verzeld zo van de Prelaten in zwarte Plecht-rokken en effene Choor-Klederen, als van de andere Pauslyke Kamer-Bedienden, ten einde de dood van den Paus te bewaarheden. Gemelde Kardinaal naderd het Sterf bedde, op 't welk 't Lyk legt onder een wit zyden Dekkleed, en 't aangezicht bedekt met een witten Sluyer, dewelken hy vervolgens doed aflichten, en zo dra hy met de gewoonlyke plechtigheden in byzyn van zyn Medestanders den overledenen Paus erkend heeft, knield hy neder op een Kussen, 't welk aldaar ten dien einde geplaatst is; hy doed eenige Gebeden, en hy staat weder op en besprengd het Lyk met Wywater.

Dit geschied zynde, maakt een der Secretarissen van den Kamer, geknield leggende, 't Proces-Verbaal op van 's Pausen dood, en een der Ceremoniemeesters steld den Kardinaal-Kamerling (**) den *Visch-*

(*) Dit Paleis werd aldus genaamd, om dat het gebouwd is op *Monte-Cavallo* of *Quirinalis Mons*, zynde een der zeven Hoofdbergen, op dewelke de Stad Romen is aangelegd.

(**) De *Visschers-Ring* Amnulus Piscatorius, is 't Pauslyk Zeegel op 't welk de Apostel Petrus in zyn Visschers-Schuitje gegraveerd staat, en waarmede de Pauslyke Brevetten doorgaans in Rood Wasch verzeegeld worden. Wanneer een Paus overleden is, word die Ring door den Kardinaal Kamerling verbrooken, ten einde geduurende de Tusschen-Regeering geen misbruik daarvan ge-

Visschers-Ring ter hand waarna deze aan den Bewaarder der Grote Klok van 't *Capitolium* (§) bevel zend, die Klok te luiden, ter bekendmaking van 's Paussen overlyden aan den Volke, en zo dra zulks geschied, doen zich alle de andere Klokken van de geheele Stad insgelyks een uur lang hooren, 't geen vervolgens 's avonds hervat word en mede een geheel uur duurd.

Dit gedaan zynde, vertrekt de Kardinaal-Kamerling uit het Quirinaal, staande de Gardes Zwitzers onder aan 't Bordes, een Detachement van dezelve naderd tot aan de Portieren van de Koets van zyn Eminentie en verzeld hem tot aan zyn Hotel, alwaar dat Detachement vervolgens de Wacht blyft optrekken, zo lang de Pauslyke Zeetel vacant is. Geduurende 't luiden der grote klok van 't Capitool begeeft de Kapitein der wacht aldaar zich met eenige gemeenen na 't kwartier *della Regola*, om 't vaandel af te halen; van daar marscheert hy met slaande trom na de nieuwe gevangenhuizen, en hy ontslaat de gevangenen, die in dezelven om civiele gevallen of lichter misdaden worden gevonden, vermids de doodwaardige misdadigers volgens gewoonte reeds na 't Kasteel *St. Angelo* overgebragt worden, wanneer de Paus noch in leeven is, maar zich op 't uiterste bevind.

Dienzelven dag word by den Kardinaal-Kamerling een Congregatie gehouden, bestaande in Prelaten en Geestelyken, aan dewelken als dan de ampten en bedieningen van 't Paleis of *Quirinaal* worden uitgedeelt. Vierentwintig uuren na 't overlyden van den Paus word het Lyk geopent en gebalsemt; de ingewanden worden in een welgesloten vaas gelegt, en een geheime Kappellaan brengt dezelven in een koets in stilte, over na de Parochie van *St. Vincent* en *Anastasius*, terwyl 't *Lyk*, gedost in een wit wollen plegtgewaad, met een rood Bisschoplyk schoudermanteltje, na een der antichambres van 't Paleis gedragen, en aldaar onder een verheemelte geplaast word, aan de vier hoeken van 't welk een grote waschkaars brand, houdende de Gardes Zwitzers daarby de wacht, tot den volgende morgen ten een uur, wanneer 't Lyk uit het *Quirinaal* na 't *Vaticaan* overgebragt word met die staatzie, zo als wy reeds in onzen vorigen bladz. 65 gemeld hebben.

Vier Pœnitentiarissen van de Hoofdkerk van *St. Peter* neemen 't Lyk over aan de trap van Constantinus in 't *Quirinaal*, en brengen 't op een draagbaar of opene draagstoel na de kapelle van *Sixtus de V.*, alwaar

gemaakt moge worden, weshalve ieder Paus voor zich eenen nieuwen Ring moet doen vervaardigen, 't welk altyd terstond na de verkiezing geschied.

(§) Het Capitolium gebouwd op een der andere zeven Bergen van Romen genaamd *Mons Capitolunis*, was van ouds een sterk Fort der Romeinen, benevens een Tempel ter eere van Jupiter, dog het hedendaagsche Capitool is een nieuw Gebouw, bestaande in de Kerk van *Maria in Ara Coeli* en eenige Wereldlyke Gestichten ten dienste van den Roomschen Raad.

alwaar zy het zelve in pontificaal gewaad kleeden met een roden kafuiffel of overkleed, en op 't hoofd een myter van goud laken, plaatzende zy 't vervolgens op een byvloer of verheevene plaats, met een groot getal witte Waſchkaarſſen verlicht. De gem. Pœnitentiariſſen brengen vervolgens dien gantſchen nacht door met bidden, en loſſen elkander van tyd tot tyd daar in af.

Op den derden dag houden de Kardinaalen, gedoſt in violetverwige Choorkleederen, in de zoogenaamde zaal der Cieradien in 't *Vaticaan* de eerſte algemeene Congregatie, wanneer de Secretaris van 't Sacro Collegio hen de Pauſſelyke inſtellingen voorleeſt, betreffende de regulen en de beſtiering van 't Conclave, als meede de zaken van den vacanten Pauſelyken Zetel, en de Kardinalen leggen daarna den gewoonlyken eed af. De Kardinaal-Kamerling vertoont vervolgens aan de Congregatie den Viſſchersring, dewelke in ſtukken gebroken word, en de Zeegelbewaarders der Bullen geeven hunne Zegels over, om insgelyks te worden verbroken.

Voorts gaat men by die Congregatie over tot het verkiezen van eenen Gouverneur van Rome, of men continueert den als dan fungeerende Gouverneur in dit zyn emplooi. De onder Vicaris overhandigt aan de Kardinalen een klein kiſtje met ſmeekſchriften 't welk vervolgens aan de twee Prelaten Klerken van de Kamer ter hand geſtelt word, beneevens het kiſtje der Brevetten. Men verkieſt twee geleerde Prelaten, den eenen tot het doen der Lykreden, en den anderen tot het uitſpreeken der Redevoering *de eligendo ſummo Pontifice*, dat is, over 't verkiezen van eenen Paus, welke laatſte geſchieden moet na de miſſe van den H. Geeſt, daags voor de Intreede der Kardinalen in 't Conclave.

Alles geſchied by die Congregatie volgens meerderheid van ſtemmen, uitgezondert dat de Kardinaal Neef, wanneer 'er een is, gelyk jeegenswoordig de Kardinaal Rezzonico, doorgaans den Prelaat benoemt, die de Lykreden doen zal; en eindelyk worden drie Kardinalen verkozen, die zorge dragen moeten, dat by 't Conclave de Conſtitutien in acht genomen en gehandhaaft werden. Terwyl zulks geſchied, begeeven de Geeſtelyken van de Hoofdkerk zich na de Kapelle *van Sixtus*, alwaar de Pœnitentiariſſen aan hen 't Lyk van den Paus overgeeven; zoo dra de Congregatie geëindigt is, gaan de Kardinalen twee en twee meede na gem. kapelle, en na het reſponſorium *Subvenite Sancti Dei*, &c., bid de oudſte Kanonik 't *Paternoſter*, 't welk gevolgt word van 't uitſpreeken der algemeene Abſolutie en der gewoonlyke gebeeden.

Wanneer zulks geſchied is, neemen acht Prieſters 't Lyk van de verheevene plaats af en brengen 't, vooraf gegaan van 't Kapittel en van de Geeſtelykheid, en gevolgt door de Kardinalen, alle in zwarte plegtgewaden en ſchouwdermantels, en ieder met een flambouw in de hand, na van de Hoofdkerk, onder 't oplee-

zen van Pfalmen en Gebeeden voor de Overleedenen. Het Lyk word midden in de Kerk geplaatst; een Aarts of Wy Bisschop spreekt de algemeene Absolutie uit, en vervolgens word het Lyk gebragt na de kapelle van 't *H. Sacrament*, alwaar het drie dagen ten toon blyft leggen op eene wyze, dat de voeten, tegen over dewelken twee Kapellanen zyn, een weinig buiten 't yzer hek uitsteeken, op dat de toeschouwers dezelven zouden konnen kussen. Voor 't overige is de verheevene plaats, op 't welk het Lyk legt, met een menigte waschkaarssen verlicht, en door de Gardes Zwitzers omringt.

Op den vierden dag na 's Paussen overlyden gaan de Kardinalen en Prelaten de eerste Misse van *Requiem* bywonen, dewelke gezongen word in de Kapelle van 't Choor der Hoofdkerk van St. Peter door den Kardinaal Decan, die de absolutie geeft onder 't luiden der klokken. Van daar begeeven zich de Kardinalen in de Sacristie, houden aldaar een tweede Congregatie, bevestigen de ampten en bedieningen van de Stad, als meede van de Kerke, en laten tot hun gehoor toe de Conservators van Rome, de buitenlandsche Ambassadeurs en Ministers, en de Gedeputeerden der Steeden, die aan den den H. Stoel onderworpen zyn; waar na de Kardinalen gelast met het gereedmaken van 't Conclave en 't verdeelen der cellitjes, aan de Congregatie verslag van hunne commissie doen.

Op den vyfden dag zingt de Kardinaal Vice-Decan een tweede Misse van *Requiem* en geeft de absolutie, gelyk daags te vooren. De Kardinalen houden vervolgens in de Sacristie een derde Congregatie, waar in een Biechtvader voor 't aanstaande Conclave verkozen word. Teegen den avond wonen de Kardinalen, die door den overleedenen Paus gecreëert zyn, in de Hoofdkerk van St. Peter de byzetting by van 't Pausfyke Lyk, het welk voorafgegaan door 't geheele Kapittel met Waschkaarssen in de hand, uit de Kapelle van 't H. Sacrament na de Kapelle van 't Choor is overgebragt. Na de absolutie, die doorgaans door eenen Aartsbisschop of Bisschop geschied, worden drie lykkisten aangebragt, naamlyk een van cypressenhout, een van lood, en een van eikenhout. Het Lyk word in de eerste lykkist gelegt, en de Kardinaal-Neef van den overleedenen Paus, of by ontstentenis van dien eenig ander Kardinaal bloedverwand van denzelven, legt daar in eenige* Medailles, voerende 't borstbeeld van den overleedenen, wiens aangezigt vervolgens door den Kardinaal Neef of door den Majordôme met een witten sluijer, en 't gantsche lichaam met een kleed van karmosyn rode zydene stoffe gedekt word. Op de loden lykkist zyn gegraveert het wapenschild van

* Te weeten aan de voeten worden drie rood fluweele beurzen gelegt, ieder met 10 Gedenkpenningen, naamlyk 10 goude, 10 zilvere en 10 kopere, voerende op 't revers de voornaamste en merkwaardigste verrichtingen van den overleedenen Paus.

van den Paus, en eenige inscriptien; ** de eikenhouten kist, waar in de twee andere vervolgens gesloten worden, is meede daar van voorzien; en zoo dra dezelven met het zeegel van den Kardinaal Kamerling en van den Majordôme bezeegelt zyn, worden ze met het Lyk daar in naar de begraafplaats gedragen, waar by zich tegenwoordig bevinden de Prelaten van de geheime kamer, de Ceremoniemeesters en andere Amptenaaren.

Op den zesden dag zingt men een derde Misse van *Requiem*, na 't eindigen van dewelke de Kardinalen de vierde Congregatie houden, en in dezelve twee Geneesheeren en eenen Heelmeester ten dienste van 't aanstaande Conclave verkiezen.

Op den zeevenden dag heeft men de vierde Misse en de vyfde Congregatie, verkiezende de Kardinalen alsdan eenen Apothecar en 4 Barbiers voor 't Conclave; en daar na trekt de jongste Kardinaal-Diacon uit een busse een voor een de nummers der celletjes, en uit een andere de namen der Kardinalen, aan dewelken ze ten beurte vallen.

Op den achtsten dag is de vyfde Misse en daar na de zesde Congregatie, by dewelke de Ceremoniemeesters hunne Brevetten overhandigen, en aan hen de magt verleent word, om in 't Conclave in te treeden, terwyl men eenen derden Conclavist toevoegt, den Kardinalen, die denzelven nodig mogten hebben.

Op den neegenden dag word de zesde Misse van *Requiem* gezongen, gevolgt van de zeevende Congregatie in de Sacristie, wanneer een of twee Kardinalen gecommitteert worden tot het aanneemen van 24 man, om de nodige zaken na 't Conclave te brengen, en die vergaderplaats schoon te houden, enz.

Op den tienden dag ziet men een groot treurgevaarte te midden van de St. Peterskerk. De zeevende Misse *ad Requiem* word aldaar met de gewoonlyke plechtigheeden gezongen, en de dienstdoende Kardinaal, door 4 andere Kardinalen geassisteert, spreekt de algemeene absolutie uit rondom het treurgevaarte waar na 't *Sacro Collegio* zich na de Sacristie begeeft, alwaar by een achtste Congregatie twee Kardinalen worden gedeputeert tot het goedkeuren der Conclavisten, waar toe ieder Kardinaal een briefje voortbrengt, behelzende den naam, den toenaam, 't Vaderland en de hoedanigheid van elk der Conclavisten.

Op

** De Inscriptie op den loden lykkist van den laast overleedenen Paus is deeze; D. O. M. CLEMENS PAPA XIII. ÆTAT. ANNOR. LCXV. MENSIUM X. DIERUM XXVI. OBIIT IN QUIRINALI PALATIO DIE II. FEBRUARII ANNO MDCCLXIX. SEDIT ANNOS X. MENSES VI. DIES XXVII. HIC REQUIESCIT; Dat is; *Hier rust de Paus* Clemens XIII. *dewelke overleeden is den* 2 *February* 1769, *in 't Paleis van 't Quirinaal, in den ouderdom van* 75 *Jaren*, 10 *maanden en* 26 *dagen. Hy heeft* 10 *Jaren*, 6 *maanden en* 27 *dagen den Pauslyken Stoel bezeeten.*

Op den elfden dag geschieden de achtste Misse, de absolutie en de neegende Congregatie, en men deputeert drie Kardinalen, om voor de reinheid en zuiverheid van 't Conclave te zorgen, en de sleutels van 't zelve te bewaren.

Op den twaalfden dag is de neegende plegtige Misse en absolutie, en de Prelaat, gelast met de lykreeden over den afgestorvenen Paus, spreekt dezelve uit in de Latynsche taal, neemende de neegendaagsche lykdiensten hier meede een einde. Vervolgens word de tiende Congegratie gehouden; de Kardinalen die niet geordent zyn, overhandigen hunne Brevetten van dadelyke en lydende stemmen tot de verkiezing van eenen nieuwen Paus, en men verkiest voorts den Metzelaar en Slotenmaker, die tot het gereedmaken van 't Conclave moeten gebruikt worden.

Eindlyk op den dertienden dag na 't overlyden van den Paus assisteert het Sacro Collegio in de Kapelle van 't Choor der Hoofdkerk van St. Peter by de Misse *de Spiritu Sancto*, die door den Kardinaal Decan gezongen word; de Prelaat, gelast met de reedenvoering *de eligendo summo Pontifice*, spreekt dezelve in de Latynsche taal uit, en zoo dra hy geëindigt heeft, neemt een der Ceremoniemeesters 't Kruis op, en de Kardinalen, in violet-koleurig gewaad, volgen hem volgens hunnen rang twee en twee na 't Conclave, gaande de gardes Zwitzers aan hunne zyden; de Choorzangers zingen geduurende den optogt het *Veni Creator*, en de Prelaten volgen achter de Kardinalen, dewelken dus in Processie het Conclave intreeden.

Vermids de Kardinalen ondervonden, dat de gewoonte van zich te doen opsluiten tot het behertigen der Verkiezing van eenen Paus, hen voordeelig was, en dat dezelve hen handhaafde by 't regt, om met uitsluiting van alle andere personen die verkiezing te doen, zoo is zulks in acht genomen met het einde van de dertiende eeuw. Na 't overlyden van *Clemens IV.* konden de Kardinalen 't met elkander niet eens worden ten opzigte der Verkiezing van eenen nieuwen Paus, en hunne verschillen, dewelken reeds twee jaaren geduurt hadden, scheenen nimmer een einde te zullen neemen, tot dat de Kardinaal *St. Bonaventura*, Generaal der Franciscanen, hen overhaalde, om de benoeming aan zes van hunne Meedeleeden over te laten.

Die zes Kardinalen verkozen daarop in 1271 *Tealdus* of *Thiboldus*, uit de familie der Visconti, dewelke by zyne terugkomst uit Palestina, alwaar hy zich toen bevond, den naam aannam van *Gregoruis. X.* Ter voorkominge der onaangename gevolgen van een te lange vacature van den Pausselyken Stoel, hield de nieuwe Paus in 1274 een Concilie of Kerkvergadering te Lyons; en hy gaf aldaar 14 Constitutien, waarvan de eerste behelsde 't formeeren van 't Conclave, van 't welk hy de wetten opstelde en de formaliteiten voorschreef. *Johannes XXI*, zynde de derde der drie Paussen, dewelken in 1276 aangestelt wierden, herriep wel is waar die instelling doch *Celestinus*

V.

V., die in 1294 wierd verkozen, vernieuwde dezelve, en *Bonifacius VIII.*, in dat zelve jaar Paus geworden zynde, bevestigde de instelling.

Het Conclave, bestaat een gedeelte van 't Vaticaan, zynde een ongemeen ruim en fraai Paleis, 't welk begint van de gallery der Hoofdkerk van St. Peter, na de rechtehand omkeerende. Het gedeelte, 't welk tot het Conclave gebruikt wordt, strekt zich uit van de loge der Benedictie of den voorgevel der gem. Kerk, en van de twee koninglyke en hertoglyke zalen af tot aan de twee zalen der cieden en congregatien. Alhier worden geduurende de 10 dagen, dewelken verlopen tusschen 't overlyden van den Paus en 't openen van het Conclave, zoo veele celletjes gebouwt, als 'er Kardinalen in leeven zyn.

Hiertoe gebruikt men verscheide ruime zalen, in dewelken de celletjes afgeschoten of gemaakt worden van plaaken, teegen palen of binten by wyze van heiningen gespykert; ieder celletje is 18 Romeinsche palmen lang en 15 palmen breed, en bestaat in eenige kleine vertrekjes en kabinetjes, geschikt voor den Kardinaal en deszelfs conclavisten; het vertrekje van den Kardinaal heeft niet meer ruimte, dan nodig is tot het plaatzen van een Ledikant, 5 à 6 Stoelen, en een tafel; 't volgende vertrekje is voor eenen Conclavist boven dat van den Kardinaal is 'er een voor een tweeden Conclavist, en verders zyn 'er twee andere kleine vertrekjes, waarvan 't eene dient tot een kapelle, alwaar de Kardinaal de misse doen kan, en 't ander tot een eetkamer, in dewelke de Kardinaal met zyne Conclavisten spyst. Deeze beschryving van een celletje moet op alle toegepast worden, want alle zyn ze eeven eens.

De celletjes zyn met hunne weederzydsche houtene beschotten omtrent ter lengte van eenen voet van elkander afstaande; de voordeur van ieder celletje voert een nummer, en men begint van *no.* 1. af te tellen van boven de gem. loge der Benedictie. De Kardinalen leeven aldaar op hun eigene beurs, en aan ieder van dezelven word onder de galleryen van 't Vaticaan een plaats vergunt, tot het aanleggen van hunne keukens en kelders. Zoo dra de celletjes by loting aan de Kardinalen zyn toegeweezen, worden de geenen, die ten beurte gevallen zyn aan de Kardinalen, creaturen zynde van den laastoverleedenen Paus, met violetkoleurige, en de overige met groene Sergie behangen; de weinige meubelen, die daarin gebragt worden, zyn een Bed, een tafel, een bidbankje, en eenige stoelen, en voor 't overige word ieder celletje kenbaar gemaakt door 't wapenschild van den Kardinaal, die zich in 't zelve bevind.

Zoo dra de Ambassadeurs en andere Personen, wien 't geoorloft is, op den eersten dag de Kardinalen in 't Conclave te bezoeken, vertrokken zyn, worden de deuren en vensters verder toegemetzelt, uitgezondert maar een venster, om licht te scheppen, weshalven 't in 't geheele Conclave al vry duister is, en de communicatie na bui-

ten-

tenwaards word aangelegt byna op dezelve wyze, gelyk in de Vrouwenkloosters. Alle de toegangen, waar langs men in of uit het Conclave zou konnen gaan, worden toegemuurt, behalven alleenlyk de poort aan de Constantynsche trap, dewelke aleid na de zoogenaamde koninglyke zaal, dienende tot een intreede voor de kardinalen, die allengskens aankomen, of tot een uitgang voor de geenen, die door onpasselykheid het Conclave niet langer bywonen konnen.

De overige deuren en vensters worden, zoo als wy hierboven zeyden, toegemetzelt tot genoegzaam boven aan, doch aan ieder venster blyft echter een opening ter hoogte van omtrent een voet, om den dag door te laten, hoewel die opening vervolgens bekleed word met wit gewascht linnen. Daar benevens zyn 'er 8 draaispillen waarin geplaatst worden de spyzen en andere noodwendigheeden voor de Kardinalen. Aan de Constantynsche trap zyn twee van die draaispillen bewaart wordende door de Conservators van Rome en door de stemhebbende Prelaten der Signature; 2 andere zyn by 't uurwerk van 't Vaticaan, onder bewaaring van de Auditeurs di Rota en van den Hofmeester van dat Paleis; 2 andere naby de Secretaris van Staat, onder opzicht der Prelaten klerken van de kamer, en de 2 overige aan de kant van Belvedere, alwaar de Aartsbisschoppen, Bisschoppen en Apostolische Protonotarissen de wagt houden.

Het vervolg hierna.

CORSICA. Bastia. De Heer *Pascal Paoli*, met de uiterste stilte het grootste gedeelte der Vrywilligers van zyn party by een gezameld hebbende, deed hen in den nacht tusschen den 13 en 14 February (1769), ten getale van omtrent 600 mannen op *Barbaggio* aantrekken, zonder dat men hen by hunne passagie door de engte van het Fort *Oletta* tusschen de Post van *St. Maria* en de Redoute Num. 3 bespeurd of gezien had, alwaar zy ten twee uuren in den morgen aankwamen. De Patrouille van 't Regiment *la Marck*, waar van 5 Compagnien tot bewaring van die Plaats gesteld waren, ontdekte hen niet eer dan op het oogenblik, wanneer ze 'er in stonden te trekken. Drie Compagnien vlugten in de Kerk en in 't Rechthuis, terwyl de anderen, 'er dieper inleggende, en niet derwaards konnende komen, zich aan de bescheidenheid der Corsen overgaven, die hen plunderden.

De Corsen begaven zich op denzelven tyd met 200 Mannen, op de hoogte van *Tighime*, en maakten zich meester van de Schans *della Croce*, zynde alleen door 4 mannen bewaard, en die terstond de vlucht namen.

De Heer *de Marbeuf*, tyding van deeze beweeging bekomen heb-

hebbende, vertrok terstond met den Grave *de Narbonne*; en kwam den 14. op den weg naar *Tighime*, met omtrent 800 mannen van onze Bezetting, na dat de Heer *de Sauboll*, met 200 mannen was voor uitgetrokken om de Corsen te doen opbreeken. Gelyktydig gaf hy last om drie Stukken Geschut aan te voeren, zynde zyn voornaamste oogmerk de Corsen eerst van de hoogtens van *Tighime* te verdryven, waar in hy ook slaagde, niettegenstaande een uitval der Corsen, die vruchtloos afliep.

Terwyl deze zich meester van de hoogtens maakten, deden de Corsen zulks van de Kerk van *Barbaggio* en namen de Compagnie van *la Marck* gevangen, wien zy vryheid gaven zich naar *Fiorenzo* te retireeren, waarschynlyk om dat zy geen genoegzaame voorraad van levensmiddelen hadden, om Krygsgevangenen te voeden.

De Heer *de la Couponne*, die order had ontfangen om zich uit zyne Kwartieren te begeven, voegde zich by den Graaf *de Marbeuf*, by wien hy den 15 des morgens aankwam. Deze Generaal; die vooral bedagt was om het Dorp *Barbaggio* in te sluiten, verdeelde zyn Corps, ten dien einde in 4 partyen, deed zyn Artillery speelen en het Dorp wakker beschieten.

De Heer *d'Arcambal*, de Heer *de Marbeuf*, met een Corps Granadiers en Jagers willende te hulp komen, had een ander Corps afgezonden, onder het bevel van den Heer *d'Ampas*, en dezelve gelast naar de engte van *Oletta* te trekken, zo om te beletten dat de Corsen niet uit *Barbaggio* ontsnapten, als om den toevoer af te snyden, die de Heer *Paoli* hen gewis zou hebben toegezonden.

Het overige van het Regiment *la Marck*, was ook in de vlakte, tusschen het naauw van *Oletta*, en het Gebergte van *Barbaggio* geposteerd. De Corsen, zich nu op de vlucht willende begeven, vielen op deze beide Corpsen aan, maar wierden met verlies te rug gedreven. De Heer *Clement Paoli* vertoonde zich in de engte van *Oletta* met 1200 mannen, maar de wederstand die hem de Heer *d'Ampas* bood, en de hevigheid van het vuur van zyn Geschut, waar door 'er veele sneuvelden noodzaakte hem tot den aftocht.

Intusschen strekte de Heer *de Marbeuf* zyne linie van Circumvallatie tot by na aan den voet der muur van *Barbaggio* uit, dewelke hy door

door zyn Artillery aanhoudend deed bestryken; waar op dan eindelyk de Corsen, geen uitkomst ziende, des morgens van den 16 verzogten te capituleeren. De Graaf *de Marbeuf* vorderde, dat zy zich als Krygsgevangenen zouden overgeven, met belofte echter, dat zy niet in hechtenis gezet of naar Vrankryk zouden overgevoerd worden; welke voorwaarden zy aannamen. Daar op wierden 235 mannen alhier als Krygsgevangenen opgebragt, waar onder 23 Officieren, zynde de voornaamste de Heer *Colonna.* De Heeren *d'Arcambal* en *d'Ampas* hebben zich van 120 mannen, die zich door den vlucht zogten te redden, meester gemaakt; en men gist dat in deeze verscheide ontmoetingen by de 200 mannen gesneuveld zyn, zo dat de Corsen zich nu van omtrent 600 hunner beste Manschap beroofd zien, daar wy in tegendeel een verlies niet boven de 40 mannen zo aan dooden als gekwetsten geleden hebben.

Het blykt duidelyk dat het oogmerk van den Heer *Paoli* geweest is, om de communicatie tusschen deeze Stad en *St. Fiorenzo*, als mede de Troepen die in *Nebbio* zyn, af te snyden, en dus door te dringen; het welk wel een groot maar genoegzaam onuitvoerbaar ontwerp was.

Dit Verbaal van de zyde der Franschen gezien hebbende, zullen wy dat der Corsen hier op laten volgen, op dat de Lezer zelfs zal konnen nagaan, welk van beide het Caracter van waarschynlykheid mede voerd.

De Generaal *Paoli*, door valsche narichten misleid deed den 13 February (1769) een Corps van 400 mannen detacheeren, om het Regiment van *la Marck* 's nachts te verrassen, maar het gelukte hen niet die onderneeming op de voorgeslagen wyze uit te voeren; zy vonden de Franschen op hunne hoede, derhalve moest met geweld te werk gegaan worden. Na eenigen wederstand gaven zich 100 mannen, welke in het opperste gedeelte van het Dorp *Barbaggio* stonden, tot Krygsgevangenen. De andere 160 mannen, in het benedenste gedeelte vochten wel een tyd lang manmoedig, maar moesten eindelyk capituleeren. Ondertusschen werd den 15 een Detachement van onze Troepen, welke zich by de mond van de *Tigbime* verschanssen zou, maar het welk wegens kortheid des tyds, niet tot stand kon gebragt worden, met zulke hevigheid door de Franschen geattaqueerd, dat het zelve genoodzaakt wierd de veroverde hoogte weder te verlaten. Met een

een ander minder Detachement gelukte het den Vyanden eenigen onzer Corsen den te rug tocht te betwisten. Die in *Barbaggio* hadden den tyd niet om te rug te trekken, en behalven dat was hen onbewust, dat de Pas van het Gebergte door de Franschen bezet was; de Franschen ylden dienvolgens schielyk van de hoogte, omcingelden de Onzen en attaqueerden dezelve met 4 Kanonen en 2 Granaat-Stukken. De Corsen hielden het den eersten dag met de grootste onverschrokkenheid uit, en deden den tweeden dag nog hevige wederstand, maar de onmogelykheid ziende om het langer uit te houden, nademaal hen de Levensmiddelen begonnen te ontbreeken, moesten zy zich den 16 by Capitulatie overgeven, zynde naar *Bastia* geleid. Ons verlies aan dooden, geblesseerden en gevangenen beloopt op omtrent 200 mannen, en dat der Vyanden zal ten aanzien van het sterk en langduurige gevecht ook niet gering zyn.

Uit dit echt Verhaal blykt, hoe zeer te onrecht de Franschen zo breed opgeven van een groot voordeel, by deeze gelegenheid over de onzen behaald. Wy hebben alleenlyk voor hunne overmacht moeten zwichten. Het verlies der dappere Heeren *Colonna*, *Giovane Carlo de St. Lucia*, *Valentini*, *Ferrandi*, *Franchini* en eenige anderen, deerd ons zeekerlyk; doch wy hebben nog geen gebrek aan Nationale Voorstanders onzer Vryheid. Uit hoofde van de dappere tegenweer der onzen hebben de gemelde Heeren hun Geweer behouden, en worden ook door den Graaf *de Marbeuf*, zeer vriendelyk bejeegend, hebbende hy verscheide derzelven ter Middagmaltyd gehad. Zy hebben niet alleen verlof, om in *Bastia* zonder Wapenen door de Stad te gaan maar, ook, op hun woord van eer naar hunne huizen te rug te keeren. De Gemeenen zyn in een Klooster aldaar gehuisvest.

De Generaal *Paoli* heeft eenen algemeenen optogt van alle onze nationale Troepen gelast, om eene gewichtige onderneeming te doen, waar van men binnen kort den uitslag zal konnen melden.

INGERMERLAND. Petersburg. Vervolg en Slot van het Geschrift der Keizerin tot wederlegging van het Manifest der Turken (*ziet onze voorgaande bladzyde* 72.)

Rusland zo attent overeenkomstig met het belang van de Poolsche Vreiheid, als het fondamenteele en onwrikbaare interest van de twee

Keizerryken van Rusland en Turkyen, en in het generaal van alle de Nabuuren van de Republiek, die belet heeft dat de Throon niet erffelyk wierd, zal zig niet zo verre vergeeten, van de Poolsche vryheid te vernietigen, en dezelve aan den regeerenden Koning op te offeren, nademaal zy wel weet, dat een al te groote magt van een Koning reeds de weg baand tot de opvolging tot den Throon, door de neiging van voorkeur, die de natuur voor de nabestaande inboezemd. Een op een verkiesbaare Throon zittende Koning zal van zyn Authoriteit geen ander gebruik maaken, dan om die aan zyn Familie te verzeekeren, en Rusland zal zig daar in niet laaten bedriegen, de Verkiezing by een Zoon van een Koning, of by die wiens Voorzaaten Koningen geweest zyn, te bepaalen, of wel de Kroon erffelyk te maken, zoude immers een en dezelfde zaak zyn.

Uit die Aanmerkingen volgt, dat de Porte, geen directe bezwaarnissen tegens Rusland, nog veel minder ten opzigte van de Zaaken van Poolen heeft, nademaal, zo zy deel in de zaaken van de Republiek genomen had, waar toe zy door dezelve genodigd is, heeft zy zig daar in niet gedragen als op een wyze als Turkyen zelfs had kunnen verlangen tot haar aaneengeschakeld waare belang. Rusland heeft dezelve nooit eenig onderwerp, ja zelfs geen voorwendzel van Oorlog gegeeven.

De éclatante wyze nochtans, waar meede zy met haar breekt, geeft de verontwaardiging te kennen, op zodanige wyze als men aan een onverzoenelyke Vyand zoude kunnen toonen, van wien men de grootste en personeelste beleedigingen ontfangen had, eindelyk tegens wien men niet schielyk genoeg een doorslaande wederwraak zoude kunnen neemen.

De Russische Minister is gearresteerd, en op de Zeven Toorens gebragt, men sluit hem schandelyk en onmenschelyk in een hok op, en laat hem, tot eenige hoop ter behoudenis van zyn leeven, een enkel lugt gat open.

De Etiquette, by ieder Staat in gebruik, spreekt men niet teegen, maar het is des niet te min waar, dat de natuur, menschelykheid en reeden zelfs tegens dat geweld schreeuwen. Het is niet op conventien, maar op eeuwigdurende grondslagen van de natuur, dat het regt der Volkeren by alle gepriviliseerde Natien in agt genomen wordende, gevestigd is. De Porte zelfs heeft de onwederspreekelyke Billykheid van dat regt, by den laatste Oorlog begreepen.

Schoon dat het Rusland was die hem den Oorlog gedeclareerd had, bleef den Minister vry, en men deed hem, onder Escorte, tot aan de Frontieren brengen, alwaar hy aan de Generaals van de Russische Armée wierd overgeleeverd.

Men twyfeld niet, of de Porte, eens tot staan gekomen zynde van de eerste drift, zal veroordeelen die strenge gedaane stap, tegens een by haar resideerende Minister, die zig nooit bemoeid heeft,

met

met het geen ſtrydig was tegens het belang van het Hof, by het welke hy reſideerde.

Men twyfeld daarenboven niet, of een Souverein, nayverig op zyn perſoneele roem, en de waardigheid van zyn Kroon, erkend, in hoe verre men de een en ander heeft overtreeden, door dezelve tegens het Regt, de Religie, de Tractaaten en het perſoneele belang van zyn Keizerryk, in een Oorlog te wikkelen, in haar beweegreeden en oogmerk t'eenemaal buiten de Muſulmans, door het dwingen van een Souverein, die Vriend en Verdeediger van de Vreede is, te noodzaaken, om de Verſtoorders van de Ruſt in hun Vaderland in zyn beſcherming te neemen, en zyn Souvereine qualiteit gelyk te ſtellen, aan een verleende protectie aan de Rebellen, die tegens de Souvereine Authoriteit opſtaan.

Rusland verzeekerd, van alle Articulen van de tuſſchen haar en de Ottomanniſche Porte ſubſiſteerende eeuwigduurende Vreede heiliglyk geobſerveerd, en zig in de deelneeming in de Poolſe Zaaken, zo kwaadaardiglyk aangeſtookt door de Vyanden van de beide Keizerryken, gedragen te hebben volgens de Wet van Eer, Menſchelykheid, ongeintereſſeerdheid en goede trouw, overeenkomſtig met de waardigheid van Souverein, ſteld de beoordeeling van haar zaak in het ſucces der Wapenen, tot welkers opvatting zy gedwongen is, in handen van de opperſte Voorzienigheid. Het ſmert haar, van haare getrouwe Onderdaanen en het Menſchdom niet te konnen bevryden voor het Bloedbad, het welke het verſchil tuſſchen twee magtige Natiën zal verwekken; dog zy zal ten minſten die vertrooſting hebben, van nooit, nog voor Godt, nog voor de Wereld, verantwoordelyk te weezen over zo veele Elenden.

Toen men alhier het Manifeſt der Turken tegen dit Ryk ontfing, bekwam men ook een afſchrift van een circulairen Brief van den *Mufti*, Opperhoofd van den Mahometaanſchen Godsdienſt en de Wet, zynde van inhoud en voerende tot Tytel als volgt:

DE GROOTE MUFTI.

Aan de getrouwe MUSELMANNEN, *die zig verbonden hebben om in den Heiligen Oorlog tegen de* RUSSEN *te dienen.*

In den Naame van den goedertieren en barmhertigen God.

Gylieden getrouwe Bewaarders van het Woord en Zwaard van den grooten Propheet Gods: Gy, die waardig geoordeeld zyt om in de Waarheid, die onmiddelyk uit den Hemel is afgedaald, onderweezen te worden, en om den grooten Sabel van den Wetgeever der waare Geloovigen te draagen, houd altoos goeden Moed, en ſteld uw vertrouwen in Hem; dewelke door den Hemel uit de Duiſternis der Afgoderye getrokken is, en aan wien de Geheimen

men der eeuwige Waardigheid toevertrouwd zyn.

Onze Teegenstreevers, aangespoord door Nydigheid, Boosheid en Haat, verspreiden duizenderlei nadeelige Redeneeringen tegen hen, die het Heilige Geloof der *Muselmannen* onderhouden. Niet vergenoegd, dat zy de Goddelyke Wet van den H. Propheet *Jessa* veranderd hebben, maaken zy hun Werk om de heilzaame Geboden van onzen geheiligden Godsdienst op eene bespottelyke wyze in hunne Taal voor te stellen, en te verklaaren.

Tegenwoordig verdedigen wy de Zaak van een vry (naamentlyk het Poolsche) Volk 't welk door eene vreemde Mogentheid gedrukt, en onderworpen is aan de Magt van een Edelman, dewelke zig op een Throon, dien hy niet waardig is, gesteld vind.

Wy in hoedaanigheid van *Mufti*, onze Voorzaaten, en Priesters en alle die, welke de Bewaarders der Goddelyke Geboden zyn: Wy alle, zeg ik, hebben Wy wel ooit onze handen in het Bloed onzer wettige Monarchen gewasschen? Heeft men ooit gezien, dat Wy door eene onverzaadelyke zugt naar verganglyke Schatten tot de alleronbetaamemlykste Listen en Kunstgrepen onze toevlugt genoomen hebben, met inzigt om ons van het Goed onzer Evennaasten meester te maaken: Heeft men ons ooit kunnen overtuigen, dat wy de Wetgeevende Opper-Magt misbruikt hebben, om ons met het zweet der verdrukte Volkeren te verzaaden? De goedertieren en barmhertige God, is getuigen van het tegendeel, en moge myn hand doen verdorren, wanneer in 't geen ik aan Ulieden schryf eene Syllabe weezen mogt, die niet waar is!

Op dezen voet voortgaande treed de MUFTI *in verscheide Byzonderheeden, ter Regtvaardiging van het opvatten der Wapenen tegen de* RUSSEN, *gebruikende teffens Uitdrukkingen, om het Volk te overtuigen, dat alles, wat men ten nadeele van de Ottomannische Porte en de Musulmans verspreid, opgepronkte Onwaarheeden en Lasteringen zyn. . . . En eindelyk zegt hy:*

De Persiaanen, onze Broeders, die door de Gelykformigheid der Leeringen met ons vereenigd zyn, en thans met de Porte eene gemeene Zaak maaken, gaan met ons hunne onverwinnelyke Wapenen overbrengen tot in 't hart der Landen van onze Vyanden; En terwyl Wy met hen die Twisten, welke niet dan uit enkelde Staatkunde voortkomen, vergeeten, denken Wy gezamentlyk niet dan op de Vernieling van onze Tegenpartyders *enz.*

POOLEN. Warschauw. Thans ziet men de beginzelen der zo hooggevyzelde macht der Tartaren, dewelke helden in moorden, roven en plunderen zyn, maar als de Haaze vlieden wanneer zy met weerbaare mannen te doen hebben. De Cham die zich op marsch had begeven om in Nieuw-Servien te dringen, had ten dien einde de verscheide Corpsen zyner Troepen,

pen, die hier en daar in de Ukraine uitgebreid waren, en een gedeelte der Geconfedereerden van Bar tot zich getrokken, zulks hy weinig minder dan 50000 mannen sterk was. Deeze ontzaglyke meenigte werd door den Russischen Generaal *Isakof* met slechts 4000 mannen aangetast en met verlies van omtrent 1000 dooden en 2000 gevangenen op de vlucht geslagen.

De Confederatien in dit Ryk gaan ook den kreeften gang, verscheidene zyn door de Russen vernietigd geworden; en die van Bar zal eerlang ook een slecht einde neemen; want behalven het verlies voor en na geleden, is dezelve met de Tartaren, in onmin geraakt, door dien de hoofden dezer Confederatien, gelyk van meest alle de anderen, goude bergen beloofd hebben aan de Turken en Tartaren, zonder hunne beloften te kunnen vervullen, waarom dan ook de Chan der Tartaren naar Constantinopolen vertrokken is, om over dezelve te klagen.

Dantzich. Tot nu toe haddden de Poolsche Onlusten zich noch niet in Poolsch-Pruissen doen gevoelen, maar zyn thans tot in 't binnenste van deeze Provintie doorgedrongen. Eenige Partyen der Geconfedereerden, hebben deezer dagen een inval in verscheide opene Steden gedaan en aldaar allerhande buitenspoorigheden bedreven. De Heer *Ukisky*, een der Geconfedereerden Opperhoofden, heeft alle de Corpsen en Plaatzen van de Provintien doen sommeeren, om deel aan de Confederatien te nemen. Een zoortgelyke sommatie is mede aan de Magistraat deezer Stad gezonden, met inhoud, dat dezelve zich terstond zal hebben te verklaaren, of zy 'er deel in zal neemen dan niet. Men heeft daar op tot antwoord gegeven, dat den breeden Raad zou by een geroepen worden, en dat men, zo dra de drie Ordens van de Stad dien aangaande een besluit genomen hadden, daar van aan voorsz. *Ukisky* kennis zou geven. Ondertusschen is dit antwoord slechts mede gedeeld om tyd te winnen, door dien men lichtlyk kan denken, dat den Raad geen zo onvoorzichtige en onbehoorlyke stap zal doen, van iets te willen te doen hebben, met deze Geconfedereerden, voor 't grootste gedeelte slecht Volk, en altoos gereed om de algemeenen rust te stooren, zo dra zy hun voordeel daar by zien en zonder acht te geven dat zy aan 't bederf van hun Vaderland en dat van hun eigen zelven arbeiden.

Van *Constantinopolen* heeft men dat de Heer *Murray* Ambassadeur

deur des Konings van Groot-Brittannien by den Grooten Heer en den Divan in goed aanzien is en blyft; en dat dezelve, benevens de Ministers van de Hoven van Vrankryk en Pruissen, zeekerlyk in hunne heilzame oogmerken zouden geslaagd en de Porte met de Keizerinne van Rusland bevredigd hebben, zo de vreze voor een algemeene Opstand daar in by het Ottomannische Hof geene grote verhindering had te wege gebragt, willende het Graauw en de Janitzaren volstrekt den Oorlog; edoch de gevoelens zyn algemeen dat op den minsten slag van belang, die den Turken word toegebragt, de zaken zeer van gedaante zullen veranderen, te meer, dewyl zy zich in hunne gemaakte reekening wegens den bystand hunner Aanhangeren en Opstokeren van nu af aan reeds zeer bedrogen vinden.

DENEMARKEN. Koppenhagen. Zyne Majesteit heeft bevel gegeeven tot het uitrusten van 8 Oorlogschepen ieder van 70, drie van 60 en drie van 50 Stukken Kanon gelyk mede om 2 Fregatten, een van 24 en een van 20 Stukken Kanon in gereedheid te brengen, om voor 't einde van de maand April zeilvaardig te zyn; wyders moet ook des Konings Zee-Macht op 44 Schepen van Linie gebragt, en de Land-Troepen merkelyk vermeerderd worden.

DUITSCHLAND. Weenen. Het Hof is zo verwonderd als te onvreeden, over de stap, welke de Keurvorst van de Paltz gedaan heeft, door het zenden van 2000 mannen zyner Troepen in de vrye Ryks-Stad *Aaken*; en de Ryks-Hofraad heeft een Conclusum doen expedieeren, waar by zyne Keurvorstl. Doorluchtigheid vermaand word, zyne Troepen te rug te doen trekken, en de bezwaarnissen, die hy meent ten lasten van de Magistraat te hebben voor den competenten Rechter, dat is voor de gemelde Ryks-Hofraad te brengen.

In den nacht tusschen den 3 en 4 Maart (1769) vertrok zyne Keizerl. Majesteit met een klein Gevolg van hier, om, zo men zegt, eene reis naar Milaan, Florence en Rome te doen, alwaar die Vorst voorneemens zou zyn de Plechtigheden der Pauslyke verkiezing te zien. Dit vertrek is zo onverwacht en stil geschied dat de meeste Hovelingen noch niet weeten, werwaards deze reis gericht is.

Kassel. Den 5 Maart (1769) regtte de Landgraaf onze Souverein een nieuwe Militaire Ridder-Orde op, waar van hy zelf Groot-

Groot-Meester is, en die by de *Orden der Krygsdeugd* genoemd heeft. Hy omhing zelf daar mede die geene welke daar toe geschikt waren. De Teekenen dier orde bestaan in een achtpuntige Star van Goud geëmailleerd, met den naam des Landgraafs in cyfer en het woord *Virtuti* (of aan de deugd) daar by. De Erfprins en de Prinsen Karel en Fredrik zyn de eerste geweest, welke die ontfangen hebben. Wyders zyn 'er reeds 29 Ridders aangesteld, onder welken zich ook de Prinsen Mauris van Saxen Gotha, en Leopold van Anhalt-Bernburg, gelyk mede veele andere Generaals en Staf-Officieren, bevinden.

Mentz. De Keurvorst onze Souverein, heeft aan de Geestelykheid op straffe van Gevangenis, verboden, voortaan in hunne Predikatien zich van eenige overleveringen of historien te bedienen, maar zich te houden aan den letter der H. Schrift, en dezelve met de Evangelische zachtmoedigheid te verklaaren, zonder eenige geschillen op den Predikstoel te brengen of andere Godsdiensten en Geloofsbelydenissen door te stryken.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. De Raadsvergaderingen te *St. James* zyn meenigvuldig, men wil dat daar in hoofdzakelyk gehandeld werd van onze binnenlandsche zaken, welke hoe langer hoe meer het Ministerie in 't naauw brengen. Het is niet dan met het grootste ongenoegen, dat men den weerzin ziet, die het Volk in 't algemeen betoond van aan den voet des Throons eene betuiging te doen van hunne onderwerping en getrouwheid aan hunnen Souverein in den tegenwoordigen toestand van zaken; daar onrustige en oproerige geesten hun best doen, om hoe langer hoe meer het algemeen ongenoegen aan te kweeken, door verdichte bezwaarnissen voor te stellen. De Twiststookers hebben een groten indruk gemaakt op de Vergadering der Kooplieden dezer Stad, welke onlangs gehouden is, en die ook aangezogt waren om een Addres van getrouwheid aan zyne Maj. te presenteren; en 't is aldaar zo hevig toegegaan, dat men zelfs tot geweldadigheden is gekomen: maar een zeer gering getal is 'er geweest die getekend hebben. Zo weinig hebben de Kooplieden, niet het Gepeupel van de Natie, voor hunnen wettigen Vorst willen doen, terwyl de Inteekening voor den Heer Wilkes nochtans zyn gang gaat en veele voorstanders vind. Het oproerig Geschrift, dat onder den Naam van den North-Briton voor

den

den dag komt, gaat nog al zynen gang, en ſtookt hoe langer hoe meer onze innerlyke Tweedragt aan. In het laatſte Blaadje word de Oprechtheid en Eerlykheid van den Rechter Mansfield op eene zoo ſchendige wyze aangetaſt, dat hy naauwlyks voorby zal kunnen van daar kennis van te neemen. De andere Miniſters zyn 'er ook niet in geſpaard; en zoo men geloof aan deeze kwaadaartige Voorſtellingen wilde geeven, zou de Conſtitutie van het Ryk op het punt ſtaan van 't onderſt boven gekeerd, de Wetten van het Ryk vertreden, en de Regeeringsvorm geheel veranderd te worden. Dit Geſchrift en andere Omſtandigheden hebben zodanig een Invloed, zelfs op de Leden van het Parlement gehad, dat in 't Laager-Huis is voorgeſteld geworden „ dat 'er een Committé zou worden benoemd, om 't Gedrag der Magiſtraaten te „ onderzoeken, en welk een gebruik 'er van de Militaire Macht „ gemaakt was, tot Stuiting van de Wanördens en Oproeren in „ St. George Fields, den 10 May laatſtleden, toen de Hr. Wil„ kes in Hegtenis gebragt wierd in de Gevangenis van 's Konings „ Bank, gelyk mede wat Orders en Inſtructie 'er ten dien opzich„ te gegeven waren, door iemand der Secretariſſen van Staat, „ of door den Secretaris van Oorlog, en eindelyk van het Ge„ drag te examineeren, dat 'er is gehouden ten opzichte van de „ openbaare Vervolgingen, welke by die gelegenheid geſchied „ zyn". Over dezen Voorſlag waren de Leden van het Huis lang en hevig in Geſchil, doch eindelyk aan de Stemmen geſteld zynde, werd dezelve door de Meerderheid verworpen.

VRANKRYK. Parys. Gelyk de Koningen van Spanje en de beide Sicilien hunne Verklaaringen aan het Hof van Romen hebben doen overgeven, ten onderwerp hebbende het vernietigen van de Order der Jeſuiten, zo heeft ook 's Konings Ambaſſadeur aldaar, aan den overledenen Paus, ter hand geſteld deeze volgende

MEMORIE.

DE Koning is door zyn Cath. Maj. verwittigt geworden, dat hy voorneemens was, niet langer uit te ſtellen, formeelyk van onzen H. Vader den Paus te eiſſchen *de gantſchelyke en onherroepelyke vernietiging van de Societeit der Jeſuiten, en de wereldlyk verklaring van alle de Leeden van die Societeit*, en ten eerſten een Memorie ten deezen opzigte aan zyn H. te doen ter hand ſtellen. De Koning, volkomen van denzelve gevoelens zynde als de Koning zyn neef, *aangaande*

de de noodzaakelykheid en nuttigheid der gantschlyke vernietiging van die Compagnie, en van de wereldlyk verklaring van alle hare Leeden, heeft den marquis d'Aubeterre, zynen Ambassadeur, gelast, in naam van zyn Maj., en gelykerhand met de Ministers van hunne Cath. en Siciliaansche Majesteiten op diezelve vernietiging meede aan te dringen.

De Koning is met des te meer yver overgegaan tot het meedewerken ontrent deezen uitstap, om dat dezelve gegrond is op de beweegreedenen van wysheid en recht die hem te voren reeds 't besluit hebben doen neemen, om die Societeit uit alle de landen zyner Heerschappy te verbannen, als zynde *een Genoodschap, waarvan het weezen en de bestiering van 't eerste oogenblik harer instelling af steeds een onuitputlyke en noodlottige bronwelle van onlusten, verwerringen en gevaren geweest zyn.*

Zyn Maj. verwacht van den Godvrucht van den algemeenen Vader aller Gelovigen, dat zyn H. in een zoo gewigtige gelcegenheid zich alleenlyk bedienen zal van zyn eigen verlicht oordeel, van de rechtlievendheid zyner intentien, en van zulke raadgeevingen, dewelken voortkomen uit een opgeheldert vooruitgezigt, uit de allerduidelykste belangen der Kerke, uit de betrachting der ruste van alle de Staten, onderworpen aan 't geestelyk gezag van 't Opperherderschap, en uit vreeze voor de rampen, die door de ondervinding van voorleedene tyden billyk te verwachten zouden staan ten opzigte van het toekomende, byaldien de Jesuïten toegelaten en instaat gehouden wierden, in welk gedeelte der geheele wereld het ook zou mogen weezen.

De Koning, zoo voor zich zelf in 't byzonder, als uit krachte van de allernaauwste overeenstemming met hunne Cath. en Siciliaansche Majesteiten, verzoekt derhalven den Paus op de allernadruklykste wyze, *dat zyn H. de zoogenaamde Compagnie van Jesus volstrekt, zonder eenige uitzondering, zonder uitstel, en door de geheele wereld vernietige, en alle de Leeden van dezelve wereldlyk verklare, met een uitdruklyk verbod aan een iegelyk van hen, om ooit weeder tot een gemeenschap byëen te komen of te vergaderen, of eenigerbande verbindtenis onder elkander aan te gaan, onder welke benaming of voorwendzel 't ook zou mogen weezen.* Dit verzoek behoort door onzen H. Vader den Paus des te gunstiger ontfangen te worden, vermits 't aan hem is gedaan door drie Monarchen gelyklyk oplettende en yverende omtrent alles wat betreklyk kan zyn tot den personeelen roem van zyn H. en tot de rust van alle de Roomsch-Cath. Staten; enz.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. De Heeren Staten van Holland en Westvriesland hebben naar de respective Steden en Dorpen deezer Provincie verzonden eene Publicatie in dato den 11 Maart 1769, waar by geinterdiceerd word: *Dat geene Grutters, zo in de Steden als ten Platten Lande, eenig Boekwykte Meel, Grutten, Gort,*

Gort of andere Waaren, tot de Grutters neering behoorende, zullen mogen te huis brengen anders als met de ordinaris Markt- of Keetschuiten en Vrachtwagens, op de verbeurte van de voorsz. Waaren en een Boete van drie honderd Guldens, enz.

Hooggemelde hun Ed. Groot-Mog. hebben ook eene Publicatie doen afzenden naar de respective Steden deezer Provincie, rakende den Invoer van natte of versche Ossen- en Koeyen Huiden, langs de Rivieren en Canalen, over de Zuider-Zee, waar by het laatste Placaat van 10 February (1769) eenigzints werd geaitereerd, en gefacilliteerd enz.

De eenpaarige en hertelyke Wensch van alle welmeenende Nederlanders, om zich wegens de geboorte van een manlyk zaat uit het Doorluchtig Huis van Orange op eene betamelyke wyze te mogen verheugen, en waartoe alreeds allerlei schikkingen door groot en klein gemaakt waren, is, helaas! niet vervuld geworden. Haare Koninglyke Hoogheid, de Gemalin van den Prins Erfstadhouder, is, in den nacht van den 23 op 24 Maart (1769) omtrent 12 uuren, tot grote droefheid van het Hof, en alle waare Batavieren, van *een dooden Prins* bevallen. Ondertusschen werd de droefheid eeniger maten verminderd, doordien Haare Koninglyke Hoogheid, zich naar tyds omstandigheden, reedelyke Wel bevind; de Heemel geve verder daar toe zynen Zeegen!

De bovengem. doode Prins heeft den 24 en 25 dito, in een der Vertrekken van het Stadhouderlyk Kwartier op een Paradebed gelegen, en is geduurende verscheide uuren voor het Publiek te zien geweest; werd den 28 des nachts in een Koets met zes Paarden en twee Koetzen met 4 Edellieden van 't Hof met eenig gevolg na *Delft* overgebragt, en aldaar in de Stadhouderlyke Familie-Grafkelder bygezet.

De Heer de *Bigot*, Opper-Hofmeester van den Doorl. Prins Erfstadhouder, heeft den 24 dito met den President van de Staten Generaal geconfereerd, en aan hun Hoog Mog. van de bovengem. bevalling kennis gegeven.

Magistraturen en Amptenaaren.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Prins Erfstadhouder heeft tot Groot-Major van *s'Hertogenbosch* aangesteld, den Luitenant Generaal en Commandeur derzelver Stad, de Heer *Gideon Salomon Dewz* in de plaats van wylen den Heer Antoine Rudolph Steiguer de Monaz.

Hun Hoog Mog. hebben den Heer Mr. *Jan Post*, tot Ontfanger van de Convoyen en Licenten te *Edam* aangesteld, in de plaats van wylen den Heer H. Boot.

Den 14 Maart (1769) is tot Secretaris van de Zee-Zaken t' *Amsterdam* aange-

aangesteld, de Wel Ed. Heer Mr. *Johan Cornelis van Muyden*, in de plaats van wylen den Heer Mr. David de Wildt.

Zyne Doorl. Hoogh. de Prins Erf-stadhouder, heeft de Wel Ed. Heer Mr. *Leonard Essenius* aangesteld tot Secretaris van den Wel Ed. Achtb. Gerechte der Stad *Bommel*, in de plaats en by vrywilligen afstand van desselfs Heer Broeder, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Arnoldus Essenius, Raad der voorsz. Stad.

Hoogstgemelde Vorst heeft uit een overgeleverde Nominatie tot Bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie ter Kamer Amsterdam geëligeerd de Wel Ed. Heer *Cornelis van der Oudermeulen*, in de plaats van wylen den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Gerbrand Elias, in leven Schepen en Raad der voorsz. Stad. Gelyk mede Jonkhr. *Jan Carel van der Borch*, enz. tot Bewindhebber der voorsz. Compagnie ter Kamer Zeeland, wegens de Provincie Stad en Lande.

Den 17 dito, de gewoone dag der Verkiezing van de Magistraat zyn door zyne Doorluchtigheid, de Keurvorst van de Paltz, als Heer en Marquis van *Bergen op Zoom*, tot Schepenen aldaar aangesteld, de Ed. Achtb. Heeren *Johan Theodore Morin*, *Alexander Pieter Faare*, *Adriaan Baks*, Dr. *Wouter van Lis*, *Adriaan Petrus de Braauw*, *François Coenraad Hornman*, *Hugo Aalmans*, *Jacobus Adrianus Henricus Rupertus*, en *Jacob Otto Le Jeune*, en wyders op recommandatie van welgemelde Vorst, door hun Ed. Achtb. tot Burgemeesters buiten der Banke of Pollitie, den Ed. Achtb. Heer *Willem Plevier*, en tot Burgemeester binnen der Banke of van de Justitie, den Wel Ed. Achtb. Heer *Johan Theodore Morin*; en voorts op recommandatie als vooren tot Thesauriers, de Wel Ed. Gestr. Heeren *Johan Dramme* en *Clemens Petrus van Assten*, en tot Weesmeesteren, de Wel Eerw. Heeren Mr. *Jacob Lammers*, President; *Johan Gysbert Drabbe* en *Pieter de Geep*.

By hun Hoog Mogende zyn aangesteld tot derzelver Minister by het Hof van Portugal de Heer *Philip Saurin*, tot Consul generaal in het Koningryk Napels de Heer *Antoine Liquier*, en tot Consul te Tripoly de Heer *Simon Reys*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Met den aanvang van den Jare 1768 bestond het getal der Inwoonders van het Koningryk *Napels*, Sicilien uitgezonderd, in 3873975 Perzonen, naamlyk 1850342 van de Mannelyke en 1916277 van de Vrouwelyke Kunne van de Wereldlyke Ordens, benevens 107356 van de Kerklyke en Kloosterordens, te weeten 53626 Priesters, 30484 Mans- en 23246 Vrouwen-Religieusen. Het getal der Geboorens is 143719 en dat der Overledenen 125084 perzoonen.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

'sGRAVENHAGE. De Wel Eerw. en Gel. Heeren *Willem Noordenlout* en *Rudolf Kemper*, Predikanten te *Leiden* en te *Gouda*, bedankt hebbende, om op het Beroep te komen prediken, zo hebben de volgende respective Leeraaren zich alhier laaten hooren op de Zondagsch voormiddagen, de proeftexten, en Woensdag avonden, de vrye Texten, verklarende als volgt:

Zondag den 19 February, predikte de Wel Eerw. en Gel. Heer *Johannes Hammlau*, Leeraar te *Bodegraven*, over 1 Cor. 15. vs. 27. 28.

Voorgez. Pf. 8. en Fol. 435. Tusschen Fol. 459 vs. 2 en 3 en Na No 12. vs. 8. voorts

Woensdag den 22 dito, over 1 Cor. 1. vs. 18. 't Voorgezang was Fol. 496. en na vs. 1 en 2 uit het 7 Lied van de N. O. gezangen.

Zondag den 26 dito liet zich hooren de Wel Eerw. en Gel. Heer *Jan Hendrik Vorstius*, Leeraar te *Alkmaar*, over Pf. 139. vs. 14. Voorgezongen de 5 eerste versen van den 145sten Psalm, en Fol. 435, voor den Text het 2de Lied der N. O. gezangen, en na Pf. 106. vs. 1 en 2. wyders

Woensdag den 1sten Maart, verklaarde zyn Eerw. het 8 en 9de vers van het 53ste Hoofdst. van Jes. Voor wierd gezongen het 7de Lied van de N. O. gezangen, en na de twee eerste versen van het 11de Lied.

Zondag den 5 dito, heeft de Wel Eerw. en Gel. Heer *Frans Munnikhuysen*, Leeraar te *Schiedam*, gepredikt over Philip. 2. vs. 5-8. 't Voorgezang was N. O. 8. de 4 eerste versen, en Fol. 435. na het Gebed N. O. gezang 3., en na de predikatie Fol. 649. vs. 14. vervolgens.

Woensdag den 8 dito, predikte zyn Eerw. over Luc. 22. vs. 41-44. Voorgezongen zynde No. 7. de 4 eerste versen, het nagezang was Fol. 487. vs. 4.

Zondag den 12 dito hoorden men den Wel Eerw. en Gel. Heer *Isaac Scholten*, Leeraar te *Hoorn*, over Zachar. 9. vs. 11. Voor wierd gezongen Fol. 525. vs. 1-5. en Fol. 435. Na 't Gebed No. 1, en na de predikatie, No. 8. vs. 3. laatstlyk

Woensdag den 15de dito, deed zyne Eerw. een Leerreden over het eerste gedeelte van het 46ste vers van Luc. 24. Voor dezelve wierd gezongen Fol. 522. en na het 6de vers van het 7de Lied van de N. O. gezangen.

Daagsch daar aan, zynde Donderdag den 16 dito, is door het Eerw. Consistorie uit de voorsz. Leeraaren met meerderheit van stemmen verkooren, de Wel Eerw. en Gel. Heer *Jan Hendrik Vorstius*, Predikant te *Alkmaar*.

ALKMAAR. Vermits het beroepen van onzen Eerw. en zeer geliefden Leeraar *Johan Hendrik Vorstius* naar 's Gravenhage, staat deeze Kerk *Vacant* te worden.

VLISSINGEN. *Vacant*.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 6 *Maart*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Maandag den 6 Maart 1769.
Twee *Kinderen* van Hendrik Wessels. O. K.
Dingsdag den 7 dito.
't *Kind* van d'Estienne Tiebout. O. K.
Woensdag den 8 dito.
Isaac Le Jay. W. A. K.

Geertruidis Theresia Occo, Weduwe van Louis Michel. O. K.
't *Kind* van Cornelis van Eck. N. O. K.
Donder dag den 9 dito.
Seybrand Stikkel, Mr. *Molenaar*. O. O. K. Ca-

Catharina Beverwyk, Weduwe van Christiaan Muller. L. O. K.
't *Kind* van Jacobus Morodgieu. E N. K.
't *Kind* van Isaac de Clercq. N. Z. K.

Vrydag den 10 *dito.*

Engel Sam. O. K.
Jacob Vliet, *Castelein op Brands Rus-Hoffie.* L. O. K.
Johannis Lillie. N. K.
't *Kind* van Carel Pieper. L. N. K.
't *Kind* van Jacob Lambert Marcelis. O. Z K.
't *Kind* van Pieter van Axxel. O. O. K.

Zaturdag den 11 *dito.*

Fredrik Steenhoff Z. K.
Gerret Kneetman. L. O. K.
Margareta Meesters en Jan van der Swet, *Junior*, Huisvrouw en Zoon van Jan van der Swet. E. Y. K.
Hendrina van Woesik, Huisvrouw van Jacob Gobels. N. Z K.
't *Kind* van Jan Stadlander. N. K.
't *Kind* van Pieter Mansch. W. K.
't *Kind* van Anthony van Velp. W. K.
't *Kind* van Hendrik Garstman. L. O. K.
't *Kind* van Johannis Marcus. L. O. K.
't *Kind* van Jan Roosendaal. L. O. K.
't *Kind* van Bernardus Hekman N. K.
't *Kind* van Pieter Ludolf Neuhaus. L. O. K.
't *Kind* van Hendrik Bakker. N. K.

Zondag den 12 *dito.*

Gerrit Nonhof. K. K. H.

Maandag den 13 *dito.*

Willem Janson. N. K.
Catharina Wissing, Weduwe van Jacobus van der Hagen. O. K.
Niesje Munt, *bejaarde Dogter.* N. O. K.
't *Kind* van Lodewyk Jurje. O. K.
't *Kind* van Dirk de Leeuw. Z. K.

Dingsdag den 14 *dito.*

Maria van den Aartweg, Weduwe van Lambert van Velde. W. K.
Maria van den Bosch, Weduwe van Jacobus van Dalen. E. N. K.
Ceytje Kramer, Huisvrouw van Abraham Stolsius. O. O K.
Catharina Clause. E. N. K.
't *Kind* van Albertus Onstein. N. K.

Woensdag den 15 *dito.*

Paulus Alexander Sauter. L. N. K.
Cornelis Baerselman, Danielsz. W. K.
Anne Soyer, *Tweede Dogter* van Michiel Soyer. W. A. K.
't *Kind* van Capt. Cornelis Dirkse List. L. N. K.
't *Kind* van Jacob Ostenoord. N. Z. K.

Donderdag den 16 *dito.*

Jan Pages, *Bierdrager.* L. O. K.
Jan Gosewyn Bloemen. O. K.
Hester Schouten, Huisvrouw van Martinus Gregory. O. K.
Willemyntje Engelbrecht, Huisvrouw van Wiebe Jansz. W. K.
't *Kind* van Isaac Ruttens. N. O. K.
't *Kind* van Stephanus Ysendyk. O. Z. K.
't *Kind* van Hendrik van Westerlo. N. K.

Vrydag den 17 *dito.*

Estienne Scalé, Mr. *Chirurgyn.* W. A. K.
Abraham Frans Deutgen. N. Z. K.
Paulus Bartholomeus del Borgo. O. K.
Anna Adriana van Hengel, Huisvrouw van Jan Willem van den Bergh. O. K.
Margaret Power, Huisvrouw van William Stallard. E. N. K.
Cornelia Alexander, *oudste Dogter* van Jan Alexander. Z. K.
't *Kind* van Jan Schuring. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Backer. N. K.

Zaturdag den 18 *dito.*

Cornelis Fellinger. W. K.
Dirk Langeraat. L. O. K.
Jurriaan Vinkenberg. Z. K.
Jesais de Clee. L. K. H.
Aaltje Mol, laatst Weduwe van Willem Massaars. N. O. K.
Hendrina Overingh, laatst Weduwe van Andries Heck. N. Z. K.
Catharina Pape, Weduwe Caspar Bonger. L. N. K.
Anna Maria Storts, Weduwe van Jacobus Courier. O. K.
Anna Christina van Greeven, Weduwe van Andries Smit. O. K.
Margrietje Sitvast, Weduwe van Jan van Buuren. N. O. K.
Tryntje Jans Loopeker, Huisvrouw van

van Dirk Poulusse van Egmond. E. Y. K.

't *Kind* van Mr. Cornelis Bakker Cornelisz. O. K.

't *Kind* van Johannes van Tyfelman. N. K.

't *Kind* van Johannes Hermanus Fredrik Meyring. L. N. K.

Zondag den 19 *dito.*

Geertruy van Dyk, Huisvrouw van Hendrik Bikker. L. K. H.

Maandag den 20 *dito*

Tryntje van Nes, Weduwe van Barend Kroese. W. K.

Dingsdag den 21 *dito.*

Lambertus Lobbrecht, Mr. *Chirurgyn.* N. K.

Evert Stolle, Mr. *Sleeper.* E. N. K.

Philip Anthony Jacobsen, *oudste Zoon* van Leonard Jacobsen. W. K.

Aaltje Hendriks Telgers, Huisvrouw van Jan ten Kinten. L. K. H.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 20 *Maart* 1769. geveyld.

Bergstraat *F. J. Melissen*, *A Jolles*, *P. Graauwenbaan* en *H. Moens*, Een Stal en Erve, op de westerhoek van de) en Heerengragt. *f* 10050, in slag *f* 900. verkogt.

Bloem-markt (*I. van Eyk*, *L. Kuiper* en *O. C. Titsingh*, Een Huis en Erve, op de) tegen over de Weessluis. *f* 23100, in slag *f* 275. opgehouden.

Buiten-Cingel (*W. Ebbenhorst* en *J. Lafrens*, Twee Tuinen en Huisingen, de eene genaamd *Buiten Rust*, en de andere *de Resolutie*, mitsgaders twee apart verhuurt werdende Woonningen, op Stads grond, aan de) bewesten de Raampoort. *f* 2975. *Jan Kwiks.*

Elandsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de), in de Swarte Arends Gang, Westzyde. *f* 950, in slag *f* 10 *J. Speckman.*

Hoedemakers Pad. (*W. Ebbenhorst*, *J. Siebes Hendriksz.*, *A. Rutger* en *J. van Leerdam*, Een Tuin, Huizing, Loots en vier aparte verhuurt wordende Woonhuisjes, in een Koop, op het) Noordzyde. *f* 5000, in slag *f* 300. verkogt.

Nieuwendyk (*J. Blok*, *L. Kuiper* en *C. ten Kate*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Oudebrugs en Mandemakers Steegen *f* 6000, in slag *f* 150. *O. C. Titsing.*

Nieuwezyds Voorburgwal (*P. J. Melissen*, *A. Jolles*, *P. Graauwenbaan* en *H. Moens*, Een Huis en Erve, op de) Westzyde, 't derde benoorden 't Generaale Post-Comptoir. *f* 17600. in slag *f* 300. verkogt.

Onbekende Gragt *W. Ebbenhorst*, *J. Siebes Hendriksz.*, *A. Rutger* en *J. van Leerdam*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Binnen-Amstel en Stads Timmertuin. *f* 3775, in slag *f* 200. verkogt.

Onbekende Gragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Binnen-Amstel en Stads Timmertuin. *f* 4075, in slag *f* 8. *W. Strooband.*

Palmdwarsstraat (*W. Ebbenhorst* en *J. Lafrens*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde. *f* 3000, in slag *f* 10. *W. Strooband.*

Prinsengragt (*W. Ebbenhorst*, *J. Siebes Hendriksz*, *A. Rutger* en *J. van Leerdam*, Een Huis en Erve, op de) over de Amstel Kerk. *f* 7400, in slag *f* 600. *J. van Leerdam.*

Reaalen Eilands Gragt (*J. Blok*, *L. Kuiper* en *O. C. Titsingh*, Een dubbeld Pakhuis en Erve, genaamd *Den Inkhoorn*, op de) over de Zoutkeets Gragt. *f* 3250, in slag *f* 200. *J. Blok.*

Slo-

Sloterdyker Meer (Deselve, Een Tuin en Huizing in de) de 3de Tuin voorby het Huis 't Noord-End. *f* 875. in slag *f* 300. *A. Jolles.*

En deze volgende *Obligatien* op den 20 *Maart* 1769. geveyld.

Obligatien (*J. P. Heimbach* en *C. Krol*, Een) ten Laften Holland en Weftvriesland, ten Comptoire Amfterdam. op Naam 3 pap. *f* 1000. 103¾ Pt. *Claas Mol.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103¾ Pt *Krol.*

—— op Naam dito *f* 1000. 103¾ Pt. Defelve.

—— op Naam 6 dito *f* 1000. 103 Pt. *G. Jarman.*

—— op Naam dito *f* 1000. 103 Pt Defelve.

—— op Naam dito *f* 1000. 103 Pt. Defelve.

—— op Naam 5 dito *f* 1000. 103½ Pt. Defelve.

—— op Naam dito *f* 1000 103¼ Pt. *C. Dom.*

—— op Naam 4 dito *f* 2237 : 13. 99¼ *J. Mentema.*

—— op Naam 5 dito *f* 600. 100¾ Pt. *C. Dom.*

—— op Naam dito *f* 622 : 6. 100¾ Pt. Defelve.

—— op Naam dito *f* 1400. 100¾ Pt. *J. Waardenburg.*

—— op Naam dito *f* 1600. 101 Pt. *P. Mortier.*

—— op Naam dito *f* 1000. 101½ Pt. *Jan Carftens.*

—— op Naam dito *f* 1000. 103 Pt. *J. Schreuder.*

—— op Naam 4 dito *f* 980. 102¾ Pt. *Ifaak Sebutte.*

—— op Naam 8 dito *f* 1500. 102¼ Pt. *J. P. Heimbach.*

—— op Naam 9 dito *f* 2000. 102 Pt. *J. Schreuder.*

—— op Naam 6 dito *f* 1500. 101¼ Pt. *A. Mulder.*

—— op Naam 5 dito *f* 2000. 102¼ Pt. *Ifaak van Eyk.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103¼ Pt. *G. Jarman.*

—— op Naam 3 dito *f* 3000. 102½ Pt. *J. P. Heimbach.*

Obligatie (Een) ten laften als vooren, ten Comptoire s' Hage. op Naam 5 pap. *f* 1000. 102 Pt. *J. Schreuder.*

—— op Naam dito *f* 1000. 102¾ Pt. *I. Schutte.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 103½ Pt. Defelve.

—— op Naam dito *f* 1000. 103¼ Pt. Defelve.

—— op Naam 6 dito *f* 1000. 102¼ Pt. *Krol.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 102¼ Pt. Defelve.

—— op Naam dito *f* 1000. 101¼ Pt. in flag ¼ Pt. *I. Schutte.*

—— op Naam dito *f* 1500. 101½ Pt. Defelve.

—— op Naam dito *f* 3000. 102 Pt. *M. van der Linden*

Obligatien (Kleyne Prys) uit de Lotery van 12 Millioenen van 1712. op Naam *f* 200. 101½ Pt. *J. Schreuder.*

Obligatie (Groote Prys) uit bovengemelde Lotery. op Naam 3 dito *f* 500. 48 Pt. *Jan Carftens.*

Obligatie (Een) ten Laften als vooren, ten Comptoire Haerlem. op Naam 4 pap. *f* 1500. 100½ Pt. *P. van der Bies.*

—— op Naam 5 dito *f* 1400. 100¾ Pt. *I. Schutte.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103 Pt. *J. P. Heimbach.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103 Pt. Defelve.

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 103 Pt. Defelve.

—— op Naam 8 dito. *f* 1500. 100¼ Pt. *I. van Eyk.*

—— op Naam 6 dito *f* 800. 102½ Pt. *Krol.*
—— op Naam 6 dito *f* 2000. 101 Pt. *P. Eswylen.*
Obligatien ten Laften van de Generaliteit. op Naam 5 pap. *f* 1000. 105¼ *J. P. Heimbach.*
—— op Naam 4 pap. *f* 1500. 104½ Pt. *J. Marius.*
Obligatien (drie) op Naam 4 pap. *f* 1200. 104¼ Pt. *P. Mortier.*
—— op Naam 6 pap. *f* 600. 104¼ Pt. *P. Hoogerhuis.*
—— op Naam 5 dito *f* 1200. 104½ Pt. *J. Marcus.*
Obligatien (Twee) op Naam 2 pap. *f* 1000. 105¼ Pt. *C. A. van den Bosch.*
—— op Naam 5 pap. *f* 1000. 105 Pt. *P. Eswylen.*
Obligatien (Een) ten Laften van Weftvriesland en 't Noorder Quartier, ten Comptoire Alkmaar. op Naam 3 pap. *f* 1000. 104 Pt. *J. van Eyk.*
—— op Naam 3 pap. *f* 1000. 104¼ Pt. *Krol.*
—— op Naam 6 dito *f* 1000 104¼ Pt. Defelve.
—— op Naam 6 dito *f* 1000. 104¼ Pt. Defelve.
—— op Naam 5 dito *f* 1200. 103 Pt. Defelve.
—— op Naam 5 dito *f* 1200. 103 Pt. Defelve.
—— op Naam 3 dito *f* 500. 103½ Pt. Defelve.
—— op Naam 7 pap. *f* 500. 103¼ Pt. Defelve.
—— op Naam 6 dito *f* 2000. 101½ Pt. *G. Jarman.*
Obligatien (Een) op Hoorn. op naam 4 pap. *f* 2000. 54½ Pt. *P. Eswylen.*
—— op Naam 4 pap. *f* 1200 103¼ Pt. *I. Schutte.*
—— op Naam dito *f* 500. 103½ Pt. *I. van Eyk.*
—— op Naam dito *f* 1000. 104 Pt. Defelve.
—— op Naam dito *f* 1000. 104½ Pt. Defelve.
—— op Naam dito *f* 1000. 104 Pt. *I. Schutte.*
Losrenten (Een) op Naam 4 pap. *f* 3175. 46½ Pt. *P. Hoogerbuizen.*
—— op Naam dito *f* 1600. 98½ Pt. *O. C. Titfing.*
—— op Naam dito *f* 165. 97½ Pt. *Jan Doeble.*
Obligatie (Een) ten laften van de Geoctroyeerde Ooft-Indifche Compagnie ter Kamer Amfterdam. op Naam 4 pap. *f* 3000. 71½ Pt. *Jacobus Steenberge.*

De volgende *Makelaars* hebben deze onderftaande *Schepen* op *Maandag* den 20 *Maart* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amfterdam geveild.

Galjoot-Schip (*V. de Vries*. Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de jonge *Johannes*, Gevoert by Schipper *Ipe Thomas*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 91½ voet, W. 25 voet 7 duim, H. 12 voet 8 duim. Alles Amfterdammer voeten. *f* 1400, in flag *f* 8. *G. de Jong.*

Hoeker-Schip (*De Gemeene Reeders*, Een Extraordinary Welbezeilt) met drie Maften, genaamt *d'Eendracht* Gevoert by Schipper *Teunis Jacobsz.*, is in 't Jaar 1746 N. U., L. 138 voet, W. 30 voet 3 duim, H. 14 voet 4 duim; 't V. 6 voet 3 duim. Alles Amfterdammer voeten. Gemonteert met 2 Yfere Gotelingen, *f* 5200, in flag *f* 8. *Z Sonavent.*

KopJagt (*L. Olivier* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) L. 41 voet, W. 12 voet 5 duim, H. 6 voet 7 duim. Alles Amfterdammer voeten. (Is voorzien met een Extra Fraay Paviljoen en verdere Commoditeiten. *f* 1400, in flag *f* 10. *Lambert Olivier.*

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand April 1769.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Den 9 February (1769) deed de *Kiaja-Bey*, of Luitenant van den Groot Vizier, de Paarde-Staarten in 't midden van het Viziraat planten.

De Shah Sultane Dochter van den Groten Heer, is in den ouderdom van vyf jaren, aan de Kinderziekte overleden.

Den 20 der voorsz. Maand heeft men hier twee kort op elkander volgende Schuddingen eener Aardbeeving gevoeld, welke echter meer schrik dan schaden veroorzaakt hebben.

Deeze Stad krield gemeenlyk van gewapende Lieden, zo ras de Paardestaarten, ten bewyze van Oorlogs verklaring tegen eenige Natie, zyn uitgestooken, en door dit Volk werden gemeenlyk zo veel buitenspoorigheden gepleegd dat men de Straten naauwlyks derfd gebruiken. Eenige Soldaten, welke met de Wapenen in de hand geld afgeperst en andere buitenspoorigheden bedreven hebben, zyn, op bevel van den Sultan, gevat en strengelyk gekastyd geworden; wyders is eene Waarschouwing afgekondigd, dat dusdanige, welke voortaan iets diergelyks mogten ondernemen, noch veel zwaarder zullen gestrafd worden dit heeft uitgewerkt dat men thans in deze Stad volkomen rust geniet. Daar en boven heeft de Groot-Vizier aan alle de Gouverneurs in de Voorsteden bevel gezonden dat zy alle de huizen in de Wyken van de Grieken en de Armeniers, ja zelfs die in de Kwartieren van deeze Stad, genaamd *Fanal* en *Balat*, in welke huizen sterke dranken verkogt worden, moeten doen sluiten: dit bevel is terstond ter uitvoer gebragt en teffens aan de Eigenaars of Bewoonders op straffe van de dood verboden, die dranken in 't geheim te verkopen.

Den 3 Maart arriveerde ten Hove een Tartaarsch-Courier, met de tyding eener ongemeene Overwinning op de Russische

Troepen behaald; maar dewyl men tot noch toe de bevestiging daar van niet heeft ontfangen, en dat de Porte zelfs aan de echtheid deezer tyding twyfelde, vooronderfteld men niet zonder reden, dat men hier, gelyk elders, die gewaande Overwinningen voorgeeft om 't Gemeen aan te moedigen.

Men meend dat de Groot-Vizier zich in 't begin van April naar ons Leger zal begeven.

PORTUGAL. *Lissabon.* Het Oorlog-Schip *la Madre de Deos*, is den 22 Febr. (1769) in onzen Haven binnen gekomen. Men begroot de Schatten waar mede dat Schip beladen is, op 5 Millioenen Gouden Crusados, waar van 2 en 1 halve Millioen voor den Koning en de andere voor particuliere Kooplieden zyn, 2 en 1 halve Millioenen Crusados in Diamanten en omtrent honderd duizend Guldens Tournois aan Stukken van Achten, dit maakte te zamen uit 26 Millioenen en 50 duizend Livres Tournois.

De Bisschop van *Oporto* of *Port à Port*, heeft aan den Priesteren van 't Oratorium zyns Bisdom de macht van te prediken en biegten benomen.

Wegens het overlyden van den Paus heeft het Hof den Rouw voor een Maand aangenomen.

Het Secours naar *Masagan* gezonden (ziet onze voorgaande bladz. 86) is aldaar behouden gearriveerd. De Bezetting verdeedigd zich zo dapper en de aanvallen der Mooren verflaauwen zodanig, dat men eerlang tyding verwagt dat dezelve het Beleg met schande zullen opgebroken hebben.

SPANJEN. *Madrid.* Toen men hier de tyding van 's Pausen overlyden kreeg, wierd 'er aanstonds een Raadsvergadering gehouden, en dewyl het den Koning onzen Souverein niet onverschillig is, wie 'er op den Pauslyken Zetel verheven word, heeft hy den Kardinaal Aarts Bisschop van Sicilie, en den Kardinaal Patriarch der Indiën last gegeven, naar Romen te vertrekken en het Conclave by te woonen.

De Princes van Asturien is van haare ontydige bevalling hersteld.

ITALIE. *Parma.* De Pater Inquisiteur dezer Stad, den 3 Maart (1769) overleden zynde, vervoegde zich terstond een Minister van zyne Koninglyke Hoogheid, na het Couvent, met bevel, dat het Lyk van dien Pater zou worden ten toon gelegd, en

be-

begraven even als alle de Geestlyken der Order; dat men een lyst van alle de thans in de Kerkers der Inquisitie gevangen zynde Perzonen had over te geven, dewelke men in naam van zyne Doorl. moest bewaaren, en eindelyk, dat in alle de Staten van zyne Koninglyke Hoogheid de Inquisitie zou worden afgeschaft.

Romen. De Groot-Hertog van Toscanen in deeze Stad aangekomen zynde, ontfing men den 14 Maart (1769) de tyding dat ook de Keizer, hoogstdesselfs Broeder, noch dien zelven avond alhier stond te arriveeren. De gantsche Stad was op de been; en 't Volk ongemeen verheugd; maar zy wierden voor dien tyd in hunne verwachting te leur gesteld, zyne Majesteit was door een toeval aan zyn Rytuig opgehouden, en kwam eerst den 15 's morgens om half zes Uuren in deze Stad aan, begevende zich terstond na den Groot-Hertog die noch te bed was, wekte hoogstdezelve op, zeggende, *dat het reeds dag was.*

Dit Opperhoofd des H. Roomschen Ryks arriveerde den 8 Maart te *Roverbello*, eene post van *Mantua* afgelegen, alleenlyk verzeld van een Cabinet-Courier zonder Uniforme en gevolgt van een Postwagen, waar in het Keukengereedschap was. De Parochie-Priester verscheen voor de Herberg, even na dat de Keizer zyn intrek in dezelve genomen had, vragende, *of de Vreemdelingen, die aldaar waren aangekomen, Duitsche Kardinalen waren*, waar op de Keizer antwoorde: *dat hy geen Kardinaal was, doch dat hy geloofde, dat de Duitsche Kardinalen zich niet na 't Conclave begeven zouden.*

Dit antwoord gaf aanleiding tot een kleine zamenspraak, en dewyl de Hospes middlerwyl te kennen gaf, dat hy voor zyne Gasten niet den minsten voorraad had, zo bood de Parochie-Priester den Keizer zyn huis, de nodige Bedden en goeden Wyn aan, zyn Keizerlyke Majesteit accepteerde den Wyn, om dat de Hospes zeer slechten Wyn bragt, de Keizer vraagde hem na de oorzaak, *waarom hy zo slecht voorzien was*, en kreeg tot antwoord *dat zulks wierd veroorzaakt door de al te buitensporige gestrengheid der Verpachtingen.* Daags daar aan, wanneer de Keizer 's morgens vroeg gereed stond te vertrekken, eischte hy een glaasje *Liqueur*, doch de Hospes antwoorde, *dat hy geene liqueuren had; dat de Rotier der Verpachtingen niet dan laat opstond, en dat men niet dan met veel moeite iets van hem krygen konde.*

De Keizer hier op geantwoord hebbende, *zy doen even 't zelve in Duitschland*, stapte vervolgens in zyn Rytuig, en kwam ten half een uur aan de Poorten van *Mantua*, onder den naam van Grave van Walckenstein, tredende in die Stad niet af, noch met iemand spreekende; maar de reize steeds voortzettende. Toen zyn Keizerlyke Majesteit aan de *Pô* gekomen was, passeerde hy die Rivier langs de Scheepsbrug, en prees grotelyks de uitvinding van een zo kostbaar werk, en te *Quistello* zag de Keizer zich genoodzaakt, Ossen in de plaats van Paarden voor zyn Rytuig te doen inspannen, konnende dus niet eerder dan den volgenden morgen ten 2 uuren te *Concordia* aankomen.

Aldaar trad de Keizer voor de Herberg af, en onderhield zich twee uuren lang met den Hospes, in wien hy veel verstand bespeurde, (zynde met hem aan 't hoekje van den Haard gezeten) over de voortbrengzelen van den Lande; over de Koophandel van het Hertogdom Modena; over de betrekking, die het Modeneesch met het Mantuaansch heeft; over de redenen, waarom de Verpachtingen zo zeer schadelyk waren; en over de middelen hoe men de Weegen zou konnen verbeeteren enz.; en na een weinig gegeten te hebben, begaf zich de Keizer, die in al dien tyd niet gekent was geworden, inzonderheid ter oorzake van zyne minzame gesprakzaamheid, tot ruste op een zoort van Matras, met hooi gevuld, op welke zyn Keizerlyke Majesteit een bonte Pels en eenige Kussens deed leggen.

Daags daar aan vertrok de Keizer van *Concordia*, zynde desselfs Rytuig als noch met Ossen bespannen. De Hospes van de Herberg bood zich aan, om zyn Keizerlyke Majesteit te verzellen, ten einde hem by eenig ongeval, ter oorzaake van de slegte Weegen, te konnen bystaan, en doordien zyne aanbieding aangenomen wierd, zo steeg hy te Paard, en reed voor 't Rytuig heenen, doch by toeval omziende, was hy zeer verwonderd, dat hy zynen Vreemdeling, in zynen Pels gedoken, te voet zag volgen. De Hospes vertoonde aan den Keizer te vergeefs, dat hy zyne Gezondheid in de Waagschaal stelde, door dus eenen allermoeilykste Weg te voet te wandelen, doch zyne Keizerlyke Majesteit antwoorde, *bekommerd u daar over niet, ik ben t'huis aan vry zwaarder tochten gewent.*

De Hospes hier mede niet vergenoegd, bood den Keizer zyn

Paard

Paard aan, op eene wyze, dat zy by beurten ryden of te voet gaan zouden, doch zyne Keizerlyke Majesteit wees die aanbieding volstrekt van de hand; weshalven de Hospes te Paard en de Keizer te voet den weg naar *Mirandola* voortzettenden, alwaar zy een uur vroeger aankwamen dan de Rytuigen, die op een trage wyze door de Ossen voortgetrokken wierden. De Keizer ging in die Stad twee Kerken, 't Koffyhuis en de Hoofdwacht bezien, voorzag zich vervolgens van Paarden, begaf zich naar *Buomporto*, en bevond zich den volgenden dag binnen *Bologna*.

Het Rytuig van den Keizer wierd onmidlyk gevolgd van een Koets, waar in twee Gardes du Corps en twee Kamerdienaars gezeten waren; omtrent een halve dagreizens daar achter volgde eene Koets met twee Kamerheeren, en omtrent een dagreize daar aan volgde twee Koetzen, waar in zich bevonden de Biechtvader, de Schatmeester, twee Keukenmeesters enz. De Keizer zette de reize voort van *Bologna* over *Furlo* naar *Lorette* en van daar herwaards alwaar zyn Keizerlyke Majesteit den 15 's morgens, gelyk hier vooren gezegd is, in een klein Rytuig met twee Paarden bespannen, aankwam, en zich ter ruste begaf, slapende echter maar 3 uuren.

Die Vorst houd zich alhier *in cognito* op, weigerd alle Deputatien, plechtige Visites, of eenigerhande openbare eerbewyzingen. Hoogstdezelve, die zeer eenvoudig, in eene gewoone Uniforme gekleed gaat, beziehtigd dagelyks het merkwaardigste in deeze Stad, en gaat des avonds op de brillante Assemblées, die door de eerste Huizen van Romen gegeven worden.

Den 15 bezichtigde die Monarch, met den Groot-Hertog van Toskanen, de Kerk St. Petrus en bragt 'er drie uuren mede door. Dien zelven dag was de Deur van het Conclave geopend, by gelegenheid dat de Kardinaal *Spinola* zyne openbare Intrede stond te doen. De Keizer deze Plechtigheid willende bywonen, had men een plaats daar toe gereed gemaakt, alwaar hy alles konde bezien. Hy bevond zich daar zonder eenig gevolg, alleen verzeld van zyn Broeder den Groot-Hertog.

De zeldzaamheid der zake, waar van in de Geschiedenissen geen voorbeeld gevonden word, deed de Kardinalen besluiten, om, by deze gelegenheid een Gedenkteken aan de Nakomelingschap te geven, van de eere, welke het Conclave door 's Keizers tegenwoordigheid genoot, en hoogstdenzelven in 't bin-

binnenste van 't Conclave, de kamer der Kardinalen en de plaats daar de Verkiezing geschied, toe te laten. Zyn Keizerlyke Majesteit en de Groot-Hertog bragten hier mede een geheel uur door. Men zegt dat de Monarch by het intreden vroeg: *of het hem geoorloofd ware met zyn degen op zyde daar in te treden?* waar op men hem ten antwoord gaf: *dat men daar in voor zyne Keizerlyke Majesteit geen zwaarigheid maakte, want dat het zyn degen was, welke de H. Kerk en de Kardinalen zelfs beschermen moest.*

Na dat de Keizer alles bezichtigd had vroeg hy: *wanneer men nu een Paus zoude verkiezen?* De Kardinalen gaven hier op tot antwoord: *dat men noch na eenige buitenlandsche Kardinalen wagte.* Vervolgens vroeg zyn Majesteit: *welk Conclave het langst geduurd had? Dat van Benedictus den XIV, 't welk zes maanden en eenige dagen gezeten heeft*, antwoorde een der Kardinalen. *Wel*, hervatte de Keizer, *laat dit een geheel Jaar duuren, mits men een Paus kieze, als* Lambertinus *die een vriend van alle Menschen was.*

Toen zyne Majesteit, de Vaticaansche Kerk bezien had, bedankte hy grootelyks den Heer *Marcolini*, die hoogstdezelve bediende, en zeide hem: *Laat u Kardinaal maken, en daar na Paus, en komt dan te Weenen, zo zal ik u in eigen Perzoon weder bedienen.* Waar op die Prelaat antwoorde: *Wel aan ik houd uwe Majesteit by desselfs woord.* Als de Keizer in 't Conclave was, schreidde de Kardinaal *Albani* van vreugde, hy kuste hem honderd malen de handen, en riep uit: *Myn Zoon, myn lieve Zoon, ik zal vergenoegd sterven! Is 't wel waar? of droom ik ook? Ik kan van blydschap niet meer zien.* Waar op die Monarch zeide. *Indien gy my niet ziet, voeld my dan!*

Men liet den Keizer het Kleed zien 't welk men voor den nieuwen Paus gereed gemaakt heeft; waar op zyn Majesteit zeide. *Dit zal best den Kardinaal Serbelloni passen.* By 't weggaan uit het Conclave zeide zyn Majesteit onder anderen aan de Kardinalen: *Ik wensch aan uwe Eminentien alles, 't geen gy zelve wenscht.* Van daar begaf die Vorst zich na 't Paleis van *Cesarini*, alwaar gespeeld werd, terwyl zyn Majesteit ondertusschen tot een iegelyk sprak. De Princes *Chigi* met drie Prelaten op de kaart zittende te speelen in de week voor Paaschen, bleef van den Keizer niet onaangemerkt, vragende die Vorst: *is dit een betaamelyk tydverdryf voor Kerkelyke Perzonen in de H. Week?* Daar by voegende *ik kan niet*

begry-

begrypen dat men dus met de Kaarten in de hand zyn tyd kan doorbrengen.

Bericht der Plechtigheden welke in acht genomen worden by 't overlyden van een Paus enz. zynde een Vervolg van onze voorgaande bladzyde 98.

Buiten voor 't Conclave ſtaat nacht en dag een Hoofdwacht der Zwitzers, die de Poort van 't Vaticaan bewaren, en aan hen is de zorge bevolen, alle de toegangen van de gallery te ſluiten, dewelke op het Plein van St. Peter uitloopt. Op dat Plein ſtaan twee andere corpſen gardes; 't eene beſtaande in 4 à 5 compagnien, ſtaat onder bevel van den Kerklyken Maarſchalk, aan wien men vergunt, om geduurende 't openſtaan van den Pauſlyken Zeetel in 't Vaticaan te mogen bewonen het eerſte apartement ter rechterhand, naaſt dat van den Prelaat Gouverneur van 't Conclave; en 't andere corps beſtaat in op de been gebragte Soldaten ten dienſte van 't Conclave, zettende dat Corps rondom 't zelve ſchildwachten uit, en wel inzonderheid aan de Hoofddeur.

Aan die deur zyn 4 draaiſpillen, geſchikt, om de ſpyzen voor de Kardinalen in 't Conclave te bezorgen; naaſt de grote of Hoofddeur is een ſlagdeurtje, voor 't welk aan de Ambaſſadeurs gehoor verleent word; en de Hoofden of Decans der drie ordens * doen by beurten, ieder op zynen dag, 't woord, in naam van 't Sacro Collegio. Op den dag, wanneer de Kardinalen in 't Conclave intreeden, begeeft zich de Majordôme na 't apartement, het geen voor hem gereed gemaakt is, en voor 't welk het corps zyner Helbaardiers in een uniforme van violetverwig laken de wacht optrekt. Het werk van den Maarſchalk van 't Conclave beſtaat in het openen en ſluiten van de deur, na mate zulks vereiſcht word.

De Compagnie ligte Paarden heeft zyn ſtandplaats aan de andere zyde der Hoofdkerk van St. Peter, in de ſtraat, dewelke uitloopt op het Paleis der Inquiſitie; een gedeelte der Kuraſſiers poſteeren zich aan de kant van de plaats, genaamt Tor Venti, en de overige van dezelven houden zich op Monto Cavallo in gereedheid, om des noods in de Stad gebruikt te konnen worden. De Pauslyke Soldaten blyven ten deele de wacht optrekken in hun gewoonlyk quartier op 't Plein voor de Kerk van den H. Geeſt, en verdeelen zich in twee corpſen, te weeten 't eene by den groten muur van 't Kaſteel St. Angelo, en 't andere by den ingang van de brug

De † Barrigel ſtaat met zyn onderhorigen aan 't begin van Borgo Nuovo

* De drie Ordens der Kardinaalen zyn die der Biſſchoppen, Prieſters en Diakonen: ieder orde heeft een Decan, en de tegenwoordige Decans zyn de Kardinaal-Biſſchop *Calvachini*, de Kardinaal Prieſter *Oddi*, en de Kardinaal-Diakon *Alexandro Albani*.

† *Barrigello*, Hoofdman der Sbirris of Geregtsdienaars.

Nuovo, en alle die Troepen zoo wel als die van 't volk van Rome komen in den namiddag, wanneer de Kardinaalen 's avonds in 't Conclave ftaan in te treeden, op de been, om op hunne refp. posten geftelt te worden. De Senaat van Rome midlerwyl doet aan zyne kant ook de Stads-Militie op 't Capitool vergaderen, onder bevel van eenige Eedelen, die dezelve des avonds verdeelen in de 14 wyken van deeze Hoofdftad, om aldaar de ruft geduurende den nacht te handhaven, terwyl de Senaat ordonneert, eenige lichten voor de venfters te plaatzen, ter verlichtinge der Straten. Eindlyk worden ook hier en daar wachten uitgezet van andere Troepen, by voorbeeld de Rode Soldaten, de Corfen, enz. om voor de publieke veiligheid te waken.

Wanneer de Kardinalen eenmaal in 't Conclave zyn ingetreeden, vermogen zy niet weeder daar uit te gaan, 't zy weegens ziekte of uit eenige andere oorzaak, zonder 't recht van hunne dadelyke Stemgeeving te verliezen. De geenen, die op den eerften dag niet in 't zelve zyn ingekomen, moeten zulks binnen drie dagen tyds doen, ten ware zy wilden buitengefloten en aangemerkt worden, als of zy zich te Rome *incognito* bevonden; en aan de Kardinalen, die vervolgens van buitenslands te Rome aankomen, worden insgelyks drie dagen na hunne aankomft vergunt, eer en alvorens zy in 't Conclave intreeden. Op ieder dag zyn zeekere vaftgeftelde uuren, wanneer men met een Kardinaal of met een Conclavift fpreeken kan, doch zulks moet altyd gefchieden in byzyn der wacht van 't Conclave, en overluid, op dat een iegelyk 't moge horen en verftaan, waarom men zich ook van geen andere dan van de Italiaanfche of Latynfche taal mag bedienen.

Een der Ceremoniemeefters gaat alle morgen ten 6 uuren en alle namiddagen ten 2 uuren door 't geheele Conclave met een fchelletje klinken, en de Kardinalen waarfchouwen, zeggende, *ad Capellam, domini*; dat is; *Heeren begeef u na de kapelle.* De geheele vloer van de kapelle, zynde die van Sixtus, is met een groen tapyt belegt; midden in dezelve ftaat een lange tafel, aan beide einden van die tafel ftaan twee buffen voor briefjes van de ftemgeeving, enz.; de ftoelen of zitbankjes, op dewelken de Kardinaalen ter weederzyden plaats neemen, zyn met groen laken bekleed, en voor iedere zitting ftaat een leffenaartje met het wapenfchild van den Kardinaal, die aldaar zitten moet.

Na 't eindigen van de ftemgeeving des namiddags komen drie Kardinalen, te weeten een Kardinaal Biffchop, een Kardinaal Priefter, en een Kardinaal Diacon, dewelken dagelyks verwiffelt worden, by een in een afgefloten apartement, om de depeches van de aan vreemde Hoven refideerende Nuntii te ontfangen, daar op te antwoorden, en de nodige beveelen te geeven tot alle geeftlyke en tydelyke zaken; en byaldien 'er by die geleegenheid zaken van groot ge-

gewigt vooorkomen, beroepen, die 3 Kardinalen een Consistorie, om daar over te raadpleegen; doch alle avonden ten 9 uuren doet de Ceremoniemeester zich weder horen met zyne schelle, roepende, *ad cellam, domini*; dat is, *Heeren, keert ieder na uw celletje te rug*, 't geen dan ook ten eersten geschied.

Eeven voor dat de Kardinalen in 't Conclave intreeden, begeeft zich de Kardinaal Kamerling in 't zelve, verzeld van de drie Kardinalen Decans, en doorzoekt by 't licht van flambouwen naauwkeurig alle de cellen en vertrekjes, tot in de kleinste hoeken toe, ten einde verzeekert te weezen, dat niemand zich in 't Conclave bevind, dan die by de vooraf gehoudene Congregatien is toegelaten geworden, en die gepermitteerde personen zyn 2 Conclavisten voor ieder Kardinaal, of wel 3, byaldien hy daarom verzoekt, de Sacristie-Bewaarder, de Ceremoniemeesters, de Onder-Sacristein, de Biechtvader, 2 Geneesheeren, een Heelmeester, een Apothecar, 4 Barbiers, 36 Domestieken, dienende om de cellen schoon te houden; enz., een Metzelaar, en een Schrynwerker.

Alle die Personen moeten vervolgens een voor een voorby de 4 bovengem. Kardinalen na de kapelle passeeren, en zich doen kennen voor 't geen zy zyn, op dat geen onbevoegd persoon zich daar tusschen inmenge. Zoo dra de Kardinalen in 't Conclave ingetreeden zyn, worden de deuren ten eersten bezigtigt, en een der Ceremoniemeesters ontwerpt een acte in byzyn van getuigen, uit krachte van dewelke de deuren gesloten worden. Wanneer mogt gebeuren, dat een der Conclavisten zich vervolgens buiten 't Conclave begaf, word hy uitgesloten, en de Kardinaal, wiens Conclavist hy was, moet eenen anderen in deszelf plaats verkiezen.

By de eerste zitting der Kardinalen in 't Conclave worden uit hun midden verkozen 3 Scrutators of nazieners der stembriefjes, 3 Revisores of nadere onderzoekers van dezelven, en 3 Infirmiers of Krankenbezoekers, welker bediening is, de stembriefjes der Kardinalen op te halen, die zich door onpasselykheid niet buiten hunne cellen begeeven konnen. De Conclavisten genieten aanzienlyke voorrechten, en zyn als de Secretarissen van Staat der Kardinalen, derzelver gezellen in hunne eenzaamheid, en de bewaarders van derzelver geheime gevoelens; en ingevolge van de Bulle van Pius V. de Broederen of Neeven der Kardinalen hunne Conclavisten niet weezen.

Het gewoonlyk aantal der Kardinalen, dewelken, wanneer men van derzelver geheele lichaam spreekt het Sacro Collegio uitmaken, bestaat in 70, doch jeegenswoordig zyn 13 Kardinaalshoeden vacant, weshalven tans noch 57 Kardinalen in leeven zyn, te weeten 6 Kardinalen Bisschoppen, 39 Kardinalen Priesters, en 12 Kardinalen Diaconen. Wy laten hier volgen de namen der teegenwoor-

 dige

dige Kardinalen, benevens derzelver geboorteplaatsen, en 't jaar van hunne verkiezing.

KARDINALEN BISSCHOPPEN; *Calvachini*, van Tortona, Deeken van 't Sacro Collegio, Kardinaal geworden in den jare 1743; *Lante*, Romein, Vice-Decan, in 1745; *Giovanni Francesco Albani*, van Urbino, en van *York*, Romein, beide in 1747; en *Serbelloni* en *Steppani*, beide van Milaan, in 1753.

KARDINALEN PRIESTERS; *Oddi*, van Perugia, Decan, en *Pozzobonelli*, van Milaan, beide in 1743; *delle Lanze*, van Turin, in 1747; *Durini*, van Milaan, en *Malvezzi*, van Bologna, beide in 1753; *Sersale*, van Napels en *de Cordona*, uit Spanje, beide in 1754; *de Solis Folch*, uit Spanje, *de Luynes* en *de Gesvres*, beide uit Vrankryk, *van Rodt*, uit Duitschland, en *de Saldanha*, uit Portugal, alle vyf in 1756; *Rezzonico* en *Priuli*, beide Venetianen, in 1758; *de Rossi*, Romein, *Spinola*, Genuees, *Castelli*, van Milaan, *Fantuzzi*, van Ravenna, *Guglielmi*, van Jesi, *Conti*, van Camerino, *Ganganelli*, van Rimini, en *Colonna*, Romein, alle acht in 1759; *de Cordova Spinola*, uit Spanje, *Migazzi*, van Trente, *de Choiseuil-Beaupré*; en *de Rochechouart*, beide uit Vrankryk, *van Hutten tot Stoltzenberg*, uit Duitschland, *Molino*, van Venetie, en *de Rohan*, uit Vrankryk, alle zeeven in 1761; *Buonaccorsi*, van Macerata, in 1763; en *Buffalini*, van Citta di Castello, *Boschi*, van Faenza, *Calini*, van Brescia, *Buonciforte*, uit Sicilie, *Pallavacini* Genuees, *Boromeo*, van Milaan, *Pamphili* en *Perracciani*, beide Romeinen, en *Pirelli*, van Napels, alle neegen in 1766.

KARDINALEN-DIACONEN; *Alessandro Albani*, van Urbino, Decan, in 1721; *Neri Corsini*, van Florence, in 1730; *Orsini d'Arragona*, Romein, in 1743; *Chigi*, Romein, en *Terreggiani*, van Florence, beide in 1753; *de Bernis*, uit Vrankryk, in 1758; *Caraccioli* en *Perrelli*, beide van Napels, en *Andrea Corsini*, Romein, alle drie in 1759; *Negroni*, Romein, in 1763; en eindelyk *Canale*, van Terni, en *Veterani*, van Urbino, beide in 1766.

Onder die 57 Kardinalen worden gevonden 22 onderdanen van den Kerkelyken Staat, 10 van den Oostenrykschen Huize of van 't Duitsche Ryk; 6 van den Koning van Vrankryk, 3 van den Koning van Spanje, 5 van den Koning der beide Sicilien, een van den Koning van Portugal, een van den Koning van Sardinie, 3 van den Groothertog van Toskanen, 4 van de Republiek Venetie, en 2 van de Republiek Genua, en van de 13 vacante Kardinaalshoeden staat 'er een ter nominatie van den Koning van Portugal; 21 van de teegenwoordige Kardinalen zyn creaturen van den Paus Benedictus XIV., en de 34 overige zyn door den laatstoverleedenen Paus Clemens XIII. tot het purper verheeven.

Men kan in 't algemeen zeggen, dat 'er geen onstuimiger zee zy, dan een Conclave; de gemoedsdriften volgen elkander op, eeven als de golven van dien onrustigen waterplas; de zaken veranderen om

om zoo te spreeken duizendmaal, en de gesteldheid der gemoederen is genoegzaam van oogenblik tot oogenblik veranderende. De Partyschappen, de kuiperyen, en alles wat de Staatkunde van 't Hof van Rome ooit uitgedacht heeft, word aldaar in 't werk gestelt; weshalven niet zeer te verwonderen is, dat mannen, die in hoge waardigheid gestelt, en meer bedacht zyn op 't behertigen van hun eigen belang, dan op 't bevorderen van 't algemeene welzyn, somtyds aan de wereld, op die grote gebeurtenissen 't oog gevestigt houdende, een tooneel van langwylige verdeeltheeden hebben verschaft.

Het Conclave, waarby Clemens V. verkozen wierd ruim 10 maanden na 't overlyden van zynen voorzaat Benedictus XI., wierd te Perugia gehouden, en was een geruimen tyd in twee factien verdeelt, waarvan de eene een Italiaanschen, en de andere eenen Franschen Paus begeerden; en vermids men geen einde aan de debatten dienaangaande voorzag, zoo achtede men raadzaam, de Kardinalen op te sluiten, ten einde hen tot een verkiezing te noodzaken; men ging daarmeede zelfs zoo verre, dat men hen een gedeelte van hun nodig voedzel onthield, met bedreiging, dat men hen in 't geheel geene spyze meer zoude geeven, byaldien zy niet binnen weinig dagen eenen Paus verkozen; en de Kardinalen, zich dus geperst ziende, gingen eindlyk over tot het verkiezen van Bertrand de Got, zynde een Franschman en Aartsbisschop van Bourdeaux, die dus in 1305 den Pausselyken Zeetel beklom, met den naam van Clemens V.

(Het Vervolg hierna.)

CORSICA Cazenca. Den 15, 16 en 17 Maart 1769 werd te *Algeria* eene algemeene Byeenkomst der Nationaalen Hoofden gehouden en daarin besloten de volgende VI Artykelen.

I. Alle Manspersonen van 16 tot 60 Jaren oud, in staat om de Wapenen te dragen, zullen binnen den tyd van agt dagen moeten zyn gewapend, en voorzien van Oorlogsbehoeftens, zoodanig, dat zy in dienst komende, yder veertig kardoezen, by zich hebben, op straffe van als een onwillige te zullen werden aangemerkt en gestraft, na inhoud der Wetten, door het Opper-Generaal Consult tegen zoodanige Personen gestatueerd. Die derhalven, welke op de revue geen 40 Snaphaan-schoten by zich zullen hebben, zullen worden gecondemneerd in eene boete van 5 Leri, en inmiddels werden gedetineerd.

II. Nademaal ieder Lid der Natie, zonder onderscheid, de voordeelen der vryheid geniet, is het ook billyk, dat ieder voor dezelve stryd; maar vermits het daar by ook niet voeglyk is, dat alle op een en dezelfden tyd daadlyk in dienst treeden, is goed gevonden, dat een derde gedeelte altyd in Campagne tegen den vyand zal blyven, of wel op zoodanige posten als de Generaal en andere Bevel-

hebbers het raadsaamst zullen oordeelen, terwyl de andere zich op het eerste opontbod zullen moeten laten vinden. En worden ook alle Schouts der verscheiden Plaatsen gelast, van deeze Resolutie den eerst invallende Feestdag publike notificatie te doen, en by loting het noodig getal dat eerst moet marcheeren, te kiezen.

III. De bepaalden tyd van het eerste derde dezer Militie zal zyn één of twee maanden, doch zal niemand vermogen van zynen post af te gaan, voor dat hy door een ander worde afgelost, en zal by zyn vertrek moeten vorderen een bewys van afscheid; en zal telkens een derde bepaald blyven om te ageren, zoodanig nogtans, dat het den Heer Generaal vry zal staan, het tot op de helft te brengen, zoo den dienst des Lands zulks vordert.

IV. Zoo haast dit Corps zal byeen gebragt zyn en zich aan de Vergadering vertoonen, zal de soldy, zo van Soldaat en Officier ingaan, van den dag der revue. Maar ingeval zy de tweede en het laatste derde gedeelte uitmaken, zullen deze Volontairs dienen. De Deserteurs, van het derde gedeelte dat in dienst en onder soldy staat of de soldaten, die op bevel weigeren te marcheeren, zullen tot een gevangenis van 30 dagen en een boete van 30 *Leri* worden verwezen, en zal uit dien hoofde ieder Kapitein, by de aankomst op zyn post, kennis moeten geven van de afwezende en de deserteurs; ook zal de Magistraat de hand aan de Justitie leenen, en de Schouten der plaatzen, zo haast een soldaat zonder afscheid van zyn Kapitein te rug komt, hem met hulp der andere Officieren in hegtenis nemen.

V. Buiten het derde gedeelte der Militie, vertrouwd zyne Excellentie nog op hun, die eenige Magistrate bedieningen bekleed hebben, als mede op die gegoede personen, welke met hunne Familien niet genoodzaakt zynde om van hunnen handen arbeid te leven en daarom met minder last de algemeene vryheid kunnen beschermen. Zy die zulks niet doen worden onwaardig geoordeeld, om verder in aanmerking te komen.

VI. Of schoon onze billyke zaak zigtbaar door 's Hemels gunst beschermd word, en de dapperheid der goede ingezetenen weinig vrees overlaat voor een verderen voortgang der vyanden, zo is nogtans besloten, dat indien, by eenig onverwagt toeval, de goede gemeente gedwongen word om hun woningen te verlaten, zy op alle andere plaatsen en oorden dezelfde voorreehten zullen genieten als zy op hun eige grond genoten hebben. Ook zullen de inwoners op de grenzen hun vee naar andere plaatzen ter beveiliging mogen zenden, en zal hun aldaar geen weide huur mogen gevordert maar zy aangemerkt worden, als Deelgenooten van die gemeenschap, werwaards zy zich met hunne kudde begeven zullen.

De vergadering vervolgens den Generaal *Paoli* verzogt hebbende, dat de arme maar manmoedige vaderlanders, die zich voor de vyandelyke

delyke vervolgingen, met hun huisgezin landwaards in begeven moeten, op algemeene kosten mogten worden onderhouden, heeft zyne Excell. daar toe zyne toestemming gegeven.

INGERMERLAND. Petersburg. Ingevolge eene Lyst van de Krygsmagt onzer Souvereine bestaat dezelve thans uit 10248 man Gardes; 600 Cadets; 34032 Artilleristen; 165252 man tot Veld-Regimenten behorende; 75457 man Garnisoen-Troepen; 26598 man Landmilitie, 3044 man in kleine Corpsen, 29835 man ligte Troepen; 261172 man irreguliere Troepen, als Cosakken, Calmukken enz. bedragende te zamen 606238 Man, behalven de Zee-Troepen.

Van den Circulairen Brief van den MUFTI, in onze voorgaande bladz. 103 gemeld, verdiend het volgende mede opmerking.

Onze Vyanden (zegt Hy) verspreiden, dat onze Krygs Schaaren de Standaards verlaaten: Maar onze Legers zyn immers altoos ontallyk: Wy straffen geen Overloopers met de Dood: Wy vergenoegen ons met het te rug houden van de Soldy, tot straffe van zulk een, die zyn Vaandel verlaat: Het staat ieder Landgenoot vry den Standaard te volgen, of te verlaaten, zo menigmaal als hy het goedvind, zonder dat hy gevaar loopt van zyn Leven te verliezen: Deze Straf is maar alleen voor zulke, die hun Land en Opper-Heer verraaden.

Onze Vyanden verspreiden, dat de *Groot-Vizir* op het punt is van de Zegels kwyt te raaken: Dit is onwaar en het tegendeel blykt uit de menigvuldige Bewyzen van Goedheid, met dewelke onze onverwinbaare Monarch dien Minister der verheeve Porte dagelyks vereerd, terwyl het Verstand van dien Minister dit Keizerryk verligt, even als de Zon het gantsche Aardryk.

By gelegenheid van den Brand, waar door onlangs in deze Hoofd-Stad (*Konstantinopolen*) verscheide Gebouwen verslonden zyn, durven onze Vyanden verbreiden, *dat de Goddelyke Wraak ons reeds vervolgd*: Maar laaten zy eerst uitblussen het Vuur der Tweedragt, 't welk onder hen meer dan te sterk woed! Laaten zy de Ergernissen die hen oneenig maaken, in het midden van hen doen ophouden! Laaten zy het Staal, het Vuur en het Vergif neemen uit de handen van hunne Wetgeleerden, door welker Daaden het Geloof, 't welk zy voorgeeven te belyden, zoo sterk onteerd en bezwalkt word!

Onze Zeëen zyn bedekt met Schepen; Onze Schat-Kisten loopen over van het Goud; Onze Landen krielen van Helden, die voorneemens zyn om onze Vyanden tot den laatsten Man toe uit te roeyen: Zouden wy dan kunnen twyffelen aan den goeden Uitslag van eene regtvaardige Onderneeming ter handhaavinge van de Eer en Roem van den Ottomannischen Troon.

Onze

Onze Vyanden verspreiden het Gerugt, dat wy den Oorlog, zelfs eer wy dien begonnen hebben, reeds moede zyn, en dat de *Groot-Vizir* uit dien hoofde bereids om de Vriendschap van den *Groot-Brittannischen Minister* aanzoek schynt te doen, ja dat men eerstdaags een zeer gewigtige Gebeurtenis zien zal, dewelke een geheele Verandering in den Staat van het Serail zal veroorzaaken. Doch dit alles is niet dan een fyne Kunstgreep om kwaad Zaad te strooyen, en aan Ligtgeloovigen den Moed te doen zinken.

Ook verwyten onze Vyanden aan ons, even als of het een Misdaad was, dat wy wyze Voorzorgen genoomen hebben om ons buiten gevaar te stellen van de Griekfche *Nazareeners*, daar, zo als zy zeggen, de Keizerin der Moscovische Geloofs-gezinte, geen de minste Wantrouw ten aanzien van onze Broeders, in Haare Landen gehuisvest, betoond: Maar zouw die Keizerin ten opzigte van onze Broeders wel anders naar betaamlykheid kunnen te werk gaan? want Zy weet immers, dat onze *H. Godsdienst* aan alle Onderdaanen, van wat Staat zy ook moeten zyn, verbied tegen hunnen wettigen Opper-Heer op te staan, ja dat geen *Musulman* tot een zoo schelmagtige Daad eenigsints bekwaam is.

Eindelyk zegt de MUFTI *in dezen* BRIEF.

Wanneer wy *Turken*, de Twisten, die wy met de *Persiaanen* hebben, en welke niet dan op enkele Staatkunde gegrond zyn, vergeeten, om met hen tot vernieling van onze Vyanden eene gemeene Zaak te maaken, doen wy daar omtrent nog beter, als onze Vyanden en andere Natien: Want als *Rusland* aan de *Polakken* de Vryheid geeft om hunnen Koophandel in de Russische Landen te dryven, geschied zulks alleenlyk met inzigt van hun eigen Gewin, en niet door een Gevolg van de Grond-Regels der Deugdzaamheid, tot welker vervulling wy alleen in staat zyn: Ook is U Lieden niet onbekend, dat een groote Priester der Latynsche Wet-Geleerden binnen zyne *Hoofd Stad* de *Jooden* gedoogd, en zulks wel ter zelver tyd, dat hy de zoodaanigen van zyne eige Broeders, die de Wettigheid van zyne *Kerkelyke* en *Wereldlyke Magt* weigeren te erkennen, aldaar niet verdraagen wil.

Ach dat dan de God der waare Geloovigen onze Wapenen zegene, en onze zegepraalende Krygs-Schaaren verzelle, in den gantschen Kring der Aarde, bewoond door Volkeren, welke aan de Wet van den *Grooten Prophеet* niet onderworpen zyn.

POOLEN. Warschauw. Men ziet alhier een Verklaaring van *Krym-Gueray*, Chan der Tartaren, ter gelegenheid van zeeker Schryven van die Vorst, aan de Geconfedereerden van dat Koningryk, en waar van die Vorst, volgens hun voorgeven, de opsteller zyn zou Men ziet daar uit hoe veel deeze Lieden by hunne zogenaamde Vrienden geacht zyn.

Dat

Dat die Vermetelen hunne uitdrukkingen beeter wikken en weegen, en leeren dat nooit eenig Musulman als Vrienden en Bondgenooten aanziet. Lieden die zich schaamteloos opzmukken met dezelfs naam en hoedanigheid om hunne euveldaden te bedekken! Verre van behaagen te scheppen in dien gemeenzaamen en vriendlyken toon, dien zy my met hen in dit schryven doen aanneemen, zy zouden op staande voet die vermetelheid met hunne hoofden boeten, by aldien ik de Autheurs daar van kan ontdekken. Aan Geene Mogendheid is buiten twyfel onbekend, de vriendschap en achting welke de Verheven Porte altoos gehad en onophoudelyk heeft, zo voor de Republiek van Polen als voor den Koning. Wanneer dien volgens kwalyk gezinden en falsarissen zich verstoutten uitdrukkingen te gebruiken, zo beledigende voor de grootheid van het Ottomannische Ryk als voor de geheiligde Perzonen van hun eigen Vorst, konnen zy zich dan nog verbeelden door een gedrag zo afschuwelyk en verfoeilyk, de Wereld te bedriegen, zonder my in 't byzonder te beleedigen? Vermits hunne snoodheid, in dit Geschrift meer dan al te wel ontdekt, daarin niet dan met Gal is afgeschetst, en dat zy weten dat myne tegenwoordige Verklaring geenzints diend om my te rechtvaardigen, de gewichtige Post welke ik bekleed, beveiligd my by een iegelyk, buiten de zulke van hun zoort, tegen een zo hoonend vermoeden, behalven dat de taal die zy my doen voeren, onbekend onder de Vorsten ten voordeelen myner onschuld getuigd; Zo wil ik hen wel te kennen geven dat indien myn Meester een Vyand te bestryden heeft, hy de beweegreden daar van by zich behoud, zonder dezelve aan iemand anders dan aan zyne Ministers te openbaren. Gelaaten zy zich deeze Correspondentie der Krygsverrichtingen met my te hebben, zo kunnen zy geene tydperken bepaalen dan na dat een iegelyk dezelve gezien heeft. By aldien ik 'er eenige van hen toelaat by de Troepen onder myn bevel staande, zo behooren ze zich egter niet anders aan te merken, als Gyzelaars ter Verzeekering der twee Provincien welke zy aan de Verheven Porte hebben afgestaan, en waar voor zy verantwoorden zullen.

Het voorgeeven van zorge waar van ik hen kennis gegeven heb, op bevel van den Grooten Heer, zo veel aangenaams voor hen bevattende, zoverklaar ik hen dat het zelve niet langer stand zal houden dan tot dat wy de Wettigheid hunner rechten op deze Provincien zullen erkend hebben. Zo tegenstrydig als hun gezegde met myn inborst is, zo min waarschynlyk is 't in briefwisseling getreden te zyn, ten aanzien van 't onderhoud myner Troepen, met lieden, die zelfs de middelen daar toe vernietigd hebben. Nooit heeft eenig Bevelhebber de Macht van zyn Vyand getrotzeerd, gevolglyk kan de benaaming van *gantschelyk verdelgen*, in dit Schotschrift met hoogdravendheid gebruikt, niet dan van eerlozen en geenzints van een Generaal konnen. Het is noch veel minder betamelyk voor een hoop doo-

doolende en zwervende lieden, zich eenige gelykheid met een Opperhoofd van een Leger, aan te matigen, hoedanig dit ook zyn kan. Ik zou noch verscheide uitdrukkingen te wederleggen hebben, maar dezelve zyn te onbeschaamd om ze openbaar te maken. Datze zich beter doen onderrichten van de eerbied welke zy aan de Souvereinen verschuldigt zyn, en zich voor al wachten van mynen toorn andermaal te ontsteeken. Vermits hen wyders ook onbekend is 't geen in mynen boezem legd, behooren ze, alleen te weeten, dat ik, indien zy andermaal daar toe vervallen, een algemeen voorbeeld aan hen zal statueeren. Wyders blyft my niets over dan de geene, die de billykheid myner Verklaring zullen erkennen, goede gezondheid toe te wenschen.

ZWEDEN. Stokholm. De ongemeene Krygstoerustingen van den Koning van Denemrken, in deeze teegenwoordige tydsomstandigheden, en de Vermaagdschap van dien Vorst met zyne Zweedsche Majesteit, gaven aan veelen aanleiding om te denken, dat dezelve ten voordeele der Kroon Zweden geschikt waren, maar nu schynt het als of de laatstgem. Vorst zelfs eenige argwaan dieswegens heeft opgevat, 't geen blykt uit de op den 8 Maart door den Koning van Zweden aan den Senaat de gedaane

DECLARATIE.

ALhoewel ik van de Regtvaardigheid en de Trouwe van den Koning van Denemarken, ten aanzien van deszelfs Verbintenissen, dat vaste vertrouwen hebbe, dat hy Zweeden, wanneer men aan deeze kant daar toe geen de minste reedenen geeft, niet verontrusten zal, zo eischt egter de voorzigtigheid alle voorzorgen, wanneer een Nabuur, zonder eenig Onderwerp van een zigtbaare aanleidinge groote toerustingen maakt, dat men geen van die mesures nalaat, welke ter verdediging absolut nodig zyn, en dat men ook de zulke alhier, onder de tegenwoordige omstandigheeden, niet verzuimt. Ik ben overtuigd, dat de Ryks Raad daar op zal bedagt zyn, en daar voor zorge dragen, zal vermits men by een nader onderzoek zal vinden, dat hier zulke gebreeken zyn, die zelfs onder de kalmte van den Vreede niet existeeren moesten. Maar het geen Ik nu byzonders aan de rype en meededogende Deliberatie van de Heeren Ryks-Raden wil over gelaaten hebben, is de aangeleegenheid van den Ryksdag in de plaats van te Nordkiöping, in Stokholm te houden, niet wegens Myn eigene commoditeit, want de Ryks-Raaden hebben gezien, dat, na dat de Meerderheid voor die Stad uitviel, Ik in dat gedeelte alles opgeofferd hebbe, maar in zulke ongeruste Tyden, als zig nu beklaaglyk opdoen, zullen de Ryks-Raaden wel ras vinden, dat eene ongefortificeerde Stad, geleegen aan eene ope-

ne

ne Rede, en die in laater tyden aan de Vyandelyke Verwoestingen geëxponeerd is geweest, de allerondienstlykste Plaats is, die men voor de byeenkomst van de Ryks Stenden hadde kunnen verkiezen. Daar en tegen, by aldien de Ryksdag alhier in Stokholm gehouden word, wint men, behalven de meerder zeekerheid in de Deliberatien, nog daar en boven een aanmerkelyk voordeel, dat weegen de tegenwoordigheid van den geheelen Raad en de gezaamentlyke Collegien, de schikkingen, die men nodig oordeelen konde, met meer spoed en yver uitgevoerd worden, laat staan de groote onkosten, die nu tot het houden van een Ryksdag in Nordkiöping besteed moeten worden. De tyd is van geene mindere opmerkelykheid: de Conjunctuuren, die nu gebooren zyn, zyn van die natuur, dat by aldien de Ryks stenden niet reeds ontboden waaren tot een algemeenen Ryksdag, zoude het nu zonder eenige uitstel moeten geschieden: geene schikkingen van gewigt kunnen voortgezet, nochte dien tyd ondernomen worden, om het Land te verdeedigen: geene toereikende kennis kan men van de wille van de Ryks stenden, by een zulke onvermoede positie van zaaken, als de tegenwoordige is, ontfangen, by aldien zy het niet zelve te kennen geeven. Klaar is het, dat de Verkiezinge van de Gedeputeerden van drie Stenden reeds in de Provintien geschied is; de Ridderschap en de Adel zyn steeds bereid, wanneer zy geroepen worden: niets kan alzo beletten, dat immers de Ryksdag op het einde van deze Maand beginnen kan by aldien de Circulaire Brieven terstond geëxpedieerd worden. Dit is het wat Ik met deze eissche; en van de voorzorge van den Ryks Raad voor het Vaderland verwagte Ik, dat zy met My in het vervroegen van den Ryksdag accordeeren zullen, welke de onverwagte schikking van de tyden even zo noodzakelyk maakt, als dezelve met Gods hulpe toereikende zyn zal om het Land te verdigen.

(*Getekend*). ADOLPH FRIEDERICH.

DUITSCHLAND. Mentz. Behalven 't geen wy in onze voorgaande bladz. 107 gemeld hebben, doed zyne Keurvorstlyke Doorluchtigheid, in het geheele Aartsbisdom van Mentz en de daar aan onderhoorige Landen, eene merkwaardige Verandering in den Godsdienst maken, zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheid; heeft niet alleen alle Kerkewydingen door de Week afgeschaft en op Zondag bepaald, om alle onnutte tyd- en geldverspillingen voor te komen, maar ook een groot aantal *Heilige en Vastendagen* vernietigd. Om dit bevel des te gemaklyker ter uitvoer te brengen en den gemeenen man van zyne verouderde gewoontens af te trekken, is 'er op hooge order eene Leerrede opgesteld over *Exodus* XX. vers 9. *Zes dagen zult gy arbeiden en al uw Werk doen*, en daar

van aan alle de Geestlyken, die den Predikstoel beklimmen, een exemplaar gezonden, met uitdruklyk bevel om dezelve van buiten te leeren en eens 's jaars te prediken.

Maar dezer dagen heeft zyne Keurvorstlyke Doorluchtigheid noch eene andere stap gedaan, en doen afkondigen de volgende

ORDONNANTIE.

Wy tot de Keurvorstelyke Mentzische Regering aangestelde Hofraads-President, Opperhofmeester, Cancelier, Cancelery Directeur, Geheime Hof- en Regerings Raden doen te weten:

Alzo tot onze kennis is gekomen, dat 'er twee Boeken *in Quarto* ten tytel voerende *Verhandeling over de magt van een Paus in Wereldsche zaken, door Robert Bellarminus, Kardinaal van de Heilige Roomsche Kerk*, waar van het *tweede Deel* eene verdediging van dat Werk tegen *Willem Barclaium* behelst, te *Munchen* by *Joseph Aloysius Craetz* in 't Jaar 1768 gedrukt zyn, en door de Boekhandelaars in deze Keurvorstlyke Residentie worden ingevoerd, en gemelde Boeken opgevuld zyn met redeneringen strekkende om de magt, welke God den Wereldlyken Vorsten onmiddelyk medegedeeld heeft, te ondermynen; om het Geestlyk gezag, het welk de Bisschoppen van Jesus Christus, den grondlegger der Christelyke Kerke en van zyne Heilige Apostelen ontfangen hebben, uit te breiden; om het onderscheid, door den Heiland zelve, tusschen het Geestlyk en Wereldlyk gebied vastgesteld, te vernietigen; om de onderdanen tegen hunne Wettige Overheit oproerig te maken, het leven der Regenten in gevaar te stellen, de openbare rust te verstooren en eene algemeene wanorden, oproer, en ongehoorzaamheit in den staat te veroorzaken; zoo hebben wy, uit aanmerking van onzen pligt, en naar de lofwaardige voorbeelden, welke ons de Kerklyke en Wereldlyke geschiedenissen opleveren, zulke reukelooze, gevaarlyke, schandelyke, valsche, met de eerste instellingen der Kerke met de Godlyke en menschlyke Wetten strydende en de zuivere Zedeleer vernietigende grondbeginzelen, willen te keer gaan, en voorgenomen alle Boeken, welke dergelyke voor Kerk en Staat gevaarlyke leerstellingen inhouden, uit deze Keurvorstelyke Landen te weren, en daar tegen de zo noodige rust en eenigheit, tusschen de Geestlyke en Wereldlyke magt te handhaven. Verbieden derhalve alle en een iegelyk, van wat staat of conditie hy zyn mag, en byzonder de Boekhandelaars, Boekdrukkers en Boekbinders, om de voornoemde twee Boeken, en alle anderen, welke dergelyke ongerymde godlooze stellingen inhouden, noch in deze Keurvorstelyke Residentie Mentz, noch in de Keurvorstelyke Landen, te drukken, te verkoopen, te binden, of met zich te voeren. Bevelende alle Keurvorstelyke Ampte-

tenaren ten platten Lande op het allerernstigste, om zonder tydverlies kennis te geven van alle zulke Boeken, Theses of andere Schriften, welke eenige leerstellingen van dien aart inhouden en de van God ingestelde Geestlyke en Wereldlyke magt aantasten en bestryden, ten einde de verspreiding by tyds mogt voor gekomen en de Overtreders naar bevind van zaken gestraft worden.

En op dat wy des te zekerder mogten zyn, dat dergelyke schandaleuse en oproerige grondstellingen, in deze Keurvorstelyke Landen niet verder verspreid, noch de jeugd in haare teedere jaren door zulke valsche leeringen op verkeerde wegen gebragt worden, of de pligt, die zy als Christenen, Burgeren en Onderdanen, den Souverein als mede de Geestlyke en Wereldlyke Overheid schuldig zyn, niet uit het oog mogen verliezen; zoo bevelen wy, dat deze Ordonnantie niet alleen op de gewone plaatsen aangeslagen en door den druk bekend gemaakt zal worden; maar dat ook geen Leeraars op de Keurvorstelyke Hooge Schoolen van Mentz of Erfort, of die der mindere Schoolen, zoodanige Theses onderwyzen, aanplakken of verdedigen zullen, vertrouwende wy veel eer dat de gemelde Leeraars dergelyke gevoelens, uit eige overtuiging wraken en een wakend oog houden zullen op die genen, die hier tegen aan gaan zullen.

NEDERLANDEN. Vlissingen. Nademaal 't Vlissingsch Genoodschap ter bevordering van nuttige Kunsten en Weetenschappen, onder Protectie van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heer Prins van Oranje, en door den Yver van de Leden het zelve uitmakende, het genoegen heeft, zyne Pogingen zo verre gevorderd te zien, dat binnen kort een gedeelte der Verhandelingen, aan het zelve toegekomen, het licht zal zien, wordende zo met het vervaardigen der Kunstplaaten, als het Drukken van het Werk, alle mogelyke spoed gemaakt, zo hebben de Leden van het zelve dienstig geoordeeld, hier van het Publiek by voorraad kennis te geeven, en, terwyl zy voornemens zyn by de Uitgaave van het Eerste Deel een omstandige Historisch Bericht van de Oprechting, Bestaan en Oogmerk van het zelve te geeven, thans alleenlyk bekend te maken, van voorneemens te zyn Jaarlyks ook eene Prysvraag op te geeven, en den Auteur, die dezelve, na hun Oordeel, het best Beantwoorden zal, eene Belooning toe te zeggen, bestaande in eene Gouden Medailje, op den Stempel van het genoodschap geslagen, met den naam van den Schryver, en het Jaartal op den Rand.

Het Genoodschap vleid zich, dat, gelyk deszelfs oogmerk is, al wat in hun vermogen is toe te brengen, om door de uitbreiding van Kunsten en Weetenschappen aan 't Algemeen belang, inzonderheid dat der Provintie Zeeland en der Stede Vlissingen, bevorderlyk te zyn, veelen zig zullen opgewekt vinden, om in dezen behulpzaam te zyn; en geeft thans voor eene Vraag, om voor den eersten May 1770, te Beantwoorden, op.

„ Welke zyn de Bewooners van Zeeland geweest tot aan de vyf-
„ tiende Eeuw, hoedanig waren hunne zeden en Godsdienstplich-
„ ten; en welken oorsprong en voortgang hebben de fraaije Lette-
„ ren, Kunsten en Weetenschappen, onder dezelve gehad" ?

De Antwoorden op de Vraag moeten niet met den eigen Naam des Schryvers, maar met eene Zinspreuk getekend, en met een verzegeld Biljet, het welk dezelfde Zinspreuk tot Opschrift heeft, waarin des Schryvers Naam en Adres gemeld zyn, verzegeld aan den Heer JUSTUS TJEENK, Secretaris van dit genoodschap, zeer Leesbaar Geschreeven in het Nederduitsch, Fransch of Latyn, franco gezonden worden. Ieder een, wie hy ook mag wezen, staat vry na den Prys te dingen, uitgezonderd hun, die in eenig opzicht Leden van dit Genoodschap zyn. Ook zal het den geenen, dewelke de Prys behaalen zal, niet vry staan zyne Verhandeling, waar op hem de Prys is toegewezen, het zy in 't geheel of ten deele, het zy afzonderlyk of by eenig ander Werk, te doen Drukken, zonder uitdrukkelyke toestemming van dit Genoodschap. Alle de Antwoorden zullen moeten ingegeeven zyn voor den eersten May 1770, na welken tyd geene meer tot den Prys zullen worden toegelaaten.

Nog steld het Genoodschap, op dezelfde Voorwaarden, voor eene Vrààg, om voor den eersten May 1771, te beantwoorden:

„ Welke zyn de redenen der menigvuldige Vallen of Grondbra-
„ kingen in de Zeedyken, voornaamlyk die der Provincie Zeeland,
„ en op welke wyze kunnen dezelve best voorgekomen, of, daar
„ zynde, spoedigst en minst kostbaar hersteld worden".

Dit Genoodschap zal ook ontfangen alle zodanige Stukken, welke aan het zelve, door wie het zy, worden toegezonden, behelzende eenige nieuwe Uitvindingen of Verbeteringen van Oude Waarneemingen over onderscheidene Takken der Kunsten en Weetenschappen, en wat meer zou kunnen strekken om derzelver uitbreiding te bevorderen; en ten einde een ieder daar toe aan te moedigen, zal het Genoodschap nog twee Zilvere Gedenkpenningen uitdeelen aan die geenen, die aan het zelve de twee beste Memorien en beste Waarneemingen zullen hebben toegezonden.

's Gravenhage. Haare Koninglyke Hoogheid Mevrouwe de Princesse van Orange is Gode zy dank in zo verre hersteld, dat Hoogstdezelve, op Zondag den 9 en 16 April 1769 de Godsdienst in haar Apartement, binnen het Stadhouderlyk Kwartier, onder het gehoor van Do. *Royer*, Hofprediker, heeft bygewoond.

Van *Utrecht* heeft men dat Burgemeesteren en Vroedschap dier Stad hunne Publicatie van den 15 November 1761, by welke zy het houden van de Markten en publieke Verkoopingen van Rundvee in de gemelde Stad en Vryheid van dien, geheellyk hebben ingetrokken,

trokken, en gevolglyk de magere Beesten-Markten van nu af aan tot den laatsten May, en die van de vette Beesten, van den eersten October tot den laatsten November, mitsgaders de publieke Verkoopingen van Rundvee, hebben gepermitteerd enz.

N. B. *In onze Mercurius voor half May heeft de Leezer te wachten de afbeelding van de plechtige vervoering van het Pauslyk Lyk uit het* Quirinaal *naar het* Vatikaan.

Magistraturen en Amptenaren.

Den 24 Maart (1769) zyn tot Burgemeesteren der Stad *Hoorn* verkozen de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Conrelis Christoffel van Akerlaken*, *Lucas Merens*, Dr. *François Gallis* en *Pieter Schellinger*.

Uit een overgeleverde Nominatie zyn, door den Heere Prince Erfstadhouder, tot regeerende Burgemeester der Stede *Dordrecht* voor den tyd van twee Jaren verkozen, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Govert van Slingeland*, Vryheer van Slingeland, en Mr. *Caspar Baltbazar Doll van Ouryk*.

Hoogstg. Prins Erfstadhouder heeft aangesteld en Gecommitteerd tot Landdrost van het kwartier van Twenten, in plaats van Jr. Fredrik Jan Sigismund, Grave van Heyden tot Ootmarssum, die daarvan vrywillig afstand heeft gedaan, Jr. *Sigismund Vincent Gustaaf* Grave *van Heyden Hompesch tot Ootmarssum* Junior.

Door het Ed. Mog. Collegie te Admiraliteit te *Middelburg* is 't Oorlogs-Fregat *Brunswyk* ten Commando opgedragen aan Kapt. *Hendrik Bernhard Lodewyk*, Grave *van Byland*.

Tot Raadsman der Stad *Middelburg* is geëligeerd de Heer Mr. *Martinus Johan Veth van de Perre*, Vryheer van West-Capelle en Heer van 't Nieuw-Land, (jongste broeder van den Heer Premier Noble van de Perre,) in plaats van den Heer Mr. *Johan Pieter van den Brande*, Ridder Baronnet, Heer van Gapinge, Crabbendyke, Couwerne enz. door den Heer Prince Erfstadhouder uit eene Nominatie van Heeren Kiezers der voorsz. Stad *Middelburg* tot Schepen geëligeerd, in plaats van wylen den Heer Mr. Meinard van Visvliet, Med. Doct. en Prof.

Hunne Hoog Mog. hebben den Heer Mr. *Paulus Abraham Gilles*, Heer van Waveren, Waverveen, Botshol en Ruige Willis, Secretaris van den Raad van Staten, aangesteld tot Thesaurier-Generaal der Vereenigde Nederlanden, in plaats van den Heer Mr. Jan Hop, die daarvan vrywillig afstand gedaan heeft.

Hoogst voorsz. Heeren Staten hebben den Heer Mr. *Ignatius Johan van Hees*, thans Fiscaal van den Hoogen Krygsraad in 's Hage, aangesteld tot Secretaris van den Raad van Staate in plaats van den Heer Mr. Paulus Abraham Gilles.

Den 10 April is op hooggunstige recommandatie van den Heere Prince Erfstadhouder, tot Vroedschap en Raad der Stad *Hoorn* geëligeerd de Ed. Gestr. Heer Mr. *Jacob van Hoolwerff*, oud Schepen in plaats van wylen den Heer C. C. van Akerlaken.

Tot Fiscaal van den Hoogen Krygsraad in *'s Hage* hebben Hun Hoog Mogende aangesteld de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Johan Gerard van Oldenbarneveld*, genaamd *Tullingh*, practiseerend Advocaat voor de respective Hoven van Justitie.

Op hooggunstige recommandatie van

van den Heere Prince Erfstadhouder is de Heer Mr. *Johan Boreel de Maregnault*, wegens *Hoorn*, gecommitteerd in de Provinciale Rekenkamer.

Door de Heeren Bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie ter Kamer Zeeland is het Schip *de Burgt* aan Schipper *Fr. van Ewyk* begeeven.

Den 17 April is op hooggunstige recommandatie als vooren, tot Vroedschap der Stad *Medenblik* geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Dr. *Huybert Geldolph de Lange*, oud Schepen aldaar; en in Commissie in 't Collegie ter Admiraliteit in West-vriesland en 't Noorder Kwartier, voor den tyd van twee Jaren, ingaande den 1 May 1769 is gedisjicieerd, de Wel Ed. Gestr. Heer *Pieter Spaander*, Oud-Burgemeester en Raad dier Stad.

Tot Kapitein ter Zee by het Collegie op de Maze is door den Heere Prince Erfstadhouder aangesteld *Willem Adriaan van Oyen*.

Door den Raad van State is de Heer D. *Abraham Westerhof* aangesteld tot extraordinaris 's Lands Doctor, in plaats van wylen den Heer Mr. D. G. van Limburg.

AANMERKELYKE ZAKEN, &c.

Den 14 Febr. is de Vorstin *Charlotta Wilhelmina van Anhalt-Bernburg*, Gemalin van den regeerenden Vorst *Christiaan Gunther van Schwartzburg-Sonderhausen*, van eene Princes in de Kraam gekomen, die vervolgens by den H. Doop de naam van *Carolina Augusta Albertina* ontfangen heeft.

Den 1 Maart is *Maria Josepha*, Geborene Gravinne van *Haslingen*, Gemalinne van Vorst *Frans Adolph van Anhalt-Bernburg*, Koningl. Pruissischen Generaal Major, in 't Kraambedde gevallen van een Prins die by den H. Doop is genaamd geworden *Fredrik Frans Joseph*.

Den 11 Maart is *Sophia Charlotta Emestina*, geboren Vorstin van Anhalt-Bernburg-Schaumbrug, Gemalin van den regeerenden Vorst van Isemburg-Budingen, in de Kraam gekomen van een Prins, die den volgenden dag by den H. Doop is genaamd geworden, *Wilhelm Fredrik Karel Victor*.

Den 21 Maart is het Huwelyk tusschen den Erfprins van Saxen Gotha en Maria Charlotta Amalia, Princes van Saxen Meinungen te Meinungen voltrokken.

Onlangs overleed te *Torgau*, de Weduwe van den Hoefsmit *Johan George Schale*; hebbende met haar man 14 Kinderen verwekt en van dezelve 71 Kinds-Kinderen en 47 Kinds-Kinds-Kinderen, en dus in 't geheel 132 nakomelingen beleefd.

Te *Hoorn* is in den ouderdom van ruim 75 Jaren overleden de Wel Ed. Gestrenge Heer Mr. *Cornelis Christoffel van Akerlaken*, president regeerend Burgemeester en Raad dier Stad, mitsgaders Bewindhebber der Oost Indische Compagnie enz.

De Collonel van de Infanterie by de Armee van den Staat en Major effectief in 't Regiment van den Luit. Gen. Villegas. *van Ruble* heeft het tydelyke met het eeuwige afgewisseld.

Den 26 Maart is te *Medenblik* overleden de Heer *Hendrik de Zee*, oud-Burgemeester en Raad dier Stad, mitsgaders Gecommitteerde Raad ter Admiraliteit in Westvriesland en het Noorder-Kwartier.

Bailluw Burgemeesteren en Regeerders der Stad *Brielle* mitsgaders Leenmannen van den Lande van *Voorne*, hebben (in navolging van andere Steden, ziet Febr. laatstleden bladz. 43) eene Publicatie tot redding der Drenkelingen doen afkondigen.

Den 1 April overleed te *Dokkum* de Wel Ed. Gestr. Heer Dr. *Valerius van Thoyen*, Raad in de Vroedschap en re-

regeerend Burgemeester dier Stad.

Den 9 April overleed te Haerlem in den Ouderdom van ruim 64 Jaren, de Heer *Pieter Sonnié*, Prælector, Stads Operateur en Stads Vroedmeester, Lid van de Hollandsche Maatschappy der Wetenschappen aldaar.

Dingsdag morgen den 11 April (1769) 's morgens ten 3 uuren ontstond t'Amsterdam op de Oost-Indische Compagnies Werf brand in het Teerhuis, 't welk tot de grond toe in de assche gelegd werd, zonder echter meer schade te veroorzaken.

Den 12 dito overleed te *Zutphen* de Heer *Jan Hendrik Moxburger* Luitenant-Collonel ten dienste dezer Landen, enz.

De Wel Ed. Heeren de Representant van zyne Doorluchtige Hoogheid en Bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie ter Vergadering van de Zeventienen, thans in Zeeland gehouden, hebben geresolveerd tegen den 29 May 1769 aan de Geintresseerdens eene Uitdeeling van 20 PrC. te doen.

Den 29 dito overleed te *Gorinchem* in den ouderdom van ruim 84 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Abraham van Hoey*, Oud-Burgemeester dier Stad mitsgaders Penningmeester van den Lande van Arkel boven en beneden den Zouwen.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Het gewoone Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 3 en 17 May (1769) onder Voorzitting van Do. *Johannes Klap*.

Op Vrydag den 14 April is alhier in de Nieuwe Kerk door den Eerw. zeer Gel. Heer *Johannes Klap*, tot het H. Predikampt met oplegging der handen, ingezegend en bevestigd, de Eerw. zeer Gel. Heer *Wilhelm Reuter*, beroepen Predikant te Vlissingen, na dat zyn Eerw. verklaard had Jerem. 1 v. 7. *Maar de Heere sprak tot my: zeg niet ik ben te jong: maar gy zult gaan, waar heen Ik u zende, en prediken wat ik u belast.* De Inleiding was genomen uit 1 Timoth. 3 v. 1. Zyn Eerw. heeft zich, staande den tyd van vier Jaren als vast Proponent in de beide Kerken, met zeer veel genoegen doen hooren, en ook daardoor zonderlinge roem en achting verworven.

Op Woensdag den 19 April (1769) zyn by deze Gemeente ter Nominatie van Ouderlingen en Diaconen gebragt, de navolgende Heeren, als:

OUDERLINGEN.

Stephanus Blomhoff.	*Hendrik Wilkens.*
Gerrit Moll.	*Dirk Cloppenburg.*
Floris Croll.	*Anthony Bonn.*
Abraham Cappelen.	*Pieter Willem van Lankeren.*
François Ijssendorp.	*Reinier Splietboff.*

DIACONEN.

Mr. Daniel Gildemeester.	*Frans Oost.*
Johannes Hilkes,	*Hendrik Clattenburg.*
Jan Peyse.	*Pieter Meeling.*
Johannes Hoebé.	*Jan Hendrik Stuyver.*
Christoffel Bormeester.	*Johannes Muller, Johan Anthoniesz.*
Hendrik Ogelwight.	*Hendrik Wessels.*

'S GRA-

'S GRAVENHAGE. De Wel Eerw. en Gel. Heer *J. A. Sander*, Hoogd. Leeraar dezer Gemeente, door eene Krankheid belet geweest om den dienst te kunnen waarneemen, dog door 's Heeren zegen, wederom in zo verre hersteld geworden zynde dat zyn Eerw. tot Blydschap zyner Familie en Gemeente, op den eersten Paaschdag des voormiddags, heeft gepredikt, en het H. Avondmaal bediend, met deszelfs Collega den Wel Eerw. en Gel. Heer *C. van der Heyde*, die, geduurende de ziekte van zyne Eerw. den Dienst onvermoeid bevlytigde, zo heeft op verzoek van het Eerw. Consistorie en tot Assistentie onzer Leeraaren, de Wel Eerw. en Gel. Heer *A. L. Colver*, Predikant te Rotterdam, op Paasch Maandag 's morgens, het H. Avondmaal helpen bedienen, en des Namiddags de Predikatie van Dangzegginge gedaan, hebbende zyn Eerw. gehad ten Text: Openb. 1 vs. 17. 18.

Den 28 April zynde Paasch Dingsdag, is, volgens Jaarlyksche Gewoonte de Verkiezing van Ouderlingen en Diaconen geschied uit de volgende Nominatie.

OUDERLINGEN.	DIACONEN.
Arnoldus Gerritze.	*Christiaan Mikke.*
Cornelis Jacobus van der Spyck.	*Gerardus Reytenbagh.*
Marcus Hartingh.	*Johan Hendrik Selken.*
Augustinus Terwesten.	*Christiaan Heller.*

en zyn verkooren:

Cornelis Jacobus van der Spyck.	*Gerardus Reytenbagh.*
Marcus Hartingh.	*Johan Hendrik Selken.*

AFTREEDENDE.

Jocob Lodewyk van Breemen.	*Johan Hendrik Trensch.*
Hendrik Brussouw.	*Jan Joost Michel.*

IN DIENSTBLYVENDE.

Hermanus Klefke.	*Pieter Heytfelt.*
Johannes Cyracus Hooft.	*Gabriel Berkemeyer.*

KERKMEESTERS.

Continueeeren.

REGENTEN VAN HET WEESHUIS.

Hermanus Klefke.	*Georg Schoel.*
Marcus Hartingh. Is dit Jaar wederom tot Regent verkooren.	*Andries Coenraad Hagen*, zyn op verzoek van de Allergrootste vergadering noch een Jaar continueerende.

Voorts tot REGENTESSEN van het zelve Huis:

Johanna Popke, Weduwe van Adrianus Colander.
Maria Elizabeth Reitzers, Huisvrouw van Hendrik Wieggreffe.

A F-

AFTREEDENDE.

Margareta Markus, Huisvrouw van Johannes Martinus Brugman.
Christina Magdalena de Haas, Huisvrouw van Nicolaas Wilhelmus Pals.

IN DIENSTBLYVENDE.

Maria Elizabeth Smits, Huisvrouw van Pieter Braming.
Engeltje Eyffelaar, Huisvrouw van Christoffel Meyer.
ALKMAAR. *Vacant.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 15 *Maart*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Woensdag den 15 Maart 1769.

't *Kind* van Barend Udink. W. K.

Dingsdag den 21 dito.

't *Kind* van N. J. van Baggen. Z. K.
't *Kind* van Willem Dom. Z. K.

Woensdag den 22 dito.

Anna Jacoba Wiselius, Huisvrouw van Joannes Petrus Trouillard. O. K.
Anna Catharina Schepper *dogter van* wylen Jan Schepper. N. Z. K.
't *Kind* van Isaac Le Jay. W. A. K.

Donderdag den 23 dito.

Cornelia Vry., Weduwe van Pieter van Poot. Z. K.
Aaltje Jans, Weduwe van Isaac Schout. N. O. K.
Dina Tymens *Bejaarde dogter*. L. K. H.
't *Kind* van Joost Willem Wessels. L. N. K.
't *Kind* van Capt. Andries Eekmans. L. N. K.

Vrydag den 24 dito.

Johannes Albertus Schlosser, *Medicinæ Doctor, Lid der Koninglyke Societeit van London &c. &c.* W. K.
Grietje van Noort, Huisvrouw van Cornelis Dunharden. N. Z. K.
Geertruy Tolo, Huisvrouw van Hendrik Waning. L. N. K.
't *Kind* van Jacob Merellon La Cave. W. A. K.
't *Kind* van Lambert Wyk, *Junior*. N. K.

Zaturdag den 25 dito.

Jan Coert Meyer. W. K.
Adriana van Wessem, *Laast Weduwe* van Petrus Schepper. W. K.
Catharina Pyn, Huisvrouw van Daniel Beudeker. O. K.
't *Kind* van Hendrik Heydorn. O. K.
't *Kind* van Cornelis Kerstens. W. K.

Maandag den 27 dito.

Jan ten Kinten. L. K. H.
Johan Fredrik Uhmeyer. W K. H.

Dingsdag den 28 dito.

Jan Daniel Herpel. N. Z. K.
Willem Varlee. W. K.
Hendrika Jacobs, Weduwe van Jan Kerkhof. W. K.
't *Kind* van Johannes de Wilden. O. O. K.

Woensdag den 29 dito.

Ida Mens. L. O. K.
Johannis Engelbregt. L. K. H.
Helena van Weeningen, Weduwe Geert Henrich Warneken. N. Z. K.
Cornelia Geertruida van Moorsel, *middelste Dogter* van wylen Alexander van Moorsel. O. K.
't *Kind* van Samuel Nobak. L. O. K.
't *Kind* van Gerret Lebbink. N. Z. K.
't *Kind* van Coenraad Klyn. E. Y. K.

Donderdag den 30 dito.

François Chion. W. A. K.
Susanna Catharina Boon. N. Z. K.
Neeltje Loten, *Jongste Dogter* van Gerrit Loten. W. K.
Rynier Smit, *Mr. Zydegryn-werker.* K. K. H.
't *Kind* van Arnout Oftenoord. N. Z. K.

Vrydag den 31 dito.

Tomas Monjom. N. Z. K.
Jan Cloppenburg. O. K.
Maria Kok, Weduwe van Nicolaas Hoddé. N. K.
Johanna Blecker, Weduwe van Jan van

van Aernhem. W. K.
Esther de Crakte, Weduwe David de Toorn. W. K.
Kaatje van Kampen, Weduwe van Jan de Haan. Z. K.
Catharina Melkpot, Huisvrouw van Johannes Winter. N. K.

Zaturdag den 1 April 1769.

Hendrik de Keyser, Mr. [illegible]. O. K.
Barend Stokebrand. Z. K.
Evert Esken. L. N. K.
Alida Meyer, Huis en Tsaarvrouw van Abraham Wilhelm Wissegen. Z. K.
Anna Margaretha Rasfeling, Weduwe van Jan Fowts. O. Z. K.
Maria Elisabeth Brayne. N. K.

Zondag den 2 dito.

Fronika van der Werde, Huisvrouw van Pieter Visk. N. K. H.
Elisabeth Oudenbot, *Bejaarde Dogter.* A. K. H.

Maandag den 3 dito.

Grada Mulderinck, Weduwe van Jan Hendrik Biesing. N. Z. K.
't *Kind* van Reinier Binnaga. N. O. K.

Dingsdag den 4 dito.

Samuel Apostool. O. L.
Frans Godfried Wegener, op een Mr. *de Jongste Zoon* van wylen Ludolph Philip Wegener. L. O. K.
Hendrikje Lammers, Weduwe van Pieter Casson. N. O. K.
Margareta Cornelia Bakke, Huisvrouw van Jan van Randwyk, Schepen. O. K.
Jacoba Hermina Willink. W. K.
't *Kind* van Willem Lepa. L. O. K.
't *Kind* van Fredrik Rudolf Oldenburg. L. O. K.

Woensdag den 5 dito.

Barend Zylman, *Meester in het Huiszitten Schoolt*. Z. K.
Antonie Loot *Rapenkooper*. Z. N. K.
Eysbrand de Jong, *oudste Zoon van* Klaas de Jong. O. K.
't *Kind* van Hendrik Wals Havenga. Z. K.
't *Kind* van Barend Bilderbeek. N. K.

Donderdag den 6 dito.

Jeroen van Olbrink, *Bontwerker*. N. Z. K.
Trijntje Smit, Weduwe van Klaas Joor. L. K. H.
Johanna Bouwkamp, Huisvrouw van Hendrik Myn Arends. O. K.
Johanna Helena Volgelen, Huisvrouw van Johannis de Wilde. O. O. K.
Adriana Ommeseele, Huisvrouw van Jan Harme Scholte. K. K. H.
Maria Eliesabeth Bekker, *Bejaarde Dogter.* O. K.
't *Kind* van Harmanus Menkens. O. K.

Vrydag den 7 dito.

Jan Wynands, *Mr. Kleermaker*. L. O. K.
Jan Barte Quint, *Suppoost in 't Admiraliteits Weeshuis.* N. Z. K.
Louis Boddens. O. K.
Maria van Doesten, laast Weduwe van Claas Boes. N. O. K.
Anna Noordbeek, *Bejaarde Dogter.* N. K.
't *Kind* van Isaac La Couture. W. A. K.

Zaturdag den 8 dito.

Anna van Haaft, Weduwe van Hendrik Spiegel. O. Z. K.
Anna van Eck, Weduwe van Jacobus Cok. Z. K.
Helena Steen, Huisvrouw van Isaac Roskam. N. K.
't *Kind* van de Weduwe Jan Mensink. Z. K.
't *Kind* van Jean Jacques Couderc. W. A. K.
't *Kind* van Johannes van Engelen. O. O. K.
't *Kind* van Fredrik Rietberg. W. K.

Zondag den 9 dito.

Albert Koning, *Plaatsnyder*. K. K. H.
Tryntje Kroon, laast Weduwe van Klaas Lamerts. W. K. H.

Maandag den 10 dito.

Hugo Fredrik Gildemeester. N. K.
Anna Elsburg, Weduwe van Hendrik Lankhorst. L. N. K.
Fennetje van Bussum, Huisvrouw van Cornelis Groenhof. O. K.
Elisabeth Bloemhof, Huisvrouw van

Ja-

Jacobus de Winter. O. K.
Eliesabeth van Lien, Huisvrouw van Dirk Valk. O. O. K.
't *Kind* van Jan Pieter Speet. Z. K.
't *Kind* van Rudolf Steenbergen. N. K.

Dingsdag den 11 dito.

Barend Zitter. O. K.
Jan Falant, Mr. *Passementwerker*. K. K. H.
Hendrik Magdonell. A. K. H.
Aletta Brouwer, Weduwe van Evert Beselman. W. K.
Alida Bogemakers, Huisvrouw van Ysbrand van Soll. N. Z. K.
Anna du Conk, Huisvrouw van Jean Joubert. W. A. K.
Aaltje ter Heegen, Huisvrouw van Jan Koops. W. K.
Eliesabeth Lindeman. O. K.
Anna Rebecka Sluyter. N. K.
Hillegonda Conné, *bejaarde klyn dogter* van Laurens van Beelen. N. K.
't *Kind* van Pieter Schyff. N. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben de na onderstaande *Percelen* op *Maandag* den 3 *April* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Angeliers Gragt (*P. de Hoen*) Een Huis Agterhuis en Erve, in een Koop op de) Noordzyde, tusschen de Noordermarkt en eerste Brug. *f* 3950, in slag *f* 50. opgehouden.

Baarsjes (*W. Ebbenhorst* en *B. de Bosch Jeronimusz*. Een Tuin en Huisinge, aan de drie) over het Nieuwe Tuinpad, daar *Drieboomen* boven de Poort staat. *f* 2100, in slag *f* 300. opgehouden.

Cingel (*D. Severyn* en *A. Rengers*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde agter het Hoekhuis van de Stroomarkt. *f* 21500, in slag *f* 9000. *Jan Willaats*.

Oranjesteeg (*D. Heydeman*, *G. Kell* en *C. Nieuwhoudt de Jonge*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy, tusschen de Cingel en Oude Nieuwstraat *f* 6000, in slag *f* 125. opgehouden.

Haazestraat (*J. Smit* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, in de) Westzy. *f* 575, in slag *f* 80. *Jan Sluyman*.

Keizersgragt (*J. Atlee*, *P. van Dyk*, *R. Pietersz. Schoonigeest* en *D. Bouwmeester*, Een Huis en Erve, op de) Westzy, voorby de Lelygragt. *f* 10450, in slag *f* 800. *M. van der Linden*.

Korte Leidsche Dwarsstraat (*P. de Hoen*, Een Huis, Loots en Keetbaan en Erve, in de). *f* 5900, in slag *f* 90. opgehouden.

Oude Nieuwstraat (*D. Heydeman*, *G. Kell* en *C. Nieuwhoudt de Jonge*, Een Stal en Erve, in de) Westzy, by de Oranjesteeg *f* 3000, in slag *f* 300. *J. van den Berg Dirksz.*

Oude Waalder Weg (*J. Ryk*, *C. Tuliet* en *C. J. Spillenaar*, Les Campen Weyland, nevens twee Stukken Warmoesland met syn Huisinge, &c. aan de Oostzyde, van de) by de Tolhuis, in een koop *f* 16500, in slag *f* 1900. *D. Leuveling*.

Raampoort (*D. van Schirrenberg* en *M. van der Linden*, Een Linnen bleekery en Leerloyery buiten de) in de Vinkenbuurt. *f* 3000, in slag *f* 400. opgehouden.

Tuinstraat (*J. Smit* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy. *f* 2990, in slag *f* 30. opgehouden.

Verwerspad (Deselve. Een Tuin en Huizing, op het groote) *f* 1325, in slag *f* 125. *C. Nieuwout.*

Wittenburgerstraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, in de) *f* 1350, in slag *f* 7. verkogt.

En deeze *Obligatien* op *Maandag* den 3 *April* 1769. geveild.

Obligatien (*O. C. Titsingh*, Een) ten Lasten Holland en Westvriesland, ten Comptoire Amsterdam. op Naam 8 pap. *f* 2000. 100¼ Pt. *O. C. Titsingh.*

—— op Naam 8 dito *f* 3600. 100¾ Pt. *A. Kluft.*

—— op Naam 3 dito *f* 1600. 100¾ Pt. *E. T. van Duin.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *L. Jacobs.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *J. Steenbergen.*

Obligatie (Een) ten lasten als vooren ten Comptoire s'Hage. op Naam 5 pap. *f* 1000. 102 Pt *W. van Aalst.*

—— op Naam 5 dito *f* 1000. 102 Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten Comptoire Leyden, op Naam 1 pap. *f* 1000. 99½ Pt. *O. C. Titsing.*

En deeze *Perceelen* op *Maandag* de 17 *April* 1769. geveyld.

Aalsmeer (*N. Bremer*, Een Tuin en Huizinge te) Oostzyde, genaamd Land en Meer Zigt. *f* 550, in slag *f* 20. *G. Jarman.*

Angeliersgragt (*N. Bremer*, *D. Hendrik Stephan*, *L. Kuiper* en *J. Wachtels*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op de) Noordzyde, beoosten de Eerste Dwarsstraat. *f* 6550, in slag *f* 1100. *N. Breemer.*

Beurs (*A. Buis*, *B. Meyer Junior*, *W. H. Stoopendaal* en *I. Schut*, Een Huis en Erve, bezuiden de) tusschen de Hermiten en Naardersteegen. *f* 7000, in slag *f* 2400 *Jan Slebes.*

Binnen Bantemerstraat (*J. Broekhoven* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 4400, in slag *f* 200, *A. Baars.*

Binnen Oranje-Straat (*P. de Hoen*, *C. Roos Carelsz.* en *L. Roeper Bosch*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde. *f* 5950, in slag *f* 150. *G. van de Riese.*

Blomstraat (Deselve, Een Agterhuis en Erve, in de) in de Klokkeluiders Gang. *f* 1000, in slag *f* 150. *J. van Leerdam.*

Cingel (*N. Bremer*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, tusschen de Lynbaan en Korsjes steegen. *f* 13200, in slag *f* 2200. *N. Bremer.*

Egelantiers Gragt (*P. Veeckens*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, by de eerste Lely Dwarsstraat. *f* 4050, in slag *f* 40. opgehouden.

Egelantiers Graft (*G. Beerman*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een koop, op de) Zuidzyde, tusschen de Prinsengragt en eerste Dwarsstraat *f* 6400, in slag *f* 550. verkogt.

Fransche Pad (*I. Schut* en *D. Beundester*, Een Huis en Erve, op het) Noordzyde op het Klooster. *f* 475, in slag *f* 8. *B. van Belkom.*

Goudsblomgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) of Fransche Pad, Noordzyde. *f* 500, in slag *f* 20. *J. van Leerdam.*

Goudsblomgragt (Deselve, Een derde part in een Huis en Erve, op de) of Fransche Pad, tusschen het Bruggetje en de Roozenboomsteeg. *f* 190. *B. van Belkom.*

Heilige Weg (*B. Twisk* en *A. Hennenberg*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, het 3de beoosten de Handboogstraat. *f* 7300, in slag *f* 1200. *N. Bremer.*

Hoogstraat (*P. de Hoen*, *C. Roos Carelsz.* en *L. Roeper Bosch*, Een Huis en Erve, in de Oude) Zuidzyde, het derde beoosten de Oude-Zyds Agterburgwal. *f* 9900., in slag *f* 50. opgehouden.

Kalverstraat (*N. Bremer*, *A. Alens* en *P. van der Schley*, Een Huis en Erve, in de) het derde Huis benoorden 't hoekhuis van de Heilige Weg. *f* 11000, in slag *f* 100. opgehouden.

Kerkstraat (*H. van Keulen*, *C. van den Broek Cornelisz.*, *D. G. Romer* en *N. J. van Baggen*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde tusschen de Spiegel- en Leidsche Straaten. *f* 5925, in slag *f* 10. *J. Sluiman.*

Lange Leidsche Dwarsstraat (*N. Bremer*, Een Huis en Erve, in de) tusschen dito Straat en Kruisstraat. *f* 2850, *J. Speekman.*

Lindestraat (*I. Schut* en *D. Boumeester*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 1200, in slag *f* 4. *G. Homburg.*

Obligatie (*H. van Keulen*, *C. van den Broek Cornelisz.*, *D. G. Romer* en *N. J. van Baggen*, Een) ten Laste Holland en Westvriesland ten Compt. 's Hage, op Naam *f* 1500. 98¾ Pt. *A. de Mol van Otterloo.*

—— op Naam *f* 1000. 99½ Pt. *D. G. Romer.*

Palmstraat (*I. Schut* en *D. Boumeester*, Een derde part in een Huis en Erve, in de) Noordzyde, by de Baangragt. *f* 150. verkogt.

Prinsengragt (*N. Bremer*, Een Huis en Erve, op de) by de Brouwery 't Root Hart, in de Arnouds Gang. *f* 750, in slag *f* 150. *Baars.*

Romyns Armsteeg (*G. Beerman*, De Helft in een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, agter het hoekhuis van de Heerengragt. *f* 1600, in slag *f* 450. *D. Coster.*

Vinkestraat (*N. Bremer*, Een Huis, Pakhuis en Erve, in een koop, in de) Noordzyde, op de hoek van en in de Mouthaansteeg. *f* 1725, in slag *f* 125. *R. Steenbergen.*

Vyzelstraat (*H. van Keulen*, *C. van den Broek Cornelisz.*, *D. G. Romer* en *N. J. van Baggen*, Een Huis en Erve, in de) Oostzyde tusschen de Keizersgragt en Kerkstraat. *f* 5850, in slag *f* 600. *J. Siefken.*

Weesper Poort (*G. Beerman* Twee derde Parten in een Huis en Erve, zynde twee Wooningen onder een Dak, buiten de) aan den Amstel. *f* 850, in slag *f* 10. *J. van Leerdam.*

Wormer (*A. van Ketwich* en *B. van der Woude*, Een Boere Bruiker, met zyn Huismans Wooning, Bergen, Schuur Stallingen, groot 30 Morgen, voor aan in de) aan 't einde van de Neekerweg. *f* 8500, in slag *f* 400. opgehouden.

En deze volgende *Obligatien* op den 10 *April* 1769. geveyld.

Obligatien (*A. Hennebo*, Een) ten Lasten van Holland en Westriesland ten Comptoire Amsterdam. op Naam 4 pap. *f* 1000. 103¾ Pt. *W. van Aalst.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ Pt. *P. Wenkink.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ Pt. *W. van Aalst.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ Pt. Defelve.

—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *H. Dobber.*

—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102 Pt. *P. Mortier.*

—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102 Pt. Defelve.

—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102¾ P. *P. van Walree.*

op

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103¾ Pt. *P. Wenkink.*
—— op Naam 5 dito *f* 1000. 103 Pt. *P. de Heen.*
—— op Naam 5 dito *f* 1000. 102⅝ Pt. *W. van Aalst.*
—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *P. van Walree.*
—— op Naam 3 dito *f* 1000. 103½ Pt. *J. Steenbergen.*
—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103½ in slag ¼ Pt. *G. Scholten.*
—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102½ Pt. *J. Steenbergen*
—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *J. Schreuder.*
—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102¾ Pt. Deselve.
—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103 Pt. *W. van Aalst.*
—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103¼ Pt. *D. Eyssen.*
—— op Naam 8 dito *f* 1000. 102¼ Pt. *P. Mortier.*
—— op Naam 8 dito *f* 1000. 102 Pt. Deselve.
—— op Naam 6 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *J. Steenbergen.*
—— op Naam 6 dito *f* 1000. 102¾ Pt. *E. T. van Duin.*
—— op Naam 7 dito *f* 1000. 102 Pt. *Jan Carstens.*

Obligatien uit de Lotery van ses Millioenen van 1751. op Naam 6 pap. *f* 1000. 101½ Pt. *J. Steenbergen.*
—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103 Pt. *W. van Aalst.*

Obligatien uit de Lotery van agt Millioenen van 1752. op Naam 3 dito *f* 1000. 103¾ Pt. *J. P. Heimbach.*
—— op Naam 4 dito *f* 1000. 103 Pt. *W. van Aalst.*
—— op Naam 5 dito *f* 1000. 102¾ Pt. Deselve.

Obligatien ten Lasten van Haare Keizerlyke en Koninglyke Majesteit op Bohemen, op Naam 2 pap. *f* 1000. 101¾ Pt. *Jan Sluyters.*
—— op Naam 2 dito *f* 1000. 100¾ Pt. *P. van Walree.*

En deze Perceelen op *Maandag* den 24 *April* 1769. geveild.

Bataviers Dwarsstraat (*G. Jarman* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, in de *f* 3250, in slag *f* 100. opgehouden.

Cingel (*W. Ebbenhorst*, *D. van Scheevenburg*, *A. Peereboom* en *P. Slagregen*, Een Huis en Erve, op de) het tweede Huis van de Korsjessteeg *f* 7250, in slag *f* 1400. *B. Stenberg.*

Cloveniers Burgwal (*J. Mooy* en *D. Leuveling*, Een Huis en Erve op de) tusschen de Barnesteeg en Koestraat. *f* 11325, in slag *f* 4000. *D. Leuveling.*

Haerlemmer Trekvaart (*A. Swartewout*, *J. Posthumus*, *P. van Dyk*, *G. Jarman* *B. Tideman Johannesz.* en *A. van Vlooten*, Een Buitenplaats met deszelfs Huizing, aan de Overzyde van de) circa aan de 400 Roeden. *f* 8200, in slag *f* 2800. *G. Jarman.*

Haerlemmer Trekvaart (Deselve, Een Tuin met deszelfs Huizinge, Tuinmans Wooning, Stal en Koetshuis in een koop, genaamd Vreedelust, aan de) circa tegen over het laastgemelde. *f* 3050, in slag *f* 2800. *D. G. Remer.*

Heeregragt (*J. Mooy* en *D. Leuveling*, Een Huis en Erve, op de) naast het Hoekhuis van de Gasthuis Moolensteeg *f* 5275, in slag *f* 30. *Jan Kwikt.*

Hoogendyk (*A. Swartewout*, *J. Posthumus*, *P. van Dyk*, *G. Jarman*, *B. Tideman*

man Johannes. en A. van Vliet, Een Boere Bruiker met deszelfs Huismans Wooning, Stalling, Paardestal en Hooyhuis, mitsgaders 23 Morgen Weyland, aan de) tusschen Amsterdam en Sloterdyk. f 5225, in slag f 1000. G. Jorman.

Kadyk (J. Mooy en D. Leuveling, Een Huis en Erve, op de) over de Kerk aan de Scharbiersluis. f 7100, in slag f 200. P. de Hoen.

Kadyk (Deselve, Een Huis en Erve, op de) voor dito Sluis naast het voorgaande. f 3850, in slag f 50. verkogt.

Kadyk (Deselve, Een Huis en Erve, op de) naast het bovengemelde. f 3600, in slag f 200. verkogt.

Kalverstraat (N. Bremer, D. H. Stephen en L. Kuiper, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Spaarpot- en Papenbroeksteegen. f 6050, in slag 1400. E. Creese.

Kattenburger Dwarsstraat (G. Jorman en J. Speekman. De Helft in een Huis en Erve, in de tweede) f 775. J. Speekman.

Keizersgragt (J. Stebes Hendrikz, C. Twisk, J. de Bosch Jeronimusz. en J. P. Heimbach Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, tusschen de Spiegel- en Leidschestraaten, mitsgaders twee Stallen en Koetshuizen, en een Woonhuis in de Kerkstraat, agter 't gemelde Huis uitkomende, in een Koop. f 86000, in slag f 9000. opgehouden.

Koningplyn (C. Hemeker en W. Sicker, Een Huis en Erve, op het) het vierde Huis van de Heerengragt. f 6090, in slag f 500. C. Twisk.

Koningplyn (Deselve, Een Huis en Erve, op het) naast het bovengemelde. f 7400, in slag f 550. L. Kuyper.

Koningstraat (J. Mooy en D. Leuveling, Twee Huizen en Erven, in een Koop, in de) Zuidzyde, by de Nieuwmarkt. f 5600, in slag f 1700. J. Schrouder.

Lauriergragt (Deselve, Een Stal en Erve, op de) Noordzyde by de Prinsengragt. f 6250, in slag f 3000. O. C. Tjsingh.

Obligatie (Deselve, Een) ten laste de Staten van Zeeland, op Naam f 12001 95 Pr. J. Swanenburgen.

——— op het Quiksilver in Blanco f 1000. 104¼ Pr. G. Bremen.

Oostenburger- of Agterstraaten (Deselve, Een Huis en Erve, in de laatste). f 2425, in slag f 500. L. Kuyper.

Oostenburg- of Agterstraaten (Deselve, Een Huis en Erve, in de laatste) Noordzyde. f 3000, in slag f 1000 verkogt.

Rokkin (Deselve, Een Huis, Agterhuis en Erve, op 't) op de hoek van en in de Olyslagerssteeg f 6550, in slag f 2600. J. van Oosjagen Paulusz.

Rokkin (Deselve, Een Huis en Erve. naast het bovenstaande, in de Olyslagerssteeg. f 2125, in slag f 1000. Deselve.

Rokkin (Deselve, Een Huis en Erve, op 't) naast het laatstgemelde. f 2525. in slag f 600. Deselve.

Vloyenburg (W. Ebbenhorst, D. van Sillevenberg, A. Poorterhuis en P. Slagregen, Een Huis en Erve, zynde twee Wooningen onder een Dak, op) op de hoek van de Houtgragt. f 11000, in slag f 2001 verkogt.

Wittenburgstraat (J. Mooy en D. Leuveling, Een Huis en Erve, in de Meine). f 2050, in slag f 50. A. Baan.

De

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 3 *April* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fregat Schip (*J. Freni* en *C. Blasius*, Een Extraordinary Welbezeild) genaamd *Ipenroode*, Gevoert by Capitein *Jacob Rynders*, L. 85½ voet, W. 23 voet 10 duim, H. 12 voet 7 duim, 't V. 5 voet 1 duim, 't D. 6 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Yzere Gotelingen 3 Draaystukken en andere Ammonitie van Oorlog na advenant. *f* 2800, in slag *f* 12. *Z. Zonavent.*

Galjoot-Schip (*P. Croos*, *J. Kwikx* en *T. Beth Ysbrandsz.* Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 Masten, genaamt *Zarskisello*, Gevoert by Schipper *Wolke Siebles*. is in 't Jaar 1750 N. U., L. 106 voet, W. 24 voet 5 duim, H. 12 voet 7 duim.. Alles Amsterdammer voeten.. Is verdubbeld met een Eeke Huid *f* 3400, in slag *f* 600. *Cornelis Berkhout.*

Kof-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Goldbergh*. Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Suzanna la Mere*, Gevoert by Schipper *Johan Christiaan Johansen*, is in 't Jaar 1751 N. U., L. 87½ voet, W. 21 voet 7 duim, H. 10 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2400, in slag *f* 60. opgehouden.

Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Eendragt*, Gevoert by Schipper *Lourens Annes*, L. 89 voet, W. 21 voet 1 duim, H. 10 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1700, in slag *f* 150. *V. de Vries.*

En deeze volgende op *Maandag* den 17 *April* 1769. geveild.

Fluit-Schip (*F. Bontekoning* en *A. A. Aukes*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Jonge Aukes*, Gevoert by Schipper *Olfert Willems*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 131 voet, W. 30 voet 9 duim, H. 14 voet 7 duim, 't V, 6 voet 4 duim, de S 6 voet 7 duim. Alles Amsterstammer voeten. *f* 13200, in slag *f* 4500. *Hendrik Planter.*

Fluit-Schip (Defelve, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Juffrouw *Lieuk*, Gevoert by Schipper *Albert Willems*, is in 't Jaar 1749. N. U., L. 130 voet. W. 28 voet 8 duim, H. 13 voet 2 duim, 't V, 6 voet 3 duim de S. 6 voet 3 duim, Alles Amsterdammer voeten *f* 9000. in slag *f* 2000. *Broers Geerts.*

En deeze volgende *Schepen* op Maandag den 24 *April* 1769.

Fluit-Schip (*A. Noteman*, *B. van Keysersvaard* en *W. Moller*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de Vrouwe *Anna en Maria*, Gevoert by Schipper *Tade Hans Bandix*, L. 135 voet, W. 32 voet 3 duim, H. 15 voet 7 duim, 't V. 6 voet 6 duim, de B. 4 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. (En is in 't Jaar 1768. een Nieuwe Groote Mast, en in 't Jaar 1769. een Fokke Mast, en Boegspriet ingezet, en Nieuwe Fokke en Stenge-Wand opgelegd). *f* 5200. *A. Noteman* en *W. Moller.*

Galjoot-Schip (*A. Noteman*, *W. Moller* en *S. A. Lenaertsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) met drie Masten, genaamt de *Hoop*, Gevoert by Schipper *Namminge Nannings*, L. 91½ voet, W. 22 voet 10 duim, H. 12 voet 2 duim Alles Amsterdammer voeten. (En is in 't Jaar 1767 Verdubbeld met een Greene 1½ duims Huid) *f* 2100, in slag *f* 100. *Roelof Hageman.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand MAY EERSTE STUK. 1769.

ASIA. *Batavia.* Volgens een daar van publiek gemaakte Lyst zyn, van het midden van September 1767 tot den laatsten van dezelve Maand 1768, de volgende veranderingen in de Buiten-Comptoiren der Compagnie voorgevallen, als

Na Banda, *Henricus Stoever*, als Predikant.

Na Ternaten: *Johan Fredrik Wedel*, Kapitein en Hoofd van de Militie, *Willem Fredrik Kerssеboom*, Onder-Koopman titulair en Secretaris van Politie, en *Johannes Epeus Winkeler*, Onder-Koopman titulair en Negotie-Overdrager.

Na Macasser: *Roelof Ekenberg*, Kapitein-Luitenant-Ingenieur in Commissie, en *Bened. J. Bolt*, Onder-Koopman ter afwagting van Employ.

Na Malacca: *Hendrik Cassa*, Onder-Koopman, Soldy-Boekhouder en Winkelier.

Na Ceilon: *Jurriaan Molensteen*, Kapitein-Luit. ter Zee, titulair en Equipagie-Meester van Colombo.

Na Java: *Charles Louis Colmond*, Major titulair, *Joh. Hendr. Maurer*, Kapitein van de Marine, *Paulus Rohrborn*, Kapt. Luit., *Jan Adam Diets* en *Jacobus Wink*, Luitenants van de Marine, *Jan Nic. Latterman* en *Jan David Appelman*, Vaandrigs, en *Joan Hendr. Beeck*, Vaandrig van de Marine.

Na Souratte: *Cornelis van Citters* Aarnoudsz. Onder Koopman, en *Frans Bern. Zimmermann*, Onder-Koopman titulair, beide ter afwagting van Employ.

Na de West-Kust: *Adam Fred. Adami*, Onder-Koopman, en tweede Administrateur, en *Jesaïas Ehrentrout*, Onder-Koopman en Fiscaal beide te Sadang.

Na Mallabar: *D. Kelley*, Opper-Koopman en Hoofd-Administrateur.

Na Bantam: *Anthony van Haaster*, gezwooren Scriba, en

Na Palembang: *C. P. Keller*, Koopman en Ingenieur in Commissie.

De Schipper *Abel Barbe*, zal in plaats van Schipper *Beukelaar* met

het Schip de Erf-Prins repatrieeren; en de Schipper *Jacobus 't Hart* met het Schip de Jonge Samuel.

Tot Buiten-Regent van 't Weeshuis is aangesteld de Diaken *Jan Blanke*, in plaats van Georg de Lange.

Tot Directeur van Souratte de Onder-Koopman *Bosman*, in plaats van den Heer *Seuff*, die als Commandeur na Mallabar gaat met den tytel van Gouverneur en Directeur, in plaats van den Commandeur *Breekpot*, die op zyn verzoek na herwaards verlost is.

Van den eersten October 1767 tot den laatsten September 1768 zyn zo van gequalificeerde als andere Perzonen overleden:

Claudius Anth. van Leupken, Major van de Artillery; *Jan Hend. Coortzen*, Oud Major van de Burgery; *Simon Gidions*, Predikant; *Gustaaf W. van Heorn*, Schepen; *Philip Pieter Weytman* en *Michiel de St. André*, beide Kapiteins Militair; *Hermanus van Cassel*, Koopman; Mr. *Caspar Pieter van Santen*, Advocaat; *Erasmus de Vries*, *Volk. Groenewegen van Oudsboorn* en *Abraham Louis Kragt*, alle Schippers; *Elias le Jolle*, Sous-Luitenant van de Lyfwagt; *Johannes van Santen*, Luitenant van de Burgery; *Adriaan Brouwer van der Werve*, Jun., *Joh. Adt. Jac. van Middelhoven*, *Jan Oudenhoorn*, *Willem Slicher* en *Johan Hend. Voigt*, alle Onder-Kooplieden; *Johan Hend. Richer*, *Fred. Aug. Sig.*, Baron *van Priesschenk*, *Johan François Martens* en *Samuel Godfried Wentzel*, alle Vaandrigs; *Jan Coenr. Croeze*, Adjudant van de Burgery; en *Harder Reinier van Ditmer*, Baas Drukker van 't Casteel; *Jan Hend. van der Laan*, Negótie Boekhouder; *Marinus Jacobus van Loo* en *Jacques de Mede*, Onder Kooplieden buiten Employ; *Benjamin Heynert*, Predikant in de Nederduitsche Gemeente; *Alb. Alders*, Schipper en *Willem Wagtels*, Vaandrig.

Op de Herwaards-reis uit Nederland zyn overleeden: Mr. *Hend. Leufting*, Hendrikz. en *Cornelis Neelen*, beide Geëligeerde Leden in den Raad van Justitie. In Amboina: *Pieter Andries Lintholm*, Schipper. In Banda: *Johannes Damius*, Koopman. In Ternaten: *August Hend. Gregory* en *Cluentus Biman*, Jansz., beide Onder-Kooplieden. Op Macasser: *Cornelis Oostendorp*, Onder-Koopman. Op Malacca: *Everhard Craamer*, Koopman; *August Hieron. Zeydel*, Vaandrig; en *Christ. Adr. Pavenarius*, Opper-Chirurgyn van het Hospitaal. Op Coromandel: *Pieter du Flo*, Luitenant Colonel titulair; *Jac. Leonard Topander*, Koopman; *Jan Dieder. Frundberg*, Luitenant; en *Johannes Camper*, Onder-Koopman.

Op Ceylon zyn overleden: *Godfried Sweepe*, Opper-Koopman; *George Hend. van Hattorf*, Kapitein Militair; *Gerlacus Rogier*, Koopman; *Hendrik van der Stoff*, Oud Koopman; *Pieter Klinkert*, Equipagiemeester, en *Cornelis van de Putten*, beide Schippers die verdronken zyn; *Thomas Thornton*, Onder-Koopman; *Thomas van Lugtenburg*, *Otto Fredrik van Hes*, *Jacob Gosewyn van Merke*, *Caspar Straus* en *Carel Joh. Wilh.* Baron *van Goebel*, alle Luitenants Militair; *Johan*

Christiaan Oosterman en *Andries Figeling*, beide Vaandrigs; en *Ludolph Hoogenschild*, tweede Resident te Mannapaar.

Aan de Kaap de Goede Hoop zyn overleeden: *Isaac Meinertshagen*, Luitenant Colonel en Hoofd van de Militie; en *Hendrik Moller*, Onder-Koopman. Op Java's Oostkust: *Johan Hend. Maurer*, Kapitein van de Marine; *Stephanus Vlaming* en *Jan Jacob Boom*, beide Onder-Kooplieden; *Hendrik Wipperman*, Luitenant; *Corn. Albregt Harling*, gesneuveld, en *Jan Emanuel de Sippey*, beide Vaandrigs. Te Suratte: *Lodewyk Andr. van Jeger*, Onder-Koopman; en *Hendrik Muller*, Schipper. Op Sumatra's Westkust: *Daniel Poppelman*, Kapitein Militair; *Maurits Sels*, Luitenant Militair; en *Jan Brandewyns*, Onder-Koopman. En op Palembang: *Coenraad Pieter Keller*, Koopman en Ingenieur.

De volgende Perzonen vertrekken met de Retourvloot des Jaars 1768 naar Nederland.

Dirk Wachtels, als Commandeur van de Vloot, *Joh. Seb. van Namen*; wyders *Hend. Coenr. Sander*, Oud Boekhouder Generaal, *Wiardus Hommes* en *Is. Vedder*, beide Predikanten, *Jan Louis van Nimweegen*, Oud-Schepen, *Hendrik den Otter*, Baas Zeilemaker, en *Jan Pieter Bredius*, Onder-Koopman.

PORTUGAL. Lissabon. Men heeft alhier de onaangenaame tyding ontfangen, dat de Vesting *Mazagan* in de handen der Mooren gevallen is, niet tegenstaande eene dappere verdediging van de Bezetting, die eindelyk genoodzaakt werd voor de overmagt te bukken. Dezelve is, na dat alles naar herwaards ingescheept was, en de brandende lonten aan de mynen gelegd waren, waardoor die Vesting in de lucht gevlogen is, alhier te rug gekomen. Men wil dat het Hof geene pogingen doen zal om dit Fort te heroveren, vermits het zelve, zedert meer dan twee Eeuwen aan de Kroon behoord hebbende, veel meer kosten dan voordeel heeft gegeven.

ITALIE. Napels. Den 31 Maart 1769 arriveerde de Keizer alhier van Romen komende, en werd door hunne Majesteiten aan de Poort van het Paleis ontmoet en verwelkomt.

Romen. Vervolg der Plechtigheden te Romen geduurende het Conclave, ziet onze voorgaande bladz. 127.

De hoedanigheeden, dewelken nodig worden geacht, om tot Paus verkozen te worden, zyn, *dat men goede zeeden hebbe; dat men bekend sta voor Godvruchtig en van een voorbeeldig leeven, van een wys en voorzigtig gedrag en van een zachtzinnigen aard, vyandig van onrustige geneigtheeden; en dat men den ouderdom van ten minsten 55 jaren hebbe bereikt.* Daarbeneevens word vereischt, dat de persoon, op

wien men 't oog heeft, om met de Pauslyke waardigheden te bekleeden, zich in geene omstandigheden of gevallen bevind, dewelken op zich zelven genomen, reeds beweegredenen zyn, waarom een zoodanige persoon van den Pauslyken Zeetel behoort geweert te worden.

Die verhinderende beweegreedenen zyn onder anderen I. *'t Hebben van al te heerschzuchtige en hoogmoedige nabestaanden*; de Kardinaal *Bonvisi*, offschoon by 't Sacro Collegio in hooge achting staande, miste echter de Pauslyke Kroon, om dat men te zeer voor den trotsen en opgeblazenen inborst van deszelfs neef beducht was. II. *'t Hebben van een te groot aantal bloedvrienden*, uit vreeze, dat men den Kerklyken Staat zoude uitputten, indien men alle die nabestaande op een betaamlyke wyze wilde onderhouden. III. *Een vorst van geboorte te weezen, of aan een souverein Huis te zyn vermaagschapt*, dewyl men beducht is, dat een zodanige Paus een gedeelte van 't Patrimonium van St. Petrus afscheuren, en aan iemand van zynen Huize opdragen mogt; dat hy de neutraliteit mogt verlaten, dewelke hy als een algemene vader omtrent alle Christen-Vorsten behoort te onderhouden, en dat hy de Kardinalen met te veel hoogmoed mogt behandelen.

IV. *Tot Kardinaal verheven te zyn op de nominatie van een of ander gekroond Hoofd*, inzonderheid van die van Vrankryk of van Spanje; of V. *Een geboren onderdaan van een van die Mogendheden te weezen*, vermits alsdan te duchten staat, dat 's Pausen erkentlykheid of nationale teegeneegenheid hem de belangen van de eene of andere van die Mogendheeden te zeer zou doen aankleeven. Dit is dan ook de reeden, waarom de Kardinalen de uiterste omzigtigheid gebruiken, en hunne waare gevoelens in alle opzigte ontveinzen, ten einde niet onder verdenking te geraken; als of zy 't eene gekroonde Hoofd ten nadeele van een ander begunstigden.

VI. Een andere reeden, dewelke somtyds in staat is, om eenen Kardinaal van den Pauslyken Zeetel te weeren, is, *wanneer hy by een vorig Conclave slechts weinig ontbroken heeft, of hy ware reeds tot de Pauslyke waardigheid verkozen geworden*: want de Kardinalen, die toen teegen hem geweest zyn, en dus by een nieuw Conclave geen vertrouwen meer op hem stellen konnen, stellen al hun crediet in 't werk, ten einde de pogingen en bemoeijingen van zyne aanhangelingen te verydelen en te doen mislukken, uit vreeze, dat wanneer hy tot Paus mogt verkozen worden, hy zich weegens den teegenstand dien zy hem te voren hebben geboden, zoude trachten te wreeken; en eindlyk VII, Is ook een der conditien, *dat hy een of andere gekroonde Mogendheid niet gehaat zy*, doordien zulks anderzins wel licht onaangename gevolgen voor den H. Stoel zou konnen hebben.

Daar zyn vierderlei formen van Verkiezing; te weeten de eerste by weege van *compromis*, dat is, wanneer de verkiezing aan eenige daar-

daartoe gestelde leeden van 't Sacro Collegio toevertrouwt en verbleeven word; de tweede by weege van aanbidding of ingeeving, de derde door middel van 't *Scrutinium*, wanneer de stemmen op briefjes geschreeven, door de Kardinalen in een busse geworpen, en vervolgens door de drie *Scrutatores*, waar van we in onzen vorigen gesproken hebben, een voor een daar uit genomen en opgeleezen worden; en de vierde door middel van *Acces*, dat is, wanneer de mindere stemmen zich by de meerdere voegen.

De eerste van die soorten van Verkiezing, waar van men zich (zo als wy in onzen vorigen reeds gemeld hebben,) bedient heeft by 't Verkiezen van den Paus Gregorius X., word niet dan zeer zelden in 't werk gestelt.

De tweede geschied hy weege van *Inspiratie*, inblazing of openbaring, wanneer de twee derdedeelen der Leeden van 't Conclave, 't met elkander eens zynde weegens de keuze van eenen Kardinaal, zich te gelyk voor deszelfs voeten gaan neederwerpen, hem als Opperhoofd der Kerke erkennende; doch men heeft opgemerkt, dat deeze wyze van verkiezen gevaarlyk ware, aangezien te duchten stond, dat de jongere Kardinalen de meer bejaarden daartoe konde verleiden, en hen noodzaken, om goed te keuren 't geen zy besloten hadden.

De derde forme is haren oirsprong verschuldigt aan den Paus *Gregorius* XV., die, na dat hy in 1621 tot de Pauslyke waardigheid verkozen was, het geeven der stemmen door middel van briefjes heeft voorgeschreeven. Die forme of gewoonte word jeegenswoordig in 't werk gestelt, dewyl de stemmen daar door op een onbedwongen wyze gegeeven worden.

De vierde eindlyk heeft geen plaats, dan in de namiddags sessien, wanneer des morgens by 't *Scrutinium* geen toereikend getal stemmen ten voordeele van denzelven Kardinaal gevonden zyn, zo als doorgaans gebeurt, want gewoonlyk is 't Sacro Collegio verdeelt in factien of partyschappen, waar van de Kardinaal-Neef by ieder Pausschap 't hoofd is. Verscheide Souvereine Mogendheeden hebben insgelyks hunne factien, bestaande in de Kardinalen, onderdanen van die Mogendheeden geweest zynde, en waar van 't hoofd is de geen, aan wien 't den Souverein behaagt, zyn geheim toe te vertrouwen. De hoofden der factien zyn meest altoos verzeekert van de stemmen der overige Kardinalen, die tot hunne factie gehooren, en slechts 2 à 3 hoofden van eenigzins talryke factie behoeven 't met elkander eens te weezen, om meester van de Verkiezing te worden, door het vereischte aantal onder elkander uit te maken tot de twee derdedeelen der stemmen.

De Keizer en de Koningen van Vrankryk en Spanie hebben 't recht, om aan eenen Kardinaal, die hen niet aangenaam is, de *exclusie* of uitsluiting te doen geeven, en een Kardinaal, die eenmaal de uitsluiting

ting tot de Pauslyke waardigheid heeft, kan byna nooit tot Paus verkozen worden; doch vermids die drie Mogendheeden, dewelken alleen dat recht bezitten, zich ieder ten opzigte van niet meer dan eenen Kardinaal van 't zelven konnen bedienen, zo maakt de Staatkunde van Rome in deezen gebruik van alle hare behendigheid; want zo dra de eene of andere factie bespeurt, dat een der drie Mogendheeden geneigt zy, de uitsluiting aan eenen der Kardinalen te geeven, laat die factie niet na, eenen anderen Kardinaal voor te slaan, dien zy weet, aan die Mogendheid niet aangenaam te weezen, en aan wien dezelve genoegzaam verzekert is, dat die Mogendheid de uitsluiting geeven zal; en wanneer de factie hierin haar oogmerk bereikt, keert ze tot den eersten terug, als wanneer de Mogendheid, zich eenmaal van zyn recht bedient hebbende, dien Kardinaal niet uitsluiten kan.

Men heeft te meermalen getracht het maken van partyschappen en de kuiperyen te stuiten, en de langduurigheid der Conclaven voor te komen. Het eerste Kerklyk besluit van 't Concilie van Lateranen, gehouden in den jare 1179, behelst, dat *ter voorkominge van scheuringen en verdeeldheeden, wanneer by de Verkiezing van eenen Paus de Kardinalen niet genoeg met elkander overeen komen, om zulks eenpariglyk te doen, alsdan die geen als Paus erkent zal worden, op wien de twee derdedeelen der stemmen gevallen zyn; en dat de geen, die slechts een derdedeel of minder dan een derdedeel der stemmen ten zynen voordeele hebbende, den naam van Paus aanneemt, van zynen Kerklyke waardigheid berooft en in den Ban gedaan zal worden, en 't* Viaticum *niet dan in de uure des doods zal konnen ontfangen*; terwyl ook eeven dezelve straffe bedreigt is tegen de geenen, die eenen zodanigen als Paus erkent hebben.

Niettegenstaande de menschlyke inzigten meestendeels 't beweegrad zyn, 't welk de verscheide leeden doet te werk gaan, weshalven sommige zich beyveren, om eenen Kardinaal na hunnen smaak te verkiezen, terwyl andere zich onwrikbaar blyven vasthouden aan de keuze, die zy omtrent eenen anderen Kardinaal gedaan hebben, gebeurt echter niet zelden, dat alle menschlyke wysheid om zo te spreeken gantsch onverwacht en als in een oogenblik beschaamd gesteld en verydeld word, door een onvoorziene en somtyds toevallige vereeniging der gevoelens, zelfs wanneer men dezelven meest verdeeld vermeende te weezen.

Het *Scrutinium* of de stemgeeving geschied op de volgende wyze; de jongste Kardinaal-Diaken neemt van een voor den Altaar geplaatste tafel eenige kleine holle balletjes; ieder van dewelken den naam van eenen Kardinaal in zich bevat. Die balletjes, wier getal overeenstemt met het aantal der Kardinalen in 't Conclave, worden geselt, en de naam in ieder balletje zynde, word opgelezen, op dat

de

de Kardinalen weeten mogen, dat ze voltallig zyn, en dat hunner aller namen daarin gevonden worden. Na mate dat een naam opgeleezen is, word het balletje met dien naam daarin gedaan in een zak van violetkoleurig damast op de tafel leggende, tot dat alle de balletjes daarin zyn, en na dat dezelve behoorlyk zyn doorgeschud worden 'er drie een voor een uitgetrokken; de Kardinalen, welker namen in die drie balletjes gevonden worden, zien zich alsdan tot *Scrutators* aangesteld, en worden verzocht plaats te neemen aan de overzyde van de tafel, op dewelke de drie balletjes nedergelegt worden.

Na de verkiezing der drie *Scrutatores* op die wyze geschied is, zo als wy gemeld hebben, worden weeder drie balletjes uit de zak gehaalt, en de namen opgeleezen van de drie daar in gevonden wordende Kardinalen, dewelken aldus Kardinalen *Infirmarii* worden; waarna men de namen van die zes verkozene leeden byëen op een vel papier schryft, op 't welk deeze woorden gedrukt staan; *Scrutatores & Infirmarii*.

Zo dra de drie *Infirmarii* eeven als de *Scrutatores* plaats genomen hebben, neemt men van de tafel een gesloten kistje, hebbende boven in het dekzel een opening, ruim genoeg, om de verzeegelde stemmingbriefjes der zieke Kardinalen daar door te steeken. De *Infirmarii* openen het kistje, vertonen het aan 't Sacro Collègio, om te doen zien, dat het geheel leedig zy, neemen 't vervolgens te rug en sluiten het, en leggen den Sleutel op de tafel needer. Daar op gaan de Decan en de Kardinalen een voor een na de busse, en halen ieder daar uit een gedrukt stemmingbriefje, waar meede zy zich begeeven na een der kleine tafeltjes waar van 'er verscheiden ten dien einde in de kapelle geplaatst staan.

Boven aan 't briefje staat *Ego ..... Cardinalis*, dat is, *Ik ..... Kardinaal*; achter 't woord *Ego* schryven zy hunnen voornaam, en achter het woord *Cardinalis* hunnen familienaam; midden op 't briefje staat gedrukt, *Eligo in summum Pontificem Reverendissimum D. meum D. Cardinalem ....*; dat is, *ik Verkieze tot Paus mynen Eerwaardigsten Heere, den Heere Kardinaal ....*; achter 't woord *Cardinalem* schryven zy den familienaam van den Kardinaal, aan wien zy hunne stem geeven; en boven op 't briefje stellen zy een nummer, of wel een devies na hun goedvinden.

Die briefjes zyn omtrent een Romeinschen palm lang en een halve palm breed; ze worden toegevouwen op eene wyze, dat men niets van den inhoud zien kan, en ze worden niet bezeegelt met het wapenschild der Kardinalen, maar met een zeer eenvoudig cyffermerk, 't welk gedrukt word in roden wasch; die door eenen der Ceremoniemeesters daar aan word gehecht. Dit gedaan zynde, begeeft zich de Kardinaal-Decan, aan 't hoofd van alle de andere Kardinalen, die hem in rang volgen, na den Altaar, houdende ieder in de opgeheeven

heeven hand hun briefje met den duim en den voorvinger.

Voor den Altaar genadert knielen zy needer, en leggen na een kort gebed eenen eed af in deeze bewoordingen; *Testor Christum Dominum, qui me judicaturus est, me eligere quem secundum Deum judico eligi debere, & quod idem in accessu præstabo*; dat is, *Ik betuige voor den Heere Christus, die my oordeelen zal, dat ik verkieze den geenen, dien ik volgens Gods raad vermeene te moeten verkozen worden, en dat ik by 't acces deeze myne keuze zal gestand doen*; na 't afleggen van dien eed leggen zy ieder hun briefje needer op den offerschaal, dienende tot een dekzel van een kelk op den Altaar, en ieder stort vervolgens zyn briefje van den schaal in den kelk, dekkende denzelven weeder toe, en keerende na zyn vorige zitplaats te rug.

In gevalle iemand der in 't Conclave zynde Kardinalen wegens onpasselykheid verhinderd word, den Altaar te naderen, word hem de busse door den laatst gekozenen der drie *Scrutatores* aangebragt, waaruit hy een briefje neemt, zyn stem daarop schryft, het bezegelt, en den eed aflegt. De Kardinalen *Infirmarii* hebben 't recht, om hunne stem te geeven onmidlyk na den Kardinaal-Decan, ten einde in staat te wezen, om zich in tyds na de celletjes der zieke Kardinalen te begeeven en derzelver briefjes in te zamelen voor 't publiek maken van 't *Scrutinium*; en by aldien een Kardinaal zich door ziekte geheellyk buiten staat bevind om te schryven, vermag hy de Commissie daartoe aan eenen anderen Kardinaal op te dragen, mids dat deeze zich by eede verbind, het geheim te bewaren.

Zoo draa alle de briefjes in den kelk gestort zyn, dekt de Kardinaal eerste *Scrutator* denzelven met den Offerschaal, en schud de briefjes verscheidemalen om, waarna de Kardinaal derde *Scrutator* dezelven een voor een telt, en in eenen anderen kelk stort; de Kardinaal eerste *Scrutator* trekt vervolgens een van die briefjes, opent het in 't midden, leest den inhoud, en geeft het aan den Kardinaal tweeden *Scrutator*, die 't insgelyks leest, en aan den Kardinaal derden *Scrutator* overhandigt, welke laatste den naam van den verkozenen overluid uitspreekt, terwyl alle de Kardinalen ieder dien naam aanhalen op een vel papier, op 't welk de namen van alle de Kardinalen staan, elk met een roden streep of linie daar achter.

Wanneer alle de briefjes op die wyze zyn geopent geworden, maakt men 't getal der stemmen op, die aan iederen Kardinaal gegeeven zyn, welke getalen weder op een ander blad papier worden neder gesteld, terwyl de Kardinaal derde *Scrutator* alle de briefjes aan een lias rygt, en ze vervolgens in eenen kelk legt, of wel op de tafel leggen laat. Byaldien een der Kardinalen twee derde deelen der stemmen voor zich heeft, dan is zyn verkiezing canoniek, en men laat alsdan de formaliteiten na, die anders by ontstentenis van dien in 't werk gesteld worden, alsmeede wanneer de stemmen zodanig verdeelt zyn, dat 'er in 't geheel geene verkiezing is

wan-

want in zodanigen gevallen neemt men den toevlucht tot den *Accesſus* of de toetreding. De wyze hoe zulks geſchied, is als volgt.

De Kardinaal-Decan en alle de overige Kardinalen neemen alsdan ieder een gedrukt briefje uit de buſſe, van gelyken inhoud als de verkiezings briefjes, uitgezondert dat op deeze ſtaat het woord *Accedo*, in de plaats van 't woord *Eligo*; ieder Kardinaal ſchyft op zyn briefje den naam van den Kardinaal, tot wien hy accedeert, en die echter niet weezen mag dezelve, aan wien hy zyne ſtem by 't *Scrutinium* heeft gegeven, alsmeede geen Kardinaal, die by 't zelve *Scrutinium* niet ten minſten eene ſtem gehad heeft. In gevalle een der Kardinalen niet accedeeren wil, ſchryft hy achter 't woord *Accedo* 't woord *Nemini*, dat is *Niemand*.

Voor 't overige worden de briefjes van den *Acceſſus* even als die van 't *Scrutinium* toegevouwen, zodanig, dat de naam van den Kardinaal tot wien geaccedeert is, buiten op niet gezien kan worden, en ze worden met dezelve plechtigheden ook in den kelk gelegt, uitgezonderd dat de eed daarby niet vernieuwt word. Die briefjes worden insgelyks opgeleezen en geliäſſeert, hoewel aan een zyden koord, in koleur verſchillende van dat der briefjes van 't *Scrutinium*, en de Kardinalen *Infirmarii* brengen dezelven meede over aan de zieke Kardinalen, benevens 't gedrukte blad papier, inhoudende 't getal der ſtemmen aan iederen Kardinaal gegeeven.

Het openen en voorleezen, der briefjes van den *Acceſſus* geſchied door de drie Kardinalen *Scrutatores* alsmede op gelyke wyze als dat der briefjes van 't *Scrutinium*, alleenlyk met deeze byvoeging, dat de Kardinaal eerſte *Scrutator* in byzyn van de twee andere als getuigen de zegels der briefjes van den *Acceſſus* tegen die der briefjes van 't *Scrutinium* vergelykt, om te zien, of de Kardinalen hunne ſtem aan eenen anderen hunner medebroederen gegeven hebben terwyl de Kardinaal derde *Scrutator* aankondigd de hoedanigheid van t zegel van ieder briefje, het dêvies, en den naam van den nieuw verkozenen.

Alle deeze byzonderheden worden zo door de *Scrutatores* als door de overige Kardinalen op papier geſteld, onder den titel van *Sigilla & ſigna Scrutinii acceſſibus reſpondenti*; dat is: *Zegels en teekenen van 't* Scrutinium, *met de acceſſen overeenſtemmende*, en onder den titel van *Cardinales nominati in Scrutinio* Dat is: *Kardinalen by 't* Scrutinium *benoemt*. Vervolgens geſchied de optelling der ſtemmen van 't *Scrutinium* en van den *Acceſſus* door de Kardinalen *Scrutatores*. Byaldien zy uit het aantal der ſtemmen bevinden, dat 'er een verkiezing is, openen zy alle de briefjes aan dien kant alwaar de naam van den verkozenen Paus geſchreeven ſtaat, en letten inzonderheid, of hy mogelyk zich zelven niet verkozen hebbe, 't geen de verkiezing of electie krachteloos zoude maken, byaldien de eene ſtem kwam te ontbreeken, om dezelve canoniek te doen zyn.

Dit onderzoek gedaan zynde, gaat men over tot de *Revisie*. De laatste der Kardinalen-Diaconen trekt uit een beurs een voor een drie briefjes, en de Kardinalen welker namen op die briefjes gevonden worden, zien zich dus by lotingen tot *Revisores* aangesteld. Derzelver emplooi is, na te zien of alle de stemmen van 't *Scrutinium* en van den *Accessus* wel en behoorlyk opgeleezen en aangeteekent zyn, en of de vergelyking of confrontatie wel met de vereischte naauwkeurigheid zy geschied; en wanneer alles wel bevonden is, verbranden zy alle de briefjes 't zy 'er een verkiezing zy, dan wel niet.

Byaldien men bevind, dat twee derdedeelen der stemmen op eenzelve persoon vereenigt zyn word de verkozene Paus door eenen der Kardinalen *Scrutatores* met luider stemme geproclameert; hierop verlaten de Kardinalen, die aan zyne zyden zaten; hunne plaatzen, en gaan verre van hem af, zynde dit een soort van hulde, dien zy doen aan de opperhoofdigheid, dewelke die verkozene boven hen heeft verkregen, en als een opentlyke betuiging, dat zy ophouden zyns gelyken te weezen.

Vervolgens naderen de Kardinalen Decans van de Bisschoplyke, Priesterlyke en Diacon-orders den verkozenen Kardinaal, verzeld van den Ceremoniemeester in de hoedanigheid van Secretaris van 't Conclave en van eenige Kardinalen als getuigen, en vraagt aan den verkozenen, of hy in zyne verkiezing bewilligt, in deeze bewoordingen; *Acceptasne electionem de te canonice factam in summum Pontificem?* wanneer hy daarop *ja* antwoord, vragen zy hem, welken naam hy verkiest aan te neemen; en zo dra hy zulks te kennen gegeven, en een kort gebed gedaan heeft, stelt de Ceremoniemeester in byzyn van eenige getuigen een Proces Verbaal op van de verkiezing en de Acte der aanneeming van den Paus.

Dit gedaan zynde, begeeft zich de nieuwe Paus, gaande tusschen de twee eerste Kardinalen Diaconen, tot den Altaar van de Kapelle, knielt aldaar neder, doet een kort gebed, en verwisselt het Kardinaals gewaad tegen 't Pauslyke. Zyn Kamerdienaar trekt hem witte kousen aan, alsmeede roodfluweele schoenen waarop een goud kruis geborduurt is, terwyl de Ceremoniemeesters hem aanbieden den (*a*) Staatsie Tabbaard van wit taf, den witten Gordel met goudene akers, (*b*) den muts, (*c*) 't linnenkleed, (*d*) het schoudermanteltje, (*e*) 't Priesterlyk halscieraad of den stool, enz.; en aldus gekleed zynde, keert de nieuwe Paus na den Altaar terug, neemt by denzelve plaats in een leuningstoel, en ontfangt de omhelzingen van alle de Kardinalen, terwyl de Kardinaal Kamerling hem den visschersring aan den vinger steekt, denwelken de Paus vervolgens aan

(*a*) *Soutane.* (*b*) *Barretta.* (*c*) *Rochet.* (*d*) *Camail.* (*e*) *Stola, Etole.*

aan den Ceremoniemeester ter hand stelt, ten einde hy 'er den naam van zyn H. op doe graveeren.

Zo dra de nieuwe Paus deeze eerste huldiging van 't Sacro Collegio heeft ontfangen, begeeft een Kardinaal-Diacon, na zyne onderwerping betoont te hebben, vooraf gegaan door eenen der Ceremoniemeesters, draagende 't kruis, zich na de loge der Benedictie boven 't groot portaal van de Hoofdkerk van St. Petrus, waarvan men vooraf 't grote vengster heeft geopent, 't welk geduurende 't Conclave toegemetzelt gebleeven was. Uit dit venster leggende, kondigt hy met luider stemme af de Verkiezing van den nieuwen Paus, in deze bewoordingen; *Annuntio vobis gaudium magnum; Papam habemus eminentissimum ac reverendissimum Dominum N. N. qui sibi nomen imposuit N.*; dat is: *Ik verkondig u l. een grote blydschap; wy hebben tot Paus den zeer hoogachtbaren en hoogerwaardigen Heere N. N.; die den naam aangenomen heeft van N.*

Hier op weergalmt de lucht door 't losbranden van 't Kanon van het Kasteel van St. Angelo, het luiden van alle de Klokken, en het geschal van de Keeteltrommen, Trompetten, Krygsmusiek en Trommels der Troepen, dewelken op 't grote voorplein paradeeren; en terwyl dit geschied, word zyn H. bekleed met den (*a*) Priesterlyken Hoofddoek, het (*b*) wit Linnenkleed, den (*c*) Gordel, den Stool, het (*d*) Choorkleed, en den Myter, in de plaats dat de Kardinalen gedost zyn in violetverwige Tabbaarden en Schoudermanteltjes.

De Paus, alsdan needergezeeten zynde, op den Altaar van de Kapelle der verkiezing, ontfangt aldaar de tweede huldiging van 't Sacro Colegio, wier leeden, (zynde de Kardinalen,) hy ter voetkus toelaat, als meede ter handkus, terwyl hy de hand onder 't Choorkleed gedekt houd. De Gouverneur van Rome overhandigt hem den Staf van Commando, doch hy geeft denzelven doorgaans aan dien amptenaar te rug, die daar op een bezoek gaat afleggen by den Maarschalk en de voornaamste Leeden van 't Conclave, terwyl de Paus, in zyne leuningstoel opgeheeven wordende door de Pauslyke (*e*) Voetknechten of Lakeijen, na de Hoofdkerk van St. Petrus word overgebragt, voorafgegaan door 't Kruis en de Muskanten van 't Sacro Collegio, omringt door de Gardes Zwitzers, en onder 't zingen van 't Kerklied, *Ecce Sacerdos Magnus*; dat is; *Ziet hier den groten Opperpriester*, enz.

De Paus word aldaar in zyn leunigstoel geplaatst teegen over de Kapelle van 't H. Sacrament, als wanneer hy neederknielt, en een kort gebed doet na de kant van die Kapelle, en een tweede na de kant van 't groot Autaar. Dit gedaan zynde klimt hy op dien Altaar,

en

(*a*) *Amict of Amit.* (*b*) *Albe.* (*c*) *Cingulum.* (*d*) *Chappe of Chape.* (*e*) *Estaffiers.*

en plaatst zich midden op denzelven, wanneer de Kardinaal-Decan het *Te Deum* opheft, het welk door de Musikanten der Kapelle gezongen word. Vervolgens verricht het Sacro Collegio de derde huldiging; de Kardinaal-Decan zegt de gewoonlyke gebeeden op voor den Paus; zyn H. klimt van den Autaar needer, neemt den myter af, en spreekt voor de eerstemaal den zeegen uit over 't volk; en eindlyk trekken hem de twee eerste Kardinalen-Diaconen 't Pauslyk gewaad uit, het welk aan de Kerklyke Ceremonien is toegewyd, en hy word in een besloten gestoelte na 't Paleis van 't Vaticaan overgebragt.

De wyze hoe een Opperhoofd aan de Roomsch-Cath. Kerke te geeven, heeft, gelyk alle menschlyke zaken, by verloop van tyd veelerlei veranderingen ondergaan. De eerste Bisschoppen van Rome, welker geschiedenis eeven zoo duister is, als de Kerke zelve was by hare eerste geboorte onder de regeering der Heidensche Keizers, verkozen na alle waarschynlykheid slechts tot hun Opperhoofd den geenen, dien zy bekwaamst achteden tot het bekleeden van eenen zo gevaarlyken en moeijelyken Post; en vervolgens kreeg de geheele Geestlykheid van Rome aandeel aan die verkiezing. De Keizers, van *Constantinus* af, en na hen de Gothen, dewelken zich van Italie meester maakten, wilden daar in aandeel hebben, gelyk ook de Romeinsche Senaat, en na dat eindlyk de Gothen genoodzaakt waren, na Spanje te retireeren, bemoeiden de Oostersche Keizers zich direct met die verkiezing niet, maar lieten dezelve aan de Geestlykheid, alleenlyk aan zich voorbehoudende 't recht van goedkeuring, welk recht de Paus *Benedictus II.* hen echter meede ontnam by eene Bulle in de zeeventiende eeuw.

Toen *Charlemagne* of *Carel de Grote* het Westersch Keizerryk hersteld had, 't welk hy aan de kroon van Vrankryk verëenigde, bespeurden de Bisschoppen van Rome, hoe zeer 't van hun belang ware, de gunst van dien Vorst te gewinnen, en hy aan zyne kant, zich met voordeel van den Godsdienst ter bereikinge van zyne oogmerken bedienende, overlaadde die Prelaten met weldaden, en vermeerderde merklyk derzelver magt; doch hy behield des niettegenstaande zo voor zich zelven als voor zyne opvolgers aan zich het recht, om derzelver verkiezing goed te keuren, welk recht de Keizers van Constantjnopolen te voren bezeeten hadden; een recht, het geen de Paus *Adrianus I.* aan *Carel den Groten* bekrachtigde door middel van een Bulle, in erkentenisse weegens de bescherming, die gem. Keizer aan hem verleent had.

De Paus *Adrianus III.* was daarna de eerste, die dat recht verkortede, zich 't verval ten nutte makende, waarin het Carlowinsche Huis zich toen bevond ter oorzake van hare eigene verdeeldheeden. Die Paus deed toen in een Concilie of Kerkvergadering vaststellen, dat de Geestlykheid van Rome de verkiezing zoude doen; dat men

de

de geneigtheid des volks zou raadpleegen, en dat men geen goedkeuring nochte bekrachtiging van den Roomschen Keizer zoude inwachten. Vier en twintig Paussen wierden vervolgens na elkander op die wyze verkozen, dewelke zo als 't schynt niet verschilde van de geene, die in de andere Kerken in acht genomen wierd, uitgezonderd dat de Kerke van Rome de Hoofdkerk en onafhanglyk was. In de negende eeuw geschiedden de verkiezingen op de volgende wyze:

Zo dra een Bisschop overleeden was, deed de vacante Kerk een deputatie aan den Metropolitaan of Aartsbisschop, die daarop eenen Bisschop der provintie derwaards zond, om aldaar als Vicaris te fungeeren. Die Bisschop Visitator begaf zich na de vacante Kerk, en vermaande 't volk, om zonder menschlyke inzigten en op een eenparige wyze een zodanige persoon te verkiezen, die waardigst was den zeetel te beklimmen. Niet alleen de Curés of Parochiepriesters van de Bisschoplyke Stad, maar ook de Curés van 't platte Land, en de Gedeputeerden der Kloosters, ja zelfs onbetitelde Leekebroeders der Kerke, wierden toegelaten tot het doen van die verkiezing, om dat men ten dien tyde van gevoelen was, *dat niet meer dan billyk ware, dat een iegelyk moest helpen verkiezen den geenen, wien een iegelyk gehoorzamen moest.*

De Metropolitaan of Aartsbisschop deed terzelver tyd aan de Geestlykheid en de gemeente der vacante Kerke by geschrifte aanzeggen, dat zy zich door vasten en bidden moesten bereiden, en vervolgens te zamen komen in teegenwoordigheid van den Bisschop visitator. De geen, die verkozen wierd, moest een der Priesters van dezelve Kerk weezen; het verkiezings-Decreet was opgestelt by wyze van eenen Brief, houdende aan den Metropolitaan en deszelfs Suffraganen of onderhorige Bisschoppen, geschreeven op Pergament, en onderteekent door de Geestlykheid, de Gedeputeerden der Kloosters, en de voornaamste Curés ten platten Lande; enz.; de verkozene Bisschop wierd door de andere Prelaten der Provintie ondervraagt en getoetst, en men deed hem beloven, dat hy de besluiten en ordonnantien der Kerkvergaderingen naauwkeurig zou onderhouden.

Omtrent het midden van de twaalfde eeuw wierd de Stad Rome door *Otto II.* vermeestert, wiens eerste werk daarop was, den Paus *Johannes* af te zetten, en *Leo VIII.* in deszelfs plaats aan te stellen, vergenoegende gem. Keizer zich met in vervolg van de Roomsche Geestlykheid te vorderen, dat de Keizerlyke Ambassadeurs tot de verkiezing genodigt wierden, blyvende de Geestelykheid voor 't overige meester van de verkiezing; en de opvolgers van *Otto* handhaafden zich in dat recht, zo lange hunne magt zich over Italie uitstrekte, doch na dat Italie voor een groot gedeelte in handen der Koningen van Napels was overgegaan, en de Paussen 't Keizerl. juk hoe

hoe langs hoe meer van hunne halzen schoven, matigde zich de Geestlykheid van Rome op een ongevoelige wyze 't recht aan, om alleen eenen Paus te verkiezen, in zo verre, dat op 't einde der twaalfde eeuw 't volk geheellyk daarvan uitgesloten wierd, tot dat eindlyk na verloop van noch 96 jaren de Kardinalen dat verkiezingsrecht alleenlyk tot het Conclave bepaalden, enz.

In ons Stuk voor de Maand Maart laatstleden hebben wy aangemerkt dat het Pauslyk Lyk uit het *Quirinaal* naar het *Vaticaan* overgebragt werd, (welke Plechtigheid wy hier by in Print vertoonen). Dezelve bestond in 't volgende. *Twaalf* Ruiters, *zestig* Stalbedienden, dragende brandende toortzen, gingen voor uit; *twee* Kapellanen te paard, volgden hen; hier op kwam het Lyk in eenen open Draagstoel, gaande ter wederzyden de Paters Penitentiarissen van het Vaticaan, hebbende brandende Waschkaarssen in de hand. De Draagstoel wierd voortgetrokken door *twee* witte Muilezels, gedekt met rood karmozyn fluweele kleeden met goud geborduurd; achter het Lyk volgden wederom eenige Ruitery en Voetvolk, waar van de Officieren zwarte Scherpen droegen, en welkers Trommels en Trompetten met zwart floers bekleed waren. De Zwitsersche Garde, met zich voerende *zeven* Stukken Kanon.

De laatst overleden Paus *Clemens de XIII.* geregeerd hebbende in een tyd van veele wederwaardigheden voor den Roomsche Stoel, oordeelen wy onze Lezeren geen ondienst te zullen doen, hun de merkwaardigste gevallen zyns levens mede te deelen, in de volgende

BESCHRYVING.

Carlos Rezzonico, gelyk de Doop en Familie naam van den laatst overleedenen Paus waren, was een zoon van een ryken Edelman en Bankier te *Venetie*; hy wierd aldaar geboren den 7 Maart 1693; zyn vader wydde hem der letteröeffeningen toe, en bezorgde hem de bekwaamste leermeesters, en na dat hy eenige Hoge-Scholen bezogt had, en tot Doctor in beide de Rechten gepromoveert was, begaf hy zich na Rome, alwaar hy door zyn geld welhaast in veel aanzien geraakte. De toenmalige Paus *Clemens XI.* stelde hem aan tot zynen Hof-Kapellaan, en vervolgens beklom hy allengskens hogere trappen in de bedieningen van den H. Stoel, tot dat hy eindelyk in den jare 1737 op de nominatie der republiek Venetie tot het Purper of de waardigheid van Kardinaal verheeven wierd.

Den 20 December van dat jaar ontfing hy uit handen van den Paus

Cle-

In de Mercurius May 1769, Eerste Stuk, Pag.

Het Lyk van Paus CLEMENS XIII. uit het Quirinaal naar het Vaticaan gebragt, den 4 February 17

B. MOURIK excudit

Clemens XII, zelve den roden Muts of de Baretta, en 8 dagen daar aan den roden of Kardinaalshoed. Toen de Paus hem volgens gewoonte den mond opende, gaf hy hem den Diaconaat titel van St. Nicolao in Carcere, en zyn H. benoemde hem terzelver tyd tot meedelid der voornaamste Congregatien. Na den dood van *Clemens XII.* in 1740 hielp hy *Benedictus XIV.* verkiezen, die hem daarop in 1743 het Bisdom Padua in 't gebied van Venetie toedeelde, en in persoon hem als Bisschop wydde. Zedert dien tyd hield hy zich meerendeels in zyn Bisdom op, leevende zeer ingetogen, en zich in geene Staatszaken iamengende, 't welk een nodige omzigtigheid is in eenen Kardinaal, die door den tyd hope wil hebben van den Pauslyken Zeetel te beklimmen.

Toen de Paus *Benedictus XIV.* den 3 Mey 1758 overleden was, woonde *Carlos Rezzonico* de verkiezing van eenen nieuwen Paus by, en had het geluk, inzonderheid door bewerking van de Kardinalen *Corsini*, *Cavalchini*, *Spinelli* en *van Rodt*, Kardinaal-Bisschop van Spiers; na een Conclave van 53 dagen met 44 stemmen der 55 aanweezenden Kardinalen op den 6 Juli van datzelfde jaar op den Pauslyken Stoel te worden geplaatst, als wanneer hy ter gedachtenisse van den Paus *Clemens XII.*, die hem tot het Purper had verheven, den naam van *Clemens XIII* aannam.

Nergens wierd wegens deeze verkiezing groter vreugde bedreven, dan te Venetie, te meer, vermits men tot op dien tyd te Rome genoegzaam tot een grondwet van 't Sacro Collegio gehouden had, geenen Venetiaan de drie dubbele Kroon op te zetten. Daarbenevens was ook de Venetiaansche Senaat mogelyk van gedachten, dat *Carlos Rezzonico* noch eenige liefde tot zyn vaderland op den Pauslyken Troon zou behouden, en dat hy 't gedrag zou door de vingeren zien van de Republiek, dewelke de geestlykheid op haar grondgebied gaarn een weinig kort houden wilde. Men dacht misschien ook aan de andere kant in 't Conclave, dat de gem. Republiek, in dankbre erkentenisse wegens die onverwachte eere, dat men eenen harer burgeren tot Opperhoofd der Kerke verheeven had, omtrent dezelve inschiklyker dan anderzins weezen zoude, doch de gevolgen hebben geleert, dat zo wel de eene als de andere party een verkeerde rekening daaromtrent gemaakt had.

Ten opzigte van *Portugal* was de aanvang der regering van *Clemens XIII.* noch vry neeteliger en hachelyker. De reforme onder de leden der Jesuiten order, waartoe de vorige Paus *Benedictus XIV.*, (dewelke verstandig en schrander genoeg was om zich na de tyd te schikken,) op verlangen van den Koning van Portugal zyne toestemming had gegeven, had reeds in dat Koningryk eenen aanvang genomen, en de Portugeesche Kardinaal Saldanha, daartoe benoemt zynde, deed den 15 May 1758 ten dien einde een zeer nadruklyke en scherpe Ordonnantie afgaan aan de gezamentlyke geestlyke Ordens

dens in de Staten van zyn Allergetr. Majesteit

Gem. Kardinaal stelde by die Ordonnantie alle de Jesuiten, ter oorzake van den wyduitgestrekten Koophandel, dien zy in alle Werelddeelen, doch wel inzonderheid in de Provintie *Paraguay*, voerden, in een gelyken graad met de Wisselaars en Kramers, die den Tempel Gods en 't Huis des Gebeds tot eenen Moordenaarskuil gemaakt hadden, en door den Zone Gods met geessels uitgedreeven wierden. *Even eens*, zeide hy, *zal 't ook met de Jesuiten gaan, of ten minsten zal de onreine bronwelle hunner rykdommen t'eeniger tyd verstopt geraken.* Dit mogt met recht heeten, *den Jesuiten en hunne Societeit het mes op de keel zetten*, en dit geschiedde eeven voor dat *Clemens XIII.* den Pauslyken Stoel beklom.

Deeze Paus zag als in een prophetischen geest vooruit al 't ongeluk, het geen hem en zynen zeetel naderhand is overgekomen. Hy kondigde by zyne komst tot de Opperherderlyke regeering een algemeen Jubilé aan, en in de dienaangaande uitgevaardigde Bulle bediende hy zich onder anderen van deeze uitdrukkingen; *Wy dobberen te midden op de Zee, alwaar de Winden van alle kanten op ons aanstormen; ten einde wy nu door de onstuimige baaren niet verslonden werden, hebben wy met onuitgesprokne zuchtingen tot God geroepen, en gesmeekt, dat Hy ons in de aanvaarden Apostolische bedieninge gelieve by te staan*, enz.

Zyn H. voegde daar by. *Wien toch zouden niet alle de Leeden zidderen? Wie zou zich niet door de grootste vreeze bevangen en gemartelt gevoelen? Wie zou niet door druk en droefheid vergaan, wanneer hy zich de hoogstbeklaaglyke gesteltheid der Roomsch-Cath. Religie en van deezen Apostolischen Zeetel voorstelt? Wie toch zou zo veele yslyke wonden, die men aan 't Gelove, aan den Kerklyken tucht en aan onze voorrechten toebrengt, met droge oogen konnen aanschouwen?* enz.

Het is bekend, dat de Jesuiten door de samenzweering teegen 't leeven van den Koning *Josephus I.* van Portugal getracht hebben, dat dreigend onweêr van boven hunne hoofden af te wenden, doch die samenzweering, in tyds ontdekt, beantwoordde geenzins aan hun boos oogmerk, maar sleepte in teegendeel hunnen ganschlyken ondergang na zich, en hunne uitroeijing in alle de Staten van dien Vorst. *Vrankryk*, *Spanje*, *Napels*, *Sicilie*, *Parma* en *Piacenza* volgden wel haast het voorbeeld van *Portugal*, wordende zy alomme verdreeven en verbannen, terwyl in eenige andere Landen hunne magt en weelde merklyk afgeknot en gefnuikt wierd.

De Paus wilde die Societeit, dewelke door den Stoel van Rome ter oorzake van hunne vierde gelofte in 't byzonder, (te weeten van blinde gehoorzaamheid aan den Paus, waar toe de Jesuiten zich verbinden,) altoos als hare voornaamste Steunpilaren aangemerkt is, niet laten ten ondergang geraken, en veel minder aan de wereldlyke macht de rechtsoeffening over een ganschen Geestlyken orden overlaten, weshalven hy hunne zaak met groten yver voorstond, waar door

door hy zich selven en den Pausfyken Stoel in grote verdrietlykheeden heeft gestort, terwyl een regelyk taas verlangende is te zien, hoedanig 't einde van deeze zaak weezen zal, en hoe zich een aanstaande Paus daar omtrent zal gedragen.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Van weegen de Heeren Staten Generaal is eene Publicatie naar de respective Provincien enz. afgezonden:

Waar by het inbrengen of debiteeren van eenige Leuvensche, Diester of andere Bieren, gebrouwen buiten de geünieerde Provincien, en het Ressort van de Generaliteit word verboden; als mede dat men geene binnenlandsche gebrouwe Bieren in uitheemsche tonnen geslagen, zal mogen inslaan, op een boete van honderd Gulden en arbitrale Correctie, zonder dat daar onder zullen worden begrepen Oxhoofden of halve Pypen, als konnende de sterke Bieren niet wel in andere Vaten genoegzaam worden gesecureerd enz.

De Heeren Staten van Holland en Westvriesland, hebben een Placaat in dato 18 Maart 1769 na de respective Steden doen afzenden, waar in het volgende bepaald word:

I. Dat voor den 1sten May aanstaande, en na den laatsten Juny deezes Jaars, en wel van dezen laatsten Juny af tot den 1sten Octob. 1769 toe, geen Rundvee van buiten deze Provincie mag ingevoerd worden op verbeurte van de Beesten en een Boete van *f* 2000 Guldens, en voor den Aanbrenger een Premie van *f* 600 benevens nog *f* 20 van ieder Beest. II. Dat ook geene natte Huiden, Horens enz. anders dan gekalkt en met Certificatie van Gezondheid voorzien mogen inkomen of van gestorven Beesten met Verklaaring, dat zy ten minsten één dag in 't Water gelegen hebben, en met Zout besprengd zyn, enz. III. 't zelfde moet ook plaats hebben omtrent de Vervoering uit de Looyeryen in de Steden, beide op een Boete van *f* 100. IV. Word den Invoer van ongesmolten Smeer, Vet of Roet, behalven van over de Noordzee, verboden. V. Ook insgelyks de Veemarkten en Publique Verkoopingen, op Verbeurte van *f* 25 voor ieder Beest. VI. Geen Vee mag by den Nacht gedreven of vervoerd worden, dan met zeekere Certificaaten, op verbeurte van 't voor Vreemd Vee te houden. VII. Geen Vee uit het eene Districk of Ambacht in 't andere te voeren, dan met zekere Certificaaten, nader in 't Placaat bepaald. VIII. Nog, zo deze vervoering buiten het District der Collecte van de Middelen van Consumptie geschied, een Handschrift van den Gaarder te neemen. IX. Als een Beest komt te sterven, het binnen agt dagen aan te geeven aan den Gaarder, op verbeurte van *f* 10. X. By wien de Ziekte zig openbaart, moet zulks aangeeven op Verbeurte van *f* 100. XI. Daar Beesten sterven, moeten zy, binnen 24 uuren gevild en ontwyd, en de Huiden en 't Smeer by den Looyer en Smelter bezorgd worden, mede op een Boete van

f 100. XII. Alle Honden op het Land moeten worden vastgelegd, en die los loopen Dood geslagen op verbeurte van *f* 3. XIII. Tot het Slagten en Tonnen van 't Gezond Vee op Besmette Stallen zullen Beëdigde Luiden worden aangesteld, die zulks doen moeten. XIV. Word de Uitvoering van dit Placaat allen dengeenen die 'er betrekking toe hebben, ten hoogsten aanbevolen. XV. Alle die Lieden worden geauthoriseerd en gelast agt te geeven, of iemand ook na primo July meerder of andere Beesten in de Wei heeft, dan te voren, en zo Ja, dan te onderzoeken of hy die volgens den gepermitteerden weg gekregen heeft, anders verbeurende het Vee en *f* 20, voor ieder Beest. XVI. Het verbeurde Vee mag wel door den Aanhaaler verkogt worden, maar moet dan 14 dagen Quarantaine houden, en vervolgens een Certificaat van den Gaarder hebben. XVII. Zoo 'er eenig Dispuut over aangehaald Vee voorvalt, moet het zelve terstond verkogt, en de Penningen in Consignatie gebragt worden, tot zoo lang de Zaak by den Rechter gedecideerd is. Voorts word de Uitvoer van alle Vee verboden op een verbeurte van *f* 100 voor ieder Stuk, en daar en boven 't Schip of de Schuit; en insgelyks 't Slagten van Nugtere Kuis- of Koekalveren, op pœne van *f* 100, voor ieder. De Belofte van een Premie van *f* 10000, aan de Ontdekker van een Middel tegen de Ziekte word wyders herhaald, en eindelyk om de Schaarsheid voor te komen, de invoer, onder de daar by gevoegde Bepaalingen, van den eersten Mai tot den laatsten Juny vry gegeeven.

Haare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Vorstinne van Orange op den 30 April 1769, voor de eerste maal, na hoogstderzelver bevalling, de openbare Godsdienst bygewoond hebbende, zo zyn in alle de Kerken deezer Hof-Plaats openbaare Dankzeggingen gedaan, wegens hoogstderzelver gelukkige en spoedige herstelling.

Magistratuuren en Amptenaaren.

Den 24 April (1769) is tot Secretaris der Stad *Schiedam* aangesteld de Heer Mr. *Govert Couwenburg du Bois*, in de plaats van wylen den Heer Joan Gordon.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Heer Prins Erfstadhouder, heeft uit een overgeleverde Nominatie geëligeerd, tot Burgemeesteren der Stad *Purmerende* de Ed. Gr. Achtb. Heeren *Philippus Reinier Boon*, *Pieter Wynbout*, *Claas Louwen* en *Simon Appel*; tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren, *Wigbold Rynink*, *Pieter van Gent*, Dr. *Anthony Jan Menger*, *Adam Lugtig*, *Hendrik van Slype*, *Jan Peert* en *Maarten Huysman*; Voorts tot Schepenen Commissarissen over de Gemeene Lands Collective Middelen aangesteld de Ed. Achtb. Heeren *P. van Gent*, Dr. *A. J. Menger* en *M. Huysman*.

Hoogstgem. Vorst heeft op gelyke wyze aangesteld en gecommitteerd tot Bewindhebber der West-Indische Compagnie ter Kamer op de Maze, de Heer Mr. *Adriaan van der*

Lely, in de plaats van den Heer Mr. Jacob van der Lely, die daar van vrywillig afstand heeft gedaan.

Hun Hoog Mog. hebben den Heer Mr. *François Jacob Gallé* aangesteld tot 's Lands Advocaat, in de plaats van den Heer M. J. J. van Hees.

Meer hoogstgem. Vorst Erfstadhouder heeft uit een overgeleverde Nominatie tot Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Hoorn* geëligeerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Lucas Merens*, Burgemeester dier Stad.

Den 29 April, zynde de gewoone nominatie dag tot verandering van de Regeering der Stad *Rotterdam*, zyn uit de Ed. Gr. Achtb. Vroedschap Boonheeren geworden, de Heeren Mr. *Gerard François Meyners*, Mr. *Dirk Cornelis van der Staal*, Mr. *Abraham Adriaan du Bois*, Heer van Molenaarsgraaf, Giezen en Steenhuizen, *Philip Jacob van der Goes* en Mr. *Jacob Herman Vingerboed*. Vervolgens heeft zyn Doorl. Hoogheid de Heer Prins Erfstadhouder uit een overgeleverde Nominatie geëligeerd tot Burgemeesteren de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Hugo Cornets de Groot*, Mr. *Jean Bichon*, Heer van Yssel-monde, Mr. *Paulus Bogaart*, Heer van Alblasserdam, en Mr. *Adriaan Reepmaker*, Heer van Strevelshoek, Noord-Waddinxveen en Sleewyk. Tot Schepenen de Wel Ed. Achtb. Heeren *Johannes Hoog*, Mr. *Isaac van Teylingen*, Mr. *Anthony Wilhelmus Senn van Basel*, Mr. *Pieter Cornets de Groot*, *Jacob Diederik van de Wal*, Mr. *Johan Adriaan Bichon* en Dr. *Henricus Vink*; tot Schepenen Commissarissen de Heeren Mr. *Joan van Teylingen*. Mr. *A. W. Senn van Basel* en Mr. *J. A. Bichon*.

Hoogst voorsz. Prins Erfstadhouder heeft tot Hoofd-Schout der Stad *Alkmaar* aangesteld de Heer Mr. *Pieter Binkhorst*, Raad in de Vroedschap en Oud-Schepen, in de plaats en door afstand van den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Rutgerus Paludanus, mede Raad in de Vroedschap en Oud-Schepen der voorsz. Stad.

Wyders uit een overgeleverde Nominatie tot Burgemeesteren der Stad *Schiedam*, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren *Cornelis Voogd*, *Martinus Kneppelhout* en *Jan de Heijer*; tot Schepenen de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Carel Jan Bosschaart*, *Nanning de Greve*, *Daniel Pichot*, *Daniel Constantius Pichot*, Mr. *Thomas Joannes Pigeaud*, Mr. *Daniel François Pichot*, en Mr. *Philippus Theodorus van Cloon*; tot Schepenen Commissarissen ter judicature van de Gemeene Middelen, de Ed. Achtb. Heeren *N. de Greve*, *D. Pichot* en *D. C. Pichot*; en tot Vroedschap, de Ed. Achtb. Heer Mr. *Philippus Theodorus van Cloon*, in plaats van wylen den Heer Mr. Jacob van Santen.

Tot Bailluw en Schout, mitsgaders Ontfanger der Verpondingen der Heerlykheden van de hooge en laage Zwaluwen, als mede tot Dykgraaf en Heemraad van eenige derzelver onderhoorige Polders, is aangesteld de Heer *Christiaan Hendrik van der Hoek*.

Door den Raad van Staten zyn benoemd de Graaf *van Lynden tot Nederhemert*, en de Heer Thesaurier-Generaal *Gilles*, tot het visiteeren der Magazynen en Fortificatien te Maastricht, als ook de Heer Mr. *Isaac Sweers*, Oud-Schepen en Raad der Stad *Amsterdam* tot het verpachten der Tienden langs de Maze.

De Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit op de Maze, hebben met kennis en approbatie van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prins Erfstadhouder begeven het Oorlog Schip *het Welvaaren van 't Land*, aan Kapt. *Ewoud van Haaften*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

De Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, hebben de Vrydommen van de Groote Visschery en Haringvaard op nieuw voor de tyd van drie Jaren, en dus tot den 1 January 1772 geprolongeerd.

Ten voorsz. dage in de nacht ontstond in een der Voorsteden van *Etlenich* een hevige brand, die echter spoedig gebluscht werd. Eene Vrouw wilde zich met haare twee kinderen redden, maar kon wegens de vlam niet beneden uit het huis komen. Zy klom dan weder naar boven, op de twede verdieping, riep uit het vengster om hulp, doch die niet schielyk verkrygende, wierp zy alle de bedden uit het vengster op de Straat, nam 't eene kind van 7 jaren, en smeet het gelukkig daarop, vervolgens gooide zy 't andere kind van 9 maanden oud, mede uit het vengster, 't welk ook, zonder eenige schaden te lyden, door den Vader gevangen werd; eindelyk sprong zy 'er zelfs uit, zonder zich eenigzints te bezeeren: waarlyk een zonderlinge zegen en eene byna ongehoorde tegenwoordigheid van geest!

Den 22 Maart werden te *Hamburg* op de Stads Waag gewogen twee levendige Ossen, een van 1849 en een van 2061 ponden zwaarte.

Den 15 April (1769) overleed te *Ditmold* in den ouderdom van ruim 22 Jaren, haare D. Hoogh. de Vorstin *Maria Leopoldina van Anhalt-Dessau*, Gemalin van Simon August, regeerende Graaf van der Lippe-Detmold.

De Heer *T. Moraquin*, Sous-Luitenant onder het Regiment Hollandsche Garde te paard, heeft het tydelyke met het eeuwige afgewisseld.

Zeeker Inwoner van *Shilbottle* in 't Graafschap Northumberland, genaamd *Thomas Common*, heeft een nieuw Konstwerktuig tot het Dorsschen van Koorn uitgevonden, waar door twee lieden, een van dewelken het Koorn gestadig moet keeren, in staat zyn om zo veel Koorn uit te slaan, als anders door 15 menschen geschied, vermits dat Konsttuig vyftien slagen tegen een doed en zeer gemaklyk is te bestieren. Daarby is aanmerklyk, dat het Koorn daardoor niet alleen van 't Streo afgescheiden, maar ook teffens gezuiverd word zulks het ten eersten in zakken kan werden gedaan.

Voor een Brouwer te *Londen* is onlangs eene Kuip vervaardigt, houdende 54000 emmeren vogt, de Kuiper welke dezelve gemaakt heeft, noodigde 83 perzonen van zyne vrienden en goede bekenden en onthaalde hen in de voorsz. Kuip, waarin ze alle ruim en wel gezeten waren.

In 't begin der maand April (1766) overleed te *Ijchora*, in Esthland, zeekere Weduwe genaamt *Kruger*, in den ouderdom van 109 Jaren.

Den 27 der voorsz. Maand had men te *Heide*, in Noord-Ditmarsen, een zwaare brand waar door 108 huisen in de assche gelegd zyn.

In den nacht van den 6 May had men te *Wees*, een Steedje in het Hertogdom *Cleve* gelegen een allerysly kste brand. waardoor dit Plaatsje meerendeels in de assche is gelegd geworden.

Den 7 May overleed te *Leyden* in den ouderdom van ruim 44 Jaren, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Jacob van der Mey*, Heer van Streefkerk, Raad en President Schepen der voorsz. Stad.

Volgens inkomende berichten is de Heer *Jan van der Waayen* Vice-Admiraal ter Zee ressorteerende onder het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit te Amsterdam; overleden.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie deezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 7 en 21 Juny (1769) onder Voorzitting van Do. *Jacobus Boon.*

Op Zondag den 7 May (1769) zyn by deze Gemeente, uit de Nominatie in ons voorgaande Stuk gemeld, verkooren, tot

OUDERLINGEN.	DIACONEN
Stephanus Blomhoff.	*Mr. Daniel Gildemeester.*
Gerrit Moll.	*Johannes Hilkes.*
Floris Crol.	*Jan Peyse.*
Abraham Cappelen.	*Johannes Hoebé.*
François Issendorp.	*Frans Oost.*
	Hendrik Ogelwight.

Op Woensdag den 11 April 1769 is door de Kamer van Zeventienen te *Middelburg* vergaderd, aangesteld en beroepen tot Adjunct Predikant by de Luthersche Gemeente te *Batavia*, de Wel Eerw. zeer Geleerde Heer *Thomas Albertus Tieleman*, zynde zyn Eerw. geexamineerd by het Eerw. Consistorie alhier op Dingsdag den 25 dito, vervolgens op Vrydag avond den 28 derzelver Maand, in de Nieuwe Kerk, met oplegging der handen, ingezeegend en bevestigd, en kort daar na met het Schip *Westvriesland*, gevoerd door Schipper *Mooy* voor de Kamer Hoorn naar *Batavia* gezeild.

Vervolg van den STAAT DER LUTHERSCHE GEMEENTENS IN DE NEDERLANDEN (ziet Augustus Iste Stuk bladz. 50)

Van de Gemeente te MIDDELBURG.

De VII. was *Nicolaas Laurentius*, werd in 1657 beroepen, en overleed 1680.

De VIII. was *Johannes van Keulen*, van Leeuwaarden 1680 beroepen overleed 1697.

De IX. *Nicolaas Kortenius*, in 1698 van s'Hertogenbosch beroepen en in 1700 overleden.

De X. *Paulus Pelt*, in 1701 van Edam beroepen en 1707 overleden.

De XI. *Hermanus Vast*, beroepen 1707 en geraakte weg 1728.

De XII. *Joh. Nic. Treitel*, beroepen 1710, desgelyks weggeraakt in 1737.

De XIII. *Theodorus de Hartogh*, in 1729 Proponent zynde, beroepen, deed afstand in 1735.

De XIV. *Coenraad Ludolfi*, in 1735 beroepen, geraakte weg in 1742.

De XV. *Zacharias Feldman*, beroepen 1742 bediend als noch deeze Gemeente

De XVI. *Christoffel Michels*, van Vlissingen beroepen in 1742 en vervolgens in 1745 naar Batavia.

De XVII. *Nicolaas Bruynenbeek*, in 1745 van Bodegraven beroepen, en staat als noch by deeze Gemeente.

(Het vervolg hierna).

NAAM-

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, federt den 11 *April*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 11 April 1769.

't *Kind* van Johannes van der Paas. O. O. K.

Woensdag den 12 dito.

Gefina Bremerman, Huisvrouw van Jan Vos. O. K.
't *Kind* van George Bernard Meyer. N. Z. K.
't *Kind* van Chriftiaan Kraay. L. N. K.

Donderdag den 13 dito.

Mr. Willem de Bruin, *Advocaat en Notaris.* O. K.
Daniel Dreux. W. A. K.
Nicolaas Brummers. O. K.
Jannetje Vin, Huisvrouw van Anthony Wiere. N. O. K.
Geertruy Dordelman. A. K. H.

Vrydag den 14 dito.

Frans Bom, Mr. *Zylemaker.* O. O. K.
Huybs. Johs. van Sypefteyn. O. K.
Petrus Saffelee, *Jongfte Zoon* van Abraham Saffelee. Z. K.
Johanna Bennink, Huisvrouw van Hendrik van Eck. N. Z. K.
Catharina du Quefne. W. A. K.
't *Kind* van Jan Wuurman. N. Z. K.
't *Kind* van Hendrik van Eck. N. Z. K.

Zaturdag den 15 dito.

Jan van Aaken, Mr. *Broodbakker.* E. N. K.
Fredrik Olpman. L. N. K.
Cornelis Ros, Mr. *Timmerman* Z. K.
Cecilia de Vos, Huisvrouw van Jan de Vos. N. O. K.
Geertruy Verdonk, Huisvrouw van Dominicus Molenaar. E. Y. K.
Margareta Goldfmit. W. K.
't *Kind* van Anthony Wynands. N. Z. K.
't *Kind* van Daniel Winter. N. Z. K.

Zondag den 16 dito.

Hendrik Bruggemeyer, *Jongfte Zoon* van Jan Hendrik Bruggemeyer. N. K. H.
Maria ter Poorten. L. K. H.

Maandag den 17 dito.

Pieter Wefthuyfen. W. A. K.
Wyna Kok. N. Z. K.

Dingsdag den 18 dito.

Johan Diederik Kaupe. L. N. K.
Johannes Felderhoff. L. N. K.
Jan Pieter Schreuder, *Schipper om de West.* L. N. K.
Pieter Jacobs. K. K. H.
Lucas Meyer L. K. H.
Barend Egberts, *Behuwd Soon* van Hendrik van Eyften. N. Z. K.
Anna Lubeley, Weduwe van Paulus Rombartus Beuckens. O. K.
Marretje Struyk, Huisvrouw van Harmanus van Gorkom. Z. K.
't *Kind* van Willem Grol, *Junior.* W. K.

Woensdag den 19 dito.

Jan Martien Boekman, *Londifche Pakker.* L. N. K.
Jacob van Schooten. N. Z. K.

Donderdag den 20 dito.

Joachim Dirk Potgieter. L. O. K.
Cornelia de Hikker, Weduwe van Andries Hanfen. L. O. K.
Klara Mooy. Z. K.
't *Kind* van Fredrik Reyne. N. K.

Vrydag den 21 dito.

Treyntje Frylink, Huisvrouw van Willem van Eerden. W. K.
't *Kind* van Ifaac le Jay. W. A. K.

Zaturdag den 22 dito.

Harmanus Hartman Harmansz. Z. K.
Marten van Heufden. W. K.
Jacobus van de Pol, *van Elburg alhier gebragt.* W. K.
Cornelis Ronzieres, *Zoon* van de Weduwe Simon Ronzieres. Z. K.
Eliefabeth Bos, Weduwe van Gerrit Rynvis. N. K.
Magtildis Lendering, Weduwe van Dirk Hagendoorn. O. K.
Geertruy Hooy, *Bejaarde Dogter.* N. K.
't *Kind* van Carel de Roy. W. A. K.
't *Kind* van Pieter Hoepeling. W. K.

Twee

Twee *Kinderen* van Wytse Pieters. N. K.

Maandag den 24 dito.

Antonius Witlant A. K. H.
Jacoba van der Helst, Weduwe van Joseph van de Putt. O. K.
Eliesabeth Vredenburg, Weduwe van Jan de Jong. W. K.

Dingsdag den 25 dito.

Anna Anthonia van Muyden, Huisvrouw van Mr. Carel Wouter Visscher, *Pensionaris*. O. K.
Sara Susanna van Notten. W. K.
Tietje Bakker. L. K. H.
't *Kind* van Pieter Veening. N. K.
't *Kind* van Henricus van Doorum. N.K.

Woensdag den 26 dito.

Bartha Dirksen, *Huis- en Kraamvrouw* van Christiaan Beuger. Z. K.
Catharina Jacoba Schanfleury, Huisvrouw van Jan Abraham Bodisco. N. Z. K.
Joanna ter Laarhuis. N. K.
't *Kind* van Harmanus Menkens. O. K.

Donderdag den 27 dito.

Gerard Arnoud Boer. W. K.
Maria van Duine, Weduwe van Hendrik Dunnink. W. K.
Sara Deemans, Huisvrouw van Jan Bruin. O. K.

Vrydag den 28 dito.

Isaac Mitchell, *van St. Jans in de West Indiën*. W. K.
Hendrik Eyssingh, *Makelaar*. O. K.
Klaas Oly Jansz. N. Z. K.
Hendrik van Bruyn, N. Z. K.
Catharina Tadel, laast Weduwe van Henricus Luder. Z. K.
't *Kind* van Johannis Strantz. L. N. K.

Zaturdag den 29 dito.

Geertruy Kroegers, Weduwe van Jan Martien Boekman. L. N. K.
't *Kind* van Nicolaas de Neff. N. Z K.
't *Kind* van Jacob Sas. N. Z. K.
't *Kind* van Matthys Koning. W. K.

Zondag den 30 dito.

Willem Meyerik, *Mandemaker*. K. K. H.

Maandag den 1 May 1769.

Hendrik Baalde. O. K.
Alexander Oudenot Mr. *Lynslager*. A. K. H.
Maria Amons, *Huis- en Kraamvrouw* van Justus Hendrik Pfiel. L. O. K.
Sophia Eliesabeth Kaale. L. K. H.
't *Kind* van Pieter Overbeek. N. K.

Dingsdag den 2 dito.

Lucas van Wasbeek. N. K.
Jan Sterken, *Eenige Zoon* van wylen Nicolaas Sterken. N. O. K.
Anna Amelia Verschuval, *Huis- en Kraamvrouw* van Theodorus Arnoldus Casteleyns. N. Z. K.
't *Kind* van Mary Eliesabeth Simpson. E. N. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 8 *May* 1769. geveyld.

Bloemwyker Padt, (*B. Twisk*, *P. Slagregen* en *P. A Strunck*, Een Tuin en Huizing, genaamd *Poldersigt*, met zyn Huizinge, op 't) agter de drie Baarsjes. *f* 500, in slag *f* 20. verkogt.

Brandewynsteeg (*N. Bremer* Een Huis en Erve, in de) Oostzyde tusschen de Koningstraat en Boomsloot. *f* 3750, in slag *f* 200. opgehouden.

Cingel (*J. van Helsdingen*, *A. Jolles*, *S. A. Leenaarts* en *O. C. Titsingh*, Een Huis Agterhuis, Pakhuis en Erve, in een koop, op den) over het Cloofter. Als mede Een Huis en Erve, op de Cingel op de hoek van de Pottenbakerssteeg, naast het bovenstaande. *f* 12600, in slag *f* 800. *A. de Maaker*.

Engelsche Steeg (*A. Buis* en *H. Lauwerbek*, Een Agterhuis en Erve, in de) *f* 1400, *P. de Hoen*.

Hoe-

Hoedemakers Padt (*B. van Belkom* en *R. P. Schonegevel*, Een Thuin en Huizing, op het) Zuidzy, daar de *Standvastigheid* boven den ingang staat. *f* 1000, in slag *f* 50. opgehouden.

Jansstraat *P. de Hoen*, *A. Udink* en *J. P. Giraudet*, Een Huis en Erve, in de St.) Zuidzyde. *f* 4450, in slag *f* 50. opgehouden.

Kalverstraat (*J. Schoonhoven* en *B. Stemberg*, Een Huis en Erve, zynde twee Wooningen onder een Dak, in de) tusschen de Osjes sluis en Olyslagers-steegen. *f* 9450, in slag *f* 350. *Jan Schoonhoven.*

Kattegat (*A. Buis* en *H. Lauwerbek*, Een Huis en Erve, in het) agter de Lutersche Nieuwe Kerk. *f* 1575, in slag *f* 500 *C. van Eelen.*

Kattenburgstraat (*B. de Roo*, Een Huis en Erve, in de Groote) *f* 1750, in slag *f* 175. verkogt.

Kattenburgstraat (*J. Slebes Hendriksz U. van Ketel* en *C. Twisk*, Een Huis en Erve, in de kleine). *f* 5000. in slag *f* 20. opgehouden.

Konynestraat (*A. Buys* en *H. Lauwerbek*, Een Huis en Erve, in de) Westzy. *f* 2000, in slag *f* 500. *Arent Buys.*

Oude Schans (*A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Een dubbeld Pakhuis en Erve, genaamt de *Goude Reaale*, op de) tusschen de eerste en twede Bataviers dwarsstraat. *f* 11700, in slag *f* 300. opgehouden.

Pieters dwarsstraat (*B. van Belkom* en *R. P. Schonegevel*, Een Huis en Erve, in de St.) op de hoek van de Zeven Sterregang. *f* 725, in slag *f* 20, opgeh.

Reguliers dwarsstraat (*B. Twisk*, Een Stal en Erve, in de) tusschen de St. Joris straat en Openharts steeg. *f* 6700, in slag *f* 250. opgehouden.

Schippersstraat (*P. Veeckens*, Een Huis en Erve; in de Buiten) Noordzyde. *f* 3125, in slag 70. *P. Veeckens.*

Vinkestraat (*A. Buys* en *H. Lauwerbek*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 2025, in slag *f* 4. *J. Schreuder Wilmsz.*

Warmoestraat (*A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis. Agterhuis en Erve, in de) Oostzyde by de Pylsteeg, en het Agterhuis in de Pylsteeg in de Bybels Gang, in een Koop. *f* 7800, in slag *f* 200. opgehouden.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 8 *May* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Hoeker Schip (*C. A. van den Bosch* en *S. A. Leenaerds*, Een Extraordinary Welbezeild) met drie Masten, genaamd de *Snelle Jager*, Gevoert by wylen Capitein *Pieter Laurensz. Visser*, L. 100 voet, W. 27 voet 7 duim, H. 14 voet 4 duim, 't V. 5 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Yzere Gotelingen en andere Amonitie van Oorlog na advenant. (Is in 't Jaar 1765, van de Kiel af. geheel Nieuw Vertimmert, en in 't Jaar 1767. drie Nieuwe Masten ingezet. *f* 7200, in slag *f* 1000. *G. Blaauw*...

Kof Schip (*V. de Vries* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Anna Maria*, Gevoert by Schipper *Dirk Reyersche Bakker*, L. 92 voet, W. 21 voet 8 duim, H. 11 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2000, in slag *f* 250. *V. de Vries* en *T. Beth Ysbrandsz.*

Spiegel Jagtje (*J. de Ill...s* en *T. Beth Ysbrandsz.*, (Een Extraordinary Welbezeilt) L. $25\frac{3}{4}$ voet, W. 9 voet $1\frac{1}{2}$ duim, H. 4 voet 2 duim. *f* 100 in slag *f* 40. *Noteman Meller.*

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand MAY 1769. TWEEDE STUK.

AFRICA. *Algiers.* Den 22 February 1769 arriveerde ter dezer Rhede het Hollandsch Oorlogschip de *Zephier*, gecommandeerd door den Wel Ed Gestr. Heer Kapt. *Binkes*, hebbende eenige Koopvaardy-Schepen onder zyn Convoi met de Presenten voor de Regeering. Daags daar na kwam die Heer aan land en begaf zich, met den Hollandschen Consul, ter audientie by den Dei, die hen zeer vriendlyk ontfing, betuigende dat hy voorneemens was om de Vrede en Vriendschap met de Republiek te onderhouden, en zorg te dragen, dat zyne Kapers geen de minste hinder aan de Zeevaart der Nederlanders toebragten.

Den 8 Maart nam de voorz. Kapitein *Binkes* afscheid van den Dei en de Regeering, wanneer hy weder met dezelve vriendlykheid als by zyn aankomst bejegend werd, en ging den 11 met de by zich hebbende Koopvaardy-Schepen van hier onder zeil.

De dag na het arrivement van gemelde Heer *Binkes* kwam een Spaansch Oorlogschip en Fregat alhier aan, welke reeds den 6 November (1768) door storm van deze Rhede gedreven waren, men bragt terstond de Slaven, welke door de Paters der Redemptie gelost waren, aan derzelver boord; doch vermits zy noch 150 Turksche Slaven scheep hadden, om tegen Christenen uitgewisseld te worden, waar over zy het niet eens hadden konnen worden, liet de Dei aan gemelde Paters weeten, dat zy aan land moesten komen, doch, in plaats van daar aan te gehoorzamen, gingen zy den 28sten 's morgens vroeg onder zeil. De Dei was dieswegens zo misnoegd, dat hy den alhier zich bevindende Pater Administrateur, op staande voet in Keetens deed klinken, en voor de Steenkar zetten, doch liet hem eenige uuren daar na wederom ontslaan.

Den 11 Maart arriveerde alhier een Engelsch Oorlogschip, en twee Barkentyns van Gibraltar, verzoekende vryheid om langs de Kusten levensmiddelen voor de Bezetting dier Stad in te koopen, 't welk toegestaan wierd.

EUROPA. *TURKYEN*. *Constantinopolen*. Den 21 Maart (1769) zyn de Gildens van de Konsten en Ambagten, ten getale van 50, in tegenwoordigheid van den Sultan en het geheele Hof uit deze Stad getrokken; Deze Trein duurde van des ogtents ten agt tot des avonds omtrent vyf uuren, en de Sultan gaf aan alle de Opperhoofden van ieder Gild een aanzienlyk Geschenk.

Den 23 trokken de Janitsaaren, bestaande in 90 Compagnien, en ieder Compagnie [die door derzelver Colonel en Standaart verzeld was] in 150 Man, uit de Stad; Alle de Colonels waren met een Caffetan bekleed, welke de Sultan aan hen had doen uitdeelen; voor de eerste Compagnie reeden 150 *Socas* of Water-Draagers alle te paard; ieder Colonel had zyn Lt. Colonel en Opper-Kok by zig; hier op volgden de *Coul Kiaja* of *Lt. Generaal* der Janitsaaren, welkers gevolg uit omtrent honderd *Lt. Colonels* bestond, alle te paard, houdende ieder een Lans in de hand, en hebbende een Bondel Pylen op zyde van het Paard hangende; wyders de Ceremoniemeester van den Aga of Generaal der Janitsaaren met veele Bedienden en zes kostbaar uitgedoste Hand-Paarden, en eindelyk de Aga der Janitsaaren, welks Standaart was van witte Stoffe en met Goud geborduurd. Hy was met een kostbaare Zabel-Pels bekleed, die de Sultan op dien zelfden dag aan hem geschonken had, Veelen der Janitsaaren, die by den Aftogt van hunne Makkers en Vrinden afscheid namen, konden zig niet onthouden van Traanen te storten, zeggende dat het zeer onzeeker was, of zy elkander weder zien zouden.

Den 24 zyn negen Schepen van Linie met de Mariniers uit de Haven dezer Stad na de *Zwarte Zee* onder zeil gegaan; egter hebben dezelve tot nog toe ter oorzaake van tegenwind in het Kanaal gekruist, en de Admiraal zal eerst den 4 April van den Sultan afscheid nemen.

Den 25 zyn de Mineurs en Kannonniers onder een gestadig Salvo uit hunne Snaphaanen en Pistoletten uit de Stad getrokken.

Den 27 vertrok de *Groot-Vizir*; voorgegaan door de Lieden van de Wet, dewelke alle op het pragtigste gekleed waren; de

Mufti

Mufti ging voor de *Standaart* van *Mahomet*, die met de uiterste Eerbied door de Hoofden der *Emirs* gedraagen wierd; de Groot-Vizir, die daar op volgde en de Ceremonie-Muts op het hoofd had, was omringd van twee honderd *Gardes du Corps* ieder met een Hellebaard in de hand: die Minister begaf zig nog dien zelfden dag in zyn Tent in het Campement te *Davout Pacha*, om niet alleen bevel van den Sultan af te wagten op welken dag hy den marsch zou aanneemen, maar om van de buitenlandse Ministers de Afscheids-Complimenten te ontfangen. De *Emirs*, die by dezen Aftogt voor en na den Groot-Vizir en de *Standaart van Mahomet* gingen, en met luider Stemme uitriepen, dat alle Musselmannen of waare Geloovigen van Mahomet, als zy eenige Ongeloovigen het zy in Huizen, Winkels of Hoeken van de Straaten zagen, hen eerder moesten dooden dan toestaan, dat zy dezelve beschouwden, waren oorzaak dat de Rooms-Keizerl. Internuncius (die des avonds te vooren op verzoek van den Tolk der Porte met zyn geheele Familie en Gevolg herwaards gekomen was om den Aftogt van den Groot-Vizir te zien en den nagt alhier door te brengen) aan de onbezonnenheid van het Gemeen wierd bloot gesteld, want na dat zy ter naauwer nood in het Huis 't geen hen tot hun verblyf was aangeweezen, gekomen waren, wierden zy door het Graauw, 't welk de Poort had ingeslagen, met Zabels en Messen aangerand, uit het Huis gejaagd en zoodaanig verstrooid, dat de een niet wist waar de ander gebleeven en welk noodlot hem overgekomen was; Eenige gekwetste Bedienden van den Minister keerden na de Voorstad Pera, maar de Internuncius met zyn Gemaalin en vier Dochters als ook de overige Bedienden wierden eindelyk in het Huis van een *Armenier* gebragt, voor het welke een Wagt van Janitsaaren geposteerd wierd, en uit welkers Vensters zy den volgenden ogtent den Vizir en de Standaart zagen uittrekken; Egter wierden zy toen door het Graauw nog meer mishandeld, en toen de Standaart van Mahomet voorby gedraagen wierd, uit het Huis gesleept en met voeten getrapt; Waar na het Graauw in andere Kwartieren van de Stad, alle de Huizen van de Armeniers, Grieken, Jooden, ja zelfs Turken ging doorzoeken &c. Kort om de Internuncius konde niet dan op den 28, zynde derde Paasch-Dag, met zyne Familie van hier na Pera keeren.

Men reekend dat meer dan 150 zoo Christenen, Grieken, Armeniers, Jooden, ja zelfs Turken by deze bovengem. Opschudding het Leven verlooren hebben; want de Sultan en de Groot-Vizir deeden vrugtlooze moeite om het Graauw te bedaaren. Ondertusschen is het Opperhoofd van de *Emirs* afgezet en nevens meer andere *Emirs*, die verdagt gehouden worden, dat zy geen waare Wetgeevers en Afkomelingen van Mahomet zyn en den groenen Tulband om geen andere reden op den dag van den Uittogt van den Groot-Vizir en de Standaart op het hoofd gezet hebben als om een Opstand te verwekken, in ballingschap gezonden, om den Keizerl. Internuncius, die een Courier na zyn Hof heeft afgevaardigd, eenige Voldoening te geeven.

Onlangs heeft de Groot-Vizir aan den Heer *Obrescoff* Resident van Rusland, zoo als ook aan den Heer *Lebaschoff* kennis doen geeven, dat zy zig met alle die, welke met hen op de *Zeven Torens* zyn, na zyn Campement moesten begeeven om met hem te vertrekken. De voorn. Heeren zyn derhalven den 30 Maart nevens hun Gevolg van hier derwaards vertrokken.

Den 29 Maart hebben zig de buitenlandse Ministers ieder in 't byzonder naar het Campement begeeven en aan den *Vizir* een gelukkige Reis toegewenscht: En den 30 hebben de Envoyés van Zweeden en Pruissen, zoo als ook de Heer, die met de Waarneeming der Zaaken van de Heeren Staaten Generaal by de Porte belast is, dezelfde Pligtpleeging by den *Vizir* afgelegt, hebbende de laatstgem. ter zelver tyd aan den *Vizir* de Credentiaalen overhandigd, waar by hy door Hunne Hoog Mog. tot derzelver *Plenipotentiaris* benoemd is.

Den 1 April heeft de Sultan aan den Groot-Vizir een kostbaar Festyn in het Campement gegeeven, maar, schoon hy aldaar tegenwoordig was, het zelve egter niet bygewoond, zynde de Sultan alleenlyk na de Legerplaats gegaan om aan den *Groot-Vizir* bevel tot den marsch te geeven, welken hy met zyne Armée des namiddags omtrent drie uuren, na aan den Sultan een goeden uitslag van dezen Veldtogt te hebben toegewenscht, heeft aangenoomen.

Op het Berigt, 't welk de Sultan gekreegen heeft, dat veele Tartaaren door de groote Koude overleeden zyn, ja dat hun *Chan* zelfs daar door onpasselyk is geworden, heeft de Sultan,

uit

uit vrees, dat de gem. *Chan* mogt ſterven, aan den Groot-Vizir een Bonnet, een Reigers-Bos en een Zabel Pels mede gegeeven om by het ſterfval van den *Chan* aanſtonds uit naam van den Sultan een anderen *Chan* te kunnen benoemen &c.

PORTUGAL. Lisſabon. De Koning heeft alhier eene Koninglyke Boekdrukkery doen oprechten, en den Heer *Pagliarini*, voorheen Boekhandelaar te Rome, daar van tot Directeur Generaal benoemd. Hy had te Rome wonende verſcheide Geſchriften van den Commandeur *d'Almada*, Ambaſſadeur van Portugal, tegen de Jeſuiten gedrukt en zich daar door de ongunſt van het Roomſche Hof op den hals gehaald, zo dat hy zich genoodzaakt zag Rome, zyn Vaderland te verlaten, doch zyne Majeſteit hem herwaards genodigd hebbende, verklaarde hem voor een Edele Portugees en gaf hem een jaargeld van 2000 Kronen, maar nu aan 't hoofd van deze Drukkery geſteld zynde, heeft de Koning zyne inkomſten merklyk vermeerderd.

Dezer dagen heeft de MENSA CENSORIA *eene Wederlegging uitgegeven van zeker Boek, ten tytel hebbende:* Stellingen, Oeffeningen en Geeſtlyke Obſervatien der Jacobiten. *Achter deze Wederlegging die 40 vellen Papier beſtaat, is eene Sententie gevoegd waar door het gemelde Boek veroordeeld word, en waarin deze Geeſtelyke Rechters zeggen: dat zy na eene allernaauwkeurigſte en voorzichtigſte overweeging, bevonden hebben, dat de ſtellingen van het gemelde Boek die zyn van eene byzondere ſecte, ſtrydig met den Godsdienſt, het Koninglyk gezag, en de openbare ruſt; welkers begunſtigers en navolgers, zonder daar toe eenige wettige vryheid verzogt, veel minder verkregen te hebben, trachten in te voeren en te verſpreiden de Leer van eene nieuwe wyze van Geeſtlyk leven onder voorwendzel van meerder Chriſtelyke zuiverheid en volkomenheid, daar integendeel dezelve inderdaad is ingericht, om de vervloekſte Monſters van hoogmoed, geveinsdheid, ſcheuring en oproer te doen aanbidden als Afgoden en te ſtellen tot voorbeelden van navolging, op dat zich tot hunne ongeöorloofde en abominable oogmerken niet alleen Menſchen mogten overgeven, even zo bedorven als zy, maar ook om Onkundigen over te halen tot hunne Geeſtlyke bedriegeryen, waar mede zy de Conſcientien bederven, tot een allertreffents nadeel voor het welzyn der zielen, voor de algemeene ruſt en die van byzondere Huisgezinnen, gelyk de droevige ondervinding, zedert veele Jaren herwaards geleerd heeft. . . . . Dat derhalven het gemelde Boek, tot eene eeuwig-*

wigduurende gedachtenis en waarschouwing voor de volgende Eeuwen, in de Secretary van deze MENZA *zal blyven gesupprimeerd, en alle de exemplaren die reeds aan dezelve zyn overgeleverd, na voor afgegane omroeping, als valsch, oproerig en infaam, opentlyk op de Markt, door Beuls handen, zullen worden gescheurd en verbrand. . . . Dat een afschrift van deze Sententie zal worden gezonden aan de Oppersten der Geestlyke Ordens in dit Ryk, ten einde dezelve in alle de Kloosters, na alvorens de Gemeentens door het luiden der Klokken, daar toe te hebben by een geroepen, zal worden voorgelezen. . . . . Dat alle de Magistraten naauwkeurig voor de uitvoering zullen moeten zorg dragen, de Ovrrtreders in hechtenis te doen neemen, en ze herwaards te zenden, ten einde hun Proces alhier voor deze Tafel moge worden opgemaakt.*

In eenige gedeeltens van *Europa* heeft men eenige achtereenvolgenden Weeken ongemeen droog Weer gehad, en integendeel in dit Koningryk zeer zware regens, waar door in den omtrek van *Santarem* grote Overstromingen veroorzaakt zyn. Den 12 April 1769 kwamen hier verscheiden verdronkene Menschen, ook Vee en gedeeltens van Huizen enz. aandryven, waar uit men, aangaande de grootheid dier Overstroomingen oordeelen kan.

SPANJE. Madrid. Men bespeurd, dat de Koning, zedert de verbanning der Jesuiten uit dit Ryk, meer dan ooit in 't publiek verschynd, en zich vryer bevind om te gaan waar zyn Majesteit wil, waar uit men opmaakt dat onze Monarch zich niet veel op de Vroomheid en Heiligheid der Discipelen van Loyola betrouwd heeft.

ITALIE. Romen. Den 26 April is de Kardinaal *Spinola de la Cerda* uit Spanje alhier aangekomen, en zal nu wel haast door den Kardinaal *de Solis* gevolgd worden, en dezelve mede gearriveerd zynde, zal men, zonder na die van Portugal te wagten, met de Verkiezing van een Opperhoofd der Kerk voortgang maken.

CORSICA. Bastia. De Graaf *de Vaux*, die in de plaats van den Heer *de Marbeuf* de Fransche Troepen en Chef staat te gebieden, en den 2 April 1769 te *St. Fiorenzo* met een gedeelte der op nieuws herwaards komende 14 Batailllons gedebarqueerd is, heeft terstond in naam des Konings doen afkondigen het volgende

MANI-

M A N I F E S T.

Van wegen den Koning. *Noël Charles*, Graaf *de Vaux*, Luitenant-Generaal van 's Konings Legers, Groot-Kruisdrager der Orde van *St. Louis*, Opperbevelhebber van zyn Majesteits Troepen in *Corsica*.

Zyne Majt. aan de Inwoners van het Eiland Corsica reeds genoeg hebbende doen bekend maken, door zyne Declaratie van den 5 Augustus 1768, welke zyne oogmerken waren omtrent de bevrediging van dat Eiland, heeft egter geoordeeld om hun onder het oog te brengen, welke de Wetten des Oorlogs zyn, waar aan zy zich bloot stellen door hunne roekeloosheit van zich aan te kanten tegen zyne Troepen, en ingevolge van dien bevolen:

I. Dat de Dorpen, die niet geretrancheerd zyn, en waar van de Inwoners vyandlykheden tegen 's Konings Troepen plegen, zonder dat zy door een gewapend corps van buiten ondersteund zyn zullen in brand gestoken en hunne Goederen verwoest worden, dat gemelde Inwoners, in handen dier Troepen vallende, gevanglyk naar Vrankryk zullen gevoerd worden, schoon zy zich by verdrag hadden overgegeven, verbiedende zyne Majt. hun eenige tegengestelde voorwaarden toe te staan.

II. Wanneer de Dorpen geretrancheerd zyn en van binnen door gereguleerde Troepen verdedigd worden, zullen dezelve toegelaten worden om te capituleren, en gemelde capitulatie in acht genomen worden, dewyl men in zulk een geval reden heeft om te denken, dat de Inwoners geene vryheit gehad hebben, om zich te onderwerpen, maar gedwongen gehandeld hebben.

III. De Inwoners der Dorpen, die zich te voren onderworpen en naderhand de Wapenen weder opgevat hebben, zullen als Struikrovers gehouden en als zoodanige op de Galeien gezonden worden.

IV. Indien die van de Dorpen, welken zich noch niet onderworpen hebben, in een klein getal gevangen genomen worden, en niet voorzien zyn van een schriftelyke order van hunnen Commandant, of verwyderd van het Corps der andere Inwoners, zullen zy mede als Struikroovers gehandeld en op de Galeien gezonden worden.

V. De Dorpen, die zich op het aannaderen van 's Konings Troepen zullen onderwerpen, zullen gunstig aangenomen worden, en in de genade deelen, welke zyne Majt. voornemens is aan hun te bewyzen, die ze door eene gewillige onderwerping verdienen.

Zedert veele Maanden is men begeerig geweest te verneemen, op welke voet zyn Aller-Christlykste Majesteit met de Republiek van Genua gecontracteerd heeft, ten aanzien van dit Eiland, zonder dat men het eigentlyke van dit accoord heeft konnen verneemen, maar thans ziet men derzelver gantschen inhoud, vervat in 't volgende

TRAC-

TRACTAAT.

Het belang en de vrindschap, die zyne Majt, steeds omtrent de Republiek Genua geoeffent heeft, zyn de beweegredenen geweest tot het aangaan van verscheiden Tractaten in de Jaren 1737, 1755, 1756 en 1764, ten einde dezelfde Republiek in de geruste bezitting van het Eiland Corsica te houden: doch naardien de Doorl. Republiek aan zyne Majt. heeft te kennen gegeven, dat de daar toe aangewende middelen, de vereischte goede uitwerking nog niet gehad hebben, en dat by het eindigen van het Tractaat van 1764 (het welk zal zyn in de maand Augustes aanstaande) zyne Majt. goed vindende, zyne Troepen t'huis te ontbieden, de gevolgen van oproer en onlusten erger dan te voren zouden zyn; zoo heeft zyne Majt., getroffen door de waarheit dier vertogen, met de gemelde Republiek beraamt een nieuw Plan, betreklyk tot Corsica, volgens het welk de beide Mogenheden voornemens zyn, de rust en orde aldaar te herstellen.

Ingevolge van het zelve, hebben zyne Majt. en de Republiek benoemd, en met hunne volmagt voorzien, zyne Excellentie den Graaf *de Choiseul d'Amboise*, Pair van Vrankryk &c., van de zyde des Konings en van die der Doorl. Republiek, den Edelman *Agostino Paoli Domenico Sorba*, Minister Plenipotentiaris by gemelde zyn Majt.; welke beide Heeren, na voor af gaande communicatie hunner respective Volmachten, (waar van de Copyen aan het einde van dit Tractaat zyn te vinden) met den anderen zyn over een gekomen wegens de navolgende artikelen:

ART. I. Zyne Majt. zal door zyne Troepen doen bezetten de Plaatsen *Bastia*, *San Fiorenzo*, *Algajola*, *Ajaccio*, *Calvi*, *Bonifacio*, en de andere Plaatsen, Forten, Torens of Havens, die op het Eiland Corsika gelegen en tot veiligheit der Troepen noodig zyn, en tot het voorgestelde einde dienen kunnen, om, namentlyk den Corsen, alle middelen af te snyden, waar door zy de getrouwe onderdanen en de bezittingen der Republiek zouden kunnen benadeelen.

II. De Plaatsen en Havens, door de Troepen des Konings bezet, zullen door zyne Majt., die aldaar als Souverein zal gebieden, worden beheerd, en zullen de gemelde Plaatsen en Havens hem strekken tot panden en borgen der Republiek, voor de kosten, die de Koning, zo tot inneming als behouding van dien, zal moeten aanwenden.

III. De Souvereiniteit in het voorgaande Artykel bepaald zal wezen geheel volstrekt, offschoon die nogtans niet anders dan borg zal kunnen worden aangemerkt, zonder dat zyne Majt. bevoegd zal zyn, van de Havens en Plaatsen op Corsica, ten faveure van eenen derden te disponeren, zonder goedkeuring der Republiek.

IV. De Koning verbind zich onder zyn gezach en gebied te bewaren alle de Plaatsen op Corsica, die door zyne Troepen zullen worden

den

den ingenomen, tot wederopeisschens toe, en teffens afbetaling der onkosten, welverstaande, dat welke sommen ook in Corsica zullen zyn gebruikt na de stipulatie van 't eerste Tractaat, de genoemde Plaatsen daar voor alleen aansprecklyk zullen zyn, en dat buiten de Souvereine bezitting van dien, de Republiek niet zal maken of kunnen maken eenige verdere schuld nog compensatie tusschen haar en zyne Majesteit.

V. Wanneer in vervolg van tyd het binnenste gedeelte van 't Eiland zich onder 's Konings gehoorzaamheit begeeft, consenteerd de Republiek, dat zyne Majt. aldaar de Souvereiniteit oeffene, geheel of ten deele op even dezelfde wyze en met dezelfde bepalingen als by Artykel IV vermeld.

VI. De Koning verbind zich, om ten spoedigste mooglyk, en ten allerlangsten in 1771, het Eiland Capraja in de handen der Republiek te leveren.

VII. Na dat de Plaatsen en havens ter dispositie des Konings zullen zyn, belooft zyne Majt., aldaar op alle mooglyke wyze de hostiliteiten der Corsen tegen de Republiek, te zullen doen ophouden; doch naardien het niet doenlyk is, te voren de uitwerkzels dezer verbintenis te bepalen, belooft de Koning, naar rigueur van de Rechten des Oorlogs te zullen handelen alle de Corsen, die de onderdanen der Republiek, zo te water als te land, eenig nadeel doen, en de Republiek belooft van hare zyde, de hostiliteiten tegen de Corsen als dan te zullen staken.

VIII. De Barbarysche vaartuigen zullen niet worden toegelaten in eenige Haven, of op eenige Reede van Corsica, door 's Konings Troepen bezet zynde, dan alleen in geval van nood of schipbreuk, ingevolge de wet der menschen liefde.

IX. De nationale Genuezen en de Corsische onderdanen zullen worden hersteld in de bezitting hunner goederen, welke mogten verbeurd of agtergehouden zyn, onder wat benaming ook, betreklyk tot de voorleden oproeren, in zo verre het in de magt van zyne Majt. zal zyn; bezorgende dat dit, niet minder dan de vryheit der Ingezetenen van de een en andere party, ten behoorlyken tyde worde in het werk gesteld.

X. Alle de byzondere overeenkomsten, uitzonderingen en vryheden op het vaste land, by eenig volk of inwoners van het Eiland genoten, zullen worden vernietigd, en zyne Majt. zal in overweging nemen, welke vergoeding hy daar voor in de plaats zal kunnen toestaan, voornaamlyk de inwoners van San Bonifacio, Calvi en San Fiorenzo.

XI. Zyne Majt. verpligt zich, om eene zekere en geregelde wyze vast te stellen, ter voorkominge van fraude en contrabanden, die door de Corsische Schepen onder Fransche Vlag zouden kunnen

worden gedreven in de Havens, Golven, Straten en Kusten der Republiek op het vaste land.

XII. 'Er zal een inventaris worden gemaakt van de Genuesche Artillery en Oorlogsbehoeftens, dewelke op de plaatsen in Corsica zullen bevonden worden te behooren aan de Republiek, en 6 maanden na den dag der bezitneming zal zyne Majt. betalen de somme, die zullen zyn geschat waardig te wezen, die geene, welke zyne Majt. goed zal vinden aan zich te houden. Alle de Effecten, Artilleryen en Ammunitie, die de Koning niet aan zich behouden zal, zullen ten koste des Konings naar Genua worden getransporteert; ook zal een Inventaris worden gemaakt van de Protocollen der Civile en Criminele Actens, op dat dezelve tot de eindens in Artykel 4 bepaald, dienen mogen.

XIII. De Koning belast zich met de authentique Guarantie voor altoos, van die Staten, welke de Doorl. Republiek op het vaste land bezit, onder wat benaming het ook zy, en wegens welke oorzaak dezelve ook zouden mogen worden aangevallen of ontrukt; en zyne Majt. neemt gelyke Guarantie op zich voor het Eiland Capraja, wanneer het weder aan de Republiek zal gekomen zyn, ingevolge Artykel VI.

XIV. Het Recht, en de zo generale als byzondere Politie, als mede het recht der Admiraliteit, zal in 's Konings naam worden uitgevoerd, door de Officieren van zyne Majt. in de Plaatsen, Havens, Landen en Oorden, die door zyne Troepen zullen bezet zyn, onder den naam van borg en cautie, als by Artykel II. vermeld.

XV. Zyne Majt. zal, gedurende de in bezithouding der Plaatsen, Havens en Oorden op Corsica, aldaar oprigten de Rechten van Aides en Gabellen, en in 't algemeen alle de Rechten van zyne generale Verpagtingen, benevens zoodanige belastingen als hy noodig oordeelen zal, en het provenu van deze Rechten en Belastingen, waar van naauwkeurig regîster moet gehouden worden, zal dienen in minderinge van het geen de Republiek aan den Koning zal moeten betalen, wanneer zy in de bezitting van Corsica zal zyn hersteld.

XVI. De Ratificatie van het tegenwoordig Tractaat, in goede forma geëxpedieert, zal binnen den tyd van een maand, of zo spoedig mooglyk, te rekenen van den dag der onderteekening, worden uitgewisseld.

Ter goeder trouwe onderteekend door onze Ministers Plenipotentiarissen, &c.

Gedaan te Versailles den 15 Juny 1768.

GRAVE DE CHOISEUL. A. P. DOM. SORBA.

De voorsz. Graaf *de Vaux* welke als noch geene beweegingen tegen de Corsen maakt, heeft, zo men verzeekerd, een expressen naar zyn Hof afgevaardigd om aan het zelve te laten voorstel-

ſtellen, dat hy, met zyne thans onder zyn gebied ſtaande 17000 man Troepen, niet beſtand is de Veldtocht met vrugt te openen, en eiſcht diensvolgens dat men dezelve tot 40000 man zal vermeerderen, aangezien *Paoli* met een Leger van 30000 man ſtaat in het Veld te verſchynen.

Corte. De Generaal *Paoli* heeft de ſchranderſte ſchikkingen doen maken om onze Vryheid te verdedigen. Ondertuſſchen zien wy met een uitneemend genoegen, uit een antwoord ſchryven van den Pruiſſiſchen Monarch aan den Autheur van de Levensgeſchiedeniſſen van onzen gemelden Generaal *Paoli*, dat het zyne Majeſteit behaagd heeft, het Caraſter dezes Verdedigers onzer Natie met zeer natuurlyke Verwen af te ſchilderen. De Brief luid aldus: *De Levensgeſchiedenis van den Generaal* Paoli, *dien grootmoedigen Verdediger van zyn Vaderland, waar van gy my een exemplaar hebt laten behandigen, heeft my een uitneemende vreugde veroorzaakt. Doordien ik nu gewoon ben de eigenſchappen en de deugd van grote Mannen, onder welke Hemelsſtreek dezelve zich ook mogen bevinden, te admireeren, zo ben ik te meer vergenoegd dien groten Man nader te leeren kennen, welke zich de algemeene hoogachting en liefde heeft weten te verwerven, en daar dooor zyn naam vereeuwigd heeft.*

Potsdam den 25 Maart 1769.

FREDRIK.

Wy hebben in ons Stuk voor de Maand April laatſtleden, bladz. 127 aan onzen Leezeren medegedeelt de Beſluiten, genomen in de onlangs te *Algeria* gehouden algemeene Vergadering, edoch toen niet daar by konnen voegen, de by derzelver opening door den Generaal *Paoli* gedaane

AANSPRAAK.

G*Eliefde Land- en Bondgenoten*; 't Herte ſpringt in my op van vreugde, weegens dat ik ul. beneevens my by deeze beroepene algemeene Vergadering zie verſchynen. De geleegenheid, waarom die Vergadering is uitgeſchreeven geworden, is van geen gering gewigt en van zeer grote gevolgen, gelyk gyl. zo wel als ik zien en bekennen zult. De zaken die wy hier te behandelen hebben, zyn van 't uiterſte aanbelang, en verdienen, dat wy op de naauwkeurigſte en ernſtigſte wyze onze gedachten daar over laten gaan, op dat wy met eensgezindheid en met allen mogelyken ſpoed een reſolutie mogen neemen; dewelke ons met grond van reeden kan doen hopen op een gelukkigen uitſlag van onze bemoeijingen tot handhavin-

ge der vryheid van deezen Volke en van dit Koningryk.

Dienvolgens is ons opgelegt ryplyk gade te slaan, dat eindlyk van onze resolutien afhangen en daar op volgen zal de gunstige of nadeelige uitslag der zaken. Wy behoren dus inzonderheid ons te binnen te brengen, *myne Geliefden*, hoe veel, ô hoe veel! vergoten bloed de verkryging en verdeediging der vryheid tot in onze dagen onzen roemruchtigen voorouderen gekost heeft, en hoe zeer dezelve hen, en ook ons, die hunne zonen zyn, betwist word.

Zy doch waren 't, die ons op een gelukkige wyze uit de drukkende handen, ik had byna gezegt van de ondraaglyke slaverny, ontrukt hebben, waar in wy ons door de vervolgingen van onze toenmalige Heeren en Meesters verzonken zagen. Het gelukte hen eindlyk door hunne standvastigheid, en door den oogschynlyken bystand des Heemels, dit drukkende juk van hunne halzen te schuiven; en zo groot was hunne onwrikbaarheid, zo groot hunne wakkerheid in de verdeediging, dat zy geen gevaar schroomden, maar veel eer ten dienste van 't Vaderland en van de Vryheid niet alleen hunne goederen, maar ook hun bloed, met blydschap opöfferden; en voor wien toch, *Geliefde Broeders*? voor ons, hunne zonen, ten einde ons vry en gerust te maken, en aan ons een van vreede verzelde vryheid te verschaffen, hoewel zy niet in staat geweest zyn uit hoofde van buitenlandsche verhinderingen, die vryheid volleedig voor ons te verwerven.

Ons nu, hunnen zonen, door hun dapper bloed voortgeplante Nakomelingen, wat staat ons tans te doen? Zullen wy hunne roemruchtige voetstappen niet trachten te drukken? Wat doch kan ons teegenhouden, wat kan ons afschrikken, dat wy niet op een onverschrokke wyze hunne plaatzen zouden vervullen, en ons verheffen tot het hoogste toppunt van eenen roem, denwelken de snelgewiekte Faam met hare schelklinkende Basuin ten onzen opzigte door de geheele Wereld heeft beginnen te verbreiden? Ontbreekt het onzen boezem mogelyk aan een in der daad manmoedig herte, of is de geest der standvastigheid in ons verkoud?

Neen, neen, *Geliefde Landgenoten*; nimmer geschiede 't, dat onze gemoederen zich zouden verneederen, en dat onze zo wereld vermaarde en onverschrokkene dapperheid zo zeer wegzinken zoude, dat wy ons tot Slaaven van een magtloze vreeze zouden maken. Weg dan met alle ydele en onbetaamlyke verschrikkingen! en ik, als uwe getrouwste aanvoerder, tot welke waardigheid ik my zelven wel heb willen verheffen, ik offeren my by deezen gantschlyk op tot bescherming en verdeediging van ul. en van ons lieve Vaderland; en ik biede ul. daartoe aan alle myne krachten, myne middelen, ja zelfs myn bloed en myn leeven.

Waarom zouden wy langer dralen, 't zwaard op te vatten, 't welk wy steedsonverwonnen en dapperlyk tot onze verdeediging hebben

be-

behandelt, ja 't geen ons byna 40 jaren lang doorgaans en telkens gunstig is geweest, zo als der gantscher Wereld, die zich over onze Krygsdaden verwondert, bekend is? Op gelyke wyze nu, *myne Broeders*, daar wy ons in het gevaarlyke tydstip van beslissing bevinden, nu behoort ul. het ten einde brengen van de aangevangene onderneeming niet zwaar toe te schynen; stelt veeleer getroostlyk uwe hope vast op den Godlyken bystand en bescherming; God zal ons gunstig weezen; God zal ons magt en krachten geeven, om onze rechtmatige zaak vry te vechten, en Hy zal ons de harde behandelingen helpen overwinnen, waar meede men ons zeedert eenen zo geruimen tyd heeft verdrukt.

Wel is waar, *Lieve Broeders*, wy hebben ons reeds te meermalen in de treurige noodzaaklykheid gebragt gezien, om voor een vreemde overmagt te wyken; doch 't is ter zelver tyd echter niet minder waar, dat men ook de Vyanden meer dan eens door ons met een gelukkig gevolg aangetast, geslagen en in de engte gedreeven gezien heeft; en wellicht, wanneer gyl. te rug zagen op voorleedene tyden en de daar in voorgevallene gevechten, wel licht, zeg ik, zouden gyl. als dan ontwaar worden, dat het grootste getal van die gevechten ten onzen voordeele zyn uitgevallen.

Laat ons derhalven, *Geliefde Landgenoten*, onze met roem bekroonde onderneemingen voortzetten, en ons een onsterflyken naam trachten te verwerven, ten einde wy ons eenmaal gelukkig en in 't gerust bezit van de zo hertlyk gewenschte vryheid bevinden mogen, en den roem en dank desweegens geeven aan den Godlyken bystand, dewelke daar wy ons tot nu toe over denzelven hebben mogen verheugen, ons gelyk wy hopen, in vervolg van tyd meede niet zal verlaten. Eindlyk verklaar ik aan myne kant, dat ik ul. alle als een getrouwe Spitsbroeder in overwinnen of sterven zal begeleiden, en dat ik ul. bystaan zal in alles, wat door ul. ten algemeenen welzyn des Vaderlands besloten mogt worden, zo als ik tot nu gedaan heb, en geduurende myn gantsche leeven niet zal ophouden te doen; enz.

INGERMERLAND. Petersburg. Haare Keizerlyke Majesteit heeft tot gemak harer Onderdanen, en in navolging van Zweden, twee Banken opgerecht, de eene in deze Stad en de andere te *Moskou*, tot verwisseling der Assignatien van Staat. Volgens het daar toe uitgevaardigt Edict, zullen deze Assignatien in dit Keizerryk dezelve Cours hebben als het gemunt Geld, en alle de Comptoiren van dit Ryk zullen gehouden zyn dezelve, zonder de minste tegenkanting, als contant geld te ontfangen: Ieder particulier zal ten allen tyde, wanneer hy 't nodig zal vinden, deze Assignatien voor gereed geld kunnen verwisselen, het zy te *Moskou*, het zy in deze Stad. Aan deze Banken zyn de nodige

be-

beveelen gegeven, volgens welke zy alle betalingen, zonder eenige uitstel of verlies van tyd zullen moeten doen. Haare Keiz. Majt. beloofd verders op haar Keizerlyk Woord, voor haar en haare Opvolgers op den Troon, dat de betaling van deze Assignatien altoos getrouw en naauwkeurig in de gemelde Banken zal geschieden.

De wyze van bestiering dezer Banken is omstandig bepaald in een Reglement, het welk voornaamlyk hier op uitkomt.

I. *Dat zy aan alle de Departementen van dit Ryk, zo veel Assignatien moeten bezorgen, als zy zullen eisschen, en daar over gelyke sommen in gereed geld ontfangen.* II. *Aan de Houders der Assignatien prompte betaling doen;* en III. *Zonder uitstel aan de verschillende Departementen de Assignatien te bezorgen, die zy verwisseld hebben.*

Men ziet hier thans 't volgende echt Verhaal van 't voordeel door den Generaal-Major *Ismailow* op de Poolsche Rebellen bevochten.

Gem. Generaal-Major, bericht ontfangen hebbende, dat een bende Geconfœdereerden beezig was, Contributien aan geene zyde van den *Dniester* uit te schryven, ging ten eersten met zyn Detachement op marsch, om hen te attaqueeren en 't verder doordringen te beletten. Omtrent het einde van February laatstl. was hy 't vlek *Orin* genadert, waar op hy den Kapitein *Angelow* detacheerde na een dorp, alwaar een vyandlyke party van 50 man lag, 18 van dewelken door de onzen krygsgevangen gemaakt wierden, daar onder de jonge *Pulawsky*, zoon van 't beruchte Opperhoofd der Rebellen, en de overige 32 wierden needergesabelt, of verloren 't leeven in de Moerassen.

De Generaal-Major vervolgens uit de gevangenen verneemende, dat de Vyanden te *Zwaniec* in de Verschanssingen der Drievuldigheid lagen, ter plaatze, daar die twee posten door de Rivier *de Owrucz* van een gescheiden worden, verdeelde hy zyn corps Troepen in twee kolommen, toog in Persoon na de gem. Verschanssingen, aan 't hoofd van 6 Compagnien Infanterie, 5 Escadrons Karabiniers en Hoezaren en 4 stukken Kanon, en zond na *Zwaniec* 4 Compagnien Infanterie, 4 Escadrons en 3 stukken Kanon, onder bevel van den Lt. Kolonel *Tschernichew*, die den Vyand wel haast verdreef en vervolgde tot aan een dorp onder 't Geschut van 't Kasteel van *Choczim*.

Het ongemeen geweldig vuur der Turken, 't welk dien geheelen dag duurde, verhinderde den Lt. Kolonel, de Geconfœdereerden tot een man toe te verdelgen, nietteegenstaande reeds 50 van dezelven gesneuvelt en 18 andere gekwetst geworden waren. De Generaal-Major naderde de retranchementen, en bevond dezelven vry

sterk

ſterk te weezen; dewyl ze aan beide zyden gedekt waren door de Rivieren den *Dnieſter* en de *Owrucz*, wier Oevers zo ſteil zyn, dat men aldaar geenzins ſtand kan houden; daar beneevens waren ze omringt door een diepen graft en een aarden wal, en vervolgens door een dubbele graft, en door een muur, bezet met * *Chevaux de Friſe* of Spaanſche Ruiters.

De Generaal-Major, geen ander middel ziende, om den Vyand te verdryven, reſolveerde, denzelven in zyne Verſchanſſingen zelve te attaqueeren, niettegenſtaande ze met 500 man bezet waren, en verſterkt met eenige ſtukken Kanon. Na dat hy had opgemerkt, dat de zwakſte plaatzen waren de geenen, die zich tot aan den ſteilen Oever uitſtrekte, formeerde hy twee attaques, de eene ter rechterhand met twee Compagnien, onder bevel van den Heer *Katz*, Kapitein van 't vierde Regiment Granadiers, en de andere ter ſlinkerhand met drie Compagnien, onder de aanvoering van den Heer *Tyrkow*, Kapitein van 't Regiment van *Petersburg*, terwyl de vierde Compagnie en de Cavallerie 't corps de reſerve tot dekking van de attaques uitmaakten.

De eerſte aanval geſchiedde ten 8 uuren 's morgens door een volle laag uit het grof geſchut, gevolgt van een ſalvo uit het klein geweer; en de Vyanden hielden dien aanval uit met meer mannenmoed, dan men met reeden van hunnen toeſtand ſcheen te moeten verwachten, doch hunne teegenſtand was vruchtloos; want onaangezien alle de hinderpalen, die de Kapitein aan den rechten flank ontmoetede, vorderde hy echter in een kwartier uurs zo zeer, dat hy den muur beklom, waar heenen de Belegerden een groot getal zware balken, ſteenen, enz. geſleept hadden, met oogmerk, om ze op de Beleegeraars af te rollen en needer te werpen, en hen daar meede te verpletteren.

Kort daar aan had de Kapitein *Tyrkow* een zelve ſucces aan den ſlinken flank; de rebellen deeden wel hun beſt, door 't neederſmyten van ſteenen en 't afrollen van balken, enz. in de graften, doch niets was in ſtaat om den Ruskeizerlyken Troepen den moed te beneemen, dewelken wel haaſt de poorten vermeeſterden; terwyl de Generaal-Major *Iſmailow*, intuſſchen aangerukt zynde, dezelven deed open hakken. Des niettegenſtaande konden de onzen noch niet in de Fortreſſe indringen, om dat de Bruggen vernielt waren, en om dat de Vyanden zich aan de overzyde der graften bleeven defendeeren;

* *Chevaux de Friſe*, Spaanſche Ruiters, zyn vier of zeskantige balken, ter lengte van 10 à 12 voet, door dewelken heenen gaan drie reijen dwersbomen, ter weederzyden van yzere punten voorzien. Deeze worden in breſſen of op ſmalle weegen geſtelt, om het indringen der Vyanden, en inzonderheid der Cavallerie, te beletten.

ren; doch zoo dra men de Bruggen herstelt, en een stuk Kanon tegen de Vyanden aangevoert had, vluchteden zy ten eersten in de uiterste wanorder.

Men kan niet recht zeggen, hoe zwaar derzelver verlies by die attaques geweest zy; 't is midlerwyl zeeker, dat ruim de helft van hun corps op de plaats is gesneuvelt; dat men byna 200 van dezelven heeft Krygsgevangen gemaakt, en dat geen 100 man door de vlucht ontkomen zyn. Voor 't overige hebben de onzen in de Verschanssingen een magazyn en 6 yzere Stukken Kanon verovert, terwyl aan onze zyde de Heer *Strojew*, Vendrig van 't Regiment van Petersburg, en 4 gemeenen gesneuvelt, en 15 andere gekwetst geworden zyn; waar en tegen wy gevangen gekreegen hebben den jongen *Pulawsky*, Starost van *Czeresczan*, 10 andere voorname Officieren, 90 Eedellieden, en 85 Gemeenen; enz.

Wyders heeft men tyding dat onze Troepen de Stad *Azoph*, liggende aan de Noord-Oostzyde van de Zwarte Zee aan de Mond van den *Don*, bezet hebben, zonder dat zy ten dien einde hun Zwaart hebben behoeven te trekken ofte eenen schoot te doen; en vermits men voornemens is de Vestingwerken der gemelde Stad weder op te regten, hebben kort na 't inneemen van dezelve drie duizen man daar aan beginnen te arbeiden. Door deze verovering zullen de Turken niet dan met groot gevaar hunne Vloot konnen by een brengen, en hunne Scheepvaart zal daar door grotelyks belemmerd worden.

Onze Hoofd-Armee stond den 1 May (1769) over den *Dniester* te trekken, en aan dien kant hare expeditien tegen *Choczim* te beginnen.

POLEN. *Warschauw.* Aangezien de Russische Troepen tot dus verre, alle zachtheid en inschiklykheid omtrent de Geconfœdereerden gebruikt, maar tot hun leedwezen ondervonden hebben, dat dezelve niet in staat zyn, om hen tot hunne plicht te doen wederkeeren, maar zy in tegendeel, door zich met de Turken en Tartaren te vereenigen, vrywillig medewerken tot de gantschlyke vernieling van hun Vaderland, zo hebben dezelve in naam van hunne Souvereine opentlyk verklaard, dat men niet verwonderd behoord te wezen, wanner men de Russen met meer gestrengheid dan te voren omtrent de Geconfœdereerden ziet handelen en de bekwaamste middelen by de hand neemen, om eindelyk de rust in Polen te herstellen.

Daar

Daar en tegen heeft den Adel van het Groothertogdom *Litthauwen* te *Kowne* doen regiſtreeren 't volgende

MANIFEST

Nademaal de jammerklachten en de ingeſpannen pogingen der goede Patriotten, wel verre van enig hulpmiddel tegens de rampen van 't Vaderland te beweeg te hebben gebragt, tot hier toe enkel geſtrekt hebben, om de wonden te vermenigvuldigen, die den Godsdienſt en de Vryheid der Republiek op den laatſten Ryksdag zyn toegebragt, alwaar Rusland gebiedender wyze Tractaten, Wetten en Conſtitutien naar zyne ambitie en belang en door middelen van geweld gedicteert heeft en doen adopteeren; zyn Wy, aangemoedigd door 't roemruchtig voorbeeld der Geconfedereerden van *Bar*, even als zy in Confederatie getreden en hebben onze Namen doen ſchryven onder de tegenwoordige Acte, als een gedenkſtuk, op 't welke zy by de Nakoomlingſchap in geheugen konnen blyven.

Te zwak om den Ruſſen te wederſtaan, die ons van alle kanten omringden, is een gedeelte onzer Burgeren genoodzaakt geweeſt, van de Confederatie te deſiſteeren; een ander deel heeft zich gelukkig geacht naar buitenlands te konnen vluchten; en wy, ons moetende verbergen, zo goed wy konnen, om de gelegenheid af te wachten van ons weder te konnen vereenigen, abandonneeren onze huizen en goederen aan de woede en hebzucht onzer Vyanden.

In dien toeſtand proteſteeren wy voor God aan ons Vaderland en inzonderheid aan de Confederatie van Bar, dat wy onveranderlyk in onze eerſte gevoelens volharden en in den Eed, die ons t'zamen bind; weshalven wy, om aan de gantſche Wereld een blyk onzer tegenwoordige Confederatie te geven, dezelve in dit Manifeſt vernieuwen.

Wy Dignitariſſen en de gantſche Adel van het Palatinat van *Mieciſlaw* gezien en zelven ondervonden hebbende, de waarheid van al 't geen in zo vele Manifeſten en Confederatien, nopens de rampen des Vaderlands ontvouwd is, begrypen, dat de wreedheden van allerlei ſoort, die in alle de Provincien van dit Republieks Koningryk gepleegd worden, ons niet langer toelaten te twyfelen, dat Rusland, onder ſchyn van een beloofde vriendſchap, ons onder zyne Heerſchappy tracht te brengen en de noodſchiklykſte doeleindens onder betuigingen van onbaatzuchtigheid en menſchlievenheid verbergt.

By die eerſte uitberſting dier ſnode en verderflyke doeleinden durfde een waardige Burger, te weten de Heer *Creptowicz*, Notaris van Grodno, het allereerſt opentlyk proteſteeren tegens het geweld en de beledigingen, de ten Ryksdage vergaderde Natie aangedaan, en heeft, om de wrake der Tirannen van zyn Vaderland te ont-

vlieden, een schuilplaats tot gantsch naar Romen gaan zoeken.

De manmoedigheid van dien goeden Burger is niet onvruchtbaar geweest, maar heeft ook wortel geschoten in de harten der Heeren *Krasinski* en *Pulawski*, en die twee grote Mannen hebben alles opgeoffert aan hunne zucht, om de Republiek en de eer der Natie te redden: ook hebben zy onverzaagd voor de magt van Rusland, en een Confederatie formeerende, die nog met roem stand houd, zich edelmoedig bloot gesteld om de slachtoffers voor den Godsdienst en de Vryheid te worden.

Aan die Doorluchte Hoofden hebben wy alle de Confederatien te danken, welke op die van *Bar* gevolgd zyn, hebbende de Republiek, van hare verslagenheid bedaard opgehouden aan haar lot te wanhopen, en de Natie eindlyk verklaart, dat zy de laatste Constitutie als een Werk van geweld aanmerkte, en dat noch de Polen noch de Litthauwers aan de vorming der Wetten, door die Constitutie ingesteld, enig deel hadden.

Zo vele Burgers der Palatinaten van *Kiow*, *Volbinien*, *Braclaw*, *Podolien* en verscheide andere Provincien schreeuwen nog van uit hunne Graven aan gantsch Europa, na met hun bloed verzeegeld te hebben dit getuigenis: *Neen, nooit hebben wy die Wetten gemaakt, nooit in die Tractaten toegestemt, en niemand heeft zich daarmede konnen bemoeyen, zonder de Mogendheden Garandricen van het Tractaat van Oliva te roepen.*

De reden, waarom onze Confederatien in de Provincie Litthauwen niet krachtdadig genoeg hebben konnen ageeren, is, dat het ons, van alle kanten door de Russen omringd zynde, onmooglyk geweest is, ons te verzamelen en een Corps te formeeren, sterk genoeg om onzen Vyanden het hoofd te bieden; doch de dorst naar onzer Broederen bloed hen naar andere Provincien hebbende gedreven, hernieuwen wy onze klachten voor God en betuigen aan alle Mogendheden, dat wy nimmer tot die nieuwe Wetten en Tractaten hebben medegewerkt noch medegestemt, maar in het tegendeel dezelve houden voor nietig en van gener waarde.

Aan de *Dissidenten* zelven en aan de *Griekscbe Disuniten*, 't zy zy onze gelyken of van een lageren stand zyn, betuigen en protesteeren, wy, dat wy hun geen het minste ongelyk aangedaan hebben of hebben willen aandoen, als wel kennende het waar oogmerk van onzen Godsdienst waarvan de twede Regel is *onzen naasten lief te hebben als ons zelven*, en waarby ons verboden word, den Aanhangeren van eenige Secte, van welke Religie zy ook zyn mogen eenig leed of ongelyk aan te doen. Zo iemand van hen in zyn byzonder eenige reden van klagen moge hebben, staan de Gerichtshoven en Vierscharen voor hem open, en zyn wy genegen en bereid, om hen naar de Ryks-Wetten recht te doen erlangen.

Eindelyk betuigen en protesteeren wy aan alle de Natien van Europa,

ropa, dat wy voor hare Majesteit de keizerin van Rusland alle achting hebben, welke Haar toekomt; dat wy de beloften van hare Vriendschap voor de Republiek met erkentenis hebben ontfangen, en dat wy de Tractaaten, met dat Ryk gesloten, onkreukbaar in acht genomen, derzelver inbreuk ten onzen opzichte met stilzwygen voorby gezien en uit inschiklykheid en gedienstigheid jegens die Mogendheid, gedurende den laatsten Oorlog den tocht harer Troepen door dit Ryk langmoedig gedult hebben, of schoon dezelve noch van hare zyde verzocht noch van onzen kant ingewilligd geweest is.

Doch van de rechtvaardigheid onzer zaak door het getuigenis van ons geweten zynde overtuigd, in onze Eer aangetast, in de Voorrechten van ons Geloof en in de Prerogativen onzer Vryheid gekwetst, in onze wetgevende Magt onderdrukt, in ons vermogen geruïneerd, in ons eige Vaderland onveilig, van onze Goederen beroofd, uit onze Huizen verdreven en ontzet van al 't geen een Volk in een nationael Lighaam vereenigen kan, gelyk ook van de banden, die de sterkte en 't behoud van een Staat uitmaken, boven dat alles nog beroofd zynde van al 't geen het leven onderhoud en gene andere uitkomst ziende, dan in wanhoop eindelyk glorieus te sterven, verlangen wy het bloed, 't geen ons nog bezielt, tot een blyk der zuiverheid van oogmerken en liefde voor den Godsdienst en de Vryheid van ons Vaderland op te offeren.

In dit besluit is het dat wy ons by een onschendbaren Eed vereenen en confedereeren, accedeerende tot de Confederatie van *Radom*, kennende de verdiensten, talenten en Godsdienstigheden en Patriottiesen yver van de Heren *Michaël Siekanowicki*, Vendrig en *Simon Thadeus Kierkow*, Dignitaris van ons Palatinaat, benoemen wy met eenparige stemmen den eerstgenoemden tot onzen Marschal en den anderen tot onzen Regimentaris, en hebben tot Raden onzer generale Confederatie van 't Groothertogdom Litthauwen verkozen en benoemt de Heren *Thadeus Minczinski*, *Michaël Molovicz* &c. &c.

DUITSCHLAND. Weenen. Volgens de laatste Brieven uit Italiën, geniet zyn Keizerlyke Majesteit eene steets duurende gezondheid.

Leipzig. Dezer dagen ontfing zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheid onzen Landsheer, in de voornaamste Steden zyner Staten, en den 2 May in deeze Stad, de plechtige Erfhuldiging.

GROOT BRITTANNIEN. Londen. Ter geleegenheid van de Oneenigheden der Natie, en de beweegingen welke de zaak van den alom bekende Hr. *J. Wilkes* verwekt, ziet men alhier eene meenigte publieke Geschriften op dit onderwerp. Onder dezelve ziet men 'er een onder den titel van: *Gevallen van een Ondeel-*

deelbaar Lighaam, waar van wy hier by een uittrekzel aan onzen Leezeren mede deelen.

Dit werk is, zegt men, gesprooten uit de pen van den vermaarden *Roderic Random*. Het Ondeelbaar Lighaam werd vooronderfteld het volgende verhaal te geven van de Inwooners van 't Keizerryk van *Japan*; maar wy meenen dat de Leezer ras zal ontdekken dat de Schryver zeeker Eiland bedoeld, waar van hy veel naauwkeuriger onderricht is.

Het Keizerryk van *Japan* (zegt hy) bestaat in drie aanzienlyke Eilanden. Het Volk, dat dezelve bewoond, zyn Dieren zo min eenig met hen zelve en zo grillig dat men denken zou als of ze ten spot van anderen geschapen waren. Hun gemoed is gestadig ontroerd. Een *Japanner* is zonder eenige zichtbaarlyke beweegreden, beurt om beurt, vrolyk en droevig, oppervlakkig en diepzinnig, edelmoedig en karig, vermetel en omzichtig, moedig en bevreest, weldoende en onmedogend. Hy schynd geene bewegende oorzaak van handelen, nog geen bestemd gedrag te hebben; in een woord hy heeft niets dat hem tot handleiding dienen kan; gestadig bloot gesteld aan zyne grilligheden, laat hy zich altoos door zyne driften vervoeren. By begravingen zal men hem hooren zingen en op bruiloften zuchten. Wanneer hy onkuischheden, uit dan is hy op 't punt van in de Overnatuurkunde of in de Godgeleerdheid te vervallen. Ten aanzien van één Vreemdling oeffend hy alle de deugden der herbergzaamheid, terwyl hy tegen één ander met het hevigste en allerlaagst vooroordeel bezeten is. In 't eene ogenblik steld hy in de Waagschaal alles wat hy heeft, om het allerbuitensporigste ontwerp te doen gelukken, en in 't ander ogenblik bedenkt hy zig om aan zyn Vriend eenige *Copans* (zeeker Goud-Specie in *Japan* gebruiklyk, ter waarde van omtrent 24 Guldens ieder) op goede onderpanden te leenen. Heden is hy beschroomd zyne nagels van handen of voeten te knippen, morgen zal hy geene zwarigheid maken, zich den hals af te snyden. In de eene tyd zal hy de helft zyner bezittingen aan de Armen geeven, in een andere tyd, zal hy niet goed vinden de geringste bystand aan zyn Broeder te verleenen, om hem uit de armoede en verleegenheid te redden. De minste straal van geluk vervoerd hem zelfs tot de vermetelheid toe, en de geringste

ringste tegenspoed brengt hem tot Wanhoop. Hy twyfeld aan de aller-klaarblykste waarheden, en slaat in 't zelve ogenblik geloof aan de allerspoorlooste verdichtzelen. Zyne loftuitingen en zyne berispingen zyn dus, dat een verstandig mensch dezelve zal zoeken te vermyden, als beide zeer schadelyk; gemeenlyk pryst hy zonder grond, en strekt dit zo verre uit dat die 'er 't voorwerp van is, bespottelyk werd; zyne berisping is veelmaals niet aangespoord, en meerendeels verzeld van de woedenste vervolging. Hy zal een gemeen Officier die een hoenderhok heeft veroverd, ver boven *Allexander de Grote* stellen, en een Generaal infaam verklaren, om dat hy 't onmogelyke niet heeft konnen doen. Dezelve man die hy heden met de uiterste laagheid vlyd zal hy morgen met de grootste verbittering behandelen, en, voor de waarde van een speld zult gy hem eene zonderlinge en vertrouwelyke genegenheid zien betuigen voor dezelve perzoon, welke hy voorheen als de infaamste deugeniet heeft uitgemaakt.

De *Japanners* roemen zeer op hunne Constitutie; zy hebben de woorden, *Vryheid* en *Eigendom* gestadig in de mond: ondertusschen, hebben zy inderdaad geene andere Vryheid, dan zich vol te zuipen wanneer 't hen behaagd, de Regeering te berispen en met elkander te kyven. Hunne *Eigendommen* betreffende zyn zy de allerbuigzaamste Dieren van de Wereld; en weet men ze slechts te leiden, dan onderwerpen zy zich zonder schoppen of achter uit slaan, aan belastingen, welke geene Natie zou willen dragen. Ten dien opzichte kan men hen by den Ezel vergelyken, die nederbukt om de alleronbillykste last op zich te neemen, mits men hem zyne lange Ooren krabt en dat men hem toestaat te balken zo veel hy wil. Zy zyn zo handelbaar dat men de onkundigste Staatsministers hen heeft zien de zakken leeg maken, en hun crediet ontzenuwen, om de gierigheid en hebzucht van wrekken, en van de verachtlykste Vorsten, die ooit op den Troon gezeten hebben, te verzadigen.

De manier om daar toe te komen is zeer eenvoudig. Gy hebt wel een Beer gezien die men aan een Keeten doet danzen, tot een woedende razerny verbitterd, en eensklaps gestild door de schoot van een Pistool die men voor zyn muil losbrand. De *Japanners* zyn, zelfs in hunne grootste woede, wanneer zy hunne

wraak-

wraakzucht tegen den *Cubay* of Staatsminister doen blyken, en zelfs den Troon bedrygen, gemaklyk te temmen. Een troep Schraalhansen, welke daar voor betaaald worden, hen onder de neus met een Stroohalm kittelende, doen hen in flaauwte vallen, en terwyl zy de ogen sluiten en grimlaghen, keerd men hen de zakken om. Maar noch veel zeldzamer is 't dat het Staatsbestier een pypje of wel een blindemans fluitje in handen heeft, 't geen op een zeekere toon gesteld, zo veel vermogen op 't gehoor en 't gemoed van dit Volk heeft, dat zy toelaten hen met opene ogen de zakken te luizen; en door hun eigen geld hen aanzet, hunne belangen te verraden, even als of de schatten die men besteed, om hen te verblinden, uit het afgeleegendste deel van 's Werelds rond gekomen waren.

In weerwil van deze vreemde keuren, zyn de *Japanners* een ryk en machtig Volk geworden, ten deelen door de legging hunner Eilanden, ten deelen door zeekere zucht tot de Koophandel, gestaafd door eene halsterrige volharding en voortgezet door herhaalde straalen van gezond oordeel, welke byna onophoudelyk door het *Chaös* hunner ongerymdheden doordringen.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Den 30 May zyn hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, de Prins Erfstadhouder en hoogstdesselfs Gemalin, van hier naar 't Campement by *Breda* vertrokken, om aldaar eenige Weeken te vertoeven en zich alsdan naar 't *Loo* te begeven, en 'er 't aangenaame Jaargety door te brengen.

Hun Hoog Mog. hebben een Placcaat gearresteerd en naar de respective Provincien doen afzenden, waarby *den Invoer van Rundvee van buiten 's Lands, na het Territoir van den Staat open gesteld word tot den laatsten July aanstaande, alles volgens de nodige restructien en voorzorgen van Certificatien, enz;* wordende voorts *de Uitvoer van Runduee, na buiten 's Lands, geduurende dit loopende Jaar verboden, enz.*

Ook hebben hun Ed. Gr. Mog. twee Placcaaten gearresteerd en naar de respective Steden doen afzenden, als een hebbende betrekking op het *redden der ongelukkige Drenkelingen*, en welkers inhoud meerendeels overeenstemd, met de Publicatie van den Achtb. Magistraat der Stad Amsterdam, te zien in Febr. laastleden bladz, 48., en 't twede, waar by de *Ventjagery*, en wel speciaal

ciaal het door den Lande van Holland en Westvriesland uit veilen en te koop presenteeren, van *allerhande Glazen* (tot nadeel der Glasfabrieken dezer Landen) *Kruiken*, *Kannen*, *Keulsche en andere Potten* of *Aarde-Werk* enz. alleenlyk uitgezonderd die geenen, die ten platten Lande admissie hebben, om een Glas. en Aarde-Werks-Winkel te houden.

Wyders verneemd men dat de Staten van de Provincie Groningen den *Uitvoer van gebeeterde Koeyen*, welke ten minsten vier Kalven gehad hebben, gedurende de Maanden May en Juny (1769) gepermitteerd hebben.

Amsterdam. Den 12 May arriveerde behouden in den Haven van *Tessel*, de Oost-Indische Compagnie-Retour-Schepen *Ridderkerk* Schipper Marten Hakker, *de Jonge Samuel*, Schr. Adr. Jacobsz 't Hart, *de Bovenkerker Polder* Schr. Fred. Kelger en *Duyvenburg* Schr. Jacob de Vries, de drie eerste voor deze Kamer, en 't laatste voor de Kamer Enkhuyzen; gelyk mede in Zeeland het Schip *Borssele*n, Kapt. D. Wagtels als Commandeur van de Vloot, en voor de Kamer Delft, de *Erf-Prins*, Schr. A Barbé.

Wyders heeft men met de voorsz. Schepen ontfangen de Uitschryving van den algemeenen Boet- Dank- en Bededag op Woensdag den 12 October 1768, in de heerschappy der voorsz. Maatschappy gehouden, luidende als volgt.

Moest een van de Hemelschen Voorzienigheid ongemeen beweldadigd, en in de gewyde Schriften als een Proefstuk van Gods Daaden onvergelyklyk vermaard Volk, of dat uit geringe beginselen, door een hooge Hand en uitgestrekten Arm, tot een zeer roemrugtigen Staat gebragt, doch, wegens een overmaat van Euveldaaden, ook niet zelden getugtigd was, voor zo verre 'er onder waren, die geloofden dat misbruikte Zegeningen de gedugtste gevolgen na zig sleepten, en gevoelloosheid onder het dreigen van het onzaglyk Opperweezen niet dan Angst en Wee voorspelde, eens in ootmoedige verlegenheid uitroepen, *waar mede zullen wy den* HEERE *tegen komen, en ons bukken voor den hogen God?* niet minder gelooft men, dat het hoogtyd is geworden, voor de geenen, welke deelen in de alom berugte, ja verbaazende Lotgevallen van Nederland in het gemeen, en van zyne Oost-Indische Maatschappye in het byzonder, en allerbyzonderst voor die, welke zig hier aan de Hoofd-Plaatse dezer wyd uitgestrekte Wingewesten bevinden, om zig met Verslagenheid des Harten te wenden tot Dien, die eeuwig leeft: en zulks, op dat ons niet overkome het geene aan het ontaarde Nakroost van de beste der Stervelingen, volgens de nog spreekende

ervaa-

ervaaring, op een Hemeltergende Onbekeerlykheid is te beurt gevallen; zo dat zelfs geene Voorbiddingen van de weinig overgebleevene Opregten iets vermogen.

Derhalven is in Raade van Indiën den 8 September laastleeden beslooten om tegen woensdag den 12 October uit te schryven een plegtigen Boet-Dank- en Bede-Dag, om in alle de Kerken dezer Hoofd-Plaatse, ten Eilande Onrust en op de Rhede gevierd te worden, niet zo zeer als een Zaak, welke op een jaarlyks gebruik of op een anders loffelyke gewoonte rust, maar voornamentlyk uit overweeging van de volstrekste Noodzakelykheid, dat het geschiedde op een wyze om verhoord te worden van Hem, die Harten en Nieren toetst, en wiens aldoordringend Oog naar Waarheid ziet.

Een ieder dan, die lust ten Leeven en zyne Dagen lief heeft om het Goede te ondervinden; een ieder, die zyn eigen Heil niet moedwillig tragt te verwaarloozen, maar waar Belang steld in den Welvaart van het Gemeenebest, schikke zig naar de Aanspraak-Plaatse van JEHOVA'S Heiligheid, naderende tot den God der Geesten van alle Vleesch, die op den Throon van een ontzaglyk Alvermogen zit, en zig wel betoond als een allerverschriklykst Regter, een Wreeker en zeer grimmig over hardnekkige stoute Zondaaren, die zig vermaaken in de Verkeerdheden des Kwaads en niet weeten van Schaamrood te worden, maar ook teffens is een Weezen van enkele Liefde, ja alle Verstand te boven gaande Barmhartigheid voor hun, die met Geween en Smeekingen den Last van hunne en s'Lands Ongeregtigheeden betreuren, en, onder Verwondering over het genoten wordende onverdiende Goed, gepaard met een verneederd Billyken van een kastydende Hand die drukt, of een opgeheeven Arm die dreigt, tot de Hoornen des Altaars vlugten, dan wel zig wenden tot den Heere der Heerlykheid wiens Uitroep alle Eindens der Aarde tot een tydelyk en eeuwig Behoud noodigd, en die daar toe zelfs Vloek en Toorn gedraagen heeft.

Niemant zy ondertusschen zo een Vreemdeling van zyn Hart, dat hy het Verderf niet in zig zoude bevinden, nog onverschillig genoeg om den dag des Kwaads verre te stellen, schoon hy naar zyns Harten Goeddunken leeven mogt: niemant zy er teffens, die, uit mangel van bedaarde Overweegingen van den tegenwoordigen tegen den voorleeden tyd, geen algemeen verval in Christelyke Zeden beschouwe, en daaruit niet opmaake de Donderende Vermaanstem, welke op het ontzaglykste gebied, *doet uwe eerste Werken.* Maar een iegelyk maake los de Knoopen zyner Zonden: hy valle God in de Roede, onder aanhoudende Gebeden om Verzoeninge over zyn Ongeregtigheden in het Bloed des Lams, met een door Genade vernieuwd Gemoed, om, gelyk als een Christen en waardig Medelid van het Gemeenebest betaamd, niet alleen den plegtigen Verbodsdag Gode behaaglyk te vieren, maar ook door zyn gantsche Leeven heen, zig

Maa-

Maatig, Regtvaardig en Godzalig te gedragen, en zo tot steun van Land en Kerk bevonden te worden.

Dat hier toe, buiten alle verbeurde Weldaaden, welke een ieder in zyne byzondere Betrekkingen geniet, ook voornamentlyk in aanmerking kome, dat, gelyk men niets uit Europa verneemt, dan het geene een zoete Rust en heugchelyke Vrede voor de door Wonderen van Gods Hoogheid verheeven, bewaarde en bevestigde Nederlandsche Republiek voorspeld, behalven dat men met de Vryheid in het Staatsbestier, zo daar als in alle de Landen haarer Heerschappy, het onwaardeerbaar Voorregt blyft genieten van, buiten geweetens dwang, een redelyken Godsdienst te kunnen oeffenen, onder het helderschynend Ligt van het Woord des Euangeliums, aan hun die gelooven een kragtig Middel tot zaligheid, zo ook, geduurende den loop van een Jaar agterwaards, de Blymaar heeft mogen verneemen van dat s'Lands geliefde Erf Stadhouder, een Prins op eene zigtbaare wyze van God aan onze Republiek geschonken, zig naar de verwagting en het genoegen van de meeste en beste, zo niet alle, der Ingezetenen van den vryen Staat, op het gelukkigste, tot byzonder en algemeen Belang, door het Huuwelyk vereenigd heeft met eene der vermaarde Koninglyke Princessen van Pruissen; en dat, schoon eenige inmengselen van droevige Gebeurtenissen, zo te water als te lande, het Gebouw der Ooster-Maatschappye nog blyven schudden, evenwel in dezen nog oneindige Stof van verlegen Dankzeggingen overblyft, dat God ons niet doet naar onze Zonden, nog vergeld naar onze Ongeregtigheeden.

Dat ons egter teffens tot Vernedering en een diep Bukken voor den Heere der Heirschaaren brengen de gevallen, waar door Hy toond nog een Twist met de Inwoonderen des Lands te hebben, waar in byzonder het Gedugste is het minste in Aanmerking komende, of wel dat, ondanks de meer dan ooit aangewend wordende Menschelyke Midddelen, de Land- en Zee-Magt van de Maatschappye, door zwaare Sterftens, in een zeer zwakken Staat blyft, en dat ook boven al gevoelloosheid onder Zegeningen en Oordeelen by verre de meesten ten hoogsten top gesteegen is.

Dat dit dan al te zamen, in de Weegschaal van Gods Heiligdom gewogen, diepe verootmoediging, met waar Berouw en een Voorneemen des Harten om by den Heere te blyven, ten gevolge hebbe, onder een vuurig aanhoudend Gebed, dat het Hem, wiens Oogen de gantsche Aarde doorloopen, behaage ons te Beweldaadigen met Zegeningen van het Goede, op dat het Land en Kerk wel gaa, en de Hooge Overheeden in 's Hemels Gunst de gelukkigste eindens van de beste Raadslagen ondervinden, byzonder dat het Vorstelyk Huis van Orange en Nassau, Eeuwen verduure, en steeds een Lommer geeve, waar in Neederland en zyne Wingewesten zig Verblyden mogen, mitsgaders dat onder een heugelyk toeneemen van het

Vermoogen der Ooster Maatschappye in haare verscheidene Deelen, daar onder een merkelyke Opbeuring van de Volkplanting hier ter Hoofdplaatse, ook voornaamelyk de Schepen, welke geschikt zyn om in het aanstaande Jaar 1769 in de Havenen van het Lieve Vaderland te rug te keeren, rampvry en spoedig tot dat groot Oogmerk mogen komen: alles tot Verheerlyking van den Allerhoogsten, onder de bevestiging en uitbreiding van 's Heilands Koningryk &c.

P. S. Met een Courier in *'s Hage* gearriveerd, heeft men dat 'er tusschen de Russen en Turken, omstreeks *Choczim* een Bataille is voorgevallen, waar by de Ottomannen meer dan 40000 man aan dooden, gekwetsten en gevangenen zouden bekomen hebben.

Magistratuuren en Amptenaaren.

By hun Hoog Mog. is den Heer *Matthias Rom* aangesteld tot Contrarolleur van de Convoyen en Licenten te *Bommel*, in de plaats van wylen den Heer Mr. Abraham van Hoey.

Uit een overgeleverde Nominatie is, door zyne Doorl. Hoogheid, den Heer Prins Erfstadhouder, tot Vroedschap der Stad *Gorinchem* geëligeerd, de Heer Dr. *Theodorus van Diepenbrugge.*

Den 16 May is de Wel Ed. Heer, Mr. *Adriaan van Heusden* aangesteld, tot Veertig in Rade der Stad *Leyden*, in de plaats van wylen den Heer Mr. J. J. de Mey, Heer van Streefkerk.

Uit een overgeleverde Nominatie, zyn door hoogst voorsz. Prins Erfstadhouder tot Burgemeesteren der Stad *Tholen* geëligeerd de Wel Ed. Achtb. Heeren *Johan Jacob van Liechtenbergh*, en Mr. *Johan Hendrik Noey*; en tot Schepenen, de Achtb. Heeren *Gerrit ten Hage*, *Marinus van der Vliet*, *Johan Plevier*, Mr. *Abr. Aegidius Rubbens*, *Diederich Vleugels*, *Jacob Johan van Stapele*, en *Adriaan van der Schoor*.

Hoogst voorn. Vorst heeft aangesteld, tot Rentmeester der Domeinen en Geestlyke Goederen over de Stad en Graafschap *Leerdam* en Baronnie van *Acquoy*, mitsgaders tot Hoogdyk-Heemraad van *Ter Leede*, de Heer *Arnold Bierman*.

Den 20 dito is de Ed. Achtb. Heer *Cornelis van Tol* aangesteld tot regerend Schepen en Schepen Commissaris der Stad *Leiden*, in de plaats van wyle nden Heer J. J. de Mey, Heer van Streef kerk.

Tot Professor in de Philosophie op de Universiteit te *Groningen* is aangesteld, de Hooggel. Heer *J. J. le Sage ten Broek*, thans Predikant te *Werkendam*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 6 May (1769 is de Groot Hertoginne van *Toscanen* van een Prins bevallen.

Den 7 dito overleed te *Leyden*, in den ouderdom van ruim 44 Jaren, de Ed. Achtb. Heer Mr. *Jacob Jan de Mey*, Heer van Streefkerk, Raad en President-Scheepen dier Stad.

Den 13 dito stierf te *Purmerende*, in den ouderdom van ruim 37 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Andries de Flines*, Burgemeester en Raad, mitsgaders Ontfanger van de Verpondingen enz. binnen de voorsz. Stad.

Den 15 dito overleed t'*Amsterdam*, in den ouderdom van 82 Jaren, 11 maanden en 27 dagen, de Heer *Nicolaas Struyck*, Lid van de Koninglyke Societeit te Londen, der Hollandsche Maatschappy te Haerlem, en Correspondent van de Fransche Academie der Wetenschappen te Parys, en beroemd

Mathematicus der eerstgem. Stad.

Zeeker Misdadiger welke te *Sluys in Vlaanderen*, de Wed. Wildschut vermoord heeft, is aldaar gevanglyk binnen gebragt en levendig gerabraakt enz. geworden.

Te *Mentz* arriveerde op den 4 May een zonderlinge Geneesmeester zynde een Lotharinger Boer, die om zyne byna ongelooflyke Curen een pensioen van 2000 Loth. Livres van den Koning van Vrankryk geniet. Daags na zyn aankomst verrichte hy ten Hove in 't byzyn van den Keurvorst en veele Lieden van Rang de allermerkwaardigste Curen, herstellende in den grond Verminkte, Kreupelen, Doven en ook met Vallende ziekte bezochte Perzonen, zonder eenige Medicamenten; de Kreupelen door uitwendige buigingen, draayingen en beweegingen der verminkte leden; de Doven door hen een wyl langs de Wangen, om de Ooren en langs den Hals met de vlakke hand zagt, allengs harder, en eindlyk na achteroverbuiging van hun hoofd zeer gevoelig op den strot en te wederzyden van den hals te slaan, en hen daar na ader te laten; de met de vallende ziekte bezochten door hun onverhoeds, om hen schrik te verwekken, aan te vallen, ter neder te rukken, by de hairen te sleepen voor ieder oor een Zakpistool, 't geen hy bedektlyk by zich heeft, te lossen, en hen daar na ader te laten. Als hy de Lyders bevoeld heeft, verklaard hy, of hy hen geneezen kan dan niet, hy begeerd geene groote giften, maar is vergenoegd met het geen men hem geeft.

Den 18 dito overleed te *Oirschot* in den ouderdom van 63 Jaren, de Heer *George van Meurs*, Luitenant onder de Infantery ten dienste dezer Landen en Groot-Majoor van Stevenswaard.

Den 24 May is zyne Hoogheid de Heer Veldmarschalk Hertog van Brunswyk, met het Esquadron Gardes du Corps van den Heer Prins Erfstadhouder, naar *Breda* op marsch gegaan; en den 25 zyn de Doorl. Prins en Princes van Nassau-Weilburg, benevens hun Huis en Hofgezin naar derzelver Duitsche Staten vertrokken.

De Heer Burgemeester *Jacob Thysſen*, Ontfanger van de Gemeene Middelen over Bergen op Zoom enz.; *J. D. van Velsen*, Kapt. Ingenieur en *H. Keller*, Piqueur en Cornet van de Cavallery zyn overleden.

Te *Allermohe* in 't gebied der Stad *Hamburg* is overleden, de Heer *Peter Waschman*, oud zynde 103 Jaren.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

'S GRAVENHAGE. Op Zondag den 21 May (1769) voormiddags, is de Wel Eerwaarde en zeer Geleerde Heer *Jan Hendrik Vorstius*, alhier by deze aanzienlyke en talryke Gemeente in den H. Dienst bevestigd, door den Wel Eerwaarden en zeer Geleerden Heer *Johannes Andreas Conradus Sanders*, met eene Leerrede over 1 Timoth. 4. vs. 16. *Hebt acht op u zelven en op de Leer; volhard in dezé Stukken want is 't, dat gy zulks doed, zo zult gy u zelven zalig maken en die u hooren.* De Vooraf spraak was genomen uit Coll. 4. vs. 17. Voor werd gezongen Pf. 84. Voor de Leezing van den Text, bladz. 454. Vers 1-3, en na, bladz. 548. vs. 7. 8.

De Bevestigde Leeraar deed hier op des namiddags zyn Intree-Predikatie, nam zyn Inleiding uit 1 Cor. 9. vs. 10. en verklaarde de woorden by Ezech. 47. vs. 10. en 11. *En de Visschers zullen aan de zelve staan van En-geddi af tot En-eglaïm toe zal men de Visschnetten uitspannen: want aldaar zullen zeer veele Visschen zyn zo als in de grote Zee. Maar de Vyvers en poelen, daarby zullen niet gezond worden, maar zout blyven.* Het Voorgezang was Ps. 68. Tusschen werd gezongen het 3. vers van het 2de Lied der nieuw overgezette Gezangen, en na de Predikatie, Ps. 93. de 2 laatste verzen.

WOERDEN. Deze Kerk staat vacant te worden door het beroepen van Do. *Johannes Fredrik Scheffer* naar *Alkmaar*.

ALKMAAR. In plaatze van onzen geliefden Leeraar, den Wel Eerwaarden zeer geleerden Heer *Jan Hendrik Vorstius*, beroepen by de bloeyende Gemeente in *'s Gravenhage*, hebben Ouderlingen, Kerkenraad en Diaconen op den tweden Pinxterdag, zynde den 15 May (1769) geformeerd, de navolgende Nominatie, als van de Wel Eerw. en Gel. Heeren:

Frans Munnikhuyzen, Predikant te *Schiedam*.
Johannes Fredrik Scheffer, Predikant te *Woerden*.
Augustus Sterk, Proponent te *Haerlem*.

Waar uit op Zondag den 21 der voorsz. Maand, door de voornoemde Ouderlingen, Kerkenraad en Diaconen, met en benevens de groot contribueerende Ledematen, by meerderheid van Stemmen, tot wettig Leeraar dezer Gemeente verkooren is, de Wel Eerw. en zeer gel. Heer *Johannes Fredrik Scheffer*, Predikant te *Woerden*, welk Beroep wy hoopen door zyn Wel Eerw. in de vreeze des Heeren zal worden aangenomen.

VLISSINGEN. De Wel Eerw. zeer gel. Heer *Pieter Christoffel Hageman*, naar *Amersfoort* beroepen en derwaards vertrokken zynde, zo is in deszelfs plaats by deeze Gemeente tot Leeraar verkooren, de Wel Eerw. zeer gel. Heer *Wilhelm Reuter*, Proponent, dewelke zyn Intree-Rede alhier gehouden heeft op den 30 April (1769.

Des morgens werd zyn Eerwaarde voorgesteld door de Wel Eerw. zeer gel. Heer *Nicolaas Bruynenbeek*, Leeraar by de Gemeente te *Middelburg*, uit 1 Tim. 4. vs. 16. waar uit zyn Eerw. aantoonde *de groote vruchtgevolgen, welke getrouwe Leeraars, zo wel voor zich zelve als voor hunne Toehoorders te weeg brengen.*

Voor eerst toonde zyn Eerw. aan waar in de trouw van een Leeraar bestaat; naamlyk daar in, hy moet acht hebben, (a) op zich zelven, (b) op de Leere, (c) hy moet in dezelve volharden.

Zyn Eerw. twede deel behelsde in zich, de groote vruchtgevolgen, die door zulk een Leeraar te weeg gebragt worden; hy maakt daar door zich zelve en die hem hooren zalig; waar by zyn Eerw. aanmerkte, dat hier geen oppervlakkig hooren verstaan werd, maar een hooren dat met doen en met de oeffening gepaard gaat. Uit dit

alles

alles trok zyn Eerw. eenige nuttigheden, zo wel met betrekking op de Leeraars als op de Toehoorders, en besloot alles mét een gepaste aanspraak en vriendelyke raadgeevingen en vermaningen aan den bevestigd wordenden Leeraar, aan den Kerkenraad en aan de Gemeente. Deszelfs Inleiding was genomen uit Coll. 4. vs. 17. Voor af werd gezongen Ps, 32. en na Ps. 87. vs. 3.

De Bevestigde deed daar op des namiddags zyn Intree-Predikatie onder eene ontzaghlyke toevloet, zo wel van Vreemdelingen uit *Middelburg*, als van Inboorlingen, uit 1 Cor. 4 vs. 1. 2. Stellende daar uit *een der voornaamste pligten voor, welke zy behertigen moeten, die zulk een kostlyk en zwaarwichtig Ampt bekleeden als het Predikampt is*. Het eerste Deel vervatte in zich een betoog dat het Predik-Ampt een kostlyk en zwaarwichtig Ampt is; de zwaarwichtigheid van dien wierd aangetoond, uit de eerste benaaming der Leeraaren, wordende Dienaaren van Christus, of na de kragt van het grondwoord, Arbeiders genaamd; haare kostlykheid werd bewezen uit het woord Huisbouders der Godlyke Verborgenheden. Het twede deel behelsde in zich, de Plicht welke Leeraars in 't oog te houden hebben; een Pligt waar in alle andere Pligten opgesloten leggen, zy moeten naamlyk getrouw bevonden worden. Dit alles wierd in de Toepassing nader aangedrongen, het voor- en nadeel aangetoond, by aldien een Leeraar deze Pligt of behartigd of verwaarloosd en in de wind slaat, en deze Leerrede werd besloten, met een toepasselyke Aanspraak aan de Achtbare Heeren Burgemeesteren, welke aldaar tegenwoordig waren, aan den Wel-Eerw. Heer *Bruynesbeek*, aan de Kerkenraden en Gemeente.

De Bevestigde Leeraar had zyn Inleiding uit 2 Timoth. 4. vs. 5. Voor werd gezongen Ps. 119. de 7 eerste Versen, en na bladz. 512 het 3de vers.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 2 *May*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 2 May 1769.

't *Kind* van Johannes La Cave. N. Z. K.
't *Kind* van Elias Liefrinhg. Z. K.

Woensdag den 3 dito.

Mr. Reinier van Oosterhout, *Hooft Commies van 's Lands Posteryen*. O. K.
Jan Anthony Tonyn. O. K.
Christoffel Jeske. L. K. H.
Susanne Nairac, Weduwe van Joseph Chion. W. A. K.
't *Kind* van Jacobus van Dyk. N. Z. K.

Donderdag den 4 dito.

Anna Groeneveld. A. K. H.
't *Kind* van Jan Jacob Momma. Z. K.

Vrydag den 5 dito.

Dirk Naagel, *Mr. Schilder*. E. Y. K.
Hendrik Kloppenburg, *Mr. Schoenmaker*. N. Z. K.
Maria Anthonia Kriek, Huisvrouw van Andries Liebergen. N. K.
't *Kind* van Hendrik de Winter. Z. K.
't *Kind* van Pieter van Wurmont. Z. K.
't *Kind* van Gerrit Mast. N. Z. K.
't *Kind* van Reynier Ryné. N. Z. K.
't *Kind* van Albert Focke. N. Z. K.
't *Kind* van Hendrik Bodisco. O. K.

Zo-

Zaturdag den 6 dito.
Catharina Schouten, Huisvrouw van Jan Smit. O. O. K.
Wendelina Zimmerman, Huisvrouw van Pieter van Dyk. Z. K.
Tryntje de Jong, Huisvrouw van Dirk Doma. N. O. K.
Zondag den 7 dito.
Jan Hendrik Bartens. A. K. H.
Maandag den 8 dito.
Gerrit ten Sande. N. K.
Theodora Kramer. N. K.
Hendrikje Logier, Weduwe van Christiaan de Bruyn. O. Z. K.
Susanna Fizeaux, Huisvrouw van Pierre Couderc. N. K.
't *Kind* van wylen Roelof Drayer. O. K.
Anna Hoogsaat van Amersvoort. O. O. K.
Dingsdag den 9 dito.
Regnerus Blankstein. O. Z. K.
Cezar Brugiere, Zoon van Jaques Brugiere. W. A. K.
Eliesabeth van Ryswyk, Weduwe van Gerlof Molaan. N. Z. K.
Elsje de Roo, Huisvrouw van Dirk Hendrik Schuurman. N. Z. K.
Anna Magdellena van Herwerde, jongste *Dogter* van Harmanus van Herwerde. N. O. K.
Woensdag den 10 dito.
Pieter Aarning. N. K.
Johanna Margaretha Calkoen, Huisvrouw van Pieter Calkoen Willemsz. O. K.
Eliesabeth Hussem, Huisvrouw van Andries Michelfelder. W. K.
't *Kind* van Cornelis Dwars. N. Z. K
't *Kind* van W. Bernard. N. K.
Donderdag den 11 dito.
Jacob Kuyjer, *Ballast Schipper*. E. Y. K.
Adam Cramer. N. Z. K.
Tanneke van Bilderbeek, Weduwe van Jan Janse Bakker. W. K.
Maria Teger, Huysvrouw van Daniel Udel. N. Z. K.
't *Kind* van Jan Koek. L. K. H.
Vrydag den 12 dito.
Jan Sandrok. N. K.
Jacob van der Werf. O. K.
Neeltje van Estrick, Huisvrouw van Arie Rij. W. K.
Clemencia Duym, bejaarde *Dogter*. O. K.
't *Kind* van Diederik Pelt. O. K.
Zaturdag den 13 dito.
Marcelis Hennekes. N. Z. K.
Paulus Raap. W. K.
Jan de Wilde. N. O. K.
Maria Jans Vervooren, Weduwe van Dominicus Jansz. Jaféro. L. N. K.
Johanna Eliesabeth Wyncoop, Weduwe van Johannes Deneys. O. K.
Lucretia Margaretha Reynkens, Huisvrouw van Martien Hendrik Ronge. L. N. K.
Maandag den 15 dito.
Roelof van Swietten. L. K. H.
Dingsdag den 16 dito.
Leendert van Velsen. N. O. K.
Jurrian van Beek. N. O. K.
Maria Tjerks, Huisvrouw van Nicolaas van Ryn. W. K.
't *Kind* van Rudolph Steenbergen. N. K.
Twee *Kinderen* van Jan Does. N. K.
Woensdag den 17 dito.
Barend Boddenberg. L. O. K.
Catharina Eliesabeth Micharius, Huisvrouw van Michiel van Coeverden. E. N. K.
Anna van Weeghel, Huisvrouw van Denys Klingenberg. E. N. K.
Christina van Eelen, Huisvrouw van Jan Harman Welsman. W. K.
't *Kind* van J. Theodorus Winter. N. O. K.
't *Kind* van Johannes Otto. W. K.
Donderdag den 18 dito.
Franciscus Köhne, *Notaris*. O. K.
Jan Reel, *oud Schipper om de West*. L. N. K
Jacob de Haan. N. K.
Jan Willem Boer. W. K.
Pieter Schyf. A. K. H.
Anna Andriessen, Huisvrouw van Martinust Kraag. L. O. K.
't *Kind* van Pieter Overbeek. N. Z. K.
Vrydag den 19 dito.
Hendrik van der Hoeven. O. O. K.

Sa-

Samuel Bourigaud d'Artillact, Mr. *Chirurgyn*. W. A. K.
Cornelis Lips, *Zoon* van wylen Bastiaan Lips. L. K. H.
Sara Graver, Weduwe van Abraham ter Borch. O. K.
Elsje Gors, Huisvrouw van Hendrik de Lely. Z. K.
Maria Feret. O. K.
't *Kind* van Pieter Verment. O. K.
't *Kind* van Gysbert Vollenhove. N. Z. K.

Zaturdag den 20 *dito.*

Nicolaas Struyck, *Lid van de Koninglyke Societeit te Londen, der Hollandsche Maatschappy te Haarlem, en Correspondent van de Koninglyke Fransche Academie der Wetenschappen te Parys.* L. N. K.
Isaac Hardenberg, Mr. *Silversmid*. W. K.
Jan Roosebòom. N. K.
Hendrik Stevens. K. K. H.
Johanna Gridden, Weduwe van Wernierus Lutgens. W. K.
Cornelia Maria Elias, Huisvrouw van Mr. Hendrick Backer. O. K.
Catharina Maria Valkenaar, Huisvrouw van Barend Wilthuysen. O. K.
Helena van Gerbs. N. K.
't *Kind* van Mr. Hendrik Backer. O. K.
't *Kind* van Gerrit van Enst. O. K.

Zondag den 21 *dito.*

Hendrik Jacobse Luyte. L. K. H.
Evert van Nooy. A. K. H.

Maandag den 22 *dito.*

Pieter de Later. N. K.
Grietje Blankenstyn, Huisvrouw van Joost Elperdink. W. K.

Dingsdag den 23 *dito*

Coenraad Vastenhout, Mr. *Blokkemaker*. O. O. K.
Ellebregt Vooren, Weduwe van Jan van Leeuwen. N. K.
Johanna Kaa, Huisvrouw van Jan Willem Keyser. Z. K.
Femmetje van Stoek, *Bejaarde Dogter* van wylen Pieter van Stoek. N. K.
Antje Sybrants, oudste *Dogter* van Sybrant Jorits. L. K. H.
't *Kind* van Mr. Johan Hendrik van Groen. O. K.

De volgende *Makelaars* hebben deeze onderstaande *Perceelen* op *Maandag* den 22 *May* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Betanjestraat (*D. van Schorrenberg* en *G. de Roy*, Een Huis en Erve, in de) over de Dwarsstraat. *f* 4600, in slag *f* 400. opgehouden.

Cingel (*C. van den Brook Cornelisz.*, *R. Hageman*, *D. G. Römer* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Heysteeg en Oude Spiegelstraat. *f* 15600, in slag *f* 1200. *Jan Stebles Hendriksz.*

Diemer of Watergraafs Meer, (*J. Schoonhoven*, *P. Mulier*, *A. van Ketwich* en *A. Hennebo*, Een Hofsteede, genaamd Meer Rust, met deszelfs Huizinge, Koetshuis, Stalling, Tuinmans Wooning, Coepel, nevens drie Kampen Weyland, in een Koop, in de) op de hoek van de Weespervaart en Kruislaan *f* 7700, in slag *f* 400. opgehouden.

Droogbak (*C. van den Broek Cornelisz.*, *R. Hageman*, *D. G. Römer* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, op). *f* 11200, in slag *f* 800. opgehouden.

Heerengragt (*J. Slebes Hendriksz.* en *D. van Schorrenbergh*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, het derde Huis van de Gasthuismoolensteeg. *f* 14000 in slag *f* 1200. *Jan Slebes Hendriksz.*

Nieuwendyk (*B. Tideman*, *C. Cramer*, *A. Jolles*, *A. de Jongh*, *J. M. Cocq*, *L. Roeper Bosch*, *G. Muller Joh. Anthonisz.* en *J. Oortman*, Een Huis en Erve, op de) op de hoek van de dubbelde Worststeeg, en twee Huizen in dito Steeg, in een Koop. *f* 10100, in slag *f* 600. *G. Muller Joh. Anthonisz.*

Kei-

Keizersgragt (*C. van den Breek Cornelisz.*, *R. Hageman*, *D. G. Römer* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Harte en Wolvestraaten. *f* 11000, in slag *f* 1600. *B. Stemberg.*

Lauriergragt (*B. Tideman*, *C. Cramer*, *A. Jolles*, *A. de Jongh*, *J. M. Cocq*, *L. Roeper Bosch*, *G. Muller Joh. Antbz.* en *J. Oortman*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde, by de Prinsegrat. *f* 15700, in slag *f* 2000, opgehouden.

Leidsche Poort (*J. Schoonboven*, *D. H. Stephan*, *P. Berk* en *A. Hanenberg*, Een Tuin, genaamd Sorg Vry, met zyn Huizing, en een apart Woonhuis, in een Koop, op Huurgrond buiten de) tegen over dezelve. *f* 3800, in slag *f* 125. *M. van der Linden.*

Nieuwenbrugsteeg (*B. Tideman*, *C. Cramer*, *A. Jolles*, *A de Jongh*, *J. M. Cocq*, *L Roeper Bosch*, *G. Muller Joh. Antbz.*, *J. Oortman*, Een Huis en Erve, in de) *f* 5300, in slag *f* 650. verkogt.

Nieuwenbrugsteeg (Deselve, Een Huis en Erve, in de). *f* 5650, in slag *f* 200. *P. van Buytene.*

'S Graveland (*J. Schoonboven* en *C. Twisk*, Een Plaisier Plaatsje, van ouds genaamd Smirna, te). *f* 3200, in slag *f* 300. opgehouden.

Stilsteeg (*B. Tideman*, *C. Cramer*, *A. Jolles*, *A. de Jongh*, *J. M. Cocq*, *L. Roeper Bosch*, *G. Muller Joh. Antb.* en *J. Oorman*, Een Huis en Erve, in de) by de Nieuwezyds Agterburgwal. *f* 5550, in slag *f* 400. *G. Muller Joh. Anth.*

Transporten (*J. Steenbergen*, Eenige) of Obligatien, van Perzoonen vaarende by de Oost-Indische Compagnie deezer Landen, in een Koop. *f* 600, in slag *f* 10. *R. Hageman.*

Utrechtsche Trekvaart (*C. Hoeneker*, *B. Tideman*, *M. van der Linden*, *G. Jarman* en *J. Oortman*, Een Hofsteede, genaamd Ipenburg, met deszelfs Huizinge, Stallinge en Landeryen, groot circa 18 Morgen, aan de) tusschen Abcoude en Baambrugge. *f* 11000, in slag *f* 1000. opgehouden.

Voetboogstraat (*D. van Scherrenberg* en *G. de Roy*, Een Huis en Erve, in de) *f* 1700, in slag *f* 100. opgehouden.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 22 *May* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fregat-Schip (*L. Groen*, *H. Volkmar* en *E. Scholte*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Hendrik*, Capitein *Manus Klintorp*; Is in 't Jaar 1753. N. U. L. 99½ voet, W. 29 voet 2 duim, H. 12 voet 1 duim, 't V. 5 voet 9 duim, de B. 5 voet 7 duim, de S. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 16 Yzere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 4600, in slag 125. *Zacharias Sonavent.*

Fregat-Schip (*P. van Dyk* en *U. van Kotel*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Fredericus Quintus*, Gevoert by Capitein *Jan Hanse Kleyn*: Is in 't Jaar 1747. N. U. L. 102 voet, W. 29 voet 8 duim, H. 12 voet 7 duim, 't V. 5 voet 9 duim, de B. 5 voet 8 duim, de S. 5 voet 8 duim: Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 14 Yzere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 4200, *Deneys ten Tye.*

Spiegel-Jagtje (*T. Beth Ysbrandsz.* en *F. J. Melissen*, (Een Extraordinary Welbezeilt) L. 38½ voet, W. 12 voet H. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1900 in slag *f* 60. opgehouden.

MAANDELYKSE

NEDERLANDSCHE

MERCURIUS,

Voor de Maand JUNY 1769.

ASIA. Batavia. Vervolg der Berigten van hier (ziet May Iste Stuk bladz. 149. en May IIde Stuk bladz. 198 beide laatstleden).

Den 6 May 1768 is na Java overgegaan de Major titulair *Charl. Louis Collmon*,. Tot Samarangs-Soldy-Boekhouder wierd benoemd de Onder Koopman *Barthold van Eys*, in plaats van wylen den Onder-Koopman *Steph. Vlaming*; Wyders in plaats van den overleeden Onder-Koopman *Boobn* tot Samanaps-Resident de Onder-Koopman *J. H. Domis*, wiens dienst van Administrateur te Sourabeya begeeven wierd aan den titulair Onder-Koopman *Rudolph Florentius van der Niepoort*, dewelke met denzelfden Titel en Rang in de Posten van Soldy-Boekhouder en gezwooren Scriba aldaar vervangen wierd door den Boekhouder *Jan Matthys van Rhyn*, dewelke door de Heeren Majors zal worden voorgedraagen tot verwerving van de Onder-Koopmans Qualiteit; voorts wierd in plaats van den overleeden Kapitein van de Comp. Mariniers, *Maurer*, aangesteld de Lieutenant *Joh. Adam Dietz*; in plaats van dezen de Vendrig *Beeck*; en in plaats van dezen de Sergeant *Hubert Jouwesz*.

Den 10 May wierd het vacante Schip *Schagen* begeeven aan *Fred. Wieland*, Schipper van 't Schip *Blyenburg*, op het welke het Commando aan *Andr. Lind* gegeeven wierd; en het eerstgem. wierd aangelegd tot een Contra Schip na Bengalen.

Den 13 verwisselde *Will. van Braam* en *Jul. Raassel* van Schepen, in diervoege dat de eerstgem. op *de Liefde* en de andere op *Overnes* overging.

Nopens de Dienaaren op Coromandel wierd den 16 May de Boekhouder *Fr. Will. Bloeme* in den dienst van Factuurhouder bevestigd met Titel en Rang van Onder-Koopman; aan den Opper Koopman, *Piet. Baars*., Opperhoofd en Secunde te Jagernaikpôeram de Rang van Koopman, en aan den Boekhouder, *Jan Dumon*, de Rang van Onder Koopman vereerd, met voordraaging van hen beide tot het verkrygen der absolute Qualiteit en Gage.

Den 20 May wierd aan *Leend. Goosen*, Translateur in de Maleitse Taal de Titel en Rang van Koopman toegevoegd; en *Jan Hendr. Smeede-*

Smeedeken wierd van Extraordinaris tot ordinaris Vuurwerker bevorderd.

Tot Retourschepen over Ceylon wierden aangelegt *Zuid Beveland* voor Zeeland; *Vreedelust*, *Leimuiden* en *Damzigt* voor Amsterdam; en de Bark *de Leervis* na Palembang.

Den 27 May wierd, in plaats van wylen *Herm. van Cassel*, tot Negotie-Boekhouder alhier aangesteld de Onder Koopman en Overdraager *J. Hendr. van der Laan*; in plaats van dezen tot Negotie-Overdraager de Pakhuis-Boekhouder *J. Christoffel Reisig*; in plaats van dezen, de Extra-Factuurhouder *J. Louis Luymes*; en in plaats van dezen de Boekhouder *J. Wiegersma*.

Dien dag wierd de Raad extraordinair, *Will. Hendrik van Ossenbergh*, van wegens de hooge Indiaansche Regeering verzogt en geëligeerd om als Commissaris en Plenipotentiaris met eenige andere hooge en mindere Gequalificeerden zoo tot vermeerdering van de Staatie als tot zyne Edelheids-Adsistentie na Bantam te vertrekken, ten einde aldaar tegenwoordig te zyn by de Krooning van des Konings oudsten Zoon, *Pangerang Gusti*, oud 16 Jaaren, en verwekt by de Princes *Ratoe Gusti*.

Voorts wierd dien dag het Schip *het Huis te Boede* na de West-Kust aangelegt, en den 30 May na Japan het onlangs van de Kaap te rug gekomen Schip *de Hertog van Brunswyk*, in plaats van het nog niet opdagende Schip *het Huis ter Mey*.

Den eersten Juny kreeg men met het Amsterdamsche Schip *'t Huis Om*, 't welk in de Straat Sunda gearriveerd was, narigt, dat de Wel Ed. Gestr. Heeren van *Ossenbergh* en *Romp* tot ordinaris Raaden en de Wel Ed. Heeren *Willem Fockens*, Oud Gouverneur van Ambon, en *David Boelen*, Gouverneur van Macasser, tot extraordinaris Raaden van Nederlands-Indiën zouden verkooren zyn; mitsgaders tot Raad van Justitie alhier de Burger-Scheepen, *J. G. van Gheeren*.

Den 2 Juny wierden uit het Collegie van Weesmeesteren dezer Stad ontslagen de Vice President *Jan Kiers* en 't Lid *Jan van Swaard*; wordende in plaats van den eerstgem. aangesteld het Lid *François de Valbere*; en tot Weesmeesteren verkooren de Oud-Scheepen *Joh. Wassenberg*, met behoudenis van zynen Rang, en de Oud-Onder-Koopman *J. de Schiltman*: Uit het Collegie van Boedelmeesters wierd in het Collegie van Huuwlyks- en kleine Regts Zaaken verplaatst de Burger *Arnoldus Jens*, die in het eerstgem. Collegie vervangen is door den Burger *David du Pau de la Longue*: Voorts wierd, in plaats van wylen Johannes van Santen, tot Buiten-Regent van 't Vrouwen-Tugthuis de Burger *Paludanus* aangesteld.

Den 8 Juny kreeg men de onaangenaame tyding, dat het Na-Schip *de Vrouw Elisabeth Dorothea*, 't welk in May 1767 van hier vertrok, den 27 November op Petten omtrent 4 Mylen van Tessel vergaan was, en niet meer dan zes Man van het zelve behouden waren: Ter zel-

zelver tyd kwam de Confirmatie van de Aanstellingen der Heeren, hier boven op den eersten Juny vermeld, zoo dat dezelve heden den 1 Juny in de Vergadering van Hunne Hoog-Edelheeden Zitting namen; zynde teffens door de Heeren Meesters geapprobeerd alle de Aanstellingen, door de Hooge Regeering van Indiën in 't Jaar 1766 gedaan.

Behalven 't geen reeds te vooren van het voorgevallene op den 8 Juny gemeld is, kreeg men ook dien dag uit Nederland tyding, dat tot Onder-Kooplieden zyn aangesteld *Diederik Thomas Prets*, Kapt. Lieut. te Colombo; *M. Hendr. Romp*, ordinaris Klerk; *Abrab. Lanoy* en *Jacobus Radermacher*; *Corn. Oostendorp*, Boekhouder op Macassar, en *C. van den Bogaart*, Adsistent: Wyders wierd door de Hooge Regeering alhier aan de Gezwoorene ordinaris Clerken *Foeit*, *Thomassen*, *Riemsdyk*, *Crol* en *Mom* de Titel en Rang toegevoegd van Onder Koopman: En aangesteld tot fungeerend Scheepen dezer Stad de *O. S. Radermacher*, in plaats van den tot Extraordinaris Raad van Justitie verkooren Heer van *Gheeren*: De Lieuitenant der Stads-Pennisten, *Olpbert Elias*, wierd op zyn verzoek ontslagen, en de Vendrig Mr. *Nicolaas Jan Dallens* in zyn plaats verkooren, welke laatste als eerste Vendrig gesuccedeerd wierd door den tweeden Vendrig, *Jan Georg Daniel Hasselaar*, en deze door den Sergeant, *Evert Jan van Nieuwkerken*, genaamd Nayvenheim.

In de plaats van Butner, die gerepatrieerd is, wierd als Vendrig der Ambagts-Gezellen verkooren de Baas der Timmerlieden in 't Kwartier, *Casper Andries Janke*: Tot Lieutenant van de Oostzydse Burger-Compagnie wierd, in plaats van den overleeden *Johannes van Santen*, aangesteld de eerste Vendrig *Arnoldus Sens*; in plaats van dezen, *Joh. Beeke*; en in plaats van dezen, de Burger *Jac. Paludanus*, De Lieutenant van de Burger-Cavallery *Jan Pieter Seyler* wierd ontslagen, en gesuccedeerd door den Cornet *Jan Jacob Swanevelden*, en deze door *Hermanus Doper*, wiens Dienst als Adjutant zal bekleed worden door *Jan Jacob Meyer*.

Tot Vendrig Militair in Bengalen wierd bevorderd de Sergeant aldaar *Jan Theod. de Carius*. En eindelyk is op de aanschryving der Heeren Meesters goedgevonden den Opper-Koopman *Jan Simeon Elin* voortaan weder te considereeren als Koopman, en hem in die Qualiteit des noods te employeeren.

Den 9 Juny wierd de Heer *J. G. van Gheeren*, extraordinaris Lid in den Raad van Justitie tot ordinaris Lid aangesteld; en aan den Heer Raad extraordinair, *Fockens*, wierd de Beschryving van de Kaap de Goede Hoop, Palembang, Timor en Jamsby opgedraagen.

Den 13 Juny wierd goedgevonden aan den door de Vergadering van Zeventienen tot Onder-Koopman aangestelden Adsistent *J. Hendrik van Santen* een Acte als Onder-Koopman te expedieeren.

Ten aanzien der Dienaaren op Sumatra's Westkust zyn de eerste

 en

en tweede Administrateur te Padang Mr. *J. A. Thierens* en *Fr. Douglas* herwaards ontboden, en in plaats van den eerstgem. is met Titel en Rang van Koopman aangesteld de Onder-Koopman *Roeland Palm*, die als Opperhoofd te Poulo Chinco zal worden opgevolgd door den Onder-Koopman *J. Calkoen van Limburg*: Wyders wierd de Dienst van Fiscaal en Kassier te Padang begeeven aan den Onder-Koopman alhier, *Jesaias Ebrentrout*, en de Dienst als tweede Administrateur, in plaats van den gem. *Douglas*, vervuld door den Onder-Koopman *Adam Adami*, wiens Dienst van Tweede in het Logie-Visite-Comptoir begeeven wierd aan den Scheeps-Boekhouder *Abrab. Walburg*: En tot Vendrig wierd bevorderd de Sergeant te *Moaro Tanjong*, *Willem van Lier*.

Den 14 Juny wierd aan het Hoofd van de Chirurgie, *de Put*, de Commissie gegeeven om een bekwaam Oppermeester na Malacca te zenden, in plaats van wylen *Paronarius*. Als Sabandar van Malacca wierd bevestigd de Onderk. *Abrab. Dan. de Neufville*, die als Soldy-Boekhouder en Winkelier wierd opgevolgd door den buiten Employ zynden Onder-Koopman *Cassa* En tot Vendrig wierd bevorderd de Sergeant, *Job. Andr. Hendel*

Den 15 Juny wierden de Gezanten des Konings van Bantam, om den Heer *van Ossenberg* als Commissaris en Plenipotentiaris derwaards af te haalen, in de Vergadering van Hunne Hoog Edelheeden gerecipieerd: En den 17 Juny nam die Heer met de evengem. Gezanten, na Afscheids Audientie gehad te hebben, de Reis aan.

Den 17 Juny wierd tot Colombo's Equipagie-Meester benoemd de Schipper *Molensteen*, en deszelfs Commando op het Schip *'t Huis ter May* opgedraagen aan *Gotfr. Wargyn*, wiens Schip *Landskroon* weder begeeven is aan den Schipper *Alb. Alders*.

Den 21 Juny wierd de evengem. Equipage-Meester met den Titel en Rang als Kapitein-Lieutenant vereerd.

Den 24 Juny wierden de Predikanten te Ceylon *Sigeb. Abraham Brouweld* tot 120 en *Philipp. de Malbo* tot 110 Guldens in Gage verhoogd. Als Administrateur in Trinconomale wierd bevestigd de Boekhouder *Job. Joseph Verbrugge* met den Titel en de Rang van Onder-Koopman, waar mede ook begunstigd is de Fiscaal en Secretaris van Politie te Tutocoryn; *Gelle Wouter Trek*: En tot Kapitein wierd met deszelfs tegenwoordige Gage van tagtig Gulden bevorderd de Kapt. Lieutenant Ingenieur te Colombo, *J. Rudder*, en tot Lieut. met f18, geavanceerd de Vendrig en Lywatier te Tutocoryn *A. van Nefs*.

Den 28 Juny wierden tot ordinaris Klerken ter Generaale Secretary bevorderd de Adsistenten Mr. *Hend. van Lis* en *Fr Jac. Albregt Steenweg*: en de extraord. Klerken *Julius Corn. van Sprang*, *Job. Hend. Hoed* en *Jan Hend. Duurveld*; en tot extraord Klerken de Adsistenten *Corn Sinkelaar*, *Job Fr. Netter*, *Christiaan Godfr. Paauw*, *A. Vergeel*, en *J. Theod. Lubeck*.

Den

Den eersten July is na Nederland verlost de Oud-Boekhouder Generaal *Hendrik Coenraad Sander*. In plaats van wylen *J. H. Coerten* wierd tot Lid in 't Collegie van Weesmeesteren benoemd de Burger *Dan. du Fau de la Longue*: En tot Lid by Boedelmeesteren de Burger *Herm. Stellingwerff*: De Malabaars Commandeur *Corn. Breekpot* wierd behoudens qualiteit herwaards verlost, en tot deszelfs Vervanger, met Titel en Rang van Gouverneur en Directeur, verkooren de Directeur te Suratte *Christ. Lod. Senff*; Wyders tot Directeur te Suratte de Opper-Koopman en Hoofd-Administrateur *M. Joh. Bosman*; en tot Hoofd-Administrateur met Titel en Rang van Opper-Koopman, de Koopman *Anth. Julius Bangeman*, die als Pakhuis-Meester met Titel en Rang vervangen is door den OnderKoopman, Mr. *A. Jos. Sluiskens*, en deze als Kassier en Factuurhouder door den titulairen Onder-Koopman *Christ. Heydeman*, wiens Dienst van Factoor te Brootohia opgedraagen is aan den Onder-Koopman *Joh. Huisinger*, wiens Plaats van Soldy-Boekhouder vervuld is door den Boekhouder *Dirk Spierier*, die als Secretaris van Politie zal opgevolgd worden door den Boekhouder *Nic. Holmberg*, dewelke als Dispensier en Negotie-Overdraager gesucceedeerd word door den Boekhouder *Monte*: Wyders zullen ter afwagtinge van Employ na Suratte overgaan de Onder-Kooplieden alhier *Fr. Bern. Zimmerman* en *Corn. van Sitters*.

Den 5 July wierd aan den Predikant in de Portugeese Gemeente alhier, *Wiardus Hommes*, en aan zyne Huisvrouw, deszelfs verzogte verhoffing na Nederland vergund; en de ordinaris Leeraar in de Portugeese Gemeente alhier, *Bastiaan Jansz.*, zal ter Bedieninge van de H. Bond Zegels na Cheribon overgaan.

Den 7 July kwam de Heer *W. H. van Ossenberg* van zyne reeds te vooren gemelde en te Bantam verrigte Commissie te rug.

Den 12 July wierd nevens deszelfs Huisvrouw en Zoontje na Nederland verlost de Onder-Koopman en Essayeur alhier, *Bastiaan van Naamen*. De Opper-Stuurman *Pleun van der Heul* zal, om zyn voorige Post als Equipagie Opzigter te Suratte te bekleeden, derwaards overgaan met den Titel en Rang van Schipper.

Den 19 July wierd tot Keur-Meester van Goud en Zilver aangesteld de Essayeur Elliot, in plaats van den bovengem. *Bast. van Naamen*. Den 21 wierd *J. Maart. Wilke*, die als Vendrig op Suratte bescheiden is, tot Lieutenant bevorderd.

Den 29 July wierd aan den Baas van de Zeilemaakers en de Equipagie-Werf alhier, *H. den Otter*, behoudens Qualiteit en Gage, Retour na Nederland verleend; en in zyn plaats aangesteld de Meesterknegt, *P. du Treyn*.

Den 2 Augustus wierd op de Voorstelling van den Raad extraordinair en Java's Gouverneur tot Lieutenant militair bevorderd de Vendrig *Biesbeuvel*, en tot Vendrigs de Sergeanten *F. Straub*, *J. G.*

Gene-

Geneyer en *W. Schaar*, nevens den Oud-Assistent, *Durveld*; En de Vendrig *Imhoff*, dewelke den Rebel te Java, *Graboedjoke*, met Vrouw en Kinderen gevangen gekreegen heeft, wierd tot Vergelding met de Acte als Lieutenant vereerd; en uit hoofde der betoonde Bravoure van den Colonel en het Hoofd der Militie alhier, *J. Jurgen Feber*, zoo in den Oorlog op Java en Malacca als onlangs op Ceylon tegen den Koning van Candia, wierd dezelve den 3 Augustus vereerd met den Titel en Rang van Brigadier.

Den 9 Aug. wierd aan den Predikant *Is. Vedder* vergund om met zyn Dogtertje *Cornelia* aan boord van een der Schepen van de aanstaande Retour-bezending na Nederland te vertrekken.

Den 12 Aug. wierd de Weduwe van den Predikant, *Columba*, als Buiten-Regentesse van 't Weeshuis aangesteld, in plaats van de Wed. *Brouwer*, die daar van ontslagen is.

Den 20 Aug. kreeg men van Ceylon tyding, dat het Smal-Schip *de Mossel-Schulp* op de Reis van Cochim na Suratte in handen van de Maratten vervallen, en door deze bemagtigd was, zynde alleen de Kwartier-Meester en zes Matroozen daar afgeraakt, die te land na Bombay waren gekomenen, door de uiterste nood gedwongen zig als Soldaaten in dienst der Engelsen begeeven hadden. De Gezaghebber op dat Schip, *Frans Mekel*, had zig met de verdere Manschap dapper gekweeten, en zou zekerlyk aan het geweld der Maratten ontsnapt zyn, als hy niet in het hevigste van het gevegt door de Persiaanen, welke aan de Kust van Mallabar waren aan boord genoomen om na Suratte overgevoerd te worden, verraderlyk was overvallen, waar door de Maratten gelegenheid kreegen van aan boord te komen, en alles te massacreeren.

Den 8 September wierd de tweede Secretaris der Indiaansche Regeering, de Heer *Abraham van der Voort*, in Gage verhoogd tot twee honderd Gls. per Maand: Dien dag kreeg de Koopman en Garnizoen Boekhouder, mitsgaders Scheepen dezer Stad, *Jan Louis van Nimweegen*, verlof om met zyne Familie na Nederland te vertrekken, met Voorschryving aan de Hoog-Edele Heeren Zeventienen, dat die Heer in zyne Qualiteit van Koopman zou mogen te rug komen, als dezelve daar toe inclineeren mogt. Dit zelfde is ook vergund aan den Heer *Jacobus Gans*, Kapitein Militair te Bantam, zynde in plaats van dezen als Kapitein opgetreeden de Lieutenant aldaar *Jan Willem Limberg*; en in plaats van dezen als Lieutenant de Vendrig *Joh. Hendr. Fred. Neeff*.

Wyders wierden op dien dag tot Gecommitteerde Branders van de Bagagie der repatrieerende Persoonen benoemd de Oud-Commandeur van Mallabar, *Weyerman*; de Koopman *Vermeulen*; de Onder-Kooplieden van *Ruyven*, en *Kraaayvanger*, met de Administrateurs en Gecommitteerden in het Suyker-Pakhuis.

In plaats van den bovengem. Heer *van Nimweegen* is tot Scheepen dezer

dezer Stad aangesteld de Koopman Mr. *Nicolaas Jan Dallens*, en tot Boekhouder in het Garnizoen Comptoir, de Koopman *Dirk Houttuin*, welke laatste als inlands militair Soldy-Boekhouder gesuccedeerd word door den Onder-Koopman *Jac. van Heemskerk*, met Titel en Rang van Koopman, in wiens Dienst van eersten Overdraager in 't Garnizoen Comptoir geplaatst is de Boekhouder *van der Crap*, met Titel en Rang van Onder-Koopman.

Den 20 Sept. wierd de Kapitein Militair *Etien Mogers* in Gage verhoogd tot 100 Gls.

Den 27 Sept. wierd aan *Cath. Treviso*, Huisvrouw van den Major *Broeksmit*, passage na Nederland verleend.

Den 27 Sept. wierd op instantie van den Kerken-Raad het besluit genoomen om aan de Hoog Edele Heeren Zeventienen het verzoek te doen om een genoegzaam getal Predikanten zoo spoedig als doenlyk, herwaards te zenden, al was het zelfs dat men toevlugt neemen moest tot Proponenten: Wyders om niet alleen de Gage van alle, die uit Nederland komen tot 120 Gls. te vermeerderen, maar ook aan de Regeering alhier toe te staan, dat deze aan alle de geenen, die herwaards beroepen worden, onmiddelyk moge toeleggen 150 Gls. en, na drie Jaaren Dienst gedaan te hebben, die Gage tot 200 Gls. te verhoogen als mede dat aan hen eenige meerdere Emolumenten mogen worden toegelegt, en dat de bezolding der Predikanten, dewelke drie Jaaren in Beroep op de Buiten-Compt. zyn, ook tot 150 Gls. moge verhoogd worden.

Wyders is dien dag beslooten, om ter ondersteuning van de Gereformeerde alhier beroepene Predikanten de Somme van vyftig duizend Ryksd., zynde een gedeelte van 't geen onlangs aan de Diaconie dezer Stad is te beurt gevallen, tegen den Intrest van drie agtste per Cent voor de Compagnie aan te neemen; en de Renten daar van twee maal in het Jaar door den Kerken-Raad onder die Predikanten te doen verdeelen.

Den 4 October zyn op de voorstelling van de Ceylonse Ministers tot Vendrigs bevorderd de Onder-Adjutant *Gotlieb Caspert*, en de Sergeant *Laurens Wittenborst*.

Den 7 October is, in plaats van den overleeden *de Lely*, tot Cornet onder het Corps Dragonder Lyf-Wagt aangesteld de eerste Assistent *Gabriel Nicolaas van Genrike*.

Den 11 October is aan den Opper-Koopman en geweezen Hoofd-Administrateur te Ternaten, *Paulus Jacob Valckenaar*, die herwaards gekomen was, om te repatrieeren, verlof gegeeven, om ter afwagtinge van Employ alhier te blyven: En aan den van Ternaten herwaards overgekomen Vendrig Militair, *Abr. Ryscbel*, de Coursneeming geaccordeerd.

In plaats van den overleeden Negotie Boekhouder, *van der Laan*, wierd tot die Charge bevorderd de Onder-Koopman *Joh Christ Reysig*,

ſig, met Titel en Rang van Koo man; en in plaats van dezen als Negotie-Overdraager de Extract-Factuurhouder, *Jan Wiegersma*, met Titel en Rang van Onder-Koopman: Wyders tot Extract-Factuurhouder de Boekhouder *Ittema.*

Den 11 October wierd ter Kruistogt in de Straat Malacca aangelegt het Schip *het Huis Ten Donk* met de Pantjallings *Edam* en de *Paarlemoer*.

Den 14 October is aan den van Ternaten te rug gekomen Onder-Koopman *Johannes Reevoet* de Cours-neeming vergund: En aan *Derk Kool*, dewelke van Boekhouder tot Krankbezoeker gechangeerd is, de behoudenis zyner Gage van 30 Gls. toegeſtaan.

Om de zwakheid der Leeraaren in de Nederlandſche Gemeente alhier, is de Schikking, welke uit dien hoofde door den Kerken-Raad gemaakt was, goedgekeurd; hier in beſtaande „ dat de Zondagſe „ Namiddag-Beurt in de Hollandſe Kerk zal ſtil ſtaan, met verſchui„ ving van de Catechismus-Predikatie op Woensdag avond, en dat „ men proviſioneel de Predikanten in de Maleitſche Gemeente *Grie*„ *ze* en *Wasmouth*, welke laatſte op Onruſt dienſt doet, om de twee „ Weeken een Beurt in de Hollandſche Kerk zal laaten waarnee„ men."

Den 18 October wierd aan den Lieutenant Militair, *Adam van Weſterbeek*, uit hoofde van zyn beklaaglyken toeſtand, de paſſage na Nederland verleend, en aan den eerſten Reſident, te Benjarmasſing, *Will. Adr. Palm*, verlof gegeeven om een Spring-Togtje herwaards te mogen komen doen.

Den 21 October wierd de Schipper *Gilles Pieters Verlee* in commando op het bovengem. Schip het *Huis Ten Donk* geplaatſt.

Den 4 November wierd . . . . *Dyxſtra* tot Chirurgyn Major aangeſteld: En wierden aangelegt de Schepen *Renswoude* na Nederland, in plaats van *Vredeſtein*; *de Zilvere Leeuw* voor Delft en Rotterdam, en *de Jongvrouw Cornelia Jacoba* als een Na Schip voor Amſterdam; Wyders *Boſch en Hoven* naar Ambon, en *Voorland* na Banda: Eindelyk wierd het Schip *Luxenburg* van de Reis na Macaſſar geëxcuſeerd en *Vryburg* in de plaats beſtemd.

Behalven de reeds in May Iſte Stuk, bladz. 150 gemelde gequaliſiceerde Perſonen, zyn zedert 30 Sept. 1767 alhier noch overleden *Martinus Jacobus von Loo*, Onder-Koopman, *Jan Fredrik Lely*, Cornet onder 't Corps Dragonders, *Martin Chriſtoffel Stapel*, Vendrig Militair, *Adrianus van den Berg*, *Blaſius Blaas*, *Hendrik Cornelis Oudenboorn*, *Simon Gerardus Brauw*, *Johannes Boekelman* en *Coenraad Qualenbrinck*, alle Adſiſtenten.

Wyders zyn in 's Compagnies Hospitalen alhier van en met September 1767 tot en met September 1768, en dus binnen 13 Maanden overleden 2163 Perzonen.

EUROPA. *TURKYEN.* *Conſtantinopolen.* Van het Leger onder

onder den GrootVizir heeft men alhier geene echte berichten. Men wil dat derzelver marsch ingericht is om niet dan in de maand Augustus by den Vyand te zyn om denzelven te attaqueeren, hebbende de Musulmannen het vertrouwen dat de voorsz. maand gelukkig voor hen is: dit zal de uitkomst doen blyken. De schikkingen by deeze Armee zyn inmiddels zeer slecht, want op den eersten dag van haaren marsch had men by dezelve alreeds gebrek aan Levensmiddelen en Vouragie. Noch slechter is de Krygstucht, en de ongebondenheid is zo groot, dat de Spahis en Janitsaren handgemeen zyn geweest en elkander onderling leelyk gehavend hebben.

Een Schip van ons Escader, op bevel van onzen Admiraal uitgeloopen, is in een zwaren storm op de Zwarte Zee vergaan, zynde van 400 man slechts 90 geborgen.

De Baron *de Tot*, Minister van Vrankryk by wylen den Chan der Tartaren, is hier onverwagt aangekomen, zynde door den nieuwen Chan hem aangekondigd om uit de Crim te vertrekken.

De Groot-Vizir heeft de Ministers van *Venetie*, *Vrankryk* en *Pruissen*, alhier doen verwittigen, om hunne eerste Tolken by hem in 't Leger te zenden.

PORTUGAL. Lissabon. Den 28 April 1769) hebben de Bewindhebbers der Fernambucksche Compagnie doen bekend maken, dat zy den 10 May aan de Geïnteresseerden eene uitdeeling zouden doen van 6 per Cent, uit haare winsten van het Jaar 1768.

De *Mensa Censoria*, heeft een Arrest uitgevaardigd, waar by het Boek ten tytel hebbende: *Memoires sur les Libertés de l'Eglise Gallicane, &c.* verboden word, als behelzende kettersche, scheurzieke, valsche, dwalende en oproerige stellingen, strydig met de Openbaring, en even zeer beledigende voor den H. Stoel als voor de Souvereine Vorsten.

Omtrent het inneemen van de Vesting *Mazagan*, door den Keizer van Marocco, waar van wy in 't eerste Stuk voor de Maand May laatstleden, Bladz. 151 gesproken hebben, heeft men de volgende omstandigheden vernomen. Onze Gouverneur den 10 May gecapituleerd hebbende, was men overeen gekomen, dat alle vyandlykheden van wederzyden zouden ophouden, en de Keizer met zyn leger van de Stad aftrekken, ten einde alle die

van onze Natie, zich met hunne Goederen, aan boord van elf onzer Schepen, toen op de Rhede leggende, zouden konnen begeven; dat voor het overige al het Kanon en Kruit in handen van den Keizer zoude gesteld worden, tot dat onzen Monarch daar over zoude gedisponeerd hebben; doch alvoorens de Gouverneur de Plaats ontruimde maakte hy alle de Mynen gereed, lag 'er de Zwavellonten in, liet dezelve aan Snaphaan Sloten, in diervoegen vast hegten, dat ze op de minste aanraking moesten vuur vatten, en overdekte ze eindelyk met Klederen. Dit had de uitwerking die hy 'er van verwagte, want naauwelyks had hy de Stad verlaten, of eene meenigte Inwooners van het Land begaf zich, schoon tegen het uitdrukkelyk bevel van den Keizer, naar de Stad, zo ter voldoening van hunne nieuwsgierigheid als om het noch overgeblevene goed te roven: Zy de hier en daar verspreid leggende Klederen willende opneemen, gingen de Sloten af, en deden vyf Mynen vuur vatten, waar door 800 Mooren in de lucht vlogen en alle de Vestingwerken verwoest werden, het welk den Keizer, zeer veel hartzeer en spyt veroorzaakt heeft.

ITALIE. Romen. Na zo veele handelingen van het Conclave en na dat de Kardinalen, *Stoppani* en *Fantuzzi* hunne Vrienden verzogt hadden, van hen niet meer voor te stellen, ontdekte het S. Collegie, dat de meeste stemmen naar de Kardinalen *Pozzobonelli* of *Ganganelli* helden. De Party der Kroonen was toen 27 stemmen sterk, by welke zich de Kardinaal *Jean François Albani*, met 10 stemmen van zyn aanhang voegde. Dus bevond men des anderendaags, by het opneemen der stemmen, dat de Kardinaal *Ganganelli* 37 stemmen had, waar op hy, tot groot genoegen van het Volk als PAUS uitgeroepen wierd. Hy is de Zoon van een Wondheeler, wiens Familie nu noch te *Urbino* een Apothekers Winkel doed, edoch een man die de waardigheid, waar toe hy thans verheven is, alleen aan zyn verstand, bekwaamheid en andere pryswaardige hoedanigheden verschuldigd is. Terstond na zyne Verkiezing, bevestigden hy alle de Bedienden van het Paleis, benoemde den Kardinaal *Pallavicini* tot Secretaris van Staat, en belaste den Heer *Rezzonico* om voor zyne Familie zorg te dragen. Zyn H. heeft den naam van CLEMENS DE XIV. aangenomen.

De

De plechtigheden, zo wel by als na de Verkiezing in acht genomen, zyn dezelve als die wy onzen Leezeren, in de Maanden *April* en *May* laastleden, hebben medegedeeld, waarom wy die hier niet herhalen, maar hen derwaards wyzen.

CORSICA. Bastia. Onze steeds vermeerderende macht, en de zinkende moed eeniger Nationalen heeft eindelyk veroorzaakt, dat *Corte*, *Rostino* en meer andere Plaatzen in onze handen gevallen zyn, hebbende de Inwooners derzelve zich vrywillig aan de heerschappye van onzen Monarch onderworpen; zulks wy reekenen thans meester van 't gantsche Eiland te zyn. Ook heeft de Grave *de Vaux* zyn Schoonzoon naar 't Hof gezonden, om aan zyne Allerchristlykste Majesteit kennis te geven, dat het grote werk der verovering van dit Koningryk thans volbragt is.

Algeria. Het is waar, de Franschen hebben verscheide Steden veroverd, en eenig Land gewonnen, maar kan men dit noemen ons overwonnen te hebben? Wy zyn noch in 't bezit van deze Plaats, als mede van de Steden *Rogna*, *Castello* en *Fuimorbo*. Van de Provincie *Balagna* hebben wy noch *Calenzana*, *Lunico*, *Zilla*, *Monte - Maggiori*, *Cassani*, *Cusignani*, en *Mucale*; en by aldien ook het grootste gedeelte der vaste Plaatzen in handen der Franschen kwam, zo blyft ons noch het Gebergte over, waar uit onze Aanvallers ons noit verdryven konnen: men heeft noch veel te vroeg Victorie gezongen, en men zal ons moeten uitroeien alvorens te konnen zeggen de *Corsen* t'ondergebragt te hebben.

INGERMERLAND. Petersburg. Men ziet alhier de volgende Brief, uit ons Leger, onder bevel van den Prins *Gallitzin*, gedagteekend den 2 April (1769). Den inhoud, aan wier echtheid niemand kan twyffelen, doed de onwaarheid eener tyding, zo men zegt van *Constantinopolen* over *Weenen* ontfangen, duidelyk zien, waar in behalven dit, ook verscheide Caracters van ongegrondheid gevonden worden; wy meenen derhalven te konnen zeggen, dat de gewaande voordeelen der Turken by *Choczim* behaald alleen verzonnen zyn, in de herssenen van Lieden die gaarne zagen dat hunne verdichtzelen waarheden waren.

Den 14 dezer is het Leger te Kalus aan den Oever van de Neister aangekomen. De Pontons in gereedheid gebragt zynde, trok hetzelve den volgenden dag over de Rivier; latende de groove Bagagie agter, om te meer spoed te kunnen maken. Wy marcheerden naar de kant van Choczim en vernamen op eenige mylen van daar, dat een sterk corps Turken, onder bevel van een Pacha, in aantogt was, om

de Troepen, by de gemelde Stad ſtaande, te verſterken. Den 18 taſte onze voorhoede dit corps, met zoo veel geweld aan, dat 'er 400 Turken op de plaats bleven, en wy 5 Vaandels, eenige Trommels en zeer veel Paarden van hen veroverden.

Den volgenden dag campeerden wy een myl van Choczim, tegen over een Verſchanſſing, die de Vyanden hadden opgeworpen om de Stad te dekken. Zy waren met het Garniſoen 30000 mannen ſterk. Des namiddags maakten wy ons gereed om hen aan te vallen; wy rukten in twee linien op hun aan, de kannonnade was van weerskante vry hevig, doch de onze hadden de overhand, de Vyanden verlieten het Retranchement en vluchtten langs verſcheiden wegen; de overigen keerden in alle haaſt naar de Stad, ſtaken de Voorſteden in brand en bezetten de Citadel. Zy hebben hun grootſte verlies in de vlugt geleden, dewyl zy in het gevegt niet lang ſtand gehouden hebben. Van onze zyde is de Vorſt *Dolgorukki* gekweſt. Wy hebben 7 ſtukken Kanon en drie Vaandels veroverd en een menigte Tenten, Paarden en Kamelen buit gemaakt. Schoon nu den Vyand wel langs verſcheiden kanten is vervolgd geworden, hebben wy het egter niet verder kunnen voortzetten, om dat de Turken en Tartaren te voren langs de Nieſter alles verwoeſt, ja zelfs het Gras op de Velden afgebrand hebben, zoo dat wy beſloten nader by onze Magazynen te rug te trekken, te meer dewyl de groote Turkſche Armée naderde, en het niet raadzaam was dezelve met een gedelte van de onze af te wagten.

Den 20 zongen wy het *Te Deum* wegens het behaalde voordeel, van den vorigen dag. Den 21 brak het Leger op, om nader aan den Nieſter te komen. Na dat wy omtrent 6 uuren gemarcheerd hadden, zagen wy een corps van 5000 Turken op een hoogte, dat zo het ſcheen het oogmerk had, om onze Bagagie weg te nemen, dog dit niet kunnende bereiken, vielen zy aan op een hoop Armeniers, Polen en Joden, die het Leger gevolgd waren, en ſloegen omtrent 100 van dezelven dood, doch de onzen aanrukkende wierd het gevegt heviger, terwyl de Generaal Major *Proſorofski*, met zyn ligte Troepen op de Turken aangevallen, hen geheel verſloeg, zoo dat zy verſtrooit naar de Pruth de vlugt namen. Zy hebben 300 dooden en alle hunne Bagagie, die op meer dan 100 Kamelen en 30 Muilezels geladen was, verloren. Wy hebben 3 Paardeſtaarten, 3 Vaandels, 1 paar Pauken, en eene menigte Sabels, Pylen en Schietgeweer, benevens de ſtaf van commando van den Pacha veroverd. Dit corps kwam uit Natolien, onder bevel van den Pacha van Abaſa, en was beſtemd tot verſterking van de Armée by Choczim.

ZWEDEN. Stokholm. De Ryksdag welke te *Nordkiöping* geopend, en na wenſch van den Koning en de geheele Natie voortgezet is, ſtaat verder in deeze Stad gehouden te worden.

DUITSCH-

DUITSCHLAND. *Berlyn*. De Graaf *van Bohlen*, Adjudant des Könings en Kollonel van de Cavallery, is van hier naar Darmſtad vertrokken, om de Princes *Frederica Louiſa*, twede Dochter van den Landgraaf van Heſſen-Darmſtad, voor zyne Koninglyke Hoogheid den Prins van Pruiſſen, wiens voorige Huwelyk gediſſolveerd is, ten Huwelyk te verzoeken.

Den 1 Juny (1769) zynde de Verjaardag van 's Konings komſte tot den Troon, heeſt de Koningl. Academie der Wetenſchappen en Belles Lettres hare openlyke vergadering gehouden, by welke gelegenheid dezelve met de hooge tegenwoordigheid van den Prins *Fredrik van Brunswyk* werd vereerd. De aanblyvende Secretaris Profeſſor *Formey* opende deze vergadering met eene gepaſte aanſpraak, en verklaarde vervolgens dat de Claſſe der Proef-ondervindelyke wysbegeerte den prys voor dit jaar had toegekend aan den Schryver die ten Zinſpreuk voerde:

—— Mihi cætera laudem
Facta ferant, hæc dira mei dum vulnere peſtis
Pulſa cadat, Patriam remeabo inglorius urbem.

Welke by het openen van het verzegeld billet wierd bevonden te zyn de Heer J. J. Meyer, Doctor in de Wysbegeerte, en Predikant te Coblentz in Voorpommeren. Hier op werdt de ontleding van het Prysſchrift van den Heer Lambert voorgeleezen, en de Vrage aangekondigd die de Claſſe der beſpiegelende wysbegeerte voor 1771 had op opgegeven. Eindlyk ook bekend gemaakt, dat de Academie een nieuwen prys had beſtemd, beſtaande in 50 dukaten uit de Erfgifte van den overleden Geheimen Raad Eller, waaromtrent de Prysvragen gepubliceerd zullen worden. De Heer Profeſſor Thiebault las het vervolg zyner begonnen verhandeling over den ſtyl, en de Heer Bitaubé eindigde de zitting met het lezen van het 2de gezang een's Gedichts, waaraan hy tans arbeid, het welk ten Titel voerd WILLEM *of den Grondlegger der Vereenigde Provincien.*

VRANKRYK. Parys. De zaken van 't Eiland *Corſica* ſchynen thans ten onzen voordele beſliſt; behalven de tydingen welke ons Hof ontfangen heeft, ziet men alhier een Brief uit *Livorno*, gedagtekend den 16 May 1769, zynde van den volgende inhoud:

Twee derde parten van het Eiland *Corſica* zyn in de magt der Franſchen, die zig van den geheelen Oever hebben meeſter gemaakt, daar

daar onder ook begreepen het *Roode Eiland*, het welk door de Corsen zelfs is verlaaten. Gisteren avond laat kwam de Commandant van dat Eiland, benevens meer Chefs en Kapiteinen van de Corsen, als: *Andrea Fansonetti*, *Gio Dominico Falicetti*, *Achille Murato*, met zyn Zoon, *Belgodere*, *Tizzini*, *Agostini* en *Antonio Mattre Canatiere*, zig gelukkig in deze Haven salveeren. By het ontscheepen verwekte deeze ongelukkigen een ieder tot compassie; dog deeze onverzaagden verliezen niets van hunne fierheid en standvastigheid, en vleiën zig steeds metde een of andere bystand. Tot een bewys hier van diend, dat de Zoon van den Heer *Achille Murato*, (wien Vader *Capraja* veroverd heeft) van de Haven naar de Stad gaande, eenige Soldaaten van een Franse Xebek, die zig aldaar bevond tegen elkander zeiden: *Zie de Rebellen*, *die Jonge van tien jaaren loopt al met een Deegen*: Waar op hy naar hen toeliep, om hen te kwetsen, dog een Soldaat van dit Garnizoen, die hy by zich had, toeschietende, hield den slag nog te rug.

De omkeering van alle deze Zaaken is veroorzaakt, doordien de Franschen met omtrent 40000 Man, op differente plaatsen ageerende, de Corsen geen Volk genoeg hadden, om hun het hoofd te bieden. Waarby een tweede kwam, dat de Heer *Paöli* op secours hoopende, om die reden zyn volk animeerde, om zig tog te defendeeren; dog dat de Nationaalen, deeze hoop verydelt ziende, en dat hunne Familien te Vuur en te Zwaard wierden vervolgd, zo hebben die geenen, die geschikt waaren om de Piéven van *Balagna* en *Casinça*, tegens de onderneemingen der Vyanden die 'er rondom lagen te verdeedigen, weinig resistentie gedaan, en zig in de magt der Vyanden overgegeeven.

Het Corps, gecommandeerd wordende door den Heer *Paoli*, deszelfs Broeder en zeker braaf Kapitein, (die in Keizerlyken Dienst geweest is) geposteerd zynde langs den Weg naar *Corte*, zo aan de Nieuwe Brug, als de *Rostino*, heeft die Posten ook gehouden, en met alle vigueur gevogten; dog de Heer *de Vaux* alle Troepen van *Marbœuf*, *Narbonne* en anderen, op een en dezelfde tyd hebbende doen ageeren, bevond zig de Heer *Paoli* midden daar in, die, ziende dat hy van veele Nationaalen zelfs verlaaten wierd, zyne retraite naar *Corte* nam, in welke plaats hy egter oordeelende zig niet te kunnen maintineeren, is hy naar 't Gebergte geretireerd, zonder dat men weet hoe veel gevolg hy by zig heeft, en of hy aldaar zyne Subsistentie zal vinden. Het zal de Franschen zo gemaklyk niet vallen hem te ontdekken, zo min als het hen in den voorleeden Oorlog gelukt is de Baronnen van *Neuhoff* en *Grohen* te vinden, die zig met twee honderd Persoonen aldaar elf Maanden hebben opgehouden, als wanneer men hen nog een eerlyke Capitulatie heeft moeten accordeeren, om van daar te kunnen retireeren.

De

De Secretaris van *Paoli*, genaamd *Frate Servitta*, een Man van byzonder Talent, bevind zig met alle Papieren, veilig, alhier.

NEDERLANDEN. Breda. Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden den 29 May (1769) uit *'s Hage* vertrokken, arriveerden alhier den 30 voormiddags tusschen 11 en 12 uuren in gewenschte Welstand, benevens een prachtig Gevolg, en namen hun intrek op het Kasteel; hoogstderzelver intree was brillant; de Gardes du Corps van zyne Hoogheid en de Cavallery van het Garnisoen waren mede in den trein, de Infantery en de Schuttery in de Wapenen, werdende het Geschut gelost, de Klokken geluid en gespeeld en veele andere vreugde bedreven, en hunne Hoogheden vervolgens van verscheide Staats en Standsperzonen verwelkomt. Den 2 Juny was de geheele Stad fraai geillumineerd, en werd door de hoogvorstlyke Personen met veel genoegen bezichtigd; onder de Decoratien, waaren 'er van een aartige vinding, en inzonderheid een van een gegageert Zoldaat van 106 Jaren, die een Kandelaar had doen schilderen, waar van de byna uitgebrande Kaars een flaauw licht scheen te geven, en daar onder dit Versje.

Myn licht reeds in de pyp, heeft ruim een Eeuw *gebrand*,
En brand, met luttel vets, noch voor den Vorst *en* 't Land.

Den 4 dito was het Hof in Gala, ter gelegenheid van de verjaaring des Geboortedags van den Koning van Groot-Brittannien.

Den 6 dito werd een magnifiek Bal aan de Perzonen van distinctie gegeeven.

Den 7 dito deeden hunne Hoogheden een tour naar het Campament, werdende aldaar door den Lieutenant Generaal van *Creutznacb* op een prachtig Dejeuné onthaald,

Den 10 reed zyne Doorluchtigheid den Hertog van Gloucester een ende weegs buiten deze Stad te gemoet, en kwam tegen den middag onder het losbranden van het Geschut, 't paradeeren der Militie, en een grooten toevloed van Aanschouwers alhier te rug

Den 11 werd een superbe Vuurwerk afgestoken.

Den 12 deed zyne Hoogheid de revue over de respective Regimenten, zo tot het Garnisoen dezer Stad, als tot het Campement behoorende; die Vorst reed derwaards in gezelschap van den Hertog van Gloucester, en een prachtige Suite van den voornaamsten Adel te Paard, wordende een half uur daar na gevolgd van haare Koningl. Hoogheid die 'er met een groote statie van Koetzen aankwam,

kwam; het Front of de Linie der Troepen was ruim een half uur lang. Na dat de hooggem. illustre Personnagien, ieder afzonderlyk, met hoogstderzelver Gevolg, voorby het Front gepasseerd, en op de gewoone wyze gesalueerd waren, begonnen de geördonneerde Manœuvres, op een signaal van twee Stukken Kanon, die voor de Tent van hunne Hoogheden stonden: ook had ieder Bataillon twee Veldstukken by zich; de Manœuvres zo met het Kanon als klein Geweer, op verschillende wyzen gecontinueerd, met veel vaardigheid en naauwkeurigheid verricht, en voor dien dag geeindigt zynde, passeerden alle de Troepen voor by de Tent van hunne Hoogheden; vervolgens wierden aan de respective Officieren in de Tenten, en wyders op eene welgeregelde wyze ook aan de Onder-Officieren en Gemeenen van wegens zyne Hoogheid, verscheide ververssingen toegediend en gegeven.

Den 13 verrichtte de Artilleristen verscheide fraaie Manœuvres zo met het werpen van Bomben als schieten van Kogels enz. waar na de illustre Perzonagien, door den meergem. Luit. Gen. van *Creutznach* te Oosterhout op een kostbaar Diné onthaald werden, en dien avond gaf zyn Doorl. Hoogheid weder een prachtig Festein en Bal.

Den 16 vertrok den Hertog van Gloucester naar Bergen op Zoom, om zich van daar verder naar 's Hage te begeven, en vervolgens over Haerlem, Amsterdam, en Utrecht naar Duitschland te vertrekken.

Den 19 werden verscheide Manœuvres verricht, en onder anderen een daar toe opgerecht Fort of Magazyn met brandstoffen gevuld in den brand geschoten, werdende wyders hunne Doorl. en Koningl. Hoogheden, en eenige andere Perzonen van distinctie door den Heer van *Sommelsdyk* op een prachtig Festein en Bal, onthaald.

Den 22 wierd het Dorp Ginnecke geattacqeerd en gedefendeerd.

Behalven de voorsz. verrichtingen, hebben de Troepen hunne Krygsoeffeningen dagelyks gehouden, en zullen daar mede continueren tot den 26 of 27, wanneer hunne Doorl. en Koningl. Hoogheden, wederom naar den Haag staan te keren.

In dit Campement op de Oosterhoutsche Heide geformeerd, ziet men dit volgende.

Een Terras ter rechter zyde der Batteryen, met de Tenten van zyne

zyne Doorl. Hoogh. den Heere Prince Erfstadhouder. Een Artillerie Park, met de Lynen omcingeld. De Kanons, Mortieren en Haubitzers. De Ammunitie-Wagens. De Tent van den Luit. Generaal van Creutznach, Generaal van de Artillerie. De Tent van den Generaal Martsfeld. De Tent van den Major Mourik. De Tent van den Kapt. en Major Mourik, van de Kapiteinen du Pont, Mozer, Amman en Traupitz. De Tenten der subalterne Officieren. De Tenten van de Bombardiers en Cannonniers. De Tenten van de Parkwagt. De Geweer-Kappen, onder welke de Geweeren der Cannoniers gesteld werden. Linien waar op het Bataillon uittrekkende zich formeerd. De Tenten van den kleinen staf. De Tenten der Officiers knechten. De Bagagie der Officieren. De Waterputten. De Brandwacht. De Soetelaars en de Kookkeukens. De Ordinarissen of Traiteurs. De Artillerie en Tocht Paarden.

De Infanterie Hoofdleger-Wacht. De Alarm Stukken, bestaande in drie Metale zesponders. De groote Battery van vier Metale twaalf ponders. De Battery van vier Metale zes ponders: De Battery van vier Metale lange drie ponders. Een Keetel van vier grote Mortieren. Een Keetel van vier Mortieren Royaux. Een Keetel voor twee grote Steen-Mortieren. Een Haubitzer Battery. Dertien kleine Kruid-Magazynen. De Loopgraven om na de grote Magazynen te gaan. Het groot Kruid-Magazyn. Het groot Bomben-Magazyn. De Officieren. De Cannonieren. De Traversen. Een Fort met zeven yzere Cannonnen bezet, wordende door de Batteryen gedemonteerd. Een Magazyn binnen het Fort gebombardeerd wordende. Een Schyf waar op met de lange drie ponders word geschoten. Een Schyf waar op met de lange zes ponders word geschoten. Eenige Staken of Pyramiden, waar op met de Mortieren geworpen word.

De drie Epaulementen, waar op de Canon-Kogels stuiten.

De Heerlykheid Oosterhout in 't verschiet te zien.

Montfort. * De Doorluchtige Heere Erfstadhouder Prince van

* *Montfort* een Ampt en landstreek van omtrent zeven uuren gaans in den omtrek, legt in de nabuurschap van *Stevenswaard*, oostwaards van de Maas in Staats-Gelderland, 't staat onder 't oppergebied van hun Hoogmogenden, doch is op zich zelve een vrye Heerlykheid, die onder de nagelaten goederen van Koning *Willem de III* behoorden, en by delinge aan den Koning van *Pruissen* te beurt viel, die hetzelve dan ook tot heden toe, als een Leen van het Hof van *Venlo* heeft bezeten.

van Orange en Nassau, van zyne Majt. den Koning van Pruissen, geäcquireerd hebbende deze Hooge Heerlykheid met alle Ap- en Dependentien, en dus wederom tot dit Hoogvorstelyk Huis vereenigd, al wat op het Territoir van den Staat was gesitueert uit de successie van zyne Koningl. Majt. *Willem III.* hoogl. ged., was den 8 Juny 1769 vastgesteld tot de plechtige Overgifte en Transport van het zelve, ten welken einde door den Heer *J. C. Rykz.*, Drossaard van deze Hoge Heerlykheid, alle Officieren, Magistraten, en verdere Bediendens, van de Steden en Dorpen daaronder ressorteerende, geconvoceerd waren, en geschiede als doen op een solemneele wyze, door den Heer *F. L. Plesman* Krygs en Domein-Raad van zyne Pruissische Majt. de dadelyke Cessie en Transport van voorgemelde Heerlykheid, aan de Heeren *C. de Verdun*, Raad en Reekenmeester, en *A. Brand*, Auditeur ter Kamer van zyne Doorluchtige Hoogheid, als hiertoe door Hoogstdenzelven gecommitteerd. Op het eindigen van deze plechtigheid, wierd daar van door het lossen van het Kanon op het Kasteel alhier, en het luiden der Klokken, in de respective Steden en Dorpen, aan alle In- en Opgezetenen van dezen Ampte en Heerlykheid kennis gegeven.

Vervolgens wierd aan de voorn. Heer Commissaris van zyne Pruissische Majt., alle de voorsz. Amptenaren en Magistraten, mitsgaders verscheide andere Perzonen van Distinctie, door gemelde Heeren Commissarissen van zyne Doorluchtige Hoogheid, een prachtige Maaltyd gegeven, en de gezondheden van de respective Hoge Contractanten, onder 't losbranden van 't Kanon, en geroep der omtrent zynde Inwoneren van *Vivat de Koning! Vivat de Prince van Oranje!* gedronken, en voorts deze heughlyke dag met allerhande vreugdebedryven, ten genoegen van een iegelyk, doorgebragt.

's Gravenhage. By hun Ed. Gr. Mog. Placcaat van den 24 May (1769) werden alle vreemde duiten zelfs die van andere Provincien in Holland en Westvriesland ongangbaar verklaard. By een ander Placcaat onder de voorsz. 24 May geëmaneerd, worden verder eenige precautien geordonneerd op 't Stuk van 't vervoeren van Rundvee.

Een Publicatie van den Raad van Staten der Vereenigde Nederlanden is naar de Meiery van 's Hertogenbosch enz. verzonden,

den, behelzende eene Ordonnantie, tot weering en abuizen der frauden omtrent het verpachten der Tienden in de Meiery voorn. en andere Kwartieren in de Generaliteit.

Van *Groningen* verneemd men dat de Staten dier Provincie alle vreemde duiten hebben verboden, en geene gangbaar verklaard, dan die in de zeven Provincien gemunt zyn.

Den 18 Juny (1769) arriveerde de Hertog van Gloucester alhier uit het Campement by Breda, en vertrok den 21 over Haerlem naar Amsterdam.

Men heeft alhier tyding dat de Keurpaltzische Troepen, waar van wy den intogt in de Stad *Aaken* in February laatstleden bladz. 41 melden, die Plaats den 17 Juny (1769) weder ontruimd hebben.

Haerlem. De Vergadering van de Hollandsche Maatschappye der Weetenschappen, gehouden te *Haerlem* den 22ste May 1769 heeft geoordeeld; dat de Vraag, Wat is 'er tot nu toe over de Natuurlyke Historie van ons Vaderland geschreeven? wat ontbreekt 'er nog aan? en welk is de beste wyze, waar op de gemelde Geschiedenis zoude dienen geschreven te worden, door haar in 't jaar 1767 opgegeeven, om ze voor den 1sten January 1769 te beantwoorden, best beantwoord is door den Schryver, die tot Zinspreuk heeft gebruikt, *Nihil est quod homini non sit indagabile, si quæritandi non recusatur labos:*

Dewelke, gelyk by het openen van zyn Billet bleek, is *Cornelis Nozeman*, Leeraar der Remonstranten te Rotterdam.

Waarom ook denzelven de prys van een Goude Medaille is toegeweezen.

Voorts heeft zy besloten eene Zilvere Medaille te geeven aan den Schryver van het, onder de Zinspreuk, *Nil scribitur totum — Quis hoc mare effundet! — Multum valent recisa parva de magnis — momenta rerum & quæ argumenta sunt summa — suffecerit tractasse. Nullus absolver*; indien deszelven Schryver goedvind zynen naam aan de Maatschappye te melden.

Zy heeft besloten aan het algemeen hier van kennis te geven, en te gelyk te melden, dat zy tot eene Vraag om ze te beantwoorden voor het begin van het Jaar 1771 voorstelt: Welken zyn de beste Middelen om Vaarwaters te verdiepen, het zy de ondiepten gekomen zyn, door Verzandingen, Kleijen, Slikken, ofte anderzints?

In het voorige Jaar is tot eene Vraag, om ze te beantwoorden voor het Jaar 1770, opgegeeven: Wat word 'er vereischt tot de komst van Waarneemen, en hoe veel kan dezelve toebrengen tot volmaakinge van het Verstand?

De prys gesteld op ieder van van de twee bovengenoemde Vraagen voor den geenen, die haars oordeels dezelve best beantwoord heeft, is eene Goude Medaille, op den gewoonen Stempel der Maatschappye geslaagen, met den naam van den Schryver, en het Jaartal op den rand.

Amsterdam. De Na-Iever, welke onze Nederlanders tot bevordering der Konsten en Weetenschappen zeer ter harte gaat, blykt uit de opregting der *Societeit* in *Holland* en *Zeeland*: Op deeze voet zyn verscheide Liefhebbers aangespoord, onder de Zinspreuk *Foreant Liberales Artes*, om tot zulke nuttige Oogmerken het hunne toe te brengen en Jaarlyks een Præmie van 30 Goude Dukaaten uit te deelen aan den geenen, welke de opgegeeven *Vraag* na hun oordeel best beantwoord.

De *Antwoorden* op de *Vraagen* moeten niet met eigen Naame, maar met een Zinspreuk geteekend zyn, met een verzegeld Billet, waar op de Zinspreuk en in het zelve des Schryvers Naam en Woonplaats gemeld zyn, en zeer leesbaar in het Latyn, Fransch of Nederduitsch *franco* toegezonden worden aan de Boekverkoopster de Wed. *Cornelis van Tongerloo* en *Zoon*, welke de Prys ook zal uitdeelen en het Vertoog doen drukken, zonder dat de Schryver het zelve ten deele of in het geheel zal mogen uitgeeven buiten uitdrukkelyke toestemming van dit Genootschap.

Het Genootschap geeft op voor een *Vraag*, om voor den eersten May 1770 te beantwoorden: *Hoedanig is de Natuur, Aart en Voortteeling der Wormen, welke in Nederland veele Jaaren de Paalen der Zee-Dyken, de Zee-Sluizen en de Huiden der Scheepen doorknaagen? Op welke wyze en tyd komen dezelve in het Hout, waarom op de eene Kust of Plaats meer dan op de andere? Welk is het beste, gemakkelykste en minst kostbaare Middel om het Houtwerk op den duur daar voor te beveiligen?*

Nog steld dit Genodschap voor, om tegen den eersten May 1771 te beantwoorden: *Welke is het beste Huwelyk tot verkryging eener geschikte Huisbouding voor het gemeene Volk, de Burgerlyke en hooger Staat, op dat zy nuttig voor zig zelven en voor de gantsche Maatschappye mogen zyn?*

Aan

Aan den geenen, welke deeze *Vraag* best beantwoord, word meede beloofd een Belooning van 30 Goude Dukaaten, en aan de twee, welke daar naast aankomen, ieder een Præmie van 10 Goude Dukaaten.

De Oost-Indische Retourschepen, als *Vlissingen* van Bengalen, en *Nieuw-Rhoon* van Ceilon, voor de Kamer Zeeland, *Scholtenburg* van Bengalen voor Amsterdam, waar van het laatstgem. den 2 Juny 1769 in Tessel en de beide anderen in Zeeland behouden zyn binnen gekomen, brengen de volgende Goederen mede:

Bestaande in 291097 ℔ bruine Peper, 159600 ℔ Caneel, 175000 ℔ Koffy Javaas, 100000 ℔ Sapanhout Bimaas, 914731 ℔ Salpeter, 6000 ℔ Borax, 38748 ℔ Cauris, 5000 ℔ Cattoene Garens Tutucoryns, 8451 ℔ Zyde Adapangia, 7500 ℔ Florette Garens.

Cattoene Lywaaten. 16179 ps. Cassa, 1550 ps. Adathys, 2500 ps. Malmolens, 2760 ps. Theriudains, 1020 ps. Douriassen, 7100 ps. Tansjeeps, 975 ps. Heriapaalse Neusdoeken, 2500 ps. Bethilles Cangam, 2421 ps. Amiertjes, 444 ps. Tuckerys, 2729 ps. d'Heribadys, 734 ps. Selogesjes, 631 ps. Zanen, 1722 ps. Lachoriassen, 321 ps. Sittaras, 161 ps. Dongrys, 800 ps. Hamans, 500 ps. Photassen, 700 ps. Nillas, 100 ps. Chelassen, 778 ps. Chitse Pattanas, 7793 ps. Baftassen, 600. ps. Sirsikke, 400 ps. Zaay Sigtermans, 1300 ps. Gingams, 1650 ps. Neusdoeken Kismis, 450 ps. Roemaals Sigtermans, 15840 ps. Roemaals Gaarne, 700 ps. Roemaals Zyde, 100 ps. Thepais, 9140 ps. Gerrassen, 800 ps. Carradaris, 800 ps. Callemangenys, 1100 ps Catte Caatjes, 300 ps. Hane Caatjes, 21220 ps. Salempouris gebleekt, 1360 ps. dito ruw, 17940 ps. Guinees gebleekt, 690 ps. dito ruw, 960 gs. bruin blaauw 1500 ps. Soesjes, 4000 ps. Bandanoes, 1600 ps. gedrukte Vrouwe Kleedjes, 600 ps. dito ongedrukte, 2700 ps. gedrukte Zyde Neusdoeken. 6930 ps. Armozynen, 225 ps. Atlassen, en 42 ps. Japansche Zyde Rokken, geborgen uit het Schip *Azia*.

Magistraturen en Amptenaren.

Op hooggunstige recommandatie van zyn Doorl. Hoogheid den Heer Prins Erfstadhouder, is by den Ed. Gr. Achtb. Raad der Stad *Purmerende*, tot Raad in de Vroedschap aldaar aangesteld, de Wel Ed. Gestr. Heer *Samuel Rudolphus van Nispen*, in plaats van wylen den Heer Burgemeester Andreas de Flines; tot Ontfanger van de Ord. en extraord. Verpondingen tot January 1770 en vervolgens noch voor drie jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Vroedschap *Jacob Tonning*; en laatstlyk met January 1770, voor drie jaren in de Commissie van Thesaurier gecontinueert, de Wel Ed. Gestr. Heer Burgemeester *Pieter Wynbout*.

Door den Raad van Staten is de Heer *Jan Alsterphius* aangesteld tot Ontfanger der Gemeene Middelen over het Marquisaat van Bergen op Zoom en de Baronnie van Steenbergen, in plaats van wylen den Heer Mr. Jacob Thyssen.

Door

Door de Ed. Heeren Bewindhebber, der Oost-Indische Maatschappy ter Kamer Zeeland, is het Schip *Noord-Beveland* begeven aan Sch. *Ary Fransz.*

By den Raad van Staten is de Heer Ds. *Abraham Walkart* aangesteld tot Commies van 's Lands Magazynen binnen Steenbergen in de plaats van wylen den voorn. Heer Thyssen.

Door voorsz. Raad is, op hooggunstige recommandatie van den Heer Prince Erfstadhouder aangesteld tot Ontfanger der gemeene Middelen, mitsgaders van de 20 40 en 80 Penning over den Baronnie van Breda, de Heer Mr. *F. B. de Bons*, Agent der voorn. Baronnie, in de plaats van den Wel Ed. Gestr. Heer G. van Slingeland, die daarvan zyne demissie verzogt en bekomen heeft.

Zyn Doorl. Hoogh. de Heer Prins Erfstadhouder heeft uit een overgeleverde Nominatie tot Raad der Stad *Goes* geëligeerd den Heer Mr. *Arnout Willem van Citters*, in de plaats van den Heer G. J. Boon die in voorsz. qualiteit zyne demissie verzocht en bekomen heeft.

Hoogst voorsz. Vorst heeft tot Raad in de Vroedschap der Stad *Utrecht* aangesteld de Wel Ed. Gestr. Heer *Pieter Lodewyk Daunis*, in de plaats van wylen den Heer J. de Jonkheere.

AANMERKELYKE ZAKEN.

In *Nieuw Volmans*, na by *Tholen* in Zeeland is onlangs in den ouderdom van 103 Jaren overleden, zekere *Anthony van Schilde.*

Te *Issequebo* Colonie de Berbices had men in den nacht tusschen 18 en 19 September 1768, een lichte Schudding eener Aardbeving.

De Heer *Fred. Hendrik Erkels*, gepensioneerd Kapitein ten dienste deezer Landen, is overleden.

Den 10 May werd de Patriarchale Kerk te *Lissabon*, benevens de aangrenzende Gebouwen, door een ongelukkige brand in de assche gelegd.

Den 25 dito had men te *Koningsbergen* een alleryslykste brand waardoor eene menigte Huizen en Pakhuizen met allerhande Koopmanschappen in de assche gelegd wierden.

Den 29 dito stierf te *Brussel*, in den ouderdom van 112 Jaren, *Jan Martyn Gardy.*

Den 31 dito had men te *Monnikendam* een ontzaghlyk Onweer 't welk in een Koornmoolen sloeg en dezelve in de assche leide, terwyl de Molenaars vrouw, aan haar man die in de Molen was een kommetje Coffy willende brengen, voor de Molen door de blixem gedood, en de Molenaar aan hair en lighaam verzengd werd.

Den 3 Juny had men in *'s Hage* een diergelyk Onweer, waardoor een zeer dikke Boom genoegzaam geheel gekliefd werd, zonder echter meer schade te veroorzaken.

Dienzelven dag s'avonds is de doorgang van *Venus* voorby de Zon te Londen, Parys, op verscheide Plaatsen en Duitschland en in de Nederlanden door veele Geleerden waargenomen. De Planeet raakte den buitensten rand der Zonnen Schyf ten 7 uuren 8 Minuten $51\frac{1}{2}$ Secunden, in den binnensten rand derzelver ten 7 uuren 26 minuten 3 Secunden, zynde toen geheel voor de Zonnen Schyf te zien. Dit verschynsel zal niet weder te zien zyn voor in de Maand December des Jaars 1873.

Den 9 dito overleed te *Londen* zeeker Schoenmaker *Peter Edwards* genaamd in den ouderdom van 116 Jaren; en zekere Perzoon genaamd *Dey* in den ouderdom van 106 Jaren.

Den 12 dito zyn de Wel Ed. Heer Mr. *Labr. Jac. Heereman*, en desselfs Echtgenoot, de Wel Ed. Vrouwe *Anna Corn. Stenis* als Heer en Vrouw der Heerlykheid *Rhynsaterwoude* aldaar plech-

plechtiglyk ingehaald.

Den 15 zyn de Haringbuizen uit de Maas ten getale van 94 in Zee gelopen. Die uit Noordholland dit Jaar vertrokken zyn 56 Haringschepen.

Te *Londen* is onlangs de Huisvrouw van een Metzelaars Baas, zynde reeds Grootmoeder van vyf Kinderen, en zedert eenige jaren in stilstand van baring geweest, van vier Zoonen t'eener dragt, welke alle met de Moeder welvaarende waren. De Vader is oud 53 Jaren.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 5 en 19 July 1769 onder Voorzitting van Do. *Wilhelm August Klepperbein.*

Op Vrydag den 2 Juny heeft alhier in de Nieuwe Kerk, in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Johannes Klap*, gepredikt de Eerw. Heer *Jan Brandes*, Proponent, hebbende zyne Studie op Duitschlands Hooge Schoolen voltrokken, neemende tot zynen Text Rom. 11. vs. 12. *Want is 't dat haar lieden Val der Wereld rykdom is, en hare schade is der Heidenen rykdom; hoe veel te meer, wanneer haar getal vol wierde.*

Op Zondag den 18 zynde de vierde na die der H. Drievuldigheid, heeft alhier des namiddags voor den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *W. A. Klepperbein*, (die voor eenige Weeken verreist is) gepredikt de Wel Eerw. zeer gel. Heer *Johannes Meyer*, Leeraar by de Gemeente te *Edam*, en verklaard uit het gewoone Epistel, Rom. 8. vs. 18. *Want ik houde 't daar voor, dat het lyden van dezen tyd niet waardig is, de heerlykheid die aan ons zal geopenbaard worden.*

Den 25 Juny, zynde de Zondag van de Augburgsche Confessie heeft alhier des namiddags in de Oude Kerk in de beurt van voorsz. Do. *Klepperbein*, gepredikt, de Eerw. zeer gel. Heer *Christoffel van Brands Holtzapfel*, Predikant te *Haerlem*, en verklaarde het 2de Artykel van de Onveranderde Augsburgsche Confessie, handelende van de Erfzonde.

Op Woensdag den 28 dito heeft de voornoemde Leeraar in de Oude Kerk, in dezelfde beurt gepredikt, over het vyfde Artykel van de Augsburgsche Confessie, handelende van het Predik-Ampt, en wel die Woorden, *daar Hy, als door middelen, den Heiligen Geest geeft, dewelke het geloove, waar en wanneer Hy wil, in die geenen die het Evangelium hooren, werkt*, uit welken zamenhang, zyn Eerw. onderzogt, of onze beleiders, Voorstanders zyn geweest van de algemeene Genade of van de byzondere Genade.

WOERDEN. Vacant.

ALKMAAR. Op Zondag den 18 Juny (1769) heeft onze nieuw verkooren Leeraar, de Wel Eerw. zeer gel. Heer *Johannes Fredrik Scheffer*, na alvoorens het van ons hem opgedraagen Beroep in de naame des Allerhoogsten te hebben aangenomen, zyn eerste Amptsverrichting in den Predikdienst als Leeraar onzer Gemeente volbragt.

Des Voormiddags werd zyn Wel Eerw. beveftigd door den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Isaac Scholten*, Leeraar in onze Gemeente te *Hoorn*, welke by die plechtigheid predikte over de woorden 1 Petri 5. vs. 2-4. *Wyd de kudde van Christus, die u bevolen is en ziet wel toe! niet gedwongen, maar gewillig, niet om schandelyk gewins wille, maar van grond des herten; niet als die over 't Volk heerschen, maar werd voorbeelden der kudde, zo zult gy, als de Aartsherder verschynen zal, de onverwelkelyke Kroon der eere ontfangen.* De Voorafspraak was genomen uit Jez. 62. vs. 6. *O Jerusalem! ik wil Wachters op uwe Muuren bestellen, die den gantschen dag en de gantsche nacht nimmermeer stil zwygen zullen en die des HEEREN gedenken zullen, op dat by uliеden geen stilzwygen zy.* De Inleiding vervatte in zich *eenige gewichtige aanmerkingen over de Goddelyke instelling van het H. Predikampt*, terwyl zyn Eerw. verder uit den Text voorstelde, *de grote en zware verplichting, die op een Leeraar van Gods Kerke legd, om als een getrouw Herder over Gods kudde bevonden te werden met de heerlyke Genadeloon, die zodanig een Leeraar te verwachten heeft, welke zyn Ampt geerouwelyk verricht.*

Onze nieuw beroepen Leeraar predikte des namiddags over Apoc. 1. vs. 16. 17. en een gedeelte van 't 18 vers: *En Hy had zeven Sterren in zyne rechterhand en uit zynen mond ging een scherp en tweesnydend Zwaard en zyn aangezicht ligtte als de klare Zon. En als ik Hem zag, viel ik tot zyne voeten als een doode en Hy leide zyne rechterhand op my en sprak tot my: vreesd niet! Ik ben de eerste en de laatste en de levendige.* De Voorafspraak behelsde *een Gebed tot God en eene Uitboezeming van Zielsaandoening.* De Inleiding was genomen uit Psalm 29. vs. 8. 9. *De stem des Heeren beweegd de Woestyne. De stem des Heeren beweegd de Woestyne Kades. De stem des Heeren beweegt de banden en ontbloot de wonden en in zynen Tempel zal hem ieder man eere zeggen.* Waar op zyn Eerw. uit den Text voorstelde: *de heilige Gemoedsbewegingen in de harten van Gods Knechten, wanneer 's Heeren stem hen roept tot het uitvoeren van gewichtige Amptsbedieningen.*

BREDA. De Proponents-Plaats alhier vacant geworden zynde, zo heeft op verzoek van de Wel Eerwaarde *Kerkenraad* dezer Gemeente, de Eerw. Heer *Hendrik Volkersz*, Proponent, op den 7 May dezes Jaars, alhier niet alleen eene Leerreden gehouden, maar ook aan eene, toen vergaderd geweest zynde talryke Gemeente, zo algemeen en groot genoegen gegeven, dat zyn Eerw. in de eerste Consistoriale Vergadering van den Wel Eerw. *Kerkenraad*, als Proponent by deze Gemeente, onder voorwaarden, door de Edelmoedige *Stichters* van het *Fonds* waar uit de Proponent gesalarieerd word, zelfs gestipuleerd, is aangesteld. Deze aanstelling van voorsz. *Stichters* goedgekeurt, en door den Eerw. Heer Proponent *Hendrik Volkersz.* aangenomen zynde, zo heeft zyn Eerw. op den 25 Juny 1769 zyn eerste Leerrede voor eene aanzienlyke Vergadering alhier tot groot genoegen gehouden over Gal. 6. vs. 14.

NAAM-

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 16 *May*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 16 Mai 1769.
't *Kind* van Cornelis Koog. E. Y K.
Donderdag den 18 dito.
't *Kind* van Godlap Silo. L. O. K.
't *Kind* van de Weduwe Abraham Das. Z. K.
Vrydag den 19 dito.
't *Kind* van Willem van Homrigh. Z. K.
Dingsdag den 23 dito.
't *Kind* van Willempje Lesuer van Leyde. N. K.
't *Kind* van Pieter Simons. Z. K.
Woensdag den 24 dito.
Albert Kamphuyse, Mr. *Molenaar*. N. Z. K.
Pieter van der Kruyff. O. K.
Hendrik Frietema. O. Z. K.
Eliesabeth Smit, Huisvrouw van Hendrik Rakers. Z. K.
Aaltje van Zwol. W. K.
't *Kind* van Johannes Menkema. N. Z. K.
't *Kind* van Elias de Bank. O. Z. K.
't *Kind* van Abraham Bractearius. W. K
't *Kind* van Hendrik Hageman. W. K.
Donderdag den 25 dito.
Petronella Elisabeth van Uchelen, Weduwe van Pieter Matthias Bartels. L. O. K.
Maria Rombeek, Weduwe van Saaling Aukes. O. O. K.
Antje Pullen, Huisvrouw van Harmanus van den Bosch. W. K.
Jannetje Hendriks, *Bejaarde Dogter*. Z. K.
't *Kind* van Jacobus Giesler. L. N. K.
Vrydag den 26 dito.
Daniel de Stoppelaar. N. K.
Cornelis van Muyswinkel. N. K.
Hendrik Schram. N. Z. K.
Pieter Wyngaerd. O. Z. K.
Martha Ruymsma, Huisvrouw van Jan Willem Wamelink. N. K.
't *Kind* van Hendrik Mol Anthonisz. W. K.
't *Kind* van Paulus Johannes Delborgo. O. K.
Zaturdag den 27 dito.
Gerardus Borstius. O. K.
Maria Knyff, Weduwe van Hendrik Westering. N. Z. K.
Eliesabeth Hendrina Luxon, Weduwe van Johannes van Hout. O. K.
Catharina Polter, Huisvrouw van Anthony Kok. O. Z. K.
't *Kind* van Anthony van Leuwen. O. Z. K.
't *Kind* van Dirk Bosch. E. Y. K.
Maandag den 29 dito.
't *Kind* van Jan Drever. W. K.
Dingsdag den 30 dito.
Nicolaas van Merkerk. E. N. K.
Jan Hulscher. A. K. H.
Sara de Bruyn, Huisvrouw van Pieter Kamp. O. Z. K.
't *Kind* van Abraham van Vlooten. N. K.
Woensdag den 31 dito.
Jacob Verbeek. W. K.
Machtilda van der Byl, Weduwe van Pieter Blok. N. O. K.
't *Kind* van Hendrik Wessels. O. K.
't *Kind* van Pieter van Walrée. W K.
Donderdag den 1 Juny.
Fredrik Vork. L. N. K.
Fredrik Christiaan Lindeman. L. O. K.
Evert Heyman. L. O. K.
Rykje Velthuys, Huisvrouw van Gerrit Mulder. N. O. K.
Johannes Drogtrop, Mr. *Speldemaaker*. K. K. H.
't *Kind* van Hendrik Kroon Fransz. L. N. K.
Vrydag den 2 dito.
Clara Maria Hesselman, Weduwe van Goethart Steenbergen. L. O. K.
't *Kind* van Jacobus Laban. W. K.
Zaturdag den 3 dito.
Jan de Hoop, Mr. *Silversmit*. Z. K.

Jan Samuel Buxman. L. N. K.
Bernardus van Leuven. L. K. H.
Johanna Verwaay, Huisvrouw van Jan Huurenkamp. N. K.

Zondag den 4 dito.

Pieter Symese. A. K. H.

Maandag den 5 dito.

Lodewyk Jurje, *Vleeshouwer*. O. K.

Dingsdag den 6 dito.

Dirk van den Bos. L. N. K.
Hendrik Klyn, *Suyker Rafinadeur*. L. O. K.
Geertruy Ourfiere de Pauw, *klein Dogter* van Isaac de Pauw. O. K.
Catharina van Orssagen, *outste Dogter* van Jacob van Orssagen Pauluszz. O. O. K.
Risje Kootemans. N. K.

Woensdag den 7 dito.

Christiaan Thoomsen, *Karreman*. L. K. H.
Helena Glorius, Weduwe van Jacob Castye. O. O. K.
Margaretha van Heereveen, Huisvrouw van Cornelis Otten. E. Y. K.
Alletta van Loo, Huisvrouw van Jan Hendrik Reynach. N. K.
Diena van Alst. L. N. K.

Donderdag den 8 dito.

Cornelis Brouwer, *Uitdrager*. K. K. H.
Maria Brinkman, Huisvrouw van Christoffel Bruyning. L. O. K.
't *Kind* van Cornelis van der Meer. Z. K.
't *Kind* van Willem Carel Tak. N. K.

Vrydag den 9 dito.

Joseph Maillo, *Stads Chirurgyn*. N. Z. K.
Anna Vos, Weduwe van Jacob Dalweg. L. O. K.

Saturdag den 10 dito.

Bastiaan Spanjert de Ridder. N. K.
Remmert de Rolde, Mr. *Lystemaker*. W. K.
Barendje Wildeman, Weduwe van Barend Wesseling. Z. K.
Margaretha Henriëtta Alewyn, Huisvrouw van Quiryn Willem van Hoorn, *Schepen*. W. K.

Catharina Pietersz, Huisvrouw van Simon Klint. L. N. K.
Johanna Causl, Huisvrouw van Albertus van der Horst. N. O. K.
't *Kind* van Cornelis Koning. W. K.
't *Kind* van Hendrik Mol Anthonisz. W. K.
't *Kind* van Barend Neerink. N. K.

Zondag den 11 dito.

Grietje van Zanten, *bejaarde Dogter*. K. K. H.

Maandag den 12 dito.

Johannes Tegelaar. N. Z. K.
Johannes Hartgers, *oudste Zoon* van Cornelis Hartgers. N. K.
Clemencia van Ysendoorn, laast Weduwe van Johannes van Eyk. N. K.
Maria Anna van der Lugt, Huisvrouw van Jan Faghinger. N. Z. K.

Dingsdag den 13 dito

Pieter de Vicq. N. Z. K.
Dirk Ledrick, *Waagdrager*. W. K.
Jaapje Zeeman, Weduwe van Pieter Reyper. O. K.
Johanna Kayne, *Stads Vroed Vrouw*, Weduwe van Philip de Bie. Z. K.
Barndina Kuyper, Weduwe van Jan Jacob Beyer. W. K.
't *Kind* van Hendrik Verburgh. N. Z. K.
't *Kind* van Pieter Ryssnyder. L. N. K.

Woensdag den 14 dito.

Gerrit Haye. L. O. K.
Daniel de Wit, Mr. *Timmerman*. Z. K.
Maria van Ewyk, Huisvrouw van Jan Roelofs. Z. K.
't *Kind* van Michael Luber. L. N. K.
't *Kind* van Eysbrand Rogge. E. Y. K.
't *Kind* van Hendrik Snaathorst. N. K.

Donderdag den 15 dito.

Jean Jacques Coudeac. N. Z. K.
Anna Gysbertz, Kievet, Weduwe van Clement Lens. O. Z. K.
't *Kind* van Klaas de Vries. W. K.

Vrydag den 16 dito.

Jan Fredrik Schreuder. N. Z. K.
Catharina Lankhof, Weduwe van Philippus Decqers. O. Z. K.
't *Kind* van Roelof de Vries. O. K.

Za-

Zaturdag den 17 dito.
Pieter Arnout Leyssius, O. K.
Eliezabeth Daatzelaar, Huisvrouw van Simon Halsleven. W. K.
Johanna van Eibergen. W. A. K.
Eliesabeth Kok. N. Z. K.
't *Kind* van Dirk Klanes. N. K.
Maandag den 19 dito.
't *Kind* van Paulus Johannes del Borgo. O. K.
't *Kind* van Jan Christoffel Tiggers. W. K.
't *Kind* van Coenraad Bruyn. L. O. K.
Dingsdag den 20 dito.
Benjamin de Bruyn. N. Z. K.
Sytje Wiges Weduwe van Pieter Sigvriedt. W. K.
Ursula Jansten Doorkaat, Weduwe van Andries Halfbunder. N. Z. K.
Anna Kaaskamer, Weduwe van Meyndert Scherm. O. O. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 5 *Juny* 1769. geveyld.

Amstel (*C. Hoeneker*, *C. Twisk* en *A. Keswich*, Een Boeren Bruyker, met deszelfs Landeryen, aan den) by de 1200 Roeden, in de buiten Velderfche Polder, met deszelfs Huizing. *f* 9200, in slag *f* 100. *N. Bremer.*

Barberstraat (*R. Steenbergen*, *A. de Mol van Otterloo*, *H. Angel* en *E. T. van Duyn*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, agter 't Hoekhuis van de Fluweele Burgwal. *f* 1800, in slag *f* 100. *P. de Hoen.*

Boomstraat (*R. Steenberg* en *A. de Maaker*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde *f* 2025. verkogt.

Heekelveld (*J. Posthumus*, *H. Campen* en *P. Posthumus*, Een Huis en Erve, op 't) in de Swarte Bylsteeg. *f* 1000, in slag *f* 100. *G. Jarman.*

Heerengragt (*C. Hoeneker*, *C. Twisk* en *A. van Keswich*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Vysel en Spiegelstraaten, nevens een Huis, Koetshuis en Stal daar agter op de Keizergragt, in een koop. *f* 126000, in slag *f* 38000. *Willem Siches.*

Heerengragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) beweften de Heerenstraat. *f* 12000, in slag *f* 900. opgehouden.

Kalverstraat (*N. A. van Hoorn* en *H. van den Krueden*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Gaaper en Duyfjesteegen. *f* 7125, in slag *f* 950. *Hendrik Ondyshes.*

Lange Leidsche Dwarsstraat (*H. Volkmar*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, by de Spiegelgragt. *f* 3950, in slag *f* 250. *Hermanus Volkmar.*

Nieuwstraat (*J. Posthumus*, *H. Campen* en *P. Posthumus*, Een Huis en Erve, in de) over de Suiker-Bakkerssteeg. *f* 5550, in slag *f* 50. *G. Muller Joan. Anthoniesz.*

Obligatie (*N. A. van Hoorn* en *H. van den Kruoden*, Een) ten laste Holland en Westvriesland, ten Compt. Amsterdam op Naam groot *f* 1000. 102 Pt. *Kieffe.*

Obligatie (Deselve, Een) ten laste als vooren, ten Comp. 's Haage op Naam groot *f* 1000. 99½ Pt. *J. van den Berg Dirksz.*

Obligatie (Een kleine Prys) uit de Lotery van 12 Millioen op Naam groot *f* 1000. 6 Pt.

Oude Waal (*R. Steenbergen*, *A. de Moll van Otterloo*, *H. Angel* en *E. T. van Duyn*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Kraansluis en het Lelystraatje. *f* 6825, in slag *f* 850. *Daniel Gerard Romer*.

Utrechtsche Trekvaart (*C. Hoeneker*, *C. Twisk* en *A. van Ketwich*, Een Boeren Bruyker, genaamd Popta, onder 't Stigt aan de) over 't Slot van Abcoude. *f* 5500, in slag *f* 500. *Christiaan ten Kate*.

Verwersgragt of Groene Burgwal (*R. Steenbergen*, *A. de Moll van Otterloo*, *H. Angel* en *E. T. van Duyn*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op de) tusschen de Raamgragt en korte Swaanenburgstraat. *f* 6000, in slag *f* 1300. *G. de Roy*.

Waatergraafs of Diemermeer (*H. Volkmar*, Een Plaisir Plaats, met deszelfs Huis en Erve, in de) in de Middellaan by de Outewaalderbrug. *f* 6100, in slag *f* 1600. *Croese*.

Warmoesstraat (*A. Follé*, Een Huis en Erve, in de) op den Hoek van de Zoete Naamsteeg. *f* 7000, in slag *f* 1000. opgehouden.

En deeze volgende op *Maandag* den 19 *Juny* 1769. geveild.

Annastraat (*H. van den Bergh*, Een Huis en Erve, in de St.) zuidzy, by de Warmoesstraat. *f* 3525, in slag *f* 200. *P. de Hoen*.

Binnenkant (*W. van Otterloo*, *B. Stemberg* en *A. de Mol van Otterloo*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Schipperstraat en Kalkmarkt. *f* 13000, in slag *f* 400. opgehouden.

Blom-Dwarsstraat (*P. Suyderhoff*, Een Huis en Erve, in de eerste) tusschen dito straat en gragt. *f* 2400, in slag *f* 90. verkogt.

Blom-Dwarsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) tusschen dito straat en gragt. *f* 2275, in slag *f* 100. verkogt.

Gasthuismoolensteeg (*J. Schoonhoven* en *B. Stemberg*, Een Huis en Erve, in de) noordzy. *f* 9600, in slag *f* 100. opgehouden.

Grafsteede (*N. Bremer*, *R. Steenbergen* en *A. Peereboom*, Een) in de Zuider Kerk, voor de Krygsraads Gestoelte. N. 3. *f* 250, in slag *f* 20. *C. van Eelen*.

Grafstede (Deselve Een) in dito Kerk, onder de Weeskinderen Gallery, N. 43. *f* 100., in slag *f* 10. Deselve.

Haerlemmerdyk (*Pieter Suyderhoff*, Een Huis en Erve, op den) bezuiden de Oranjestraat *f* 11050, in slag *f* 1800. *Jan Blok*.

Kathuisers Kerkhof (*D. des Ruelles de Jonge*, De helft in een Huis en Agterhuis agter het) tusschen de Boom- en Lindestraaten. *f* 1025, in slag *f* 20. *C. Roos Carelsz.*

Keizersstraat (*W. van Otterloo*, *B. Stemberg* en *A. de Mol van Otterloo*, Een Huis en Erve Erve, in de) agter het hoekhuis van de Oude Schans. *f* 2325, in slag *f* 200. verkogt.

Korte Leidse Dwarsstraat (*H. van den Bergh*, Een Huis en twee Agterhuizen en Erven, in een Koop in de) noordzy, tusschen dito Kruisstraat en het Spiegel Plyntje. *f* 4600, in slag *f* 225. *D. Heydeman*.

Maarssen (*C. Hoeneker*, *J. P. Heimbach*, *C. van Eelen*, *O. C. Titsingh* en *J. van Orssagen Paulusz.* Een Hofsteede genaamd Harteveld, met deszelfs Huizinge, Stallinge, &c. en vier Kampen Weyland, onder de Geregte van) *f* 6940, in slag *f* 6400. *D. Kosters*.

Muiderberg (*W. van Otterloo*, *B. Stemberg* en *A. de Mol van Otterloo*, De Hofsteede, genaamd 't Huis Krakestein, groot een morgen, benevens eenige-

ge Kampen Weyland, groot circa vyf morgen, in een koop, te) *f* 900, in slag *f* 800. *A. de Mol van Otterloo.*

Muiderberg (Deselve, Agt Scheepel Bouwland, met zyn annex Hout, te) op de Neng *f* 425, in slag *f* 100. *J. van Wattens.*

Obligatie (*D. des Ruelles de Jonge*, Een) ten Lasten Holland en Westvriesland ten Comptoire s'Haage, op Naam groot *f* 1500: 99½ Pt. *J. Schreuder.*

Obligatie (Deselve, een kleine Prys) op Naam *f* 600: 100 Pt. *M. van der Linden.*

Ouden Schans (*W. van Otterloo*, *B. Stemberg* en *A. de Mol van Otterloo*, Een Huis en Erve, op den) tusschen de Dyk en Keizersstraaten. *f* 12750, in slag *f* 10. *P. de Hoen.*

Plantagie (*N. Bremer*, *R. Steenbergen* en *A. Peereboom* Een Thuin en Huizingen, nevens nog vier Woonhuizen, inde Nieuwe) in de stille of Fransche Laan, op Stads Grond; tusschen het Bosch en de Kruis of Kerk Laan. *f* 4800, in slag *f* 1200. *N. Bremer.*

Slooterdyk (*P. de Hoen*, De Helft in de Molen de Star, en in een Stuk Weylands te) *f* 4000, in slag *f* 800. opgehouden. en
De Helft in een Buiten Plaats, nevens de opgemelde Moolen aan de Haerlemmer Trekvaart. *f* 6000, in slag *f* 300. opgehouden. deze twee Perceelen zyn by malkanderen geveilt.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 12 *Juny* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fluit-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Helena Wilhelmina*, Gevoert by Capitein *Samuel Samuels van Nes.* Is in 't Jaar 1758. N. U., L. 115 voet, W. 29 voet 2 duim, H. 14 voet 6 duim, 't V. 6 voet 8 duim, de S. 9 voet 5 duim, de B. 5 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 3800, in slag *f* 100. *H. Baars. voor zyn Mr.*

Fregat-Schip (*L. Hoop* en *C. van der Glas*, Een Extraordinary Welbezeild) genaamt d'*Expeditie*, Gevoert by wylen Capitein *Christiaan Fredrik Freuy.* L. 87 voet, W. 24 voet 9 duim, H. 11 voet 4 duim, 't V. 5 voet 1 duim, 't D. 6 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2200, in slag *f* 7. *Jan Vis.*

Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt), met een vast Mars-Zeyl, genaamt de Vyf *Gebroeders*, Gevoert by Schipper *Jentje Hendriks*, Is in 't Jaar 1759. N. U., L. 98¼ voet, W. 22 voet 9 duim, H. 10 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2100, in slag 5. *Jan Vis.*

Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Kinds Kinderen*, Gevoert by wylen Schipper *Pieter Janse Book.* L. 89 voet, W. 21 voet 5 duim, H. 10 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1400, in slag *f* 90. *Jacob de Flines.*

Smak-Schip (*de Gemeene Reeder*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Triton*, Gevoert by Schipper *Jan Hiddes Bock.* Is in 't Jaar 1746. N. U., L. 76¼ voet, W. 18 voet 6 duim, H. 7 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1100. *Pieter Vis.*

Snaauw-Schip (*F. Hollingerus*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Jonge *Michiel*, Gevoert by Capitein *Johannes Eelers.* L. 70 voet, W. 21 voet

voet 8 duim. H. 10 voet 8 duim, 't V. 4 voet 7 duim, 't D. 5 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1767. Nieuw Groot Wand opgelegt, en met een Nieuwe Spykerhuid voorzien.) Gemonteert met 2 Yzere Gotelingen, 6 Draaystukken, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 1700., in slag *f* 400. *V. de Vries voor zyn Mr.*

En deeze volgende *Schepen* op Maandag den 19 *Juny* 1769.

Snaauw Schip (*A S. Aboab Isaacsz.*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *I. de Jacob Mendes*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de 2 *Vrienden*, Gevoert by Capitein *Willem Willemse*. Is in 't Jaar 1767. N. U., L. 83½ voet, W. 24 3 duim, H. 11 voet 5 duim, 't V. 5 voet, 't D. 6 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is verdubbeld met een Greene Huid.) *f* 8200, in slag *f* 1300. *T. Beth Ysbrandsz. voor zyn Mr.*

Snaauw-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *A. Kluft Lamiou* en *I. Schut*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Vrouw *Cornelia Apollonia*, Gevoert by Schipper *Axel Roos*, is in 't Jaar 1769. zwaar vertimmert, L. 85¾ voet, W. 24 voet 10 duim, H. 11 voet 9 duim, 't V. 5 voet 4 duim, 't D. 6 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Yzere Gotelingen. *f* 4000, in slag *f* 1000. *S. A. Lenarts. voor zyn Mr.*

En deeze volgende *Schepen* den 26 *Juny* 1769.

Fluit-Schip (*L. Hoop* en *D. Boumeester*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Standvastige Eendragt*, Gevoert by Commandeur *Sieke Ages*; is in 't Jaar 1757. N. U. L. 112½ voet, W. 28 voet 6 duim, H. 12 voet 8 duim 't. V. 6 voet 9 duim, de S. 9 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4400, in slag 100. *Zacharias Sonavent.*

Fregat-Schip (*H. van Toll*, *L. Hoop*, *S. A. Lenarts* en *L. Reeper Bosch*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Catharina Maria*, Gevoert by Capitein *Jan Jonker*. Is in 't Jaar 1760. N. U. L. 100 voet, W. 29 voet 10 duim, H. 13 voet 5 duim, 't V. 5 voet 7 duim, de B. 5 voet 5 duim, de S. 5 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 7 Stukken Kanon, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 8500, in slag *f* 100. *Zacharias Sonavent.*

Kof-Schip (*V. de Vries* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Juffer *Clara Maria*, Gevoert by Schipper *Berend Wopkes*. Is in 't Jaar 1763. N. U. L. 96¾ voet, W. 22 voet, H. 11 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4100, in slag *f* 400. *Neeman en Meller. voor haar Mr.*

Kof Schip (*D. Tentye*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Graaf van Buuren*, Gevoert by Schipper *Saake Lous*. Is in 't Jaar 1751. N. U. L. 90½ voet, W. 21 voet 8 duim, H. 10 voet 2 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1769. voorsien van 2 Nieuwe Swaarden, en van onderen met een Eeke Huid verdubbeld tot omtrent de Swaard-Klampen toe.) *f* 3000, in slag *f* 600. *V. F Fredriksz.*

Kop-Jagt (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Vryheid*, L. 44 voet, W. 12 voet, H. 6 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 350, in slag *f* 20. *Cornelis Zeeman.*

RE-

REGISTER
VAN DE
MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE MERCURIUS,
ZES EN TWINTIGSTE DEEL.

A.

B.

C

D.

G.

H.

I.

K.

DE
MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Geevende een volledig bericht van alles, wat 'er Aanmerkenswaardig ieder Maand, in EUROPA is voorgevallen, benevens de Origineele Stukken en Bewyzen daar toe dienende; als PLACATEN, MEMORIEN, BESLUITEN, VERWEERSCHRIFTEN, DECLARATIEN, TRACTATEN, CAPITULATIEN, ONTWERPEN, BESCHRYVINGEN &c.

Als mede het voornaamste KERKNIEUWS *der*

LUTHERSCHE GEMEENTENS

uit alle de Provintiën;

De *Verkoopingen* van de *Huizen*, *Obligatiën* en de *Scheepen* met de *Pryzen*, en Naamlyst der *Overleedenen*, dienstig voor MAKELAARS &c.

ZEVEN EN TWINTIGSTE DEEL.

AGT STUKKEN,

Van July tot December 1769.

Met Kunst Plaaten opgehelderd.

TE AMSTERDAM,

By BERNARDUS MOURIK,

Boekverkooper in de Nes, by de groote Vlees-Hal, 1769.

[illegible]

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand JULY 1769.

ASIA. *NATOLIE. Smirna.* De Krygsvolkeren welke deeze Stad aan de Sultan leverd, zyn ten getale van ruim 18000 Mannen zo te Water als te Land van hier vertrokken, om zich by het Turksche Leger te voegen. Het zelve heeft voor den aftogt verscheide moedwilligheden bedreven; veele Inwoonderen hebben gevoel daar van gehad, edoch zyn de Franken of Europeanen, door de goede voorzorg van den *Musulin* of Opperften dezer Stad, daar van bevryd gebleven.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Onlangs verscheen de *Dragoman* van de Porte aan het Hotel van den Heer *de Brognard*, Internuncius van het Roomsch-Keizerlyke Hof, en maakte hem in naam van de Porte, een zeer beleefd Compliment, wegens het laatst voorgevallene tumult (te zien May laatstleden II Stuk bladz. 175) waar in die Minister en zyne Familie zo veel geleden hebben; verzeekerde hem, dat een Jman en een Emir, welke daar van de oorzaak waren, in hechtenis zaten, en dat de Sultan dezelve met de uiterste strengheid zou doen straffen; dat de Porte hem verzogt een Zabel-Pels van Bont, en Mevrouw, de Gemalin van den Minister eene Egrette, die hy haar als een teeken van de byzondere achting voor hunne Perzonen aanbood, te willen aanneemen. Gemelde Egrette bestaande uit Diamanten, Robynen en Smaragden, is volgens de manier van dit Land gezet, en de beide Geschenken werden 4000 Piasters waardig geschat.

De *Selictar* of Sabeldrager van den Sultan is den 18 May (1769), onder Escorte van 150 Janitzaren en met een groote somme Gelds van hier naar ons Leger vertrokken, men besluit hier uit dat de Sultan raadzaam gevonden heeft om dien Heer by den Groot-Vizier te zenden, ten einde de Groot-Vizier, (ingeval zyne

ziekte onaangenaame gevolgen mogt hebben) aan hem als Vize-Vizier de bestiering van het Leger zou konnen toevertrouwen.

Op dien zelven dag, toen de *Selictar* van hier vertrokken is, heeft de Sultan het Geschut van het Serail doen lossen en bekend maken, dat onze Armee by *Choczim* eene overwinning op de Russen behaald heeft, zelfs met byvoeging, dat *Caminieck* bemagtigd is: echter ziet men uit verscheide Brieven van onze Officieren, dat geduurende de voornoemde Bataille drie Pacha's, nevens een groot getal hunner beste Soldaten gesneuveld zyn.

Dagelyks passeeren in den omtrek van en door deze Stad, nog veele Troepen uit *Asia* en vertrekken over de Zwarte Zee naar ons Leger.

SPANJEN. Madrid. Tusschen dit Hof en dat van Versailles is, tot beter reguleering van de Functien der Consuls en Onder-Consuls van beide de Kroonen in hunne Havens en Domeinen, getroffen de navolgende

CONVENTIE.

I. De Consuls moeten reciproquelyk geadmitteerd en erkend worden, na het Diploma ieder van hun Souverein gepresenteerd, de goedkeuring van den andere en die beide Documenten, aan den Gouverneur of Magistraat van de Plaats, waar zy moeten dienen, uitgeleeverd te hebben, zo als zulks tot hier toe geschied is, of had moeten geschieden.

II. De Consuls, Onderdaanen zynde van de Vorsten die dezelven benoemen, zullen de personeele Vrydommen genieten, en dus niet kunnen gearresteerd nog in hegtenis gezet worden, dan over groote Misdaaden, of ten zy de gemelde Consuls Kooplieden waaren, want als dan moet die Vrydom zig uitstrekken over het geen wat schulden en civiele zaaken, die niet Crimineel of quasie Crimineel zyn, of niet voorkomen uit den Koophandel, die zy zelfs, of die van hun afhangen, dryven; maar zy moeten de schuldige agting aan de Gouverneurs en aan de andere Persoonen, die de Koning en de Magistraat representeeren, bewyzen. Zy zullen verschoond weezen van inquartiering van Krygs-Volk, ten zy ingeval van absolute noodzaakelykheid, en wanneer alle de Huizen van de Stad bezet zyn. Zy zullen meede niet onderheevig weezen aan Schattingen of personeele Diensten, en Stok en Deegen, tot cieraad mogen dragen. Het is hun geoorloofd, om boven den ingang van hun Huis een Bord te stellen; waar op een *Schip* geschilderd staat, met 't Byschrift: *Consul van Spanjen*, of *Consul van Vrankryk*. Wel-verstaande, dat dit Bord nooit zal kunnen begreepen worden als een regt van schuilplaats,

nog

nog bekwaam om het Huis, nog deszelfs Inwoonders, te ontrekken aan de vervolging van de Magistraat van het Land, maar alleen als een kenteeken van de Wooning der Consul, voor de Mariniers en andere Nationaalen. Het is niet gepermitteerd, onder wat voorwendzel het zoude mogen weezen, de Papieren der Consuls aan te raaken, of in beslag te neemen; ten zy de Consul een Koopman is; want in dat geval zal men, ten opzigte der zaaken van den Koophandel, met hem te werk gaan volgens de Tractaaten. En wanneer de Magistraat van de Plaats mogt benodigd hebben, om eenige geregtelyke Declaratie van den Consul in te winnen, zal zulks door de weg van het Krygs-Gerigt, indien 'er een is, en anders door de ordinaris Magistratuure, geschieden, en de Gouverneur, of ordinaris Regter, moet alvoorens den Consul in het vriendelyke laaten waarschouwen van de noodzaakelykheid, waar in hy is, om zig ten zynen Huize te begeeven, om eenige behoorlyke Declaratien, voor de Politie en het Regtsbestier, in te winnen; maar de Consul zal de uitvoering van die Executie niet mogen vertraagen, nog zig daar van verschoonen, nog uur nog dag bepaalen.

III. De Consuls mogen Vice-Consuls tot verscheide Plaatzen van hun Departement, benoemen; maar dezelven moeten de goedkeuring van den Souverein van het Land hebben, en die beide Patenten verkreegen, en aan den Gouverneur of Magistraat van de Plaats, als waar zy moeten dienen, gepresenteerd zynde, zullen zy als Vice-Consuls erkend worden, en hun meede geoorloofd weezen Stok en Deegen te dragen. Tot die Bedieningen zal men Inboorlingen van het Land kunnen benoemen, volgens in weezen zynde Ordonnantien, en het geen ten dien opzigte over en weer is gecontracteerd.

IV. De Consuls en Vice-Consuls kunnen aan boord van de Scheepen van hun Natie gaan, na dat zy geadmitteerd zyn, om de Kapiteins en Equipagien te ondervragen, hunne Lysten te bevestigen, Declaratien van hunne Navigatie, destinatie, en het voorgevallene op de reis, in te winnen, hun naar den Tol, en by de Ministers en Officiers van het Land, verzellen, om hun als Agenten en Voorspraaken in hunne zaaken te dienen. En nademaal het gedecideerd is, dat de Magistraat, de Guardes en de Officieren van den Tol, niet aan boord mogen gaan van een Schip, zonder verzeld te zyn van den Consul of Vice-Consul, moeten deeze particulier gewaarschouwd worden, dat zy 't uur en plaats, welke de Magistraat en de Regters van den Tol hun zullen aanzeggen, wanneer zy in de noodzaakelykheid zyn, van zig, in gezelschap van den Consul of Vice-Consul, aan boord te begeeven, niet moeten missen, en zo zy daar aan mankeeren, zal men dezelve niet wagten.

V. De Consuls en Vice-Consuls zullen zig met de Scheepen van hunne Natien niet bemoeien, dan om in het vriendelyke de verschillen te racommodeeren, tusschen de Kapiteins en het Scheepsvolk

 ont-

ontſtaan, over den tyd van hun Dienſt, Vragt en Salaris. Zy zullen zig ook op geen andere wyze bemoeien met verſchilen die tusſchen hunne Landsgenooten en Paſſagiers ontſtaan, ten zy dezelve zodanig over een komen, dat ieder, het zy Kapitein, Matroos of Paſſagier, het natuurlyk regt zal behouden, om toe vlugt te neemen tot de Juſtitie van het Land, ingevalle hy door den Conſul of Vice-Conſul mogt benadeeld of verdrukt weezen.

VI. Zy zullen het regt hebben het Scheepsvolk te reclameeren, en aan de Magiſtraaten van het Land de Vagabonden van hunne Natie aan te wyzen, ten einde tegens hun, volgens de Tractaaten en de Ordonnantien van den Souverein van het Territoir, te procedeeren. Men zal hun Soldaaten verleenen, om in de Gevangenis van het Land, dat zoort van Volkje te bewaaren, op conditie, dat den Conſul dezelve onderhoud, tot dat het Gouvernement ze overgeeft, om naar hun Land getranſporteerd te worden. Het Scheepsvolk, die Deſerteurs, of met Paſpoorten en Subſidien voorzien zyn, om zig naar hunne Departementen te begeeven, zullen niet mogen gevat nog geënrolleerd worden; ter contrarie, men moet dezelve aan hun Vlag, of de Conſul die haar reclameerd, zonder zwarigheid overgeeven, ten zy dezelve ſchuldig mogten weezen aan eenige andere misdaaden die dezelve verantwoordelyk maaken jegens de Magiſtraaten van het Land, alwaar zy gereclameerd zyn.

VII. Ingevolge de order des Konings, in dato den den 17 July 1751, aan den Intendant van de Marine te *Kadix* gecommuniceerd, is verklaard, dat telken reize, als een Schip in de Baayen of Havens der Kuſten, van het Koningryk, het zy door ſtorm of ander toeval Schipbreuk lyd, zyn Equipagie aan boord hebbende, en in de Plaatſen, alwaar een Conſul of Vice-Conſul van dezelfde Natie is, men aan hunne zorg alleen moet overlaaten, om het dienſtigſte in te ſpannen tot redding van het Schip en Lading, &c. zonder dat de Officieren en Magiſtraaten zig daar meede op een andere wyze bemoeien, dan om de Conſuls en Kapiteins, wanneer zy het verzoeken, ſpoedig en voor een billyke prys, de behulpzaame hand te bieden, tot berging, en alles in te ſpannen tot voorkoming van desordres en het beletten van Dieveryen. Derhalven is men overeen gekomen, van voortaan het gemelde Reglement van den 17 July 1751 te obſerveeren, reciproquelyk met de Scheepen van Vrankryk in Spanjen, en de Spaanſche Scheepen in Vrankryk. En om alle competentien in het geregtelyk onderzoek der Schipbreuk te vermyden, zal telkens daar de authoriteit van den Regter vereiſcht word, om den Inventaris der Effecten, en hunner Depoſitien of andere Incidenten, welke het gedrag van de Kapiteins of Stuurlieden mogten verdagt maaken, te wettigen, die Jurisdictie moeten geoeffend worden, in Spanjen door de Miniſters van de Marine, en in Vrankryk door de Regters van de Admiraliteit, ingevolge de Ordonnantie van de beide Kroonen.

nen. De uit de Schipbreuk geborgen Goederen, moeten op den Tol gebragt worden, met den Inventaris daar by, ten einde daar voor de Regten niet eerder te betaalen, dan dat zy naar de plaats hunner destinatie buiten het Koningryk ingescheept zyn.

VIII. De Erffenissen der Fransche Passagiers in Spanjen, en der Spaansche Passagiers in Vrankryk, die met Testament of *ab Intestato* sterven, zullen door de Consuls geliquideerd worden, volgens de 33ste en 34ste Artikelen van het Tractaat van Utrecht, en het geheele provenue aan deteegenwoordige of absente Erfgenaamen overgegeeven worden, zonder dat het Geregts-Hof der Crozade, of eenige ander Geestelyk Regter, zig daar meede zal mogen bemoeien. Ingeval 'er vereischt word, om het regt of het belang te bevestigen of te bewaaren, het welk eenig Onderdaan van het Land, of van een andere Natie, in de kwaliteit van Schuldeisscher of andere Tytel, in zyn voordeel mogt hebben, zal de Militaire Jurisdictie, te zaamen met den Consul en Vice-Consul, en op geene andere wyze, den inventaris kunnen formeeren en maatregelen neemen, om de Effecten van gemelde Erffenissen in zeekerheid te brengen, in het Huis, of verscheide Huizen van geäccrediteerde Kooplieden, met toestemming van den Consul of Vice-Consul, volgens het 34ste Artikel. De Consuls of Vice Consuls, zullen de magt hebben, om alle de Fondsen, Effecten en Goederen, op wat wyze het zig aan hunne respective Souvereinen toebehoorende, te verifieeren.

IX. Deeze Declaratien, Regten en Privilegien, ten faveure van de Spaansche en Fransche Consuls en Vice-Consuls, reciproquelyk gespecificeerd, moeten van nu af aan, tot een rigtsnoer dienen voor respective zaaken, zonder dat een ander *Pactum*, of ander Document kan geallegueerd worden, teegens het geen de voorenstaande Artikelen bevatten. En wanneer een andere Natie daar in wil deel neemen, ten einde in Spanjen alle of eenige der aan de Spaansche en Fransche Consuls of Vice Consuls toegestaane Privilegien te genieten, zal zyn Catholyke Majesteit het niet weigeren, op Conditie, dat zy in alles en overal accedeeren in het geen dat Spanjen in deeze Conventie raakt, mits dat zy te gelyker tyd een Obligatie passeerd, dat zy zig in het geval steld, om van die voordeelen te profiteeren. Zyne Majesteit heeft 'er niet tegen, dat deeze schikkingen reciproocq en gemeen zyn, om dat Hy verlangt vaste en billyke Reglementen in te stellen, om alle verschillen en moeielykheeden, in den Dienst der Consuls en Vice-Consuls weg te nemen.

X. Deeze Conventie moet door Hunne Catholyke en Allerchristelykste Majesteiten geratificeerd, en de Ratificatien binnen den tyd van veertien dagen uitgewisseld worden.

Tot oirkonde van het welke wy, de Marquis *de Grimaldi* en de Marquis *D'ossun*, ingevolge de ordres van onze respective Meesters, deeze hebben onderteekend, en met ons Wapen-Cachet bekragtigd.

Barcelona.

Barcelona. Den 29 May, 's morgens ten 4 uuren, verscheenen 4 Mylen van deze Stad twee Roof-Gallionen, welke 18 Visschers gevangen namen, na zich van hunne Barken te hebben meester gemaakt. De Rovers, de Kleederen van hunne Gevangenen aangetrokken hebbende, trachtten door die list de andere Visschers, langs deze kust visschende, meede gevangen te neemen, dat hen echter mislukte. Omtrent 11 uuren kreeg men in deeze Stad tyding van het voorgevallene, waar op *Don Antonio de Barcelo*, commandeerende 's Konings Chebecquen, zich terstond aan boord van een Schip begaf, om de Rovers na te zetten: hy had des anderendaags, 's middags ten 1 uure, het geluk de twee Galliooten in te halen, taste ze aan en vermeesterde dezelven. Hy vond aan boord 40 Turken, 50 Mooren en de gemelde 18 Visschers. Don *Antonio de Barcelo*, kwam met dezelve den 25sten in deze Haven te rug.

ITALIE. Turin. De Keizer is den 11 Juny alhier gearriveerd. De Vreugdebedryven zyn ter dier gelegenheid ongemeen groot geweest. Dit Opperhoofd van 't Roomsche Ryk vertrok den 19 weder naar *Milaan*, om, zo men gelooft, de Aarts Hertogin, *Maria Amalia*, Hertoginne van Parma, aldaar af te wachten.

Livorno. Het geheele Eiland *Corsica* is tegenwoordig aan te merken als werklyk aan Vrankryk onderworpen; het voorgevallene naby *Vivario* op den 10 Juny (1769) heeft het noodlot der Eilanders beslist, en die groote dag zal ten eeuwigen dage gedenkwaardig wezen in de geschiedrolle van Vrankryk. De Heer *Abatucci*, zynde een zeer wakker en onverzaagd Krygsman, aan wien de Generaal *Paoli* de verdediging van 't verschanste Campement by *Vivario* had toevertrouwd, heeft uitmuntende blyken van zyn onverschrokkenheid by die verdediging gegeven; al ware 't grootste Ryk van geheel Europa te verweeren geweest, zouden de Fransche Troepen zo wel als de Corsen niet met meerder iever hebben kunnen vechten; en ook is het aantal der gesneuvelden by de actie aan weerskanten, zo ongemeen groot geweest, dat de overgeblevene Manschap de Lyken van hunne Makkers tot Verschansingen gebruikten.

De Generaal *Paoli*, wiens vast besluit was, zich nimmer over te geven, achtte, toen hy de zynen aan 't wyken zag, eindelyk raadzaam, naar elders te retireeren. Des niettegenstaande deeld de

de hy voor zyn vertrek uit aan eenige zyner Vertrouwlingen, en hy vermaande hen, zich als noch zo lang als mogelyk te verdedigen, ten einde zich eindelyk te konnen overgeven zonder schaamrood daar over te worden, en ten einde des te gunstiger Voorwaarden te konnen bedingen, zeggende hy jegens hen, dat hy naar herwaards vertrok, en dat hy de reize van hier naar Italie zou voortzetten, ter behertiging der belangen van zyn Vaderland.

Vervolgens verliet hy de engtens van *Ghisoni*, en bereikte een Kaap of Uithoek van 't Eiland, zes Italiaansche Mylen van *Porto-Vecchio* afgelegen, alwaar hy in een gereed leggende Felouk stapte, die daar op ten eersten onder zeil ging. Ter zelver tyd deed de Kapitein van een Engelsch Schip, 't welk te *Porto-Vecchio* lag, insgelyks het anker lichten, en haalde de Felouk in volle Zee in, wanneer de Heer *Paoli* op 't Engelsch Schip overging. Onderweeg ontmoete dat Schip een Fransche Chebecq, die 't zelve praaide, waar op de Engelsche Kapitein antwoorde, *dat hy maar eenen Passagier aan boord had.*

De Fransche Kapitein met dit antwoord genoegen neemende, zeilde voort, en het Engelsche Schip met den Corsischen Held aan boord, kwam den 16 Juny 's avonds ten 8 uuren alhier aan.

Zedert is een ander Engelsch Schip, 't welk in de Haven van *Porto-Vecchio* achtergebleven was onder zeil gegaan en den 22 alhier gearriveerd, aan boord hebbende verscheide aanzienlyke Familien van Corsica, als de Heer *Clemens Paoli*, Broeder van den bovengemelden Generaal; de Graaf *Gentili*; de Heeren *Rostino* en *Massaria*, de Kap. *Gio Carlo Salicetti*, de Heer *Salicetti* uit Nebbio; wyders de Heeren *Achilles Murato*, *Pietro Colle* en *Antonio Leonardo Belgadere*, behalven nog zestien Geestlyken.

In den tyd dat de evengemelde Generaal *Paoli* en de verdere Heeren zich noch op *Corsica*, en wel in het voorsz. District van *Vivario* bevonden, heeft de Heer *Annibal Rostino* aan desselfs Broeder alhier een Brief geschreven, dezelve was gedagteekend den 9 Juny en desselfs inhoud als volgd:

WAARDE BROEDER!

„ Ik waag het om U dezen te doen ter hand komen door Mid-
„ del van een onzer Vrienden, dien wy hoopen in dezen nagt

„ af te zenden, en den weg te laaten neemen langs het steilste ge-
„ deelte van het Gebergte, in hoope dat hy ons, wanneer wy
„ het geluk hebben om uit onze benaauwdheid te geraaken, de
„ Middelen verschaffen zal om te kunnen Scheep komen: Wy
„ zyn hier ten getale van 537 Man, die zig door vier duizend
„ Franssen omcingeld vinden: Nooit heeft onzen Generaal zig
„ kloekmoediger betoond als tegenwoordig, en houd niet op van
„ ons aan te moedigen en te vertroosten. Gister begaf hy zig op
„ eene kleine Hoogte in 't midden van ons Campement en deed
„ ons een AANSPRAAK in diervoege, als ik UE. dezelve hier
„ nevens zend.

„ Wy hebben alle besllooten met de Wapenen in de hand te
„ sterven, zo het ons niet gelukt om naar andere Landen te
„ komen, en aldaar gunstiger omstandigheeden af te wagten, die
„ onze hoope zullen kunnen doen herleeven, om ons aan het Va-
„ derland wederom te geeven.

De AANSPRAAK, waar van hier boven gesprooken word, was als volgd:

Eindelyk myne dappere Metgezellen, zien wy ons op het alleruiterste: Het geen een Oorlog van dertig Jaaren, en de vergiftigde Haat der Genueezen, *en de Magt van verscheide Mogentheeden van Europa niet hebben kunnen uitwerken, is nu door den Dorst naar het Goud te weeg gebragt: Onze ongelukkige Medeburgers, door eenige omgekogte Hoofden misleid en bedroogen, zyn zelfs de Boeiens te gemoet getrokken, in dewelke zy nu gekluisterd leggen.*

Onze gelukkige Regeering is over hoop geworpen, alle onze Vrienden zyn dood of krygsgevangen, en voor ons, die het ongeluk gehad hebben om tot heden toe te leeven ten einde den ondergang van ons eigen Land voor de oogen te zien, blyft niet anders over als de droevige keuze van Dood *of* Slaaverny. *Maar ach! zoud gylieden, met oogmerk om dat laatste oogenblik, 't welk wy toch alle ondergaan moeten, nog een wyl tyds te vertraagen, het besluit konnen neemen om Slaaven te worden van een party onregtmaatige Verdrukkers, Ach, myne waarde Vrienden, laaten wy deeze schandelyke Gedagten verre van ons afwerpen! Nogte het Goud, nogte de schitterende Aanbiedingen der Franssen hebben my niet kunnen verblinden of verbysteren; en hunne Wapenen zullen my geenzints doen ontaarden: Immers is naast de Eer van te overwinnen niets grooter dan een roemrugtige Dood.*

Daar

Daar blyft voor ons niet over, als dat wy met het Staal in de handen midden door de Vyanden heen ons een weg baanen, om elders gelukkiger tyden af te wagten, en Mannen in het leven te behouden, die ter eeniger tyd het Vaderland zullen kunnen wreeken; of dat wy onze lofwaardige Loopbaan ten einde brengen door even zo roemryk te sterven als wy geleefd hebben.

Rome. Men is hier hoe langs hoe meer vergenoegd wegens de Verkiezing van den Kardinaal *Gaganelli* tot de Pauslyke waardigheid. Het eerste uitwerkzel zyner Regeering, is de vermindering van de prys der Graanen geweest, waar op ook die van het Brood, den Olie, den Wyn, van allerlei Vleesch en van de Zeep gevolgt zyn. Toen aan zyne Heiligheid de 2000 Kronen werden aangeboden, die men gewoon is aan elken nieuwen Paus te schenken, onder den naam van provisie van Tabak, weigerde hy die, zeggende, *dat men dit geld tot noodzakelyker gebruik diende te bewaren*. Een der Kardinalen bood Hem ook een gouden Snuifdoos aan, die met fraaye brillanten verciërd was: de Paus bedankte hem daar voor, en liet hem die zien welke Hy gebruikt had, toen Hy noch maar gemeen Munnik was, zeggende *dat Hy 't daar mede noch wel stellen konde*.

De Kardinaal *de Bernis* in een gehoor by den Paus sterk aandringende op de vernietiging van de Order der Jesuiten, ontfing tot antwoord: *dat het Brevet daar toe gereed was, maar dat zyne Heiligheid niet wilde, dat dit juist het eerste Brevet zoude zyn, dat Hy uitvaardigde*.

De Generaal in een gehoor by den Paus geklaagd hebbende, dat niet alleen de Vorsten van het Bourbonsche Huis de Jesuiten hadden uitgedreven, maar dat ook noch eene andere Mogendheid aan de Jesuiten in zyn land verboden had, om eenige gemeenschap met hem, hunnen Generaal te houden, voerde zyne Heiligheid hem in antwoord te gemoed, *dat de Vorsten in hunne Staten moesten gehoorzaamd worden*.

De gem. Paters, dewelken zich tot nu toe vleidden met de hoope, dat zich alles ten hunnen opzichte noch ten besten zoude schikken, laten nu den moed geheellyk zakken, en zy verwachten nu alle ogenblikken den laatsten, en voor hunne Societeit dodelyken slag, want hun voorsz. Generaal, die de Voeten van zyne H. ging kussen, is geenzints zo minzaam ontfangen, dan de Gene-

neralen der andere Geestlyke Ordens, dewelke ieder een vry lange Audientie by den Paus gehad hebben, waar en tegen die van den Generaal der Jesuiten, naauwlyks een minut geduurd heeft, hebbende zyn H. hem slechts zyne Benedictie gegeven, zonder te dier tyd, een eenig woord meer met hem te spreeken.

De gem. Generaal is midlerwyl de eenigste niet, die de tyden tot zynen opzichte veranderd vind, maar de Prelaten *Antonelli* en *Garampi*, waar van de eerste een der Assessoren van de Inquisitie, en de andere Secretaris van 't Cyfer is, ondervinden zulks mede tot hun leedweezen meer dan al te zeer, vermits de Ministers der Bourbonsche Hoven, zo men verzeekerd alle mogelyke pogingen aanwenden om hen van *Romen* te verwyderen.

Toen de Leden van het Hoge Gerechts-Hof der Inquisitie, den Paus kwamen complimenteeren, wegens zyne verheffing tot de Pauslyke waardigheid, deed de Spreeker van hen een zeer cierlyke Redenvoering, waar by hy met veel lofspraak over de deugden en uitmuntende hoedanigheden van zyn H., zeer breed uitbreidde. Uit het antwoord van den Paus bleek echter dat hy zeer weinig genoegen daar in nam. *De Verlosser der Wereld*, zeide zyn H., *wierd by zyn Intrede te Jerusalem van alle kanten als opgehoopt met loftuitingen door die zelve Schaare van Menschen, dewelke hem kort daar aan met hoon en smaad beladen, en zynen dood geeischt hebben. Ik voor my, die zyn onwaardige Stedehouder op aarde ben, wel verre van dat my zulke verregaande lofspraaken, eenigzins aangenaam zouden wezen, ik denke dat ik dezelve onaangenaame gevolgen daar van te duchten heb, te meer, aangemerkt den haghlyken toestand, waar in de zaken der Kerke zich thans bevinden.*

Een der voornaamste voorwerpen van de zorgen van zyn Heiligheid is, de Schulden der Apostolische Kamer te verminderen en af te doen, en de publieke Schatkist aan te vullen, zonder het Volk met nieuwe lasten te bezwaren. Ter bereiking van dit oogmerk, heeft hy de onkosten zyner Tafel merklyk verminderd, en hy is voornemens ook eene groote reductie te maken, met betrekking tot de Jaargelden en Pensioenen, der Beampten en Bedienden van het Pauslyk Paleis, en alle die uitgewonnen en bespaarde Geldsommen in de publieke Schatkist te doen storten.

Voorheen was men gewoon, dat by de Krooning van een nieuwen Paus aanzienlyke sommen Gelds onder 't Volk te strooien, 't welk

't welk doorgaans veele ongelukken veroorzaakte en zelfs aan eenige menschen 't leven koste; doch zyn H. heeft deeze gewoonte afgeschaft en bevolen, dat die geldsommen voortaan moeten besteed worden tot het inkopen van Granen voor de Inwoners, die dezelve dus tegen een minderen prys zullen konnen bekomen.

INGERMERLAND. Petersburg. Ons Hof heeft, wegens een uitmuntende Victorie door den *Vice-Chan* der Russische Astracansche Kalmukken, den 10 May (1769) op de Turksche Kubansche Tartaren, bevochten, doen publiceeren het volgende

R E L A A S.

Zoo dra de teegenwoordige Oorlog met de Ottomannische Porte eenen aanvang nam, deed haar Ruskeizerl. Maj. aan Ubascha Vice-Chan der in de vlaktens van 't Astracansche Gouvernement omzwervende Kalmukken, bevel afgegaan, om 20000 man zyner Troepen te zenden na de Armee van den Generaal *en Chef* Grave van Rumanszow, en met zyne overige Manschap in persoon te Velde te trekken teegen de Tartaren, dewelke in het Turksche gebied na by de Rivier de Kaban, die in 't Gebergte ontspringt, hunne woningen hebben, zich van de Zwarte tot aan de Caspische Zee uitstrekken, en met den naam van Caucasische Tartaren bekend zyn, als meede teegen de verscheide kleine tusschen 't Gebergte inwonende Volkeren, dewelken, om dat zy binnen de grenzen van het Turksche Ryk wonen, als Onderdanen van den Groten Heer worden aangemerkt.

Gem. Vice-Chan wachtede dus slechts ingevolge van dat bevel na een bekwaam Jaargetyde en Weêr, om zyne Krygsoperatien aan te vangen, vermits juist in die Landstreeken de Winter buiten gemeen gestreng en langduurig was. Deezer dagen echter heeft men van hem en van den Lt. Kol. Kischenskow, dewelke hem was toegevoegt, bericht ontfangen, dat op den 10 May laastl., na dat de voorn. 20000 Kalmukken achtervolgens 't Ruskeizerl. bevel reeds na de Armee verzonden waren, naby de Rivier de Kalans een Actie is voorgevallen tusschen de Troepen van den Vice-Chan aan de eene, en de onder Turksche heerschappy staande Tartaren en Bergvolkeren aan de andere zyde.

De gem. Tartaren en bewoners van 't Gebergte vonden zich in deezen werklyk tot hunne schade in hunne verwachting bedrogen, om dat zy zich vastlyk verbeeld hadden, dat vermits de magt der Kalmukken door 't afzenden van die 20000 man aan den Generaal Grave van Rumanszow dus verdeelt was, de in hunne nabuurschap overgebleevene Kalmukken te zeer verzwakt zoude weezen, om hen 't hoofd te kunnen bieden, weshalven zy voorneemens waren, de te rug gebleevene Kalmukken onverhoeds te attaqueeren; doch de

de Kalmukken kwaamen hen daar in voor, vielen hen onverwacht op 't lyf, en behaalden eene compleete victorie op dezelven, waar van we de volgende byzonderheeden kunnen melden.

Den 9 May ontfing de Vice Chan door zyne uitgestelde Voorposten bericht, dat zich van verre eenige Vyanden lieten zien, doch dat derzelver aantal niet zeer groot scheen te weezen; hy maakte des niettegenstaande de nodige schikkingen, ten einde zelfs des nachts by alle geleegenheeden gereed te zyn, en by 't aanbreeken van den dag rukte hy met een gedeelte zyner Manschap voort, latende de overige omtrent 10 Wersten of Russische Mylen achter zich, en eenige partyen op kundschap uitzendende, een van dewelken den Vyand kort daar aan ontdekte, en tevens bevond, dat deszelfs aantal vry groter ware, dan men den vorigen avond had overgegeeven.

De voorn. Kalmucksche partyen togen daar op, hoewel onder een gestadig vuuren te rug, waar by de Vyanden een Man verloren, en de onzen een Paard buit maakten; waar op de Vice-Chan tot onderstand van die partyen eenen zyner voornaamste Bevelhebbers met deszelfs corps op een vollen ren derwaards detacheerde, volgende hy zelf beneevens den Lt. Kolonel Kischenskow met alle zyne Manschap met een eevengelyken verhaasten tred. De eerstgem. Kalmucksche Bevelhebbber had noch maar eenen kleinen weg afgelegt, toen hem reeds 't geheele Vyandlyke Corps in 't gezigt kwam, en hy ondersteunde ter rechter tyd de Kalmuckschen partyen, die reeds met de Tartaren handgemeen waren, doch zich door derzelver overmagt genoodzaakt zagen, al vechtende te wyken.

Zo dra de Tartaren zich dus onverwacht geattaqueert zagen, en door de hen in de oogen vliegende stofwolken verhinderd wierden, 't eigentlyk aantal hunner bestokers te kunnen opmaken, begonden zy, denkende, dat het Kalmucksche Corps veel talryker was dan 't inderdaad ware, ten eersten te rug te wyken, hoewel onder een onophoudelyk vuur, tot dat zy eindelyk stand hielden in een lage valeije tusschen Verschanssingen, door natuur gemaakt, en zeer dicht met doornstruiken bewassen en in dat dal formeerden zy zich in drie linien, met den rechten vleugel aan een van die Verschanssingen sluitende, terwyl zy eenige 100 Man van hunne Paarden deeden klimmen en in die Verschanssing post vatten.

Niet teegenstaande de Kalmucken daar op hunne Vyanden aan alle kanten kwamen omringen, en ook eenige Myrsen, (zynde Tartaarsche Vorsten, die aan Rusland cynsbaar zyn,) hunne Manschap deeden afstygen en een geweldig vuur op de Turksche Tartaren maakten, verdeedigden de Tartaren zich echter een geruimen tyd met een onverschrokkenheid zonder weerga; doch zo dra de Russische Lt. Kolonel Kischenskow met zyn klein commando Dragonders en Cosakken naby de Vyanden een kleine hoogte bezet en met twee stukken Kanon beplant had, uit dewelken hy de voorste Linie der Tartaren

taren in de flank deed beschieten, week die Linie achter eenige hoogtens, werwaards de middelste Linie, die meede geheel afgestegen was, reeds vooraf was geretireert,

De derde Linie echter bleef noch stand houden, tot op de derde losbranding van 't Kanon, wanneer dezelve geheellyk in verwerring geraakte; en de Kalmucken bespeurden dit zoo dra niet, of zy vielen met de uiterste woede op de Turken aan, en dreeven hen aan alle kanten op de vlucht, met achterlating van een grote meenigte doden of zwaar gekwetsten. Men verzeekert, dat dit Vyandlyk Corps bestaan heeft in 6 à 7000 Man van de keure der Volkeren, aan de Rivier de Kuban, gedeeltelyk aan den voet van en gedeeltelyk op 't Gebergte, onder de heerschappy der Turken wonende, en dat zy aan hun hoofd gehad hebben Arslan Gerey en Maxut Gerey; zynde twee Sultans van de familie van den Chan van Crimea, dewelken verscheide kleine Vorsten onder zich hadden.

Dit gevecht heeft van ten 2 uuren nademiddags tot 's avonds laat geduurd, en de verstrooide Vyanden zyn door de Kalmucken den geheelen nacht zo zeer van naby gevolgt geworden, dat na alle gedachten slechts zeer weinige zullen ontkomen weezen; want waarheenen de Vluchtelingen zich wendden, zaten hen de Kalmucken niet alleen aan alle kanten op de hielen, maar ook sneeden zy hen door 't neemen van eenen omweg eindlyk de retraite geheellyk af; doch inzonderheid zyn een groot aantal van dezelven omtrent de Rivier de Kalaus needergesabelt geworden, of in dezelve verdronken, door dien eenige partyen Kalmucken die Rivier reeds vooraf overgegaan waren, en aldaar post gevat hadden.

By 't Vyandlyke Corps waren 5 Vanen, te weeten een zwarte, 2 rode en 2 witte, en ze zyn alle 5 in de handen der Kalmucken gevallen, beneevens een grote meenigte Borstharnassen en Geweer, als meede ruim 3000 Paarden. Het aantal der gevangenen is niet groot vermits de Kalmucken hunnen Vyanden geen kwartier gaven, en deeze zich ook tot den laatsten druppel bloeds verweerden. Van 't Commando van den Lt. Kolonel Kischenkow is, niet teegenstaande hy slechts een Snaphaanschoot van de Vyanden afslag, en de Kogels den Russen over 't hoofd vlogen, by geluk niet een Man gedood nochte gekwetst geworden, en van de Kalmucken zyn slechts 16 Man gesneuvelt, en 15 andere gekwetst geworden. Mogelyk heeft de geleegenheid van 't Slagveld het Vyandlyke vuur verhindert, meer schade te doen.

Men ziet nu met ongeduld nadere berichten te gemoet, aangaande de verdere verrichtingen der Kalmucken, om dat zy tusschen 't Riviertje de Kalaus en de woningen der Kubansche Tartaren geenen verren weg behoeven af te leggen, en de Russische Generaal Major van Medem midlerwyl tyd gewonnen en geleegenheid gekreegen heeft, om met de Kalmucken te conjungeeren, door dien hy bevel heeft,

heeft, met zyn Corps Troepen, in reguliere Manſchap en in Coſakken beſtaande, de Kalmucken te onderſteunen.

ZWEDEN. Stokholm. Den 26 Juny (1769) kwamen hunne Majeſteiten en de Koninglyke Familie, onder het geſtadig loſſen van het Geſchut van Nordkiöping in deeze Stad te rug. Hunne Majeſteiten werden op een zekere hoogte te gemoet gereden, door vier Compagnien Burgers te Paard, die den Heer *Wallen*, Major dezer Stad, aan hun Hoofd hadden. De Baron *Lantinghauſen*, Gouverneur, de Magiſtraat en de Burgery complimenteerden hunne Majeſteiten by het inryden in deze Stad, voor dewelke een koſtbaare Eerenpoort was opgerigt. Aan het Slot genaderd zynde, werden Hoogſtdezelve gecomplimenteerd door de Senateurs, de buitenlandſche Miniſters en andere aanzienlyke Perſoonen, en ſpysden vervolgens in 't openbaar. Den tweeden dag, na 's Konings intrede in deze Stad, heeft de *Baron van Haaften* nieuwe Envoyé Extraordinaris van Hoog Mogende, de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, zyn eerſte Audientie by den Koning, de Koningin, en de geheele Koninglyke Familie gehad. Den dag te vooren, kwam een Ceremoniemeeſter zyn Excel., uit naam des Konings, complimenteeren en bekend maaken, dat zyn Majeſteit Hem den volgenden dag, om half een uur, gehoor zoude verleenen. Dien dag, 's middags om twaalf uuren, kwam gemelde Ceremoniemeeſter, gezeeten in een Parade Koets met agt Paarden beſpannen, vooraf gereeden door een Fourier te Paard, en omringd door agt Koninglyke Livrey Bedienden te Voet, den Miniſter van zyn Hôtel afhaalen. De Ceremoniemeeſter aldaar een weinig vertoefd hebbende, traden zy beide in de Koets, houdende de Baron de hoogerhand, en agter dezelve volgde de Koets van dien Miniſter met zes Paarden beſpannen. Aan het Paleis gekomen zynde, wierd gemelde Gezant boven aan de Trap, door den Hof-Maarſchalk en andere Hovelingen, ontfangen, eerſt in de Anti-Chambre, en vervolgens in de Koninglyke Audientie-Zaal geleid, alwaar de Koning onder een Verhemelte zat, ſtaande de Hof-Cancelier *Duben* aan deszelfs linkerzyde. De Miniſter overhandigde zyne Credentialen, en deed een kleine Aanſpraak, welke den Graaf van *Duben*, in naam des Konings vriendelyk beantwoordde. Vervolgens had dezelve gehoor by de Koninginne, by den Kroon-Prins en Kroon-Princes,

en

en wierd met dezelfde statie als hy afgehaald was, weder naar zyn Hôtel te rug gebragt.

DENEMARKEN. Koppenhagen. Den 18 July (1769), 's morgens ten 8 uuren kwam zyne Koninglyke Hoogheid de Hertog *van Gloucester*, die den vorigen dag met de hem te gemoet gezondene Schepen des Konings, van Travemunde in Zee stak, na een togt van 16 uuren te Amak, en terstond daarop in deze Stad aan, houdende het middagmaal in het Koninglyke Paleis.

POLEN. Warschauw. By de Russische noch Turksche Legers is niets van belang voorgevallen; 't geen men weet is, dat het eerstgemelde talryker is dan men meld, en dit geschied niet zonder reden. Het Hof van Groot-Brittannien arbeid wel gestadig en niet zonder vrugt om de beide Partyen te vereenigen en de Vrede te bewerken; maar 't zal eerst tot een Veldslag moeten komen, en wel eerlang, vermits de Turken niet lang in *Moldavien* konnen bestaan, zynde de medegebragte Proviand reeds zeer schaars. De Russen zyn ook daar van wel verzeekerd; na dat zy den Voorraad in *Podolie* verteerd, en het Hooi dit jaar gewonnen, medegenomen hebben, zyn zy van *Medzibor* te rug getrokken. Ondertusschen heeft het grote Turksche Leger zich in drie Corpsen verdeeld. Het eerste staat by *Bender*, het twede by *Jassy*, en het derde by *Choczim*.

Midlerwyl vermeenigvuldigen de rampen van dit ongelukkig Land. De Wetten zyn zonder kragt, de Ministers zonder magt, en het Souverein gezag buiten aanzien. In Groot-Polen, en eenige gedeeltens van Litthauwen en in andere Contryen doen de Geconfedereerden wat zy willen, vermits zy door de Russische Troepen niet meer beteugeld worden. Het eenigste middel om de elenden van dit Ryk te doen ophouden, zal zyn een Hoofdtreffen tusschen de Legers der Russen en der Turken, waar by, God geve, deze laatste de Nederlaag krygen; dit alleen zal deze Barbaarsche Geconfedereerden konnen afschrikken en tot hunne plicht doen wederkeeren.

DUITSCHLAND. Weenen. Den 27 Juny, bepaalde dag tot de viering van den Trouw van Haare Koninglyke Hoogheid de Aartshertogin *Amelia* met den Hertog van *Parma*, begaf de Aartshertog *Ferdinand*, Procuratie van den Hertog van *Parma* hebbende, om in zyn naam die Princes te trouwen, zich des namid-

naar de Augustyner Kerk. De Keizerin Koningin geleide de Princes haar Dochter naar het Altaar. Het geheele Hof benevens de Ridders van het Gulde Vlies en die van Maria Theresiia en St. Stephanus, waren daar by tegenwoordig, en de Pauslyke Nuntius, geassisteerd van verscheide Bisschoppen of gemyterde Abten benevens de Clerese van het Hof, gaf hen den Huwelyks zegen met de gewoone plechtigheden, terwyl het Kanon der Bolwerken gelost werd.

Na de Inzegening van het Huwelyk, welke door den Nuntius, met adsistentie van den Kardinaal Aartsbisschop, verrigt was, keerde het geheele Hof met dezelfde staatsie naar de Burgt te rug. Vervolgens was 'er apartement en ten negen uren spysde Hare Keizerlyke Majesteit en de geheele Keizerlyke Familie in het openbaar.

Ten 8 uren was men reeds begonnen met het aansteken der Illuminatien, doch alzo het by vlagen sterk regende, liep het aan tot 11 uren eer alles aangestoken was. Midlerwyl werd 'er, om den toeloop van het Gemeen te voorkomen, in de Voorsteden Brood en Wyn aan het Volk uitgedeeld. Op de plaats van de Burgt waren 4 Balcons met Musikanten. Toen de Keizerin Koningin, benevens het geheele Keizerlyk Hof, op een der Balcons, die op de plaats uitziet, verscheen, ving het Muziek aan, by welke gelegenheid het Volk ongemeen juichte. Ten twaalf uuren retireerde zich hare Majesteit en de Keizerlyke Familie. De Kancelary was tot boven op het Dak, met meer dan honderd duizend Lampions verlicht.

Den 29 des namiddags begaf zich Hare Koningl. Hoogheid naar Laxemberg, en heeft den 1 July des morgens, na een teeder afscheid van Hare Doorl. Familie, de reize van daar naar Parma aangenomen, zullende den 14 te Mantua zyn, en den 18 aan de Commissarissen van haar Gemaal werden overgeleverd. Hare Koningl. Hoogheid, die van aanzigt en gestalte van eene uitmuntende schoonheid is, zal op deze reize door den Opper-Hofmeester Graaf van Paar benevens deszelfs Gemalin, verzeld worden; Haar trein bestaat in 50 Koetsen en Wagens, waar toe op yder Post 312 Wisselpaarden noodig zyn.

Op dit Huwelyk is eene Gedenkpenning gemaakt, vertoonende op de eene zyde het Portrait van Hare Koningl. Hoogheid, met het omschrift, *M. Amalia Austr. Ferdinando Parm. Duci Nupta*

en

en op de andere zyde een Palmboom, met de Oostenrykſche en Bourbonſche Wapenen: ouder den Boom ſtaat aan de eene zyde een *Genius* met de Bruilofts toorts, en aan de andere, *Neptunus* die de Rivier den *Donau* verbeeld: Boven den Palmboom zyn de woorden *felici Nexis*, en onder den Boom, *Nuptiæ celebratæ Vindoboni Procuratore Ferdinando Austriaco die* 27 *Junii* MDCCLXIX,

Berlyn. Den 14 July (1769) is het Hooge Huwelyk van den *Prins van Pruiſſen*, met de Princes *Frederica Louiſa van Heſſen-Darmſtad*, op het Lusthuis *Charlottenburg*, door den Koninglyken Opper-Conſiſtoriaal-Raad en eerſten Hof-Predikant *Sack*, in tegenwoordigheid van het gantſche Hof, plechtig ingezegend, en, na aan 7 Tafels van het Gouden Servies geſpysd te hebben, voltrokken.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. De verdeeldheeden der Natie, welke meerendeels veroorzaakt, of ten minſten gevoed zyn door 't geen den Heer *J. Wilkes* zedert eenigen tyd heeft ondernomen, zyn eindelyk de bron geworden van het door de Gildens dezer Stad aan den Koning gepreſenteerde navolgende

R E Q U E S T.

Allergenadigſte Souverein!

Wy uwe Majeſteits ſchuldpligtige en getrouwe Onderdanen, de Gildebroeders der Stad Londen, ſmeeken, niet alleen met die ootmoedigheid welke vrye Onderdanen aan hunnen wettigen Souverein verſchuldigd zyn, maar ook met die angſtvalligheid, welke het gevoel van de teegenwoordige verdrukking en de billyke vrees voor toekomende onheilen in ons verwekt, van uwe Majeſteit verlof om voor Haar open te leggen zommige van die ondraaglyke bezwaren, welke uw Volk heeft geleden door het ſlegt gedrag van hun aan wien de beſturing van uwe Majts. Regeringe is toevertrouwd, en door de heimlyke en geſtadige invloed der ſnoodſte Raadslieden.

Wy zouden ons aan pligtverzuim, zo wel omtrent uwe Majeſteit, als omtrent ons eigen zelve en onze nakomelingſchap, ſchuldig maken, indien wy ons ontrokken om voor den Troon te brengen de roekelooſe aanſlagen, welke onophoudelyk gemaakt worden tegen die Wetten en Inſtellingen, waar aan wy de betrekking ſchuldig zyn, die 'er tuſſchen uwe Majeſteit en de Onderdanen van deze Ryken ſtand grypt, ja dus doende zouden wy alle die heilige Wetten vernielen, welke onze Voorvaders met hun bloed verzegeld hebben.

Uwe Staatsdienaars hebben uit bedorven grondbeginzelen en met vertreding van alle pligten, door herhaalde middelen, ons onwaar-

deerlyk en onveranderlyk Recht, om voor een *Jury* te recht geſteld te worden aangerand.

Zy hebben ſtrafloos algemeene bevelen van gevangeneming uitgevaardigd, en zich geweldaadig meeſter gemaakt van Perſonen en geheime papieren.

Zy hebben de Wetten tot onze veiligheid kragteloos gemaakt door het verydelen van de Wet *Habeas Corpus*.

Zy hebben ſtrafoeffeningen en altoosdurende gevangeniſſen weten op te leggen zonder rechtspleging, zonder overtuiging en zonder vonnis.

Zy hebben het Burgerlyk Wethouderſchap in kleinachting gebragt, door het aanſtellen van zulke Perſonen, welke in verſcheiden opzigten onbevoegd waren tot dat gewigtig ampt, en daar by ydele voorwendzels gebruikt, om de Militaire Magt te hulp te roepen.

Zy hebben een grondregel, volſtrekt ſtrydig met onze Wetten, ſtaande gehouden en trachten in te voeren, naamlyk: dat men altoos *kragtdadig* gebruik moet maken van de Militaire Magt, wanneer het Borgerlyk gezag maar *het minſte veracht of beledigd word*; en door een verderflyke en valſche toepaſſing van dezen grondregel, hebben zy op eene vermetele en godlooze wyze het leven van verſcheiden uwer Majeſteits onſchuldige Onderdanen opgeofferd, en uwe Majeſteits geheiligde naam en gezag misbruikt tot verdediging, toejuiging en goedkeuring van hunne eigene onwettige en bloedige bedryven.

Zy hebben meer dan een Moordenaar van ſtraf bevryd, en, op eene onnatuurlyke wyze, 'er vergelding voor in plaats gegeven.

Zy hebben onze Kolonien onteilbare tegen de Wetten ſtrydige ſchikkingen en belaſtingen onderhovig gemaakt. Zy hebben van de eene boven de andere inkomſten geheven. Zy hebben Rechters over die Schattingen aangeſteld en dezelve betaald uit de boetens die 'er op geſteld zyn.

Na de Wet gekrenkt en verkragt te hebben in verſcheiden gelegenheden en door verſchillende uitvindingen, zo binnen als buiten 's Lands, hebben zy ten laatſten hun oogmerk volkomen uitgevoerd, met het Volk geweldadig te berooven *van het laatſt geheiligd recht, het welk ons is overgebleven*; het recht der verkiezing door het ongehoord voorſtellen van een *Candidaat*, klaarblyklyk door hen *zelfs* voorgeſteld en verkoren. Daarenboven hebben zy uwe Onderdanen alle hoop van eenig Parlementair herſtel ontnomen, en ons, naaſt God, geen ander toevlugt dan uwe Majt. overgelaten.

Dit alles hebben zy weten ter uitvoer te brengen door omkooping, door een ſchandelyk misbruik en uitputting van de algemeene Schatkiſt, en door eene ſchaamteloze wegſchenking van alle eerampten en waardigheden en de daar door veroorzaakte geldverſpillingen, zonder eenig onderzoek, op de Civile *Lyſt* weten goed te maken; ja zelfs in plaats van ſtraf met eere overladen een Betaalmeeſter, die

de

de openbare verkwister is van ongerekende Millioenen.

Wy hebben het uit een opregt gevoel van de pligt die wy uwe Majesteit en het Vaderland verschuldigd zyn, gewaagd, deze groote en gewigtige waarheden, welke uwe Staatsdienaars trachten te verduisteren, ootmoedig voor den Troon te brengen. Wy zyn gehouden uwe Majt. ernstig om herstel te verzoeken. Het is om dit herstel alleen, en voor zulke gelegenheden als zich tegenwoordig opdoen, dat die groote en uitgestrekte Magten aan de Kroon zyn gehegt, by de wysheid van onze Constitutie, tot welkers bescherming uwe Majts. Doorlugtig Geslacht verkoren is, en door wien wy op God vertrouwen, dat dezelve zal gehandhaaft worden.

NEDERLANDEN Utrecht. De Leden van den Kerkenraad der Nederduitsche Gereformeerde Gemeente dezer Stad, twee achter een volgende Jaren in dienst blyvende, zo gaat jaarlyks een zeeker getal af, en eenige nieuw verkorene Leden komen aan, welke nieuw verkorene Heeren op Zondag den 23 July (1769) in hunnen Dienst zyn bevestigd geworden, door den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Jacobus Hinlopen*, predikende by die gelegenheid over Jacob. I. vs. 17. *Alle goede gaven enz.*

OUDERLINGEN die aan blyven.
Jan de Waal.
Lambartus van Geelkerken.
Jan van Leemput.
Jan Doedes.
Willem van Vlooten, Procr.
Paulus van Lanckom.

OUDERLINGEN op nieuw verkoren.
Jacobus van Marienhoff.
Gerard Nabuys. Domheer
Casparus van der Nieupoort.
Huybert van Ee.
Mr. *David Reguleth.*
Cornelis van Vlissingen.
Christiaan Schroot.
Johannes van der Sluys.
Jan van Tervoen.
Mr. *Johan Adriaan van Warbendorff*

DIACONEN die aan blyven.
Mr. *Jacob Cambier* (Boekhouder.)
Wouter van Dyk.
Roeland de Meyere.
Cornelis Voogd.
Pieter van Schaenhoven.
Dirk Verhoesen.
Fredrik Egeling.
Nicolaas uit den Bongaard.
Gerrit Heyveld.

DIACONEN op nieuw verkoren.
Abraham Maas.
Pieter van Hermkhuyzen.
Cornelis van Hees.
Warnard Wilmerink.
Johannes Bernardus de Meyere.
Ernst Gardenaar.
Johannes van Schalkwyk.
Henrikus van Otterloo.
Johannes Verbeyk.
Jan Cornelis Buys.
Alexander Sentius.
Gysbertus van Hamersveld.

's Gra-

's Gravenhage. Het Cantonnement der Troepen van den Staat by *Breda* geindigt en de Regimenten naar hunne Guarnisoenen gekeerd zynde, is zyn Doorl. Hoogh. de Prins Erfstadhouder, benevens haar Koningl. Hoogheid hoogst deszelfs Gemalin van daar vertrokken om een tour te doen naar *Antwerpen* enz. in welke Stad hunne Hoogheden op den 25 Juny beaankwamen, den volgenden dag aldaar de merkwaardigheden bezagen, en den 27 over *Mechelen* naar *Brussel* vertrokken, komende den 28 in de laatstgemelde Stad aan. Na de Comedie te hebben bygewoond, soupeerden de hooge Personagien met hunne Koninglyke Hoogheden de Prins Karel van Lotharingen, Gouverneur der Oostenrykſche Nederlanden en de Princes hoogstdeszelfs Zuster, by den Heer *Geelvinck*, Minister van hun Hoog Mog. by het Hof te Brussel. Den 30 zag de Prins Erfstadhouder een gedeelte van het Guarnisoen paradeeren, vervolgens gingen beide hunne Hoogheden te *Ter Veuren* het Middagmaal houden, en kwamen op de Redoute gevolgd door een Bal, 't welk voorsz. Heer *Geelvinck*, op het grote Theater gaf, die aldaar ook een prachtig Soupé liet aandienen, Den 1 July spysden hunne Hoogheden wederom by die Minister, woonden de Comedie by, en retourneerden vervolgens naar *Breda*, van waar dezelve den 3 dito op 't Lusthuis *Soestdyk* in gewenschte welstand zyn aangekomen.

De Hooggeleerde Heer *P. Camper*, Professor in de Medicynen &c. te Groningen, heeft een *Ontwerp* van eene *Maatschappye* in Vriesland voorgesteld, om onder zyn bestier, door den Med. Doctor *W. Munniks*, deze zeer interessante Proeven ten algemeenen Nutte te doen: naamlyk, om de tans zwevende Smetzieke aan 100 Hokkelingen, in vier reizen, telkens 25 te gelyk, in te enten, en dus te onderzoeken: I. *De proportie van de Gebeterden tot die, welke Sterven*: II. *Of de Gebeterden na de Inentinge weder Ziek konnen worden door de natuurlyke Besmettinge, of anders:* III. *Of de Plant-Gewassen, die in ons Land overvloedig groeien, het geweld der Ziekte kunnen verminderen* &c. Het getal der Portien is op 40 bepaald, yder van 50 Gl., waar van binnen weinig dagen meerder dan vier vyfde besproken waren.

Den 5 July zyn door voorsz. Heer *Munniks*, de eerste 25 Hokkelingen ingeent, aan de nieuwe Sloot, tusschen *ter Oele* en de Dy-

Dyken in *Donia Warstal*; dezelve zyn allen den 10 ziek geworden, en vervolgens 8 gebeeterd en tot voorige Gezondheid hersteld. De andere te neemene Proeven zullen wy onzen Leezeren in 't vervolg mede deelen.

Magistraturen en Amptenaren.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Heer Prins Erfstadhouder heeft, uit een overgeleverde Nominatie ter Verkiezing van een Burgemeester en vyf Schepenen, in de plaats van een gelyk getal, dewelken op den 24 Juny van hunnen dienst moeten afgaan, geëligeerd tot Burgemeester te *Goes* de Heer Dr. *Cornelis Lopse*; tot Schepenen de Heeren *Adolph Ossewaarde*, Mr. *Willem Canisius*, Mr. *Nicolaas Alexander Lelivelt*, *Huibert Jan de Heere* en *Cornelis Wagenaar*; zynde de noch voor een jaar aanblyvende Heeren als President Burgemeester, de Heer, Mr. *François Nicolaas Keetlaar*; en als Schepenen, de Heeren Mr. *Willem van der Bilt*, Heere van Cloetinger, Mr. *Jan Boogmaker*, Dr. *Coenraad Coenraads* en *Jacob van Eps*. Ook heeft hoogstgemelde Vorst uit een overgeleverde Nominatie, tot Raad dier Stad geëligeerd, de Heer Mr. *Antoni Ossewaarde*, in de plaats van den Heer Gideon Ossewaarde, die zyn demissie in voorsz. kwaliteit verzocht en geöbtineerd heeft.

Tot Rector der Latynsche Scholen te *Gorinchem*, is door Burgemeesteren aldaar aangesteld de Heer *E. J. B. Schonck*, J. U. D. Preceptor der Latynsche Scholen te *Breda*, in de plaats van den Heer *D. A. Jacobi*, welke naar Arnhem staat te vertrekken.

Hun Hoog Mog. tot de Staatsbestelling in Staats Vlaanderen hebben den 4 July tot Burgemeester te *Philippine* aangesteld de Heer *Hendrik van Kerkwyk*, tot Schepenen de Heeren *Jan van Casteel*, *Lambert van Dyk*. *Jacobus Hoogerwerf* en *Abraham Voerman*.

Voorsz. Hun Hoog Mog. hebben te *Sas van Gend* aangesteld. tot Burgemeester de Heer *Jean du Bon Faber*; tot Schepenen de Heeren *Johan van Monsjou*, President, *Cornelis van de Linden*, *Barend van der Burght*, *Anthony van Doeveren*, *Anthony Perotéz* en *Johannes Anthony Elmanz*.

Te *Sluys in Vlaanderen* tot Burgemeester van de Courps, de Heer *Pieter Andreas de Jonge*, tot Burgemeester van Schepenen, de Heer *Philip Bouvin*; tot Voorschepen, de Heer *Johan Stanislaus Fabricius*, en tot Burgemeester van 't Vrye, de Heer *Joan Blom*.

Te *Aardenburg*, tot Burgemeester van de Commune de Heer *Gabriel Johannes Pikaar*; tot Burgemeester van Schepenen, de Heer *Jacobus Christiaansen*, en tot Schepenen, de Heeren *Adriaan Kellewaart*, *Johannes Bibau*, *Jacobus van den Broeke* en *Anthony Tak*.

Te *Oostburg*, tot Burgemeester de Heer *Jacob Dhont*, en tot Schepenen, de Heeren *Daniel Beckens*, *Philip Bonnier*, *Jacob Leny* en *Mattheus Cornelis van Casteel*.

Te *St. Anna ter Muyden*, tot Burgemeester de Heer *Pieter Naye*, en tot Schepenen de Heeren *Jacobus de Ridder*, *Philippus Scheers*, *François Bokelaar*, *Johannes Platschaart* en *Pieter le Roy*.

Te *Hulst* over den Lande van Hulster-Ambacht voor den tyd van 2 jaren tot Burgemeester, de Heer *Benjamin Jacob van Vlissegem*, en tot Schepenen de Heeren Mr. *Lodewyk Hillegard Streso*, President, *Otto Obreen*, *Willem Egbertus Theodorus Paris*, *Jan Paulus Bodel*, Mr. *Jan Adriaan Jacob Rau-*

werts

-waerts en *Petrus Lemsboek.*

Te *Axel* tot Burgemeester, de Heer *Michiel Scheele*, en tot Schepenen, de Heeren *Livinus Hoelands*, *Aelbregt Jansen van Koelen*, *Jacobus de Lozanne*, *Dirk van den Berge*, Dr. *Jacob Evera*, *Abraham Claasen*, *Pieter de Jonge*, *Conyn Dees* Jacobsz., *Willem Dieleman*, *Daniel van de Weege* Junior, *Aarnout Heug*, *Jacobus Verlinde*, en *Huybregt de Ruyter.*

Over de Stad *Hulst* en jurisdictie van dien, tot Burgemeester de Heer *Marynus Steenaart*, en tot Schepenen, de Heeren *Pieter Tegelberg*, President, *Pieter van den Boogaart*, *Jacob van Dortmont*, *Adriaan Anthonie Wouters*. Mr. *Emanuel Casparus Jacobus Paris* en Mr. *Cornelis Schrevelius*

De vierde vyf jaarige Dienst van den Wel Ed. Gestr. Heer Raad-Pensionaris Mr. *Pieter Steyn*, in de Maand July (1769) eindigende, hebben hun Ed. Gr. Mog. zyn Wel Ed. Gestr. met eenparige Stemmen bedankt voor de getrouwe Diensten, tot dus verre aan den Lande bewezen, en verzogt, dat hoogwigtig Ampt op den zelven voet voor 5 Jaren te aanvaarden, waarna zyn Wel Ed. Gestr. op nieuw den Eed heeft afgelegd.

By den Raad van Staten is aangesteld tot tweeden Commies van 's Lands Magazynen te *Breda*, de Heer *Andries van Helden.*

Door den Heer Prins Erfstadhouder, is aangesteld en gecommitteerd tot Ords. Gedeputeerde in de buitenlandsche Deputatie des Kwartiers van *Nymegen*, wegens de Ridderschap, de Heer *Jacob Noomagus*, Grave van *Randwyk*; en tot Amptman, Rechter en Dykgraaf des Ampts van *Over-Betuwe*, Jonkhr. *Otto Fredrik*, Grave *van Lynden*, Heere van Nederhemert en Voorst, beiden in de plaats van wylen Jonkhr. Steven, Grave van Randwyk, Heer van Homoet en Gameren.

Den 25 July zyn volgens de Electie van den Heer Prins Erfstadhouder tot Schepenen der Stad *Leyden* aangesteld, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Nicolaas van Banchem*, Mr. *Jacob Bartram van den Steen*, *Barthout Adriaan van Assendelft*, Mr. *Pieter Changuion*, Mr. *Hendrik Balthazar van Halteren*, Mr. *Cornelis van Tol*, Mr. *Pieter Marcus* en Mr. *Abraham van Alphen*, zynde de 6 laatstgem. Heeren aangesteld tot Commissarissen over des Gemeene Lands middelen.

Hoogst voorsz. Vorst heeft uit een overgeleverde Nominatie van hun *Ed. Gr. Mog.*, tot Hoofd-Officier der Stad *Haerlem* aangesteld, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Jan Fredrik Parvé*, Raad in de Vroedschap en Oud-Schepen, in de plaats van den Wel Ed. Gestr Heer Mr. *J. S. la Clé.*

AANMERKELYKE ZAKEN.

Te *Sables d'Olonne* is onlangs eene Vrouw in de Kraam gekomen van eene Dochter welke twee scherpe Tanden in de mond had, en zo groot als die van een perzoon van 20 jaaren.

By de uitdeeling der Pryzen der Teeken-Accademie *t'Amsterdam* heeft in de 1 Classe de Prys verkregen *Joseph Laquy*; in de 2 *Johannes van Dregbt* en in de 3 of laagste *Anthony Andriessen.* Daar en boven is ook voor de eerstemaal een Prys gegeven, aan die geenen, welke het best gebouzeerd heeft, en deze Prys verkreeg *Hermanus Hilsman.*

Den 7 Juny overleed te *Utrecht* in den ouderdom van ruim 53 jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Jacob de Jonchere*, Raad in de Vroedschap en Oud-Schepen dier Stad, en van wegens de Heeren Geëligeerden Ontfanger van 't anderdeel der Generale Middelen des 's Lands van Utrecht.

Te

Te *Bath* in Engeland is in 't 58ste jaar zyn's ouderdoms overleden, de Hooggeb. Graaf *Paul Fredrik van Kamecke*, Koninglyke Pruissische Slot-Hoofdman.

Den 16 dito overleed te *Amsterdam* in den ouderdom van ruim 49 Jaren, de Eerw. en Gel. Heer *Gerardus Schierbout*, Proponent, hebbende in de Nederduitsche Gereformeerde Gemeente binnen de voorsz. Stad omtrent 20 Jaren, eerst voor wylen den Wel Eerw. en zeer Gel. Heer Joh. de Lamoraisiere, en laatst voor den thans oudsten Predikant den Wel Eerw. en zeer Gel. Heer Joh. Plantinus, den H. Dienst waargenomen.

Twee Spitsboeven uitgegaan zynde om te steelen, kreegen met elkander verschil, zulks de een de ander naby *Coblentz* van een rots, omtrent 40 vademen hoog, willende afwerpen, hield deeze hem vast, waardoor ze beiden te gelyk, deeze luchtsprong doende, verpletterd werden.

Te *Prum* in het Keurvorstendom Trier, ontstond op den eersten Pinxterdag dezes Jaars, een geweldige brand waar door ruim 200 huizen zyn verteerd geworden.

Te *Regensburg* is een Wereldlyke Priester, welke de Misse geleezen had, niettegenstaande hy nog geen driemaal gewyd was, op een daartoe opgeregt Schavot gebragt, alwaar hy, aan de Geestlyke en Wereldlyke Rechters, welke aldaar tegen over elkander geplaatst stonden, om vergiffenis gebeden hebbende, ontwyd en van zyn Geestlyke gewaad beroofd en vervolgens aan den Wereldlyke Rechter o vergegeven werd, die hem terstond deed kluisteren en naar de gevangenis brengen, alwaar hy waarschynlyk zyne dagen zal eindigen.

Te *Breda* is overleden, de Heer *J. van Schuylenburg*, Luitenant in de twede Lyf Compagnie Grenadiers, onder het Regiment Gardes te voet.

De Staten 's Lands van *Utrecht* hebben by Publicatie van den 16 Juny (1769) buiten Cours gesteld alle zoorten van *Duiten*, welke niet op de Munte dier Provincie met het Wapen der Stad *Utrecht* geslagen zyn.

Te *Brielle* is in den ouderdom van 70 Jaren en 9 dagen overleden de Wel Ed. Gestr. Heer *Adriaan Hogendyk*, Heere van Nieuw-Kleyburg, oud-Schepen der Stad Briele, Oud-Leenman en Heemraad van den Landen van Voorne, enz.

De Heer *Esaias Storm de Grave*, Luit. Koll. in 't Bataillon Oranje Stad en Lande, is te *Groningen* overleden; op desselfs Heerlykheid naby *Namen*, de Heer *François-Alexandre Franco-y-Feo de Briez*, Coll. Commandant, Major effectief, en Kapt. van de Compagnie Grenadiers van het derde Bataillon Wallons van den Generaal Smissaart en te *Woerden*, de Heer G. *Hamell*, Kapit. van een Compagnie Invalides, alle drie ten dienste dezer Landen.

Den 24 Juny stierf te *Leiden* in den ouderdom van omtrent 53 Jaren, de Heer *Jan Palthe*, beroemde Konstschilder aldaar.

Ten voorsz. dage is de Vrouw van zeeker Arbeider te *Breda*, in de Kraam bevallen van twee zoons en eene dochter.

Den 27 dito is de Erfprinces van Brunswyk van een Prins bevallen.

Den 30 dito arriveerde te *Vlaardingen* de eerste Jager met 21½ Ton nieuwen Haring, waarvan de eerste ton tot 306 guldens gemynd en de overige ieder voor 250 guldens verkogt wierden.

Den 2 July wierd het tydelyke met het eeuwige afgewisseld by *Carlo Francisco Durini*, Milanees, Kardinaal, en Bisschop van *Pavia*, Hy was geboren den 20 January 1690 en den 26 Nov. 1753. door Paus Benedictus de XIV. tot het Purper verheven.

Den 5 July overleed te *Haerlem*, in den ouderdom van omtrent 61 Jaren, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Theodorus Haganaus*, oudste Leeraar by de Nederduitsche Gereformeerde Kerk der voorsz. Stad.

Den 10 dito stierf te *Utrecht* in den ouderdom van omtrent 50 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Dirk Woertman*, eertyds Raad in de Vroedschap dier Stad, zedert Gecommitteerde wegens de Provincie Utrecht ter Vergadering van Hun Hoog Mog. en der Kamer van Finantie en Rekening van Hun Ed. Mog., mitsgaders Sur-Intendant, der Geestlyke Goederen van den Heere Prins Erfstadhouder.

Den 14 dito overleed te *Amsterdam* in den ouderdom van 52 Jaren en 6 Maanden de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Henricus Ferdinandus Baarselman*, Conrector der Latynsche Schoole der voorsz. Stad.

Den 18 dito is te *Bemmel* op den huize *Plack* overleden, de Hooggeb. Gestr. Heer *Steven*, des H. R. Ryks *Grave van Randwyk*, Heere van Homoet en Gameren, Ridder van de Kon. Poolsche Order van den Witten Arend, Gecommitteerde ter Vergadering van de Ordinaris Gedeputeerde Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen, Amptman, Rechter en Dykgraaf des Ampts Over-Betuwe, Drossaard der Stad en Baronnie van Breda.

De Hoog Ed. Gestr. Heer *A. Zuylen van Nyeveld*, Luitenant Generaal van de Cavallery, Commandeur der Stad Grave enz. enz. heeft het tydelyke met het eeuwige afgewisseld.

Den 25 dito is te *Amsterdam* in den ouderdom van 82 Jaaren en omtrent 10 Maanden overleden, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Cornelis Graafland Jansz.*, Oud-Schepen en Bewindhebber der O. I. Comp. ter Kamer aldaar.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Het gewoone Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 2 en 16 Augustus 1769 onder Voorzitting van Do. *Jan Mulder*.

Op Zondag den 2 July 1769, zynde de 6 Zondag na de H. Drievuldigheid, heeft alhier des namiddags in de Oude Kerk in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer Do. *Klepperbein* gepredikt, de Eerw. zeer Gel. Heer *Joh. Hamelau*, Predikant te *Bodegraven*, en verklaart uit het gewoone Epistel Rom. 6. vs. 5 en 6. *Want is 't dat wy met Hem geplant worden tot gelyken dood*, enz.; van gelyken heeft op Vrydag den 7 dito de voornoemde Leeraar, in dezelve beurt, in de Nieuwe Kerk gepredikt, over het 12 Artykel van de Augsburgsche Confessie en verklaart *het Leerstuk van de Boete*.

Op Vrydag den 7 July heeft men beginnen te arbeiden tot het stellen eener Schutting van 250 voeten lang en 150 voeten breed, van de hoek der Plantagie-brug, gaande een einde weegs na de Weesperstraat toe, binnen welke een Bestedelings Armhuis voor deeze Gemeente staat te worden gebouwd, waar van de Bestekken te zien zyn geweest, in de Diaconie-Kamer der Oude Kerk, alwaar op den 17 der voorsz. Maand de aanbesteding tot het uitgraven der Fundamenten van gem. Huis, aan de minstaannemende, by besloten briefjes geschied zynde, het zelve door *Barent Kramer* is aangenomen geworden.

Op Zondag den 9 dito, zynde den 7 Zondag na de H. Drieeenigheid,

heid, heeft alhier des namiddags in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Wesling* gepredikt, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Johan Hendrik Vorstius*, Predikant te *'s Gravenhage*, en verklaart uit het gewone Epistel Rom. 6. vs. 20 tot 23. *Want toen gy Knegten der Zonden waart*, enz.

Op Woensdag den 12 dito heeft alhier in de Oude Kerk in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Wesling* gepredikt, de Eerw. Heer *Augustus Sterk*, Proponent te *Haerlem* en verklaart uit het 16 Artykel van de Augsburgsche Confessie, *dat de Overigheid van een Goddelyke Ordonnantie zy.*

Op Zondag den 16 July, zynde den 8 Zondag na de H. Drievuldigheid, heeft alhier des namiddags in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Boon* in de Oude Kerk gepredikt, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Anthony Glindkamp*, Predikant te *Purmerende*, en verklaart uit het gewone Epistel Rom. 8. vs. 16 en 17. *Dezelve Geest geeft onzen Geest getuigenis dat Wy Gods Kinderen zyn*, enz.

Ook heeft des namiddags in de Nieuwe Kerk in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Klepperbein* gepredikt, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Rudolph Gottl. Cordes*, Predikant te *Zutphen*, en verklaart het eerste Hoofd Artykel *van 't Geloof.*

Op Dingsdag den 18 dito, heeft des morgens in de Oude Kerk in de beurt van voorsz. Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Klepperbein* gepredikt, de Eerw. Heer *Hendrik Volkersz*, Proponent te *Breda*, en verklaart het 18 Artykel van de Augsburgsche Confessie over de *vrye Wil.*

Op Zondag den 23 July, heeft alhier in de Nieuwe Kerk, in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Jacobus Boon* gepredikt, de Eerw. Heer *Jan Brandes*, Proponent te *Leiden*, verklaarende het tweede Artykel *van het Geloof.*

's GRAVENHAGE. Ter gelegenheid dat de Wel Eerw. en Gel. Heer *J. Vorstius*, Nederduitsch Leeraar alhier, is verzogt, om op Zondag den 9 July te *Amsterdam* te prediken, en dat ter zelver tyd, zyn Eerw. Amptgenoot, de Wel Eerw. en Gel. Heer *C. van der Heyde*, door de ziekte en daar op volgende sterfgeval van zyn eenigste Zoon is verhindert geworden om zynen Dienst te kunnen waarneemen, heeft de Wel Eerw. en Gel. Heer *J. Munnikhuyzen*, Predikant te *Rotterdam*, des verzogt zynde, alhier het H. Avondmaal helpen bedienen, en des avonds de Dankpredikatie gedaan, over het laatste gedeelte van het 14de vers uit het 5 Hoofdstuk van het Evangelie van Joannes; na eene Voorafspraak uit Matth. 12. vs 45. stelde zyn Eerw. voor in 3 Deelen: *De Mogelykheid, de Snoodheid en de Gevaarlykheid van wederom te vervallen in de Zonden*; en besloot zyne Leerreden met eene niet min uitgewrogte Toepassing, zo voor de vergaderde Toehoorderen in 't algemeen, als in 't byzonder voor zodanigen die het H. Avondmaal hadden ontfangen, waar onder eenige jongst aangenoomene Leden deezer Gemeente waren, dewelke hunne

ne Geloofsbelydenisse opentlyk voor de Gemeente, op Zondag den 25 Juny, en Zondag den 2 July, hadden afgelegd. Voor af wierd gezongen de 6 eerste versen van Ps. 106. en na, het 1 vers van het 20 Lied der Overgezette Gezangen.

WOERDEN. Na dat onzen Wel Eerw. en veelgeliefden Leeraar, *Johannes Fredrik Scheffer*, op Zondag den 11 Juny 1769 zyn laatste Redenvoering by ons gehouden heeft over de woorden Lucas 4. vs. 43. *Maar hy sprak tot hem. Ik moet ook aan andere Steden het Euangelium van 't Ryk Gods prediken: want daar toe ben Ik gezonden.* Waaruit zyn Eerw. aantoonde, hoe de Knechten Gods verplicht waren, de roepstem des Allerhoogsten te gehoorzamen; welke Redenvoering zyn Eerw. met eene uitgestrektheid van Zegenwenschingen besloot, die niet dan met groote aandoeningen van zyn Eerw. geschiede, en op dezelve wyze werd aangehoord. Voor werd gezongen Ps. 121. en Ps. 122 en na Ps. 106 't 't 2de vers, zo ziet men ter vervulling van deze Predikants-plaats de volgende Nominatie, waar op gesteld zyn, de Wel Eerwaarde Heeren

Frans Munnikbuyzen, Predikant te *Schiedam*.
Anthoni Christiaan Maas . . . . . te *Deuticbem*.
Hendrik Volkersz, Proponent te *Breda*.

Op Zondag den 9 July 1763 heeft de Wel Eerw. en zeer Gel. Heer *Frans Mnnnikbbuyzen*, Predikant te *Schiedam*, gepredikt des morgens over het gewone Evangelie. Voor werd gezongen Lied 62, Lied 3. na Ps. 23. vs. 5. en des nademiddags over een vryen Text Ps. 33, vs. 1. Voor werd gezongen Ps. 33. en na Lied 94. vs. 1.

Op Zondag den 16 dito heeft de Wel Eerw. en zeer Gel. Heer *A. C. Maas* Predikant te *Deuticbem*, gepredikt 's morgens over het gewoone Evangelie. Voor werd gezongen Ps. 12. Lied 3. en na Ps. 36. vs. 1. en des nademiddags over een vryen Text P. 19. vs. 1. 2. 3 en 4. Voor werd gezongen Ps. 104. en na Ps. 19 vs. 1. 2.

Op Zondag den 23 dito heeft de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *H. Volkersz*, Proponent te *Breda*, gepredikt des morgens over het gewoone Evangelie. Voor werd gezongen Lied 99. en Lied 3. en na Lied 10. vs. 1. en des nademiddags over een vryen Text Matth. 5. vs. 6. Voor werd gezongen Lied 104. en na Lied 95. vs. . .

Uit de welken is beroepen, den Wel Eerw. en zeer Gel. Heer *Hendrik Volkersz*, fungeerend Proponent te *Breda*, welk Beroep wy hoopen dat door zyn Eerw. zal aangenomen worden.

HOORN. Op Zondag den 2 July wierd de Inwyding van onze nieuw gebouwde Kerk, voor eene talryke en aanzienlyke Vergadering uit veele Steden te zamen gevloeid, plechtig gevierd. Des morgens ten 8 uuren begon de plechtigheid onder het geluid der Instrumenten en Musicaal Gezangen: Waar op met en door de Gemeente gezongen werd, Ps. 122. Onze tedergeliefde Leeraar de Wel Eerw. en Gel. Heer *Isaac Scholten* zynen nieuwen Wagt-Toren beklommen hebbende, nam tot eene Voorafspraak de Woorden by Jes. 31. vs. 23. 't laatste Ged. *de HEERE*

HEERE zegene U Gy Wooning der Gerechtigheid gy Heilige Berg! en predikte by die plechtige gelegenheid over de gepaste Woorden by 1 Kon. 8. vs. 28. 29 en 30 *Wend U dan doch tot het Gebed uwes knegts* enz. (zynde de Berichten daar van in de Couranten gegeeven geheel abusief) waar uit zyn Eerw. voorstelde: *Salomons Bede by de Inbuldiging des Tempels voor den Troon der Godheid uitgeboezemd, als het beste Voorschrift, om een nieuw Godshuis den Heere toe te weyen.* De Inleiding behelsde in zich eenige Aanmerkingen over het aloude gebruik der plechtige Kerk inweidingen. Na dat zyn Eerw. in de Toepassing zyne Ziels-Aandoeningen tot God, zo ten opzichte van zich zelve, als van den staat zyner Gemeente uitgeboezemt, en de schuldige Dankbetuigingen en Zeegeningen aan en over de Regeering deezer Stad, (die voor 't grootste gedelte tegenwoordig waren) en over alle de Weldoenders, die het hunne tot den opbouw van dit Godshuis hebben toegebragt, had uitgesprooken, wierd deeeze plechtigheid met 't Gezang van David Ps. 132. vs. 7. en 8. en na 't spreken van den Zegen met 't Musiek geëindigt.

Des namiddags predikte, op verzoek van 't Eerw. Consistorie deezer Gemeente, de Wel Eerw. en Geleerde Heer *Willem Noordenhout*, Predikant in onze Gemeente te *Leyden*. De Vooraffspraak was Ps. 100. vs. 4. *Gaat tot zyne Poorten in* enz. De Text was Pred. 4. vs. 17. 't eerste ged. *bewaart Uwen voet, als gy ten Huyze Gods gaat, en komt, dat gy hoort*; waar uit zyn Eerw. cierlyk en bondig voorstelde: *het vereischte gedrag der Christenen by het Bezoeken van hunne openbaare Godshuizen.* Het Voorgezang was Ps. 100. na Ps. 84. vs. 1. en 2. Zynde deeze plechtige Dag, tot blydschap van ons allen, zonder eenige onaangenaame voorvallen, met zo veel vergenoegen geindigt, als ze begonnen was.

N. B. *Van deeze nieuw gebouwde Kerk heeft de Leezer een accurate afbeelding in Prent, in het volgende Stuk voor half Augustus te wagten.*

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 20 *Juny*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 20 Juny 1769.
't *Kind* van Swerus Bergh. L. N. K.
't *Kind* van Harmanus Uilenburg. N. K.

Woensdag den 21 dito.
Gerardus Schierhout, *Proponent*. W. K.
Jan van Loohuysen. Z. K.
Hendrik Wesselink. N. O. K.
Poulus Iboo. W. K.
Pieter van Taame, *eenigste Zoon* van wylen Klaas van Taame. N. Z. K.
't *Kind* van Pieter Kok. N. Z. K.

Donderdag den 22 dito.
Lambert Stoelematter, *oud Jagtman op het Oost Indische Compagnies Jagt.* O. O. K.
Stephanus Bleeker, *oudste Zoon* van Dirk Bleeker. N. K.

Vrydag den 23 dito.
Gerritje Schaak, Weduwe van Willem Sylvius. Z. K.
Geertruy Doeff, Huisvrouw van Barend de Kruyff. O. Z. K.

't *Kind*

't *Kind* van Alexander Eymer. N. Z. K.

Zaturdag den 24 dito.

Barent Greving Brugman. O. K.

Willem van Rees. O. K.

Philip Jacob Hoen, *oud Kok van de Admiraliteyd.* L. O. K.

Jannetje de Vries, laatst Weduwe van Hendrik Joachim Tim. W. K.

Joanna ten Graven, Weduwe van Hendrik Weegenaar. N. K.

't *Kind* van Willem Jeronimus van Felsteren. N. K.

Maandag den 26 dito.

Pieter Mathias Horneer. N. Z. K.

Pieter Ryswyk, *jongste Zoon* van Thomas Hendrik Ryswyk. Z. K.

Anna Maria Karsten, Weduwe van Jurrian Kats. O. O. K.

Dingsdag den 27 dito.

Jacobus De la Haye. W. A. K.

Woensdag den 28 dito.

Jan Bruyn Abrahamsz. N. K.

Elsje Christiaans, Weduwe van Theunis Baard Spul. L. O. K.

't *Kind* van Gerrit Niermans. Z. K.

Donderdag den 29 dito.

Johanna Rooding, *Bejaarde Dogter.* W. K.

't *Kind* van Andries Borst. N. O. K.

Vrydag den 30 dito.

Jacobus de Visscher, *Medicine Doctor.* N. Z. K.

Barent van Stavoren, *Schuitevoerder op de Oost-Indische Compagnies Werf.* O. O K.

Jan van Orsouw. L. K. H.

Zaturdag den 1 July.

Frantz Carl Baron van Falkenstein. O. K.

Hendrik Sanders. N. O. K.

Albarta Meebeek *Jongste Dogter* van Jan Meebeek. Z. K.

Maandag den 3 dito.

Pieter Courier, Mr. *Koperslager.* O. K.

Engelbartus Brinink. N. Z. K.

Agatha van der Beek, *Jongste Dogter* van Barend van der Beek. N. K.

Dingsdag den 4 dito.

Jacob Holstyn. L. O. K.

Claas Berro, *Waagdrager in het Wateras Veem.* N. O. K.

Tryntje van den Berg, Huisvrouw van Christiaan van der Peel. W. K.

Anna Struyk. W. K. H.

Woensdag den 5 dito.

Bartel Hofman. E. Y. K.

Lammerdina Jebbing, Huisvrouw van Willem van Herkhuysen. A. K. H.

Hendrina Distelbrink, *bejaarde Dogter.* O. K.

Donderdag den 6 dito.

Joannes Smit. O. K.

Jan Bernard. A. K. H.

Maria Janse, Weduwe van Pieter Christoffel Meyer. A. K. H.

Eliesabeth Christina Cloeg, Huisvrouw van Barend van der Poll. W. K.

Susanna Rikkelman, Huisvrouw van Minne van Harlingen. O O. K.

Henderina Speet, Huisv. van Harmanus Knaven. K. K. H.

Anna Daub, Huisvrouw van Jan Bouwman. L. K. H.

Petronella Lankrink, Huisvrouw van Johannes Kanselaar. K. K. H.

Hendrina Brouwer, Huisvrouw van Anthonj Huisman. K. K. H.

't *Kind* van Willem de Vos. N. K.

Vrydag den 7 dito.

Jacobus van den Hoeven. O. K.

Gerrit Verhuet. Z. K.

Jan Piloo. W. K.

Giertje Holst, Weduwe Barend van Houten. Z. K.

Claara de Graaf, Weduwe van Frederik Nagels. O. Z. K.

Maria Nessink, Weduwe van Jan Genieta. N. K.

't *Kind* van Anthony Schale. W. K.

Zaturdag den 8 dito.

Jacobus van Dyk. N. Z. K.

Maria Challez, Weduwe van Jean Gorriou. W. A. K

Gerrardina van Cal, Huisvrouw van Harmanus Sluyter. N. Z K.

't *Kind* van Hendrik Groon. W. K.

't *Kind* van Pieter Maagh. O. Z. K.

De

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 3 *July* 1769. geveyld.

Baangragt (*B. Tideman*, *J. J. Lindeman*, *L. Kuyper* en *J. van der Bank*, Een Huis en Erve, in de Tuinstraat by de) *f* 2300, in slag *f* 6. *P. de Hoen*.
Blomgragt (Deselve, Een Huis Agterhuis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de twee middelste Bruggen. *f* 7200, in slag *f* 500. *C. Roos*.
Egelantierstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, tusschen de 2de en 3de Dwarsstraat. *f* 3000. in slag *f* 200. *D. van Schorrenberg*.
Egelantiersstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde het 3de Huis van het laatstgemelde, daar Schuyer Winkel in gedaan word. *f* 2375, in slag *f* 6. verhogt.
Egelantierstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) by de Lynbaansgragt. *f* 825, in slag *f* 60. *J. van der Bank*.
Goudsbloemstraat (Deselve, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) Noordzyde voorby de tweede Dwarsstraat. *f* 2950, in slag *f* 100. *P. de Hoen*.
Grafsteede (*H. van den Bergh* en *A. van Ketwich* Een) in de Oude Kerk, elfde Laag op het hooge Choor No. 143. *f* 245, in slag *f* 10. *A. van Ketwich*.
Korte Koningstraat (*J. Sluyman*, De Helft in een Huis en Erve, in de) Zuidzy. *f* 1550, in slag 50. *Jan Sluyman*.
Lange Keizersstraat (*J. Broers*, Een Huis. Agterhuis en Erve, in een Koop, in de) op de hoek van en in de Slootjes Steeg. *f* 2950, in slag *f* 10. *N. Breemer*.
Leidschegragt *B. Tideman*, *J. J. Lindeman*, *L. Kuyper* en *J. van der Bank*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, by de Baangragt. *f* 2100, in slag *f* 300 *C. Lover*.
Paauwe Laan (*B. Tideman*, *E. Croese* en *G. Scholten*, Een Thuin met zyn Huizinge *Meer Stad*, in de Diemer Meer in de) *f* 1350, in slag *f* 50. opgehoud.
Schapenburger Pad (*J. Broers*, Een Thuin en Huizinge genaamd *Verduldigheid*, op het) buiten de Leidsche Poort. *f* 825, in slag *f* 100. *J. Ten Broek*.
Weetering (*H. Planter*, *P. Suyderhoff*, *J. P. Giraudet*, *S. A. Leenaarts* en *O. C. Titsingh*, Een Houtzaag Moolen, genaamd *het Schaap*, buiten de Saagmolens Poort, aan de Kostverlooren) *f* 23500, in slag *f* 550. opgehouden.

En deeze *Obligatien* op *Maandag* den 10 *July* 1769. geveilt.

Obligatien (*U. van Ketel* en *P. Stiffry*, Een) ten Lasten van Holland en Westvriesland, ten Comptoire s'Hage. op Naam 3 pap. *f* 1000. 102¼ Pt. in slag 1½ Pt. *P. Stiffry*.
—— op Naam dito *f* 1000. 102½ Pt. in slag 1½ Pt. Deselve.
—— op Naam dito *f* 1000. 101¼ Pt. *J. Schreuder*.
—— op Naam 9 dito *f* 1000. 100 Pt. Deselve.
—— op Naam 4 dito *f* 2000. 99½ Pt. in slag ½ Pt. *P. Stiffry*.

Obligatien (Kleine Prys) uit de Lotery van zes Millioenen van 1713 in dato 1 April 1713. op Naam 7 pap. *f* 800. 98¾ Pt. *A. van Ketwich*.
Obligatien (Een) ten Lasten als vooren ten Comptoire Delft. op Naam 5 pap. *f* 800. 100 Pt *J. Steenbergen*.
—— op Naam 3 dito *f* 600. 101½ Pt. Deselve.
—— op Naam 3 dito *f* 1000. 99¾ Pt. *A. van Vlooten*.

Obli-

Obligatien (Een) ten Lasten van de Vereenigde Nederlanden, ten Comptoire van de Generaliteit in 's Hage. op Naam 5 pap. *f* 1000. 99¾ Pt. in slag ¾ Pt. *W. Zeelt.*

—— op Naam 3 dito *f* 1000. 106¼ Pt. *P. Stiffry.*

—— op Naam 4 dito *f* 1000. 107½ Pt. Deselve.

Obligatien (Een) ten Lasten als vooren, gesproten van kleine Prysen uit de Wederhelft van zes Millioenen Guldens geaugmenteert met nog drie Millioenen, en zulks ter Somme van zes Millioenen Guldens. op Naam 4 pap. *f* 400. 104 Pt. *J. Steenbergen.*

—— op Naam 2 pap. *f* 1000. 102½ Pt. *A. van Ketwich.*

En deeze volgende op *Maandag* den 17 *July* 1769. geveild.

Goudsbloemstraat (*G. van Riesen*, *A. vander Glint* en *G. Jarman*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) zuidzy. *f* 3450, in slag *f* 50. opgehouden.

Jonkerstraat (*A. Buys* en *D. G. Römer*, Een Huis en Erve, in de) westzy, het vyfde van de Oude Schans. *f* 1700, in slag *f* 30. *N. Bremer.*

Nieuwe Schagerlaan (*C. A. van den Bosch* en *F. Durand*, Een Thuin en Huizing, aan het einde van de) aan de Wetering. *f* 2150, in slag *f* 50. opgeh.

Palmstraat (*G. van Riesen*, *A. van der Glint* en *G. Jarman*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in een koop, in de) noordzy. *f* 1875, in slag *f* 14. *G. Jarman.*

Raampoort (*C. Angel* en *H. Angel*, Een Huis en Erf, met deszelfs Kolfbaanen, genaamt *Vreedenburg*, buiten de) vooraan op 't Lange Bleekers Pad. *f* 4025. *D. de Haan.*

Weespad (*H. Louverbek*, Een Huis en Erve, op het Schoone) zuidzy, tusschen de Laurier en Roosenstraaten. *f* 1300, in slag *f* 80. *P. de Hoen.*

Weespad (Deselve, Een Huis en Erve, op het Schoone) naast het bovengemelde. *f* 1380. Deselve.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 10 *July* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Galjoot of KofSchip. (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt drie Mast) genaamt de *Vreede*, Gevoert by Schipper *Doude Baukis*, is in 't Jaar 1759. N. U., L. 90¾ voet, W. 22 voet 6 duim H. 11 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1768 tot Havre de Grace, van de Kimmen tot onder de Barkhouten, met een 2 duims Eyke Huyd, en onder het Vlak met Boekehout Verdubbeld.) Gemonteert met 4 Draaystukken, en andere Ammonitie van Oorlog na advenant. *f* 3800, in slag *f* 10. *Paulus Blandoau.*

En deeze volgende *Schepen* den 24 *July* 1769.

Buis-Schip (*D. Ten Tye*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamp de *Nephtunus*, Gevoert by Capitein *Pieter Mulder*, is in 't Jaar 1758. N. U., L. 72 voet, W. 18 voet 1 duim, H. 10 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4200. *Ulbo van Ketel, voor zyn Meester.*

Snaauw-Schip (*J. de Flines*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Harmonie*, Gevoert by Capt *Lourens Leeuwensen*, L. 91 voet, W. 25 voet 1 duim, H. 10 voet 7 duim, ' V. 4 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Ysere Gotelingen. *f* 1500 *Jacob de Flines voor zyn Meester.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand AUGUSTUS 1769. EERSTE STUK.

ASIA. *Batavia.* Vervolg der Berigten van hier (ziet Juny laatstleden bladz. 212.

Den 1 November is de Vendumeester *Steven Lieve Garrison* ontslagen, en hem den rang van Oud-Scheepen toegevoegd; tot eersten Vendumeester opgetreeden *Gysbert Jan Tents*, en tot tweede *Hendrik Ketman*, terwyl tot derde, Mr. *Pieter Housingh*, en gemelde *Ketman* tot Kassier aangesteld is.

Den 4 werd tot Chirurgyn-Major aangesteld den Opper-Chirurgyn *Dirk Dykstra.* In plaats van het Schip *Vredestein*, werd voor de tweede Bezending naar Amsterdam aangelegd het Schip *Renswoude*, en voor Delft en Rotterdam de *Zilvere Leeuw*; mitsgaders tot een Na-Schip voor Amsterdam geprojecteert het Schip de *Jonkvrouwe Cornelia Jakoba*; terwyl van de reize naar *Macassar* geëxcuseert werd het derwaards aangelegd Schip *Luxemburg*, en in deszelfs plaats weder geprojecteert het Schip *Vryburg*; mitsgaders *Bosch en Hoven* naar *Amboina* en *Voorland* naar *Batavia* aangelegd.

Den 18 werd tot Schipper bevorderd den Gezaghebber op het Schip *de Liefde*, *Otto Hendrik Hoek*, om als zoodanig het commando op *Bosch en Hoven* te voeren, in plaatze van den Schipper *Hendrik Muurman*, aan wien het gezag op *de Liefde* gedefereerd werd. In plaats van den overleden Scriba te *Cheribon* Maurits Jan Pieter Cornelis Hasselaar, werd in deszelfs plaats verkoren, den titulair Onder-Koopman *Arnoldus Constantyn Mom*; mitsgaders tot Vendrig, om op *Banda* te gaan Militeren, aangesteld den Sergeant *Gerardus van Oort*; terwyl uit het Collegie van Heemraden op zyn verzoek ontslagen werd den Burger *Andries Jelleke*, en in deszelfs plaatze weder als Lid in het zelve aangesteld, den Mede-Burger *Coenraad Bode.*

Den 20 ontfing men de fatale tyding, dat het Retourschip der tweede Bezending *Asia*, den 7 Maart door eene zeer hevigen Orkaan was beloopen geworden, en daar door eensklaps verlooren had alle drie de Masten, Boegspriet en Roer, gelyk ook de Gallery aan Stuurboords zyde geheel en al was weggeslagen, in welk eenen deernis-waardigen staat het van den 7 Maart tot den 23 April, op Gods ge-

nade in Zee gezworven had, tot dat het eindlyk op de Mascarenas, een Eiland tusschen Madagascar en Mauritius Eilanden, gekomen was.

Den 21 nopens de Dienaren in *Banda*, is als Opperhoofd van *Poult Ay en Rhun* bevestigd den Koopman *Jacob David Taueberau*; en met den tytel en rang van Koopman, in den dienst van Fiscaal geconfirmeert, den Onder-Koopman *François Carlebur*, met voordragt aan de Heeren Bewinthebbers ter erlanging van de effective qualiteit en gage; mitsgaders als Opper-Chirurgyn van het Kasteel aldaar aangesteld, den Chirurgyn *Karel Pieter Daalstroom.*

Den 28 is in plaatze van den overleeden Onder-Koopman *Thornton* in den dienst van Opperhoofd te *Calpetty* bevestigd, den Onder-Koopman *Jan Philip Sterk*, die als Ontfanger der Domeinen te *Colombo* vervangen word, door den mede Onder-Koopman *Gerard Reinier de Kok*.

Den 29 overleed den Oud-Opper-Koopman *Michiel van der Crap*. By verwisseling van Bodems werd den Schipper *Klaas Roem* op het Schip *Renswoude*, en den Schipper *Michiel Hamels* op *Luxemburg* geplaatst. Tot Schipper is bevorderd de Opper-Stuurman en Gezaghebber op *Tulpenburg*, *David Muller.* Voorts zyn in hunne provisioneele diensten, als Winkelier en Secretaris van Politie te *Amboina* bevestigd, den Opper-Koopman *Joan Adam Schilling*, en Boekhouder *Dirk Goedbloed*, de laatste met den rang van Onder-Koopman: En is wyders tot Vendrig bevorderd, den aldaar Militerenden Sergeant *J. G. Fyge*; terwyl ook ter Militering nog derwaards zal overgaan, den Vendrig *Otto Christoffel Hengeveld*.

Den 1 December is, in plaats van den geëxcuseerden *Jacob Bikkes Bakker*, tot *Ternaats* Winkelier benoemd, den Onder-Koopman en eerste Overdrager in het Loge Comptoir alhier, *Godfried Karel Meurs*; tot Pakhuismeester te *Cheribon*, in plaats van den overleden *Jan van der Laar*, is benoemd den Onder-Koopman, *Arnoldus Constantyn Mom*, die als Gezworen Scriba ten dien Comptoire zal vervangen worden door den Boekhouder van het Moorsche Hospitaal alhier, *Johannes van den Berg*, wiens plaats vervuld is met den Boekhouder *Harmen Hazebroek*.

Den 5 is, met betrekking tot *Macassar*, den Onder-Koopman en Licentmeester *Jan Hendrik Voll*, begunstigd met den tytel en rang van Koopman, en zal tot de obtenue van de effective qualiteit en gage, den Heeren Bewindhebberen werden voorgedraagen. Als Resident van *Boelecomba* en *Bonthain* is op zyn verzoek ontslagen den Onder-Koopman *Sergius Swellingrebel*, en daar toe weder benoemd, de alhier buiten emploi zynde Onder-Koopman *Nicolaas Dionisius Mol.* Als Residenten van *Bima* en *Baros* zyn bevestigd, den Onder-Koopman *Higt*, en Boekhouder *van Rossum*, de laatste met toevoeging van den tytel en rang van Onder-Koopman, onder voordragt aan de Heeren Bewindhebberen, om de effective qualiteit en gage te obtineren; terwyl

wyl de Heer *Boelen* Maccassars Gouverneur, verzogt is, om nog een Jaar in het bestier van zaken ter Kuste *Celebes* te willen continueeren.

Den 6 is de Bailliuw en Kerkmeester *Jacob Riemersma*, op deszelfs verzoek van die Ampten ontslagen, om met zyne Familie in October 1769 te repatrieeren; endaar toe weder verkoren den Schepen Mr. *Jacob Corn. Matth. Radermaker*, wiens vacante plaats begeven is aan den Burger Kapitein *Pieter Laurenson*; en in plaats van dezen, tot Vice-Præses by Commissarissen van Huwelyks zaken aangesteld, het Lid *Hendrik Moltrecht*, in welkers plaats den Burger *Hermanus Stellingwerf* tot Lid benoemd is, die weder als Lid by Boedelmeesteren vervangen word door den Oud-Burger Diacon *Jan Fredrik Leps*. Ook is als voren op deszelfs verzoek om te repatrieeren in 1769, van het Commissariaat tot en over de zaken van den Inlander, als mede Lid in het Collegie van Heemraden, en als Buiten-Regent der Godshuizen, met behoud van qualiteit, gage, rang en honneur ontslagen, den Opper-Koopman Mr. *Arnoldus Adrianus van Tets*, om in die diensten opgevolgd te worden met Opper-Koopmans qualiteit en rang naast de Predikanten, door den Onder-Koopman *David Joan Smith*, die als tweede Administrateur van de Pakhuizen op *Onrust* en de *Kuiper* zal gesuccedeert worden door den Onder-Koopman *Everhard Craeyvanger*, wiens dienst van tweede in de groote Winkel, begeven is aan den ledig loopenden Onder-Koopman *Karel Willem Boers*. Tot Overdraager in het Loge-Comptoir, in plaats van den tot Ternaats Winkelier benoemden *Meurs*, is met den tytel en rang van Onder-Koopman, mitsgaders voordragt aan de Heeren Bewinthebberen aangesteld, den Boekhouder *Barend Willem Tolkens*.

Den 8, op zyn presente dienst van Boekhouder in de Wapenkamer, zal ter erlanging van de qualiteit en gage van Koopman, de Heeren Bewindhebberen werden voorgedraagen, den Onder-Koopman *Jan Daniel van Janssen*; en werd den Koopman, Pakhuismeester en Negotie-Boekhouder te *Samarang*, *Bartholomeus de Tout le Monde* op zyn verzoek naar Nederland verlost, en in zyn plaats, met Koopmans tytel en rang, onder voordragt aan de Heeren Bewindhebberen benoemd, den Onder-Koopman *Jacob Nicolaas van Putkammer*, in wiens plaats als Secretaris van Politie aldaar zal optreden, den eersten Clercq *Maximiliaan Lambertus Faure*, die in dat Ampt opgevolgd word door den Onder-Koopman *Bruystens*, en den dienst van dezen als Dispensier begeven aan den Boekhouder *Johan Adriaan Dreyer*. Voorts is den Kapitein van de Dragonders in de *Mattarm Tropenegro* gechangeert tot de Infantery, om op Samarang als Hoofd der Militie te blyven leggen, in plaats van den Baron *de Mackena*, die het commando in den Oosthoek heeft; terwyl weder tot Kaptein onder de Dragonders werd gechangeert, den Kaptein van de Infantery, *Leendert Hendrik Vermeer*; en wyders tot Kornets bevordert, de Sergeanten *Johan Georg Tinne* en *Johan Adolph Troupelle*; eindlyk

den Luitenant Ingenieur *Frans Haak*, op *Samarang*, vereerd met den tytel en rang van Kapitein-Luitenant.

Den 11 is overleden den Predikant in de Maleitsche Gemeente alhier, *Hermanus Petrus van der Werth*.

Den 16 werd den Onder-Koopman *Johannes Haselkamp*, behoudens qualiteit en gage, naar Nederland verlost.

Den 20, naar *Ambon* zal, om in de expeditie naar de Kust van *Ceram* en elders geëmployeerd te worden, overgaan, den Kaptein Luit. Militair *Rhorborn*.

Den 21 is in den ouderdom van ruim zestig Jaren alhier overleden, den Edelen Heer Mr. *Reynier Stapel*, Oud-President in den Achtbaaren Raad van Justitie dezes Kasteels, die ook daags daar aan des avonds met de behoorlyke Staatie in de Hollandsche Kerk bygezet is.

Den 30 zyn tot Vaandrigs bevorderd, de Sergeanten *Hofman*, *van Praun*, *Dykman*, *Pruys*, *Kriegh*, *Chatteauvieux* en *Ter Brugge*: En

Den 31 de Jaarlyksche verpachting der Domainen van het Koningryk *Jaccatra*, voor het Jaar 1769 gehouden, en heeft te zamen gerendeerd 31565 Ryksd. 's maands.

Voor 't overige hebben wy de onaangename tyding ontfangen dat het Schip *Vredenhoff*, 't welk van hier naar *Japan* vertrokken was, verongelukt is.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* De laatste berigten uit ons Leger zyn niet zeer gunstig, in 't zelve regeeren verscheide ziektens, inzonderheid de rodeloop waar aan veel Volk sterft; ontelbaar veele Soldaten deserteeren onder voorwendzel van ziekte en vermoeidheid van den marsch, waarom dan ook de Groot-Vizier een Cordon heeft laten trekken, langs de Wegen die het Leger passeeren moet. Wyders verzeekerd men dat die Minister, door onpasselykheid verhinderd 't voorsz Leger in Persoon te gebieden, echter op den 27 May (1769) op bevel der Porte, de marsch tot by *Bender* heeft voortgezet. Men verlangt te verneemen, dat de onzen met de Vyanden handgemeen geweest en dezelve mogen geslagen hebben, terwyl men teffens bedugt is het tegendeel te zullen hooren.

De Sultan was voorneemens den 5 Juny van hier te vertrekken, en den Zomer op zyn Lusthuis te *Daout-Pacha* door te brengen, maar is daar in verhinderd geworden door de roekeloosheid eeniger Jongelingen, welke twee dagen te vooren, niet alleen in deze Hoofdstad maar ook in 't gantsche Land, een algemeene Opstand zogten te berokkenen. Ter bereiking van dit verderflyk oogmerk, hadden die Jongelingen reeds by na alle de Kerken der

Grie-

Grieken in en buiten deze Stad, uitgenomen die van den Patriarch, opengebroken, de Geestelyken in dezelve mishandeld, al het zilverwerk en de cieraden weggenomen, en zich al gereed gemaakt om de Kerk, genaamd *Balekli*, op een afgeleegen Plein deezer Stad, zo als ook de Kerk van *Demetrius*, staande op de kruin van den Berg in de Voorstad *Pera*, nevens eenige andere onder de voet te halen, indien zy niet door de Wacht daar in verhinderd en by de laatstgemelde na een hardnekkige tegenweer tien van deze Muitemakers by de kop gevat waren, dewelke op bevel van den Sultan na de gevangenhuizen op de Kasteelen gebragt, en gecondemneerd zyn, om hun leven lang aldaar te blyven. Kort daar na heeft de Sultan niet alleen in alle de *Mosqueën*, maar ook voor de poort van het Viziriaat en voor die van den Aga der Janitzaren een scherp bevel doen afkondigen, behelzende: *dat alle die met Geweer op straat komen, of eenige de minste buitenspoorigheden begaan, na de Porte gebragt zullen worden, en niet alleen zy maar ook hunne geheele Familien, zo van 's Vaders als Moeders zyde, ter dood veroordeeld zullen worden.* Zedert dit bevel is hier alles in rust.

ZEVENBERGEN. Hermanstadt. Zeeker kenner en waarnemer van de geäardheid der Volkeren, heeft eene vergelyking medegedeeld tusschen de thans met elkander Oorlogende Russen en Turken, bestaande in 't volgende.

1. *Het aantal der Russische Troepen is zeer groot, doch de Turken zyn ruim eens zo talryk,* 2. *De Infanterie der Russen is aan een stipten Krygstucht en een gestrenge leevenswyze gewoon en die der Turken in 't geheel niet.* 3. *De Russen bezitten geduld en kloekmoedigheid, om staande voets in 't heetste van 't vuur tot in den uitersten nood te blyven vechten; maar den Turken ontvalt het geduld, en ontzinkt het herte, wanneer zy eenigen tegenstand ontmoeten.*

4. *De Russen zetten hunne marschen langzaam voort, waarenteegen de Turken zich doorgaans op een vollen ren van de eene plaats na de andere begeeven.* 5. *De Russen zyn volgens hunne Manœuvres niet afgericht op 't gewinnen van Flanken, Vleugels en Achterlinien, en in teegendeel zyn de Turken aldaar gevaarlykst, en meest te vreezen, om dat zy zich inzonderheid toeleggen, om op de Flanken en in den rug aan te vallen, ten einde daar door de corpsen hunner Vyanden ware 't mogelyk in wanorder te brengen, vermits deeze by een zoodanigen aanval genoodzaakt zyn, ten eersten van positie te veranderen.*

6.

6. *De Russen stellen zich in linien of geleederen*, 3 *of ten hoogsten* 4 *man diep, volgens de Europische wyze, waar door zy in staat zyn, om een wyd uitgestrekt front te maken, en verscheide attaques te gelyk te formeeren, zoodanig dat zy dus de op hen aanvallende Turken omcingelen en aan alle kanten te gelykslag leeveren konnen; de Turken aan hunne kant stellen zich in den beginne* 10, 20 *a* 30 *man diep, volgens 't oude Asiatische Krygsgebruik, en geduurende een Bataille staan zy zomtyds in* 100, *ja zelfs in* 1000 *en meer geleederen achter elkander, trekkende dus hun vorig uitgestrekt front in tot hun Centrum.*

De waagbalzen en kloekmoedigste onder de Turken begeeven zich gezamentlyk voorwaards voor 't Front heenen, tot dat een eenige onder deeze, die de rokeloosle onder hen alle is, met het hoofd op den hals van 't Paard neederbukkende, en met geslootene oogen en een meer dan gemeene vermeetelheid, als een losgedrukte pyl op de Vyandlyke Armee voortschiet, terwyl de overige manschap met steeds breeder en breeder uitlopende geleederen volgen, waar door dus een attaqueerend Turksch Corps de gedaante van een Keegel heeft, waar van 't voorste gelid in slechts een man, en 't achterste zomtyds in 1000 *man bestaat. Die schielyk aanrukkende zwerm dringt de voorhoede der Christenen onder den voet, en de zwaargewapende Cavallerie en de Achterhoede of 't Corps der reserve der Christenen zyn alleen in staat, om denzelven tot staan te brengen en 't hoofd te bieden.*

7. *De Russische Infanterie gaat de Turksche buiten alle tegenspraak verre te boven in 't greegeld en gezwind vuur geven, inzonderheid by geleegenheid van een formeele Bataille, de Turken hebben wel is waar langer Bussen, dewelken verder reiken en juister treffen, doch zy weeten zich met die vaardigheid niet daar van te bedienen, en zy weeten ook niets van uit een stilstaande Linie te vuuren; zy maaken duizenderlei beweegingen by hun vuur geeven; zy werpen zich in graften en defiléen; zy vallen op 't vlakke Veld op den rug needer, en doen hunne Snaphanen op hunne voeten rusten, branden los, staan op, en lopen weg; hoewel zy echter met dit alles zeer wel weeten te mikken, en hunnen man gewis te treffen.*

8. *De Russische Infanterie heeft, wanneer dezelve met den Vyand handgemeen word, niets dan de Bajonet, dewelke zonder op den Snaphaan gesteld te zyn, van niet de minste nuttigheid is, en die opgesteeken zynde en geacht als een Piek tegen Cavallerie te kort, als een Deegen tegen Infanterie te lang en te onbeweeglyk, als een Sabel te min scherpsny-*

ſnydende, en by een gezwinde lading hinderlyk bevonden werd; daar en tegen echter is de Turkſche Cavallerie tot diergelyke gevechten voorzien van Werpſpieſſen, lange Meſſen en Sabels, en weet daar meede zo wel om te gaan, dat deeze zoorten van Geweer, dewelken by de Ruſſen niet bekend zyn, recht vreeſlyke uitwerkzelen onder dezelven konnen hebben, enz.

ITALIE. Colorno. Den Infant begaf zich den 17 July (1769) verzeld van den Hertog *Sforza* Grootmeeſter van deszelfs Huis, den Hertog *Grillo*, deszelfs eerſte Stalmeeſter en den Ridder *de Keralio*, een der Edellieden van zyn Kamer naar *Mantua* om den Keizer en den Aartshertogin zyne Gemalin te gaan zien, die aldaar daags te voren waren aangekomen. Zyne Koningl. Hoogheid kwam egter dienzelven avond alhier te rug, om te overnagten, maar begaf zich den 19 naar de Rivier *de Po*, aan welker boord een pragtige Tent was opgerigt, om de Infante by haar ontſcheping te ontfangen. Zyne Koningl. Hoogheid deed den Baron *de la Houze* en den Marquis *de Revilla*, Miniſters van Vrankryk en Spanje de eer aan, van hen aan de Infante te preſenteeren, die by deze gelegenheid ook de hulde ontfing van de voornaamſte Officieren van 's Prinſen Huis. Vervolgens begaven zich hunne Koninglyke Hoogheden herwaards, alwaar de Biſſchop van Parma, in de Kapel van het Kaſteel, de plegtigheid der inzegening van het Huwelyk verrigte. Des anderendaags kwam de Keizer hunne Koningl. Hoogheden een bezoek geven, en vertrok na de Maaltyd naar *Verona*, om aldaar te overnagten, van waar zyne Keizerlyke Majt. den weg naar *Venetien* ſtaat te nemen,

Campiglia. Dezer dagen hier op het land twee Meisjes te zamen ſpelende, liet de eene een klein ſtukje geld uit de hand vallen. Terwyl zy daar na zogten, ligte de oudſte van haar, een kind van 7 Jaren, een plank op, welke tot dekzel diende van een hol, het welk voorheen gediend had om Koorn in te bewaren, doch had het ongeluk van daar in te vallen. Op 't geſchreeuw van de andere, ſchoot een Oom van haar toe, die door middel van een ladder in het hol afklom, doch zoo min als zyn Nigt voor den dag kwam. Een ander man, die ondertuſſchen voorby de plaats kwam, verſcheidemaal te vergeefs geroepen hebbende, nam het beſluit om 'er zich in neer te laten en zelfs te zien wat 'er van de zaak was, doch hy kwam zoo min als de andere te voorſchyn.

Midler-

Midlerwyl was 'er by deze plaats eenig Volk vergaderd; en daar onder een Knegt, die aanbood om zich in het hol neer te laten, mits men hem een touw om 't lyf deed, en op een zeker teeken weder ophaalde: naauwlyks had men hem tot op de helft van de diepte laten zakken of hy begon geweldig te schreeuwen en gaf het teeken, waar op hy half dood opgehaald werd. Dit wekte de begeerte noch sterker op, om te weten wat de andere menschen wedervaren was. Na een arbeid van 22 uren, werden zy door middel van yzeren haken, dood uitgehaald. Een dier, dat men 'er vervolgens in neerliet, werd op 't oogenblik mede dood opgetrokken. Het een en ander gaf aanleiding tot onderzoek naar de oorzaak van dit geval, en men bevond, dat dit hol meer dan 30 Jaren, digt was gesloten geweest, en maar onlangs voor weinig oogenblikken geopend was geweest, om de droes van uitgeperste druiven 'er in te werpen.

POLEN, Warschauw. Het geheele Russische Leeger is wederom de *Niester* gepasseerd, behalven een Corps onder den Generaal Luitenant *Rennekamph*, 't geen op bevel van den Prins *Gallitzin* in 't Leger te rug bleef, om de Turken te doen geloven dat de gantsche magt der Russen aldaar nog gerust lag. De Russen trokken vervolgens voorwaards door 't zogenaamde *Bukowina* of *Beukenwoud* naar den kant van *Choczim* en kwamen den 13 July (1769) niet ver van die Stad de Turksche Armee in den rug; 's morgens ten 6 uuren begonnen de Russen sterk te cannoneren, 't geen tot 9 uuren duurde, als wanneer de Turken ten getale van 60000 man, onder het commando van eene *Seraskier* geheellyk verslagen en verstrooid wierden. De Generaal *Prosorowsky* met zyne lichte Troepen en de Generaal *Stoffelen* met 8 Bataillons en 4 Regimenten Karabiniers hebben het geluk gehad, de eigentlyke werktuigen van deeze behaalden zegen te zyn.

Den 14 hebben de Russen de Turksche Retranchementen, van *Choczim* ingenomen en een gedeelte van het Turksche Leger daar by veroverd. In een uitval uit de Vesting *Choczim* zyn de Turken met merklyk verlies door den gemelden Generaal *Prosorowsky* te rug geslagen. De Vesting zelve werd hevig beschoten, en men meend dat de Turken dezelve eerlang zullen moeten overgeven.

De Russische Macht is thans op 't Turksche Grondgebied en de

de Vorst *Gallitzin* in vollen marsch om den GrootVizier die met de Hoofd-Armee by *Jassy* staat, aan te tasten. Gemelde Vizier zou, zo men wil, tusschen *Bender* en *Jassy* halte houden, om nog meer Asiatische Troepen af te wagten, en dit zo zynde, zou men byna durven verzekeren, dat hy de nederlaag zou krygen, vermits dit halte houden en afwachten van meerder Troepen eenige vrees vooronderstelt, en dat Troepen, door dezelve bevangen, meer dan half geslagen zyn: de Hemel geve zulks! Ondertusschen hebben de Russen ontelbaar veel Turksche Gevangenen bekomen, welker getal noch dagelyks vermeerderd, en waarschynlyk door die zich in *Choczim* bevinden zal vergroot worden, vermits de daar in zynde Turken zich zullen moeten overgeven. Thans zullen de Poolsche Geconfedereerden beginnen te zien wat hulp zy van den algemeenen Vyand der Christenen te wagten hebben, en mogelyk zal hen dit tot hunnen plicht doen wederkeeren.

ZWEDEN. Stokholm. In ons Stuk voor de Maand January laatstleden bladz. 9. hebben wy gezien 't geen 'er tusschen de Ryks-Raden en den Koning is voorgevallen; thans ziet men alhier hoe en met welk oog het gedrag der gemelde Ryks-Raden by de Stenden des Ryks beschouwd werd, in de door dezelven aan den Koning gedaane

AANSPRAAK.

De Ryksstanden hebben geloofd, dat het hun voornaamste pligt was, de Twist te onderzoeken, die tusschen Uw Kon. Majest. en de Heeren Ryks-Raaden, wegens de noodzakelykheid van den buitengewonen Ryksdag ontstaan was, zo veel te meer, vermits dezelve de uitvoering der zo duur bezworene Grondwetten raakte, en met zulke omstandigheden verzeld was, die zo binnen als buiten 's Lands opmerking verwekten. Met zulk een oogmerk hebben de Ryksstanden nodig geacht door hun geheim Committé der Ryks-Raaden Verklaaring te eischen, en na een Relaas van alle de Middelen waar door de kommerlyke staat van 't Ryk hen was onder 't oog gebragt, hen af te vragen, door welk hulpmiddel zy zelve 't Ryk te helpen dachten, en zo zy 'er geen hadden, waarom zy dan op Uw Kon. Majests. aandrang den Ryksdag niet hebben goedgekeurd. Op deze Vraage hebben zy niets geantwoord, 't geen duidelyk te kennen geeft, dat zy op geene byzondere hulpe bedagt waren, hoe zeer ook alle Stemmen van alomme daar om riepen, terwyl alle Neeringen kwynden, de Bergwerken nood leeden, en de Landman in armoed vervallen moest.

In zulk een onverwagte Ryks toestand, was 't hun pligt geweest zig na 't 45 Artikel der Regeeringsform, en 't 3de der Ryksdags Ordonnantien te gedragen, welke duidelyk melden, dat zy wanneer 't Welvaren van 't Ryk of de Vryheid der Ryksstanden zulks vereisschen, zy dan een buitengewoonen Ryksdag behooren te beroepen. Maar in tegendeel hebben zy, ongeacht den stap door Uwe Koningl. Majest. als een trouw en genadig Koning, zelfs tot nederlegging van den Scepter gedaan, zig daar toe niet laten beweegen, en zig verbeeld Regt te hebben, om zonder Koning te regeeren, welke meening zy vastgehouden hebben, tot dat de Collegien verklaarden, aan een Raad zonder Koning niet te kunnen gehoorzamen.

By al dit vinden de Ryksstanden, dat de Ryks-Raaden minder mededogen voor 't Ryk betoonden dan hunne Amptspligt en 't vertrouwen der Standen van hen eisschen.

De 2de Aanmerking is, dat zy de Regeeringsform verdraait hebben, zo dat zy schoon Uwe Kon. Majest. zig de Regeering onttrok, evenwel regeeren, en den Stempel in plaats van de Ondertekening gebruiken konden. 't Welk zy zo verre gehandhaafd hebben, dat, na dat Uwe Kon. Majts. aftrede was bekend gemaakt, zy by *Protocol* Extract alle Collegien ordonneerden de beveelen, welke in naam van Uw Kon. Majest. uit de Raadkamer kwamen, te gehoorzamen.

De Standen hebben gezien, hoe ongepast de Ryksdagshandelingen van A. 1756 daar heen getrokken zyn. Hoe strydig zulks is, leerd de Regeeringsform by alle en byzonder by 't 45ste Artikel, waar in bepaald word, dat by een ledigstaanden Throon, de Standen niet boven 30 dagen berаad tyd hebben, om te verschynen, en wanneer een deel ter plaatse is, de zorg voor 't Ryk aan hen, en niet aan de Ryks Raad vertrouwd word

De 3de Aanmerking raakt de Raadsverdeeling, 't steunsel, dat men daar toe heeft genomen uit bedenkingen op den Ryksdag van Ao. 1734 gemaakt, kan de Ryks-Raaden niet excuseeren, vermits dezelve daar geen de minste aanleiding toe geeven, daar hen door uwe Koningl. Majesteit, door de Raaden *Stierne* en *Valvik* andere redenen daar tegen zyn onder 't oog gebragt, dus de Standen in verwondering moeten stil staan, dat zy over een zo onwettige daad vermaand zynde, dien echter ten einde toe gedreeven hebben.

De 4de Aanmerking is, dat de Ryks-Raaden dwars tegen 't besluit der Standen aan, in 't Jaar 1760, over uwe Kon. Majest. Kamer-Collegie, een extra Rechtbank of Commissie geordent hebben, zy hebben die wel de 5 Divisie van 't Koningl. Hofgerigt genoemd, maar beschouwd men de bykomende omstandigheden en byzonder eenige Persoonen, uitsluiting en onbehoorlyke aanstelling van Fiscaalen, zo blyft deze Rechtbank in den zin der Standen eene Commissie, strydig met de achting voor de besluiten der Standen en derzelver streng Verbod.

't Ad-

't Advys van den Ryks-Raad *Reuterholm* verdraaid en ontzenuwd die Besluiten zodanig, dat ingevolge daar van de Raad alle gevallen voor zeldzaam kan verklaaren, aldus ook Commissie, zo veel zy wilden aanstellen, en dezelve gebruiken tot een Breidel voor Ampt-tenaaren en Onderdaanen, om hen daar mede tot een leidende gehoorzaamheid te brengen, onder een Macht, welke zig zelf noch door Wetten, noch Stands-Besluiten, gehouden acht. 't Zelve Advys door de meerderheid goedgekeurd zynde, stond ook ter hunner aller verantwoording.

Aangaande 't 5de Stuk, raakende den eerbied voor uwe Majesteits dierbaare Persoon, waar mede hunne Advyzen en Voorslagen moesten verzeld gaan; zo hebben de Standen zo wel de andere uitdrukkingen, als byzonder die van den 28 Maart laatstleden niet kunnen voor by gaan, hen voor te houden, te meer, vermits uwe Koningl. Majesteits doel niet anders was, dan den Ryksdag tot redding van 't Ryk te begeeren.

Voorts ten 6de is aangemerkt, dat de Ryks-Raad de Verkiezinge tot Ryksdags-Mannen tegen Wetten en Ordonnantien, om hun anders onverantwoordelyk bestier te doen bestaan, gezogt hebben te reguleeren, dat byzonder by de Verkiezing te Abo gebleken was, en genoeg bewees, dat men meer na goeddunken, dan naar Wet en Ordonnantien handelde, dat Regt en Wetten wel de strengste straf eischten, maar dat zy nodig vonden aan de stemmen van voorzichtigheid, rechtschapen Staatkunde des Ryks en algemeen welzyn, welke een Middelweg eischten, te gehoorzamen; die zy daar in vonden met aan de Ryks-Raaden, Baron *Friesendorf*, Graaf *Horn*, Baron *Lagerbielke*, Baron *Kalling*, Baron *Hermelin*, Graaf *Gyllenstiern*, Baron *Reuterholm*, Baron *Funk*, Baron *Ribbing* en Baron *Duben*, te verklaaren, dat zy 't vertrouwen der Standen, en ingevolge van hunne Ampten verlooren hadden.

Maar vermits de Standen uit de Raadslagen der Ryks-Raaden, wegens 't beroepen des Ryksdags en andere, daar mede verknogte zaken, van 't verdere Ryksbestier wel oordeelen, echter nog niets zeker zeggen konden, zo bleven de Raaden verpligt, op vereisch, alle onderzoek te ondergaan. Eindelyk aangaande de Ryksraad *Valwick* hadden de Standen gevonden, dat hy in de meeste en bedenkelykste zaken zich van de andere gescheiden, en zig byzonder tegen 't stuk van zonder Koning te regeeren, den Stempel te gebruiken en de Raadsverdeeling verzet had, dat hy zig met de andere in de aanstelling van extra Regtbank deszelfs Leeden en Fiscaal niet vereenigd heeft, en eindlyk dat hy zig by zyne Advyzen van oneerbiedige uitdrukkingen onthouden, en geen deel had in de Verklaaring van den 28 Maart, welke de Standen als verachtenswaardig aanzagen. Zyne fouten bestonden daar in, dat hy zig niet genoeg bemoeit had, om de nood van 't Ryk te weeten, om daar van berigt te konnen geeven,

ven, dat hy de Voorstellingen daar omtrent steeds uitstelde, dat hy by 't stemmen tot de Ryksdagsberoeping wel toestemde, maar niet tot de propositie van Zyne Majesteit, dat dezelve tot Lands hulp en redding zo nodig was, overging, voor dat Zyne Majest. de Regeering aftrad, dat hy 't Koninglyke Kamer-Collegie, wegens een hunne Amptsdaad en Corps onderteekend Vonnis van 't Hofgerigt gebragt had, strydig met de Wet, na welke een Collegie alleen, maar den Koning en de Standen gehoorzaamheid schuldig was. Dat dit alles echter niet verdiende hem met de andere in een Lot te doen deelen, maar dat hem die fouten ter waarschouwing ernstig zouden onder 't oog gebragt worden, en zulks aan 't Geheim Committé vermeld was.

DUITSCHLAND. Weenen. Den 29 July (1769) 's morgens ten 9 uuren, is de Keizer, in volmaakte gezondheid, van deszelfs reize naar Italien, op *Schönbrun* te rug gekomen.

Hamburg. Men heeft alhier tyding van *Constantinopolen* dat de Porte den Oorlog aan den Koning en Republiek van Polen verklaard heeft.

GROOT BRITTANNIEN. Londen. Mylord *Holland*, eertyds Betaalmeester der Troepen, zich in het Request der Stad Londen, *te zien in onze voorgaande bladz.* 17 *en volgende*, heeft deswegens aan den Lord-Major dezer Stad gezonden deze navolgende

B R I E F.

Mylord! In het Request, door U Lordschap gepresenteerd, word als een bezwaar opgegeven: dat men, *in plaats van straf met eer heeft overladen, een Betaalmeester, die de openbare verkwister is van ongerekende Millioenen.* Men heeft my gezegt, dat ik dien Betaalmeester ben, welke daar bedoeld word. Mag ik uw Lordschap verzoeken te mogen weten, of het waar is? want indien het zoo is, moest de Heer *Beckford* zich daar tegen aangekant hebben, dewyl hy wist en in staat was om uw Lordschap de verregaande valschheid der aangetygde beschuldiging te bewyzen.

Ik heb de eere niet uwe Lordschap te kennen en dus kan ik niet begrypen wat uw bewogen heeft, om zulk eene bittere en beledigende klagte onder het oog van onzen Souverein te brengen.

Uw Lordschap heeft in deszelfs Aanspraak tot den Koning, by het overleveren van het Request, deszelfs inhoud voor waarheid erkent; ik weet derhalve niet by wien ik beter dan by uw Lordschap kan onderzoek doen, omtrent deze belediging aan een onschuldig man, welke daar door (indien ik den bedoelden Persoon ben) als een voorwerp van de algemeene haat en verachting is ten toon gesteld.

Gy bezit te veel eer en deugd om my niet te zeggen of ik de bedoelde

doelde Man ben, en indien ik het ben, de grond op welken men my dus beschuldigd heeft, ten einde ik my kan verdedigen, dewyl de waarheit my in staat stelt, om de bitterste Vyand te overtuigen, het welk ik niet schroom, tot vo komen genoegen van uw Lordschap, die ik zekerlyk nooit beledigd heb, openlyk te zeggen.

De Lord Major heeft hier op het volgend antwoord gezonden.

De Lord Major maakt zyn compliment aan Lord *Holland*, en neemt de vryheid om, in antwoord op den Brief waar mede hem zyn Lordschap vereerd heeft en die hem door den Heer *Selwyn* behandigd is, te berigten, dat hy geen deel heeft in het opstellen van het Requeft der Gildebroeders van Londen aan zyne Majt.; dat hy zich zelve alleen aanmerkt als den Brenger, te gelyk met de andere Heeren, daar toe door de Gildebroeders verkoren; dat hy zich niet houd, of ooit houden zal, verantwoordelyk te zyn voor deszelfs inhoud, en een Vreemdeling is omrrent den aart van de tegen zyn Lordschap ingebragte beschuldiging.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. De Heeren Staten Generaal hebben, volgens Placcaat in dato 4 Aug. (1769), *alle vreemde Duiten in 't district der Generaliteit verboden, zullende geene gangbaar zyn, dan zodanige die op de provinciale Munten enz. geslagen zyn, alles op de boetens, breder in 't Placcaat vervat*, enz.

De Heeren Staten van Holland en Westvriesland hebben, betreklyk tot de sterfte van het Rundvee, by Publicatie van den 21 July (1769) verklaard: I. *Dat het een ieder vry staat, om een Beest in zyne weide ziek vindende, het zelve na een afgezonderde weide, zyn huis of stal, al was het, dat dezelve onder twederlei Districten gelegen waren, te vervoeren, mits dat zulks met voorkennis van de Schouten enz. geschiede.* II. *Dat zy voortaan ook, geduurende den tyd, waar voor het Placcaat van den 15 April 1769 is gearresteerd, toelaten, dat slachtbaar Vee uit eene besmette weide naar de Steden ter slachting vervoerd worden, doch alles onder conditien en voorwaarden, breder in de Publicatie zelve begrepen.*

De Generaal Veldmarschalk Hertog van Brunswyk is den 5 Augustus (1769) van hier naar 't *Loo* vertrokken, alwaar hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden een volmaakten welstand genieten. Den 7 dito zynde de 18 Verjaardag van haare Koninglyke Hoogheid, was het Hof aldaar zeer luisterryk, des middags groot Diner, des avonds groot Soupé en Bal en dit Lusthuis ten cierlykste geillumineerd, terwyl een konstig Vuurwerk afgestooken werd. Dien dag hebben ook verscheide Inwooners dezer Hof-

Hofstad ter dier gelegenheid hunne blydschap betoond, met het uitsteeken van Vlaggen, het doen van Eer-Schoten, en het bedryven van meer andere vreugde.

Den 6 July (1769) is alhier de Generaliteits 53ste Lotery van twee Millioen, zes honderd veertien duizend Guldens gearresteerd, verdeeld in 6 Classen bestaande uit 45000 Loten, 23600 winnende Pryzen en 512 Premien.

Den Inleg van de *Eerste Classe* is 5 Guldens, en daar in te trekken: Een Prys van 20000, een van 10000, een van 7500, een van 5000, een van 3000, een van 2000, twintig van 1000, vier en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tagtig van 40, honderd van 30, twee-honderd van 25, vyf-honderd van 20, duizend van 15, en duizend vyf honderd van 10 Guldens; beneevens 54 Premien. Den Inleg van de *Tweede Classe* is 10 Guldens, en daar in te trekken: Een Prys van 25000, een van 15000, een van 10000, een van 5000, een van 3000, een van 2000, twintig van 1000, vier-en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tagtig van 50, honderd van 40, twee-honderd van 35, vyf-honderd van 30, duizend van 25, en duizend vyf-honderd van 20 Guldens; beneevens 54 Premien, Den Inleg van de *Derde Classe* is 14 Guldens, en daar in te trekken: Een Prys van 30000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, een van 3000, een van 2000, twintig van 1000, vier-en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tagtig van 60, honderd van 55, twee-honderd van 50, vyf-honderd van 45, duizend van 40, en duizend vyf-honderd van 35 Guldene; beneevens 54 Premien. Den Inleg van de *Vierde Classe* is 16 Guldens, en daar in te trekken: Een Prys van 40000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, een van 3000, een van 2000, twintig van 1000, vier en twintig van 500, dertig van 250, veertig van 100, tagtig van 80, honderd van 75, twee-honderd van 70, vyf honderd van 65, duizend van 60, en duizend vyf-honderd van 55 Guldens, beneevens 54 Premien. Den Inleg van de *Vyfde Classe* is 20 Guldens, en daar in te trekken: Een Prys van 60000, een van 40000, een van 20000, een van 10000, een van 5000, een van 2500, twintig van 1000, vier-en-twintig van 500, dertig van 250, veertig van 120, tagtig van 110, honderd van 100, twee honderd van 95, vyf-honderd van 90, duizend van 85, en tweeduizend van 80 Guldens; beneevens 54 Premien. En den Inleg van de *Seste Classe* is 10 Guldens, als ook 2 Guldens Premie voor 't Land, en daar in te trekken: Een van 100000, een van 80000, een van 60000, een van 40000, een van 20000, een van 10000, zes van 5000, agt van 2500, honderd van 1000, honderd en tien van 500, honderd en twintig van 250, honderd vyftig van 130, twee-honderd van 120, vier honderd van 110, agt-honderd van 100, duizend twee honderd van 95, en twee-duizend vyf-honderd van 90 Guldens; beneevens

242

242 Premien daar onder een van 25000 Guldens voor 't laatste Lot.

Van het betalen der Premie voor 't Land zullen de Loten, waar van den vollen Inleg van 75 Guldens aanstonds betaald is, vry weezen.

De Collecte zal beginnen op Maandag den 25 September 1769, en uiterlyk op Saturdag den 21 October 1769 worden geslooten, en de complete Trekking der Eerste Classe als dan beginnen op Maandag den 27 November.

De Trekking der Tweede, Derde, Vierde, Vyfde en Zesde Classen, zal geschieden vyf weeken de eene na de andere, te reekenen van het begin der Trekkinge van de Eerste Classe af, moetende de Verwisseling van de ongetrokkene Loten op absolute verbeurte van het regt der Verwisselinge, des Vrydags voor de respective Trekdagen zyn volbragt, waar na de Inleggers zig moeten reguleeren.

Van *Leeuwaarden* heeft men dat by Publicatie der Gedeputeerden Staten van Vriesland verboden werd het drukken en verkopen van zeekere vyf daarin genoemd wordende naamloze Boekjes, alles op de *Tolerantie* of *Verdraagzaamheid in 't stuk van Godsdienst* betrekkelyk.

Dat de Heeren Staten dier Provincie by Placcaat gebieden hoe geene andere Duiten aldaar gangbaar zullen wezen, dan die op de Munten van *Holland en Westvriesland* en van *Vriesland* geslagen en gemunt zyn, enz.

Bovengemelde Heeren Gedeputeerde Staten hebben by Publicatie van den 17 July 1769, den Invoer van Runderen, die van de bezmetlyke ziekte gebeterd zyn, uit de andere Provincien, in Vriesland, van nu af aan in 't toekomende, tot nader order, toegelaten, mits van behoorlyke Attestatien voorzien zynde.

Van *klein Lankum* berigt men 't volgende: Van de laatste Ingeënte 25 Hokklingen, zyn 'er alleenlyk 9 doorgekomen en gebeterd, alle waren ingeënt met Smerstoffe van Beesten aan de ziekte gestorven. Wy hebben nu uit de 50, in het geheel 21 overgehouden, en hebben rede te gelooven dat die voor de tweede reize niet weder besmet zullen worden, de onderving heeft ons geleerd, dat Ligtzieke niet voor Zieken konnen gehouden worden, en dat men hier door wel eer gemeend heeft, dat de Ingeënten voor de tweede reize konden natuurlyk besmet worden, evenwel zullen wy 'er de proef af neemen, en eenigen onder natuurlyk besmette Plaatsen, anderen nog eens inënten. Wy hebben ons Kamp veranderd, en op de hoogte gebragt, op de Plaats genaamd *Blau*, niet ver van het Huis ter Heide, in Donia Warstal, alwaar den

8 Augustus (1769) de derde en vierde Verdeeling, en dus 50 te gelyk ingeënt zullen worden door den Heer *Munniks*.

Haerlem. Vermits de Eerw. zeer Gel. Heer *Johannes Florentius Martinet*, A. L. M. Phil. Doct. en Bedienaar des Evangel. te *Edam*, aan de Hollandsche Maatschappy der Wetenschappen alhier heeft bekend gemaakt, en by het openen van het Billet gebleeken is, de Autheur te zyn van het antwoord op de Vraage van de Natuurgeschiedenis van ons Vaderland, onder de Zinspreuk: *Nil scribitur totum: Quis hoc mare effundet?* &c. zo is de Zilvere Medaille, den Schryver van dat Stuk aangeboden, aan gemelden Heer ter hand gesteld. Voorts zyn met en behalven den genoemden Heer tot Leden van dezelve Maatschappy der Wetenschappen aangesteld, de Heeren *Dionysius van de Wynpersse* A. L. M. Prof. in de Phil. Astron. en Math. op 's Lands Hooge Scholen te *Leiden*, *Joannes Franciscus Clemens Morand*, Ridder, Doct. in de Medicynen, en Lid van verscheide geleerde Genoodschappen enz. te *Parys*, *Jean Henry van Swinden*, Phil. Doct. en Prof. op de Academie te *Franeker*, en *Christiaan Brunings*, Inspecteur Generaal der Rivieren van Holland en Westvriesland, en Opziener van het Hoog Heemraadschap van Rhynland op het Huis *Zwanenburg*.

Magistratuuren en Amptenaaren.

Door de E. E. Heeren de Representant en verdere Bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Amsterdam* zyn de volgende Kermis-Schepen voor den Jaare 1769 begeven en daarop aangesteld te weten: Het Schip *de Princes van Oranje*, lang 150 voeten, tot Schipper *Cornelis Kuiper*, Opperstuurman *Joost Coen*, Onderstuurman *Hendrik van Oosterwoud*, Derdewaaks *Adrianus Littou* en *Klaas Helderman*. Op het Schip *Alkemade*, lang 150 voeten, Schip. *Jan van Eysden*, Opperst. *Cornelis Klinkwal*, Onderst. *Gerrit Berg*, Derdew. *Pieter Tyssen*, Junior en *Laurens de Sille*. Op het Schip *Prins Willem de Vyfden*, lang 150 voet Schip. *Fredrik Visser*, Opperst. *Hans Hansen*, Onderst. *Adrianus Fredrik van de Graaf*, Derdew. *Harmanus Mulder* en *Johannes de Kord*. Op het Schip *Scholtenburg*, lang 140 voeten, Schip. *Jan Ide*, Opperst. *Thomas Alexander de Wit*, Onderst. *Izaac de Vries*, Derdew. *Cornelis de Klerk* en *Gerrit Harmanus Kuyper*. Op het Schip *Veldhoen*, lang 150 voeten, Schip. *Karel Philip Kassel*, Opperst. *Michiel Coplyn*, Onderst. *Hendrik Schreuder*, Derdew. *Jan Dirk Kootman* en *Jan Everse de Bruyn*. Op het Schip, *Ridderkerk*, lang 140 voeten, Schip. *Pieter van Proye*, Opperst. *Stoffel Kock*, Onderst. *Pieter Cappelman*, Derdew. *Andreas Hedenquist* en . . . . Op 't Schip *de jonge Samuel*, lang 140 voeten, Schip. *Pieter*

ter Angelverst, Opperst. *Jacob Hendrik Johansen*, Onderst. *Hillert Folkers*, Derdew. *Mattheus Raatjes* en *Jacob Schubert*.

Op voorsz. wyze is ter Kamer *Rotterdam* begeven aan Schipper *Anthon. Leertouwer*, het Schip *de Vrouw Elizabeth*, om daarmede naar *Batavia* te stevenen.

Door de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad *Haerlem*, is tot Prælector in de Anatomie en Chirurgie; mitsgaders tot Prælector in de Vroedkunde, en tot Stads-Vroedmeester aldaar aangesteld de Heer *J. Rocquette*, Junior, *Med. Doct. Anat. Chir. & Obstetr. Lector* te Zierikzee. Ook hebben hooggemelde Heeren tot Stads Vroedmeester aldaar aangesteld de Heer *J. van Tekelenburg*, Vroedmeester en Stads-Chirurgyn.

AANMERKELYKE ZAKEN, &c.

Men merkt als een zonderlinge zeegen aan, dat het Hoekerschip gevoerd wordende door den Stuurman *Theunis van Dusselen*, die a's Jager dit Jaar de eerste Haring te *Vlaardingen* op den 30 Juny aanbragt, en den 7 July daaraanvolgende, na dat het zelve ter Haringvangst was uitgerust, en wederom vertrokken, de 27 dito te *Vlaardingen* voorsz. is binnen gekomen, met 27½ Last Haring door hem in 7 nachten gevangen, eene vangst waar van geen voorbeeld bekend is.

Den 11 July is te *s' Gravenhage*, een meisje van omtrent vier jaren, na dat het zelve na gissing een kwartier uurs in 't water gelegen had, door de hulp en bystand van den Mr. Chirurgyn *Johannes Brugman* en met de middelen van het loflyk Genootschap der Drenkelingen, t'Amsterdam voorgeschreven, gered en in gezondheid hersteld.

In den nacht van den 27 tot den 28 July is een Visschers-Pinkje, te *Wyk op Zee* t'huis hoorende, in de Noordzee, door het zware Weer omgeslagen; van 6 perzonen die 'er op waren, zyn 'er drie verdronken.

T'Amsterdam is in den ouderdom van ruim 70 Jaren overleden de Wel Ed. Heer Mr. *Joan Hubert van Meel*, Secretaris van de Societeit van Surinamen.

Te *Constantinopolen* is overleden de Heer *Franc. Ant. van Brognard*, Internuncius van het Roomsch Keizerlyke Hof, by de Ottomannische Porte.

Den 27 July s'avonds omtrent negen uuren ontstond brand in *Mary le bone street* te Londen, waardoor 8 huizen in de assche gelegd zyn, verscheide andere beschadigd geworden, en een man het leven verlooren heeft.

Den 30 dito is de Landgravin van *Hessen-Homburg* in de Kraam bevallen van een Prins.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden, op Woensdag den 6 en 20 September (1769) onder voorzitting van Do. *Paulus Wesling*.

Op Zondag den 30 July (1769), zynde den 10den na die der H. Drieëenheid, heeft in de oude Kerk voor de Wel Eerw. zeer Gel. *W. A. Klepperbein* des namiddags gepredikt, de Eerw. Heer *Christiaan Forsman*, Proponent te Dordrecht, en uit het gewoon Epistel

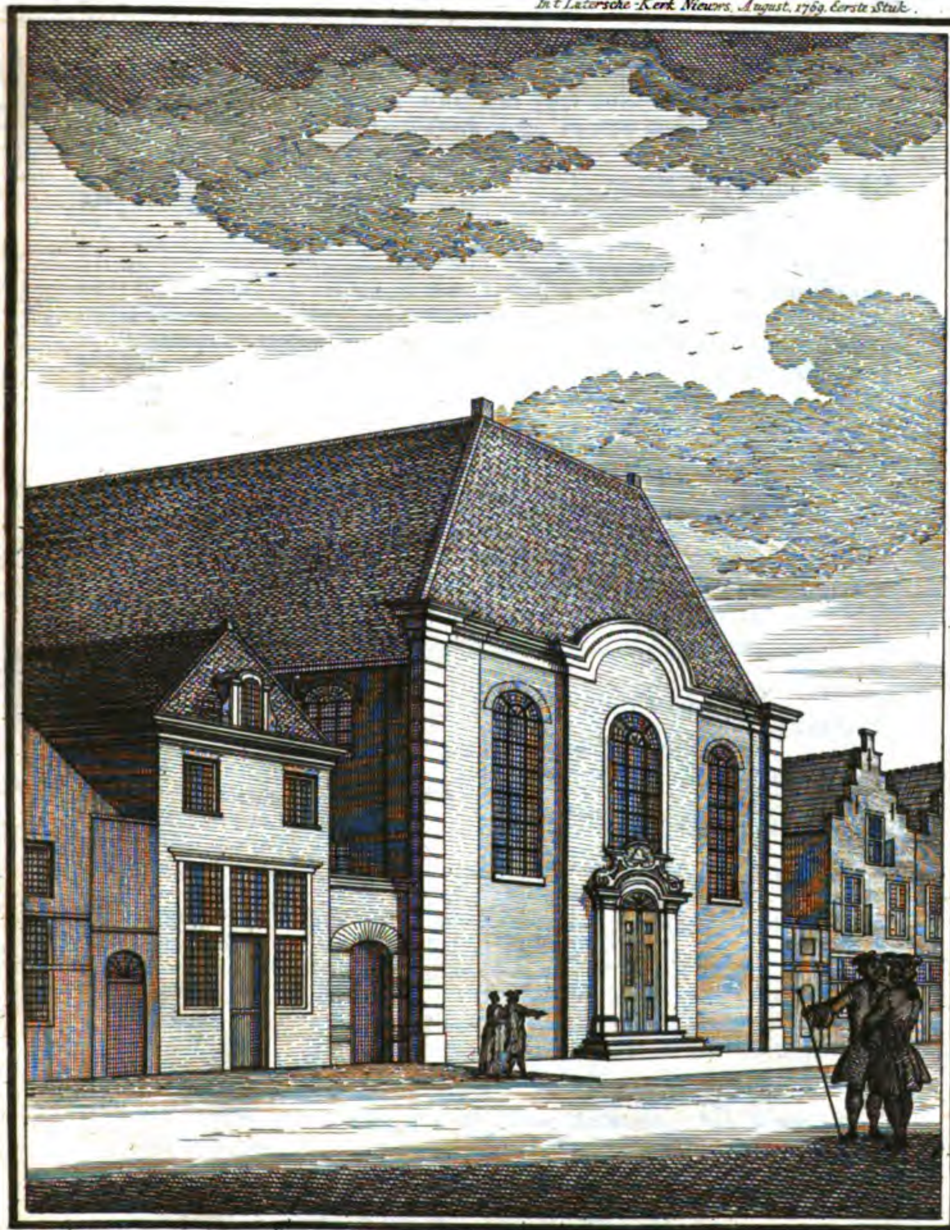
zynde 1 Cor. 12. vs. 1-11 en in 't byzonder zich bepaald tot het laatste of 11de vers: *Dit alles werkt dezelve eenige Geest; en deeld een iegelyk het zyne toe na dat hy wil.*

Hoorn. De nieuw gebouwde Kerk alhier, wier plechtige Inweiding wy onzen Lezeren in onzen laatsten bladz. 26, hebben medegedeeld, en waarvan hier nevens eene nette en naauwkeurige afbeelding naar 't leven geteekend te zien is, beslaat *honderd* voeten in de lengte en *vyftig* voeten in de breedte; de Zy-muuren zyn *twee en dertig* voeten en de Voor- en Achter- Gevels *drie en veertig* voeten hoog, buitens werks. Van binnen is dit Bedehuis lang *vier en negentig* en breed *zes en veertig* voeten, zynde de hoogte van de Vloer tot de onderkant van het middel verwelft *negen en dertig* voeten.

Leeuwaarden. Tusschen de Magistraat dezer Stad en de Diaconie dezer Gemeente was eenig verschil gerezen, 't welk hun Ed. Mog. de Gedeputeerde Staten der Provincie beslist hebben door de in dato 4 July (1769) gegevene

PUBLICATIE.

De Gedeputeerde Staten van Vriesland, Allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut; doen te weeten: Alzoo sedert eenige tyd verschil is ontstaan tusschen de Magistraat der Stad Leeuwaarden ter eenre, en de Armbezorgers van de Luthersche Gemeente der voorsz. Stad ter andere zyde, aangaande het onderhoud der Militaire Armen, en Hunne Ed. Mog. de Heeren Staten onze Principalen by Resolutie van den 17 May jongstleden het subsidie in questie, tot noch toe ten behoeve van de Militaire Armen binnen Leeuwaarden geaccordeert, geconsidereert hebben zulks geschied te zyn in 't generaal, zonder bepalinge van Gezindheden, en het Collegie by gemelde Resolutie geauthoriseert zynde ten dien einde eene nadere Publicatie te formeren, en te doen publiceren; ZOO IS 'T: Dat Wy, om aan deze speciale last en Hun Ed. Mog. welmeeningen te voldoen, ook ingevolge en conform het hoog Advys *van Zyne Doorl. Hoogheid de Heer Prince van Oranje en Nassau, Erfstadhouder*, &c. &c. &c., goedgevonden hebben, te verklaren en te statueeren, gelyk Wy doen door dezen, dat zoo lange de Stad Leeuwaarden het subsidie uit 's Lands Cassa, tot onderhoud der Militaire Armen zal blyven genieten, de Luthersche Armbezorgers ten aanzien van het toekomende zullen zyn geliberéert van het onderhoud der Militaire Armen van hunne Gezindheid, en de Stad van Leeuwaarden daar mede belast; wordende hier door Hunne Ed. Mog. Publicatie van den 28 November 1755, disterende onder anderen: *Dat op het voorbeeld van de bezorging der Arme Ledematen van de Gereformeerde Kerk, alle andere gepermitteerde en getolereerde Gezindheden in deze Provincie, gehouden en verpligt zyn tot het onderhoud hunner Arme Ledematen* en de daar op gevolgde Hunne Ed. Mog.

De Nieuwe gebouwde LUTERSCHE - KERK te Hoorn, ingewyd den 2 July 1769.

B. MOURIK excudit.

Mog. nadere Publicatie van den 15 Maart 1757, dienende tot klaarder uitleg en verandering van die van den 28 November 1755 over het onderhoud der Armen, voor zoo veel dezelve op het voorsz. geval en ontstane verschil toepaslyk zyn, in zoo verre gehouden voor gealtereert en gerestringeert, &c.

ZWOLLE. Op Zondag den 9 July (1769), zynde de 7de na die der H. Drieëenheid heeft de Eerw. en zeer Gel. Heer *Coenraad Christoffel Rensig*, alhier des namiddags in zyn beurt predikende over Gen. 47. vs. 9. *Weinig en boos is de tyd myn's levens*; en tot Inleiding neemende: Ps. 39. vs. 13. *Want ik ben beide uw Vreemdeling en uw Borger*; en daar uit de broosheid en moeyelykheid van 's menschen leven voorstellende, ook teffens met weinige dog zakelyke woorden aan zyne nu volle *vyftig* Jaren lang volbragten dienst gedagt, zynde alhier in 't Jaar 1719 tot Leeraar beroepen, en hebbende ruim *dertig* Jaren alleen den H. Dienst waargenomen, en na dien tyd met een Amptgenoot, waar in dezelve als nog, onder inwagting van Gods dierbaaren Zeegen blyft continueeren. Voor werd gezongen: *Ach wie nichtig! Ach wie flüchtig ist des*, enz. Na werd gezongen. *Ach wie elend ist unsere zeit!* enz.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 9 *July*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Zondag den 9 July 1769.

Jacobus Deugt. L. K. H.

Sophia Amelia Succius, Weduwe van Barend Obbens. A. K. H.

Johanna Hanbroek, Huisvrouw van Dirk Maasen. K. K. H.

Maandag den 10 dito.

Maria Helmig, laatst Weduwe van Lambertus Bolten. O. K.

Maria Catharina Lameyer, laatst Weduwe van Pieter Bolink. L. N. K.

Cornelia van der Heide, Huisvrouw van Jan Nicolet. O. K.

't *Kind* van Wouter van Wynoxbergen. E. Y. K.

't *Kind* van Ysbrand Rogge. E. Y. K.

Dingsdag den 11 dito.

Dirk van Houten, Mr. *Loodgieter en Lydekker*. Z. K.

Isaac Baerselman, *Clercq op de 100ste Penning Kamer*, *tweede Zoon* van Henricus Ferdinandus Baerselman. W. K.

Hendrik Driessen. L. K. H.

Eliesabeth Kamp, Weduwe van Jacob Barthold Michels. W. K.

't *Kind* van Carel Christiaan Thomas. N. Z. K.

't *Kind* van wyle Pieter Arnout Leyssius. O. K.

Woensdag den 12 dito.

Gerbrand Cramer. N. K

Adam List, *eenigste Zoon* van Joost List. O. K.

Geertruyd Fredrica Borst, Huisvrouw van Cornelis Twisk. O K.

Donderdag den 13 dito.

't *Kind* van Fredrik Rudolf Oldenburg. O. Z K.

Vrydag den 14 dito.

Pieter Rademan, Mr. *Silversmit*. N. O. K.

Gerhard Florens Ahasuerus. L. O. K.

Diewertje Put, Weduwe van Gerrit Topsvoort. W. K.

Cornelia Jacoba Backer, Weduwe van

Casparus Commelin. N. K.
Hester de Bruyn, Huisvrouw van Gerrit Bredie. N. K.
Alida Both, Huisvrouw van Jan Jansen. L. N. K.
't *Kind* van Jacob Eenebeek. O. Z. K.
't *Kind* van Philippus Dorfling. O. Z. K.

Zaturdag den 15 *dito.*

Mr. Laurentius Kemper. L. N. K.
Harmanus Hasebroek. N. K.
Johannes van Heusden. K. K. H.
Elsje Reyer, *bejaarde Dogter*. N. K.
't *Kind* van Fredrik Willem Staggemeyer. W. K.

Maandag den 17 *dito.*

Jacob Kluyver, *Koopman in Paarden en Rundvee*. Z. K.
Uranie Lidie Marteilhe, Huisvrouw van Charles Douglas, *Capitein ter Zee in dienst van zyne Koninglyke Majesteit van Groot Brittanien*. W. A. K.
Alida Sweedelaar, Huisvrouw van Hendrik Jan Spyker. N. Z. K.

Dingsdag den 18 *dito.*

Henricus Ferdinandus Baerselman, *Conrector der Latynsche Schoolen*. W. K.
Barnardus Kerman. N. K.
Andries van Rossen. O. Z. K.
Cornelis Vos, *oudste Zoon* van de Weduwe van Jan Vos. N. Z. K.
Alida Barbara Lieders, Huisvrouw van Theodore Grospoll. W. A. K.

Woensdag den 19 *dito.*

Anna Geertruy, Huisvrouw van Marten Smit. L. O. K.
't *Kind* van Gerrit Timmers. O. O. K.

Donderdag den 20 *dito.*

Cornelis Beuning. W. K.
Neeltje Roest, Huisvrouw van Jacob de Ruyter. N. O. K.
Emmerensia de Roos, *Linne Naaymatres in het Diaconie Weeshuis*. Z. K.
't *Kind* van Hendrik Berkhoff. O. K.
't *Kind* van Marcus Blaaupot. W. K.

Vrydag den 21 *dito.*

Johanna Geersen, laatst Weduwe van Harmanus Schuurhof. O. K.
Hendrieka Litting, Huisvrouw van Pieter Hendrik Dannebergh. O. K.

Zaturdag den 22 *dito.*

Jacobus Brinko. O. K.
Debora Looy, Huisvrouw van Hendrik Obroek. L. N. K.
Marritje Byl. W. K.

Zondag den 23 *dito.*

Hendrik Kok. W. K. H.
Lourens Koster. A. K. H.
Christina van Haren, Weduwe van Hermanus Roosen. K. K. H.

Maandag den 24 *dito.*

Christiaan Veltz, *oud Capitein in dienst van de Edele West Indische Compagnie* L. N. K.
Pieter Meyer. L. O. K.
Margaretha Raket. N. O. K.
't *Kind* van Isaac Martin. W. A. K.

Dingsdag den 25 *dito.*

Frans Boesyaar. W. K.
Johannis van der Klock, Mr. *Koperslager*. W. A. K.
Arent Bosch. O. K.
Daniel Daussy. A. K. H.
Evetdina van Brink, Huisvrouw van Hendrik van der Staal. K. K. H.
't *Kind* van wyle Cornelis Storm. W. K.
't *Kind* van Jan Willem Kzemen. N. K.

Woensdag den 26 *dito.*

Harmanus Domhoff. A. K. H.
't *Kind* van Pieter Rovellie. N. Z. K.

Donderdag den 27 *dito.*

Gerrit Mulder, *Scheeps Timmerman*. O. O. K.
Magdalena Doekes. W. K.
Levina van Willige, *bejaarde Dogter*. N. O. K.
Margaretha Roosen, Huis en Kraamvrouw van Jacobus Pieters. L. K. H.
't *Kind* van Pieter Ventener. L. N. K.
't *Kind* van Jacob Blaauw. E. Y. K.

Vrydag den 28 *dito.*

Ellesabeth Mey. N. O. K.
't *Kind* van Rutgerus van Meurs. N. Z. K.

Zaturdag den 29 *dito.*

Mr. Cornelis Graafland Jansz., *Oud Schepen, mitsgaders Bewintbebber van de Oost Indische Compagnie*. N. Z. K.

An-

Andries Baanken. O. K.
't *Kind* van Hendrik van Doorenum. W. K.
't *Kind* van Dirk Sander van Wel. E. N. K.

Zondag den 30 dito.

Barent Bosch. K. K. H.

Dingsdag den 1 Augustus.

François Schutte, *Makelaar*. N. Z. K.
Jan Fredrik Wöhner. W. A. K.
Philip Schevenius, Mr. *Broodbakker*. L. O. K.
Jacob Josias Conink. W. K.
Margaretha Brouw, laatst Weduwe van Jan ten Brink. W. K.
Neeltje Vlugt, Huisvrouw van Jan Wasman. Z. K.
't *Kind* van Jean Rabie. W. A. K.
't *Kind* vau Claas Haverkamp. O. O. K.

Woensdag den 2 dito.

Jan van Karnebeek. O. K.
Engelbert Smit, *Bleeker*. A. K. H.
Metta Maria Tonnies, Weduwe van Jan Ferdinand Lindenberg. O. Z. K.
Johanna Brevink, Huisvrouw van Adam Stutz. W. K.
't *Kind* van Paulus Hendrik Gyselman. N. Z. K.

Donderdag den 3 dito.

Jan Schelten, Mr. *Zylemaker*. L. N. K.
Johannes Schett. Z. K.
Dirk Borrendam. W. K.
Anna Tjeenk, laatst Weduwe van Klaas Verbruggen. N. K.
Marretje Vinck. N. O. K.
't *Kind* van Gerrit Kock. N. K.
't *Kind* van Jeremias Meyyes. O. O. K.
't *Kind* van Isaac de Clerq. N. Z. K.
't *Kind* van Anthony Eygenridder. O. K.

Vrydag den 4 dito.

Johanna Geertruy Broers. O. K.

Zaturdag den 5 dito.

Gerrit Bredie. N. K.
Cornelis Stroom, Mr. *Metzelaar*. Z. K.
Anna Margaretha Krul. O. K.
't *Kind* van Jan Elmenhorst. W. K.

Zondag den 6 dito.

Gerrit Hotze. N. O. K.

Maandag den 7 dito.

Willem Blom. N. K.
Jan Casper Limbagh. N. Z. K.
Abraham Brave. Z. K.
Geertruy Backer, Huisvrouw van Ewout Dirks. Z. K.
Eliesabeth Heere, Huisvrouw van Jacob Schaap. A. K. H.
Wyntje Gerrits Schoomaker. W. K.

Dingsdag den 8 dito.

Willem Hessing, Mr. *Broodbakker*. W. K.
Hendrik Schaay. N. O. K.
't *Kind* van Hendrik Jacob Kaverle, W. K.

Woensdag den 9 dito.

Abraham Mak. N. O. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 31 *July* 1769. geveyld.

Angelierstraat (*B. van Bellekom*, *R. Pietersz. Schoonegevel* en *G. Homburg*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 3000, in slag *f* 50. opgeh.
Angelierstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) in de Beezemmakers Gang. *f* 425, in slag 125. opgehouden.
Angelierstraat (Deselve, de Helft in een Huis en Erve, in de) in de Beezemakers Gang. *f* 250, in slag *f* 50. opgehouden.
Jorissteeg (*J. Willaars* en *G. de Myn*, Een Huis en Erve, in de St.) *f* 2900, in slag *f* 70. opgehouden.
Keizersgragt (*N. Bremer* en *J. Kwikx*, Een Broodbakkers Huis, en nog een Huis

Huis en Erve, op de hoek van de) en Leidschegragt. *f* 8300, in slag *f* 50, opgehouden.
Konings Plyn (*A. Peereboom*, *J. de Bosch Jeronimus* en *D. de Haan*, Een Huis en Erve, op het). *f* 9300, in slag *f* 100. *J. Carsten.*
Laurierstraat (*J. P. Giraudet* en *J. M. Cok*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) digt aan de Prinsengragt. *f* 5715, in slag *f* 200. verkogt.
Looyersdwarsstraat (*J. Kwikx* en *J. Buyn*, Een Huis en Erve, in de) by de Elandsgragt. *f* 2700, in slag *f* 5. *J. Kwikx.*
Muider Veer (*S. Samuelsz.* en *J. Rocamora*, De Helft in een Huis en Erve, op het oude) op den hoek van de Leprosen Burgwal. *f* 5250, in slag *f* 100. *J. Rocamora.*
Nieuwe Heeren Gragt (*S. de Crasto de Jonge*, *J. Rocamora*, *M. R. da Veiga*, *E. de Meza*, *I. de J. Mendes* en *J. van Orsagen Paulusz*, Een Huis en Erve, op de) over de Plantagie, daar de Cacouboom in den Gevel staat. *f* 7000, in slag *f* 200. *J. van Orsagen.*
Overtoomsche Weg (*W. van Eelen* en *C. van Opbeven*, Een Catoen Drukkery, Verwery en Gereedschappen, genaamd het Klaver Blad, op de). *f* 26000, in slag *f* 4200. *C. Twisk.*
Obligatien (*B Tideman*, *F. Apostool*, *G Scholten* en *B Tideman Joannesz.*, Een) ten Lasten van West-Vriesland en 't Noorder Quartier, ten Comptoire Alkmaar, op Naam, 8 pap. groot *f* 1000. 103 Pt. *J. Waardenburg.*
——— op Naam, 9 pap. *f* 1000. 103 Pt. *P. Graauwenboom.*
——— op Naam, 9 pap. *f* 1000. 103 Pt. *J. Waardenburg.*
——— op Naam, 11 pap. *f* 1000. 102½ Pt. Deselve.
——— op Naam, 11 pap. *f* 1000. 100 Pt. *P. Tideman.*
——— op Naam, 10 pap. *f* 1000 102 Pt. *P. Eswyler.*
——— op Naam, 6 pap. *f* 1200. 99 Pt *P. de Mortier.*
——— op Naam, 5 pap. *f* 800. 101¼ Pt. *R. Hageman.*
——— op Naam, 9 pap. *f* 745, 71¼ Pt. *P. de Mortier.*

En deeze volgende op *Maandag* den 14 *Augustus* 1769. geveild

Agtergragt (*A A. Bardon Carelsz.*, *J. Freni*, *J. P. Heimbach*, *A. van Ketwich* en *D. Boumeester*, Een Huis en Agterhuis in een Koop, op de) by de Reguliersgragt. *f* 7500, in slag *f* 350, *P. van Dyk.*
Bikkerstraat (*J. Kwikx*, *G. van Riesse*, *J. C. de Kaarsgieter* en *C. Akerboom*, Een Huis en Erve, in de) voor aan. *f* 3200, in slag *f* 1200. opgehouden.
Binnen Amstel (*A. A. Bardon Carelsz.*, *J. Freni*, *J. P. Heimbach*, *A. van Ketwich* en *D. Boumeester*, Een Huis en Erve, op den) op het Gravelandsche Veer. *f* 12000, in slag *f* 20 opgehouden.
Bloemstraat (*O. C. Titsing* en *J. van Orssagen Paulusz.*, Een Huis en Erve, in de) Z. Z. *f* 3950, in slag *f* 50. opgehouden.
Brouwersgragt (*P. de Heen*, Een Huis Agterhuis en Erve, op de) Noordzyde, op de Oosterhoek van de Heeren Markt. *f* 8200, in slag *f* 50. opgeh.
Geldersche Kaay (*J. van den Berg Dirksz.*, *J. Speekman* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, op de) W. Z *f* 7650, in slag *f* 600. *N. Bremer.*
Haerlemmer Trekvaart (*E. Croesen*, *J. Brakhoven* en *N. J. van Baggen*,

Een

Een Buitenplaats, genaamd *Polaanen*, met zyn Huizinge, Stallinge &c. aan de) by Half Weg. *f* 6550, in flag 30. opgehouden.

Hasselaarsteeg (*D. van Schorrenberg* en *A. de Mol van Otterloo*, Een Huis en Erve, in de) N. Z. *f* 3450, in flag *f* 50. opgehouden.

Hof-Steede (*J. P. Heimbach* en *A. de Maaker*, Een) genaamd Vegt-Stroom, met deszelfs Huizing en Stallingen &c. aan de Vegt, tusschen Maarsen en Zuylen *f* 8200, in flag 2600. *Melisse*.

Keizersgragt (*M. van der Linden* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, op de) O. Z. benoorden de Vyzelstraat. *f* 8050, in flag *f* 40. *G. Jarman*.

Lange-straat (*J. Kuiks*, *G. van Riesse*, *J. C. de Kaarsgieter* en *C. Akerboom*, Een Huis en Erve, in de) op de hoek van de Korsjes Steeg. *f* 8850, in flag *f* 175. opgehouden.

Laurierstraat (*J. Lafrens* en *J. Sluyman*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, het 4de huis van de Baangragt. *f* 2575, in flag *f* 225. *C. Angel*.

Laurierstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde het 7de huis van de Baangragt. *f* 2525, in flag *f* 90. *A. de Jongh*.

Laurierstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) naast het laastgemelde. *f* 3025, in flag *f* 125. *J. Schreuder Wms.*

Lucie Burgwal *N. Bremer*, *E. Croese* en *D. Leuvelingh*, Een Huis en Erve, op de St) op de hoek van de Melk Meisjes Steeg. *f* 5025, in flag *f* 200. *L. Roeper Bosch*.

Nes (*A. A. Bardon Carelsz.*, *J. Prent*, *J. P. Heimbach*, *A. van Ketwich* en *D. Boumeester*, Twee Wooningen onder een Dak, in de) op de Noorderhoek van de Cellebroersfteeg. *f* 7000, in flag *f* 600. opgehouden.

Oude Turfmarkt (Deselve, Een Huis en Erve op de) *f* 7600, in flag *f* 400. *P. van Dyk*.

Passeerderstraat (*P. Buchorus Bunel*, Een Huis en Erve, in de) nevens drie Agterhuizen onder een Dak in een koop, in de Vriese of Groene Gang. *f* 2800, in flag *f* 200. *W. H. Stoopendaal*.

Roozegragt (*P. de Hoen* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, voorby de Akelye Straat. *f* 3000, in flag *f* 400. *D. Leuveling*.

Tichelstraat (*H. van den Berg*, Een Huis en Erve, in de) W. Z. *f* 2550, in flag *f* 1. *H. Lauwerbek*.

Utrechtsestraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, op de) op de Zuider hoek van de Kerkstraat *f* 9450, in flag *f* 50 opgehouden.

Verwerstraat (*H. van den Berg*, Een Huis en Erve, in de) zynde twee Wooningen onder een Dak. *f* 2000, in flag *f* 200. *P. Dissel*.

Warmoesgragt (*T. Bosman*, Een Huis en Erve, op de) Z. Z. *f* 14000, in flag *f* 2200. *M. van der Linden*.

Weesper Veld (*W. Ebbenhorst* en *J. Lafrens*, Een Manege of Ryschool met zyn Loots en Stallingen &c. op Stads Grond, op het) *f* 9600, in flag *f* 300. opgehouden.

Zaagmoolens Pad, (*J. van Wattens* en *J. Schoonhoven*, Een Tuin en Huizingen, buiten de Utrechtsche Poort in de Laan, ten einde van het Agter) naby de Wetering. *f* 2950, in flag *f* 650. *C. Dom*.

Zeedyk (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, op de) Westzyde, op de Zuiderhoek van de Boomsteeg. *f* 5000, in flag *f* 90. opgehouden.

De

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 31 *July* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Kof Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Vrouw *Johanna Margaretha*, Gevoert by Schipper *Abe Ysbrandsz. Meulbaan*. Is in 't Jaar 1759. N. U., L. 87½ voet, W. 20 voet 2½ duim, H. 9 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1700, in slag *f* 400. opgeh.

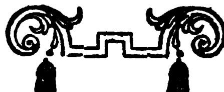
Snaauw-Schip (*M. Gunther Davidsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *de Rysende Zon*, Gevoert by Capitein *Barend Evertsz*, L. 69½ voet, H. 10 voet 5 duim, 't V. 4 voet 5½ duim, D. 5 voet 5½ duim. Alles Amsterdrmmer voeten. Gemonteert met 2 Stukken Kanon. *f* 1400, in slag *f* 300. opgehouden.

Spiegel-Jagt (*T. Beth Ysbrandsz.* en *F. J. Melissen*, Een Extra Welbezeilt) L. 38½ voet. W, 12 voet, H. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is voorzien van een Extra Fraay Paviljoen. en verdere Gemakken, (de Kiel en de Mast voorzien met Lood,) *f* 625, in slag *f* 125. *J. W. Beth.* Voor zyn Meester.

En deeze volgende *Schepen* den 7 *Augustus* 1769.

Fregat-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *F. Hollingerius* en *N. J. van Bagge*, Een Extraordinary Welbezeild) genaamt de *Resolutie*, Gevoert by Capitein *Carel van Wysmantel*, L. 104½ voet, W. 27 voet 7 duim, H. 12 voet, 't V. 5 voet 5½ duim, de B. 5 voet 9 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 8 Yzere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 5200, in slag *f* 1000. *Leendert Hoop voor zyn Meest.*

Fregat-Schip (*P. Croos*, *P. van Dyk* en *W. Rietmeyer*, Een Extraordinary Welbezeilt Tweedeks) met vaste Bak en Schans, genaamt de Vrouw *Johanna Catharina*, gevoert by Schipper *Jochem Schak*, is in 't Jaar 1750 N. U., L. 110½ voet, W. 31 voet 6 duim, H. 13 voet 6 duim 't V. 5 voet 7½ duim, de B. 6 voet 1 duim, de S. 6 voet. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 12 Ysere Gotelingen, schietende 4 ℔ Bals, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 4900, in slag *f* 50. *Hendrik Baard.*

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand AUGUSTUS 1769. TWEEDE STUK.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Den 25 Juny (1769) heeft de Sultan met zyn geheelen Divan een Raadsvergadering gehouden, kort na de aankomst van een Tartaar uit het Leger van den Groot-Vizier: deze Vergadering heeft drie uuren geduurd, en men verstaat, dat de Groten Heer gantsch niet vergenoegd gescheenen heeft; maar men heeft niet het minste ontdekt, van 't geen toen voorgevallen is, zo als ook niets van den inhoud der Depeches welke de bovengemelde Tartaar heeft overgebragt: Ondertusschen word gezegd, dat sommige van de buitenlandsche Ministers alhier zo in Geschrift als door Personen, die uit de Landen, alwaar thans het Oorlogstoneel is, gekomen zyn, narichten gekregen hebben, die niet aangenaam aan de Porte wezen konnen: Zelfs verhaalt men aan malkanderen, doch by wyze van een geheim, dat de 11 Juny een noodlottige dag voor de Ottomannische Wapenen geweest is.

Onaangezien dit evengemelde heeft egter de Sultan, den 30 Juny des avonds ten 7 uuren, het Kanon doen lossen, om aan het Publiek de Victorie bekend te maken, die de Troepen van den Chan der Tartaren op die van den Vyand behaald hebben, en by welke gelegenheid veel Volk uit het grondgebied van Rusland in slaverny is weggevoerd; men heeft egter, zo van 't een als van 't ander geene particulariteiten, ja zelfs geene naamen van Plaatzen, daar die voordeelen behaald zyn, bekend gemaakt.

Zedert meer dan een Maand houd de Porte een zeer diep stilzwygen omtrent alles, 't welk op onze Grenzen voorvald, het geen aanleiding tot verscheide gissingen geeft, die mogelyk alle ongegrond zyn: Ondertusschen is 't zeker dat de wederzydsche Legers, nu digt by elkander en op het punt moeten wezen, om

tot een of ander decisive Actie te komen: by aanhoudenheid komen noch Troepen uit Asie, die in allen spoed naar ons Leger trekken, zo dat het zelve merklyk in macht van Volk moet aangroeyen: ook is de wensch, dat onze Wapenen mogen overwinnende zyn, zo groot, dat men over dag geheele benden van Kinderen ziet langs de straten loopen die Gebeden tot den Hemel uitstorten, en des avonds de Gebeden hoord van de Musulmannen buiten de Stad, die hunne wenschingen met sterke uitroepingen verzellen

De Heer *van Gössel* Envoyé des Konings van Denemarken, heeft zyne Audientie, dewelke hy in die kwaliteit van de Porte verzogt heeft, noch niet konnen verwerven; terwyl de Vice-Vizier of *Kaïmacan* hem heeft doen weeten, dat 'er nooit eenig geval geweest is, dat een Minister van een buitenlandsch Hof, zyne eerste Audientie by de Porte heeft gehad in een tyd, als de Groot-Vizier afwezig is.

Den 29 Juny heeft de Porte den *Capi-Kiaja* van den Vorst van Moldavien in hechtenis doen neemen, en teffens zyn, op hooge order, zo in de Stad als op het land, de beide huizen van dien Vorst, dewelke by den Groot-Vizier in ongenade vervallen is, in brand gestoken, en tot assche verteerd, vervolgens heeft de Porte aan den Vorst *Constantin* bevel gegeeven, om ten spoedigsten in die kwaliteit naar Moldavien te vertrekken; weshalven deze met een klein gevolg den 3 July derwaards op reis zal gaan.

Den 1 July is aan de Ministers der buitenlandsche Hoven ter hand gesteld het navolgende tegen den Koning *van Polen* gerichte

OORLOGS-MANIFEST.

Het is een iegelyk bekend, dat, terwyl de Sublime Porte zig beezig hield met 't nakomen der Conditien van Vreede en Vriendschap, tusschen Haar en het Hof van Rusland, in de Maand Negira 1152, gesloten, het laastgemelde Hof zig bedienende van verborgene listen, verscheidene Fortereffen na by de Confinien van de Porte heeft aangelegd, en daar door haare inwendige oogmerken te kennen gegeeven. De Sublime Porte, niet te min, overeenkomstig Hoogstdeszelfs Caracter en Waardigheid, onderhield, by Continuatie, op eene vriendelyke wyze, den inhoud van de heilige Capitulatien, en demonstreerde, van tyd tot tyd, aan het Hof van Rusland, dat, wanneer het zelve kwam af te zien van dusdanige tegen het Tractaat van vriendschap strydende handelingen, zulks

zulks een middel zoude zyn, niet alleen om de rust der weederzydse Onderdaanen te bevestigen, maar ook om de onderlinge Vriendschap meer en meer aan te kweeken. Hier tegens presenteerde de Resident van dat Hof een Memorie, geopponeerd aan de gesteltenisse der zaaken, en zogt dus de Sublime Porte in slaap te wiegen. Dog de Porte, wel verre van eenige ombragie deswegens op te vatten, niet tegenstaande zy zig egter veinsde beledigd te zyn, ging voort, om aan de andere Hoven, haare Vrienden, en ook aan Rusland zelve, te toonen, dat het haar gewoonte was, by de Tractaaten van Vriendschap, en de goede Correspondentie, eenmaal door haar aangegaan, stantvastig te blyven persisteeren; oordeelende, dat Rusland met 'er tyd zelfs zoude zien, dat het vallen moest in de lisften en laagen, die het zig zelve gelegd hadde; en op deeze wyze den band van Vriendschap vast houdende, wendde de Porte alle yver aan, om het Tractaat van Vriendschap plegtig na te komen, en geene de minste infractie daar aan toe te brengen. Dog aan de andere kant zyn aan een ieder bekend de behoorlyke daaden, door Rusland, contrarie aan het voorsz. Tractaat geëntameerd. Daarenboven heeft Rusland, ten tyde van het overlyden van Augustus de Derde, Koning van Poolen, haare Troepen, onder pretext van guarantie, in dat Land doen inrukken, en door deeze inrukking veelerhande schaade aan de Confinien van de Frontierplaatsen, en aan de Onderdaanen van de Sublime Porte, toegebragt, maar ook de goede order in Hoogstdeszelfs Staaten en Domeinen geperturbeerd, en daar door (zo als de ondervinding doed zien) aanleiding gegeeven tot Vyandlykheeden: Waaromme dan ook zodanige inrukking by de oude Tractaaten zyn geprohibeerd. Rusland, onder voorwendzel van de goede order aan de Republiek en het Ryk van Poolen weederom te bezorgen, heeft, van dag tot dag, deszelfs Troepen, Ammunitie en Leevensmiddelen geaugmenteerd, de Regten van de Poolsche Vryheid, door fineffen gereformeerd en veranderd, en onderdrukkende de Republiek door het geweld van haare Troepen, tot Koning van Poolen verkooren een Zoon van Poniatowski. Rusland heeft, door het renforceeren van deszelfs Aanhangers, meenigvuldige schaade en nadeel aan de Republiek doen overkomen, en allengskens middelen gevonden hebbende om dezelve te verzwakken, de Regten van de Poolse Vryheid te niet gedaan. Die geene, die met yver voor de Republiek waaren aangedaan, heeft zy uit Poolen verdreeven, derzelver goederen aangeslaagen, hunne oude Familien geruïneerd, en alle de zwakke Poolse Onderdaanen, die zig daar tegen opponeerde, omgebragt: Invoegen dat de Yveraars voor de Republiek zyn verstrooit, en de overige geworden tot Slaaven, gedrukt onder de Russische Tiranny, en aan Rusland zelfs onderworpen. Eindelyk heeft Rusland, om de malitieuse voorneemens, waar meede het zwanger ging, ter uitvoer te brengen, haare Troepen, met

Kanon en Artillery, naar de Confinien van de Sublime Porte afgezonden, *Baltba* en het Dorp *Crascova* verwoeſt, eenige duizende Ottomannen gedood, en aldus het verdrag van Vriendſchap opentlyk en onbeſchaamd verbroken.

Om welke reedenen dan, zo als aan alle Hoven, waar meede Wy in Vriendſchap ſtaan, bekend is, de Porte, volgens de heilige uitſpraak, is getermineerd geworden den Ruſſen eenen Keizerlyken Oorlog aan te doen, na alvorens de verbreeking der Tractaaten, door Manifeſten was bekend gemaakt. Aan den overleedenen Chirim Girai, Cham van Crim, had de Keizerlyke Porte permiſſie gegeeven, om een inval in het Land der Ruſſen te mogen doen. Waar om hy te *Bender* komende, niet alleen verlof verzogt, om dien inval te mogen doen in Rusland, maar ook in de Republiek van Poolen. Dan, gelyk door de Poolſche Republiek niet het allerminſte was bedreeven ſtrydig met het Tractaat van Vreede tuſſchen de Sublime Porte en die Republiek te *Carlovitz* geſlooten, en dat ook boven dien de Republiek ſtond onder de protectie van de Porte, zo wierd aan opgemelde Cham van Crim, order gegeeven, dat hy, op geenerlei wyze, een voet in het Land van Poolen zoude hebben te zetten; terwyl wyders aan de Preſidenten en Gouverneurs der Frontieren, de hooge beveelen wierden geëmaneerd, ten einde zy zig zoude hebben te onthouden van eenige ſchade in Poolen te veroorzaaken. Waar uit dan wierd geſupponeerd, dat de Republiek van Poolen, erkennende de protectie van de Sublime Porte, het Tractaat van *Carlovitz* zoude nakomen, en zig onthouden van 't verbreeken van de Vreede. De Ruſſen, Vyanden van de Sublime Porte, hunne Leegers binnen in Poolen formeerende, en zelfs de Leevensmiddelen voor hunne Troepen aldaar opdoende, zyn eindelyk oorzaak geweeſt van de ſchaade, welke de Confinien van de Sublime Porte geleeden hebben, zo door het langdurig verblyf der Ruſſiſche Troepen in Poolen, als door de onverwagte inval en beleegering van de Fortreſſe van *Choczim*, alwaar egter de Ottomanniſche Troepen onder den Goddelyken byſtand die alles wreekt, de overwinning hebben behaald, en de Ruſſen geheel verſlagen en uitgeroeid zyn. Dan heeft men, zo uit Brieven van de Preſidenten der Frontieren, als uit de Krygsgevangenen, en zelfs uit eenige Geconfedereerden, vernomen, dat maar een derde part, van die Troepen, die gekomen waren om *Choczim* te beleegeren, Ruſſen, en het grootſte gedeelte Polakken zyn geweeſt, waar van zommigen gewillig, en anderen met geweld, de Ruſſen gevolgd zyn, zo als men ook al verder by examen, hoe het mogelyk konde weezen, dat het grootſte gedeelte van die Troepen Polakken geweeſt, en de Ruſſen gevolgt zouden hebben, uit Potocki en Craſinski, Mannen van aanzien in de Poolſche Republiek, welke hun toevlugt tot de Porte genomen hebben, heeft verſtaan, dat, twee Jaaren te vooren de Ruſſen en Polakken teegens het

het Tractaat van *Carlovitz*, hunne oude Tractaaten hadden vernieuwd volgens welke, zo dikwils 'er een Oorlog tusschen de Sublime Porte en Rusland kwam voor te vallen, de Poolen met de Russen geconjungeerd, den Oorlog teegens de Sublime Porte zoude voeren, en zo dikwils als 'er een Oorlog tussen de Sublime Porte en Poolen kwam voor te vallen, de Russen, met de Poolen geconjungeerd, meede den Oorlog tegens de Porte zoude voeren: Waar van zy aan elkanderen, over en weder verzeekeringen gegeeven en ontfangen hadden: Gelyk dan ook de Russise Resident Obrescow, dewelke volgens het oude gebruik van de Sublime Porte, in het Keizerlyke Leeger bewaard word, daar over ondervraagd geworden zynde, in een Memorie door hem met zyn eigen naam onderteekend, verklaard heeft, al het zelve de waarheid te zyn. En dewyl dus de Republiek van Poolen, ten deele uit eige beweeging, ten deele door geweld, de Vreede heeft verbrooken, zo is het ook notoir, dat zy verbrooken heeft het Tractaat van *Carlovitz*, volgens welke de Sublime Porte (wiens gewoonte het is de Tractaaten en Verbonden van vriendschap en goede harmonie altoos te agtervolgen), de Poolen, haar Nabuuren, teegens alle schaade en onheilen heeft beschermd, en altoos alles aangewend, ten einde de weergalooze Onderdaanen geene moeite of overlast mogte worden aangedaan, en zulks, niettegenstaande de malitieuse handelwyze der Russen, al zedert langen tyd aan de Porte was bekend geweest. Dan, gelyk de Poolen deeze uitneemende gratie niet erkennende, in het zelfde spoor der Russen zyn overgegaan, gelyk zulks uit hunne Vyandlykheeden is consteerende, zo ziet de Sublime Porte zig in de noodzaaklykheid gebragt, om den Oorlog aan dusdanige Vyanden te declareeren, en hen uit te roeien aan alle Plaatsen daar zy mogten gevonden worden. De Sublime Porte vermeend daar toe thans haar reedenen te hebben, zo uit hoofde dat de Poolen, in het verbreeken van de Vreede, den Russen gelyk geworden zynde, den inhoud van de heilige Capitulatien vorderd, dat hun ook op gelyke wyze den Oorlog worden aangedaan, en dat die Polakken, welke met de Russen geconjungeerd, de Ottomannise Troepen komen te attaqueeren, ook eeven als de Russen zelfs gehandeld worden, als om dat Crazinski en Potocki, Groot Marschalken van de Republiek van Poolen, aan de Porte hebben verzogt, dat de Ottomannise Troepen binnen het Ryk van Poolen mogten indringen, en de Muscoviters, met hunne Aanhangers, uitroeien en verdelgen, ten welken einde Potocki zelfs in 't Keizerlyke Leeger gekomen, en uit naam van Crazinski, een gezeegeld Geschrift overhandigd heeft.

En dewyl dus aan een ieder redelyk Mensch bekend moet zyn, dat wy ons moeten wreeken aan onze Vyanden, en door het invoeren van de Ottomannische Troepen in het Ryk van Poolen, de Russen zo wel als de Poolen, die hun aanhangen, moeten bestryden;

zo notificeeren wy aan de andere Hoven, onze Vrienden, dat een Generalissimus, met een meenigte Troepen, Kanon en Artillery, door ons naar Poolen staat te worden afgezonden, ten einde om de Russen, en de Polakken, die het met de Russen houden, te onder te brengen, en aan de andere kant die Polakken, welke onze Protectie verzoeken, en onze Vrienden zyn, teegens alle schaade te beschermen.

ZEVENBERGEN. Hermansstad. Vervolg van de vergelyking der thans in Oorlog zynde Russen en Turken, ziet onze voorgaande bladz. 35.

9. *De Artillerie der Russen is van allerlei calibre, en word zeer wel bedient; dezelve kan ook met de linie voortrukken, inzonderheid vermits die linie, zelfs by een victorie, zich of zeer langzaam, of doorgaans in 't geheel niet voorwaards beweegt. De Artillerie der Turken is daar en tegen bovenmatig zwaar, en word zeer slecht behandelt; want onaangezien eenige hunner Fransche en Italiaansche Renegaden, hen daar omtrent onderrichting hebben konnen geeven, zyn zy echter zeer daar in weinig gevordert. De reeden hier van is voor eerst de onweetenheid hunner Leermeesteren, want welke kundige Mathematicus of Artillerist is ooit tot hen overgegaan? en ten tweeden hunne onwilligheid, om eenige reegelen, voorschriften of onderrechtingen van vreemdelingen aan te neemen, doordien zy dezelven mistrouwen, om dat zy te meermalen door vreemdelingen misleid en bedrogen geworden zyn. Met een woord, hun Geschut is zeer slecht en kan niet spoedig genoeg voortgebragt worden, vermits zy by hunne attaques, doch wel inzonderheid by hun vlachten, zich in vollen ren van de eene plaats na de andere begeeven.*

10. *De Russische zwaargewapende Cavallerie is genoegzaam van geenen dienst, want by dezelve is alles omgekeert, wat eigentlyk zou dienen te weezen by deeze soort van Cavallerie, om iets van gewigt daar meede uit te rechten, zy moesten dienen, om door gewapende geleederen in te breeken; hunne Paarden behoorden grof en zwaar en teegen een geweldigen aanval bestand te weezen, en de Ruiter behoorden vuur in de oogen en vaardigheid in de armen te bezitten; doch by de Russen kan een Ruiter zynen van een zwaare scheede voorzienen pallas naauwlyks voortsleepen, en noch veel minder denzelven ter oorzake van de bovenmatige zwaarte gereegeld en vaardig bestieren. Eenen Ruiter betaamt, by 't voortrukken, zyne reijen en geleederen gesloten te houden, de beveelen aan te horen, zynen Vyand onder 't oog te zien, en wakker op den-*

denzelven in te houwen, *doch dit alles ontbreekt een Russischen Ruiter*, *zyn Paard is te zwak en te slecht onderhouden*; *zyn zwaar zydgeweer word niet genoeg door eenen sterken arm aangedreeven*, *en 't vuur uit zyn Karabyn of Pistolen kan meede niet veel uitrechten*, *weshalven zyn aanval zonder uitwerking*, *en zyn defensie van weinig vermogen zyn. De Turken daarenteegen hebben in 't geheel geen zwaargewapende Cavallerie*, *'t geen echter geen bewys is*, *dat zy zich geheellyk ontbloot bevinden van zulke Wapenen*, *als de zware Cavallerie gebruikt*, *of schoon zommige zich dit verbeelden.*

11. *De Russische lichte Paarden of lichtgewapende Cavallerie is ontbloot van alle beschermende Wapenen*, *en by een heevige Bataille van weinig dienst. Daarenteegen bestaat de Turksche Cavallerie geheellyk in lichte Paarden*, *die ongemeen vlug zyn en zeer schielyk konnen wenden*, *de Ruiters zyn voorzien van Pylen*, *Pistolen*, *Karabynen*, *smalle spitze Messen*, *Spiessen en Sabels*, *en deeze laatste zyn gemaakt op eene wyze*, *dat een Kind van* 12 *jaren daar meede een vry geweldiger slag kan toebrengen*, *dan de sterkste man met een Europiaansche Sabel. De Turksche Cavallerie heeft zich nimmer met de Keizerlyke Cavallerie in een gevecht durven begeeven*, *dewyl deeze laatsten van Stormhoeden en Borstharnassen voorzien is*, *en in 't zwenken*, *enz. zeer wel is ervaren*, *doch teegen de Russische Cavallerie zou de Turksche met den Spies of Lans met dezelve gelyk staan*, *en de Russen in 't zwenken en omcingelen tienmaal*, *met den Sabel wel vyftigmaal*, *en de Russische lichte Paarden in allen deelen te boven gaan*, *zulks geen Dragonder*, *Hoezaar*, *Cosak of Calmuk hen 't hoofd zou durven bieden.*

12. *De Russische Cosakken*, *Calmucken en andere Tartaren konnen by zommige Europische roofbenden vergeleeken worden*, *die dan eens een man te gelyk*, *dan eens by troeppen*, *en dan eens alle gezamentlyk op buit uitgaan*, *doch altoos zo veel mogelyk een rencontre ontwykende*, *vermits zy geen moed of harte bezitten*; *en de Densche Cosakken zyn onder deeze wel de slechtste. De Turksche Tartaren zyn niet beeter*; *de nu overleedene Chan hield hen eenigzins onder gehoorzaamheid*, *en trachtede hen een weinig manmoediger te maken. Eere is by hen onbekend*, *hunne leevenswyze maakt hen onmenschelyk*; *hun land vervoerd hen tot het uitplonderen van andere landeryen*, *en hunne vryheid*, *om dit alles strafloos te doen*, *maakt hen vergenoegd en vrolyk*,

Uit dit alles volgt natuurlyker wyze deeze Aanmerking, *dat naamlyk de Russische Infanterie in geenerhande voorvallen door hare Cavallerie*

rie kan gedekt worden, daar zulks echter in de wyduitgestrekte vlaktens van Tartaryen en Polen ten uiterſten noodzaaklyk zoude weezen; weshalven zy hunne flanken zelve zullen dienen te dekken door ſchuinſſe of rechte winkelhakige linien, hoewel zodanige linien aan groot gevaar bloot geſtelt ſtaan, en op vlaktens door 't Vyandlyd Geſchut zeer veel te lyden hebben.

13. *De Ruſſen letten niet zeer op 't uitkippen en de fraaiheid hunner Recruten. De Turken en Janitzaren worden alleenlyk volgens gunſt des Baſſa's aangenomen en betaalt; de poſt der Janitzaren is in vreedenstyd de beſte dienſt by de Porte, want zy ontfangen op een gereegelde wyze hunne ſoldy, zy genieten veele Privilegien, en zy behoeven niets te doen; eenige van hunne wachten en patrouilles neemen zy zittende waar, of zy gaan wandelen met ſtokken in de hand.*

14. *De Infanterie der Ruſſen is wel gedekt, en die der Turken is wel gedekt; en koſtbaar gekleed.* 15. *Der Ruſſen kleeding is vry wel geſchikt tot marſcheeren en 't maken van beweegingen; doch die der Turken is daar toe noch geſchikter, vermits geene hunner leeden of gewrichten gebonden, of door te eng gewaad geprangt worden.* 16. *De Ruſſen verſtaan de konſt van gefortificeerde Campementen te maken, en de zulke te verſchanſſen die 't noch niet zyn, de Turken poſteeren zich insgelyks op 't Gebergte tuſſchen Moeraſſen achter Rivieren of achter een Wagenburg; doch zy weeten de bekwaamſte plaatzen voor hunne Campementen en Verſchanſſingen niet uit te kiezen, nochte hunne Flanken en Arrieregarde te dekken.*

17. *Der Ruſſen ſterkte beſtond tot hier toe niet in 't veranderen van hunne poſitien, nochte in 't maken van kunſtwendingen geduurende eenen marſch, nochte oogenbliklyk by een Bataille; de Turken weeten zelfs niet, dat Oorlog voeren een konſt zy, de natuur en een woeſte ongereegelde moed verſtrekken tot derzelver eenige raadgeevingers en aandryvers by hunne krygsonderneemingen,* 18. *De Bagagie der Ruſſen beſtaat doorgaans in een ſchier oneindig getal Wagens, 't geen hen by eenen optogt tot eenen groten laſt is, die der Turken maakt insgelyks een ongemeene tros uit, doch verſtrekt echter by eenen optogt tot geenen zoo merklyken laſt, door dien dezelven meerendeels in Kameelen en Muileezels beſtaat.*

19. *De marſchroute der Ruſſen is zeer gereegelt en ordentlyk, doch ter zelver tyd zyn de Corpſen, die een Ruſſiſche Armee uitmaaken geduurende eenen marſch zoodaanig als aan elkanderen verbonden, dat ze*

niet

niet gemaklyk by een of ander gevaar weeder corpsgewyze ageeren kan; daarenteegen zyn de marschen der Turken ongereègeld en onordentlyk, dewyl ieder Bassa met zyne Manschap voortrukt zoo als hy zelf verkiest, weshalven een Turksche Armee zich eeven gelyk de wolken voorwaards begeeft, 20. *Indien de Russen de Turken geduurende hunnen optogt konnen overvallen, 't geen nochtans niet zeer lichtelyk gebeuren zal, dan hebben zy hen zonder twyfel reeds half verwonnen; doch wanneer de Turken de Russen by hun voortrukken konnen attaqueeren, dan hebben zy alles gewonnen, dewyl de Russen op hunne marschen teegen schielyke anvallen niet bestand zyn.*

PORTUGAL. Lissabon. Omtrent het midden der maand Juny (1769) zyn hier twee Schepen van *Fernambucq*, een van *Bahia de Todoslos Santos*, beladen met Tabak, en een van *Rio de Janeiro* met Zuiker, en omtrent honderd duizend Crusados aan Goud voor Reekening van Particulieren aangekomen.

SPANJEN. Madrid. De Paus door een Schryven aan onze Monarch kennis van zyne verkiezing tot Opperhoofd der Kerke gegeven hebbende; zo heeft zyne Majesteit aan zyne H. daar op doen toekomen het volgende

ANTWOORD.

De Cardinalen de Solis, de la Cerda *en de Heer* Aspurn, *my kennis gegeven hebbende van uwe Heiligheids Verkiezing tot den Stoel van den H. Petrus, heeft deze tyding in my een byzonder genoegen en allergrootste vreugde verwekt. Ik geloof dat de Almachtige het Gebed verhoord heeft, 't welk ik deed om aan de Kerk een zichtbaar Opperhoofd te geven, zodanig als de tegenwoordige omstandigheden vereischten. Myne twee Cardinalen zyn niet onkundig dat dit steeds myne eenigste en sterkste verlangens waren, en thans dank ik de Godlyke Voorzienigheid dat dezelve ons een Priester, een Paus, een Herder gegeven heeft, in wien de alleruitmuntendste deugden uitblinken, en die, derf ik my vlyen, zal weten te bedaren, alle die onlusten, welke het hart der waren Kerkgenoten zo zeer getroffen hebben. Ik reken het my tot een eer, Heilige Vader! den allertoegenegendsten en allerverkleefsten aan den Apostolischen Stoel te zyn; en kan het ook van myne Onderdanen getuigen, die 'er altoos den diepsten eerbied voor gehad hebben. De Pausen uwe Voorzaten hebben het tot hier toe aangemerkt als den sterksten steun van den Katholyken Godsdienst, en uwe welgelukzaligheid zal hen recht doen, met zo*

als zodanig aan te merken en te behandelen. Alle myne begeertens strekken daar heen om denzelven Godsdienst zo zuiver en onveranderlyk te handhaven, als die ons door J. C. is nagelaten, en om teffens de rust en goede Order onder myn Volk te verzekeren, zonder de twee Machten onder elkander te vermengen. Tot bereiking van dit oogmerk heb ik uwe Heiligheid nodig, en deszelfs gezag is niet te ontbeeren om de wanordens te doen ophouden, en 'er de oorzaaken van weg te neemen. Ik vervoeg my daartoe by uwe Welgelukzaligheid, met een standvastig en kinderlyk vertrouwen, en zy, die met myne zaken by uwe geheiligde Persoon belast zyn, zullen in het toekomende zulks uit mynen naam doen.

Ik schryf heden zelfs aan uwe Heiligheid, om te beantwoorden, aan de tederheid, die zy my getoond heeft, door my met een Brief van haar eigen hand kennis van deszelfs verkiezing te geven, doch om uwen Apostolischen arbeid, reeds veelvuldig en moeilyk genoeg, niet meer te verzwaren, zal ik my vergenoegen de vastgestelde gewoonte te volgen, en uwe Heiligheid die verzoeken aan te beveelen, welke haar, uit myn naam, zullen gedaan worden. Ik bedank uwe Welgelukzaligheid voor de byzondere oplettenheid, welke zy getoond heeft in de zaak van den Eerwaarden Bisschop Jan de Palafox, *en vleye my dat de heldendeugden van dezen dienaar des Heeren eerlang zullen ontfangen die eerbewyzingen, welke zy verdienen.*

Ik verzoek op nieuws van uwe Heiligheid deszelfs Apostolischen zegen, en bid God, dat Hy, tot welzyn der Christenheid, de dagen van uwe geheiligde Persoon verlange.

ITALIEN. Romen. De veranderingen, die men in 't begin der Regeering van den tegenwoordigen Paus te gemoet zag, inzonderheid het Ceremonieel betreffende, schynen geen voortgang te zullen hebben, want de plechtigheid der Voetkussing, die men dagt dat afgeschaft zou zyn geworden, heeft noch onderdaags plaats gehad, wanneer zyne Heiligheid, na den Kerkdienst bygewoond te hebben, de Princes *Gustiniani*, ter Voetkus toeliet. Het vernietigen van de Maatschappy der Jesuiten ontmoet noch meerder zwarigheden, dan men zich had voorgesteld. Betreffende de Souvereiniteit van het Hertogdom van *Parma*, daar over zou zich de Paus dus geuit hebben: *Ik zal daar van den tytel behouden uit even die zelve gronden, uit welken de Koningen van Sardinie en Napels de tytels als Koningen van Cyprus en van Jerusalem zich toeeigenen.* Op de Voorstellingen wegens de Bulle *in Cœna Domini*, heeft

heeft de Paus geantwoord: *Dat hy ten opzichte der Geloofsleer onbeweeglyk was, maar dat hy zich ten aanzien der Kerkentucht en Politie, toegevende zou betoonen.* De zeven Jaren Indulgentie der Jesuiten verstreeken zynde, hebben dezelve van den Paus, als naar gewoonte verzocht en ook verkregen verlenging van nadere zeven Jaren, welke prolongatie in druk publiek gemaakt zynde, hebben de Ministers van het Huis van Bourbon, daar over geklaagd, edog genoegen genomen met de verzeekeringen van zyne H. dat zulks enkel uit gewoonte geschied was, terwyl de Paus ondertusschen aan alle Gerechtshoven heeft doen aankondigen, geenerhande Depeches, betreffende de voorsz. Paters, te laten afgaan, voor dat zyn H. dezelve onderzogt heeft.

Van *Mantua* verneemd men dat de Generaal *Paoli*, verzeld van den Graaf *Gentili*, den 28 July over *Verona* naar *Weenen* vertrokken is, om, zo men wil, in Keizerlyke Dienst te treden.

Ragusa. Op de hoogte dezer Stad, ziet men zedert eenige dagen verscheide Engelsche gewapende Vaartuigen kruissen, onder Russische Vlag jacht makende op alle de Koopvaarders van deze Republiek, om dat dezelve zich bevind onder de bescherming van den Groten Heer, waarom den Senaat vergaderd is geweest, om te delibereeren over de party, dewelke by die omstandigheid te kiezen staat. De Montenegriners stellen mede alles in rep en roer; aangevoerd door haar Opperhoofd *Stephano*, rechten zy stroperyen aan tot in Albanien, alwaar zy zich meester gemaakt hebben van eene Stad, aan den Bassa van Scutari toebehoorende, zy zyn gezwooren Vyanden van de Roomschgezinden, en men is beducht, dat zy zich ook als zodanige, op 't grondgebied dezer Republiek zullen laten zien.

Colorno. In onze voorgaanden bladz. 37. hebben wy gezien, dat haare Koninglyke Hoogheid de Aartshertoginne-Infante aan de Oevers de *Pô* in een prachtige bereide Tent gearriveerd, en van daar herwaards gekomen is. De optocht van gemelde Tent naar dit Lusthuis geschiede op de volgende wyze.

1. Vyf Lopers van den Infant-Hertog. 2. Zes plechtig gekleede Pagies te paard. 3. Acht Hertoglyke Stalbedienden 4. Een Koets met vier Paarden waar in vier Kamerdienaars gezeten waren. 5. De *Muggiordomi*, gezeten in twee Koetzen, ieder met zes Paarden bespannen. 6. De Edellieden van den Opperhof-

 meester,

meester, gezeten in twee Koetzen met zes Paarden. 7. Twaalf Kamerjonkers in drie Koetzen met zes Paarden. 8. Twee diergelyke Koetzen, waar in de Hofdames zich bevonden. 9. Een diergelyke Koets, en daar in de Opperhofmeester en twee van deszelfs Edellieden. 10. De Koets van den Kapitein der Gardes. 11. Twee Koetzen van den Opper-Stalmeester. 12. Die van den Opperhofmeester. 13. Die van den Opperjagermeester. 14. Die van den Opperkamerheer. 15. Twaalf Gardes du Corps. 16. Vier Exempten en vier Veldpiqueurs. 17. Een Koets bespannen met acht Paarden, waar in hunne Koningl. Hoogheden gezeten waren, by zich hebbende de Opper-*Maggiordonna* of Opperhofmeesteresse Marquisinne van Malespina. 18. een Koets met zes Paarden van den eersten Staatsminister. 19. Een diergelyke Koets van den Bisschop van Parma. 20. Een diergelyke Koets van den Grave di San Vitale. 21. Een Detachement van 28 man der Gardes du Corps.

In den groten Tuin waren fraaie Illuminatien en een uitmuntend Vuurwerk te zien, en na dat hunne Koninglyke Hoogheden gesoupeerd hadden, gingen zy dezelve bezichtigen, waar na hoogstdezelven een fraaye by gelegenheid van het hooge Huwlyk vervaardigde Cantate bywoonden, en vervolgens zich ter rust begaven.

INGERMERLAND. Petersburg. Den 23, 24 en 25ste July (1769) zyn drie Couriers uit het Leger van den Prins *Gallitzin* ten Hoven aangekomen, de *eerste* met een verhaal van verscheide mislukte ondernemingen der Vyanden, de *tweede* met de tyding eener Victorie, door de Keizerlyke Wapenen den 13 July, op de Armee van den Seraskier bevochten, en de *derde* met die der bemachtiging van 't Retranchement der Vyanden. Het Hof heeft daar van doen bekend maken het volgende

RELAAS.

Kort na de passage van den Lt. Gen. *van Stoffel* over den Dniester, is ook de *en Chef* commandeerende Generaal Prins *Gallitzin* met de gantsche Armee die Rivier gepasseert; na een Corps onder den Lt. Gen. *Rennenkampf* aan deze zyde tegen over *Choczim* te rug gelaten te hebben. Hier op brak de Armee naar den kant van die Vesting op, om het by dezelve liggend zeer talryk Vyandlyk

lyk Corps aan te tasten, zettede hare marsch tot den 9den onverhinderd voort en avanceerde tot het Dorp *Rogosi*. Dien dag begon de Vyand in sterken getale te verschynen en attaqueerde onze Voortroepen verscheidemaal, om zo veel mooglyk de onzen in hunne aanmarsch op te houden; doch wierd t'elken reize te rug geslagen. Van die vergeeffe pogingen der Vyanden, tot den 12 July voorgevallen, meld de Prins *Gallitzin* in zyn Relaas uit het Camp *Dolinana*, den 22 met een Courier ontfangen, aan hare Keizerl. Majesteit:

Dat de Vyand, na dat het laatste Relaas uit het Dorp *Rogosi* den 9 July afgezonden was, zich tegens den avond niet alleen in sterker getale vertoont, maar ook begonnen had met talryke partyen op ons voor uit marscheerend Corps ligte Troepen te vuren; doch telkens te rug gedreven en eindelyk by 't vallen van den duister gantsch verdwenen was.

Dat de Vyanden den 10 weder op gelyke wyze te voorschyn gekomen en op onze intusschen verder voorwaards rukkende ligte Troepen aangenadert, doch vermits zy onze gantsche Armee in vollen marsch zagen aanrukken, op eenmaal zodanig te rug getrokken waren, dat de Armee of schoon zy moeilyke en gevaarlyke holle wegen tusschen de hoge en ketenswyze op elkander volgende Gebergteus, waar mede het Land aldaar bezet is, passeeren moest, in dien importanten doortocht geene de minste belemmering of ontrusting ontmoet en nog denzelven dag haar bestemd Camp by 't Dorp *Rakima* gelukkig bereikt en zich in 't zelve nedergeslagen had.

Dat de Vyand dien zelven dag des avonds ons Corps ligte Troepen van de rechter zyde der Rivier *de Pruth* op nieuw had ontrust, doch na eenige Decharges uit het Geweer tegens 't vallen van den duister met een merklyk verlies aan zyne zyde uit het Veld gedreven was; dat de *en Chef* commandeerende Generaal Prins *Gallitzin* in persoon daar by tegenwoordig geweest en door den Gen. Major Prins *Prosorowski*, dien hy de nodige Instructien voor alle onvoorziene aanvallen gegeven had, met de Infantery en Artillery gerenforceert was geweest:

Dat de Prins *Gallitzin* den volgenden morgen, naamlyk den 11, met de Armee de verdere marsch aangenomen had, en dat, toen het Corps de Reserve en de ligte Troepen meer voorwaards rukten de Vyanden zich ook op meer plaatsen en niet by partyen, maar by gantsche Corpsen vertoont, verscheidemaal enkel onze ligte Troepen aangetast hadden, doch onder een wederzyds sterk vuur uit Kanon en klein Geweer telkens te rug en in 't gezicht onzer gantsche Armee van den eenen Berg naar den anderen verjaaagd waren.

Dat de Vyanden eindelyk van tyd tot tyd nieuwe renforten uit

Choczim

Choczim bekomen hebbende, en dus (volgens zeggen der Gevangenen en naar 't geen men zelfs konde observeeren) tot omtrent 10000 Turken en 20000 Tartaren aangegroeid zynde, de unzinnige stoutheid gehad hadden, zonder zwaar Geschut voor de gantsche zegerыke Armee van hare Majesteit stand te houden en zelfs mine te maken om te attacqueeren; dat zy hier door onze Armeé, of schoon slechts voor een korte wyl, de vergeefse moeite hadden verwekt van zich op hare marsch in Slag-orde te scharen, doch dat naauwlyks op dat Corps der Vyanden tien Kanonschoten gedaan en 3 Bomben in denzelven geworpen waren, of die grote woeste zwerm had op eenmaal zich verstrooit en de vlucht zo verre naar den kant van *Choczim* genomen, dat niemand van denzelven zich het gantsche overige gedeelte van dien dag had vertoont; dat de Prins *Gallitzin* mitsdien de Vyanden op de hielen doende zitten, de marsch met de Armee ongestoort voortgezet en by de avontschemering het Camp by het Dorp *Tscherlen* bereikt had; zynde zo door de gemelde rencontre als de door den regen moeilyk geworden Wegen van hoge Bergen op nog hogere die marsch zeer langwylig en moeilyk geweest; en dat by de gedachte rencontre van den 11 July aan 's Vyands zyde, naar 't zeggen der Gevangenen, eenige 100 mannen gesneuvelt, doch door hen op expres daar toe aangebragte Wagens met zich mede gevoert waren; hebbende de onze slechts 5 doden op de plaats gevonden, 10 mannen gevangen gemaakt en 2 Vanen verovert, die de Prins *Gallitzin* ook aan hare Keizerlyke Majesteit gezonden heeft.

Dat hy (Prins *Gallitzin*) den 12 July zyne marsch tot zyn voorgenomen Camp, slechts 6 wersten (2¼ uur van Choczim gelegen, voortgezet had en des avonds gelukkig in 't zelve gearriveert was, of schoon de Vyanden gelyk te voren, door gestadige aanvallen op onze ligte Troepen alle mogelyke pogingen aanwendeden, om zulks te verhinderen, tot dat zy eindelyk gantsch naar Choczim te rug gedreven wordende, de onze zonder de minste verstoring by 't vallen van den duister 't Camp betrokken.

Dat hy (Prins *Gallitzin*) voornemens was, den volgenden morgen direct naar Choczim te marscheeren, om, onder aanroeping van den Godlyken bystand den Vyand te attacqueeren, die zo veel men van verre konde zien onder het Kanon der Vesting gecampeerd lag, en naar 't zeggen der Gevangenen 50000 Turken en 30000 Tartaren onder Commando van *Mehemet Bassa*, Seraskier van Romelien, sterk was; dat die Bassa omtrent 10 dagen te voren uit de Armee van den Primo Vizir met dat Corps aldaar gearriveert, doch de Vizir zelf steeds in zyn Camp tusschen Bender en Choczim gebleven was; dat de Vyanden volgens rapport der zelve Gevangenen, voornemens geweest waren, de onzen te gemoet te trekken, en te beletten naar Choczim voort te dringen, in onderstelling, dat de onzen slechts een Corps van 10000 mannen of iets meer uitmaakten, en dat de Armee

mee

hen zelve aan de andere zyde ter plaatse lag alwaar de Prins *Gallitzin* den Lt. Generaal van *Rennenkampf* gelaten had; doch dat zy eerst den 10 July des morgens van het tegendeel in 't zekere onderricht waren geweest.

Met eeen Courier den 25ste alhier gearriveerd, meld de Prins *Gallitzin* uit het Camp by het Dorp *Baskiwsa* in dato den 13 July, wegens de dien dag op den Vyand bevochten Victorie kortlyk het volgende:

Dat de Vyanden, die naar 't zeggen der Gevangenen 70000 mannen zo Turken als Tartaren sterk waren, onder commando van den bekenden Seraskier van Romelien de zegeryke Armee van hare Keizerl. Majesteit op hare marsch aangetast hadden, doch met een considerabel verlies zodanig geslagen waren, dat een gedeelte van hen in hun Retranchement voor Choczim en de rest in de uiterste confusie tot aan geene zyde der *Pruth* gevlucht waren; waarop hy, Prins Gallitzin, hen tot op 2 a 3 wersten van Choczim vervolgt en aldaar gelukkig zyn Camp nedergeslagen had.

Dat hy van dit voordeel wel geprofiteert en niet verzuimt zoude hebben, de Vyanden nog dien zelven avond in hun Retranchement aan te tasten, gelyk hy in zyn vorig Relaas gemeld had voornemens te zyn; doch dat, vermits het reeds laat was, toen hy dit Camp bereikte, en de Troepen zeer vermoeid waren, hy dien aanval tot den volgenden morgen uitgestelt en intusschen den Lt. Generaal *Rennenkampf* ordres gezonden had, van de andere zyde van den Dniester uit het Dorp *Braga* gedurende den nacht het vyandlyk Retranchement te bombardeeren.

De derde Courier, die des anderendaags naamlyk den 14 July, toen het Vyandlyk Retranchement bemagtigd was, afgezonden geweest is, heeft medegebragt.

Dat de Vyanden de schikkingen van den Prins *Gallitzin*, om hen aan te tasten, bemerkt hebbende, hun Retranchement dien nacht verlaten en zich ten dele in Choczim, dog meest met hunne Cavallery, waarin hunne sterkste magt bestond, met zodanig een spoed de vlucht over de *Pruth* genomen hadden, dat zy veele hunner Tenten en andere Bagagien hadden terug gelaten; en dat de Prins *Gallitzin* daarop des morgens het Retranchement terstond geoccupeert en den gemelden Courier met deze tyding afgezonden had, terwyl hy tot zyne verdere Operatien tegens de Vyanden nadere maatregelen beraamde.

Ook heeft het Hof een Brief van den Generaal *Romanzow* ontfangen, gedateerd uit zyn Hoofdkwartier by *Sambur* den 29 Juny, en inhoudende:

Dat een Party Saporogiese Troepen, welke onder Commando van

den Starſchina Stagaſlow en de Coſakſe Colonels Logwinow en Suckur door den Koſchewoi Ataman Kalniſchewkoi op kleine Vaartuigen den Dnieper af tegens de Vyanden gedetacheerd waren, den 19 dito des morgens vroeg niet verre van Koſtirka Plawna een van Conſtantinopolen naar Otſchakow gekomen Vloot van 20 ſterk met Artillery en Manſchap voorziene Zeeſchepen, die verder opwaards naar Setſcha kwamen om te recognoſceeren en het Land te verwoeſten, ontmoet, aangetaſt en door hun Kanon en klein Geweer op de vlucht gedreven hadden, zynde 4 dier Vyandlyke Schepen gezonken en het op dezelve zynde Volk, beſtaande in meer dan 200 mannen, ten delen geſneuveld en ten delen verdronken, uitgenomen 10 mannen, welke zy gevangen gemaakt hadden, waar van 7 in 't Hoofdkwartier van den Generaal *Romanzow*, waren gebragt en de Koſchewoi Ataman 3 van Setſcha direct herwaards gezonden heeft, om haare Keizerl. Majeſteit te ſtrekken tot een blyk der dapperheid en onderdanigen yver der Saporogiſe Troepen, die teffens by deze gelegenheid 4 Vanen, eene Pernaats en 15 ſtukken metaal Kanon uit de in de Rivier verongelukte Schepen buit gemaakt hebben, zynde al het overige in den Dnieſter gebleven. Het verlies der Saporogers beſtond ſlechts in 11 Doden en 20 gekwetſten.

Met betrekking tot de door de Turken en derzelver Aanhang voorgewende Overwinningen op de Troepen van haare Keizerlyke Majeſteit behaald, heeft dit Hof 't volgende door den druk bekend gemaakt.

De overhaaſte en heilzame vlucht van de Turkſche Troepen in de verſcheide Actien, die onder het Geſchut of in de nabuurſchap van *Choczim* voorgevallen zyn, heeft te *Conſtantinopolen* aan 't Gemeen, door 't loſſen van 't Kanon zo van 't Serail als van de Schepen konnen bekend gemaakt worden: De Regeering heeft daar toe een onwederſpreekelyk recht, en haare Staatkunde verdiend alle goedkeuring, maar de vrienden der Turken hebben geenzints een even zo goed recht om de onwaarheden, dewelke voor de binnenlandſche ruſt der Porte zo noodwendig zyn, noch meerder uit te breiden, en teffens dat *Europa* in deze verlichte tyden zulke herſſenſchimmen, dewelke door den nyd, in den ſchoot eener vruchtbaare inbeeldings-kragt worden uitgebroeid, geloven moet. Hoe welſpreekend zy ook mogen wezen, zal echter niemand voor waarheid aannemen, dat de Graaf *Romanzow* by *Oczakow* geſlagen is: Zy zullen niet in ſtaat zyn, om eenigzints waarſchynlyk te maken, dat uit zulke benden van Krygsvolkeren, die zelfs voor ſlecht bekend zyn, eene allerſlechtſte zwerm,

dewelke

dewelke zich op eene wyze, dezelve alleen passeerde, gedragen, en zelfs een gevecht geschuwd heeft, onder het Kanon van *Choczim*, de Victorie heeft konnen wegdragen: by gelegenheid dat men 30000 man van de zeegeryke Troepen laat omkomen, en dezelve noch voor sterk genoeg te boek steld, om de Russische Armee in te sluiten, en dezelve met een naby zynde Gevangenschap te dreigen, vergeet men den datum, wanneer de groote Armee van Constantinopolen is op marsch gegaan, men vergeet den verren weg, welken zy tot aan het Slagveld heeft moeten marscheeren; eindelyk denkt men ook niet hier op, dat het eene volslage onmogelykheid geweest *is* om dezelve op den dag der Bataille geheel ter behoorlyker plaatze te brengen.

Ondertusschen mag men wel lyden, dat aan dezen groten hoop zo gulhartig de wonderen worden toegeschreeven, die men beneden *Choczim* door de verschanste Troepen laat verrichten: in het verhaal van het voorgevallene in die streek, van Rusland gepubliceerd, word niet gezegd, dat *dertig duizend* Turken zyn nedergesabeld, maar alleenlyk, dat *veertig duizend* man op de vlucht gejaagt en verstrooid geworden zyn, en dit is 't geheele voordeel waar van de Russen gewagen: dit is geene zodanige Overwinning, dewelke op eenmaal een einde maken kan van den gantschen Oorlog, zo als de Zegen zou geweest zyn die men aan de Vyanden toeschryft, maar het is slechts een bewys, in hoe verre de Russische Troepen die geene, met dewelke zy te doen hebben, overtreffen; zo dat men ook volgens dit bewys een vertrouwen steld op de verdere voorvallen, zo van dezen Veldtogt als van andere, die noch volgen konnen.

ZWEDEN. Stokholm. Den 31 July (1769) zyn alle de vreemde Ministers, om redenen de Standen daar toe moverende, behalven de Russische en Engelsche, in onze Bank geweest, waar in een Schat van 7 en een halve Millioen Ryksd. Banco aan kopere Munt-Platen, Goud en Zilver bewaard word, en hebben dezelve doorwandeld. Door welke Schat onze Finantie en Negotie weder kan hersteld worden, wanneer alle onze Bank Koper-Cedels in Ryksdaalders Banco-Cedels zullen veranderd, een 12 Koperdaalders Plaat de naam van Bankryksdaalder zal gegeven, en de naam van Koper-Munt geheel afgeschaft zyn, en alle reekeningen in Ryksdaalders Banco zullen gehouden, en onze Wissels

in Ryksd. Banco gesteld worden, waar aan de Standen met allen iever arbeiden, als ook om een middel te vinden, waar door voortaan de Wissels niet zullen manqueeren; de Wind-Wissel circulatie, die zo veel onheil gebaard heeft, zal ophouden, en de capricen van de Trekkers zullen gestuit zyn.

Zedert is op den 4 Augustus door de Deputatie van de Bank geresolveerd, om de vryheid tot het uitschepen van Kopere Munt-Platen te geven, welke de Bank zal leveren tegen vier en vyftig Rykxdaalders Hamburger Banco 't Schippond, met crediet van een Jaar, om met den Intrest te betalen: dit is een gewenscht middel en begin om 't Wisselgebrek en 't Mis-crediet te doen ophouden.

DENEMARKEN. Koppenhagen. Onder andere openbare Vreugdebedryven, tot vermaak van zyne Koninglyke Hoogheid, den Hertog van *Glocester* (welke Vorst van hier over Hanover naar Engeland te rug gekeerd is) alhier gehouden, muntte inzonderheid uit, het *Caroussel* 't geen men den 24 July 1769 hield.

Na dat de beide Quadrilles waar in het zelve bestaan zoude, zich des namiddags ten 4 uuren, na hunne daar toe aangeweezene Vergaderplaatzen begeven hadden, en aldaar in order geschikt waren, geschiedde de optogt van beide te gelyk, waar toe door drie Kanonschoten van de Hoofdwacht een Sein wierd gegeven, in de volgende Order:

De *Quadrille des Konings* toog van omtrent de Friedrichskerk door de Koninginnen-Breestraat na de Konings Neumarkt, alwaar dezelve zwenkte, passeerende vervolgens langs den Hoofdwacht en 't Holms-kanaal, over de Holmsbrug en de voorplaats van 't Koninglyke Residentie Slot na de grote Slotpoort, over de binnenplaats van 't Slot, en de Thurmpoort uit na het Tournooiveld in de Manege, in deezer voegen; 1. Een Escadron Gardes te paard. 2. Een Hoffourier. 3. Drie Trompetters. 4. Een Pauker. 5. Weeder drie Trompetters. 6. De Opper-Piqueur. 7. Acht handpaarden, twee en twee, geleid door eeven veel Koninglyke stalknechts. 8. Het handpaard des Konings, geleid door zyn Majts. Piqueur. 9. Twee Lopers van den Koning. 10. Twaalf Lakeyen, drie en drie. 11, Drie Pages, waar van de middelste een schild, en de twee andere ieder een lancie droegen. 12. De Koning, te paard, met een lancie in de hand, gaande ter weederzyden een Heiduk, ieder met een javelin of korte piek.

13. De 8 Cavailliers van die Quadrille, twee en twee, zynde a. Zyn Excell. de geheime Conferentieraad en Stiftsamptman Grave

van

van Knuth; *b.* Zyn Excell. de geheime Raad en Opperhofmeester Grave van Holsten; *c.* Zyn Excell. de Kleerkamerbewaarder en Hofmaarschalk Grave van Holck; *d.* De Kamerheer en Stalmeester Baron van Bulow; *e.* De Kamerheer en Ritmeester Baron van Ranzau; *f.* De Kamerheer van Lerche; *g.* De Kamerheer en Stalmeester van Krogh; en *h.* De Kamerjonker van Raaben. Ieder van deeze Ridders had een lancie in de hand; en voor ieder van dezelven gingen drie Koninglyke stalknechts, de middelste met een schild, en de twee andere, elk met een lancie. Ter weederzyden reeden een Onder-Officier en vier Gemeenen van de Gardes, om den aandrang des Volks te verhinderen. 14. De Paradekoets des Konings, met 8 melkwitte paarden bespannen; en eindlyk 15. Een Escadron van de Gardes te paard sloot den trein.

De *Quadrille van den Grave van Ahlefeld*, Generaal, en Gouverneur van deeze Stad, toog na het Tournooiveld door de Oosterstraat, langs de Amackermark, de Wimmelschafft, de Neuestraat, en de Rathausstraat, voorby 't Koninglyk Paleis, en over de Slotbrug, in dezelve order als de eerste Quadrille. De acht Cavalliers of Ridders van dezelve waren; 1. Zyn Excell. de geheime Raad en Opperhofmaarschalk van Moltke. 2. Zyn Excell. de geheime Raad en Opperstalmeester van Staffelt. 3. De Kamerheer en Hofjagermeester van Levezow. 4. De Kamerheer van Holsten. 5. De Kamerheer Baron van Haxthausen. 6. De Kamerheer en Hofjagermeester Grave van Ahlefeldt. 7. De Kamerheer van Lutichau; en 8. De Kamerheer van Koppern.

Beide de Quadrilles reeden te gelyk binnen de tot dit Ridderspel opgerechte Barriere, te weeten tegen over elkander; en zy schikten zich ieder aan zyne zyde in order, waar na met een wit kleed een sein gegeeven wierd tot het openen van het Carousel, terwyl de Trompetters appèl bliezen. Vervolgens deeden de Paukers van beide de Quadrilles zich te gelyk met de Trompetters horen, onder welk musiek de beide Chefs der Quadrilles hunne oeffeningen verrichteden; en op gelyke wyze geschiedde 't ook ten opzigte van ieder paar der volgende Ridders, zo lang het ringsteeken duurde.

Dit gedaan zynde, wierd door de Trompetters en Paukers van beide de Corpsen 't sein gegeeven, om 't Schildrennen aan te vangen, waar by ook de Hautboisten, die ter weederzyden geplaatst stonden, zich gestadig horen lieten. Na 't Schildrennen geschiedden de exercitien omtrent de op palen staande houtene hoofden, de welken in eenen vollen ren afgesteeken, afgeschoten of afgehouwen moesten worden, terwyl ook goude Appelen op die wyze met de punt van den deegen wierden afgelicht. Gedurende die Ridderlyke oeffeningen hoorde men gestadig de Trompetters, Paukers en Hautboisten by beurten speelen, neemende 't Carousel op die wyze ten laatsten 's avonds ten 9 uuren een einde.

De Ridders van beide de Quadrilles waren in Duitsche kleeding; die der Koninglyke Quadrille was blaauw, en die van zyn Excell. den Generaal en Gouverneur Grave van Ahlefeld groen, en de pracht, luister en kostbaarheid, dewelke by die geleegenheid zo in de Kleederen als Wapenen als anderzints uitblonken, zyn naauwlyks met mond en penne te beschryven. Van het Paleis van Althan, alwaar de regeerende Koningin en zyn Kon. Hoogh. De Hertog van Gloucester, haar Majts. Broeder, zich in de Vengsters bevonden, om die Ridderlyke oeffeningen te zien; waren de kasynen met rood fluweel behangen, en met rood-damaste kussens belegt; en beide de Galleryen en 't Plein buiten de Barriere waren met een talloze meenigte van aanschouwers vervult, waartoe op 's Konings bevel in tyds Loodjes uitgedeelt waren; enz.

DUITSCHLAND. *Weenen.* Van *Constantinopelen* heeft men dat het Lyk van den Hofraad *Frans Anthon van Brognard*, die zedert eenige Jaren als Internuncius van wegens dit Hof by de Ottomannische Porte geresideerd heeft, en den 22 Juny (1769) te *Pera* overleden is, daags daar aan in de Franciscaner Kerk van St. Maria aldaar met de volgende staatie en pracht ter aarde besteld geworden:

Dien morgen ten 10 uhren kwamen alle de persoonen, die tot de lykstaatie behoorden, byeen in de grote zaal van 't Roomsch-Keizerlyk Hotel, midden in dewelke 't Lyk, leggende in een notenbomen Lykkist, op een Treurgevaarte geplaatst stond hoewel geheellyk met een witten pelt of doodkleed overdekt, waarop lagen een galahoed met een veederbos, een deegen, een rotting, en een paar handschoenen; aan de vier hoeken van de Lykkist was 't wapenschild van den Overleedenen gehecht, en ter weederzyden stonden 6 brandende Waschkaarssen. Na dat alle de geenen, die 't Lyk ter aarde zouden verzellen, in de zaal waren aangekomen, geschiedde de optogt in deezer voegen.

1. Vier Janitzaren; 2. Twaalf Lakeijen in gala-livrei; 3. Vier Kamerdienaars, en 4. De Huishofmeester, alle van den Sweedschen Gezand. 5. Vier Janitzaren; 6. Acht Lakeijen in gala-livrei; 7. Vier Kamerdienaars, en 8. De Huishofmeester, alle van den Venetiaanschen Gezant. 9. Vier Janitzaren; 10. Acht Lakeijen in gala-livrei; 11. Vier Kamerdienaars, en 12. De Huishofmeester, alle van den Franschen Gezant; 13. Zes Janitzaren van wylen den Internuncius. 14. Deszelfs Poortier in plegtgewaad. 15. Veertien van deszelfs Lakeijen in gala-liverei, ieder met een brandende flambouw in de hand. 16. Vier Kamerdienaars. 17. Deszelfs Huishofmeester.

18. Een Stalmeester te voet. 19. Zes handpaarden, met zwart karsaaije dekkleeden, geleid door zes stalbedienden in rouwgewaad, met lampers aan den hoed. 20. Alle de Geestelyken van 't Klooster,

en

en 21. De Abten, ieder met een brandende Waschkaars in de hand. 22. De Parochie-Priester. 23. De Diaconus. 24. De Subdiaconus. 25. De Bisschop van Scio met zyne Huisbedienden. 26. De Aartsbisschop van Constantinopolen, insgelyks met zyne Huisbedienden, eeven als de Geestelykheid elk een brandende toorts in de hand houdende. 27. Het Lyk gedragen door acht Cioadars of Voetknechten in rouwgewaad; de zes hoeken van het Lykkleed wierden opgehouden door twee Hollandsche, twee Engelsche en twee Fransche Kooplieden. 28. De Representant der Internuntiature; en 29. Een groot aantal der voornaamste Vreemdelingen, die zich te Pera bevonden, sloten den trein.

Geduurende den gantschen optogt wierden de Klokken in het gem. Keizerlyk Hôtel geklept, en de trein toog voort na de voorn. Franciskaner Kerk van St. Maria, die grotendeels met zwart behangen was, en te midden van dewelke een fraai verlicht Treurgevaarte was opgerecht, dienende, om de Lykkist daar op te plaatzen, terwyl de Aartsbisschop den plegtigen Zielendienst verrichtede; en na dat een geördend Geestelyke vervolgens de gewoonlyke inzeegeninge en lykgebeeden aangestemt had, wierd het Lyk, vooraf gegaan en omringt door de livreibedienden met brandende Flambouwen in de hand, na 't Graf overgebragt, en in 't zelve needergelaten, waar na de trein in dezelve order als by den optogt ter Kerke uittrad, en vervolgens uit elkander ging; enz.

Berlyn. De Koning door verscheide Edicten in voorgaande Jaren geëmaneerd, alle vreemde Loteryen in zyne Staten verboden hebbende, heeft dezelve thans gerenoveerd door de volgende

ORDONNANTIE.

Wy FREDRIK, door Gods Genade Koning van Pruissen, Markgraaf van Brandenburg &c. &c. &c. doen kond en te weten: Dat dewyl, onaangezien bereids by de Edicten van den 8 Juny 1731 en 24. October 1755 onzen Onderdanen ten scherpsten verboden is in buitenlandsche Loteryen te leggen op een Boete van honderd ryksdalers en verlies van den Inleg, des niettemin vele onzer Onderdanen sedert enigen tyd, offschoon een iegelyk genoegzame gelegenheid heeft, zich in de inlandsche en door Ons geapprobeerde Loteryen te interesseeren, echter tegens de voorsz. Edicten in vreemde Loteryen veel geld beginnen te leggen en zelfs zich als Collecteurs voor dezelve laten gebruiken: Wy dienvolgende nodig gevonden hebben, de gemelde Edicten van den 8. Juny 1731 en 24 October 1755 by dezen te renoveeren en naar hunnen gantschen teneur alzins te bevestigen en te bekrachtigen.

Mitsdien statueeren, Ordonneeren en beveelen Wy op nieuw en ten ernstigste allen onzen Onderdanen, van wat stand of Conditie

zy

zy ook zyn, zich in gene buitenlandsche Loteryen, waarvan echter de Hanoverse om haar *Reciprocum* alleen uitgezonderd is, te interesseeren noch voor dezelve te Collecteeren, op de bovengemelde boete van één honderd ryksdalers Fiscaalsstraffe en 't verlies van den Inleg; welke straffe Wy ons voorbehouden naar bevind en omstandigheden te verdubbelen.

En op dat niemand enige ignorantie pretextere wegens dit ons herhaald ernstig Verbod tegens deelneeming in vreemde Loteryen, ordonneeren wy allen onzen zo hogen als lagen Collegien, Magistraten en Rechtbanken, zo in de Steden als ten platten Lande, naar voorschrift onzer vorige Edicten dit tegenwoordig gerenoveerde terstond te doen publiceeren en ten naauwkeurigsten te letten, dat tegens dit Verbod door niemand worde gehandelt: inzonderheid injponeeren Wy onzen Fiscaal generaal by dezen, zo wel zelf als ook door de Fiscale Bedienden alhier en in alle onze Provincien te letten en te doen letten dat dit Edict op alle Plaatzen behoorlyk worde gepubliceerd, op de Contraventeurs van dit ons ernstig Verbod ten vlytigsten te vigileeren en van ieder cas van Overtreding aan ons generaal Opper-Financie-Krygs-en Domein-Directorium kennis te geven, &c.

Den 12 Augustus (1769) is de Koning, verzeld door den Generaal-Luitenant van de Cavallery, Vryheer *van Lentulus*, naar Silesie vertrokken, zullende zo men verzeekerd te *Neise* een mondgesprek met den Keizer houden.

Gottingen. De Hertog van *Gloucester* heeft den 15 Augustus (1769) de Revue over de Regimenten Dragonders van Wildshausen en van Estorf bygewoond, en vervolgens het Doctoraat in de Rechten, 't welk aan hem door de Koninglyke Academie alhier opgedragen is, gelieven aan te neemen, de volgende dag vertrok die Vorst naar *Kassel* om zich naar *Gotha* te begeven, van waar dezelve den 21 de reis naar *Hanau* voortzetten zal.

NEDERLANDEN. *'s Gravenhage.* De Heeren Staten Generaal hebben by Placaat van den 9. Aug. (1769), *tot voordeel van de Papiermakeryen hier te Lande, den Uitvoer van Lempen, Vischwand, oud en afgesleten Touw-werk*, enz. *op nieuws voor den tyd van vyftien Jaren verboden.*

Ook is by hun Hoog Mog. de navolgende Publicatie in dato den 10 dito verzonden, *waarby aan alle Grossiers en Opkopers van Boter en andere Waaren op de Dorpen of in de nabuurschap der Steden van de Meijerye van 's* Hertogenbosch *verboden werd van buiten de geoctroijeerde Week- en Jaar-Markten of anderzints, eenige Boter of andere*

Waa-

Waaren ten hunnen huize op te koopen of te doen opkoopen, of tot den opkoop of ontfangst van dezelve ten hunnen huize of elders eenen vasten dag te bepalen, op verbeurte van niet alleen van de voorsz. alzo opgekogte Boter en Waaren, maar ook op de boete van vyftig Guldens voor de eerste reize, en voor de tweede reize op de boete van honderd Guldens en arbitrale Correctie enz.

Van *Klein Lankum* heeft men, ten aanzien van de Inenting der Hokkelingen, zedert onze voorige, zies bladz. 45, 't volgende bericht ontfangen.

De 50 Hokkelingen, welke den 10de ingeënt zyn, hebben alle den 15 en 16 teekenen van Ziekte gegeven, en gaan daar noch in voort, als mede 12 anderen voor reekening van eenige Heeren ingeënt: twee van de tweede Verdeeling, die weinig ziek waren geweest, hebben wy mede, en wel op twee plaatzen ingeënt, doch beginnen, na eerst lichte tekenen van ziekte gegeven te hebben, weder te eeten: daar zyn 'er derhalven 64 onder onze behandeling, waar van 21 ingeënt zyn met stof van Beesten die gestorven zyn, de overige met stof van gebeterden: deze proeven zullen zeer wel leeren kunnen: vier zyn met enkele lichte incisien te maken, ingeënt.

Twee van onze gebeterden zyn onder de Proeve in een hok met een Beest, de natuurlyke ziekte hebbende, en blyven wel: de overige grazen midden onder Vee, dat zeer ziek is, en allen houden zich zeer wel: wy twyfelen geenzints of onze gebeterden na de Inenting zullen zo wel als de natuurlyk gebeterde tegen de ziekte staan: men behoord alleen op de ware tekenen der ziekte te letten, en die meenen wy thans te kunnen bepalen.

Amsterdam. De Heer *Pascal Paoli* den 24 Aug. (1769) te *Utrecht* aangekomen, het merkwaardigste aldaar bezichtigd hebbende, en den 26 dito weder van daar vertrokken zynde, arriveerde alhier dien zelven avond, nam zyn intrek in 't Logiment *de Star* in de Nes, en bezag den volgende morgen het Stadhuis, by welke gelegenheid zyn Excellentie het trouwen der Bruiden aldaar bywoonden. Des Maandags verscheen dit roemruchtige Hoofd der Corsen op de Beurs, bezag verder alle merkwaardigheden dezer Stad, en gaf een bezoek aan den Heer *Braamcamp*, om deszelfs alom beroemd Cabinet van Schilderyen en Curiositeiten te bezichtigen.

Magiſtraturen en Amptenaren.

Door de Ed. Mog. Heeren Staten der Provincie Utrecht, is de Heer Mr. *Anthony Coenraad Vos*, aangeſteld tot Secretaris van de Kamer van Finantie en Reekening dier Provincie, in de plaats van wylen den Heer Mr. Dirk Woertman.

Hun Hoog Mog. de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden hebben tot Conſul dezer Landen te *Tripoli* aangeſteld, de Heer *Simon Reis*.

Den 10 Auguſtus, de Electie ter vernieuwing van de Wet der Stad *Middelburg* geopend zynde, is bevonden, dat door zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heer Prins Erfſtadhouder, tot Burgemeeſteren der voorsz. Stad zyn verkooren de Wel Ed. Achtb. Heeren, Mr. *Pieter Duvelaar van Campen*, en *Herman Evertzen*; en tot Schepenen de Heeren Mr. *Pieter Buteux*, Mr. *Joan Gullielmus Scherer*, Mr. *Engelbert Johan van der Mandere*, Mr. *Bonifacius Matthias Pous* en Mr. *Martinus Joan Voth van de Perre*.

Door den Heere Prince Erfſtadhouder is aangeſteld tot Raad in de Vroedſchap der Stad *Utrecht*, de Wel Ed. Geſtr. Heer Mr. *Frans Cornelis Craayvanger*, in de plaats van den Wel Ed. Geſtr. Heer Mr. Cornelis Anthony Vos.

Hooggegemelde Vorſt heeft aangeſteld tot Commandeur der Stede *Geertruydenberg*, de Colonel *David Grenier*, in de plaats van wylen den Colonel van Arckel.

Gelyk mede, tot Droſſaard, Schout en Stadhouder van de Leenen der Stad, Lande, en Baronnie van *Breda*, de Heer *Willem Anne Leſtevenon*, in de plaats van wylen den Grave van Randwyk.

AANMERKELYKE ZAKEN.

In den nacht van den 20ſten op den 21 July (1769) overleed te *Detmoldt* in 't 70 Jaar zyn's ouderdoms, *Fredrik Alexander* Grave van der *Lippe-Detmoldt*.

Den 4 Auguſtus des namiddags tusſchen 4 en 5 uuren heeft men te *Augsburg*, *Neurenberg*, *Regensburg*, *Munchen*, *Dachau*, *Wolffertshauſen*, *Friedberg*, *Schongau*, en meer andere plaatzen in de Beyerſche en Frankiſche kreitzen en Aardbeving gevoeld, maar nergens heeft dezelve de minſte ſchade veroorzaakt.

Den 12 dito overleed te *Gouda* in den ouderdom van ruim 39 Jaren, de Wel Ed. Geſtr. Heer Mr. *Cornelis van der Burgh*, Raad en regeerend Schepen dier Stad.

Een Vleeshouwer of Slachter vond op den landweg van *Xanten* naar *Rhynberg* een getraliet Korfje, waarin lagen een eerſt gebooren jongetje, 400 Ryksdaalders, en een papier waarop geſchreven ſtond, dat wie dit Korfje mogt vinden, het kind voor dit geld geliefde op te voeden, en dat men 't zelve binnen weinig jaren wederom zou eiſſchen en dan de moeite daar aan beſteed en de verdere aangewende koste rykelyk zou vergoeden; deze Wreedaard volgde dit voorſchrift geenzints, hy maakte zich meeſter van 't geld en wierp het onnozel wicht zyne honden toe die het verſcheurden; maar dit vreemde voedzel niet konnende verduuren, de noch trillende leedjes van 't verſcheurde kind uitbraakte; waardoor de Moordenaar en zyn euveldaad ontdekt en hy in verzekering gebragt werd.

Den 16 dito op den middag ontſtond by de Ooſt-Indiſche Werf t' *Amſterdam* op de Schouwen waarop de Teer-Ketels geplaatſt zyn, door het overkoken van een Teer-Ketel brand, welke noch ſpoedig gebluſcht is; dog by dat ongeluk is een oud man, welk daarop de bewaaring had, deerlyk verbrand.

Den 17 dito overleed in *'s Hage* de Wel Ed. Geſtr. Heer *R. F. van Arckel* Colonel in 't Regiment Cavallery van den Generaal-Major Staveniſſe Pous, mitsgaders Commandant van Geertruidenberg.

Te

Te *IJsselstein* is overleden de Wel Ed. Gestr. Heer *A. C. van den Sandheuvel*, Colonel van de Infanterie ten dienste dezer Landen en Capitein van een Compagnie in zyne Doorl. Hoogheids Regiment Hollandsche Gardes te voet, enz.

Den 20ste dito overleed in *'s Hage* in 't 53ste Jaar zyn's ouderdoms, de Wel Ed Gestr. Heer *Willem van Schuylenburch*, Heere van Bommeneede, Gedeputeerde ter Vergadering van Hun Hoog Mog. wegens de Provincie Vriesland.

Den 25 Augustus overleed t'*Amsterdam* in den ouderdom van ruim 56 jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Bernardus de Wilhem* Oud-Schepen, mitsgaders Bewindhebber van de West Indische Compagnie ter Kamer der voorsz. Stad, en Directeur van de Societeit van Suriname.

Den 27 dito 's namiddags ten vyf uuren ontstond brand aan de *Sloterdyker Meer* by het huis *Noord-End*, waardoor een Boerenwoning, geheel verbrand is; en des avonds omtrent half 10 uuren trof een Boeren Woning, benevens een daar naast staande huis te *Oostzaandam* een diergelyke ramp, wordende beide daardoor in de assche gelegd,

Op Maandag den 28 dito is te Groningen de jaarlykse Dank- en Bededag wegens de verlossing van onder 't Fransche jok in den Jare 1672, na gewoonte gevierd.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Men ziet thans de plaats by de Gemeente te PARAMARIBO, vacant, door het vroegtydig en zmertelyk overlyden van den Wel Eerwaarden en zeer geleerden Heer *Abraham Zegerquist* op den 5 Juny 1768, wederom vervuld door twee Leeraren, naamlyk als eerste Leeraar, door de Wel Eerw. en zeer geleerde Heer *Hendrik Kemper*, die alhoewel rustend Predikant, maar nochtans tot den Predikdienst altoos genegen, zich heeft laten overhalen, om zich naar deze verre afgelegen bloeyende Gemeente te begeven, en wel met des te meer vergenoegen, door dien zyn Eerwaarde, die de derwaards reize reeds heeft aangenomen, tot Collega als tweede Leeraar heeft verkregen, de Wel Eerw. zeer gel. Heer *Johannes Schieving*, Predikant te *Lissabon*, dewelke zyn Eerwaarde eerlang daar heen staat te volgen. Merkwaardig is, dat de laatstgemelde Heer voor eenige Jaren tweemaal de Nominatie te *Hoorn* heeft gehad, en toen reeds door de eerstgemelde Heer tot zyn Collega verlangd zynde, nu door het wonderbaar bestier der Godlyke Voorzienigheid dit lot zo gelukkig als ooit te beurt gevallen is.

Op Zaturdag den 26 Aug. is *Hendrik Roode*, Krankbezoeker dezer Gemeente, alhier overleden; zulks deze plaats vacant is.

Op Maandag den 28 Augustus (1769) is in de Diaconie Kamer der Oude Kerk alhier aan de minst aannemende geschied de Aanbesteding van den Opbouw van het Bestedelings Armhuis voor deeze Gemeente, zo van het Timmerwerk als van het Metzelwerk, waar van wy in 't vervolg nader spreeken zullen, alles volgens deze

BESTEKKEN EN CONDITIEN.

Waarna de GECOMMITTEERDENS, tot den Opbouw, van een BESTEDELINGS HUIS der LUTHERSCHE DIACONIE binnen AMSTERDAM van voornemens zyn, aan te besteden het *Timmeren* van dito Huis, zoo wel ten opzigte van het *Arbeids-Loon*, als mede van de *Leverantien* daar onder begreepen, volgens de hier onderstaande Specificatien der Leverantien, Bestekken en Conditien, ingevolge de daar van gemaakte Teekeningen.

Leverantie van Hout.

AL het tot den Opbouw benodigd Houtwerk, als best Greenen, Vuuren en Eiken Hout, alles gaaf en gezond, zonder de minste Vuurigheid, Rootstammigheid, Blaauwspintigheid of Uilleeverigheid, als meede het Stygerhout, 't geen tot dit Werk zal moeten gebruikt werden.

Leverantie van Yzer, Kooper &c.

Als Ankers, Koppel-Ysers, Diepf-Ysers in de Pakkelders, Draat-Raamen aan de Binneplaatsen enz. Ysere Schoorsteen-Mantels met den aankleeve van dien, Sluitboomen voor de Luiken van binnnen, Sluitplaaten voor Luiken en Deuren, Spykers, Slooten, Hengsels, Knieren, Koopere Raamschyven, en voorts al het Smits en ander Spyker of Yserwerk, hoe genaamt, zoo veel als tot het geheele Werk zal benoodigd zyn; nog de Pokhoute Raamknoppen en zwaar wit Raamkoort, inlatende Schuifjes voor fluiting van Raamen en Luiken als meede de Metaale Duimen voor de Pakkelder Deuren.

Leverantie van Glas, Verf en Arbeids-Loon van 't Schilderen.

Al het Buitenwerk te stoppen en tweemaalte Schilderen, met goede lyvige Verf, gemengd en klaar gemaakt, zoo als tot goed en deugdzaam werk vereischt word.

Al de Raamen tweemaal te Schilderen, voor dat 'er het Glas mag werden ingemaakt.

Al het Binnewerk, als Couzynen, Luiken, Deuren en Schoorsteen-Lysten te lymen, stoppen, met goede Verfgronden en voorts te Schilderen.

De Trappen, Zolders en Balken blyven ongeschildert.

De Pennen en Gaaten van de Couzynen, welke in de Buitengevels zullen koomen te staan, als mede de agterkanten derzelve, waar tegens gemetzelt zal worden, moeten mede geschildert worden.

Alle de Pennen, Gaaten, Kruizen en Keepen van de Raamen en Roeden moeten geschildert en de nontjes in de verstekken geolyt worden.

Alle de Raamen voor het geheele Werk, gelyk ook de glaaze Deu-

BESTEK EN CONDITIEN,

Op welken de GECOMMITTEERDEN tot den Opbouw van een BESTEDELINGS-HUIS der LUTHERSCHE GEMEENTE alhier zullen aanbesteden, het *Metzelwerk*, zo *Arbeidsloonen*, als *Leverantie* van Metzelsteenen, Sement, Schulpkalk, Witte Steenkalk, scherp Zand en Pannen, (alle Metzelsteenen, Sement en Kalk te leveren op de Keur van Amsterdam) als mede de Steenhouwery met leveren en te helpen stellen: en nog de Steenmanden, Kruiwagens, Watervaten, Metzeldraat, Steigertouwen, Witkwasten, Bezems en Vegers, de ongekookte Lynolie, Tarpentyn, Verfpotten en Kwasten, Talk en gemeen Doek, de Loode en Tinne Dooken, om de Steenhouwery daar mede te dooken en te krammen, als mede het graauw Papier, om onder en op het Loot te leggen. Te werken op zyn eigen Bier.

Die dit Werk volgens dit bestek en daar van gemaakte Tekeningen aanneemt, zal gehouden zyn, aan de Aanbesteders te stellen, twee suffisante Borgen alhier wonende, en ten genoegen van de Aanbesteders, zullen deeze Borgen zich moeten verbinden als Borgen en Principaalen, voor de goede trouwe van den aanneemer, en het leveren van deugdelyke en in dit bestek geconditioneerde Materialen, als ook dat het Metzelwerk op den bestemden tyd gedaan zal zyn; zullende den Aanneemer moeten verbeuren tien Guldens voor ieder dag, die het werk langer duurt, ten voordeele van de Luthersche Armen: welke verbeurde Penningen van des Aanneemers bedongen Gelden, zonder eenige tegenkanting zullen afgetrokken worden.

Voor af dient ook nog tot onderrigting, dat aan de Lutersche Diakonie in deezen, goedgunstiglyk verleend is, ontheffing van alle Stads lasten, en vrydom van den Impost op de grove Waaren, mitsgaders van de ronde Maat van alle de Materialen, welken tot den Aanbouw van dit voorschreven Huis zullen benodigd zyn, mits daar toe gebruikende Materialen van deeze Provincie, als meede nog van het regt van de Waag, ten respecte van het Loot en grof Yzerwerk, 't geen tot het zelve Werk zal worden geëmployeerd, en dat by het gewigt mogt afgeleverd worden. Dus zal den aanneemer zich hier naar stiptelyk moeten reguleeren, en alles wat hy hier tegen doed, zal voor zyn eige risico zyn.

Eerstelyk.

Zal den Aanneemer op de Fundaments planken Metzelen, met goede Roode Moppen volgens de Keur, een droogc laag, zonder Kalk en Zand, en verder met goede en wel toe gemaakte Schulpkalk en Zand, dezelve moet zoo droog als doenlyk gemengt worden, zonder veel Water daar toe te gebruiken, waar door de Kalk verdrinkt, en de Versteening belet word. De Opperlieden die deeze Kalk toemaaken, zullen daar toe geen Kalkhouw mogen gebruiken, maar het Zand met een Yzere Klopper daar door slaan, en alle Steenen behoorlyk nat maaken, dat dezelve dan doch vol in de Kalk

Deuren te beglaazen met best Frans Glas volgens Monster by de Teekeningen leggende.

De Ruiten moeten accuraat op de maat gesneeden, behoorlyk net ingezet als dan met goede Stopverf aangestreeken werden.

Leverantie van Lood enz.

In ieder Couzyn styl die of steene Neuten of steene Drempels komen te staan, 2 Dooken van Lood en Tin, of hard Lood, in de steene Neuten of steene Drempels vast gegoten, het vastgieten van de Metaalen Duimen dien in blauwe steen komen te staan, en de Dooken welke van binnen in de steene Drempels gegoten worden, om het Hout van de borstweeringen vast te maken, houdende de Aanbesteeders voor hunne rekening de Leverantie van het gerequireerde plat Lood blyvende het Arbeidsloon van het leggen, voor Rekening van den Aannemer, het vast Gieten, en Krammen of Ankeren van de Steenhouwery, het zy Plinten, Pilasters, Goten, of Lysten, blyft voor Rekening van den Metzelaars Baas.

Berigt.

Alle deze bovenstaande Leverantien en hunne Arbeidsloonen worden onder de Aanneming begreepen.

By Octrooy van Haar Edel Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West Vriesland is geobtineerd vrydom van Impost op de grove Waaren, mitsgaders van de ronde Maat, van alle de Materialien, welke tot den Aanbouw van het voorsz. Huis zullen benodigd zyn, mits daar toe gebruikende, Materialen van deeze Provincie, als meede nog van het Regt van de Waag, ten respecte van het Lood en grof Yserwerk, het geen tot het zelve zal worden geëmployeert, en dat by het gewigt mogt afgelevert worden.

Gelyke vrydom van Stads Impost voor dito Huis is ook geobtineerd by Hun Edel Groot Achtbaare de Heeren Burgemeesteren en Vroedschap deezer Steede.

Dus zal zig den Aanneemer hier na stiptelyk moeten reguleeren, en alles wat hy hier tegens mogt doen, zal voor zyn eigen risico zyn.

Het Bestek.

Articul I.

Het Werk opgemetzeld zynde, ter hoogte van de Keuken, Provisie, en Pakkelders, en Borstweeringen, moet den Aanneemer daar in en op stellen: vier Deur Couzynen van 6 à 9 Duim op steene Neuten, en neegen dito Couzynen van 5 à 7 Duim alle met Spooning 1 à 2 Duim en ½ Duim Balkschaaf aan de kant ieder Couzyn vier Tinne Dooken en een stuk gestreeken Loot op de Neuten.

De Deuren van Wagenschot twee Duim dik en 8 Duim breed met 3 Duims Drempels, 2 à 8 Duims Penneelen van ½ Duims Waagenschot, aan twee zyden met een vaste Schaaf aan de Stylen en Drempels. De twee Deuren voor de uitgangen na de Binnen Plaatsen moeten volgens de Teekening met Glas, ieder Deur af te hangen met 3 Kniren N. 10 en geslooten met een instekend Kamer Slot, twee Schooteis op Loopers en pokhoute Deur Knoppen op ieder Couzyn.

Het Vervolg hier na.

gemetzeld worden, en alle laagen met die Kalk en Zand in te Wateren, op dat de Kalk zig met de Steenen vereenige, en ook alle voegen vol worden.

Ten Tweeden.

Den Aanneemer zal geen Kalk verwerken tot het opmetzelen, ten zy, dat dezelve met het Zand wel vermengt is, tweemaal is doorgewerkt, en onder de Schop geklempt, om dat het Zand met geen Kluiten daar in zal blyven, en de Kalk dus met Zand te mengen, dat het goede Kalk word, die de goedkeuring heeft, van die Persoonen welken door de Aanbesteders tot opzigters aangesteld zyn, En wanneer het mogte bevonden worden, dat 'er iets was gemetzeld, of Kalk en Zand gebruikt, de door gemelde Persoonenen niet word goed gekeurt, zal den Aanneemer het zelve ten eersten moeten afbreeken, en ten zynen kosten weder opmetzelen, zonder eenig tegenzeggen, op dat het werk daar door niet worde opgehouden.

Ten Derden.

Zal den Aanneemer, die Muuren die boven de Grond moeten opgemetzeld worden, ter dikte van twee Moppen, op de Fundaments-Planken moeten aanleggen, ter dikte van vier Roode Moppen, met goede Kalk en Zand gemetzeld, ter hoogte van vier en een half Voet, en dan buiten, en van binnen een Clisoor, of een vierde van een Mop snyden, verder opmetzelen met Kalk en Zand tot een half Voet onder de Vloeren van de Keuken en Kelders, en aan de buitenste Muuren van de Galderyen, en aan de binne plaatsen van binnen te snyden halve Mop. Verder opmetzelen ter hoogte van een half Voet onder de Straat, zoo van buiten, als op de binnen plaatsen, met drie harde Moppe Klinkert; te metzelen met een ton Witte Steenkalk, en een Ton Gryze Naamse Steenkalk met een Ton Sement, met een Ton Zand, wel doorgewerkt, en geklempt, en alle laagen daar mede in te Wateren, en van buiten halve Steen te laalen leggen, waar op de blaauwe Plint kan gezet worden. Verder, opmetzelen met twee en een halve harde Moppe Klinkert, in Kalk en Sement, ter hoogte van de bovenkant van de eerste laag Balken, van binnen plat vol gevoegt, en een blaauwe Plint van buiten rondom dit Gebouw, als ook op de binne Plaatsen te zetten, van goede gave Seausense Steen, dik 4 Duim en hoog 24 Duim, waar van twee Duim in de straat komt, en voor de opgaande Muur een en een half Duim voor uit staat, van buiten met een schuine afwatering gewerkt, en net, en digt, aan elkander gestoot voegt, en van boven Waterpas, en van boven met Loot en wel gekrampt en aan ieder stuk een Anker van Loot en Tin dik 1¼ Duim, Swavelstaarts wyze van agteren ingehakt, diep een en een half duim, met Loot vastgegoten, en aangedreven.

(Het Vervolg hierna.)

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 2 *Augustus*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Woensdag den 2 Augustus 1769.
't *Kind* van Michiel Witmond. Z. K.
't *Kind* van Nicolaas Elderbeek. Z. K.
't *Kind* van Nicolaas Wulnes. L. O. K.
Donderdag den 3 dito.
't *Kind* van Egbertus Wonneman. N. O. K.
Maandag den 7 dito.
't *Kind* van Hendrik Gossenberg. L. O. K.
't *Kind* van Cornelis van der Stelling. Z. K.
Dingsdag den 8 dito.
't *Kind* van Jan de Beer. Z. K.
't *Kind* van Jean Pieter Lamarque. W. A. K.
Donderdag den 10 dito.
Mr. Joan Hubert van Meel, *Secretaris van de Societeit van Suriname.* N. K.
Johanna Uytwerf, Huisvrouw van Philip de Bordes. O. Z. K.
Agnes Buring, Huisvrouw van Jan van Engelen. L. K. H.
Sara Fransina Piek. N. K.
't *Kind* van Jacob Hooyberg. N. K.
Vrydag den 11 dito.
Helena Maria van Veenendaal, *Bejaarde Dogter.* Z. K.
Catharina Eliesabeth Weddik, *Oudste Dogter* van wyle Laurens Weddik. L. O. K.
't *Kind* van Abraham Voreaux. W. A. K.
't *Kind* van Jan Kornmaal. O. K.
Zaturdag den 12 dito.
Maria van Heekeren, Huisvrouw van Albert Voombergh. O. K.
Johanna van Os, *derde Dogter* van Pieter van Os. W. K.
't *Kind* van Bolterus Ende Poot. N. Z. K.
Zondag den 10 dito.
Christiaan Schaartel. L. K. H.
Maandag den 14 dito.
Anthoni Amman. L. O. K.
Maria Knippingh, Huisvrouw van Jan Willem Hols. W. K.
Anna van Riek, *bejaarde Dogter.* L. K. H.
't *Kind* van Cornelis Klyn. N. K.
Dingsdag den 15 dito.
Christoffel de Hooge Gerretz. W. K.
Joannes van Limbeek, *Oudste Zoon* van Joannes van Limbeek. O. K.
Maria Sievers Z. K.
Jannetje Steenvoort *eenigste Dogter* van Cornelis Steenvoort. N. K.
't *Kind* van Pieter Hoendernest. W. K.
't *Kind* van Johannes Vos. O. Z. K.
't *Kind* van Siebe de Vries. N. Z. K.
Woensdag den 16 dito.
Johanna Burgh, Huisvrouw van Gerrit Boldering. N. Z. K.
Donderdag den 17 dito.
Hendrik Cuypers. Z. K.
Susanna van Lennep, Weduwe van Abraham Straalman de Jonge. N. K.
Anna Maria Schemans, Weduwe van Andries Kunar. L. N. K.
Cornelia Mulder, Huis en Kraamvrouw van Albert Meijerink Z. K.
Anna Eliesabeth Vitting, Huisvrouw van Nicolaas Leuring. W. K.
Anna de Vries. N. O. K.
't *Kind* van Abraham La Noy. N. O. K.
Vrydag den 18 dito.
't *Kind* van Jean Greles. W. A. K.
't *Kind* van Johannes Zimmerman. L. O. K.
Zaturdag den 19 dito.
Matthys Ooster. W. K.
Barend Kraamer, *Turfdrager.* W. K.
Catharina Vignon, Weduwe van Pierre Labat. W. A. K.
Sytje Kleyn, Huisvrouw van Hendrik Bakker. K. K. H.
Eliesabeth Pont, *Eenigste Dogter* van Jan Pont. N. Z. K.
't *Kind* van Lambertus Kuyper. N. K.
Maandag den 21 dito.
Christiaan Nagel. L. O. K.
Dingsdag den 22 dito.
Harmanus Sluyter, *Poortier.* N. Z. K.
Wilmina Harmelik, *Bejaarde Dogter.* N. O. K.

De

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam op *Maandag*, den 28 *Augustus* 1769. geveyld.

Bierkaay (*J. Freni*, *C. Raket*, *N. van Noorle Harmsz*, *B. Zweerts*, *J. P. Heimbach* en *C. de Man*, Een Stal, Koetshuis en Erve, op de) by de St. Annastraat. *f* 7800, in flag *f* 2400 *A. de Mol van Otterloo.*

Blinde Looyersstraat (*W. Kantelaar*, *J. Sluyman*, *B. Meyer Junior*, *J. Hen*, *R. Hageman* en *C. Nieuwwout de Jonge*, Twee Huisen en Erven, in een Koop, in de) in de Adam en Evaas Gang. *f* 1175, in flag *f* 20. opgehouden.

Blinde Looyersstraat (Deselve, drie Huizen en Erven, in de) naast de bovengemelde Perceelen. *f* 1975, in flag *f* 20. opgehouden.

Elandsgragt (*C. Roos Carelsz.*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde. *f* 1025, in flag *f* 10, verkogt.

Fluweele Burgwal (*J. Freni*, *C. Raket*, *N. van Noorle Harmsz*, *B. Zweerts*, *J. P. Heimbach* en *C. de Man*, Een Huis en Erve, op de) over de St. Annastraat *f* 24600, in flag *f* 600. *J. Schoonhoven.*

Fluweele Burgwal of Beschuitmarkt (*T. van Eyk*, *P. van der Meulen*, *E. T. van Duyn* en *C. Nieuwwout de Jonge*, Twee Huisen en Erven, op de). *f* 9000, in flag *f* 175. verkogt.

Houtgragt (*J. Rocamora*, Een Huis en Erve, op de lange). *f* 4000, in flag *f* 300. opgehouden.

Houtstraat (Deselve, Twee Huisen en Erven, in een Koop, in de korte). *f* 7000, in flag *f* 1000. opgehouden.

Konynenstraat (*W. Kantelaar*, *J. Sluyman*, *B. Meyer Junior*, *I. Hen*, *R. Hageman* en *C. Nieuwwout de Jonge*, Twee Huizen en Erve, in de) *f* 2750, in flag *f* 50. opgehouden.

Oudezyds Agterburgwal (*J. Freni*, *C. Raket*, *N. van Noorle Harmsz*, *B. Zweerts*, *J. P. Heimbach* en *C. de Man*, Een Huis en Erve, op de) op de hoek van de Bloedstraat. *f* 4225, in flag *f* 70. verkogt.

Oudezyds Agterburgwal (Deselve, Een Huis en Erve, op de). *f* 4200, in flag *f* 200. verkogt.

Oudezyds Agterburgwal (Dezelve, Een Pakhuis, genaamt de Burg, op de) over de Barndesteeg. *f* 6600, in flag *f* 500. *J. Schoonhoven.*

Slooter Weg (*W. Kantelaar*, *J. Sluyman*, *B. Meyer Junior*, *I. Hen*, *R. Hageman* en *C. Nieuwwout de Jonge*, Een Huis en Erve, aan de) *f* 1175, in flag 20. opgehouden.

Slooter Weg, (Deselve, Een Huis en Erve aan de) naast het bovenstaande. *f* 1175, in flag *f* 20. opgehouden.

Slooter Weg (Deselve, Een Huis en Erve, aan de) naast het laastgemelde. *f* 1175, in flag *f* 20. opgehouden.

Slooter Weg (Deselve, Twee Huisen en Erven, in een koop, aan de) *f* 775, in flag *f* 20. opgehouden.

Slooter Weg (Deselve, Twee Huisen en Erven, aan de) *f* 600. *Jan Kwikr.*

Slooter Weg (Deselve, Een Huis en Erve, zynde twee Wooningen onder een Dak, aan de) *f* 1475, in flag *f* 100. *P. de Hoen.*

Slooter Weg (Deselve, Een Huis en Erve, aan de) naast het laastgemelde. *f* 675, in flag *f* 20. op gehouden.

Sloo-

Slooter Weg (Defelve, Een Huis en Erve, aan de) *f* 875, in flag *f* 20. opgehouden.

Slyp Pad (*W Ebbenborst*, Een Tuin en Huifing, en nog twee Huifen, in een Koop, op Stads Grond, op 't) tusschen de Leidsche en Raampoorten. *f* 3575, in flag *f* 350. verkogt.

Warmoesstraat (*I. van Eyk*, *P. van der Meulen*, *E T. van Duyn* en *C. Nieuwout de Jonge*, Een Huis en Erve, in de) over de middelste Bybel. *f* 4800, in flag *f* 200. *J. Kwiks.*

Zeedyk (*J. Freni*, *C. Raket*, *N. van Noorle Harmsz.*, *B. Zweerts*, *J. P. Heinbach* en *C. de Man*, De Helft in een Huis en Erve, zynde twee Wooningen onder een Dek, op de) tusschen de Moolensteeg en Korte Niezel. *f* 2550. in flag *f* 3. *J. van den Berg Dirksz.*

Dit volgend *Schip* is op *Maandag* den 21 *Augusty* 1769. by Executie geveilt.

Fluyt of Heckboot-Schip, (Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Constantinopolen*: Gevoert by Capitein *Pieter van Zon*, L. 113 voet, W. 29 voet 3 duim, H. 12 voet 1 duim, 't V. 6 voet 7 duim, de S. 9 voet 1 duim, de B. 6 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 8 Stukken Kanon, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 4400, in flag *f* 75 *G. van Sante voor zyn Meester.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand SEPTEMBER 1769.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* De Sultan die, *gelyk wy in ons voorgaande Stuk bladz.* 56. *zagen*, aan den Koning van Polen en de Republiek (uitgezonderd aan de Geconfedereerden in Polen) den oorlog heeft verklaard, heeft den 4 July (1769) doen bekend maaken, dat hy den *Pacha*, zoon van *Ghiul Achmet Pacha* tot *Seraskier* of Generaal benoemd, en aan hem volstrekt bevel gegeven heeft, om zich aan het hoofd van 80000 man te stellen en daarmede in Polen te dringen.

Den 8 werd aan den Heer *van Weiler*, die de zaken van de Heeren Staten Generaal by dit Hof waarneemd, een *Hatcherif* of Brief, door den Groot-Vizier eigenhandig geschreven, overhandigt, behelzende de toestemming van den bouw van het Paleis, 't welk voor de Ambassade van Hun Hoog Mog. bestemd is en waartegen de Eigenaars van de naast aanleggende huizen zich hebben aangekant, volgens het bestek te doen voortzetten.

Den 10 is alhier in 't Kwartier van de Mosquée van *Sultan Mehemet*, genaamd *Ziatal-Zemsè*, een hevige brand ontstaan, waarvan de vlam in vyf streeken van het Kwartier *Atmeidan* is overgeslagen; door dezen Brand die van 's morgens ten 10 tot 's avonds ten 10 uuren geduurd heeft, zyn omtrent zes honderd huizen, en onder dezelve honderd Paleizen van lieden van den eersten rang, als mede twee Mosquéën tot assche verteerd, echter is door den spoedigen bystand de bovengem. Mosquée van *Sultan Mehemet* voor de vlam beveiligd: de Sultan die kort voor den Brand zich met een vaartuig naar zyn Lusthuis te *Caraghats* had doen brengen, kwam zo dra de Brand begonnen was, in het Kwartier daar dezelve was ontstaan, en moedigde het volk aan om de meergem. Mosquée te redden: ook heeft die Vorst den 17, zynde de dag van *Mevlout*, of de geboorte van Mehemet,

zich naar die Mosquée begeven, om in dezelve volgens jaarlyksche gewoonte, zyn *Namas* of Gebed te doen en de plechtigheid van dat Feest by te woonen.

De Sultan die dezer dagen verscheide Conferentien met den *Divan* of Staatsraad heeft gehouden, heeft door twee Tartaren uit het Campement van den Groot-Vizier depeches gekreegen, behelzende, zoo veel men verneemt, onder anderen, dat op de Grenzen van Zevenbergen eenige Onlusten tusschen onze ligte Troepen, en die der Keizerin Koningin van Hongaryen zyn ontstaan: Ook weet men, dat de Heer *Herich*, die zedert het Sterfval van den Heer Brognard *ad interim* de Zaaken van het Hof van Weenen by de Porte waarneemt, volgens het Bevel, 't welk de voorn. Heer *Brognard* reeds had ontfangen, over de buitenspoorigheden, welke de Turkse Troepen aldaar hebben gepleegt, by de Porte en den *Vice Reis-Effendi* of Minister der buitenlandse Zaaken klagten ingebragt, maar tot nog toe geen voldoenend Antwoort gekregen heeft.

Den 14 dezer wierd het Kanon van het Serail, van de Voorstad *Tophana*, daar de Geschut-Gietery is, en van de Admiraliteit gelost, doch vermits niet bekend gemaakt wierd, om wat rede zulks geschiedde, wierd vastgesteld, dat de Sultan zulks van tyd tot tyd deed om zig en het Publik te vermaaken: Maar den 17 wierd na een drie dubbelde Salvo uit het Kanon gepubliceerd: „ Dat ons Leger by *Kaminieck* met de Vyanden slaags geraakt is, „ en na een gooote Bloedstorting van weerskanten de Zege be„ haald en het Slagveld behouden heeft."

Het Gerugt wil, dat eenige Kaaper-Schepen onder Russische Vlag in de Middelandse Zee kruissen, die na de Archipel zullen cours zetten, om onze Scheepvaart te belemmeren en voornaamentlyk om de Schepen, die van daar Graanen na deze Hoofdstad brengen, weg te neemen: Dit Gerugt veroorzaakt hier grote verslagenheid.

Den 11 dito heeft de Porte aan de buitenlandsche Ministers en het Publiek de behaalde overwinning doen bekend maken, over dewelke de voorige dag, gelyk wy hier boven gemeld hebben, het Kanon alhier gelost is, te weten: dat *Caraman* Pacha *en chef*, en vier andere Pachas (die echter niet genoemd worden) met taghtig duizend Turken, de vyandlyke Armee, die veertig duizend

zend man ſterk, en door een talryk Corps Polakken onderſteund was, in het Diſtrict van Braclaw aangetaſt en na een hardnekkigen tegenſtand omtrent tien duizend Man gevangen genoomen, zes duizend in de pan gehakt, een grooten Voorraad van Mondbehoeftens, nevens meer dan zeſtig duizend ſtuks Hoorn-Vee buit gemaakt, en vervolgens drie Landſtreeken bemagtigd hadden *enz.* De Groot-Vizir heeft tot blyk van deze Overwinning 4 Standaarden herwaards gezonden, die voor de Poort van het Vizirat opgehangen zyn.

Het gerucht was toen alhier algemeen dat de Groot-Vizir, die zedert zyn verblyf te *Bender* in voorige Gezondheid herſteld is, in 't kort, zoo hy het niet reeds had gedaan, met zyn Armée den marſch na *Kiow* zouw aanneemen, terwyl het Leger onder het gebied van den Seraskier, Zoon van *Ghiul Achmet Pacha*, ſterk honderd-duizend Man en onderſteund door de Troepen van vyf Pachas, *Kaminieck* zouw tragten te vermeeſteren. In tegendeel ſchynen de Berigten die door Tartaaren, welke eenige dagen daarna uit het Leger zyn aangekomen, als mede door een Officier van den Groot-Vizir die den 16 July gearriveerd is, herwaards gebragt zyn, niet veel voldoening aan de Sultan gegeven te hebben; Want, alſchoon dezelve bedekt gehouden worden, verneemt men echter, dat onze Legers zoo door Ziekte als Deſertie zeer verminderen; en met Couriers, die den 2 Auguſtus uit het Leger van den Groot-Vizier zyn aangekomen, heeft men vernoomen, dat hy zich genoodzaakt zal vinden om met zyn Armée, in plaats van naar *Kiow*, den marſch naar *Choczim* aan te neemen enz. Dit is zeker dat de Sultan den 1ſten Auguſtus ten opzichte van den tegenwoordigen Oorlog een groote *Divan* of Raadsvergadering met alle Lieden van de Wet heeft gehouden, dewelke zo gezegd word, aan hem te kennen gegeven hebben, dat, ingeval eene of andere Chriſten Mogendheid derzelver Mediatie aanbieden mogt, zy van gevoelen waren, dat de Sultan zich niet daartegen aankanten, maar deze Mediatie aanneemen moeſt, enz.

Voor 't overige is hier een ſcherp verbod afgekondigd om in openbare huizen iets het minſte over den Oorlog te ſpreeken: Ook hoord men de kinderen niet meer op de ſtraten bidden, gelyk wy in onze voorgaande bladz: 56 gemeld hebben.

Den 21 July heeft de Sultan zynen Groot-Stalmeester onder een sterke Escorte met anderhalf Millioen Piasters in Goud naar het Leger van den Groot-Vizier afgevaardigd.

Den 26 en 27 zyn in den Omtrek dezer Stad alle de vruchten in de tuinen en op de Velden door een onbeschryflyke meenigte Sprinkhaanen vernield.

In den nacht van den 31 dito ten een Uur is alhier in 't kwartier van *Giubali* wederom Brand ontstaan, die tot vyf uuren geduurd heeft, en waardoor omtrent honderd huizen tot assche verteerd zyn.

PORTUGAL. Lissabon. Op bevel van den Koning is men alhier ieverig bezig met het vervaardigen van Fluitschepen, die, benevens eenige Schepen van de Compagnie van *Marignan*, zullen gebruikt worden tot transporteering der Huisgezinnen, die van *Mazagan*, by de verlating van die Plaats, herwaards gekomen zyn, naar *Matta Gossa*, welke volkplanting nu staat te floreeren.

Den 23 July (1769) hebben hunne Majesteiten en de Koninglyke Familie een Stierengevecht en naderhand een Italiaansche Opera bygewoond.

ITALIE. Napels. De Oogst der Graanen is in dit Ryk zo gezegend, dat de Regering den uitvoer van twee en twintig honderd en vyftig zakken gepermitteerd heeft.

CORSICA. Bastia. De Graaf *de Vaux*, Gouverneur-Generaal van dit Eiland, heeft Commissarissen benoemd, om het getal der Huizen en Ingezetenen van ieder Dorp en Plaats op te neemen, dezelve hebben bevonden, dat in 57 Pieven en 10 Jurisdictien van dit Eiland gevonden worden, 26369 haardsteden, 32322 mannen in staat de Wapenen te voeren, en 130680 zo mans als vrouwsperzonen en kinderen.

Romen. De tegenwoordige Paus schynd hoe langs hoe meer een tweeden *Sixtus de V.* te zyn. Het Cardinaals Collegie, dat, veel licht, gelyk ten tyden van den gemelden Paus, vermeende, het grootste aandeel in de regering te hebben, bezwaart zich thans dat het zelve in de geheimste en gewichtigste zaken niet mede in den Raad getrokken word, doch zyn H. schynd zich daar aan weinig te stooren, en gedraagt zich als of hem van deze klachten niet het minste bekend was; met den Kardinaal *Pallavacini*, Staats-Secretaris spreekt hy zelden, en doed alles zelfs, gebruikende

den Pater *Bontempi*, zyn gewoon Klooster-Compagnon, des daags eenige uuren tot het schryven. Des morgens en avonds, en byzonder by de Tafel, is de Pater *Franciscus* by hem, aan ieder van deze beide is eene byzondere Kamer ingeruimd. De Kamermeester en Opperhofmeester, welke voorheen gewoonlyk aan de Pauslyke middagtafel genomen werden, vinden zich niet meer daar by, dewyl de Paus gaarne rust geniet, en met zyn twee Geestlyken alleenlyk vry redeneren wil. De Spaansche Cardinalen dezer dagen al te ieverig wegens de Jesuiten tegen zyne H. spreekende, ontfingen daar op dit nadruklyk antwoord: *erinnerd u wel dat ik geen Spanjaard, nog Franschman, nog Italiaan, nog Jesuit, nog Burger van St. Archangelo, maar de Stedehouder van Christus ben.*

Den 13 Augustus (1769) had de Commandeur *d'Almada* Minister van den Koning van Portugal, eene byzondere Audientie by den Paus, in welke hy de van zyn Hof ontfangene brief van credentie overgaf, en anderhalf uur met zyn H. over de aangelegenheden van Portugal in gesprek was. Dien avond werden by toortslichten en het geschal veeler musicaalsche Instrumenten, de Wapens van den regerenden Paus en van zyne allergetrouwste Majesteit voor het Paleis van den gemelden Commandeur *d'Almada* opgehangen. Den 14 had ook de Koninglyke Spaansche Minister Heer *van Aspurn*, eene Audientie van ruim een uur by den Paus, waarby die Minister aan zyne H. te kennen gaf, dat zyne Catholyke Majesteit hem niet wilde verhaasten tot de vereffening der geschillen, maar dat hy hem den nodigen tyd gaf, om dezelve naauwkeurig te onderzoeken.

Van het vernietigen der Jesuiten Orde werd thans weinig gesproken, zommige willen dat dezelve in 't geheel niet, maar slechts eene reforme onderhevig worden zal; terwyl andere staande houden, dat dit verspreid word om die Paters eenigermaten gerust te stellen, terwyl men zich bereid om hen den groten slag op 't onverwachtst toe te brengen.

INGERMERLAND. Petersburg. Dezer dagen heeft het Hof een Courier ontfangen uit ons Leger van den Vorst *Gallitzin* van daar geëxpedieerd den 3 Aug. (1769) medebrengende een Relaas van het groot voordeel, daags te vooren op den Chan der Tartaren behaald, die met een groote macht van Turken, een sterk Transport Levensmiddelen ter proviandeering van *Choczim* meende

meende door te slaan, en in die Vesting te brengen. Dat Verhaal luid als volgd:

Den 2. Augustus des morgens ontfing de commandeerende Generaal Prins *Gallitzin* naricht, dat de Krimse Chan, om de binnen *Choczim* ingesloten Vyanden ter hulpe te komen, in aantocht was met een zeer talryken hoop zyner Tartaren en een Corps Turken, die door enige Bassaas aangevoert wierden en 19 stukken Kanon by zich hadden, om onze Armee te attaqueeren, willende op wat wyze ook mooglyk ware, naar *Choczim* doorslaan en die Vesting een aanzienlyk Transport Brood en andere Levensmiddelen toevoeren. Doch aan onzen kant waren reeds alle precautien beraamd en preparatien gemaakt, om niet alleen der Vyanden doel te verydelen en hen behoorlyk te ontfangen, maar ook het Garnisoen der Vesting het ontkomen te beletten. Kort na dat eerste bericht zonden ook inderdaad de Voorposten onzer ligte Troepen rapport, dat de Vyanden zich reeds vroeg hadden beginnen te vertonen en sedert continueerden direct op ons met hunne gantsche magt aan te rukken.

Tegens den middag verschenen zy in 't gezicht der Armee en avanceerden tot zo na by onze ligte Troepen, dat zy op elkander begonnen te vuren: doch omtrent 2 uren des namiddags breidde zich de Vyand voor ons Front gantsch uit en verdeelde zich over 't Veld, waarschynlyk om onze Vleugels te omringen en op eenmaal te gelyk een aanval te wagen. Offschoon nu onze ligte Troepen, die den Vyanden tegengezonden en door achter haar geposteerde zware Cavallery ondersteund wierden, hen onder een onophoudelyk wederzyds vuren verscheidemaal met een aanzienlyk verlies terug dreven, waren de Vyanden echter zo uitzinnig, dat zy op verscheide plaatsen met talryke Colommen en op de verwoedste wyze direct op het Hoofd Corps onzer ligte Troepen aan den rechter Vleugel der Armee aanvielen en tot by de voor denzelven opgeworpen Redouten aanstormden. Doch toen verwelkomde men hen uit het Geschut en de Bomben, welke de Batteryen van alle kanten op hen inwierpen, zo heet, dat zy telkens gerepousseert en door onze ligte Troepen in den rug gehouwen wierden.

Toen de Vyanden eindelyk bespeurden, dat hunne veelvuldige en zo lange achter den anderen op nieuw aangevangen pogingen vruchteloos afliepen, begonnen zy des avonds ten 8 uren zich te retireeren en een wyl daarna zo haastig ter vlucht te tyien, dat onze ligte Troepen, die hen enige Wersten verre vervolgden, hen niet konden inhalen, terwyl ook voorts de dikke duisternis van dien nacht het wyder najagen belettede.

Gedurende deze ontmoetingen met de Tartaren, was ook 't Garnisoen van *Choczim* zo koen, van een aanzienlyk Detachement Infantery met enige Cavallery uit de Vesting te doen aanrukken, om met de hun ter hulp komende Troepen te conjungeeren, of ten minsten

ften de voor hen gedeftineerde levensmiddelen binnen te voeren. Doch men was op zodanig een uitval geprepareerd, zodanig dat de Vyand ook in deze poging verydeld en dat Corps van 't Garnifoen mede niet zonder verlies terftond in zyn neft teruggedreven wierd, zonder een ftuk Broods van het Tranfport te konnen bekomen of dat enig gering getal van 't zelve gelegenheid erlangde te echapeeren.

't Vyandlyk verlies moet aanzienlyk zyn, naar de Doden geoordeeld, van welke wy reeds enige duizenden, daaronder, gelyk de kleding toont, ook enige Geconfedereerden, gevonden en begraven hebben, gezwegen de menigte verdere Doden, die zy, naar hunne gewoonte, met zich hebben weggevoert. Van ons verlies ziet men by 't afzenden van den Courier noch gene Lyft; doch 't zelve kan flechts in enige weinige gefneuvelden en gekwetften der Huffaren en anderen ligte Troepen beftaan, vermits dezelve in dit Gevecht het meeft met de Vyanden handgemeen geweeft zyn, inzonderheid de Huffaren, die naar 't getuigenis van den Generaal Prins *Gallitzin* ter dezer gelegenheid een uitmuntende dapperheid en onverfchrokken moed betoont hebben.

POLEN. Warfchauw. De berichten van *Kaminieck* komen allen daar in over een, dat het Ruffifche Leger, 's nachts tuffchen den 12 en 13 Auguftus (1769) weder over den *Niefter* te rug gekeerd is en zodanige middelen by die overtogt beraamd heeft, dat het daar by weinig of niets heeft geleden, fchoon ook veel nadeeligs daar van is verfpreid geworden. De Generaal *Rennekampf* heeft den Overtogt gedekt, de Turken hebben hem wel tweemaal aangetaft, doch zyn telkens te rug geflagen. Gebrek aan Voeragie en aan zware Artillery, en de beveiliging van *Kaminieck*, zyn alleen de oorzaken van den te rug togt der Ruffen, over gemelde Rivier geweeft.

Onder de fchermutzelingen, by den te rugtogt der Ruffen voorgevallen, is die in 't Bofch van *Czoicklowieck* de hevigfte geweeft, waar by echter de Ruffifche Infantery, met 10 ftukken Kanon voorzien, de Turken met merklyk verlies te rug geflagen heeft.

Den 27 der voorsz. maand ontftond hier, op de tyding van een inval der Turken in *Polen* een grote fchrik, want by *Lemberg*, zeide men, ftonden 40000, en by *Polouna* een gelyk getal Turken, naar *Kiow* trokken 60000, en de Groot-Vizier volgde deze met het overige van zyn Leger. De Vorft *Wolkonski*, Minifter van Rufland deed deeze fchrik eerlang verdwynen, vermits hy

ter-

terstond deed bekend maken, dat de Generaal *Gallitzin*, vernomen hebbende dat een Corps Turken by *Mobilow* in Polen gerukt was, tot bedekking der Russische Magazynen en van *Kaminieck*, zyn Leger over den Niester had doen te rug trekken, en zodanig geposteerd had, dat 'er thans voor die Vesting niets te vrezen was; en dat zo ras de Cavallery met de nodige Voeragie weder verzorgd zou zyn, hy met zyn Leger weder over den *Niester* zou zetten, om *Choczim* voor 't einde van den Veldtogt te veroveren.

SILESIE. Neisz. Den 25 Augustus (1769) 's middags omtrent 12 uuren, is de Keizer onder den naam van Graaf *van Falckenstein*, en door de Generaals *Lascy*, *Laudon* en *Miltitz*, benevens verscheide andere Officiers verzeld, alhier aangekomen. Dewyl de Keizer onder een bedekten naam hier binnen kwam, werd 'er geen geschut gelost. Zyne Keizerlyke Majesteit reed terstond naar de Koninglyke Residentie, wordende door twee Veldjagers derwaards vooruit gereden. De Koning ontfing het Opperhoofd van het Roomsche Ryk met deze woorden: *Dit is de gelukkigste dag myn's levens*; waar op de Keizer hernam: *Nu zie ik dus mynen wensch vervuld.* Na elkander omhelsd te hebben, zeide de Koning aan den Keizer: dat is myn Broeder, *Prins Hendrik*, dit is myn Neef, de *Prins van Pruissen*, en deze is myn Neef, de *Markgraaf van Anspach*. Daar op begeleide de Koning den Keizer in deszelfs Appartement, alwaar beide Monarchen een uur lang vertrouwlyk met elkander spraken, zynde te zamen op een *Canapé* gezeten. Vervolgens stelden hunne Majesteiten elkander hunne Generaals voor. Ten 2 uuren begaven Hoogstdezelven zich aan de Tafel, waarby van onze Generaals niemand dan *Seidlitz* en *Tauenzien* de eere hadden tegenwoordig te zyn. Na de Tafel begaf zich de Keizer te voet naar zyn Kwartier, in het Logement de drie Kroonen, wordende op weg door eene verbazende meenigte Volks omringd. De Koning reed terstond ook derwaarts, gaf den Keizer aldaar de visite, en hield zich eenen zeer geruimen tyd by denzelven op; kort daar na werd de Kamerdienaar, van den Minister *van Schlaberndorff*, als Courier, aan den Heer *Benoit*, Koninglyke Minister te *Warschauw* gezonden. Naderhand gaf de Keizer eene visite aan den Prins van Pruissen. Na het Soupé, bleven de beide Monarchen tot Middernacht met elkander in gesprek.

De

De Keizer heeft den Koning altyd de rechterhand gelaten, en wel met deze byvoeging, dewyl de Koning een ouder Generaal is.

Den 28 geschiede de eerste Wapenoeffening der Troepen, en de volgende dag de twede, waar toe aan ieder Soldaat 30 Patronen gegeven werden.

Den 21 werd ze voor de derde maal verricht, terwyl de Keizer by alle dezelve assisteerde, reed gestadig tusschen den interval en betoonde ongemeen veel genoegen over het gezwinde laden. De Koning was mede zeer wel daar over te vrede.

Op gemelde 28 heeft de Keizer, na een zeer teder afscheid van den Koning genomen te hebben, de te rug reize over *Glatz* naar *Koningsrätz* aangenomen.

Zyne Keizerlyke Majesteit is altyd in eene militaire Uniforme zonder Orde-teeken of borduursel gekleed geweest. De Hoofdwacht is ieder dag door den Keizer, met 30 Ducaten beschonken; en Hoogstdezelve heeft zyn Logement met 100, en de beide andere Logementen, alwaar het Gevolg gelogeerd was, ieder met 50 Ducaten laten betalen. De Pen is niet bekwaam uit te drukken, met welk genoegen deze beide grote Monarchen met met elkander gesproken hebben. Ach, dat de hoop, die men van deze zamenkomst heeft, eene gewenschte uitwerking mogt hebben!

Na het vertrek van den Keizer, begaf onzen Souverein zich van hier naar *Breslau*, alwaar hy, verzeld van den Prins *van Pruissen*, den Prins *Hendrik*, en den Markgraaf *van Brandenburg-Anspach*, ten 3 uuren na den middag arriveerde.

DUITSCHLAND. Weenen. De laatste berichten die men hier uit onze Campementen in *Bohemen* en *Moravien* ontfangen heeft, behelzen dat de Keizer in gewenschte welstand is, dat zyne Keizerlyke Majesteit verscheide lange mondgesprekken met den Koning van Pruissen te *Neisz* gehouden heeft, waar uit men zich veel goeds beloofd, als zynde niet waarschynlyk dat deze byeenkomst, enkel nieuwsgierigheid ten doel gehad heeft.

De tyding dat de Porte aan dat gedeelte der Republiek Polen, 't welk haren Koning en de Keizerin van Rusland getrouw blyft, niet alleen den Oorlog verklaard, maar ook uit dien hoofde bevel gegeven heeft, dat een Turksch Leger van 80000 man werklyk

op 't grondgebied van die Republiek moet inrukken, heeft by verscheide voornaame Mogendheden, oplettenheid verwekt, in zo verre, dat dezelve met geen onverschillig oog schynen te konnen aanzien, dat de algemeene Vyand der Christenheid met een zo aanzienlyke Krygsmacht zo verre zou voortrukken, en dat wyders by eenige Mogendheden, reeds zodanige maatregelen genomen zyn, dat men zich met de hope vleid, daar door in staat te zullen geraken, om de heerschzuchtige en veel te stoutmoedige oogmerken der Ottomannen, eerlang met nadruk te konnen tegen gaan en dezelve te verydelen.

Dresden. Onzen Keurvorst heeft onlangs eene Ordonnantie doen publiceeren, waar in hoofdzakelyk gestatueerd werd: dat men geene Jongelingen tot het leeren van eenige Wetenschappen zal opleiden, dan na dat dezelve vooraf, door daar toe bekwame Perzonen, onderzocht zyn, of zy wel genoeg natuurlyke bekwaamheden tot 't leeren derzelve bezitten. Die Ordonnantie hoopt men, dat van een gezegenden, en voor het algemeen welzyn van de Burgerlyke Maatschappy voordeeligen uitslag zyn zal: om zo veel te meer vermits 'er thans niet zo veele onbekwaame Voorwerpen tot de Studien zullen overgaan, gemeenlyk veroorzaakt door dien gemeene Burgers, ja, zelfs Boeren, een Doctor of Predikant in hun geslacht begeeren te hebben.

Hamburg. Den 7 Augustus overhandigde de Marquis *de Noailles*, Minister Plenipotentiaris van het Fransche Hof by de Standen van den Neder-Saxische Kreitz, aan den Senaat dezer Stad de volgende

MEMORIE.

Myne Heeren! Ik heb van den Koning myn Meester de volgende Declaratie ontfangen, met bevel dezelve aan Ulieden over te geven,

De Koning den 15den der maand May 1768 met de Doorl. Republiek Genua een Tractaat gesloten hebbende, by 't welk die Republiek ingevolge de Voorwaarden, in dat Tractaat vervat de volkome en gantsche Souvereiniteit van 't Eiland Corsica in handen van zyne Majesteit overlevert; heeft de Koning, na de zulken, die te voren Rebellen van de Republiek waren, dat die sedert de komst der Fransse Troepen in Corsica, in hunne Rebellie volhard hebben, uit dat Eiland te hebben verdreven, de Onderwerping en den Eed van zyne nieuwe Onderdanen ontfangen, in zyn naam bezit van 't voorsz. Eiland

Eiland doen nemen en het aan zyne Kroon gehecht.

Zyne Majesteit staat makende op de gevoelens van aankleving van den Senaat van Hamburg heeft gemeent, niet te moeten uitstellen, denzelven van dit geval kennis te geven en te onderrichten, dat de Havens van 't Eiland Corsica, gelyk ook de Ingezetenen van dat Eiland, voortaan als die van Vrankryk in opzicht tot de Politie met betrekking tot de Vreemdelingen, gehandelt zullen worden; en dat het eerste bevel van zyne Majesteit is en altoos zyn zal, dat het Eiland Corsica gebragt worde tot de mooglykheid, om het zyne toe te brengen tot vermeerdering der onderlinge Eenheid en voordeel tusschen Vrankryk en de Stad Hamburg.

Na deze verklaring en uitdrukking van 's Konings meningen, houd zich zyne Majesteit verzekerd, dat zo toevallig nog enige Vaartuigen wezen mogten, die Corsische Vlag voerden, de Senaat van Hamburg dezelve als Roofschepen zal aanmerken, ordres uitgeven om dezelve als zodanige te doen handelen, en boven al, aangemerkt de tusschen Vrankryk en de Stad Hamburg subsisteerende Vriendschap, niet gedogen, dat zy in de Haven harer Dominatie een wykplaats konnen vinden; permitteerende de achtingsblyken, die de Souvereinen elkander verschuldigd zyn, en het Recht der Volken niet, dat men wederspannige Onderdanen van een Kroon als Vrienden begunstige.

Zodanig, myne Heren, is de Declaratie van zyne Majesteit. Ik zoude vrezen, de nieuwe blyken, welke de Koning ul. 'er in van zyn vertrouwen geeft, te verzwakken, zo ik daarby iets meerder voegde, dan de byzondere verzekering der gedistingueerde gevoelens, waarmede ik de eer heb, Myne Heren, te zyn &c.

(*getekend*). DE MARQUIS DE NOAILLES.

Volgens de laatste brieven van *Kaminieck*, is 'er tusschen de Russische en Turksche Legers niets van belang voorgevallen, staande het eerstgemelde noch in zyn voorigen stand een myl van den *Niester*. De Turken hebben wel pogingen gedaan, om deze Rivier op verscheide plaatzen te passeeren, doch zyn telkens met verlies te rug gejaagd. Het tegendeel word wel gemeld in zeekere Brieven uit *Podolie*, waar in men zegt dat de Russische Achterhoede door de Turken geattaqueerd en daar van 6000 man nedergesabelt zyn, 3000 anderen door 't breeken der Schipbrug verdronken, en 30 stukken Kanon in de handen der Turken gevallen zyn; enz., maar dit alles is verdicht en valsch; men lette slechts dat de Russen de *Niester* gepasseerd zyn tusschen den 12 en 13 Augustus, waar omtrent alle tydingen met elkanderen over een stemmen, en dat volgens de voorsz. brieven uit *Podolie* de-

dezen overtocht en de door de Ottomannen behaalde overwinningen den 16 Augustus zouden voorgevallen zyn. Het valt niet moeilyk de Bron te ontdekken, waar uit deze en meer andere berichten voortkomen, en tot welk oogmerk dezelve uitgestrooid worden.

Men ziet thans alhier de *Conventie* welke men verzeekerd op den 1sten Juny (1769) tusschen den Groten Heer en de Geconfedereerden Polen gesloten te zyn, waar van de voornaamste Artykelen het volgende behelzen.

I. *Tusschen de Hoge Porte en de Doorl. Republiek Polen zal eene bestendige Of- en Defensive Alliantie plaats hebben. De Porte zal gehouden zyn, uit krachte dezes 200000 man, en de Republiek des noods 100000 man daar toe te leveren en te gebruiken. Beide die Armeen zullen altoos in betaling van de Porte, en de Republiek zal voor de Krygsbehoeftens staan.*

II. *De Grenzen van beide de Mogendheden blyven in den zelven staat, waar in ze zich by en na de Vrede van* Carlowitz *bevonden hebben; doch Rusland behoord niet meer aan* Polen *te grenzen, en ten einde zulks in 't werk te stellen, zal het Landschap* Kiovie, *benevens alles wat daar toe behoord, aan de Porte overgelaten worden, en daar tegen zal Polen aan zich voorbehouden,* Smolensko, Harodup, Czernichof *en* Lyfland.

III. *Polen staat uit erkentlykheid wegens den in den tegenwoordigen nood bewezen bystand alle de gedesunieerde Boeren aan de Porte af, en wel inzonderheid die van zodanige Plaatzen, alwaar de oproerigheden eenen aanvang genomen hebben; als mede alle de Dissidenten met hunne Vrouwen en Kinderen, en derzelver Have en Goederen, de voornaamste Hoofdaanvoerders van dezelven alleen uitgezonderd, vermits de Republiek aan zich voorbehoud, over deze recht te oeffenen, en hen volgens de strengheid der Wetten te straffen.*

IV. *Eindlyk beloofd de Porte aan de Tartaren, ingevalle zy zich in Polen weten te vestigen, dat zy aldaar alle die zelve rechten zullen blyven behouden, die zy in hun eigen* Land *pleegen te genieten; en degenen, dewelke in Polen willen blyven woonen, zullen aldaar de vrye oeffening van hunnen Godsdienst hebben. Ook zal de Porte hare Onderdanen van beide Sexen voortaan niet meer beletten, zich met der woon na de* Ukraine *of na* Podolie *te begeven, de Musulmannen zelve niet uitgezonderd; enz.*

GROOT-

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. Terwyl de zaak van den beruchten *John Wilkes* thans niet meer het onderwerp der dagelykse redeneringen is, heeft zich iets anders opgedaan, 't geen mede veel beweging maakt. Zeeker Dr. *Musgrave*, waarschynlyk aangezet door de Party tegen 't Ministerie, heeft den 2 Sept. (1769) een Brief in 't licht gegeven, waarin hy voorwend, dat, in den Zomer van 't Jaar 1764, men uit naam van den Ridder *d'Eon*, toen Secretaris der Ambassade van Vrankryk, aan verscheide Leden van het Parlement opening gedaan heeft, dat hy gereed was drie Personen te beschuldigen, waar van twee Pairs en Leden van den geheimen Raden waren, dat zy de Vrede aan Vrankryk verkogt hadden. De Heer *d'Eon* heeft in 't openbaar dit voorgeven ontkend, verklarende, dat hy nimmer zodanige opening gedaan had, noch laten doen, Doch dewyl het Gemeen gaarne na dien kant heen wilde, en noch wil, zo twyffeld men zeer of het by deze ontkenning van den Ridder *d'Eon* wel zal blyven. Men meend dat de voorsz. Doctor zulke harde uitdrukkingen niet zou derven gebruiken zonder genoegzamen grond daar toe te hebben; zommige meenen zelfs in het antwoord van den gemelden Ridder zeekere trekken te ontdekken, die een ongeoorloofd gedrag te kennen geven. Onder anderen zegt hy: *Indien de Lord* Hallifax, *of de Spreker van het Lagerhuis my had ontboden, zou men uit myn antwoord vernomen hebben, welke myne gevoelens waren, of* Engeland *geld gegeven had aan* Vrankryk, *of wel* Vrankryk *aan* Engeland, *om de laatste Vrede te sluiten.* Men meent uit deze woorden eene beschuldiging, noch veel zwaarder, dan die tot hier aan de Ministers is te last gelegt, te konnen afleiden. Wat 'er ook van zy, daar is zedert weder een anderen brief te voorschyn gekomen, waar in men vermaand, die duistere zaak in den grond te onderzoeken.

De Minister der Keizerin van Rusland by dit Hof, heeft aan het Ministerie kennis gegeven, dat een Vloot van 28 Schepen van Linie naar Constantinopolen zal stevenen om eene diversie ten behoeven van hare Legers te maken, en deze Vloot werd eerstdags op de Rhede van *Duins* te gemoet gezien.

VRANKRYK. Parys; De Koning heeft het Privilegie der Oost-Indische Compagnie dezer Landen ingetrokken, en aan alle Onderdanen van dat Ryk vryheid verleend, om op alle de gedeel-

deeltens van Indiën te handelen, by het op den 14 Augustus 1769 gepubliceerde volgende

ARREST.

De Koning zig in zynen Raad verslag hebbende laten doen van de gehouden raadplegingen, in de algemeene Vergaderingen der Deelgenoten van de O. I. Comp. van den 14 en 29 Maart, 3 April en den 8 van deze loopende maand, als mede van de Memorien, en tegenwoordigen Staat van de Comp., opgesteld door de Gedeputeerden, daar toe, in de Vergadering van den 14 Maart, benevens de Syndics en Directeurs door de Deelgenooten benoemd, heeft zyne Majt. bevonden, dat de Comp. tot hier toe geene de minste schikkingen gemaakt had tot de uitrustingen naar de Eilanden de *France* en de *Bourbon*, en tot het volbrengen van de verpligting, by het Privilegie op haar gelegd, om deszelfs handel op de Indiën onafgebroken door te zetten; dat dit gebrek van voorzorge niet veroorzaakt is door de achteloosheid der Syndics Directeurs, maar dat het een gevolg is van het gebrek aan Geld, om 'er ten voordeele van den Koophandel gebruik van te maken; dat de Deelgenooten, zedert de Vergadering van den 14 Maart, waar in zy van den staat der zaken onderrigt wierden, geene voegzame middelen hebben aan de hand gegeven om het noodige fonds te bekomen, tot de kosten der uitrusting van dit loopend Jaar, tot den dag van de Vergadering, in welke eene Memorie is geleezen, inhoudende verscheiden Plans van geldleeningen, tot welker onderzoek Gedeputeerden zyn benoemd geworden; waar op zyne Majesteit zich de gemelde Memorie heeft doen vertoonen, en, na dezelve in zynen Raad te hebben overwogen, geoordeeld, dat van de drie Plans van beleening de twee eerste niet konden aangenomen worden, en het onderzoek welk het derde zoude verdienen, als mede de tegenwerpingen, die 'er mooglyk de Deelgenooten op zouden maken; de overwegingen, die het zoude veroorzaken, en de uitvoering, ingeval het aangenomen werd, zoo veel vertraging na zich slepen, en zoo veel tyds, geschikt tot de uitrusting naar de Indiën, wegnemen zouden, dat de Kolonien in de Eilanden de France en Bourbon, en zyne Majts. Onderdanen, aan de verschillende Kantoren in de Indiën verspreid, gevaar zouden loopen van gebrek te lyden aan onderhoud

houd en de allernoodzaaklykste levensmiddelen, waar uit een volstrekte stilstand van den Koophandel der Fransche Natie op Indiën zoude ontstaan, waar in noodzaaklyk dient te worden voorzien: Hier op gehoord zynde het verslag van den Heer Maynon d'Invau, Raad des Konings en Controleur Generaal der Financiën, heeft de Koning in synen Raad bevolen, en beveeld by dezen:

I.

Het gebruik van het uitsluitend Privilegie van de O. I. Comp. op de Eilanden de France en de Bourbon op de Indiën, China en de Zeën voor by de Kaap de Goede Hoop zal zyn en blyven ingetrokken tot dat zyne Majt. dien aangaande anders bevelen zal.

II.

Alle de Plaatzen en Kantoren in de Indiën zullen, gelyk voorheen, blyven onder de bestiering der Raden, Onder-Koopliedenen Bedienden van de Comp., welke, voor zoo ver het noodig is, door zyne Maj. in hunne Ampten bevestigd worden, met het zelfde gezag, en voorrechten, als zy tot hier toe genoten hebben.

III

Alle zyne Majts. onderdanen mogen vry handel dryven in alle de verschillende plaatzen van de Indiën en China en in de Zeën voorby de Kaap de Goede Hoop, en, met hunne eige Schepen, derwaards zenden allerlei goederen, gelden en koopmanschappen, en wederom van daar in Vrankryk terug doen komen hunne Schepen, geladen met voortbrengzelen en koopmanschappen van de Indiën en China en alle de Landen voorby de Kaap de Goede Hoop: mits dat zy zig zullen voorzien van Paspoorten, welke hun gratis, zonder eenige kosten, zullen overgegeven worden, en waar in de namen van de Reeders, Kapiteins, en Schepen, de Lasten en Tonnen en de plaats hunner destinatie zullen zyn uitgedrukt, en zullen de Kapiteins van de gemelde Schepen gehouden zyn die Paspoorten te vertoonen aan de Commandanten van de Eilanden de France en de Bourbon, en aan de Raden en Bedienden van de verschillende Kantoren, alwaar zy zullen aankomen. Ook zullen de gemelde Reeders en Kapitiens gehouden zyn zig te gedragen aan de byzondere Reglementen, welke zyne Majt. tot het dryven van dien handel gevoeglyk oordeelen zal.

IV

De Reeders, welke dergelyke Paspoorten begeren, zullen ten dien einde, de door hun getekende Memorien moeten overgeven aan den Secretaris van Staat in het Departement van de Zeezaken, of aan de Syndics en Bewindhebberen van de O. I. Comp., zullende de gemelde Memorien terstond werden medegedeeld aan de Gedeputeerden der Koopfteden te Parys, om, door gemelden Gedeputeerden, de noodige instructien in de Havens te bekomen, en vervolgens, indien

indien zy het noodig oordeelen, hunne advyzen over de gemelde Memorien, welke advyzen aan het Origineel van gemelde Paspoorten zullen gehegt worden.

V.

De Reeders op de Indiën zullen de Schepen en Goederen van dezen handel in geene andere Haven dan die van Orient doen terug komen. Ingeval zy door eenig toeval mogten genoodzaakt worden in andere Havens van dit Ryk in te loopen, zullen zy hunne Goederen daar niet mogen ontladen, maar gehouden zyn zich naar de Haven van Orient te begeven: doch indien het Schip niet in staat mogt zyn om Zee te bouwen, zullen de Koopmanschappen in een Magazyn onder de bewaring der Commiesen gesteld, en vervolgens naar Orient overgebragt worden.

VI.

Alle de Koopmanschappen uit de Indiën komende zullen, by derzelver invoer in het Koningryk, aan de inkomende Rechten onderhevig zyn, welke zyne Majt. ten eersten in zynen Raad bepalen zal; welke Rechten betaald zullen worden, buiten en behalven die 'er te voren op gesteld zyn.

VII.

De Schepen, Levensmiddelen en Koopmanschappen, tot den handel naar de Indiën geschikt, zullen alle de voordeelen, vrydommen en gerechtigheden genieten, welke aan den Amerikaanschen handel zyn toegestaan, mits zich gedragende naar de voorgeschreven Reglementen, en byzonder naar de Open Brieven van de maand April 1717; ook zullen de uitrustingen niet mogen geschieden, dan in de Haven van Orient, of in die welke vryheit hebben tot den handel op de gemelde Kolonien.

VIII.

De tegenwoordige Syndics en Directeurs zullen, gelyk voorheen, alle de zaken van de O. I. Comp. blyven bestieren; behoudende zyne Majt. voor het overige aan zich om over het belang der Deelgenooten de noodige beschikkingen te maken, na dat de Gedeputeerden, daar mede in de vergadering van den 8 dezer belast, van hunne bedenkingen verslag zullen gedaan hebben.

Het gerucht dat *Hyder-Ali-Kan* onze Troepen in de Indiën, door beloften en bedreigingen aan zich getrokken had, is zonder grond. De grote Rol, die deze *Andernec*, bekend onder den eerstgemelden naam, in de Indiën tegen de Engelschen speeld, is des te aanmerkelyker, om dat hy, zo als verzekerd word, noch lezen noch schryven kan. Ten tyde dat de Heer *du Pleix* in de Indiën was, diende hy onder het Corps van onze O. I. Compagnie als *Cipaye*: door zyne natuurlyke begaafdheden kreeg hy in korten tyd in de Krygszaken zo veel kennis, dat hy tot Kapitein bevor-

bevorderd zynde, in verscheide ondernemingen uitmuntte: na de rampen die wy in dat Geweft hadden ondergaan, begaf hy zich by den Koning van *Meissour*, by wien hy zich zo bemind wist te maken, dat deze Koning hem van tyd tot tyd tot hoger trap van waardigheid verhefte, 't geen by de Hovelingen een zodanigen na-iever verwekte, dat zy op het punt stonden, om hem, op bevel van hunnen Meester te doen wurgen; maar *Hyder-Ali*, dit complot in tyds ontdekt hebbende, nam, terwyl hy van de Troepen bemind wierd, niet alleen wraak over zyne Vyanden, maar stelde zelfs zynen Souverein onder voogdy: Zedert heeft hy verscheide van de naburige Vorsten beöorloogd, en daar door het Ryk van *Meissour* zodanig uitgebreid, dat hy, zo als bekend is, in staat is gekomen, om de Bezittingen der Engelschen aan te randen, waar door hy zich meer en meer geducht maakt, terwyl hy voor de Franschen veel genegenheid behoud.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Zyne Doorluchtige Hoogheid de Heer Prince Erfstadhouder in 't begin dezer maand een keer herwaards gedaan hebbende, is eenige dagen daar na weder naar 't *Loo* gekeerd, alwaar Hoogstdezelve, benevens haare Koninglyke Hoogheid eene gewenschte gezondheid genoten.

Den 15 September (1769) werd op 't gemelde Lustslot voor hunne Doorl. en Koningl. Hoogheden door 't Hofgezin een prachtig Carousfel gehouden, waar by allerlei zo Oostersche als andere Natien verbeeld, en door de Heeren Ridders veelerhande exercitien verricht wierden; daags daar na vertrokken hunne Doorl. en Koningl. Hoogheden naar *Dieren*, en werden by hunne aankomst aldaar door de verheugde Ingezetenen ingehaald, zynde dien avond de Huizen aldaar geillumineerd geweest, gepaard met Muziek en andere Vreugdebedryven.

Van wegen hun Hoog Mog. is eene Publicatie naar de respective Provincien afgezonden, waar by dezelve, tot Voorstand en Soutien van de Fabrieken en Negotie dezer Landen statueeren, *dat by provisie en tot nader order het holle Glas en Flesschen, komende uit de Oostenryksche Nederlanden, op het inkomen zullen worden belast, met vyftig gulden van de waarde von honderd Gulden, blyvende de belasting op het holle Glas en Flessen, uit andere Kwartieren op den ouden voet. En dat, om beter de waarde te konnen opmaken en nagaan, het Glas in 't generaal op het inkomen zal moeten worden verklaard en aan-*

gegeven, niet by de partye, maar by het getal of andere bekende en bepaalde maat van kwantiteit: Verbiedende voorts met Schepen, Schuiten, Wagens of Karren uit deze Landen, naar elders uit te voeren eenig gebroken groen Glas, op pœne van de verbeurte van duizend guldens, voor ieder party gebroken groen Glas, dewelke zal wezen ondernomen om uit te voeren, en confiscatie van de Schepen, Schuiten, Wagens en Karren, waar op en waar in dezelve zullen wezen geladen, om daar mede uitgevoerd te worden.

Baillúw en Mannen van den Hove en Hoge Vierschaar van Zuid-Holland, hebben, ten aanzien der grasseerende Rundvee ziekte, ter beantwoording van de heilzame oogmerken van hun Hoog Mog. by den aanstaanden open Jagttyd, verboden *met eenige honden tot de Jagt in 't Veld te verschynen, of daar mede eenig Wild te jagen*, op een boete telkens van 50 Gulden.

Van *Klein Lankum*, heeft men in dato 1 Sept. met betrekking tot de Inënting der Hokkelingen, zedert onze voorige ziet *bladz.* 77, 't volgende bericht ontfangen.

Van de 14 Hokkelingen, voor de tweedemaal ingeënt, zyn 7 gebeterd. Die ten derdemale ingeënt waren hebben wederom niet gevat. Dus zouden van de 64 laatst ingeënte gebeterd zyn 35. Daar en tegen zyn van de eerst gebeterden na hersteld te zyn, en herkaauwd te hebben, aan Ettergezwellen in de Long gestorven 5, en wel 4 van de 25, die geene Medicamenten gebruikt hebben. Het geheele getal gebeterden van de 112 beloopt op 47. Van de natuurlyke ziekte zyn in Vriesland en Holland slechts van de elf, 2 gebeterd. Na welke proportie wy niet meer dan 20 moesten gekregen hebben. In Noord-Holland is een vierde gebeterd. Na deze reekening konde wy 28 hebben, boven welk getal wy nu noch 19 tellen. Wy twyfelen derhalven niet langer of de Inënting is voordeliger en veilig, om dat ons de ondervinding leerd, dat onze gebeterden tegens de natuurlyke bezmetting staan. Wy waren gereed, om de Proeven voor reekening der Maatschappy op Melkbeesten, Overlopers en Kalveren te beginnen, en hadden daar toe 24 stuks geschikt; noch 4 gebeterden, 2 van de natuurlyke ziekte, en 2 van de ingeënte gebeterden, om te zien of het mogelyk was de bezmetting voor de tweede reize door sterke inënting mede te delen; daar en boven noch 16, om Proeven over den aart der smetstoffe te doen.

Hier-

Hierby zouden noch 100 van anderen gevoegd zyn geworden. Ons Camp was vaardig, om op 154 stuks onze laatste Proeven te doen, die in deze maand zouden afgelopen hebben, doch hier in op 't onverwachtst verhinderd zynde geworden, zullen wy deze gewichtige Proeven noch eenigen tyd uitstellen moeten. Wy hebben echter het genoegen van den 27 laatstleden (Augustus), 37 zo oud als jong Vee ingeënt te hebben, welker uitkomst wy onderwylen zullen mededelen.

Van *Algiers* verneemd men dat de Dey, den 14 Augustus (1769) den Oorlog heeft verklaard aan den Koning van Denemarken, onder vergunning van 40 dagen respyt, met bevel aan de Deenschen Consul om binnen drie dagen te vertrekken.

Volgens geloofwaardige Brieven van *Petersburg*, heeft haare Rus-Keizerlyke Majesteit ten aanzien der Opperbevelhebbers, van haare beide Legers tegen de Turken, eene gewichtige verandering gemaakt en in de plaats van den Vorst *Gallitzin*, den Graaf *Romanzow* benoemd, om deszelfs Hoofd-Armee in Polen te gebieden, en aan den Graaf *Panin* in de plaats van *Romanzow* het bevel van het Leger in de Ukraine opgedragen.

Magistraturen en Amptenaren.

Uit eene overgeleverde Nominatie zyn door den Heer Prince Erfstadhouder, tot Burgemeesteren der Stad *Haerlem* verkozen, de Wel Ed. Groot Achtb Heeren, Mr. *François Benjamin Fagel*, *Antoni Kuits*, Mr. *Remees Floris van Zanen* en *Jan Salomon la Clé*. Tot Schepenen de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Aalst van den Hoolick de Bruyn*, Mr. *Jan Diederik Paauw*, gebooren *Hoeuft*, Heer van Buttingen en Zandvoort, Heemstede, Rietwyk, en Rietwykeroort, Mr. *Adolph Hesbuyzen*, Mr, *Albertus Fabricius*, Heer van Almkerk, *Willem Hendrik van Schuylenburch*, *Johan Fredrik Godfried*, Baron van *Friesheim*, en *Joan Herman Graswinkel*; zynde de vyf laastgemelde Heeren tot Schepenen Commissarissen, over de Gemeene Lans-Middelen aangesteld.

Den 15 September zyn door de Wel Ed. Achtb. Vroedschap der voorsz. Stad gedispicieerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Mattheus Willem van Valkenburg*, Raad en Oud Burgemeester, tot gecommitteerde Raaden ter Admiraliteit t'Amsterdam, tegens May 1770, in plaats van den Wel Ed. Gestr. Heer Albert Testart, wiens Commissie, in die kwaliteit als dan staat te expireeren; als mede de Wel Ed. Gestr, Heer Mr. *Antoni Slicher*, Raad en Oud Schepen, tot Gecommitteerde in de Provinciale Rekenkamer, van Holland en West-Vriesland mede tegen May aanstaande.

Door de Ed. Gr. Achtb. Magistraat der Stad *Utrecht*, is de Wel Eerw. Heer *Jacobus Albertus Vos*, Joh. Zoon, Predikant by de Gereformeerde Gemeente te *Zalt-Bommel*, aangesteld tot ordinaris Professor in de Theologie ter Universiteit der eerstgemelde Stad.

Hun Hoog Mog. hebben de Wel Ed. Gestr. Heer *Pieter Noordman* aan gesteld tot Directeur Generaal over de Noord en Zuid-Kust van Africa.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Prins Erfstadhouder heeft uit eene nominatie, welke door de Wel Ed. Heeren den Represantant en verdere Bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Amsterdam* aan hoogstdezelve is overgegeven, tot Bewindhebber in dezelve Kamer geëligeerd, den Wel Ed. Gestr. Heer *Willem van Heemskerk*, Schepen en Raad der voorsz. Stad, in plaats van wylen den Heer Cornelis Graafland Jansz.

Hoogstgemelde Prins Erfstadhouder heeft aangesteld tot Rentmeester der Domeinen en Geestlyke Goederen der Baronnie Ysselstein, mitsgaders tot Griffier aldaar, en tot Heemraad der Landen van Ysselstein en Lopikerwaard, de Heer Mr. *Cornelis Johannes van Asselen Codde.*

AANMERKELYKE ZAKEN.

Tusschen den 17 en 18 Augustus (1769) is een groot Buskruid magazyn, niet ver van *Brescia* door het Onweer in brand geraakt en gesprongen, waardoor een groot getal huizen ingestort, alle de glazen gebroken, en meer dan 1200 menschen omgekomen zyn.

Den 2 September overleed in *'s Hage* de Heer Mr. *Reyer van Bleyswyk*, afgetreden Griffier van den Hove van Holland, Zeeland en Westvriesland.

Den 3 dito in den vroegen morgen omtrent 4 uuren, is de door zyne Schelmstukken zo beruchte *Johannes Cato Kamerling* waarvan wy in Sept. 1766 bladz. 109 gesproken hebben, benevens nog een by hem geconfineerde Misdadige, uit het Tuchthuis der Stad *Middelburg*, uitgebroken, en beide, ongeacht de schielyke bezetting der Veeren en naauwkeurige onderzoekingen, ontvlucht; edoch de volgende dag te *Wou*, eene Heerlykheid twee uuren van Bergen op Zoom gelegen, achterhaald en wederom in verzeekering gebragt geworden.

Den 9 dito overleed t'*Amsterdam*, in den ouderdom van ruim 70 Jaren, de Heer *Willem Slicher*, oudste Com missaris dier Stad.

Den 12 dito overleed te *Utrecht* in den ouderdom van omtrent 52 jaren, jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Dr. *François Joan Lens*, Raad in de Vroedschap en regeerend Schepen dier Stad.

Den 18 dito overleed te *Velzen* in den ouderdom van 69 Jaren, de Wel Eerw. Heer *Johannes van der Sluis*, rustend Predikant aldaar.

De dezer dagen verscheene COMEET wierd allereerst te *Parys* op den 8 Augustus (1769) door den Heer *Messier*, Astronomus der Marine, ontdekt; den 28 en verscheide volgende dagen werd dezelve in veele Steden dezer Provincien, als mede in *Engeland*, te *Berlyn*, te *Keulen* enz. met het blote oog geobserveerd; na den voorsz. 28 heeft dezelve, in haare verschyning en zichtbare voorrgang, merkelyke verandering gehad, haar Staart had op den gemelden dag, 's morgens ten 2 of 3 uren, de lengte van circa 10 graden, staande toen in *Ascentio recta* op omtrent 57 graden, met by de 10 graden noorder declinatie, en haar schynbare dagelyksе voortgang Oostwaarts was toen wat minder dan 2 en 1 halve graden in het etmaal, komende des avonds van dien dag ten 10 uuren 40 minuten op, boven den Horisont; doch na dien tyd is de Staart zeer zichtbaar aangegroeid, haar voortgang versneld, en de tyd van haar opkomst verachterd, zo dat dezelve den 10 September 's ochtends, even om 4 uuren, bevonden is te staan op omtrent de 106 graden in *Ascentio recta*, met circa een vyfde deel van een graad Zuider declinatie, het hoofd van de Comeet stond

wat

wat minder als een graad ten Oosten, en een weinig Zuidlyker als een kleine Ster in de Constellatie van *Monoceros*, door *Doppelmayer* met G. gemerkt, terwyl het verdwynende Wester-uiteinde van de lichte Straal (de lucht niet helder zynde) zich tot even voorby een kleine Star in den *Eridanus* met F. gemerkt, vertoonde, ter lengte van niet minder dan 40 graden. De *Comeet-Star* was in haar schynbare weg zedert de voorige morgen niet minder als 5 en 3 en vierde graad Oostwaarts vortgegaan, zynde haar opgang boven den Horisont geweest 's morgens ten 1 uur 56 minuten, wier opgang des morgens daar aan volgende omtrent 18 minuten later geweest is, en welke vertraaging waarschynlyk noch eenigen tyd accresseeren zal; dus men verwagten moet, dat de zichtbaarheid van de Comeet, binnen weinig dagen in de morgenschemering verlooren zal worden; zynde het, (indien de *Comeet* zyn naasten stand aan de Zon noch niet bereikt heeft, zo als het voorkomt, en dat ze in 't vervolg wederom Noordwaarts zal moeten klimmen) niet onwaarschynlyk, dat men die over eenigen tyd, aan de andere zyde van de Zon, wederom met de avondschemering zal zien te voorschyn komen.

BERICHT hoeveel RUNDERBEESTEN in de Distrikten van ZUID- EN NOORD-HOLLAND ziek geweest en gestorven zyn en nog overig waren In de maand September 1769.

ZUIDER-KWARTIER.

DISTRICTEN.	In leven zynde beesten.	Ziek geworden.	Aan de Ziekte gestorven.	Van de Ziekte gebeeterd.	Gezonde beesten, ongeveert.
Amsterdam.	8740	5786	4919	816	2954
Brielle.	3775	2426	1607	483	1349
Delft.	10669	3868	2390	690	6801
Dordrecht.	2202	889	552	141	1313
Gornichem.	1926	733	508	149	1193
Gouda.	9527	5679	4193	1142	3848
Haerlem.	4062	1523	1087	326	2539
Leiden.	9131	3906	2642	941	5225
Rotterdam.	784	344	231	47	440
'S Hage.	381	151	111	25	230
Schiedam.	4516	2251	1612	326	2265
Schoonhoven.	4613	1699	1231	282	2914
	60326	29255	21083	5368	31071

NOORDER-KWARTIER.

Van de Ziekte gebeterd.	Beesten oud en jong.	Noch Ziek.	Ziek geworden.	Gezond gebleven.	Van de bezmetting gestorven.
5037	41664	2331	19288	22376	11824

Gantsche beloop der gestorvene RUNDEREN van April tot Augustus ingesloten 1769.

In 't Zuider-Kwartier 21083.

In 't Noorder-Kwartier 11824.

In 't geheel 32907 *Runderen.*

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden, op Woensdag den 4 en 18 October (1769) onder Voorzitting van Do. *Paulus Wesling*.

N. B. *In 't Iste Stuk van Augustus laatstleden bladz.* 47 *Luthersch Kerknieuws, staat Do.* Paulus Weslingh, *lees Do.* E. F. Alberti.

Op Woensdag den 6 September (1769) is hier in de Oude Kerk, met oplegging der handen, tot het H. Predikampt door den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Ericus Fredericus Alberti* ingezegend, de Eerw. zeer Gel. Heer *Hendrik Volkerz*, beroepen Leeraar by de Gemeente te *Woerden*, na dat zyn Eerw. vooraf verklaard had 1 Corinth. 1 het eerste gedeelte van 't 23ste vers: *Maar wy prediken den gekruisten Christus*. De Inleiding was 1 Corinth. 2. vs. 2. *Want ik bield my daar niet voor dat ik wat wist onder u, dan alleen Jesus Christus, den gekruisten.*

DORDRECHT. Onze veelgeliefde Proponent de Eerw. Heer *Christiaan Forsman*, die een geruimen tyd tot een algemeen groot genoegen zyne talenten in deze Gemeente op woeker gestelt, en den Predikdienst gedeeltelyk, met en benevens onze beminden Leeraar, heeft waargenomen, in de Gemeente van *Breda* tot Proponent beroepen zynde, en zulks ook in des Heeren vreeze hebbende aangenomen, heeft voor dat zyn Eerw. naar *Breda* vertrok, alhier op Zondag den 10 September met veel aandoening al zegenende afscheid genomen van onze Gemeente, met de woorden opgetekent by Hebreen 13, vs. 14. *Wy bebben bier geen blyvende Stad, maar de toekomende zoeken wy.* Voor wierd gezongen het 110 Lied en na Ps. 115 het 8, 9 en 10 vers.

WEESP. Op Zondag den 27 Augustus (1769) namiddags heeft onze zeer geachte, en tedergeliefde Leeraar, den Eerw. en zeer Gel. Heer *Carel Brinkman* voor een ongemeen talryke Vergadering, niet alleen uit deze Stad, maar ook uit andere Steden t'zamen gevloeit, ons nieuw Orgel tot den openbare Godsdienst plegtig ingewyd met een gepaste Leerreden, zynde de Text Ps. 149. vs. 1-3. *Zingt den HEERE een nieuw lied* enz. enz. *met trommelen en barpen zullen zy bem loven.* Waar uit zyn Eerwaarde voorstelde, *dat bet loven van God, zo met de Stem, als met Speeltuigen, en Muziek instrumenten, een gepaste eigenschap is by den openbaren Godsdienst.* De Verhandeling was verdeelt in drie deelen, in de I. wierd aangemerkt, de merkwaardige en ernstige vermaning aan Gods Volk tot den lof des Allerhoogsten, om hare dankbaarheid te betonen vs. 1. en vs. 2, *Zingt den Heere een nieuw lied, Israël verheugt zig des gene die bem gemaakt beeft: de Kinderen Sions zyn vrolyk over bun Koning.* II. de manier of

wyze

wyze, hoe zulks moest geschieden niet alleen met de Stém, maar ook met Speeltuigen, en Muziek instrumenten vs. 3. *Zy zullen loven zyn naam in reyen, met trommlen, en harpen zullen zy hem spelen*, en dan ten III. dat zulks een gepaste Eigenschap is by den openbare Godsdienst volgens vs. 1. het 2de gedeelte: *de Gemeente der Heiligen zal hem loven*, of volgens de Hebr. text *zyn lof zy in de Gemeente der Heiligen.* Zynde de Inleiding uit Numer. 10. vs. 2. 10. van de twee Zilvere Trompetten, waar mede niet alleen de Gemeente wierd zamen geroepen, maar ook ten dagen van vrolykheid, en op Israëls feesten moest geblazen worden over hunne brand en dankofferhanden, de eerste aanspraak was genomen uit 1 Sam. 7. vs. 12. *Tot hier toe heeft de HEERE ons geholpen.* Zynde deze plegtigheid met het spelen van het Orgel voor het gezang begonnen, en na het eindigen van den Godsdienst daar mede op deze wyze ook geëindigt; hier by is voorgezongen. Ps. 121. Ps. 47. en Ps. 150. en na Ps. 33. vs. 1.

Ook heeft de Eerw. en zeer Gel. Heer *J. Brandes*, Propon. alhier voormiddag gepredikt voor een talryke Vergadering zynde de Text Luc. 10. vs. 20. het 2 ged. *Verblyd U, dat U namen in den Hemel aangeschreven zyn.* Zynde voorgez. fol. 617. en na fol. 627. vs. 14. 15.

SCHIEDAM. Op Zondag den 3 September (1769) heeft alhier in de beurt van onzen zeer geliefden Leeraar gepredikt de Wel Eerw. en zeer Geleerde Heer *Jan Hendrik Munnikhuisen*, zeer geacht Leeraar te *Rotterdam*, en verklaarde uit Hebreen 11. Het eerste gedeelte van het 4. vers *Door het geloof heeft Abel grooter offerhande gedaan dan Kain, door 't welk hy getuigenis bekomen heeft, dat hy rechtvaardig zy, toen God getuigde van zyne gaaven.* Vooraf werd gezongen, Ps. 119. Na Ps. 50. het 6. en 7. vers.

Op Zondag den 10 dito heeft alhier in dezelve beurt gepredikt de Wel Eerw. en zeer Geleerde Heer *Franciscus Smit*, oudste Leeraar te *Rotterdam*, en verklaarde uit Job 36. vs. 26. *Ziet God is groot en onbekent, zyn Jaargetal kan niemant onderzoeken.* Vooraf wierd gezongen den 19 Ps. en den 147 Ps. Na het 4. 5. en 6. vers uit den 145. Ps.

Op Zondag den 17 dito heeft alhier in dezelve beurt gepredikt, de Wel Eerw. en zeer Gel. Heer, *A. Sterk*, beroepen Predikant in de *Beverwyk*, en verklaarde Ps. 32. vs. 1. *Wel dien, die de overtredingen vergeven zyn, dien de zonde bedekt is.* Vooraf werd gezongen, Ps. 89. en Na de 85. Ps. het 7. 8. en 9. vers.

Op Zondag den 24 dito heeft alhier in dezelve beurt andermaal gedredikt, de voorsz. Wel Eerw. en Gel. Heer *Sterk*, en verklaarde Matth. 5. vs. 20. 21. en 22. Voor af wierd gezongen, fol. 525. en Na fol. 531. het 4. en 5. vers.

BREDA. De Proponents plaats in deze onze Gemeente, door het vertrek van den Wel Eerw. en zeer geleerden Heer *H. Volkersz*, onlangs

langs in de Gemeente van *Woerden* tot Leeraar beroepen, vacant geworden zynde, heeft alhier op Zondag den 27 Augustus de Eerw. en geleerde Heer *C. Forsman*, zeer geacht Proponent te *Dordregt*, zyn gaven, tot een algemeen genoegen, zo van de geheele Gemeente, als van de vreemden die hier waren toegevloeyt, laten hooren, waar op aan zyn Eerw. eenparig door den Wel Eerwaarden Kerkenraad, tot blydschap der Gemeente, de vaceerende Proponents plaats is opgedragen, welke beroeping wy hoopen, dat door zyn Eerw. ook zal gunstig werden aangenomen.

Op Zondag den 17 September heeft onze nieuw beroepen Proponent de Eerw. zeer geleerde Heer C. *Forsman* tot ons groot genoegen een aanvang van desselfs Predikdienst gemaakt, tot zyn onderwerp neemende de woorden van Paulus 2 Corinth. 6. vs. 3. *Laat ons niemand eenige ergernis geven op dat ons Ampt niet gelastert werde.* Uit welke woorden zyn Eerw. op eene nadruklyke wyze toonde: hoe een Dienstknegt van Jesus verpligt is zorg te dragen, dat hy, nog in zyn Leer, nog in zyn Leeven, aan de Gemeente eenige ergernis geeve.

Vervolg der BESTEKKEN en CONDITIEN van het timmeren van het BESTEDELINGS-HUIS enz. ziet onze voorgaande bladz. 82.

Articul 2.
In de Keuken.

Vyf Schuifcouzynen van 6 à 9 duim van agteren aangevoegt met 3 à 8 duim ter dikte van de Muur volgens een Model: de boovendrempels van 7 à 14 duim ses Ruiten hoog vier Ruiten breed, onder ieder Styl een stuk gestreeken Lood op de Drempels. Ieder Styl met twee tinne Dooken in de steene Drempels vast gegooten: van binnen in dito Drempels twee Dooken gegooten, om de Dekstukken onder de Luiken daar aan vast temaaken, en op ieder Couzyn een stuk gestreeken Loot 15½ duim breed ter lengte van de bovendrempels, 2 dito stukken Loot op de Couzynen, voor de Glase deuren, voor ieder Couzyn vier leden Luiken van Waageschot 1½ duim vier Drempels in ieder Luik, van buiten een Schaafje, Penneelen van ½ duims Waageschot vlak: ieder Luik afgehangen met 3 Knieren N. 3. aan het eerst opengaande Luik een inlatend Schuifje, de belegstukken van 1½ duimsgreene, in ieder Belegsstuk twee belegschroeven, in ieder Couzyn een Ysere Boom van ½ à 1 duim boven in een Plaat geklonken, en aan de onderkant in een Ysere Plaat geslooten.

In dito Keuken een Ysere Schoorsteenmantel, met de noodige hangers en ysere Staaven, de Leggers van de Mantel ½ à 3 duim een dito ysere Manteltje in de binne Vader en Moeders Kamer met de nodige Staaven en Hangers alles zoo als de Teekening aantoont.

Nog in dito Keuken, een Trap, en in het Portaal een Trap, te maken

maken na de Tekening, de Treeden van Waageschot 2½ duim dik, verdikstukken van 1 duim Stootborden van ¾ duim, quartierboomen van 2 duim dito, en onder aan de Opgang een ¼ rond uit 4 duims Waageschot, daar de Wentel treeden inkoomen, en daar de Leuning mede afloopt, goed en digt in malkanderen getimmert en sterk gespykert, aan 2 zyden van de Trap, een Leuning van 2 duim Waageschot met een Lystgeschaaft, met houvasten in de Muur vast gemaakt en met een ysere Stif in de Leuning opgeslooten.

Art. 3

In deze eerste Etage op de Binnen Plaatsen.

Zo veel Couzynen als de Teekening aantoond 6 à 9 Duim de boven Drempels 7 à 14 Duim vier Ruiten hoog en 5 Ruiten breed, de Raamen 2 Duims Waageschot, de ronden van 1¼ Duim Waageschot: de Raamen gemaakt, afgehangen en geslooten en de Couzynen van agteren aangevoert en vast gemaakt en met Lood gedekt als in Art. 2 is beschreeven.

Van buiten een Raam van 2 Duims Waageschot met gestooke dik Draat na een Monster daar van zynde.

Op de Binne Plaatsen.

Zo veel Couzynen als de Teekening aantoond voor de Turf en Pakkelders van 6 à 9 Duim Drempels 7 à 14 Duim mede met Dooken en Lood gedekt, van binnen een Luik van ¾ Duim Vuuren Hout in tween opengaande, met swaare kruis Hengsels, in ieder Hengsel een Schroef, afgehangen geslooten met een knip en grendel, van buiten een draat Raam als de voorige 3 deur Couzynen 6 à 9 Duim Drempels 7 à 14 Duim op steene Neuten vast gegoten en met Loot gedekt, als de voorige, de Deuren van 2 Duims Waageschot: Penneelen van 1 Duim 3 Drempels twee daar van met Glas na de Teekening, afgehangen en geslooten, als in Art. 1. is beschreeven.

Twee Trappen om na de Binne Plaatsen te gaan, gemaakt na de Teekening van swaarte van Hout en zo bewerkt en in malkanderen getimmert als in Art. 2 van de Keuken Trappen staat beschreeven. Een klyn Couzyntje voor het Secreet, na de Teekening. Nog een Trap als de voor beschreevene om na de Tuyn te gaan.

Art. 4

Eerste Etage.

In de Buiten Gevel op de Muydergraft.

Twee Deurcouzynen voor de ingangen van het Gebouw: Het Couzyn 7 à 13 Duim, dito Kalf, de boven Drempel 7 à 14 Duim, de Raamen van 2 Duim Waageschot, de Roede ¾ Duim dito, de Deuren van 3 Duim Waageschot, de Penneelen van 1½ Duim met 4 Drempels en ingelegde Lysten, gemaakt na de Teekening afgehangen met 3 Knieren N. 18 geslooten met Dag en Nagt Proefslooten van boven een Springslot en van ondere een koopere Schuif. De Pilasters en Lysten komen van Steen.

Van onderen op de Neuten een stuk Loot ieder Styl twee Tinne Dooken en van boven mede gedekt met Loot als voor de Couzynen.

Twee Pakkelders Deuren van 1½ Duim Wagenschot dubbeld geklampt afgehangen met bogt Duimhengsels in metaale Duimen in blaauwe Steen gegoten.

De Deuren van binnen gesloten, van boven met een Haak aan de Balk, van onderen een val Grendel met Schroeven vast gemaakt en een groot in latend Dag en Nagt Slot.

Vier Ligten in de Pakkelders, van boven agter de Muur een Latey Hout van 8 à 9 Duim daar ingewerkt twee Stylen van 4 à 5 Duim op twee Steene Neuten agter de Muur, de Luiken van 1¼ Duims Vuuren Hout geklampt, afgehangen, aan 2 zyden met kruis bogthengsels, ieder Hengzel een Schroef, gesloten met een knipslot en plaat Grendel mede met 2 Schroeven.

In ieder van deeze Ligten 8 staande Diefyzers van ¾ Duims Yser van onderen in een legger geklonken 1 à ¾ Duims en de boven enden door een dito legger gestooken en met Loot vast gegooten, de leggers aan de enden 3 Duim in de Muur, de Lengte en Hoogte gelyk de Teekening aantoont.

(*Het vervolg hier naa.*)

Vervolg van 't BESTEK en CONDITIE van het Metzelen enz. van het BESTEDELINGS HUIS enz. ziet onze voorgaande bladz. 83.

Deeze ankers lang uit de Blaauwe Plint Negen Duim met een Schotel hoog een Voet; Deeze ankers moeten bekleed worden met Linnen Zyldoek, in gesmolten Talk nat gemaakt, dat geen Kalk of Sement by 't Loot kan komen. Deeze Muuren op deeze Plint op te metzelen regt te lood, en de lange voegen Water pas, dun en vol, de voegen plat vol, met een dag daar gehaald Waterpas. Den Aanneemer zal moeten zorg dragen in het aanmetzelen van de Balken, voor het end, en aan weder zyden van alle Balken een opening te laaten, van drie agste Duim, dat de Lugt daar omme kan komen; en op ieder laag Balken een sleuf te wagten in de zy Muur daar de kant deel van de Vloer in schiet, diep een Duim. Den Aanneemer zal de Stoep Zarken en Treeden leeveren, en leggen ter plaatse en zoo, als dezelve in de Teekening zyn aangetoond, mits alle Zarken en Treeden bestaan uit een stuk. Ook zal de zelve leveren, en stellen de Hartsteene Pilasters, en Lyst, voor ieder der Deur Couzynen met der zelve blaauwe Basementen.

Ten Vierden.

Den Aanneemer zal voor ieder Pakkelderdeur stellen vier blaauwe Steene Neuten, hoog twaalf Duim, van buiten breed tot aan den aanslag Neegen Duim en hoog 10 Duim, en diep dertien Duim of een en een halve Mop. En een sluit stuk in ieder onderste Rollaag

laag leggen ter diepte van twee Moppen, ter hoogte van zeven duim breed Agt Duim; en in alle Kelder Ligten te leggen blaauwe Steene Drumpels, van vooren dik 5 Duim en van agteren hoog 7 Duim, breed 14½ Duim, van vooren over het Metzelwerk een en een half Duim na de afwatering gewerkt. Het Houte Couzyn aan weerszyde aan te Metzelen, met een quel lat daar aan een Rollaage van agteren tegens de blaauwe Drumpels te Metzelen van harde Klinkert, de boven kant een half Duim hooger als de blaauwe Drumpel, voor het inslaan van 't Water. De Ligten daar Dief Ysers komen volgens de Teekening, moet het Yser, zoo ver het zelve in de Muur komt, te vooren met Zyldoek, in gesmolten Talk nat gemaakt omwonden werden, dat geen Steen of Kalk by 't Yser kan komen; over deze gaten boogen te Metzelen volgens de Teekening, een harde Moppe Klinkert hoog; en alle Yzere Ankers, of koppel Yzers, die aan de Balken of Couzyns moeten gemaakt worden, zoo ver het Yser in de Muuren komt, met Zyldoek en Talk te omwinden, zoo als hier vooren is gemeld. En wanneer zulks mogte niet gedaan zyn, zal den Aanneemer voor ieder Yser verbeuren een Gulden voor de Lutherſche Armen.

Ten Vyfden.

Den Aanneemer zal de buiten Muuren opmetzelen van twee Moppen dik; van buiten 1½ graauwe Mop, en van agteren halve roode Mop, in de eene laag, en in de tweede laag van vooren een graauwe Mop, en daar agter een roode Mop, met een en een half Hoed Schulpkalk, een Hoed naamſe gryze Steenkalk, en een hoed luikze Steenkalk, daar onder gedaan Twintig Ton Scharp Zand. Hier wel naauwkeurig te obſerveeren, en Trouwlyk te handelen, dat de Schulpkalk, en de luikze Steenkalk en het Zand eerſt te vooren word toegemaakt, en door elkander gewerkt, dan de gryze Steenkalk daar onder gedaan, en met elkander door gewerkt, en onder de Schop geklemt. Deeze Muuren daar mede te metzelen te Lood, en vlak onder de Rey, dun en vol met deeze Kalk, en alle laagen daar mede in te Wateren, dat alle voegen vol worden. Deezé Muuren van buiten plat vol te voegen, met een dag over een Rey, Water pas doorgehaald. Met deeze Materialen de Muuren opmetzelen, tot onder de Goot van 't Dak. Den Aanneemer zal boven ieder laag Balken Metzelen twee harde Moppen Klinkerts, met dezelve Speeie, mits daar nog by gedaan word een hoed Sement, en op ieder Couzyn te leggen, een ſtrook geſtreken Loot, een voet breed van vooren, over het Couzyn ½ Duim en van agteren tegens een Mop 2½ Duim opgezet; op dit Loot moet gelegt worden eer daar opgemetzeld word, Geoliet Papier, dat 'er geen Kalk by 't Loot kan komen onder deeze Couzyns te leggen een blaauwe Seauſenſe Steene drumpel van vooren dik 5 Duim en van agteren 7½ Duim, na de afwatering, gewerkt aan deeze Drumpels van agteren onder het Glas Raam

een Water hol, dat nooit het Water onder het Raam kan door jaagen en van onderen in deeze Drumpels een hol, voor 't afbreeken van 't Water; Deeze Drumpels moeten breed zyn 13½ Duim, daar van 1½ Duim van vooren over de Muur steeken. Decantelavere van deeze Couzyns moeten zyn 3½ Duim; onder in ieder styl van 't Couzyn gebragt twee Dooken, van Lood en Tin gegooten, en in de Steene Drumpels vast gegooten met Loot, en een stuk gestreeken Loot op ieder Neut gelegt, onder de Stylen. De Neuten van deeze Drumpels te onder stoppen, en in de midden los te laaten, tot dat alle zwaarte op dit gebouw is gebragt, en verder te ondermetzelen, en af te voegen.

Ten Zesden.

Den Annneemer zal zig gedragen in het opmetzelen van deeze Muuragie aan de binne plaatsen, als ook in het stellen van de Couzyns, en de Steene Drumpels, en in allen als boven in Articul V. is gemeld; wel te verstaan deeze Muuren met graauwe en roode Steenen ruig op te metzelen, zoo als van de buiten Muuren is gezegd, en met die zelve Specie vol gooijen, en met een houte Raapbort; doch met geen yzere Troffel te raapen, en Vryn slagen daar in te brengen, dat het zig vertoond, als hart Steen.

(Het Vervolg hierna.)

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 17 *Augustus*, 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Donderdag den 17 *Augustus.* 1769.
't *Kind* van Nicolaas Brinkman. O. K.
Vrydag den 18 *dito.*
Anthony van Bisseling. A. K. H.
Maandag den 21 *dito.*
't *Kind* van Johannes Muller. L. N. K.
't *Kind* van Johannes Smithuis. O. K.
Dingsdag den 22 *dito.*
't *Kind* van Casparus Baden O. K.
Woensdag den 23 *dito.*
Pieter de Jager. N. Z. K.
Catharina Limburg, Huisvrouw van Claas Hamera W. K.
't *Kind* van Adrianus Laverhek. W. K.
Donderdag den 24 *dito.*
Louis de Mazy. E. N. K.
Maria Wannenburg, Huisvrouw van Teunis Roehof. L. K. H.
Cornelia ter Stroet, *bejaarde Dogter.* Z. K.
Vrydag den 25 *dito.*
Pieter Testas Pietersz. W. K.
Jan van den Bergh, Mr. *Molenaar.* O. K.
Bartholomeus Britti. E. N. K.
Agatha Schaap, laatst Weduwe van Daniel Bongaard. W. K.
Anna Alida Verwer, *Huisvrouw* van Fredrik van Odyk. O. O. K.
Catharina Willems Verhoeve. N. K.
Zaturdag den 26 *dito.*
Alida de Witt, Huisvrouw van Hendrik Noothout. Z. K.
't *Kind* van David Valentyn. W. K.
Een eerstgeboren *Kind* van Gerard Smulder. O. K.
Maandag den 28 *dito.*
Barbera Bolt, *Bejaarde Dogter.* A. K. H.

Dingsdag den 29 dito.
Wynand Rogaar. W. K.
Jacob Stofbergen. O. K.
Cornelia Groenhof, Huisvrouw van Dirk Coolhaas. Z. K.

Woensdag den 30 dito.
Mr. Bernardus de Wilhem, *Oud Scheepen, mitsgaders Bewintbebber van de West-Indische Compagnie en Directeur van de Societeit van Surinamen.* N. K.
Anna Canter, Weduwe van Hendrik van Greuning. O. K.
't *Kind* van Andries Goudkuil. N. K.

Donderdag den 31 dito.
Hendrik Roode, *Krankbezoeker der Gemeente toegedaan de onveranderde Augsburgse Confessie.* L. N. K.
Jannetje Staal, Weduwe van Casper Bos. K. K. H.
Anna Geertruy Hombreeker, Huisvrouw van Johannes Engelbert Halbach. L. K. H.
Helena Verhulst, *Bejaarde Dogter.* E. N. K.
Maritje Arendse van Rise. N. O. K.
't *Kind* van Louis Bienfait. W. A. K.

Vrydag den 1 September.
Elisabeth Abraham van Veen, Huisvrouw van Jan van den Bergh. E. Y. K.

Zaturdag den 2 dito.
Jan Hendrik Krop. O. K.
Jan Koops. W. K.
't *Kind* van Marinus van der Goes. O. O. K.

Maandag den 4 dito.
Geertruy van Ameronge, Huisvrouw van Gerrit Meyer. N. O. K.
Elsje Toll. O. K.

Dingsdag den 5 dito.
Burghard Keppel. L. N. K.
Jordanus Ryke. W. A. K.
Fredrik Keeler, Mr. *Sadelmaker.* L. O. K.
Eunice Emelia Fizeaux, Weduwe van Jan Armand Tesschemaker. N. K.
Margaretha van Santen, Weduwe van Gerrit Drogtrop. O. K.
Maria Elisabeth Bourighters, Weduwe van Hendrik Minke. W. K.

Geertruy Pothoff, Huisvrouw van Jan Christoffel Berghuis. O. K.
Femmetje Coster, Huisvrouw van Johannes Bierman. Z. K.
Barendina Blanke, Huisvrouw van Wolfert de Groot. W. K.
Catharieña van Hoorn, Huisvrouw van Anthony Keuneman. A. K. H.
Maria Hokkum. W. K.
't *Kind* van Willem Eden. N. Z. K.

Woensdag den 6 dito.
Jan Haay, *Makelaar.* N. K.
Wyntje Cornelissen van Bunschoten, Weduwe van Jacobus Woudenberg. O. K.

Donderdag den 7 dito.
Harmen Scholte, *Schuytevoerder.* A. K. H.
Margaretha Rinck, Huisvrouw van Evert Bysterveld. Z. K.
't *Kind* van Gysbert Duits. N. K.
't *Kind* van Hendrik Burgers. L. O. K.
't *Kind* van Hendrik Elser. W. K.

Zaturdag den 9 dito.
Anna van Koot, Huisvrouw van Claas van den Noort. Z. K.

Maandag den 11 dito.
Anthony Brink. N. K.
Maria Westrop, Huisvrouw van Jan Philip Pothoff. L. N. K.
Johanna Juliana Wurtz, Huisvrouw van Jan Andries Schierhout. N. Z. K.
Margaretha Christina Assueri, Huisvrouw van Christiaan Assueri. N. Z. K.
Johanna Delbeek, *Jongste Dogter* van Pieter Delbeek. W. K.
't *Kind* van Johannes Albrecht. L. N. K.

Dingsdag den 12 dito.
Hendrik van Holm, *oud Schipper om de West.* L. N. K.
Jean Calbet. W. A. K.
Anna Baas *Huis- en Kraamvrouw* van Evert Sickinck. N. Z. K.
't *Kind* van Barend Blom. L. N. K.

Woensdag den 13 dito.
Anthony Gudeker. A. K. H.

Donderdag den 14 dito.
Willem Slicher. *Commissaris.* O. K.
't *Kind* van Pieter Spees. Z. K.

De

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* op *Maandag*, den 4 *September* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Baangragt (*P. Byl*, Een Huis en Erve, op de) naast het Noordlyke hoekhuis van de Rozegragt. *f* 1400, in slag *f* 8. *G. Jarman*.

Baangragt (*J. Sluyman* en *J. H Thuring*, Een Huis Agterhuis en Erve, op de) tusschen de Goudsbloemstraat en Gragt. *f* 2500, in slag *f* 100 opgehouden.

Binnen-Amstel (*P. Veeckens*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Utrechtsche Dwarsstraat en Agtergragt. *f* 7400, in slag *f* 250. *C. Twisk*.

Breestraat (*J. Wachtels* en *N. J. van Baggen*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Hoogstraat en Moddermoolensteeg. *f* 7100, in slag *f* 800. *G. Scholten*.

Cingel (*N. Bremer*, *B. Tideman*, *W. van Eelen* en *P. Dissel*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, het tweede Huis bezuiden de Jan Roodenpoorts Toorensteeg. *f* 7800, in slag *f* 700. *H. van den Heuvel*.

Fluweele Burgwal (*D. van Schorrenberg*, *C, Twisk* en *I. van Jagen*, Een Huis en Erve, op de) over de Agnietestraat. uit de hand verkogt voor *f* 9600.

Fluweele Burgwal (*A. van Ketwich*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Prinsenhofsteeg en Oude Doelenstraat. *f* 16400, in slag *f* 700. *G. Jarman*.

Joode Breestraat (*J. Schoonhoven* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, op de) op de hoek van de Steenvoetssteeg. *f* 12050. in slag *f* 850, opgehouden.

Kadyk (*J. A. du Coux*, De Opstal van drie Woonhuizen, onder een Dak, op Stads Grond, in een Koop, op de hoogte van de) op de hoek van de Overhaals Gang. *f* 1450, *f f* 150. *Jan Kwiks*.

Kalverstraat (*J. van Ryssen*, *P. Woestenraad* en *W. van Aalst Willemsz.*, Een Huis en Erve, in de) nevens twee Huizen in de Jonge Roelofsteeg, in een Koop. *f* 41000, in slag *f* 1000. opgehouden.

Keizersgragt (*C, Roos Carelsz.*, *D. H. Stephan* en *G. Scholten*, Een Huis en Erve, op de) noordzyde, het zevende beoosten de Spiegelstraat *f* 16500, in slag *f* 500. opgehouden.

Keizersgragt (*D. van Schorrenbergh*, *M. van der Linden*, *J. Steenbergen* en *O. C. Tilsingh*, Een Huis, met een Koetshuis daar onder, en Stal daar agter, op de) Westzyde, tusschen de Utrechtsestraat en Binnen-Amstel. *f* 28000. in slag *f* 400. *G. Muller Joh. Anth.*

Kerkstraat (*N. Bremer*, *B. Tideman*, *W. van Eelen* en *P. Dissel*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, tusschen de Spiegel en Leidschestraaten. *f* 6000. in slag *f* 500. *D. de Haan*.

Langestraat (*P. Byl*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde op de Zuiderhoek van Psalmboeksteegje of Schelvis Gang. *f* 1350, in slag *f* 200. *G. Jarman*.

Moolenpad (*J. Kwikx* en *J. van Leerdam*, Een Sleepers Stal, op het) Zuidzyde. *f* 5000, in slag *f* 200. *Jan Sluiman*.

Nieuwe Schagerlaan (*J. Schoonhoven* en *G. Jarman*, Een Thuin en Huizinge en Moesthuin, in de) *f* 1475, in slag *f* 8. *G. Muller Joh. Anth.*

Nieuwezyds Agterburgwal (*A. de Clercq de Jonge* en *H. Lauverbek*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Mol en Mostertpotsteegen. *f* 3900, in slag *f* 200. *C. Roos Carelsz.*

Prinsegragt (*B. Tideman* en *G, Scholten*, Een Huis en Erve, op de) het vyfde van de Vyzelstraat. *f* 4475, in slag *f* 60. *R. P. Schoonagevel*.

Prin-

Princegragt (*D. Bouwmeester*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op de) Westzyde, tusschen de Lauriergragt en Reesluis. *f* 12050. *P. Slagregen.*

Roozestraat (*P. Veeckens*, Een Huis en Erve en Kolfbaan, in de) noordzyde. *f* 5275, in slag *f* 4. verkogt.

Tuindwarsstraat (*B. Tideman* en *G. Scholten*, Een Huis en Erve in de eerste) tusschen dito Straat en Egelantiersgragt. *f* 4900, in slag *f* 100. *G. Jarman.*

Vegt (*D. Bouwmeester*, Een Hofstede, genaamd *Overstigt*, aan de) tusschen de Voet-Angel en Abcouder Meer. *f* 5550, in slag *f* 1300. *G. Jarman.*

Vegt (Deselve, Een Boeren Bruiker, aan de) tusschen de Voet-Angel en Abcouder Meer, groot 25 Morgen. *f* 3000, in slag *f* 100. *P. de Hoen.*

Wolvestraat (*N. Bremer*, *B. Tideman*, *W. van Eelen* en *P. Dissel*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, tusschen de Heeren en Keizersgragten. *f* 5700, in slag *f* 250. *J. Speekman.*

En deeze volgende op *Maandag* den 18 *September* 1769. geveild.

Bantemerstraat (*D. van Schorrenberg*, *G. de Roy* en *H. Ordykes*, Een Huis en Erve, op 't Waals Eiland, in de Nieuwe Buyte) Zuid Oost zyde. *f* 5500. verkogt.

Blomdwarsstraat (*J. Broekhoven*, *J. Willaars*, *C. Roos Carelsz.*, *G. Jarman*, *A. Hennebo* en *J. Elders de Jonge*, Een Huis en Erve, in de eerste) Oostzyde, tusschen dito Graft en Straat. *f* 2750, *f* 650. *H. Lauwerbek.*

Heeren-Markt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Westzyde. *f* 9000, in slag *f* 1500 *H. Helmers.*

Lauwrier-Graft (Deselve, Een Huis, Agterhuis, Tuin en Erve, op de) Zuidzyde, tusschen de Haaze en Konynenstraaten. *f* 8100, in slag *f* 200. *R. P. Schoonegevel.*

Oude Schans (*D. van Schorrenberg*, *G. de Roy* en *H. Ordykes*, Een Huis en Erve, op de Zuid-Oostzyde van de) op de Noord-Ooste hoek van de tweede Uilenburger dwarsstraat. *f* 4025, in slag *f* 125. *H. Ordykes.*

Schooterbosch (*J. Schoonhoven* en *P. Suyderhoff*, Een Buitenplaats genaamd *Huisduinen*, met deszelfs Huizinge, Stallingen, Tuinmans Wooninge, in de Banne van) buiten Haerlem. *f* 6000. in slag *f* 100. opgehouden.

En deze Perceelen op *Maandag* den 25 *September* 1769. geveild.

Elandsstraat (*P. Slagregen* en *H. van den Bergh*, Een Huis en twee Agterhuizen en Erven, in een Koop, in de) *f* 4600, in slag *f* 30. *C. van Eelen.*

Elandsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) *f* 3000, in slag *f* 30. *P. de Hoen.*

Hoogstraat (*J. Posthumus*, *B. Tiedeman*, *D. van Schorrenbergh*, *J. Lafrens*, *M. van der Linde*, *G. de Roy*, *P. Stiffry* en *P. Posthumus*, Een Huis en Erve, in de) op de Oosterhoek van de Sand Dwarsstraat, mitsgaders nog een Huis en Erve, agter het voorgemelde in de Sand Dwarsstraat, in een Koop. *f* 14000, in slag *f* 200. opgehouden.

Kattenburgerstraat (*A. Roos* en *O. C. Titsingh*, Een Huis en Erve, in de kleine) naast de Kat. *f* 3500, in slag *f* 500. verkogt.

Prinsengragt (*B. Tideman*, *J. Rademaker*, *G. Elink Junior*, *G. Scholten* en *D. Heydeman*, Een Huis en Erve, op de) over het Mulder Veer. *f* 12150, in slag *f* 400. *G. Scholten.*

Surinamen (*L. Bousquet*, *L. Groen*, *J. Lamberts* en *A. van Ketwitch*, Een Suyker Plantagie, genaamd *Boxel*, in de Colonie van). *f* 180000, in slag *f* 45000. *D. G. Römer.*

De-

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 11 *September* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fregat-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd *George Willem*, Gevoert by Capitein *Daniel van Hek*, Is in 't Jaar 1757. voor de eerste Reis na Zee Gezeilt, L. 105 voet, W. 30 voet, H. 13 voet 1 duim, 't V. 5 voet 6 duim, de B. 5 voet 7 duim, de S. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer Voeten. Gemonteert met 18 Yzere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na Advenant. *f* 5000, in slag 375. opgehouden.

Fregat-Schip (*J. Buyn*, *L. Hoop* en *B. Schröder Dirksz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Jean François*, Gevoert by Capitein *Daniel Lem*, Is in 't Jaar 1758. N. U., L. 105½ voet, W. 30 voet 6 duim, H. 14 voet 1 duim, 't V. 5 voet 6 duim, de B. 5 voet 4 duim, de S. 6 voet. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Ysere Gotelngen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 4200, in slag *f* 125. *Lubeley de Wit*, *d'Arneaud*.

En deze volgende *Schepen* den 18 *September* 1769. geveyld.

Fregat-Schip (*L. Groen* en *E. Scholte*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *de Vrouwe Johanna Agatha*, Gevoert by Capitein *Pieter Jurriaansz.*, is in 't Jaar 1761. Nieuw eerst in Zee gegaan, L. 96 voet, W. 27 voet 10 duim, H. 12 voet 5 duim, 't V. 5 voet 2 duim, de B. 5 voet, de S. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Stukken Kanon, 4 schietende 3 ℔, 6 dito 2 ℔. *f* 9000. *B. Schröder Dirksz. voor zyn Meest.*

Fregat-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, *J. Buyn* en *L. Hoop*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Ouderkerk aan den Amstel*, Gevoert by Capitein *Jan Dregsbuizen*, is in 't Jaar 1756. N. U., L. 100 voet, W. 30 voet, H. 13 voet 3 duim, de B. 5 voet 3 duim, de S. 5 voet 6 duim, Alles Amsterdammer voeten. (de Groote en Fokke Mast Nieuwt van één Reis, de Bezaans Mast Nieuwt van twee Reizen, 't Groote en Fokke-Wand Nieuwt van twee Reizen, 't Bezaans-Want Nieuwt van één Reis.) Gemonteert met 12 Yzere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 4200, in slag *f* 10. *H. de Bock*, *te Rotterdam*.

Galjoot-Schip (*A. Noteman*, *J. van Bergen* en *W. Möller*, Een Extraordinary Welbezeilt) met drie Masten, genaamt de *Twee Gezusters*, Gevoert by Schipper *Dirk Reitjes*, L. 104½ voet, W. 27 voet 5 duim, H. 13 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. (En is in 't Jaar 1766. en 1767. Nieuw Groot, en Fokke, en Stenge Want opgelegt.). *f* 2500, in slag *f* 50. *V. de Vries voor zyn Meester.*

En dit volgende *Schip* op *Maandag* den 25 *September* 1769. geveilt.

Fregat-Schip (*W. Möller* en *J. A. de Coux*, Een Extraordinary Welbezeild) genaamd de *Nicolaas*, Gevoert by Capitein *Magnus Groef*, is in 't Jaar 1756. N. U., L. 90 voet, W. 25 voet 3 duim, H. 12 voet, 't V. 5 voet 2 duim, de B. 4 voet 7 duim, de S. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Yzere Gotelingen, *f* 6000. *Johan Coenraad Smith*.

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand OCTOBER 1769. EERSTE STUK.

AFRICA. Tunis. Onlangs arriveerden alhier twee Fransche Fregatten, wier Commandanten gelast waren, om alle de Corsen, welke aan boord van een Vaartuig, schoon Fransche Vlag voerende, en met de nodige Zeebrieven voorzien, door een Kaper van deze Regeering genomen zyn, als mede de restitutie van Vaartuig en Lading, en eindlyk schadeloos stelling te eisschen voor de Eigenaars van de Barken, die op de Koraal-Visschery genomen, maar vervolgens te rug gezonden waren; na de dieswegens gedane Vertogen, gaf den Bey aan deze Officieren tot antwoord, dat by aldien men de vryheid dezer Corsen begeerde, men 1500 Piasters voor ieder moest betalen. De Fransche Commandanten, den Bey tot geen ander besluit hebbende konnen brengen, zyn van hier onder zeil gegaan. Hoe echter deze weigering by hun Hof zal opgenomen worden, zal den tyd veellicht ten onzen nadeele openbaaren.

ITALIE. Livorno. Van *Corsica* heeft men, dat de Kapitein *Pilone* benevens eenige anderen in hechtenis genomen zyn, en waarschynlyk ter dood zullen verwezen worden, beschuldigd zynde de hand geleend te hebben, om eenige Fransche Officieren in een hinderlaag te lokken; dat ook de Graaf *de Vaux* bevel heeft ontfangen om het doodvonnis aan eenige andere Corsen ter uitvoer te doen brengen, en het vertrek van 't Regiment van *Anhalt* naar Vrankryk op te schorten.

Men ziet hier brieven van *Cairo*, de Hoofdstad van Egypte, waarin gemeld word, dat *Aly-Bey*, commandeerenden Bassa of Gouverneur aldaar, dertig Bakkers, welkers brood te ligt bevonden was, op verscheide hoeken van de Straten, aan hunne ooren en handen had doen vast nagelen, en in dezen beklaaglyke toestand doen omkomen, Deeze wreedaartige Gerechtsoeffening

had hem by het Volk, het welk hy dagt, hier mede te believen, in de uiterste haat gebragt.

Venetien. Onze Regeering doed by continuatie alle de Plaatzen van deze Republiek, zo op de Grenzen van Dalmatie als in den Levant liggende, in een behoorlyke staat van tegenweer stellen, door 't repareeren en vermeerderen der Fortificatien, 't aanvullen der Magazynen en Tuighuizen en het vermeerderen der Bezettingen.

Onder de Gebouwen welke te *Brescia* door 't springen van den Kruidtoren zyn ingestort, teld men 3 Kerken, 6 Paleizen, 72 andere Adelyke Woningen en 400 particuliere Huizen, zonder te rekenen, wat 'er daags na de verschriklyken slag noch is ingestort; en van de 500 huizen, dewelken in de Stad noch overig zyn, is 'er niet een, 't welk mede niet alle ogenblikken dreigt in een Puinhoop te vallen.

Dus zyn de Inwoners van *Brescia* eenigermate om onzent wille ongelukkig geworden, want de 12000 rubbis, uitmakende 2076000 ℔ fyn Buskruid (ieder rubbi bereekent op 173 ℔) was herwaards gedestineert, en by ongeluk te *Brescia* provisioneel in bewaring gelegt in een onderaardschen dikgewelfken Kelder, 't geen, toen 't ongeluk hen trof, een des te zwaarder en dodelyker slag veroorzaakte; een Toren, van hardsteen opgebouwd, en op dat gewelf rustende, wierd tot op een ontzaglyke hoogte in de lucht opgeheeven, en viel vervolgens in ongemeen zware stukken en brokken op de gebouwen en huizen needer, zoodanig, dat het geweld van eenige 100 Bomben te gelyk slechts kinderspel is in vergelyking van den yslyken hagel der neederstortende brokken steen, waar van zommige de zwaarte van eenige centners hadden, waardoor 't geen noch door den slag van 't Buskruid was verschoont gebleeven, verbryzelt en geruïneerd wierd.

Een van die ontzaglyke steenklompen, byna een halve myl verre stadwaards ingeslagen zynde, viel op een huis, 't welk daar door tot den grond toe vernielt wierd, en 5 menschen verloren in 't zelve het leeven. Een meedelydend herte kan de zwaar geteisterde Stad onmogelyk met droge oogen aanschouwen; de Straten zyn als afgesloten door 't puin der om ver geraakte huizen en gebouwen, en alle de Fabrieken zyn ganschlyk geruïneert. De slag is zoo verschriklyk geweest, dat in andere Plaat-

zen

zen tot op eenen afstand van 18 mylen de deuren en vensters uit hunne hengzels zyn uitgelicht en opengesprongen; sommige der zwaarste hardsteenen zyn 10 mylen verre weg geslagen geworden, en een zwaar stuk Kanon, 't welk naby den nu gesprongenen Toren pleeg te staan, is anderhalve myl verre te midden van een vlakte wedergevonden.

Een Landstreek van eenige mylen in den omtrek is geheellyk verzengt, geruïneert en overdekt met stukken en brokken puin, ontwortelde Bomen, en afgeknotte leeden van verongelukte Menschen; en 't geen kort na dien dodelyken slag noch wel de yslykste trekken aan het hertbreekend schouwspel gaf, was 't gekerm van eenige 100 zwaar gekwetste en verminkte Personen van allerlei rang, staat, ouderdom en sexe, die noch leevende tot onder de armen toe in 't puin begraven lagen, en met gevouwene handen en stervende lippen om hulpe smeekten, die men echter onmogelyk aan alle te gelyk bieden konde, waardoor dan ook gebeurde, dat men meer dan eenen hulpeloos den doodsnik zag geeven en 't hoofd nederbuigende onder 't min baat doende gekerm zyner noch in leeven zynde nabestaanden; doch 't is te vergeefs gepoogt, een waare af-beelding der yslykheid van dit noodlottig geval te willen meede deelen; de welbespraakste tonge en de bestversneedene penne zelve zyn daartoe geheellyk buiten staat.

ZWEDEN. *Stokholm.* Men ziet nu de Propositien van het *geheim Committé* overgeleverd, waar over het *Plenum* staat te delibereeren, bestaande in deze navolgende zeven Artykelen.

1. Een jaarlykse Subsidie der Bank van 16 tonnen Gouds te accordeeren voor de Bergwerken, onder de zo genaamde Upsteden en Stapelsteden te verdeelen, en wel tegens 4 ryksd. Interest van 't Schippond, of 4 per Cent in kopere Munt.

2. Alle de in de Bank geleende gelden op te zeggen, uitgenomen de *ad pios usus* bestemde en by dezelve belegde Capitalen, en dat der Weduwen en Pupillen Kassen van de Militairen, Geestlyken en Burger Staat by dezelve niet meer, dan ieders Kas 100000 Daalders zilvere Munt tegens een ordentlyken Interest, mogen beleggen.

3. Tot soutien der Kopere Werken jaarlyks 20000 Daalders zilver Munt tot Premien voor den uitvoer van fraai bewerkt fyn Koper te accordeeren.

4. Uit de Bank geld op Goud of Zilver te lenen word betoogd impracticabel te zyn.

5. Tot bevordering van den Landbouw word geproponeert den Prys van een Ton Rogge op 2 ryksd. of 27 Daalders kopere Munt te bepalen, en wanneer dezelve ergens in een Stapelstad lager dalen mogt, alsdan de Ongelden van den Tol op den invoer der Rogge naar proportie te verhogen. Ook den invoer van buitenlandse Tarwe meel, Mout, Haver en allerlei soort van Grutten te verbieden, gelyk in den jare 1756 geschied is, en de Pommerse Onderdanen van de gemelde verhoging der Tol-Rechten op het Koren niet uit te zonderen.

6. De Debiteuren der Bank te ontheffen van 't jaarlyks betalen van 4 per Cent van hun Capitaal, zulks zy slechts de Renten van hunne schuld met 4 per Cent 's jaars behoeven te betalen, en dat de verpande Goederen onverhinderd aan andere konnen worden overgedragen.

7. Tot herstel van de Lands Oeconomie 30 tonnen Gouds uit te zetten, deswegens het geheim Committé zich nader expliceeren zal.

Tegens deze Propositien heeft de Hr. Collonnel Baron Pechlin *de* 3 *volgende Bedenkingen ingebragt.*

1. De Bank behoorde hare briefjes naar derzelver inhoud in te lossen, vol tegen vol, en in zodanig een Munt, als de Houders der Briefjes by de verwisseling vrywillig aanneemen.

2. De Sommen in kopere Munt-Briefjes, die de Bank jaarlyks intrekt, konnen, weder uitgezet worden tegens een volle zekerheid voor 't Capitaal en de Interessen in Goud, Zilver, liggende Gronden en geveste Huizen.

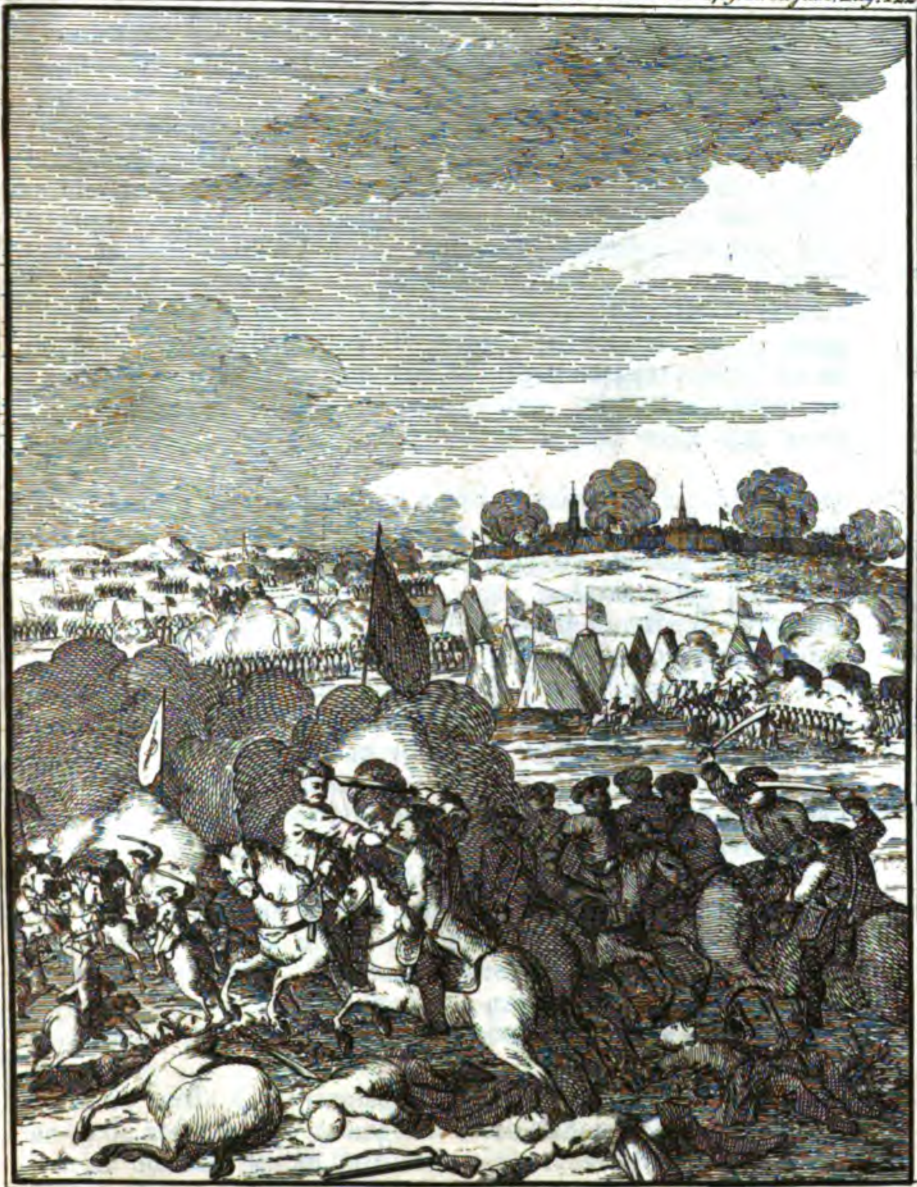
3 De Realisatie niet hoger te dryven, als naar mate de Fabrieken en Neringen stygen.

DENEMARKEN. Koppenhagen. Het Russische Esquader, dat in de 20 Schepen sterk is, heeft zyn Ankers geligt, en is door de *Sund* na de Noord-Zee gestevend, om derzelver Cours naar den *Archipel* te vervorderen; men wil dat het zelve in eenigen Haven van Ierland zal overwinteren.

POLEN. Warschauw. In onze voorgaande bladz. 91. en volgende hebben wy verslag gedaan van eene Attaque der Turken en Tartaren tegen de Russische Troepen, welke het Beleg van *Choczim* formeerden, en die wy hierby onzen Lezeren in 't Koper gesneden mededelen, konnende de beschryving dezer Attaque aldaar nagelezen worden, om in geene herhalingen te vervallen. In 't voorsz. Stuk bladz. 93. zagen wy dat het Russische Leger, uit gebrek van Voeragie, het Beleg dier Stad had opgebrooken en over den *Niester* was te rug getrokken. Hier bleef de Vorst *Gallitzin* campeeren om *Kaminieck* te dekken, en Polen voor de

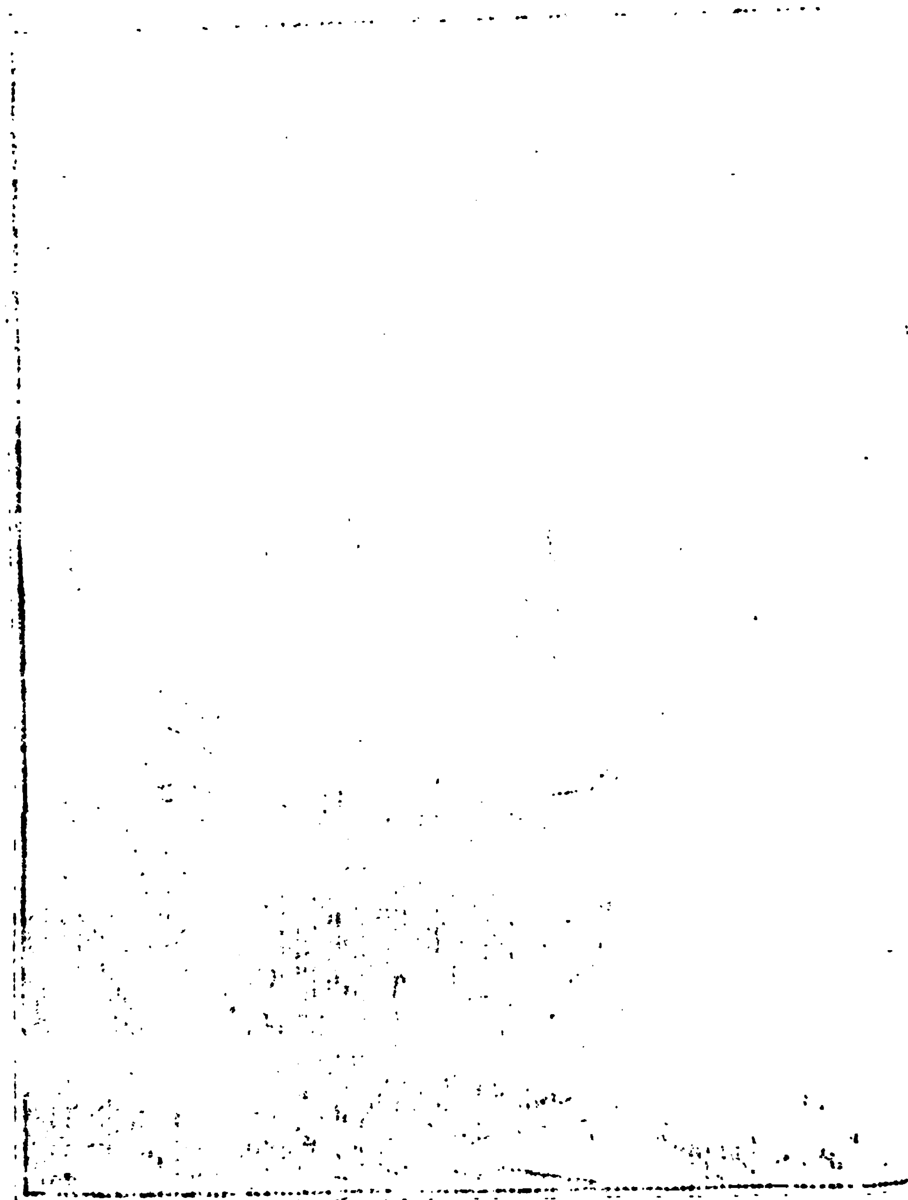
stroo-

In de Mercurius October 1769. Eerste stuk. Pag. 122.

Overwinning door de RUSSEN op de TURKEN behaald by CHOCZIM op den 2e. Augustus, en den 2e, 3e. en 9e. September 1769.

B. MOURIK. Excudit.

ſtrooperyen der Turken en Tartaren te beveiligen, tot den 19 September (1769) wanneer een Courier van de voorsz. Stad, alhier aangekomen de heughlyke tyding bragt, dat de Ruſſen op twee byzondere plaatzen, groote Overwinningen over de Turken behaald hebben.

Het eerſte gevecht is des nachts tuſſchen den 2 den 3 der voorsz. Maand voorgevallen, wanneer een Corps van 8000 man Turken, in Janitzaaren en Spahis beſtaande, beneden *Choczim*, den *Nieſter* over een Schipbrug gepaſſeerd waren, om de Ruſſiſche Troepen, aan dezen kant van die Rivier ſtaande, aan te taſten; doch zy werden door den Generaal Vorſt *Repnin*, met 4 Regimenten met de Bajonet op den Snaphaan aangegreepen, en zo te rug gedreven, dat zy aan gekwetſten, aan verdronkenen en dooden, die op de plaats zyn blyven liggen, meer dan 4000 man verloren hebben.

De andere Overwinning, die noch gewichtiger is, hebben de Ruſſiſche den 9 dito behaald. De Turken wilden op nieuws eene kans wagen, en paſſeerden in ontelbare meenigte over drie Schipbruggen den *Nieſter*; doch deze onderneeming liep noch ongelukkiger voor hen af. De Vorſt *Gallitzin* taſte de Vyanden des morgens omtrent 7 uuren aan. Wegens den ongewoonen tegenſtand dien zy boden, rechtede de Ruſſen eene yſſelyke verwoeſting onder hen aan, en noodzaakten hen ten 12 uuren, met den grootſten haaſt, en in volkomen wanorde, de vlucht over den *Nieſter* te rug neemen.

Men reekend dat 'er behalven de gekwetſten, ruim 7000 man op het Slagveld dood gebleven zyn, en uit de meenigte tulbanden, welken men in den *Nieſter* heeft zien dryven, kan men beſluiten, dat 'er ook een groot getal Turken in dien Stroom verdronken is. De Turkſche Armee is by 't gevecht tuſſchen de 70000 en 80000 man ſterk geweeſt. De nieuwe Groot-Vizier, zynde de oude afgezet en naar Conſtantinopolen gerappelleerd, zou zich in perzoon by dezelve bevonden hebben, en zelfs dodelyk gewond zyn,

By de eerſte Overwinning hebben de Ruſſen 17 Standaarden, en by de andere eene meenigte ſtukken Kanon, en insgelyks verſcheide Standaarden en Paardeſtaarten veroverd. Het getal der Gevangenen werd op eenige duizend begroot. De vlucht der

Turken was zo overhaaft, dat zy niet eerder dan in den omtrek van *Choczim* weder tot ftaan hebben konnen gebragt worden. De Russifche lichte Troepen hebben by het najagen der Vyanden noch veel buit gemaakt; zy zyn ook bereids over den *Niester* gepasseerd, en hebben aan den anderen kant post gevat. De gemelde gevechten zyn niet ver van *Braha* voorgevallen. Zo ftout de Mahometanen zedert korten tyd geworden waren, zo verfchrikt en bevreesd zyn zy op hunne vlucht geweest.

De Geconfedereerden hebben mede by *Wlodowa* eene zwaare nederlaag geleden, zynde aldaar de oude *Pulawski*, die een Corps van meer dan 2500 man by zich had, door den Russifchen Overfte *Röhne*, voor welken hy fteeds vlugtte, achterhaald, aangetast en geflagen, zo dat de voortz. *Pulawski*, zelfs met omtrent 700 man gefneuveld zyn. De jonge *Pulawski* is aan den arm gewond, en met 200 Paarden ontkomen. De Russen hebben by die gelegengenheid 300 man gevangen genomen; en behalven drie ftukken Kanon, ook ruim honderd Wagens met voeragie en baggagie buit gemaakt.

Dantzig. Met een Stafette uit *Kaminieck* alhier aangekomen, heeft men met de uiterfte blydfchap, de volgende zeer gewichtige tyding ontfangen.

Zedert de Actie van den 9 September, hier boven onder 't Artykel van Warfchauw gemeld, is weder een gevecht met de Turken voorgevallen. Den 17 September (1769) 's morgens vroeg, is op nieuw een Corps Turken van 12000 man hunner beste Troepen, te weeten, 8000 Janitzaren en 4000 Spahis of Ruiters, den *Niester* gepasseerd over eene Brug, welke de Groot-Vizier by *Brabilow* over die Rivier had doen flaan. De Brug werd aan deeze kant van den *Niester* met een Battery gedekt. De nood had den Groot-Vizier tot deeze ftoute en reukeloze onderneeming aangezet, willende hy daar door zyne Troepen levensmiddelen en voeragie verfchaffen, en tessens beproeven, of de Geconfedereerden hun woord zouden houden. Ondertusfchen liep de gemelde Rivier tegen den middag zeer ongemerkt zo hoog op, dat de Brug wegfpoelde, een duidlyk bewys, dat de Voorzienigheid de rechtvaardige zaak befchermd, waar voor de Russifche Troepen ftryden. Toen de Vorst *Gallitzin* zulks vernam, gaf hy noch dien zelven dag, des avonds, aan een Corps zyner

Troe-

Troepen bevel, om de Turken aan te tasten. Het zelve werd ook met de Bajonet op den Snaphaan, met een zo gelukkig en gezegend gevolg, ter uitvoer gebragt, dat slechts eenige honderd man van het geheele Turksche Corps door zwemmen zich gered hebben, zynde de overige gesneuveld of gevangen. By die gelegenheid zyn eenige Turksche Bevelhebbers in de handen der Russen gevallen. In de Battery, die tot dekking der Brug aangelegd was, veroverden de Russen 64 Stukken Kanon en 14 Mortieren. Voorts bestaat hunne buit in 151 Standaarden, veele Staven van commando en Paardestaarten, onder welken vooral een grote Paardestaart en twee groote Staven van commando merkwaardig zyn. Het verlies der Russen, zo aan Officieren als Gemeenen beloopt in 't geheel op 135 doden, en 600 gekwetsten.

Toen de Turken aan de andere zyde van den *Niester* de nederlaag van het afgezonden Corps ontdekten, hebben de zelve eenen opstand tegen den Groot-Vizier verwekt, om dat hy de beste Ottomannische Troepen, dus op de Slagtbank voerde; waarby ook veele Turken en Geconfedereerden zyn nedergehouwen. Daarop hebben de Turksche Troepen *Choczim* verlaten, neemende hals over kop de vlucht naar *Bender*. Het Russische Leger trok terstond over den *Niester*, om de Turken te vervolgen. De Vorst *Gallitzin*, deed de Vesting *Choczim* bezetten. Men vond in dezelve 143 Stukken zwaar Kanon, eene groote meenigte Kogels, Bomben, Ammunitie enz. Het getal der genen, die door de Russen over den *Niester* van de Turken gevangen genomen zyn, bedraagd omtrent 600 man, onder welke veele Bassa's en andere voorname Turken gevonden worden. De Russen hebben daar en boven noch het geluk gehad, den Turken ook het eenige Magazyn, dat zy daar omtrent noch overig hadden, te ontneemen. Met een woord, de nederlaag der Turken is zeer groot; zy zyn zonder levensmiddelen, zonder orde, en vol schrik en verbaasdheid. De Russen die nu binnen een Maand, drie of viermaal over de Turken gezegenpraald hebben, volgen hen over overal op den voet. De Geconfedereerden van Bar hebben nu hunne achting by de Turken verlooren.

DUITSCHLAND. Brandenburg. Zo byzonder als den vorigen Winter, en zo vruchtbaar als de Lente en Zomer dezes Jaars ge-

geweest zyn, zo gezegend en ryk is ook den Oogst aan Veldvruchten uitgevallen. De Landlieden weeten naauwlyks waar zy alle vruchten zullen laten, te meer, wyl zy zo eenen ryken voorraad van Koorn ingezameld hebben. By deeze omstandigheden, en vermits 'er noch eene goede party Koorn van voorleden Jaar voor handen is, is de prys daar van merklyk gevallen, en zal buiten twyfel noch vry meer moeten dalen. Door dezen gezegenden Oogst is een ieder verheugd, dewyl dezelve genoegzaam algemeen is.

Cleve. Den 22 September (1769) zyn hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, de Prins en Princes van Orange, alhier aangekomen, hoogstdezelve werden door een gedeelte van onze Burgery te Paard, aan den Rhyn ingehaald en tot aan deze Stad geleid, alwaar 't overige deel der Burgery onder de Wapenen geschaard stond, tot aan 't Huis van Mevrouw de Douairiere *van Spaan*, even buiten de Nassauwse Poort dezer Stad gelegen; en na dat de Hoog Vorstelyke Personagien alle het merkwaardige alhier, en hier omtrent bezigtigd hadden, zyn dezelve den volgenden dag over *Arnhem* naar *Dieren* geretourneerd, wordende op gelyke wyze, als by hoogstderzelver arrivement, door de Burgery gereconduiseerd.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Den 30 September (1769) zyn hunne Doorl. en Koninglyke Hoogheden, in gewenschte welstand van het *Loo*, en laatst van *Dieren*, alhier te rug gekomen.

Magistraturen en Amptenaren.

Zyne Doorl. Hoogheid, de Heer Prins Erfstadhouder heeft de Heer *Nicolaas van Slingeland* aangesteld tot Schout en Secretaris enz. der Baronny van *Acquoi*.

Hoogst voorsz. Vorst heeft tot Raad in de Vroedschap der Stad *Utrecht* aangesteld, de Hoog Ed. Heer *Willem Emmery*, Baron van *Perponcher de Sedlnitzky*, in de plaats van wylen den Heer Dr. F. J. Lons.

Den 30 September zyn uit een overgeleverde Nominatie door hoogstgem. Prins Erfstadhouder, voor den tyd van twee Jaren tot Schepenen der Stad *Dordrecht* geëligeerd, de Ed Achtb. Heeren Mr. *Cornelis Pieter Pompe van Meerdervoort*, Heere van Zwyndrecht, *Jacobus van der Port*, Dr. *Hendrik van Convent* en *Coenraad Josselet*; en tot Schepenen Commissarissen, de Heeren *J. van der Port* en *Coenraad Josselet*; zynde de nog aanblyvende Ed. Achtb. Heeren, Mr. *Johan de Witt*, Vryheer van Jaarsveld, Mr. *Johan de Back*, Heere van Rysoort, Mr. *Pieter Matthys Beelaerts*, Heere van Emmikhoven, Gauswyk en Waardhuizen, Mr. *Bartholomeus van den Santheuvel*, en *Anthony Balthasar van den Brandeler*; en als Schepen Commissaris de Heer Mr. *P. M. Beelaerts*.

De

Den 1 October dag der verandering van de Magistrature der Stad *Brielle* zyn door hoogst voorsz. zyne Doorl. Hoogheid geëligeerd tot Schepenen, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Andreas van der Sluis*, Dr. *Adrianus de Mirell*, Mr. *Adrianus Louis van Alderwereld*, Heere van de Oude en Nieuwe Streuite, Mr. *Jan Melvill*, *Pieter van Andel Jan Hendrik Swalmius* en Dr. *Gerard Fouvarcq*. Tot Schepenen Commissarissen, de Heeren Dr. *A. de Mirell*, *A. L. van Alderwereld* en Mr *J. Melvill*; en op hoogst desselfs recommandatie tot Burgemeesteren aangesteld, de Ed. Gr: Achtb. Heeren Mr. *Andreas van der Sluis* en Dr. *Cornelis van Dam van Aerden*. Tot Oud Schepenen, de Ed. Achtb. Heeren *Jacob Roest* en *Jacob Cornelis Warry van Blozenburgh*; en tot Raden in de Magistraat de Ed. Achtb. Heeren *Pieter Poortermans* en Mr. *Adriaan Dirk van der Eyk*.

Den 3 dito is zyne Koninglyke Hoogheid, de Aartshertog *Maximiliaan*, met de gewoone Plechtigheden, tot *Coadjuteur* van den Grootmeester der Duitsche Orde verkozen.

De E. E. Heeren de Representant van zyne Doorl. Hoogheid den Heer Prins Erfstadhouder en verdere Bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Amsterdam* hebben de volgende Kers-Schepen begeven, en daarop aangesteld: Het Schip de *Bovenkerker Polder*, lang 140 voeten; Schipper *Pieter Andriessen*, Opperstuurman *Andries Swerus*, Onderstuurman *Stephanus Mulder*, Derdewaaks *Johannes Rosekrans* en *Isaac Zegon*. Het Schip *Kroonenburg* lang 150 voeten Sch. *Fredrik Kelger*, Opperst. *Jan Jansz.*, Onderst. *Jan Verelman*, Derdew. *Reinier Krol* en *Hans Godfried*. Het Schip *de jonge Thomas*, lang 150 voeten, Sch. *Laurens Molkenboer*, Opperst. *Albert Kikkert*, Onderst. *Arent de Zeeuw*. Derdew. *Jan Gerritson* en *Arent Christiaansz*. Het Schip *Walenburg*, lang 140 voeten, Sch. *Andries Brussen*, Opperst. *Willem de Voogel*, Onderst. *Johannes Wilt*, Derdew. *Teunis Jansz Holm* en *Anthony Oly*. Het Schip *Renswoude* lang 150 voeten, Sch. *Hendrik Willemsz.* Opperst. *Jan de Viq*, Onderst. *Jacobus de Vos*, Derdew. *Asuerus Brinkman* en *Pieter Fruyt de Jonge*. Het Schip *Leymuyden* lang 150 voeten Sch. *J. H. Kindsbergen*, Opperst. *Barend Weddelink*, Onderst. *Pieter Verbooren*, Derdew. *Christoffel Winds* en *Christiaan Boelhouwer*.

Door Hoogstgemelde Prins Erfstadhouder zyn uit een overgeleverde Nominatie tot Schepenen van *'s Hertogenbosch* geëligeerd, de Achtb. Heeren *Jan Bowier*. President, *Anthony van Hanswyk*, *Nicolaas Jeremias Storm van 's Gravesande*, *Jacob de Gyselaar*, *Daniel Vilters*, Mr. *Danker de Kempenaar Claudius Anthonius Lormier*, Mr. *Pieter van Wullem* en *Daniel Johan Soyer*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Alle de Schepen, dit Jaar naar de Straat-Davids gezeild, zyn van daar te rug gekomen. Door 42 Hollandse zyn gevangen 154½ Walvisschen en 1 Noord-Kaper, die te zamen 6917 Quardeelen Spek hebben aangebragt.

In de *Hortus Medicus* t'Amsterdam ziet men thans eene *Aloë Americana Major ex vera cruce*, die zedert den eersten July deezes Jaars (1769) zyn bloemsteng heeft voortgebragt, tot de hoogte van 27 en een halve voet gevorderd: zynde de bloemsteng vercierd met 50 armen of takken, hebbende zommigen derzelven byna 300 stuks bloemknoppen, dewelke beloven eerlang te zullen opengaan: zo dat deze plant in 't kort tot eene zodanige vol-

maaktheid zal gekomen zyn als men ooit hier te Lande gezien heeft.

In dit Jaar 1760 is 't eene Eeuw geleden, dat twee Bedehuisen en een Godshuis dezer Stad *Amsterdam* gesticht zyn. De AMSTEL-KERK, staande aan het zogenaamde Amstelveld, en Reguliersgragt werd in den jare 1669 opgeslagen en het volgende jaar de eerste Leerrede daarin, door Do. *Rulaeus* uitgesproken. De OOSTER-KERK gelegen op 't zogenaamde Oostenburg, waaraan de eerste Steen gelegd werd op den 4 October 1669, en in 1671 volbouwd zynde deed Do. *P. Wittewrongel* op Kers-avond 't van laatstgemelde jaar daarin de eerste Predikatie. Het WALEN-WEESHUIS, staande op de Vyzelgragt en hoek van de Prinsengragt, waaraan den eersten Steen op den 29 October 1669 gelegd werd.

Te *Sully Sur Loir* is thans noch woonachtig zeekere Vrouw, genaamd *Maria Cheveau*, eertyds Deurwaarster van het Kasteel van *Bousard in Berry*, nu 97 Jaren oud en zeer welvaarende. By deze Vrouw is als iets ongemeens aantemerken dat by haar in den ouderdom van 84 noch plaats had, de maandelykse werking der Natuur; als mede dat zy geene tanden meer hebbende 'er een in 't 90 Jaar heeft bekomen, die zy 2 of 3 jaren daarna, verlooren heeft zonder te weten waar dezelve gebleven is.

Den 9 September stortten te *Wilda*, in Poolsch-Pruissen de Slot-toren en twee Gewelven over de Kapelle van O. L. V. in, en waar by eenige Menschen het leven verlooren.

Den 24 dito overleed op desselfs Landgoed naby *Rees*, in 't 87ste jaar zyn's ouderdoms, zyne Excellentie, de Heer *van Borck*, eertyds Koninglyke Pruissische Staats-Minister, enz. enz.

Den 25 September 's avonds ten 8 uuren, is aan de hoek van Holland gestrand een Galjootschip, genaamd de St. *George*, Schipper *Paul Petersen*, geladen met Hennip, Rogge, Vlas, enz. van Riga naar Bourdeaux gedestineerd. De Equipagie, bestaande in 6 Man en 1 Jongen, zyn met veel moeite gered.

In het Dorp *du Puy*, Parochie van *Chateau-Neuf* in Vrankryk, is in den ouderdom van 111 Jaren overleden, *Anthoni Seneße*; te *Londen Pierre Brenon*, oud zynde 103 jaren, en in *Yorkshire*, zeeker *Willem Hughes*, hebbende 127 Jaren bereikt.

Den 2 October, 's avonds ten 5 uuren, heeft de Heer *Anthoni Struick*, Mathematicus der Stad *Rotterdam*, en van 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit op de Maze, wederom een aanvang gemaakt, met het geven zyner Lessen voor de *Wis- en Zeevaartkunde*; werdende dezelve aan 's Lands Magazyn, op 't einde van den Nieuwen Haven, in voorsz. Stad gegeven.

Den 4 October is de Academie der Tekenkonst t' *Amsterdam* wederom geopend, en met het tekenen na het levend Model een aanvang gemaakt geworden.

Ten voorsz. dage overleed in *'s Hage* Jonkheer *Willem Hendrik*, Baron van *Wassenaer*, Collonel en Kapitein in 't Regiment Gardes Dragonders, Hoog-Heemraad van Delfland, enz. enz.

Een Man en Vrouw, met het inoogsten van Granen bezig, volgden op eenigen afstand, een Wagen met Granen geladen, en door vier Paarden getrokken. Niet ver van het Dorp *Rumigny*, in den omtrek van *Amiens* gelegen, gekomen zynde, werd de Voerman eensklaps tegen den grond geworpen. Van de schrik weder bekomen zynde, zag hy zyne vier Paarden dood liggen, met de ingewanden uit hunne Lighamen, ook vond hy den gemelden Man en de Vrouw honderd

derd treden van daar, dood, en nog eenige treden verder, de Vader van dien Man, insgelyks neergeworpen, maar noch levende, doch syne beenen niet konnende gebruiken. Hy had geen blixemstraal gezien, noch donder gehoord, maar bemerkte digt by den Wagen een gat in den grond, waar uit rook kwam.

Den 7 October overleed te *Haerlem* in den ouderdom van 27 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Willem Hendrik van Schuylenburch*, Raad in de Vroedschap, en regeerend Schepen der voorsz. Stad.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Het gewoone Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden, op Woensdag den 1 en 15 November (1760) onder voorzitting van Do. *Johannes Klap*.

De Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Johannes Schieving*, Predikant by die der onveranderde Augsburgsche Geloofsbelydenis te *Lissabon*, alhier aangekomen zynde, heeft, na eenige weinige Weeken vertoevens, in de maand September (1760) de reize naar Surinamen aangenomen, om de Gemeente te *Paramaribo*, als tweede Leeraar te bedienen.

In het Weeshuis dezer Gemeente is by meerderheid van Stemmen tot Eerste Schoolmeester verkoozen *Hendrik Meyer*, geweezen Voorzanger te *Rotterdam*, en als twede meester *Casper Dirksz*.

Tot Krankbezoeker by deeze Gemeente is, uit een Examen van *negen* Perzonen, verkozen, *Johannes Weege*, in de plaats van wylen Hendrik Roode.

Op Woensdag den 6 September 1760 heeft de Heer JAN GILDEMEESTER Jansz. den eersten Steen gelegt van het Luthersche Bestedelingshuis, doende zyn Ed. alvoorens een welgepaste aanspraak: met Dankbetuiging aan de Wel Ed. Groot Achtbaare Heeren BURGEMEESTEREN voor alle goedgunstige giften aan onze Gemeente beweezen, en de Heeren *Gecommitteerdens* tot den Opbouw, voor de eere aan zyn Perzoon in deze betoont, met toewenschingen dat de Alderhoogsten hun moeite en arbeid tot hun latere Nageslagt moge zegenen; verders voorspoed aan den *Bouwmeesteren* tot hun werk, en de geachte Aanschouwers een gelukkig aandenken van dezen plegtigen dag toewenschende.

Van dit voorsz. Luthersche Bestedelingshuis op 't Waterpeveld zyn, Mr. Timmerman *Jan van der Hoeven*, Mr. Metzelaar *Coenraad Hoeneker*, en Opzichters *Jan Schoonhoven* als Mr. Timmerman, en *Cornelis Twisk* als Mr. Metzelaar. De Heybaas, is *Pieter Baas* en daar zyn van den 14 Aug. tot den 7 Octob. 1760. ingeslagen 1706 Masten.

WOERDEN. Na dat de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Hendrik Volkersz*, fungeerend Proponent in de Gemeente onzer Medebroederen te *Breda*, het van ons aan zyn Eerw. opgedragen beroep in des Heeren vreeze heeft aangenomen, zoo heeft zyn Wel Eerw. op den 17 September zyne Intree-reden by ons gehouden.

Des Voormiddags wierd zyn Wel Eerw. aan onze Gemeente pleg-

tig voorgesteld door den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Carel Brinkman*, geacht Leeraar by de Gemeente te *Weesp*, met de woorden van Paulus 2 Tim. 4. vs. 5. 't 2de ged.; de Voorafspraak was genomen uit Jer. 3. vs. 15.; de Inleiding behelsde een voorstel, hoe een Afgezant van een Aardsch Koning niet anders moest spreeken, als 't geen zyn lastbrief mede brengt, en hoe hy zyn Ampt en waardigheid moet in agt nemen.. Dit op den Text overgebragt zynde, stelde zyn Eerw. daar uit voor, de gepaste Eigenschappen en Hoedanigheden van een Leeraar des N. Testaments, vervattende het 1ste deel in zich, de Plichtsbetrachting welke Paulus aan Timotheus voorschryft, *doet het werk eens Euangelie Prediker*, het 2de de manier en wyze, hoedanig hy zyn Ampt moest betrachten. *Verricht uw Ampt getrouwlyk*. Voor werd gezongen Ps. 132. en na Ps. 116. vs. 6. 7.

Des Namiddags begon onze nieuw beroepen Leeraar zyn Ampt onder ons te aanvaarden, nemende zyn Eerw. tot Textwoorden Ps. 65. vs. 5. daar uit voorstellende: de troost eens getrouwen Leeraars by de aanvaarding zyner Evangelische Bediening. Het eerste deel behelsde de Troostgronden, welke zodanigen Dienstknegt van Jesus Christus van Gods Huis, zynen heiligen Tempel worden medegedeelt, 1) dat de Bediening die hy waarneemt van God is ingesteld, 2.) dat hy op eene Godlyke wyze daar toe beroepen is, 3.) de grote verwachting, die hy van zyne Gemeente heeft, dat het doelwit zyner Evangelische Bediening onder haar bereikt zal worden, en ten 4) zyn ernstig voornemen, om alles 't geen eenigzins mogelyk is, ter bereiking van dit doel by te brengen, welke dan ook zyn Eerw. ieder in 't byzonder op zich en zyne omstandigheden in 't 2 gedeelte toepaste en vervolgens deeze Intree-reden besloot met aandoenlyke Aanspraken en Zegenwenschingen zo aan als over de Regering van deeze Stad, den Emeritus Predikant, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Martini*, den Leeraar, die zyn Eerw. 's morgens had voorgesteld, den Kerkenraad en de Gemeente.

De Inleidig was een vertoog, dat niettegenstaande, een Dienstknegt van Jesus, die getrouw in zyne bediening wenscht te zyn, vol van zorgen en bekommernis zyn moet, hy zy zich echter vertroosten kan, by de aanvaarding van zyn gewichtige post. In de Voorafspraak boezemde zyn Eerw. de aandoeningen zyner Ziele uit, welke zo door de overdenking van de waardigheid, welke hy bekleedde, als door de beschouwing van die wondere wegen, langs welke de Voorzienigheid zyn Eerw, daar toe opleidde, verwekt waren; en dus zagen wy op dezen heuchelyken dag, beide de wensch en 't verlangen van Kerkenraad en Gemeente vervult. Voor gezongen, Ps. 122. Na Ps. 84. vs. 3. 4.

Vervolgens heeft onze veel geliefde Leeraar, op Woensdag den 20 dito een begin gemaakt met de Bedestonden, welke door onze Stads-Regering zyn uitgeschreven, of het de goddelyke goedheid

behagen mogte, door ernstige boete en hartgrondige smekingen zyn Worgengel in 't slaan van 't Rundvee te doen ophouden, en zyne Oordeelen in te trekken, met de woorden van Eliphas, Job 5. vs. 17. en 24.

Vervolg der BESTEKKEN en CONDITIEN van het Timmeren van het BESTEDELINGS-Huis enz. ziet onze voorgaande bladz. 110

In het Middelstuk.

Vyf Schuifcouzynen, 5 Ruiten breed 4 Ruiten hoog met gestoken Draat Raamen van buiten voor de Glazen gemaakt en geslooten en van binnen met Luiken, zo als in Art. 3 van dito zoort Couzynen breeder vermeld is.

In de Buiten Gevel op de Keizersgraft.

Drie Pakkelders Deuren van het zelfde zoort van Hout, afgehangen en geslooten gelyk als in dit Art. reeds vermeld is.

Vier Ligten met Diefysers en Luiken van binnen mede zo als hier vooren vermeld.

In de Buiten Gevel, aan de Tuin.

Negen Couzynen van 4 Ruiten hoog en 5 Ruiten breed met gestoken Draat Raamen van buiten en van binnen met Luiken van Werk, Hout en Sluiting als in Art. 3 breeder beschreeven.

NB. Van alle de Couzynen daar Draat Raamen van buiten voorkomen moeten de booven Raamen kunnen uitgenoomen werden om te Wassen, en de Draat Raamen vast gemaakt werden.

In dito Gevel drie Deurcouzynen van 6 à 9 Duim boven Drempels 7 à 14 Duim. De Deur voor de Turfkelder van 1½ Duims Waageschot dubbeld geklampt, afgehangen met Duim Hengsels in ieder 2 Schroeven en geslooten met een in latend zwaar Nagt Slot, twee dito Deuren ieder met 9 Ruiten van 2½ Duims Waageschot Penneelen van ½ Duim dito Roeden van binnen met een Luik voor de Glazen afgehangen met 3 Knieren N. 12 geslooten met een insteek Dag en Nagt Slot en 2 inlatende Schuiven, de Couzynen met Loot gedekt enz. als in Art. 3 beschreeven.

In de Buite Gevel aan de Joode Kerkstraat.

Drie Ligten met Diefysers en Luiken van ¾ duims Vuuren Hout van binnen afgehangen en geslooten, de Latey Houten &c. zoo als in dit Art. van zoort gelyke reeds breeder is geschreeven.

Art. 5.

Over deze Eerste Etage.

Een laag Balken te leggen als volgt.

Aan de zyde van de Muidergragt.

Balken van 10 à 13 duim, 24 voet lang en in de Uitsprongen 25 voet, de Strykhouten van 8 à 11 duim, 25 voet.

Aan de zyde van de Keizersgragt.

Balken van 10 à 13 duim, 28 voet lang, de Strykhouten 8 à 11 duim en 28 voet lang.

Aan

Aan de zyde van de Tuin.

Balken van 10 à 13 duim, 24 en 25 voet lang, 2 Strykhouten 8 à 11 duim, en 25 voet lang.

Boven de Keuken.

Balken van 11 à 15 duim, 30 voet lang, Strykhouten 8 à 11 duim, 30 voeten lang.

Aan de zyde van de Joode Kerkstraat.

Balken van 10 à 13 duim, van 24 à 25 voet lang, Strykhouten 8 à 11 duim, met de noodige Treveelen en Lateihouten.

Alle deze Balken zoo te verdeelen, dat dezelve 3 voet van malkanderen komen te leggen, midden op midden en niet verder van malkander. In de Secreeten 12 Balkjes van 6 à 9 duim.

Alle deze Balken te treveelen en klaar te maaken volgens de Teekening: aan 2 platte zyden en een kant te schaaven, daarze boven Vertrekken koomen, gelyk boven de Keuken, Vader en Moeders Kamer, Provisie Kamer, Broodhuis, Vaathuis en Provisie Kelders, aldaar dezelve zoet op te schaaven met een Velling aan de kant.

Alle de boovenstaande Balken te schaaven met een sponning of groef ¾ duim diep ter dikte van ¾ duim hout en 2 duim van de boovenkant.

Alle deze Balken precies Waterpas te leggen, en om de andere Balk dat is om de zes voet, een blind Anker van 12 ℔ swaar, de veeren na de vereyschte lengte. Voorts zal aan ieder Hoek 2 Ankers gemaakt worden op 20 Duim van de hoek en zo verder te verdeelen en daar de Balken en Strykhouten aan malkander koomen, zoo veel koppel Yfers te maaken, dat dezelve op 6 voet of nader byelkander koomen; ieder koppel yzer 5 ℔ swaar, de Balkjes op de Secreeten mede te Ankeren met een Anker van 6 ℔ en aan de Balken van het Gebouw met Koppel ysers vast te maaken, de Ankers en Koppelysers niet vast te spykeren, voor dat dezelve door den Metzelaar zyn gesmeert en bewoelt.

Alle de Ankers te spykeren met 2, 5 Duims en 3 dubble ankerspykers en de Koppel ysers op ieder end met 4 dubble ankerspykers vast gemaakt.

Aan ieder Balk die op een Coazyn of Latey Hout komt te leggen moet een Koppelyser op Winkelhaak gemaakt worden van swaarte als boven vermeld.

Art. 6.

Tweede Etage.

Tussen alle deeze Balken in de Groeven of Sponning te maaken een Vloer van Greene Deelen ¾ Duim dik aan een zyde geschaaft en daarse boven de Vertrekken hier voor Art. 5 vermeld komen, moeten dezelve zoet opgeschaaft worden en wel digt geploegt met twyvelaars Veeren in malkanderen gedreeven en aan ieder end met 3 enkelde Spykers in de Balken vastgemaakt worden.

Over

Over deeze Vloeren en Balken moet gelegt worden, een Vloer van Greene Stettinſe Deelen 2 Duim dik digt en niet geſcheurt, aan eene zyde geſchaaft, wel digt geſtreeken en geploegt, en met Kelder Veeren in malkander gedreeven, ook op ieder Balk met 3 dubb. ſpykers geſpykert worden en gelegt zynde een eerſten de Naaden gelyk te ſchaaven.

(Het vervolg hier naa.)

Vervolg van 't BESTEK en CONDITIE van het Metzelen enz. van het BASTERDSLINGS Huis enz. ziet onze voorgaande bladz. 112.

Ten Zevenden.

Zal den Aanneemer, als deeze buite Muuren op haar hoogten gemetzeld zyn, en de houte Kap daar op is geſteld, blaauwe Steenen Gooten leggen, volgens een Model, en Teekening, de Lyſt daar aan gewerkt, en verder van dikte en breedte en hoogten als word aangetoond, met zyn Water-Sponninge daar in geſteenhouwt; en van onderen in deeze Goot, twee duim aan wederzyden van de Waternaad een groef gehakt, daar een ſtuk Lood word ingedreeven ter breedte van ſes duim, en ter langte zoo hoog als de Goot is, en een duim voor de Goot uitſteeken, en in deeze Waternaad, een draad te leggen, dat wanneer men de Voeg in de Goot van boven digt ſtopt, en digt gevoegd zynde, den draad daar uithaald, dan is de Waternaad van onderen ſchoon; en als het mogt gebeuren, dat de Voeg in de Goot, in droogde daar Water in die Naad kwam, dan loopt het na buiten. En daar deeze Stoot voegen in de Goot by elkander komen, wel te Stoot voegen, en de vryn ſlagen in de Gooten, moeten langs de Gooten zyn, en niet dwars, op dat daar geen Water kan voor blyven ſtaan. De blaauwe Stukken, die onder deeze Gooten werden gelegt, tot verhooging van de Lyſt, moeten aan elkander gekrampt, en gegooten worden, maar aan de hoeken van deeze Gooten moet een keer aan zyn, om de Naad niet in 't Verſtek te brengen. Deeze Gooten moeten op de langte van twaalf voet half duim afwaterend gelegt worden, dezelve moeten wel gekrampt, en vaſt gemaakt worden, naar den eiſch van 't Werk; daar moet ook een ſtrook geſtreeken Lood gelegt worden, onder de onderſte Pannen, die in deeze Goot hangen, en half voet onder de Pannen, opſtaan of hoog ſes duim.

Ten Agſten.

De Muuren die van binnen in dit Gebouw moeten gemaakt worden, N°. 1, 2, 3. aan de Gang, en de Regenten en Regenteſſen Kamer, die Balken draagen, moeten op de fundaments Plank aangelegt worden van drie roode Moppen in Kalk en Zand, ter hoogte van vier en een half voet, aldaar dan ſnyden, aan weers zyden een Cliſoor, verder Opmetzelen met Kalk en Zand, met twee en een

halve

halve Mop, tot half voet onder de Straat, en daar te snyden aan weerzyden een halve Mop. Verder opmetzelen met een en een halve harde Moppe Klinkert, ter hoogte van de eerste laag Balken, met die specie zoo als in Articul 3. is gemeld, en de doorgangen van de voorste Pakkelders, om op de Keisersgragt in de agterste te gaan, een Boog te Metzelen met harde Klinkert, hoog een en een halve Mop, met dezelve specie, als de Muur No. 3. aan de Heeren Kamer: Namentlyk, de Gangmuur op te Metzelen, boven de laag Balken, als mede de twee Muuren ter zyden deezen Gang, en de Suppoosten Kamer mede Opmetzelen van een roode Mop., ter hoogten als dezelve vereischen, over alle Couzyns die in deeze Binnemuuren worden gezet, moet een Boog gemetzeld worden, over de boven Drumpels hoog een Mop; deeze binne Muuren te metzelen met die Kalk en Zand, zoo als van de buiten Muuren is gemeld.

Ten Negenden.

De Gevel aan de voorgemelde Gang, en aan de binneplaats moet op de Fundaments plank aangelegt werden met drie en een halve roode Mop, en opmetzelen met Kalk en Zand, ter hoogte van vier en een half voet, aan weerszyden snyden halve Mop, verder opmetzelen met twee en een halve roode Mop ter hoogte van een half voet onder de Straat, aan weerszyden snyden een Clisoor; verder opmetzelen met twee harde Moppe Klinkert, in Luikze Steenkalk en Sement, en gryze Steenkalk zoo als in Articul 3 is gemeld, ter hoogte van de eerste laag Balken, verder opmetzelen met een en een halve graauwe Mop, ter hoogte, als dezelve vereischt, en met dezelve Specie zoo als van de buiten Muuren is gemeld. Een Blaauw Steene Plint, onder aan de binne plaats; deeze Gevels op de binne plaatsen vol gooyen en verder te doen zoo als in Articul 6 is gemeld.

De Secreeten op de Plank aanleggen, van twee roode Moppen met Kalk en Sand, ter hoogte tot een half voet onder de Plaats en aan weerszyden te snyden halve Mop; onder een blaauwe Plint op de Binne plaats te zetten, verder op metzelen met een harde gryze Klinkert, met Luikze, en gryze Steenkalk en Sement, en Zand, ter hoogte volgens Teekening; Deeze Kuil te overwulven met harde Klinkerts in goede Sement, als hier vooren gemeld; de kokers van binnen met die Specie glad te stryken. De zitting Muur te metzelen van halve harde Moppe Klinkert, met dito Specie, de Secreeten van binnen met die Specie af te Raapen, de Ligten daar in te zetten, en blaauwe Steene drumpels daar onder; en in dier voegen te maaken de Gevel, en Secreeten in de Galdery na de Weesperstraat, zoo als hier van is gemeld.

(Het Vervolg hierna.)

NAAM-

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, ſedert den 13 *September* 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Woensdag den 13 September 1769.
Hendrik Rynders. N. O. K.
Donderdag den 14 dito.
Hendrik Pieter Meyer. L. N. K.
Gerrit van der Wal. Z. K.
Claas Mooy, *Makelaar.* N. O. K.
Vrydag den 15 dito.
Harmanus Averdonk. N. K.
Lodewyk Hardewegh. A. K. H.
Jacob Keuneman, *Jongſte Zoon* van Anthonie Keuneman. A. K. H.
Maria Larwood, Huisvrouw van Johannes Henkel. N. Z. K.
't *Kind* van Louis Bienfait. W. A. K.
Zaturdag den 16 dito.
Hendrik van der Velde, Mr. *Koperſlager.* L. N. K.
't *Kind* van Johannes Cathbertſon. E. N. K.
Maandag den 18 dito.
't *Kind* van Albert Meyerink. Z. K.
Dingsdag den 19 dito.
Leendert Schepper. N. Z. K.
Klaas Kuyper, *Houtkoper.* N. O. K.
George Chriſtoffel Matthes. L. N. K.
Aaltje Doornbos, Weduwe van Roelof Muys. N. O. K.
Catharina Six, Weduwe van Lucas Bardon. W. K.
Sara Okhuiſen, Weduwe van Matthias Okhuiſen. N. K.
Hillegonda de Wys, Huisvrouw van Chriſtiaenus Tiſtein *Emeritus Predikant in de Gemeente toegedaan de onveranderde Augsburgſche Belydenis.* L. O. K.
Catharina Dorothea Cadovius, Huisvrouw van Gerrit Klumper. L. O. K.
Donderdag den 21 dito.
Johannes Santhuiſen, Mr. *Lootgieter* en *Lydekker.* L. K. H.
Marretje Molenkamp, Weduwe van Evert Byl. W. K.

Geertruy Regters, Huisvrouw van Hendrik Beugel. N. K.
Eliſabeth Kay, Huisvrouw van Dirk Brombagh. Z. K.
Vrydag den 22 dito.
Sara Weenix. O. K.
't *Kind* van Jan Willem Thomeſſe. N. K.
't *Kind* van David van Wyk. N. K.
't *Kind* van Paulus Schukking. N. K.
't *Kind* van Juſtus Wedding. W. K.
Zaturdag den 23 dito.
Cornelia Sinclair, Weduwe van Roelof van den Berg. O. K.
Chriſtina Stil, *Bejaarde Dogter.* N. K.
't *Kind* van Caleb Eedel. O. K.
't *Kind* van Jan Fredrik Schoenmakhers. L. O. K.
Zondag den 24 dito.
Stefanus Brant. A. K. H.
't *Kind* van Jacobus Boiſſier. W. K.
Maandag den 25 dito.
Joan Arend Vos, *Apotbecar.* L. N. K.
't *Kind* van Benajmin Bosma. N. K.
Dingsdag den 26 dito.
Elieſabeth Cronenburgh, laatſt Weduwe van Michiel Steenwinkel. W. K.
Eva Boll, Huisvrouw van Anthony Vink. N. O. K
't *Kind* van Gerrit Weerman Bagyn. L. N. K.
't *Kind* van Jan Hendrik Roſin. Z. K.
Woensdag den 27 dito.
Eliſabeth Maria van Keerbergen. O. K.
't *Kind* van Gerrit Slatboom N Z. K.
't *Kind* van Philip Jacob van Velden. N. Z. K.
Donderdag den 28 dito.
Dirk Klapmus. N O. K.
Jacobus Elmenhorſt. W. K.
't *Kind* van George Keller. E. N. K.
't *Kind* van Jan Coenraad Tiehl. N. Z. K.

Vrydag den 29 dito.
Margaretha Cornelia Lely, Weduwe van Matthys Ooms. N. O. K.
Elisabeth Suyck. N. K.
't *Kind* van Jurriaan Cobelyn. O. O. K.
Zaturdag den 30 dito.
Mr. Johannes Theodorus Costerus. N. K.
Catharina Renaus, Weduwe van Jacob Freni. W. K.
Maandag den 2 October.
Arnoldus van Geffe, Mr. *Zilversmit.* W. K.
Levina Ingeham, Weduwe van Abraham Beck. W. K.
Anna Margaretha Upmeyer, Weduwe van Jan Diederich Koster N. O. K.
Christina Elisabeth Kattenhoorn, Huisvrouw van Dirk Weyhuyzen. N. O. K.
Dingsdag den 3 dito.
Maria van der Vorm, Huisvrouw van Godefridus Buys. Z. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* op *Maandag*, den 2 *October* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Agtergragt (*H. van den Bergh*, Een Huis Erve, op de) over de Ossemarkt *f* 8900. in slag *f* 100. opgehouden.
Angeliersgragt (*N. Bremer*, *T. van Lingen*, *G. van de Riese* en *F. Switser*, Een Huis, Agterhuis en Erve, op de) noordzy. *f* 6450, in slag *f* 400. *G. Jarman.*
Bikkers Eyland *N. Bremer* en *R. Steenbergen*, Een Huis en Erve, op het) aan 't agter om. *f* 2475, in slag *f* 25. opgehouden.
Burgerwees Pad (*J. van den Bergh*, Een Thuin, en Huizinge, genaamd *Liefdenhoff*, buiten de Raampoort, op 't) naby de Wetering. *f* 550, in slag *f* 50. opgehouden.
Kattenburg (*J. Speekman*, De Helft in een Huis en Erve, in de Tweede) Dwarsstraat. *f* 600, in slag *f* 50. *J. Speekman.*
Keizersgragt (*C. Hoeneker*, *M. H. Medina Junior*, *W. van Eelen*, *J. de Bosch Jeronimusz.* en *J. Oortman*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Harte en Wolvestraaten. *f* 38000, in slag *f* 1500. opgehouden.
Kolksteeg (*A. Buys* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis en Erve, in de) noordzy. *f* 4000, in slag *f* 1000. *A. Buys.*
Leidsche Dwarsstraat (*H. van Tol*, *J. van Dyl de Jonge* en *N. Verweerd*, Een Huis en Erve, in de lange) tusschen dito Kruisstraat en Spiegelgragt. *f* 2950. verkogt.
Leidsche Dwarsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de lange) *f* 3000, in slag *f* 200. *P. van der Schley.*
Leidschegragt (*C. Blasius*, *J. P. Giraudet*, *J. Wagtels*, *R. Sprakel*, *A. van Vlosten* en *J. van der Bank*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Keizersgragt en Kerkstraat. *f* 15550, in slag *f* 1000. *C. Blasius.*
Nieuwendyk (*C. van Opuoven*, *H. Broekhuysen*, *I. Schut* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, op den) op de hoek van de Valkesteeg, en een Agterhuis in dito Steeg, in een koop. *f* 16500. in slag *f* 400. opgehouden.
Oostenburgstraat (*J. Kwikx* en *M. Kly*, Een Huis en Erve, in de Groote) noordzy, 't vyfde huis agter 't hoekhuis van de gragt. *f* 3775, in slag *f* 100. *J. Schoonhoven.*

Oost.

Oosterſche Kaay (*J. Ottens de Jonge*, *J. Lafrens*, *M. Kly*, *C. Ploos van Amſtel Jacob Corneliſz.*, *W. H. Stoopendaal* en *O. C. Titſing*, Een Huis en Erve, op de) over de Oude Schans. *f* 24500, in ſlag *f* 500. opgehouden.

Rokkin (*C. van Ophoven*, *H. Broekhuyſen*, *I. Schut* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, op het) tusſchen de Gaaper en Duifjesſteegen. *f* 12500, in ſlag *f* 400. opgehouden.

Utrechtſchedwarsſtraat (*N. Bremer* en *C. Twisk*, Een Huis en Erve, in de) tusſcaen uito Straat en Reguliersgragt. *f* 4500, in ſlag *f* 200. opgehouden.

Utrechtſchedwarsſtraat (Deſelve, Den Huis en Erve, in de) noordzy. *f* 4100, in ſlag *f* 200. opgehonden.

Verwersgragt (*N. Bremer* en *R. Steenberg*, Een Huis en Erve, op de) of Groene Burgwal, zuidzy. *f* 4000, in ſlag *f* 100. *P. de Hoen.*

En deeze *Obligatien* op *Maandag* den 2 *October* 1769. geveilt.

Obligatien (*C. Blaſius*, *J. P. Giraudet*, *J. Wachtels*, *R. Spraket*, *A. van Vlooten* en *J. van der Bank*, Een) ten Laſten Holland en Weſtvriesland, ten Comptoire 's Hage. op Naam 1 pap. *f* 1000 $103\frac{1}{4}$ Pt. *G. Scholten.*

—— op Naam dito *f* 1000. $103\frac{1}{4}$ Pt. in ſlag $\frac{1}{4}$ Pt. Deſelve.

—— op Naam 2 pap. *f* 1000. $100\frac{1}{2}$ Pt. *W. H. Stoopendaal*,

Obligatien (Een) ten Laſten van de Generaliteit, ten Comptoire van de Unie, in 's Hage. op Naam 3 pap. *f* 1000. 106 Pt. *A. van Vlooten.*

—— op Naam dito *f* 1000. 106 Pt. Deſelve.

—— op Naam dito *f* 600. $105\frac{1}{4}$ Pt. *J. Pt Helmbach.*

—— op Naam dito *f* 700. $103\frac{1}{4}$ Pt. in ſlag $\frac{1}{2}$ *C. Blaſius.*

Obligatie (Een ten Laſten de Provintie van Vriesland. op Naam 2 pap. *f* 1000. $73\frac{1}{2}$ Pt. *C. Blaſius.*

—— op Naam 2 pap. *f* 1000. $73\frac{3}{4}$ Pt. Deſelve.

Obligatie (Een) ten Laſten de Provintie Zeeland, Regiſter Amſterdam. op Naam 1 pap. *f* 642. $84\frac{1}{2}$ Pt. *J. Steenbergen.*

Obligatie (Eén) ten laſten de Planters in Surinamen, genegotieert ten Comptoire van wylen de Heer *W. G. Deutz*, nu betaalt werdende ten Comptoire van de Heeren *J.* en *T. van Marcelis.* op Naam *f* 1000. 107 Pt. *C. van Opboven.*

—— op Naam 4 pap. *f* 1000. 107 Pt. Deſelve.

—— op Naam 1 dito *f* 1000. $107\frac{1}{2}$ Pt. in ſlag $\frac{1}{2}$ Pt. *C. Blaſius.*

—— op Naam *f* 1000. $108\frac{1}{2}$ Pt. Deſelve.

—— op Naam *f* 1000. 108 Pt. *G. Beerman.*

—— op Naam *f* 1000. $107\frac{1}{2}$ Pt. *J. Wachtels.*

Obligatie Ten Laſten *Fredrich* Hertog van Mekkelenbourg genegotieert ten Comptoire van de Heeren *R.* en *Th. de Smeth.* op Naam *f* 1000. 100 Pt. *J. Menkemä.*

—— op Naam *f* 1000. 100 Pt. Deſelve.

—— op Naam *f* 1000. $106\frac{1}{4}$ Pt. *G. van de Rieſe.*

Obligatie (Een) ten Laſten de Vorſt van Waldeck, ten Comptoire van de Heer *J. A. Winter.* op Naam *f* 1000. 100 Pt. *P. de Mortier.*

Obligatien (*N. Bremer*, *T. van Lingen*, *G. van de Rieſe* en *F. Switſer*, Een) ten Laſten van Zyn Koninglyke Majeſteit van Denemarken genegotieert ten Comptoire van de Heeren *Geor-*

ge Clifford en *Zoonen* te Amsterdam onder speciaal verband van de Koninglyke Tollen Intressen a 5 Pt. op Naam *f* 1000. 103 Pt. *F. Switser*.

—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten lasten van de Planters in de Deensche Amerikaansse Eilanden St. Croix, St. Thomas en St. Jan, genegotieert onder Directie van de Heeren *Abraham ter Borch* en *Zoonen*., te Amsterdam, Intresse à 6 Pt. op Naam *f* 1000. 101¼ Pt. in slag ¼ *Jan van Otterloo*.

—— op Naam *f* 1000. 102 Pt, Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 102 Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 102¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 103 Pt. Deselve.

Obligatie Ten lasten van Haare Keizerlyke en Koninglyke Majesteit *Maria Theresia*, genegotieert ten Comptoire van de Heeren *Cesar Sardie* en *Comp.* te Amsterdam onder speciaal Verband van de Weener Bank-Obligatien. Interesse à 4 Pt. op Naam *f* 1000. 101¼ Pt. *A. Follé*.

—— op Naam *f* 1000. 101¼ Pt Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 101½ Pt. *Pr. Mortier*

—— op Naam *f* 1000. 101½ Pt. *O. C. Titsing*

Obligatie Ten lasten als vooren, genegotieert ten Comptoire van de Heeren *Verbrugge* en *Goll* t'Amsterdam, onder speciaal Verband van het Quik en de Weener Bank Obligatien, Intressen à 4 Pt op Naam *f* 1000. 104¼ in slag ¼ Pt. *N. Bremer*.

—— op Naam *f* 1000. 104¼ Pt. Deselve.

Obligatien Ten lasten van Haare Russische Keizerlyke Majesteit, genegotieert ten Comptoire van de Heeren *Raymond* en *Theodore de Smeth*, op de Inkomsten van het Russische Ryk loopende tegens den intrest van 5 Pt op Naam *f* 1000. 100 Pt. *J. Menkema*.

—— op Naam *f* 1000. 100 Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 100 Pt. Deselve.

Obligatie (*A. A. Bardon*, *C. Roos Carelsz.*, *J. Freni* en *J. P. Heimbach*, Een) gesproten uit de Loterye van Agt Millioenen, gearresteert 4 October 1752. ten Lasten Holland en Westvriesland, ten Comptoire Amsterdam. op Naam *f* 1020. 2 pap. 104¼ Pt. *N. Bremer*.

Obligatie (Een klyne Prys) uit de Hollandsche Loteryen ten Comptoire 's Hage. op Naam 4 pap. *f* 600. 103¼ Pt. *P. Stiffry*.

—— op Naam 4 pap. *f* 1000. 103¼ Pt. *P. Bunel*.

Obligatie (Een groote Prys) uit de Lotery van Twaalf Millioenen, d'Anno 1712. ten Comptoire 's Hage, zynde alle gedateert 1 Maart 1712. op Naam 5 pap. *f* 2000. 49¼ Pt. *G. Scholten*.

—— op Naam 7 pap. *f* 1000. 49¼ Pt. *B. Karull*.

—— op Naam 8 pap. *f* 1000. 49¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 5 pap. *f* 1000. 49¼ Pt. Deselve.

—— op Naam 6 pap. *f* 700. 49¼ Pt. *G. Muller*.

—— op Naam 5 pap. 49 Pt. *G. Muller*.

Obligatie (Een Klyne Prys) uit de Lotery van de wederhelft van Ses Millioenen Guldens, geaugmenteert met

nog drie Millioenen Guldens, en Pt. Intereft op Naam 6 pap. *f* 1000. zulks ter Somma van Ses Millioenen, ten Laften de Generaliteit der Vereenigde Nederlanden. op Naam 4 pap. *f* 1000. 106 Pt. *J. de Wolff.*

—— op Naam 4 pap. *f* 800. 105 Pt. *J. P. Heimbach.*

—— op Naam 7 pap. *f* 800. 104½ Pt. Defelve.

—— op Naam 5 pap. *f* 800. 104 Pt. Defelve.

—— op Naam 4 pap. *f* 1000. 104½ Pt. Defelve.

—— op Naam 4 pap. *f* 1000. 104½ Pt. Defelve.

—— op Naam 4 pap. *f* 1000. 104½ Pt. Defelve.

—— op Naam 4 pap. *f* 600. 104½ Pt. *C. Dom.*

—— op Naam 4 pap. *f* 600. 104¼ Pt. *J. P. Heimbach.*

Obligatien (Een) gefproten uit de Lotery van de Wederhelft van Ses Millioenen Guldens geaugmenteert met nog drie Millioenen en zulks ter fomma van Ses Millioenen ten Laften de Generaliteit der Vereenigde Nederlanden. op Naam 5 pap. *f* 600. 104¼ Pt. *A. van Vlooten.*

Obligatie (Een) op Groningen en Ommelanden, ten Comptoire Generaal der Vereenigde Nederlanden, a 3 102 Pt. Defelve.

Obligatien (Een) ten Laften de Keurvorft van Saxen gehypothecqueerd op Juweelen ten Comptoire de Heeren *Cefar Sardie* en *Comp.* a 3½ Pt. Intereft. op Naam 2 pap. *f* 1000. 100½ Pt. *O. C. Titfing.*

—— op Naam 2 pap. *f* 1000. 100½ Pt. Defelve.

Obligatie (*U. van Ketel*, *G. Beerman*, *P. A. Strunk* en *C. Nieuwout de Jonge*, Twee Stuks) ten Laften van 't Gemeene Land van Holland en Weftvriefland ten Comptoire der Stad *Amfterdam.* op Naam 8 pap. *f* 1000. 102 Pt. *Jan Boftyn.*

—— op Naam 10 pap. *f* 1500. 102¼ Pt. Defelve.

Obligatien (Twee) ten Comptoire s'*Hage.* op Naam *f* 1000. 103½ Pt. *H. Lauverbek.*

—— op Naam *f* 1000. 103¼ Pt. Defelve.

Obligatien (Twee Stuks) zynde Geconventeerde Lyf in Losrenten, ten Laften de Staten van den Lande van *Utrecht*, Intreft a 2½ Pt. op Naam 6 pap. *f* 1000. 100¼ Pt. *J. P. Heimbach.*

—— op Naam 6 pap. *f* 1000. 100¼ Pt. Defelve.

En deze Perceelen op *Maandag* den 9 *October* 1769. geveild.

Aardvelderfche Polder (*N. Bremer*, *J. Havenaar*, *J. Smit* en *A. van Ketwich*, Tien Morgen Weyland aan de Weftzyde van de Vegt, in de binnen) *f* 1250. in flag *f* 375. *Jan Schoonboven.*

Betanje Dwarsftraat (*J. Schoonboven*, Een Huis Agterhuis en Erve, in de) *f* 5650. Verkogt.

Bylemer Meer (*N. Bremer*, *J. Havenaar*, *J. Smit* en *A. van Ketwich*, Dertig Morgen zo Wey en Rietland, als Water in de) aan de Ringdyk, of Weefper Zandpad. *f* 3025, in flag *f* 150. *P. B. Bunel.*

Goudsbloemftraat (*J. Lafrens*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, tusfchen de eerfte en tweede Dwarsftraat *f* 3400, in flag *f* 100. opgehouden.

Keverdyk (*N. Bremer*, *J. Havenaar*, *J. Smit* en *A. van Ketwich*, Circa zes Morgen Weyland geleven in 't Weefper Carfpel langs den) *f* 2250, in flag *f* 1000. *Jan Schoonboven.*

Wan-

Warmoesstraat (*R. P. Schoonegeevel*. Een Huis en Erve, in de) op de Zuidelyke Hoek van de St. Annastraat. en een Huis en Erve, in dito Straat, agter het eerstgemelde. *f* 10000. uit de hand verkogt.

Weesper Carspel (*N. Bremer*, *J. Havenaar*, *J. Smit* en *A. van Ketwich*, Een Hofsteede genaamd *Middenrak*, met zyn Huizinge, Stallinge en Boerdery met zyn Huismans Wooning, Stallinge, Hooyberg, Schuur en Landeryen, Annex den anderen in 't) tusschen de Stad Weesp en de Uittermarktsche Schans, groot 34 Morgen, 473 Roeden Weesper maat of 40 Morgen, 27 Roeden Rynlands, als mede nog 1½ Morgen Weyland, agter het voorgemelde Land, van de Berger Goog, tot aan de Keverdyk, mitsgaders een Mannen en Vrouwen Gestoelte in de Kerk te Weesp, in een koop. *f* 11500, in slag *f* 4000. opgehouden.

Den Wel Ed. Groot Achtb. Heeren BURGEMEESTEREN en THESAURIERS hebben deeze navolgende Erven, gelegen op 't *Weesperveld* op Maandag den 9 October 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam doen veilen.

Op de Keizersgragt, ieder Erf is lang 190 en Breed ruim 20 Voeten.

No. 1. en 2. niet geveilt.
3. *f* 1350, in slag *f* 350. Verkocht.
4. *f* 1600, in slag *f* 225. *Jan Havenaar*.
5. *f* 1625, in slag *f* 125. Deselve.
6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12. niet geveilt.
13. *f* 1825, in slag *f* 8. *D. van Schorrenberg*.
14. *f* 1700. *H. van den Berg*.
15. *f* 2000. Deselve.
16. *f* 1800. in slag *f* 5. Deselve.
17. *f* 1800. in slag *f* 3. Deselve.
18. *f* 1800. Deselve.
No. 19. *f* 1700, in slag *f* 1. *B. van Belkom*.
20. *f* 1525, in slag *f* 5. *C. Twisk*.
21. *f* 1525, in slag *f* 12. *A. de Mol van Otterloo*.
22. *f* 1500, in slag *f* 20. *C. Twisk*.
23. *f* 1500, in slag *f* 14. *Jan Havenaar*.
24. *f* 1500. Deselve.
25. *f* 1450. *de Mesquita*.
26. *f* 1400, in slag *f* 10. *A. de Mol van Otterloo*.
27. *f* 1400, in slag *f* 18. *C. Twisk*.
28. *f* 2700, in slag *f* 10. *B. van Belkom*.

En deze in de Kerkstraat, Lang van 86 tot 94 en Breed ruim 20 Voeten.

No. 1. niet geveilt.
2. *f* 500. in slag *f* 10. *B. van Belkom*.
3. *f* 500, in slag *f* 14. Deselve.
4. *f* 475, in slag *f* 20. *Jacob Soportas*.
5. *f* 425. *G. Beerman*.
6. *f* 400, in slag *f* 20. *H. van den Berg*.
No. 7. *f* 400, in slag *f* 30. Deselve.
8. *f* 400, in slag *f* 1. *P. de Heer*.
9. *f* 400, in slag *f* 2. Deselve.
10. *f* 500. *H. van den Berg*.
11. *f* 500 Deselve.
12. *f* 500. Deselve.
13. *f* 500. Deselve.
14. *f* 500. Deselve.
15. *f* 450, in slag *f* 18. *H. van Keulen*.

No.

No. 16. *f* 425, in slag *f* 20. *Jan Havenaar.*
17. *f* 425, in slag *f* 30. *A. de Mol van Otterloo.*
18. *f* 400, in slag *f* 30. verkogt.
19. *f* 425, in slag *f* 20 *C. Dom.*
20. *f* 425, in slag *f* 40. Deselve.
21. *f* 425, in slag *f* 20. *M. A. Medina.*
22. *f* 425, in slag *f* 12. *A. van Trigt.*
23. *f* 400, in slag *f* 12. *B. van Belkom.*
No. 24. *f* 400, in slag *f* 12. *M. H. Medina.*
25. *f* 400. *H. van den Berg.*
26. *f* 400. Deselve.
27. *f* 400, in slag *f* 1. *A. van Trigt.*
28. *f* 400, in slag *f* 10. *B. van Belkom.*
29. *f* 250, in slag *f* 30. *Jan Schoonhoven.*
30. *f* 275, in slag *f* 8. verkogt.
31. *f* 350, in slag *f* 10. *D. H. Stephan.*

Myne Heeren van den Geregte der Stad *Amsterdam* hebben op *Maandag* den 2 *October* 1769. deze volgende *Schepen* by Executie doen verkoopen.

Fluit-Schip (Een Extraordinary Welbezeild) genaamd de Juffrouw *Jacomina*, gevoerd by Schipper *Tjalke Luytjes*, is in 't Jaar 1753. N. U., en in 't Jaar 1764 voorzien met een Eike Huid, L. 130½ voet, W. 28 voet 6 duim, H. 13¼ voet, 't V. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 9600, in slag *f* 2200. *A. Kluft Lamiou voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (Een Extraordinary Welbezeilt) met een Galjoen, is in 't Jaar 1745 N. U., is verdubbeld tot het Vlak met een Eyke Huid, en in het Jaar 1767 met een Greene Huid, genaamd *Groenenberg*, gevoert by Capitein *Harmen Klaen*, L. 113½ voet. W. 29 voet 2 duim, H. 12 voet 6 duim, 't V. 6 voet 10 duim, de S. 9 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met zes Stukken Kanon. *f* 4000, in slag *f* 100. *Jacob Booy.*

De volgende *Makelaars* hebben dit onderstaande *Schip* op *Maandag* den 2 *October* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fregat-Schip *T. Beth Ysbrandsz.* en *I. Schutt*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Jacob*, Gevoert by Capitein *Jan Dykhoff*, L. 102 voet, W. 30 voet 2 duim, H. 15 voet 3 duim, 't V. 4 voet 9 duim, de B. 5 voet 8 duim de S. 6 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 9 Yzere Gotelingen, *f* 3300, in slag *f* 200 opgehouden.

En deeze volgende op *Maandag* den 9 *October* 1769. geveild.

Ballast-Pond (*J. Blok*, Een Extra Weldoortimmerde) met deszelfs Opstaande en Loopende Wand, L. 57 voet, W. 11 voet 7 duim, H. 5 voet 4 duim. Alles Amsterdammer voeten *f* 400, in slag *f* 2. *Pieter Vis.*

Fluit-

Fluit-Schip (*W. de Leeuw*, *L. Jacobsen*, *T. Beth Ysbrandsz.*, en *A. Goldberg*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de Vrouwe *Anna Clementia*, Gevoert by Commandeur *Dirk Kim*, is in 't Jaar 1761. N. U., L. 104½ voet, W. 27 voet 8 duim, H. 12 voet 10 duim, 't V. 6 voet 2 duim, de S. 8 voet 8 duim. Alles Amsterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1768. toegestreeken met Eeken Hout). *f* 11600, in slag *f* 3500 *J. de Flines*, *voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*J. Radermaaker*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *P. Mullier*, *L. Hoop*, *J. van Leerdam* en *L. Roeper Bosch*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Vrouw *Anna*, Gevoert by Commandeur *Nanning Adriaansz.*, is in 't Jaar 1739. N. U., L. 113½ voet, W. 29 voet 4 duim, H. 13 voet 2 duim, 't V. 7 voet, de S. 9 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 4600, in slag *f* 25. *R. Hageman voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*W. de Leeuw*, *L. Olivier*, *H van Keulen*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Goldberg*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Hendrik*, Gevoert by Commandeur *Harme Ooms*, is in 't Jaar 1739. N. U., L. 116 voet, W. 29 voet, H. 12 voet 5 duim, 't V. 6 voet 8 duim, de S. 9 voet 3 duim. Alles Amsterdammer Voeten. *f* 4800, in slag *f* 16. *L. Olivier voor zyn Mr.*

Fregat-Schip (*W. de Leeuw*, *L. Jacobsen*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *A. Goldberg* en *T. van der Lingen*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Zeegen en Voer*, Gevoert by Commandeur *Hendrik Kim*, is in 't Jaar 1754. N. U., L. 109½ voet, W. 31 voet 2 duim, H. 14 voet 1 duim, 't V. 5 voet 7 duim. Alles Amsterdammer Voeten, *f* 4700, in slag *f* 20. *Arnoud Goldberg voor zyn Mr.*

Snaauw-Schip (*L. Groen* en *E. Scholte*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Argo*, Gevoert by Capitein *James Miller*, is in 't Jaar 1762. N. U., L. 75½ voet, W. 23 voet 5 duim, H. 11 voet 5 duim, 't V. 5 voet 4 duim, 't D. 6 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 6 Stukken Kanon, schietende ieder 1 ℔. *f* 2400, in slag *f* 100. *L. Groen voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereetschap (*W. de Leeuw*, *L. Jacobsen*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Goldberg*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Dirk Kim*. *f* 4000, in slag *f* 30. *N. A. van Hoorn voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereetschap (*J. Rademaaker*, *T. Beth Ysbrandsz*, *P. Mullier*, *L. Hoop*, *J. van Leerdam* en *L. Roeper Bosch*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Nanning Adriaansz.* *f* 3800 in slag *f* 150. *L. Hoop voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereetschap (*W. de Leeuw*, *L. Olivier*. *H. van Keulen*. *T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Goldberg*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Harme Ooms*. *f* 3600, in slag *f* 35. *Gerb. de Myn voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereetschap (*W. de Leeuw*, *L. Jacobsen*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *A. Goldberg* en *T. van der Lingen*, Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Hendrik Kim*. *f* 3600, in slag *f* 100. *G. van Sante voor zyn Meester.*

MAANDELYKSE NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand OCTOBER 1769. TWEEDE STUK.

ASIA. Smirna. Het Toneel der Ottomannische Krygslieden is hier wonderbaarlyk veranderd; de Russische Soldaten zyn goede Tuchtmeesteren. Den uittocht van 't grootste gedeelte van 't Garnisoen dezer Stad en van de duizende Vrywilligers, met veel opgenomen Geld en hoop van een ondersteldden groten buit op de Russen te zullen behalen, toen mede op een moedwillige wyze uitgetrokken, ziet men nu dagelyks alhier in meenigte uit het Leger van den Groot-Vizier gedeserteerd en zo te voet als te paard in een elendigen, schralen en uitgehongerden toestand te rug komen, met Paarden die naauwlyks staan konnnen; men hoord hen thans niet meer zeggen, de Russen te zullen uitroeyen; hunne uitgehongerde wezens en neergeslagen oogen geven voldoende te kennen, dat by aldien ze niet verlopen waren, de Russen het hen zouden gedaan hebben; wanneer men deze Groots sprekers vraagt, hoe 't met het Leger van den Groot-Vizier gesteld is, dan is hun antwoord eenvoudig, en zonder twyffel oprecht, dat dit gantsche Leger zich zelven verteerd heeft en grootstendeels verdweenen is, zonder noch Vyand gezien te hebben, doch dat de vooruitgezonden Corpsen by *Choczim* door *Gallitzin* en in de *Ukraine* door *Romanzow* geslagen en verstrooit zyn, en dat een nieuwen Primo Vizier aangesteld is, die de wanorde niet zal kunnen verhelpen. Men slaat derhalven hier geen geloof aan 't geen men verneemd, dat te *Constantinopolen*, onder 't losbranden van 't Geschut, van gewaande voordelen verbreid word; de Commandant dezer Stad, onthoud zich ook van zodanige Vreugdebewyzen als wel wetende, dat een ieder van derzelver ongegrondheid overtuigd is.

De bezmetteiyke ziekte, welke hier zedert eenigen tyd geregeerd en handel en wandel afgebrooken had, is thans byna gantsch

lyk opgehouden, en de Koophandel is onder de Christenen weder in vollen bloei.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* De tydingen uit ons Leger zyn by aanhoudenheid zeer verschillend en tegenstrydig; volgens eenige brieven zyn onze Troepen, en volgens andere de Russische zegenpralende, de tyd zal openbaren wat hier van zy; ondertusschen heeft men hier den 18 Augustus (1769) een verward verhaal gekreegen, volgens 't welke de nieuwe Groot-Vizier een aanmerkelyk voordeel tegen de Russen had behaald, en den 24, op welken dag, den Sultan de bevestiging van dit verhaal ontfing heeft hy zulks door drie Salvo's uit het Kanon aan het Publiek doen bekend maken.

Kort daarop is dat Verhaal niet alleen aan de hier resideerende buitenlandsche Ministers bekend gemaakt, maar ook in deeze Hoofdstad gepubliceerd, en van dezen inhoud: *dat de Russen na dat zy de Vesting* Choczim *veertien dagen lang belegerd hadden, door den Groot Vizier en verscheide Pacha's, welke het daar in liggende Garnisoen met hun Volk te hulp kwamen, genoodzaakt geworden zyn het Beleg op te breeken, en na een hardnekkig gevegt over den* Niester *te rug te wyken; dat onze Armée slechts uit* 150 *duizend Man, en die der Vyanden uit zes Corpsen, elk van* 40 *duizend man heeft bestaan; dat byna* 30 *duizend man van de Russen zo gesneuveld als gekwetst, en* 140 *Stukken Kanon nevens* 4 *duizend Wagens, zo met provisien als bagagie en veele Vaandels door de onzen bemachtigd zyn.*

Van den anderen kant is het zeeker dat van tyd tot tyd veele voorname Officieren en eene meenigte Vrywilligers uit het Leger te rug komen, en onder de eerstgemelden de *Kiaya* en de voorige Groot-Vizier zich bevind, waar uit zommige vaststellen, dat het in ons Leger niets minder als voordeelig gesteld is.

Wyders heeft men naricht ontfangen, dat op de *Zwarte Zee*, een groot getal van onze Felouquen, die tot het transport van onze Troepen naar *Azoph* gebruikt wierden, door een hevigen storm vergaan, maar de Oorlogschepen behouden gebleven zyn.

De bezmettelyke ziekte heeft alhier zedert eenige Weeken de overhand genomen.

Den 19 Augustus heeft een der *Capigi-Bachi* aan den Sultan het hoofd gebragt van *Karaman-Pacha*, welke de voorige Groot-Vizier, na hem afgezet en zyn vonnis opgemaakt te hebben, heeft

doen onthoofden. De omstandigheden daar van zyn de volgende. Gemelde *Karaman-Pacha*, een dapper Officier van *Bosnien*, die by verscheide gelegenheden uitgemunt heeft, door voorsz. Vizier ontboden zynde, verscheen voor hem met zyn Zwaarddrager en zyn *Kiaja*. De Groot-Vizier verweet hem ten eersten het verlies 't welke de Armée van den *Seraskier*, waar van hy *Pacha* de voorhoede commandeerde, geleden had. De *Pacha* verontwaardigd over een zo onverdiend verwyt, antwoorde hem. *Het verlies zou veel grôter geweest zyn, indien gy, die niets van de Krygskunde verstaat, de Armée gecommandeerd had.* Een zo stout antwoord maakte dat de Groot-Vizier dreigde hem het hoofd te zullen laten afslaan. De Zwaarddrager van den Pacha zulks hoorende, brande een pistool los, maar het zelve niet afgaande, en de Garde van den Vizier toegeschoten zynde, massacreerde den Pacha en zyn twee Officieren. Ondertusschen is de Sultan over dit voorval niet alleen zeer misnoegd, maar ook grotelyks ontsteld, om dat hy altoos groot vertrouwen in de voorsz. *Karaman Pacha* heeft gehad.

PORTUGAL. Lissabon. De Koning heeft een Edict doen publiceeren waarby aan alle de Advocaten en Rechters zyner Staten verboden word, voortaan in Rechtszaken, die hen ter beslissing zullen voorkomen, gebruik te maken, van eenige passagie uit het *Roomsche Recht*, maar zich in allen opzigte moeten beroepen op onze Rykswetten en Ordonnantien, op dewelke het Zedelyk Recht gegrondvest is.

Vermits de omstandigheden, waar door de Vesting *Mazagan* op de Kust van *Africa*, (waar van wy in *Maart* II. Stuk bladz. 86. *April* bladz. 118. en *May* I, Stuk bladz. 151. allen laatstleden gesproken hebben) en in het begin van dit Jaar uit de bezitting van deze Kroon in die van den Keizer van *Marocco* is overgegaan, niet dan zeer gebreklyk wereldkundig geworden zyn, heeft ons Hof van 't Beleg en die Ontruiming van de Vesting gepubliceerd 't volgende.

KORT VERHAAL.

Na dat de Portugeesen in 't Jaar 1499 onder het geleide van *Vasco de Gama* tot voorby de *Kaap de Goede Hoop*, die hun den weg na de Oost-Indien opende, gekomen waren, en *Pedro Alvarez Cabral* toevallig geworpen was tegen dat groote vaste Land van *Zuid-*

America, 't welk naderhand *Brasilien* genaamd is, en daar de Portugeesen terstond Volk na toe stuurden, wierden alle de Plaatsen, welke de Portugeese Natie op haare nabuurige Kust van *Africa* zedert de Regeering van *Johannes I.* geconquesteerd had, voor haar tot een Last, in aanmerking van de groote Kosten, dewelke nogte een tegenwoordig nogte een toekomend nut verschaffen konden. Koning *Alphonsus V.* verliet *Alcazar*, *Azamir*, *Arzille*, *Saffy*, *St. Crux* en andere Plaatsen. Door het Huwelyks Contract tusschen de Infante *Catharina* van Portugal en Karel II., Koning van Engeland, deed *Pieter* II., Koning van Portugal, afstand van *Tanger*, welke Plaats ook weinig Jaaren daar na door de Engelschen geruimd wierd: *Ceuta* bleef aan Spanjen door het Vredes-Tractaat van 1668, zoo dat zedert dien tyd de Kroon *Portugal* op de Kust van 't Ryk van *Marocco* niet meer bezat als 't kleine Fort van *Mazagan*: Alzoo nu het zelve geen bekwaame Buitenwerken had om de aannadering der Vyanden te beletten, en geen Territoir, waar uit de Bewoonders eenig onderhoud trekken konden, raakten zy telkens, als zy na het Veld kwamen om Voeragie te haalen, handgemeen met de *Mooren*, die hen altoos als geblokkeerd hielden, zoo dat zy met elkander eeuwig Oorlog voerden, om geen andere Beweegrede als het haalen van Hout en Hooi, 't welk altoos van weerskanten bloed kostede.

By de onaangenaame omstandigheid dat ons Volk te *Mazagan* steeds met de Barbaaren in Oorlog was kwam nog deze, dat men door het bezit van die Vesting niets het minste ter voortplantinge van het Geloof konde toebrengen, gelyk de ondervinding heeft geleerd dat zedert meer dan twee Eeuwen het *Evangelie* geen voortgang onder de *Mahometaanen* gemaakt heeft: En ten aanzien van den Koophandel was dat Fort ook van weinig dienst, vermits de Schepen aldaar aan de Noord-Ooste en Weste Winden te zeer waren bloot gesteld, en dikwils tegen de Kusten aangedreeven wierden, zonder dat men tyd had om dezelve te lossen.

Dit alles nu had reeds zedert verscheide Jaaren den Koning het besluit doen neemen om *Mazagan* aan de *Mooren* over te laaten: Ondertusschen kwam een Portugees, met naame *Emanuel de Pontes*, geweezen Slaaf in Barbaryen, te Lissabon aan het Hof, en maakte aan het zelve bekend, dat hy eenige Jaaren lang by den Koning van *Marocco* als Tuinier geweest was, en dat deze, toen hy hem in vryheid stelde, zyn verlangen te kennen gegeeven had om met de *Portugeese Natie* Vrede te maaken *enz.* Hier op zond de Koning van Portugal den voorn. *de Pontes* na *Marocco* te rug, om over de preliminaire Vredes-Artykelen, onder dewelke het afstaan van *Mazagan* zou vervat worden, te handelen. Doch deeze geheele Negociatie was niet dan een looze streek van den Moorschen Prins. Want naauwlyks was *de Pontes* te *Magador* gearriveerd, om verders na *Marocco* af te reizen of hy vernam dat *Mazagan* reeds belegerd was; De tyding hier

hier van kwam ten allerspoedigsten te Lissabon door een klein Vaartuig, aan welkers boord zig de Gemaalin en de Kinderen van den Gouverneur, Heer *de Mello*, bevonden met drie Brieven van den 15, 16 en 17 January dezes Jaars: De Koning zond hier op aan dien Gouverneur eene Instructie, behelzende: Dat hy maar alleen zyn werk moest maaken om het Garnizoen en de Inwoonders te beveiligen, en verders, zoo spoedig als hy maar konde, de Plaats te verlaaten, terwyl hy egter welstaanshalve eenige defensie tegen de Mooren doen moest. Teffens zond men hem *drie* Oorlog- en *twaalf* Transport-Schepen, om de Inwoonders daar in te bergen: Wyders eenige Ingenieurs en een Detachement Artilleristen van Lisbon, om op de Vyanden een geweldiger Vuur te konnen maaken; de Retraite te beveiligen, en des noods zynde de Artillery en de Muuren van de Plaats te vernielen, als men geen goede en veilige Capitulatie van de Mooren verwerven konde.

Den 12 *February* dezes Jaars kwamen de Oorlog- en Transport-Schepen tot bystand van ons Volk te *Mazagan*, maar eenige dagen te vooren had zekere *Samuel*, *Sumbel* met voorneemen om den Gouverneur, Heer *Mello* te verschalken, een Brief aan denzelven geschreeven *in dato* 1 *February* van dezen Inhoud: Het Tractaat van Vrede en Koophandel is tusschen den Keizer, mynen Meester, en den Koning van Portugal door tusschenkomst van *Emanuel de Pontes*, voor dat deze na *Magador* vertrok, gesloote, zoo dat de *Portugeese Natie* even zoo als de *Spanjaarden*, *Fransen*, *Engelschen en Hollanders*, in de Havens van dit Ryk konnen handel dryven enz. doch *Mazagan*, als zynde in dit Vredes-Tractaat niet begreepen, is hier van uitgezonderd.

De Gouverneur bemerkte wel haast de listigheid van dien Brief, als hebbende voornamentlyk tot een heimelyk oogmerk om de Mooren in de Stad te doen komen, en de *drie duizend* daar in zynde Christenen in slaaverny te krygen, ten einde de Onkosten van het Beleg dier Stad daaruit te kunnen goed maken, want men diend aan te merken, dat de Koning van *Marocco* geen loskooping van Slaaven toestaat, als tegen *duizend Piasters* per Slaaf en *twee duizend* voor een Officier, of wel van *tien* Mooren tegen *een* Christen: Tegen deze Prys is het dat in voorigen tyd de *Engelschen*, de *Spanjaarden*, de *Fransen* en de *Portugeesen* zyn vrygekogt.

De ondervinding bekragtigde wel haast den listigen aanslag van de Mooren, want toen zy niet zonder slag of stoot aanstonds van de Plaats konden meester worden, rigteden zy twee Batteryen op, waar uit zy het Kanaal na den kant van de Haven aan twee kanten konden beschieten.

In weerwil van dit alles arriveerde egter den 12 February het bovengem. Secours met Artilleristen, Krygs-Munitie enz. Den 13 February begon men met meer geweld op de Belegeraars te vuuren, dewelke

ke ook van hunne zyde meer Geschut deeden aanvoeren, en een formeel Beleg begonnen.

De Mooren ondernamen een tweede Krygs-List, en Dreigementen by hunne Vleiery voegende, schreven zy door *Samuel Sumbel* een tweeden Brief aan den Gouverneur *in dato* 7 *Maart*, waar in hy zig dus uitdrukte: Op bevel van den Keizer schryf ik U, dat hy de Plaats van *Mazagan* bezetten, maar zig geensints van de daar in zynde Perzoonen meester maaken wil ... en zyt verzekerd, dat zyne Keizerl. Maj. niet van hier zal aftrekken, of hy moet eerst, hoe het ook zy, de Plaats bemagtigd hebben; Als Gylieden dan alle aan boord van uwe Schepen gaan wilt, zal de Keizer U de middelen tot uw vertrek bezorgen, zonder dat een van zyne Soldaaten ulieden eenig letzel toebrenge. Ook kunt gylieden de Effecten, Kleederen enz. zoo van 't Garnizoen als de Inwoonders in alle veiligheid mede nemen; maar zo Gy de Plaats niet ontruimen wilt, zoo maakt vast en zeker Staat op een Bloedbad van veele duizenden Menschen.

Den 8 *Maart* kreeg de Gouverneur een *derden* Brief van denzelfden *Samuel Sumbel* van dezen Inhoud: Ik schryf U dezen in 't particulier en recommandeer U daar van het Geheim: Ik moet U bekend maaken dat een Engelsman in 't voorleeden Jaar by den Keizer verlof vroeg om *vier* Schepen met Koorn te laaden en uit te voeren: De Keizer stond dit toe op Conditie, dat tot betaling van den Uitvoer bezorgd moesten worden *twee* Mortieren, 2000 Bomben en een Ingenieur, die het Werk verstond om een vesting te beleegeren en in te neemen: Zulk een Ingenieur is met die Krygs-Amunitie voor agt dagen van *Londen* te *Magador* gearriveerd; en deze zelfde Ingenieur is nu op bevel van den Keizer bezig om te zien, hoe hy zig best van *Mazagan* meester maaken kan enz.

Dienzelfden dag zond de Gouverneur, terwyl hy ten deele bezig was om de Inwoonders op de Schepen te bergen, en anderdeels een geweldig Vuur op de Belegeraars te maaken, tot Antwoord dat de Koning zyn Meester hem gemagtigd had tot het aangaan van een honorable Capitulatie met den Keizer. . . . Dat derhalven deze maar een Wapen-Stilstand van *tien* à *twaalf* dagen had te ordonneeren, en zyn Volk *drie duizend* Schreeden van de Plaats te doen aftrekken, en de Artillery *vyf honderd* Schreeden van de Battery afbrengen: En dat men in dien tusschentyd, en misschien nog eerder, als het de Zee toeliet de Plaats zouw ruimen enz.

Naauwlyks had de Gouverneur den Voorslag gedaan om te capituleeren, of de Mooren, die steeds niets anders in 't oog hielden als om op een flinkse wyze 't Garnisoen en de Inwooners van Mazagan tot Slaven te maaken, gebruikten een *vierde* Krygslist, om dit Volk in het Kanaal en wel onder het bereik van hunne Batteryen te krygen: *Sumbel* zond op denzelfde 8 *Maart*, toen reeds op dien dag twee Brieven over en weer geschreven waren, een uitvoerige Missive,

ve, om te doen zien dat het te veel en wel noodelooze moeite weezen zou het Kanon te vervoeren, dat men deswegens niet behoefde in bekommering te zyn; dat de Gouverneur met zyn Volk door de groote Poort moest uitgaan, maar niet door die aan de kant van de Zee; dat zulks in alle veiligheid op des Keizers Woord geschieden konde; dat, als hy Moorsche Lootsen tot het voeren van de Sloepen nodig had, de Keizer dezelve aan hem vergunnen zou; Wyders dat, indien by nagt een Snaphaan Schoot van de eene of andere Party gedaan mogt worden, zulks de gedaane Belofte nopens een Wapenstilstand niet zou verbreeken, dewyl men in den nagt niet zou kunnen weeten wie die Schoot gedaan had enz.

In den nagt, na het afzenden van dezen Brief, vervorderden de Mooren hunne Werken om meer en meer naby het Fort te komen, en deeden naauwkeurig bespieden, of 'er iemant uit de kleine Poort na de kant van de Zee ging: In het midden van deze Trouwloosheeden maakte de Gouverneur geen zwaarigheid om ter behoudenisse van zyn Volk zig ook van eene List, doch die geoorloofd was, te bedienen, en schreef *den 9 Maart* aan *Sumbel* een Antwoord, hoofdzaakelyk hier in bestaande: De Wapen Stilstand, dien de Keizer my aanbied, neem ik aan, en houde my overtuigd, dat de Keizer wel verre daar van daan is om Slaaven te maaken: Nogtans kan ik niet nalaaten myn Eisch wegens het terug voeren van de Artillery te herhaalen, als zynde het eenigste Middel om de Waardigheid van de beide Koningen te handhaaven, en myn Eer tegen alle Lastering te beveiligen.... Als ik myn woord niet houde, is men immers aanstonds weer in staat om het Geschut op zyn voorige plaats te brengen.... En zoo myne Troepen de Loopgraven mogten zoeken te ruïneeren, zal ik op myn Woord van Eer uit naam van den Koning mynen Meester, die Soldaaten, welke zig daaraan schuldig maaken, aan den Keizer overleeveren enz.

De Mooren, onverzettelyk op hun stuk blyvende, wisten eindelyk ter bereikinge van hun Oogmerk geen andere Uitvlugt als in hunne Religie te vinden; want in hoope dat men in den nagt tusschen *den 9 en 10 Maart* door Spions geleegenheid zou vinden om de Plaats te overrompelen, schreef *Sumbel* den 9, en dus terstond na den Ontfangst van des Gouverneurs Brief: Dat de Keizer aan zyne Troepen wel bevoolen had om de Loopgraven, die het naaste by de Plaats waren, te verlaaten; maar dat wegens het terug brengen van 't Kanon de *Geleerde Mooren* aan den Keizer hadden voorgesteld dat zulks met de WET der *Musulmannen* niet bestaanbaar was, om redenen dat oudstyds de goede Trouw tusschen de *Moorsche Koningen* en die der Christenen wel plaats had gehad, maar zedert den tyd van Koning *Alphonsus* (die in 't Jaar 1481 overleeden is) verbrooken was, dewyl die Koning zes à zeven maalen de *Mooren* verraaden had, en dus oorzaak was, dat deze het Woord der Christenen thans mistrouwen enz.

Niet

Niets was in der daad ongerymder als deze bovengem. Uitvlugt, om in het Graf van Koning *Alphonsus* V., dewelke in Africa Oorlog gevoerd heeft, Trouwloosheeden te zoeken, waar van de Historie geen het minste gewag maakt, en die alleenlyk in de overleevering der hedendaagsche Moorsche Priesters te vinden zyn: Doch de Gouverneur zig houdende als of hy deze nieuwe Listigheden der Mooren niet begreep, schreef *den* 10 *Maart* tot Antwoord:

Ik heb de Effecten der Inwoonderen en Soldaaten van dit Garnizoen doen aan boord brengen, en gaa nu ook het Volk inscheepen: Ik herhaal nogmaals myn verzoek dat de Keizer alle zyne Troepen, zelfs die op de Batteryen, wil doen terug trekken, en bevel geeven dat geen van hen deze Plaats zal naderen binnen den tyd van drie dagen, in dewelke ik myn Inscheeping denk te doen, ingeval de Zee zulks toelaat; en dewyl deze nu zeer bedaard is, zal ik my van de Poort aan de Zee kant bedienen; maar als het Weer veranderd, zullen wy den Uittogt neemen door de groote Poort... Myn Geschut en Buskruid laat ik in handen van den Keizer, vermits de weinige Sloepen, die ik heb, deze Artillery niet bergen konnen enz.

Gedurende dit heen en weer schryven had de Gouverneur niets verzuimd om alle de Inwoonders en hunne Goederen in het uiterste Geheim aan boord van de Transport-Schepen te doen vertrekken door de kleine Poort, die op Zee uitkomt. Hy had nu niet meer als de Troepen, van 't Garnizoen alleen te bergen; en dit volvoerde hy in den nagt tusschen *den* 10 *en* 11 *Maart*, in diervoege dat hy, Gouverneur met den Heer *Louis d'Alencourt*, Hooft van 't Corps Ingenieurs, ten 6 uuren in den ogtent, het laatst aan boord ging van een zeer kleine *Kanot*, niet zonder groot gevaar van te zullen op het droog raaken doordien de Ebbe van de Zee genoegzaam op het einde was.

Onder de Bastions en Muuren had de Gouverneur Fournuisen en Mynen doen aanleggen, en dezelve voorzien met *Saucissons* of Vuur-Kokers, die zoodaanig gemaakt waren, dat zy op *den voorn* 11 *Maart* in den ogtent hunne Uitwerking doen moesten, en dus zekerlyk het Bloed en 't Leven gespaard zouden hebben van zyne eige Vyanden, als deze den Stilstand van den 11, 12 en 13 *Maart* hadden willen in agt neemen; maar de Mooren geene Soldaaten meer op de Wallen ziende verbraken den Stilstand terstond op den eersten dag door het bestormen van de Plaats, en wierden ongelukkiglyk de Slagt-Offers van hunne eige Trouwloosheid, door dien het Vuur der *Saucissons* op dien tyd het Buskruid vattende veele van hen in de lugt deed springen teffens met de Mynen, die egter met geen ander inzigt waren aangelegt als om de Muuren te vernielen, ingeval de Mooren onverzettelyk bleeven, om de Vryheid van de Passage door het Kanaal te vergunnen.

Zedert heeft het Hof van *Marocco* zig uitermaaten bezwaard wegens

gens het trouwloos Gedrag van den meergem. Gouverneur van *Mazagan* den Heer *Mello*, en heeft hem betigt, dat hy tegen alle Krygs Regels en tegen de goede Trouw de Fortres met de Mooren, die dezelve kwamen in bezit neemen, heeft doen in de lugt springen; Daartegen heeft de Koning van Marocco veel ophef gemaakt van zyne Edelmoedigheid, dat hy een Portugeesfen Soldaat, die dronken zynde by de ontruiming van de Plaats agtergebleeven was, niet in Slaaverny gehouden, maar na Lissabon te rug gezonden heeft: daar nogtans deze Daad, met het gedrag van den Gouverneur ten aanzien van de Mooren vergeleeken zynde, zeker een geringe Eer aan het Hof van Marocco geeft.

INGERMERLAND. Petersburg. Den 24 kwam haare Majesteit de Keizerin, van *Czarsko-Selo*, in deze Hoofdstad aan, en begaf zich terstond naar de Kerk van St. *Pieter* en *Paul*, alwaar de Groot-Vorst en veele Standsperzonen reeds vergaderd waren. Na de voorlezing der omstandige Berichten van de heerlyke Overwinning, den 9 September (1769) door hare Majesteits Troepen, over de Turken behaald, werd deswege een plechtig Dankfeest gehouden.

De volgende zyn de voornaamste omstandigheden van dit

B E R I C H T.

Nadien in den nagt tusschen den 2 en 3 Sept., het Vyandlyk Corps, dat op deze zyde den *Niester* was gekomen, zonder dat de Vyanden zulks vermoedden, aangegrepen, geheel overhoop geworpen, en naar de andere zyde van dien Oever weder te rug gedreven was(gelyk zulks reeds bekend is) zo is van dien tyd af aan tot den 9 niets van aanbelang tusschen de beide Arméen voorgevallen; want offschoon den 4 de groote bewegingen der Turken, op gene zyde van den *Niester*, vermoeden gaven, als of zy met hunne geheele Magt dien Vloed passeeren zouden, byzonder toen ook reeds eenige Troepen werklyk een begin daar mede gemaakt hadden, zoo lieten zy het echter in der daad by dezen enkelen schyn, en by hunne gewone vergeefsche kanonnade uit *Choczim* berusten.

Den 5 maakte de Vyand geene byzondere bewegingen, behalven dat hy in kleiner aantal, onder bedekking van een gestadig vuur uit het Kanon, over den Vloed kwam, om eenige voerage te bekomen, waar aan hy groot gebrek leed.

In den nagt tusschen den 5 en 6, ontdekte men in het Turksche

ſche Leger, by een groot vuur, en een geweldig geſchreeuw veele en verſcheiden bewegingen, waar op men in verwagting was, dat de Vyand over den Vloed komen, en eene algemeene Bataille leveren zoude, zoo als veele uitlopers zulks ook verzekerden; doch, ook deze dag verliep zonder gewigtige gebeurteniſſen, nadien de Vyanden omtrent den middag ſlechts eene party van omtrent 500 mannen, over dien Vloed zonden, die, na dat zy op onze ligte Troepen geſchooten, en van wederzyden eenige malen op elkander gevuurd hadden, in allen ſpoed weder te rug gedreven wierden.

Den 7 wierd, zoo als op den vorigen dag, de kanonade voortgezet, en onze Koſakken hadden insgelyks, op deze zyde van den Vloed, eene kleine ſchermutzeling met eene Vyandlyke party, doch die al mede, gelyk de vorigen, weder *over dien* Vloed wierd gejaagd.

Den 8 gingen eenige 100 mannen Vyanden over den Vloed om op deze zyde van denzelven te vourageren; doch onze ligte Troepen toonden hen, als naar gewoonte, ſpoedig den te rug weg. Ook continueerde de Vyand op dezen dag zyne vergeefſche kanonade: doch den 20, is de door den Generaal en Chef Vorſt *Gallitzin*, als Courier afgevaardigde Major *Bibikow*, direct op *Czarsko-Selo* by hare Majt. de Keizerin aangekomen, met de preliminaire tyding van de overwinning den 9, door hare Majts. Armée, op de Turkſche bevogten, ſtaande de laatſtgemelde toen onder de aanvoering van den Groot-Vizier *Moldewanſchi Pacha*, van den Seraskier *Aboſſy Pacha*, en den *Crimſchen Chan*; het bericht was teffens, dat de Overſte, Vorſt *Wolodimer Gallitzin*, den gemelden Major, met het omſtandiger Relaas van deze overwinning, kort daar op zoude volgen, welke dan ook den anderen morgen, te weten den 21 dito, ten Hove van hare Keizerl. Majt. is gearriveert. De gemelde commanderende Generaal en Chef Vorſt *Gallitzin*, berigt het volgende: Dat offchoon het Vyandlyk Corps, 't welk op deze zyde aan den Oever van den *Nieſter* Poſt wilde vatten, in den nagt op den 3 aangegrepen, overwonnen, en over den Vloed te rug gedreven was, de Vyanden echter daar na noch verſcheiden partyen over den Vloed gezonden hebben; waar op hy Vorſt *Gallitzin*, het beſluit had genomen, om den Vyand, in erker aantal, vry daar over te laten komen, en

by

by gelegenheid van dezen overtogt, de zegen voor de Wapenen van hare Keizerl. Majt. beslissende te maken, dat inmiddels alle toebereidzelen werden gemaakt, om den Vyand met alle zyne magt te ontfangen, waar by men dan ook niet naliet, om op onzen vleugel het zogenaamde *Ratchewische* Bosch, als een hoogstnodige en gewigtige Post, door een byzonder detachement te laten bezetten, en het zelve weder door andere Troepen te laten aflossen, gelyk dan den volgenden dag de beurt ter aflossing viel op den Luit. Generaal Grave *Bruce*, en den Generaal Major Vorst *Gallitzin*; met 3 Regimenten Infantery, te weten het vierde Grenadier, het St. Petersburgsche en Kurinische Musquettier Regiment. Dat toen de Vorst *Gallitzin* gewaar wierd, dat de Vyand reeds zedert twee dagen in grooter aantal over den Vloed naar deze zyde was getrokken, hy den 8 's avonds den Luit. Generaal *Soltikow* met de Generaal Majors *Glebow* en *Potemkin* met de Kiewische Cuirassiers en de Siberische, Resanische, Astrakansche, en Tobolskische Karabinier Regimenten, naar dit zelve Bosch detacheerde, met oogmerk om den volgenden morgen by de hand te zyn, ten einde den Vyand eene diversie te maken, of het in 't Bosch geposteerde Detachement, ingeval van een Vyandlyken aantal, te ondersteunen. De Vyand, die den geheelen nagt bezig had geweest om zyne Troepen over den Niester te laten passeeren, en de Cavallery op bekwame plaatsen dien Vloed te laten doorwaden, begon den 9 met het aanbreken van den dag, zyne talryke Benden tegen het bovengemelde Bosch, en ook zelfs tegen de rechter vleugel onzer Armée aan te voeren, en mine ter attaque te maken, die dan ook ten 7 uren, na een gegeven signaal uit de Artillery die op de andere zyde van den *Niester* stond, werklyk voortging. De Vyandlyke Cavallery die tegen gemelde onzen rechter vleugel stond. maakte den aanvang, en viel met groote hevigheid op dien vleugel aan; maar wierd door 't vuur 't welk uit de Hoofd-Battery van den Overste *Meliszine*, en uit dat der overige Redouten, op haar gemaakt wierd, niet alleen in hare attaque opgehouden, maar ook genoodzaakt om weder te rug te keeren, zodanig, dat zelfs de Vyandlyke Infantery, die bereids beweging maakte om hare Cavallery te ondersteunen, plotselyk halte maakte.

Na dezen mislukten trek, keerden zich de vyand in een oogen-

blik, met een groot aantal Troepen, zoo Cavallery als Infantery, naar onze door den Luit. Generaal Graaf *Bruce* in het Bosch geoccupeerde posten, die hy van alle zyden met zulk eene hevigheit en woede aanviel, dat hy het aldaar staande commando van elkander scheide, zodanig, dat het Grenadier Regiment, rechts af, en het St. Petersburgsche en Kurinische Regiment links af geraakte. De vyand verdeelde hier op zyne magt, en viel deze Regimenten zoo wel in de flanq als in den rug, met zulk eene hevigheit aan, dat zy gedwongen werden zich in de hun aangewezene laatste verschanzing te retireeren. Alhier deden de twee Regimenten, te weten het St. Petersburgsche en Kurinische, den vyand den grootsten tegenstand; en het vierde Grenadier Regiment, dat reeds van de ter retraite bestemde verschanzing was afgesneden, drong met de Bajonnetten op den vyand in en wierp hem overhoop, doch konde hen niet vervolgen, dewyl hy gestadig in menigte toenam. De Luit. Generaal *Bruce*, die inmiddels zoo van de Hoofd Armée als van den Luit. Generaal *Soltikow* secours bekomen had, spande alle zyne krachten in om den vyand in eene volkomen deroute te brengen, die nu reeds vyfmaal na elkander van de verschanzing terug geslagen was, dog eindlyk niet alleen uit deze maar ook uit eene andere verschanzing, dien hy in den beginne had geoccupeerd, en met een woord, overal werd verdreven, ja zelfs uit die plaatsen, alwaar het hem in den beginne gelukte, de posten die ter bedekking van het Bosch uitgesteld waren, te verdryven; en ten bewyze van dit verdryven, diend, dat de gemelde onze Regimenten, zelfs de verloren Schildwagte, weder op hunne vorige posten uitgezet hebben. *Verders luid dit bericht*, dat dit treffen van des morgens ten 8 tot des namiddags ten 2 uren geduurd heeft; dat inmiddels de vyand, na dat hy had vernomen dat ter linkerzyde van dit Bosch, onze ligte Troepen, en agter deze onze Cavallery Regimenten stonden, met een corps Ruitery van omtrent 20000 Turken en Tartaren, dezelve meteeven zulk eene hevigheit had aangevallen. Dit klein gedeelte van onze Cavallery hield den eersten vyandlyken aanval met de grootste standvastigheit uit, en attaqueerden ook op zyn beurt den vyand met de grootste dapperheit, vervolgende hem een redelyk end weegs ver; dat de vyand by dit alles, terwyl hy gestadig door versche Troepen wierd versterkt, ongeacht zyn gevoelig verlies.

lies, egter met de grootste furie, onze Cavallery nogmaals heeft aangegrepen, die daar op onder de aan onzen linker vleugel opgeworpen Batteryen trok, en juist daar door aan deze Batteryen gelegenheit verschafte, op den vyand, die in al te grooten menigte aandrong, vuur te geven, waar op de Cavallery terstond weder op den vyand los ging en hem geheel te rug sloeg; dat den hartnekkigen vyand, na dat hy zag, dat alle zyne aanslagen die hy op onze afgelegene posten gemaakt hadde, zoo kwalyk uitvielen, ten laatsten begon, de geheele Armée van Hare Keizerl. Majt. te omringen, ook overal aanvallen te proberen, om waar het ergens mooglyk was, in het Front in te dringen; doch toen hy, niet alleen van de Artillery schriklyk beschoten, maar ook geheel uit elkander verstrooid werd, en dus zag, dat alle zyne verdere ondernemingen vrugtloos zouden zyn, en ook zyn verlies gestadig vermeerderde, eindigde hy alle zyne pogingen des avonds ten 7 uren met de vlucht, zoo dat tegen den nagt niet één man van de vyanden aan deze zyde den *Niester* meer was aan te treffen; dat men niet heeft nagelaten den vlugtenden vyand door onze ligte Troepen en zelfs door de Cavallery, tot geheel aan den *Niester* te laten vervolgen.

De Generaal Vorst *Gallitzin* bericht hier by, dat het vyandlyk verlies, in aanmerking niet alleen van de verbazende werking onzer Artillery, maar ook wegens het vuur uit het klein geweer, buitengemeen groot moet wezen, te meer, daar het laatste dat der vyanden verre heeft overtroffen en te sterk geweest is; dat eenige Regimenten van het commando van den Luit. Gen: Graaf *Bruce* wel 100 Patroonen hebben verschoten; dat het vyandlyk verlies noch niet nauwkeurig is op te geven, dewyl den vyand ook ditmaal, volgens gewoonte, zyne dooden heeft medegesleept, waar toe hem de vloed, en de brug, die hy zeer digt by zich had, zeer wel te pas gekomen is; dat egter, by het afzenden van den Overste Vorst *Gallitzin*, op het Slagveld nog omtrent 3000 vyandlyke dooden en eene groote menigte paarden zyn gevonden; en eindlyk, dat niet vele gevangenen gemaakt konden worden, dewyl den yverigen soldaat, den vyanden geen kwartier wilde geven.

Ons verlies daarentegen is gering, en bestaat in 1 Luitenant Kollonnel, 1 Major, 3 Opper-Officieren, (alle in dit Relaas genoemd), en 177 Onder-Officieren, Corporaals en Gemeenen;

en

en gekwetsten, 14 Officieren (die mede genoemd zyn) en 323 Onder-Officieren, Corporaals en Gemeenen, als ook van de ligte Troepen dood 2 mannen, gekwetst 1 Kapitein, 1 Vaandrig en 6 Gemeenen, en vermist een Gemeene.

By deeze Overwinning zyn door onze Troepen 9 Vaandels op den Vyand veroverd, die door den Generaal en Chef met welgem. Overste Vorst *Gallitzin* aan het Keizerl. Hof zyn overgezonden.

Wyders worden in dit Relaas de Officieren &c. genoemd en aan Hare Majt. gerecommandeerd, die zich in dezen Slag by uitstek gedistingueert hebben.

POLEN. Warschauw. De Veldtogt heeft voor de Russen een allerroemruchtigst einde genomen. Of schoon het Turksche Leger den 9 September (1769) over den *Niester* te rug gedreven was, bleef echter de woede der Janitzaren zo groot, dat zy den Groot-Vizier noodzaakte, hen andermaal over die Rivier tegen de Russen aan te voeren, 't geen den 17 geschiedde, gelyk wy in onze voorgaande bladz. 124. gemeld hebben; doch door het breeken der Brug niet konnende ondersteund worden, zyn zy door vyf Colommen Russische Troepen aangetast en vernield, het hoofd hunner Brug met al het Geschut veroverd, 150 zo Vaandels als Standaarden, een deel blank en ander Geweer op hen buit gemaakt. Des anderen daags kwamen noch 1000 Turken op Vlotten over, en wierden mede alle in de pan gehakt, uitgenomen 32, die men lyfsgenâ verleende, en gevangen nam. Den 19 bespeurden de Russen, dat de Turken aftrokken. De Vorst *Prosorowski*, de Rivier gepasseerd zynde, vond hun Camp met 2 Batteryen van 60 Stukken en 8 Mortieren verlaten, en 1000 verstrooide Turken injagende, zabelde *hy* 300 van dezelve ter neder, en kwam met 20 Gevangenen in 't Leger te rug. Den 20 zyn 200 Russische Granadiers, op Vlotten, de Rivier gepasseerd, en hebben het Kasteel van *Choczim*, met zyn Kanon, Munitie enz. mede verlaten, en in het zelve 20 Zieken en meer dan 100 Turksche Vrouwen en hare Kinderen gevonden. De Aga der Janitzaren, *Jenca* die gevangen is, zegt, dat het verlaten is door een generalen opstand tegen den Groot-Vizier, die men niet weet of omgebragt of ontkomen is. *Kara-Koubet*, een andere Aga der Janitzaren en 2 Bassa's, zynde de een

Kiaja

Kiaja en de andere Commandant van drie Paardeſtaarten, zyn onder de doden, onder welke men ook gevonden heeft, een Lint de Ordre van den Poolſchen Adelaar, zonder te weten wien het behoord.

Van dit alles heeft men met een Courier, den 24 September door den Prins *Gallitzin* aan den Vorſt *Wolkonski* afgezonden, en den 29 alhier aangekomen, de confirmatie bekomen, met byvoeging, dat de beroemde Collonel *Weisman*, tot Commandant van *Choczim* aangeſteld is, en dat 4 Regimenten aldaar in Bezetting gelegd zyn; dat ook de Luitenant Generaal *Helm* met de lichte Troepen, en een Corps van 10000 mannen Granadiers naar *Jaſſy* gedetacheerd is, om in naam van de Keizerin van Rusland aldaar de hulde der Moldaviers te ontfangen; en dat de Ruſſen in *Choczim* 200 Stukken zeer fraai metaal Kanon van 't zwaarſte caliber gevonden hebben. Het nader omſtandig Relaas van dit decisief Gevecht moet men van *Petersburg* te gemoet zien, vermits de Vorſt *Wolkonski* zyn Hof niet wil voorlopen. Ondertusſchen verneemd men dat de Turken zo ſnel naar *Bender* en den *Donau* weggevloden zyn, dat van hen niets meer gezien word. De Ruſſen ſchatten het verlies der Turken, in de maand September (1769) geleden, op 28000 mannen van hunne beſte Troepen, en aan Vrywilligers, die op hunne vlucht van *Choczim* naar *Bender* uit hun Leger gedeſerteerd zyn, op meer dan 40000 mannen. Met een woord, de bloem der Turkſche Armée is te niet gemaakt, en 't byloopend geſpuis verdweenen. Zelfs verzeekerd men op geloofwaardig bericht, dat de Groot-Vizier door ongenoegen over zyn vermerel wanbedryf omgebragt is. De Generaal Graaf *Romanzow*, heeft het Opperbevel van 't Ruſſiſch Leger, 't welk de Vorſt *Gallatzin*, met zo veel roem gevoerd, en aan hem overgegeven heeft, aanvaard en trekt met het zelve naar *Bender*.

Den 30 September heeft de Koning het *Senator Conſilium* alhier geopend, en aan 't Advis van dien Raad 4 Poincten voorgedragen, naamlyk.

I. Dewyl in 't Manifeſt der Ottomanniſche Porte, te Conſtantinopolen, aan de buitenlandſche Miniſters gecommuniceerd, en den 21 Juny dezes Jaars in 't Leger van den Groot-Vizier afgekondigd (te zien in ons II. ſtuk van Aug. laatſtl, bladz. 56.) onder

der meer andere berichtingen de Republiek beschuldigd word, het Vredens-Tractaat van *Carlowitz* verbroken te hebben, verlangt zyne Koninglyke Majesteit, om de rust en Vrede met de Porte te behouden, de meening van den Senaat: *hoe men de Porte dit vooroordeel benemen en haar te verstaan geven konne, dat de Republiek wezentlyk gezint is, dat Tractaat te onderhouden, en 't zelve nooit verbrooken, maar tot hier toe in allen deele bestipt in acht genomen heeft.*

II. Vermits de gewoone Ryksdag in 't voorleden Jaar door achterblyven der Stenden niet heeft konnen gehouden worden, wenscht zyne Majesteit te weten: *hoe de rust en Vrede binnen de Republiek te herstellen zy, zonder Godsdienst en Vryheid te benadeelen.*

III. Doordien 's Konings bemoeinissen, tot verkryging van 't ontslag der Bisschoppen, Senatoren en Ministers, door de Russische Troepen by den Ryksdag geweldadig weggevoerd, vruchteloos geweest zyn, vraagt zyne Majesteit: *wat middelen de Senaat gevoeglykst acht aan te wenden, om hunne bevryding, en die van den* Podczaski, Kor, Czaszi *en andere Gevangenen uit te werken.*

IV. De Bezetting van *Kaminieck* zedert eenigen tyd niet hebbende konnen betaald worden, en de Republiek aan 't behoud dier Vesting veel gelegen zynde, terwyl het Garnisoen van *Lemberg* in 't zelve geval is, wenscht de Koning te weten: *wat quantum uit de Kroons Thesaurie daar toe te bestemmen zy.*

Hamburg. In een weekelyks blad 't welk in 't Fransch onder den Tytel van *Nouvelles Ecclesiastiques* werd uitgegegeeven leest men 't volgende.

De Keurvorstin van Saxen, geborene Vorstin van *Palts-Tweebruggen*, niet iever genoeg, na den zmaak der Paters Jesuiten betoonende, voor de beuzelachtige Godsdienstigheden, waar mede zy hunne boetvaardigen van beide de Sexen beezig houden, vatte de Pater *Hertz*, Directeur van den Keurvorst eenigen argwaan daar uit op, als of deze jonge Princes geen Godsdienst genoeg bezat. Hy bad den Keurvorst, zyne Gemalin te overreden, om zich met haar Biechtvader over geestlyke onderwerpen, ten minsten alle dagen gedurende een uur lang te willen onderhouden, en deze Vorstin vond goed zich daar toe te leenen: maar weinig dagen daar na werd zy dit moede, en begeerde geene gesprekken meer te houden. Zy continueerde zelfs,

zelfs, met meer verachting te spreeken tegen de bedriegeryen van zeeker Geestlyken, en tegen de sporeloze bygelovigheid van 't Gemeen 't welk na hen luisterd, 't geen den oorsprong der bekommering van de Jesuiten geweest was. De Pater *Hertz* meer en meer geërgerd over deze redenen, welke na zyn gevoelen bewyzen van ongodsdienstigheid waren, zmeede het ontwerp, des nachts Spooken uit te zenden om de Keurvorstin te bekeeren, vermits de Biechtvader van deze Princes daar omtrent niet geslaagt had. De Mazelen, waar door de Keurvorst op 't einde van den Vasten deezes Jaars, werd aangetast, gaf aan den Jesuiten gelegenheid hun ontwerp ter uitvoer te brengen. Door middel eener heimelyke trap, gaande van 't Appartement van den Keurvorst, na dat van de Keurvorstin, begaven de Spooken zich naar dit laastgemelde en maakten aldaar een gedruis, waar door de Dames der Princes verschrikten. Na zich door dezelve te hebben laten onderrichten aangaande dit yslyk bezoek, antwoorde zy alleen, *indien de Spooken wederom komen, zend ze maar na my, door dien ik 'er niet bevreesd voor ben.* Haare Keurvorstelyke Doorluchtigheid het geheim van dien toeleg zeer wel merkende, sprak daar over met de Princen *Xaverius* en *Karel*, Vaders Broeders van den Keurvorst. De eerstgemelde te dier tyd op zyn vertrek naar Vrankryk staande, onderzocht deze zaak niet verder, maar Prins *Karel*, Hertog van *Courland*, nam 'er grotelyks aandeel in; hy zmeekte de Keurvorstin, te willen maken dat de Spooken weder kwamen, verzekerende haar in 't vervolg daar van te zullen bevryden, en de Vorstin beloofde deze nachtgeesten, zo veel in haar vermogen was, te zullen uittarten.

Weinig dagen daar na, wanneer de Keurvorstin Cercle ten Hove had, en Pater *Hertz* volgens gewoonte daar by tegenwoordig was, deed zy 't gesprek op de Religie vallen, met meer hevigheid uitvaarende dan ooit voor heen tegen de verdichtzelen, welke de Monniken, zei zy, hebben uitgevonden om 't geld van 't Gemeen te krygen, terwyl zy op eene schandelyke wyze gebruik van derzelver lichtgelovigheid maken: zy voegde daar by, dat zy 'er in 't geheel geen geloof aan gaf, en dat haar eigen Appartement vol van Spooken zou moeten zyn, zo men haar van de waarheid der Nachtgeesten wilde overtuigen. De Vorstin gaf kennis van dit gesprek aan den Hertog van *Courland*, en teffens

de grootste hoop, dat de zo zeer uitgetartte Spooken in de volgende nacht wel verschynen zouden.

In der daad twee witte Spooken verschynen te middernacht in 't Appartement der Keurvorstin; en een van dezelve vermaand haar op 't ernstigste en kragtigste wegens haare gewaande ongelovigheid, en de geringe achting welken zy de woorden der Geestlyken toedroeg, Haar Doorluchtigheid geliet zich bevreesd te zyn, en beloofde oprechte beetering. Het Spook scheen daar door een weinig bezadigd, en sprak met meerder vriendelykheid. Midlerwyl had de Hertog van *Courland*, verzeld van drie Gardes du Corps, ieder met een goede knuppel voorzien, zich op de heimelyke trap geposteerd. Naauwlyks kwamen de beide gewaande Geesten op deze trappen, of men viel hen op 't lyf. Een van hen ontmaskerde zich by 't ontfangen van de eerste slagen, verklaarde, onder 't zmeeken van pardon, dat hy een bedienden der Biechtvaders van het Hof was, en men liet hem loopen: maar de ander, die zich gelyk Stokvis liet beuken zonder een woord te uitten, werd deerlyk geteisterd, tot dat de Hertog, bevreesd dat hy op de plaats zou dood blyven, bevel gaf hem zyn masker af te trekken, en toen ontdekte men, dat hy de Pater *Hertz*, een Jesuit en Biechtvader van den Hertog zelfs was. Men is onbewust, of hoofdigheid, schaamte, of wel eenig ongelukkige slag dezen rampzaligen de spraak benomen hebben. Hy overleed de eerste Paaschdag, en zyne Medebroeders verspreidden het gerucht, dat hy aan een zoort van Kolyk, genaamd *Miserere*, overleden was.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen, De alomme beroemde Corsische Generaal *Paoli* is alhier aangekomen en ten Hove verscheenen. Hy werd by aanhoudendheid door veele Lieden van aanzien bezocht.

NEDERLANDEN. Leiden. De Heeren Professoren van 's Lands Universiteit alhier, dewelke de bezorging van 't Legaat, door wylen den Heer *Jan Stolp* nagelaten, is toevertrouwd, hebben den 14 October (1769) in hunne gewoone Vergadering uitspraak gedaan over de Verhandelingen, dewelke aan hunne beoordeeling zyn overgegeven ter beantwoording van de Vraag, in February 1768 voorgesteld: (*Of God enkel willekeurig zyne wetgevende Macht oeffent, dan wel op eene wyze, dat de menschelyke reden zelve de volmaaktheden der Godlyke Wetten bezeffen kan;*) en geoor-

deeld

deeld hebbende dat deze Vraag best is opgelost in eene Verhandeling, dewelke tot Zinspreuk heeft: *Salus Populi suprema Lex esto!* heeft men by het openen van het daar by gevoegde verzegelde briefje bevonden, dat dezelve opgesteld is, door den Heer JOANNES GOTLIEB TÖLLNER, *Theol. & Philos. Dr. & Prof. P. O. en Academiâ Regia Francofurtano*, aan wien derhalven de Prys is toegekend, bestaande in een gouden Medaille, ter waarde van twee honderd en vyftig Guldens. Benevens deze Verhandeling, dewelke den Prys behaald heeft, hebben de Heeren Bezorgers geoordeeld, dat drie andere Verhandelingen verdienen gedrukt te worden; de eerste heeft tot Zinspreuk, *Felix que Legum potuit cognoscere Causas*; de twede *Et Deo & Homini*; en de derde een Griekfche Zinspreuk. Indien de Schryvers van deze Verhandelingen begeeren dat hunne namen voor dezelven worden gedrukt, worden zy verzocht, die voor den eersten January eerstkomende op te geeven aan den Heer Professor *Pestel*, thans Secretaris van 't Legaat. Na dien tyd zullen de verzegelde briefjes waar in hunne namen vervat zyn, ongeopend verbrand worden, gelyk geschied is, ten opzichte van alle de andere verzegelde briefjes, behoorende tot de Verhandelingen, die niet zullen worden gedrukt.

's Gravenhage. Van wegen de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden is een Placcaat in dato den 20 September (1769) naar het Districtt van de Generaliteit verzonden, rakende de Drenkelingen die het ongeluk hebben in 't Water te vallen, en daar uit gehaald wordende geene uiterlyke tekens van leven geven enz. om aan dezelven ten spoedigsten de gepaste hulpmiddelen aan te wenden, enz. Met byvoeging van de beste middelen, die door de bestierders der Maatschappy, ter behoudenis van Drenkelingen, op den 16 Decemb 1767 opgegeven zyn.

Ook is van wegens de Heeren Staten van Holland en Westvriesland in dato den 28 der voorn. maand een Placcaat verzonden, waarby alle ordres by voorige Placcaten tegen den *Invoer*, als mede het verkopen en vervoeren van *Rundvee* gegeven, ingetrokken zyn en aan een iegelyk vrygesteld word om by provisie en tot nader order, *Rundvee*, het zy Vet of Mager, Jong of Oud in deze Provincie in te voeren, op publieke Markten en Verkoopingen te brengen of onder de hand te verkoopen enz. Doch op dat

van deze Permiffie geen misbruik gemaakt, geen ziek en befmet Vee ingevoert, en voor gezond of gebeeterd Vee verkogt, en geen ziek Rundvee op de publieke Markten gebragt zoude worden, zyn hier tegen verfcheide Precautien genoomen, en teffens met een Verbod om eenig Rundvee, het zy jong of oud, mager of vet, buiten deze Provintie te vervoeren, direct of indirect, alles op de Pœnaliteiten in het Placaat vermeld.

Eindelyk word daar in gezegt.... En op dat Wy in het zekere geinformeerd zouden kunnen weezen van den Staat der Ziekte en Sterfte onder het Rundvee, verzoeken Wy de refpective Regeeringen in de Steden, Stem in Staat hebbende, en ordonneeren de Regeeringen van de kleine Steden en ten platten Lande, dat zy zelve de Schout, Secretaris, of iemant by haar daar toe *te qualificeeren*, op zekere dagen by haar zelve te bepaalen, in de *eerfte* Week van ieder Maand zullen moeten vaceeren, om op te neemen de Aangeevingen van het Rundvee, het welk in de afgeloopen Maand binnen haar Diftrict is ziek geworden en geftorven of gebeterd, en daar van een Lyft te formeeren, dewelke zy voor het einde van de volgende Week zullen moeten over zenden aan de Heeren onze Gecommitteerde Raaden in het Kwartier, waar onder zy refforteeren, op pœne, dat de nalatige Regenten, Schouten en Secretariffen van de kleine Steden en het platte Land, door de Heeren Onze Gecommitteerde Raaden deswegen na bevind van Zaaken zullen worden gecorrigeerd; En op dat hetzelve met de vereifchte preciesheid zoude kunnen gefchieden, ordonneeren Wy wyders alle Veehouders binnen Holland en Weft-Friesland, om in de eerfte Week van ieder Maand, op de dagen by de Regeering daar toe te bepaalen, aan de Regeering van de Plaats, waar onder ieder Stal of Weyde geleegen is, de Schout, Secretaris, of de geene, die by dezelve tot het ontfangen van de Aangevingen gequalificeerd zoude mogen zyn, na waarheid op te geeven het getal van zyn Rundvee, jong of oud, het welk in de laatfte afgeloopene Maand door de befmettelyke Ziekte is aangetaft en daar aan is geftorven, of daar van is gebeterd op pœne, dat de gebrekige telkens zullen verbeuren een boete van vyftig Guldens *enz. enz.*

Van *Groningen* heeft men dat het dryven van gezond Rundvee van het eene Kerfpel na het ander, en naar Markten, aldaar weder gepermitteerd word.

Ook

Ook verneemd men dat de Heeren Gedeputeerde Staten van Vriesland by Placcaat van den 4 Octob. (1769) bevoolen hebben, dat de Beesten, aan de bezmettelyke ziekte gestorven, aanstonds en binnen 24 uuren zullen moeten worden gevild, en vervolgens drie of vier voeten onder de aarde moeten begraven worden, dat de Huiden ten zelven dagen aan de Leerloyers gebragt, of in diep water moeten worden gelegd, alles op de boete van 25 Guldens. Dat ook de Staldeuren en Hekken, daar de ziekte in de Stallen of op 't Land is, met een zichtbare zwarte streep zullen moeten gemerkt worden.

Verder is by Notificatie van voorsz. dag, de In- en Uitvoer van allerlei Rundvee in en uit die Provincie toegestaan.

Een diergelyke Notificatie van de Heeren Staten 's Lands van *Utrecht* is op den 29 dito gepubliceerd, waarby den Invoer in die Provincie van allerlei zoort van Rundvee, by provisie en tot nader order, werd gepermitteerd.

Op gelyke wyze is door de Heeren Staten van *Overyssel* eene Publicatie gedaan, ten naasten by van denzelven inhoud.

Magistraturen en Amptenaren.

Den 12 October (1769), gewoone dag der jaarlyksche Verandering van de Regeering der Stad *Utrecht*, zyn aangesteld tot Burgemeesteren de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Joseph Elias van der Muelen*, Heer van Maarssenbroek, en Mr. *Arnoud Loten*. Schepenen de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Cypriaan Berger*, Mr. *Arnoud Anthony van Zurck*, Mr. *Hendrik van Asch van Wyk*, *Hendrik Verbeek*, Mr. *Jan Willem van Musschenbroek*, Mr. *Adriaan Sirik van Linschoten*, Heer van Polanen, Mr. *Arnoldus Pit*, Mr. *Adriaan van Bronckhorst*, Mr. *Thomas Adriaan Boddens*, Mr. *Jan Jacob van Westrenen*, Mr. *Willem Jan van der Does* en *Hendrik Maurits van Weede*. Gecommitteerde ter Vergadering van H. H. Mog. de Heeren Staaten Generaal, voor den tyd van 6 jaren, ingaande met primo May 1770. de Heer Mr. *Carel Balthasar Wieling*, in plaats van den Heer Mr. Meynard van Bueren. Gecommitteerden in 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit op de Maze, voor den tyd van 3 Jaren, ingaande met primo May 1770, de Heer Mr. *Corneils Jan van Royen*; en voor de volgende 3 jaren de Heer Mr. *Cornelis van Hengst*. Ontfanger van de XX en XL Penningen voor den tyd van 3 jaren, ingaande als boven, de Heer Mr. *Pieter Paulus van den Boogaard*, en voor de volgende 3 jaren de Heer *Jacob van Dam*. Bewindhebber by de West-Indiesche Compagnie voor den tyd van 6 jaren, ingaande als boven, de Heer Mr. *Adriaan Cornelis de Back*, tot Gecommitteerden ter Directie van de Momboir-Kamer, de Heeren Mr. *François van Veldhuisen*, Mr. *Bartholomeus de Gruyter*, Heer van Groenewoude, Mr. *Carel Balthasar Wieling* en *Justus Godin*, Heer van Papendorp. Gecommitteerden ter Directie van de Stads-Finantie, de Heeren Mr. *Nikolaas Kien*, Mr. *Pieter*

ter Paulus van den Boogaard, *Maximiliaan Tuoy* en Mr. *Jan Jacob Godin*, tot Cockengen. Thesaurier gecontinueerd, de Heer *Jan Jacob van Dam*. Kameraar gecontinueerd, de Heer *Adriaan Hendrik Eyck*. Gecommitteerden tot het waarneemen der Stads Posteryen, de Heeren *Jan Fredrik van Beeck*, Heer van Dykveld, en Mr. *Cornelis van Hengst*. Drossaard der hooge Heerlykheid Vreeswyk, anders genaamd de Vaart, voor den tyd van 3 jaren gecontinueerd, de Heer Mr. *Jan Leonard Wintgens*. Gecommitteerden tot den Ontfangst van den Impost op de Bieren en 't Gemaal, de Heeren Mr. *Steven Jacob van Muyden* en Mr. *Adriaan van Romond*. Gecommitteerden tot den Ontfangst van den Impost op de Wynen, 't Geslagt enz, de Heer Mr. *Johan Fredrik van Senden* en *Pieter Lodewyk Daunis*, en Commissaris over de publieke Verkopingen der Erf-huizen, de Heer Mr. *Cornelis Anthony van Wachendorff*.

Den 20 October, gewoone dag der Verandering van de Magistrature der Stad *Wyk by Duurstede*, zyn door den Doorl. Prins Erfstadhouder aangesteld, tot Burgemeesteren de Ed. Achtb. Heeren *Ysbrand Bruin*, en *Gerard Pauw*; tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren *Theodorus Jan Casper Plucker*, *Dirk Bruin*, Georgsz., *Maximilliaan van Leeuwen*, *Wynand du Bois*, *Willem Verbell*, *Lambertus Bernardus Frykenius* en *Abraham Maarseveen*; voorts tot Kameraar, de Heer *Lamb. Bern. Frykenius*; tot Kerk- en Postmeester, de Heer *W. Verbell*; tot Rentmeester der gebeneficeerde Goederen, de Heer Mr. *Nicolaas van Ossenbeech*; tot Heemraad binnen, de Heer *Dirk Bruin* Georgsz.; tot Heemraad buiten, *Jan van Amerongen*, en tot Molenmeester, *Arie van Bemmel*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 4 October (1769) overleed te *Cassel* in den ouderdom van omtrent 53 Jaren, *Carel Leopold*, Vorst te *Anhalt Bernburg*, Hertog in Saxen, Engern en Westphalen, Luitenant-Generaal enz. by de Infantery van de Landgraaf van Hessen-Cassel.

Den 4 dito heeft het te *Weenen* zo sterk gesneeuwd, dat de Gebergtens den 7 dito daarmede noch bedekt lagen.

Te *Driesen* eene Stad in de Nieuwe Markt aan de Warta gelegen, is de Huisvrouw van zeeker Burger, genoemd *Grellert*, in de Kraam gekomen van 4 Kinderen, naamlyk 2 Zoonen en 2 Dochters, welke alle gedoopt, doch waarvan 2 gestorven zyn, na dat zy 12 uuren geleefd hebben.

In den nacht van den 7 op den 8 dito ontstond brand in eene Koekbakkery te *Schoonhoven*, waardoor 't achterste gedeelte vandezelve, in de assche gelegd werd.

In den *Brielle* is den 13 October overleden de Wel Ed. Gestr. Heer *Jacob Roest*, Raad en Oud-Burgemeester, mitsgaders Ontfanger der Gemeene Lands-Middelen der voorsz. Stad, Leeman en Heemraad van den Lande van Voorne enz.

Te *Dordrecht* is overleden de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Cornelis de Wit*, zederd den jare 1723 in den Oud-Raad, en zedert den Jare 1745 Burgemeester dier Stad als mede Curator van 's Lands Hoge School te Leiden enz.

De Heer *D. Roeleman*, Major van het Fort *Crevecœur* heeft het tydelyke met het eeuwige afgewisseld.

Den 14 dito ontstond in *Ryswykerhoek*, naby *Watering* een geweldige brand in een Boeren Bruiker, waardoor dezelve beneven twee Schuren met Koorn, en twee Hooibergen, tot den grond toe in de assche is gelegd geworden.

Den

Den 21 Octob. is haare Koninglyke Hoogheid de Gemalin van den Prins *Ferdinand van Pruissen*, in de Kraam bevallen van een Prins.

Den 22 dito ontstond in een huis in de Casuarystraat in *s'Hage* brand, doch werd door de spoedige hulp, noch in tyds geblust, zynde niet dan 't bovenste gedeelte daarvan in de asche gelegt.

Den 23 dito s'avonds tusschen 6 en 7 uuren is de *Comeet* waarvan wy in den onzen van Sept. laatstleden bladz. 106 gesproken hebben, in *Haerlem*, *s'Hage*, te *Delft* enz. weder zichtbaar geworden, staande tusschen de Gesternten van de Balans en den Slang des Slangendragers; ten half 7 uuren stond dezelve in *Ascensio recta* van 228 en 1 halve graad, ruim een halve graad bezuiden den Equator; haar lengte was omtrent 16 en 1 vierde graad in *Scorpio*, en haar Noorder breedte 16 en 5 zesde graad; van de lichtstraal of staart was met het blote oog niet veel te zien.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

AMSTERDAM. Op Woensdag den 18 October (1769) heeft alhier in de Oude Kerk, in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *E. F. Alberti* gepredikt, de Eerw. Heer *Jan Brandes*, Proponent te *Leiden*, verklaarende zyn Eerw. uit Philipp. 2. vs. 13.

Op Vrydag den 21 dito predikte alhier in de Nieuwe Kerk, in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Paulus Weslingh*, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *Johannes Meyer*, Leeraar te *Edam*, en verklaarde uit Gen. 49. vs. 18.

'S GRAVENHAGE. Op Woensdag avond den 25 October (1769) is de Eerw. en zeer Gel. Heer *Augustus Sterk*, Proponent en beroepen eerste Predikant by de Evangelisch Luthersche nieuwe Gemeente te *Beverwyk*, tot den H. Dienst, met oplegging der handen van de drie Eerwaarde Heeren Leeraars alhier, bevestigd en ingezegend, na dat den Bevestigden alvorens eene toepasselyke Leerreden had uitgesprooken over de aan zyn Eerw. opgegeven Text 1 Corinth. 1. vs. 30. De Inleiding was het 18. vers van 't voorsz. Hoofdstuk. Voor af werd gezongen het 6de Lied der N. O. gezette Gezangengen; na de Predikatie fol. 512 en tot besluit Psalm. 67.

Vervolg der BESTEKKEN en CONDITIEN van het Timmeren van het BESTEDELINGS-HUIS enz. ziet onze voorgaande bladz. 133

Art. 7.

Op gemelde laag Balken te stellen zo veel Deurcouzynen als in de Tekeningen word aangewezen, 2 Cousynen 6 à 11 duim, Bovendrempels 7 à 14 duim, hoog 9 Voet en breed 4 Voet in den Dag, voor den ingang van het middel Gebouw, die in de 2 steens Muuren staan 6 à 9 duim de bovendrempels 7 à 14 duim en in de steens Muuren 5 à 9 duim en de bovendrempels 6 à 9 duim, alle de Couzynen 8 voet 6 duim hoog en 40 duim breed in den dag een Architraaflyst van binnen

nen en buiten op de Couzynen, de Deuren van Waageschot 2 à 8 duim met 3 Drempels, Penneelen van 1 duim aan eene zyde gebost, aan de Stylen een vaste Schaaf aan eene zyde een ingelegde Lyst, aan de Kamerzyde een bossing Lysje op het Panneel. Alle de Deuren afgehangen, met 3 Knieren N. 10. geslooten met Dag en Nagt Kamer Slooten 2 Schotels op Lopers, aan ieder Deur een paar Pokhoute Deurknoppen.

In de Manne Haart een ysere Schoorsteenmantel van ¾ à 3 yser met de vereischte Hangers en Ysers, in de Kamer boven de Keuken een dito Mantel en in het Comptoir naast de gang ook een dito Mantel en nog een dito naast den ingang van de Joode Kerkstraat.

Art. 8.

Alle de Couzynen aan de Binneplaatsen in het rond volgens de teekening, van Ribben 6 à 9 duim de bovendrempels 7 à 14 duim 9 ruiten hoog en 5 ruiten breed, eenige van 3 ruiten breed en in het Middelbebouw 4 ruiten breed, in ieder Secreet een Couzyntje van 2 ruiten breed, aan alle de Couzynen op ieder Styl 2 Tinne Dooken en een stuk gestreeken Loot op de steene Drempels en in dezelve vast gegooten: aan de binnekant in de steene drempels 2 Dooken gegooten om de dekstukken voor de Drempels te sluiten. De stylen en Drempels aan te voeren met schrooten 3 à 8 duim na het Model: op ieder bovendrempel een stuk gestreeken Loot van 15 ½ duim breed en ter lengte van de Drempels, de Drempels moeten zo lang over de Stylen steken, dat de schuine staande schrooten van 3 à 8 duim daar onder gezet en aan vastgetimmert kunnen werden, de Raamen voor deze Couzynen van Waageschot 2 à 3 duims, de Middeldrempels 2 ½ à 3 duim voor vaste Haaken, de Onderdrempels 2 à 4 duim en de Roeden van ¾ duims Waageschot. In de Couzynen digte koopere Raamschyven, aan de Raamen twee zwaare Pokhoute Raamknoppen en zwaar wit Raamkoort en een inlatend Schuifje om vast te zetten.

Voor ieder Couzyn Luiken van Wageschot 1½ duim, de Panneelen van ¾ duim dito, 4 Luiken breed, ieder Luik van 3 Paneelen en 4 Drempels hoog, van buiten aan de stylen en Drempels een schaafje en van binnen vierkant, de Paneelen vlak.

De agterstylen 4½ duim, de middelstylen 2½ duim en de Drempels 4½ duim, digt en wel in malkanderen gewerkt, afgehangen met 4 Knieren No. 3. aan de agterstylen, en met 4 Knieren No. 2. in de middelnaden; aan het eerst opengaande Luik een Schuifje om vast te zetten, geslooten met een yzere Boom van ¾ à ¼ duim van boven in een yzere Plaat geklonken en onder in dito Plaat geslooten. De belegstukken van greenen Hout 1½ duim dik, met 4 belegschroeven op de Couzynen vastgemaakt alles prompt en goed af te timmeren.

Art. 9.

Alle de Schuifcouzynen in de buiten-Gevels ten getalle van 46 stuks vol-

volgens de teekening met hunne Raamen en Luiken, te leveren, te maaken, te bewerken af te hangen en te fluiten eeven als in Art. 1. van dito werk breeder befchreeven ftaat.

(Het vervolg hier naa.)

Vervolg van 't BESTEK en CONDITIE van het Metzelen enz. van het BESTEDELINGS HUIS enz. ziet onze voorgaande bladz. 134.

Ten Tienden.

Zal den Aannemer het Middel Gebouw, tusfchen de twee binne Plaatfen, zynde beneden de Keuken of Fundaments Planken aanleggen, vier roode Moppen, te Metzelen met Kalk en Zand, ter hoogte tot onder aan de Porring van de Aardwulven, daar voor een halve Mop laaten leggen, en opmetzelen van de plank vyf voet, door fnyden halve Mop, hooger opmetzelen tot een half voet, onder de Vloer van de Keuken, dan wederom fnyden een halve Mop, en van buiten op de plaats fnyden een halve Mop. Verder opmetzelen met twee harde Moppe Klinkert, ter hoogte van de eerfte laag Balken, met Steenkalk en gryze Steenkalk en Sement en Zand, zoo als vooren van de Semente laagen is gemeld; onder aan de Plaats een blaauwe Plint te zetten; verder deeze Muuren opmetzelen met twee graauwe Moppen, zoo als van de andere Plaats-Muuren is aangewezen. De Neuten onder de Deur Couzyns als mede de blaauwe fteene Drumpels onder de Glas Couzyns te zetten, en te leggen volgens Teekening.

Ten Elfden.

Zal den Aannemer de Muuren, die aan weerszyden van de Trappen komen, van den opgang in 't Huis, aan de Muidergragt, aanleggen met twee roode Moppen op 't Fundament, opmetzelen met Kalk en Zand, ter hoogte van een half voet onder de Vloer van de Pak-kelders; verder opmetzelen met een harde Moppe Klinkert, met die Specie, als vooren van de Semente laagen is gemeld, ter hoogte van de eerfte laag Balken, en verder opmetzelen met een roode Mop, met twee hoed Schulpkalk en een hoed Luikze Steenkalk, en een hoed gryze Steenkalk, daar onder twintig ton fcherp Zand, ter hoogten, als de zelve vereifchen, en de feparatie muuren tusfchen de Trappen, en de Cartier-boomen en de Bordesfen, zullen op de Balken, en ter zyden opgemetzelt worden met halve roode Mop, met de zelve fpecie, ter hoogten tot op de Zolders.

Ten Twaalfden.

Onder alle Schoorfteenen, die in dit Huis gemaakt worden van onderen te Wulven met halve roode möp, en in 't opmetzelen van die muuren, daar de zelve tegen komen te ftaan een fleuv te wagten, regt, op en neer, waar in de Schoorfteenen worden verbonden. Deeze Schoorftenen van binnen te metzelen met halve harde goudfe Plovey Klinkert, met twee hoed fchulp kalk, en een hoed gryze fteen kalk, daar onder twintig ton fcherp zand, de Pypen van binnen

met die specie glad strykon, en behoorlyk met een kwast afwasschen, en deeze Schoorsteenen buitens dak te metzelen, met een halve harde goudse klinkert, met de zelve specie, ter hoogte, tot boven de Nok van 't huis zes voeten, dezelve van buiten afraapen en glad Plysteren, en regt op en neer gehangt, of gevryn slaagt, dat als Hardsteen verbeldeн. Loot in de Schoorsteenen te metzelen, dat in de Pannen gedreven kan worden, om de Lekkagie te beletten. Deeze Schoorsteenen wel dun en vol te metzelen, en alle laagen in te wateren, zoo als van 't ander metzelwerk is gemeld. De blaauwe steenen leggers tot de Engelse Schoorsteenen, moet den Aanneemer leveren van 6 à 7 duim en een boog daar over metzelen.

Ten Dertienden.

Zal den Aanneemer de twee muuren, die in de Galdery komen, aan de kant, naar de Kerkstraat in de grond aanleggen, als aangegewezen is van de doorgaande muuren, die langs de binne Plaatsen zyn; dog in de pakkelders opmetzelen met een en een halve harde Moppe Klinkert, met die specie, als van de Semente laagen is gemeld, ter hoogten van de eerste laag Balken, aan weerszyden plat vol gevoegt; In de eene een boog te metzelen, te weeten van de Pakkelder op de Muider gragt; maar in de andere aan de Turfberging geen Boog, maar digt te metzelen; want in die muuren moeten de Balken gelegt werden. Verder opmetzelen van de eerste laag Balken af, met een roode Mop; dezelve moet strooken van binnen met de Muuren, die langs de binne plaats staan: in deeze Muuren op ieder verdieping een Boog te metzelen, tot een doorgang; en deeze Muuren moeten opgemetzelt worden, dat de laatste laag Balken, daar ingelegt kan worden.

(Het vervolg hier na.)

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 28 *September* 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Donderdag den 28 September 1769.
't *Kind* van Thomas Tamsteen. L. O. K.

Zaturdag den 30 dito.
't *Kind* van Anthony Springer. L. O. K.

Woensdag den 4 October.
Jacobus Menning, Mr. *Timmerman.* E. Y. K.
Harmanus van Dulmen. L. K. H.
Maria Bertoen, Huisvrouw van Elias Goseman. O. Z. K.
't *Kind* van Daniel Suurhuysen. W. K.
't *Kind* van Gerrit Floors. N. Z. K.

Donderdag den 5 dito.
Anna de Zeeuw, Huisvrouw van Hendrik Bussink. N. O. K.
Eliesabeth van Santen. N. Z. K.
Anna van Droogenhrost. N. K.

Vrydag den 6 dito.
Adrianus Lutterot, *Apothecar.* L. O. K.
Geertruy Steen, *Bagyntje.* E. N. K.

Zaturdag den 7 dito.
Pieter Kerk, *Schuytevoerder.* N. O. K.
Hermanus de Clercq. N. O. K.
David Randel van Jaarsveldt E. Y. K.
Anna Hulk, Weduwe van Abraham Hulk. L. N. K.
Barendina Bos, Huisvrouw van Heyn Stelling. L. N. K.

Zon-

Zondag den 8 dito.
Cornelis van der Meulen, N. O. K. H.
Claas van der Zyd. A. K. H.
Maandag den 9 dito.
Jan Lambers Jansz., oudste Zoon van Jan Lambers de Jonge. N. Z. K.
Margareta Rieter, Weduwe van Eckhardt Immigh. Z. K.
Geertruy Beerman, Huisvrouw van Hendrik Carel Michaeli. L. O. K.
Dingsdag den 10 dito
Magteld Hesselman, Huisvrouw van Jan van der Linde. Z. K.
Woensdag den 11 dito.
Jacob Wilderdink, *Provoost Geweldiger van de Oostindische Comp.* Z. K.
Thomas Erven. N. O. K.
Margaretha Kogman, Weduwe van Anthony Pieter Plagge. L. O. K.
't *Kind* van Willem Martensz. O. K.
Donderdag den 12 dito.
Aplonia Frezie. N. O. K.
't *Kind* van Cornelis Oudendyk. E. Y. K.
't *Kind* van Jeleke Brunius. N. O. K.
't *Kind* van Jan van der Spiegel. O. O. K.
Vrydag den 13 dito.
Wessel van Buren. N. K.
Johannes van Zyll. E. Y. K.
Cornelis van Muyden. W. K.
Anna Bouwens, laast Weduwe van Jan Coenraad Magerus. N. O. K.
Goeltje Booms, Weduwe van Tomas Burgerel. A. K. H.
't *Kind* van Pieter Bs. Bunel. W. A. K.
Zaturdag den 14 dito.
't *Kind* van Benjamin Vroom. N. K.
Maandag den 16 dito.
Hendrik Vincentz Boelhouwer. N. Z. K.
Catharina Leth, Huisvrouw van Klaas Broeks. L. O. K.
Jannetje Viervant, Huisvrouw van Cornelis Breero. N. Z. K.
't *Kind* van Abraham Vinkenra. O. K.
Dingsdag den 17 dito.
Hendrik Volmer, Mr. *Lootgieter.* W. K.
Jan van Ansen, Mr. *Broodbakker.* W. K.
Cornelia van Tongeren, Huisvrouw van Bernard Cretier. Z. K.
Anna Maria Byleveld. Z. K.
Ariaantje van den Boogaart, Huisvrouw van Pieter Brands. A. K. H.
Anna Bordema. N. K.
Woensdag den 18 dito.
Hendrik van Hutt. W. K.
Johanna van der Stoot, Weduwe van Dirk van den den Bergh. Z. K.
Donderdag den 19 dito.
Sara Daniels, Weduwe van Willem Takes. W. K.
Sara Geertruy du Bois, Huisvrouw van Cornelis Swaan. N. O. K.
Catharina Santwyk, *Jongste Dogter* van Harmanus Santwyk. A. K. H.
Vrydag den 20 dito.
Jacob Eeden. O. Z. K.
Christina Magdalena Adriana Buckfukber, Huisvrouw van Johannes Jacobus Kesler, *Bedienaar des Goddelyken Woords.* O. K.
Johanna Geerling, Huisvrouw van Gerrit van de Perk. Z. K.
Maria Eliesabeth Claus, *oudste Dogter* van Jan Claus. W. K.
't *Kind* van Pieter Daniel van Hamel. N. K.
't *Kind* van Johannes Duyve. W. A. K.
Zaturdag den 21 dito.
Anna Maria Oosting, Huisvrouw van Cornelis ten Wolde. Z. K.
't *Kind* van Anthony Weyers. W. K.
Zondag den 22 dito.
Geertruy Mulder, Weduwe van Harmanus van den Bogaart. L. K. H.
Maandag den 23 dito.
Johannes Engelhardus Kemper, *Medicinæ Doctor*, L. N. K.
Jan van den Bergh. E. Y. K.
Evertje Laman, Huisvrouw van Gerardus Clemens Halfman. O. K.
Geertruy Jacobs, Huisvrouw van Jan Kappel. N. Z. K.
Elisabeth Jansz. W. K.
Maria Olbrink. N. O. K.

't *Kind* van Pieter Wyters. W. K.

Dingsdag den 24 dito.

Hendrik de Raven. O. K.

Jan de Boer, *oudste Zoon* van Dirk de Boer, N. O. K.

Gerritje Tomasse, Huisvrouw van Jan Weever. E. N. K.

Maria Verlek, Huisvrouw van Ahasuerus van Raalt. E. N K.

Maasje van der Put, *Bejaarde Dogter.* O. Z. K.

Myne Heeren van den Geregte der Stad *Amsterdam* hebben op *Saturdag* den 14 *October* 1769. deze volgende *Perceelen* by Executie doen verkoopen.

Kadyk (Een Huis en 4 Woonhuizen nevens een Pakhuis en Loots genaamt de *Blaauwe Engel* en de *Keizer*, gelegen op de) over de Overhaal *f* 7900, in slag *f* 6000. verkocht.

Roosestraat (Een Huis en Erve, in de) by de Baangragt. *f* 2050, in slag *f* 350. *G. Homburg.*

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* op *Maandag*, den 16 *October* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Agterburgwal (*B. Tideman*, *C. van Opboven*. *J. Sluyman*, *N. van Noorle Harmanusz.*, *D. Leuveling* en *D. Boumeester*, Een Huis en Erve, op de N. Z.) Westzyde, naast en bezuiden de Brouwery de Swaan. *f* 5300, in slag *f* 600. verkogt.

Bezuiden het Stadhuis (*P. Bucberus Bunel*, *M. van der Linden*, *J. Gaubert*, *J. Smit*, *J. van Leerdam*, *D. Heydeman*, *M. Poortermans* en *C. Dom*, Een Huis en Erve) *f* 9600, in slag *f* 950. opgehouden.

Cingel (*B. Tideman*, *C. van Opboven*, *J. Sluyman*, *N. van Noorle Harmanusz*, *D. Leuveling* en *D. Boumeester*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, tusschen de Brouwery de Swaan en Schoorsteenveegers steeg. *f* 12000, in slag *f* 2200. *N. van Noorle.*

Diemer of Watergraafs Meer (*E. Croese*, *A. de Mol van Otterloo*, *J. P Heimbach* en *H. van den Bergh*, Een Plaizierplaats, met zyn Huizing, Stalling &c. in de) over het Malie-Huis, genaamd *Vrylust.* *f* 2975, in slag *f* 25. opgehouden.

Doolhof (*P. Bucberus Bunel*, *M. van der Linden*, *J. Gaubert*, *J. Smit*, *J. van Leerdam*, *D. Heydeman*, *M. Poortermans* en *C. Dom*, Twee Huizen en Erven, onder een Dak, op de Voorplaats van het) uit de hand verkogt voor *f* 4100.

Gasthuismoolensteeg (*B. Tideman*, *C. van Opboven*, *J. Sluyman*, *N. van Noorle Harmanusz.*, *D Leuveling* en *D. Boumeester*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, het tweede huis van de Agterburgwal. *f* 5050, in slag *f* 40. verkogt.

Gouds Blomstraat (*D. Heydeman*, Een Huis en Erve, in de) *f* 1375, verkogt

Jonkerstaat (*J. van Dyl de Jonge*, Een Huis en Erve, in de) *f* 1700, in slag *f* 500. opgehouden.

Keizersgragt (*P. Bucberus Bunel*, *M. van der Linden*, *J. Gaubert*, *J. Smit*. *J. van Leerdam*, *D. Heydeman*, *M. Poortermans* en *C. Dom*, Een Huis en Erve,

Erve, op de) Westzyde, tusschen de Westermarkt en Lelygragt. *f* 29900, in slag *f* 2600. *C. A. van den Bosch.*

Keizersgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) bezuiden de Runstraat. *f* 15000, in slag *f* 10. opgehouden.

Kolksteeg (*N. Bremer*, *G. Jarman* en *G. Muller Johannes Anthoniesz.*, Een Huis en Erve, op de hoek van de) over 't Koorenmeeters Huis. *f* 9100, in slag *f* 400. opgehouden.

Palmstraat (*D. Heydeman*, Een Huis en Erve in de) *f* 2775, in slag *f* 80. *S. Bosma.*

Prinsengragt (*P. Bucherus Bunel*, *M. van der Linden*, *J. Gaubert*, *J. Smit*, *J. van Leerdam*, *D. Heydeman*, *M. Poortermans* en *C. Dom*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde op de Zuidhoek van de Brouwersgragt. *f* 10350, in slag *f* 20 opgehouden.

Pylsteeg (*B. Tideman*, *C. van Ophoven*, *J. Sluyman*, *N. van Noorle Harmansz.*, *D. Leuveling* en *D. Bouwmeester*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, over de Blaauwe Haan. *f* 3550, in slag *f* 450. verkogt.

Raapenburgerstraat (*J. van der Bank*, Een Huis en Erve, in de) over de Pakhuizen de Vyf Zinnen. *f* 4325, in slag *f* 650. opgehouden.

Raapenburgerstraat (*A. Molleman*, *J. van Orssagen Pauliusz.* en *H. Baars Willemsz.*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde by het Raapenburger Plyntje. *f* 6500, in slag *f* 500. opgehouden.

Reguliers Dwarsstraat *W. Ebbenhorst* en *Johannes Lafrens*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, by de Bootermarkt. *f* 4000., in slag *f* 400. D. *de Haan.*

Rokkin (*H. Planter* en R. *Pietersz. Schoonegevel*, Een Huis en Erve, op het) Oostzyde, bezuiden de Beurs, tusschen de Naardersteeg en St. Pieters Poort. *f* 10000, in slag *f* 60. opgehouden.

En deeze volgende *Perceelen* op Maandag den 23 *October* 1769.

Binnen-Amstel (G. *Jarman*, *H. van den Bergh* en *A van Vlooten*, Een Huis en Erve, op den) Westzyde tusschen de Heeren en Keizersgragten. *f* 28000, in slag 2000. opgehouden.

Binnen-Amstel (*J. Schoonhoven* en *H. van den Bergh*, Een Huis en twee Agterhuizen, in een koop, op de) Westzyde, tusschen de Agtergragt en het Amstelgragtje. *f* 6700, in slag *f* 700. *J. A. du Coux.*

Binnen-Amstel (Deselve, Een Erf en Getimmerte, op de) tusschen de Agtergragt en het Amstelgragtje. *f* 2775, in slag *f* 4. verkogt.

Buitenkant (*A. Buis*, *B. Stemberg* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Kraansluis en Bantemerstraat. uit de hand verkogt voor *f* 14000.

Cingel (*C. A. van den Bosch* en *C. van Eelen*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Romoolen Steeg en Brouwersgragt. *f* 15000, in slag *f* 700. *H. H. Helmers.*

Cingel (*R. Hageman*, *H. van den Bergh*, *O. C. Titsing* en *I. Schut*, Een Huis en Erve' op den) over de Appelmarkt. *f* 14800, in slag *f* 700. *P. B. Bunel.*

Geldersche Kaay (*C. Roos Carelsz.*, *G. Ermelingh* en *J. Oortman*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Nieuwmarkt en Stormsteeg. *f*. 6300, in slag *f* 125. *P. de Hoen.*

Groot Hemelryk (*J. Sluiman* en *J. Smit*, Een Huis en Erve, in het) op de hoek van de Rooye Poort. *f* 1500, in slag *f* 100. opgehouden.

Hee-

Heerengragt (*C. Hoeneker*, *F. J. Melissen*, *W. van Eelen*, *J. Steenbergen* en *C. van Eelen*, Een Huis, Stal. Koetshuis en Erve, op de) Westzyde, het tweede van de Spiegelstraat. *f* 180000, in slag *f* 20500. opgehouden.

Kalverstraat (*G. Jarman*, *H. van den Bergh* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, by de Heilige Weg. *f* 9100, in slag *f* 50. opg.

Kalverstraat. (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, op de hoek van de Osjessluis. *f* 6500, in slag *f* 600 *M. Poortermans.*

Kalverstraat (*J. Kwikx*, en *R. Pietersz. Schoonegevel*, Een Huis en Erve, in de) Oostzyde, het 2de voorby de Papenbroeksteeg. *f* 12900, in slag *f* 100. opgehouden.

Petten (*A. Menssendyk* en *D. van Schorrenberg*, Het Octroy en Geoctroyeerde Oesterputten te) met deszelfs Huizing, Erven, Stal en Wagenhuis, Vaatwerk en Gereedschappen. *f* 7800, in slag *f* 200. opgehouden.

Prinsengragt (*J. van de Velden*, *N. J. van Baggen* en *T. Bosman*, Een Huis en Erve, op de) het 5de van het Waale Weeshuis. *f* 13750, in slag *f* 250. opgehouden.

Prinsengragt (*A. Hanenberg*, *N. J. vau Baggen* en *D. Heydeman*, *Een Huis* en Erve, op de) het 3de Huis benoorden de Reestraat. *f* 9400, in slag *f* 100. opg.

Reguliersgragr (*A. Buis*, *B. Stemberg* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis en Erve op de) Westzyde, tusschen de Heeren en Keizersgragten. *f* 13650, in slag *f* 800. *F. J. Melissen.*

Romooienstraat (*N. Bromer* en *C. Roos Carelsz.*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, tusschen de Cingel en Langestraat. *f* 8400, in slag *f* 400. *R. Steenbergen.*

Wolverstraat (*C. Roos Carelsz.* en *G. Ermeling*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde *f* 9000, in slag *f* 400. opgehouden.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 16 *October* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fluit-Schip (*De Gemeene Reeders*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd 't Jonge *Kalf*, gevoert by Schipper *Pieter Cornelis*, L. 124 voet, W. 25 voet 2 duim, H. 13 voet 1 duim, 't V. 4 voet 6 duim, de S. 8 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 3300, in slag *f* 50. *V. de Vries voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*J. Rademaker*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *Pieter Mullier*, *L. Hoop* en *J. van Leerdam*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Visser*, Gevoert by Commandeur *Ryk Dirks*, is in 't Jaar 1752. N. U., L. 110½ voet, W. 28 voet 2 duim, H. 12 voet 7 duim, 't V. 6 voet 8 duim, de S. 9 voet. Alles Amsterdammer voeten. *f* 8000, in slag *f* 700. *N. A. van Hoorn voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*A. Kramp*, *A. J. Danekerts* en *N. J. van Baggen*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Hoop op de Walvisvangst*, Gevoert by Commandeur *Cornelis Adriaanse Oud*, L. 115 voet, W. 30 voet 6 duim, H. 13 voet 2 duim, 't V. 7 voet, de S. 9 voet 5 duim. Alles Amsterdammer Voeten *f* 4800, in slag *f* 100. *R. Hageman voor zyn Meester.*

Fluit Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, *M. van der Linde*, *A. de Visch*, *G. Jarman* en *T. van der Linge*, Een Extraordinary) genaamt *Lust van 't Vaderland*, Gevoert by Commandeur *Jan Jelders Groot*, is in 't Jaar 1759. N. U., L. 113 voet, W. 29 voet 10 duim, H. 13 voet 2 duim., 't V. 6 voet 10 duim, de S. 9 voet

voet 4 duim. Alles Amsterdammer Voeten. *f* 14000, in slag *f* 800. *Albertus Kramp voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz*, *H. Ordykus*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Nooit Gedagt*, Gevoert by Commandeur *Rokes Verschoor*, is in 't Jaar 1736. N, U., L. 116 voet, W. 29 voet 4 duim, H. 13 voet, 't V. 6 voet 6 duim, de S. 9 voet 2 duim. Alles Amsterdammer Voeten. *f* 5800, in slag *f* 500. *Hend. van Wayenburg.*

Fluit-Schip (*L. Hoop* en *C. P. van Amstel Jacob Cornelisz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de 3 *Zusters*, Gevoe by Commandeur *Roelof Outman*, is in 't Jaar 1763. N. U., L. 109 voet, W. 29 voet 3 duim, H. 12 voet 10 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 13000, in slag *f* 150 *G. de Myn voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*A. Swartwout*, *C. van der Burgh* en *H. Hogewal*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt 't *Genoegen*, laast Gevoert by Commandeur *Jan Inse*, is in 't Jaar 1754. N. U., L. 113½ voet, W. 29 voet 2 duim, H. 13 't V. 6 voet 9 duim, de S. 8 voet 9 duim. Alles Amsterdammer Voeten. *f* 12600, in slag *f* 1300. *A. Swartwout voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*J. Willem Beth*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Nova Sembla*. Gevoert by Cammandeur *Claas Janse Castricum*, is in 't Jaar 1760. N. U., L. 111½ voet, W. 29 voet 8 duim, H. 12 voet 5 duim, 't V. 7 voet 4 duim, de S. 9 voet. Alles Amsterdammer Voeten. *f* 15000, in slag *f* 2000. *A. Kramp voor zyn Meester.*

Fluit-Schip (*A. Kramp*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de Jonge *Huybert*, gevoert by Commandeur *Roelof Teunis*, is in 't Jaar 1755. N. U., L. 113½ voet, W. 29 voet 5 duim, H. 12 voet 9 duim, 't V. 6 voet 8 duim de S. 9 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 10400, in slag *f* 700. *T. Beth Ysbrandsz. voor zyn Meester.*

Fregat-Schip (*P. van Dyk* en *U. van Ketel*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de Vrouw *Maria*, Gevoert by Capitein *Christiam Huysing*, is in 't Jaar 1760. N. U., L. 108½ voet, W. 30 voet 2 duim, 't H. 13 voet 2 duim, 't V. 5 voet 6 duim, de B. 5 voet 8 duim, de S. 5 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 2 Ysere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 5000, in slag *f* 100. *H. Baars voor zyn Meester.*

Smak-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt de *Barbara* en *Anna*, Gevoert by Schipper *Jan Douwes Bates*, is in 't Jaar 1760. N. U., L. 82½ voet, W. 18 voet 2 duim, H. 8 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 3000, in slag *f* 100. *V. de Vries voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereetschap (*T. Beth Ysbrandsz.*, *M. van der Linden*, *A. de Visch*, *G. Jarman* en *T. van der Linge*, Een Extraordinary Welgestoffeert) laast Gevoert by Commandeur *Jan Jelders Groot*, *f* 4200. in slag *f* 350. *G. Egeling.*

Walvis-Vangers Gereetschap (*T. Beth Ysbrandsz.*, *L. Hoop* en *D. Boumeester*, Een Extraordinary Wegestoffeert) laast gevoert by Commandeur *Siebe Ages.* *f* 4400. in slag *f* 30. *M. der Kinderen voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereetschp (*A. Swartwout*, *C. van der Burgh* en *H. Hogewal* Een Extraordinary Welgestoffeert) Gevoert by Commandeur *Jan Inse.* *f* 4300, in slag *f* 175. *J. de Flines voor zyn Meester.*

Wal.

Walvis-Vangers Gereetſchap (*J. Rademaker*, *T. Beth Ysbrandsz.*. *P. Mullier*, *L. Hoop* en *J. van Leerdam*, Een Extraordinary Welgeſtoffeert) gevoert by Commandeur *Ryk Dirks.* *f* 4400, in ſlag *f* 175. *A. Kramp voor zyn Meeſt.*

Walvis-Vangers Gereetſchap (*L. Hoop* en *C. P. van Amſtel Jacob Cornelisz.* Een Extraordinary Welgeſtoffeert) Gevoert by Commandeur *Roelof Outman.* *f* 4500, in ſlag *f* 100. *G. van Sante voor zyn Meeſter.*

Walvis-Vangers Gereetſchap (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *H. Ordykus*, Een Extraordinary Welgeſtoffeert) Gevoert by Commandeur *Rokes Verſcheur.* *f* 4100, in ſlag *f* 6. *Hendrik van Wayenburg.*

Walvis-Vangers Gereetſchap (*J. W. Beth*, Een Extraordinary Welgeſtoffeert) Gevoert by *Claas Janſe Caſtricum.* *f* 4200, in ſlag *f* 200. *J. de Flines voor zyn Meeſter,*

Walvis-Vangers Gereetſchap *A. Kramp*, Een Extraordinary Welgeſtoffeert) Gevoert by Commandeur *Roelof Teunis.* *f* 4500, in ſlag *f* 50. *A. Swartwout voor zyn Meeſter.*

En deeze volgende op *Maandag* den 23 *October* 1769. geveild.

Fregat-Schip (*T. Beth Ysbrandsz*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd *Ooſterleek*, Gevoert by Capitein *Cornelis Medendorp*, Is in 't Jaar 1750. N. U., L. 100 voet, W. 29 voet 5 duim, H. 12 voet, 't V. 5 voet 8 duim, de B, 5 voet 6 duim, Alles Amſterdammer voeten. (Is in 't Jaar 1767. Verdubbeld met een Greene Huid.) Gemonteert met 12 Yſere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 5400, in ſlag *f* 125. *Iſaac de Wit voor zyn Meeſter.*

Fregat-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *L. Hoop*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de 4 *Gezuſters*, Gevoert by Capitein *Jacob Bremer*, is in 't Jaar 1764. N. U., L. 105 voet, W. 30 voet 4 duim, H. 14 voet 5 duim, 't V. 5 voet 7 duim, de B. 5 voet 7 duim, de S. 5 voet 9 duim. Alles Amſterdammer voeten. Gemonteert met 12 Yſere Gotelingen en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 16800, in ſlag *f* 1900. *H. Volkmar voor zyn Meeſter.*

Hekboot-Schip (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *D. van Schorrenberg*, *M. van der Linden*, *A. Roos*, *F. Hollingerus* en *N. van Bagge*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamt *Vriendſchap*, Gevoert by Commandeur *Jan Cornelis Jongkees*, is in 't Jaar 1761. voor de eerſte Reis in Zee gezeilt, L. 107 voet, W. 29 voet 7 duim, H. 13 voet 2 duim, 't V. 6 voet 2 duim. Alles Amſterdammer voeten. *f* 11600, in ſlag *f* 1100. *T. Beth Ysbrandsz. voor zyn Meeſter.*

Kof-Schip (*D. Ten Tye*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Goede Vrinde*, Gevoert by Schipper *Walle Sytſes*, is in 't Jaar 1753. N. U., L. 89¼ voet, W. 21 voet 5 duim, H. 9 voet 7 duim. Alles Amſterdammer voeten. *f* 2000. *D. Ten Tye voor zyn Meeſter.*

Walvis-Vangers Gereetſchap (*V. de Vries*, *T. Beth Ysbrandsz.*, *D. van Schorrenbergh*, *M. van der Linden*, *A. Roos*, *F. Hollingerus* en *N. J. van Bagge*, Een Extraordinary Welgeſtoffeert) Gevoert by Commandeur *Jan Cornelis Jongkees.* *f* 4200, in ſlag *f* 175. *A. Hakman.*

Walvis-Vangers Gereetſchap (*J. Blok* en *J. van Bergen*, Een Extraordinary Welgeſtoffeert) Gevoert by Commandeur *Salom Degger.* *f* 4300, in ſlag *f* 175. *A. Roos voor zyn Meeſter.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE MERCURIUS,

Voor de Maand NOVEMBER. 1769.

ASIA. *Madras.* De beruchte *Andernec*, bekend onder den naam van *Hyder Ali Kan* (*) heeft geduurig vermyd om tot een hoofdtreffen met ons Leger te komen, maar heeft het zelve aan alle kanten gestadig geharceleerd, ende Couvooijen onderschept en opgeligt, waar door hy 't zo ver gebragt heeft, dat wy (de Engelschen) genoodzaakt geweest zyn, onze Voorposten, die wy in zyn Land uitgezet, hadden weder te rug te trekken. Toen hy van dien kant de handen ruim had is hy in de Provincie van *Carnatie* gevallen, die hy uitgeplunderd en verwoest heeft. Zyn overmagt van Ruitery stelt hem in staat, om by tyds verwittigd te wezen

(*) Deze *Andernec Hyder Ali Kan*, wil men dat noch lezen noch schryven kan. Ten tyde dat de Heer *du Pleix* in de Indiën was, diende hy onder het Corps van de Fransche O. I. Compagnie als *Sypaye*. Door zyne natuurlyke begaafdheden kreeg hy in korten tyd in de militaire zaken zo veel kennis, dat hy tot Kapitein bevorderd zynde, in verscheide ondernemingen uitmuntte; na de rampen welke de Franssen in dat Gewest hebben ondergaan, begaf hy zig by den Koning van *Meissour*, by wien hy zig zoo bemind wist te maaken, dat deze Koning hem van tyd tot tyd tot hooger trap van waardigheid verhefte, 't geen by de Hovelingen een zoodanigen Na-Iever verwekte, dat zy op het punt stonden, om hem op bevel van hunnen Meester te doen wurgen. Maar *Hyder Ali* dit Complot in tyds ontdekt hebbende nam, terwyl hy van de Troepen bemind wierd, niet alleen wraak over zyne Vyanden, maar stelde zelfs zynen Souverein onder voogdy: Zedert heeft hy verscheide van de nabuurige Vorsten met goeden uitslag beoorloogd, en daar door het Ryk van *Meissour* zoodanig uitgebreid, dat hy, zoo als bekend is, in staat is geomen, om de Bezittingen der Engelschen aan te randen, waar door hy zig meer en meer gedugt maakt, terwyl hy voor de Franschen veel genegenheid behoud.

wezen van alles wat 'er omgaat; zulks hy zeer gemakkelyk vermyden kan door onze Troepen verschrikt of overvallen te worden, die daarop reeeds eenige weken te vergeefsch uit geweest zyn. Onze Europische Zoldaten, afgemat van moeielykheden en ongemakken, zyn eindelyk genoodzaakt geweest van dit voornemen af te zien. Wy zullen echter genoodzaakt zyn, den Oorlog, hoe onvoordeelig ook in allen opzichte, voort te zetten: want daar is geen de minste waarschynlykheid, dat men *Hyder Ali* thans in 't midden van zyn voorspoed, die groter is, dan hy zich immer had durven beloven, tot Vrede zal konnen brengen, dan op voorwaarden, die noch de eer, noch het belang der Compagnie zullen toelaten te aanvaarden. Schoon onze Europische Troepen veel talryker in deze Gewessen dan ooit voor heen geweest zyn, hebben ze echter niet veel tegen dien doortrapten *Nabab* konnen uitvoeren. Een groot gedeelte van dezelve is gesneuveld of gevangen, en meer dan een derde van onze *Sypayen* zyn weggelopen, of in handen der Vyanden gevallen, zulks onze zaken alhier op geen allervoordeeligsten voet staan.

EUROPA. *TURKYEN. Constantinopolen.* Noch dagelyks passeeren alhier geheele hoopen Vrywilligers, die 't Leger verlaten en in een zeer armoedigen staat naar hunnent keeren. 't Misnoegen en de gisting der gemoederen zeer groot zynde, heeft de Sultan, die de afgezetten Groot-Vizier het leven meende te sparen, en hem in ballingschap naar den *Archipel* te doen voeren, een *Capigi-Baghi* afgezonden, om hem het hoofd te doen afslaan en het herwaards te brengen. Deze heeft te *Adrianopel* zynen last verricht, en den 15 September (1769) alhier te rug gekomen zynde, vond men het hoofd des anderen daags 's morgens aan de poort van het *Serail* ten toon gesteld met deze

INSCRIPTIE.

Zie hier het Hoofd van den vorigen Groot Vizir Mohamed Emin Pacha, *die in zyne hoedanigheid van Opperbevelhebber der Ottomannische Heiren, in den tegenwoordigen Keizerlyken Oorlog alzins de volle magt en beschikking over de Krygskas en de Musulmanse Troepen had, mits nochtans in alles eenstemmig met de Ministers van Staat, met de Opper-Officieren der Armee, met de Leden van den Raad en met alle de oude in de Krygskunde bedreven Oversten te handelen,*

die,

die, opgeblazen van trotsheid en verwaandheid, tot buitensporigheden uitspattede, en achterlyk bleef om voort te trekken en tegens de Vyanden van 't Geloof aan te rukken; die nutloos den tyd liet verlopen en verre van den Vyand af bleef; die de Staats-Ministers, de Opper Officieren van 't Keizerlyk Camp en de menigte Musulmanse Troepen ongelegenheden deed lyden, die hunne harten afkeerig maakte; die hen ontzet liet van levensmiddelen en 't gewoon onderhoud, volgens de Reglementen hun toegewezen; die daardoor verslagenheid en de bekende desertie en de verstroying der Troepen veroorzaakt heeft; die aan den arglistigen raad van den onthalsden Tolk het oor lenende, het zenden van secours naar Choczim, *toen het belegerd en hy door zyne Hoogheid den Chan der Tartaren van de aanmarsch der Vyanden verwittigd wierd, uitgesteld en verzuimt heeft; die dus oorzaak is geweest van den langeren duur van 't Beleg en van al 't geen de Belegerde Musulmannen in die Vesting geleden hebben; en eindelyk die in allen dezen tegens het Consent en den Wil van zyne Keizerlyke Majesteit hebbende bestaan te handelen, ingevolge het tegens hem geveld Fetvai Cherif* (rechtvaardig Vonnis) *zyne verdiende Straffe ondergaan heeft.*

Ook is het hoofd van den *Prins van Moldavien* ten toon gesteld met het volgende

OPSCHRIFT.

Zie hier het hoofd van den verwerpelykften Kalimaki Lighori, *gewezen Vorst van Moldavien, die de 400 Beursen Geld, die hy van de Keizerl. Schatkamer had ontfangen, om Proviand te koopen, kwaadwillig heeft verspild, den ongeloovigen Vyand verscheiden Levensmiddelen toegezonden, en zich daar door tot een Verrader des Ryks heeft gemaakt,*

Wyders het hoofd en Lighaam van den afgezetten Turkschen Tolk met dit

OPSCHRIFT.

Dit is het schandelyk Lighaam van den Onderdaan Nicola Draco, *gewezen* Tolk *der Porte, die, als een verrader en spotter van het Ryk, met den onthoofden Vorst van Moldavien, zoo wel in het verraad, als in de hulpe aan de ongeloovige Russen toegevoegd, in goede verstandhouding gestaan heeft.*

Van den nieuwen Groot-Vizier verhaald men alhier de volgen-

de merkwaardige omstandigheden: toen hy in 't Leger aankwam en uit zyn Rytuig wilde springen, bleef hy aan een der wielen hangen, en werd daar door eenigzins gewond. Wanneer hy vervolgens met den Aga der Janitzaren in gesprek was, vielen hem meer dan 12 droppelen bloeds uit zyn neus; deze beide voorvallen, als mede het verschynen eener Staartster werden alhier als zeer kwade voortekenen aangezien.

PORTUGAL. Lissabon. Het Hof is van *Mafra* in deze Hoofdstad te rug gekomen. Ingevolge het Bestand met den Keizer van *Marocco* gesloten, is een van onze Schepen naar Larrache onder zeil gegaan, en zal wel haast door andere Vaartuigen gevolgt worden.

SPANJE. Madrid. Zedert eenigen tyd zyn verscheide Couriers van Romen alhier gearriveerd, edoch van hunne medegebragten Depeches lekt niets uit. Ondertusschen weet men dat de Onderhandelingen tusschen dit Hof en den H. Stoel, noch in verre na niet tot besluit gekomen zyn. De zaak van *Parma*, die der Jesuiten, en die van zeekere Voorrechten en Vryheden der Geestlykheid af te schaffen, zyn al te moeilyke en netelige omstandigheden, om zo spoedig vereffend te kunnen worden.

ITALIE. Maltha. Dezer dagen is alhier gearriveert een Secretaris van den Keizer van *Marocco* met 37 Toskaansche Slaven, welke hy aan den Grootmeester moest presenteeren, met een Brief in het Italiaansch geschreven, en van dezen inhoud:

IN NAAM VAN DEN ALLEEN ALMAGTIGEN GOD.

De Keizer van Marokko, Mez, Miknez, Taffilez, Odra, Sus en Souverain van verscheiden andere Staten, aan den Prins van Malta, Grootmeester der Orden van St. Jan en aan zyn geheelen Raad, salut.

„ Aangedaan zynde met medelyden over het lot van verscheiden Livornosche Slaven, welke sedert langen tyd in myn magt zyn geweest, en om welke men my nooit gevraagt heeft, heb ik het besluit genomen om ze alle aan U te zenden en te doen aanbieden door myn Secretaris *Abladi Saleiti;* waar door ik my twee genoegens verschaffe, het eene van U eene present te doen en het ander om deze ongelukkige hunne vryheit te geven. Indien gy geen slaven in Uw magt hebt, begeer ik niets van U; doch dewyl ik weet, dat gy ze hebt, zal ik, met

„ groot-

„ groot vermaak hen, ontfangen, welke gy de goedheid zult heb-
„ ben my door den gemelden Secretaris te zenden.

Gegeven te Marocco, den 8 van de Maand van Saffar in het Jaar 1683.

De Grootmeester heeft aan dezen Gezant openbaar gehoor verleend, en hem alle de eerbewyzingen, welke een Minister Plenipotentiaris toekomen, laten bewyzen. Hy werd, met zyn gantsche gevolg, op kosten van de Orden onthaald. Men heeft terstond twee Schepen doen huren, een om de 37 Toskaansche Slaven naar hun Vaderland te brengen, alwaar zy door den Minister van Malta aan den Groot-Hertog zullen gepresenteerd worden, het ander om een gelyk getal Turksche Slaven, met den Secretaris, en eenige presenten, welke de Grootmeester voornemens is aan den Moorschen Vorst te zenden, derwaarts te brengen.

Rome. Den 26 October is de Paus van *Castel-Gaudolfo* op het *Quirinaal* te rug gekomen. Men ziet thans alhier Copye van een Brief door zyne H. aan den Allerchristelykften Koning geschreven, dezelve is van den volgenden inhoud.

„ Ik verwagt dat de Ambassadeurs van het Huis van Bourbon zeer sterke vertogen zullen doen, op dat ik in hunne eisschen zoude bewilligen, 't is daarom dat ik dienstig geacht hebbe uwe Majesteit te voorkomen, met aan dezelve myne gevoelens te openbaren.

„ *Eerstelyk* heb ik aan den Hertog van Parma de dispensatie van het Huwelyk gezonden, welke hy van my gevraagt heeft; ik heb de uitwerkingen van het Brevet, waar over hy klaagt, als mede de Bullen daar toe betreklyk, opgeheven, en hem hartelyk mynen Apostolischen Zegen gegeven.

„ *Ten tweeden* wat betreft de Jesuiten, ik kan niet veroordeelen of vernietigen eene Instelling, welke door 19 van myne Voorzaten geprezen en bevestigd is, ik kan ze des te minder veroordeelen, om dat dezelve oorspronglyk bevestigd is door het Concilie van Trente, en volgens uwe Fransche grondregelen, een algemeen Concilie boven den Paus is. Indien men wil, ik zal een Concilie vergaderen, waar in alles naar billykheid ondertzogt zal worden, zoo wel 't geen, waar mede zy beschuldigd worden, als 't geen zy ter hunner verdediging hebben in te brengen;

want

want ik moet den Jesuiten zoo wel als andere Geestlyke Ordens recht en bescherming verleenen: daarenboven de Keizer, de Koning van Sardinie en zelfs de Koning van Pruissen, hebben my ten hunnen voordeele geschreeven; ik kan dan met hunne vernietiging sommige Vorsten niet voldoen, zonder anderen merklyk ongenoegen te geven.

,, Ik ben geen Eigenaar maar Bestuurder der goederen van den H. Stoel; ik kan derhalve het Graafschap van *Avignon* en het Hertogdom van *Benevento* noch afstaan noch verkoopen; al het geen ik ten dezen opzigte zoude doen, zoude van nul en geener waarde zyn; myne Opvolgers zouden het als een abuis aanmerken en reclameren.

,, Voor het overige zal ik onder de overmagt buigen, en al konde ik het doen, geen geweld met geweld te keer gaan; ik wil niet dat 'er voor het tydlyk belang een druppel bloeds gestort worde. Gy zyt, Sire! de oudste Zoon der Kerke, ik ken de regtmatigheid van uw hart, en ik zal gaarne alleen met uwe Majt. arbeiden over alle de geschillen, welke Wy te vereffenen hebben. Ik bid dag aan dag voor uwen welvaard en geef u hartelyk mynen Apostolischen Zegen.

Cremona. Men verwagt, dat 'er binnen korten tyd gewigtige Projecten in dit Deel van Europa zullen uitkomen. Men ziet onder het Publiek een Werk verspreid genaamd *Memoire concernant les Droits de la Maison Imperiale sur la Ville de* Genes *& surtoute la* Ligurie. Eenigen tyd na het uitkomen van deeze Memorie, vernam men, dat 14 Bataillons Oostenrykſche Troepen in het Milanees gerukt waren, zonder dat men de ware beweegreden heeft kunnen ontdekken. Ondertusschen, wanneer men in acht neemt de maatregelen door de Genueesche Regeering genomen, en het scherpe verbod, van gemelde Memorie in alle haare onderhoorige Landen te publiceeren, zoude men dat geheim byna kunnen ontwinden, en de redenen weten, welke die Regering beweegt, om hare Krygsmagt te vermeerderen, de Passagien, Forten en Inhammen der Rivieren te versterken, en eene algemeene Amnestie voor deserteurs en andere misdadigen te publiceeren. De Koning van Sardinien heeft order gegeven om zyne Troepen te versterken.

INGERMERLAND. Petersburg. Ons Hof heeft deezer da-

gen

gen., aangaande de Krygs-Operatien onzer Troepen teegen de Turken, doen publiek maken het navolgend echt en omstandig

RELAAS en JOURNAAL.

Zedert dat in den nacht tusschen den 2 en 3 September (1769) een vyandlyk corps, op een onvoorzigtige wyze den *Dniester* gepasseert zynde, door de Russen aan geene zyde die rivier met groot verlies was terug geslagen geworden, toen de vyanden aldaar wilden post vatten, hielden de Turken niet af van gestadig kleine detachementen over de rivier te doen; doch onze Generaal Vorst van *Gallitzin* achtede raadzaam, zich stil te houden, en hen dus de vryheid te laten en aanleiding te geven tot het afzenden van een talryker corps hunner Troepen, terwyl hy onder de hand by zyne Armée de nodige schikkingen deed maaken om den vyand in zoodanigen gevalle warm en wel t'ontfangen:

Ten dien einde deed hy in een bosch, genaamt *Ratschewitz*, zynde een gewigtige pas, waaraan de flinke vleugel van onze Armée sloot, een aanzienlyk detachement post vatten, 't welk door andere Troepen stond geremplaceert te worden, zoo als dan ook in der daad den volgenden dag geschiedde door den Lt. Generaal Grave van *Bruce* en door den Generaal Major Vorst van *Gallitzin* met drie regimenten infantery, te weeten een regiment granadiers, en de regimenten fusaliers van *Petersburg* en van *Karini*.

Den 4 bespeurde men veel beweeging onder de Armée der vyanden, zulks men meende, dat zy voorneemens waren, alle te gelyk den *Dniester* over te gaan, te meer, om dat reeds eenige van hen die rivier werklyk begonden te passeeren; doch 't bleef toen echter by een dreigement, en de Turken vernoegden zich, de artillerie van *Choczim* volgens hunne gewoonte tot een vruchtlooze kanonade te gebruiken. Den 5 maakten zy geen zonderling beweeging, uitgezondert alleenlyk, dat een klein detachement Turken onder bedekking van eengestadig kanoneeren de rivier passeerden, om zich van voerasie te voorzien, waaraan zy groot gebrek leeden.

In den nacht tusschen den 5 en 6 zag men in het Turksche campement verscheide vuuren en allerlei beweegingen, verzeld van een yslyk geschreeuw, weshalven men weeder van gedachten was, dat de vyanden toestel maakten, om den *Dniester* over te gaan en ons slag te leeveren, zoo als ook de in groten getale aankomende deserteurs ons verzeekerden. De volgende dag liep nochtans ten einde, zonder dat de Turken iets ondernamen, uitgezondert alleenlyk, dat een troep van omtrent 500 man van dezelven de rivier passeerde, en onze lichtgewapende Troepen uit hun klein geweer beschoot, die hen echter wel haast na hunne Armée te rug dreeven.

Den 7 vermaakten en vergenoegden de Turken zich met gestadig

op

op ons te kanonneeren, en hun buskruid en kogels te verſpillen, zonder daar mede iets uit te rechten of ons eenig nadeel toe te brengen; aan dees zyde van den *Dnieſter* viel weder tuſſchen onze Coſakken en een detachement Turken een kleine ſchermutzeling voor, waarby de vyand tot wyken genoodzaakt wierd; en den 8 deezer met het aanbreeken van den dag kwamen eenige 100 Turken deeze rivier overtrekken, om te voerageeren, doch dit wierd hen door onze manſchap belet, moetende zy al weederom onverrichter zake en met bebloede hoofden terug trekken.

Kort daaraan echter zag men een vry talryk corps Turken, zoo Infantery als Cavallery aangevoert door den Oppervizier *Mehemet-Moldavengi* Baſſa, den Seraskier *Abaſy* Baſſa, en den Chan van *Crimea*, den *Dnieſter* overkomen, waarop onze Generaal Vorſt van *Gallitzin* dienzelven avond na 't bovengem. boſch *Ratſchewitz* detacheerde den Lt. General *Soltikow* en den Generaal Major *Kamenskoy* met 20 compagnien granadiers, en de Generaal Majors *Gleow* en *Potemkin* met de kuraſſiers van *Kiewitz* en de regimenten karabiniers van *Sibiritz*, *Reſan*, *Aſtracan* en *Tobolsky*, alles ten einde by der hand te weezen, om daags daaraan te konnen ageeren, 't zy tot het maken van een diverſie, of tot onderſteuning van het eerſtgem. detachement in het boſch, byaldien het door de vyanden mogt worden aangetaſt.

De Turken aan hunne zyde, na dat zy den gantſchen nacht beezig waren geweeſt met een gedeelte van hunne Troepen over een brug te doen defileeren, terwyl alle hunne cavallerie den *Dnieſter* paſſeerde op zoodaanige plaatzen, dewelken doorwaadbaar waren, begonden den 9 's morgens met het aanbreeken van den dageraad zich in reijen en geleederen te ſchikken teegenover 't meergem. boſch en recht voor 't front van den rechten vleugel onzer Armée, mine makende, denzelven te willen ſlag leeveren, zoo als ook werklyk geſchiedde.

Omtrent ten 7 uuren 's morgens deeden de Turken een ſein tot den aanval door 't losbranden van 't Kanon eener Battery, dewelke zy aan geene zyde de Rivier hadden opgeworpen. De Turkſche Cavallerie, op onzen rechter vleugel aanrukkende, begon 't gevecht en viel met de uiterſte woede op dien vleugel aan, doch wierd niet alleen wel haaſt geſtuit door 't geweldig vuur uit de Hoofdbattery van den Kolonel *Meliſſino*, en door dat van twee reduiten, maar ook genoodzaakt, achterwaarts te deinzen, tot dat de Vyandlyke Infanterie, dewelke reeds ter onderſteuning van de Cavallerie kwam aanrukken, insgelyks halte houden, wenden en vluchten moeſt.

Na den miſlukten aanſlag trachteden de Vyanden met een talryker Corps Troepen, zoo Infanterie als Cavallerie, de poſten te vermeeſteren, dewelken de Lt. Generaal Grave *van Bruce* in 't Boſch bezet hield. vallende met zoo veel geweld op dezelven aan, dat

zy,

zy, door ons detachement heenen dringende, als meede door 't regiment granadiers ter regter hand, tot op de regimenten van *Petersburg* en van *Kurini* ter flinkerhand voortrukten, alwaar de vyanden hunne Troepen in tweën verdeelden, en die twee regimenten zoo heevig attaqueerden, dat deeze zich genoopt zagen, terug te trekken tot achter een verschansfing van omgekapte bomen, die hen door den Generaal tot een retraite was aangeweezen.

Alhier echter boden de twee gem. regimenten een manmoedigen teegenstand, terwyl het regiment granadiers, aan 't welk de retraite was afgesneeden, met den bajonet op den Snaphaan door 't centrum van 't Vyandlyk Corps heenen drong, en 't zelve over hoop wierp, zonder nochtans daar meede veel te vorderen, ter oorzake van de versterkingen, die de Turken van oogenblik tot oogenblik ontfingen, tot dat eindelyk de Lt. Generaal Grave van *Bruce*, een versterking Troepen uit de groote Armee en van den Lt. Generaal *Soltikow* ontfangen hebbende, op de Turken aanviel, dryvende hen tot vyfmalen toe te rug, en noodzaakten hen ten laatsten, met groot verlies te retireeren, en niet alleen de veroverde posten te verlaaten, maar ook den geenen, die zy reeds in den beginne hadden bezet.

Die actie duurde van 's morgens ten 8 tot 's middags ten 2 uuren; en dewyl de Vyanden bespeurden, dat wy aan de flinke zyde van 't Bosch onze lichtgewapende Troepen, en achter dezelven onze Regimenten Cavallery hadden, zoo kwam daar op een Corps van 20000 Turken en Tartaren die Troepen met een ongemeen geweld attaqueeren, doch ons gering Corps Cavallery stond niet alleen dien heevigen aanval uit, maar viel ook op hunne beurt den Turken onverwachts op 't lyf, waar door zy in wanorder en op de vlucht geraakten, wordende door de onzen vry verre vervolgt.

De Vyanden nochtans kwamen, onaangezien hun geleeden verlies by de drie aanvallen van dien dag, voor de vierdemaal op nieuws aanrukken, om dat zy telkens door frissche manschap versterkt wierden; onze Cavallery wierd weeder door hen aangetast, en week nu te rug tot onder 't Kanon der Batteryen van onzen flinker vleugel, waar door die Batteryen konden gebruikt worden. Het vuur uit de Batteryen veroorzaakte wel haast een merkelyke flagting en wanorder onder de Turken en Tartaren, en onze voorgem. Regimenten Cavallery, ter zelver tyd uitrukkende met den Sabel in de hand, dreeven hen verder op de vlucht met achterlating van een groot aantal doden en gekwetsten.

Die hardnekkige Vyanden echter, niettegenstaande zy ondervonden, dat alle hunne onderneemingen teegen onze Voorposten vruchtloos uitvielen, trachteden toen, de geheele Armee van hare Rus-keizerl. Majt. te omcingelen, en dezelve aan alle kanten te gelyk te attaqueeren, ten einde indien mogelyk zich lucht te maken, doch dewyl onze Artillery een yslyke werking onder hen deed, zoo begrepen

greepen zy ten laatsten, dat het voor hen geheel onmooglyk ware, langer te vechten, weshalven zy ten 7 uuren 's avonds raadzaam achteden, alle te gelyk de vlucht te neemen, en wel met zo veel ernst en spoed, dat geduurende den daar op volgenden nacht niet een Turk of Tartaar meer aan dees zyde van den *Dniester* te vinden was, hebbende onze lichte Troepen en zelfs onze Cavallery hen tot aan den Oever van die Rivier vervolgt.

Wanneer men in aanmerking neemt de verwonderlyke uitwerking, die onze Artillery op de Vyanden had, als meede het ontzaglyk vuur, 't welk de Vyanden uit ons klein Geweer ondervonden, kan men lichtelyk nagaan, dat derzelver verlies ongemeen groot moet geweest zyn, vermits 't laatstgem. inzonderheid zoo heevig en aanhoudende was, dat de manschap van eenige Regimenten van het Detachement van den Lt. Generaal *van Bruce*, Man voor Man ieder 95 à 100 patronen gebruikten; doch 't is niet wel mogelyk geweest, een juiste begroting aangaande 't Vyandlyk verlies te maken, door dien de Turken volgens hunne gewoonte 't grootste gedeelte hunner doden mede sleepen, 't geen zy des te gemaklyker doen konden, om dat zy den *Dniester* en hunne bruggen achter zich hadden.

Des niettegenstaande telde men op 't Slagveld noch ruim 3000 gesneuvelde Turken en een groote meenigte Paarden, doch 't aantal der Krygsgevangenen was zoo groot niet, dan 't zou hebben konnen weezen, by aldien de vuurigheid van onze Manschap dezelve niet had aangezet, om geen kwartier te geeven; waarenteegen ons geheel verlies bestond in 't volgende, naamlyk den Lt. Kolonel *Bekleschow*, den tweeden Major *Hagemeister*, den Lt. *Laginow*, de Vaandrigs *Potschertkow* en *Müsinin*, en 177 zoo Onder-Officiers en Korporaals als Gemeenen gesneuvelt, als meede 14 Officieren en 323 Onder-Officieren en Gemeenen gekwetst; zynde daar beneevens 2 van onze Cosakken en een Arnaut gesneuvelt, en een Soknik of Kapitein, een Vaandrig, 4 Cosakken en 2 Arnauten gekwetst.

By dat gevecht maakten de onzen zich meester van 9 Standaarden, die vervolgens door den Kolonel Vorst *Gallitzin* aan de Keizerin van Rusland aangeboden wierden. De Lts. Generaals Grave *van Bruce* en Grave *van Soltikow* hadden zich by die gelegenheid inzonderheid gedistingueerd, en zeer veel toegebragt tot den goeden uitslag van die voor ons zoo roemruchtige Bataille, terwyl ook de Generaal-Majors, de mindere Officieren, en die van de verschillende Detachementen, als meede alle Volontairs, zoo Russen als Vreemdelingen zich als om stryd dapper en manmoedig gekweeten hadden.

De Turken hadden midlerwyl zulk een gevoeligen neep gekreegen, dat zy zich aan geene zyde den *Dniester* eenige dagen stil hielden, zonder verder iets te onderneemen, dan alleenlyk op den 16, wanneer zy des morgens de gem. Rivier begonden over te trekken: en onze lichtgewapende Troepen, dewelken ten eersten teegen de Turken

ken aanrukten, en tusschen den *Dniester* en 't meergem. Bosch van *Ratschewitz* post vatteden, aan de kant van onzen slinker vleugel, verschaften aan den Vyand zoo veel werk, dat hy, in de plaats van voort te rukken, om ons te attaqueeren, zoo als zyn voorneemen scheen te zyn, alleenlyk op zyn eigene verdeediging moest bedacht weezen, en zich met onze lichtgewapende Manschap in eene schermutzeling inlaten, die weeder eeven als te voorén ten zynen nadeele uitviel. *Het Vervolg hierna.*

ZWEDEN. Stokholm. Tot zekerheid, zo voor elks Perzoon als Recht en Vryheid, hebbende Ryks-Standen verklaard en besflooten, by de navolgende breedvoerige

A C T E.

Dat zy by nauwkeurig onderzoek met blydschap bevonden, dat de Regerings-Wetten ten opzigte van 't wezentlyke geene Verklaring noch verbetering nodig hadden; dat zy hun Recht en Vryheid niet meenden te bestaan in hunne Magt te vergrooten, maar daar in, dat 'er in 't Ryk geen magt zy, onbepaald door Wet en Plicht. Dat de Zweedsche Regeerings-Vorm hen alle Rechten, die aan een Vry Volk behooren, toelegt, en te gelyk de Magt bepaald, welke den Koning en Ryks-Raad toekomt, om een Volk, dat zyn eigen Wetten maakt, te regeeren. En vermits de Vryheid en Zekerheid daar op Rusten dat de bezworene Regeerings Wetten in haare volle kragt en werking hersteld worden, zy nu eens vooral vaststelden, dat de Regeerings Vorm van 't Jaar 1720, de Koninglyke verzekering, en de Ryksdags Ordinantie van 't Jaar 1723, de Grond-Wetten zyn, waar naar 't Ryk moet bestierd worden; en dat alle de Verklaringen, die over die Grond Wetten gegeven zyn, voortaan niet meer als Wetten dienen zullen, dat zy op dien grond nodig vonden te statueeren.

I. Dat elk Medeburger zyn Lyf en Eer moet zeker zyn, tot dat zyn Wettige en Competente Rechter hem dezelve, om zulks verdienende Misdaden, verklaard verbeurd te hebben.

II. Dat niemand voortaan, om misdaden, zonder voorafgaand onderzoek zal mogen geärresteerd worden, ten zy dan dat hy op de Daad of vluchtende gegrepen worde.

III. Dat niemand zyn Ampt of Bediening zal missen, ten zy hy dezelve misbruikt of alzulk een Daad begaan heeft, waarom de Wet dezelve verbeurd verklaart, dat ook zelfs geen suspensie zonder voorafgaand Onderzoek en behoorlyke Rechtspleging zal plaats hebben.

IV. Beveelen de Rechters, op Poene van de strengste Verantwoording, by Misdaden geene andere Bewyzen aan te neemen, dan die welke de Algemeene Wet goedkeurt, dat in gevolge daar van, noch Berigten van 't geen onder vier Oogen geschied is, noch geheime

Brieven als Bewysstukken mogen geächt worden.

V. Dat Papieren, Documenten en Koopmans Boeken, zo zeker als de Eigenaar daar van zyn moeten, zoo dat dezelve door geen Publique Magt uit zyn Huis of Bewaring mogen geligt, of eenige Actie daar naar gericht worden.

VI. Dat alle Tortuuren of Pynigingen, by een Vry Volk, onbekend zyn moeten, en daarom ook by alle Misdaden in 't gemeen, alle de naar Tortuur zwemende zwaare Gevangenissen, by de Algemeene Wet vermeld, voorzigtig moeten gebruikt, maar by Staats-Misdaden in 't geheel en al verboden worden.

VII. Dat zy nu en ten eeuwigen dage alle extra Rechtbanken, extra Hofgerichten, Commissien en Deputatien met Recht van Vonnis vellen, wat Naam of Titul dezelve ook mogten draagen, afschaffen, zoo wel geduurende de Ryksdagen, als tusschen dezelve, uitgenomen zulke, welke de Ryksdag Ordonnantie, over Misdryven door Ryks Raden in hun Ampt begaan, toelaat, vermits boven dezelve geen Rechtbank is, dan die welke de Standen dan zelf aanstellen.

Dat onbetwistbaar de zekerheid van Lyf en Goed, voornamentlyk daar op rust, dat Wetgeeving ende Uitvoering van dezelve, volgens den uitdruklyken Inhoud der Regeerings-Vorm, van een gescheiden blyven; dat 't verwaarlozen dier Wet dezelve weder had vereenigt, en dus een Souvereiniteit maakte, waar door alle de Wanorders en Onzekerheid, waar over de Inwooners billyk klaagden, ontstaan, en zelfs de Regeerings Wetten onzeker en veranderlyk geworden waren, waarom de Standen nu als 't eenigste hulpmiddel noodig vonden de Uitvoering daar van weder tot hunnen letterlyken Inhoud te brengen, daar in bestaande: dat zy die Macht œffenden, welke zy bezig voorbchouden hadden, naardien Koning en Raadt ongestoort behooren te doen 't geen de Wetten hen opleggen. Dat op dien grond, volgens 't 4de Art. der Regeerings-Vorm, de Wetgeeving weder in Handen van de Standen moest gesteld worden, behalven, wanneer 't Ryks welvaren vereischte, dat de Koning en Raad *ad Interim* tot den naasten Ryksdag gehouden wierd, ordinantien maakten: dat deze Macht, door Onoplettendheid der Standen misbruikt zynde, zy dierhalve nu verklaaren en statueeren, dat in zulk een geval de Ryks-Raaden elk byzonder ten Protocollen eerst zullen aanvoeren de Redenen tot derzelver noodzaakelykheid, en dat de zamenkomst der Standen niet kon worden afgewagt, dat dan by de meerderheid zulk een Ordonnantie of Verklaaring mag gegeeven worden, maar dat die Ordonnantien en Protocollen op den naasten Ryksdag ten eerste aan de Standen moeten vertoond, en door dezelve beöordeed worden, om deze of goed te keuren of niet, en, in 't laatste geval, hun gevoeligheid te toonen, wanneer de Raad zulks zonder noodzake zal gedaan hebben; daar en tegen erkennen zy, dat de Uitvoerende Macht niet hen maar alleen den Koning en Raad en verdere

Beamp-

Beampten volgens de Regeerings Vorm behoord. Dat zy Standen, hoewel zy zulks door de Reglementen, in de Jaaren 1724, en 1734, om de daar uit ontſtaande zwarigheden reeds hebben getracht voor te komen, echter door de desorders de Wetuitvoering in allen deelen geœffent, en daar door de Ryksdagen lang duurende en tot groot bezwaar voor de Inwoonders gemaakt hebben, dat ook daar door de Hoofdzaaken onafgedaan bleven, of niet met de behoorlyke attentie konden behandeld worden, dierhalven nu eens voor al verklaaren. *(Het vervolg hier na.)*

DUITSCHLAND. Weenen. Onlangs zyn de Keizer en de Hertog van Saxen-Teſchen, in groot levensgevaar geweeſt. Zyne Keizerlyke Majeſteit met een zeer talryk Gezelſchap, omtrent 3 Mylen van hier over de grote Brug van den *Donau* ter Jagt geweeſt zynde, kwam met den gemelden Hertog in een open Chais naar deze Stad te rug ryden. Op den Straatweg komende, liet de Keizer die zelfs in Perſoon mende, de Paarden wakker door loopen: de Hertog van Saxen het Rytuig op den kant van een Sloot ziende en meenende dat de paarden doorgingen, greep na de leidzels, doch by ongeluk maar een leidzel vattende, werd het een paard op zyde en de Chais in de Sloot getrokken. De Hertog van Saxen geraakten onder het rytuig, maar de Keizer door een ſprong verder in de Sloot, zonder dat deze Vorſten echter in 't minſt bezeerd werden.

Men verzeekerd, dat wy eerlang het vergenoegen zullen hebben, den Koning van Pruiſſen alhier te zien, alzo die roemruchtige Monarch een bezoek by ons Hof ſtaat af te leggen. Men ſpreekt ook ſterk van een Huwelyk tuſſchen den Keizer en een Princes van Brandenburg-Swed, Nicht van zyne Pruiſſiſche Majeſteit.

Hamburg. Het geval, in onze voorgaande van 't Spook bladz. 158 gemeld, heeft het geheugen vernieuwd van een zoortgelyke geſchiedenis te *Weenen* voorgevallen, ten tyde der Regeering van Keizer *Leopoldus.* De Keurprins van *Saxen*, naderhand Keurvorſt en vervolgens Koning van Polen, onder den naam van *Auguſtus den II.* eenig verblyf aan 't Hof des voorsz. Keizer houdende, ging met *Joſephus*, oudſte Zoon van zyne Keizerl. Majeſteit, en na zyn overlyden Keizer, onder den van *Joſephus I.* zeer gemeenzaam om. *Joſephus* beklaagde zich op zeekere tyd, dat hy des nachts ontruſt werd door een Spook, 't welk hem waarſchuwde, geen zo gemeenzaamen omgang met een Ketterſch

Vorſt

Vorst, als *Augustus* was, te houden: mogelyk was men beducht dat *Josephus* Luthersch zou worden, gelyk *Augustus* toen noch was. Deze Vorst, die gelyk bekend is, ongemeene kragten bezat, verzocht 's Keizers Zoon hem in stilte, en zonder weeten van iemand 's nachts in zyn vertrek te laten komen, met beloften van hem eerlang van de lastige bezoeken van dit Spook te zullen bevryden. *Josephus* nam dit verzoek aan, en toen de volgende nacht de gewaande Geest in 't Vertrek kwam, om na gewoonte zyn rol te speelen, sprong *Augustus* voor den dag, vatte den Geest aan, want hy had een Lighaam, en wierp hem ten Vengster uit, waar door hy een been brak en men ontdekte dat hy een Jesuit was. Het is te verwonderen dat deze Paters anderzints zo doorsleepen, niet bedagt hebben dat de Wereld te verlicht is, om aan de Verdichtselen der voorgaande Eeuwen geloof te geven.

GROOT-BRITTANNIEN. Londen. Zeeker zoort van Menschen, bekend onder den naam van Staatkundigen, droomen, dat de ruiling van eenige Districten in de Nederlanden, onlangs tusschen de Hoven van *Weenen* en *Versailles* tot stand gebragt, slechts een voorbode is van eenen gewichtigeren afstand, die eerlang aldaar by gelegenheid van het Huwelyk van den Dauphin, met een Aartshertogin zou geschieden; wie echter oordeel bezit en gezonde herssenen heeft, zal, noch kan daar aan tot nog toe geen geloof geeven.

Het presenteeren van Requesten aan den Koning houd nog niet op. De Geboortverjaring van den Heer *Wilkes*, den Afgod van 't Gemeen den 27 October ingevallen zynde, begaven zich 45 (dit getal zinspeeld op *de Nord-Britton* No. 45) Perzonen van zyne Aanhangers, naar de Herberg daar zyn beeldtenis uithangt, om die dag op een plechtige wyze te vieren. Men had in die Herberg een prachtige Tafel toebereid met kostbare Spyzen, onder anderen waren 'er ook 2 stukken Rundvleesch, elk van 45 ponden, en op ieder stuk Vleesch was een kleine Vlag geplant, waar op No. 45 mitsgaders *Wilkes en de Vryheid* te leezen was. Op 't midden van de Tafel stond een Piramide van 45 Taarten, waar op mede 't voorsz. te lezen was, gelyk op veele andere dingen die in dat Vertrek waren. De Maaltyd geëindigd zynde, werden 'er 45 Kommen Punch gebragt, waar uit de gezondheden gedronken wierden op den Koning, de Koninglyke Familie, ver-

vol-

volgens op *John Wilkes*, den Advocaat *Glynn*, Doctor *Musgrave* en andere van de Tegenparty.

De Koning heeft zyn Parlement, dat tot den 14 November (1769) verschoven was, wederom tot Dingsdag den 9 January (1770) uitgesteld, tegens welken tyd hy de beide Kamers van het zelve gedagvaard heeft, by een te komen, waar uit blykt, dat 'er geen oogmerk is, om het tegenwoordig Parlement te ontbieden, schoon alle de Requesten, hier vooren gemeld, daar toe strekken.

Het Proces van *John Wilkes* tegen den Grave *van Hallifax* is, den 10 November voor de Rechtbank, der gewoone Pleitgedingen, te Westmunster voor den Rechter *Wilmot* en twaalf Gezwoornen uit de Bloem van 't Graafschap Middlesex, beslischt: de Heer *Glynn*, Procureur voor den Heer *Wilkes*, begon deze gewigtige zaak, des morgens ten 10 uuren, met een fraaie en prachtige Redenvoering, waar in hy de tegenstrydigheid tegen de Constitutien aantoonde, van de belediging, die den Heer *Wilkes* was aangedaan, dat van alle onwettige mishandelingen deze het meest Redres vereischte, want dat hier van afhingen de Rust, de Vryheid en Voorrechten van elk goed Ingezeten. Hy merkte aan, dat schoon deeze Zaak den Heer *Wilkes* alleen scheen te betreffen, zy echter als eene nieuwigheid tegen de Vryheid, de Constitutie in 't algemeen betrof, en uit dat Oogpunt moest beschouwd worden door ieder, die nog eenig denkbeeld van 't Welzyn en Geluk zyns Vaderlands had. De Heer *Whitaker*, Procureur van den Gedaagden, deedt zyn best, om aan te toonen, dat alles wat de Lord gedaan had, niet tegen de Constitutien strydig was, of dat zyn Gedrag overeen had gestemd met het Vermogen aan zyne Charge gehegt. Hy bragt een meenigte Voorbeelden by, waar in algemeene Bevelen tot in hegtenisneeming door zyne Voorzaaten waren gegeven, zonder dat dezelve ooit betwist waren. Hy beriep zig op het Gedrag, door den Lord omtrent den Heer *Wilkes* gehouden, toen hy voor hem gebragt wierd, waar uit gebleken was, dat hy niet uit eene byzondere Piequanterie of Gevoeligheid tegen hem, maar uit verpligting van zyn Ampt dus had gehandeld, dewyl de sterkheid van het vermoeden zulks wettigde en vereischte. De Boden van

Staat,

Staat, welke in die Zaak gebruikt waren, werden onderzogt; gelyk mede de Lord *Temple*, de Graaf *van Rochefort*, en de Lord *Weymouth*, Secretaris van Staat, ingevolge de Sommatien, die aan hen gedaan waren. Het Onderzoek der Getuigen aan weêrkanten duurde tot 's avonds ten 7 uuren: toen nam de Rechter alle de Verklaaringen op, en de Gezwoornen verklaarden, na dat zy één uur met elkander in Overweeging waren geweest, den Lord schuldig, en hy werd in 4000 Pond Sterling Boete, ten voordeele van den Heer *Wilkes* verwezen. Dit Vonnis was gantsch niet naar den Smaak van het Gemeen, dat ten minsten 20000 Pond Sterling voor hem wilde gehad hebben; waarom de Gezwoornen genoodzaakt wierden in stilte af te zakken, om niet door het Gepeupel mishandeld te worden. Het Graauw vervoegde zig terstond na de Gevangenis, om den Heer *Wilkes* geluk te wenschen en zy Schooten 45 Kanonschoten ter zyner Eere voor de Gevangenis af.

NEDERLANDEN. 's Gravenhage. Hunne Doorluchtige en Koninglyke Hoogheden, de Prins en Princes van Orange, bevinden zich by aanhoudendheid in gewenschten Welstand.

Leeuwaarden. De Heeren Staten dezer Provincie, uit aanmerking der steeds aanhoudende ziekte en sterfte onder het Rundvee, eenen *Vast-* en *Bededag* tegen den 15 Novemb. (1769) uitgeschreven hebbende, zo is dezelve op dien dag plechtiglyk gevierd en in deze Stad over de navolgende Texten gepredikt geworden.

GROOTE KERK.
Voorm. *Th. te Bokkel*, Jer. 44. 10-14.
Namid. *Corn. Blom*, Jes. 7. 21-22.
GALILEER KERK.
Voorm. *A. Snetblage*, Jes. 9. 12.
Namid. *H. Schrader*, Ex. 15. 26.
WESTER KERK.
Voorm. *H. Sypkens*, Ezech. 21. 13.
Namid. *A. Mentes*, Joël 2. 12-14.
FRANSCHE KERK.
Namid. *J. Courtonne*, Deut. 32. 39.

Zynde dien dag in de Nederduitsche Gereformeerde Kerken alhier, door de Broederen Diaconen gecollecteert *f* 870 : 1 : -
Voor 't Diaconie Huis 140 : -
f 1010 : 1 : -
En door de Wees-Diaconen. 295 : 9 : 8
Dus te zamen *f* 1305 : 10 : 8

Ma-

Magiſtratuuren en Anptenaaren.

Door de Ed. Groot Achtb. Heeren Curateuren over 's Lands Hoogeſchool te *Leyden*, is tot Profeſſor Juris Civilis beroepen, de Hooggel. Heer *Dionifius Godefridus van der Keeſſel*, J. U. D. thans Profeſſor dier Faculteit te *Groningen*.

Zyne Doorluchtige Hoogheid de Prins Erfſtadhouder heeft aangeſteld tot Commandeur van het Kaſteel van *Namen*, de Collonel *François Gabriel Gruſs*; tot Grootmajor dier Stad, de Collonel-Commandant en Groot-Major nva het Kaſteel aldaar *Carel Diederich du Moulin*, en tot extraordinaris Kapitein ter Zee ter Admiraliteit in Zeeland de Heer *Dirk Wagtels*.

Door hoogſtgem. Vorſt is uit eene overgeleverde Nominatie tot Schepen en Schepen Commiſſaris der Stad *Haerlem* geëligeerd de Wel Ed. Geſtr. Heer Mr. *Herman Gerlings*, in de plaats van wylen den Heer W. H. van Schuylenburgh.

Den 2 November (1769) is op recommandatie van hoogſt-voorsz. Prins Erfſtadhouder, tot Raad in de Vroedſchap der Stad *Brielle* geëligeerd, de Wel Ed. Geſtr. Heer *Jan Hendrik Swalmius*. in de plaats van wylen den Heer Oud Burgemeeſter Jacob Roeſt.

Den 4 dito zyn by de Heeren van de Vroedſchap der Stad *Schoonhoven* gediſpicieerd, de Heer *Gerardus Jacobus van den Boſch*, Oud-Schepen en Raad, om van wegens de voorsz. Stad, met May 1770, voor den tyd van twee Jaren te werden gecommitteerd in 't Collegie van Heeren Gecommiteerde Raden; als ook de Heer *Job. Kemper*, regeerend Schepen en Raad, om ter voorsz. tyd, voor drie Jaren te werden gecommitteerd in de Provinciale Rekenkamer van Holland en Weſtvrieſland.

Hunne Hoog Mog. hebben den Heer *Geelvinck* derzelver Miniſter aan het Hof van Bruſſel, met het Caracter van Miniſter Plenipotentiaris bekleed.

In de generale Vergadering van Zeventienen, dewelke door de Ed. Achtb. Heeren de Repreſentant van zyne Doorl. Hoogh. en verdere Bewindhebberen der Ooſt-Indiſche Compagnie, zedert eenigen tyd te *Middelburg* in Zeeland gehouden, en den 25 Octob. 1769 geeindigt is, hebben dezelve tot Opper-Koopman aangeſteld, de Secretaris van Policy te *Colombo* de Ed. Heer *Jan Gerard van Angelbeek*; als mede tot Advocaat om naar Indiën te vertrekken de Ed, Heer Mr *Fredrik Hendrik Muller*. Wyders is aangeſteld de Heer *Fredeholm Jacob Dosdousky* tot Kapitein Militair, om met de Kersvloot naar Indiën te ſtevenen.

De Ed. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Raden der Stad *Goes* hebben den Heer *Adrianus Huysman*, Stads Chirurgyn en Vroedmeeſter, aangeſteld tot *Lector Anatomiæ, Chirurgiæ & Artis Obſtreticandi*, denzelven daartoe met een jaarlyks *honorarium* begiftigd hebbende.

Hoogſtmeergem. Prins Erfſtadhouder heeft uit eene overgeleverde Nominatie, tot Bewindhebber der Weſt-Indiſche Compagnie ter Kamer *Amſterdam* geëligeerd, de Heer Mr. *Johan Graafland*, Pietersz., in de plaats van wylen den Heer Mr. Bernardus de Wilhem.

Door de Wel Ed. Achtb. Heeren de Repreſentant van zyne Doorl. Hoogheid, de verdere Bewindhebbers. en Hoofd-Participanten der Ooſt-Ind. Comp. ter Kamer *Amſterdam* is, in hunne Vergadering den 9 Nov. (1769) gehouden, tot gequaliſiceerd en beëedigt Hoofd Participant verkozen, de Wel Ed. Geſtr. Heer *Nicolaas Geelvinck*, Heere van *Stabroek*, Schepen en Raad der voorsz. Stad, in de plaats van den Wel Ed. Geſtr. Heer Willem van Heemskerk.

Den 10 Nov. zyn tot Burgemeeſteren

ren der Stad *Leyden* aangesteld, de Wel Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. *Hendrik van Buren*, eerste en presideerende, Mr. *Johan van der Marck*, Æg.dz. Mr. *Coenraad Teding van Berkhout*, en Mr. *Jan Hubrecht*; zynde wyders tot Thesaurier benoemd Mr. *Jacob Pla*, en gedespicieerd tot Gecommitteerde in het Collegie ter Admiraliteit t'Amsterdam tegen May 1770, Mr. *Jacob Heyns*.

Op hooggunstige recommandatie van zyne Doorl. Hoogh. de Prins Erfstadhouder, is gedespicieerd om met May 1770 voor den tyd van drie jaren zitting te neemen in de Provinciale Rekenkamer, van wegens de Stad *Purmerende*, de Wel Ed. Gestr. Heer *Samuel Rudolphus van Nispen*, Raad in de Vroedschap der voorsz. Stad.

Door hoogstmeergem. Prins Erfstadhouder; zyn uit een overgeleverde Nominatie tot Burgemeesteren der Stad *Schoonhoven* geëligeerd en volgens gewoonte den 11 Nov. geinstalleerd, de Ed. Gr. Achtb. Heeren, *Thomas van Kempen* en *Anthoni Boon*; tot Schepenen *Johannes van Salen*, *Nicolaas de Fremery*, *Willem van Solinge*, *Pieter de Groot*, *Andries van Oosterhout*, *Jan van der Geer* en *Anthoni Carnier*; en tot Schepenen Commissarissen, *N. de Fremery*, *W. van Solinge* en *A. Carnier*.

Door hoogst voorsz. Prins Erfstadhouder is, de Wel Ed. Gestr. Heer *Thomas Adriaan de Jonckheere* aangesteld, tot Raad in de Vroedschap der Stad *Utrecht* in de plaats van wylen den Heer C. van Hengst.

Door de Wel Ed. Gr. Achtb. Magistraat van *'s Hage* is tot extraordinaris Stads-Doctor aangesteld, de Heer *Eduard Sandifort*, Medicinæ Doctor.

Door de Wel Ed. Gr. Achtb. Vroedschap der Stad *Utrecht* zyn verkoren, tot Gecommitteerde ter waarneeming der Posteryen, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Cornelis Anthony van Wachendorff* in de plaats van wylen den Heer Mr. Cornelis van Hengst, en tot Commissaris over de publieke Verkopingen der Erfhuizen, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *François Cornelis Craayvanger*, in plaats van den eerst voorsz. Heer.

Hoogstgemelde Prins Erfstadhouder heeft, uit eene overgeleverde Nominatie geëligeerd en aangesteld, tot extraordinaris Hoogheemraad van Delfland, de Heer *Gerlach Jan Doys*, Baron *van der Does*, Heer van Langeveld, in de plaats van den Heer *François Cornelis van Aarssen van Sommelsdyk*, die als Ordinaris Hoogheemraad is gesucceerd, in plaats van wylen den Heer Willem Hendrik, Baron van Wassenaar.

De Heren Staten Generaal hebben den Heer *Pieter Boellaard van Tuyll*, aangesteld tot Commies Generaal ter Admiraliteit op de Maze, in de plaats van wylen den Heer Mr. Joh. Umbgrove.

Zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfstadhouder, heeft tot Assessor van het Landschap *Drenthe* aangesteld, de Hoog Wel Geb. Gestr. Heer *F. O.* Baron *van Dornberg - Heiden*, Heer van ter Bosch, enz. enz. in de plaats van wylen den Hoog Wel Geb. Gestr. Heer J. Baron van Dongen, Heer van Dunningen enz. enz.

De Heeren Staten van Holland en Westvriesland hebben den Heer Mr. *Pieter van Buren*, Boekhouder ter Finantie van Holland, aangesteld tot Commies ter zelver Finantie, in de plaats van wylen den Heer Hendrik Verschuuring.

Wyders, op Electie van zyne Doorl. Hoogheid, de Prins Erfstadhouder, is tot Curator van 's Lands Universiteit te *Leiden*, in de plaats van wylen den Heer Mr. Cornelis de Wilt, de Heer Pensionaris der Stad Delft, Mr. *Pieter van Bleiswyk*; en tot Schout, Dykgraaf, en Bode van Tessel, mitsgaders Baljuw van 't *Eierland*, de Heer

Mr.

Mr. *Cornelis Bleiswyk*, in de plaats van den Heer Balthazar Huydekooper, die op zyn verzoek in de voorsz. qualiteit gedimitteerd is.

Door hoogstmeergemelde Prins Erfstadhouder, zyn uit een overgeleverde Nominatie geëligeerd tot Burgemeesteren van *'s Gravenhage*, de Ed. Achtb. Heeren, Mr. *Jan Hudde De del*, President, Mr. *Johan Dierquens* en Mr. *Carel de la Bassecour*; tot Schepenen, Mr. *Adriaan van der Goes* President, Mr. *Carel de Lille*, Mr. *Johan Patyn*, Mr. *Philippus Matthias Mestre*, Mr. *Abraham van Neck*, en Mr. *Pieter van der Poel*. Wegens *Scheveningen* is de Heer *Boudewyn de Wit* gecontinueerd. Tot Schepenen Commissarissen Mr. C. *de Lille*, Mr. *J. Patyn* en Mr. *P. M. Mestre*.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Den 15 Octob. overleed te *Langenburg* in den ouderdom van omtrent 63 Jaren *Leonora*, Vorstinne Douariere van *Hohenlohe*, Gravinne van *Gleichen*, Geborene Vorstinne van Nassau-Saarbruk enz.

In den Nacht van den 1 op den 2 Nov. is zeker Burger te *Spandau*, benevens zyne Huisvrouw en zoontje van 4 jaren in hun bed, met een byl moorddadig om 't leven gebragt, en vervolgens eenige honderd Rykxdaalders in Geld en veele Goederen uit het huis gestolen geworden.

Den 2 Novemb, (1760) overleed op 't Fort *Moermont*, in den ouderdom van 92 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Fred. Willem Stockelman*, Kapitein ten dienste dezer Landen, als mede afgetreden Major van 't gem. Fort.

Den 5 Novemb. is de Vorstinne van Tour en Taxis te *Keulen* van een Prins bevallen.

De Prins, waarvan haare Koningl. Hoogheid de Gemalin van de Prins van Pruissen, den 21 Octob. (1760) bevallen is, heeft de namen van *Fredrik Hendrik Emilius Carel* bekomen.

Den 9 Novemb. is de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Cornelis van Hengst*. Raad in de Vroedschap, Oud-Schepen der Stad *Utrecht*, en een der Heeren Gecommitteerden tot het waarnemen der Posteryen, aldaar in den ouderdom van 53 Jaren overleden.

De Weduwe van *Fredrik Hes*, in leeven Ykmeester der Stad Harlingen onlangs een vuur van Turf aanleggende, slaat een dier Turven aan stukken; doch de brokken bleven aan elkander hangen, waar op deze Vrouw eenige blinking in de Turf ontdekkende, dezelve voorzichtig losmaakte en 'er een gouden armring uithaalde, gemaakt van draadwerk, hebbende 18 dubbelde schakels, zynde twee breed; aan deze ketting zat een langwerpig vierkant gouden slot, ingelegd met festien steenen van verscheide koleuren: aan de binne kant van dat slot staat met duidelyke goede letters *Anneke Eetema*.

Te *Arnhem* is overleden de Heer Mr. *Gerard Umbgrove*, Commis Generaal der Convoyen en Licenten aldaar; en te *Madrid* de Heer *F. Doubleth*, Heer van Groeneveld, Extraordinaris Envoyé, en Minister Plenipotentiaris van dezen Staat aan het Hof van Spanje.

Den 14 dito werd het tydelyke met 't eeuwige afgewisseld in den ouderdom van omtrent 48 Jaren, by de Wel Ed. Gestr. Heer *Anthony Cras*, regeerend Schepen, Leenman en Secretaris der Stad *Tholen*.

Den 16 dito overleed te *Delft* in den ouderdom van ruim 75 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Adriaan Bogaart*, Heere van Beloys, Raad in de Vroedschap en Oud-Burgemeester, mitsgaders Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer der voorsz. Stad.

Den 17 dito is de Gemalin van

Prins *Fredrik van Meklenburg Strelitz*, van eene Princes bevallen.

Den 19 dito overleed te *'s Hertogenbosch* in den ouderdom van byna 72 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Johan Cornelis Santvoort*, Raad en Oud Schepen, mitsgaders Griffier dier Stad en Ordinaris Leenman in de Leen- en Tol-Kamer over de voorsz. Stad, Meyery en Quartier van dien.

In *Overyssel* is 't tydelyke met het eeuwige afgewisseld by de Hoog Ed. Heer *Fredrik Johan Sigismund*, Grave van *Heiden* tot Ootmarssum, afgetreden Land-Drost van Twenthe.

Den 20 dito stierf in den ouderdom van 85 Jaren, de Heer *Willem Robert Schieffel*, afgetreden Agent der Generaliteits Classen en Kerken, als mede Agent van den Lande van Hulster-Ambagt, Hulst en Sas van Gent.

Den 22 dito overleed in *'s Hage* de Heer *Hendrik Verschuring*, Commis ter Finantie van Holland enz.

Op desselfs Landgoederen in 't Landschap *Drenthe* is overleden, de HoogWelgeb. gestr. Heer *J. Baron van Dongen* Heer van Dunningen, beschreeven in de Ridderschap, gedeputeerde staten, en Assessor in 't voorsz. Landschap.

Den 27 Nov. heeft de Heer *P. Steenstra*, Lector der Wiskunde. Zeevaart en Sterrekunde, zyn openbare Lessen, over het vinden der Lengte op Zee in het *Athaneum illustre* te *Amsterdam* aangevangen, zullende daar mede des Dingsdags en Donderdags continueeren.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Het gewoone Consistorie dezer Gemeente, staat gehouden te worden op woensdag den 6 en 20 December (1769), onder Voorzitting van Do. *Jacobus Boon.*

Op Vrydag den 24 Nov. 1769 heeft alhier in de Nieuwe Kerk, in de beurt van den Wel Eerw. zeer Gel. Heer *J. Klap*, gepredikt de Wel Eerw. Heer *Julianus Croon*, hebbende zyn Text uit Jerem. 9. vs. 24. *Maar wie zich beroemen wil*, enz.

Rotterdam. De Eerw. Kerkenraad dezer Gemeente een *Binnen Vader* en *Binnen Moeder* in hun nieuw aangelegd *Weeshuis* zoekende te verkiezen, op vrye kost, inwooning en redelyk Tractement, mits de Vader in staat zy om de kinderen in dit Huis te onderwyzen in 't lezen, schryven cyferen en in den Godsdienst, zo konnen die geene welke de vereischte bekwaamheid hebben, en beide Ledematen van die Religie zyn, zich in de maand December (1769) alle Zondagen voor- en namiddag, na den geëindigden Godsdienst, in de Consistorie Kamer alhier aanmelden.

Het *Schoolmeesters* en *Voorzangers-Ampt* in deze Gemeente Vacant zynde, werden die gene welke de vereischte bekwaamheden daar toe hebben, verzogt, zich ten spoedigsten by den Kerkenraad alhier aan te melden.

Beverwyk. Die van de onveranderde Augsburgsche GeloofsBeleidenisse alhier, zoo lange reets te vergeefs naa de Voorrechten gezugt hebbende, van de welke byna alle hunne Geloofsgenooten in deze Nederlanden kunnen gebruik maaken, zien eindelyk hunnen wensch vervult; den 12. Nov. (1769) heeft hun eerste Leeraar de Eerw. zeer Gel.

Gel. Heer AUGUSTUS STERK, met zynen Predikdienst een begin gemaakt: des Voormiddags wierd den zelven, benevens de nieuwe Gemeente hunne onderlinge verplichting voorgehouden, door den Wel Eerw. zeer Gel. Heer J. H. VORSTIUS predikant in s'*Hage*, hebbende zyn Wel Eerw. tot dat Oogmerk ten text verkooren, de vermaaning van Paulus aan *Titus*, Tit: 2 vs 15. *Spreek dat; en vermaan, en bestraf met alle ernst. Laat niemand u veracbten*; en na den middag predikte de nieuwe Leeraar over *Luc*: 5 het laatste gedeelte van het vyfde vers: *Meester op uw woord wil ik bet net uitwerpen*; zyn Eerw. stelde daar uit voor, de gehoorzaamheid van Petrus *aan*, als mede zyn vertrouwen *op* zynen Meester, als een voorbeeld, waardig niet alleen, maar ook noodzaaklyk, om zoo wel van hem zelve by de aanvaardinge van zynen gewigtigen Post, als ook van de nieuwe Gemeente, in derzelve Omstandigheden, te worden nagevolgt. De Inleiding tot deeze verhandeling was het eerste gedeelte van Prov. 10. vs. 28, en de Voorafspraak Ps. 90 vs 17. Aanmerklyk was het, dat juist op dien tyd, toen voor de eerste maal by die Gemeente gepredikt wierd, een kind werd gebragt om gedoopt te worden; welke heilige handeling ook door den Jongen Leeraar volbragt is.

LEEUWAARDEN. Op Woensdag den 15 November 1769 heeft onze veel geliefde Leeraar, de Wel Eerw. zeer Gel. Heer *W. G. Jutting*, ter gelegenheid van den VAST- en BEDEDAG, door de hoge Overheid in deze Provincie uitgeschreven, ter oorzake der zo zeer treffende ziekte en sterfte onder het kostlyk Rundvee, deze Gemeente gesticht door twee zielroerende Boet-Leerredenen. Des voormiddags ontleende zyn Eerw. 't onderwerp zyner Verhandeling uit 2 Sam. 24. vs. 15 19. De Inleiding was uit 1 Petr. 5. vs. 5. *b*. Des namiddags predikte zyn Eerw. uit Hos. 4. vs. 1-3. en ontleende zyne Inleiding uit Joël 1. vs. 18, 't eerste ged.

Vervolg der BESTEKKEN en CONDITIEN van het Timmeren van het BESTEDELINGS-HUIS enz. ziet onze voorgaande bladz. 167

Art. 9.

Eindelyk moeten volgens de teekening op deeze Verdieping nog twee Trappen gemaakt worden, ieder van 25 treeden; met de Bordessen: de treeden van Wagenschot 2½ duim dik, de Verdikstukken van 1 duim dik, Stootborden van ¾ Duim, de Quartier-Boomen van 2 duim dito, digt en wel in malkanderen getimmert en sterk gespykert; aan weerskanten van de Muur een Leuning van 2 duim Wageschot in de Muur vast gemaakt met yzere Houvasten.

Art. 10.

Derde Etage.

Boven deze voorschreeve Verdieping te leggen, een laag Balken, met alle de benodigde Trevelingen en latteihouten van lengte en zwaarte en van verdeelingen zoo als hier voor in Art. 5. van de eerste

eerste laag Balken, breeder staat beschreeven. Alle deeze Balken zoet op te schaaven en aan ieder Balk 2 Balken schaaven van ¾ Duim en Groeven of Sponningen voor een tusschenvloer van ¾ duims Greene Deelen, dezelve Waterpas te leggen, geankert, gekoppelt als mede op de Couzynen en Lateihouten met Koppel-Ysers vastgemaakt, zoo als van de voorige laag Balken vermeld is.

De zwaarte van de Ankers en Koppel-Ysers en het vast maaken van dezelve, moet mede geschieden als in Art. 5. van zoortgelyke zaken vermeld is.

Tusschen deze Balken in de Sponning moet een Vloer van ¾ duims greene Deelen gelegt worden.

Over deeze Vloer en Balken moet een Vloer koomen van 2 duims greene Stettynse Deelen, gewerkt en geschaaft en in dezelve order gelegt als in Art. 6. bedongen.

Art. 11.

Op deeze tweede laag Balken te maaken en te stellen, zoo veele Deurcouzynen en Deuren, als in de Teekening word aangewezen, de Couzynen 5 à 9 duim, de boven Drempels 6 à 9 duim, de Couzynen en boven Drempels in de 2 steens Muuren staande van 6 à 14 duim 38 duim breed 8 voet hoog in den Dag: Een kraal van ¾ duim en een sponning van 1 à 2 duim: Een lyst op de Couzynen gelegt, dat de Muur gepleistert zynde binnen het Hout blyft, de Deuren van 2 à 8 duim met 3 Drempels, Paneelen van 1 duim gebost, en aan weerskanten een vaste schaaf alles van goed en droog Waageschot, afgehangen met knieren N. 10 gesloten met instekende Kamersloten, 2 Schootels op Loopers, in ieder Deur 2 Pokhoute Deurknoppen.

Vier yzere Schoorsteen Mantels en Lysten, of wel zoo veel als 'er op deze hoogte vereischt werden, zo als in Art. 2. breeder beschreeven.

Art. 12.

Voorts op deze tweede laag Balken te maaken en te stellen 48 Schuyfcouzynen rondom aan de Buitengevels, en 37 dito aan de Binegevels, als mede 4 Couzynen voor de Secreten, alle met Raamen en Luiken gemaakt, bewerkt en gesloten als in Art. 8. breeder vermeld: Except dat alle deze Schuifraamen, zoo moeten gemaakt werden, dat ze na binnen kunnen opdraaien, om gewassen te konnen worden, hoewel dezelve nogtans ook moeten kunnen schuiven, de hoogte en breedte van deze Couzynen zo als by de Teekening te zien.

Op dito Verdieping te maaken twee Trappen, ieder van 20 Treeden met hunnen bordessen, waar van de zoort en zwaarte van Hout als ook de bewerking, zyn moet, even gelyk in Art. 9. breeder vermeld, en voorts geschikt, zoo als de Teekening aanwyst.

Art. 13.

Vierde Etage.

Een derde laag Balken van lengte en zwaarte, bewerkt geankert, ge-

gekoppelt en wat dies meer, even gelyk van de 2 voorige laagen Balken bedongen, en wanneer dezelve Waterpas gelegt is, daar op mede een tusschen Vloer van ¾ duims greene Deelen en voorts daar op een Vloer van 't zelfde zoort en zwaarte van Hout en bewerking gelyk als van de voorige Vloeren gemeld is.

Art. 14.

Op deze derde laag Balken te maaken en te stellen, zoo veele Deurcouzynen en Deuren als in de Tekening vermeld staat. De Couzynen 5 à 9 duim boven Drempels 6 à 9 duim, de Couzynen 8 Voet hoog 36 duim in den Dag breed, de Deuren van Wageschot 2 à 8 duim 3 Drempels Penneelen 1 duim, dito de Couzynen en Deuren, gemaakt, gewerkt, afgehangen en geslooten, als van dergelyk Werk hier voor breeder is vermeld, de zwaarte en hoogte van de Couzynen die in 2 Steene-Muuren komen te staan, gelyk ook de vereischte 4 yzere Schoorsteen-Mantels en derzelver Lysten. Voorts aan de Binne en Buiten Gevels van deze Etage te maken, zoo veele Couzynen met Raamen en Luiken, en de opdraaiende Schuifraamen zoo te maaken en te leeveren in order als daar van in Art. 8. en 12. hier voor breeder vermeld. Voorts noch twee Trappen, volgens Teekening, met haare Bordessen van 18 à 19 Treeden hoog van 2 duim Wageschot, de verdikstukken van 1 duim, Stootborden van ¾ duim en quartierboomen van 2 duim.

(*Het Vervolg hierna.*)

Vervolg van 't BESTEK en CONDITIE van het Metzelen enz. van het BESTEDELINGS HUIS enz. ziet onze voorgaande bladz. 168.

Ten Veertienden.

Zal den Aannemer alle Zymuuren, die vereischt worden tot de Aard Wulven, en tot separatie Muuren op de Fundamenten aanleggen van een halve roode Mop, met Kalk en Zand gemetzeld, ter hoogte, tot onder de Porring van de Wulven. Deeze aard Wulven ronden met halve roede Mop, in Kalk en Zand, en de holle Wulften op de formeelen ronden, met een harde goudse Plovey Klinkert, met een ton Luikze Steenkalk, een ton Schulpkalk, een ton gryze Steenkalk, een ton Sement, en een en een halven ton scharp Zand, wel door gewerkt, over alle deeze Aard-Wulven, moeten twee laagen overgemetseld worden, als deeze Wulven behoorlyk zyn aangeroseert, van harde Moppe Klinkert, met die Speeie, als de holle Wulven. Alle separatie Muuren in deeze onderste Verdieping, moeten gemetseld werden, van een harde Moppe Klinkert, zoo als van de Semente laagen is gemeld; en alle laagen vol metzelen, en inwateren.

Ten Vyftienden.

Zal den Aanneemer over alle deeze Aard-Wulven bevloeren, met

een

een beste geele Vriese Klinkert Ploveyen, op zyn kant, vlak, en onder de rey, met dezelve Specie, als van de Semente laagen is gemeld; en net, plat vol gevoegt, dun en digt aan elkander gevoegt, en onder alle binne Couzyns te stellen blaauwe Steene Neuten, hoog boven de goede Vloer vyf duim en wel gedookt, en vast gegooten, en goede Quel Latten aan deeze Couzyns te brengen, en wel aan te metzelen. Deeze separatie Muuren moeten geraapt worden, behalven in 't Turfhok alwaar de Muuren moeten plat vol gevoegt werden, met dezelve Specie, waar meede deeze Muuren gemetzelt zyn.

Ten Zestienden.

Zal den Aanneemer de Zymuuren van de Rioelen op de Fundaments Planken aanleggen met een en een halve roode Mop met Kalk en Zand, ter hoogte tot op twee laagen van de Porringe der Wulven. Deeze twee laagen te Metzelen, met een en halve harde Klinkert, met een Ton Schulp Kalk, een Ton gryze SteenKalk, een Ton Semeat, en een Ton Zand daar onder. Deeze *Rioelen* daar mede te overwulven, daar mede aan te Roseeren, en twe platte laagen over deeze Wulven daar mede gemetzeld; en in deeze Wulven gaten te Metzelen groot twintig duim, en omtrent twintig voet van elkander, en op te Metzelen zoo hoog, dat dezelve met een blaauwe Steen van drie op graft, gedekt worden, met de Straat gelyk, om zoo de Rioelen in der tyd mogten verstopt worden, dezelve door die gaten te kunnen schoon maaken. Edog hier wel te reflecteeren, dat den aanneemer gemelde platte laagen, zoo over de Rioelen, als Aardwulven niet zal vermogen te Metzelen, voor den Jaare 1770, ten tyde, als men oogenschynlyk geen harde Vorst meer heeft te vreezen.

Ten Zeventienden.

Zal den Aanneemer deeze Rioelen Metzelen, ter wytte volgens de Grondteekening, en in de Straat, van 't Huis, tot aan de Muidergragt, de Zymuuren, van een en een halve roode Mop, met Kalk en Zand, en verder Metzelen, als hier vooren is gemeld; doch met dit onderscheid, dat in deeze Zymuuren, om de langte van zes voeten een Anker moet uitgemetzeld worden van een *roode Mop*, en breed, een en een halve Mop, ter hoogten van de boven kant der Wulven, zoo ver als dezelve buiten 's huis in de Straat komen.

Ten Agtienden.

Zal den Aanneemer de buitenste Stoepmuuren aanleggen op de Fundaments-plank van een en een halve roode Mop, met Kalk en Zand, ter hoogte tot half voet onder de Straat, met zyn dwarsmuuren, volgens Teekening; daar verder onder de Treeden en Zarken, te Metzelen met harde Moppe Klinkert, zoo als van de Semente laagen is gemeld.

(Het vervolg hier naa.)

NAAM-

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 24 *October* 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 24 October.

'*t Kind* van Johannes Rebius. Z.K.
'*t Kind* van Joan Arnout Bertram. L. N. K.

Woensdag den 25 dito.

Jan Knipper
Casper Graveshuyner. L. N. K.
Marianne Chabot, Weduwe van Jean Gasques. W. A. K.
Catharina Norman, Huisvrouw van Abraham Sluytman. N. K.

Donderdag den 26 dito.

Jan Vos, N. Z. K.
Johannes Ringenes. L. K. H.
Eliesabeth Schepper, Huisvrouw van Johannes Morellen La Cave. N.Z.K.
Jeanne Tousseau, Huisvrouw van Pierre Albert. A. K. H.
'*t Kind* van Hendrik Brouwer. N.Z.K.

Vrydag den 27 dito.

Barent van der Does. O. Z. K.
Daniel de Maffé. W. A. K.
Hendrik Freers. W. K.
Willem Smit, Mr. *Chirurgyn.* Z. K.
Helena de Bruyn, Huisvrouw van Jan Pieter van Tol. O. K.
Catharina van Dyck, *Bejaarde Dogter.* N. O. K.

Zaturdag den 28 dito.

Geertruy Greve. W. K.
'*t Kind* van Pieter Kuyken. L. N. K.

Zondag den 29 dito.

Anna Otto, Huisvrouw van Dirk Keup. A. K. H.

Maandag den 30 dito.

Gualtherus Graafland, *Commissaris.* N. K.
Jacob Dirkse, Mr. *Waagemaker.* L. K. H.
Susanna Heydeman. W. K.

Dingsdag den 31 dito.

Barent Vos. N. K.
Otto Hendrik Bereutrop. W. K.
Grietje Barnkaas, laatst Weduwe van Johannes van Zyll. E. Y K.
Tetje van Rooijen, Huisvrouw van Jan van der Veen. Z. K.
Cornelia van Eybergen, *Bejaarde Dogter.* W. K.
'*t Kind* van Frans Johan Landman. L. N. K.
'*t Kind* van Arie Bas. O. O. K.

Woensdag den 1 November.

François Mollingerus, *Makelaar.* E.N.K.
Werner Stephan. W. K.
Jan Hendrik van Seggeren, *Jongman.* N. O. K.
Helena Janse, Huisvrouw van Jacobus van Eck. W. K.
Eliesabeth Willems, Huisvrouw van Balt Hendrik Meyer. L. O. K.
'*t Kind* van Abraham Melchior Nosse. Z. K.
'*t Kind* van George Philip Meyr. W. K.

Donderdag den 2 dito.

Beletje Noordenhout, laatst Weduwe van Gerrit Bukke. L. O. K.
Annetje Botjen, Weduwe van Hendrik Vaasel. E. Y. K.
Johanna Sophia Doos, Huisvrouw van Philippus Dorfling. O Z. K.
Catharina Coster, *middelste Dogter* van de Weduwe Jan Coster. O. Z. K.
'*t Kind* van Pieter Louw. W. K.
'*t Kind* van Gerrit Weerman Bagyn. L. N. K.

Vrydag den 3 dito.

Jan 't Lam. N. K.
Alexander Spoor. W. K.
Margaretha Posd, Huisvrouw van George Remmers. W. K.
Catharina van Basseveld. W. K.

Zaturdag den 4 dito.

Lambertus Hasselaar. N. Z. K.
Zeeger van Santen, *Knegt op 't Haarlemmer Binne Veer.* K. K. H.

'*t Kind* van P. Wybrands Jacobsz. Z. K.
'*t Kind* van Stephanus Schatstal. N. O. K.
'*t Kind* van Remie Pellerim. N. O. K.

Maandag den 6 dito.

Pieter van Immerseel. O. Z. K.
Antje Varsevelt, Huisvrouw van Jan Oudenhave. N. K.
Sara Cooll, *Bejaarde Dogter.* W. K.

Dingsdag den 7 dito.

Johannes Jacobus Koelman, *Medecina Doctor.* N. K.
Johan Drebert. L. K. H.
'*t Kind* van Alexander Craandyk. N. O. K.
'*t Kind* van Gerrit ten Teye. N. K.
'*t Kind* van wyle Isaac Nibbrig. W. K.

Woensdag den 8 dito.

Willem Blaauw. O. K.
Wigbold van den Berg Vorsteiman. Z. K.
Zytje Wilms, Weduwe van Abraham Lissevee. W. K. H.
'*t Kind* van C. H. Sonmans. L. O. K.
'*t Kind* van Jan Hamaker. O. K.

Donderdag den 9 dito.

Gerrit Overbeek, Mr. *Kuyper.* N. K.
Willem van Hartevelt, *Bierdrager.* K. K. H.
Hendrik Everwyn. A. K. H.
Anna Horneman, Weduwe van Barend Gerbrand Homoet, in zyn leven *Commissaris deezer Stad, mitsgaders Bewintbebber der Oost Indische Compagnie weegens Groningen en Ommelanden ter Kamer Middelburg in Zoeland.* L. O. K.
Geertruy Smook, Weduwe van Jan Weeling. O. K.
Alida Groenewoud, Huisvrouw van Assuerus Sweys. Z. K.
'*t Kind* van Jan Marchand. N. K.

Vrydag den 10 dito.

Joan Martinus Thym. O. Z. K.
Jan Liefring. A. K. H.
Johanna Harthagen, Weduwe van Jurriaan Stoeke. O. O. K.
Marie Mercier, *Bejaarde Dogter.* W. A. K.
'*t Kind* van Gerrit Timmers. O. Q. K.
'*t Kind* van Franciscus Rabeling. N. Z. K.

Zaturdag den 11 dito.

Arend Jan van Riemsdyk. Z. K.
Arnoldus Muller. N. K.
Maria Ruys, Weduwe van Jaques Regnault. W. A. K.
Gerritje Roesing, Huisvrouw van Vincent Mol. E. N. K.
'*t Kind* van Levidicus Prins. N. K.

Zondag den 12 dito.

Cornelia Battry, *Bejaarde Dogter.* A. K. H.

Dingsdag den 14 dito.

Vincent Mol. E. N. K.
'*t Kind* van Johannes Ogenburg. L. O. K.

Woensdag den 15 dito.

Maria van Steenbergen, Huisvrouw van Jan Ouderwater. W. K.

Donderdag den 16 dito.

Coenraad Bannier. O. K.
Maria Willemina Freelinkhuysen, Huisvrouw van Jan Hendrik Kolling. L. O. K.
Anna Milius, Huisvrouw van Matthys Verhoeff. O. Z. K.
Geutje Heyle, Huisvrouw van Benjamin de Vries. N. K.

Vrydag den 17 dito.

Jacobus Samtvoord. Z. K.
Jacobus van Velthuys, *Overman van 't Fruytkopers Gild.* N. K.
Willemyntje Willemse, Weduwe Paulus Steenwinkel. O. O. K.
Maria Eliesabeth Bodisco, Weduwe van Ekerman. Z. K.

Zaturdag den 18 dito.

Hendrik Greeman. N. Z. K.
Roelof de Raadt. N. K.
Anna Eliesabeth Barends, laatst Weduwe van Hendrik Schrage. O. K.
Jannetje Leties, Huisvrouw van Jilles van der Sluys. W. K.
Eliesabeth Teubner, Huisvrouw van Adolf Johan Hendrik Coller. N. O. K. H.

Maandag den 20 dito.
Pieter Wilsterman, Mr. *Kleremaker*. L. O. K.
Jan Steen, *Makelaar*. N. Z. K.
Catharina Voerman, Weduwe van Hendrik Steffen. L. K. H.

Dingsdag den 21 dito.
Magdalena Meyer, Weduwe van Hendrik Sluyter. N. O. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* op *Maandag*, den 30 *October* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Angeliersgragt (*G. Jarman*, *H. Moens* en *C. Dom*, Een Huis en Erve op de) Noordzyde. *f* 2500, in slag *f* 8. verkocht.

Baafjes steeg (*J. Lafrens*, *A. de Clecq de Jonge* en *A. van Ketwich*, Een Huis en Erve in de), Zuidzyde, het derde van den Nieuwendyk, *f* 2765, in slag *f* 20. opgehouden,

Bikkers of Houtgragt (*B. Twisk*, Een Huis en Erve op de) 't tweede Huis van de Galge Brug, *f* 1525, in slag *f* 100. *H. Helmers*.

Binnen Dommerstraat (*G. Jarman*, *H. Moens* en *C. Dom*, Twee Huizen en Erven in de) *f* 3625. verkogt.

Droogbak(*A. Folle* en *J. Steenbergen*, Een Huis en Erve op 't) *f* 9300, in slag *f* 1000. *G. Jarman*.

Dykstraat (*J. Schoonhoven*, Een Huis en Erve in de korte) Westzydde. *f* 3275, in slag *f* 300. *P. Veeckens*.

Fluweele Burgwal (*R. Steenbergen*, *M. Kly* en *J. van Bergen*, Een Huis en Erve op de) tusschen de Haantjenhoeks en Oudezyds Armsteegen, *f* 10000, in slag *f* 1800 *O. C. Titsing*.

Gooyerssteeg (*H. Campen*, *P. de Hoen*, *Jan Willaarts* en *J. van de Velden*, Een Huis en Erve in de) op de Bierkaade, Noordzyde. *f* 850, in slag *f* 30, *G. Jarman*.

Goudsbloemgragt of Fransche Padt (*H. Campen* en *W. van Otterloo*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de eerste en tweede Dwarsstraat. *f* 1475, in slag *f* 10. opgehouden.

Haarlemmer Houttuinen (*C. Mol*, *W. van Otterloo*, *J. Steenberg*. *C. van den Broek Cornelisz.* en *B. Stemberg*, Een Huis en Erve en Vrye Wal, in de) beoosten de Dommerstraat. *f* 5750, in slag *f* 50. opgehouden.

Kattenburgstraat (*A. Alens* en *C. van Eelen*, Een Huis en Erve in de kleine) voorby de eerste Dwarsstraat. *f* 1600, in slag *f* 400. opgehouden.

Kudelstaart (*A. Mulder* en *S. Bosma*, Een Plaisier Plaatsje of Tuin met zyn Huizinge, in het Zuideinde van) *f* 225, in slag *f* 50. *G. Jarman*.

Lange Leidsche Dwarsstraat (*A. Alens* en *C. Eelen*, Een Huis en Erve in de) Westzyde, by de Spiegelgragt. *f* 2700, in slag *f* 100. D. *Leuveling*.

Nieuwe Doelestraat (*A. Mulder* en *S. Bosma*, Een Huis en Erve in de) Noordzyde, agter het Hoekhuis van de Oude Turfmarkt. *f* 8000, in slag *f* 400. A. *Buys*,

Nieuwendyk (*J. Lafrens*, *A. de Clercq de Jonge* en *A. van Ketwich*, Een Huis en Erve, op den) Westzyde, het tweede bezuiden de Armsteeg. *f* 7000, in slag *f* 100 opgehouden.

Oudezyds Agterburgwal (*W. Ebbenhorst*, *P. Croos* en *H. ten Kate*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Oude Doelestraat en Stoofsteeg, *f* 8300, in slag *f* 250. opgehouden.

Plantagie (*J. Kwikx* en *B. van Noort*, Een Thuin genaamd de Brug, met zyn Huizing in de) op de Stads grond, in de Leepel Laan, op de hoek van de Fransche of Stille Laan. *f* 4000, in slag *f* 500. *B. Tideman.*

Vyzelstraat (*H. Campen*, *P. de Hoen*, *J. Willarts* en *J. van de Velden*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, naast het Zuider Hoekhuis van de Kerkstraat. *f* 8800, in slag *f* 100. opgehouden.

Weesperstraat (*C. Mol*, *W. van Otterloo*, *J. Steenberg*, *C. van den Broek Corneliss.* en *B. Stemberg*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Heeren en Keizers gragten. *f* 6700, in slag *f* 100. opgehouden.

En deeze volgende Perceelen op *Maandag* den 6 *November* 1769. gev.

Angeliersstraat (*J. Steenbergen*, Een Huis, Agterhuis en Erve, in de) op de Hoek van Nieuwen Huizen Gang. *f* 2200, in slag *f* 20. *H. Ordykus.*

Bloemstraat (*P. de Hoen*, *A. van Bellekom* en *B. Twisk*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, tusschen de Prinsengragt en Dwarsstraat. *f* 7350, in slag *f* 100. opgehouden.

Cingel (*B. Stemberg* en *A. van Vlooten*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Heysteeg en Oude Spiegelstraat. *f* 16150, in slag *f* 850. opgehouden.

Heerengragt (*D. van Schorrenberg* en *S. Bosma*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, het Vierde van de Oude Spiegelstraat. *f* 4450, in slag *f* 600. *J. Speekman.*

Kerkstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Spiegel en Vyzelstraaten. *f* 2600, in slag *f* 20. *D. van Schorrenberg.*

Kortehoef (*J. Schoonhoven*, *M. H. Medina*, *J. Slebes Hendriksz.* en *B. Stemberg*, Een Weer Weiland, gelegen onder den Geregte van) *f* 650, in slag *f* 20. Deselve.

Lelystraat (*D. van Schorrenberg* en *S. Bosma*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, het vierde, Beoosten de eerste Dwarsstraat. *f* 1925, in slag *f* 200. *C. Lover.*

Nieuwe Heerengragt (*C. Hoeneker*, *D. van Schorrenberg*, *S. Bosma* en *J. van Orsfagen Paulusz*, Een Huis en Erve, op de) over de Plantage, nevens een Stal daar agter, in de Raapenburgstraat, in een Koop. *f* 49250, in slag *f* 700. opgehouden.

Palmstraat (*G. Jarman*, De Helft in een Huis en Erve en twee Agterhuizen, in de) Noordzyde, bewesten de Dwaarsstraat. *f* 275, in slag 70. *A. Rutgers.*

Rapenburgstraat (*D. van Schorrenberg* en *Bosma*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, over het tweede Waaygat. *f* 6750, in slag *f* 350. opgehouden.

Reestraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 5500, in slag *f* 1000. *D. Heydeman.*

'Graveland (*J. Schoonhoven*, *M. H. Medina*, *J. Slebes Hendriksz.* en *B. Stemberg*, Een Hofsteede, genaamd Westrust, geleegen in 's). *f* 20100, in slag *f* 2000. *C. Twisk.*

'Graveland (Dezelve, Een Plaisier Plaatsje, geleegen in 's) tusschen den Weg en de Vaart. *f* 4000, in slag *f* 50. Deselve.

Suriname (*D. Loofs*, *H. Campen*, *A. Blom*, *D. G. Rimer*, *J. A. du Coux*, *E. W. Rietmeyer*, O. C. *Titsingh* en *J. R. Blom*, Een Koffy Plantage, genaamd Montfoort, in) *f* 101500, in slag *f* 75000. *H. Volkmar.*

Suri-

Suriname (Deselve, Een Koffy Plantagie, genaamd de Saphir, geleegen in) *f* 83000, in slag *f* 22000. *J. P. Heimbach.*

Suriname (Deselve, Een Suiker Plantagie, genaamd La Bonne Amitié, geleegen in) *f* 20000, in slag *f* 900. *A. Blom.*

Vrouwen Steegh (*D. van Schorrenbergh* en *A. Hanenbergh*, Twee Huizen en Erven, in een Koop, in de) *f* 3900, in slag *f* 300. *A. Buys.*

En deeze volgende *Perceelen* op Maandag den 13 *November* 1769.

Batavierstraat (*A. Mensendyk*, *J. Schoonhoven*, *D. van Schorrenberg*, *I. Bruyn*, *J. Carstens*, *R. Hageman* en *L. Roeper Bosch*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 2550, in slag *f* 50. *I. Bruyn.*

Egelantierstraat (*P. de Hoen* en *D. van Schorrenberg*, Een Huis en Erve, in de) op de Zuidwesthoek van de Madelievestraat. *f* 6000, in slag *f* 90. opgeh.

Jacobsstraat (*A. Mensendyk*, *J. Schoonhoven*, *D. van Schorrenberg*, *I. Bruin*, *J. Carstens*, *R. Hageman* en *L. Roeper Bos*, 1/7 Parten in een Huis en Erve, in de St.) het zesde van den Voorburgwal. *f* 1325, in slag *f* 20, *R. Hageman.*

Keizersgragt (*B Stemberg* en *O. C. Titsing*, Een Huis en Erve, op de) Oostzy, bezuiden 't hoekhuis van de Hartenstraat. uit de hand verkogt voor *f* 8900.

Kloveniers Burgwal (*A. Mensendyk*, *J. Schoonhoven*, *D. van Schorrenberg*, *I. Bruyn*, *J. Carstens*, *R. Hageman* en *L. Roeper Bosch*, Een Huis en Erve, op de) op de Hoek van 't 's Gravenlandsche Veer. *f* 6350, in slag *f* 150, *J. P. Heimbach.*

Oude Doelestraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 5150, in slag *f* 50. *L. Roeper Bosch.*

Plantagie (Deselve, Een Plaisier Tuin, genaamd *Mon Plaisier*, in de Franse Laan in de) *f* 1625. *Jan Kwikx.*

Pylsteeg (*J. Slebes Hendriksz.*, *C. van den Broek Cornelisz.* en *D. Leuveling*. Een Huis en Erve, in 't midden van de Pylsteeg. *f* 4950, in slag *f* 50. opgeh.

Roomolensteeg (*W. B. de Roo* en *B. van Keyserswaart*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde tusschen de Heerengragt en Langestraat. *f* 2825., in slag *f* 2. *G. Jarman.*

Roozegragt (*D. van Schorrenberg* en *C. Lover*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, het tiende van de Baangragt. *f* 3825, in slag *f* 200. verkogt.

Teertuinen *A. Mensendyk*, *J. Schoonhoven*, *D. van Schorrenberg*, *I. Bruyn*, *J. Carstens*, *R. Hageman* en *L. R. Bosch*, Een Huis, Pakhuis en Erve, in de). *f* 12050, in slag *f* 5000. *Jan Sluyman.*

En deze volgende Perceelen op *Maandag* den 20 *November* 1769. gev.

Agterburgwal (*N. Bremer*, *N. van Baggen*, *O. C. Titsingh* en *H. van Kruden Junior*, Een vierde part in een Huis en Erve, op de) en hoek van de Mosterpotsteeg. *f* 1025, in slag *f* 250. verkogt.

Angeliersstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) op de hoek van de tweede dwarsstraat. *f* 4075, in slag, *f* 1000. *J. D. Wysman.*

Gasthuissteeg Deselve, Een Huis en Erve, in de) bezyden 't Stadhuis. *f* 6100, in slag *f* 200. *H. van der Kruden,*

Grooten Kattenburgstraat *N. Bremer*, Een Huis en Erve, in de) tusschen de eerste en tweede dwarsstraat. *f* 2225, in slag *f* 20. *N. Breemer.*

Heerengragt *C. Raket*, *P. Slagregen* en *G. Jarman*, Een Huis en Erve, op de) Westzyde, over de Bergstraat. *f* 21500, in slag *f* 3000. *A. van Vloten.*

Hee-

Heerengragt (*N. Bremer*, *N. van Baggen*. *O. C. Titsingh* en *H. van der Kruden Junior*, Een vierde part in een Huis en Erve, op de) Oostzyde, op den hoek van de Warmoesgragt. *f* 4025, in slag *f* 900. verkogt.

Langestraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Blauwburgwal en Korsjessteeg. *f* 5600, in slag *f* 700. *A. Hennebo.*

Langestraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) op de hoek van de Roomoolensteeg. *f* 4250, in slag *f* 750. *A. J. Dankerts.*

Obligatie (Deselve, Een) ten Lasten de Provincie Friesland, op naam groot *f* 500. 72¼ Pt. *Jan Havenaar.*

—— op Naam *f* 500. 73¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 73¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 500. 72¼ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 500. 72¼ Pt. *A. van Ketwich.*

Platagie (*D. de Haan*, Een Plaisier Tuin en Huizing, genaamd *Buiten Verwagting*, in de) by de Muyder Poort. *f* 3500, in slag *f* 20. opgehouden.

Prinsengragt *B. Tideman*, *I. Bruyn* en *G. Scholten*, Een Steenkopery, met zyn Huizing, Stalling enz, op de) tusschen de Ree- en Beerenstraaten. *f* 20000. opgehouden.

Runstraat (*N. Bremer*, *N. van Baggen*, *O. C. Titsingh* en *H. van der Kruden*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 4850, in slag *f* 100. *J. Siebes.*

Voetboogstraat. (*G. de Roy*, Een Huis en Erve, in de) Oostzyde. *f* 5025, in slag *f* 20. *J. Schreuder.*

Zeedyk (*J. de Raadt*, *A. Rutgers*, *R. Hageman* en *S. A. Leenaarts*, Een Huis en Erve, op de) Oostzyde, tusschen de Storm en Waterpoortsteegen. *f* 5900, in slag *f* 150. verkogt.

En deze volgende *Obligatien* op den 20 *November* 1769. geveyld.

Obligatie (*C. Raket*, *P. Slagregen* en *G. Jarman*, Een) ten lasten van Holland en West-Vriesland, ten Comptoire Amsterdam. op Naam *f* 1000. 105. Pt. *N. Breemer.*

Obligatie (Een) ten lasten van eenige Planters in de Colonie van Suriname, genegotieert onder directie van de Heer *George Hendrik de Wilde*, à 6 per Cent Interest. op Naam *f* 1000. 101. Pt *A. Blom*

—— op Naam *f* 1000. 101. Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten lasten Burgemeesteren en Raad der Stad Leipsich, genegotieert op Beleening van Ordinaire Saxische Obligatien, de A. 1764. ten Comptoire van de Heer *Johannes Menkema*, à 4 per Cent Interest. op Naam *f* 1000. 101. Pt. *P. de Mortier.*

—— op Naam *f* 1000. 100½. Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten lasten het *Russische Keizer Ryk*, ten Comptoire van de Heeren *Raymond* en *Theodore de Smeth*, à 5 per Cent Interest. op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. *A. Blom.*

—— op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. Deselve.

—— op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. Deselve.

Obligatie (Een) ten Lasten van den *Heere Prince van Nassau Saarbruck*, ten Comptoire van de Heeren *Hope* en

en Compagnie, à 5 per Cent, aftelossen 1 Mai 1770. op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. G. *Muller*.

—— op Naam *f* 1000. 100¾ Pt. *P. B. Bunel*.

Obligatie (Een) ten Lasten de Saxische Steuër. op Naam Thalers *f* 1000. 27½ Pt. *Cs. Dom*.

—— op Naam Thalers 100. 27½ Pt. *J. van Wattens*.

Obligatie (Een) ten Lasten Zyne *Keizerlyke Majesteit* Karel de 6de, genegotieert onder Guarantie van de Vorsten en Stenden van Opper- en Neder Sleesiën, ten Comptoire van de Heer *Willem Gideon Deutz*. op Naam *f* 800. 25½ Pt. *E. T. van Duyn*.

Wisselbrief (Een) ten Lasten de gezamentlyke Kooplieden der Stad Leipzig, à 5 per Cent Interest. op Naam Ducaten 1000. 104¼ Pt. *J. van Wattens*.

——. op Naam Ducaten 500. 101 Pt. *P. Byl*.

En deze volgende Perceelen op *Maandag* den 27 *November* 1769. gev.

Baangragt (*G. Homburg* en *F. Bousjaar*, Een Huis en Erve, op de) agter 't hoekhuis van de Palmgragt *f* 1200, in slag *f* 10. opgehouden.

Batavier Dwarsstraat (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, in de eerste) noordzyde. *f* 1775, in slag *f* 20. opgehouden.

Dwarsboomsloot (*C. van-Eelen* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, op) tusschen het Slootje en Regt-Boomsloot *f* 3350, in slag *f* 30. *Alle Alens*.

Grafsteede (*G. Homburg* en *F. Boesjaar*, Een) in de Nieuwe Kerk, Letter C. N. 33. *f* 140. *W. H. Stoopendaal*.

Grafsteede (Deselve, Een) in de Nieuwe Kerk Letter G. N. 122. *f* 335, in slag *f* 20. *G. Homburg*.

Jonswyker Polder (*J. Posthumus*, *N. Bremer*, *J. Schoonhoven*, *J. D. Wysman*, *J. Slebes Hendriksz.*, *A. Peereboom*, *J. Speekman*, *A. van Ketwich* en *A. van Vlooten*, Een Hofsteede, genaamd het *Huis te Capellen*, geleegen in de) tusschen Weesp en Muyden. *f* 9000, in slag *f* 6000. *C. van Noorle*.

Keverdyker Polder (Deselve. Een Bruikweer Lands, in de) tusschen Weesp en Muyden. *f* 5600, in slag *f* 425. *G. Homburg*.

Keizersgragt (*C. van Vreede*, *R. Pietersz. Schoonegevel* en *P. Berk*, Een Huis en Erve, op de) westzy, tusschen de Leidsche en Spiegelstraaten. *f* 43000, in slag *f* 4600. *C. Twisk*.

Keizersgragt (*J. van Mennom*, *C. Hoeneker*, *J. Frenl*, *P. van der Meulen*, *C. Twisk* en *O. C. Titsingh*, Een Huis en Erve, op de) zuidzyde, tusschen de Utrechtsestraat en Binnen-Amstel. *f* 31950, in slag *f* 4000. opgehouden.

Lindegragt (*I. van Jagen* en *G. Muller Anthonisz.*, De Helft in een Broodbakkers Huis en Erve, op de) op den hoek van de Linden Dwarsstraat. *f* 2250, in slag *f* 100. *Jan Kwikx*.

Nieuwendyk (*C. van Vreede*, *R. Pietersz. Schoonegevel* en *P. Berk*, Een Huis en Erve, op den) tusschen de Dirk van Hasselts- en Kolksteegen. *f* 6000, in slag *f* 600. *P. de Hoen*.

Nieuwezyds Agterburgwal (*H. Lauwerbek*, Een Huis en Erve, op de) op de hoek van de brug aan de Luthersche Oude Kerk. *f* 3375. in slag *f* 1600. opgehouden.

Nieuwezyde Agterburgwal (Deselve, Een Huis en Erve, op de) naast het laastgemelde. *f* 4025, in slag *f* 1900. opgehouden.

Obligatie (*G. Homburg*, en *F. Boesjaar*, Een) op 't Gemeene Lands Comptoir te Amsterdam, op Naam, groot *f* 600. 97 Pt. *W. H. Stoopendaal*.

Palm-

Palmstraat (*I. van Jagen* en *G. Muller Anthonisz.*, De Helft in een Huis en Erve, in de) noordzy. *f* 1300, in slag *f* 80. *G. Jarman,*

Princegragt (*C. van Ophoven*, *C Blasius* en *C Dom*, Een Huis en Erve, op de tusschen de Spiegel en Leidschestraaten. *f* 11600, in slag *f* 900. opgeh.

Slootstraat (*C. van Eelen* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, in de) zuidzyde. *f* 1400, in slag *f* 100. opgehouden.

Transport (*G. Homburg* en *F. Boesjaar*, Een) op 't Schip *Ruyteveld*, voor de Oost-Indische Compagnie, groot *f* 300. *f* 155. *P. de Hoen.*

Zeedyk (*P. de Hoen*, Een Huis en Erve, op de) oostzyde, tusschen de Nieuwe Markt en Stormsteeg *f* 3400, in slag *f* 20 opgehouden.

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 31 *October* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Koff Schip (*V. de Vries* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 Masten, genaamd *Lucia Alida*, Gevoert by Schipper *Dirk Klaasen*, L. 92 voet, W. 22 voet 1 duim, H. 11 voet. Alles Amsterdammer voeten. *f* 2000, in slag *f* 30- *V. de Vries voor zyn Meester.*

Snaauw-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd *Flora*, Gevoert by Capitein *Robbert Makkintosh*, L. 78½ voet, W. 25 voet, H. 11 voet 7 duim, 't V. 5 voet 3 duim, 't D. 6 voet 5 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 10 Yzere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 2000, in slag *f* 400. *T. Beth Ysbrandsz. voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereedschap (*V. de Vries* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welstoffeert) laast gevoert by Schipper *Jacob Teunis Ros.* *f* 3200, in slag *f* 10. *A. Bardon voor zyn Meester.*

Walvis-Vangers Gereetschap (*W. Woestenraad* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welgestoffeert) laatst gevoert by Commandeur *Myndert Jansz.* *f* 3800. *T. Beth Ysbrandsz. voor zyn Meester.*

En deze volgende *Schepen* den 13 *November* 1769. geveyld.

Fluit-Schip (*De Gemeene Reeders*. Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de *Vriendschap*. Gevoert by Capitein *Adriaan Slikker*, L. 101 voet, W. 25 voet 6 duim, H. 12 voet. 't V. 4 voet 6 duim, de S. 7 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 3300, in slag *f* 20. S. *A. Leenaarts voor zyn Mr.*

Fregat-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeilt genaamd de Vrouw *Maria Clara*, laast gevoert by Capitein *Swerus Vastberg*, L. 101½ voet, W. 27 voet 5 duim, H. 11 voet 10 duim, 't V. 5 voet 6 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 8 Ysere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 4000. *V. de Vries voor zyn Meester.*

Galjoot-Schip (*T. Beth Ysbrandsz.* en *P. Berk*, Een Extraordinary Welbezeilt) met drie Masten, genaamd de Juffrouw *Maria*, Gevoert by Capitein *Fedde Melles*, L. 104½ voet, W. 22 voet, H. 11 voet 9 duim. 't V. 4 voet 4 duim, Alles Amsterdammer voeten. (Is verdubbeld met Eeke en Greene Hout) *f* 3400. in slag *f* 125. *S. A. Leenaarts voor zyn Meester.*

MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE
MERCURIUS,

Voor de Maand DECEMBER 1769.

AFRICA. *Algiers.* Onzen Dey den Oorlog aan den Koning van Denemarken verklaard hebbende, zyn terstond verscheide onzer Kapers in Zee gegaan, om op de Schepen dier Natie te kruissen; terwyl ondertusschen veele Leeden der Regeering vrezen, dat zyne Deensche Majesteit een Esquader in de Middelandsche Zee zal zenden, om ons een onaangenaam bezoek te geven, en deze Stad, gelyk Lodewyk de XIV. Koning van Vrankryk wel eer gedaan heeft, te bombardeeren.

AMERICA. *Virginie.* Donderdag den 7 September (1769) was voor ons een allerakelykste dag; een dag wier aandenken by alle Inwoonders levenslang in geheugen zal blyven; op dien dag was 't, na dat de lucht door een yslyke drift der Wolken was beroerd geworden, dat 'er een schielyken en hevigen Wind uit den N. O. ontstond, welke na deze dikke wolken door de gantsche lucht verspreid te hebben, om door dezelven een algemeenen regen te doen nederstorten, zagtlyk ging leggen tot omtrent den nagt; dewyl nu de velden overdekt stonden met het schoonste groen gewas, de Tabak een overvloedige inzameling en alles aan den Landman een ryken Oogst beloofde, vleide men zich reeds, dat deze onweêrsbui zoude overdryven en het voordeelige gewas behouden worden; doch in den voornagt begon het uit dienzelfden hoek op eene onuitspreekelyke wyze te stormen; dan alzoo het niet voor 2 uuren des morgens begon te regenen, schenen evenwel de zaken een redelyke keer te zullen nemen; doch toen de regen begon neder te storten, had een ieder reden om naar het licht van den dag te verlangen, ten einde zich een goede schuilplaats te kunnen uitkiezen; want de sterkste en nieuwste huizen waren door den fellen wind en slagregen, naauwlyks bestand voor den verschriklyken storm die 'er woedde. Het water viel met zo veel geweld ter neder, dat sommige lieden bedagt waren, om openingen in hunne vloeren te maken, ten einde het zelve een doortogt te geven. Het weêr bleef op deze wyze aanhouden tot omtrent 2 uuren in den namiddag, toen het treurend

oog niets anders dan de ysfykste verwoesting rondom zich ontdekken konde. Ingestorte huizen, vrugtbomen van allerlei soort uit den grond gereten en bosschen byna in een effen veld verkeerd, de bomen, die den sterksten wederstand geboden hadden, van alle hunne takken ontroofd en als verknot; ons Graan, niet ryp genoeg om gesneden te kunnen worden, ter aarde nedergeslagen, en in 't uiterste gevaar van verrotting; de Tabak in de velden tot kaf gewaaid, en dat gene welk ingezameld was, verpletterd en vernield; de Molens geheel en al verstrooit, zo ver het oog reiken kon, en in alle de havens een aantal Schepen op het land geworpen en aan stukken geslagen, uitgezonderd die, welke eenige weinige eigenaars hebben zoeken te behouden, met gaten in derzelver bodem te boren en ze te laten zinken, zynde geen ankers of kabels in staat geweest om eenig Schip tegen den Orkaan te beveiligen. Een breedvoeriger beschryving van deze algemeene verwoesting te geven zoude den Lezer verdrieten. De vlakke velden zyn op verscheiden plaatzen in diepe poelen veranderd; kortom indien de storm maar eenige weinige uuren langer had blyven woeden, zoude, mogen wy uit het overgebleven besluiten, dit gedeelte van America niet meer in wezen zyn.

Indien deeze Storm zig op het overige van 't vaste Land heeft doen gevoelen, gelyk zeer waarschynlyk is, zoo kan niets dan een reeks vrugtbare en gezegende Jaren de geleden schade herstellen. Hoe gemeen de Orkanen in andere gedeeltens der Wereld zyn mogen, kan in dit gedeelte de oudste grysaart zich niets dergelyks herinneren van het geen wy uitgestaan en ondervonden hebben. Veertig of Vyftig Jaren geleden mogen 'er enkele schielyke stormwinden geweest zyn, maar zulk een algemeene verwoesting, als wy thans voor onze oogen hebben, is buiten het geheugen van onze oudste inwooners Ik heb hooge Jaren, maar kan met zekerheid betuigen, nooit iets gezien te hebben, dat eenig gelyk had van zulk eene schriklyke omkeering.

Elk van ons tragt te redden wat hy kan, en 't zal een zegen wezen, indien wy maar zoo gelukkig zyn om ons van een weinig brood te kunnen voorzien.

EUROPA. *Turkyen. Constantinopolen.* Alhoewel men alhier op bevel van den Sultan, van tyd tot tyd het Kanon, ten teken van behaalde overwinningen op onze Vyanden, heeft gelost, zo weet men echter gewis dat de Groot-Vizier door de Russen geslagen is, *Choczim* en gantsch *Moldavie* verlaten heeft, en aan deze zyde van den *Donau* de Winterkwartieren komt betrekken. Van den 5 tot den 10 Octob. (1769) zyn byna dagelyk Tartaren ten Hove aangekomen, zo met berichten wegens het verlies,

lies, door ons Leger in een mislukte Bataille waarby veele onzer beste Troepen, en zelfs eenige Bassas gesneuveld zyn, als wegens de gemelde te rugtogt.

Deze nadeelige tydingen worden wel zeer geheim gehouden, maar lekken echter uit, en om dezelve eenigermate te verzachten, en het neerslachtig Gemeen een riem onder het hart te steken, strooid men uit, dat men sterker pogingen zal aanwenden; dat de Sultan zelfs te Veld zal gaan en ons Leger commandeeren zal, en dat 40000 Mannen zullen geworven worden; men geeft ook werklyk 13 piasters handgeld en 30 Aspers daags tot onderhoud, maar of dit alles van uitwerking zyn zal moet de tyd leeren. De Capitain Bassa is insgelyks met de Vloot met weinig roem te rug gekomen.

Den 22 October heeft de Sultan een groten Krygsraad gehouden, waarby niet alleen alle de Lieden van de Wet maar ook de voornaamste en oudste Generaals Perzonen tegenwoordig waren; schoon de *Mufti* ter oorzake van zyn wankelbare Gezondheid buiten staat was om naar het Serail te komen, heeft hy zich echter op herhaald bevel van den Sultan in het zelve moeten doen brengen, om die Krygsraad by te wonen, dewelke omtrent drie uuren lang heeft geduurd, en waarin veele *Firmans* of Ordonnantien ondertekend zyn, die men vervolgens naar alle de Provincien van *Asia* afgezonden heeft om door groot handgeld Troepen te werven. Het is te verwonderen dat de Sultan, anderzints zo despotiek, en een Heer van leven en dood zyner Onderdanen, omtrent het aanwerven van manschap minder vermogen heeft, dan de Kroon van Groot-Brittannien, welke Lieden tot den Krygsdienst dwingd die zo zeer op hunne Vryheid stoffen.

De Porte heeft, zo men wil, tot noch toe geen de minste stap gedaan om de Mediatie van de eene of andere onzydige Mogendheid te verzoeken; echter is op den 1 November de Groot-Brittannische Ambassadeur een geruimen tyd met den *Caimacan* of Vice-Vizier in gesprek geweest, waarover verscheide gissingen gemaakt worden.

De Fransche Ambassadeur heeft aan de Porte kennis gegeven, dat een Russisch Esquader zich in Zee bevind, en bestemd is om in den *Archipel* te kruissen, en dat het zelve misschien eerlang in de Middelandsche Zee zal verschynen.

PORTUGAL. Lissabon. Zedert eenigen tyd zyn hier verscheide nieuwe Wetten door den Koning uitgegeven, onder welken een zeer nuttige ten voordeele van Voorkinderen, wier langstlevende Vaders of Moeders, zich ten tweeden Huwelyk begeven. Doch meer byzonder zyn twee Wetten, waardoor men beöogt de Familiën in stand te houden. De eerste verbied de vrouwen die boven de 50 jaren zyn, te huwelyken, om dat, zegt de Wet, men bevonden heeft, dat zodanige vrouwen doorgaans jonge mans van weinig middelen neemen, die haare Goederen doorbrengen, ten nadeele van haare eigene Familiën en Naastbestaanden. De twede Wet verbied zyne Goederen natelaten aan iemand buiten zyn Geslagt en Maagschap. Het blyft in de vryheid van een ieder, den eenen of den anderen van zyne Collaterale Vrienden, by Testament tè bevoordeelen zo veel hem goeddunkt: maar die geene, die 't zy voor 't geheel, of voor een gedeelte, tot Erfgenamen voortaan benoemd mogen worden, moeten den Testateur of Testatrice in den bloede bestaan. Ook blyven alle Donatien onder de levenden toegelaten, maar zyn de Makingen of Legaten, by Testament, aan wien het moge wezen, verboden, uitgezegd aan Hospitalen of Weeshuizen, en omtrent de laatste word de Koninglyke confirmatie vereischt, zonder welke de Erfgenamen het gemaakte konnen annulleeren, en zig in 't bezit van 't zelve stellen. Voor Lykdiensten en Zielmissen, mag niet meer by Testament besproken of nagelaten worden dan 1250 guldens Hollands, en dan moet iemand tot een zeker Capitaal begoed zyn. Van alle die minder bezitten, werd ook deze gestelde somme, na evenredigheid verminderd.

INGERMERLAND. Petersburg. Vervolg van het RELAAS of JOURNAAL der Krygs-Operatien onzer Troepen tegen de Turken. (*ziet onze voorgaande bladz.* 187.)

Vermids de vyanden echter geduurende die Schermutseling van oogenblik tot oogenblik versterkingen ontfingen, zoodanig, dat zy teegen den middag reeds in 5000 man bestonden, zoo detacheerde de Generaal Vorst van *Gallitzin* den Generaal Major *Samätin* met 3 regimenten Infanterie langs de rechte, en den Lt. Generaal Grave van *Soltikow* met alle de cavallerie langs de flinkse zyde van 't voorn. bosch, niet alleen om onze lichtgewapende Troepen te ondersteunen, maar ook om de vyanden te attaqueeren, byaldien zich daartoe eenige geleegenheid mogt opdoen.

Zoo

Zoo dra alle deeze Troepen op den vyand kwamen aanrukken, maakten de Turken mine, als of zy dezelven attaqueeren wilden, doch onze artillerie deed toen zulk een goede werking onder de vyanden, dat zy wel haast overhoop geworpen wierden, en derhalven niet lang in beraad stonden, om met veel verhaasting te retireeren, wordende zy daarop door onze lichtgewapende Troepen van naby vervolgt tot aan den oever van den *Dniester*, en tot aan 't retranchement, het geen de Turken aan 't hoofd van de brug hadden opgeworpen, en in 't welk de vluchtelingen zich ylings wierpen.

Niettegenstaande dien mislukten aanslag bleeven de vyanden nochtans by hun voorneemen volharden, om de armée van haar Ruskeizer. Maj. op nieuws aan te tasten, en daartoe een vry groter aantal Troepen dan te voren te gebruiken. Vermids ter oorzake van den meenigvuldig gevallenen reegen 't water in den *Dniester* zoo hoog gereezen was, dat de Turken die rivier nu niet meer konden doorwaden, zoo was de brug, die zy over dezelve hadden geslagen, hen van grote nuttigheid, weshalven de Oppervizier in den nacht tusschen den 16 en 17 langs de brug een corps van ruim 9000 man cavallerie en infanterie die rivier deed overgaan.

De snelle en geweldige stroom verbrak echter de gem. brug omtrent het aanbreken van den dag, en dezelve dreef grotendeels weg, zulks den vyand niet mogelyk was, noch meerderr Troepen de rivier te doen passeeren, weshalven de voorn. 9000 Turken zich van de overige manschap van hunne armée afgesneden bevonden, zonder eenige hope, dat zy door meerder Troepen zouden konnen versterkt worden, en zonder ook zelve te rug te konnen doen keeren; en onze Generaal Vorst van *Gallitzin*, hier van bericht ontfangen hebbende, resolveerde, die 9000 man zonder uitstel door een gedeelte zyner armée te doen attaqueeren.

Dienvolgens detacheerde gem. Generaal de Kolonels *Weissman*, *Suchotin*, Baron *van Igelström* en *Kaschkin* met 8 battaillons granadiers van 't corps de reserve of de achterhoede, en 12 compagnien granadiers, uit de verscheidene regimenten getrokken. Aan deeze manschap gaf de Generaal bevel, op een zeeker uur, 't geen hy hen stelde, den vyand alle te gelyk en aan alle kanten teffens in deszelfs retranchement aan te tasten; en de Kolonel *Kretschetnikow* kreeg order, om die Troepen des noods t'ondersteunen met de 3 regimenten infanterie, dewelken onder zyn commando stonden.

De voorn. vyf Kolonels en alle derzelver troepen bragten dat ontwerp ter uitvoeringe met de grootste manmoedigheid en de uiterste onverzaagtheid, in diervoegen, dat de onderneeming in allen deele na wensch gelukte; want onze granadiers waren niet zoo dra met een gering verlies tot aan 't retranchement doorgedrongen, of zy sprongen ten eersten in 't zelve over op 't geroep van *Lang leeve Catharina*! 't geen hen ten leuze tot den aanval was voorgeschreeven; en onaange-

gezien de Turken als waanhopige lieden vochten, zy wierden echter in korten tyd voor 't grootste gedeelte nedergesabelt, terwyl de overige, die hun leeven door een haastigen vlucht trachteden te bergen, zelve den dood als 't ware te gemoed liepen.

Eenige duizend lyken van verslagene vyanden wierden zoo in als rondom het retranchement gevonden, toen de actie voorby was; een groot gedeelte der vluchtelingen had zich in den *Dniester* gestort, in hope van die rivier te zullen konnen overzwemmen, doch deeze verdronken of wierden door de onzen in 't water doodgeschoten; en de overige, bestaande in een geringe bende cavallerie, trachtende, langs de rivier heenen te vluchten, en den wyk in de bosschen te neemen, wierden door onze lichtgewapende Troepen op de hielen nagezet. De onzen maakten zich by die geleegenheid meester van 't geheele vyandlyke campement, benevens 150 standaaren, 't grote banier van den commandant *en chef*, 2 metale stukken kanons en twee zilvere staven van commando.

Onder de gesneuvelden aan onze zyde telde men den eersten Major *Alexis Bretky* van 't regiment van Archangelogorod, den kapitein *Fegor Wodowosow* van dat van Kapori, en de tweede Lieutenants *Afanassy Alakajy* van 't eerste regiment granadiers. *Peter Nikitin* van 't regiment van Rostow, en *Wassiey Samofnikow* van dat van Beloseri, als meede 89 zoo onder officieren als gemeenen; en onder onze gekwetsten den Kolonel *Kaskin* van 't regiment van Jaroslaw, 24 andere officieren, en 408 zoo subalternen als soldaten. Daarentegen vernam men, dat *Kout Kiabin*, zynde een Bassa van twee paardenstaarten, zich aan de zyde der vyanden onder de doden bevond, en vermids *Sarali Oglou*, Bassa van drie Paardenstaarten, volgens 't gezegde der Krygsgevangenen vermist wierd, zoo weet men niet, of hy gesneuvelt, dan wel ontkomen zy.

Den 18 en 19, zynde de tweede en derde dag na die gelukkige en gewigtige gebeurtenis, detacheerde de Generaal Vorst van *Gallitzin* verscheide Corpsen zyner Troepen, om de Oevers van den *Dniester* te zuiveren van de hier en daar nooh versteeken zynde vyanden, dewyl eenige van dezelven de vlucht genomen hadden na de bosschen en na de puinhopen van het Dorp *Braga*, 't welk voor eenigen tyd door de Turken was uitgeplundert en verwoest. Eenige van die verstrooijelingen wierden Krygsgevangenen gemaakt, en de overige nedergesabeld, vermids zy op een onbezonnen wyze liever zich dood vechten dan overgeeven wilden.

Een van onze detachementen, bestaande slegts in 100 man Infantery onder bevel van den Luitenant *Issakow*, ontmoetende naby de geruïneerde Brug een bende van ruim 400 Turken, dewelken aan de geenen, die aan de overzyde van den *Dniester* stonden, toeriepen, *dat zy hen toch eenige Schuiten wilden toezenden, om daarin hun leeven te bergen.* De Heer *Issakow* sommeerde hen tot overgaave, doch

doch dewyl hy bespeurde, dat zy toestel maakten, om zich te defendeeren, zoo zag hy zich genoodzaakt, hen alle te doen overhoop schieten of nederfabelen, tot op slechts 15 man na, daaronder een Aga of Officier, dewelken Krygsgevangenen gemaakt wierden, by welke gelegenheid de onzen 12 Vanen veroverden.

De Vorst van *Gallitzin* heeft grotelyks geroemt de wakkerheid en 't beleid der Officieren en gemeenen van die detachementen, en heeft inzonderheid de 5 bovengem. Kolonels aan de genade van haar Rusk. Maj. aanbevolen, te weten, de vier eerste weegens hunne goede schikking en bravoure by de attaque, en den vyfden wegens zyne tydige ondersteuning; alsmeede de Commandanten der batail-lons granadiers naamlyk de Lts. Kolonel Vorst *Mentzikow*, *Piehl*, *Lietwen*, *Udam*, Grave *Nataly*, *Stackelberg*, Vorst *Iwan Gallitzin*, en *Petersen*, en de Majors *Lewaschew*, *Cherkulidsew*, en *Adlerberg*, welke laatste gekwetst geworden was.

Alle deeze op elkander volgende gebeurtenissen verwekten middelerwyl zulk een algemeenen schrik onder de Turksche Armée en by de bezetting van *Choczim*, dat zy alle tot een man toe aan geene zyde den *Dniester* de vlucht namen, en zulks met zo veel verhaasting, dat onze lichtgewapende Troepen, dewelken den 20 den *Dniester* overzwommen, aan land komende veele stukken Kanon, Tenten, Sabels, Snaphanen en ander geweer, Vanen, Tulbanden, enz. langs den weg verstrooit vonden.

Zoo dra de Generaal Vorst van *Gallitzin* van die gantschlyke retraite der Turken bericht ontfing, deedt hy den Lt. Generaal *Elmpt* den *Dniester* op Houtvlotten en in Schuiten overgaan met twee Regimenten, dewelken dus den 20 bezit van de Vesting *Choczim* namen, vindende aldaar 184 metale stukken Kanon, buiten en behalven 35 stukken in 't Campement, en 13 metale Mortieren; terwyl de weinige in die Vesting overgeblevene Turken Krygsgevangenen gemaakt wierden, benevens 50 à 60 Turksche Vrouwen, daaronder 't geheele Serrail van den Opper-Vizier *Mehemet Moldavangi* Bassa.

Tot het vluchten van de Turksche Armée had ook inzonderheid veel toegebragt, dat de Generaal Vorst van *Gallitzin* den 19 zeer naby den Oever van den *Dniester* een zware Battery had doen opwerpen, dewelke vervolgens met zoo veel succes op het vyandlyk Campement speelde, dat men binnen weinig uuren tyds alle de vyandlyke Tenten aan geene zyde van die Rivier zag verdwynen. De weinige Turken, dewelken in de Vesting *Choczim* gevonden wierden, waren, 't zy door hogen ouderdom, of door ziekte, of door ontfangen wonden buiten staat om eenige teegenstand te bieden, weshalven onze Troepen zonder slag of stoot daarvan in bezit geraakten.

Na het verslaan van de Turken en het vermeesteren van *Choczim* is de Lt. Generaal Baron van *Elmpt* na *Jassy* getrokken, om volgens de Ordres van den Veldmaarschalk die *Moldavische* Hoofd-Stad te bemag-

bemagtigen: Met dit oogmerk trok dezelve den 28 Sept. over den *Dniester* met 14 Bataillons, hebbende nog twee andere met de Bagagie agter zig. Den 29 doorwaadde hy de *Pruth* met zyn Volk en kwam den 30 in de Stad *Batoutchan*: De Generaal Major Prins van *Prosoroffsky* volgde hem met een byzonder Corps langs een anderen weg, en wel zoo, dat door zyn passage over de *Pruth* het Volk van den Baron van *Elmpt* beveiligd wierd aan den kant van *Bender* en *Rabaja Mobila* of *Hantibise*, daar de gantsche Turksche Magt toen nog vergaderd lag.

De Vorst van *Gallitzin* had reeds te vooren een *Manifest* wegens de komst van onze Troepen in *Moldavien* aan de *Boyars* en verdere Inwoonders van dat Land, die om de Geweldadigheden der Turken te ontwyken Huis en Hof verlaaten hadden, doen bekend worden: Uit hoofde van dit *Manifest* kwamen veele *Boyars* en *Geestelyken* den Baron van *Elmpt* reeds by zyne komst in *Batoutchan* voorn. te gemoet, en een daarby zynde Abt deed aan denzelven een *Aanspraak* ter gelegenheid passende, waarop de Baron by wyze van Antwoord aan de vergaderde Geestlykheid en aan den Adel verzekering gaf van de gunstige Bescherming der Keizerinne, onder belofte van alle mooglyke Bystand tegen den Vyand van den Christen-Naam: Dit alles wierd bevestigd door het houden van een *Litburgie* of *Misdienst* in de Hoofd-Kerk, en door het afleggen van den Eed der Getrouwheid.

Ten beste van onze Troepen was noodwendig dat deze in de gem. Stad *Batoutchan* eenige Rust genooten, terwyl men geen tyd liet voorby gaan om positive Narigten te krygen, hoe het met de legging en de Magt der Vyanden gesteld was: Men wist reeds, dat de Groot-Vizier *Moldavangi Bassa* het Overschot van zyne Armée in de nabuurschap van *Jassy* by een getrokken had, en dat hy zelfs by *Rabaja Mobila* of *Hantibise* met den *Chan* van *Crims Tartaryen* campeerde, terwyl niet meer dan eenige honderd Turken in *Jassy* lagen.

Onze ligte Troepen waren ondertusschen in verscheide Partyen uitgezonden na den kant van *Bender*; na de regter zyde van *Jassy*; naar het midden van *Moldavien* aan de regterhand van ons Corps; na het Dorp *Tchetchora*, in het welke, leggende ter linker zyde van *Jassy*, het Magazyn der Vyanden was; en eindelyk een sterk Corps na den *Donau* om den Vyand op de hielen te zitten.

De Lt. Generaal zelfs naderde met eenige Battaillons Granadiers *enz.* na *Jassy*, doch liet alle de Artillerie *enz.* onder het bestier van den Generaal Major, Vorst van Gallitzin, te *Batoutchan*: Midlerwyl was de Lt. Kolonel Chorvar meester geworden van *Jassy*, daar hy alle de Turken, die zig wilden, te weer stellen, had doen over de Kling springen; en genoegzaam terzelver tyd had de Major Heiking ook *Zorzora* bezet.

De Groot-Vizier had van alle deze Beweegingen nauwlyks de lugt

lugt gekreegen, of hy vreezende, dat men hem den Overtogt van zyne Brug over den *Donau* zouw affnyden, week met den *Chan* van de *Crim* in de grootste Wan-Order en Overhaasting na *Jaktcha*.

De Baron van Elmpt liet den Turken geen de minste tyd om zig van hunne verslagenheid te herstellen, en zond derhalven op nieuw Partyen uit, van dewelke men egter by het vertrek van den Courier nog geene Berigten had, zoo als ook niet van het Volk, 't welk ter bemagtiging van de groote Turkse Magazynen te *Rabaia Mobila* afgevaardigd was.

Den 7 October deed de Baron van Elmpt zyne Intreede te *Jassy*: De Boyars ontfingen hem met onuitspreekelyke Vreugden en volgden hem na de Hoofd-Kerk, daar hy door den *Metropoliet* aan 't hoofd der gantsche Geestelykheid verwelkomt wierd: Men zong het *Te Deum*: De Eed van Getrouwheid wierd niet minder plegtig als met de grootste Yver afgelegt: De *Metropoliet* kuste het Evangelie en het Kruis, en beval uit hoofde der Autoriteit, door God aan hem toevertrouwd, aan alle regtzinnige Christenen om zyn Voorbeeld te volgen in de Trouw en Onderwerping aan het Russisch Keizerryk met Opregtheid en uit grond der Ziele, spreekende tegen hem die *Kwalyk gezind* mogt zyn, als één, die den Christen-Naam onwaardig is, de Vervloeking uit; Hierop kwam de gantsche toegevloeide meenigte het Kruis en het Evangelie kussen, en wel als om stryd met een zoo grooten Yver, dat men Wagten moest uitstellen, om goede Order te houden.

Naderhand heeft de meergem. Baron een *Manifest* gepubliceerd, volgens 't welke de Regeerings-Forme, en de Regten en Privilegien in *Moldavien* geen de minste Verandering lyden zullen, wordende teffens de verstrooide Leden van den Divan of den Senaat uit naam der Keizerinne van Rusland verzogt, om tot herstelling van de goede Order hunne Functien te komen hervatten, en een Divan te houden.

In *Jassy* zelfs is een Kasteel en gefortificeerde Kloosters daar een Garnizoen gelegt kan worden, om den gantschen Winter tegen den Vyand veilig te zyn: Wyders kunnen alle de Troepes ter bescherminge van het Hertogdom *Moldavien* door het Land zelfs onderhouden worden, zonder aan de Keizerin tot last te weezen &c.

P. S. De Groot-Vizier is over den *Donau* getrokken met het Overblyfsel van zyne Armée, dewelke by dien Overtogt in niet meer dan omtrent *agt duizend* Man bestaan heeft.

ZWEDEN. Stokholm. Vervolg van de Acte der Ryks Standen enz. (*ziet onze voorige bladz.* 187.)

Dat zy by de Ryksdagen ten naauwste behooren te onderzoeken, hoe de Justitie geoeffend was, om onregtvaardige Rechters naar verdienste te kunnen straffen, maar in Justitie Zaken geen Vonnissen meer geeven zullen; en zal voortaan tegen elken Ryksdag een kort

Verhaal van alle Zaaken en Vonnissen, zo civile als crimineele, gereed zyn moet, dat de Justitie Cancelier die moet doorzien en op de kant zyne Aanmerkingen maken.

II. Dat zy in 't algemeen wel zullen zorgen voor al 't geen ten Ryks beste dienen kan, maar met de uitvoering daar van zig niet ophouden.

III. Dat zy geen Ampten of Diensten onder wat naam ook begeeven zullen, ook in Tourdiensten geen Diensten geeven, maar alleen toezien, dat niemand door den Raad of andere daar in benadeeld worde.

IV. Dat zy ook geene Pensioenen, Gratificatien of Belooningen, onder wat naam ook, geeven zullen, maar alleen een zekere somme daar toe aanwyzen, waar uit dezelve zullen betaald worden.

V. Dat zy geene Contracten met private Persoonen aangaan, of die reets gemaakt zyn, zullen veranderen, ook geene Privilegien voor Fabriquen, &c., geeven, of de reeds gegevene *intrekken*, maar alleen een algemeene Wet geven naar welke, en met welke Instructien dezelve moeten verleend worden. Ook geen Kroons-Landen mogen verkoopen of verhuuren.

VI. Dat zy zig met zaken, private Persoonen rakende, niet ophouden, ook niet met klagten, welke onder den naam van algemeene worden voorgedragen, ten zy dan dat die een geheele Stand, Landschap of Gemeente aangaan, en een nieuwe Wet vereischen mogten.

VII. Dat niemand zig zal onderstaan op verleende Privilegien inbreuk te doen, moetende dezelve naar den Letter nauwkeurig worden gehouden, en vermits de Standen vinden, dat, wanneer 't voorgemelde niet nauwkeurig word opgevolgd, 't onmogelyk is, eene ordentelyke Regeering te hebben en te houden; en verklaaren zy nu, dat in deze Acte geen de minste verandering of verklaaring kan gemaakt worden, ten zy alle 4 de Ryksstanden zulks toestaan.

Met reden verwagten zy dat deze Acte als ten algemeene beste dienende, geen verandering ondergaan zal, hopende dat zo wel een ordentelyke Regeering, als een algemeene en byzondere zekerheid, en vervolgens Ryks-Welvaren, onder Gods Zegen de vrugten zyn zullen.

NEDERLANDEN. *'s Gravenhage.* Hun Hoog Mog. hebben by Publicatie in dato 22 Nov. (1769) doen publiceeren, dat van nu voortaan tot den laatsten Juny 1770, de belasting van 20 Gulden, op ieder van buiten inkomend Rund-Beest gesteld, zal worden gemodereerd en verminderd op 5 Gulden, zullende twee Vaarsen, vier Hokkelingen en acht Kalveren voor een Os of Koe gerekend worden enz.

Van

Van wegens zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heer Prins Erfſtadhonder, is naar Hoogſtdeſſelfs Baronnie van *Breda* eene Publicatie afgezonden, waar by beloofd word een Premie van honderd zilvere Ducatons aan den geene, die de Schryver, Beſteller of Ligger of wel een Medeplichtige daar aan komt te ontdekken, van een Brief op twee differente tyden aan het huis van den Predikant op de *Leur* in de Baronnie van Breda, onder door de deur geſtoken enz.

Op Zondag den 10 December (1769) haare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Princeſſe van Oranje door de koorts aangetaſt zynde, werd dezelve op Woensdag den 13 tegen den avond gevolgd door blyken van eenig uitſlag der Kinderziekte, de koorts week toen byna geheellyk en de daarop volgende nacht was goed en geruſt, waardoor hoogſtdezelve zich Donderdag den 14 's morgens een weinig beter bevond. Den 15 zette het uitſlag ſterk uit en werd vermenigvuldigt met een matige goede nachtruſt en met weinig koorts. Den 16 werd de nacht zonder ſlaap doch met weinig ongemak doorgebragt, bevindende haare Koninglyke Hoogheid zich na tyds omſtandigheid tamelyk wel; zynde den uitſlag der ziekte, naa zynen aart, ook wel voortzettende. Na mate van de zwarigheid der ziekte bragt hoogſtdezelve dien dag door in een ſtille ſlaperigheid met weinig koorts, vorderende inmiddels de uitzetting en verhevenheid der Pokjes zeer gelukkig. Den 17 werd de nacht in een natuurlyke ruſt doorgebragt, dien Voordemiddag bevond men, dat de Pokjes, na mate derzelver kleine zoort vry verheven en in ettermaking wel voortduurende waren. Den 18 met een goede natuurlyke en ſtille nachtruſt, en met een behoorlyke koorts, begonnen de Pokjes, op een zachte wyze gunſtig tot rypheid te komen, en dien geheele dag is de ſtaat der ziekte van haare Koninglyke Hoogheid met eene aanhoudende, goede en natuurlyke ſlaperigheid, zeer gunſtig en voorſpoedig gevorderd. Den 19 zonder merkelyke vermeerdering van ſmerte en met eene aanhoudende goede en natuurlyke ruſt en met weinigkoorts, had de ziekte een gelukkige voortgang, dien dag heeft haare Koninglyke Hoogheid gemakkelyk doorgebragt, op eene zachte wyze, dragende de zmerte en ongemakken welke aan deze zware ziekte eigen zyn. Den 20 haare Koninglyke Hoog-

heid heeft wederom eene zeer goede, natuurlyke en genoegzame nachtrust genoten, lydende in eene zachtere en draaglyker mate de ongemakken der Kinderziekte dan aan dit klein zoort eigen is, zettende reets de pokjes op het aangezicht ook wel tot droogen, en dezen dag is zonder merkelyke verzwaring van ongemakken met hevige koortzen doorgebragt, en de toestand der ziekte vry gelukkig gevorderd. Den 21 haare Koninglyke Hoogheid heeft wederom de nacht, onder eene natuurlyke en dikwils hervatte slaap gelukkig doorgebragt, hebbende des morgens een matige koorts zonder vermeerdering van ongemakken, terwyl de pokjes op het aangezicht zeer wel droogen, en de overige over het geheele Lighaam ook wel staan.

In de zorgelyke tyd, waar in de Kinderziekte haare Koningl. Hoogheid geraakt was, vond men dat dezelve, na tyds omstandigheden vry gelukkig voortging. Den 22 tot den zwaarsten trap der ziekte gekomen zynde, werd de nacht met tusschenpozing vry rustig doorgebragt, de koorts en verdere toevallen, aan dezen tyd eigen waren niet boven maten lydende, en haare Koningl. Hoogheid was, na de omstandigheid van dit zware zoort, zich redelyk wel bevindende, en bragt dien dag, met matige koorts, na tyds omstandigheden, draaglyk door. Den 23 niet tegenstaande haare Koningl. Hoogheid deze nacht weinig geslapen had, bevond zich Hoogstdezelve iets beter en sterker dan den voorigen dag, terwyl het droogen der Pokjes in het aangezicht wel voortging. Den dag door had de Vorstin meer rust en bevond zich des avonds ook wederom iets sterker. Den 24 's nachts wel hebbende geslapen; bevond haare Koningl. Hoogheid zich daar door veel verkwikt en in kragten toegenomen.

Magistratuure en Amptenaren.

De Heeren Staten van Holland en Westvriesland hebben op recommandatie van den Heer Prins Erfstadhouder aangesteld tot Ontfanger der Gemeenelands Middelen over de Stad en Kwartier van den *Brielle*, de Wel Ed. Gestr. Heer Burgemeester *Pieter Poortermans*, in de plaats van wylen den Heer Jacob Roest.

Door de Ed. Heeren Gecommitteerde Raden is de Heer *Govert van der Pott*, twede Boekhouder ter Finantie van Holland, aangesteld tot eerste Boekhouder met rang van Commies

van

van dezelve Finantie, in de plaats van den Heer Mr. Pieter van Buren; voorts tot twede Boekhouder ter meergemelde Finantie, in de plaats van voorsz Heer G. van der Pott, de ordinaris Klerk Mr. *Gerard Cornelis Cassa*; en in de plaats van dezen, de perzoon van *Salomon de Riemer*.

Den 22 Nov. (1769) zyn aangesteld tot Secretaris der Stad *Tholen* in de plaats van wylen den Heer Mr. Anthony Cras, de Heer *Diederik Vleugels*, en tot Thesaurier, in de plaats van voorn. Heer Vleugels, die daarvan vrywillig afstand heeft gedaan, de Heer *Jacob Johan van Stapele*.

Zyn Doorl. Hoogheid de Heer Prins Erfstadhouder heeft tot Sur-Intendant der Geestlyke Goederen in plaats van wylen den Heer D. Woertman, aangesteld, den Wel Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. *Arnout Loten*, Raad in de Vroedschap en regeerend Burgemeester der Stad *Utrecht*.

Den 1 Decemb. hebben de Heeren Burgemeesteren en de Vroedschappen der Stad *Medenblik*, op hooggunstige recommandatie van den Prins Erfstadhouder, gedisponicieerd den Heer Mr. *Jan Joseph Nobeling*, voor den tyd van 2 Jaren, tot Gecommitteerde Raad ter Finantie in Westvriesland en 't Noorder Kwartier; de Heer Mr. *Jan Pan*, voor den tyd van 3 Jaren, tot Gecommitteerde in de Provinciale Reekenkamer van Holland en Westvriesland, beide met Mai 1770; en tot Secretaris dier Stad geädjungeerd en aangesteld de Heer Mr. *Nicolaas Groot*.

Zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfstadhouder heeft tot Hoogstdesselfs Adjudant Generaal, in plaats van wylen den Heer H. van Kretschmar aangesteld den Heer Collonel en Adjudant *Anton Fredrik van Stocken*, en tot Adjudant in desselfs plaats de Luit. Coll. en Kapt. onder zyn Hoogheids Regiment Hollandsche Gardes te voet, den Heer *Arent Willem*, Baron van *Reede*.

Ook heeft Hoogstgem. Prins Erfstadhouder tot Secretaris en Stokhouder der Heerlykheid *Prinsenland* aangesteld, de Heer *Pieter Jaques le Lau*.

Den 4 dito hebben de Ed. Gr. Achtb. Heeren van de Vroedschap der Stad *Rotterdam*, tot Hoofd-Officier, met primo May 1770 aangesteld de Heer Mr. *Jan Cordelois*, Vryheer van Wiltenburg.

Hun Hoog Mog. hebben den Heer Mr. *François van der Hoop*, Commis van den Raad van Staten der Vereenigde Nederlanden aangesteld, tot derzelve Secretaris van de Generaliteits Reekenkamer.

De Heer Mr. *Johan Bartholdi* is aangesteld tot Klerk ter Generaliteit wegens de Provincie *Utrecht*, in de plaats van wylen den Heer Mr. Johan Hooreman.

Te *Groningen* zyn tot de Generaliteits- Provinciale- en Omlander-Ampten, voor de jaren 1770 en 1771. wegens de Ommelanden onder hooge Approbatie van den Prins Erfstadhouder aangesteld: HUNSINGO-KWARTIER. Tot State Generaal, de Heer *Alberde*, Heer van Dyxterhuis; Admiraliteits Heer te Harlingen, de Heer *Alberda*, Heer van Menkema; eerste Gedeputeerde Staat, de Heer *Starkenberg*, Heere van Wehe; twede Gedeputeerde Staat, de Heer *Sikke Melis*; Rekenmeester Provinciaal, de Heer *Lewe*, Heere van Middelstum; Gecommitteerd Raden, de Heer *Starkenborg*, Heer van Leens, de Heer van *In- en Kniphuizen*, Heer van Ulrum en de Heer *Klaas Jans*; tot extraordinaris Gecommitteerde Raden, de Heeren *E. J. van Starkenborg*, *Sytzema*, Heer van Bellingeweer, en *Hendrik Heudriks* de Oude. VIVELINGO-KWARTIER: State Generaal, de Heer

Heer *Rengers*, Heer van Farmsum; Generaliteits Reekenkamer, de Heer Baron *van Borch*, Heer van Langentree; Gedeputeerde Staat, de Heer *D. Alberda*; Gedeputeerde Provinciaal, de Heer *Ebels*: Gecommitteerde Raden, de Heeren *E. J. Lewe*, *Berent Cornelis* en *Geert Jans*; extraordinaris Gecommitteerde Raden, de Heeren *Greving* Heer van Greevinga, *Aldringa*, Heer van Wirdum en *Cornelis Brandsema*. WESTER-KWARTIER: State Generaal, de Heer *Alberda*, Heer van Bloemersma; Raad van Staat, de Heer *W. Alberda*; Gedeputeerde Staat de Heer *Menno Bennema*; Rekenmeester Provinciaal, de Heer *Hertoghe*, Heer van Ferings; Gecommitteerde Raden, de Heeren *M. Clant*, Heer van Hankema, *Jan Tomas* en *Jan Tymens*; extraordinaris Gecommitteerde Raden, de Heeren *Fryling*, *Copius*, *Meyer* en *Fruytier*.

Door de Ed. Mog. Heeren Raad van State, is de Heer Mr. *Cornelis Johan Blchon*, Advocaat voor de respective Hoven van Justitie aangesteld tot hun Ed. Mog. Commis.

De Heer Mr. *Matthys Hendrik van Son*, Hendriksz., is aangestelst als extraordinaris Procureur van Hunne Hoog Mog.

Op Hooggunstige recommandatie van den Prins Erfstadhouder is door de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad *Monnikendam* gedispicieerd, de Wel Ed. Gestr. Heer Dr. *Karel van Alsem van Lingen*, Raad en Oud-Burgemeester, om met den 1 May 1770 zitting te neemen in de Provinciale Reekenkamer voor tyd van 3 Jaren.

Tot Schepenen der Stad *Tholen* is aangesteld de Heer *Samuel Joh. Philip. Cras*, in de plaats van wylen den Heer Mr. Anthoni Cras.

De Heeren Staten der Provincie *Utrecht* hebben den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Hendrik Jacob van Hengst* aangesteld tot Substitut Griffier van den Ed. Hove van Justitie der voorsz. Provincie, in plaats en by vrywilligen afstand van den Wel Ed. Gestr. Heer Mr. Andries Jan Strik van Linschoten.

Uit een by hun Ed. Gr. Mog. geformeerde Nominatie is door den Heer Prins Erfstadhouder tot Hoofd-Officier der Stad *Delft* verkozen, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Adriaan van der Goes*, Raad en regeerend Schepen in de plaats van den Wel Ed Gestr. Heer Mr. Jan Bouwens, Vryheer van Horssen die daarvan vrywillig afstand heeft gedaan. Voorts zyn den 16 Decemb. door de Wel Ed. Achtb. Veertig Raden der voorsz. Stad tot mede Veertig-Raden geëligeerd de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Nicolaas François Tubent*, Mr. *Willem van Staveren* en Mr. *Juliaan van Groeneweegen*, in de plaats van de Wel Ed. Gestr. Heeren Mr. Hendrik d'Acquet, Raad in de Vroedschap en Oud-Burgemeester, op zyn verzoek ontslagen, Mr. Adriaan Boogert, Heer van Beloys, Raad en Oud-Burgemeester overleden, en Adriaan van Staveren, Raad en Oud-Schepen, mede op zyn verzoek ontslagen.

Tot Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer *Zeeland* is de Heer Mr. *P. Buteux*, verkoren en aangesteld in de plaats van wylen den Heer Mr. D. V. Noiret.

AANMERKELYKE ZAKEN.

Op den 10 October (1769) is te *Petersburg*, zeeker *Joachem Tiljens*, uit *Lubek*, wegens een schelmachtig bedrog, in 't stuk van den Koophandel op Amsterdam in den jare 1765. gepleegd, door het Commercie-Collegie veroor-

veroordeeld om gedurende een jaar in de kruiwagen te gaan, en vervolgens zo lang in hechtnis te blyven, tot dat hy zich los koopt. Zyn makker *Carel Bergman*, uit *Wolgast*, schoon vluchtig, is tot het zelfde Vonnis verwezen.

Den 15 November is de Vorstin *Carolina*, geborene Princes van *Stolberg Genderm*, Gemalin van *Christiaan Albrecht*, Vorst van *Hohenlohe Langenburg* van eene Dochter bevallen welke by den H. Doop de namen van *Augusta Carolina* bekomen heeft.

Zeeker klein Bankier te *Parys* onlangs een Wisselbrief van 10000 kroonen moetende betalen, nam dezelve zeer bedaard aan, scheurde dié aan stukken en maakte 'er een prop van op een geladen Pistool, waarmede hy zich dood schoot, zeggende teffens: *ziet daar hoe men Wisselbrieven betaald, als men geen geld heeft!*

Den 17 dito overleed te *Lichtenvoorde* in den ouderdom van 104 Jaren zeeker Persoon genaamd *Hendrik Elburg*; hy was een sterke eeter en Tabak rooker.

Den 30 dito 'is by *Wyk op Zee* gestrand, het Schip de *Anna Maria*; Schipper *Marten Eggen*, komende van de kust van Guiné, en laatst van Surinamen. Het Schip en Lading zyn weg, en van 't volk is maar een man aan Land gekomen, zynde de overige jammerlyk verdronken.

In 't Ampt *Friedrichsgraben* in Pruissen overleed onlangs in den ouderdom van ruim 103 Jaren zeeker *O Faber*; zynde geweest Vader van 20 kinderen, Grootvader van 43 kindskinderen. en Stamvader van 63 kinderen.

De Heer *Laurens Ribbers*, Kap. tit. en Luitenant effectif ten dienste dezer Landen, heeft het tydelyke met het eeuwige afgewisseld.

Den 1. December overleed te *Utrecht* in den ouderdom van 84 Jaren, 8 maanden en 16 dagen, de WelEd. Geb. Gestr. Heer Mr. *Jan Jacob Westrenen* Heere van Lauwenrecht, Sterkenburg, Vuylcoop, enz., zedert den Jare 1715 Raad Ordinaris in den Ed. Hove Provinciaal van Utrecht, mitsgaders Oud-Deken van den Capitule van Oud-Munster.

Ten voorsz. dage heeft men in verscheide Steden in Vrankryk 's avonds ten half 7 uuren eene aardbeving gevoeld.

Den 2 December overleed in '*s Hage* de Hoog Ed. Heer *Hendrik Kretschmar*, gewezen Minister van dezen Staat by de Hooven van Portugal en Zweden, mitsgaders Collonel Titulair en Kapitein van een Compagnie-Gardes Dragonders, als mede Generaal Adjudant van Zyne Doorl. Hoogheid de Prins Erfstadhouder.

De jongeborene Princes, waarvan de Gemalin van *Frederich*, Vorst van *Meklenburg-Strelits* den 17 November bevallen is, heeft de namen van *Charlotta Georgina Louisa Frederica* bekomen.

Dezer dagen is de Hooggel. Heer *Henricus van Haastenburg* A. L. M. Ph. & Med. Doct. Prat. & Chir. Prof. Ordin. té *Harderwyk* aldaar overleden.

Te *Breda* is overleden de Wel Ed. Gestr. Heer *Marinus van der Horst*, Luit. Collonel Titulair en Capitein van een Compagnie ten dienste dezer Landen.

By *Brussel* op deszelfs Kasteel *Eversberg* is de Prins van *Rubempre*, in den ouderdom van 58 Jaren overleden.

Den 9 dito overleed te *Amsterdam* in den ouderdom van ruim 38 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Willem Ferdinand Mogge van Haamstede*, Oud-Vice-President Schepen dier Stad, gecommitteerde Raad in 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit in Zeeland en Directeur van de Societeit van Surinamen enz. enz.

Te *Dessau* is in den ouderdom van ruim 67 Jaren, overleden, *Diederik*, Vorst van *Anhalt-Dessau*, Veld-Marschalk in dienst van den Koning van Pruissen, Ridder van den zwarten Adelaar enz. enz.

Den 16 dito overleed te *Schiedam* in den ouderdom van 27 Jaren, de Wel Ed. Gestr. Heer *Daniel Constantius Pichot* Raad en regeerend Schepen der voorsz. Stad.

Volgens een nette Lyst aangaande de Groenlandsche Visschery van den Jare 1769, hebben 106 Hollandsche Schepen aangebragt 976 en een halve Visschen, makende 18956 Quardelen.

Ter gelegenheid dezer Visschery is als een Wonder aan te merken, dat 2 Hollandsche en 2 Hamburger Schepen tot den 21 November in 't Ys bezet zynde, gebleven, toen door een hevige Storm, daaruit geraakten. Een der Hollandsche Schepen, gevoerd by *Fredrik Pieters* arriveerde den 4 December in Tessel, de andere Commandeur *F. Broersen* werd aldaar dagelyks te gemoed gezien en van de 2 Hamburgers onder de Commandeurs *Jacob Jansen* en *Geerd Geels* is de eerst gem. den 7 der voorsz. maand gelukkig op de Elve gearriveerd, alwaar men eerlang de laatstgen. hoopt te zien aankomen. Deze Schepelingen hebben op hunne rampspoedige reize van 8 maanden zeer veele ongemakken uitgestaan, zynde genoodzaakt geweest zich met gebraden Kreng, Walvisstaarten en Traan tot levens onderhoud te behelpen. Het Aanmerklykste van deeze Scheeplingen is dat 'er genoegzaam geen een van deezen aan die spyzen gestorven zyn. Van diergelyke laat aankomen dezer Schepen heeft men geen voorbeeld; in 't Jaar 1688 den 4 Decemb. arriveerde een Schip uit die Gewesten, maar men Vischte toen nog niet in 't Ys gelyk men hedendaags doed, en de voorsz. Bodem was door tegenwind in Noorwegen opgehouden.

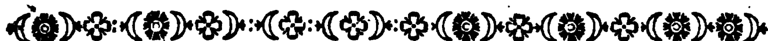
By Keure van myne Heeren van den Gerechte der Stad *Amsterdam* in dato 5 Decemb. 1769 is gestatueerd; dat geene Herbiers, Coffyschenkers, Ordinaris- en Logementhouders, en Generalyk niemand wie hy zy, zyn huis of eenig vertrek in zyn huis, zal mogen laten gebruiken, om aldaar het grof Dobbelen en Speelen te exerceeren, op een boeten van 1000 guldens, en boven dien van Bannissement en arbitraire correctie enz enz.

Den 16 dito is een Lootsschuit van *Petten* gezeild, om een Schip, 't welk op die hoogte eenige schoten had gedaan om een Loots te kunnen krygen, binnen den Haven te voeren, door de hooge Zee en sterke Wind omgeslagen, waardoor zeven Menschen zyn verdronken en veele bedroefde Weduwe en Wezen in dat Zeedorp zyn geworden.

Den 22 Decemb. overleed te *Delft* in den ouderdom van ruim 77 jaren, de, de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Hendrik d'Acquet*, Oud-Raad en Oud-Burgemeester der voorsz. Stad.

In de Herfst van 't Jaar 1769 heeft men t'Amsterdam aan 't Fondament van de Muyder Poort beginnen te graven, vervolgens zyn daar ingeheidt, zo onder de Poort, Schansmuuren en Vleugels, 3573 Masten; en op Woensdag den 13 December heeft men begonnen te Metzelen.

Te *Andernach* naby Coblentz heeft men onlangs twee witte Raapen opgegraven, waarvan eene 15 en de andere 16 ponden gewogen hebben.

LUTHERSCH KERKNIEUWS.

Amsterdam. Het gewoone Consistorie dezer Gemeente staat gehouden te worden op Woensdag den 3 en 17 January (1770) onder Voorzitting van Do. *Jacobus Boon.*

By deze Gemeente is 't navolgende driemaal van de Predikstoelen afgekondigd:

Nadien het Eerwaarde Consistorie hoog nodig heeft geoordeeld, redres te maken omtrent het buiten 's Huis onderwyzen van de Jeugd, en het leeren van de Belydenis van onzen Godsdienst, zo werd aan de Christelyke Gemeente bekend gemaakt, dat het voornoemde grote Consistorie geresolveerd heeft dat de geenen, welke tot noch toe tot hun bestaan werk gemaakt hebben van het buiten 's huis onderwyzen van de Jeugd en het leeren van de Belydenis, zich zelve zullen aanmelden voor het Ordinaris Eerwaarde Consistorie, op den 6 December (1769) des Namiddags ten 3 uuren; en in 't vervolg bekwaam bevonden zynde, als dan een *Acte van Consent* tot het onderwerp, van het Eerwaarde Consistorie bekomen; zullende anderen, welke in later tyden daar toe genegen mogten worden, zich ook moeten aanmelden by het Ordinaris Eerwaarde Consistorie in de gewoone Vergaderingen van Woensdags.

Vervolg en Slot der BESTEKKEN en CONDITIEN van het Timmeren van het Bestedelings-Huis enz. ziet onze voorgaande bladz. 197.

Art. 15.

Vyfde Etage.

Een vierde laag Balken van 9 à 12 duim, de strykhouten mede van dito aloy.

De Balken op het middel Gebouw 10 à 14 duim, 30 Voet lang, de strykhouten 8 à 11 duim. Het getal en de lengte der Balken, met de noodige Trevelingen en Lateihouten moeten zyn als van de voorige breeder vermeld. Alle deze Balken zoet op te schaaven en 2 Balkschaaven daar aan, dog zonder sponningen, nadien hier maar een enkelde Vloer op komt te leggen.

De Balken rondom Waterpas gelegt zynde, moeten dezelve geankerd en gekoppelt werden, als meermalen gezegt is: voorts over het geheele Werk over deze Balken te leggen, de Spintplaaten van 4 à 10 duim, gesonken in dezelve met een zwaluwe staart ½ duim, op ieder Balk met 2 agt duim Spykers vastgemaakt, de kant geploegt op een Kelderveer ½ duim hooger van de onderkant voor het insinken;

ken; voorts op deeze Balken te leggen, een Vloer van 2 duims greene ſtettynze Deelen, van onderen zoet opgeſchaaft en van boven het ruyg af en regt geſtreeken, met kelder veeren wel digt in malkanderen gedreeven en met 3 dubbelde Spykers op ieder Balk vaſtgemaakt, zoo als van de voorige Vloeren breeder vermeld.

Art. 16.

Kap of Dak.

Op deze Balken moet geſtelt worden, een Kap met zyn uitſprongen, Fronteſpices, Dakvenſters, ſchoorſteenborden, of Pypen volgens de Teekening van het gebouw en de kap.

De ſpantbeenen 6 à 8 duim 20 voet. De hoek en kilkepers 5 à 9 duim, de kap Balken 6 à 9 duim, de boven Balkjes 6 à 7 duim, de karbeelen 5 à 8 duim de Gordings 5 à 8 duim, de Nokken 4 à 7 duim, daar op een Riggel 2 à 2 duim en daar boven een Schroot van 2 à 7 duim om de Nokken met Loot te dekken gelyk ook de hoekkeepers. De Kap-Riggel 3 à 4 duim 20 voet, de Panlatten ½ à 2 *duim* 24 voet, de boeyborden ½ à 10 duim, de Dakcouzynen en leggers van Ribben van 5 à 7 duim, de leggers voor de Frontespices van 6 à 8 duim. De Kap Balken moeten op ieder ent met 2 houte nagels in de Spantbeenen opgeſloten werden. De Karbeelen onder en boven met Pennen en gaaten: de beenen met een ſpat Pan in de Spantplaaten en het bovenbalkje in de Kap met Pennen en gaaten opgeſlooten de ſpanten op de Plaat met 2-6 duim geſpykert, op de Gordingen ook met 2-6 duim en aan de Nok met 3 dubbelt geſpykert.

Ieder Kap Riggel moet geſpykert worden, in de hieling met 2 dubb., in de Gordingen met een 5 duim en een 6 duim Spykers, aan de Nok met 2 dubb. Alle de Latten op ieder Spant en Riggel met 2: 3 lingen te ſpykeren.

De Kap geſteld en de ſteene Gooten op de Muuren gelegt zynde, moeten alle de Spanten en Kap Riggels aangeſchegt worden tot op de hoogte van de 2de Pan, op dat de loop van de Pannen, direct in de ſteene Gooten, komen kan.

Alle de Dakvengſters te dekken en aan de zyden te beſchieten, met 1½ duims vuure Deelen, geſchaaft en geploegt en een Lyſt van buiten van 10 duim breed omgecournist en 2 klaauwen van greenen Hout 3 à 16 duim.

De Fronteſpices ook te dekken met vuure Deelen van 1½ duim geſchaaft en geploegt.

De Lyſten tot de Fronteſpices behoorende, moeten van Hout gemaakt werden, na het Profil van de ſteene Lyſt, welke rondom het Gebouw gaat.

In ieder Dakcouzyn 2 opdraayende Raamen van 2 duim Waageſchot ½ duim Roeden ſchots, met zwaare inlatende Raambogt Hengzels met 3 ſchroeven geſlooten met een inlatende Knip en Grendel op Plaaten.

Op

Op ieder Schoorsteen een Raam van 9 à 10 duim daar aan een geschaafde Lyst, volgens Teekening en met vier Ysers van binnen in de Schoorsteen vast gemaakt, boven ieder Schoorsteen een bord van 1½ duim Deelen dubbeld op malkanderen geklampt, geschaaft en in malkanderen geploegt, een Lyst van 4 à 5 duim daarom gemaakt op 11 duim Overstek, buiten de Schoorsteen te stellen op 4 staande Ysers met Veeren van ¾ duim Yser, en 12 duim hoog.

Den Aanneemer zal den Mr. Metzelaar moeten assisteeren in het maaken van Stygers, en Kloffen, in het stellen van de blaauwe Plinten, in het leggen van de steene Gooten, en het vast sweepen &c. &c.

Art. 17.

Conditien der Aanbesteeding.

Den Aanneemer zal gehouden zyn, alle de Leverantien, Arbeidsloonen &c. tot dit voorschreve Werk, in de prompste Order, als hier voor bedongen is te leeveren, en op dat hier tegens door hem niet mogt gepexeert worden, zal het de Aanbesteeders vry staan, twee kundige Lieden te moogen aanstellen, welke altoos en wanneer het hun zal gelieven, het werk zullen kunnen koomen na zien, en indien bevonden mogt worden, dat het werk of de Leverantien niet aan de Bestekken voldeeden, zoo zal den Aanneemer gehouden zyn, op zyne kosten zonder eenig tegespreeken, het werk, het zy de Fout aan de Leverantie of Bewerking zyn mogt, ter eerster aanzegging te veranderen en te verbeteren volgens de stipte letter van Bestek en Teekening, zullende den Aanneemer indien hy zig hier tegens mogt komen aan te kanten of de Aanbesteeders of de door hun, als boven gemeld, daar toe aangestelde Persoonen, daar over eenig kwaad bescheid kwam te geven verbeuren tien Guldens, ten voordeele van de Luthersche Diaconie Armen hier ter Stede, en evenwel verpligt zyn, de Leverantie, of waar de fout ook in bestaan mogt, te veranderen en te verbeeteren.

Den Aanneemer zal ook gehouden zyn, om dit geheele Werk zoo verre zig dit Bestek uitstrekt, op den 20 November des Jaars 1770, of eerder afgedaan te hebben, ten genoege van de Aanbesteders en volgens Bestek en Teekeningen, op verbeurte van tien Guldens, ten voordeele van meergemelde Diaconie Armen, voor ieder Dag, welke hy langer als deze boven gefixeerde Dag, daar aan mogt werken, welke verbeurde Penningen van des Aanneemers bedongene Gelden zullen werden afgetrokken. Edog den Aanneemer door de Metzelaars Baas opgehouden werdende, zal den Aanneemer in zulk geval bevryd van de boete zyn, maar daar en tegen indien dezelve den Metzelaars Baas in zyn werk mogt koomen op te houden of te vertraagen, zal de Metzelaars Baas vry zyn, dog den Aanneemer voor de boete aangesproken worden, in maniere als boven vermeld.

De betaaling zal geschieden in drie Termynen, de eerste Termyn, als de tweede laag Balken, behoorlyk en in order gelegen zyn zal,

 de

de tweede Termyn, als de Kap afgetimmert en het Werk onder Dak is, en de derde of laatste Termyn, als het Werk na het Bestek en de Teekeningen in het geheel afgemaakt zyn zal.

Eindelyk zal den Aanneemer gehouden zyn, tot meerder verzeekering, dat aan al het bovenstaande, volgens dit Bestek en Teekening ter goeder trouw zal voldaan werden, twee suffisante Borgen, ten genoege van de Aanbesteeders te stellen welke zig daar voor als Borgen en Principaalen zullen dienen te verbinden.

Zullende wanneer de minst geschreevene somma ten genoegen van de Aanbesteeders zyn zal, deeze Aanneeming finaal afgedaan werden.

De Gegadigdens kunnen zig, met beslooten Briefjes, waar in de somma waar voor zy dit Werk zouden willen aanneemen beneffens hun Naam en Woonplaats moet gesteld zyn, adresseeren aan de Diaconie Kaamer van onze Luthersche Oude Kerk, ten dage en uure als in de Couranten geadverteert.

Vervolg en Slot van 't BESTEK en CONDITIE van het Metzelen enz. van het BESTEDELINGS HUIS enz. ziet onze voorgaande bladz. 198.

Ten Negentienden.

Daar is hier vooren wel gemeld, dat den Aanneemer in alle ligten der Kelders, zal leggen blaauwe Stene Drumpels; doch daar men nu oordeelt deeze Kelder ligten niet noodig te zyn, zal dezelve dat met een Nis Metzelen, diep drie en een half duim, en daar onder in liggen een stuk blaauwe Steen, als een ligtstuk mede dik van vooren vyf duim, en een en een half duim van vooren over de Muur, met een hol van onderen, voor 't afbreken van 't Water, en zoo breed, dat dezelve twee duim onder de Muur komt, en agter hoog zes duim, en van vooren afwaterend gewerkt. Over deeze Nissen een Boog te Metzelen van een Moppe klinkert hoog, en na de ronte, als de Teekening van de ligten aantoond.

Ten Twintigsten.

Zal den Aanneemer de Kap van dit Huis behangen met beste blaauwe gladde, dubbeld verglaasde rynse Pannen, linkse en regtse, dezelve dekken, datze van 't weer afdekken, en wel te vertollen, datze kunnen vlak gehangen worden. Deeze Pannen eer dezelve opgehangen worden, wel, en zorgvuldig Klinken, dat geen wrakke, of gescheurde opgehangen worden, dezelve twee maal van agteren Olien met ongekookte Lynolie, en onder ieder Mingelen een Musje, of ½ Mingelen Tarpentyn. Met deeze zelfde specie moeten ook alle buiten Muuren, die gevoegt zyn Tweemaal geoliet worden; doch wel zorgen, dat gemelde Olie niet komt op de blaauwe steene Drumpels die onder de Couzyns leggen, op dat daar door geen vlekken in de zelve komen.

Ten

Ten Een en Twintigste.

Zal den Aanneemer alle Muuren van binnen, die niet behangen worden, of afgevoegt zyn, raapen met een Ton Schulpkalk, een Ton gryze Steenkalk, en een Ton Zand daar onder Deeze Kalk moet gezift zyn, en driemaal door gewerkt, en onder de schop geklempt, en onder de Rey te raapen met een houte Raapbord, en met geen Troffel, en op 't laatste geen Water daar toe te gebruiken, dat maakt de Muuren te glad en wil de Plysterkalk zig daar op niet vereenigen; doch echter zoo raapen, dat geen scheuren, of barstea daar in blyven; en de Schuining aan weerszyden van de Glas Couzyns van binnen in het Metzelen te observeeren, dat dezelve door den Timmerman kan beschoten worden.

Ten Twee en twintigsten.

Den Aanneemer zal de Pannen, wel en regt verdekt zynde, van binnen stryken, met een Ton schulp Kalk, een Ton gryze Naamse Steenkalk, en een en een halve Ton Zand daar onder, glad en digt te stryken, dat 'er geen Barsten of Scheuren in zyn, en met een kwast zindelyk af te wasschen.

Ten Drie en twintigsten.

Zal den Aanneemer de Pak-Kelders bestraaten in Zand, met harde Moppe Klinkerts, digt en vlak, en na de afwatering, die hem zal worden aangeweezen en de noodige Zinkputten Metzelen, voor 't Schrobben. Dezelve gestraat zynde, met Slyp in Wateren, in plaats van Zand.

Ten Vier en twintigsten.

Den Aanneemer zal ten eersten, (als de Timmerman zoo veel Fundamenten heeft gelegt, dat hy kan beginnen, met zyn Metzelwerk een aanvang maaken, en vervolgen, dat hy alle Fundaments Muuren, Aardwulven, en Rioelen heeft opgemetzeld ter hoogte van een en een half voet onder de Straat voor Primo December 1769. Zullende den Aanneemer (zoo hy niet door merkelyke Vorst, is belet geworden,) voor ieder dag, dat zulks langer duurt: verbeuren een Goude Ryder, ten behoeve van de Lutherse Armen.

Den Aanneemer zal het Metzelwerk behoorlyk dekken voor de Vorst en zal geen Kalk, die voor de Winter toegemaakt was, en des Winters overgelegen heeft aan dit Werk mogen gebruiken; nog ook geen Zuikerbakkers Kalk.

Ten vyf en twintigsten.

Den Aanneemer zal verder met het Metzelen beginnen in het Jaar 1770. zoo schielyk het zelve door de Vorst niet word belet, en zal dit gebouw in alle deelen van zyn Aanneeminge moeten gedaan en gemetzelt hebben voor, of op Primo November A°. 1770. zullende voor ieder dag die hy langer daar aan werkt, verbeuren de somma van tien Guldens, ten behoeven van meergemelde Armen. En wanneer

neer het onverhoopt mogte gebeuren, dat den Metzelaar den Timmerman, of den Timmerman den Metzelaar ophoud, zoodaanig, dat het Werk op den bepaalden tyd niet gedaan is, zal die geene die oorzaak der vertraaging van 't Werk is, voor den geene wiens schuld het niet is, meergemelde verbeurde penningen mede moeten betaalen; welke van zyn bedongen gelden zullen afgekort worden, zonder dat hy zich van eenige uitvlugten, hoe ook genaamd zal mogen bedienen; waar voor een ieders Borgen, als vooren gemeld, zig mede verbinden. De Metzelaar zal leeveren het Loot en Tin, tot de Dooken en Krammen van Gooten en Plinten; blyvende al het overige Loot voor Reekening van den Timmerman.

Ten Zes en twintigsten.

Den Aanneemer zal moeten genoegen neemen in zoodaanige een of twee Personen, als de Aanbesteders zullen goedvinden aan te stellen, tot Opzigters over zyn Werk, om ten nauwkeurigsten acht te geven, dat den Aanneemer aan dit bestek en de gemaakte *Teekeningen* in allen opzigte voldoe.

Ten Zeven en twintigsten.

De betaaling zal door de Aanbesteders gedaan worden in drie Termynen: de eerste derdepart wanneer de Fundaments Muuren, en het verder onderaards Metzelwerk op de bovengemelde hoogten is gemetzeld en gedaan, en voor de Vorst behoorlyk is gedekt. De tweede derde part, als het Werk onder Dak is gebragt, en van buiten afgevoegd, en geoliet, en de derde, of laatsten Termyn, als dezelve zyn aanneeming volgens dit bestek heeft voldaan, ten genoegen van de Aanbesteders. Op alle voorgemelde Conditiën zullen de Aanbesteders wanneer de minstgeschreevene somma naar hun genoegen is, de aanbesteding finaal afdoen.

Jan van der Hoeven, Mr. Timmerman heeft het Glasemaaken en Schilderen van het Bestedelings Huis overgedaan aan *Hendrik de la Fosse* en zoon.

NAAMLYST der OVERLEDENEN die *Begraven* zyn binnen AMSTERDAM, sedert den 14 *November* 1769. voor zo verre men dezelve heeft konnen bekomen.

Dingsdag den 14 November.

't *Kind* van Falentyn Brouwag. O. O. K.
't *Kind* van Willem Markgraaf. W. K.
't *Kind* van Hendrik Bosman. N. K.

Dingsdag den 21 dito.

Isaac van Vleuten. W. K.
't *Kind* van Jacobus Mondologeut. N. K.

Woensdag den 22 dito.

Hendrik Willem Mostert. O. K.
Ary Huybertsz van Claveren, *Binnenlands Vaarder*. A. K. H.
Esther Elizabeth Tulp, Weduwe van Mr. Jan van den Bempten, *Schepen en Raad*. N. K.
Anna Maria van Middelweert, Weduwe van Abraham Mals. W. K.
't *Kind* van Hendrik Matthys Kemper. L. O. K.

't *Kind*

't *Kind* van Hendrik Storm. L. O. K.

Donderdag den 23 *dito.*

Maria Rogaar, Huisvrouw van Jan Gerrit Greuter. W. K.

Christina Giethoorn, Huisvrouw van Arent Hendrik Smits. N. Z. K.

Marie Helena Martin, *Dogter* van wylen Jacques Martin. W. A. K.

't *Kind* van Wilhelmus van Wicke. W. K.

Vrydag den 24 *dito.*

Johannis van den Busken. L. K. H.

Orsila Dadelbeek, Huisvrouw van Dirk Hamersteen. Z. K.

Erenstina Schoppen, Huisvrouw van Jan Adolf Raa. N. O. K.

Femmetje de Hoen, Huisvrouw van Barend van Lengerke. O. K.

Scharlotta Maria Bessel, Huisvrouw van Jan Siegeboog. N. O. K.

't *Kind* van Johannes Casparus Engelbertyn Dham. W. K.

Zaturdag den 25 *dito.*

Jan Broes. N. O. K.

't *Kind* van Harmanus Schreuder N. K.

't *Kind* van Adolf Bouhuysen. N. Z. K.

't *Kind* van Jan van Arras. N. O. K.

Zaturdag den 26 *dito.*

Margreta Meijer, Weduwe van Fredrik Keuneman K. K. H.

Maandag den 27 *dito.*

Jannetje van der Graaf, Huisvrouw van Gerrit Welpshoff. N. O. K.

Aaltje Nulandt, Huisvrouw van Barend Buter. L. K. H.

't *Kind* van Anthony Bruyningh. N. Z. K.

Dingsdag den 28 *dito.*

't *Kind* van Evert van Staphorst. N. K.

Woensdag den 29 *dito.*

Francina Geertruy Prins, Huisvrouw van Joan Calkoen Andriez. O. K.

Maria Eliesabeth Trep, Huisvrouw van Johannes Meyer. O. K.

Donderdag den 30 *dito.*

Christiaan Everse, *jongste Zoon* van Jan Everse. Z. K.

Johanna Sauernick, Weduwe van Joseph Martel. N. K.

Anna Maria Marton, Huisvrouw van James Cuninghame. N. Z. K.

't *Kind* van Nicolaas de Wolff. N. K.

't *Kind* van Jan Roosendaal. L. O. K.

Vrydag den 1 *December.* 1769.

Grietje Visser, Huisvrouw van Pieter Visser. O. K.

Zaturdag den 2 *dito.*

Hendrik de Graaff. L. O. K.

Tryntje Croon, Weduwe van Pieter Jansz. Middag. Z. K.

Grietje Pieters, Weduwe van Hendrik Krichel. K. K. H.

Johanna Ida Schomaker. Z. K.

't *Kind* van Jacob Klinkhamer. O. K.

Zondag den 3 *dito.*

Hendrik Jansen. L. K. H.

Maandag den 4 *dito.*

Lucia Fuyck, Weduwe van Jacobus van der Streng. O. O. K.

Johanna Maria Moes, *oudste Dogter* van Lucas Moes. N. K.

't *Kind* van Bernardus Twiks. N. K.

Dingsdag den 5 *dito.*

Pieter Klykamp. L. N. K.

Hubertus Bredenboom. L. K. H.

Maria Heycoop, Weduwe van Leendert Poeraat. N. K.

Woensdag den 6 *dito.*

Cornelia van Staveren, laast Weduwe van Sigismundis Bot. L. K. H.

Maria Silvius, Huisvrouw van Joost Voswinkel. L. N. K.

Maria Wiltvangh. O. K.

Anna Hagen. O. Z. K.

Johanna Dumon, Huisvrouw van Willem Adiksz. L. K. H.

't *Kind* van Casper Harme Althof. L. O. K.

Donderdag den 7 *dito.*

Jacob Brugman. O. K.

Hester Margaretha Schnitteler, Weduwe van Daniel Topander. W. K.

Maria Engeltje Lovinger, Huisvrouw van Pieter Wyder. N. K.

Ellezabeth Schouten, *oudste Dogter* van Gerret Schouten. K. N. K.

Marie Johanne Masson. W. A. K.

Vrydag

Vrydag den 8 dito.

Johanna Rachel van Steeneveld, Weduwe van Christoffel Reesen. N. O K.
Grietje van Nalden, Weduwe van Gerrit Marechal. W. K.
Antje Bosboom, Weduwe van Jan Sadelaar. N. Z K.
Eliezabeth Clattenburg. L. N. K.

Zaturdag den 9 dito,

Christina Pauw, Weduwe van Josephus Vedder. W. K.
Anna Maria Kok, Huisvrouw van Gerrit Liberg K. K. H.
Juliana van Oosterwyk. N. K.

Zondag den 10 dito.

Conradus Kreutser. L. K. H.
Johannis Ferne, *Jongman*. A. K. H.
Arriaantje Jans, Weduwe van Cornelis Willemsem. K. K. H.

Maandag den 11 dito.

Witte Goudswaar. O. Z. K.
Evert Beunink, Mr. *Kleeremaker*. N. O. K.
Johanna Batenburg, Huisvrouw van Gerrit van Ryn. N. K.
't *Kind* van Christiaan de Groot. N. Z. K
't *Kind* van Petrus Conradi. O. Z. K.

Dingsdag den 12 dito.

Marie Stone, laatst Weduwe van Robbert Rans. O. Z. K.
Eliezabeth Spermont, *bejaarde Dogter*. N. O. K.
't *Kind* van Lambertus Hamaker. O. K.

Woensdag den 13 dito.

Jan Lengelaar. O. K.
Hermanus Guefingh. A. K. H.
Hendrik Vorse, *Eenigste Zoon* van wyle Pieter Vorse. Z. K.
't *Kind* van Hendrik van Dyk. O. K.

Donderdag den 14 dito.

François Henrig Nieuwkerken. W. K.
Coenraad Hoeneker. L. O. K.
Hendrik Luyter. E. N. K.
Gerrit Schuurman, *middelste Zoon* van Egbert Schuurman. O. K.
Jannetje Willemsse Kamps, Huisvrouw van Frans Oversee. N. K.
Johanna Koster, *Bejaarde Dogter*, Z. K.
't *Kind* van Johannes Meyer. O. K.
't *Kind* van Jan Twisk. O. K.
't *Kind* van Daniël Kanné. O. K.

Vrydag den 15 dito.

George Lodewyk Matthes. L. N. K.
Jan Godfried Wegener. L. O. K.
Jacobus van Beek. O. K.
Jacobus van Lingen. Z. K.
Pieter Heurder, Mr. *Scheeps Beschuitbakker*. L. N. K.
Eliezabeth de Ree, Weduwe Boudewyn Pieters. L. K. H.
Margaretha Graauw, *Dogter* van Jan Graauw. O. K.

Zaturdag den 16 dito.

Christiaan van Soolen. N. K.
Roelof van Langen. O. K.
Johannis Bylhouwer. K. K. H.
Catharina Servaas, Weduwe van Otto Morlee. N. K.
Hermina Tiggelaar, Huisvrouw van Wiinandus Franciscus Crajenschot. E. N. K.
't *Kind* van Jacob Schultz. L. N. K.
't *Kind* van Gotlat. N. K.

Maandag den 18 dito.

't *Kind* van Machiel Hendrik Stitster. L. N. K.

De volgende *Makelaars*, hebben de onderstaande *Perceelen* op *Maandag*, den 4 *December* 1769. in 't Oudezyds Heeren Logement te Amsterdam geveyld.

Amstel Kerkstraat (G. *Jarman*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, tusschen de Vyzelstraat en Reguliersgragt. *f* 5000, in slag *f* 400. G. *Jarman*.
Egelantiersgragt (*C. A. van den Bosch*, Een Huis en Erve, op de) zuidzyde, het derde voorby de Eerste Dwarsstraat. *f* 5050, in slag *f* 250. verkogt.
Heerengragt (*W. Ebbenhorst*, *P. Suyderhof*, *G. Scholten* en *J. M. Kok*, Een Huis

Huis en Erve, op de) 't derde benoorden de Huidestraat. *f* 13900, in slag *f* 100. opgehouden.
Jisp (*H. Bieben*, Een Huismans Wooning, in de Banne van) by 't Spykerboot, genaamd de Groenlandsche Vissery. *f* 2100, *f* 200. *H. Bieben.*
Jisp (Deselve, Een Huismans Wooning, in de Banne van) by 't Spykerboot. *f* 1625, in slag *f* 175. Deselve.
Kalverstraat (*C. A. von den Bosch*, Een Huis en Erve, in de) op den Noorderhoek van de Gapersteeg. *f* 12450, in slag *f* 750. opgehouden.
Keizersgragt (*L. Pater*, *C. van Ophoven*, *J. P. Girandet* en *P. Berk*, Een Huis en Erve, op de) by de Runstraat, en een Stal en Koetshuis in de Runstraat. *f* 32500, in slag *f* 9000. *J. Bousquet.*
Keizersgragt (*J. Havenaar*. *P. Abels Strunck* en *G. Muller Johan Anthonisz.* Een derde Part in een Huis en Erve, op de Nieuwe) tusschen de Binnen Amstel en Weesperstraat. *f* 1500, in slag *f* 250. opgehouden.
Nieuwezyds Agterburgwal (*W. van Otterloo* en *U. van Ketel*, Een Huis en Erve, op de) Westzyde, tusschen de Korsjessteeg en Kattegat. *f* 6750, in slag *f* 100. *A de Mol van Otterloo.*
Nieuwezyds Voorburgwal (*P. de Hoen*, *W. van Eelen*, *D. Koster* en *C. Dom*, Een Huis en Erve, op de) op de Noorderhoek van de Dirk von Hasseltsteeg, *f* 7200, in slag *f* 200. opgehouden.
Nieuwezyds Voorburgwal (Deselve, Een Huis en Erve, op de) naast het bovenstaande. *f* 3750, in slag *f* 50. opgehouden.
Princegragt (*A. Peereboom* en *H. Lauverbek*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Vyzelgragt en Noorderstraat, het 17de van de Vyzelgragt, *f* 20000, in slag *f* 400. opgehouden.
Tuan of Zand Dwarsstraat (*J. Havenaar*, *P. Abels Strunk* en *G. Muller Johan Anthonisz.*, Een derde Part in Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde. *f* 400, in slag *f* 50. opgehouden.

Endeze volgende Perceelen op *Maandag* den 11 *December* 1769. gev.

Angeliersgragt (*J. Kwikx*, *A. Follé*, *E. Croese*, *T. van Lingen*, *A. Elzer*, *D. Casselits* en *H. Meyerink*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, het zevende van de Baangragt. *f* 3900, in slag *f* 200. *G. Ermeling.*
Angeliersgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Tichelstraat en Baangragt. *f* 2400, in slag *f* 150. Deselve.
Beerestraat (*G. Stiffry* en *G. Jerman*, Een Huis en Erve, in de) *f* 9000, in slag *f* 1000. opgehouden.
Beerestraat (*A. Peereboom* en *J. Speekman*, Twee derde parten in een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 3150, in slag *f* 50. opgehouden.
Blomgragt (*J. Kwikx*, *A. Follé*, *E. Croese*, *T. van Lingen*, *A. Elzer*, *D. Casselits* en *H. Meyerink*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, het agtste Huis van de Lynbaansgragt. *f* 7700, in slag *f* 600. *W. van Aalst Wmsz.*
Blomgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, het zevende van de Lynbaansgragt *f* 7500, in slag *f* 500. *E. Croese.*
Blomgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, het vierde van de laatste dwarsstraat. *f* 6000, in slag *f* 100. *J. Speekman.*
Brandewynsteeg (*A. Peereboom* en *J. Speekman*, Een Huis en Erve, in de) Zuidzyde, tusschen de Koningstraat en Boomsloot. *f* 2000, in slag *f* 20. *J. Speekman.*
Egelantiersgragt (*J. Kwikx*, *A. Follé*, *E. Croese*, *T. van Lingen*, *A. Elzer*, *D. Cas-*

D. Casselits en *H. Meyerink*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Helletjes en Madelieven Bruggen. *f* 6000, in slag *f* 100. verkogt.
Egelantiersgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Panser en Helletjes dwarsstraaten. *f* 11600, in slag *f* 700. *A. Alens.*
Egelantiersstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) tusschen de Madelievestraat en Baanstragt. *f* 3600, in slag *f* 200. *B. van der Woude.*
Haazestraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Oostzyde, *f* 4025, in slag *f* 250. *G. Ermeling.*
Heerengragt (*J. Posthumus*, *N. Bremer*, *J. Schoonhoven*, *J. D. Wysman*, *J. Siebes Hendriksz.*, *A. Peereboom*, *J. Speekman*, *A. van Ketwich* en *A. van Vloten*, Een Huis en Erve, op de) Noordzyde, tusschen de Vyzelstraat en Reguliersgragt, een Koetshuis en Stalling in de Reguliersdwarsstraat, nevens nog twee Woonhuizen nevens dezelve Stal, in een koop. *f* 80000, in slag *f* 10000. *J. Smit.*
Heiligen Weg (*J. Lafrens*, *J. Smit* en *S. A. Leenaarts*, Een Huis en Erve, op de) Zuidzyde by de Cingel. *f* 4400, in slag *f* 100. opgehouden.
Keizersgragt (*C. Roos Carelsz.* en *C. Blasius*, Een Huis en Erve, op de) Westzyde, het zevende benoorden de Leidschestraat. uit de hand verkogt voor *f* 20000.
Luciensteeg (*J. Kwikx*, *A. Follé*, *E. Croese*, *T. van Lingen*, *A. Elzer*, *D. Casselits* en *H. Meyerink*, Een Huis en Erve, in de St.) over 't Weeshuis. *f* 9450, in slag *f* 700. *W. van Eelen.*
Nes (*J. Lafrens*, *J. Smit* en *S. A. Leenaarts*, Een Huis en Erve, in de) op de hoek van de grote Vleeshal. *f* 10000, in slag *f* 400. *J. Lafrens.*
Pieterssteeg (Deselve, Een Huis en Erve, in de) benoorden de grote Vleeshal. *f* 5800, in slag *f* 200. opgehouden.
Prinsengragt (Deselve, Een derde part in een Huis en Erve, op de) by de Blomgragt. *f* 4350, in slag *f* 200. *C. Lover.*
Reguliersgragt (Deselve, Een Huis en Erve, op de) Westzyde, het tweede huis van de Keizersgragt. *f* 8000, in slag *f* 100. opgehouden.
Schaave Gang (*A. Peereboom* en *J. Speekman*, De helft in zeven Huizen, in de) tusschen de Beeren- en Runstraaten. *f* 2250. *G. Jurmen.*
St. Nicolaasstraat (*C. Roos Carelsz.*, *M. Gunther Davidsz.*, *E. Kuyper* en *G. Ermeling*, Een Huis Agterhuis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 9500, in slag *f* 600. opgehouden.
Water (*J. Kwikx*, *A. Follé*, *E. Croese*, *T. van Lingen*, *A. Elzer*, *D. Casselits* en *H. Meyerink*, Een derde part in een Huis en Erve, op 't) op de Zuiderhoek van de Karnemelksteeg. *f* 3850, *P. de Hoen.*
Warmoesstraat (*P. Croos* en *B. Stemberg*, Een Huis en Erve, in de) Oostzyde, over de Papenbrugsteeg. *f* 5450, in slag *f* 100. opgehouden.

En deze volgende *Perceelen* op *Maandag* den 18 *December* 1769. gev.

Brouwersgragt (*W. van Eelen*, *B. Stemberg* en *C. van Eelen*, Een Pakhuis en Een Pakhuis en Erve, genaamd *Lang Gedriegt*, op de) Noordzyde. *f* 10150, in slag *f* 850. opgehouden.
Heerengragt (*N. Bremer*, *J. Havenaar*, *J. Smit* en *A. van Ketwich*, Een Huis Stal en Erve, en nog een apart verhuurd werdend Woonhuis, op de) tusschen de Vyzelstraat en Reguliersgragt en in de Reguliersdwarsstraat. *f* 45800, in slag *f* 4200. opgehouden.

Hee-

Heerengragt (Deselve, Een Huis, Stal en Woonhuis en hunne Erven, op de) tusschen de Vyzelstraat en Reguliersgragt. *f* 45100, in slag *f* 900. opgeh.
Hoedemakers Pad (*E. Croese* en *J. Gaubert*, Een Thuin en Huizing, op 't) *f* 3500, in slag *f* 100. opgehouden.
Keizersstraat (*J. Kwikx* en *C. Roos Carelsz.*, De Helft in een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 1425, in slag *f* 100. *G. Scholten.*
Leidsche Dwarsstraat (Deselve, Een Huis en Erve, in de korte of kleine). *f* 2725. *N. Bemer.*
Lestagie (*C. ten Kaate*, *D. Kaselits* en *H. ten Kaate*, Een Koopmans Huis op de) tusschen de Waterpoortsbrug en Buitenbantemerstraat. *f* 12300, in slag *f* 125. *D. van Scherrenberg.*
Lestagie (Deselve, Een Koopmans Huis op de) tusschen de Waterpoortsbrug en Buitenbantemerstraat. *f* 10100, in slag *f* 10 *C. Koopman.*
Lindestraat (*W. van Eelen*, *B. Stemberg* en *C. van Eelen*, Een Stalling en Koetshuis, in de) Noordzyde. *f* 8550, in slag *f* 1800. *R. Steenbergen.*
Lynbaansgragt (*J. Speekman*, Een Stal en Erve, op de) tusschen de Roosengragt en Schansbrug. *f* 1825, in slag *f* 70. *D. van Scherrenberg.*
Osdorp (*D. van Scherrenbergh*, *G. de Roy*, *J. Steenbergen* en *J. J. Laurens*, Een Bruikweer Lands, met zyn Heeren Huizen, Tuin, Huismans Wooningen en Stallingen, in de Banne van) aan de Osdorper Weg. *f* 4050, in slag *f* 250. *A. Hanenberg.*
Oudebrugsteeg (*W. van Eelen*, *B. Stemberg* en *C. van Eelen*, Een Huis en Erve, in de) *f* 5300, in slag *f* 1300. *C. van Eelen.*
Passeerderdwarsstraat (*J. Speekman*, Twee Agterhuizen in een Koop, in de Jonge Walvisgang in de) *f* 1750, in slag *f* 150. verkogt.
Plantagie (*P. Berk* en *G. Muller Johannes Anthonisz.* Een Thuin en Huizinge en nog twee Woonhuizen onder een Dak in de Nieuwe) op de Noorderhoek van de Kerk en Agterlaan. *f* 2900, in slag *f* 100. opgehouden.
Princen Eiland (*W. van Eelen*, *B. Stemberg* en *C. van Eelen*, Een Pakhuis en Erve, genaamd het *Vergulde Blok*, op het) *f* 6200, in slag *f* 700. *B. Stemberg.*
Roosenstraat (*J. Speekman*, Drie Agterhuizen en Erven, in een Koop in de Bierdragers Gang in de). *f* 1200, in slag *f* 50. *J. Speekman.*
Vygendam (*N. Bremer*, *J. Havenaar*, *J. Smit* en *A. van Kerwich*, Drie Huizen en Erven, alle onder een Dak, op de hoek van den) en in de Nes, in een Koop. *f* 18300, in slag *f* 2600. opgehouden.
Vyzelstraat (*W. van Eelen*, *B. Stemberg* en *C. van Eelen*, Een Huis of wel twee Wooningen onder een Dak, met een groote Plaats en Werkhuis in een Koop in de) Zuidzyde tusschen de Heerengragt en Reguliersdwarsstraat, *f* 14000, in slag *f* 2000. opgehouden.
Weesp (*R. Benten*, Een Logement, genaamd de Nieuwe Roskam, met zyn Huizingen en Stallingen, gelegen te) aan het Amsterdamsche Buitenveer. *f* 5150, in slag *f* 50 opgehouden.

En deze volgende *Perceelen* op *Dingsdag* den 19 *December* 1769. gev.

Buiksloot *C. Twisk*, *J. Schreuder*, *N. J. van Baggen* en *C. de Man*, Een Huis en Erve, zynde twee Wooningen onder een Dak tot) in de Meer. *f* 725, in slag *f* 20. verkogt.
Cingel (Deselve, Een Huis, Agterhuis en Erve in een Koop op de) op het op het Kleere Veer. *f* 4800, in slag *f* 300. *P. de Heen.*

Haerlemmerdyk (G. Jerman, H. H. Helmers en J. Elders de Jonge, Een Huis en Erve, op de) noordzy, het vierde beooften de Eenhoornsluis. *f* 6100, in slag *f* 1400. opgehouden.

Haerlemmerdyk (C. Twisk, J. Schreuder, N. J. van Baggen en C. de Man, Een Huis en Erve, op den) tusschen de Heerenmarkt en Binnen Wieringerstraat. *f* 10800, in slag *f* 1600 G. Jerman.

Kattenburgstraat (P. Graeuwenbaan, H. Louverbek en J. Marius, Een Huis en Erve, in de kleine) oostzy. *f* 2800, in slag *f* 16. opgehouden.

Lindegragt (C. Twisk, J. Schreuder, N. J. van Baggen en C. de Man, Een Huis en Erve, op de) noordzy. *f* 5450, in slag *f* 125. G. Muller Joh. Anth.

Nieuwendyk (J. Kwikx, D. van Schorrenberg en M. van der Linden, Een Huis en Erve, op den) Westzy, tusschen de Dirk van Hasselt en Kolksteegen. *f* 4725, in slag *f* 20. G. Muller Joh. Anthz.

Nieuwendyk (Deselve, Een Huis en Erve, op den) Westzy, tusschen de Dirk van Hasselt en Kolksteegen. *f* 3000, in slag *f* 125. L. Kuiper.

Obligatie (C. Twisk, J. Schreuder, N. J. van Baggen en C. de Man, Een) ten Comptoire Amsterdam, op Naam 3 pap. *f* 1000. 104½ Pt. A. de Mol van Otterloo.

Obligatie (Een kleine Prys) ten Comptoire 's Hage, op Naam 8 pap. *f* 1000. 102¾ Pt. Deselve.

Obligatien (Twee) op Naam 11 pap. *f* 400. *f* 101½ Pt. Deselve.

Obligatie (Een Groote Prys) op Naam 11 pap. *f* 400. 48 Pt. R. Steenbergen.

Obligatie (Een) ten Laste de Provintie van Vriesland, op Naam 12 pap. *f* 300. 72 Pt. C. Dom.

Texelse Kaay (Deselve, Een Huis en Erve, op de) *f* 6500, in slag *f* 150. C. Twisk.

Vinkenstraat (L. Kuiper, J. Speekman, I. van Hagen, en H. Baars Willemsz., Een Huis en Erve, in de) tusschen de Oranje en Dommerstraaten. *f* 2525. G. Muller Joh. Anthz.

Vyzelstraat (P. Stiffy, P. van Buitens Pietersz. en C. Nieuwaat de Jonge, Een Huis en Erve, in de) Westzyde tusschen de Keizersgragt en Kerkstraat. *f* 11700, in slag *f* 30. T. Bosman.

En deeze volgende Percoelen op *Woensdag* den 20 *Dec.* 1769. gev.

Angeliersgragt (A. de Lange en C. Ploos van Amstel Jacob Cornelisz., Een Pakhuis en Erve, genaamd de Pot-Asch Brandery, op de) Noordzy. *f* 8150, in slag *f* 300. verkogt.

Blomgragt (C. Opbouen, A. de Mol van Otterloo en I. Schut, Een Pakhuis en vier Agterhuisen, in een Koop, op de) Zuidzy, tusschen de Prinsengragt en eerste Dwarsstraat. *f* 6075. W. van Otterloo.

Engelsche Steeg (Deselve, Een Huis en Erve, in de) Oostzy. *f* 6750, in slag *f* 250. opgehouden.

Haantjenhoek Steeg (N. Breemer, J. Idemans en C. Cramer, Een Huis en Erve, in de) Zuidzy. *f* 4050, in slag *f* 80. G. Scholten.

Keizersgragt (J. Steenbergen, Een Huis en Erve, op de) Noordzy, tusschen de Vyzelstraat en Reguliersgragt. *f* 35500, in slag *f* 4600. opgehouden.

Kloveniersburgwal (J. Idemans en L. de Wolff, De Helft in een Broodbakkers Huis en Erve, op de hoek van de) en Staalstraat. *f* 5725, in slag *f* 100. J. de Wolff.

Kulting-

Kusting-Brief (*A. van Ketwich*, Een) Rentende Jaarlyks *f* 32, groot in Capitaal *f* 1000. 92 Pt. in flag 1½ Pt. opgehouden.

Langestraat (*J. Idemans* en *I. de Wolff*, Een Huis en Erve, in de) Westzy, tusschen de Blauwburgwal en Korsjessteeg. *f* 3050, in flag *f* 20. verkogt.

Lange Leidsche Dwarsstraat (*A. van Ketwich*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde, het vyfde van de Kruisstraat. *f* 3700, in flag *f* 500. *H. Campen.*

Nieuwendyk *J. Idemans* en *I. de Wolff*, Een Huis en Erve, op den) Oostzy, het tweede Huis van de Zoutsteeg. *f* 6200, in flag *f* 50. *D. de Haan.*

Nieuwezyds Agterburgwal (Deselve, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Schoorsteenveegers en Gasthuis-Moolensteegen. *f* 5750, in flag *f* 100. *J. Speekman.*

Obligatie (*A. van Ketwich*, Een Prys) ten Lasten de Provintie Zeeland, groot *f* 300, 84¼ Pt. *F. van Buitene.*

Obligatie (Deselve, Een) groot *f* 500. 63¼ Pt. *J. Steenbergen.*

Oude Nieuwstraat (*J. Idemans* en *I. de Wolff*, Een Huis en Erve, in de) Westzyde, 't derde van de Lynbaansteeg. *f* 3175, in flag *f* 30. verkogt.

Tuinstraat (*R. Steenbergen*, *G. Jarman* en *D. Coster*, Een Huis en Erve, in de) Noordzy, op de hoek van de Maagdelievestraat. *f* 5050. *P. van Buitene.*

Utrechtschestraat (*J. Idemans* en *I. de Wolff*, De Helft in een Huis en Erve, op de) Westzy, tusschen de Agtergragt en Utrechtsche Dwarsstraat. *f* 4800, in flag *f* 100. *J. Schoenbeven.*

En deze volgende Perceelen op *Donderdag* den 21 *Decemb.* 1769. gev.

Brouwersgragt (*A. Ruys*, *J. Steenbergen*, *B. Tetish* en *W. H. Stoopendaal*, Een Huis en Erve, op de) het vyfde agter het hoek Huis van de Heeregragt. *f* 7650, in flag *f* 300. *A. Blom.*

Hartestraat (*H. H. Helmers* en *J. van Orssagen Pouluss.*, Een Huis en Erve, in de) Noordzyde. *f* 6050, in flag *f* 300. *G. Beerman.*

Leidsche Plein (*A. Becu Charlesz.*, *J. van de Velde* en *D. Koster*, Twee Huizen met deszelfs annexe Pakhuizen en hunne Erven, in een Koop, op 't) tusschen dito Straat en korte Leidsche Dwarsstraat. *f* 8950, in flag *f* 1000. *G. Beerman.*

Prinsengragt *A. Becu Charlesz.*, *J. Schneider*, *W. H. Stoopendaal*, *L. Roeper Bosch* en *H. van Tangen*, Een Huis en Erve, op de) het agtste Huis beNoorden de Runstraat. *f* 13000, in flag *f* 4. *F. van Buytene.*

Prinsengragt (*B. Tideman*, *J. Lofrens*, *J. Speekman* en *H. van Tangen*, Een Huis en Erve, op de) tusschen de Roozenstraat en Roozengragt. *f* 7000, in flag *f* 600. *J. Kwikx.*

Teer Tuyn (Deselve, Een Pakhuis en Erve, genaamd de Star, op het) *f* 3050, in flag *f* 350. *C. A. van den Bosch.*

De volgende *Makelaars* hebben deze onderstaande *Schepen* op *Maandag* den 4 *December* 1769. in 't Nieuwezyds Heeren Logement te Amsterdam geveild.

Fregat-Schip (*P. van Soomerdyk* en *T. Beth Tibrandsz.*, Een Extraordinary Wellbezeilt) genaamd *Araxes*, Gevoert by Capitein *Andries Hall*, is in 't Jaar 1764. N. U., L. 95 voet, W. 27 voet 2 duim, H. 12 voet 4½ duim, 't V. 5 voet 3 duim, de B. 5 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemon-

Gemonteert met 8 Yfere Gotelingen, en andere Amonitie van Oorlog na advenant. *f* 15400, in flag *f* 1000. *Roelof Benten voor zyn Meester.*

Galjoot-Schip (*P. Oots*, *V. de Vries* en *C. Ploos van Amstel J. Cz.* Een Extraordinary Welbezeilt) met 3 masten, genaamt de *Attentie*, Gevoert by Schipper *Andele Bonnes*, is in 't Jaar 1754. N. U., L. 110¾ voet, W. 24 voet 2 duim, H. 11 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 3500, in flag *f* 100. *I. Schut voor zyn Meester.*

Galjoot-Schip (*D. ten Tye*, Een Extraordinary Welbezeilt een Mast) genaamt de Vrouw *Alida*, Gevoert by Schipper *Jelle Pieters*, L. 90½ voet, W. 24 8 duim, H. 12 voet 2 duim, Alles Amsterdammer voeten. *f* 2100. *C. A. van den Bech voor zyn Meester.*

Kof-Schip (*V. de Vries*, Een Extraordinary Welbezeilt) genaamd de Vrouw *Bregetha*, Gevoert by Schipper *Teunis Bruin*, L. 73½ voet, W. 18 voet 3 duim, H. 7 voet 1 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 1000, in flag *f* 90. opgehouden.

En deze volgende *Schepen* den 18 *December* 1769. geveyld.

Galjoot-Schip (*A. Swartwout*, *T. Beth Ysbrandsz.* en *A. Kromp*, Een Extraordinary Welbezeilt drie-Mast) genaamt de Juffr. *Elisabeth Constantia*, Gevoert by Schipper *Fredrik Hansen Pietersz.* L. 124 voet, W. 27 voet, H. 13 voet, 2 duim, 't V. 5 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. Gemonteert met 2 Yfere Gotelingen. *f* 4800, in flag *f* 200. *Cornelis Zeeman.*

Galjoot-Schip (*V. de Vries* en *T. Beth Ysbrandsz.*, Een Extraordinary Welbezeild) met drie Masten, genaamd de Juffr. *Anna*, Gevoert by Schipper *Fredrik Havighorst*, is in 't Jaar 1760. N. U., L. 102½ voet, W. 24 voet 5 duim, H. 13 voet 3 duim. Alles Amsterdammer voeten. *f* 5600, in flag *f* 1400. opgehouden.

Getal der Perceelen, Hofsteden, Landeryen, Obligatien en Schepen &c. welke in 't Jaar 1769. t'Amsterdan in de Oude en Nieuwe Zyds Heeren Logementen zyn Verkogt, mitsgaders derzelver gantsche beloop.

370	Perceelen - - - - -	Somma *f* 2609924.
273	Obligatien - - - - - -	- 293019.
98	Schepen en Walvis-Vangers Gereedschap -	- 505736.

Deeze volgende dagen zyn ter Secretary *t'Amsterdam* vastgesteld tot het houden der willige Verkoopingen van Huizen en Obligatien geduurende den Jare 1770.

January	15	Juny	25	October	29
—	29	July	9	November	5
February	12	—	23	—	12
—	26	Augustus	6	—	19
Maart	12	—	20	—	26
—	26	September	3	December	3
April	9	—	17	—	10
—	23	October	1	—	17
May	7	—	8	—	18
—	21	—	15	—	19
Juny	11	—	22		

REGISTER
VAN DE
MAANDELYKSE
NEDERLANDSCHE MERCURIUS,
ZEVEN EN TWINTIGSTE DEEL.

A.

B.

C.

D.

G.

H.

B.

EINDE.

